61

Lecture. Iu[illegible] Ciuilis.

54

217

pardo

217

82

Luis pardo

Ad textus in l. 1.a Boetti de diversis reg.is iuris explicandus a lli(cen)ciato Ludovico pardo hoc anno 1608

A quedior regularum iuris antiqui tractatum rem non mi-
nimam sed in omni corpore iuris a(d)sessam utilem et necess(ari)am
et reg.a nihil allud s(un)t quam principia quaedam generalia
ex iure Universo colecta adquam sicut ad primam causam
brebi et sucinto sermone iure consultos inde refferuntur Unde
noster Decius ait Regula est quae rem quae e(st) breuiter enar-
rat Dans quae regularis frequens in iure seu mentio e(st) l.
reg.a de iuris et facti ignorantia l. tutor scriptum § reg.a
de liueris et post. l. 1.a de auctoritate tutorum et alibi saepe regulaque effectu
max(im)e est cui enim standum
in terminis dum de contraria excepto non probatur l. in fraudem §
titulum infin. ff de militari test(ament)o l. Suus quoque § puto de
heredib(us) instituendis dicit Coelius Decius [illegible] n° 67 Tiraquellus
de retractu § 1 glo. 9 n° 2 [illegible] late Vaer[illegible] in adict[illegible]
ad Decium in proemio regularum iuris Canonici verbo exceptionem
reus at suficit

Exqq [illegible] iam interpretor illa non [illegible] verba
non ut ex reg.a ius sumatur sed ut ex iure quod e(st) reg.a fiat
Sensus enim est quod e(st) Veteres prudentes in regulis condendis [illegible]
signandis [illegible] nouum et verum non constituisse sed ex iure
iam constituto a(c) recepto iuris reg.as deduxisse quasi [illegible]
[illegible] ius ipsa reg.a antiqui atque Vetusti [illegible] ita ueteres
iuris interpretes existimarunt Neoterici sequuntur [illegible]
longe aliter Rebard(us) interpretatur cui ego non probo videlicet
sed ijs obstat quod reg.a Catoniana de qua Videm(us) Ot-
man(us) l. 2° obseruationum c. 17 idem Otman(us) [illegible] am seruo

BIBLIOTECA DE SANTA CRUZ DE VALLADOLID

inst.a de leg. 3 noct. paressa doctor. in suo ocio quadrimestri 1.a p.e n.o 5) iuris reg.a dicit in [cum legatio q.d dies legati cedant et ex iis nobis constituisse constat l. 1.a ff de reg.a catoniana ergo ex reg.a iis sumitur non vero contra ex iure regula committitur ;) sed respondetur exemptis regula catoniana nam potius probare iure non enim cato iis nobis facit nec enim priuata auctoritatis et iure corpus posse notarunt omnes mg.ri responsa prudentum de iure nali et int gall. in princ. de liberis et posthumis ubi sarm.o late insistit franc. duarenus 2.o disputatium c. 9) ex iure

regulas
n.o subsisteret

(ex iure igitur qd iam erat reg.a opposuit cum enim in 12 tab. iam erat statutum ut qd ab initio n.o subsisteret ex post facto conualesceret et hoc iis ad institutiones erat porrectum l. quae ab initio 2 2 (1.a considerans cato in ttt. pact. alia tempora requiri l. si alienum § in extraneis de hered. instituendis at legari iis posse cum ag ttt. pactio e.r § legari inst.a de leg. in consequentiam necessariam suam regulam edidit et promulgauit at catonem n.o fecisse iis nobis tenet et Balduin. in scaeuola pag.a 30 conan. in comentariis c. 5.o infra quos sequitur ubi s.o doctor noct. paressa ubi s.a n.o 5 petr. faber in explicat.e iur. reg. statut. in princ. ergo sequitur quam bene dixerit iure consultus reg.am esse iustissimam ex conuictioni ita enim legum iunctae) erat enim causa coniectio cum litigatores ad iudicem veniebant antequam agerentur causa rem pro iudicem exponebant et causam suam in breue cogebant et causas apud pretores olim fiebat ad actem impetrandam ut erat veteris et solemnis forma ritus l. 1.a ff de iurisdict.e ibi iudices litigantibus dare colligitur ex l. in rem actam in comodato § sicut ff commodati obseruat faber tradit Duarenus li. 1 disputatium c. 36 lo aliter interpretatur Alciatus li. 5 parergon c. 5.o

Ad 6um difficultatem verba illa qua simul cum malliquo viciatur perdit officium suum et omissa Octomani sent. 2° observationum c. 18 verus sensus est ut si generalis viri reg. alicubi limitetur lege vel constitutione alliqua propter casus ocurrentis rationem viciatur generalis dispositio atmitatque reg. officium suum nulla enim esse pot. tam generalis quin alliquando fallat ut vulgo iactatur aequitate subgerente et ratione cogente colligitur certum quod reg. de iuris et facti ignorantia. Vnde intelliges textum in l. om. diffinitio ff de reg. iur. om. inquit iuris ciuilis diffinitio in iure periculosa parum (sive ut allii legunt) rarum enim est ut subverti non possit hoc est om. generalis determinatio et sub reg. facta traditio periculosa est in iure cum ex variis causis et circunstantiis ius varietur et sepe deflectatur ideo plures fallentias et exceptiones habent l. in toto iure ... ff de reg. iur. l. Vxorem § felicissimo de leg. 3° qq. in iurib. extat ea precisum generi per speciem derogari pro reg. a multis auctoribus laudatis per Cifardo in disputatione de mora n° 20 hincque quee fluxit axioma om. qd exceptio firmat regulam in contrarium l. nam qd liquide § fin. de penu legato videndique late Cobb. 2° variis c. 5° an° 5° et pro huius regula complemento videndus est preter ordinarios Ludovicus Mercerus 2° opinionum c. 26

Ad textum in sotmine 2°
ff hoc tto. de diversis
regulis iuris

genus mullierum imbecillitate fragille et infirmam in principio institutionum qq. allienare liceat vel non parum constans et sine prudentia l. 2a § verba ... ad Velleianum l. 4a infra l. de sponsalibus hinc antiquitus in perpetua tutella erant ut ex bonis auctoribus probat Rebardus l. 1° variarum c. 10 lenarus q° commentariis c. 5 n° 9° facuntque Litat. l. 3° observationum c. 23 petrus Vellerius ad topica

Ciceronis

§ 1 2 n.° 2.° hinc descendit interpretatio ad textum in l. a de legibus ubi Joanes Corrassius explicat hinc ortam esse interpretatio ad textum in l. in multis de statu hominum

item sexus mulierum congruit honestas et uerecundiae ne viros cetibus misceantur l. maritus C. de procuratoribus eleganter textus in l. fin. ubi glossa C. de arbitrijs l. 1.ᵃ § sexum ff de postulando facit lex 13.ᵃ § 3.° de muneribus et honoribus et in l. penult.ᵃ de edendo ex quo uiro textus prinsipijs fluxit reg.ᵃ nostra quae textus feminas arceri ab omnibus officijs publicis uel ciuilibus agnoscit R. p. in C. dilecti filij de arbitrijs facit textus in l. cum pretor § moribus de iudicijs idque textus nostri exemplis illustrat quae sigillatim prosequitur faber in prima editione videndus qui verba illa pro alio interueniere a subiectam materiam illo existimat significare mulierem non posse alium in iudicio defendere ut sit sensus eam neque procurare neque defendere in iudicio posse explicant hunc textum Dueñas reg.ᵃ 302 et 311 Greg. in l. 3.ᵃ uerbo las mugeres tit. 5.ᵃ 2.ᵃ Decius ti n.° 3.° petrus Greg. li. 9 sintagmatum C. 11 n.° 6.° cum alijs Cenedo in colectanea ad decretales 1 22 qui omnes C. eam et quatenus regulam istam praxis admittat explicant eleganter

item ibi impuberes

removentur a publicis et ciuilibus muneribus impuberes (et idem si uerba illa publicis et ciuilibus, et proinde C. dicere publicis et ciuilibus ac publicis siue ciuilibus) 1.° quia nullum certe adhuc animi iudicium neque enim videre aut cernere huiusmodi aetas potest non magis quam furiosus l. cum pretor 1 2 de iudicijs ibi quia iudicio carent l. pupillus 9.ᵃ de acq. hereditate l. a C. de falsa moneta 2.° quia officia ciuilia virilia sunt quae virilia officia ante togam virilem sumptam Romana iuventus non obibat pretexta enim [illegible] et bulla utens in forum non prodibat tradit Rebard. ti 50 tutoris auxilio regebantur propter lubricum aetatis consilium toto tit.° de tutelis et de auctoritate tutorum

Sed obstat textus in l. fin. C. de militari ubi tribunatum numerorum pupillus obtineri potest. cui dificultati varie responden interpretes ut videre est ex Corrassio 3.° miscellaneorum C. 22 Rebardo 9.° variorum C. 8.° Cuiatio 1 7 obseruationum C. 36 Ant.° Aug.° l. singulari ad modestinum pag.ᵃ mihi 39 petrus tamen faber ti respondet

textum

textus illum ee intelligendum de Codicillaris, et nuda dignitate sine administratione eque genus Imaginaria militia quod vocatur supernumerum quo absentes titulo tenus fugerent honoris igitur et dignitatis quam off.um et administrationem non habent pupillus capax est l. 1a C. de muneribus lib. 10 ubi vide omnino Bartolum et Baldum in d. l. fin. Oldraldum consilio 52 omnino Duarenum in quidam consulebant de re iudicata

Sed licet impuberes ab omni publico munere repellantur erunt tamen procuratores si puto eos quoque negociationi dominus praeficiat ut allius textus in l. sed et si 7. a § pupillus cum l. seqq. de institoria l. 1a § cuius de exercitoria sed ille casus est indifficilli an puberes in iudicio possint ee procuratores in ea iudicium et iura variant in aetate textus nolique in § cum autem inst. qq ex caussis manumittere generaliter ait posse si 17 annum impleverit et 18 attigerit textus vero ex diametro contrarius in l. minor de procuratoribus ait minorem 25 annis non posse ee procuratorem — Communis sententia et praxis tenet ad iudicia non posse ee procuratorem minorem 25 annis ad negotia posse si habeat 17 aetatis annum completum quam communem sententiam seqq. R. p. in l. 9 generaliter § sed de procuratoribus in b. sed vera solutio est puberem qui 17 aetatis annum impleverit et 18 attigerit posse procuratorem ee at ad omnes et ad iudicium textus autem in d. l. minor procedere in defensore cetera iura in procuratore tradit Gulielmus pater antinomias centuria 2a antinomia 16 Cuiatius lib. 22 observationum c. 16 et de diversis praescriptionibus c. 29 videndus Hugo Donellus 18 commentariorum c. 11 contra fin ratio autem diversitatis ea potest commendari nam si minor in iudicio defendat satisdare debet iudicatum solui nemo enim sine satisdatione idoneus defensor est l. nemo 7a hoc tit. unde si fuerit lapsus restitui poterit et iudicium redderetur illusorium contra textum in l. si pretor de iudiciis quod ne contingat merito auiditissime arcetur at si sit procurator sententia contra eum lata et comodum et incommodum redundat in dominum cuius mandato procurat et in domini bonis executio fit l. plautius de procuratoribus, et ita cum cesset periculum de quo s.a licet non possit ee defensor minor 25 annis poterit ee procurator pro dubio tuto autem non textus cognitae vide Cotianum g. commentariorum c. qa costam in l. si pater reuerbo impuberes de tit. in b. iura autem requiro quid de aetate iudicum caveat vide l. sed tit. 2 par. 3 ubi elegant hyppolitus

et text. in l. cum lege ff de arbitris l. cum Vigesimum de off. delegati

Ad text. in l. eius est nolle hoc est.

Vulgata lectio huius Reg.ae sic habet eius est nolle qui pot. Velle et huius Reg.ae ratio est quia hanc lectionem eius est velle qui nolle pot. quia contrariorum eadem est disciplina l. 1a de iis qui sui vel alieni quemadmodum hered. acq. poss. cui adde Donellum sup. commentariorum l. 3 rem explicat ... in reg.a possessor 2a p.te § 7 n. 2o Velle autem et nolle contraria sunt quas lectionem mihi probat text. in l. 4o de acq. hered. quae ex eodem loco Ulpiani a quo nostra text. desumpta est et ex utriusque legis epigrafe aperte colligitur agebat enim Ulp. l. 3o ad Sabinum et seqq. de acq. hered. in qua materia certum est hereditatem repudiari non posse nisi ei delata fuerit, ut adiri possit l. 11 ita scriptum § sub conditione de acq. ... 2o ... adque l. iis qui heres § ceterum de acq. hered. hinc fluxit text. in l. qui pot. ... 3a hoc ... Accursius ... qui nostrae reg.ae exemplum in contractibus quis ... aliter ... Alexander ... legendum ita scilicet eius est non velle qui pot. et Velle quam lectionem probat ... observatum l. 39 sed reprehendit Rouerius 2o recepta lect. l. 26 aliter Rebuffus ... qui legit eius est non nolle qui pot. Velle quae lectio extat in pandectis florentinis et eam sequitur atque defendit Duarenus in paraphrasi ad titulum ff de tributoria l. 2o est autem non nolle pati, et nihil contradicere itaque iuxta hanc lectionem Velle dicitur iis qui voluntatem suam declarat sive aliquid vetet sive aliquid fieri iubeat non nolle qui aliquid sciens dissimulat hoc est non declarat se vel nolle vel fieri velle id quod fit quae explicatio aperte colligitur ex Ulp. in l. 1o § 1 et 2o de tributoria ibi non enim Velle debet dominus sed non nolle iuncto ibi sicut ego puto non voluntatem sed patientiam et iuxta hanc literam explicatam nostra reg.a sensus est ut quam dicendum est dissimulare vel pati qui pot voluntatem suam declarare sed ego non

aufero

n̄ assim a prima sui reg.a lect.e recadere sed agnoscam ul-
timam posse defendi et pro ea conida tandem adverto reg.am
nr̄i tex. ee intelligendam in libera et absoluta voluntate
n̄o v.o illimitata et restricta ex iuris disposit.e sic intelligi-
tur in ipso inst.o de auct. tutor. in l. melior f.a hoc tt.o
cum alijs

Ad textum in l velle hoc tt.o

desumpta e hec lex ex Ulp.o li.o 6.o ad sabinum quo loco agebatur
de adeunda hereditate p servum vel filium atque quemadmodum talis
acquisitio sine iussu precedente patris vel dom.i fieri n̄ poss.t ut
apparet ex l. q. in alliena ff de acq. hered. ergo aditio valleat
iussu precedente et volentibus servo vel filio adire velle
autem non creditur q. obsequit imperio patris vel dom.i ut ait noster
tex. facit lex liberos § ult.o de his q. notantur infamia affirmat
legarys tex. in l si tacitum, 3 ad l.em falcidiam iuncta l. heres 17
ff de iis quid ut indignis itaque qui falleris adierit coactus im-
perio voluisse dicam n̄e lege q. in alliena vers. celsus de quo
spe reg.o n̄ra intelligenda e cum ex eodem loco Ulpiani sit
desumpta et consequenter aditio sic facta nullius erit mom.ti

sed vallere aditionem quatenus servus vel
filius coacti imperio adierit illud p'bare vid.r q. voluntas coacta
voluntas e l. si mulier § si metu coactus adire qd metus co
declarat Decius in an.o 3.o § 6 si metu coacti filius vel servus adierint
rata debet ee aditio sed respond.r in pres.ti et in d.o § celsus
n̄ valuisse aditionem q. falleris adiret filius vel servus et animo
simulato solum modo ut patri vel dno obsequerentur ut colli-
gitur ex d.o § celsus ibi fallens unde plus vallet qd agitur
quam qd simulate concipitur tex. tt.o C plus vallere qd agitur

pot. et mellius a coro securus

2.o respondere qd voluntas coacta regulariter voluntas e
verum alliter n̄ servatur cum filius vel servus metu verbium
coacti imperio patris vel dni obediunt ideo irrita et invalida
aditia e q. allias adversus metum nullum eet remedium preto-

pretor enim vim pacis succurit si et metus et domi
nus simul senserit Bs ml sd et partus 12 § si vero
Julianus l si cum exceptione in principio digestis quod
metus causa cum igitur filius vel servus nullum po
ssent sentire damnum si additio valleret cum statim omnia
commodo

cum statim omnia comoda vel in comodo in patrem vel dominum trans ferant
l. q in alliena l placet de acq. hered. et nullum bene possent re
medium adversus metum et vim illatam iuri et equitati conve
niens fuit visum huius modi additionem impedire ope eo ne dolus atque
malitia vim et metum inferentis prodesset ei hoc casu
ex qua verissima interpretatione qua doctissimo preceptori meo Gerunigno
placuit in d° § cels, iam colligitur errore lapsos interpretes omnes
qui protestationem interveniisse in d° § celsius comminiscuntur
qua filius vel servus declararunt se animum adeundi non here.
nullum enim est ibi verbum quod protestationem ostendat futurum
utique si protestatio adsit videtur ea enim qua notabilior
pro spetialiter exprimantur censentur ei negotio l. item apud
labeonem § alt pretor de iniuriis

Ad textum in l in negotiis ff hoc titulo

in hac regula furiosus a pupillo separatur nam hic tutore auctore omnia
negotia gerere pot. ille nullum pro cuius intelligentia observo furiosum
dici qui mentis allienatus caret omni intellectu, ut inquit iuris consultus
in l. Divus de off° presidis Bs ml si cum dotem § si maritus cui adde
omnia Antum fabrum 5° coniecturarum c 19 ff soluto matrimonio l cum pretor
§ natura de iudiciis et absenti operatur l. 2a § furiosus de iure
codicillorum facit Bs ml furioso de reiudicata l fin § fin de ad
ministratione tutorum Bs ml sancimus c. ad treb. ibi quod sensus quod vox
nam et furiosorum duo genera in libris nostris leguntur unum eorum qui in
perpetuo furore et continua mentis cecitate ad omnia laboravit d a l.

Divus

. 3a l. Diu cum alijs altamus eos quos furor intermissus, et, ut nostri loquuntur dilucida habet intervalla siue inducias d. § si maritus, l. qui testamento § ne furiosus ff de testamentis l. furiosus C. qui testamenta facere possunt tradit Bris. et Octomanus de verbis rerum verbo furiosus Cota in memorabilibus verbo furiosus dicitur pro sequitur late vide in anotationibus ad leges 2 tabularum de adilictis adicto Balduinus ad leges 12 tab. C. 23 lonanus 1 comentariorum C. 14 Tirag. de penis temperandis causa 2a petrus Duenas reg. 215 gan 3o Octomanus lib. 4 observatus C. 6o plura congessit petrus Greg. Sintagmatos lib. 3o C. 5 hinc intelligo plinius locum lib. 7 C. 5o ubi ita scribit ... atque ... morbos et per sapientiam mori in quo explicando Lucius insudarunt sed corruptus locus et ita legendus ... atque ... morbo, et aliquantisper sapientiam mori, sensus est homines tot morbis affectos esse et corporis et animi ut ad tempus sapientia moriatur nam quod accidit ijs qui incurrentibus intervallis amentia cadunt ita Alciatus lib. 2o parergon C. 16 quod si nostri temporis Lucius vidissent non tantum ... vidissent in plinio explicando —

— Cum igitur furioso animi sit ... intellectus, inops et nulla sit eius voluntas neque expresa l. furiosus in ... de testamento nec tacita l. qui adcertus (quod ex prio dependet) ff locati merito ab omni actu arcetur in quo adesse debeat consensus, unde testamentum facere non potest l. furiosus C. de testamentis § preterea instituta quia non est compos sui nec posessionem adipisci l. 1a § adipiscimur de acq. poss. nec matrimonium contrahere l. patre furioso versus naturalis furiosus de his qui sunt sui C. dilectus de sponsalibus neque adire poterit neque prestare iussum ad adeundum l. cum heres l. Antistius Labeo § fin. de acq. hered. — pendet

qq. adde pireluis instituta 1a, ... anno 60 C. de bonis maternis

— sed obstat textus difficilis in § si a reo 3o § adeo alias est ... a furioso ubi pro furioso potest intervenire fideiussor concinit textus instituta marcellus de fide iussoribus ergo furiosus obligatur nam aliter sine principali obligato non possit esse accessoria fideiussoris l. 1a l. fideiussor § fideiussor accipi ff de fideiussoribus cum difficultati resp. Aluys, quem sequitur Bart. in d. l. marcell. ideo obligari fideiussorem pro furioso quia presuponendum est eulante furorem fuisse obligatum sed hec solutio divinatoria est verius ipsius

respondeti pot furiosus et ex consensu n' obliget ex re tm ipsa obligari, quae e notabilis declaratio contrarius textus probat mihi expresse tex qui extat int furios qui de obligat et act facit tex int 3 § et si furios. l. si pupilli de negotiis gestis et sancto lutet nos manaducit tex int si rateo § si a furioso ubi cum in pto dixisset iure consultus furiosus inutiliter promittere et promissa re nomine fideiussores dare postea subdit qd si pro reo furioso iure obligato fideiussores accepero tenetur fideiussor ubi illo verbo obligato rem explicuit exacte quam interpretationem probant magis celiter receptiores ut constat ex dictis Donelo et Cuiatio int iis lui bonis de verbis eodem Cuiatio int l. dominum de usucapionib et nouissime in recitat ad text de obligat et act sub da l. furios, Covarr 6° comentarios c 6° n° fin Caldas int si curatorem verbo cum non dissimilis n° 23 doctore pichardo in § furios de inutilib n° 19 ex qua observat intelliges textum in da l. marcelli ff de fideiussorib ubi pre supponit iure consultus furiosum ee obligatum interpretandum enim e ex re ipsa non ex consensu cui legi adde Rebardum 2° variarum c 9° Revertum 2° recepta lectionis c 3 g lon tium li 2° lectionum c 3° quernerum li° 3° selectionem c 25 Antum fabrum 8° coniecturarum c 5° et 6°

Sed ad hec contrarium textus obstat tex int 2ª § voluntatem ff soluto matrimonio, quem adducit Acurs, ff premisso ad inductionem de dote profectitia actionem non posse institui a patre sine consensu filia enim utriusque [margin: acte]
cons d l 2ª § qd si in patris quo supposito ait tex ille solum patrem posse dotem petere si filiam habeat furiosam et reddit rationem qd verum e dicere furiosam non contradicere quia potius consentire intelligitur nam ubi non pot in quis iure consultus ff de mentiam contradicere consentire quis eam mere to credet ex quo textu vide tolosa in furioso dari consensum saltis tacitum contrarius tus et leges qe ad certam ff locati

Et omissa solutione Decisti n° 5° et int si a furioso n° 5° ff si certum petatur et Duareni in d° § voluntatem Var, apud respondendum censeo cum Bart. ibidem n° 4° in furioso non dari verum consensum

nec

nec fictum neque contrarium probat tex in d. § voluntatem non enim in specie de qua ibi furiosi consensus requiritur sed sufficit eius non contradictio ut probat Ulpianus in illis verbis filiam nisi evidenter contradicat videri consentire. Unde plane procedit ille tex cum enim sufficiat non contradicere et hec non contradictio in furiosis reperiatur l si furiosi l de nuptijs cessat 5º posita difficultas quam interpretatem multis auctoribus laudatis prosequitur late Barbosa in d. l 2ª § fin an.º 22 —

— Sed adhuc restat scrupulus adversus nivum textum ex l 2ª § furiosus de procuratoribus: furiosus inquit Jureconsultus non est servus absentis loco ergo male furiosus absenti et quiescenti hoc comparavimus 5ª ex l 2ª § si furiosus de iure codicillorum — respondetur textum illum in d. l 2ª de procuratoribus pendere a precedentibus dictum enim erat per absentem posse dari procuratorem quia potest ratum habere — Unde recte subiunxit ille Jureconsultus furiosum non esse loco absentis inde non contineri ea ratione quia scilicet furiosus non potest eam dationem ratam habere ita eleganter pater antinomiarum centuria 2ª quest. 30 absens autem et furiosus quomodo et quibus casibus equiparentur tradit eleganter Barbosa ubi 5ª n.º 39 — Sed antequam hinc recedam explicandus est difficilis tex qui adversus nivum obstat nisi sed et si 7º § aut quia a furioso ff de publiciana ubi si furiosus vendiderit usucapio procedit titulo pro emptore ergo probat valere venditionem a furioso factam etsi consensu careat l fulsimi § adeo ex quibus causis in possessionem eatur — Sed respondetur quamvis nulla sit emptio utilitatis causa procedere usucapionem si a furioso

quem

quem putem sanae mentis emere ut docet Iureconsultus in l. 2.° § si a furioso ff pro emptore. Et si opere iure stricto deficiamur, hoc equitas suggerit. Idem enim significant verba illa Iureconsulti in d.° § si a furioso usucapere utilitatis causa me posse, nam ut observat Duarenus lib. 1.° disputationum c. 2 in iure civili idem est utile et equum, tex. insignis in l. 1.° § decoute ff depositi ibi: enim in utile in causis huiusmodi fidem frangere, ita enim textum illum legendum esse ostendit ibi: Duarenus et in iure nostro utilis actio dicitur, quae ex equitate accomodatur, l. quoties C. de donationibus quae sub modo, et vide Mortal in emporio iuris 1.ª parte tit. 9.° de contrahenda empt. n.° 74.

sed obijter animadvertendum in tulisse et collegisse Paulum in d.° § si a furioso valere quidem usucapionem, sed publicianum non competere, contrarium tamen in publicianam dari ei qui bona fide a furioso emerit probat tex. in d. l. si decessi § 1.° ff de publiciano, in qua difficultate quae gravissima est quidam in d. l. 2.° § si a furioso verba illa nec publiciano competit sustulerunt

Ad textum int. in ttt.is hoc tt.o de reg. iuris 1608

Cum morituri ex.e liberales soleant, ut Cornelius Tacitus auctor
q cum nil iam supersit quo spes porrigat humana in illo
cardine positi abire a rebus quas gratiss. volunt quasi forte rat.
Ttt.arias olim libertates lex Furia Caninia coercuit
imperio inst.as eodem merito plenius voluntates eorum int
pretantur in ttt.is ut hac iuris reg.a demonstrat. Prefata
[illegible] L. cum dilecti ex.a de donat. in illis verbis
quia in omnibus plena in ttt.is plenius in beneficiis quoque
plenissima est interpretatio adhibenda facit alegans textus
int. [illegible] L. de SSS. ecclesiis. quia reg. late patet et multis
exemplis illustrari commode potest ut Alciatus p. faber h
prestiterunt explicat Acosta 2. selectarum [illegible]
[illegible] illustrat noster textus int. 5 de usu et habitat. ubi cum
paulus iure consult. in eodem h. unde nostra reg.a sumitur
dixisset socerum curturum cui ius est relictum habitare posse
hanc ratam subiecisse putandum est in ttt.is enim plenius
voluntates testantium interpretantur ut auctor ste
[illegible] verbum illustris at secundum ad nostram reg.am
accommodavit textum int. 1 de operatione leg.o ubi lectum
cui servorum leg.o electio testis posse legere iure
consult. affirmat [illegible] reg.a textus int. ubi numerus
ff de testib. L. int illas 2 [illegible] § [illegible] ff
de [illegible] significat [illegible] ex [illegible] plenum § [illegible]
si pecoris de usu et habitat. ibi neque tam stricta
interpretanda est voluntas defunctorum quorum
verborum explicat [illegible] omnia vide Donellus lib. 10
commentariorum [illegible] sumi potest verissimum exemplum ad
nostrum textum ex L. leg.is de alimentis, dat cibaria iuncta L.
cum 11 § q transigit ff de transact. ubi leg.is alimentis et cibaria
et habitatione et vestitum [illegible] scribit quia in ttt.is plenius
interpretantur morientium voluntates cum tamen si transactio int
vivos de alim.tis fiat auctore pretore neque de habitat. neque ves
tiario videri factam Ulp. scribit quia potestas fugit quae versatur in hoc

vivius

redenda rat.e hux quoq; ad n[ost]ram reg.am accedit ex l. Ult.a
§ 1.a § si ex fundo de hered. inst. l. 3.a C. de inoff. ingq.
legib; proseruanda institut[ion]e heredis plena fit interpretatio
qd ultime uoluntatis priuilegium inst. de. omissi ma[...] locum
h[abe]re solent ingq. sola uoluntas inspicit[ur] l. penult.a de leg. 3.o
l. cum p[ro]ponebat[ur] de leg. 2.o ibi, ut cuiusq; precaria uoluntas
qua datur quieta potuit admitti - iunctis iis quæ nouiss.e
Faber scribit i[n] 3.a coniecturaz c. 11, et in erroribus pragmaticoz
decade 26 errore 3.o pag.a 1.a decidendi autem rat.em
ad n[ost]ram tex[t]um eam ee arbitramur qd in o[mn]ib, et reliquis
dispositib; int[er] uiuos c[um] qd partib, imputet qd n[on] apertius mentem
explicauerint tex in l. ueteribus ff de pactis ceterum in
ult.is n[on] ita caute ho[m]i[n]es disponere consueuerunt cum mortis
cogitat.e et plerumq; grauitate morbi impediti sint
neq; e[st] aliquid. heredi aut legatariis imputandum n[ost]nisi
sibi p[ro]uidere potuerunt cum ult.us ab alio fiat qq aduingo
idque plenius ult.is uoluntates interpretari qi semp credimus
aliqd defunctum uoluisse et tm n[on] rogasse tex eleganc in l.
si sponsus § sigs tog.us uxoris [...] de donat. int[er]

Exqq iam intelligitur tex
in l. Ult.a § ult.o de auro et arg.to leg.o ubi mulier
ornam.ta uniuersa sua legauerat et sibi cum funeraret
uoluit inferri quacumq; sepulturam conferret lineas
duas ex margaritis et uiriolas ex smaragdis queritur
ut ea ornam.ta corpori testatrici adiecta n[on] fuerint
et recte. hoc enim ho[m]i[n]es simpliciores faciunt l. et sigs
§ si inferra de religiosis inestar autem uoluntates de
functoz ea[...] sepulturam n[on] ualere papin. scribit in l. seruo
alieno 113 § ult.o de leg. 1.o quesitum fuit an p[er]tinerent ad
eam cui uniuersa ornam.ta reliquerant an ad heredem
in qua q[uaestion]e ex presumpta uoluntate defunctam n[on] eo animo
fuisse ut penes heredes remaneret respondit uire cultus
cui responsi ratio ani[m]i tex reg.a petenda

2.o ex 5.a d.is infero

lucce

8

lucam ad q. praxi frequentem Sicque ttt.º reliquerat fratribus in festo S. Francisci unam pitantiam Citati DD. loquuntur an semel vel quotannis praestanda sit ut annuatim in qua q.e respondendum videtur per singulos annos praestari oportere Cuius ratio apte fueregit Ex reg. ubi textus redendae quae fuit Gulielmi sententia quam Bart. immerito improbat in L. Cum quidam de annuis leg. atque ratio adducto seculo responsum in L. annua 20 § ult. de annuis leg. considerat faber in sub fine pro cronide addenda quod supra fusa late diximus

Ad textum in l. n. videtur hoc
tt.º de reg. iuris

multum interest Actionem habere atque si possit exceptione repelli Similis in exceptione opponenda res fuerit negligens oio pro actore sententia feret glo. magna in L. ubi pactum § 2.º vers. 3.º C. de transact. recepta Cotar Exed. Citatis per Menechum ibi n.º 10 notat ubi Dechius n.º q. q n.º 15 quomodo sit hoc accipiendum proponit iudex autem qui tulerit rem cum sententiam cui spectat actio mero iure item suam male iudicando non facit ut in primo institutionum de obligat. quae ex quasi delicto Cum tradit a Duareno ad titulum de iudiciis C. de pactis de variis preceptis iudicandi Gilberto Regulio q.º arantio post sapo ... Citati P.º aseruatum C q.º Q. Dueñas de iurisdict. et imperio tt.º 3.º n.º 7 atque habet actionem rem ipsam habere videtur L. 15 q. actionem habet § 1.º hoc tt.º L. id apud se de verbor. significat. L. rem in bonis § 2 de acq. rer. dominio alegans textus in L. bonor. vers. ult. de verbor. significat. textus in L. Sicque ui 17 de acq. poss. vers. unde habere at in L. idem Julian. § 1 de petit. hereditatis ... nemo videtur s.ª ff de in integrum restitut. item sicut debitori videtur abesse q. e obligatus L. sicque mand.º de negotiis gestis sic creditori adesse ut sit par in utroque ratio notatur glo. in d.ª L. 15 q. actionem atque probat in ti bon. textus

nisi si fili; 25 vers. hoc ff soluto matrimonio cui adde Curatiuel in postuma relect. ad illum text. l. 36 ad edictum quamquam veritate inspecta quod habet actionem ipsam rem non habeat l. minime 209 prima hoc tt. necessarium cuius dici pot. quod ei debeat optime text. intl. scribit Quintus mucius, l. Quintus mucius 27 § argento omni ff de auro et argento idque probat text. in dicta l. ipsaque actionem qua verbo Videatur usa et quod mirum nota improprietatis Vulgata l. 1.a § deiecisse Videtur de vi et vi armata, siquero adversus actionem competens opponatur exceptio inanis et nullius momenti actio reputatur ut hac verus regula demonstratur l. sidari 25 de verbo[rum] ibi quasi nulla sit exceptio obstante l. nihil interest. 112 prima hoc tt. l. siquis obligatus 115 § non pot. Videri prima hoc tt. l. et eleganter § servus pactionis vers. ergo moveor de dolo text. difficilius intl. penultima de condictione ob turpem causam et quia per exceptionem inanis e' in dicta cum eo agi non posse quod exceptione doli mali actorem sumovere pot. l. si heres § 1 de actionibus empti. inde etiam creditor qui exceptione perpetua pot. sumoveri non dicitur creditor l. creditores ff de verbor[um] significatione ex eodem filo pendet interpretatio ad textum intl. 3.a § 1 ff de constituta pecunia et quod debita iuribus non e' pecunia etc. quae verba sic explico id e' pecunia quae actione petitur adversus quam obstat exceptio non solum naturali iure non debetur ut indicat exceptio, quia ideo competit quod non e' aequum debitorem teneri § 1 instit. de exceptionibus iniquum e' eum condemnari (Unde constat liquido naturaliter non deberi pecuniam e' enim obligatio naturalis vinculum aequitatis l. Stichum § naturalis ff de solutionibus) sed neque civili obligatio enim ex qua actio descendit l. 13 § ea obligatio ff de procuratoribus, nullo e' exceptione obstante indebita igitur iuribus naturali atque civili pecunia e' explicat Hugo Donellus 12 commentariorum c. 3 hocque adeo verum e' ut quemadmodum qui per errorem solvit indebitam pecuniam repetere pot. l. cum per errorem prima hoc tt. ita similiter repetere poterit is qui exceptionem perpetuam favorabilem habet elegans text. intl. qui exceptionem ff de condictione indebiti

Unde etiam interpretatorum sume obscurum int. naturalem obligationem ff de obligat. et act., qui difficilime quatem presupponit ex nali obligat. dact. e contra ibi ... si actio aliqua eius nomine competit 2a tum int. iuris gentium § igitur nuda ff de pactis. Sed omissa fortuniis snia int. & Vm § pact. repeteret n° 38. Mendoza 1° disputationum c. 14 n° 12 Otmani 3° observationum c. 2° Gotofredi in notis Cuiatii in postumo relect. ibidem respondendum e' sensum iure consulti ee' tunc videri in aliquo 2actu subesse nalem obligationem q.do actio qua ex eo 2actu nascitur eficax e' nam si n' competat actio eficax at cum effectu exceptio iniquam ee' petitionem ostendit signumque evidens e' n° subesse nalem obligationem quae' aequitatis vinculum quo solo adstringimur ad aliquid dandum 2.um ius gentium l. sicutum § nalis ff de solut. iuncta l. cum amplius § 1 natura debet f° hoc tit. ex defectu igitur nalis obligationis nascitur exceptio qua opposita dr actio n' competere quasi nulla sit except. obstante siccero 2iuncta sit nalis obligatio cum civili actio quae nascit' ex 2actu competit ide eficax e' Unde optime 2sultus dixit quatenus obligatum nomine competere actionem nempe eficacem, ut ego interpretor nam si non adsit nalis obligatio ex defectu eius natam propter equitatem exceptio inutilem reddet petitionem ex reg.a nisi pes itaque ubicumque competit actio cum effectu signum e' nalis obligat.is ubi autem exceptio quae nititur aequitate redit actionem inutilem signum erit nalem obligationem deficere qua solutio ad d.am l. nalis notanda e' qui nova memoria mandanda qui elegans

ex reg.a quoque quae descendit iudici debitorem qui except. tutus e' l. ult. obligat. § obligat. ff de liberali ca. sed potius aliud aequo iniusto exigui pot. sine timore exceptionis l. debitor de verbor. signifficat. Unde si debitor creditori legetur inutile sit legatum ... emolumentum debiti amplietur et plus ... lego

quam indebito sit § ex 3o zio cum alijs vigta de leg 2o tm
si debitor exceptem haat utiliter creditori suo legat
remissa enim exceptio videtur dej notabily inl. l si credi
tori 23 de leg 1o cui adde Donellum 3o mentarios
l. 11 pag. 219 neque debitor creditori legam atento
efectu videt ergo qd debitor ijs n sit qui sapot. iusta
excepte iuuare l. Marcelg ja hoc tto
Ex qq infero inter
pretatem ad textum rest fama dificilem int. pomponij 9
ff de negotijs gestis cuij explicatio n prestat mterpretibus
ut colliges ex Nicolao et Bartolo ibidem n 1 fulgosij 6
ut autem a nobis intelligatur facti spus sic e fingenda
titij cum peregre proficisceretur nulli negotiorum suorum curam
demandauit ego absente saij familiam aluit edificia
fulsit uel allia negotia gessit sed male et n et oportebat
titij autem sciens prudens negotia a saio male gesta
nihilominus ea pronauit et rata fuit Querit utrum
teneatur actionem negotiorum gestorum titio sarcire damna
an uero ex sprouatione titij liberatus sit cui questioni respon
dit pomponius e liberatum idqm afirmat mullis uerbis ne
gotiorum tm gestorum ...mihi n teneri qq actem negotiorum
gestorum directam delegat titio absenti ... saium ut da
mnum prestet qd ex negotijs gestis fuit secutum qua
pomponij sntia uiris videtur ssona regis nam qd semel
p...abit reprobare n posse l. cum mulier § ff sol
matrimo l. qd semel. exa hoc tto inde idque Scevola
pbat inda l. pomponij ibi qd reprobare n possit semel
probatum l. Vnde cum negotiam a saio male gestum
semel titij pbaberit n poterit reprobare nec 3a agere
negotiorum gestorum ut titio petens damnum qd ei facutum e
resarciri itm facit pro sntia pomponij Vlti que rega
iuris qua cauetur rati habitionem tribui retro et
mandato sparari l. rati habitionem exa hoc tto in 6o
l. Vlta cum alijs l. ad macedonianum in proposita

autem

autem spe ratum habuit titii, qd a se in male ges
tum probare enim qd significat res expressi, nam
quo enim in 2 ff. ratam ratam haberi rem inquit consul
habere ratam hoc est comprobare eo q. quemadmodum
si ex mandato meo negotium male gessisses nulla mihi
contra te daretur actio l. nemo videtur 14 s 1 de solut.
ita etiam ex negotio male gesto qd ratum habuit titius,
contra suum actionem non habebit denique facit etc qd dicis ponere
contra apud iudicem pro rato haberi debere quemadmodum
qd utiliter gestum est da l. pomponii verisimile quemadmodum
ergo ex negotio male gesto a dno absente provocato
gestor teneri non potest. sic nec tenentur ex eo qd gessit
utiliter — ex qq provocari videtur opinio pomponii
sed illo difficultas quemadmodo actio negotiorum gestorum semel
nata rati habitione et nuda voluntate tollatur
certis enim modis obligatio et actio ut contra
untur dissolbuntur. in qua difficultate glo et interpretes
deficiunt existimantes pomponium a scevola reprehendi in d. l.
pomponii, sed dicendum est ex negotio malegesto negotiorum gestorum
actionem oriri eamque rati habitione non posse tolli ut constat ex
vers. nam quomodo cum semel cepevit — et exult. verbis ibi
exit igitur et post ratihabitionem negotiorum gestorum actio quo
supposito res ille ita explicandi, atque hic sermo vers et ge
nuinus e' ut i' scevola referat pomponium sententiam existimantis
male gerentem post dni rati habitionem non teneri negotiorum gestorum
actione deinde in vers. sed superius refert scevola pomponium ita
sententiam putare veram si dolo malo a gestore abesit b autem
rum hanc pomponii sententiam videat ex ratihabitione pendere actio
et ideo extingui qui ratum habuit dns negotium quam vis male
gestum scevola tamen existimat etsi comprobet ad huc ne
gotiorum gestorum actionem superesse ut probat in vers. imo ubi dubi
tationem respondet quam proposuit in vers. videtur neque aliud
~~mens~~ voluit pomponius, quatenus dixit gestorem non teneri
etenim non est mens actionem iam natam non competere meo iure

id n' spectare atento afectu et qi ope exceptis ellidi tur qua exceptio virtute rati habitionis opponi pot. equm enim e ut reprobare n' possit semel p'batum optime igitur dixit pomponius te mihi n' tene ri quasi nulla enim e actio excepte obstante ut hac nra reg.a demonstrat idque scceuola in terpretat' minus.a sd ad dictu ita enim legendum e tandem minus leterum scceuola duplicarat p'bat actum negotiorum gestorum etis post rati habitionem durare qua e eligans supradicta lit inter pretatio ex nra reg.a dependens nec acquyesco antonio fabro 4.o coniecturarum c. 10 et in rationalib. ad pandectas ad d.tam lem pomponius ubi alliter interpretat' et explicatur — pro liori de adverto cum Decio ii huius reg.e casse enim n' videri cepisse idem michoasse at petisse eum cui opposita sit exceptio ut colligitur ex illis verbis remouetur a petit.e ul. n. videri cepisse id e acquisisse eum q a petit.e remouetur remedio exceptionis capere enim e cum afectu acquirere l. n' videt' si ia hoc tt at hanc interpretatem rubat tex int. sigs obligat.e neg n' pot ia hoc tt.o rey enim afect. prudentes considerare solent l. nomen filiarum § ult.o de verborum significat.e l. si p allium § docere ff negs qum at cumsis absolbitur h tex

Ad textum int. in oibus 14

hoc tt.o

Conuenit tex int. cumqui 4. i § quoties de verborum l. si dies apposito in pretio q.do dies legati cedant l. oia 3 2 de leg. 2 l. 1.a de cdit.e et demonstract.e § oij nist.a de verbory exor nant nrum tem conanus li 4 comentariorum c. 3.o hugo donel. ind.a l. cum § quoties Doctor pilhardo ind.o § oij gomez 2.o tomo variarum c. 11 cuiat. in postuma relect.e ad hunc tem — obligatio itaque pure c.cta protinus comittit' id e' statim sortit' efectum et incipit debere id qd ea com prehendit' nissi dies diferat ul condictio suspendat oy

autem

autem obligatio aut pure fit aut in diem aut sub conditione
prout contrahentibus placuerit ex quorum consensu et conventione
legem contractus accipiunt l. contractus reg. legem 1.ª Doctores
l. 1.ª § sepe ff. depositi de vi autem et natura cuiusque
ad nostri text. interpretationem breviter querendum est
pura obligatio est qua quid sine conditione et die debetur dominorum
et verbum debendi cum efectu accipitur ita ut peti possit
cessit enim et venit in hac obligatione dies text. in materia
capitalis int. cedere diem de verborum significatione id est
et cepit deberi pecunia et venit is dies quo exigi possit
an autem pura obligatio et presens idem sint vide
cumulatim tractatum 5.º ad Africanum ad l. 1 quam
de dote prelegata costam et alios quos refert ubi s.ª pichardo
n.º 8.º notatur per text. ibi int. talis scriptura ubi
omnino vide Bartolum de leg. 1.º

Sed obstat text. dificilis in l. ult.
in fine de inutilibus stipulationibus ubi ex stipulatione pura continuo
agi non potest sed temporis spatium quo tradictio fieri possit expectandum est
stat etiam 3.ª text. int. promissor § 1 ff de constituta ubi qualis
obligatio diem non habeat confestim agi non potest. item obstat maxime text.
int. quod dicimus ff de solutionibus ubi paulus consultus docet neminum
adire saco paratum atque ita debitori ad solvendum temperamentum
et laxamentum temporis indulgendum nec minimum
nec maximum et quod intelectu magis percipi quam eloquente
possit exprimi ut loquitur julianus int. ratum 3 de solutionibus
et ulp. int. quoniam 2 § 1 ff rem ratam haberi

quibus dificultatibus sic vulgo
omnes interpretes quos preceptores quoque nostri in ipsis scholis
sequuntur cum glosa nostra in prefata int. satisfaciunt ut dicant
fundo pure promisso statim ex ea stipulatione iure agi posse sed
legitimum tempus ad prestandum dari et hoc ex humanitate
et utilitate mam sic ius strictum consideretur qui pure promissi in continenti ad solutionem pot urgeri equitas autem
quod iuris rigor expellebat admissit et ea atenta in obligatione

mora ~~obligat~~
pura in stipulatione si nulla ~~obligat~~ obligat[ion]em et act[ion]em affirmant
executionem que statim posse inchoari n[on] t[ame]n p[er]fici usque
ad temporis intervallum q[uo]d dicem admittit dies erit q[uo]d [stipula]tio
recepta ind[ictione] § o[mni]s rey.[?] confessionem p[er] textum ind[ictione] l. pro
Maior § 1 [et] arbitrio iudicis relinqui eadem [stipulatio] si a dilata
testat[ur] ind[ictione] § ult[imo] q[uo]d praxis admissit, et expressa lex partita
probavit in l. 3 [?] t[itulo] 11 p[artida] 5 ubi Greg. Lopez [?]
sed [et] hec ita recipiant[ur] novissime t[ame]n Hugo Donel[lus] ind[ictione] l. cum
§ quoties n[on] improbabiliter tentat [prae]dictam difficultatem aliter
exponendam [con]sideratur enim ex stipulat[ion]e pura statim agi ex nostro tertio
at viribus [?] relt[?], neque obstat text[us] ind[ictione] § fin[ali] qui respon
dendum e[st] promissioni fundi tacite inesse locum illum natalitar
in quo fundus constitutus e[st] quoniam natura alio loco fundus
tradi n[on] possit de eo autem tradendo agatur, et o[mn]i inest loc[us]
et p[ro] solum dies inest. in tria quem eo possit p[er]venir[e] § loca
inest de verbor[um] obligatione text[us] in l. continuus § cum ita sti
pulatus de verbor[um] ubi Duarenus. mirum igitur n[on] e[st] si Justinianus
dicat ind[ictione] § ult[imo] ante agi n[on] posse quam tempus fuerit
elapsum quo traditio potuit fieri, p[er]inde enim e[st] atque si diceret
ante diem qui stipulationi inest. agi n[on] posse quo eodem temate
retento exemplum hominis promissi quo utitur Imperator ind[ictione] §
ult[imo] intelligendum e[st] ~~[?]~~ una enim determinat[io] de fundo
et homine loqu[itur] et verba l[egis] [?] subiectam materiam intelli
genda s[un]t nempe de eo homine qui in hostium potestate sit
vel de dit[ion]e servitutis in eo loco [?] n[on] possit [?] promissor
puto sic vendit[ur] ne illic moretur, quae lex et pactum
sed [?] et servari in mancipijs solita l. toto[?] l. 1 [et] 2
et 3 de servis exportandis s[unt] is o[mn]is servus in ea c[ausa] ut vel
natura vel iure [eo] loco moveri n[on] possit n[on] magis quam pro
fundus et si hos servos promissor alio loco tradere n[on] pot[est]
quam in quo s[unt] natura impedit atque ita promissor ante
n[on] tenebitur quam aut captivus p[er] ius naturale ab hostibus
recip. aut qui alicubi moratur ex l. Venditionis debet ibi
potuerit tradi atque si alio loco redegisse ut alias tradere possit

Ad textum in l. morbus

Utique confestim cum eo ageretur l. continuus § illud de verborum cum enim constet natura eo loco esse posse ubi promittitur & promissor ibi praestare non posset atque inopia et nullo modo non impedimento naturae hoc adscribendum est ut recte docuit vir illustris Venulei, ind. § illud suam sententiam adversus dubitationem aliorum bonis argumentis confirmans

quo etiam modo respondendum est ad textum ind. l. promissor § 1 ff de const. ideo enim ipso pretio illico non statim agi potest quia quocumque modo pecunia fuerit constituta huic obligationi dies inest ex edicto pretorio agnoscit Iulianus in recitatis postumis ad hunc textum. Unde antecedens non recte agimus quod sequeretur esset si iure obligatio contracta esset etenim cum a pretoris iurisdictione substantiam capiat haec actio § in personam instit. de actionibus atque edicti verba aperte indicant esse indicendum aliquod intervallum edicti hoc requirunt si appareat eum qui constituit neque soluere neque fecisse quod constitutum est [illegible] eius, in l. si duo 6 § ait pretor de const. quae verba edicti sic accepere viri prudentes ut non statim conveniri possit is qui constituit sed tunc cum aliquod tempus praeterisset ex quo possit apparere eum neque soluere neque

nam si confestim cum exigi potuit nihil fuit illo edicti opus sed absolute ita dicendum fuit in edicto, si quid cui constitutum erit actionem dabo — hinc pauli dubitatio ind. l. promissor § 1 cum siquid sine die constituas teneaturis (pot) inquit dici te non teneri, sed ex edicto cum meminimus atque praetorem quam agatur tempus aliquod praecedere iubet ille autem soluit dubitationem hoc modo quamvis nullum tempus aperte comprehensum sit in constituto tamen ex verbis edicti intelligendum est modicum post quod exactio celebretur quasi post hoc appareat debitorem non fecisse quod constitutum est id autem non minus esse vult quam decem dierum ex quo apparet actionem et obligationem ex edicto de constituta esse indicendum quod pauci animaduertunt quod si rursus queras cur hoc sit ita iure dispositum cum pecunia

uire constitui soleat a contrahentibus, praeterquam quod uerendum est res differri non debeat respondebo id a praetore dubio procul fuisse factum ut ei qui constituit consuleret praetorem quae ideo fauisse reo uerissimile putem quod cum grauauerit constituentem in eo quod ex pacto nudo ex iure ciuili actio non est l. iurisgentium § igitur nuda de pactis obligatio nascatur a quo putauit nouam de constituta pecunia actionem quam leuissimam reddere temperamento benignitatis quod utique fecit ei spatium ad soluendum dando

Textus uero difficilis in dicta l. quod dicimus (quam exornat Menochius de arbitrariis li. 2 c. 2 Alciatus 2º parergon c. 8) maiorem habet difficultatem quatenus sub persona heredis obligati generaliter tradit quod de omni debitore intelligendum est non esse uidelicet heredem debitorem statim cogendum soluere sed ei temperatur aliquod tempus ad soluendum dandum pro solutione animaduerto debitorem nimis uere cirulti ad soluendam pecuniam modicum tempus dandum esse sub hac conditione si ille fateatur se debere paratumque dicat soluere tempus quae istud modicum ait ille quod post condemnatione reis indultum est textus expressus in l. si a debitore meo 2 in diuidit. ssis Cui, tempus meminerit textus in l. cum militi § 1º de compensatione l. 2 ubi Donel. l. in tra de re iudicata erant autem olim 30 dies ex l. 12 tab. nunc autem quattuor menses Iustiniano instit. in l. ult. C. de usuris rei iudicatae ex quo iam in praetor paulum in alleg.a l. quod dicimus illudque accipiendum moneo de eo herede quem constat in confesso fideiussori testatoris debere de quo solum hoc quaeratur an statim debeat soluere at si quod nam tempus istud temperatum sit non exprimeretur imitatus Ulpianus in prio d.a l. y si debitori supplendum tamen idem est intelligendum ex eodem Ulpiano ibidem in 2º resp. iudicatis igitur et confessis qui in iure pro iudicatis habentur l. unica C. de confessis) tempus dandum est ad soluendum denegandum autem est debitori qui se debere negat qui ex pura obligatione statim conueniri potest ex natura purae obligationis

,et reg.a nri tex obiter autem moneo literam tex ind.a l. qd dicimus sic et cum Donelo restituendam , qd dicimus in Herede cum fideiussore ea c 3 mic intelligitur tex ind.a l. promissor §1.o de const.o ut decem illi dies dentur ad diferendam actem de const.a, ita ut ante eos pecunia ex edicto peti n. possit 2.um ea qua diximus qq elapsis debitor qs constituit se soluturum sive quentus fatetur sive iudicio condemnet.r legitimum illo temp. dandum e.t dequo n. pot. intelligi ille tex consuetum enim paulus daret n. aliud prescerim qd eet legitimo multo breuius qua oia sume notanda ss qa in scholiis nusquam dicta debeo tmn Hugoni Donelo ind.a l. cumqui § quoties an.o B:

obligatio autem indiem fit cum adiicitur dies inquem pecunia soluatur si enim dies n. adiiciatur utrinque pecunia psoluat.r presens obligatio erit veluti hodie dare spondes H. enim dies admonendi n. diferendi ca adiectus e.t l. liber homo § 1.o de obbon si autem dies adiiciatur constituta obligat.o firuenda gratia veluti usque ad calendas dare spondes presens quoque obligatio § at si ita stupeleris de obbous et hinc uide civili obligatio nusquam desinit qa tempus n. e.t mod. tollenda neque inducenda obligat.is l. obligatum fere § placet de obligat.b et act.b ot man ind.o § ois ueg.o indiem dies autem aut expresse aut tacite inest tumodo ex quent.e expressa 2.o cum pure quidem stipulatio concipitur dies autem subintelligit.r ut inl. continuus § cum ita de uerbois § loca ingt.o eodem l. 6.a § ult.o ad trebellianum l. si in autem 2g ibi neque locatt deditum diferat deleg.v,o l. intedum de uerbois qq in ueris, stipulatio capit dillatem aut ex loco adiecto aut expressa qua in stipulatum deducit.r veluti cum fructus et qua postea nascent.r pmitunt aut qd fieri sponderis d.a l. interdum natura enim tempus ista desiderant intra et fruct. nasci et opus pfici possit facit tex qui hinc intelligitur inl. nihil petti 1.o 86 J.a loc tt.o sdillo interest int.r stipulat.e fructuum et insula facienda qd illa n.o solum diem sd ditionem etz Het si nascantur l. 1.a ueg.o ult.o de dit.b et demonstract.b Unde ius n. natis nil debet Hec autem diem Het et temp. dumtaxat

initia qd insulla posset fieri quo triansacto si insulla edificata n sit adhuc, p'missel agi pot. l. si ita stipulat, § de uerbor Utrusque p'pus lat qd n e in potestate p'missoris efficere ut fiunt Ssint hoc enim arey nat pendet at nisi potestate e edificare insullam qds n fecerit merito eis negligentia, et cessatio plectetur alioquin inanis foret ois faciendi obligatio ita Donel, ubi s n illo in confesso debet ee diem adiectum efficere ne pus die pecunia debeatur hoc e neantediem agi seu peti pecunia possit qo autem adueniente executio fieri pot et dies interpellat ad soluendum bis notabilis ind. insignal l de cstruenda stipulat. d § ois uerss in diem presens enim obligatio e in diem autem dillata solutio l. centessimis de sbbos cui adde costum 1 selectas c 19 cessitque dies sd n dum venerit l. cedere diem de sbbor cuis obligatis multi insiure nos considerant effects solutum enim eis nomine n repetitur l. in diem l sub cdit. cum segq de cdit indebiti item qd in diem debetur deducitur in constitutum l. 3. § Ult cum l. segt de consta item novatur l. in diem de nouat et actio cpetens ante diem cedi l. qui mand. um § s ff mand ultum autem id qd in diem debetur possit ante diem inuito creditori solui vide eligant ubi s Donellum n 9 in hac autem obligat in diem nisi oib paratis temporis elapsis n recte agitur l. q hocanno de sbbos bon bis ind § ois ubi pichard, videnda n 26 et ing q hocanno p textu ib. nyt de inutilib,

Sub condit obligatio fit cum in aliquem casum differtur ut si aliquid factum fuerit uel n fuerit § sub cdit de sbbos etinea ante euentum condict neque cessit neque venit dies d l. cedere diem condictio autem ita commode diffinire pot ut sit oratio qua actum cui adijcitur suspendat in aliquem euentum incertum ut ita e adiectio huismodi siquid factum uel n fuerit cuis fact euent ex casu pendet ex quo apaiet conditionem n ee casum aut euentum ut Bart. voluit ind. 1 de cdic. ob ca deon. defendit pichardo in § sub cdit n 6 de sbbos. het conditio casum l. 1 c. de pactis ib. cdit incertum sd n e casus tantum

qd

interest. int conditionem et casum quantum interest, qua differt et interest in qua differtur obligatio conditio suspendit obligationem casus in qua obligatio confert. Unde si ad presens vel preteritum conditio referatur non est proprie conditio l. cum ad presens l. itaque si certum petatur statum enim aut perimit obligationem aut omnino non differt l. conditio 100 de verborum [illegible] in § condit. § tertius sibi inst. de verborum et hinc intelligitur textus inst. institutio talis § ult. de conditionibus institutionum ubi filius qui sub conditione casuali non potest institui l. suis quoque de heredibus instituendis sub conditione in preteritum collata potest institui quia nimirum non est proprie conditio   et quod in stipulatione in diem fieri dicimus hoc idem evenit ecc. [illegible] ut et ipsa tacite insit etsi stipulamur ita ut cum tibi 14 annorum erit stipulatio conditionalis erit sicut et legum l. si titio ff quando dies legati cedat dies enim incertus qualis est mortis l. 1a cum dies incertus l. heres meus ff de condictionibus et demonstrationibus qualisquam in testamentis conditionem facere dicatur l. dies incertus ff eodem Cuiacius 13 observationum c. 1 et ad contractus hoc pertinet ut enim in conditionibus inest dies incertus l. talis scriptura cum sed etsi de legatis 1o sic in die incerto conditio inest explicat clare docteque suo more Donellus ubi supra n. 23 qui an. 27 ostendit quibus modis tacite conditio insit Decius in preys. an. 2. Ultra quos omnes ego aduco textum notabilem in l. ubi pure 19 ff ad S.C. Trebellianum cum tradit a Duareno in l. cum filio 1 ff de legatis 1o dixi ad l. cum oportet l. de bonis que liberis in cum in eventum in debito autem conditionali nec cessit nec venit dies pendente adhuc conditione quia l. cedere diem unde interim solutum repeti potest l. sub conditione de conditione indebiti Cuiacius adde Cuiacium li. 13 observationum c. 1 in fin. Ant. fabrum quoque coniecturarum c. 20. Sed autem non cesserint neque venerint dies nascitur ex contractu conditionali spes que transmitti possit § ex conditionali de verborum quia spes in legatis et ultimis voluntatibus transmitti non potest l. unica § sin autem C. de caducis tollendis pro complemento huius regule videndus Emanuel Costa li. 1 selectarum c. 18 n. 3 [illegible] omnibus manet genuinum intra regula semper esse omnis obligationes in quibus dies non apponitur certus vel incertus puras esse atque presentes   [illegible] actorem iam explicatum est in l. non videri cepisse 1a hoc titulo L.

Ad textum ins Imaginaria
hoc tt°

ad emptionem necessarium est pretium § pretium de empt.e et vendit.e
etiam max.e a permutat.e distinguitur abolitaque est Sabini et Cassii
sententia existimantium permutat.e rei empt.em et venditem esse § item
pretium inst.a de empt.e et vendit.e et pretio interveniente vera
contrahitur venditio l. nam § et siquidem de prescribis verbis pretio
vero non accedente nuda et imaginaria venditio dicitur neque rei
allienatio intelligit l. nuda ss de contrahenda empt.e dicitur, imaginar
est in empt.is vinculum iuris non obtinet cum fides facti simulatur
non intercedente veritate l. 3 sss § 4 de oblig. et act.s Imaginaria
igitur venditio erit ea qua numo uno fit dicis gratia et perfun
ctorie arg. tex. ins 4.a ff commodati quod tunc accidere sollet cum res
alliqua mom.ti valorisque maximi addicitur numo qui neque
merx est neque pretium l. sigs ante § ult.° de acq. poss.e unde
mexx si quis conduxerit numo uno conductio nulla est l. sigs 46
ff locati si autem pretium nonquidem verum et iustum sed tamen alliquod
intervenisset imaginaria venditio non esset receptum enim est
ne sub pretextu villioris pretij rescindatur emptio l. 2.a l. is
elegantiss.is tex. ins 8 a l. de rescindenda et villiori pretio donation
caussa emptio facta vallet l. sigs donationis 38 de contrahenda
empt.e hec autem imaginaria venditio pretio non
interveniente facta mancipatio dicebatur et per es et libram
contrahebatur eaque Romani fere in omnib. allienat.s utebantur
in ttt.is in emancipationib., in matrimonijs contrahendis ut constat
capitio inst.a de ttt.s ordinandis § preterea inst.a quibus modis ius patr
potestatis ulp.° in fragmentis tac. p. bills in § ius tiltam de fidei comis
ijs hereditatib. tum allias difficill. ins statu liberi jacet ius §
quintus mutius de statu liberis iunctijs, qua adillis in explicare
scribere Balonij abaturias declaratum c. 16 h.° 9.° Aquellis ls noctium
acticarum c. 27 Bris. et octomanij de prius iuris uerbo mancipatio
idem Bris. 1.° selectarum c. 7 et l. 8.° de formulis pag.a 17 B. contius
1.° disputatum c. 10 Rebard. ad l.s 12 tabullarum c. 16 conarij 2.° inme

C. 1

l. 4 pet. Gregor. q. 2 Snitagmatum l. 3. — Hec autem
imaginaria emptio vel alliquam debat ut pote rey expediendam
gratia celebrata ut in specie tex elegantis in l. si usufructus 66
de iure dotium ibi remedij loco de qua re videnda Cuiatis in Ulp.
ff pro donato

Ex qq. iam inferio interpretatem ad textum Sumedios
cillem in l. Ulp. l. de donat. in illis verbis sex terti nummi asinum
quatuor, qua verba aperte se non intelligere profitet Accursius ibi
fateor me non intelligere verum ex 5a d. l. dependent moris enim
erat olim ut donatio per imaginariam venditionem nummo uno confi
ceret dicisque gratiam in mancipationibus sex tertij uno intercedebat
quo forsan respexit tex in d. l. 2a commodati exqq. emendandae
litera tex in d. l. Ulp. ita legenda sex tertio nummo uno asinum
quatuor cum Cuiatio, o observationum l. 3 J qua lectio a Dionisio
Gotofredo probatur et mihi vera videtur erant enim supradicta
verba solemnia donationis, qua fiebat per mancipationem ideo autem in
donatione et in alijs actibus multis ut Oltomanus advertit in observat. de
veteri ritu nuptiarum c. 2. Mancipatio interveniebat quia cum
olim duplex fuerit dominium alterum quiritarium bonitarium alterum
inter illa dominia insignis diversa erat, quod ad naturale sive bonitarium
dominium acquirendum quererat traditio sufficiebat, sed per traditionem
in sua de rebus divisisse dominium tamen civile vel ex iure quiritum in
rebus mancipi idem qua iure civili nostra erant non alter transferri
poterat quamvis si precii res emancipata vel in iure cessa vel tem
pore necessario ad usucapiendum possessa fuerit ut constat ex Ulp.
in reliquijs tit. 1, et 2. Oltomano de verbis iuris verbo in bonis
Bris. verbo dominij Roverto 1 recepta lect. l. 2 c. 3 Stenardo
de auctoritate prudentum c. 10 Balduino ad l. 12 tab. c. 7
quas diversas postea substulerit Imperator in unica l. de usucap.
transformanda, et l. de nudo iure quiritum cum tamen olim vigerent
inde erat ut ad hoc ut civile dominium donatarius in rebus mancipi
acquireret mancipatio necessaria esset, qua si non intervenisset
naturali dominio per traditionem quesito necesse erat ut mediante usu
cap. quiritarium adisceret l. 3a ib. adiectum dominij de usucap.

ut notabit ubi Cennequin in § per traditionem inst.a de rer. divis.
ex qua observatione intelliges textum obscurissimum, quem Vir Vltimus ex antiquioribus percipere potuit in prin.o inst.a de donationibus iuncto § Vlt.o de usu et habitat.e Cum scilicet ibi Iustinianus inter modos civiles rerum quaerendarum posuerit donationem quae potius videbatur annumerari, ne re procedere ex reg.a textus in § per traditionem inst. de rer. divis. Sed ex superioribus facilis est solutio ideo namque civilis acquisitio dicitur quia intervenientibus civilibus mancipationis solemnitatibus peragebatur et quia per lege Cintia munerali de qua Zamariz ad Veteres populi Romani leges lib. 2.o verbo Cintiam Aug. de lege Cintia in tractatu de legibus parte Manutius in eodem Cap. et instar dicit in notis ad tacitum pag.a mihi 252 liberalitate quae donandi olim facultas erat usque ad dodrantem restricta est cautumque ne aliter quam mancipatione et traditione interveniente donationes peragerentur ut constat ex l. 7.a, 10, et 14 C. de donationibus quae sub modo in codice Teodosiano Unde mirum non est si inter civiles modos acquirendi dominii donatio connumeretur argumento ius civile de inst.a et iure l. legitima de pactis scripsit Octomanus ind.o prin.o sintr Verbo Uno Cuiacius ibidem Vbecenbequius ind.o § per traditionem pro Barde in R.a de donationibus
Vides imaginariam venditionem dici quia nummo fiebat erat autem et alia imaginaris contractus species veluti si servus dominum suum subornaret ut a domino redimeret et manumitteret pretium ex peculio vel aliunde offerens ea enim venditio imaginaria dicebatur cum vere non posset appellari emptore non habente propositum servum acquirendi nullusque erogante nummos proprios aliud enim agebat et aliud agere simulabat elegans textus in l. 4.a § 1.o de manumiss.s ex qua intelliges eleganter textum in eadem l. 4.a in principio ubi iure consultus scribit eum qui nummis suis emitur epistola divorum fratrum in eadem conditione redigi ut libertatem adipiscatur quamquam bonus teste Rebardo his non habe sensus, e quasi divi fratres primum videantur constituisse eum qui nummis suis emitur posse ad libertatem pervenire sed ita potius, ut servus nummis suis emptus possit cum emptore in cuius fidem confugit consistere et conqueri

qd ab eo non manumittatur, ut docet Martian; iure consultus in l. sa ff de manumissionib; Unde affirmandum e' ante Divales institutiones fuisse receptum ut servus nummos peculiares dando ad libertatem p[er]venire[t] l. 3a in p[rinci]pio de statu liberis sed constitut[ionib]us Imperatorum illud fuisse inventum, ut querellam servus haberet si non manumitteretur pro complemento animadverto dicigueque in iure n[ost]ro Imaginariam venditionem cum emptor n' vere sed supposite et sub ornate intervenit t[ex]t[us] in l. sub imagine de distract[ione] pignorum et cum ijs similiter t[ex]t[us]

Ad legem Cum tempus hoc tt[itul]o

dixi in l. in o[mn]ibus s[ecund]um qq. modis tempus in obligat[ion]e ponatur cum autem differenda obligationis ca[usa] apponitur adiectio diei pro debitore et pro creditore c[ontra] l. cum qui ij § ult[im]o de verbor[um] o[bligatio]n[ibus] in t[ex]t[u] eodem in vers[iculo] id autem § q. hoc anno in t[ex]t[u] de inutilib[us], Unde cum heres ad eundo debitor efficiatur § heres in t[ex]t[u] de obligat[ionib]us quæ ex quasi contractu de qua re videnda, costa in l. si poter verbo Trebellianice an[no] 10 = tempus in tt[itul]o appositum ei gratia adiectum fuisse in dubio dicendum e' nisi aliud de voluntate testatoris constiterit in pulchris casibus docuere prudentes in l. si ita relictum 4 & § pegasus elegans t[ex]t[us] in l. cum pater 77 § curatoris ibi cum illis verbis fratri post, consultum videretur quam solutio quia iusta fieri potuit dilata ff de leg[atis] 2o l. 3o § cum pollidi, de usuris ubi lt heres gravat; restituere post temp; hereditatem fructus suos faciat l. qd ijs verbis & 3 de leg[atis] 3o nihilominus tam qu mens testatricis ea fuit, ut filia consuleret fructu cum reb; hereditarijs heres institutus restitueret

Ex qq. infertur qd cum heredis debitorisque ca[usa] tempus adiectum sit et hoc in dubio presumatur lt ante temp; pet[i] n' possit recte tam poterit solui l. stipulatio ista § item l. continuus § cum ita de v[er]bor[um] o[bligationibus] l. qd certo de solut[ionib]us et hoc intelligendum e' etiam invito creditore etenim si in pura obligat[ion]e receptum e' ut invito creditori solui pecunia

possit

Ut eo recusante accipeat pecunia solemniter obsignetur ut liberatio contingat l. obsignatae C. de solut. ut citra obsignationem si creditor moram faciat et pecunia fuerit amissa debitor per exceptionem tuearetur l. qui decem de solut. in obligatae quoque in diem idem dicendum erit, ut in arbitrio sit debitoris sperare reddere obligationem remittendo, et negligendo diem in suum favorem appositum ex reg.a l. penultima C. de pactis l. videt ff de minoribus neque in dicium debet retorqueri quod in favorem introductum l. quod favore C. de legibus hac enim rat.e si solutio certo loco fieri debet favore debitoris potuerit ipse alibi solvere notat Bart. in l. 1 § q. ff de eo quod certo loco per enim praestat quam debet arg.o tex. optimi in l. 1 cum quo § a. in fin. ff aqua pluvia quam in mam advers. aliquorum opiniones confirmat acute Dores in l. cum 4 § quoties n.o 48 de verbis et intelligendae viss. voluntas testantis ut contracentis aliud inducant notabilis tex. in l. cum alios Iabolenus (ubi erudite Curatius in rescitatus post duenis declarat quid intersit amgratia legatariis et creditoris ex contractu dies apposita sit) ff de annuis leg. et in nota reg.a quod set vallere dig. de contractibus ad ultimas voluntates cum paritate rat. l. servum filii 84 § cum q. chirograph. ff. cum de leg. 1.o l. hec autem quam dictas de solut. ante diem locum non habent in eo q. ante condit. solut l. istipulatio ista § inter de verbis l. q. promisit de condit. indebiti qui nimirum non fecit quod promisit ut iuradicunt videri Dec. in pries. et DD. in l. q. Roma de verbis cui addend. Faber 1.o conicetaras c. 1 Gaspar Roderici de annuis reditib. lib. 1 q. 1 8 an.o 15 Dores ibidem

Non obstat tex. difficilis in l. post mortem C. de fidei comissis etiam patrem ff quae in fraudem credi. tor. ubi gravatus post mortem restituere invita restituere pot. et tam quod dies mortis qui incertus et conditionem facit l. 1a vers. dies incertus de condit. et demonstract. et in crementum acci. pit dificultas ex tantum quod si detsi ante, 10 ad tub. ubi q. ante diem ut cond. telles restituit hereditatem non transfert actiones quod non ita restituit ut testator rogavit facit lex fili, familias § Divi l. 2 de [illegible] cum tam [illegible] in dia l. post mortem dicat

dicat posse satisfacere ide restituere hereditatem — Cui dificultati respondendum est in eo fideicomisso quo quis rogetur post mortem suam restituere Verbisque dels in esse oro con ditionem ac sntam testatoris in esse Sacten si heres Vellit ide si ao Vtatur qd si nollit Vti nominem dies enim hic apte heredis ca adiectae Vnde Verum ai erit ex Voluntate testatoris Vtrum Velit statim restituere an nollit proinde si odit et mutat pinde ac si purum fuiset fideicomisum itaubi sic honeli et Soluendum est tempus tempus in dubio gratia debitoris Videri apositum debitorem posse temporis dilatione et propio fauore renuntiare et Cuiusque fruitur hic leg

— Ad textum in l, quod legata ff hoc tt —

ad eoy, quae dicterys iterum explicatam aduerto in primis de cesione legatorum scribsise bene Ottomanum 4 obseruationum c 9 expli Cuisse Cuiatium in l Semproni, atali de usufructu legato de legati dies cedere quoties pot transmitti et quodam modo debetur legatum qd olim currebat ab apertura tabularum ex disposit. leg papia Caducaria Cuius Vestigium extat in l mortuo Voue de legatis 2° ls enim qd ex re mea superest meum sit l. Solum § 1° de rei Vindicat in spite tn illis tes nihil ad legatarium ptinet qi presuponendum est fuisse mortuum Vouem legatum ante tabulas apertas et sic ante quam alliquid iuris legatarius in eo heret loque Colligo ex inscript. quae ponebam het auctorem lis ad les iullias, et papias hoc tn totum abrogauit Imperator et ius antiquum renouauit in l Vnica § 1° l de caducis tollendis legatorum itaque pure Vel in diem certam ulictorum amorte testatoris cedit dies exceptis quodam deqq agere prudentes in l 2a et 3a d° etque ff qdo dies legati, et heredis aditio petitioni moram facit non Cesioni diei l. heredis aditio ff eodem Condictionalium V° legatorum Vel fideicomisorum itademum Ceditdies si Conditio extiteritadeout ls sub o°ijs adit. alliquid relinquatur qualuis debitum ei certum sit nihilominus tn in ipsi Vouelegatario cilitam debendi Causam precadat transmissio Cesset l. huiusmodi ff qdo dies legi et in materia transmiss. is oro obseruabis totum in l si dies 2, § Vltimo ff eodem

neque obstabit dificulis tas Cui fundum uersus in eo uero de adit eodem.

ex quo 1a facie probari videtur legatum conditionale ad heredes transmitti cum enim in persona eorum tractet iure consultus quomodo conditio implenda sit respondit ad eos legatum conditionale transmitti sed respondendum est verius esse illum regulam in primo eius § et postea ampliare ut sicut unus non potest pro parte conditioni parere ita nec possint plures qui ex accidenti in locum unius legatarii substituuntur erit exemplum in legato relicto servo unius nam quamvis postea pervenerit ad plures non poterunt illum dividere conditionem ut eleganter Cumanus et socii animadvertunt ibidem unde textus ille non probat legatum conditionale ad heredes transmitti

Utrum autem fideicommissum universale quo gravatus heres partem aut totam hereditatem restituere dies cedat a morte testatoris ita ut si moriatur fideicommissarius transmittat disputat accurate

L. si titio vers. fin. quando dies legati cedat

Antonius Faber in erroribus pragmaticorum decade 3 errore 1o ubi rationibus convincit non transmittere nam transmissibile id est quod cedi potest et a contra L. ex pluribus de administratione tutorum sed fideicommissum universale cedi non potest etiam ex causa dotis L. si mulier § ex asse ff de iure dotium argo neque transmitti cui argumento non potuerunt respondere relati apud Evardo in § restituta an. 40

dixim[us] de transmissione legatorum in contractibus autem omnibus generaliter dicendum est transmissioni locum esse nam ex contractu conditionali spes est debitum iri et hanc spem transmittimus ad heredes si prius quam conditio extetit mors nobis contingat § ex conditionali de obligationibus notabilis textus in L. necessario de periculo et commodo rei vendita ibi quasi iam contracta emptione in praeteritum ratio autem differentiae inter contractum conditionalem et legatum ea redi potest cum quia contrahit non sibi dumtaxat sed etiam posteris prospicit L. 9a depignoratis unde spes saltim transmittitur ad eos ac legata ob bene merita relinquuntur L. neque adiecit ff pro socio quem illustrat Pinelus in L. 1a 3a parte n. 60

ob bene merita

C. de bonis maternis atque ita mortuo legatario vera efficium hoc personam eius respiciens extinguitur cum heredibus martyris

nulla

nulla ratio considerari possit is enim tanquam incerti non potuerunt de testatore bene mereri aut si potuerunt testator de eis non cogitauit quia non ad ueditionem uenirent l. quaeuis § hec uerba ff de uulgari glossa recepta in d. § ex additional. gloss. obstarit et hinc interpretatur textus in l. i. § siquis sub condicione cum legatorum nomine caueatur ideo enim ibi stipulatio conditionalis non transmittitur quia adiecta est legato conditionali, et in eius locum substituta et quemadmodum legatum conditionale non transmittitur ita neque stipulatio quae in eius locum subrogata est

Ex iis igitur principiis nostra regula explicanda est, et ut legatum, quod in heredem transmittitur patri uel domino ipsius legatarij acquiratur iure potestatis cum existis legatis ius queratur legatario quod ius transmittit si potest haere heredis unde consequens est, ut adquirat ei cuius iuri subiectus est cum omnia emolumenta ei adquirantur l. i. ~ si aparente quis l. adquiritur 10 de adq. rerum dominio cum aliis ex quo sequitur legatum pure uel in diem filio uel seruo relictum patri uel domino adquiri etiam ante adictionem et ante adquisitum dominium sui iuris fiant ac legata conditionalia cum ante conditionem non cedant nec deberi incipiant et ita non transmittantur nihil enim iuris legatarij scilicet pendente condicione neque spes alliqua considerabilis sit l. legatorum q. de adict., et dem. patri uel domino non adquirantur si sui iuris fuerit filio uel seruo potestate conditio exstiterit ac in contractibus cum semper locum habeat transmissio et ius alliquod considerabile sit omnia aliter procedunt siue enim pure siue in diem uel sub condicione fiant presens tempus atenditur et ex presenti uires capiunt l. ex his difficilis inter usus fructus 26 de stipulatione seruorum adeo ut a contractu conditionali non liceat recedere alteri ex contrahentibus remitente ex regula l. si sicut l. de obligat. et act. et quamuis pendente condicione neque obligatio neque actio nascatur l. cedere diem de uerborum significatione certum tamen est subesse contractum iam a principio cui spes adiuncta est fore ut alliquid debeatur cum scilicet conditio exstiterit hec autem spes ista, et hec spes statim patri uel domino adquiritur cum enim filij uel serui uox quasi patri uel domino sit § ai uero

de inutilib. stipulatib. proinde erit ut ac si pater ipse vel dns sub condic(ion)e ipsi stipulati fuissent in contractib. igitur et alliis Negotiis dies contractus in legatis vero dies cessionis inspicitur qq adde filius vel servus omne studium, et industriam patri domino ve debere unde mirum non e si ex contractu condicionali spem adquirant eisdem qta celebris in l. Vxorem C de condict. incertis vide Duarenum in l. filius familias de pbor. ubi Cuiat., et Donel.

Ex qq his duas insignem inter legata et contractus oi enim contractus in aliena potestate Indtus proficitur ei cuius iuri subiectus fuerit q contraxit quasuis ante conditionem potestate liberetur cum tm si legatum ei est sub condic(ion)e relictum, et sui iuris efficeretur condictioque existeret sibi legatum proficerat cui ego adiungo liceris alliam dnam nam servo predialis servitus ad fundum dni frustra legatur l. et si maxime de servitute legata at non frustra servus stipulatur predictam servitutem l. p inde infin l. si cois servus ff de stipulat. servor. cum alliis cuius autem dna rationem tentat Accursius reddere in d. l. et si max. sd frustra ea tm [illegible] assignandae q. legatum ex psona servi consistit ita vallet si libero relictum vallere posset notabilis txs in l. debitor § servo alieno de leg. 2o [illegible] Non fuit in contractib. admissum pendetque hoc ex supplicionib. cum enim stipulactiones et contractus ex presenti vires accipiant d. l. vsus fructus de stipulat. servor facit txs notabilis in l. 2a § idq quoque de collat. bonor. et comodum ex illis descendens ad heredes transmitatur et ad patrem vel dnum pertineat nulla habita consideratione an filij vel servi pendente condic(ion)e sui iuris efficiantur ut hac nra reg. demonstratur in legatis autem hec oia alliter se habent nam in eis non ttl tempus dies legati cedentis inspicitur txs celebris in l. ijs cui f. de oblig. et act. in [illegible] introductum c. servi psonam esse inspiciendam in legatis d. l. debitor § servo de leg. 2o d. l. max. cum contingere possit utq. tempore ttl erat servus et cui erat relictum servitutis legatum ad fundum dni cedente die legati inveniatur liber quo casu

cum inutilis sit servitutis legatum non habenti praedium

§ penultº de servitutib. receptum fuit ab initio non con

sistere docet Joannes faber in § sed cum factum de sti

pulat. servor. post faber 3º semestrium c. 11 qq

accedit quod testaria commoda propter honorati affectionem

et merita erga testatorem plerumque proveniunt quo fit

ut servitus via ad fundum domini legari servo non possit cum

fundum non habeat at in stipulat. cum servi facto et mi

nisterio peragantur et illud factum seu ministerium domino dec.

intelligatur l. Ult.ª de stipulat. servor. sufficit si prae

dium dominus habeat in quem stipulatio parva commodum que

stipulatus dirigitur tradit Bart. in dª l. proinde § Ult.

aquo habuere omnes et alia inter legata et contract.

dum deque discerit erudicte Ant. faber 1 s. diectuum

l. 3º ub. monet verbum illud domini quod est in nostro textu mu

tandum esse in verbum domini cum generale sit consulti

sermo aque ad filios et ad servos pertinens

Sed obstat difficultas a praeguris

nostrum textum dicimus enim in adquisitionis materia valere argum.

de transmissione ad adquisitionem et contra hic contrarium probatur

Area nam si stipulatio ita concepta sit illud aut illud utrum ego

velim mihi dare promittis electio transit ad heredes textus expressus

in l. si stipulatus fuerit 76 de verbor. meliores textus in l. si is cui legum

§ ultimo de legat. 1º et tamen hic modi electio patri ultro non ad

quiritur l. ultima in princ. de verbor. ergo non valet argum.

de transmissione ad adquisitionem — huic difficultati post faber

et Ottomanus non responderunt hic in observat. ille in scholiis

ad nostrum textum — neque audiendus Cuiatius in dª l. si stipulatus

existimans argumentum de adquisit. ad transmissionem

admitendum esse in legatis non vero in contractib. haec enim

solutio est contra nostrum textum nec redit discriminis rationem —

quare vero respondere pot. in stipulat. ita concepta

illud aut illud, quod ego voluero electionem esse personalem et ideo

neque domino adquiri dª l. ultima in princ. de verbor. et consequenter

non posse transmitti ut concludit argumentum hec enim electio voluntas e' persona que voluntas morte finitur l. 4a ff locati = neque obstant aducta in contrarium non jus ead.a l. si stipulatus fuerit in illis verbis in heredes transit obligatio qz respondeo verum quidem esse ipsam obligationem transire ad heredes non tamen electionem que persone coheret mortuo itaque stipulatore promissoris enim electio 2um iuris pena l. plerumque mfni de iure dotium = magis obstat dificilis tex in d.a l si sic legatum § ultimo = sed respondendum e' ibi non fuisse mortuum stipulatorem ante declarationem voluntatis cum enim legauerit, qd sibi debetur etz electionem obligactioni aduinctam legasse credendum e', et hanc legando simul ille ipse elegisse in te bigitur e' enim perinde ac si diceret ego eligo qd elegerit legatarius cui committo eligendi negotium — —

— Igitur concludendum e' testatorem iam tunc elegisse cum legauit actionem ita ut legatarij electio non constituat electionem stipulatoris sed quemadmodum illa ab initio declarat et facit in argumento tex in l asse toto ff de heredib. instituendis vide Donellum in d.a l. stipulatus et pro complemento eundem Donellum in l gdam 132 § ultimo et Rebardum in presenti qui iura disoluit, que 2a rium sensum proponuntur

Et finis huius regule —

JB

Ad xiiii vel, qui cum alio sectt.

eleganter scripsit de hac reg. lunati, 7. observationum c. 6 Ottoman, 5 observationum c. 19 est autem notandum verbum conditio accipi in hoc tit. pro statu intelligens eum qui contrahit cum alio scire debere filius an pater familias sit servus an liber reg. autem presens de reo debendi non de reo credendi accipienda est arg. est comparatio heredis quem constat reum esse debendi reus igitur debendi ex contractu qualis est qui stipulanti promisit scire potest aut ignorare non debet conditionem stipulatoris proinde si filio vel servo promiserit solvere patri vel domino debet nec si filio vel servo solvat pretextu ignorantia liberabitur quod certus esse debebat de condit. stipulatoris antequam contraheret itaque patri integra est actio nisi ignorantia iustissima causa sit veluti si tempus et locus plenius non permittant deliberandi consilium insignis text. in l. de exercitoria vel si filius familias publice muneribus fungatur tanquam pater familias l. 3 ff ad macedonianum qui gratia si sic agebat sic [illegible] debat decernis iusta ignorantia multa suppetunt § sed cum aliquis de tit. elegans est B. philippus de off. pretoris lui adde goveanum 1° variarum c. 6 Rovertum 1° recepta lect. c. 8 lunatum 8 observatum c. 33 maderam lib. singulari animadversionum c. 66 caldarium 2° variarum c. 7° Ottomanum quest. illustrium c. 17

si vero filio familias legatum sit in test. relictum distinguendum arbitror aut enim heres scit esse filiumfamilias et tunc patri solvere debet nisi testator nominatim ut filio solvatur iusserit l. si usufruct. 13 § si ita quando dies legati cedat: aut heres ignorat et dicendum est eum liberari si filio fam. solvat patremque petentem except. repellendum ratio est quod non sponte cum legatariis contrahit ceterum legatarios ipse non facit sed incidit in eos adit. atque ita

n' pot dispicere et nigrare da coy sdite et rust hanc
distres accipiend c' tis nisi si usus fruct. qua ul pio
nus Set lauctores eodem loco exque reg. tit de
sumptor c' ff qo dies legi cedat qd non animaduertit
Octomanus s' obseruationum l. q ubi tiboniani arguat
in curias sd videndum e' qd iuris sigs cum pupillo furioso quelibet
nus ul maiores existimet aliqid agat et nocere ut siue sciat furiosum ul pupillum
ex regula ut dm existimos pupillo l. s de solut. l. si debitor de doli except. Vide
condit verbum restringendum non e' ad statum sd ad res extendendum l. ul con
trahendi ul distrahendi negotij iur non set ut aduertit Octomanus ubi so Vide
si aliqs pupillo vendat ipse obligatur pupillus n' obligatur l. iulian. § si quis pupillo
de act. empt. sd et in reo credendi accipiendas ee regulas ... facit insignis
loc. nisi in fiuilem ibi tutela igitur cauti negotiaris l. ... benefitijs
generalis sicereris loqtur ... et e' generaliter accipiend l. a
§ generaliter de legis prestandis et lb exemplum in herede cons
tituatur qd debitor respectu legatarios et creditos ... cum
tuatio dicebam non tm arctam regas l. reg. § ult. de iuris
et facti ignorantia

Exqua decidendi rat. pendet elegans decisio ...
in ... et scia de fid. iusorib. ubi si ego et mulier simul
fidei iusserimus pro allio ego teneor in solidum neque ... beneffium
diuissionis q2 scire potui aut ignorare non debui mulierem
frustra intercedere propter senat. consulti Velleiani auxi
lium sd si ego et minor 25 annos fidei iusserimus pro allio
distingendum e' aut enim soli prior fideiussi et postea minor
et tunc teneor in solidum quas soli sollidam obligatem
in me receperint si vero fideiussi simul cum minore
pro parte tantum teneor q2, et si videatur minor non
min quas mulier frustra fideiussere propter spem
restitutois in integrum tm ignorare probabiliter potui
aetatem illius servum ignorare non potui ul si non ignoraui
aetatem incertum erat pretoris auxilium qd cum cognito
non temere datur l. ... apparet de minoris et ea
sa explicat rai intelliges uerba illa propter in
certum aetatis ac restitucti quae sunt obscurissima nemini

illud tm aduer
tendum e' n' solum
in reo debendi sd
et in reo cre
dendi accipie
da ee

referendo sit ad caput quod vere consultus protraxit essent enim impertinentia post ergo ad 2um et subauditum intellectum quod scilicet ego et minor simul intercessimus et eodem tempore tunc enim subducto minore pro restitutionem ego non in solidum sed pro mea dumtaxat parte oneris obligationis excipere debeo propter incertum aetatis ac restitutionis Hec igitur species longe differt ab ea qua in principio legis proposita Lex enim non potuit esse incerta nec incerta exceptio aetatis et restitutio incerta esse potuerunt Scripsit subtiliter Costa in Capitulo verbo restituit n° 9 Cuiatius 1° observationum c. 2 Idem Antonius Faber et Conanus ille 8° rationum c. 5° hic 3° commentariorum c. 3° longe aliter explicant

Ad leg. si cui sicut Ulpianus 22 Dig. Videlicet non solum

Varie quorumque ab Accursio Cuiatio et Fabio excogitatur ad hanc legem intelligendam ego aptissimum existimo interpretationem Etenim hec lex desumpta est ex libro 24 ad Sabinum ut constat ex superiori inscriptione quo in libro Ulpianus inter alia docuit legata et fideicommissa adimi posse aut expressa aut tacita testatoris voluntate, et ad tacitam voluntatem referri Capitales inimicitias quae intervenientibus fideicommissa ipso iure tollebantur legata vero ope exceptionis tolluntur Vide Molinam libro 1° de Hispaniorum primogeniis c. 9° n° 38 colligitur ex tam eleganti in lege 3 § ultimo de alimentis legatis quae est ex eodem libro 24 ad Sabinum desumpta quod ergo si legatarius et defunctus redierint in gratiam et testatorem prioris offensae penituerit? nam in hoc casu dicendum est redintegrari legatum et sic exceptionem petenti legatario non obstaturam quod voluntas testatoris quae propter inimicitias refragabatur post factam reconciliationem iam non refragatur Non autem

Botas.

solle exceptio doli nocere iis qq voluntas testatoris n're fragatur ut hac n'ra rep. demonstratur — qd autem diximus p. supervenientes inimicitias ademptionem contingere limitandum existimat Bart. eo casu quo testatoris culpa inimicitia intercessarit etita interpretatur tex. in l. cum in secundis § quoniam stapuel de iis qq ut indignis. sd vera illius tex. interpretatio ad ocasum preceptoris n'ri olim in iis scholiis tras. c' pro qua videndus Conan. 8° comentariorum c. ult.° Cuiatius 5° observatum c. 1° et in novella 22 in prin. et novissime interpretatus ad papinianum ad librum 3um pag. 56 1' Ant. Faber 3° coniecturarum c. 13 —

Adversum in l. quoties 1a hoc tit.° —

Iungendus c' tex. in l. libertas l. in obscuris 1a hoc tit.° de regulis iuris illustre autem exemplum ad n'rum tex. petendum c' in l. si fuerit § plane de reb. dubiis, et ex l. si ita scriptum, 6 de manumissis tit.° l. si servus 19 de statu liberis ex l. duob. 30 de liberali ca. ibi comodius autem c' favore libertatis l. interpares de re iud.a ibi pro libertate statutem obtinet vinc. l. lege pationis de manumissionib. et iis qua Cuiatius scribit lib. 1 pauli ad edictum ad dam legem interpares tex. in l. cum heres § item si decem de statu liberis propter favorem autem libertatis multa introducta ss § ult.° de donatib. l. generaliter 24. § sigs servo de fidei comissariis libertatib. ibi qd multa 5a iuris rigorem pro libertate sint constituta. favore libertatis introducta decisio tex. in l. et seruos § ult.° de statu hominum § ex iis illa instit. de ingenuis ibi placuit reg.a civilium iuris hoc ptinet ut q legitime concipiuntur tempore conceptionis sumant statum q vero non de legitimo matrimonio concipiuntur statum sumant eo tempore quo nascantur qd ulpianus in fragmentis tit.° 5° iis verbis protulit in iis q iure contracto matrimonio nascuntur conceptionis temp. expectatur in iis

autem

autem q non legitime concipiuntur editiones —
item favore libertatis etiam instituendae gratia celebris
admittenda constitutio e' de qua in tt.° inst.° de ad.° lib.
libertatis cum bonis dicuntur item quemadmodum conditio
Impossibilis tollitur ab Ultimis Voluntatibus, propterea
favorem l. 1.ª de conditi. inst. l. obtinuit de condit.
et dem. Ita et a libertatibus qq impensa favetur § Impo
ssibilis inst.° de heredib. instituendis —
Sed obstat tex in § 4.° § n' e' statu liber de
statu liberis Ubi si in tam longum tempus collata
libertas sit Ut eo tempore Vivere n' possit is q manu
missus e' aut si liber esse iussus fuerit sub condit.e servus
si milliens dederit (Sic enim ee legendum eruditi ani
madvertunt) aut cum eum moreretur responsum e'
in Utilem ee libertatem sic enim libertas (Inquit iure
consultus) in Utiliter datur qz nec animus danda li
bertatis e' datus, nodis solut.e solicitis in interpretes
Ut constat ex iis quae doctor Picardo in § Impossibilis
scripsit n.° 1 J de heredib. instituendis — Sed ego
existimo forte Ultra oes condictionem impossibilem
sive de natura sive de iure sive de facto libertatib.
n' officere neque contrarium probat tex in d.° § n' e' statu
liber ad cuius solutionem premitto eum dico statu liberum
qui statutam et destinatam in tempus Vel condit.em
libertatem h't l. 1 ff eodem quo supposito sensus iure consulti
est eum q Vel in tam longum tempus libertatem accepit quo
ipse Vivere n' possit Vel sub ea condit.e quae saltem de facto e'
Impossibilis n' ee statu liberum cum enim ea condites reiciant
piera e' libertas ergo servus n' e' statu liber supposita. Item
neque obstat adversus hanc solutionem versiculus Ultimus ibi sic
enim libertas in Utiliter datur qz respondeo Verba illa
ad casum in mediatum ee referenda nempe quo servus
liber ee iussus e' cum moreretur tunc enim qz condito Im
possibilis n' e' nihil reiicitur sed manet adiectio temporis

in qd. frustra et in d. aliter offertur libertas et suadetur
hec conclusio contra qd. Salcedo auctor Juris Inno laudet
quod constat de hoc soluto casu fuisse locutum l. fin. de
manumissis ttl. Itaque omnes tres casus adeo considero
propositi in d. l. 4 § 1. erunt in eo similes qd in neu
tro statu liber sit q. manumissus c. sed in eo dissimiles qd.
in duob. valeat libertas in ultimo inutilis sit —

— denique. Ad mensuram tracti
venit tamen libertas non privata sed publica res d. l.
l. sigs rogat. §. I. de fidei commissariis libertatib. et res in
estimabilis saepe appellatur l. n. c. singulis 176
J. hoc tt. ibi infinita c. estimatio libertatis de qua
re vide Connanum 2. commentarios C. 5. n. 3.
adeoque hoc venit c. ut nec [illegible] libertati [illegible] esti
matio l. 3. siquadrupes pauperiem l. ult. de his
qui deiecerint vel effuderint [illegible] pendet celebris
decisio tex. in l. plane [illegible] § ult. de leg. 1. [illegible]
Vide in l. ab eo. l. de fidei comissis pro libertate bonorum [illegible] tt. ;
p. 3. [illegible] ubi de libertatib. multo de liberali autem
judicio vide Cujacium 18 observationum C. 28 de vin
dicijs autem in libertatem vide tract. in l. ordinata 29
de liberali causa l. si te ordinata l. eodem quod adde Ottomo
num. 2. observationum [illegible] pendet celebre
pomponij responsum in l. 2. § Initium ff de origine
Juris ubi Corasius, et Cujacius Videndi sunt —

Ad textum in l. non debet hoc tt. —

Regula Juris sensus planus c. nam qui habet qd. c. plus ne
cessario habet qd. c. minus — hinc est cum qui habet actum
habitum exceptum qd. c. minus l. minus 156 § cui damus
J. hoc tt. hinc si possit alienare qd. c. plus poterit quisque
consentire alienationi qd. c. minus l. cum qui 165 J. hoc tt.
hinc Cuij c. donandi videtur c. vendendi et concedendi usus

l. Cuij

l. Cuiq. 163 ff. de hoc tt.o ideoque si Creditor pignoratitij
concesserit debitori ut donet et debitor vendiderit agere
Creditor repellendus e quasi qui donare permiserit vendendi
quoque facultatem concesserit nisi ideo Creditor donare
concesserit qd aliq. eet amicus cui donabatur ita probat tex
in l. sicut § id etsi permiserit qq modis pign vel hipoteca
solvitur et contra rego pendet illustre pauli res
ponsum in l. in suis sub finem de liberis et posthumis
sed obstat 3o
natis repetis tex in l. illicitos § q. universas de off.o
presidis repetes l. 1. § 1o de legis 3o et l. si qs
filio exheredato § eis q deportantur de inofficioso testo
ex qq. verib. colligitur presides habere ius gladij qd e
plus et deportare non posse qd e minus cui difi
cultati Acursius tr obscure respondet aliter Bart.
Oroz. et Corras. in d. l. illicitos § qui universas
Cuiac. et petr. faber tr. idem Cuiac. in d. l. si qs filio
§ eis de inofficioso testo ita satisfaciunt ut dicant
ideo presides habere ius gladij qr fuit lege sibi con
cessum at vero non posse deportare qr id a non
fuit lege permissum nam singula quae ad merum
imperium ptinent nisi specialiter lege defe
rantur non competunt unde prefectus pretorio
et prefectus urbi deportandi ius habent qr eis specialiter
concessum fuit l. 1. § a prefectis de legis 3o rursus
qr ei quoque forte propter dignitatem ma
gistratus et qr presumebatur qd sicut imperator
ita et ipsi iudicarent argo tex in l. un. C. de
off.o prefecti pretorio ubi Corras. faciunt quae de
amplissimo prefecto urbi preceptum Ulpian. Ulpius
literis consignavit in paratitlis titulus de off.o
prefecti urbi

Verum in lubrico re ultra ? ego suspenso
manu ut iudicium meum promam animadverto veteres

illos Rom^s ante occupatam p principijs potestatem n^o fuisse sollitos ad mortem damnare reos ut ex bonis auctorib, retullere Correys, Salamon, et allijs in l Gall, § et q^d sit tantum Unde aqua et igni inter dicebant qq reb, prohibitis condemnat, a civitate et Romanor finib, profugos exire compellebantur et alibi quaerere domicilium postea Romana gloria a principib, occupata ad mortem rees cepere damnari et libertatem vitam et civitatem amittere aqua autem et ignis interdictus pœna antiquata fuit visum enim periculosum cives sine honore sine bonis in provintijs R populo adversis sibi quaerere domicilium Unde propagatis populi R finib, et insulis ~~in~~ adiectis in eis deportari nocentes sollebantur ib, exules vitam agerent neque inde exire eis liceret atque ita hec deportatus pœna in locum interdictus aquae et ignis succesit lr depœnis tradit magn Cuiat, ad l cum g am de ttt^s igitur presidib, provinciar cu ius gladij et merum imperium spectet ideo deportandi ~~de~~ potestas e^t delega qr pœna frequens erat et maior periculum versabatur ne cives provincias desererent et in insulas deportati ib, conspirarent in Rempublicam quare ad principem sup hoc rescribendum putavere Unde cum in relegate s^ndum periculum cessaret preses p^vintia relegare poterat l. relegatorum de inter dictis et releg, neque enim civitatem neque bona sua relegus amittebat l relegus i ff eodem Cui adde Cuiatium 6° observationum C 25

l deportat, 15 ff eodem

Tandem obstat tex in l ulta l de predijs decurionum l^o 10 Cui adde Pinellum in l 2 de rescindenda l 3° n° 25 et 26 in cui tex spe decurio res immobiles ul mancipiorum Rustica dona

pot

pot Vendere Serve de novo n' pot quem nodum ita dissolvit Acursius in presenti Vt dicat ideo permitti luxuriali donare qr nonē Verisimile ita facturo nemo enim presumitur iac tare suum l. cum de in debito § 1° de probatis Vide novellam 38 et 89 etenim magnus luxurius et facilius qui Vendit quam donat id autem qd facilius qs facit lex prohibet si periculum sit sic Senatus consulto Veleiano succurit mulieri obliganti non donanti qr facilius obligat se quam donat. eadem ratione lex Iullia de fundo dotali Vetat ne fundus dotallis obligetur pignori Vel hipoteca nonetiam ne Vendatur pro nostra quamquam alienare sit Vel non facilius enim mulier hipoteca quam alienationi consentiret ex hipoteca autem alienatio sequeretur et res dotales mulieri perirent. ceterorum quæ adversus nostrum textum aduci possent ab Acursio eleganter proponuntur et dilluuntur

Ad textum in l. in persona

postquam Iure gentium servitus ingenuitatem in Vasit servus pro mortuo quo ad Ius civile habetur l. qd atinet l. servitutem facit textus in l. iniquis 136 ... hoc titulo et quadrupedibus comparatur l. 2a ad l. em aquileam - hinc antiquum proverbium fuit de iis rebus qua esse nequeunt Doulon pollis idē servorum civitas servi enim nec civitatem constituere neque cons tituta participes esse posse tradit Coranus 2° commentariorum c. 3° hinc fit Vt iuris civilis aut pretoris commu nionem non habeat servus l. nullo modo ad legem cornelliam de falsis l. qui ... § servus dettus l. 1a de iure deli berandi ibi qr pro nullo isti habentur apud pretorem inde fit Vt servus arbitrium suscipere n' possit l. pedius § in servum de receptis arbitris neque tabellionatus officium excercere l. generali l. de tabellionis libro 19

nec ad Judicium accedere l. Servus cum alijs l. de Juditijs neque ad honores vel dignitates ascendere late fredericus Nausea in paratiti clis ad institucc. sub tt.o de Jure personarum —

ex hoc quoque fonte nascitur servum obligari non posse ex contractibus vt hac Juris regula demonstratur similis nil cum servo 10 § 1o hoc tt.o et nil obligari § 3 de obligationibus et actionibus sed ex delictis obligetur l. servi vbi luati in recitationibus posthumis ff de obligationibus et actionibus hoc enim vigor publica disciplina postulat vt in pristinis nil collatio § qd illicite de publicanis vinctis ijs qua Antonius faber scribit nouiss. in papianda Jurisprudentia scien tia tt.o 2.o prio 4.o illate 1.a quare servus quidem liquit post manumissionem ex delicto manet obligatus qr ex regulis iuris noxa caput sequitur § oys de noxalibus ubi Balduinus dum autem in servitute e' actio noxallis in dominum datur ex tt.us ff de noxalibus et in princ. inst.a eodem — qq oibus consequens e' Juranalli atento servum aequalem liberis hoibus ee 3.a l. qd atinet libertas enim natli iure constituitur dominatio ex gentium Jure introducta e' l. si id qd drs 6 § de condt. indebiti inde sequitur tum obligatus nallis ee capacem adeo vt si quid debeat et manumisus solvat repetere non possit velut indebitum l. si tuo servo § 1 de solutionibus item si servo manumisso drs qd ei debet psoluat repe titio cessat d.a l. si id qd de condit. indebiti quoties ergo dicimus servum obligari abutimur verbo obligationis factum magis demonstrantes quam ad ius civile obligationem referentes l. nec servus de peculio non enim meretur nomen obligationis qua non constringit necessitate solven di quallis e' nallis qua sola aeqtate censetur l. stichus § nallis de solutionibus ibi aeqtatis enim vinculum sed in iure apellari solleat obligatio l. fideiiusor § fi

de fidejusor.

fidejussor accipi de fid. iussorib. § I.° inst.° eodem qua e Verissime huius textus interpretatio qualis non percepit ubi S.° lonary qui affirmat servus obligari naliter hoc e' de facto (et ut dicunt) realliter cui ego non probo. Sed ditius qualisqualis videam verbum naliter in hac acceptione sumi ab Ant.° fabro 8.° dictus rar C. 5., qui in huius rei comprobationem citat text. in l. 3.° § aperire ff ad Sillanianum et in l. in causa § idem pomponi ff de minorib. de quo tamen quid sentiam dixi in l. in negotijs ubi hoc tit.° pro Cronide moneo aliter Re baidum explicare num textum assup inscript.e ocassione sumpta eleganti exemple illustrantem cum autem sunt casus ingg servus neque naliter obligetur Cuiat. scribit l.° 8.° obser. vat.um C. 11 omnino videndus

Ad textum in § generaliter

Arbitrorum nomen et duas consas, scribit in l. societatem § arbitrorum ff pro socio n.° 2.° et 5.° Rebard. ti Bris. et Octo man. de verbis iuris verbo arbiter huius autem in tras exemplum extat certissimum in l. hec venditio de s.a vend. empt.e qua lex ex eodem l. ex qua secunda desumpta e' ut constat ex apigraphe seu suprascript.e idem probat textus in l. si in lege 2.a ff locati ubi et iudicite magni Cuiat. in recitat. l.° posth. l.° 3q. pauli ad adictum l. si societatem 6.° pro socio reg.a autem huius aceptio etiam in extraneo locum habit ut colligo ex d.° l. in lege versu ideoque meritoriis orib. ad viri boni arbitrium reducendum e' nam ut dicebat lex ea merito personam arbitrio substituentium ut quod sperent eum recte arbitraturum id faciant non quod vel in modice obligari vellint l. si liceat 30 de operis libertorum tradit octoman. l.° 5.° obseruatum C. 2, unde si arbitrium non fuerit aequum ad aequitatem et rectitudinem redigendum erit cuius boni viri e' vero stimator

et arbiter

natque in bona fidei Iuditijs [in §§ Coeterarum ē bona fides] q̄d inequaliter factum ē in melius reformatur eligary tex. in l. 3a C. Com. utriusque Iuditij unde in Judicio societatis, q̄d ē bona fidei prauus et iniquus arbitrius corrigitur l. unde ff pro socio in contractib. autem stricti Juris amidem sit dm̄ lubricares et anceps ē et in ijs accipi arbitrium stricte ita ut non aequiparatur p̄sonam ai. cuius arbitratu quid dari ut fieri cautum ē neque trarsfere in p̄sonam alteri quemadmodum in compromissis receptum ē p̄bant Iura expressa in l. si qs arbitratu Cuius l. scap. de Verbor. in l. in compromissis de receptis arbitris tradit ubis. octo mary q̄d ita procedit si contrahentes extranei arbitrium eligant nam si stipulatoris vel promissoris arbitrium eligatur reducendum ē ad arbitrium boni Viri alioquin p̄missoris arbitrio perexiguam constitueretur obligatio aut stipulatoris arbitrio immensam et sic interpretanda videntur Iura expressa in l. si liuertus de operis liuertor. l. 3a C. de dotis p̄miss. l. cum post § gener ff de Iure dotium. ita Cuiatius lib. 4o questionum pauli ad legem Vehut ff ff pro socio —

per

Sed obstat grauiter tex. in l. in proposita ff ff pro socio ubi proponitur societas ita contracta ex ijs partib. quas titius constituet et respondit ē titio partes constituenti. cuius arbitrium redingendum ad arbitrium boni Viri, et additur Haec ratio eoque magis q̄r societas bona fidei Juditium ē qua rat. declaratur. Hanc interpretationem non tantum recipi in bona fidei Juditijs sed etiam in strictis —

2o obstat egregia decisio tex. in l. Vlta C de contrahenda empt. ubi si fundus ita fuerit vendit. fund. ille tibi emptus esto quanti titius stimauerit oio standum ē pretio a titio designat.

nec

neque ea res ad arbitrium boni viri redigendae

3° 2ª Hunc nullum tantum obiicio vulgatam Iuris traditionem qua caveatur in voluntatem contrahentium conferri non posse an vellint esse obligati pro pondicto enim esse dare si nollis cogi non possis l. sub hac ff de obligat. et act. ubi magis curiati in reci tatis post.

, qua dificultates ordine di solvendas primo quid constituendum in compromissis a persona arbitri recedendum non esse sive aequum sive iniquum decreverit l. diem proferre § stari l. in compromissis de receptis arbitris l. societatem inferi ff pro socio at ex compromissum constituente tertio donec eius arbitrium redigendum esse ad arbitrium boni viri d. l. si liceat ff de operis libertor. cui sententia non est restringenda cum curatio sed ampliando cum Donelli ind. l. si quis arbitratu n° 28 de verbis ratioque consulti atendenda diligenter quod cogue in contractib. stricti iuris ac in conventionib. bonae fidei locum hoc ut diligenter ubi prae Donellus declarat neque hac sententia retenta obstabit nostris verbis ubi in bonae fidei iuditiis est enim nemo ex interpretib. hoc adverterit respondendum arbitror ea verba exempli loco fuisse apposita et quod maxime in bona fidei iuditiis id observandum est ut considerat Donellus in l. ulta l. de 2ª hemda empt. n° 5° neque hoc risolleris aut in visitatum in iure civille esse enim si creditores putent suspectum debitorem cautionem ab eo exigere posse l. si creditores de privilegiis creditor. l. si pecuniam § si servum vero quod si fugit ibi plane repromittere ff de condit. causa data cum late ad id a Barbosa in l. 2ª in prin. 2ª p.e n° 25 soluto matrim. et tum papiniani iureconsul.

huius Cattionis ponit exemplum in bona fidei Iuditijs l. in orb. de Iuditijs cui adde Cuiatius 17 obser-
vatus c. 13 quamuis idem Cuiati[us] hoc non admi-
tat l. 11 quest. papiniani ind. l. in orb.

ad 2um atque respondi in
empt. et Vendit. de qua loquitur textus ind. l. Vlt.
C. de rescinda empt. non est recedendus ap sono
arbitrantis elegantiae qd enim dicimus titio arbitrante
redigi rem ad arbitrium boni Viri ita demum Verum
est si Iniquitas manifesta apareat l. Vnde 79
prosocio qua Iniquitas cessat prorsus in casu proposito
siue enim pluris siue minoris res stimetur ini-
quum hoc non est neque bono et aequo contrarium et e-
nim qd ab ipsis contrahentibus siue fieri posset id
si ab eo fiat quem arbitrio substituerunt iniquum
non erit atqui contrahentes in emptione et Vendit. locat.
et conduct. qd pluris et minoris emere Vel condicere

possunt et econtra l. in causa § idem pomponius de minoribus
l. item si pretio § Vlt. ff. locati [qd in illis Ver-
bum illo naliter ego interpretor id est ex natura
contract.] igitur si idem faciat titius cui arbitrio emptio
comissa est nihil faciet contra bonam fidem et consequen-
ter reductio cessare debet. Vnde infero qd sicut de-
ceptio Vltra dimidiam iusti pretij in persona Viri
ex contrahentibus iniqua est l. 2a C. de rescindenda
ita similiter iniquum erit titij arbitrium si
rem maioris pretij ita stimet Vt deceptio contin-
gat Vltra dimidiam et consequenter reductio
necessaria erit ad arbitrium boni Viri qui rem 2um
normam iuris quae est ind. l. 2a constituat
neque dicas generaliter esse textus ind. l. Vlt.
atque ita hunc etiam casum comprehendere nam
ei constitutioni derogatur per textus ind. l. 2a C.
de rescindenda uincta ratione textus in l. in toto ... hoc

tt°

4.o et confirmatur quod generaliter etiam in iure
cavetur pretium esse solvendum sub condicione generali
bus stimationes l. Julianus § ex vendito de
act. empti et tamen nemo dixit ex eo exclu
di exceptiones tum id est l. 2a C. de rescindenda
explicat Donellus id est l. ult.

3a dificultas ardua est et
anemine bene declarata Acursius in presenti late
distingit et id in vendentis C. de contrahenda
empt. ago prosolutum adverto iure civili
in voluntatem debitoris non posse conferri obli
gationes d. l. sub hac ubi ratio elegans re
ditur de obligat. et act. l. stipulatio non valet
l. sanctissimis § ult.o de verbor. quae ter obiter
notandum est quatenus ait stipulationes vallere
dictam cum promissor voluerit vide Done
lum id est l. stipulatio non valet n.o 3.o et 5.o
l. in vendentis C. de contrahenda empt. quae
sententia procedit etiam si obligatio conferatur non
in meram voluntates sed in arbitrium l. quod
sepe 3. § illud de contrahenda empt. ibi imperfe
ctum esse negotium d. l. stipulatio non valet
ibi in rei promitendi arbitrium collata condit.
ostendit late Barbosa id est 3a p.te n.o 3.
soluto matrimonio quam ob conseque ... est omnes
contractus irritus esse in voluntates unius ex
contrahentibus collatus in quo re sic statuo toties
irritus esse contractus quoties conditio sub quo
sub qua contrahimus in unius ex contrahentibus con
fertur arbitrium et in voluntate et potestate
debitoris ponitur an debeat id decium obligat. agitur
si quod debeat aut quando debeat in eius arbitrio poni possint
l. 2a § Sceuola de eo quod certo loco — hinc emptio
nulla est id est l. in vendentis. cuius conditio com

parandi.

in Voluntatem alicuius ex contrahentibus collata est
ideo autem dixit comparandi ut ostendat Imperator
de ea conditione textus illum esse intelligendum quo
ponitur in arbitrium alterutrius ex contrahentibus utrum
vellit comparare necne veluti si ita emptio
contrahatur fiendo ille tibi emptus esto si vellis emere
vel vendere ceterum voluntate emendi constituta nil prohi-
bet aut aliud conferri in arbitrium ementis aut quan-
do vellit sine recepta illa venditiones ut vendo stichum
centum aureis si tibi intra decem dies placuerit § penult.
inst. de empt. et vendit. ubi per Sardo vel si ra-
tiones reddiderit de l. hec venditio tradit Donel in d. l.
in vendentis et in d. l. stipulatio non vallet non s. qui
non 8o adiecerit in heredis arbitrium conferri legatum
posse l. fidei commissa 11 § quatenus quatenus de legatis 3o
quod hoc in testamentis placuit l. 1o de legatis 2o ibi cuius
placeat magis plenius voluntates testantium inter-
pretantur ut l. in testamentis ubi dixi s. hoc titulo —
— Iam intelligis ex supe-
rioribus textum in l. 3. C. de dotis promissione ubi valet
promissio illa dotis — quamcumque arbitratus promi-
to. quod in minimum ea conditio non est sub qua dos
promitatur sed ex qua iam nunc apareat promi-
sorem omnino velle dare dotem verum de quantitate
in quibus quod ipsius arbitrio promitatur — Intelligis
etiam textum in l. hec venditio de contrahenda empt.
non enim ibi in arbitrium domini conferitur an
vendat sed potius an servus recte rationes redat —
— Vidimus quid intersit inter con-
tractus stricti iuris et bonae fidei in materia
arbitrios videamus nunc pro complemento quid
iuris sit si tertius cuius arbitrium conventioni
insertum est non arbitretur et apponere eius re-
cedendum non esse in omnibus contractibus tam stricti iuris

quam bonae
fidei

bona fidei p'bat tex. in l. siqs arbitratu q. 3 iuncta l. Scptr. de Verbor. et l. si coito. § s. pro socio l. si merces ff locati l. Ult.o de contr. Sacendo empt. qd tm longe aliter in ult.is et Ult.is Voluntatib. procedere d.o Bart. et alios magis p'bat Donel. in d.o l. siquis arbitratu n.o 5.o et in id expendi pot tex. in l. a de legis 2.o ibi pro boni Viri arbitrio accipi —

5.o autem Hui. reg.e exceptio c' si p debitorem steterit quo minus titi. arbitretur tunc enim p inde tenetur atque si arbitrat. fuisset d.o l. si qs arbitratu ibi Stipulator moram fecerit argumento a d.rio — 2.o exceptio c' si in ipsi. debitoris arbitrium collato conditio sit Veluti si serv. hac condit.e Vendatur si rationes dni eiusdemque Venditoris computasset arbitrio Valet enim Venditio Sive dns poterit rationes accipere neque accepit sive fingat non accepisse cum tm acceperit d.o l. hec Venditio ratio c' 2.us Bart. qa conditio in arbitrium Viri ex 2.o generis nempe debitoris collata c' quod res facit . Ut si conditio non extiterit ipse sit in culpa, et conditio pro impleta habeatur et sic intelligenda c' ratio consulti in d.o l. hec Venditio quatenus ait Veteribus placuisse magis in boni Viri arbitrium conditionem collatam Videri, quam dni. quasi subtiliter dicat qd sicut receptum c' in contractib. Ut libera ratione arbitrium compensetur c' Ut ad arbitrium Viri boni reducatur si arbitratus fuerit is, qui nominatus c' ita similiter in proposito ad boni Viri arbitrium datur quam cum p Venditorem steterit conditio pro impleta habetur 2.us quam

observat.

interpretari poss[e] tex[t] in l. cas[um] post § gener[aliter] de iure dotium l. 3a C. de dotis promissione ubi idem respondet in dote ita promissa quodcumque is q[ui] promisset arbitratus fuisset quo in loco ideo tenetur promissor arbitrio detracto q[uo]d eo non arbitrante conditio pro impleta habetur p[ro]inde quasi fuisset arbitrat[us] quod vero explicat ubi s[upr]a Donel[lus] n° 13 idem Donel[lus] in ult[im]o n° 23 C. de s[upr]a vendit[ione] empt[ione] et h[a]ec multum notanda ut pote ab interpretib[us] tradita nusquam —

— Ad textum in l. contractus hoc tt° de regulis iuris —

Rem famam difficilis c[um] h[ic] tex[tus] materia in eo lato in scholiis et foro frequens curabo sedulo o[mn]ia quod ab interpretib[us] traduntur in unum congerere et quod in iis scholiis divisa sint bona fide promere — — velut susceptum iam pridem

Usurpem +/ votum redens donum hoc figam et ex vestra celsitudinis ara o. auditores suspendam accipite munus cui ut Simachi dictum usurpem potest oblatio exigua n[on] videri si magis mei in vos animi quam sui pretii stimat[ione] pendatur — —

5° In huius tex[tus] explicat[ione] is a nobis ordo servand[us] c[um] premiterem nonulla et suspensa manu tradem[us] qua iter futura nobis disputationis sternant de contractib[us] de dollo et culpa agem[us] mox ad singulas tex[tus] particullas descendem[us] inter Inicia igitur admonendi

1° sum[us] — contractum nihil alliud e[sse] in iure n[ost]ro quam factum producens obligat[ione]m et actionem civilem ut optime docuit Cuiac[ius] in l. 1a § conventionis de pactis et 2° observatus c. 5° et ante eum theo phil[us] in § ult[im]o inst[itutionum] de obligat[ionibus] et q[ui]s q[ui]s ille qui iuris compendium scripsit l° 3° statim in

p[rinci]p[i]o

prio qui sta 2a ctus definiunt Ut sit duorum con sensus ad constituendam obligationem qua alter al teri fiat obnoxius — idque Justinianus ostendit in §. penultimo instit. de obligationibus Donellus autem 12 commentariorum c. 6o ita difinit — contractus est duorum pluriumve consensus in hoc Ut unus alteri quid det aut faciat Iure ad eam rem praestandam provocat, — cum quam diffinitionem notandum non ex eo dici contractum quasi simul ex utraque parte similiter in actum ita Ut ex parte utriusque contrahentis subeat oportuat obligationem sufficit enim ad contractum Ut unus ex contrahentibus obligetur veluti in stipulatione in qua is qui dari aut fieri sibi stipulatur ad nihil adstringitur et in mutuo in quo nulla ex parte dantis potest obligatio considerari

— Sed obstat his dificilis inl Labeo versus contractum de verborum significatione ubi ex Labeonis sententia Ulp. ostendit contractum eam obligationem esse quae utrumque ex contrahentibus constringat huic enim dificultati, quae gravissima est omissis multis breviter respondeo Labeonem [qui Agellio teste 13 noctium atticarum c. 10 proprietatis verborum observator scrupulosus fuit] non id facere in dicta l. Labeo Ut dif finitionem contractus proponat sed subtiliter dis tinguere voluisse quid significarent hec tria nomina actum contractum gestum, et quomodo inter se diferant ubi in aliqua lege conjuncto loco et simul posita reperiuntur prout in edictis pretoriis passim proponebantur l. 1a de iis quae in fraudem creditorum l. 1a de eo quod metus causa fait pretor. Ja de minoribus — respondit igitur commodo distingui quem Ulpian scribit in dicta l. Labeo non quod sit usus et proprietas verbi sed quis sit usus

definitio contractus —

ouus partita recte que loquentius Vt qua Verba p se posita et sua Vi generalia s ea si cuus allijs finitima significationis coniungantur ex instituto loquentis fiant specialia Vt magis res singula singulis Verbis ad spies certas Baducty intelligantur Vt multis exemplis illustrat Donel ubi 5a c 8o — non ignoro inijs scholis putare nonullos ex preceptoris nris eumec iurij consulti sensus in d l labeo Vt Velit eum contractus Vltro citroque obligatem ee qd greci sinalagma Vocant non autem neget nonullos ee contract qui Vnicam dus taxat obligatem pariunt quasi uis asimet eos qui mutuas obligationes producunt agrecis sinalagma apellari qd grecus Verbus Alciat et Theo. elegante esplicuere ind l labeo Verus in hac inter putate ampli delibciandus censeo et oib modis probo Doneli iudicius —

Xo 3o — inter allias diuissiones contractuus illa quo ad institutus nrus max ptinet qua passim in libris nris legitur Vt contract allij snit bona fidei allis stricti iuris § actus de actb l in actionib de in litem iurando l 3o § in hac ff comodati quor diuissio in proposito nri tes multus notandac quoniam inco de bonas fidei contractib sermo hetur qd obseruat octo man in quest — sd hec partitio in eam incidit dificultatem qd non fiat membra oposita qd oeo necessarius e pro inst qui snit sui qd Vtique non euenit in hac diuisione contractus enim stricti iuris et bone fidei non s oposti Imo similes omnes enim bonam fidem hrere debent l bonam fidem C de act et obligatb l bona fides ff depositi pbat in stipulat

Acs

Doctor noster ubi est de reb. dubijs et generaliter omnes contractus observare aequius est quod venditor locatore pedioris sit cum venderem 2 3 ff locati adducit textus noster 1o de pactis — Cui dificultati non satis bene respondent relati aloriasio 2o miscelaneos c 8o, qui aiunt quod licet generaliter in omnibus contractibus bona fides desideretur esse uberantior tamen intervenire debet in ijs contractibus quos bona fidei apellamus — obstat enim graviter quod plus ut minus non difeerunt specie l ulti de fundo instructo unde licet maior bona fides desideretur in contractibus qui vocantur bonae fidei non tamen ideo specie distinguentur a contractibus stricti iuris, et consequenter divissio non erit bona quod non est facta per membra oposita,

— quare ut bene 4o
intelligatur hic res memoriae repetendum est pretores olim caussas privatas non iudicasse sed dedisse iudices litigantibus qui recuperatores vocabantur quod vero ipsi pretores iudicabant ex ordinarium iudicium vocabatur Rouert, q. Iniais c 22 ... 1o de interdictis Rebard, pro tribunalium c 17, et l 1o de iudiciis c 9o Cobb. in reg. possessor 2a pt § 6o quos adde ad legem 1am de iurisdictione ibi iudices litigantibus dare unde passim pretor pollicetur iudicium se daturum ut actionem l 1a ff commodati l 3a de negotijs gestis l 1a de dolo l 1a quae in fraudem cum alijs cum autem iudicem dabat pretor illam clausulam adijcere solebat. Ex bona fide cognosces ut ita diceebat ut inter bonos bene agier oportet — aut ijs verbis utebatur — 2um quod melius et aequius sit — ad quam clausulam respexit textus in penultimo § si quis pro mulierem soluto matrimonio ibi nec

melius

melius nec aequius e quo casu Iudici licebat litem stimare ex bono et aequo ultra id quod quaeritur erat explicant Duarenus in l. iuris gentium versu etideo col. penultima de pactis Conrasius 2º miscelaneorum c. 8º Rebaid de auctoritate prudentium c. 3º forcatulus dialogo 9º Sarmientus 3º selectarum c. 13 Menochius 1º de arb. q. 3ª nº 16 Cuiatius in l. 1ª de iustitia et iure et lº 9º ad adictus pauli in l. quae tantundem de negotiis gestis Antonius faber de erroribus pragmaticorum decade 9ª errore 1º et lº 19 coniecturarum c. 8 in quo et actiones istae bonae fidei dicebantur propter clausulae illius adiectionem

5º actiones autem strictiiuris sic apellabantur quia formulae pretor verba illa non addebat ex bono fide sed negocio exposito purum prestabat iudicium et actionis formulam aponebat a qua iudici recedere non liceret unde si pretor ita concipiebat si paret

aparet Titium Saio centum mutuum dare oportere illum condemnato huic formulae Iudex adstrictus erat qua consequens e Iudices datos (qui etiam pedanei apellabantur) in contractibus bonae fidei apellari arbitros propter potestatem eis arbitrandi concessam per virtute clausulae sic intelligo textum in a Diuo pio ibi iudicum vel arbitrorum ff de re iudicata § 1º instituta de actionibus in illis verbis apud iudices arbitriosque ubi teophilus ibidem textum illum de arbitriis compromissariis intelexerit cuius sententiam refellit Cuiatius ex quibus manet probatum natura diferre contractus stricti iuris a conuentionibus bonae fidei et consequenter optimam ee diuissionem contractuum ut alii sint bonae fidei alii stricti iuris eamque fieri per species opositas

6º sed ille casus e nidifscili cur pretor magis clausulam illam ex bona fide vel similes addidauit in

contractib.

in Contractib, qui bona fidei Vocantur potius quam in alijs oib, de qua re egerunt sati[s] in l q[uo]d autem ff, quae in fraudem et Equinar[ius] Varon[ius] in § actus in sta de act[ionibus] Joanes faber in § pretium in sta de empt[ione] et Vendit[ione] Alciat[us] in l bona fides ff deposit[i] Dualen[us] in l in act[ionibus] n[umer]o 14 de militem iurando Larondas l[ib]. 3o Vero Similiu[m] l. 3o — Verum Ultra has oes opiniones omn[ium] mihi sententia placuit qui existimat ideo contractus alliquos esse bonae fidei eos nempe q[ui] s[unt] in § actus in sta de act[ionibus] et in eis aponi fuisse consuetam clausulam ex bona fide q[uia] ex eis nascuntur Ultro citroque obligationes et mutuum negotium geritur nam alter alteri obligatur et e contra et sicut Unus alliquid prestat alteri ita, et Vicissim huic alter obligatur ex quo descendit in huius modi negotiis Ultro citroque obligatorijs et in q[ui]b[us] fidem alter ab altero inuicem datam sequitur oia ex bona fide prestari propter Voluntatem eorum inter quos res agitur cum enim inuicem sint obligati Utrisque interest Ut bona fides Utraque parte dominetur praeterea Otman[us] in d[ict]o § actus sequuntur nonnulli ex preceptorib[us] nris — Unde infero q[uo]d cum in d[ict]o § actus enumerentur oes contractus Ultro citroque obligatorij et nullus sit allius qui mutuam prestationem contineat Vera est opinio eorum q[ui] dicunt contractus ibi enumeratos nullos esse allios bonae fidei ita glo[ssa] magna ibidem Jasson n[umer]o 28 Gometius l[ib]. 1o Balasc[us] de iure enfiteutico q[uaesti]o 1a n[umer]o 1o; q[uo]d adeo Verum est Ut etiam actio ex tit[ul]o stricti iuris sit q[uia] non reperitur in § actus tenet ibi Jasson n[umer]o 18 —

— inter plures autem differentias, quae sunt inter 3o contractus stricti iuris et bonae fidei illa nobilis solemnisque est et multum notanda q[uo]d isti contractus

diversimode recipiunt dolum ut ait praet[ore] tit[ulis] hocc'
diversimode dol[us] in ijs vindicatur, qd ut rad[ici]t[us] inte
2ad. cit. lligatur advertendum e' dolum malum te[ste] labeone
nihil ee' aliud quam calliditatem o[mn]es fallacias ma
chinationes ad circumveniendum fallendum, decipiendum
alterum ad hibitam l. 1a § dolum ff de dolo malo
ad hibitam de qua re novissime videndum Donell[us] 1o comentariorum lib.
pag. 5.18 vers. qq generib[us] ubi serius definitionem adversus
labeonem defendit. Cuiatius in d. l. Aquinas ibidem
Duarenus in l. iurisgentium § dolo de pactis Vecen
beguis in paraticis ad tit. dedolo malo Othman
lo 4o epitomatorum in pandectas tit. 3o Bernardus
Walter 2o miscelaneorum c. 10 conducunt in praxi
quae tradiderunt Molina et Mantica ille 2o
de primogenijs c. 5o no 25 cum seqq. hic vo de vicecis
lo 11 tit. 3 no 5o oto videndi. Quo supposito dolum
recipiunt bona fidei conventiones ideo doli mali
ita puniuntur, ut dante causam contractui ipso iure
d[ict]a bona fidei nullus sit probant viva expresso
in l. et eleganter § 1o de dolo ibi nullam ee' ven
ditionem l. 3a § ult. ff pro socio l. in causa l. 2a
§ item relatum de minorib[us] l. 3a § 1o vers. societas
pro socio l. dolum 5. 7 infra de contrahenda empt.
l. si fraude c. de praescript. decem vel 20 annorum
Quando autem dolus dat causam contractui quando est con
firmatus ad contrahendum ideo quando dolo adversarij
impulsus quis e' ad contrahendum alias non con
tracturus d. l. et eleganter ibi si in hoc ipso ut ven
derat circumscriptus e' § vero dolus incidat in
d[ict]u[m] actum valet mero iure hic actus ex ipso d[ict]u vindi
cetur et purgetur ut is q decept[us] e' consequatur qd sua
interest l. Julian[us] § si venditor de actis empti qd
multo verius e' quam illud qd nonnulli putarunt rempe
d[ict]u[m] actum propter dolum incidentem rescindi tradit Panta
leon lu
tijs

Clementis in l. 2a. C. de rescindenda venditione. Multum autem
interest an contractus valeat ipso iure et si postea
veniat rescindendus an vero ipso iure sit nullus de qua
videto Tiraquellum in l. si unquam verbo revertatur
no. 26 ff. C. de revocandis donationibus gloss. magistro
verbo parva in l. ubi pactum C. de transactionibus —
ratio diversitatis est quia quando dolus incidit est versus et valet con-
tractus at vero si det causam deficit consensus sive a dolo
qui in huiusmodi contractibus bonae fidei iuris dispositione
requiritur si vero contractus sit stricti iuris indistincte
valet sive dolus det causam sive incidat in con-
tractu sed postea rescinditur per edictum de dolo et malo
C. quod olim malorum cavillationum cum aliis antiquis
iis Duarenus apellat [illegible] Notandum in l. sicut cum
aliter § 6 de verborum [illegible] dolo C. de inutilibus stipulationibus
cum in contractibus quod expressum est tantum attenditur
non quod bonum et aequum est et ex iis ratio intelligi-
tur in l. huiusmodi § 6 § quod servus de legatis 1o
et in l. sed si ideo ff soluto matrimonio quia in iuris
doluere prudentes in bonae fidei iudiciis inesse
doli exceptionem quasi dixerint ipso iure nullos
esse bonae fidei contractus absque eo quod exceptio opus sit
Antonius Faber de erroribus pragmaticorum decade [illegible]
errore 3o. item ex superioribus deduces in con-
tractibus stricti iuris non fuisse punitum dolum ante
Gallum Aquilium fortassis quia in dolo non solum
dolosi culpa et malitia verum et decepti
negligentia reperitur [illegible] in l. cum
alio ubi dixi [illegible] hoc tamen Gallus autem Aquilius
doli formulam edidit quam pretores in iudiciis ad
versus dolosos sequebantur ne illis malitia sua
fructuosa sit ut Marcus Cicero in officiorum libro 3 affir-
mat facit text. in l. 1a ff de dolo malo

qua [illegible] ita recipiantur no. 3o

Coiter Ut constat ex Igneo in repetit. in l. Si tiraq. post leges conubiales, gta 5a nº 9º Alciat in l. cum stingat nº 13 de iure iurando Bernardo dias reg. 200 limatio in l. si mulier § si dos ff de ao qd mat. ca. et consultat. 48 Cobb. in regula possessor 2a pte § 6 nº 60 Caballos q. 226 nº 1º Donelo in l. si qs cum alliter § 6 de Verbor. l. aus in ego alos sma discedere et eam amplecti qua tenet indistincte, et si dolus det causam contrai bona fidei, meo iure aprio Vallere contractus ex post facto autem actio ex ipso contractu rescindi, qd probatur 1º qz contract. Het oia sua substan ctiallia emptionis verbi gratia substantia consistit in conuentione de re et pretio pro ingto de empte et vendite sed q dollo ad contrahendum inducitur consentit de re et pretio ergo Vallet contract. qd idem de oibus alliis bona fidei contracti, ut ditius dixit.

— neque dicas ubi dollus causas dedit errare aut q dollo inducit. c. ad contrahendum et sic de ficere consensum l. si p errores de iurisdicc. nam si hoc verum esset deficiente consensu contractus stricti iuris non Vallerent dollo dante causam cum in omni contractu consens. interuenire debeat l. 1º § conuenit is vers. adeo de pactis qd nemo unquam dixit contrarium in d. l. si qs cum aliter de verbor. l. dollo penultim. l. de in utilib. — neque rursus obstabit si dicas ideo esse nullos contract. bona fidei qz in eis reperiatur consensus is tm non est liuer a dollo qd est oio necessarius nam ut eleganter considerat Duarenus in l. in act. de in litem iurando nº 5 nullibi expressum est consensum liuerum a dollo pro substantia desiderari in contractib. bona fidei

facit pro hac opinione tex. expresus in l. si dollo de rescindenda ubi dollus dedit causam contrai ut constat ibi si dollo aduersarij deceptus et tm rescinditur

ergo Vallid. fuit

Valid. fuit nam privatio presupponit habitum et qd non valuit rescindi non pot. nec satisfacit Accursi q respondit rescindi contractum quaten defacto processit nam convincitur hec solutio qi ut recte considerat sigre ea qui defacto nonde iure fiunt restitui dicuntur non vero rescindi ites favet iure parti tex in l. Julian § si venditor vers. per contrarium de act. emp. ubi dolo dante causam ut constat ibi si eo vendere persuasit nascit ex contractu actio q. valuit nam tallias o. nulla n. produceret act. qq et alliis fundantur . . . cunt sigre ad nram l. n. 1 ob covarru in l. si qs cum alliter de verbor. et 2. miscelaneor. c. 8. n. 4. for latos dialogo qq et hec snia ijs auctoritatib. communita et probata in puncto iuris tuta mihi vide in iudicando et consulendo alor n. sit recedendum expresse ofirmato . . . text in l. . . . ubi Greg. lopes

— neque obstant iura aducta pro 9. snia n. sunt ex d. l et eleganter d. l in causa cum alliis qi respondeo in illis iurib. verbum nullum ee accipiendum atento effectu qi remedio recisorio pot. ad nihilum reduci vl dici pot. das les et eleganter et das l. in causa procedere dum taxat in contractib. adolescentum nigq spialiter lex lectoria dollum intercedere prohibuit quo ad hibito o. ct. ut pote qa les spialem celebrat, erat ipso iure nulli et habatur pro infecto ex rego tex in l. non dubium C de legib. vvecembequs ad ttum de dollo mallo cui legis letoria meminit Licero 3. officior. ijs verbis doli mali legib. erat vindicat in tutela lege 12 tab. — in circumscripta adolescentum lege letoria, et sine lege in ijs iuditijs qq additur ex fide bona vvecembequs in partictlis de dollo malo ide decipi . . .

qd si dicas Ulpian. in d. l. in causa et in pr.tib.
maiors fuisse loquutus, et paulus in d. l. 3
vers. societas ff pro socio generaliter dixisse socie
tatem dolo coitam nullius ee momti respondebo istas
leges procedere in 2a ctu societatis in quo similiter
lege spiali dolus vindicabatur ut ex Cicerone
probat Corrasius in d. l. sigs cum aliter de verbor.
vldicam tum in d. vers. societas here locum
2a dentius quoties ex utraque parte 2a dentius dolus intercessit
quo in casu negandum non est ob bona fide contrac.
ee a prio nullum arg. tex. in l. si in empt. 349
item si emptor de 2a venda empt. ex a veram
interpretationem tex. in d. l. domum s. 1 infiri. de con
trahenda empt. quam post alios considerat Vveren
bequius ubi sem. n. 5 et exijs interpretandis est tex.
in d. l. si fraude C de prescript. longi temporis
diximus de dolo, qui in
1o 2a ctib. intercedit ex parte contrahentium, si vero dolus
a tertio adhibeatur indistincte dicendum est contractum
vallere contractum sive dolus incidat sive det cau
sam ratio est quia dolus unius alteri nocere non debet
dabitur tamen decepto 2a illum tertium de dolo actio
l. 2a ff de proxenecticis verum obstat tex. in d. l.
et eleganter ibi ait nullam esse venditionem minoris
ait precedentibus ibi verbis servi circumscripti qq pro
bari videri venditionem ee nullam propter dolum
alterius hoc est servi a quo minor circumscriptus fuit,
sed respondetur tum in d. vers. ait nullam pro
cedere quando dolus emptoris causam contractui dedit
Itaque casu non agit principaliter iureconsultus alias
enim non diceret actionem subsidiariam de dolo minori
competere cum rei vindicatio daretur eo casu ad servum
vindicandum venditio enim non valuerit nullaque
servi manumissio fuit tanquam facta a non domino [illegible]

agitur Ulp's in eo textu ad explicandum Julianum de eo casu quo emptor dolo caret et ad Juliani sententiam adjicit nullam quoque esse venditionem si dolum dederit causam contractui adolescentis sic ostendens minori decepto esse consulendum aliquo modo dato rei vindicatione in dominio aliquando accessoria actione de dolo ut in casu proposito in dicta l. et eleganter ubi magnus Cuiacius omnino videndus

sed antequam hinc discedam

advertendum est quod si doli exceptio opposita fuerit contractui stricti iuris faciet eum bonae fidei ita ex Dorotheo Graeco in recepte Cuiacius scribit 3° observationum c. 1 et lib. 8° c. 16 et in posthumis relectionibus l. 13 responsorum papiniani ad l. Seia § 2 de donationibus causa mortis et probare videntur ea verba expressa in dicta l. Seia ibi doli non inutiliter opponetur exceptio bonae fidei autem iuditio constituto et in l. 3 § C. de exceptionibus ibi nam replicatio doli opposita bonae fidei iuditium facit ex qua sententia si vera est notabilis nascitur ad omnia superiora declaratio ut quamvis iuris iuditia bonae fidei et stricti iuris differant in dolo puniendo et aliis rebus hoc verum sit ante oppositam doli exceptionem quo facto omnia iudicia erunt bonae fidei verum Ant. Faber 19 coniecturarum c. 13 et 19 in longe diversa sententia est qui existimat vere nunquam probari Cuiatii opinionem qua admissa omnia iuditia etiam sui natura stricta fient bonae fidei quod nunquam durum est ne dicam absurdum ut recte probat Faber dicto c. 18 — neque obstant in contrarium adducta non 1um eadem l. Seia quia respondet verba illa — bonae fidei iuditio constituto — non sic accipienda esse quasi iuditium vindicationis rei singularis sit bonae fidei constitutum per oppositam doli exceptionem sed referenda esse ad petitionem hereditatis ut non obscure ostendunt verba illa bona cum moreretur filiis titii restitueras — nam per vindicationem non bona

petuntur

quorum apellatio est generalis et Universitatem quandam
denotat sed res singulae Vindicantur, quae petitio heredi
ioSolim tatis iam olim bonae fidei fuit Ut faber erudite de
clarat sed non sine contrauersia quam contrauersiam sua cons
titutione substulit Imperator in actus de actionibus infinie
eteniam ex hipotesi sa casus posite pap. colligitur
titij heredibus duas actiones dari Unam in res singulas
, quae Vindicatio est alteram in res Uniuersas quae alia
esse non pot. quam petitio hereditatis ius tum tamen in utrisque
am Vindicatione agatur an petitione hereditatis nam si
res singulas heredes lucij titij Vindicent dolli malli
exceptio erit necessaria quia Vindicationi quae bonae
fidei non est dolli exceptio non inest et dollo facient
heredes qui eas res Vindicant contra placiti fidem at
si petitione hereditatis agatur quae bonae fidei actio est
non erit necessaria dolli exceptio quae inest in ipsa
actione sed ipsius iudicis aequitate citra exceptionem heredes titij
quasi dollo mallo agentes repellentur

1 2

minus obstat sume dificilis
res in d. l. 3. C. de exceptionibus premisso ad solutionem
replicationem esse exceptionem diferre tamen ab exceptione
in eo quod exceptio actionis instituitur et obijcitur ut
exceptionem impugnet et quemadmodum exceptio acto
rem ita replicatio reum excludit l. 2a de exceptionibus
— quo supposito si actio ex contractu bonae fidei instituatur
et aduersus eam oponatur exceptio puta pacti ex in
teruallo apposit quod non inest l. iuris gentium § quin imo de
pactis dici pot. nullus redi contractus exceptione obstante
l. sidari 25 de Verbis ib. quasi nulla sit exceptione obstante
desinere et iudicium bonae fidei desidere quia contractus aequitas nullus
atque civilis exceptionis aequitate disoluit' argumento textus in l.
Stichum § nullus de solutionibus. si Vero aduersus hanc exceptionem
replicatio oponatur iudicium bonae fidei quod per exceptionem
euersum et ruitum Videbatur restaurabitur et redin

tegrabit.

redintegrabitur etiam [me iudice] nit pretendo c'
a'ter in d^a l. 3^a l. de except. ibi replicatio
dolli opositam bonae fidei iudicium facit et tormentum
fraudis repellit, quae verba ad hunc casum
dum tacat alomodanda si quo iuditium bonae
fidei iam fuerat constitutum et sensus e' repli
catis opera saluum et integrum constitui bonae
fidei iudicium, qd except. opositam iam vi
debatur extinctum. si enim strictum erat iuditium
dictu absurdum e' p replicatum effici bonae fidei
qd enim aliquid facere pot. replicatio nisi ut elidat
exceptionem elisa vero exceptione qd superest nisi
ut actio talis maneat qualis erat ante opositam
exceptionem at qui erat strictam et ea stipulatu
ergo manet strictum et ut concludam replicatio
non tam constituit contractum bonae fidei quam
restituit neque ei nouam naturam addit
sd pristinam qualis fuit conseruat

Vidimus de dollo malo B
et quomodo [illegible]dicetur et puniatur in c^o actib
nunc vero p^o loco adnr [illegible] interpretatem
de culpa [illegible] videndum, quae inspectio obscura
est in et magnam in scholis et foro continet
utilitatem culpa ergo ut adiferit [illegible] lauspi
ternus] e' o~e factum in consultum quo nocetur
alteri iniuria, quae finitio Donelli e' l. 16 omen
tariorum § I^o et cum eo ita explicanda verbum
o~e factum positum in diffinitione comprehendit et id
qd omissum vl neglectum e' veluti si qs negligat
animal egrotum si agrum non colendo corrumpi
sinat l. si servum in princ. de verborum et quoties
culpa in faciendo consistit dicitur factum l. qd ad
l. de illo proposito at quoties in non faciendo culpa
versatur dicitur desidia ac negligentia l. sotis

l soci, § 2 prosocio § ult.° ... de societate, quae desidia facti apellat ... comprehenditur arg.° ... q nonfacit, l 2, § 1° ... ubi ... nal q n'facit ... facere ... quatenus sibi ... et se continet ne faciat ut ... dicitur ... in definit. factus in consultus ut culpa distinguatur a dollo in culpa enim nonest ... neque destinatio nocendi dollus autem ... enim machinatio consulto adhibita ad alium fallendum circumveniendum ... ut ... dixi n.° 1° doll, enim a dollo verbo greco ... qd significat fallere quae est vera etimologia omissis allijs quas tradidere Isidorus 5° etimologias l 2 6 Donat, in ... terentij actu 3° cena 3a ... verbo ... de verborum significat ex quo ... intelliges ... si ... plagijs ... § taberna, ad l ... ibi in quo dolo ... sic ... legendum est nondolor Alex ab Alex.° genialium l.° 4.° c is Octomari de verbis ... verbo dollonem ... in memorabilib, eodem verbo ... dollon flagellum intra ... latet pugio a dollo dict, eo qd decipiat ferro ... ligni prefferat et ex eadem emendat ... pendet ... § et generaliter ff si ... ubi dollores concitat, ... legito ... reponendum sit dollonem ... concitat, ... in definit ... quo noceretur allijs iniuria ... si damnum alicui irrogetur ... suo utitur culpa nonerit et factum ... impunitum veluti sibi comodaveris vestimentum et recte utendo attriveris vel equum ut duceres ad vellum et ductum amiseris ... et allijs similib, nullo culpa ratio est qz ... fecisti ex meo ... l ult.° comodati ... definit ... explicat ... constat discerne culpam a casu fortuito culpa enim ... ubi ... humano ... provideri potuit nonest provisum casus

dolon plagijs

dollone

autem

autem fortuitus ille est qui non potuit provideri l. quae fortuitis C. de pignoratitia act. —

— Ex hoc autem receptaque divisione in tres gradus culpa partitur alia est lata alia levis alia levissima ita glo. ma. et in § praeterea Verbo debet qq modis re contrahitur obligatio et in l. si ut certo § nunc videndum ff. commodati quam receptam dicunt Lagno liyth. n.o 18 Ignensex n.o 2.o Rebard. faber. — Cuiat. Otman Satius 1.o responsorum l. 2 Corras. 9.o miscellaneorum c. 1.o Carondas 8.o Verosimilium l. 9.o doctissimus Barbosa in preludiis ad legem si mora soluto matrimonio n.o 2.o Madera animadversionum circa c. 17 quamvis dissentiat Donel. 16 commentariorum c. 7.o pagina mihi 628 — lata culpa quae etiam dicitur magna ut recte declarat Ubi prox. e Donel. nihil est aliud quam culpa dolo proxima quae dolo comparatur ut dolum representat l. 1 § 1.o ff. si mensor falsum modum l. quaesitum § aut quoque de precario lata culpa duobus signis dignoscitur 1.o si quis in rebus debitis et fidei suae commissis non eandem curam et diligentiam adhibet quam adhibere sollet in suis elegans textus quod sic est interpretandus in l. mulier 22 § idem ad treb. ubi quatenus iure consult. distingit latam culpam alein et consuetam in suis rebus negligentiam satis ostendit latam culpam esse peccare non consueta in suis rebus negligentia id est non prestare eandem diligentiam allienis rebus quam suis quem textum non bene intelexit (pace eius dixerim) Udaric. Sati. l. 1.o responsorum c. 2.o n.o 1.3 probat idem textus notandus in l. quod nerva ff. depositi in fin. — allius etiam signum est cognoscendi latam culpam veluti si quis non intelligat quod omnes homines

intelligunt

l. lata culpa de verbor. sig. ex qua lege de
prehenditur latam culpam esse quoties quis
fecerit alliquid ex quo certum periculum im
mineat, quod periculum omnes sensu loti prediti
intelligant imminere, exempla sunt aptissima in l.
in lege ff. ad l. Corneliam de sicarijs. Sed est advertendum
ultra omnes interpretes inter hos duos modos lata culpa
illam esse duplicem ut siquis res alienas negligenter tractet
non sit lata culpa si aeque eodem modo suas ne
gligat. Cum enim negligere rem alliquam ita demum
culpa sit si scias alliquid esse praestandum quo res servetur
et possis praestare hoc utrumque estimandum est
ex eo quod quis in rebus suis faciat at vero in factis siquis
per disolutam ignorantiam peccaverit omnino tenetur
quamvis eodem genere facti peccaret in suis rebus
nam hoc ipsum non intelligere quod omnes intelligunt
aptissime disoluta negligentia est. Elligans textus in l. si
constante § si maritus soluto matrimonio traditur
omnibus iuris interpretibus quos legerim solus Donelius
ubi supra pagina mihi 622.

prediti

— Sed questionis est utrum lata culpa et dolus
idem sint de quarum non solum inter interpretes sed ne
inter iuris auctores quidem convenit sunt enim aientia, et
negantia iuris consultorum responsa partem affirmativam
probat textus expressus in l. quod nerva l. quod Celsus ibi sine
omni dollo hoc est ut nec suspicio culpa sit ff. depositi l. magna
culpa, 2o ja hoc titulo l. ijs cui § dollum ut in possessionem
legatorum l. 1 § ijs quoque de obligationibus et actionibus ibi magnam
tamen negligentiam placuit in dolli crimine cadere

15

— partem vero negativam in minimum latam culpam
dollum non esse sed dollo proximam probant expressa iura
in l. 1 § 1o si mensor falsum modum l. ubi ff. de edendo
l. si fidei iussor 29 l. si procuratorem § fin. ff. mandati
l. in pubertibus 7o § 1o de sus pectis tutoribus l. quesitum 8
§ eum quoque vers. culpam ff. de precario l. 2a ibi dol...

tamen

tutoris

l. 2a ibi dolo Rettoris vel manifesta negligentia l. arbitrium tutelae cum multis alijs ergo liquido constat latam culpam a dolo separari et ei proximam dici in qq. iurib. conciliandis laborarunt iuris interpretes ex antiquiorib. fulgos. in d. l. qd nerba Bald. in l. quae fortuitis C. de pignoratitia n. 90 et multi quos plena manu cumulat Barbosa in preludijs d. l. is simora an. 3. ex nouiorib. Lab. in d. l. qd nerba 1o responso C. 2. Conarr. 3o commentarios C. 3o Cor... in l. in actib. de in litem iurando et lib. 3o miscellaneos C. 1o n. 15 Rebuff. et Alciat. in d. l. cedete dies et in d. l. lata culpa et in d. l. magna de verborum sig. Igne. et Donel. ubi s.

— 16

[illegible] pro cui. rei resolute tanquam certum presupponimus latam culpam dolum n. ee qz dol. ex malitia descendit culpa ex ignorantia aut negligentia Conarr. 3o commentarios C. 3o qui dolum sceleri culpam imprudentia tribuit verum qz ista lata culpa vel dissoluta et remissa negligentia stultitia e. signum stultitia autem soror e. malitia vt apud Euripides ideo dolo proximo et vicina dr. atque aequiparatur tradit pro rego socin. reg. 95 adeo vt qdo lex requirit dolum lata culpa sufficiat vt docet noez tex ibi dolum depositi ... ea uincta l. qd nerbo depositi et sic intercepretur tenus in d. l. 1o § ijs quoque de obligat. et act. ibi ~~lata~~ in dolli crimine, vt quatenus ait latam culpam cadere in crimen dolli non sit intelligendum latam culpam dolum ee sed eis imaginem et separatam [illegible] quo sensu representare dolum dixit consult. in l. 1o § non alias ff. sigs ttt. liber cc atque ita dici pot. lata vel culpa

dolli presumptus

sat, ubi sª nº 38 Barbosa loco sª citato illo sine con
trouersia receptus e' in delictis in qq pæna corporalis
Venit imponenda llatas culpam nondici dollus l
in lege ff ad leg corne liaS de sicariis ubi not. Bart
Juli, clar in practica criminali § Vltº q. 84
nº 1º Auendaño de exequendis 2ª pte c. 16 nº 2
Bos, in praxi criminali ttº de defensse reos nº 68
nissi tallis culpa consisteret in ignorantia iuris
nallis Veluti si qs dicat se credidisse furtus
committere vl adulterius n'ee crimen sec enius
ignorantia non excusabit argº tex in l 2ª c
de in ius Vocando docet Bart. in l sig in tantes
c. Vnde Vi Alciat de presumptis regª 3ª pre
sumpte 3º pdlatiis in c. p ues tras § 2 6 ea
nº Jº — sd Viget tex in dº l qd nerba cus
1 J sª citatis in qq llatas culpas dollus ee aperte
carentur origina dificili antonomia exodanda aliqq
conari sine Vbi sª placet existimantis culpas
llatiores soee eam culpam llatam cui aliqd
ampli, maioris culpa accedat dollus ec presumpt
ia quas presumptiones nulla prouatio admittatur
in sª ruf da l qd nerba ibi llatiores - sd tex
ille hoc n' probat ibi enil qdqd Vellit Bart.
comparatiuus pro positiuo sumitur etides e' llatio
ac llata culpa ita Donel, ubi sª Alciat in dº
l magna nº 3º de Verbois sig. sic magna Vis
dequa in l 2ª § Vltº de peri culo et como. Vis
maior apellatur in l si merces § Vis maior effloca
faciunt iura in l nim 32 l Verbus ampli, 82 de le
sig. Vnde dm e' llatam culpas propietate Verbi et
genere facti dollus e' n'ee in terpretatione dm iestoe

et effectu iuris dollus eē ~~pro~~ presumptus ut dixi
5º nº 6 et sic interpretor textus in dº l qd nerba
et in dª l magna negligentia sentit Donellus et
ofirmat acute ubi sª. Et alliter interpretatur
Madera lº Unico animadvers. l 19 cui; opinio
non ē omnino probabilis ~

~ levis culpa ē oē factus quo nocetur 18
alteri iniuria p imprudentias qdo ad ebitore id fac
tus n ē, qd diligens pater familias in rebs suis
faceret si modo suis in reb; eades negligentia utatur
l si cuis venderet l segti de pignoratitia itaqs levis
culpa dr duo tascat hois in suis reb; negligentis
et parus considerati q qd in suis pecat in allienis
pecat cus diligens alii pater familias meli;
et omodi; eēt administratur sic interpretor textus
in dº l si mulier § sd cuis ad treb. ubi levis
culpa vocatur osueta in reb; propriis negligentia
quoties autes culpa mentio fit in iure no levis signi
ficatur non tam significatū verbi quas interpretatū
iuris tes noer ibi dollus et culpas et nil si ut certo
§ nunc videndus ff omodati ~ ~ llevis culpa du
plex ē allia in faciendo qua proprie factus dr
allia in nonfaciendo qua dr desidia et negligentia
et quides in contracti; interdus prestatur culpa
llevis qua in faciendo ē non vº negligentia llevis
seu consueta in reb; suis negligentia interdum
prestatur utrusque etenis cus iura attendere
vollunt duplicem hanc culpas lleuem prestan
das dicunt verice culpas verire et diligentias
seu custodias ~ item contract; quosdas culpas
recipere quosdas et diligentias ~ item nonsolus
lleuem culpas stimandas sd et diligentias exigi
dª l si cuis venderet § ulto de pignoratitia tes noer
in illis verbis ~ in iis quides et diligentias l cuilres § J

§ penultº

delegis, 1° facit lex 1ª ff tutela et rat. distrahendis
in qq legib. ago 4° 2° observanda deprehendo 1° cum
dicunt diligentias exigi significant si hec non
adhibeatur admiti culpas quæ sit in non faciendo
idem desidias ac negligentias cuius nomine teneatur
is aquo exigitur diligentia — 2° cum distin
gunt culpas levem anegligentia nomine cul
pæ spialiter intelligunt eamque consistit in
faciendo alliter enim culpa non recte anegli
gentia distingueretur cum negligentia sit culpa
in non faciendo consistens neque nobis est ut
nomen generale in divisse restringatur ut cons
tat in adoptione quæ nomen generale est dividit que
in adoptiones quæ ita spialiter apellatur et in
arrogates sia deadoptis sic et in proposito cum
dr prestari debere culpas verbus culpa spe
cialiter proea quæ infaciendo versatur acci
piendus est — 3° observatu digna est illa solutio quæ
iuris consulti docent prestandas culpas et diligentias
quatenus enim het diligentias prestari significat di
ligentias adhibendas ad res servandas at vero
quatenus ait culpas prestandas non significat culpas
esse adhibendam sed potius damnum culpa esse solvendum
per figuras metonimiam ut sit causa pro efectu id, quod
antecedit pro eo, quod sequtur nam culpa causa est damni —
— ult° observandum est tes in l. 1ª ff tutela et in l. in reb.
de iuredotium ubi qs prestare debet culpas et quantas
suis reb. sollet inpendere dilligentias qq in iurib. cul
pæ verbo ea culpa, quæ infaciendo sit intelligitur
eaque levis dilligentior autem nomine significatur
culpa quæ in non faciendo sit sed llata vel negligentia
llata non llevis quod enim ab alliquo non exigitur
maior diligentia quas quantas suis reb. prestat si
eam non prestet llata culpa est l. quod nerva ff deposito
et qq adrecto quod nemo unquam nec dixit nec docuit

anteme

ante me in ijs scholis euenire in iure nro Vt qs tenea
tur de leui culpa si faciat - si non faciat de lata d.a
l. 1.a tutela iuncto tex in l. tutor, qui repertorium
§ opetere de administrat. tutor. in illis Verbis
sollam latam negligentias quasuis illus tex
alliter Videatur accipere Rebard. in presenti
degq ex ja dicendis constabit clari,

~ tandem culpa leuiss.a e.

si quomodo cumque fuit posibille euitare damnum 9
et factum non e gta in § preterea qq modis re
contrahitur obligatio Menog. dsillio ss nº 20
l.º 1º Bart. in d. l. qd Nerba nº 2 J Vbi ait
leuiss.am culpam ee dequiationes ab ea diligentia
quas diligentissimi homines ad hiuere sollent
cui, leuissima culpa mentio fit in l. in lege
ad legem aqleam cui, quae culpa nomine
tenebitur qui eam non adhibuerit diligentias
quas dilligentiss.us pater fam. adhiuere con
sueuit argo l. S in reb. in pito comodati l. S
si merces § q columnas ff locati Verum
Jalob. Rebard. diligens et doct. iure consultus
lleuissimas culpas nonce considerabilem in
iure nro contendit in scholijs ad ritum ~~tex~~
tex. asentit dociss.us Ugo donel. l.º 16 comen
tariorum c. Jº Vbi obnixe defendit lleuem cul
pas et lleuissimas idest ce, qd pot ex seqq sua
deri q2 ea ss eadem quorum difinitiones eedem
sd lleuis et lleuissima difinitio eadem e argo culpa
Vtraque culpa eadem e minor propositio aprobatur
ext. si putator ad legem aqleam Vbi culpa
in materia legis aquilea proponitur Vt sit
cum qd a diligente prouideri potuit non e pro
uissum, qua difinitio sine controuersia dicerit
lleui culpa l. ea igitur de pignoraticia Vbi oes

ari maduertunt

et similiter venit culpa levissima vas nida
l. si putator dicitur culpa, quae lege aquilia
vindicatur et constat vindicari etiam levissimas
l. in lege 44 aodes tt° — 2° facit quod vulgo
iactatur eam ce levissimas culpas quando quis non
eam diligentiam adhibet quam diligentissimus pater
fam. adhiberet

pro explicat. obserbo deponere nihil ee aliud quam dare custodiendum sive comendare sic interpretor reum dificiles in atsigs Vers.º in persa de reli giosis ibi custodiendum Vl etz omendandum sic enim lego cum Cuiatio 11 observatus C 11 et q deposit.um conventio rei gratis custodienda, quæ traditur sub fide restituendi ita Cuiati in paraticlis ff depositi ex plicat Conarz 1º omentarior. Cg.º Otmarz Lº 6 epitomator ad pandectas ~~tt~~º 3º Vvecenbegus in paraticlis exqua depositi declarat / 1º colligitur Vt contrahatur depositum debere ee gratuitum mer cede autem interveniente rem transire in locatem et conductionem L 1ª § si vestimenta ff depositi neque obstat dificilis tex in l. bona fides in p.rio ad de deposito ibi Vl aliqd pro custodia accipiat nam respond.r ibi fuisse datum in premium et remu neratem non Vº Mercedis nomine quo casu Locatio et Conductio eet / elegans tex in l 2ª § si in re deposita ff Vi bonor raptor item colligitur non transferri rem in depositarium nisi cus todiam Vnde si ea Vtatur furtum comitit § fur tum in sta de obligat qua ex delicto

2 3 — sed e dificultas explicanda nobis ex I interesse puto da adq. posse.m ubi probatur rei deposita possessionem neque ad sequestrum transire nisi dimitendo posses.is gratia deposi ta sit cum oio Danielus florentinis docet in l 3a § rei deposita ff depositi — proso lut.e Vide Covarrubias 2º miscelaneor. C 2º Duarenus de sacris ecclae ministerijs Lº 3º C 1º Carondas 1º Verosimilium C 6º et omissis multis solut.o ea Sui antinomia conciliatio mihi iam olim placuit Vt dicam in sequestrum non transire posse

ssessionem

[Margin: exa]

[Margin: sequestro an hat poss. in deposito]

possessi nisi evidens appareat animus eius dimittendae
eius in interesse neque obstat text. in d. § rei depo
sitae ibi enim possessio ipsa deposita fuit Unde verba
illa nisi apud sequestrum deposita sit non ad rem l. licet § rei depositae ff. depositi
ipsam ut male vulgus existimat sed ad verbum
possessio quod immediate precessit referri debet ut sit
sensus rei depositae proprietatem et possessionem ma
nere apud deponentem nisi possessio apud sequestrum
deposita sit tunc enim sequester possidet quod iure
consultus confirmat in vers. eo enim agitur

Ex opere depositi contractu duae nascuntur 2 4
actiones altera directa, quae deponenti competit ut res sibi et
non alijs restituatur l. 1 § si predo ff. depositi, quae restitutio
pre textu compensationis evitari non pot. § in bonae fidei in
stit. de act., quod nisi fiat depositi damnatus infamia
notatur l. 10 C. depositi l. 1 de ijs qui notantur infamia
contraria actio depositario datur ad recuperandas ex
pensas in re deposita factas l. si apud quem ff. depositi
et hoc contrario iudicio damnatus infamiam non incurrit
non enim agitur de fide rupta sed de errore calculi
notabilis text. in l. furti instit. de ijs qui notantur
infamia de qua re consulendus Otmanus in scholijs
ad Marcum Ciceronem in orat. pro Cecina verbo
4 pro tutellas folio 11 [illegible] itaque directa act. tenebit
depositarius rem stantem restituere et idem erit si dolo
eius perierit l. 1 § is quoque de oblig. et act.
§ preterea instit. quibus modis re contrahitur
depositum enim solum fit gratia deponentis et sic
in eo dolus tantum prestatur l. si ut certo §
nunc videndum ff. commodati et ego in dicto textu
sume notabilem ad propositum in l. si servus
§ quod vero ff. de furtis tenetur etiam depositarius
de lata culpa d. § is quoque l. 1 C. depositi
l. quod nerva ff. eodem cum adde Otmanum 3 observatio
c. 20

luis pardo

— ad text. in l. contract. de regulis iuris —

llata enim culpa dollo prox. e. ut s. resolui Unde sub dolli apellat. continetur et si taxatiua dictio repetiatur ut in nro text. ibi dolum tantum probat tex. in l. 1 § 1 si mensor falsum modum dixerit ibi dum taxat —

25 — dantur tamen plures casus in quibus depositari, non sollum de dollo; et llata culpa sed de levi teneatur 1 us e. si ita initer contrahentes conueniat l. 1 § si conuenit ff deposit. leges enim ex conuentione partium contract. accipiunt ut probat noster tex. vers. legem — 2 us casus est quando depositari. se ultro deposito obtulit l. 1 § saepe ff deposit. l. bona fides de deposito —

3 us casus e. si depositari. moram in restituendo amiserit tex. e. in l. si in aggro 12 in fin. ff deposit.

4 us casus e. si pro custodia alliquid accipiat d. l. bona fides et ubicumque contingat depositum gratia dantis et accipientis fieri ex reg. tex. in l. si ut certo § nunc videndum ff comodati —

5 us casus e. si depositum fiat gratia depositarii tex. notand. in l. siquis neque causam ff si certum

madera petatur quem explicat Greg. madera l. 1 uricolani maduerus l. 12 —

— In text. ibi precarium —

26 precarium dr. quod precib. utendum petenti conceditur tamdiu quoad is qui concessit patitur neque enim ad certum tempus certumue usum datur l. 1 ubi glo. elegans ff eod. distatque a donat. nam donatio dominium transfert et semel tradita perfecta reuocari nequit at precarium non dominium sed usum transfert et sic datur ut qui dadit semper repetere possit distat etiam a comodato precarium nam comodatum intempestiue et ante impletum usum

repeti

repeti a comodante n' pot. l. in comodato § sicut ff comodati Unde infertur qd si in precario pactum fuerit apositum ut revocari n' possit ad liquet scedentis viciabitur et in alliam speciem contract transibit ex rega tx in l ubi ita donatur ff de donat. cau mortis et in l 2a in pcio ff si certum petatur l cum manu sata § fin de contrahaenda empt. —

— sed obstat tx in l cum precario 2 J ff de precario ubi precarium hac forma pactum reperitur ut in kalendas iulias posidere liceat qua conventio ei natura videlicet ut ante kalendas non liceat revocare precarium et tamen non transfunditur in comodatum cui convenit apositum pactum qd e' contra s. a dicta —

Verum respondendum e' pactum ibi non fuisse contra substantiam contractus fuit enim talle pactum concedo tibi precario rem in kalendas iulias vel usque ad kalendas iullias — quo casu qui acceperat dicebat non posse ante illud tempus rem sibi concessam avocari etiam dno vollente — is autem qui concesserat revocari posse contendebat etiam ante kalendas iulias dicens ideo conventionem interpositam fuisse ne' ultra kalendas precario possideret non vero ut usque ad illud tempus stare teneretur dns concessioni — et hoc obtinuit in casu enim dubio rem naturam contractus fieri debuit interpretatio prodest autem adiicere tempus ut si dns incidat in furorem vel moriatur precarium ad tempus concessum ipso tempore sine nova revocate finiatur evenit autem plerumque ut cum domos locare non posumus postremis mensibus eas gratis habitandas concedamus in eum diem quo migrandum e' non ut ante revocari non possit precarium sed ut post

eamdiem

non possideat ampli; is q rogauit qd indicare Vidl res
inde l cus precario ibi in Kalendas iullias qq Ka
Veteres lendis migrationes apud Veteres fieri solitam
ex bonis auctorib; tradit Antus Augus Li 9o emen
datus c 19 quas interpretationes sibi arrogarunt
nonulli nris scholis sd intinuat Cumany inde l
Vbi ;ta donatur prosequtur Corras; ano 3o
mihique Verissa Videtur qdqd dicat Luiati;
in opere post humo ad leges ff Kal C de iure
emphiteutico
2 8 precarius igitur non het tempus neque
modum sicut comodatus quare in illo Vtro quoque
non nascuntur actiones sd totus ex liueralitate
descendit ei q precarius conessit qua c Veriss
ratio ad iniis Vt propterea Veniat in precario
dolus dut taxat l quesitus § eus quoque ff Scotto
de precario q2 debe queri debet qui rem precario
concessit parum diligent et eam cus potuerit
reuocare non fecit — Veniet ets in precario
lata culpa quid dolo oparatur d l ques. eus
§ eus quoque — Monendi tm sunt precarius
de quo sermo h: scilicet distare a precarijs ponti
ficijs de qq int io exo de precarijs qd negotijs generes
nobissime in Vsus Venit erant autel precaria
cus is q predia sua eclesie concedebat recta
mercede precarius ei Vsus sibi ad Vitam res
tipulabatur et Vt post mortes ipso iure cus
ijs oib; qua interim accessissent predia ad ecle
sias redirent habebat, qqdes negotij gen
singulis lustris sollet redintegrari q2 Vsta quin
quennius extandi ex decretis concilioz nondebet
Luiati; Li 9o observatius C 10 q varios preca
rias constituendi modos recenset Videndy proex
plicat exacta precarij Li 2 3 observatius C 21
et Li 5o C 20

— In titu. ibi mandatum —

Incipit iureconsultus enumerare contractus in qq. doli et culpa prestantur et in primis eluerit mandatum, qd nihil e' aliud quam conuentio qua roganti fides datur aliqd procurandi sine mercede. Luiati in paratitlis ff mand. ex qua declarat colligitur mandatum nudo consensu celebrari l. 1 ff mand. 2o colligitur mandatum debere ee gratuitum, et sic mandatarium nihil debere mercedis nomine recipere ex offo enim et amicitia proficiscitur l. 1 ff soc. tto ex quo obiister interpretor textum in l. 1 ff de iis q. notantur infamia ubi damnatus mandati ob dollum efficitur infamis ac ut arbitror ratione qa iuris disciplina censet cum non fuisse functum amici offo colligo ex Marco Cicerone in orat. pro Roscio — 29

— Verum ad hoc obstat tex. in l. salarium ff mand. l. 1 in fin. C eodem in qq. iuris, et si mandatarius mercedem et salarium recipiat nihilominus mandatum contrahitur et actio mand. nascitur — sed omissis multis solutis ego respondeo in dd. iuris salarium mandatario prestari non tanquam mercedem sed in remunerationem prestiti beneficij in exequendo mandato ne mandans videatur ingratus, datur ergo non pretij et mercedis sed honoris et gratificatis loco ut constat ex dicta l. salarium ibi remunerare volluerit et hac de ca. apellatur honorarium in l. 1 § in honorarijs ff de varijs et extra ord. cognit. et honor di. in l. si remunerandi ff soc. tto — hoc autem salarium non per actionem sed extra ordinem — 30

petebat

d. l. sallarium neque huic sntia .d. dicit tex. in d. l. si remunerandi in prin. ubi datur actio mandi ad petendum sallarium in mand. promissum — q'[uia] respond. actionem mandati nondari ad sallarium petendum, qd ex.ra ordinem postulatur sd ad petenda ea, quae actione directa vel contraria mandati vel mandatario prestantur et sensusse qd lz in mandato sallarium remunerandi gratia intervenniat non tm desinit ee mandatum nec transit in locationem et conditionem et ita non locati et conducti sd mandati actio tam directa quam contraria nascitur non ad salarium petendum sd ad exigenda ea, quae in ipsa actione veniunt —

— adverto tm obiter pactum propter victoriam litis inter procuratores et dnum et advocatum reprobari d. l. sallarium infri l. litem l. de procuratorib. l. 10 lt.o 6.o p.a 3.a faciunt quae subtiliter Donel. considerat 12 comentarior. l. 21 —

3. — qq ita constitutis dni in mandato venire dolum et culpam l. 4.a l. mandati l. procuratores § dolo vers.o sd etsi sero, ff. eodem l. a procuratore 13 l. mandati ibi et oem culpam hoc e. ut ego interpretor ultra oes in lo mitendo et in omitendo quam ostendat Imperator teneri mandatarium culpam prestare et diligentiam probat tex. in l. si vere mandatam l. mandati in vers.o alienum autem negotium etenim mandare nihil aliud quam comitere negotium alteri gerendum — at non geritur nisi industria et diligentia ad rem gerendam necessaria. quare q gerendum suscipit hanc ipsam industriam et diligentiam inse futuram recipere vide considerat Donel, l. 13 comentarior. l. 5.o unde non e mirum si culpa nomine oio teneatur is q mandatum suscepit

propter

propter presumptam mentem et voluntatem contrahentium. Cum enim geri aliquid sine industria et facultate gerendi non possit ideo et de hac ipsa industria ac facultate praestari et spondere intelligitur qua ratio a Sino et Dino accepta vulgo recte traditur et Donello placet lib. 13 commentariorum c. 11

Neque obstat 2° dicta lex mihi idem 10 in princ. ff mandati ubi mandatarius solum obligatur ad bonam fidem ergo de dolo non de culpa teneri debet sed respondi cum illum cum superioribus coniungendum nam cum in eis iurisconsulti tractassent de eo quod virtute mandati servus vel fundum emit dixissentque eum tradere debere fundum, actionem cedere, ac de facto proprio cavere in dicta l. idem huius rei causam rationem assignat nam mandatarius nihil magis curare debet quam bonam fidem praestare sicque concludit mandatarium ad superiora teneri quasi dicatur sit bona fidei non ut culpam consulto excludat sentit gla ibidem sequitur Martinus del Rio in prius citati quamvis aliter Donellus interpretatur 13 commentariorum c. 11

Sed nondum salva res est obstat enim lex in dicta l. si procuratorem § proinde ff mand. ubi is cui mandavi ut hominem emeret dicitur mihi teneri si emere neglexerit vel dolo vel lata culpa ergo si nihil horum evenerit mihi non tenetur et consequenter levis culpa ab eo praestanda non est.

2° obstat lex mihi si fide iussor 29 § si cum debitor ff eodem ubi si fide iussor idemque mandatarius postquam solvit creditori non ostendat id reo principali et reus postea solvat quod cum solvere non oportebat Ulp. ius sentit fideiussoris

detrimentum fore

et recit rates qr dollo prox us sit id nonfecisse,
qua uira nonobstant nam tex ind § pionide
Statis se ipsus explicat ait enis mandatarius
Nontenetis simon intervenit doll, neque culpa,
ninj obstat tex ind l sifideiussor § sicus debitor
ibi enis dr fideiussores q postquas soluit non
nuntiabit debitori si debitor postea soluat fide
iussoris detimentus ee qr hoc factus sit dollopro
ximus sd non recte ex eo colligitur culpas non
prestari e enis arqus amaiori quasi dicat consulti
Nonc minus si hic fideiussoris damnus eedi
cimj nas si ob culpas leves tenetur qto magis
tenebitur hoc factus qd e dollo proximum
acurate et llatij Donel, l i s mentario y
c 11

Intcu ibi comodatus

B 7 Comodatus dr quasi ad commodus alter, datus
contrahiturque qdo res gratis utanda datur ad
tempus modusue certus ut eades restituatur
cuiati, in paraticlis ff comodati exqua diffinitie
colligitur in hoc contractu nonsufficere oconsus
sd rem intervenire debere § itesis cui inpre
qq re contrahitur, qua res datur ad usum
et eo finito restituenda e consistit autes comodatus
in oib, rebus l i § 1 comodati exceptis ijs qua
ipso usu consumuntur qua nisi ad pompam
et ostentationes noncomodantur l 3 § ulto
l 4 in pres ff eodes ubi verbus illd dicis
gratia sic interpretandus e ide ad pompas
ut pfunctorie hispanie dicimj porcumplimto
Vide Duarenus 1o disputationus c 47
et in l iurisgentius § etideo depactis co66 2o
Varias c 8 etita legendus et interpretand, e ij

in l 1 § exclusari

l. 1.a § ex Cicgantur ad S C. Sillanianus colligitur et
ex 5.a d.a difinit.e discrimen et d[illegible] inter comodatum
et precarium nam precarium ut s.a diximus sine tem
poris modice prefinit.e conceditur et pro libito
concedentis reuocatur l. 1.a de precario at vero in
comodato totum contrarium obseruatur cum in eo
res detur utendo certo prescripto utendi fine aut
modo l. in comodato § sicut ff comodati cobb. 3.o va 35
rias c. 15 infra.

Venit autem in comodato dolus et om[illegible]
culpa l. si ut certo § nunc videndum presuponit
notabilis [illegible] in l. argentum 20 l. in reb. ff comodati
cum vero comodatum plerumque sollam comodatarij
utilitatem contineat d.o § si ut certo ideo si in cendio
ruina vel naufragio is cui res comodata ff eo angus
tias redactus sit ut non possit seruare nisi aut como
datas aut suas seruare debebit res comodatas proinde
si suas pretulerit cum posset res comodatas saluas
facere eo nomine erit obligatus l. si ut certo §
qd vero ff comodati qd e' notatu dignissimum Donelo
teste in comentarios c. 7.o pagina 638 tandem
aduertendum e' qd si fiat comodatum gratia comodantis
dolus dumtaxat prestandus e' p'bat [illegible] in d.a l. si ut
certo § interdum ff comodati

Intcu ibi venditus 36

antiquis emere dicebatur adquirere conan'y 7.o comen
tarios c. 60 venditi autem et empti nominib. pro
miscue utebantur l. veteres de act. empt. cui
adde Cuiatium 9.o obseruatum c. 15 verbum autem emo
proprie significat meum facere in omnib. v.o adquisitionib.
et alienationib. imaginaria venditio frequens erat
dixi late in l. imaginaria s.a Goc tt.o Alciat. 3.o
pareragon c. 23 unde lucem accipit obscurus iuris consulti

locus

nil statu liber aceteris § Q. muti; de statu liberis
ibi quoniam empti verbo lex 12 tab. oem obligatem
complexa videretur quorum verborum is erit servus, quoniam
modo, alienatus venditio interveniebat sal
tim imaginaria ideo lex 12 tab. empti verbo
oem alienatem comprehendit — sed displicuit hec
interpretatio salm.° et aliis non enim in omni alie
natione imaginaria venditio interveniebat cum
saepe ea alienatio contingeret per usucapionem
l. alienationis de verb. sig. et per cessionem iniure
ulpianus infragmentis tit.° 19 quare cum eruditis
viris interpretibus observandum est ibi.° § Q. muti;
tractari speciem quo servo relicta libertas est sub
ea conditione si heredi viginti dederit controversia
autem orta est inter heredem scriptum posidentem
hereditatem et successorem ab intestato lataque
sententia fuit in favorem scripti heredis quo casu con
cludit Q. muti; scripto heredi servum dare debere
ut consequatur libertatem quoniam sententia pro
nunciata est rursum aut quia pro veritate habetur
l. res iud. ff. de reg. iur.° unde infert in vers.° quo
propter quod si lite pendente heredi scripto servus
dare viginti dedisset deinde sententia in favorem successoris
abintestato lata esset per iudicis iniuriam non con
sequeretur servus libertatem quam tamen sententiam
habeo in vers.° habeo sic accipiebat si heres scriptus
vere heres non erat ceterum credebat quod si
vere heres esset = et in iniuria iudicis vinceretur
a dando servus consequeretur libertatem
verum in vers.° sed est verius ex aristonis
sententia concludit pomponius servum fore liberum
dando ei rursum quem sententia lata est sive vere
heres sit sive non etiam si iniuria iudicis vincatur
adversarii et rationem redit quoniam lex 12 tab.

emptis ver

emptionis verbo oem allienationem complexa videatur erat enim lege 12 tab. cautum ut si servus liber esse iussus fuisset si heredi decem verbi gratia daret vis tribueretur et emptori daret consequeretur libertatem l. si statu libera § statu liber et i° vers 2° ff de statu liberis Ulp. in fragmentis tit. 2° vers° sub condit. quam legem ad propositum inducit ut concludat sententia illata 2um successorem ab intestato ei dandum esse ut servus perveniat ad libertatem quoniam s.d. lex 12 tab. quae emptori dari permisit quemlibet comprehendi in quem servi dominium quoquo modo translatum sit constat autem per sententiam transferri dominium ut per textum ibi notant oes in § ult° instit. de offo iudicis quam interpretationem comprobant textus in l. si is cui 25 l. servus 34 de statu liberis l. 4 § si sub condit. vers° et magis de fidei comisariis libertatib. vide Leviatius ad Ulpiam d° tit° 2° et l.° 2° observat. c. 7° Sarmientum 3° selectarum c.° n° 3° ex qua versa interpretatione colligitur in ea tale non pro vari locum allegationem ad quam cotidie in utroque iuris prudentia citatur — 37

Contrahitur autem emptio et venditio si mutatque de re et precio convenerit pro inst. de empt. et vendit. § item emptio et res commutata origo emendi et vendendi a permutationibus capit l. 1a de contrahenda empt. explicat Arias Pinel. in l. 2a de rescindenda vendit. c. 1° n° 24 et 29 Duaren. 1° disputation. c. 6° perfecta autem venditione periculum rei perveniet ad emptorem l. necesso° de periculo et comodo § cum autem inst. de empt. et vendit. obligatur tamen a venditor ante traditionem ne per dolum vel culpam levem aliquid fiat quo res pereat

Vl deterior eficiatur l. si Venditor ii de periculo et comodo l. qd sepe §. si res de contrahendo emptione dict. §. cum autem s. e enim hic contractus in quo utriusque contrahentis utilitas vertitur. Unde non e mirum si in eo dolus et culpa veniant l. si ut certo §. nunc videndum ff. comodat. nisi emptor in mora fuerit quominus res tradatur quia tunc venditor de dolo dumtaxat tenetur l. illo; de periculo et comodo vide Martinus del Rio

— Inter ibi pignori acceptum —

38

Pignori acepta dicitur res per conventionem qua debitorem suam pro securitate debiti obligat creditori contrahitur pignus nuda conventione l. 1 de pignoratitia et creditori ad rem persequendam compest actio quasi Serviana §. item quasi Serviana inst. de act. quae in rem actio e a pretore concessa — neque obstat res in §. ultimo inst. quibus modis re contrahitur ubi probari videtur oportere

rem. rem tradi ad pignus contrahendum res enim ille non loquitur de pignore sed de pignoratitia act. quae debitori datur ut soluto integre debito recuperet rem ergo ut debitor intendat oportere sibi restitui rem necesse e ut eam tradiderit creditori qui si acceperit pignoratitia act. compellendus e reddere a debito persoluto non ante. Vide Ferdinandus Menchaca l. 1 disputatione de pactis c. 2 n. 1 Si autem restituta sit creditori quia contractus iste utriusque gratia celebratur et creditoris quo magis in tuto sit creditum et debitoris quo magis ei pecunia credatur placuit dollum et culpam levem e a creditore prestandas l. si ces vendere §. ult.

de pignor.

de pignoratitia l sicut l de pigneribus

— Intextu ibi locatus — 39

Veteres sicut in venditione ita in locatione et conductione iis verbis promiscue utebantur l veteres cum lege sequenti de actionibus empti et hinc interpretatus in l si ut certo § nunc videndum est 2° ff commodati in illis verbis locato conducto explicat alio modo Cuiatius 9° observationum c is proprie autem locator est qui aliquid concedit utendum cui ex locato actio competit conductor vero apellatur qui accipit cui ex conducto actio datur explicat Cuiatius 2° observationum c 28 doctor Richardo ad plurimos eiusdem interpretationes in titulo misto de locatione et conductione n° 6° emptioni autem proximo et vicino est locatio iisdemque iuris regulis fere metitur pro misto de locatione et conductione ubi optime

in hoc igitur contractu qui utriusque contrahentis gratia celebratur et dolus et culpa prestantur de l si ut certo § nunc videndum l si quis domum in primo l videamus 11 l et si queritur 13 [illegible] addes iis cum plurimis aliis ff locati unde si quis equum vel mulas conduxerit et in itinere male paverit ut deterior fierat tenebitur l animalium 18 c de cursu publico l° 12 ibi ne pabula mutationibus dessint. idemque erit si amplius iusto hoc est ultra consuetudinem oneraverit aut non flagello vel calcaribus sed fustibus vel lignis agitaverit l qui insulas 30 § qui mulas ff locati l 1a c de cursu publico l° 12 — 40

— Intextu ibi dotis datio —

dos aut dr aut datur aut promittitur

4. Vlpius in fragmentis tit° 6° in princ° lai, 2° ins
tructionum tit° 9° Brissonii et Otmani de verbis
iuris verbo dotes dicere dos autem ut inquit Bart.
in l. 1a ff soluto matrim° ius quodam in
continet qd a muliere vel ei patre marito vel
ei patri datur aut pro dato traditur ad sustinenda
onera matrimonii explicat meli, suo more Donel.
14 Comentariorum c. 4° oro videndum dote autem data
marit, si res dotales culpa levi vel dolo perdi
derit qr ipsi et uxoris vertitur utilitas l. et
18 § in obligatur probat tes in l. si filio 25 § maritus
ff soluto matrim. ff eodem l. si ut certo § nunc videndum ff comodati
l. in reb. de iure dotium, quibus graviter obstat
contrarium ubi eam diligentiam marit, reb.
dotalib. adhibere iubetur quam in suis rebus
exhibet, qd aperte demonstrat de lata culpa
non vero de levi teneri maritum quoties enim
ea diligentia prestita quam suis reb. adhibet
alliquis liberatur de lata culpa dum taxat
obligat. e' l. qd nerva infra ff depositi

ad quam

4 2 dificultatem In iuris interpretes non advertant
ego respondeo maritum si faciat teneri de levi
culpa significat teneri de lata levis enim culpa
duob. modis consideratur et in omittendo ut supra diximus
Unde infero qd si marit, negligens ad suum modum
res dotalles servaverit id est parum diligenter
atque ita furto ablata sint non tenebitur marit,
qr hec culpa in negligendo e' non lata sed levis
= at vero si idem marit, aliqd fecerit quo facto
lesserit res dotalles aut perdiderit / tenebitur
oro cts si idem faciat in suis l. si constante § si
marit, soluto matrim° qr hec levis e' culpa in

faciendo

faciendo Cuius Nomine Maritus obligatur atque
Suis rei rationem extimam Vide apud Donelum
588 ib commentarios l. 7° pagina 683

Intueri ibi tutela 43

tutela est Vis et potestas in capite libero
ad tuendum eum qui se per aetatem defendere
nequit § 1° inst. de tutelis tutores sunt qui eam
Vim et potestatem habent qui sunt in triplici diu
alii enim testamentarii qui in [illegible] dantur
§ permissum de tutelis alii sunt legitimi qui
a lege Vocantur ad tutelam tot. tit. inst.
de legitima adgnatorum tutela alii sunt dativi qui
dantur a iudicibus quando deficiunt adgnati proxi
Vel ex aliis causis per l. tit. inst. de atti
liano tutore et ff de tutoribus et Curatoribus datis ab iis

iis tutores si res pupilli ad
ministraverint de dolo tenentur et levi 44
culpa l. quidquid l. arbitrium tutela l. gene
raliter 1° ff l. tutores 39 § tutor datus ff
de administratione tutorum Varium culpa [illegible]
qua a tutoribus praestatur est in faciendo nam
si aliquid omittant solum tenentur de lata
culpa ideo si quantam suis rebus adhibent
diligentiam rebus pupillaribus non impenderint
l. 1° ff tutela et rationibus distrahendis [illegible]
interpretandus est in l. tutor qui repertorium
§ spectaret de administratione tutorum ibi latam
negligentiam hinc intelliges textum in l. 2°
C. arbitrium tutela ibi Vel manifesta negli
gentia cessatum est Donelus Vbi s.

Intuens ibi negotia gesta 45

45 — Siqs absentis negotia gessit propter
Utilitatem idē aequitatē hēt aut obligatum actē
negotiorum gestorum contraria et rursus ei obligatur
administrationis rationem redere actione directa
edita in terrtorio ... in l. 2a ff de negotijs gestis
ibi: Ultro citroque datur actio — idē directa et con
traria ut explicat Cuiati, 2° obseruationum
c. 2° hoc ita verum est si sine mandato qs negotia
aliena gesserit § 1° insta de obligatiōib. quae ex
quasi contractu idem quae erit si mandatum fuerit
inefficax negotiorum enim gestorum actio danda est
ut in specie tex in l. atq natura § 1° de negotijs
8 gestis cum quo lege pugnat tex in l. si ig § si
libero hoi ff comodati oro solute vide per Hardum
in § 1° insta de obligatiōib quae ex quasi contractu
n° 48 —

46. — In hac autem actione venit dolus et culpa
gerentis l. si negotia ff de negotijs gestis qualis
enim gratia absentis negotia gerantur qr tm
is q gerit negotijs se offert merito culpam pres
tare debet si enim non sit idoneus aliena ne
gotia administrare culpa non caret prop
se nimis cuerit rei ad se pertinenti l. culpa
ja hoc tto facit tex in l. idem 8o ad legem
aquiliam unde infero si negotia oro peri
tura essent aut q gesserit de dolo tenebitur dum
taxat eo in casu cum enim consulere
debet dns aliquid auxilium suis reb allatum
oro perituris argo tex in l. 3a § si executor
verso interdum de negotijs gestis not. Donellus
ubi sa pag 630 —

— In textu ibi societas et res coro —

Societas

Societas e duorum pluriumve cum aequali lucro et damno honeste contracta conventio ob commodiorem usum uberioresque quaestus explicat Picchardo in Rubrica instituta de Societate anno 3° Vide Conanum 7° commentariorum c. 3 — Communio rerum latius patet et habet locum etiam quoties sine Societate res e pluribus communicata veluti si eadem res pluribus sit legata explicat Vorcenbegius in paratitlis ff com. dividundo Otmanus lib. 10 epitomatorum ad pandectas titulo 3° q. lib. 17 titulo 2° n° 4 et rursus explicat in quo conveniant et distent societas et res communio in proposito tamen uterque tam Societas quam rerum commo et dolum et culpam recipit — Sed tamen de culpa levi intelligendum, quae consistit in faciendo si vero sit culpa in non faciendo, quae dicitur desidia sive negligentia neque Socius neque alius qui habeat rem communem debet maiorem diligentiam adhibere communibus rebus quam suis quam diligentiam si praestiterit ad nihil tenetur amplius etiam si negligens sit probat textus in § Ultimo instituta de Societate quod procedit in culpa in non faciendo ut constat ibi culpa autem idem desidia probat textus in l. heredes § non tantum ff familiae erciscundae ibi non tamen diligentiam qualem diligens pater familias sed talem qualem in suis — ex quibus apparet in Societate et rerum communione levem culpam venire quae sit in faciendo quae autem in omittendo et negligendo consistit hanc non venire nisi latam quoniam ut saepissime dictum est non adhibere eandem diligentiam rebus communibus quam suis lata culpa est non levis l. quod nerva ff depositi

— ex quibus deducitur quatuor 48

et contractus in quibus levis culpa praestatur in faciendo, quae gravior est non vero in omittendo quae minus continet

delictum

nempe societatem, dotem, tutellam, vel curam,
rerum loboes, in reliquis vero omnibus ~~conventionem~~ quoque
mentem facit nostros obligari quemquam de culpa
et negligentia hoc est de culpa quae in faciendo vel
in omittendo consistat cuius discriminis rationem assignat
Donel. in commentariis l. 1o pag. 634 qui con
siderat id vel voluntate creditoris defendi aut rei
gerendae necessitate excusari unde interpretator
nimis tenus in illis verbis in iis quam et diligentiam
[sic enim legendum est non quidem cum Donelo ubi supra
et Otmano ?] indicat enim consult. in contractibus
iam enumeratis interdum venire levem culpam
in faciendo et in omittendo interdum vero non venire
diligentiam hoc est culpam levem quae consistit
in omittendo cum enim leges docere volunt utrumque
culpae nomine aliquem obligare dicunt culpam
venire et diligentiam sive custodiam l. si cum
venderet § vlto de pignoratitia l. cum res § pe
nulto de legis 1o l. 2a l. 3a de periculo et comodo
et memini me dixisse supra diligentiae enim
verbo significant diligentiam eam idest non eam
tantum quam debitor ad hibeat suis rebus sed quam
soleat diligens paterfam. praestare nec sufficit
a tallem diligentiam ad hibere qualem suis rebus
ad hibere soleat si modo alii diligentior poterat
eam rem custodire § item is cui quibus modis re con
trahitur obligatio

ex superioribus descendit distinctio notissima
49 et receptissima nam contractus qui dantis tantum modo
utilitatem continent dolum et latam culpam re
cipiunt qui utriusque contrahentis comodo cele
brantur dolum latam et levem culpam qui soli
recipientis gratia fiunt levissimam culpam admittunt
quam ego distinctionem non probo quatenus levissimam
culpam

— neque obstat precarium fieri gratia accipientis et meo dolum praestari dumtaxat idem procedit ex eo quod precarii venerit usus breve incertum et instabile cuius continuo ad nutum reposcentis restitui debeat ut supra diximus

— item non obstat agrimensores qui pro opera accipit remunerationis loco honorarium teneri de dolo l. 1 ff si mensor falsum modum cum 2us dixit secundum positam deberet de culpa teneri sua enim et dantis versatur utilitas quod respondendum est agrimensores operam publicae civibus esse utiles multos autem facile suscepturos hanc operam si intelligerent lapsu in hoc officio amplius exigi quam ut praestent quod sciunt et possunt quapropter actionem ex aequitate secundum eam pretor introduxit qui ante non erat civiliter obligatus consideret Donel. ubi supra 50

— In tantum ibi nisi quod nominatim convenerit nota vallere conventiones contra naturam contractus ut in ipsis ulterius quis teneatur quam de iure obligatus et leges enim ex conventione contractus accipiunt l. 1 § si convenerit et § saepe ff deposit. et hoc pactum solet vocari a doctoribus pactum excedens naturam contractus hoc tamen intelligendum est quando naturalia sive accidentalia contractus alterantur secus si mutetur substantia et essentia contractus tunc enim contractus viciatur vel in aliam speciem transfertur l. ubi ita donatur de donat. causa mortis pactum tamen quod dolus de futuro remittitur non vallet ne delinquendi praebeatur ocasio l. 1 § si conveniatur ff deposit. l. si unus § illud ubi bona glossa ff de pactis unde tenet nil convenire de pactis dotalibus prosequitur Petrus

Donel, li. 16 comentariorum l. 6. oto Videnda, et hinc intelligitur tex. in l. 4a. infin. l. de transact.

Incursibus animalium Vero casus

Si casus fortuitus ille dr qui humano ingenio pre Videri Vel precaveri nequit. Veluti naufragium hostium incursus casus autem fortuitus interdum e amissionis rei qua salvo rei corpore contingit inter dum interitus rei qdo oio perit res quomodo cumque

oto autem casus fortuitus eveniat animine prestatur in bona fidei iuditio tex. in l. si cares si de actio. empti tex. notri ibi fuga servorum l. 1a hic enim casus fortuitus e amissionis et non prestatur in bona fidei iuditijs de quo agitur in presenti at in stricti iuris iuditio casus fortuitus interitus sine culpa Vel mora contingentis a nullo pres tatur impossibilium enim nulla e obligatio et sic interpretor textum in l. si ex legati causa l. si servum in prin. de Verborum l. qd te mihi si certum petatur si Vero casus sit amissionis in hoc ominis obligatio durat extat enim res in rerum natura qua dari pot. neque impedimentum natura obstat stipulatori argo tex. in l. continuus § illo de Verborum. hinc intelligo textum in l. qua for tuitis l. de pignoratitia ubi qua fortuitis casibus contingunt nullo bona fides iuditio pres tari dicuntur in qua lege observo cum in ista ratio bona fidei mentionem fieri qz in strictis iuditijs de oibus damnis qua fortuitis casibus contingunt non possumus idem affirmare damno enim qua rebus integris accidunt non liberant debitorem ex contractu stricti iuris tradit Donel li. 16 comentariorum erat autem oportunus locus de casibus fortuitis disputandi latius sed premunt temporis angustia Videndi ss interpretes in d. l. qua fortuitis et in iuribus supra citatis et in l. 1 §

l. de locato

Ad iuris consultum Pomponium in l. 2 de origine iuris animadversiones Precipua
D.ni Vega.

tria in tam longa tamque difussa verborum serie iureconsult. eleganter pertractat
N.o 1.o primo iuris civilis originem et processum a Romuleis descendisse temporib. legum studiosis demonstrat — 2.o magistratum nomina recenset, et de eorum origine accurate pertractat — 3.o iureconsultors successionem iusto prosequitur ordine
Erecta urbe Romulus
N.o 2 allectis centum numero civib. senatum instituit qui ad gubernacula civitatis sedentes consilio et auctoritate rempublicam temperarent quos ob reverentiam patres et ab aetate senatores appellavit divisit populus et curiatas leges tulit ille cui defuncto sexe successere reges quorum ultimum tarquinius superbus fuisse fertur qui ob viollatam a filio sexto tarquinio lucretia pudicitiam regno pulsus et erectus fuit regiusque dominatus qui annis 244 ab urbe condita duraverat in tyranidem conversus ac de causa dissollutus exactis itaque regibus tarquinio scilicet et omibus quot quot post eum futuri erant reges potestas successit consullaris quia ad exemplum regiae dominationis fuit inducta. duo enim consules, qui rempublicam consulerent ab exactis

Regibus

anno 59 et ab Urbe condita 305 Peres quos summus in Populus atque ius esset qq neqss quidpliam de Regia Potestate fuit ademptus Preterquas quod annuum esset illorum in Populus— —quorum Creatio Prima fuit Romae Rei Publicae mutatio quo tempore legis sanciende caussa Populus in campum Martius confluebat rogationem alliquam aut accepturus aut antiquaturus singulis que tabellae binae dabantur altera cum littera, A. que nota erat antiquitatis seu sublatae rogationis altera vero sic inscripta, Uti rogas—, quae quis significabat se asentire rogantis, et velle uti rogabat his adquem pertinebat Populus rogare hocc consul s lex inst. de iure natl. ibi senatorio magistratu interrogante veluti consule ubi Balduinus, et ceteri qui in institutionum libros comentarios edidere q faciendarum legum mod, Potarinos 20 a Prima mutatione initius fuit quo medio tempore Populus magis incerto iure et consuetudine quam lege alliqua utebatur —

Missis itaque Athenas nuntijs qui graecorum leges aeneis incisas tabulis adducerent exqq et Prima fluxit Romani Populi mutatio a consulibus in decem viros qq et addendi et interpretandi publice auctoritas concessa fuit et 2a iuris civilis pars, quae in Prudentum interpretatione et res ponsis scitae q quia de iusto et iniusto consulebantur dicti sunt iuris consulti —

Sed cum plebs indis cordias cum patribus veniret et ex Aventino in sacrum montem

transiret

transiret, ubi castra locavit et quo plebem secuti sunt coniuges, et liberi iura quæ ibi constituit plebiscita dicuntur sic enim appellatur, quod plebs plebeio magistratu inter rogante veluti tribuno constituebat § ple biscitum inst. de iure natli. —

— Mox insedes patrias reversa lege Hortensia lata ab Hortensio dictatore sic dicta plebiscita nonminus quam leges valere cæperunt et utrosque teneri constitutum fuit id est patres et plebem —

— item pro rostris a A tocis legibus Roma positis legis actiones compositas ut inter se hores dicceptarent quas ne populus ut vellet instituerent certas solemnesque esse vollverunt —

Sed cum adeo auctus esset Romanus populus ut dificile plebs, et multo dificilius populus in tanta turba hominum in unum posset convenire necessitas ipsa ad senatus reipub.a curam traxit et placuit senatus vice populi consuli § senatus consultum inst. de iure natli. —

— deinde anno ab urbe condita 389 alterum consulem de plebe creari placuit et patrib. concessum est ut unus ex ipsis magistratus crearetur, qui a iure dicendo vel a ire cundo pretor diceretur cuius tanta fuit potestas et auctoritas ut vetera iura abrogare, et nobis ius condere solus posset quod ob illius honorem honorarium ius dr. § pretorum inst. de iure natli. Ius autem civile & § pretorium inst. ff de iustitia et iure cuius edicta annua erant sicut et illius magistratus et potestas, et pro cons libidine mutabilia sed ne diutius hoc

fieretur

Salvius Julian, editum perpetuum scripsit
cuius non semel in Pandectis fit mentio vl.
Praetoris edicta sicuti responsa Prudentum inter
iuris scripti species numerantur

— tandem Julius Caesar Pompeio
interempto solus in Urbe regnavit et cum nulla
amplius esset libertatis spes Populi Roman,
lege Regia lata omnem potestatem in Principem
transtulit, et Princeps Populi. Senat, ac tribunorum
in tot. tamque diversas recepta in partes accepit
potestatem primum quae Octavius August, et legib,
solutus, et Imperio Princeps salutat, fuit ut ex
Tacito lib. 1° et alijs accipim, Ut in posterum
Res publica per unius gubernaretur et quidquid
posset Popul, statuere ac per se facere idem
posset Princeps soll, sicque a Principib, facta
sunt constitutiones quae placita seu decreta Principum
appellantur l. 1 ff de constit. Principum, sed
et, quod Principi plac. de iust. nat., quas in Codice
et in novellarum libro hem, — varij varias
facere Principes constitutiones quarum multitudo
cum ad Diocletiani tempora in immensum excrevisset
Constantini magni tempestate in duos Codices collatae
sunt quorum alter Hermogenian, alter vero Gregorianus
ex compositorum nominib, qui eas congesserunt appel
latus est uterque — et paulo post codex
accessit Theodosian, in quem Theodosi Imperatoris
iussu Constantini magni et sequentium Impe
ratorum relatae fuerunt constitutiones —

— hic erat iuris civilis processus hic Roma
narum rerum status Justiniano Principe impe
rante qui cum res periculose tres Iuris civilis libros
et noviterque Codicis deploratus est, et inter tot tamque

diversas

diversas Imperatorum constitutiones inordinate dispersas in tollerabili in versa dissimillitudine pugnantes codicem colligi conscribi iussit, et scriptus suo nomine exornavit, et suis constitutionibus confirmavit ut constat ex tt.o C de novo codice faciendo, et ex tt 2 C de Iustiniano codice confirmando, et ex inst. Proemio § et cum sacratissimas q quidem codese hodie non extat, — hoc itaque opere intra anni spatium confecto per decem facundissimos antecessores et discertissimos fori togatos ad. ad summam et plenissam iuris emendatem properavit — et omnem Romanam sanctionem et immensa veteris prudentiae volumina colligere cepit et emendare. quae in tan tam excreverat molem constat ex § et ante in proemio digestorum, ut duo libros millia versuum autem trecies centena millia continerent tradunt quarenus qui versus pro periodis seu clausullis accepit, et contius qui pro lineis versus intelligit quod olim dis peratus a pellat Iustinianus ind § et sacratissimas quod nemo Imperatorum nec sperare neque optare ausus est. res enim difficillima imo magis impossibilis videbatur, § 1.o in proemio digestorum

ac tu inliberali auctoritate et summis
civile quod adeo extensum erat Voluminis
humanae naturae capacitate concludi posset
quinquaginta tn libris complexum versuum
autem centum et quinquaginta millibus
contentis tradidit et veterem illam con
fusionem in brevissimam hanc compagem
quam hodie hems redegit cui pandectarum
seu digestorum nomen indidit e ut constat
ex lib. a. l. de veteri iure enucleando et
de auctoritate prudentium qui in digestis refe
runtur ubi nonnulla Justiniani mens fuit
quam digestorum compilationem eo regnante
confectam referre et sua constitutione et
confirmare et ut res ponsa prudentium
instar legum obtinerent præcipere
ex quo insceo laurentius Valla lib. 3 elegan
tiarum c. 3 8 merito contemnendum esse
qui iuris interpretes ridet quod iure con
sultorum responsa sub legum note citent
qui cum Justinianum in d. l. a. l. de veteri
iure enucleando, et in proemio digestorum
non animadvertisset in predictum lapsus
est errorem, quem bo reprehendat nausea
in protheorijs ad institutiones folio 8 sequitur
tn rebard, q capitis note ea referre solet

post editos quinquaginta pandectarum
libros Justinian. tyronum gratia brevissimis
qui recentes leges atingunt institutiones com

Conivisset

componi iussit et triboniano theophilo et Dorotheo viris illustrib. magisteria seu dulitate clariss.is, et in ipsis rerum s[p]erimentis et in legib. scribendis satis exspectatis ac ceptis quatuor institutionum libri editi ss. qui prima veluti totius disciplinæ legalis essent elementa, § cumque hoc deo § igitur in proemio institut. § sed cum oportebat in digestoris proemio. itaque cupida legum iuventutis gratia ex libris antiquorum institutionib. et ex Caij et aliorum commentarijs constitutiones quas in quatuor partitas libros hem. magna diligentia intra undecim menses confirmatas et anno imperij Iustiniani octavo edita ut testis e' in hac re Balduin. in Prolegomenis iuris civilis

institut. ex codice et pandectis conscriptas libris Iustiniani note decoratis codicem iterum recudi emendari et elimari voluit ne quid

ne quid a pandectarum et institutionum corporib. alienum reperiretur meo. multis itaque constitut. detractis multisque additis quas luce et memoria dignas duxerat eorum principum qui ab Adriano usque ad sua tempora præcesserant suis quinquaginta ~~constitution~~ decisionib. adiunctis quas interea condiderat, quasque deus prima codicis editio non habebat ut testatur ubi s.

Balduin.

quæ qualiter cognoscantur in Paraphras: ad Pandectas elegantér tradit Duaren, C. I, Vtrum mirum si subscripta sint Lampadio et Oreste consulib, vel post consulatum Lampadij repetita prelect iam 2.º sed emendatius multo Codicem suum componi et evulgari iussit quem hodie hem, et quo tum in foro tum in scholis utimur

ex quo patet qua de caussa huius libri inscriptio talis sit, Codex D.ni Iustiniani ex repetita prelect et quo tendat Codicis ille tertius titul, de emendat Codicis D. Iustiniani et de secunda eius edit, et similiter qua sit caussa, ut multa constitutiones in institutionib rellata, quæ in Codice extare dicuntur in eo non reperiantur ut optime aduertit noster antecessor Richardo in sua in institutiones n.º, 4

Post hec omnia nobis casibus emergentibus nobisque quotidie controuersijs suborientib, quæ nulla reperiebantur constitut decissa necessum fuit nobas ll. nobasque constitutiones grece conscriptas aliuoib, diversas et interdum eis adversas Tribonian consilio promulgare, quas in aliud nobus volumen corrigi iussit Iustinian, quod quia nobas ll. continebat nouellarum nomen sunt d l unica § ijs igitur oib, C de emendat Codicis, quæ cum essent ẽ greca lingua in latinam conversa item authenticorum titulis eiseis inscriptas quo

significabatur

significabatur eas auctoritatem habere autenticum enim idem est quod vulgo originale dt l. 2 de fide instrumentorum l. ult ff quemadmodum test.a aperiantur l. cetera § fin. [struck through] l. Pomponius militis ff famil. herc. ercis cundae late probat Brisonius de verb. sig. verbo authenticum et notat in proposito Balduin. in praefat.e ad novellas in prologo menis in § tandem n.o 10 in proemio instit utionum Alciat. li.o 2 Paregon c. 9.o

— ex quo infero eam esse differentiam hac nota authenticum et aut.am — quod aut lex est ex authenticis novellarum decerpta. et codicis legib. adiuncta. haec sunt quas Irnerius nobilis Bononiae iurisconsultus qui anno a christo nato 1080 floruit, qui Pandectarum libros interpretari cepit et qui glossas multis in locis eos adscripsit ex novellis Iusti niani desumpsit. et quae ad materiam seu argum quarum codicis constitutiones pertine bant transcripsit et suo loco quandoque in medio quandoque in fine legis appendiculas intexuit. quas sub authenticarum noie citare sollemus — authenticus vero ut dictus est originale vocatur ut liber authenti corum idem est ac originalibus novellarum con stitutionum liber qui in decem partitus est collla tiones veluti libros et singula collationes in certos divisa sunt titulos et sub hac verborum concepta citari solitus est exempli gratia.

si inveniee vellim, casus alliquot in quibus
adventitiarum usus fructus patri non queritur sed
plenus ius ad filium in eius existentem potes
tate pertinent preter alios unus extat in
aut. excepitur C. de bonis que liberis, et meo
pore unde sumitur fons ex authentica collat
mati et avia in quinta novellarum constitutio
novella 107 alliud extat in aut.a item here
ditas C. eodem et meo pore unde sumitur hoc
est ex authentica de heredititatibus ab intestato
venientibus § iuo collat. 9a novella 118 quod
sic pauca quasi pertranseumum ads scribere
sufficiet ut discrimen inter authentica et
authenticus ignotescat —

— quod ita postis iam sciendus est totum
ius civille | preter novellas volumen
et ea que ei paulatim accesrunt | Iustiniani
venesso professores libris 50 in stitutionum
et 12 codicis comprehensum esse reperi
de quibus novella sigillatim disserciam —
— et in primis meminisse
iuvabit pandectas nomen grecum esse
professores uo latinum utrunque tantum 50 libris
inter pretatur iureconsultorum iure o somnio
quadrare compendio digesta enim dicuntur
quod meis ora prudentum opera quarante
confussa et in ordinata dispersa fuerant
mirabili brebitate, ordine certo ac singulari
methodo ordinata dis pertita ac distributa
reperiantur digerere enim idem est ac ordi
nare et suo loco componere multaque testi

monia reperta

refertæ Iussimi Caetera quæ omnia Proconsulis aliud
scire quæ Poetæ Creidos 3 q cecinit.

quæcumque in folliis descripsit carmina Virgo
digerit in numerum. atque antro reclusa relinquit

Vel quia in his libris quæ confuse et obscure tradita fuerant per antiquos digeste et dilucide inveniuntur digestorum libri dicti sunt ut tradit Alciat. in Rubrica C de edendo nº 1 et quia similiter quinquaginta libri iuris enucleatum et ab omni obscuritate et confusione seiunctum retinent dicta l. 1 vers. ideoque librum C de veteri iure enucleando explicat glossa Benedicto in Rubrica ff de iustitia et iure et Vutigeland in Rubrica ff de Verb. nº 11 Barbosa in Rubrica ff soluto matrimonio nº 2.

Item Pandectarum libri dicti sunt quasi omne genus doctrinæ complectantur l. 2 § post [illegible] C de veteri iure enucleando notat Spiegel elegantissime in lexicon iuris verbo Pandecta quod nomen generis est masculini ut verbum Poeta, lanista et similia ut probat doctissimus Antonius Aug. multorum antiquorum auctoritate in libello de nominibus Pro Priis Pandectæ florentinæ C de Pandectarum nomine et origine et significat aliud grecos librum omni doctrinæ genere refertum et omnia complectentem, ut tradit Agellius lib. 13 noctium atticarum c. 9 in Proemio quo nomine alii multi suos libros decorarunt ut ex Agellio Plinio

et alhijs

tradit Budeus in anotat. ad l. 1 ad de iust.
et iure Pagina in Parisiensi 6 Nausea et alij
ind. igitur Balduinus ubi supra qui ibi multos refert
q. Iustinianus propter hoc opus reprehendunt
et in ineptijs decasse asserunt contra quos pro Iust.o
scribit Forsterius l. 2 Selectarum c. 9 o et Bu
cerius de historia iuris civilis li. 3 in fine

2.o scire oportet nomina
digesti novi veteris et infortiati noba esse
compilatores enim Pandectarum Iustiniani
iussu ex omni veterum Prudentia 50 libros
Senatus consulta, Pretorum edicta, et Pru
dentum Responsa continentes compositare
in quos totius iuris civilis e turbidis antiqui
tatum fontibus velut in liquidum stagnum
corrivari fecere quo ut dictus ut dicitur
Pandectarum seu digestorum nomen inditum
fuit absque alia subdivisione, ut refertur
ind. l. 1 § nam autem C. de veteri iure
enucleando et in Proemio digestorum in pro
observat Gilbertus Contaneus li. 1 n.o 12
unde existimarunt multi divisionem
illam, qua quinquaginta libros in tres se
cat tomos quos supra dicta nomina in
scribuntur vel ex aliquo adventuratam
vel commentitiam, vel a barbaris introductam
ductam fuisse cumneque ulla certa
huius

huius rei ratio vsquam reddita sit, neque
in Pandectis florentinis talis divissio vel
nomina reperiuntur vt constat ex libris
Oloandri, Duareni, Rosardi, et Gothofredi
industria excussis ex Angello Politiano
l.° 20 epistolarum epistola 4 Ant. Aug.
l.° 2 emendationum in pr.º et Alciato l.° 2
dispunctionum — mihi tamen Accursij et
interpretum labor qui in initio vniuscuiusque
voluminis anexi nominis caussam exqui
rentes invenere inutillis non videtur
quos sequitur Alciat. l.° 4 Parergon c. 25
Corras l.° 1.° indagationum c. 1.° Corrasius l.° 1.°
epistolicarum questionum c. 22, exist[i]mo
enim cum Barbosa vbi s.ª ex n.° 1.° Auonis,
Pilei, et vulgari temporibus totam compila
tionem degestorum in tres æquales tomos com
modioris gestationis vel facilioris vsus
gratia factam fuisse quorum primus
contractus reiue gentium secund. ttt.° legata
et omnia ad vltimas voluntates pertinentia
tertius vero et delicta et penas etaliaque
huiuscemodi contineret in quorum tomorum
nomine imponendo imitati ss[un]t ij qui divisse
rent libros prisos illos compilitores pan
dectarum quia primis verbis edictorum pre
torio[rum] nomen colligentes rubro [illegible]
imponere vt in l. 1 ff quorum bonorum
l. 1 ff quod vi aut clam l. 1 ff vti possidetis
l. 1 ff vtrobi cum alijs qua late prosequitur Alciat.
l.° 2 Parergon c. 10.°

et aPud hebreos Usitatum fuisse libris suis
los inscribere a Primis eorum verbis Nicephorus
li. 5o ecclesiastica historiae c. 15 Post augmentum testa
tur — docet hec Maro qui a Primo carmine eglo
gas vocavit ea carmina ubi Pastores colloquentes
deblaterant quo cecinit —
— Tytire tu Patule recubans sub tegmine fagi —
et alibi — dic mihi Dameta cuium Pecus an Melibe —
non aliter qui hec nomina digesto novo, et veteris
et infortiato imposuere a Prima Rubrica sive titulo
tomi nomen colligentes illud toti tomo imponen
dum duxere — itaque cum ultimus tomus incipiat
a titulo de novi operis nuntiatione ea de sumptum
fuit hoc nomen Digestum Novum, et tertio tomo
impositum quasi dicerent tomus qui incipit a ti
tulo de novi operis nuntiatione tenet Bart. in Rubrica
ff eodem no. fin. Cuman. ibidem in fine Casar
Costa li. 1o de variis ambiguitatibus iuris c. 20 ad
finem et alii — Postea vero cum verbum hoc:
Novum: correlativum sit et vetus presuponat
ex actu singularem nisi cum quid ff si certum pe
tatur: Priori digestorum tomo hic titulus inscribitur
Digestum Vetus. facta collatione ab ultimo in Primum
ut docet eius optime Barbosa ubi sup. no 3 quem
sequor et cui addo quod alia similia ratione
Priori. Primus tomus digesti veteris nomen habet
quia sc. incipit a titulo de iustitia et iure, et cum
iustitia vetustissima sit rerum omnium insita enim
fuit homini a Deo. et cum ius adeo vetus sit ut
definiatur a consulto iis verbis, ius naturale est, quod
natura omnia animalia docuit l. 1 § ius naturale
ff de iustitia et iure non ineleganter tale nomen
fuit

fuit iniunctus hita rat.e Primi tti Precibus
si animadvertas quo sub eo de effectib. iuris nalis
ut in d l. a § ius nale. de effectib. iuris gentium
Primevi ut in l. 2, et in l. ut vim et de effectib. iuris
gentium secundarij ut in l. ex hoc iure et in l.
manumissiones ubertim tractatur unde sufradic
tam meruit inscriptionem ita ut eius sit sensus
tomus Prim. q incipit att.o de iust.a et iure
ubi vetustiss.a iuris et rerum omnium Primordia
de qq Passim iniurie fit mentio referuntur.

u.e inscro male asseruisse Socinum in tra
de nob. offcijs numeral n.o 15 Guilelmum Pon
tanum in R.a soluto matrim.o n.o 32 Joachimum
opperium li.o 1.o de arte iuris tt.o de Partit. Pan
dectarum Rebufum in l. sub. cedua 30 § nobalis
ff de verb. signif. q existimant ideo Primum
tomum digestum vetus fuisse appellatum quia Pri
mus in temPore fuit ultimum vero digestum
nobum quia ultimo et Postremo fuit edit.
quos ea fortiss.a rat.e convincit Barbosa ub. supra
n.o 3.o quia constat simul et eodem tempore
50 libros Pandectarum editos, Publicatos, et Per
Justinianum confirmatos fuisse d l. a § fin. C
de veteri iure enucleando et in ijs, quae coniunctim
fiunt non datur Prius nec Posterius, l. quam [illegible]
ff de Peculio legato ub. Pulchre Bart.

Deinde horum nominum inventorem
qui caussam cors in omnis cuiusque vo[illegible]
[illegible], o adinvenere quia medius tomus a tt. soluto
matrimonio quemadmodum dos Petitam ceperebat
initium / in quo matrimonij mentio fit cui anexa[illegible]

onera

l dotem 6 ff de Castrens. Peculio l Pro oneribus
C de iure dotium C salubriter 6 de Usuris ei hoc
nomen applicarunt Digestum infortiatum
, quod desumptum e' ex grelo vocabulo fortos, quod
onus vel sarcinam significat et descendit a grelo
verbo fortico quod idem valet quod onero —
ac si dicerent tomus secundus digestorum qui inci
pit ab oneribus matrimonio anexis quorum etsi in ipso
R. sive tt.o nulla expresse vel nominatim fiat
mentio virtualiter tamen sub matrimonij nomine in
cluduntur et quod virtualiter continetur sub
verbis expressum censeri docet iuris consultus
in l. Pretor ait 20 § 1.o in notagia verbo
expressum ff de novi operis nuntiatione — itaque
in hoc nomine infortiati 2.o tomo in scrito intrinseca
natura matrimonij demonstratur cui adeo anexa
sunt onera quod ubi ea fuerint, ibi et dos esse debebit
l si ego stichus 58 § ibi dos ff de iure dotium l si
maritus 36 ff familiae erciscundae l actione 66
§ fin ff Pro socio sicut enim dos sine matrimonio
reperiri non pot. l dotis appellatio ff de iure dotium
ita nec matrimonium sine oneribus, quae tot tantaque
sunt ut totius dotis fructus vix illis ferendis et com
pensandis sufficere possint d C salubriter de usuris
et matrimonio soluto dos venit restituenda | quo non
esse onus matrimonio iniungitur | facta enim tali
restitutione ad huc onera penes maritum durant tene
tur enim filios leges ex se susceptos, et uxorem alere de suo
alere l unica § taceat vers. silleat C de rei uxoriae
actione notat Bald. eleganter consilio 117 qui nullis
stimulis

stimul. Parentes ad liberos suos educationem hortatur qq alendis, et alijs oneribus substinendis de Pietate c. dos d. l. dotem ff de castrens. Peculio item si constante matrimo et eius nomine maritus contraxerit tenetur de substantia dotis alieno satisfacere non vero de dote mulieris quam ad suos victus suasque alimonias habet ipsa non vero l. asiduis vers. ab Paret C. q Potiores dos enim semper integra, et ab omni onere libera matrimo soluto uxori est restituenda l. fin. C. soluto matrimo —, quae quidem onera et alia, quae Barbosa et quos idem refert ubi supra no 6 notarunt taliter matrimo sunt connexa atque coniuncta ut pro lat. matrimonij capta inesse intelligantur. Unde iam ab Paret 2us tomus digestorum inforciatus dictum esse a matrimonijs oneribus de qq in 1o tto fit mentio —

3o et ultimo circa Pandectas sciendum est | quod cum ij quinquagintta libri digestorum seu Pandectarum nomen habeant | errasse eos qui ubi digesta scribere parant duplex ff depingunt cum potius .d. literam ubi iam recentiores faciunt vel .P., ut Petrus Greg. solet. apponere debeant qq supradictam nota commodius explicantur ut Alciatus sentit l. 3 dispunctionum c. 16 Nausea ubi supra folio 7o Balduin. in Prologomenis circa finem qui antiquae consuetudinis caussam ex ignorata graeca lingua descendentem facile persuadet ut sic explodenda sit fabula illa quam de duobus imperatoribus fredericis tradidit Accursus

addictio in dig. igitur

et alij passim existimantes existimantes digesta
perduo ff scribi quia ij 50 libri perduos federicos
imperatores secundario fuerunt digesti aquorum
cuius litte[ra] noie sumpta e prima littera f.
et sic duo ab ponuntur ff quod falsum esse com
perio horum enim imperatores in hoc casu iuriue
nro nullibi fit mentio preterquam in 05 libus
feudorum vbi federici secundi Imperatoris alliquot
extant constitutiones —
— ccª institutes libros breviter notan
dus e quod hi indoctus vulgus eos appellet insti
tutas proprio tn noie institutiones dici debent
instruere enim nihil alliud e quam fingere
et parare ad eruditionem et virtutem teste
otomano de verbis iuris verbo instituere et iure
consulti institutionis verbus ad initius cuiusq[ue]
rei referre solent vt notat Balduin, vbi sa
sic scevola in l colon[us] 6. in pro ff locati in
pro vineas instituere pro eo quod est nobiliter
in fundo vineas ponere seu plantare scribit
et vlp. in l si cuius rei, § fructuarius vers.º inde
est quesitum ff de vsufructu vsumfructuarium
lapidicinas aurique et argenti, sulfuris, aeris
vel ferri fodinas instituere posse docet hoc e
venas huiuscemodi metallorum inquirere, hac
ergo significatione accipere debem[us] instituere salictum
in l vitem 3ª, § sed si q[ui]s ff arborum furtim cesarum
sic fullonicas instituere in l a p[rinci]pio trebatius 3ª
ff de aqua et aqua arcenda, et taliter iureconsulti
diversis in locis intelligendi sunt notat elegenter

Brison,

Prin. de Verbis iuris Verbo institue ce etreete. insti tutiones enim apud Latinos Precep tiones quae dam sunt seu rudimenta quae in initio artis scientiarum alicuius erudiri possuntur. Unde quintilianus institutiones oratorias vocavit ea Precepta, quae ad edocendum oratorem scripsit et Manutius insti tutiones gramaticas opus suum vocavit et alij multi quos Pichardo recenset in ins exordium institutionum nº 2 — recte itaque Iustinianus hoc totius legalis scientiae prima elementa atque cunabula iuris institutiones vocavit — nec contrarius probat ipse in novella constitutione hoc est in 1º insfine authentico de armenijs collat. 5ª ubi hos libros instituta vocat. loquitur enim Graecorum more apud quos idem valent instituta quod apud Latinos institutiones quia per hoc nomen instituta non elementa rei alicuius significant sed aliquando propositum seu scopum / ut ita loquatur Cicero, sed ad huius libri institutum nihil pertinent / aliquando ius scriptum, et non scriptum civitatis ut in 2º non inelleganter inst. de iure naturali ibi namque cives ab institutis duarum civitatum et 2ª aliquando morem, disciplinam seu consuetudinem ut in l. nec audiendus 7 de operis libertorum et in l. Pterus 12 § equitij ff de usu et habit. et apud vall. maximus extat titulus de institutis antiquis hoc est de moribus antiquorum usu et consuetudine re ceptis — quae breviter tetigisse sufficiat —

Postremo codicis nomen Varro teste l. 3 de vita Populi Romani apud Nonium proprie

signum significat

: et Veteres tabulis pro cartis utebantur. qui mox in desuetudinem abiere cessere codicibus inventis qq iam utimur. , et quamvis multos ante annos antiqui tabulis scribere desierint, anti quatum appellatio in multis manet usque adhuc. hinc ttt.a tabulae appellantur, ut in ttt.is de bonorum poss.e c.a tabulas et s.m tabulas, et alibi bonorum poss.o c.a signum dari dicitur in l quod vulgo iq ff c.a tabulas. quae sic legenda est et emmen danda. cum vulgo c.a legem mer perperam scribatur — hinc et heres in codicib. scribi dr § penult. inst. de ttt.s. et codex pro ttt.o usur patur, et codicilli quasi parva tabella id e.t parva ttt.a nominantur, ut docte observat forsterius d.o l.o 2.o selectionum c.g Brisonius de verbs. iuris verbo codices c. l.o 9 et Curatius in paratitlis ad ttt.lum de novo codice faciendo, qui alia plura in hanc rem adducunt — hinc quoque vollumina imperatorum constitutionum et rescrip torum quoniam in codicib. et pugillarib. varia materia scribi et postea in scriniis memoria caussa servari sollebant. codicis nomen sortita ss. , quod nomen non aeque allijs libris iuris qquire consultorum res porsa continentur fuit datum quo niam isti non in codicib. sed in chartis seu membranis sollebant suas interpretationes conscribere ut Cuia tius ubi s.a testatur et Gothofredus in notis —

— sed quoniam quinquaginta digestorum libri. quatuor instituti tionum, et duodecim codicis in certas

Rubricas

Rubricas sive titulos diversos nos. ce... titulos sive Rubricarum significatem nonulla pretexere parans. est igitur titulus inscriptio cuiusque scripturae index, qui et auctoris nomen tuetur et operis subjectionis vel materiam vel qualitatem eius demonstrat ut Baldus in testatum vbi s... et Valens abacuna lib. 5 declarationum declarat 65 nº. 1º pratens de verbis iuris verbo titulus — tituli itaque in predijs dicebantur olim dicebantur tabellae illa in qq dnos nota scripta erant ut ex his cuia predia essent cognoscerentur. Ut intelligendae Rubricae illa qua extat lib. 11 codicis, ut nemo privatus titulos predijs suis vel alienis imponat vel vela Regia suspendat et altera lib. 2º. de ijs qui potentiorum nomine titulos predijs assignunt etc. et quoties predium aliquod caducum efficiebatur principis titulus sollemniter publicis personis adhibitis adfigebatur l. 3 C de bonis vacantibus quae omnia docet Hotman de verbis iuris verbo titulus et quod titulus sit is qui scriptura superimponitur et materiam eius declarat Ovidius dum in principio libri de remedio amoris sic ait —

legerat huius amor titulum nomenque libelli —
Bella mihi video. bella parantur ait

et ulp. materiarum inscriptiones titulos appellat hoc est indices qui quid subiectis tractetur demonstrant l. 1ª ff de rebus creditis idem hermogenianus in l. 2 ff de statu hominum et q. do dicimus, ad usucapionem cum possessione legitima bonam et fidem titulum esse necessaria intelligimus per titulum caussam

possessionis

quæ esse habilis e' ad transferendum dominium et quia possessorem tuetur si eius poss.o ab aliquo impugnatur ut tradit bbb. in reg. possessor 2a p.e et iure consulti probant in l. a ff. pro soluto l. 1 § generaliter de adq. poss.e nec ullam l. 1 § 1o de petit.o hereditatis solt. ff. sigs omissa cum alijs quæ tradit Bris. de verbis iuris verbo ttus —

— Ra vero Calepino teste Pratcio et Bris. verbo Ra proprie terram rubricolloris apud latinos significat. sed quia huiusmodi terra, et minio titulos et capitulla librorum notari sollebant, factum e', ut Ra pro titulis capiantur tam apud consultos ut in l. 2 in fine ff de min.te cred. quam apud alios auctores quos refert uns supra dicti et post eos Alphonsus Barconcellus in armonia iuris canonici follio 2 vel cecinit lib. de tristib. Ovidius —

nec titulus minio nec cedro charta notetur duplicem morem hoc carmine comprehendens hunc scilicet quem explicam, et alium quo cedri illinendis cedrino succo chartis ut diutius incorrupta perdurarent observabatur de quo plura Erasm. Roterodam. in adagio cedro digna — ex qq restringitur et ideo rubricas appellari et alterius pro altero usurpari quia legum titulos rubro collore depingere maiores ntri consuevere vel Iuvenalis satyra 14 inquit —

Perlege rubras maiores leges —

et Persius satira 5a

excepto siquid masuri Ra vetavit

et Io Valensius lib. 5 Ra nomen latinum non esse

existimat

existimet ex s[upr]a deducitur male cum a Fruija et contrarium verius esse —

Caussam ergo ob quam hæc capita et libros titulli minio potius et rubro colore quam alio a Prisciis illis temporib[us] insigniri fuere (si tamen eam esse docet Tilecius l[ibr]o de colorib[us] c 13 et Reinoldi lorsius l[ibr]o 2 indagationum c 2) quia Phœnices litteras inventores fuere teste Plinio l[ibr]o 7 natur. historia c 7 Polidorus Virgilio l[ibr]o 1 de inventorib[us] rerum c 6 in quorum honorem et recordationem hoc factum fuisse probatur — Phœniceus autem color quo ipsi dum litteras pingebant utebantur flagrans fuit et vix flavea vel ... ut tradit Alciat[us] l[ibr]o 2 Parergon c 1 Agellius l[ibr]o 2 noctium aticarum c 2 —

— tandem illud sollummodo restat advertendum cum Abbate et quos addit in proemio decretalium n[umer]o 2 et alijs innumeris auctorib[us] quos Pas Concellus obis[erva]t folio 4 recenset Rubricas siue titulos orationem perfectam continentes et aliquid fieri precipientes vel vetantes afirmative vel negative conceptas activè vel passivè probatas vim text[us] continere et ut leges citari et alegari posse et plenam in iudicijs fidem facere ut in tit[ulo] ne de statu defunctorum post quinquennium queratur, et ne quid in flumine publico fiat quo aliter aqua fluat atque uti priori æstate fluxit et in decretalib[us] in tit[ulo] ut lite non contestata non procedatur ad testium recept[ione]m ... et nihil innovari appellatione interposita et quod quisque iuris ...

, et qui in fraudem Creditorum facta sunt. Ut restituantur.

et in decretalibus in titulis. Ut lite non contestata non procedatur ad testium receptionem vel ad definitivam sententiam

et ut lite pendente nihil innovetur. et ne clerici vel

monachi secularibus negocijs se immisceant — generaliter itaque modo[?] vivis[?] variis[?] que Rubricis qua

inci Piunt per particulam Ut. vel per particulam

Ne idem observandum esse docent hostiensis in

summa in titulo ut ecclesiastica beneficia sine diminutione

conferantur in verbo fratres, et Abb. in Rubrica ut lite

non contestata nº 1º Bart. in Rubrica Codice amicis[?]

Prosofacto[?] Post menuemis[?] tenedarim[?] [illegible]

et quod des[?] Rubrica tum consonantes pro nigro

possint allegari hoc Protum docet glossa in Rubrica

siquis tito liberesse iussus fuerit etc —

de hac ergo Rubricarum materia latte agunt

interpretes in Rubrica ff de rebus creditis et si certum

petatur et duel[?] latissime lasson in Rubrica de act[?] eius

et obligationibus. Ueraxdus[?] in locis argumentorum

loco de Rubro ad nigrum loco 33, et osce[?] Rubricas varias movent questiones, et multa circa

Rubricarum continuationem expendunt quarum

continuatio contemnitur a menedoca[?] in d. (?) Pull[?]

de Pactis in Rubrica q testatur non esse curandam

earum continuationem quem nec probo nec sequor

comperiemus in omnibus fere semper titulis optimam

connexionem, quam se servaturum promisit

hermogenian, in l. 2 ff de statu hominum et constare videm

ex Armonia

ex armonia tt.ors theodori Othra et ex tabulis Othonis Alboebci, quas fecit ex Prelectionibus Joachimi oPeij, et ex diomedes Gothofredo mil. de. zat. ordinis mil, et digestis. et cum de ius quo Vomur ad Personas Pertineat vel adres vel ad actiones l. Ult. ff de statu homin. §. fin. inst. de iure natli hoc ordine servato Prout res Dacian tt.is Proximiores atque coniunctiores assstan tur d. l. 7mo de statu homin. —

Rubrica vero seu tt. in leges dividuntur, quas olim greci Professores solitum ne ro sollebant indicare et apud aliquos ex latinis hoc adhuc observatur ut ex Coniano Prebardo et alijs deprehenditur. nos vero a Primo eorum ver bo incipientes eas indicam. et Plerumque numerum adiungimus ut notat Federicus Hausca in Paratitlis ad initiales folio 7 Baldum in Prolego menis infine et o Ptime Alciat. l. 2 Parergon e. 10 videat aliquos scrupulus —

legum autem capita in quas Par titi. ll. tituli. varias henn inter Junctiones etin Plura segmenta dividuntur. leges enim in Primis in Paragrafos — §§. vero in versiculos et versiculi minoribus Partibus videntur. qua ora singulatim sollicita brevitate diligens inter Per curret scilicet —

§us. nomen Graecum e ex duabus ijs vocib. compositum Para, quae idem valet quod ad, et grafico, quod scr. Paria significat. et hac

Verae huj. nominis

Ethimologiae si alliam Isidorus assignet in Prio decretis quae merito falsitatis arguit Pot. — quas itaque a Veteribus graecis dicebatur teste Budaeo vel sua notaquaedam aut signum margini adscribebatur. Per quod res a rebus, quae coniuncta erant separabantur. ita Aristotelis 3º rethoricos quod vocat notam quam librarius margini adscribit. ut finem orationis ostenderet et sequentis divideret — haec autem nota sive signum ad stris cum sive par va stella imago fuit — qua item utebantur histriones. quoties alliqua in comedia fieri debebat mutatio vel locorum vel personarum, aut carminis genus variabatur, aut cantus inter ponebatur ut docet more solito elegantiae Alciatus li 2 dis punctionum c 16 q notat paragraphen dictum esse seu figuram a poetis satis cognitam et usitatam, quae fit cum praecedentia complectens quis ad alia transitum facit ut apud Poetam georgicos 2º —

hactenus arvorum cultus, et sidera caeli.
nunc te Bacche canam etc.

ut existimat idem Alciat. ubi supra et paragraphum, et paragraphen recte dici posse cuius variam fuisse notam indicat alliquando cum linea extensa alliquando ab inferiori parte flexa alliquando alliter et alliter pingebatur — maiores vero nostri agg omnia accepimus, haec nobis utendam tradidere quam

altas

aetas n(ost)ra observat in qua duplex Versus ss. referentur quorum unus respicit Praecedentia. alterius vero sequentia qua nota utimur quoties diversas ex postullat materia, et quae diversa si nulla commixtione et confusione impedientur. possint referri et commodi; Perrisset grados legum dd. §§ solo numero indicasse sicuti etc ss. ex mente Salvandri testatur Baldus in Prolo gomenis in fine nos vero a Primo corpus ocabo incipientes eos et allegam, et citam,

Versus nomen h[oc] varie acci Piaculate Plino teste, et alijs tum antiquis tum iunioribus, aliquando lineam significat ita Plin; li. 5 Episto las ~~ex migt~~ ~~to~~ non paginas tm epistolla sed et versus syllabasque numerabo et Justinianum in q. contra in Proemio digestos asserentem iure consultorum responsa omni in duo libros millia et trecies centena millia versuum ex tensa fuisse et sic la gata interpretatur Cons; s^a / ubi de Pandectarum egimus Cons illat[e] / docens tot ea volumina lineas fuisse quot enumerantur versus quo Praiacto fundamento iam Patet versiculus quid denotet. Cum diminitivus nomen sit. a versu natum per quod Parvas t[an]t[u]m lineas intelligimus. y autem versiculi sive lineae in verba rase canant versus autem ab aere verberando. [illegible]

ab aeris verberatu

dictum. generaliter sumptum non vero certa sedque stricte est orationis pars exqq illa con ponitur — vero cumplex velit, quod varias contineat orationes multa procul dubio in illis verba reperiuntur quæ mitter pretis prorsus desumpta. Dicas si quæramus quo iure sit patria potestas introducta! eam civium Romanorum exortam apud Iustinianum comperiem, ne ius autem potestatis nisi de patria potestate cuius effectu recenset ibi quam verbo ius sicalia multa in glossis verbo donatio verbo usufructus verbo legato — quam autem commune Varronis libro 6 de lingua latina vocem occultam primus vitatam et interpretat cognitam significat hæc vero glossas prorsus interpretatas reperimus — hæc quæ breviter præmittenda duxi. et quæ ex variis authorum commentis vestri profectus fiducia sedulus ego legi. ut studiosis aditus archana, legumque penetralia patescat additus, et utis velut ducti filiis antiquitatum Romanarum labyrinthus intricatus ingredi tuto et peragrare possint. et ut facilius Pomponij iureconsulti tam difficilis tamquam lata verbis series in tractu Peripi potius, quam iniria capita divisi atque rescui quorum primus iuris civilis Romanorum originem et ab illis nascentis orbis primordijs quot quot fuerunt leges, continebit — secundus magistratuum nomina et offi

et quid

et quid ad unius quamque eorum pertineret recensebit tertius de iure consultis abunde satis pertractabit

Caput 1.us de origine iuris

ct.a Rubricam eadum texet qui ponentur qq.
n.o 1.o sensus cius patere possit. origo itaque iuris aliud est quam fons ortus vel rei alicuius ita docet Alsteriion n.o 5 et non inelleganer inst. de iure natli a V.P. n.o ad quem pas 6.a ff ad mun. c. Pallem et de meollis ubi veritatem originis nec cuiae nec mendacio amico cessarie possit scribit. hoc est locum terram vel ex qua quis oriundus est ita ab mihele gatorum & dubitandum ff de in ecclsiis et relegatis l. eo q. originem 3 ff de muneris et honoris et ozme is & ius originis ff admun. m. ci Pallem unde originarios colonos esso dicemus qui ex eo patre nati qui cultura agrorum est adscriptus quemadmodum & originarios 11 C de agricolis et cens. tis l. 11, quod originarij eiusdem s. conditionis cuius est pater. quos et originales Imperatores Valentin. et Valens vocant m.o hi pares quos 4 C eodem

iuris autem nomen in Rubro posit
n.o 2
tus pro civili iure accipi debere docet reg.a res in s. sedius qdem c. Ville m.o t. de iure natli nam quemadmodus magistratus nomen sim. phicter Bellatus teste Pomponio n.o 5 ita

m. c. Vitale m.o tione l. 2

Pretorum denotat. et Urbis appellatio Romana sig
nificatur ut in l. 1a ff de origine iuris in princ. —
et Urbe sacra Urbs non hierosolima sed Ro
mana civitas accipitur. ut 2a Acc in l. 2
C de nautico fœnore defendit Covarruvias in l. 1a ff
Sucess. n. 1 ita per quandam velut antonoma
siam iuris nomine civile Romanorum intelligimus.
quamvis hoc nomen ius pluribus modis accipia
tur. aliquando pro scientia iuris ab Ulpiano
in l. 1a ff de iust. et iure usurpatur ibi: ius est
ars boni et aequi. aliquando quod semper bonum et
aequum est significat. quod non solos genuere
sibi sed aeterna sapientia beneficio mentibus
nostris est insculptum. constans, sempiternum
et immutabile, § sed natura inst. de iure natu.
§ fin. inst. de legit. in agnatorum tutela seu
obligationes ff de cap. de minutis cum aliis.
quale est ius naturale quod gentium appellatur
in l. 1a in fine et in l. ex populi ff de iust.
et iure et quia ~~[illegible]~~ aliqua naturali ratione
recte naturale dicitur, § singulorum inst. de
rerum divis. l. 1a et 2 ff eodem ita docet
Donellus l. 1, 3 m. c. 7 a Pertotum. aliquando
ius civile significat illud solum, quod cives
sibi constituere, ius populi. aliquando praetorium
ius illud videlicet quod praetores introduxere quod
honorarium dicitur l. ius autem civile ff l. nam
et ipsum 8 ff de iust. et iure, § Praetoris edicta
inst.

inst. de iure nat. . alligo l. praetor in qua
iudicat ius reddere dr. et ius a pretore, quod
ipse pro tulit. relata facta inrationaliter quod
fecit sed ad id quod debet. alligo locus ille in
quo ius redditur. ius dicitur similiter a de
stat collata ab eo quod fit in id. ubi sit qui
locus et forus vocatur c. forus de verb. sig. et
auditorium §. locus ff de reb. creditis, et si certum pe
tatur / contra de iudiciis. iste est exercendae
litium locus, et ita intelligendus est integerrtiv
ff de in ius vocando quos tres modos recenset Justi.
Parallas in l. ius 8 pluribus de inst. de iust. et iure.
quod l. recensit in ea R. in iis verbo ius civile
ipse Romanos intelligimus. et ita interpretandi
ff iure contractum in l. si cassa in de minoribus l. in
ad Velleianum l. 1 in fine ff quod falso tutore l. post
legatum § 1 ff de iis quae ut indignis l. a. § fin de
superstitibus § non autem R. inst. de perpetuis
et temporalibus actionibus cum aliis in quibus verba
ipsa ius ad civile referri debent, alias
enim maximus enascerentur absurdus ex quo
+ n.º 3.º ob omnibus deducitur nostra R. sensum de ori
gine iuris talem esse ut in qua respectis
ab urbe condita Cunabulis de historica iuris
civilis Romanorum origine et progressu tracta
tur, quam cum ius civile a magistratibus deperit
et [illegible] eos subiecit tractatio: et iuris prudens
quorum partes quos interpretandi fuit potestas, me
tum partes quos interpretandi fuit potestas — hec tria nomina
meus et successio proponitur

et his tib, absolvam —

n.o 3 Romulus et Remus qq nati [struck] Parentib, et
cives dicti. qua spe de caussa, et quo tempore
in nocem maior occiderit. quaque rat. vulgo
iactetur a lupa educatos fuisse late tractant
Dionysius lib.o 1.o historiarum Romanorum, Halicar
nasseus lib. 1.o antiquitatum Romanarum Plu
tharcus in Romulo Diodorus Siculus lib. 1 rerum
antiquarum Festus Macrobius, et alij qui in re
tententdis Romani Populi vetustissimis historijs
laborarunt. et ceteris in utraque Bart.
in tractatu de tyrannide coll. 1.a lib. 3
2m. c 3. Cicero lib. 3 de officijs Petrus faber
Volderius Sacius Joannes Orosius Corasius
in hoc l 2 in Pio institutionum sanctae quoque
res inst. de rerum divisione, et iuris in utraque
in sui ff de rerum divisione et alij in numero ad
quos dubitasse fieremissio, et comiter eos
q de media antiquitate Obstium scripserunt
satis controversum sit huiusce historia veritas.
Ego ex bib, et antiquis, et iunioribus recepturem
ut veriorem in hac re sententiam deduxi, cetoce
latis e vos edoceri, et erudiri ut antiquitatis
nihil ignoraretur, quoniam, qua iam Pirelli
scriptis comprehendere tempore testem nec
vitio careret nec labor necesse verbis
et fastidiosis commentarijs id efficit possit, quod
nos nunc in stud. Paramus enim Pompeij
verbis explicare dumtaxat reiunis civitatis
Romanos sedes et originem, qua feliciter a Ro
mulis temporib. ab urbe condita, et elegib, Curi

Curiatij

Bndita

n° 3 — Condita urbs annos ante christum natum circiter 700, et a creat. mundi anno 4456 ut existimat Corrasius in s.° hocce n° 4° quae a conditoris nomine appellata est Roma de qua largè passim de antiqua urbium signif. lib. 6 Onuphrius l° 3 c. 5.° Romulus ob severe randus praebuit insignis. imperij et maiestatis. et duodecim lictoribus sibi adiunctis qui praecedebant eum, et ut in immensum excresceret urbis magnitudo adijcienda multitudinis caussa asylum erexit quo fugientibus ... promisit refugium. quo facto tam liberos quam servos ex finitimis populis innumeri confugere — Deinde cum urbs facta esset numerosior, ut eam consilio et prudenti cura moderaretur ex optimatibus seniorum centum legit. quos senatores vocavit ob senectutem | ut egomet vidi Pius animadversionem huius legis | et patres tum ob honorem tum ut eos adorent ipsi paternam pietatem erga omnes gerere debere. quorum senatorum ordines tres fuere patricios scilicet, conscriptos et pedarios appellare ab inferis in explicatione huius deinde § in hac l. 2 — postea cum uxoribus carerent cives ut a sabinis alijsque gentibus conquirit suis ijbibus nobisque coniubia petierunt — penitus enim incumbebant ... sed cum legatio benigne audita non esset quia spernebant omnes gentem Romanam recipere ex orientem sibi commiscere. Romulus dissimulans ludos parauit celebrandos, et ex praecipui causa Sabinos multitudo cum liberis et coniugibus

accessit invitata

et tandem signo dato Romani ad rapiendas Sabinorum filias celeres currere — hec dicta libr.
1.º 1.º — Ictabundis igitur Romanis q[uod] Preda desideriis suis extollerant. Romulus tres Rei Publica gubernanda species seu formulas proposuit. Regiam scilicet dominationem quæ græcis monarchia dicitur. Secundam optimatum vel Senatorum quæ Aristocratia vocatur — 3.am vero Popularem, quæ democratia appellatur ibid. 1.º Regiam elegerunt, ut docet Ulloa n.º 6, quæ perfectior Aristoteles teste 1.º Politicorum c. 7. Oratius vero exist. existimat cives eam non fecisse electionem sed quod Romulus illam instituit dominationem quod ex ijs verbis constat — nam ipse sese Regia dignitate decoravit penes quem summa fuit potestas. Senatores centum elegit quorum consilijs et cura rem publicam moderaretur, et populum in triginta curias divisit ut eas suffragijs li. haberet, et bene esset militares ordo ~~dixit~~ paretis —
n.º 6 — Populus Romanus, id est cives universi tam plebeij quam nobiles quos omnes populi comprehendit appellatio, § Plebis ea istud inst. de iure nat. / Lib. 2 § 6 de verb. sig. / inicio civitatis sine certa lege, sine certo iure agere cepisse docet Pomponi. in l. 2. et quidem quæ quia verba non vicissem iterationem continent. eorum enim semper talis est inicio populus nec lege scripta nec consuetudine aliqua docebatur
ius enim

ius enim generaliter sumptum tres continet
partes ius scilicet naturae quod naturalis ratio inter omnes
homines naturalis ratio constituit l. omnes populi de iustitia
et iure. ius consuetudinis quod diuturna consensu tacito
capitur et approbatur l. de quibus ff. de legib. et ius legis
quod a populo vel a principe constituitur § lex.
§ sed et quod principi inst. de iure natur. l. 1 de const.
principum. et cum lex iuris scripti sit species
ius autem ciuile ff. de iust. et iure § constat
cum sequens inst. de iure natur. non est mirum si Pom
ponius neque certa lege neque certo iure scripto
ait enim Populus illis temporibus manu Regis gu
bernabantur hoc est potestate manus enim in iure
pro potestate accipitur sm. materiam de
qua agitur nam in persona Patris Patriam
significat potestatem l. fin. C. de emancipationib. et
in persona domini dominicam l. manumissiones ff. de iust.
et iure § 1 inst. de libertinis in persona Regis Re
giam ut in d. § 2 huius legis — et ita intelligendi
ff. Ulp. et Paulus in l. sed si hac lege § 1 ff. de in ius
vocando, et in l. tertius Paulus de seruis exportandis
ubi si seruus vel ancilla eo pacto venierint ne ibi
Romae moraretur vel illa prostitueretur si contra
factum fuerit licere venditori manus iniicere scri
pserunt quod verba iuris auctores dixere pro eo quod est pote
state non obseruato seruus venditus in pristinam potes
tatem reuocare. liberèque apprehendere et in suam
nullo iudicis expectata auctoritate, ut inter pretatur
Cornelius n.º 14 —
hac igitur potestate sola facti veritate
n.º 1 in specta sm. rationis formam Patrib. familias

Procedebat Romulus, et causa negociaque omnia tractabantur talique figura iudicij observata talique ciuilidis celsitate custodita. siquid alicui cum debetur litigantis, citra viollentiam ius redditum fuisse a Romulo (scripsit Dionisius Alicarnaseus lib. 2.) qui ornatus purpura, et toga insuper amictus, cum excelso sollio conspicuus sedens iudicia exercuit et populo iura dedit teste Plutharco in Romulo —

nº 8 — ex audacia illo sabinarum raptu grauis bellum exortum fuit. tandem raptarum mulierum precibus que solutis crinibus scissa veste, et victo muliebri pabore inter volantia tela se miscere. hinc patres illinc viros orantes. inter sabinos et Romanos ictum est foedus. et repentina quasi celebrata, pacem et ciuitatem unam ex duabus faciunt, et regnum consorciant, ut testantur Livius et Plutarchus vbi sup.a — ex hijs igitur temporibus magis ac magis hortum coepit velut cepit affluere quo societas illa hominum extat. tantisque viciniis constans atque perfecta, quam ciuitatem vocat Arist. lib. 1 cap. politicorum c. 2, et Pomponius notat multis in locis huius legis —

nº 9 — Post receptum in urbe sabinis aucta ciuitate Romulus (ut testantur Livius et Plutarchus vbi sup.a) in triginta partes, quas curias appellauit diuisisse populus scribit Pomponius in § postea 2º huius legis — sed prius in tres diuisisse partes, quas tribus vocavit scribit Alicharnaseus lib. 2, quarum singulis duces prefecit quos

tribunos

tribunos appellavit quia tribubus praeessent, et unam quamque trium partium videnas partes a quibus partas est quas curias nuncupavit et quas illis designavit duces curiones dixit. et itruscia dam in decurias divisa fuere. duces quae singulis data utsuamque decuriam tenerentur q decuriones dicebantur. ijs ergo triginta curijs alias quinque subreddit fecisse ferunt quarum meminit Ciceroni orat. 2a Rullus de lege agraria etc. quas videndus est contrarius in ds portea an° 9°. Valde enim ancio versuse amitto fuerit divisus populus partes quot numeravimus. an in plures vel pauciores risident interse multi historici conveniunt et lebius et Plinius adquat sit remissio —

n° 10 Post haec ota Romulus quasdam ll. ad populus tulit qq vita necisque potestas in filius concedebatur. adulteramque uxorem repudiare viro permittebatur, ut testantur Plutarchus, et Alicharnaseus, et alias multos quas Balduinus collegit, et in quas copiose et erudite commentarios edidit, quas ll. curiatas appellat Pomponius a curijs sic dictas, quod suffragijs populi per curias collectis probatae fuere. curia enim conveniebant, ut lex ce ci ponent videndus c'tr contrarius probo curiatas. q multa congessio cc^a curias et centurias. — cum vo praeclaris legibus ac instituitis

n° 11 urbem fundasset. domesticamque ac militarem disciplinas stabilisset. et cum se pro mutua dis ei plenas tabularum...

tal ginta

regnasset annos vt libi; et Alicarnasceus sic Pa
sollius Cr.º vbi res eius commemoratas vt volunt anno
ætatis suæ 55 mortem obijt — Post cuius
exitus regni cupido omnes alios excitare cepit.
Sabini namque ex suis Creari Regem cupie-
bant. Romani v.º Peregrinus Regem aspir-
nabantur et in v.º ijs volluntatibus consitutis
Regem volebant — ne civitas sine imperio
et exercitus sine duce diutius permaneret,
et vix alliqua adorietur. ducenti Patres
centus ex Sabinis et todem ex Romanis conso
ciarunt q Rei Publica per vices imperarent.
non omnes simul sed vnusquisque quinque
dies spatio cum lictorib, et insignib, imperij.
qq Poracessit, et insignia, et potestatem secundo
tradebat et ille tertio et ita per oẽs in orbem
ibat maiestas donec annuus intervallus regni
exactus fuit. ij dicti ss. interreges de quorum
origine plura Alicarnasceus li.º 2 livius li.º 1, o
Plutharcus in numa et alij veteres scriptores
quos refert Carollus Sigonij, in laono
logia in libij historia —

anno interregni finito plebs fremere
n.º 12 cepit multiplicatam sibi servitutem, ducentos
pro vno dños factos, in hoc tandem contenere
patres vt Senatores Regem crearent, quem
vellent Pleteq. suis corporis. quare Numa
Pompilius Sabinus vrbe in regnum vocatus c.

quod

quod tenuit annis 43, ut Dionisius Alicar
naseus li. 2 Livius li. 1 Solinus c. 2 Plutar
chus et Plinius — Eo mortuo tertius Roma
nas Rex a Senatu creatus est Hostus Hostilius
quem annos 32 regnasse conveniunt, de quo
plura Alicarnaseus in 3. — Post hec Ancum
Martium 4um Regem creavit Populus cui Livius
Dionisius atque Solinus 24 tribuunt. Cui suc
cessit Lucius Tarquinius Priscus quintus Rex
bellica virtute et Pacis artibus clarus —
qui post 38 Regni annos extinctus fuit, Livio
et Dionisio testantibus — Servius Tullius
a Patribus Romanorum Regnum accepit, de quo
Plin. li. 36, quem 44 annos regnasse Livius
Dionisius et Solin. scribunt — Eo occiso
7us et ultimus Romanorum Lucius Tarquinius
Superbus extitit 4 non legum iure, ut qui eum
precesserant. Sed armorum vi Regnum invasit.
Superbus dictus a morum acerbitate, qui a socero
a se occiso sepulturam mandari vetuit,
Romullum quoque insepultum perisse dicens —
ij sex post Romullum Reges varias dedere Populo
leges, quas omnes Sextus Papirius nobilis Roma
nus civis in unum acervavit volumen, sive
librum, cui tale inditum est nomen ius civile Pa
pirianum. non quia Papirius de suo quidquam
adiecisset, ut inquit Pomponius, sed quod ille omne ordine
latas in unum composuit qui Papirius illis floruit

temporibus,

qq de meas Corinthi filij filius ide Targn.
Tusurbus decus; avo et Patre eorsque cognoie
multa brotius h, plura corrapis a ligua
satius, et Petrus faber —

nº 13 — cum pº Sixtus Tarquin cognomento
superb, ad lucretiam collatini uxorem stricto gla
dio pervenisset et per vim eius pudorem viola
sset, ipsa castissima femina advocatis marito
et amicis cultro sanis fecit pactus, et vulnere
~~m~~ tm decdecus expiavit. dolentes omnes
non amplius se Regum tiranidem passuros
iuraverunt, et ita a Tarquio impersius abro
gatus c.º et cauller cum eo uxor, et liberi pulsi
fuere, et Regius dominatus qui ducentos, et
quatuor supra quadraginta durauerat annis
~~et~~ hac de causa dissolutus e. Ut in quit livius
lib 2º et carolus sigon, sup.ª et ego infra pre
fationis huius legis Regnorum —

— Exactis itaque Regib, Iunnius
brutus Tribun. scelerum, qui magistratus
creatus est ut curam haret trecentorum equitus
quos ad suam custodiam habent Reges sic dictus
a scellere primo eorum duce q Remulo occidit,
ut testatur Satius et nos l. 2º Latius orcem,
qui auctor fuit Regie expulsionis, tanto in Re
gias potestatem flagrabat odio ut non modo
Reges verum etis, et decreta abollevi voluit.
ne memoria vestigiaque Regum corsque crude
litatis ulla manerent ut livius li 2, quem

secutus

secutus noster Pomponius in l. exactis Regib(us) lege tribunitia hoc e(st) a Junio Bruto tribuno facta ll. Regias exolevisse. — in exitium missis Regib(us) Romani

n° 13 porrò uni, ut in Regib(us), sed duob(us) Regium Prin cipatum annuum dedere. et ita duo consules creati s(unt): quos in initio Pretores, quod Populo preessent, deinde iudices quod controversias exercendo iudicarent, postremo consules quod Reip. consulerent vocatos esse in q(uo) Cicero l. 3 de l(egibus) quem refert Sigonius lib. 1 de consulib(us). mutata

fuit Regia dominatione in consulatum de perpetua in annuam de singulari in duplicem ne potestas solitudine ac mora corrumperetur. Penes hos summum imperium atque ius fuit nihilque de Regia potestate illis fuit ademptum praeterquam annua esset eas maiestas que enim imperio dicebantur antea Reges eodem consules. translata ad eos Regia dominat(ione). ita lictores, sellam curulem, trabeamque hoc est vestem purpuream, et coronas aureas ceteraque Regum insignia tenuere l. 1 et 2 C. de consulib(us) li. 12

Postea Paulatim minui cepit cons
Potestas et ne Peroia Regiis in De
ruis sibi Vendicarent — Valerius
Publicola legis Sanciendae auctor fecit, Vt ab illis
Permissum esset Pro Vocari. neve Possent.
ipsi in caput ciuis Romani nisi Popu
lo iubente intra fines Vrbis animad
Vertere ita libius li 2 Alicarnaseus
li 5 Plutharcus in Vita Publicolae itaque
cepit esse consularis auctoritas multo
inferior Regia Potestate Alicarnaseo
teste li 10 — Sed cum Populus se
in Augustum transtulisset Imperium Con
sulibus auctoritas restricta fuit et mini
nuta Vt Vix Vmbram antiquae Potesta
tis retinerent sola enim iurisdicendi
facultas eis relicta fuit cum imperio
l 2 ff de in ius Vocando Postea haec mu
tata fuit et omnis contentiosa iurisdictio
eis fuit adempta Praeterquam ex Prin
cipis dellegatione et sola Voluntaria
Penes eos Permansit Cuius exempla
sunt manumissiones adoptiones emancipationes

et alia

, et alia huius generis adquod cogere
consilium hoc est iudices poterant vide
l. unica ff de off.o consulis vbi latiss.e
Corrassius vv. et curatius in parat.e
eiusdem tt.

nº 6 Exactis Regibus, et consulibus crea
tis annis plurimis iterum populus
vixit in certo, et consuetudine, sicut in initio
civitatis vbi cepit, non lege, non iure
, sed vt inter praetor Corrassius h.
arbitrio consulum qui in plebe veritatem
procedebant. et hoc statum insignis
contra versa est, cum tot precesserint
anni cum plurimi, cum plures viros
tus existimat h. in annos numeramen
dum esse anno enim ab urbe condita
300, et adhuc Regibus et consulibus in decemviros translatum fuit im
perium. quod fuit 2.a eius mutatio. et
numerum annos dis putent alij, et la
borent nos v.o solummodo animadver
tere parum, quod cum inter plebem
et patres innumera exorerentur con
troversia ea plebe, et patribus, qui vtrique
vellem fierent creari placuit missis
publica auctoritate fiere res legatis
Athenas

Post hunc Albus scrib. Archus manti
et publi. sub prima tus ut michi tali.
sotoris, et astrueis gracia civitates
instituta mores et iura describerent
ut libus refert li. 3 Alicarnasseus
li. 2 ff cum grecis li. redeuntib;
ad eas promulgandas et interpretan
das decem viri centuriatis comitiis
creati fuere inter eos ibi tres legati
priores, et cum illis alii septem quo
rum noia extant in c. fin. 7 dist.
ff libus eo anno summus
datus e in civitate hoc potestas suma ab illis
cum sicut aliis magistrib. pro vacatione
permittebatur. tributaque similiter fuit potes
tas, ut leges corrigerent si opus esset, et inter
pretarentur. et cum animadverterent aliqd
deesse istis primis legib. sequenti anno alias
duas tabulas decem prioribus addiderunt.
et ita ex accidenti appellatae leges 12 tab.
quas tabulas eneas fuisse non eboreas probo
libus li. 3 Alicarnaseus li. 10. has eamdem
vitales leges inde incisas in publico loco
fuere quo forsitam res pereunt. l. c. int.
9 tabulam eream ff ad l. Julliam peculatus
v61

Ubi cumque tabulam aeream legis refixerit vel immutaverit [l. iubtiae Peculiatus tenetur] scripsit. hic mox in as leges incidendi postea tioribus quoque principum temporibus inolevit, ut deducitur ex l. 2 C. quemadmodum munera civilia indicantur in codice theodosiano itaque ut huiusmodi l. facilius in aeris et peri ciposerint perscriptas eas ... rostris comparuerunt [, ut inquit Pomp. in d. § exactis] quod verbum pro rostris non plene ab Acc. explicatur. Romani enim ante curiam hostiliam qua Senatorum erat publicus precibus, seu suggestus ex navibus captarum navium rostris ornatus habebant hoc est partibus acutis et ... pore etiam quem locum rostra vocarent unde concionari solebant ita Livius lib. 8 Plin. lib. 16, et 34 c. ° ibique leges tabulis ob conspicuo affixa fuere illud enim quod publice perscribitur ob in notescit, sed etsi publice iis proscribere ad ... oria ...

n° 18 — harum legum ferendarum auctorem fuisse Hermodorum quendam Ephesium exulantem in italia scribit Pomponius in d. § exactis in fine, qui vel Ephesionis civis fuit

singularis modestia ac frugalitatis viri
virtutibus omnibus excellens ut Corrasius ostendit ex Strabone lib. 4 geographiae et Plinio lib. 34 cap. — vel principis Ephesionum probitate et iustitia pollens, cuius integram vitam cum Ephesij viri corruptissimi ferre non possent in exilium mittentes dixere: nemo de nobis unus excellat. sed si quis exstiterit alio in loco et apud alios sit, ita Cicero lib. 5 Tusculanarum, Plini. et Strabo ubi supra qui de hermodoro plura scribunt —

n.° 19 — sed quia naturaliter evenit ut quod obscure scriptum est, ab uno in hanc ab alio in aliam rapiatur partem propter naturalem hominum ad dissentiendum facilitatem l. item si unus § principaliter de arbitris [...] legum 12 tab. / quae tanta brevitate ac obscuritate proposita fuerant / interpretatio prudentum auctoritatem desiderare coepit ut docet Pomp. in § his legibus l. 2 huius tit. hinc fluxit occasio, ut interpretationes interpretationibus addantur, illis et nostris temporibus, quamvis Iustiniani prohibitionem in l. 1.a § nam l. C. de veteri iure enucleando

— dispu tatio

disputatio itaque in loco in quo ius reddi iudi
ciaque Romae exerceri sollebant. necesse
fuit quemlibet forum appellat Pomponi
in § 5 ijs legib, et latius in l. in ff. hoc titu
exijs igitur prudentibus disputationib, res
veritas antea obscura, et nube plena
radiabat, et splendebat. de ijs disputatio
late Rebard, in l. in ff de regulis iuris. haec
autem disputatio et socius amaiori parte
prudentes compositus ab initio nullo scripto
vera comprehendebatur. postea vero me
moriae causa in scriptis in corpus iuris
civilis redactus est quo non obstante ius
non scriptus dicitur a Pomponio in § 5
ijs legib, argo tex in contractu l. de eodem in
strumentis sostius sit disputationes
responsa prudentibus esse existimat de qua
late agit sit — hoc autem ius non scriptum
ob nomen ius civile dicitur. non enim
propria aliqua parte appellatur sicut
cetera iuris civilis partes ut sub leges
plebiscita senatus consulta et alia
de qua in l. ius autem civile ff de iustitia
et iure et de quo in statu inferius dicemus —

Ad textum dificillem in l. centum
Capua sub titulo ff de eo quod
certo loco etc.

Hoc afilani responsum quod sit dificille attendunt in- 1
numeri, qui pro resolutione dificultatum quae oppugnatur
dicta lex sed et si latuit veritas aparebit utique si fidem
facitis industriae meae, quam fallacem non esse saepe experti
estis — Sollemnissimam enim meam legem dicit Bart.
in principio famosam et subtilem Jason et dificilem Fulgos.
quae recte deprehenditur cum Africanum habeat auctorem
2 ut audeat Bart. in cuius resolutione huius mate-
riam fertilissimis comentariis donarunt et exornarunt
ultra ordinarios Cuiatius ad Africanum tractatu 3° tomo 3°
follio mihi 23 et in recitationibus ad paulum libro 4° quaestionum follio 63.
tomo 3° Donel. in repetitione huius legis Duarenus ad titulum de
eo quod certo loco libro 4° Covarruvias libro 2° miscellanearum c. 2
et 3. Antonius faber libro 1° coniecturarum c. 3° cum sequentibus
Menoq. libro 1° de arb. quaestione 1a 3a quarta et 5a Eduardus
Caldeira libro 4° variarum lectionum c. 5 et quod in his disputant
Hypolitus de marsilijs tractatu de fideiussoribus quaestione 3a
n° 9. Vincentius Caroc. tractatu de locato parte 5a quaestione
de fideiussoribus c. 6° follio 23

Ego autem ad Africani mentem 2
feliciter intelligendam nonnulla animadvertere de-
crevi in principio igitur illud meminisse oportebit iure
civili ordinem actorem forum rei in petitionibus sequi debere
et eum ibi convenire l. iuris ordinem l. in criminali
C. de iurisdictione omnium iudicum l. fin. C. ubi in rem actio
l. 2a C. ubi et apud quem l. heres absens § fin. de iudicijs
l. cum sit generale de foro competenti l. 32 titulo 2° partida 3a
l. 3a et 4a titulo 3° libro 4° recopilationis quam regulam exornavit
Dueñas regula 21. C. 66. in practicis c. 5° cum sequentibus Acevedo

d. l. 3a et 9a qua limitatur in pupillo Vidua et alliis
miserabilib. personis que tienen caso de corte et in prima
instantia poss. convenire reum in Chancellaria regali
Vtrinde. l. 3a recopilatis prosequit Cobb. ubi s. c. 6o
Afflictis decis. 259 et Acevedo in d. l. 3a recopilatis
3o — reus autem forum pluribus modis sortiri pot. 1o rat.e
domicilij nam in loco ubi quis domicilium het. conveniri pot. de contractib.
alibi gestis de delictis alibi commissis et de reb. alibi sitis l. heres
absens § fin. de iuditijs facit gla. verbo subditos in clem. Unica
de foro competenti — 2o rat.e originis quod quidem domicilium
immutabile e. et retinetur cum domicilio habitat. l. penulta
de Senatorib. et poterit quis conveniri in eo loco in quo natus e.
vel incola s. ad municipalem id ibi Incola et illis magis
tratib. parere debet ubi Incola e. et illis apud quos Civis e.
Civis exponit gla. ibi originem nam habitatio facit Incolas
Origo vero Cives l. Cives C. de incolis li. 10 quod ita demum pro
cedit si in loco originis inventus fuerit re. — 3o rat.e rei sita
ita ut possit res ad libitum actoris conveniri vel ubi domicilium
het. vel ubi res sup. qua contenditur sita e. l. sane 3 de
foro competenti l. fin. C. Ubi in rem actio C. ibi gla. l. Unica
C. Ubi fideicommissum petatur quod si sup. magno patrimonio con
troversia sit ibi lis moveri debet ubi maior pars bonorum sita fuer.
l. si fideicommissum in prin. et in § 1 de iuditijs l. ultima § fin. ad
q ita Trebellianum l. 2a C. ubi Senatores vel clarissimi nisi in eo
districtu ubi minor pars bonorum sita e. ibi caput inveniatur
cum in diversis de religiosis et sumptib. funerum quod adde
Cobb. C. 8o practicarum no 4o Molinam 3o de primogenijs C. 3
no 13 — 4o rat.e delicti l. 5o de raptorib. C. fin. de foro com
petenti quia reipublica interest in eo loco delicta puniri in quo
fuerint perpetrata l. capitalium § famosos de penis —
5o rat.e sortis quia lex intelligit eam esse mentem contrahentis
ut voluerit se subijcere iurisdictioni iudicis illi. territorij in quo con
traxit l. 3a de bonis auctoritate iudicis possidendis l. heres absens
§ fin. de iuditijs l. ... de foro comp. quod et in clerico procedit

nam in

non possit prorogare iurisdictionem alteri iudici sine consensu sui prelati c. significasti c. si diligenti de foro comp. tamen contrahendo actu ipso se subiicit iudici loci contractus sine consensu proprii prelati quia iuris auctoritas supplet consensum l. 1. § contrahentes de foro comp. in. ibi nisi inveniantur ibidem exornant lobb. c. 5. 6. 8. et 10 practicans Socinus reg. 335 Aceuedo d. l. 8. re copilatis post quam magistratum in l. heres absens § proinde de iudiciis

5

ii autem modi quo quis sortitur forum a nobis disputatum alterius ss. magis extra proprii ille de quo Africanus loqt. quo certo loco quis aliquid dare promisit ratione enim destinatae solutionis quis in eo loco in quo ut solueret se obligauit conueniri potest. l. 3. de bonis auctoritate iudicis l. vnica ubi conueniatur q. certo loco d. l. heres absens § fin. quia destinantes solutionem in alium locum videntur mutasse et constituisse forum a loco contractus in loco cum destinata solutionis facit text. in l. quero de solut. & ubi tutores pupilli ius provincialium qui mutuam pecuniam dederunt ea condit. ut illis Romae solueretur non nisi Romae debitorem conuenire posse et ibi solutio facienda est ex ratione text. in l. contraxisse de act. et obligat. unde quemadmodum quis non potest conueniri in loco contractus nisi ibi inueniatur l. 5. § contrahentes de foro comp. in. quia non debebat debitor a domo suo de facili auocari l. plerique de iniuis vocando l. sigs ex signatoribus, quemadmodum illi aperiantur ita non poterit debitor conueniri in loco destinatae solutionis nisi ibi fuerit inuentus et ita intelligo textum alias difficillem in l. tertium § tutores de administrat. tutorum ubi contrahentes in provincia obligauerunt se ad soluendum Romae vel ubicumque petitum esset et tamen in ea specie viri consulti respondent tutores Romae datos non potuisse exigere pecuniam promissam quod non alia ratione intelligendum sit

quam q^d debitores non fuerunt inventi Romæ ac p consequens nec ibi fuerunt conventi Ut probant Verba tex ibi Cum neque debitores in Italia essent nec eorum prædia quest textu Bart. ibi Roma commendat ad hoc ut instrumentum guarentigia n^o possit executioni mandari eo in loco in quo nec persona debitoris nec ei bona inveniuntur —

5° — quæ Conclusio adeo Vera e^t Utille q certo Loco se soluturum promisit alibi conveniri non possit ex l. i^a s^a hoc tit^o ibi n^o Videbatur agendi facultas competere Ut neque in loco contractus conveniri possit ex l quero de solut^{bus} l q Romæ in princ^o de Obligationibus quam ad id expendit Jason in l. i^a n° 3° et q^o s^a hoc tt^o quæ opinio fuit Accursij in d^a l Unica C ubi conveniatur pariter sibi constans in l cum q § 1° Verbo denegatur de const^a pecunia Accursij primam sententiam sequitur Bart. et Castrensis in l. i^a s^a idem Bart. et Alvarez in d^a l quero — Neque etiam in loco domicilij q certo loco dare promiserat conveniri poterat ex generalitate d^a l q s^a ubi etiam in contractibus bonæ fidei quoniam Judex extendere poterat officium et arbitrium suum non solum ad condemnationem summæ principalis sed etiam ad taxationem et condemnationem ei q^d interesset alio loco peti Ul solvi arg^o l q^d tantumdem de negotijs gestis et hoc casu accepio textum alias difficilem in l heres absens § fin de iudicijs cum adde Cuiacium d^o tractatu 3° ad Africanum in scholijs ad istam legem columna 3^a Duarenus dixit q^d certo loco l 3° in princ^o Equidem nam ampliatis ratio e^t q^d natura huius obligationis capud certum dari hæc Ut ex eo directo agi non possit alio loco quam capud q^d certi obligatio e^t cum sit detractas utilitatem loci Ul plus petitionis Ul minus petitionis ibi periculum incurreris Ut observat Cuiatius s^a quando alio loco petebat plus petere dicebatur § plus autem inst^e de act^{bus} locus enim solutioni adiectus summa pars obligationis d^a arg^o l q s^a § adictiones de edendo iuncta l continuus §§ cum ita de verborum — at contrario

promisor alio loco in dicto stipulatori soluere non poterat
ut inter eos aequalitas seruetur minusque soluere
dicebatur d. l. quod Romae in principio l. 3 § idem Julian.
l. iis quod hoc titulo l. fideiussor. I § 1. de fideiussoribus
l. si solutum. 3. de solutionibus
Vnde cauendum a Bart. n. 2. 6
Alex. 5. Jasone 14 Satio 3. Duareno et alijs in l.
quod Romae de verbis obligationibus opinionem Accursij ibi verbo
obtulerit secuti existimarunt certo soluere obligatum
alibi soluere posse si simul cum sorte principali cre-
ditori interesse offerat eos cum omnis reijciendae
cum lumano in l. continuus § cum ita de verborum ex
regula quod aliud pro alio inuito creditori solui non potest
l. 2. § mutui datio infra si certum petatur et eo-
rat ne iniuria creditori fiat quod docere cogetur quanti
sua interfuit non absque magna difficultate et incom-
modo l. fin. de praetorijs stipulationibus — Nec sicut hodie
creditori est actio utilis ubicumque debitorem conuenire
quod certo loco dare promiserat ut in l. 1. s. hoc titulo ad
debitori licebit cum illo in casu nulla iniuria debitori
fiat habita ratione loci propter interesse utriusque 2. l.
hoc titulo ne alias promissio in utilis redderetur si nun-
quam ad illum locum debitor accederet utriusque 1.
quod latius 1. prosequemur in debitore autem satis est cum
si in loco constituto soluat vel pecuniam deponat sue obligationi
satisfaciat etiam si nunquam creditor ad eum locum accedat
ut in l. acceptam C. de usuris l. neque creditores C. de pignora-
titia actione l. obsignatione C. de solutionibus qq adde Menoch. 2.
de arb. casu 232 Rolandum consilio 63 volumine 1.
Tiraq. de retractu titulo 1. § 7. gla. 3. — Nec sic dictae
resolutioni quicquam obstant verba consulti in l. quod Romae
de verborum obligationibus ibi de tracta ea summa quam creditori suo usurarum
nomine dederat ubi ideo qui Romae promisit se in Hispania
soluturum soluens Romae non liberatur quod ea summa principali

Usuras detrahere volebat quas si cum ea obtulisset loqueretur creditor recipere solutem quia illa verba enunciativa sunt solumque facti relationem continent et ex eis a contrario sensu argumentum sumi non potest l. huius § 1 ff depositi not. gl. in verbo quoties nisi unica c. glo. non pertentibus partes

1 Sed tamen refugio limitatur accedente consensu ipsius met creditoris et hoc casu interpretatur textum in d. l. 9 § ulteriori vers. marcellus sed hoc et ut constat ex illis verbis qualibus in verbis accipere non loquatur et ita ets intelligendus est textus qui pro contrario expendi solet vers. continuus § cum ita de verbis ibi ut quia ubique potest solvere loquitur enim ibi consultus de debitore qui cum ephesi dare promisisset romae remansit et ait pecuniam ibi ab eo condici posse ut ubique si creditor alibi petat quo petente et sic consentiente alibi quoque solui poterit et ita interpretatur l. d. in verbo textus de solutione facienda a debitore alibi quam in loco destinato consensu creditoris accedente ut et notavit Duarenus in d. l. g. Roma

99 Sic praemissis ad nostri textus mysterii reserando accedens commodius possumus quod ut facilius et utilius percipiant per singulas eius partes discurram oportet et suis disputatis nobis occasionem praestant illa africani verba in principio relata

Ibi videt, ut si alibi quam capua petatur arbitraria agi debeat

2 Cum enim ex ea sententia traditam resolutione debitor qui certo loco dare promisisset alibi non posset conveniri resultabat iniquitas quod debitore ad eum locum nusquam accedente vel sponte data opera id faciat ut quia aliis locis necessario adstringitur obligatio in vanis redderetur ideo praetores qui aequitatem ante oculos semper habent utilem hoc in casu actionem scripserunt qua liceat alio quolibet loco expetere quasi ex qui adiectio et ex pressa in obligatione contrahenda l. a. hoc textu

qua Utilis Vocatur quoniam ex directo Summo iure actio
competere non poterat propter naturam contractus q
stricti iudicij e in quo suppleri n pot. id qd a contrahentibus
cautum expressum n e l. qd qd adstringendam de oblig
qua actio Utilis arbitraria d. in pluribus que Capitibus
huius tractat qr pendet ex arbitrio Iudicis & pretereà
inst. de actionib. in qua tm illud sciendum e qd tunc demum
reus et eius fideiussor alibi conveniri poss postquam id tempus
excesserit quo Uterque ad locum Statutum peruenire potue
runt cum tale tempus tacite insit Stipulationi l. 2o
§ qd si ita ff. hoc tit. l. Continuus § cum ita de oblig
qr alias pos petere d. Creditor Ut in § plus autem
inst. de act. Ut notauit fregosi h no 4o et 2o ea
in nu spe Africanus Inquit qd si fideiussor qui pro
principali certo loco se soluturum promisit post moram
suam alibi quam in loco destinato solutionis conueniatur
arbitraria act. agi debeat Utriusque scilicet actoris et
fideiussoris habita rat. eius qd interest id enim
importans nu tres Verba ibi his quo tanti estimatur
quanti eius Ut actoris interfuit eam Sumam Capue
potius quam alibi solui arbitraria enim hac actio Utriusque
Utilitatem continet tam actoris quam rei l. 2o § hoc tit.
Si enim obligatus erat debitor ad soluendum Romae et ipse adeum
locum non accesit petitio fiat Ut ad soluendum Capue
condemnandus condemnatio fieri debet habita rat. eius qd
interest Utriusque Capue potius quam Romae solui Ut si fidei
iussoris interesit Romae potius solui quam Capue minoris fiet
condemnatio qr deducitur id qd eius interest l. 2o in principio
ff. fideic. hoc tit. qr hic non potest conueniri nisi post illud tempus
quo potuit ad locum destinatum peruenire Ut iam dixi etsic
post moram ex quo n Videtur hendo ratio eius qd sui in
terest tm qr alibi compellitur soluere eius qd interest hendo
ratio qr tacite inter contrahentes id actum Videtur et
Voluit Accursius in l. 1o § fin uerbo ratio ff. quem secutus fuit

fulgos. ibi et ind~ l. 2~ Si vero actoris interfit Romae
solui et p fideiussores steterit quominus soluat hic, utili
tatis hendo~ e' ratio in hoc iudicio et maioris pecuniae
fiet condemnatio d. l. 2~ qu' cuius utilitas loci aufertur
debitori ut creditoris forte interest potius in loco destinato
quam in loco iudicii solutum fieri utriusque ratio in arbitra
ria habetur d. l. 3~ § fin observat Duarenus ad nostrum
titulum c. 2° columna 2~

9° Verum duplici ex capite difficilis redditur
haec Africani sententia 1° qa cum arbitraria actio ab arbitrio
Iudicis pendeat inde dicta qa ante quam Iudex finiens con
trouersiam sententiam suam imponat veluti quidam intercessor arbitra
res restitui et reo consulit ut iussui pareat et duriores con
demnationes effugiat ut in l. 9 restituere decet vind. cat. l.
itelss. cum except~ § haec actio de eo qd met. causa ut aduertit
Duarenus in § in actionibus de in litem iurando n° 9 et post
zepsilus Mysing. Donellus et alios in § praeterea instit.
de act. observat Menoc. 1° de arb. qu. 3 et 5~ nos latiori
calamo prosequemur ne utique quam actio qua fideiussor in
perfecti q certo loco dare promisit propter moram alibi
conuenitur arbitraria dici pot cum mora necesse n' sit
ut arbitretur Iudex ante condemnationem sed statim
causa cognita fit condemnatio ad id qd interest l. 2~ l. 3~
§ fin 5~ hoc titulo

10° 2° dubia etiam redditur nostra conclusio ex Papiniani
responso in l. si certo § fin de fideiussoribus ubi si fideiussor
q certo loco dare promisit fuerit in mora qa reperitur in loco
destinata soluti n° conuenitur act. arbitraria ut probat
ex illis verbis dixi n' magis fideiussores confestim teneri
quam si ipse caput spopondisset quae difficultas augetur
ex l. si Lucius moram 54 de op. ris l. uerò 58 l. cum filius
49 § 5° de verbis magg fideiussoris mora n' e' in con
siderat~

Verum ut his difficultatibus immunes Afri

canus

redam oportet et s° loco proposita difficultas nobis occasionem praestat investigandi et cognoscendi naturam arbitrariae actionis materiam hanc diffuse admodum tractarunt Duarenus ad l. in actib. de in litem iurando Antonius faber l.° 15 coniecturarum c. 3° cum segg. cozzas. 2° miscellanearum c. 2 Menoch. s° decad. q. 3 cum segg.

Ego autem pro huius materia cognitione rem ab origine repetendo breuissime animaduertendum duxi actiones quasdam esse bonae fidei quasdam stricti iuris. ut Iustinianus fatetur in § actionum inst. de act. dicuntur autem actiones ibi enumeratae bonae fidei actiones . quia in his contractib. et contractib. bona fides adesse et dolus abesse debeat l. bonam fidem C. de act. et obligat. cui adde Antonium fabrum de erroribus pragmaticorum s. decade 9° errore 5° et non solum in bonae fidei iudiciis dolus vindicetur l. et eleganter ff. de dolo vero et in contractib. stricti iuris nigg. si promissor machinatum aduersarii aliter obligetur quam conuenerat fuerat. ubi iuris subtilitate obligatio nascatur parata tamen sunt doli exceptionem ex . tum sic intelligendum in saepius cum aliter 36 de verborum l. dolo C. de inutilib. stipulat. tamen plenior et exuberantior bona fides requiritur illis contractis quorum Iust. meminit in d. § actionum ut notauit Cuiacius l.° 8° obseruationum c. 10

Verum haec interpretatio coarguitur quia in contractib. enumeratis in d. § actionum exuberantior bona fides desideratur non tamen talis bona fides diuersas species actionum potuit constituere nam, quae differunt 2um plus vel minus specie non differunt 2 l. est fin de fundo instructo

quare pro perfecta cognit. 12

— Ad textum in Centum. Caput —

Sciendum qd bona fides dupliciter sumi por 1º quatenus significat simplicem purum atque rectum animum ab omni fraude secundum ut in titulo fundum vendere 6 8 de contrahendo empt. et in aede sensu bonae fidei emptores et possessores illos dicimus qui dolo et fraude carentes titulum sua possessionis consequuntur ut ab eo q. dixi c. ut dixi pro curator. l. bona fide empt. l. 110 de verborum significat. l. bonae fidei emptor q. 3 de adq. rerum dominio l. res bonae fidei 54 de contrahendo empt. l. quae cumque 15 § fin. de publiciana in rem. — 2º nomen bonae fidei latius patet nec animi sinceritatem dolo contrariam sed justitiam et aequitatem significat quatenus opponitur rigori et subtilitati juris in quo sensu nomen bonae fidei accipitur in atsigas § hae actio de religiosis et sumptib. funerum ubi cum jure consultus docuisset actionem funerariam ex aequo et bono oriri subiunxit aequum in materia funeraria actus ex con ex tempore et ex bona fide censeri hoc ex aequitate et justitia a juris rigore segregata in quo sensu etiam bona fides accipitur in l. bona fides 31 ff de posit. l. placuit C. de judiciis l. si servus 91 § sequitur veris. de verbor. ib. de bono et aequo cum adde par lado rum rerum quotidianarum li. 1º c. 1º n. 1º quam aequitatem graeci epiqueiam dicunt — hoc est supra justum est nam aequitas in hoc sensu justitiam legalem excedit ut tradit Mendoça l. 1º de pactis c. 3º n. 6º citata explicand. est tex. in 2ª § penult.º de precario cum curatio li. 4º observatus c. 1º Covarrubias 2º variarum c. 8º — et in hoc sensu actio bonae
1 3 fidei illa dicitur in qua n. judicatur precise rigorem juris et verba contrahentium sed etiam aequitatem et mentem partium q. in ipsa conuenct. contrahentes damnantur in eo illo qd alteri alterum

praestare

prestare aequum, et bonum est l. 4a § 1o de act.
et obligat. § Utico instit de obligat. ex consensu
§ in bona fidei Judicijs instit de act. l. qui tan-
tundem 3 iuncta l. precedenti de negotijs gestis
l. quod si nollit 3, § qui assidua de aedilitio edicto
tradit Cobb. in reg. possessor 2a p. § 6o
Petr. Greg. 3a p. Sintagmatum iuris li. 40 C. 8o
Donell. li. 4o Comentariorum C. 24 et inde
dicuntur actiones bonae fidei quae postulatur ut id
quod conveniens est utiq. parte servetur et bonae fidei
Judicio magis amplo et nullis finib. circum-
scripta concaditur Judici potestas 2 ut id quod
bonum est et aequum est Judicandi l. si fide iussor
§ quaedam ff mandati qua in re. Ut 3o offi-
ciorum scribit Marc. Tullio magni Judicij sta-
tuere quod quemque liquere ex bona fide
id est ex bono et aequo praestari oportet et Judices in
ijs act. non stricto Juris rat. et scrupulosa Verborum
proprietate sed ex bono et aequo Judicant de illo etiam
quod apertius nominatim expressum est l. 2a instit de act.
et obligat. etiam in ijs bonae fidei Judicijs tantum valet
Judicis officium quantum in stipulat. aperta Verborum
expressio l. qui tantundem de negotijs gestis et cum pretor
de causis ordinarijs magnitudine negotiorum impeditus
cognoscere non posset l. 2a C. de pedaneis Judicijs Judices
dabat l. 1a de Jurisdict. omni Judicum l. cum pretor, 2
l. Judicium solvitur § 8 de Judicijs necnon casu
formula ut in ceteris aperte prescribebatur sed
libera eis Judicandi potestas concedebatur additis ijs
Verbis vel similib. 2 ut Equinacius in § actionum
de act. si paret te illum [illegible] [illegible] debere eas ex
bona fide condemnato quod et deducitur ex questio
instit § 1 ff locati, et Cicero in topicis significat
in omnib. ijs Judicijs inquit magis ex bona fide est additum

pluribus causas usus quem locum in hanc sententiam
anotavit Carolus Sigonius lib. 2o antiquitatum Roma-
narum c. 18 tradit Menoch. lib. 1o de arb. q.e 3a no 16
et 19 Antus faber lib. 15 dicturus c. 1o - b in
contractu bonae fidei quem veteres fiduciam apellabant
illa verba ex bona fide non adjiciebantur sed si
milia ut not. Balduinus in d.o § actum in princ. —
15 — actiones autem stricti juris sic
dictae quod in ijs judices liberum non haberent ut in
bonae fidei ex aequo et bono statuendi arbitrium neque
enim judicare poss. nisi ex legis prescripto et de
ijs quae nominatim in judicium deducta l. qui
tantundem de negotijs gestis l. ut 4a c. de compen
sationibus ut in actione ex stipulatu quae cum stricti
juris sit l. unica § sed et si non ignoramus c. de
rei uxoriae act. ab ijs quae inter partes conven
tum fuit recedere non licet l. quidquid adstringendae
l. si ita stipulat. 126 § cum Crisogonus de verbor.
Unde merito Justinianus actionibus bonae fidei strictas
tanquam contrarias oponit quod et fecit Imperator in l.
placuit c. de judicijs et in ijs judices ita dabantur
si aparet Lucium Titium centum mutuum dare
oportere Caius judex condemnato probatione enim
mutui datae et si pactum est factum de non petendo
non posset meum absolvere quoniam purum
et sine except. judicium fuerat aceptum et a for
mula ei recedere non erat licitum l. penult.
de confessis tradit Equinarius in d.o § actum Donell.
ibi no 3 Corrasius 2o miscelanearum c. 8o —
15 — illud autem dificilius quare contract.
et judicia de quibus in d.o § actionum dumtaxat sint bonae fidei
ceteri vero stricti juris et rejecta fabri et Equinarij
ratione in d.o § actionum dicimus duplici ratione id contingere
1o quia conventiones ibi enumeratae ad observandam hu
mana

Humana Vita societates valde necessaria est cum
sine eis humanorum societas vita consistere posset
et ob id in eis boni et aequi summa ratio ut tradit
Cicero l. 3° offo. dicens nomen fidei manare
in tutelis societatib. aeb. emptis et venditis qq. vita
societas serventur ut explicat Duarens in l. in actionib.
de in litem jurando n° 4 Conras. in d° § act. n° 6.
2a ratio e' qd cum in huis modi conventionib. mutua
oriantur obligates et hinc inde utrisque contrahentis
negotium peratur utrisque interest eiusca
bona fide stimari ea quae videt in tertio contrahentius
et cum unusquisque ab altio bonam fidem
sibi praestari desideret aequum e' ut ad ipsam reddendam
ipse quoque teneatur l. 1. ff qd quisque
iuris tradit Donel. in d° § actionum n° 43 unde
cum in mutui datione nondetur mutua obligatio
sed accipiens tantum teneatur nond. mutuum
bona fidei contract. sed stricti juris sicuti stipulatio
l. in actionib. vers° plane de in litem jurando qd
eadem rat. receptum e' in judicio finium regundorum
qd stricti iuris e' et in hoc differt a judicio familiae
erciscundae, et com. dividundo ut in d° § actionum
et inde petitionis hereditatis judicium bonae fidei de
in d° § actionum ut inter heredes et possessores mutua
dentur actiones rat. administratis sibi iniuncta, et heres impensas resarcire possessori teneatur
l. plane cum sequi de petit. hereditatis
tradit Octomans in d° § actum enuntiat. 3°
Donel. n° 43 Duarens d. l. in act. n° 10
Menoq. s. qe 3a cobb. da reqa possesso. ... te
§ 6° n° 9° Sarmiento ... selectar. l. 3° n° 56

praeterea sunt et aliae actiones quas 6
arbitrarias apellamus ut Africanus fatetur ... et Justin.
mans docet ins. praeterea inst. de act. ... ins act. inst. eod.

et in l. in actis de militis Jurando Verbo plane existimo
ut actiones arbitrarias comprehendi sub act. stricti Juris
quae sui origine stricti iuris sunt ex post facto tamen propter
aliquid extrinsecum accidens arbitrariae efficiuntur cum
aliquando ob iustam causam in eis Judici permittatur ut ex
bono et aequo arbitretur qualiter parti laesae debeat satis
fieri ut in l. qui restituere de rei Vindicatione ex quo quamuis
aliquando actio stricti Juris denominationem arbitrariae act.
recipiat non tamen quod arbitraria actio reddatur arbitra
ria dicitur sed quae sit actio stricti Juris ostenditur ut
docet Bald. in d° § praeterea Accursius sequitur Bart.
in d. l. in act. n° 11 Jason ibi n° 6° Dec. 4° paul. 2°
dicit locus Duarenus ibi n° 36 Corras. 9° miscella
neas c. 2

1 Verum ab hac opinione recedendum est et
longe verius existimo actiones in tres species diuidi nam
aut bonae fidei sunt aut stricti Juris aut arbitrariae quae
distinctam et separatam speciem constituunt ut probat
textus expressus in § praeterea inst. de act. ubi post
quam Justinianus in § precedenti de bonae fidei et stricti
Juris act. egit sermonem instituit de arb. act. dic
ens praeterea quasdam actiones arbitrarias id est ex arbi
trio Judicis pendentes appellamus quibus verbis et hanc act.
tertiam speciem constituere ostendit et eius naturam
id est ex arbitrio Judicis pendere demonstrat ut notauit
Donel. in d° § actum n° 5° pro qua sententia facit textus in d. l.
in act. de militis Jurando in vers° plane ubi postquam
consultus de bonae fidei et arb. act. egerat de stricti iuris
act. quales est stipulatio loquitur quod et probatur ex l.
3° § fin. de vsuris ib. in ijs quoque Judicijs quae
non sunt arbitraria nec bonae fidei nec satis facit qui
dixerit cum Accursio in d. l. in act. verbo plane in ijs
Juribus actiones arbitrarias separari ab stricti iuris actionibus
ob qualitatem illam quae stricta et arbitraria simul

ab alijs

ab alliis stricti Juris distinguantur q. id allienum a Jus-
tiniani mente est et repugnat verbis d. l. 4 3. § miris
qq locis arbitrariae Judicia simpliciter apellantur
et tanquam distincta ab strictis Judiciis ponuntur et si
simul stricta et arbitraria dicerentur, et sui origine
stricta essent non absolute arbitraria apellarentur
nec sufficit ut illo nomine donentur q. quasuis
ab initio sint stricti Juris ex post facto propter illo
extrinsecum accidens efficiantur arbitraria q. actio
arbitraria de qua nos loquimur omni tempore arbi-
traria est nec sui origine stricta est et propter
accidens efficitur arbitraria q. in actione nostra
de eo q. certo loco aparet nam si alibi quam in
loco destinato agatur nego actiones ullo casu
aut tempore strictas esse sed ab initio ita ar-
bitrarias ut nec allind nomen quam arbitrariae
quam arbitraria habere possit q. iis qui certo loco
dare promisit sicuti nullo allio loco quam in quo
promisit solvere in vito stipulatore pot. Lis qui
hoc mo nec allio loco q. invitus conveniri
si Juris rationes intueamur l. 1a 5a et tam
aequitate de qua ibi Ulpius actio conceditur non
ex stipulatu antiqua qua comparari non potuit
q. id q. ipsis stipulationis verbis diserte com-
prehensum et cautum esset d. l. q. ad astringenda
sed arbitraria arbitrarium enim Judex pot et debet
ex off. boni viri ut allio etiam loco quam qui solutioni
destinatus fuerat inveniri debitor possit non pristina
actione sed propria in eam rem et casum com-
parata et quemadmodum fieri non pot ut una eadem
que sit stipulatio quia certi loci adiectionem habeat
et non habeat q. non poss. duo contraria esse in uno
eodemque subiecto ita nec fieri ulla ratione pot ut
actio quae stipulatu competit ad exigendam solutionem

in loco destinato sit illa ipsa qua 3a eundem debitorem Ut alibi loco solvat exerceretur quoniam loci diversitas inducit necessario diversitatem actionis, quod, et evidentius comprobatur quia quae ex stipulatu oritur et si tutius sit concepta condemnari debet Ut s.a no 14 infra dicebamus facit in confirmatione(m) ... in l. quod si ap... § I. Hoc etc. ibi cum sit arbitraria, et erudite satis docet Antonius faber lib. 1 Dicturarum c. 2o, et si huiusmodi actio stricti iuris 3a eius naturam in ea deberetur ratio eius quod interest ... quod in n(ost)ra actione ... eius naturam fieri Iustinianus fatetur in d. § praeterea infra quae rationibus impugnatur manet locus doctoribus contradictio quam respuit Duarenus ind ... l in actionibus no 3 Donellus d. § actionum no 5o Covarruvias ... miscellaneas c. 12 Menochius l. de arb. q. 3a no 30.

praeterea

1 8 quare omissis alijs opinionibus quas impugnat Menochius loco proxime citato cum ipso dum arbitrarias actiones apellari quia ex arbitrio Iudicis pendent non libero qualis est libera potestas in bonae fidei actionibus sed potius sub quadam conditione nisi is cum quo agitur ad iussum et Iudicis interlocutionem actori satisfaciat Veluti rem restituat exhibeat solvat § praeterea de actionibus sumitur enim arbitrium in n(ost)ra quae pro interlocutoria sententia quam Iudex antequam negotium diffiniat Verique pronuntiando profert l. item si cum ... concepta § hec actio de eo quod ... l. arbitrio 18 ff de dolo l. qui restituere de rei vindicatione Iudex enim Veluti intercessor et mediator quidam reo consulit Ut iussui pareat et duriorem condemnationem effugiat qui iussus in arb. actionibus si res petita interierit interponi non potest sed condemnatio in id quod interest statim fit et ita procedit lex arbitrio § ... dedolo quod si res petita restitui Voleat semper arbitrium Iudicis praecedere debet neque potest Iudex neglecto arbitrio reum condemnare Ut s.a

dicebamus

Vt s.a dicebam d.a l. item si cum excepto, qd. seg erat in bona fidei Iuditijs cum omisso arbitrio Iudici pmitatur reum comdemnare, et ideo cum in arbitrarijs actionibus comdemnatio vl absolutio in eo consistat an arbitrio Iudicis pareatur vl non, ibi proposita absolutione, hic condemnatione recte dicuntur actiones arbitrariae tradit Donell. in comentarijs c. 38 Duaren. s.o nº 9, Menoq. d.o q. 3.o

9 Inter quas arbitrarias actiones non minimum locum teneat actio de qua in nra lege de eo qd certo loco nascesi in ea Quam a nobis consider tam ob nimis tenus dificultates Nullius precedat Iudicis arbitrium sed mora facto actoris voluntati reseruetur Vt alibi quam in loco destinato solutioni petitio fiat et tunc nullo Iudicis arbitrio precedente quanti actoris interfuit damnetur l. si heres l. 3.a § fin. l. in bona fidei s.o hoc tt.o tm in hoc casu non precedat illud Iudicis arbitrium nondesinit sum ... esse arbitraria cum eo accidenti et necessitate quadam hoc contingat l. arbitrio § 1.o infri de dollo iuncta glo. verbo defunct. et cum in hac actione reatur ratio aliqs qd. cohentius interest alibi petj quam in loco destinato agi Vt in nra lege et ml idas s.o et nonunquam potestates heat Iudex absolvendi debitorem exacta ab eo cautione de soluendo qua prestita si Iudicis arbitrio obtemperaverit condemnationem evitabit Vt ml qd si ap... § interdum s.o cui adde Antonius fabrum in dec... c. 2.o ... lib. 2.o animaduers. ... c. 1.o

20 ... de causis actio de qua in nra tt.o arbitraria dr quem admodum et actio noxallis arbitraria di in d.o § preterea de act. qa si arbitrio Iudicis dns paruisset restituendo damnum absoluebatur alias fiebat condemnatio in oe id ad qd teneretur ac si ipse delictum amisisset

l. ffri nisi de interdictis ibi. sed si nec patientias

etq. Jussu Judicis non paruit in poenas deferitur actori Juramentum in litem l. si servus § ffri de noxalib. et nonus quas in hoc Judicio arbitrio Judicis dns absolvitur l. si quis amissis § sed si statu liber de noxalib. qua ratione arbitrarias actiones ee dixit Justinian. §o. curat Menoq. d. li. 5o de arb. q. s. ari, 13 b aliter interpretetur Duarenus in d.a l. in act. de in litem Jurando no. 9 J. loceras, ibi no. 13 Equinari, in d. § praeterea et hec pro 1.a dificultatis 1o loco pposita declarat. sufficiat dixisse

2 1 Nunc autem Videt ea quam 1. no. 10 2o loco pposuimus de lege si ttt. § ffri de fidei iussorib. animadvertendum enim e titulus ee Juris dicterius fidei iussorem antea conveniri n. posse quam debitor principalis aliis in duriorem causam teneretur gratia tenuis in l. graeca § illo l. ij qui accessionis 33 de fidei iussorib. § fidei iussores, ita inst.a eodem nec minus certius e in illa obligatione de certo loco aliquid solvendo etsi tempus ad iectus n.o sit tacite comprehendi illo quo ad destinatus locus pervenir possit l. interdum J 3 l. continuus 13 J § cum ita de verbor. l. 3a § qita l. exquo

adiectus sequitur quod si fidei iussor Roma existens capuae dare promisit ubi debitor principalis erat qualiuis debitor ipse statim possit conveniri fidei iussor tm conveniri n. pot. ppter tacitum tempus sua obligationis et econtra si fidei iussor Capua existens ibi dare promisit si tm debitor principalis Roma erat nec tunc Capua pervenire poterat siculi nec ipse debitor, ita nec fidei iussor conveniri poterat atque ideo in d.o § ffri ut fidei iussor conveniri possit et ipsi, et debitoris mora requiritur nec secundus p'bat noce res in illis verbis ea pecunia abad similiter l. 2o qq verbis

99. Vid. probare qd eo ipso qd a debitore pecunia peti possit et a fideiussore similiter nam respondemus similitudinem. Versari non circa tempus sed circa modum Ut eo casu quo fideiussor possit in alio loco conveniri conveniatur eodem modo qd debitor mediante arbitraria actione Ut expresse constat ex Vers.º idem ita Bart. Albericus paulus et fulgos. et ubi Jason nº 3º Unde African. recte in ipso ... nec oportebit postquam dixerat in pr.º fideiussorem arbitrarium teneri cum Judicio dubitabit an si reus solus in mora est cum fideiussor ad locum destinatum accedere nec tempore nec oblationem potuisset utili arbitraria ipse fideiussor conveniri possit et concludit fideiussoris obligationem non augeri quo dicto necess.º in pr.º legis fatendum est in mora debitorem et fideiussorem constitutos fuisse vide 2º sentiat Corras. 2º miscellaneas c. 3

Hec tamen reg.ª limitatur 22
in obligationibus faciendi nam si principalis debitor sedomum facturum promittat et fideiussorem prestet simulatque in mora fuerit constitutus principalis debitor et fideiussor propter moram principalis tenebitur et hoc casu loquitur te[xtus] in l. si fuerit moram de operis libertis l. cum filio 99 § 1º de verbor. et est ratio qr in oblig. faciendi nulla fideiussoris mora considerari pot. cum fideiussor ad factum alienum promissum a debitore non teneatur l. in te[r] sti[pulantes] in pr.º de verbor. l. sicut reus 66 de fideiussoribus nec proprium factum ipse non promiserit neque ad id possit conveniri cum ad aliud teneatur quam debitor principalis l. graeca § si qs stichum vers.º Marcel. de fideiussoribus et ubi nulla petitio nulla mora l. ubi nulla

derog.is Iuris et in d.e l. cum obligatio faciendi non potuerit nec debuerit adimpleri p fideiussorem ideo non attenditur mora fideiussoris s. debitoris et cum in obligat.e faciendi succedat obligatio in id, q.d interest l. stipulationes non dividuntur vers. celsus de verbor. sicut principalis ita et fideiussor post moram principalis conveniri pot. qq accedit q.d in obligat.s faciendi noluit stipulator ut fideiussor faceret s.d ut faceret promissor l. inter artifices de solut.s unde nihil imputari pot fideiussori si nihil ipse fecerit l. cum quidam § si pupillo de usuris etita ex sola principalis debitoris mora ad id q.d interest convenitur fideiussor in d.a l. si liceitus et in d.a l. cum fili ita Bart. q.m quem seq.tur fulgos. n.o 4.o Jones 8.o Cuiatius tract. 3.o ad Africanum in scholijs ad eam legem folio 3.o

illud tn consideiat.e dignissimum

2. | censeo pro explicat.e in tex. in illis verbis idem si alibi quam capua petatur q.d eo casu quo propter solutionem non factam in loco destinato debitor aut fideiussor alibi conveniantur q.d ibi debent conveniri ubi domicilium gerit vel in alio loco idoneo in quo q.s sortiatur forum x.a ea quae in initio n.ro [illegible] observavimus quas opiniones tenuit q.s in l. 1.a s.a Sectto p textum in l. heres absens § 1.o de iuditijs et expresse p.batur in l. dilecti de foro competenti et ea ratione comprobatur q.r ius q. certo loco dare promisit ad eum tantum locum se restrinxit nec alibi soluere p.missit - unde ne adiectione loci deterior eius conditio fiat quem admodum q.do promisit sine adiectione loci se soluturum in loco tantum contract.s conveniri valet ut in d.a l. heres absens § 1.o et ibi ita alibi quam in loco idoneo in n.ro q.s conveniri non

poterit ne alias adiectio loci eius fauore apposito
contrarium et diuersum operetur effectum
l. legatorum in Utiliter de adimendis leg. idque
nouo statutum fuit in l. 1. ff. hoc tit. ut
is ille qui certo loco dare promisit et moro facto
non posset 2us contractus verbo et rigore
iuris alibi conueniri posset utique ne cre
ditor debito suo fraudetur ex ista utilis e dis
positio d. l. 1a in l. in utilis videretur Bar
tulo ib. 2us 3a et 3us consideratus casu quod iam ante
in d. l. heres absens § fin. id statutum erat ut
in loco domicilij conueniri posset ad quas iuris tra
ditas si reducere tur dispositio noua d. l. 1a
nihil noui induceret [illegible] verbo in l. 1.
§ nuntiatio de noui operis nuntiat. ex ista tenen
dum est 2a Bart. in d. l. 1. Ant. Aug. l. 3.
§ 1. habeat in l. ff. tit. de verbor. significat.
qui parum feliciter sibi stipulari existimant
tenus in l. [illegible] quo [illegible] de iudicijs lege Assiduo
16 § 1. de const. pecunia l. q loco 2 ff. de condit.
in debiti expendentes et prosequ. opinione gene
ralitatis in tis et d. l. 1a et l. unica
C. ubi conueniatur verba enim illa quicumque
quo in loco ubique alibi et quolibet loco de
qua in d. l. iuris cum Accursio ibi intelligenda
de loco idoneo id est ubi debitor aliqua rat.
forum sortiatur per regulas [illegible] in l. ubi quo
datis vers. 1. de muneribus et honoribus
neque ex eo quod ad locum destinatæ solutionis
nec ad locum domicilij nullo modo accedat debitor
in utilis redeunt obligatio cum si taliter
nec sui copiam faciat et locum domicilij sub
terfugiat aduersus eum plurima sunt iuris re
media ut constat ex l. fulcinij et ca[illegible]

ex causis qd seq. e in vagabundo qi ubicunq
qe. suenivi pot ut not gla in d. l. haeres ab
heres § proinde verbo debebit cui adde leges
3. 2. tit. 2. p. 3a ubi expresse probatur
cui nullibi domicilium habeat tamen qui fori
ad municipalem nostrae opinioni subscribunt Odo
fred. col. paul. in l. 1a ss. no. 6o. Alciat. et
Salicet. 2o. Jasson 3o et post Abb. Joannes
Andreas et alios in d. c. dilecti resolvit Greg.
in l. 3 tit. 1 p. 5a ss. gla 5a et alii
relatis ab Acevedo in l. 3a tit. 1 l. 4 lib.
recopilatis no. 16
Interea ibi lis quae tantissime tum qtis. et 2o
loci enim doctores tradictio e. qd sive debitor
24 sit in mora sive non semper ai. qd sua interest
ratio habenda e. qd alibi quam in loco destinato
conveniatur ut sa. diximus no. 8o. ex ss. dictis ni
his verbis, et ex l. 2a ss. ibi utriusque utili
tatem continet et ex l. 3a § fin. ss. de eo quod certo facit
ex in l. pecuniam ss. de compensat. § plus verso
loco in ss. de act. ne utilitas loci ex contractu
quaesita debitori auferatur ai ut in d. l. 2a §
fin. haec fuit opinio Accursii in d. l. 2a verbo utriusque qui
quam sequitur Bart. ibidem et ceteri interpretes
idem Accurs. in l. unica c. ubi conveniatur gla
fin. Donell. in d. l. 2a. ubi cum sequitur imparati
etiam hui. tt.
Verum ego cum eruditio Jacobo Cuiatio
tract. 3o ad Africanum in scholiis ad iam leges
col. 3a veriorem existimo hiznerii et placen
tini opinionem quos refert Accurs. in d. l. 2a
ponentium utriusque actoris et rei sed actoris tum
habendam esse rationem sip reum moram fecit quominus
in loco

in loco destinato solueret Moratorii enim utili
tatem expectari Stimarique absurdum est
et recte l. ... ubi conueniatur ibi alteru
tri, quod etiam probat met. tex. ibi cuius uel actoris nor
cuius et actoris Inquit Africanus enim non
tura dictionis alternatiue Ut l. si Seradi de
condit. ... institut. damnum enim quod debitor
tunc sentit sibi et non alliis debet Imputare
Ut in reg. ... Iuris ... nec tunc obstabit tex.
in d. l. 2a. nam debet intelligi in diuersis
casib. Ut si debitor in mora soluendi fuerit
actoris tunc Seatur ratio si uero actor morosus
extiterit et oblatam pecuniam accipere re
cusauerit tunc Seatur ratio eius quod debitoris
interest alibi solutionem fieri Ut aparet ex
eiusdem ... uerbis ibi quod si rei minoris et ibi
quod si actoris maioris et sic debet intelligi tex.
in d. l. 1a. ... fin. et in d. l. pecuniam et
in d. § plus alliquo tenet ex eum casum potari debi
toris cuius quod sua interest ... ratio cum non semp.
ex mora alibi conueniatur sed ac etiam casu quo propter
alliquod iustum Impedimentum ad locum destinatum non accessit
Ut in d. l. ... ibi uel quia alliis locis necessario
distringeretur Ubi not. pau. n. 5 quo casu
non debet debitor loci utilitatem amittere cum
non sit in culpa et simul eius quod debitoris interest
Sebitur ratio cum uis iam ei quesitum fuerit quo
inuitus priuari non potuit Ut in reg. iuris factum
in l. 3a. § nunc de off. ... ubi debitoris qui
non fuit in culpa et creditoris etiam simul Setur
ratio Ut probat tex. ibi etiam actoris et ibi Utilitas
quoque actoris quae dictiones implicatiuae s...
ex glam 2 ... in l. 1 ... soluto matrimonio
igitur si alter debitoris aut creditoris mora precessit

mora si n' debitur ratio sed alteri tn si debero nulli mora precessit Utriusque ratio debitur dicto

25 In textu ibi nec oportebit quod forte Cla

Varie et diversimode legitur Versus iste apud et interpretibus impressis et locis sequentibus citatis scriptis interpretationes et lecturas refert Accursius ex quibus aliquas referam duas de nostri textus interpretat agam
Ratum ex his afirmativi verbis colliter ab omnibus colligitur debitoris moram principalis debitoris obligationem fideiussoris nec ex ea in plus fideiussorem teneri quam fuerat obligatus quae conclusio probatur ex l. fideiussor 1o C de fideiussoribus 2o ex l. licet § fin. ad municipalem 3o in fideiussores magistratuum l. fin. de fideiussoribus 4o ex difficili tex in l. fin. de hoc tit.

Verum oppositum nostrae conclusionis pluribus et non minoris auctoritatis locis probatur 1o in l. amissi 53 § fideiussores de fideiussoribus 2o in l. si quis pro eo quae numos de eodem tit. 3o facit tex in l. 2a § fin. de administratione rerum ad civitatem pertinentium 4o tex in l. 2a de usuris pupillaris 5o extat in affirmatione principalis decisio in l. quaerit C de constitut. de fideiussoribus cui suffragatur illa vulgaris regula quae docet moram rei principalis fideiussori nocere l. mora 88 de verborum l. si quis solutioni 24 § 1o de usuris et extat in affirmatione expressus tex in l. quaero 56 ff locati ubi probatur propter moram debitoris principalis fideiussoris obligationem augeri et extendi ad usuras debitas officio Iudicis

propter

propter naturam [?] bonae fidei arg. l. 1 in 10
§ in bonae fidei de usuris
in quo iuris [?] probabilior Vide placentini sna existimantis dis- 2 6
tinguendum inter fideiussorem simpliciter acceptum
et inter eum qui in oem causam fideiussit ut sic
ex mora rei principalis ad usuras non teneatur
ex nra l. Cum similibus 2us autem principalis
debitoris [?] vice fungatur et ex eius
mora usuras prestat arg. textus in d. l. fideiussor
11 hoc tex. et in d. l. quaero ff locati ibi tm cum fi-
deiussor in oem causam se aplicuit aequum Vide
ipsum agnoscere om usuras d. l. 2 § fin. de
administrat. rer. ibi qui fideiusserunt pro con-
ductore vectigalis in universam conductionem,
in usuras quoque iure conveniuntur l. mitius 5
C. de pactis inter emptorem ibi quas ab eo qui in oem
causam empti fidem suam adstrinxit quo casu
accipiendus est in d. C. constitut. de fideiussorib.
ibi et debitum augmentatum quod placentini
distinctio placuit Accursio Bartulo paulo et ceteris
scribentibus in dis iurib. sed adversus eam
Ioannes antiquus glosator relatus ab Accursio
in d. l. quaero et in d. l. fideiussor insurgit exis-
timans generaliter fideiussores ex mora rei prin-
cipalis ad usuras solutionem urgeri posse quas
semper in omnem causam videtur acceptus argum.
in l. si postea ff rem pupilli salvam fore ibi
pbat fideiussorem in oem causas acceptum in-
telligi et ex mora principalis ad usuras teneri
cui opinioni acquiescit Fulgos. in d. l. quaero col. 2 [?]
eo fundamento qd cum indefinita oratio similis sit uni-
versali l. si plurib. de legat. 2o Vide nullam posse
dari constitui inter fideiussionem simpliciter indefinite
factam

et in omnes causas universaliter conceptam
quod Fulgosij fundamentum fragile c° et a Lotterio
2° miscellaneorum c. 12 n° 10 reijcitur nam
in diffinita cum placet universali non ex vi
et proprietate verbi sed ex quadam speciali et
verisimili interpretatione de verborum significatione
ut in l. si servitus impossibilis in summario de servitutibus
urbanorum praediorum ut notarunt Bart. et scriben
tes ibidem in stricta autem et odiosa materia
indiffinita non aequipollet universali l. 2° de
lib. et post. quod et in praxi notavit Sanct. in d.
l. 2° n° 5° et 6° Menochius [illegible] Cog
gius frequentius ann° 6° et 8° Cobb. 2° Variarum
c. 5 n° 5° unde infideiussoris obligatio quia
stricta et odiosa est secundum regulas non admittit con
[illegible] in d. l. quaero

2 J quare a Placentini dicto recedendum n[illegible]
quia expresse probatur in his iuribus et eo ut
retento extra 1° in ferio intellectum ad quem in l.
si postea 2 J ff rem pupilli salvam fore in qua
fideiussor acceptus tenetur ad usuras quae pupillo
debentur propter tutoris moram non refert tutela
procedit enim textus ille vel in fideiussore qui non
simpliciter intercessit sed in omnes causas se obligavit
[illegible] dicta l. vel 2° et melius ibi fideiusso
rum ex mora tutoris usuras pupillo praestare cogi fa
vore pupilli arg. l. 15 2° C. de usuris pupillaribus
in ea enim fideiussoris obligatione qui rem pupilli
salvam promisit non solum res pupilli continentur
quae modo sunt sed quidquid tutela actione et occasione
pupillo debetur l. penultima rem pupilli salvam
fore et cum usurae pupillares pupillo debeantur
si moram fecerit tutor in solutum merito fide
iussor ad eas obligabitur nec aliter satisfacere

quit

cerit stipulationi rem pupilli salvam fore nisi pupillo solvatur qd in tutela ei debetur Ut in d. § penult. qq adde Cujacius tt° 3° ad Africanum in scholiis ad nostram legem col. 2ª qui exqq aliqui Joanis glossatoris antiqui ias dilluit tum 2° infero intelectum ad textum in l. sig. pro ao § si numos de fidei iussorib. ubi si alieni numi mutuo dati sint et fidei iussorem acceperit Creditor n' solus recipiens sed nec fide iussor obligatur a tm Cus. qd numi consumpti sint a debitore conditio nascitur Ut in l. nam et si fur si certum petatur at tunc fidei iussores obligari iure consulti fatetur n' enim pbat ius ppter moras principalis obligationes fidei iussoris augeri sed in qdo casu quo ab initio nec principalis nec fidei iussor teneant qz alliena pecunia mutuo data sit in qua consistere nequit mutuum l. 2 § apellatum de reb. Credit. tm si ex post facto debitor principalis teneatur qz numos consumpsit n' certo condit. ex mutuo loqi voluit sd cdit. ca generali

3° infero intelectum ad textum in l. amissi § fidei iussores de fidei iussorib. ibi fidei iussores a colonis datos et ob pecunias dotis prediorum Colonis teneri convenit Cum ea quoque spes locationis vinculum ad se trahat qq verbis ex ce loci gla et ceterorum interpretationes clare pbatur fidei iussores a colonis datos non solum ad pensionis solutiones teneri sed et ad pecunias et estimationes dotis prediorum ide' instrumentorum prediorum qz prediorum instrumenta ipsorum dotes dicuntur l. 2 et § dotes de fundo instructo. idenim ea rat. procedit quoniam prediorum instrumenta tacite locata censentur l. sd addes § illd ff locati et ita fidei iussor locatoris nomine acceptus n' pot. n' teneri ad instrumenta prediorum qua locata sunt argo l. g. Cus. fiend. ff locati et ide' qd scit. indicat in do § fidei iussores

ibi cum ea quoque species locati vinculum adstructat quasi dixerit ideo fideiussores a lo[c]onis dati teneri ob pecuniam dotis idest instrumentum prediorum que locata sunt quoniam ea instrumento in locationis vinculo et obligatione continentur

30 4° intelligitur textus in lex lucius

§ paulus ad municipalem ibi paulus respondit eum qui pro alijs non ex contractu sed ex officio, quod administrauerit convenitur in sortis damnum substitui solere non etiam in usuras quibus verbis paulus sentit fideiussores qui pro allio ex contractu conveniuntur non solum in sortis sed etiam usurarum damnum substituendum contra proxime dicta sed ea mens pauli non fuit nec contrario sensu argumentum deducere ad iuris correctiones argumento sed conventiculum de episcopis et clericis vel potest accipi ille textus quando fideiussor in eadem causam se obligavit ut in de quaero

31 5° intelligitur textus in lex mora

§ de verbis lex si quis solutioni § 1° de usuris quibus probatur moram principalis fideiussori etsi moram non fecerit nocere — ea enim est illorum iurium sententia moram principalis fideiussori nocere quo minus eius obligatio extinguatur — qua extinguaretur utique si

obligatio principalis moram non fecisset nam si post moram debitoris res promissa perierit ad hunc propter eius moram fideiussor tenetur ex dicta lex mora

moram quae tamen si reus moram non fecisset rei interitu liberaretur ex regula lex quod te mihi de rebus creditis lex si ex legati causa de verbis non tamen mora principalis fideiussori nocere potest quo magis obligatio augeatur ex usuris atque accessionibus in crementis contra regulam in textus —

32 6° infero intellectam ad textum

nram et ad textum in lex quaero ff locati qua viro

3 ri

contraria et inimicas pugnantia repugnantur
ab interpretibus, in nro enim textu Africanus
respondet fideiussorem ob moram esse commi
ssam arbitrario actione non solum in
sortem sed etiam in id quod actoris interest
damnandum sed si ipse moram non fecerit
propter moram principalis fideiussor ad usu
ras et ad accessiones teneatur at in dicta l. quaero
ob moram principalis augetur obligatio fidei
iussoris Accursius enim hic quam magnam variis modis
conatur nrum textum interpretari 1o tamen loco
distinguendum existimat inter accessoria, quae
veniunt ex natura contractus, veluti usura
post moram in contractibus bonae fidei l. mora § in bonae
fidei de usuris. ut in iis fideiussor simpliciter
accepto teneatur cum censeatur fideiussisse
in omnem causam quae sit de natura actionis quo
modo accipit textum in dicta l. quaero et inter accessoria
quae veniunt praeter aut contra naturam contractus, veluti
id quod interest cum enim hoc in contractibus strictis iuris
ab arbitrio iudicis pendeat, ideo l. in bonae fidei
hoc est nec in ipsis contraventionibus aliud veniat
quam quod palam verbis expressum est l. quidquid adst
ringendae de verborum constat hoc interesse
venire praeter aut contra naturam ipsius contractus
ut minime non sit propter solam moram
rei principalis ad illud fideiussoris obligationem
non porrigi sicque accipi debet textus noster in
hoc versu nec oportebit quam interpre
tationem receptam esse tradit Gasson h. no. I.
Corrasius l. miscellaneorum c. 12 no. 1 et 6.
verum haec inter 33
pretatio et si levis sit displicuit tamen Corrasio d. no. 6o
et recte. 2o quia paulo in dicta l. quaero ea motus fuit ratione

qd fideiussor in eius causam non successit non tamen
qd usurae deberentur ex natura contractus bonae
fidei — 2° quia maiori cum ratione fideiussor
debebat teneri in id qd interest propter moram
principalis quam ad usuras obligari cum creditor
qui usuras exigit de lucro captando agat qui vero
id qd interest in iudicio postulat cum in eo ut plu-
rimum ratio damni emergentis habeatur ut in § pe-
§ fin. ss. damnum sibi resarciri desiderat unde
succedit regula qd facilius ei succurritur qui agit
de damno vitando quam ei qui de lucro captando
l. verum § fin. de minorib. — 3° quia facit text.
in l. fideiussores magis naturam 69 § 1° de fideiussorib. qui textus velut Achilles totam posteritatem
agebatur quippe illic de contractu bonae fidei in quo
usurae cum naturam iudicis veniunt et tamen
ad usuras qui fideiusserunt nonaliter teneri
videntur quam si pro conductore vectigalis
in universam conditionem fideiusserint

35 Quare huius difficultatis complanatio
pendet ex iis quae supra in nostra qd diximus ideo
enim in dicta l. quaero fideiussor ad usuras ex
mora principalis tenetur qd in eius causam
quae ex illa obligatione oriri posset se obligavit
qualis enim fideiussor simpliciter acceptus
in contractib. bonae fidei non teneatur ad usuras
quae debentur ex eorum natura post moram
debitoris d. l. ex mora § in bona fidei de
usuris quoniam ea pars in obligatione sed officio
iudicis veniunt l. qui per collusionem l. § fin.
de act. empti et id significat paulus in d. l.
quaero et plerumque in verso. ibi usurae enim
in bonae fidei iudicis etsi non tam ex obligatione
proficiscantur quam ex officio iudicis applicantur tamen

quoniam

quoniam in spie a paulo ppo. ito fideiussor in
ecd obligatis causam se obligauit ad vsuras
tenetur discrimen enim constituit paulus
in vers. tm cum fideiussor inter fideiussores
in eam causam intercedentes vt simpliciter fidei
iubentes hic enim nec ad vsuras quae ob officii
dicis debentur tenetur ille vo. ad eas obligat.
facit enim in confirmatem tex. in l. si. C. de pactis
inter emptores et fideiussores Magistratuum
by § 1o de fideiussorib. at vo. in ea lege.
Africanus respondet fideiussorem vbi moram esse
commissam arbitratu ... actor non solum in sortem
sed etiam in id quod actoris interest damnandum sed
si ipse moram non fecerit ob moram rei principis
nequaquam eius obligationem augeri quod cum fidei
iussor simpliciter se obligauerit non autem
in eam causam accepti sed ad illam sortis non autem
eius quod actoris interest solutam vrgeri pot.
id autem quod actoris interest in obligatione esse
obligatus vt eleganti ratione et argo. confirmat Africanus
in illis verbis quod si post moram factam
pars pecunia soluta sit et reliqua petatur
officium iudicis tale esse debet vt aestimet quanti actoris
interfuit eam dum taxat summam quae peteretur
capua solutam esse quo loco clare demonstrat
id quod actoris interest nequaquam in obligatione esse
sed dum taxat officio iudicis praestari nam si in
obligatione esset sorte soluto post debitoris moram
exigi adhuc posset cum ex sortis solutione vna pe-
cunia credita obligatione sublata altera obligatio
eius scilicet quod actoris interierat ob debitoris moram
superesset id autem falsum est quoniam sorte post
moram soluta certum est id quod actoris interest nec actio-
uere

exigi n' posse l q ff colliges § i° de act. empti facit
in estimatione eius expressio, ms q° l depositi ibi non
enim duae sunt actiones altera sortis sed una ex qua com
demnatione facta, iterata actio rei iudicatae ex
ceptione repellitur, et idc° quod inquit Africanus hic
ibi sed una tantum pecunia credita cu[m] cuius
[...] executionem estimatis ratio arbitrio iudicis
committitur

qq Verbis tacitae obiectioni respondet quod si id
quod interest actoris Capuae potius quam alibi
solui non c' in obligatione non recte arbitraria
actio in id quod actoris interest condemnat eius quod
et si in obligatione non sit, et actio desinat recte tamen
arbitrio iudicis condemnatio fit accedit enim plerumque
quae licet bona actionis iure exigi non possint
iudicis officio prestentur l q ff colligationem
§ i° de act. empti l q° l depositi nec enim
hec ... recte comparabitur obligationi usurarum
ibi enim duae obligationes ... una pecunia credita

qq Verbis tacitae obiectioni Africanus occurrit
qua dum videbatur obligationem fideiussoris
propter moram principalis in id quod interest
augeri nam si penam ... certam et eius
summam usuras dari stipulatum fideiussorem acce
pisset hic fideiussor non minus usuras quam
sortem soluere cogitur sed respondet Africanus
non recte hanc causam obligationi usurarum
comparari quoniam in proposito obligatione usurarum
duas eque principales obligationes inueniuntur
una sortis altera usurarum ad quarum solutionem
ab initio se obligauit fideiussor et ita ex pro
missione sua tenetur quod sec[us] c' in nostro casu
cum fideiussor ad certum Capuae soluendum

soluit

solus se obligauit etiam ad id quod interest non tenetur propter moram principalis cum exa... conditio fieret de terio ... exortant hanc nunc interpretates Duareni et Cuiatii in locis supra citatis 36

... Jo infero intellectus ad textum nihil fieri hac nunc tuo ubi paulus quaesitus difficilior proponit an fidei iussor post moram debitoris acceptus teneatur ad id quod actoris interest. ponamus enim centum capud solvenda titius stipulanti promisisset et quo prius ... capud solveret moram commisisse ita quae futurum esse Ut si titii arbitratio ac ... alibi quam capud ... n solus adsortes idem centum sed etiam in viginti in quo interesse actoris consistit condemnandus sit fidei iussor igitur acceptus est eius actionis nomine quaerit paulus an ... pecunia quae ex ... iudicis accedere potest ob debitoris moram a fideiussore praestanda sit. etiam ait si post moram factam quoniam capud solveretur cum arbitraria velles agere fideiussor acceptus sit eius actionis nomine videamus ne ad pecuniam quae ex ... iudicis accedere potest nondecteatur ne sit in obligatione quo ... A Cuiacio et ceteri existimarunt quaestionem paulus proposuisse eam tamen minime terminasse cum dicat videamus ne ad pecuniam etc. sed verius est quaestionem a paulo non solum propositam sed et definitam esse est enim apud consultos valde usitatus is respondendi modus ut constat ex l. quaeris Cato de verborum l. in bona fidei § in ... de adquirendo rerum dominio

obserbat Duarenus in l. in personam de pactis — ait
igitur paulus pecuniam illam quae ex sententia
iudicis accedere pot. nec deberi nec in obligatione
esse atque ita cum fideiussor eius actis nomine
intercessit qua sa reus principalis competebat
ad interesse actoris quod officio iudicis obici poterit prestandum esse moras nequaquam teneri adeo ut
nunc quoque sorte soluta velut si capua
petatur arbitrium iudicis cesset — ad
hoc ergo paulus consult. ostendit pecuniam illam
quae ex sententia iudicis accedere pot. non deberi
nec esse in obligatione quod sorte soluta arbitraria
actio non datur ad id quod actoris interest quem
admodum si capua petatur quo casu certum est
arbitrariam actionem non dari quia solum locum
petit ubi alibi quam capua et alio[m] loco quam
stipulatio comprehenso agitur l. quod si § fin.
hoc tt.º ergo signum evidens est pecuniam illam
quae ex sententia iudicis ob debitoris moras accedere
pot non deberi nec in obligatione esse alias enim sorte
soluta exigi posset et arbitrium iudicis non cessaret
et hoc pauli argum. simile est Africani de quo in
princ. lege ait ergo ulterius paulus — resp. siquis
dicat iudices in centum et viginti condemnare
debuit certum solutis ex universitate tam
ex sorte quam ex poena solutum videri ut
supersit petitio eius quod excedit sortem et accedat
sortem pro ea quantitate — qua verbis tacitae
eius obiectioni paulus respondit dixerit namque aliquis
ex sortis solute eius, quod actoris interest petitionem non exstingui quia cum ponamus centum pro sorte et viginti pro eo quod
actoris interest deberi centum solutis tam ex sorte quam

exceo

Sortem

ex eo qd interest solutio facta censetur etiam sors pro parte et id qd interest propter solutum videbitur. Unde cum ad hanc sortis petitio in totum sublata nonsit sed ad partis petitionem spectat mea petitio veniet id qd actoris interest iudicis offo praestandum id tamen nequaquam admittit paul, qui creditor qui centum accepit poenam et id qd sua interest remisisse intelligitur et ideo sorte soluta ait qd interest nomine petitio n' superest, qd non puto admittendum maxime paul, tanto magis qd creditor accipiendo pecuniam poenam remisisse videatur ex quo pauli iurisconsulti sententia enucleata non mediocriter meo iuditio amphata manet n'ri textus decisio videlicet adeo verum esse fideiussoris obligatum ob moram rei principalis n' augeri ut quamvis fideiussor intercesserit post rem prius moram et si postquam arbitraria actio agi poterat condemnandus n' sit ad eam pecuniam quae ex sententia seu offo iudicis accedere poterit

3° infero intellectum ad textum in 3° § idem Iulianus si ubi soluta sorte prius ad hanc interesse peti pot sed sed dicto procedit enim textus ille cum Bart. et Col. ibi in solutione facta adiecto qdo qui sibi aut tertio dari stipulatus e' tunc enim si post moram tertio solutioni adiecto sors prius soluatur ad hanc manet stipulatori qd interest petitio cum hoc casu dici n' possit id qd interest remisisse ex l. fin. ff. cum ad ignorante solui adiecto potuerit ut in qd stipulatus sum de solut & in quinque etc et talli solutione ei praeiuditium inferri cum adiecti persona fauore creditoris interposita fuerit ut not. Jason ibi n°, o facit in confirmatione textus in l. fin. § fin. de verborum nam cum validum sit argumentum dare ad locum l. si qs ita de auro et argento lego in sp[ecie] d'i § fin. p bal

qd si alliud pro allio volenti creditori soluat et illa solut
Liberatur in d. § fin. si adiecto solut. alliud pro allio eo volente
soluat non seqt. liberatio debitor et a creditore potuit
conueniri sicuti ad id qd interest in d. § Julian. cor. cuius decisse
illam animaduerto qd cuius id qd interest in facti incertus sit et
dependens ab off. iudicis et accessiuus ad principales obligat. ea su
blato et illius petitio cessare debebat cuius nemo sine act. princi
palis experiatur l. si pupillis § videamus de negotiis gestis quade ca
usa in d. § Julian. petitio fiet eius qd actoris interest petendo
simul sortem principales quia si haec adiecto solluta sit non
contingit liberatio in alliqua parte quomius id qd interest
non sequatur creditor etiam si in effectu solum condemne
tur postea in id qd interest cuius ratio sors prius soluta
sit adiecto ad fundandam tamen eius qd interest petitiones
necessaria cum sortis petitio facit tex. in l. Julian. l. 3
§ qui fundus de verbor. l. etsi 2 de solut. unde
verba d. § Julian. ibi et ideo qd interest sollus peten
dus est. accipienda sunt habito respectu ad effectus quia pe
tendo sortes priles seqt. in effectu sollus id qd sua
interest creditor not. Jas. in l. fin. exornat Cuiac.
tract. 3o ad Afric. in scholiis ad nias l. et lo. fo
Duarenus de eo qd certo loco C fin. ubi agunt de inter
pretat. tex. in l. fin. in et asignantes eam quas
se retullimus

In textu ibi cum cuius executes stima
tis ratio arbitrio iudicis remititur

3 8

haec Africani verba nobis ocasiones prestant dis
putandi illam celebres quest. materia nostre proxi
mas, quas tractat Accurs. in l. 3a § fin. gta fin. so
am in hui. modi stimatio eius qd interest ratio so
lutis certo loco faciendo casu quo debitor post moras
alibi liberatur tende sit ratio non solus damni
emergentis, qd creditori contingit verus et lucri cesantis

qd

, qd ei afuit —

— in quaq. qr non solum damni emergentis verum et lucri cessantis rendas ce rates p'bat tex in l 3a § fin 5o hoc tto ibi qd si merces solebat comparare am et lucri reatur ratio non solum damni: pretoet lucri rendas rates — cui accedit tex in l si omissa 13 rem ratas her l si fend, 36 ff locati l si seruus 33 ad l. aqleas l venditor hoy 2a de euictionibus in leg. ofirmatos adest Imperialis Constitutio in l vnica C de sniss quae pro eo qd interest. ibi et hoc non solum in damno sed etiam in lucro nra amplectitur constitutio qr et antiqui veteres id qd interest statuerunt —

— sed in contrarium expendo tex in l si sterilis § cum p venditores de act. empti ibi nec enim si potuit ex vino negotiare et lucrum facere hoc stimandum se — qq verbis Iure consultus fatetur lucri cessantis rates rendas non ce q. primo solum interesse intrinsecum qd circa rem versatur non autem extrinsecus damni emergentis aut lucri cessantis considerandum ce vt p'bant verba tex ibi nam pretium tritici non seruos fame necatos consequitur, et ubi ois vtilitas inestimatus venit, quomodo circa ipsam rem consistit, qd et ofirmatur ex l fin 3o de periculo et commodo rei vendita ubi solum emptor etsi solitus sit negotiare qr mercator erat vsurias pretij consequitur non vero interesse lucri cessantis qq aucto ritatib. et fundamentis hanc opinionem amplexus fuit Deci in l cum qd 1o lectura de reb. creditis caot in l quaten de reg. iur. Cuiat. li. 9o obseruantus c 3, et ita iudicatum refert Capit. decis. 18 no 8o Barbosa in l de diuiss no 25 ad fines soluto matrimonio —

— in qua controuersia Accurs. in d. l 3a fo § fin et in d. § cum p venditorem quem plures secunt opinatur

n'ee sendas rates luci cessantis sd solus damni emergentis xa dus § us cus p venditores neque obstare uira jaria dicit q spiale e' in act e arbitrarijs Utinij heatur ratio lucri cessantis x.e das. Bas § fin. Cui spialitatis illa ratio redi sollet q in act e arbitrarijs Iudex ex bono et aequo stimare debet quemadmodus satisfieri debeat Creditoribus, aeqtas autes postulat Ut oe damnus creditori resarciatur sive contingat rat damni emergentis sive luci cessantis — quae Acursij interpretatio quincitur 1o ex d l Unico quae generaliter loqt in oib, casib, in qq succedit obligatio in id qd interest et tm secure docet lucri cessantis sendam ee rates — 2o qr eadem ratio militat in oib, contractib, bonae fidei in qq uidex ex bono et aequo arbitrari pot. quemadmodus satisfieri debeat Creditori Ut in § actus inst de act e l qr tantundes de negotijs gestis quae tius sed Acursius expendit plot, de in litem iurando L 10 no 30 —

41 — quare ijs et allijs interpretus opinionib, reiectis afirmandus e' non tantus damni sd et lucri sendas ee rates x a das leges Unicas cus allijs pro 1a opinione ad i quoque uires argumento hanc snias defendit Batt. in numis no 9o de in litem iurando testatur loco Roland, Consil. 84 in Volume 1o Nabb. L 2o, 4 q 30 no 60 — quae Vera et loqs doctrina intelligenda e' sd modo petatur ab eo q sollitus sit negotiare, et lucrus Verosimile sit

42 — limitatur tm haec snia Ubi ex d ctus natura Usura debentur qr tunc cus a lege taxata sint et iustissimus fuerit eas taxare ne debitores

spoliare

spoliarentur noluit lex ultra eas rates
vendas luj cuiusque extrinseci interesse
ne taxationi usuraz fraus fieret utri
obscure docet consult. in l. Julliarg § ibidem
papius de act. empti l. penult. 44 de usuris
l. cum allegas l. eodem et hoc casu p'cedit tex
in 2a eius aduot. in l. fin. de periculo et comodo
rei vendita nas cum usura pecunia dequo
ibi essent prestanda luci cessantis nulla
ratio habita fuit cui add. Corasius 3o
miscelaneas c. 13 no 7o — nec obstat
tex in d. l. si sterilis § cum p. venditores qst
ls lucrum ibi verosimile sit non tm alliter
luci cessantis ratio deb. pot. quas si de creditor
negotiator sit unde cum in spie illa tex
creditor negotiator n' fuerit ls potuerit ne
gotiare et lucrum facere luci cessantis ratio
hendo non'
illud autem aduerto qd non sufficit qd 48
creditor sit sollit. negotiare possi. et probet
ocassionem sibi compendij et luci oblatas cé
ut voluit Dec. consilio 322 no 5o Afflictis
decisio 20, qua fuit doctrina pauli in l. 3o 3o
§ fin. no 10 3o pro quo facit tex in l. quam
admodum § plane ad legem aq. leas ibi cum
qui certus fuerit am caperentur l. nallem
§ 1o l. de adq. rer. dominio fauore tm pupilli
etsi ipse non sit sollit. negotiare venit
lucrum l. tutor 10 § si post de administrat.
tutor ubi Bart. no 2o hodie tm propter asiduam
separates annos redituus eos mag. q non' sollitus nego
tiare luci cessantis habitur ratio prosequtur Cov.
3o varias c. 1o et 4o Gaspar Roderig de annuis reditib.
lo 3o c. 5o no 21 et 25 mas. h. de p'bat. concl. 993

Volume 2° Barbosa in l. 5a soluto matrimonio
n° 5° cum seqq. Costanz. quest. iuris c. 3° Soriotus decis.
qd integit axioma 16 —

44 — illud autem difficilioris explicatu
quare scilicet inspecta dicta l. si sterilis § cum per vendito
rem non habeatur ratio damni emergentis in ea debi
tore q frumentum venditum non tradidit et emptor
decepti aliunde non emit ad alendam familiam
et ob frumentum non traditum servi fame perie
runt. Venditor enim condemnandus erat ut
restitueret pretium servorum fame necatorum cui
ius decissio difficilis redditur ex l. 3a de militem
iurando. Ubi si actor in poenam inciderit ob
ai pignoria distracta sed qd statuto tempore
pecunia debita soluta non sit ex q qua posset
debitum explicari probat ut ipsius id est damnum
in condemnatione venire. Verum in hac di
ficultate dicendum cum queritur an interesse
debeatur inspiciendum est an circa rem an extra
rem consistat. nam si consistit circa rem in con
demnatione deducitur l. 3a § si per venditorem
de act. empti — si vero extra rem non debetur
nisi aliud inter contrahentes conveniat conser
babitur etito procedit tx in l. numis de mi
lite iurando quemadmodum ita interpretatur Do
nel. lib. 26 comentariorum c. 26 ut docuit Cuiatius
in recitatib. posth. ad paulum lib. 33 ad edictum
2 6 c 2 3
ad dictam quam cum per venditorem Gaspar Roderic
de annuis redditib. lib. 3° qst. 5a n° 29 dicitur autem
interesse circa rem quod heri ex ea solo qd prestan
dum certo potuerit. ut inde l. quemadmodum
§ plane ad leg. aquiliam et propterea si damnum
datum potuerit aliunde amoveri non venit
in condemnatione. quo fit ut inspecta d. l. cum per ven
ditores

Venditorem damnum servorum amissorum indicatur ex quarum consistere nec illi damni ratio habeatur nam quamvis si Venditor triticum illud tradidisset servi fame non periissent tamen aliunde conquisito frumento hoc damnum resarciri potuit atque ita non dicitur damnum illud re vero ob non traditum frumentum accidisse cum et emptoris inopiae illud damnum adscribi possit — Unde si tempore conventionis dictum est quod frumentum emebatur ad alendas familias et propter non factam traditionem servi fame perierunt tunc propter partium voluntatem expressam emptor deceptus videretur et Venditor restituere debet pretium servorum fame necatorum et sic limitanda est regula quod cum per Venditorem nam interesse damni emergentis cogitatum a partibus et provisum, id extrinsecus debetur et restitui debet l. Iulii de act. empti ut ex Balduino Budeo et aliis tradit Barbosa supra n° 32 cum seqq. —

Interest ibi pars pecuniae solvatur — 45

Hoc Africani exemplum et verba supra relata accipienda sunt accedente consensu creditoris nam eo invito et contradicente ex causa liberatatis et favores fisci non pot. cogi particulares solutiones recipere, quod probatur in l. tutor 41 § Iulii de usuris l. ob signatam quam ibi totius pecuniae debitae l. eadem solutio l. singulas § quod fundus de contrahenda empt. l. a pignori 19 de pignoribus ea ratione ne aliud pro alio invito creditore solvatur Ut in l. 2 § i si certum petatur cum solutio per partes facta importet dilatationem reliquae partis non solutae quam creditor invitus praestare

Volume 2° Barbosa in l. 5a soluto matrimonio
n° 5° cum seqq. Costanz. qui iuris c. q° Sonotus decas
qd interest axioma, 16 —

77 — illud enim autem difficilioris explicationis
quare scilicet in specie d. l. si sterilis § cum per vendito-
rem non habeatur ratio damni emergentis in eo debi-
tore q. frumentum venditum non tradidit et emptor
deceptus aliunde non emit ad alendas familias
et ob frumentum non traditum servi fame perie-
runt venditor enim condemnandus erat ut
restitueret pretium servorum fame necatorum cuius
decissio difficilis redditur ex l. 3a de militi.
iurando ubi si actor in poenas inciderit ob
ei pignora distracta sunt qd statuto tempore
pecunia debita soluta non sit ex qua posset
debitum explicari probat Ulpianus id est damnum
in condemnatem venire verum in hac di-
fficultate dicendum cum quaeritur an interesse
debeatur inspiciendum est an circa rem an extra
rem consistat nam si consistit circa rem in con-
demnatem deducitur l. 3a § si per venditorem
de act. empti — si vero extra rem non debetur
nisi aliud inter contrahentes quaeret conser-
vabitur et ita procedit text. in l. in numis de mi-
lites iurando qui textum ita interpretatur
rei, lib. 6 commentariorum c. 26 ut docuit Cuiat.
2 6 c 2 3 in recitatis post h. ad paulum lib. 33 ad edictum
ad dictum qui cum per venditorem Gaspar Roderig.
de annuis reditibus lib. 3° q. 5a n° 29 dum autem
interesse circa rem qdo haberi ex absoluto qd praestan-
dum certo potuerit ut inde l. quemadmodum
§ plane ad leg. aquiliam et propterea si damnum
datum potuerit aliunde amoveri non venit
in condemnatem quo fit ut in specie d. § cum per ven-
ditores

Venditores damnum seruorum ancipositu adiudicatur cum res consistere ne eius damni ratio habeatur nam quamuis si Venditor triti cum illud tradidisset serui fame non periissent tamen aliunde conquisito frumento hoc damnum resarciri potuit atque ita non est damnum illud re vero ob non traditum frumentum accidisse cum et emptoris inopia illud damnum adscribi possit — Unde si tempore conuentionis dictum est quod frumentum emebatur ad alendas familias et propter non factam traditionem serui fame perierunt tunc propter partium voluntatem expressam emptor deceptus videretur et Venditor restituere debet pretium seruorum fame necatorum et sic limitanda est regula dicti cum per Venditorem nam interesse damni emergentis cogitatum a partibus et promissum ab extrinsecus debetur et restitui debet l. Iulii de act empti ut ex Balduino Budeo et aliis tradit Barbosa sa nº 32 cum seqq.

Inter ibi pars pecuniae soluatur — 45

hoc Africani exemplum et verba sunt relata accipienda sunt accedente consensu creditoris nam eo inuito et contradicente ex causa liberatis et fauores fisci non potest cogi particulares solutiones recipere quod probatur in l. tutor 41 § Lucius de usuris l. ob signatae quae ibi totius pecuniae debita l. eadem soluto § l. singulas § q. fundus de contrahenda empt. l. q. pignori 19 de pignoribus ea ratione ne aliud pro alio inuito creditore soluatur ut in l. 2 § i. si certum petatur cum solutio per partes facta importet dilatores residuae partis non solutae quas creditor inuitus praestare

non compellitur l. ~ de condit. et demonstrat.
§ ou miss de verbor. facit lex paulus
gg. de solut. prosequitur l. 66. 3o variar.
t. 18 no. 40 Morla in emporio iuris q. 8a
fag. nu. lo. 10 Ilmo varias l. 19 Matienço in l.
tto. 15 l. 5o recopilatis feliciani de censibus
l. 1o c. 3o no. 6 et cubijs finitur —

Ad textum in l. quotiens sub titulo C. de iure dotium explicatum dum allicenciato Lam porredondo anno 1609

Utillis est et difficilis nostri textus materia et in auditoriis concertatis assidua, quam inter alias hac de causa disputandam elegi. O. Utinam auditores clarissimi in alliquam vestram utillitatem in lucem proferantur hec commentaria nostra

Erit igitur nostri textus conclusio quotiens res iure estimata in dotem datur soluto matrimonio solli estimationis et pretii maritus debitor efficitur nissi pactum appositum sit ut ipsa res restituantur — nº 1

qua conclusio probatur in l. plane ibique ff. hoc titulo l. cum dotem l. si inter (?) ja hoc titulo l. estimatis si cum l. Segio (?) ff. soluto matrimonio l. 10 C. codem titulo consonat de iure Regio lex 18 - 19 et 20 titulo 11 parte 3ª ubi Greg. agunt de nostri textus materia ultra ord. Socinus iunior regula [illegible] 80 Bernardus Diaz regula 178 Pallatios Rubios repetit Rubrica de donationibus inter § 17 nº 8º Ruinus consilio 37 libro 1º Rolandus consilio 64 libro 4º notabiliter Natta consilio 650 libro 4º Joseph Ludovicus decisione 3 nº 80 Covarrubias capitulo 28 practicarum Barbosa dicta l. estimatis soluto matrimonio Nicolaus Vigelius 2ª parte Metodi civilis libro 4º capitulo 25 Antonius Faber libro 5º coniecturarum capitulo 9º Cuiacius in recitationibus post G. ad l. unicam § et cum lex C. de rei uxoriae actione octomanus disputationibus de dotibus capitulo 4º — danter

quare conclusio cum duas habeat partes ut melius percipiatur unaquaque de per se disputanda — 2º

1ª igitur partis qd quaties res stimata in dotes dantur Marit, solbus pretius soluto matrimo restituere tenetur decidendi ratio ex eo descendit qd stimatio regulariter facit emptiones l emptio fides C de contrahenda empte l sabin ff eodes, tes inprio de empte et vendite l plerumque de iure dotius ibi stimatio enis venditioe. Unde quemadmodus emptor facta tradite rei vendita ei domi nius consecut, e et solbus pretij debitor eficitur ut in l 1ª et 2ª C qdo liceat ab empte l fruct, l post pfectas C de act, empti l ex empto ff eodes ita marit, tradite rei dotalis stimata ei dominius adquirit et solbus suma id e stima tionis et pretij debitor remanat ut pbant verba rri tes ibi suma velut pretij debitor eficitur facit tes in quo tis 1 ff Soc tto Videremis uxor vendere res stimatas marito et ipse tanquas emptor vide se obligare ad soluen dam stimationes soluto matrimonia l ex con uencte 11 C de pactis ita ut sub spie con tract, dotis oculteatur contract, vendetis et bre ui manu contract, dotis in 3ª cuis venditionis transferatur argo l 4 3ª § fri de donat, iniiter l 4 singularia si certus petatur quas rates decidendi ad nuus tex asignarunt oes inde l plerumque p tex ibi et gla in in reb, 3ª Soc tto et post alios tiraquel de retractu tto 1o § 1 gla 14 no 20 Masc. de pbat, ne 619 et 663 Greg. gla 2ª in 1 8 tto 11 po 4o quos adde ad nutus tex
3o
Verus semi tes decissio tot iuris, et auctoritatib, pprobata, et rate fulcita destruitur ex aduerso consulti responso in l menia so ff soluto matrimo ubi pbatur qd stimones debi
toris

debitoris detur marito in dotem periculum illius
pertinet ad mulierem et tamen nomen debitoris
semper censetur dari stimatum l. 2a C. de act. et
et obligat. facit text. in l. 3a de in litem iurando
a quo re stimata in dotem data marito pretij facit text.
debitor non efficitur nec talis stimatio facit emptionem
quia si faceret periculum spectaret ad maritum
prout in vendit. ad emptorem l. 1a C. de peri
culo et comodo rei vendita § cum autem de empt.
et vendit.

Sed ab hac dificultate immunis redditur nº 4º
noet text. pro cuius explicat. constituo re stimata
in dotem data periculum eius ad maritum pertinere
prout in vera vendit. l. cum dotem ff. de [illegible]
l. unica § cumque infr. C. de rei uxoria act.
l. stimata ff. 2. soluto matrimonio l. plerumque
de iure dotium hac sola nota adiecta quod in
hac tacita vendit. periculum pertinet ad maritum
non a die conventionis sed a die contracti matri
monij ad quod tempus relationem facisse creditur
contrahentes ut in l. plerumque § si ante
de iure dotium ex rat. l. si 3a ai. [illegible] text. quod
secus e' in vera vendit. quia cum solo assensu
perficiatur ut in princ. de obligat. quia ex assensu
a tempore inita conventionis etiam ante tra
ditionem res perit periculo emptoris d. § cum autem
ita post Bart. et alios resolvit Aflictis
decisse 2 4 º nº 4º Roland. consilio 92 nº 11
lib. 2º Cobb. d. C. 29 practicar. nº 15

nec tunc obstat d. lex 5º
mea so soluto matrim. quia dupliciter respondetur
1º quod ibi periculum nominis debitoris expectat ad
uxorem quia ius nominis non fuit translatum in
maritum sed tantum constitut. procurator in causam

uxoris

Vt ei nomine exigat pecuniam a debitore et exactam nomine dotis retineat, Vt p'bat tex ibi cum actiones Mandata ss tunc enim Vtilis actio marito competit non nomine suo sed Vxoris quidquid glossa ibi sentiat Vt Voluit Romanus n° 7° ibidem quod sic quit quod mulier ita nomen debitoris marito ita in dotem daret Vt eius nominis in eum transferret censeretur enim tunc dari stimatum et periculum spectaret ad maritum arg° tex in l. pupilli 96 § Soror de solut. et hoc casu procedit tex in l. si nomen de hereditate Vl act. Vendita l. 2a C de act. et oblig. Vt colligitur ex tali dum sine cessione Vtilem

penulto — concedit marito actionem Vt in l. [?] C de here ditate Vl act. Vendita — Vl 2° respondetur quod in d. l. mevia non fuit datum nomen debitoris stimatum pro cuius explicatione adverto quod nomen debitoris aut datur in dotem eo modo quo aliae res dari solent et tunc censetur inestimatum et si dicatur dari pro ea quantitate quae in eo continetur nam id tacite inest et expressum nihil operatur l. 3a de legis et hoc casu procedit d. lex Mevia aut 6° certa dos promissa e' et pro illius ~~et~~ satisfactione datur nomen debitoris nam cum tunc Videatur datum pro solutione dotis promissae Videtur dari stimatum et procedit tex in d. l. 2a C de act. et oblig. arg° d. l. Vs si prediam C de evictionibus et tunc periculum pertinebit ad maritum si ~~facienter~~ debitorem inopem recipiat arg° l. Vs si nomen de here ditate Vl act. Vendita l. promittendo § si a debitore de iure dotium ex ratione legis q cum alio de requiriis nisi iustam ignorantiae causam alleget ita Bart. in d. l. mevia Vbi Romanus n° 9° et Duarenus ibidem tradit

Soci[?]

Socin. consilio 3 I n° 17 Franc.us bec. consilio 105
Ant.us tesaur. decis.e pedamontana 62 —
— Si obstat quod his in aliis n° 60
Creditorib. id regulariter verum sit ut in d.a l.
Si nomen l. inter caussas § abesse ff mandati
l. 3a instit. de fidei iussorib. tamen in marito reci
pienter scienter debitorem inopem delegatum
per uxorem minime locum habet nam ex tali recepte
scienter facta resultat quaedam donatio prohibita
inter virum et uxorem contra in specie probare
vide tex. in l. cum vir 54 de iure dotium cuius ex
diametro obstat tex. in l. promittendo § si a debitore
ff eodem pro cuius conciliatione explicat omissis
variis quod congerit Campeg. de dote 2a parte
q. 26 Roman. et Alexander an.° 6° in l.
si cum dotem § si mulier soluto matrimonio
cum Lumano ind.° § si a debitore duo casus dis
tinguendi primus est quando mulier simpliciter
dotem constituit marito et postea pro satis
factione delegat nomen debitoris tunc enim
ne inducatur donatio periculum spectat ad
uxorem et hoc casu procedit tex. in d.a l. cum vir
dum facit mentionem quod marit. animo donandi
uxori accepit insolutum ei debitorem inopem
— 2us casus erit quando uxor pro dote limitative pro
misit centum quae Titius sibi debebat et in hoc casu
procedit tex. in l. promittendo § si a debitore ff hoc tit.o
ubi si marit. accepit hunc debitorem inopem sibi prae
iudicat et est ratio quia mulier non simpliciter promisit
dotem sed limitative quod Titius sibi debebat si ergo ma
rit. hoc nomen scienter accepit non tam videtur
animum donandi habuisse quam voluisse uxorem
indotatam accipere prout pot. — quod si tempore
delegationis debitor erat solvendo et postea effectus

non solvendo

periculum expectabit ad maritum ut in l. pupilli 96 § socer de solut. nisi delegatio facta sit sub conditione nam pendente conditione periculum pertinebit ad uxorem ex dicta l. promittendo § si ad debitore ex ratione legis necessario ... de periculo et commodo rei venditae prosequitur eleganter Barbosa in dicta l. stimatis art. 6 praecipue 10 exornat ... videndus Antonius faber lib. 12 ... l. 7 et 8 ques adde addicta ... 6.

7° — ex quibus pro declaratione ... 1° infero quod pro ut in vera venditione requiritur certum pretium sine quo venditio consistere non potest § pretium de empt. et vendit. ita ut stimatio reis dotalium inducat istam tacitam venditionem oportet quod in se contineat certam quantitatem ex Bart. in l. si ut certo § nunc videndum n° 5° ff commodati nec sufficit quod in instrumento dotali exprimatur quod tales res censeantur stimata nisi stimentur et pretium designetur subscribit Curtius iunior in l. ea conventione n° 8° C de pactis Cobb. ubi s. n° 7° sufficit tamen quod in tertii arbitrium conferatur stimatio illarum rerum arg° l. 4 finalis C de contrahenda empt. dixi pretium prout communiter fieri solet quo non arbitrante nulla est emptio ut ... quod ad alias sentiat Socin. consilio 57 n° 5° lib. 1° quem et alios refert Cobb. ... cuius ... respuit Stiminalis consilio 13 n° 10 lib. 1°

8° — 2° infero quod quemadmodum in venditione si habita sit fides de pretio vel aliter sit satisfactum venditori si emptor non solvat pretium venditor non potest resilire a contractu sed ex empto actione agit ad pretium solutum l. in civile C de rei vindicatione l. ... C de act. empti quae ... ita accipienda ... ne alias obstat textus in § venditae de rerum divisione et textus in l. quod vendidi de contrahenda empt. ut ... Verbo fides emptor

in d. § vendit.

ind.º § Vendita qq adde Balascus deciue emphi teutilo qst 26 nº 15 Menchaca quus frequen tius l. so fabianus de empt.e et Vendit.e qst 5º anº 36 et Greg. Veebo Scpiase mis § 6 ttº 28 p.a 3.a repugnantes Firaquellus deretracte misn anº 36 et glam inidª l. qd Vendidi dus extra 6. dit.e simpliciter facta dicit habitas ee fidem de pretio — Ita in hac tacita Vendit.e ma rito soluto matrimº stimatell non redente Vxor solus ad stimationes aget nonautes ad ipsas res agat etsi extent l. plerumque § fin. p. locus ab spiali de iure dotius nisi casu quo marit. soluendo non sit qz tunc res dotales Vxori restituenda st qz ubi Marit. non est soluendo resoluitur stimatio acsi Vnquas facta eet l. in reb. Vbi glª stimata notabilis in 3.a solut.e p.a Doctt.º nec contrarius Bex nec textu deducere ibi retinebit eas si pecunias tibi oferat c.ariis arguere a contrario sensu nec id directe probat noez res, qui intelligi pot. in marito inope non soluendo qz tunc mulier res dotales Vindicabit cus stimatio resoluatur ac si nulquas facta eet Vt prox dixi Cxornat lobb. dº l. 28 nº 8º Masch. de p.uatis sc.e 6.19 nº 6º et 663 nº 16

e 3º infero intelectus ad 9º nius textus ibi iure stimata st pro quorus Verbos explicat.e Constituo qst 6. in aliis Con tractib. non succurratur laeso nisi lassio atingat Vltra dimidias iusti pretis Vt in l. 2.a l. de rescindenda Vendit.e tn mulieri lesa in stimat.e rei dotalis sucurretur etz si laesio sit intra dimidias habito respectu ad Va llores rei tempore facta stimationis xe. leges si Voluntate l. de rescindenda Vendit.e ibi tunc Vallentis et probatur expresse in l. si circumscripta 6.a l. soluto matrimº

Successus — ex rat.e l. 3 iure successus § fin. de iure dotium quia
bono et æquo non convenerat aut lucrari alliquem cum
damno alterius aut damnum sentire propter lucrum alterius
quo casu dabitur electio Marito ut vel rem restituat
vel ipsius pretium suppleat l. si res § 1° de iure dotium
qua conclusio limitatur si res stimata non extat
quia stimatio tunc prestanda est nulla facta consideratione
an iusta fuerit necne ut in d.o l. si circumscripta
quia satis consulitur uxori si stimatio qualis qualis
ei redatur cum non facta stimatione res sub periculo
periret d.a l. si res § 1° l. plerumque in pr.o ff. Soc. t.o
nissi culpa mariti res periarit quia tunc iustam
stimationem prestabit d.a l. si res § Scebola
quod ora accipe vera nissi lassio interuenisset in dote
constituenda quia tunc precisse res restituenda est d.a l.
si res § 1° arg.o l. 3 si ex c.a § 1° de minoribus ubi
gl.a ultra vires cui adde Pinelus 1.a p.te l. 2
C. de rescindenda c. 4° n° 33 observat Cuiatius l.° 1
observatum c. 1°, et post allios exornat idem Pinel.
s.a s.a p.te c. 1° an.o 10 c. 66. d.o c. 28 n° 9 Rolandus
a Valle consilio 92 n° 9 l.° 2° Ludovic. decisse. perusina 89
n° 7° Masch. de probat. conclusse 663 n° 11
Soanes gr.a de expensis c. 10 n. 22 c.
4° infero quod si res stimata in dotem
1° data euicta sit mulier tenebitur de evictione
l. quoties 1 ff. Soc. t.o cui consonat lex 22 t. 11
p.a 5.a ad exemplum vera venditionis in qua de
evictione tenetur venditor et si de ea nihil ex
2.a pressum sit l. in vendendo de contrahenda empt.e
l. quod si nollit § quasi dua de aedilitio edicto l. 2
Vendendo — de evictionibus similiter et socerus qui res stimatas
dedit in dotem qua postea evicta sunt de evictione tenetur
l. 1 s.a Soc. t.o illud tamen dicimus quod ubi emptor
id quod habet ex c.a emptionis efficaciter penes se retinea

tamen

tam maritus id quod consecutus fuit ratione evictionis tenebitur
Uxori restituere quia non simpliciter iuditio eius
sed dotis loco nec debet maritus lucrari ea damno mu
lieris Ut inquit Consultus in d. l. quoties facit text. in l.
iure succursum § fin. ff. Soceto l. penult. § fin. Soluto
Matrimonio observat Cuiatius lib. 1. observationum C. 10
Bal. novellus de dote 3. parte privilegio 90
qui existimat maritus sibi lucrari id quod ratione evi
ctionis consecutus fuit quando ab extraneo vel a patre
Uxoris id exegit Cum tunc cesset ratio dicti l. quoties sequitur
Greg. in l. 18 tit. 11 parte 4a glossa 3a —
intelliges textum in l. Mevia 11
So § fin. Soluto matrimonio Ubi si pater nomine
filiae genero fundum stimatum in dotem dederit et Creditor
ratione illum evincat queritur utrum soluto
matrimonio Mulier quae patri heres non extiterit possit stima
tionem fundi a marito consequi et respondet Consultus non
posse sed mulieri petenti obstare doli exceptionem ratione
quia mulier in dote videtur habere caussam lucrativam
l. fin. § 1. ff. quae in fraudem Creditorum Cui adde Pinelus
3a parte l. 1 C. de bonis maternis n.o 62 illate
Bal. Barca de dote C. 32 et auctoris doli —

— et auctoris doli solet nocere particulari successori
ex causa lucrativa l. apud Celsum § si quis auctor — glossa verbo
de doli except. exornat Cumanus in d. l. Mevia § exceptio extollit
fin. Satis est enim quem agere ratione contractus Pinelus 2a parte
celebrati per auctorem ut ei obstet exceptio quae obsta l. 2 C. de
ret auctori tradit paulus in d. § fin. n.o 4o ad fin. rescindenda
resolvit receptum Alex. in l. si Cum dotem § si patri C. 1 n.o 33 —
n.o 5o in fin. Soluto matrimonio Barbosa in d. l.
stimatis n.o 9 —
illud tamen superest advertendum quod si stimatio 12

rei dotalis

fiat post dictum matrimonium postquam iam res est
effecta dotalis ex lege si dotalis, ff de fundo dotali talis stimatio non faceret emptionem
et ratio quia cum illa stimata res dotalis alienetur
et dominium transeat in maritum ut in via lege
talis allienatio prohibetur ex reg. l. si. Unica
§ cum res C de rei uxoria act. et ea stimata
facta periculum et augmentum illius rei ad uxorem
expectabit ut in dicta l. plerumque de iure dotium
resolvit Ludovic decisio perusina 89 n.o 10 Masch. de 663 n.o 14

— ad 2am partem in via conclusionis
accedendo quod si res dotales non fuerint stimata
et appositum pactum ut soluto matrimonio ipsa
restituerentur habita ratione augmenti et diminutionis tunc res dotales precise restituenda
sunt ac si nulla facta esset stimatio hec conclusio
colligitur ex in via verbis ibi si itaque non
convenerit ut soluto matrim.o restituerentur cuius
ratio decidendi pendet a voluntate contrahentium
qui ita leges sibi dixere nihilque est tam
humana fidei congruum quam ea qua inter
eos placuerint observare l. i. ff. de pactis l. i. de
consta pecunia dum modo contra leges vel constitutiones aut contra bonos mores non fiant ut in l.
pacta qua contra C de pactis unde cum ex huiusmodi
pacto nihil turpe nihil autem legibus contrarium
in obligationem deducatur nihil mirum si eo apposito
res ipsa restituenda sint neque stimatio inducat
emptionem qua conclusio comprobatur ex l. cum post
§ cum res de iure dotium ibi cum res in dote
stimatas soluto matrim.o reddi placuit iurma declaratur non venditio contrahitur quibus verbis
iureconsultus insinuat quod rebus stimatis in dotem datis

apposito pacto

pacto qd soluto matrimo restituantur stimatio illa non facit emptem sd solum dtinat sumam dotis ide factam fuisse ad eum finem ut cognosceretur quantitas dotis promissa non vero ad effectum, ut induceretur venditio ito Ruiz dsilio i3 4nº 4º liº 4º et confirmatur qr utrum stimatio inducat venditem necne certum semp none sd multum pendet a lon iecturis etita ubi fuerint probabiles qd stimatio non fuit facta ad eum finem sd ad alium non inducetur venditio tradit purpurat; ml exlor uente nº 3 s et 39 l. de pactis paris; dsilio 3i nº 12 liº 3º

ergo apparet qd hoc casu res dotales et meliores et deteriores mulieri fiunt l. plerumque de iure dotium et tanquam dotales alienari non poterunt l. unica § et cum lex l. de rei uxoria acti sd aduersus hanc propositem in utraque pte obstant dificilima iuris nri loca et adicespes iam pugnat tex ind l. plerumque § fin infin ubi cts si res detur stimata adiecto pacto ut soluto matrimo eadem restituatur re peremptam marit; stimationem soluet ergo non perit periculo mulieris 2a pars propositis dificilis reditur lex Imperatoris constitucione mil interest 6a l. de usufructu ubi fundum stimatum in dotem datum eo pacto ut soluto matrimonio restitueretur ut pbant verba tex ibi verum pactum intercessit ut morienta eo ibi eadem possessio rederetur recte maritum alienare posse Alex. ijs verbis affirmat ibi non ideo minz obligare eam potuit 15

verum ijs dificultatibus non obstantib; certa e nra propositio nam si adiecto pacto ut res dotales stimata restituantur venditio non celebratur in necessariam sequentiam sequitur periculum ad mulierem

spectare

nec maritus eas alienare posse ea reg. nu dos et
ex jis quae sa mia pte distinz nec contrarius
probat tex mido l plerusque insri qz ibi pactus
fuit alternative conceptus Vt vl res vl stimatio
redderetur et propter naturas alternativa qz
res extanta prestari non pot. pro eo datur sti
matio Unde (merito paul. insi segi respondet
sane et deteriores rem factam maritus reddere
posse nam cus res extet lz deterior facta sit
et illi pacti alternativi adiectione emptio non
contrahatur periculus deteriorationis ad uxores
expectabit Vt post Bart. insi si Vt certo § nunc
Videndus no 4o § tens ibi in Verso et si forte ff com
dati consulit plata ostio 61o no 4o 10o 4o —
ad tex mido l interest respondz qd lz ibi casus
sa rellies proponatur tn illi explicite non
respondet Imperator imo potz insri contrarius
expresse insinuat inquit enim qd maritus pot.
in dipote eam dare fundus qd post solutus matri
monius non fundus sd eius stimatio reddenda e
significat ergo qd Vbi rate pacti non stimatio
sd fundz reddendus e non poterit maritus predius
alienare Vt e de gente gla ibi quas secunt
Bart. Baldz et Salicetz ibidem

15 Illo animadversione dignus censeo
mutus interesse rez stimatz qd ponatur et
reb. adijciatur pactus qd soluto matrimonio ipsa res
stimantur vl qd dos reddatur qz 1o casu
stimatio non inducit emptiones Vt mido l cus post
§ cus res xoia quae nup disti 2o autem casu
Venditio censetur celebrata et stimatio facit emp
tiones ratio dria e qz in primo casu pactus
repugnat Venditioni nas stimatio illam induceret
non res sd stimatio reddenda eat Vt in nro text

in 2o auten

ne 2° autem casus non repugnat venditioni cum verba possint verificari etiam in estimatione rerum dotalium, quae dos apellari pot. et ideo si estimatio facta est et intervenerit pactum quod dos restituatur eo modo quo data et recepta est ad hoc estimatio inducit venditionem quia verba predicti pacti non repugnat venditioni quam estimatio inducit ita [illegible] l. similiter ja Socin. n° 3° et Salliceti ibidem tradit Roland [illegible] n°is l° 2° Barbosa in d. l. estimatis n° 3° soluto matrimonio

Ex predictis pro perfecta nostra cognitione 1° infero quod si rebus estimatis in dotem apponatur pactum quod extantes redantur (cuius conventionis meminit Imperator in l. 1 ff soluto matrimonio) tacite videtur cautum ut si non extant [illegible] estimata [illegible] quantitatem expressam tempore pacti quae redenda est uxori soluto matrimonio ut in d. l. [illegible] estimatis si [illegible] dum talles res extant alienari non possunt cum dotalles sint et succedat [illegible] hibitioni legis unica § et cum lex C de rei uxoriae act. et [illegible] in [illegible] [illegible] alienare [illegible] vel non n° 7

quod adeo verum est ut nec consensu uxoris accedente tallis alienatio permittatur quod plane probant [illegible] et [illegible] colligitur [illegible] et cum lex infin. ubi tunc demum maritus res dotalles alienare pot. quando ita estimata sit ut [illegible] dominium tallis estimatione consequatur ut in [illegible] quod cum maritus nec [illegible] periculo cedant res dotalles supradicto pacto apposito consequenter [illegible] alienatio [illegible] est etiam uxore consentiente 8

verum contrariam partem adiuvare videtur [illegible] in d. l. estimatis ibi res quae extant si neque volente neque ratum habente uxore venissent perinde

redendas

redendas ac si nulla stimatio interuenisset argo si consensu Uxoris facta e' allienatio sollum stimatio redenda e' — qd 2° loco clari probatur in l fin de pactis dotallib, ibi Viro potestatem fieri debere utrum velit ducenta vel fundum redere quoniam voluntate mulieris fund, venit qq uicib, et auctoritatib, paul, in d. l. stimatis n° 5° in Hacc opinione ut existimet pacto apposito qd res extantes redantur qd constante matrimonio consensu Uxoris consensu Uxoris allienari potarunt paul, et auctorem Bartolum ibidem com medium sequitur Alex et Sallicetus in d. l. intercept C de usufructu et receptas dicunt Camoet, dadote q. ar. pte q. e 26 Riminald, d° prio qq allienare C n° 56 Cobb. d° C 28 n° 4° parlatius Rubios repetit Rx de donatib, inter § 5 n° 8

2 — sed a prima opinione recedendum n° e', quia ea rate affirmatur nam si stimatio in nro casu faceret emptionem apposito eo pacto qd res stantes redantur frustra consensus Uxoris ad hanc allienationem desideratur cum sine eo libere maritus res stimatas allienare posset ut in l. a. in pte qui Uxoris consensus non sufficit ubi stimatio non facit emptionem ut in d. l. unica §, et cum lex C de rei uxoria act. Nec ex illo pacto qd stantes restituantur videt marito concessa facultas allienandi cum sollum appositum censeatur pro eo casu quo fortuito et non facto mariti res non extarent

2° — et ita tenendo argumentis in contrarium adijt sit satis si aduertamus omni res mouiles in dotem datas allienari posse nec ullam inueniri legem quae eas allienatio prohibeat ut docet Acursi, gla, in d° prio qq allienare C et tradit Bart. in l, a solu matrim° n° 18 et ibi Alciat, n°, 23 Bald, novell, de dote 5 pte priuilegio i n° 4° de qq reb mouilib, loquitur tex in d. l. stimatis cum faciat

mentionem debeb. stantib. imgg proprie cadit
distintio utrum extent nec ne et requiritur
voluntas mulieris non ad validitatem alienatis
sed potius ad illud nam cum virtute pacti mariti
res mobilles stantes teneatur uxori restituere
si eas alienet in vita uxore tenebitur id quod
uxoris quanti plurimi interest prestare quas
eius culpa factum sit ne res stantes resti
tuantur uxori ex pactum l. si possessor,
§ fin de petit. hereditatis bon. tex. in l. si filio
familias 26 § maritus soluto matrimo. quod si
consentiente uxore fuerint predicta res alie
nata quod tunc consentienti non fit iniuria
l. cum donationis l. de transact. non poterit
mulier agere ad id quod interest sed simplici
stimatione rei debet esse contenta ita Clematy
in dict. l. stimatis ad fin Gutierrez de iuramento
confirmatorio 1 parte c. 1 nº 13

sed adversus hanc solutionem facit
tex. in l. fin de pactis dot. quam in rebus mobilib. in loqt in immobilio et fundo in
mobili et tm consensu uxoris alienatio permittitur sed
respondeo non cum Barbosa sed qui eius intelectum
non fuit assecutus sed quod ille tex necessario intelligendus est
ante nobam constitutionem Justiniani de qua in dict.
l. unica § et cum lex illa eius etate rasdo tota
lium alienatio marito permissa fuit si uxor non di
sentiret ut in dict. prin. quoque alienare §. ubi Picardo
nº 12 notavit 2

2º infero intelectum ad textum in l. si inter vi
sa soceri et ad legem fin. de pactis dot. ibi alioquin etc
fundus erat restituendus quoque locis probatur quod si rebus

stimatis

in dotem datis paciscatur Ut soluto matrim.o eisdem pretijs qq. stimata sibi redantur rate pacti appositi stimatio non facit emptionem sed res ipsa restituendas sibi. Cum in tacitis speciis redendas in dicto pretiorum nomen Videatur anexum ne si species alliqua fuisset diminuta aut perdita allio pretio quam quo taxata fuerat reposceretur – Ut dicunt imperatores in d. l. similiter in d. – Unde cum hec tantum sit mens contrahentium eo pacto apposito non censetur maritus se obligasse ultra id ad quod ex natura contractus erat obligatus et sic sollum de dollo et culpa levi tenebitur ex contractus natura l. eius 19 § 1.o soluto matrim.o non tamen de llevissima culpa aut de casu fortuito ex gloss. fin. in d. l. similiter et in d. l. eius § 1.o verbo culpam et cum augmentum rei dotallis eo pacto apposito non cedat lucro mariti l. fin. de pactis dotallib. nec damnum sentire debet Ut in eg.a ueris subscribunt Cinus ad finem Alueticus et sallicetus n.o 2.o in d. l. similiter et receptam sententiam dicit socinus consilio 57 n.o 4.o lib. 4.o Greg. l. 19 tit.o 11 p. 4.a glossa fin.

22 – Sed hec conclusio dificilis redditur ex adverso Jaboleni responso in l. penultima § mancipia soluto matrimonio ibi quoniam propter periculum mancipiorum penes ea esse debet – ibi cum mancipia in dotem stimata maritus accipit deinde pactum factum sit Ut divortio facto tantidem stimata redderet et in quit consultus quod ancillarum partus ad maritum pertinet propter periculum mancipiorum qq. verbis et de llevissima culpa et casu fortuito maritum teneri constat contra predicto Jaboleni opinioni similis est Pomponij sententia in l. si mancipia 19 de iure dotium quorum iudicio con-

accepit.

dicta ll. Divus Severi et Antoninus constituerunt in l. si
l. soluto matrimonio quo loci partus cum ancilla
restituendus iis verbis rescripserunt, et ancillas
cum partu ex stipulato iudicio restitui oportere
— in quorum verbis explicatione 23
ansie torquentur interpretes et plures assignant
quinque modi solutiones ut tam ex Accursio, Vtrobique modi
lb colligere quam ex Barbosa in d. l. stimatis
ano 36. Cobb. c. 28 practicarum ano 3o Octomano
disput. dedotis, c. 4o Duareno in d. l. penulta
§ mancipia Greg. in l. 20 tt. ii pa 4a verbo
otiosi del marido exaggeres ita vide posse comprehendi
qd in d. l. penulta § mancipia pactum, ita initum fuit
ut maritus inse susciperet casus fortuitus, et cum
tunc facta stimatione perspicuum sit, ut res dotalles
viri periculo essent non mulieris propter periculum
consequitur maritus partus ancillas et de periculo
tenetur quia ad id se obligavit ut constat ex verbis
tex ibi quis pro periculo mancipiorum promiserte
ce debet — at in d. l. i. c. l. soluto matrimonio nihil
severo et Antonino propositum fuit cum maritus
partus retinere posset quia non sufficit ancillas
stimatas esse ut periculum sit viri sed videndum est
quo consilio stimatae sint ut in d. l. stimatis et
in d. l. similiter ex quo cum periculum ibi ad
maritum non pertineat nec partus consequi pot.
ita Duarenus loco supra citato — quae ut facilius
percipiantur adverte quod ubi mancipia dantur
in dotem stimata et additur pactum ut eisdem
pretiis restituantur hoc pactum in effectu importat
ut si extant eisdem pretiis restituantur et
a contrario si non extant tunc restituatur stimatio
quasi stimatio praecedens adiuncto pacto sequenti
aut inducat effectum ut si tempore restitutionis
dotis

non extant mancipia censeantur stimata si
vero extant tunc censeantur dotalia et [illegible]
extantia censeantur dotalia et periculum
deteriorationis ad mulierem pertineat ut inf
plenius que in de iure dotium p[illegible] culpa mariti
saltim levi perierint do [illegible] § 1o responsio
vero non extantibus operabitur pactum appositum
ut ad maritum pertineat periculum quasi
ad casum stimatio secutus simpliciter censeatur
facta [illegible] consult. [illegible] verbo periculo
in d° § mancipia [illegible] generale et significat
casus contingentes culpa mariti [illegible]
Barbosa et [illegible] ubi so

24 [illegible] ex qq illo [illegible] in praxi infero minio
regno huius modi [illegible] ancilla stimata in dotem data
sive stimatio facta sit ut inducat emptionem sive
periculum ipse susceperit maritus sive non indistincte
inter maritum et uxorem [illegible] sicuti que fuerat
alia bona constante matrimonio quesita comunicantur
inter conjuges ex l. 1a 2a et 3a tit° 9° li° 5° recopilatis
quinimmo [illegible] fructus [illegible] constante matrimonio
percepti ex qq [illegible] bonis [illegible] mariti et uxoris
ut [illegible] 4a [illegible] tit° 9° li° 5° recopilatis
et [illegible] ancillarum partus in fructu non sit l in pecudum
ff de usuris § in pecudum [illegible] [illegible] non solum
fructus verum [illegible] reditus comunicantur inter maritum
et uxorem ut [illegible] tit° de las ganancias li° 5° ordi
namenti regij hodie [illegible] tit° 9° li° 5° recopilatis et in
reditu venire dicantur partus ancillarum ut [illegible]
§ 1° de usuris et post alios tradit Alex. [illegible] deducto
§ hereditatem ad treb. ideo ancilla dotalis sive

deducto stimata sive non [illegible] partus et ex generali
consuetudine nostra his panie [illegible] unde [illegible] quesita
inter maritum et uxorem [illegible] [illegible]

in quelend.

in quaerendis inter eos universalis societas ex-
qua ora locatur l. 3a § 1o ff. pro socio
huius opinionis auctor Gregor. in l. 20 verbo
otro si del marido tit. 15 part. 4a Matienço in
l. 4a de tit. 9o lib. 5o recopilatis glo. 1a n. 16 Ace-
vedo n. 14 16 et 17 utilitatem applicat
hac autem quo modo diximus de divissione bonorum
inter maritum et uxorem accipiendum
duo modo et ipsa uxor velit debita constante
matrimonio quaesita et contracta a marito prodi-
midia parte solvere a quo solutione ex-
cusabitur si lucris renuntiet ut in d. l. 9a
tit. 9o lib. 5o recop. latis ut ex Ant. Gomez
in l. 52 Tauri n. 11 et 33 et aliis resolvunt
Matienço et Acevedo ubi supra

3o infero intellectum ad text. 25

in l. stimatis si soluto matrimonio res
dotales stimentur et adiciatur pro aliis quod res
stimantur res extantes habito ratione augmenti
et diminutionis stimatio non reducit emptionem
cum res ipsa si extant necessario stimatur res stimanda
ut in d. l. exornat Carol. Ruin. Nibo
1. 39 n. 4o lib. 4o ad quem autem huius conventionis
utilitas quod si simpliciter pacificatur ut res
dotales stimatae extantes restituantur censentur
mere dotales et diminutio et augmentum pertin-
net ad uxorem ut 5o dixi sed hoc pacto apposito
si res diminuatur et culpa levissima mariti
tenetur rem restituere cum valorem ex quo
in stimatione ex quo et partus ancillae dotalis
ita stimatae ad maritum pertinebit ut in d.
l. penult. § mancipia sicut et ad eum et aliud
augmentum quod adest efficitur remoto pacto minime
sequentur ut ex d. a l. fin. de pactis dotalib. ll operapere

131

— Unde cauendum est a socino consilio 57 n° 5° L.° quaest. secuntur Cobb. c 28 practicarum n° 9° vers° 3 Gregorio in l. 9. tt°,, p.a 4a glo. 1a ad finem q existimat hoc pactum semper subintelligi — ⁊ vers enim idem est quod stante predo pacto si quae res non extent periculum semper est mariti quasi eo casu stimatio induccat venditionem ut colligitur ex d. l. stimatis — si vero ex tentae extant sint apud tertium possessorem coget mulier maritum ut eas redimat et restituat alias tenebitur quod uxoris interest ut in d. l. stimatis ubi gaus n° 3° si vero sint apud maritum et deteriores effecte tunc maritus tenebitur soluere stimationem factam proueo si deterioratio eius culpa contingat sec si casu fortuito — at eius damnum et lucrum a pari procedant
26
ex illo inspecto de societate quemadmodum damnum deteriorationis non pertinet ad maritum in praed.is terminis nisi eius culpa interuenerit sic atque et lucrum augmenti ad eum non pertinebit nisi illud procedat ex aliquali mariti diligentia ut in l. fin. de pactis dotalibus ubi ad maritum augmenta spectabit
bit
quae ex diligentia mariti vide Gutierrez f 3° ad leges falcidias prosequitur eleganter Cobb. pe Barbosa in d.a l. stimatis n° 40 eius legis finalis ff de pactis dotalibus et legis interest C de usufructu verum sensum aperit Anton.us faber l.° 30 con iecturarum c 20 quae finitur nra materia —
aperit

Donju°

Ad textum in l. 2ª cum allijs videlicet l. 3ª l. 6ª l. 11 l. 12 l. via. ff de serv. explicandum a D. Joanne Riego hoc anno 1611

Curatius ti. in hac l. 2 de hac qd tractari docet quis servitutem in bonere adquirere possit regulam deinde subijcit quamlibet aliquas questiones examinat cui ego vestigijs insistam quoniam hoc ordine servando multa utilia deducam et alio qui scrobscura huius tt. et aliorum resbonso enodabo

regula ac cum demum constituere et in bonere servitutem posse, qui vero viue predij cui in bonetur dns sit cum vero adquirere qui item predicti heat cui servitutem adquirat l. 1 J. de servitutibus predioy § ideo inst. uticitur l. 10 et 3. et l. in lege heredes 25 § cum partitio 3 et l. in lege heredes 25 § cum ea stipulatio ff familie erciscunde viam promittere posset hijs qui fundus non heat pertubari non debere quoniam longus distin(c)tio inter promissionem et consti- — n.º 1º

tuctem servitutis

ex promiss. namque personalis dumtaxat nascitur obligatio, quam certum est sine fundo consistere cum in ea nulla rerum, sed per sona tantum ratio habeatur l. pen. §. fin. ff. de contrahenda empt. l. 1 §. si heres ff. ad treb. constitutio autem sive in pactis ser vitutis simulatque facta statim ius ser vitutis fundo inheret et ex ea ius reale causatur, quod nisi subsit res inane est vel potius nullum ut pote carens fundamento. Unde fit ut in d. l. heredes §. an constitulatio promitti servitus potest ab eo qui fundum non habet quia ex ea promissione sola in personam obligatio nascitur in qua nihil ad rem. petitur res petitur quoniam con ventio stipulatio in hoc demonstrabitur ut [illegible] sive res eadem vera quam debet [illegible] propter constitutionem vero non potest sine prediis quod ex constit. servitus ius reale creas petatur id autem non subsistat si res non sit in ipsa residet quia similiter rat. in l. fundus §. 1 de evictionib. per alienum fundum constitui servitus via videatur non quidem ut valeat contentio in ordine constitutae servitutis. sed ut constituens tenea tur evictionis nomine in servitutem numquam ei sui constituentis non in ve rores in damnum ut bene post alia observat Cuiaci. tractatu 6 ad Africanum

in d. l.

in d. l. fundus Corrasius ... 3 ... hoc tt. n° 6

Forcatul. h. n° 3 tenet enim saltim Ven

ditio de facto in hoc ut in alijs casib. ra alie

na Venditio et distractio Venditore evictionis

periculum subeunte l. rem alienam 28 ff

de contrahenda emt. ... cunctis quam post glam

ibi tradit Amadeus de contrahenda emt. ...

pagina 27 Adrian. ... de re alie

na distract. c. 2 Guilielmus ... l. 1 aca

demicarum ... n° 3 Petrus Faber l. 2

semestrium c. 1 Ant. Faber coniecturarum l. 20

c. 7 ... quia reg... procedit primo ut si

quis post stipulationem servitutis alie

nauerit fundum vel partem fundi eva

nescat stipulatio l. si sub uno 136 § 1°

ff de verb. oblig. quia in eum casum reciderit

a quo non potuit incipere l. pro parte 7 ... n° 2

hoc tt. ... l. eluit 137 in § 1° ff de verb.

si enim mitto vel rei fundum vel pars fundi

pars esset alterius stipulatio utilis ...

non potuisset

2° ex eadem causa fit ut pater n° 3

castrensi predio filij sui servitutem impo

nere nequeat l. ex castrensi 18 § servos

ff de castrens. peculio quamvis servitu

tem adquirere recte possit ratio discriminis

est quia ... filius ... militiam ...

... castrensis peculij liberam habeat

ad ... ... nota 10 et ...

totum ... ff de castrensi peculio l. 3 c.

de castrensi pec. l. 12

Ptio inst. qq. non ... facere ttum
... 2 tt 2 ... dnium tn Patris ... eiusque
Potestatis quidquid filius adquirebat illico
deferebatur atque ita quamvis interim dum
filius ... Potuit ... ut
hoc dnium Patris, et obid ... remo
nere Predio ... filij Protar
hoc dominium adquirere tn rectè Poterit
nam et hoc filio Profuit qui Utiliorem fun
dum ... de quo ... et ...
... cuius ... atem Pote
adquisitionis fundus fuisse intelligitur ...
... filij ... in Ptio ff de legatis ... Licet
... Ponebatur ... hereditas ... Pater
ff de castrens. ... intelligis ... eodem
... 12 ... si his qui ff de collat. bonor.
... quid scribit. Mendes de castro in
... de bonis quæ liberis n.º 14 ... Lucas
... sabet ... Prudentia Pat.
... in ... Ptio ... quod
et confirmat consults ... eius cui bonis
interdictum ... quia his ... adquirere
Pot. quia ... sit eius conditio in Ponere
Vero non Pot. ... his cui bonis ... ff de
Verb. ... adijcit ... ex ...
Proprietarij qui ... adquirere Pot.
non tn in Ponere quia ... fit ...
fructus causa ... quid ... ff
de Usufructu adeo quidem Ut neque con
sentiente fructuario id Posse ... scribat
consults ... quod quidem mirabile

omnibus interpretib. usum et merito
non enim deterior dici pot. conditio fruc
tuarij consentientis cum non fraudentur
qui sciunt et consentiunt l. nemo vide de
regulis iuris, et volenti et consentienti non
fiat iniuria

Unde huius rei rationem adeo diffi
ciliem reputarunt interpretes, ut Curtij iunior
in l. penult. n° 3 J. C. de pactis eam legem ali
tur rationis carere affirmaverit et Pinelus
in l. 2 p.te n° 7 4 C. de bonis maternis
difficultate superat, contenderit proprieta
rius usufructuario permittente recte servitu
tem imponere posse, quod ut efficiat in d. §
fin. duplicem negationem constituit primam
quam o[mn]ia exemplaria retinent secundam ante
verbum pot., ut sit sensus proprietarium
non posse servitutem imponere non con
sentiente usufructuario nisi servitus sit
per quam nullum incomodum fructuario affi
ratur quia tunc solus proprietarius servi
tutem imponere pot. 2° taml. in l. nisi qua
quae sequitur statim post dictam legem videts.
in § fin. — quae interpretatio vel caeco sole
sus pecta redd. pot. quod 2° cius codicum fidem
negationem admittat ante verbum pot. neque
vero difficultati occurrit satis post fulgorium
in d. § fin. Alciat. reb. us ab eodem Pinelo c[itatum]
rat. ab ipso d. n° 7 4 assignatis neque magi[s]
probatur Conani sent.a l.° 4 com. iuris c. 3 qui
duas vocum ignoravit veritatem d. § satisfacere
existimavit sensumque eius ille proprieta
rium etiam invito fructuario servitutem imponere
posse dum sit eiusmodi servitus qua vicinus

fructuique

non noceat ut quod ait consult. m.d. § fin. nec quidem consentiente usufructuario hunc sensum habeat id est etsi non consentiat usufructuarij, quod vero sequitur in lege sequenti nisi per quam deterior fructuarij conditio non fiat hoc significet et ita debeat explicari servitutem imponere pot. nisi per quam id est dumtaxat per quam deterior conditio fructuarij non fiat, unde aberrat interpretat. ets recedit Menchaca de successium creat. lib. 1. § 7 n.o 40, qui se nobam rationem reperisse gloriatur videls usumfructuarium alienare usumfructum n. posse, at qui non pot. alienare non poterit alienanti consentire neque constituti servitutis adquiescere reges cui gs. posit ff de reg. iuris iuncta l. fin. de serv.o servitutes l. de reb. alienis non alienandis, quod ets seq.r Donell. lib. 10 in. c. 11 quae tri ratio non magis subsistit primo quoniam nisi constitum usumfructuarium usumfructum alienare posse, quod post ib. rellatos defendit Emanuel Soares lib. 1 observationum c. 6 — 2.o quoniam etsi id verum non esset cum tr. de consensu prestito illius proprietario agatur nihil erat cur admiti non deberet cum, usufruct. cedi possit § finitur inst. de usufructu l. si usufruct. ff de iure dotium —

Ut his omissis Emanuel Mendes de Castro in l. cum oportet n.o 128 C de bonis quae liberis carat. iuris consulti responsum m.d. § fin. procedere docet quoniam si usufructuario permitteretur ut consensum servitutis constituendae proprietario prestaret efficeretur, ut unus et idem locus duob. in solidum contra naturam servuiret l. si ut certo § si duob. vehiculum ff commodi —
sed et haec interpretatio predecessoris nisi carat. displicuit quia nihil vetat plures servitutes in eodem fundo constitui quoties alia aliis impedimento non sunt cum essent § per plurium ff de servitutib. usufructum constituta usumfructum prediali servituti non officere tradit lex si quis aedes 29 § si quis partem in fin. ff de servit. urb. praeterea si ea ratio vera esset procederet equaliter in casu quo deterior

usufructuarij n. fie

Usufructuarij non fieret in quo constitutio servitutis a proprietario fieri posse ocedit Paul. in d. l. nisi. Perquam ff de usufructu qq ratio hac rejecta sententia et alijs Ludo vici Vitalis lib. 1° variar. c. 8 in eam tandem in clinarunt quam tradit

Ea videtur ratio proprietarium non posse etiam consentiente fructuario ~~qq ratio hac sententia rejecta et allein Ludovici Vitalis lib. 1° variar. c. 8 in eam~~ deteriorem caussam usus fruct. constituere servitutis imponit quia dari hoc proprietario non potest. ut servitutem imponat quin etiam ipsi fructuario datur non videatur hoc mi nime potest. quia ipse nonnisi dominus sententiae domino autem servitutis impositio non admittitur d. l. ff com. praediorum proprietarij autem illam constituere non potest. quoniam ius utendi et fruendi in quo dominus servitutes tam rusticae quam urbanae consistunt alienum est in membra usus fructuarij. unde fit ut unusquisque solus servitutem constituere non possit sed neque cum consensu fructuarij id fiet nam si ius suum cederet proprietario posset si tamen id retineat quantumvis ipsi consensus acce dat sibi invicem obstant quia proprie tarius sine usu et fructu quem retinet fruc tuarius servitutem imponere non potest. nec refragatur quod hec ratio vigere videatur in casu d. legis nisi Perquam quoniam servit. altius non tollendi de qua ibi proprietatem respicit nec ius usus fruct. ulla ratione diminuit ut advertit Ludovic. Vitalis ubi supra n. fin. ——

Sed ad hunc proprietarium etiam non consentiente usufructuario servitutem im ponere posse probare videatur lex 2 ff si ususfruc tus petatur ubi heres in dominus legatarij fructua rij servitutes constituit et vicinorum praedia ser vitutis liberat et teneatur fructuario in id quod interest. — cui dicendum. dd. ex sententia Accursij du pliciter respondent primo usumfructum legatum

fuisse

midiem incertus vel sub condit. ante cuius die vel condit. eventum heres servitutem imponerat et sic eo tempore quo dominus habet l. 1 § serv. ff ad sillan. et quo nondum dies legati adveniat l. unica § si autem aliquid sub condit. C de caducis tollendis - sed recte idem Acc. ab hac interpretatione recedit nam praeterquam quod diversa materia est constat in fundis legatis sub condit. impositam servitutem ab herede existente condit. finiri l. his cui 11 § fin. ff quemadmodum servitutes amittantur l. suspendum 105 ff de condit. et dem. vel 2° Acc. quem seq.t Bald. Alberic. Ang. et Fulgos. in d. l. 2 et Coiter recept. sm Rolam n° 60 et Iacobus de nigris n° 45 in l. 1 ff de leg. 1° docet fundum in d. l. 2 non testatoris sed heredis fuisse et ideo antequam usus fruct. cederetur potuisse ab eo servitutem imponi quae tamen solutio non probatur si enim testator rem heredis sicut propriam legare possit l. unum ex familia 69 § si rem tuam de legatis 2 l. non solum inst. de leg. l. siquis ita 9 § quod constitutum ff de manumissis testo l. 10 tt. 9 p. 6 iunctis ijs quae in eleganti q. scribit Greg. ibi gl. 1 Castillo in l. heredum n° 6 C de fidei comissis Delacl. de maioratib. q. 40 ex n° 16 cum tamen non appareat fundus cuius usus fruct. relict. heredis esse id in dubio non est presumendum arg. d. § si rem vel 40 ss enim

— sed negica magis

placet Corrasij solutio in l. § 7° n° 19 exis timantis quod si dominium rei legatae recta via transeat in legatarium l. a titio ff de furtis usus fructus tamen legatus non antea in legatarium transfertur quam ab herede constitutus sit l. 3 in pr. ff de usufructu cum igitur in d. l. 2 nondum fuisset constitutus usus fructus ab herede potuit servitutem imponere primo enim Corrasius

et ante

et ante cum Aretinus in l. n° 4 ff de legatis 1°
nullam specialem huius discriminis rationem tra-
dunt cum legatum sine tradit. legatario adqui-
ratur x° reg. am tex in d l. actio de furtis. 2°
quia servitutes prediorum isdem modis constituun-
tur qq usus fruct. constituitur l via § f hoc
tit. ubi Forcatulus et Faciis in l, n° 2 sed ser-
vitus autem legata ipso iure absque aliqua
tradit. adquiritur legatario l si partem § si bre-
dium ff quemadmodum servitutes amitantur cui
argumento tam personales quam reales servitu-
tes tit. relictas directo ab ipso testatore in legata-
rium absque alia quasi poss. is apprehens. tran-
sire docuit Bart. in l, n° 6 ff de leg. is 1° Jasson
ibi n° 124 Bella n° 60 Socin. n° 9 post Acc.
in l corruptionem verbo altercationibus l de usu
fructu. et melius in l, l de bonis maternis 2°
n° 62 Menchaca de success. um creat. § 7
n° 26 Duenas reg. a 2 i° ambulat. 1° et 2
Ant. Gomez 1° tomo variar. c, 2 n° 7 Donelus
l° 11 com. c 10 in prio

quare is omissis interpretat. n° 5
ae [illegible] explicationem sumendam existimo
ex antiquo discrimine inter legum damnatis
et legum vindicat. quod colligitur ex Ulp° in
fragmentis tit. 29 caio l° 2 institutionum
c 6° Paulo l° 3 sententias tit. 6 Justiniano in § 1°
inst. de legatis ubi ad multorum veterum explicatem
adnotarunt teophil. Balduin. et VV. Alciat.
l° 3 parergon c 1° Duaren. l° 2 disputatum
c 9 Joannes Roberttes l° 2 sentias c 23 Ant.
Faber l° 6 coniecturas c, 1° servitutes igitur

quae

Vendicatem res ling[ue]bantur siue reales essent siue personales addita hereditate statim in legatarium absque alia tradit[ione] et patientia heredis translata censebantur d l si partem § si fredium ff quemadmodum servitutes amittuntur l si cui, § ibi cedatur vel relinquatur Jo[hann]es Scotti[us] iunctal si via ff de servitutib[us] rust. quæ iura s[ecundu]m huiusmodi dist[inctio]nem explicanda Ve fit ut [illegible] ind l 2 procedat quando usus fructus per damnationem ab herede legato quo casu usus fruct[us] non transfertur ipso iure in legatarium antequam heres eum in possessit qua interpretatio suadetur ex verbis illius [illegible] ibi si ab herede ex test[amen]to fundi usus fruct[us] petitus sit, qq significat consult[us] pro eo usufructu consequendo competere actionem ex test[amen]to qua pro legatis per damnationem relictis competebat [illegible] tur ius inst. 1 C com[mun]ia de legatis cum pro legato vindicationis translato ram d[omi]no vindicatio daretur

ad superiorem regulam dubitandi rationem prestare videatur lex 3 J[ohann]a Scotti[us] ubi consult[us] scribit servitutes predio rum alias in solo alias in superficie consistere omissa enim ia glosa interpretat[ur] ibidem ut signet iuris consult[us] his verbis servitutes alias rusticas alias urbanas esse quam [illegible] sequuntur duaren[us] et Cuiatius ibidem Donnan[us] l[ib] 4 om. c 10 n[umer]o 5 et Ant. Faber l[ib] 19 coniecturarum c 3 reiiciunt tamen ceteri ut

Constab

constat ex trad. a Jasone ms. eque si agat mist. de act. Bart. Alberico fulgosio Cynaro et Forcatulo in d. l. 3 Bart. et alijs docet ex eo tam nomen cumque solli dns sit verumet superficiarius rat. iuris quod hec servitutem adquirere et imponere posse [?] quam doctrinam difficultas ad superiorem regulas videnatale — quod cum servit. constitui nisi a praedij dno non posset videbatur nec hoc superficiario licere qui quamuis superficiem suis expensis edificaverit cuius tamen dici dns non potuit cum edificium in alieno loco constructum 2ub iuris regas solli dno cedat et ad quiratur l. ia et 2 de superficieb. l. qui res § aream ff de solut. § cum in suo inst. de rer. divi. quod adem de superficie de qua quaerim. de parte scribitur in l. ult. de superficieb. sonatque lex ... et is et ... [illegible] accedit ijs quod superficiarij servit. appellari ... sibi homo ... frui d. legis ... veum ... [illegible] servitutis esse non posset l. de usufructu legat. ... l. ... ff de servit. reg. non videbatur constit. servitutis erga ... [illegible] — pro cuius difficultatis ex

no. 1o plicat. et d. legis ... advertendum est solum dici quod unicuique rei subiacet et ideo astrorum caelum avium aer navium mare et hominum terra solum appellari unde iuris consulti solum appellant aream cui edificium super imponitur l. domo 2 ff de leg. act. l. 2 C. de rei vindicat. quod ideo partem aedium esse dicunt l. solum 49 de rei vindicat. superficies vero est quidquid supra faciem terrae et supra solum existit ita ut plantae vinea et arbores agri superficies sint l. certo generi § ff de servitutib. rusticor. ubi servitus viae in ... solum magis res dicit quam

superficiem

hoc ē pertinet magis ad sollum quam ad Vineas cuius appellat ~~Vinea~~ Verb. Vites significantur § sed si gregis inst. de rerum divis̄ nam cum in omni corpore solli quam superficiei pars censeatur nobilior cui ideo cedit superficies l qui res § aream ff de solut. inde fit ut in posita servitute vineis non videatur imposita superficiei sed sollo neque sublatis vitib. extinguatur ut explicat Forcatul. in d l 3 n° 2 Cuiatius ti. et in d l certo generi ubi Duarenus et quemadmodum aedificium dicim. ita et superficiem in si ex ea ad dicimus l 32 ff de iure dotium, et ita in l. § 1° de superficieb. restituendum et alud Caium li° 2 institutionum ~~et~~ , ° admonet Cuiatius ti, et Brisonius de Verb. sig. Verbo superficies

Sed non satis declarant dd quis dicatur superficiarius contractus, et in quo a contractu locationis diferat ut constat ex Alvaro Valasco de iure emphiteutico q. 33 in princ. et Conano li° 7 com. c 10 Cuiatius autem ti contractum superficiarium cum esse dicit quando quis in alieno sollo superficiem emit vel conduxit in perpetuum aut in longum tempus constituta mercede certa dno l ult. ff de superficiebus l habitator 19 ff. de rei vindicat. unde fit ut hoc iure constituto unus videatur dns solli alius vero superficiei merces autem quae a superficiario prestatur dno solli dicatur sollarium a sollo in l ετς ff qui potiores in pignore habeant l tutor § fin. cum l sequenti ff de pig. act. ubi mercedem solli appellat Consult. l 2 § si quis nemine ff ne quid in loco publico alliter atque

id verbum

l. 2 de servitu. urb. alij
id verbis accipiatur nisi si arborem, § de serv. vit.
urb. iunctis his quae scribit Brison. de verb. sig.
verbo solarium creatum nisi aedificium, l. 2 ff de ser
vit. urb.
Sed et illud advertendum est cum Donello lib. 9
com. c. 16 etiam nulla pensione constituta interdum
superficiem in alieno solo constitui ut fit cum
superficies emitur l. 1 § 1º ff de superficiebus
l. sic ex stipulatione ff de iure dotium quod quidem
ita fit cum aut de aedib. in alieno emptis
convenit ut quis in his superficiem habeat aut
vacua aliena area convenit, ut qui superficies
habiturus est ei meo solo liceat aedificare ac tunc
eam superficiem in alieno habeat pretio videlicet
ab initio semel constituto de qua superficiei cons
stitutione videlicet per emptionem etsi dubitari posset
propter aliquos iuris locos bene tamen eis satis facit
Donellus ubi supra — Praeterea notandum est quod
etsi quis ad modicum tempus conduxit data sibi
facultate aedificandi superficiarius dicatur
l. 1, § quod ait ff de superficieb. nota Balat.
ubi supra n. 6 tamen quod attinet ad effectus domi
nij dumtaxat superficiarius dicitur qui ad lon
gum tempus conduxit quod autem in eo casu
causae cognitio de qua ibi operetur tradit
Conan. d. c. 1º § c. 12 —
cxqq Constat quod cum huius
modi ius conventione constitui non posset
repugnante natura rei et ipso iure propterea
quod aedificium esse sine solo natura rei non
patiatur neque per se aliquem esse possit
superficies quin sit solum obligationem fere in
perso verso placet de obligat. et act. iuris quae

rat

quidquid inedificatur solo cedat et quisquis soli dns sit idem, et superficiei dns sit d. § cum in suo inst. de rer. divis. c. [ult. ff. de superficieb. unde ista rat. fit ut licet superficiari dns non sit perinde tn. Pretor eum tueatur ac si esset dns utilemque actionem ei concedat quod eundem effectum habeat quam directa cuiusque iuris occassione multa concedantur ipsi superficiario q. sed late tradunt Pacianus utilib. s. o n.o 2 Bolerinus Menochius de retinenda rem. q. Priel. mil. l. de bonis maternis 3 p.te ca n.o 66 Albar. Vallasc. de iure emphiteutico q. 33 n.o 9 Ant. faber l.o 14 coniecturas c. 11 Dotel. lig. om. c. 1 qua ex ex caussa procedit ut eodem pretore permittente servitutis imponere possit supe[r]ficiarius ut non minus valeant quam si essent a dno constituta ipso quidem iure non valebunt hoc iure civili quoniam servitutes soli quibus dns est constituit sed constituentur pretorio iure defenturque utilib. actionib. ut quemadmodum actionem utilem hët superficiarius pro superficie sic eodem iure pretorio defendantur ab eo constitutae servitutes utilib. actionib. ad eam plus cars qua ipso iure constituta v. hoc quas dns ipse constituit ita enim verbum illud ipso iure intelligendum e. prout separatur a pretorio iure x. ca quo scribit Brisonius l.o 3 de sollenib. in pr.io Duaren. in l. in actionib. de militem iurando n.o 15 Armenobolus in Promptuario iuris l.o 1 tg Belonus l.o 2 supputationum c. 1 Rebardus l.o singulari ad legem Scriboniam c. 9 et l.o 2 variorum c. 6 Simancas

de catholicis

catholicis in sti[illegible] tt° 9 n° 238 Ant. Faber l. 1 · 19 [illegible] c. 13 ——

Neque obstat argum deductum ex d l si tibi homo § fin. [illegible] enim dnm [illegible] superficiem nonesse servitutem [illegible] sed si [illegible] corpus in [illegible] quod adversatur servituti, qua [illegible] [illegible] sedet si [illegible] edificium in alieno solo [illegible] ut acute declarat forcatul in d l 3 n° 9 nam pro defenda superficie non competit actio confessoria qua datur pro servitutib. l 2 ff si servit. vin dicetur § eque si agat inst. de act. sed potius datur actio in rem [illegible] quod autem in l. 1 ff de superficieb. qua [illegible] presuponit l off[illegible] l in rem ff de rei vindicat. atque ita succedit reg.a quod res sua nemini servit l in re co. ff de servitutib. urb. [illegible] solluit d. [illegible] legis si tibi homo in § fin. Paulus castrensis in [illegible] hoc am plius § quesitum et in qui bona § 1 ff de damno infecto et in d l 3 [illegible] n° 5, et ibi [illegible] suis respondent [illegible] ibi loqui de servitute qua a solo superficiei debeatur ita ut super ficies subeat vicem predij dominantis et solum predij servientis atque ideo si superficiarius dno soli legaverit superficiem eam dns lucrabitur et a servitute liberabitur quam solum seu area superficiei debebat ——

Sed hec interpretatio [illegible] alijs placeat mihi tn displicet [illegible] quia si de ea servitute de qua agimus loquerentur iuris consulti, ad solum [illegible] [illegible] non ad soli dnum quem ait servi tute liberari. Preterea quia non [illegible] admitendum ut servitutem fingam [illegible] duob. predijs l [illegible] ff

cu[illegible] predios

cum constet unius tantummodo comitem ex solo
et superficie tenuisse de usucapionis. Vel verius
credo verbum servitutis in d. § fin. non de servitute
prediali esse intelligendum sed de onere, quoniam
molestia et pressura quemadmodum id verbum accipi-
tur admonuit mihi in d. n. 10 mihi laio § mi liberator
ff. de alimentis legatis nam quamvis dnus solli pen-
sionem acciperet ab ipso superficiario fieri tamen
pot. ut mallit edificium perfecte sui iure solius
dnij, ut videlicet si ipse vellet domum amplio-
sum sibi edificare vel aliud quod utile magis
ipsi videretur efficere quam pensionem quot
annis percipere quod magis procedere poterit si
superficiem vendidisset vel gratis concessisset et
nunc egens alicuius emptorem qui maius pre-
tium obtulisset invenisset quod in tempore
quo alter superficiem habebat non poterat et
ita in dubio eo onere quasi gravi servitute
premi videbatur

n° 9. ad exemplum superficiarij dnus
eos qui non vere et absolute dni sed effecte
pro se modum dnij iis habent servitutem im-
ponere posse velut emphiteutam feudata-
rium et alios de qq. preter Acc. scribentes in d. § fa-
late agit Capolla de servit. urb. c. 3 Bertonius
Padilla ex l. 3 n° 5 c. fructu Conan. li. 4 com. c. 10
Donellus li. 11 c. 9 in fin. Pinel. in l. 1 c. de bonis
maternis 3 pte ex n° 70 Aurel. Corbulus de
iure emphiteutico tt° de cau. privati ob alienat. em-
phiteut. q. 29 Luiatius h. Morla in emporio

9 B

q.e 3 n.o 6 in l. Usufructu l. 8 n.o 16 ff soluto matrimonio huiusmodi tamen servitutes durabunt quandiu ius harum personarum durabit et extincto iure earum extinguentur et resolventur perinde habebuntur quasi nunquam constituta fuisset ut tradit Ant. Faber lib. 19 coniecturarum c. 18 et probat lex his cui 11 § heres ff quemadmodum serv. amittantur l. si fundum 109 de condit. et dem. l. si fundum 84 de legatis 1.o c. 1.o in p.to vers.o quid ergo de investitura in realibus facta in usibus feudorum ubi notarunt Baldus et Albericus, et rellati a le Bolla de serv. urb. c. 14 n.o 2 Menesius in l. 3 n.o 5 C. hoc tit.o

neque his refragari videbitur dif- n.o 10
ficilis lex 11 tit.o 31 p.a 3 ubi servitutes in dotes ab his personis deque agimus in perpetuum valituras esse constituendas ut constat ex eius verbis ibi valle para siempre quoniam ex sententia Gregorii ibidem verbo censo, ea lex intelligenda durante iure emphiteutico vel usufructuario neque enim dictio semper requirit semper perdurationem perpetuam ut tradit Bald. in l. adversus C. de usuris sed secundum subiectam materiam debet accipi de perpetuitate quae convenit rei de qua agitur l. in cognitum § 13 iuncta glossa ultima ff ad S.C. Sillanianum l. ultima cum glossa ibi ff ad l. Pompeiam de parricidiis quae adde Solorzanum de crimine parricidii c. fin. et Castillo lib. 2 quotidianarum c. 22 ne uno verbo Alfonsus Rex subvertere videatur communem iuris regulam quae constitutum ex toto resoluto iure dantis resolvi etiam ius accipientis l. lex vectigali 31 ff de pignoribus l. 67 tit.o 13 p.a 5 cum aliis ad id a Cumielo in l. 2 C. de rescindenda vendi. capite c. 3 n.o 11 et 12 Men. de retrahenda rem.a 4 n.o 32 Ant. Gomez in l. 50 tauri n.o 32 Tiraq. de

retractu lign. g. 2

§ 1º glª ag. nº 2 & Ant. faber de erroribus Pragm. decade 5 e. § Andreas Gail Practicarum observationum lib. 1º obser vat. 9 & Torrasius in § 3 jª nº 2 & morla miem porio iuris tit. 10 qª 2, et ad questionem vailemin prax. Videndo Greg. lopes in l. 10 tit. 26 p. 4

quod autem attinet ad possessorem maioratus, et si du bitatio sit maxª ut videre est ex ijs quæ scribit Molina de hispanorum primogenijs lib. 1º c. 20 verius existimo cum Barbosa in l. diuortio § 8 nº 16 ff solluto matrimonio posse in eo posse servitutem ad vitam dumtaxat suam duraturam, dum tamen in hac servitute in possit de commoditate et personali concessione actum intelligatur cum ille non perpetuus sed temporalis dominus sit ut resolvit Molina de primogenijs l. 1º c. 19 per totum

nº 11 — hæc autem hec, quæ occassione interpretatio 3ª sit 3ª supra nº 6 assignata usque tractavimus, vera sunt ad d. l. 3ª veriorem puto applicationem Torrasij ibidem nº fin. existimantis iuris consultum ib. voluisse quasdam esse servitutes quæ in ipso solo consistunt absque superficie hoc est ad quarum usum non est edificius aliquod necessarium sed solum solum et terra sufficiens est ut in servitute itineris via aquæductus et alijs & etiam alia servitutes quæ in superficie hoc est in edificio consistunt l. servitutes quæ ff de serv. urb. neque enim esse potest nisi super ficies sit quæ servitutem debeat aut cui debea tur ut in servitute altius tollendi altius non tollendi stillicidium admitendi vel avertendi

oneris

oneris ferendi, et similib.

N.o 12 Consequenter ad superiorem regulam queritur an in solo provinciali sollo potuerint servitutis imponi ante Iustinianum nam cum duplex olim esset dominium aliud natile quod bonitarium vel in bonis appellabant aliud iustum et legitimum quod quiritarium dicebatur Brisonius lib. 4 selectarum c. 2 et ante Iustinianum provinciales non essent domini prediorum ex iure quiritum sed domini in bonis qui ideo bonitarij appellabantur ut ex theophilo testatur Cuiacius tamen videbatur non posse eos servitutem imponere sed nihilominus constat id potuisse ex l. 3 C de servitutib. et aqua, que sententia magis procedet si sequamur Rebolledo ad l. 12 tab. c. 6 dicamus non in italico dumtaxat solo sed in provincijs quoque iure mancipij cives Romanos predia possedisse

N.o 13 ad huius regule explicationem etiam expectare videtur lex nondubito 12 ff. hoc titulo ut cum ea cautum sit neminem fundo servitutem adquirere nisi eiusdem dominus sit nondum singulari tamen persona verum etiam de municipio civitate ac universitate accipiendum sit ut scilicet prediis suis per servos publicos servitutem adquirere possit quod tamen etsi sine ulla cunctatione et dubitatione jabolenus responderit in d. l. nondubito dubitatione carere non videtur constat enim in adquisitione servitutis consensum necessarium esse necessarium quoque possessionem aut quasi l. quoties 2a et 1a hoc titulo municipes autem possidere non possunt l. 1 § fin. ff de adq. possessione quia universi consentire non possunt cum in civitate aut republica sint infantes furiosi et alia id genus persona

consensum

non hentes l. q. ad certus ff locati l. infans ff
ad l. Cornelliam de sicarijs quarat Bonifex
mc Romana §. fin. de snia excom. lib. 6 prohi
buit sntam excomunicationis in Universitatem
ferri quod vero quis esse adquirere non pot. neque
possessum pot. ex reg. a §. 1 labeo 2 ff de usucap.
sed huic dubitationi occurritur quod licet
cives omnes in universum non facisse consentiant
neque posse ipsos possidcant hoc tribuire ...
vel in ijs quae sibi utilia sunt consentire intelligun
tur et per liberam personam hoc est per actores
et administratores possidere et usucapere eorum
l. municipia ff. ut in possessionem legatorum caus. l. signi-
§. item municipes ff ad exhibendum et non solum hu
ius modi personas tum servos publicos l. 1
et 2 ff de adq. poss. l. q. autem ij servi publici
fuerint et qua eos conditio ad multorum
declarationem observavit Duarenus in Ro. priu
tit. Mantica in glosario 1a p. c. 28 et 96
Braquet de ... consuet. limitat. 30 n° 32
Forcatulus dialogo 98 Gobean lib. 2 variarum lectionum
c. 10 Cortiatius ad tit. C. de servis Reipublicae
Justus Lipsius l. 1 electorum c. 22 et in notis ad
Tacitum l. 10 annotat. §§ late et eleganter
Petrus Faber lib. 2 semestrium c. 24 ad finem
id autem primo receptum fuit constitutione divi
Nervae ut testatur Ulp. in frag. tit. 24
vers. o civitatibus postea vero Senatus id confir-
mavit Albonio et Paulo consulibus ideoque
Senatus consultum Albonianum fuit dictum
de quo mentio extat in l. cum Senat. 2 § ff
de reb. dubijs in l. eis 26 ff ad treb. in § univ.
ff de libertis universitatum in de que hereditatem
legatum

legatur fideicommissa. Sed syndicos et actores [illegible] municipes [illegible] [illegible] muni cipibus ff. de condit. et dem. Iure illi itaque [illegible] publicos [illegible] communibus servitutem adquirere. nº 17

quod si vegeas rem suam nemini servire neque [illegible] l. [illegible] ff. de servit. [illegible] fundum autem municipum singulos videri civium et ideo [illegible] [illegible] civis fundo serviat. facilius [illegible] [illegible] publicum municipes non [illegible] singulis [illegible] parte adquirere sed generaliter [illegible] quia [illegible] fundo ac [illegible] civitatis nomine singulorum sed universitatis l. sed. hac [illegible] qui manumittitur ff. de manu [illegible] cando l. in tantum 6º. §. universitatis ff. de rerum divis. [illegible] neque servus municipum cuique eorum adquireret [illegible] [illegible] nomine et resolbit [illegible] [illegible] non dubito n. 5 [illegible] quo [illegible] [illegible] eandem rationem [illegible] [illegible] [illegible] in causa civitatis [illegible] tradit [illegible] ubi [illegible] et in d. l. in tantum §. univer sitatis nº 1 [illegible] in [illegible] lib. nº 4 nº 18

sed ad hanc difficultatem [illegible] [illegible] [illegible] non dubito [illegible] et si [illegible] § a ff. de servitute legata. ubi docemur servo ad [illegible] fundum [illegible] viam legari et ad legati valorem non [illegible] personam [illegible] [illegible] esse sed [illegible] servi [illegible] non [illegible] unde fit ut in d. l. non dubito cum servus [illegible] non [illegible] et [illegible] personam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]

admittendus

Ut servitutem muniendi vias adjicere [illegible]
qua dificultas major si ad certam rectum
vias fundi dni servitutem stibulari et adqui
rere possit l. si unus 19 § de servitutibus
rusticorum l. 2 ff de servitute legata l.
eiusdem § 15 fin l. si cons 19 ff de stibulat
servorum neque admittendae generalis Accursij
solutio ind. l. etsi max. verbo legum 9 addiscri
men stibulationum et legatorum voce alias
solet recurrit quod idem reducat ind. si unus
et ind. similis 2 § regula ff de legatis 1°
et ind. debitor 3 § 15 servo tuo ff de legatis 2°
nam huiusmodi solutio nunc admittenda
nisi congrua discriminis ratio tradatur
ut late probat Covarrus in tot. dicis legibus
loco 17 unde fit ut ista dificultas maior
nunda discriminis ratio consistat quare
Bartolus ind. l. eiusdem § fin n° 1° post
primum diferentiam meo consideranda creat
quod cum legata ob afectionem testatoris
et honorati persona relinquantur l. neque
adjecit ff pro socio atque ut ait lex 3°
ff de legatis 3° cui cuius non tam quaeratur
cui adquiratur quam cui honor factus sit
et servus legatum adquirat sine sua indus
tria inde fit ut servitus viae ad fundum dni
servo legari non possit quia cum servus
cuius persona ind. dicitur quaedam non habeat

fuisse

fuisset servitutem adquirere tentata sine prædio
quod in se habebat, 3° servitute qua industria
hominis et opus inducitur aquirere possit
quae tamen non constituta est, ut constat l. fin.
ff. de servitutibus praediorum. Unde sufficit utile
usus dominium habeat, in quem ultra dirigitur talis relatio
quam rationem sequitur Forcatulus in d. l. nondu-
bitandum 3° quod tamen ratio differentiae ex variis causis
non admittitur a Joanne Fabro in § sed cum
factus inst. de stipulat. servor. et ex eodem ha-
bet quam in § Pastinium in d. l. scis mea aliqua
ratione dicenda quam si verae dicere possem
cum communis defectu et facturam.

Proximus vero legavit adversus
Duplicem iuris regulam et sortis animal
[illegible] antiqui qua contrariatur cum hodie
[illegible] factionem ex persona domini
esse ita ut servo alieno etiam dominum [illegible]
capere possit, si eodem ex eodem [illegible] ca-
pere possint, l. omnibus § 2 ff. regula de
legat. 1° l. debitori § si altero alterius ff. de
leg. 2° l. non minus ff. de hered. inst.
et [illegible] haec autem generalis regula et
ad personas potest quia si generaliter
quaeratur an possit legari servo in persona
domini [illegible] si in autem s. [illegible] quaeras
an hoc vel illud res haec vel illa possit legari
servo, respiciendum est ad personam [illegible]
servi an eidem libero facto eadem res legari
possit ut si non possit legari libero neque

servo possit

quod fuit 2ª reg.ª Cuius autor fuisse
videtur Iulianus teste Cuiacio in obserua-
tionum libro 6 questione Iuliani ex
qua regulla inmedio est Iulianus
seruo ad fundum dni fructum viam legare
quoniam cessat esse eidem si autem hereditate
tate mortui non recte viam legari
posse cum fundum non habet cui seruitus
adquireretur hoc autem ius in stipula-
tionibus locum non habet quia seruus
non tantum ius stipulandi habet imperare
ex persona dni

stipulati servorum sed et ius hoc vel illud
hanc vel illam rem stipulandi in ista
seruus habet ex persona domini non ex
persona sua et ideo seruus viam recte
stipulatur ad fundum dni vel dominorum
l. 2 ff de seruitute legata d. l. m.
quod si ad hoc huius rationem queras
causa quia in stipulationibus id minus
spectatur qua potissimum in nomine
l. 4 § ult.º ff de regulis iuris eo quod
enim vires accipit stipulatio l. usus
fructus 26 in fine ff de stipulat. seruorum
l. potior 11 in fine ff qui potiores
in pignore habeantur excerpta faber
in d. l. non omne et l. 3 ... ...
at vero in legatis non tempus ... ...

dium

l. 2 C. de servitu. et aq.ª aliis

diem legati cedentis nisi dicim, l. qua legata de reg.is iuris l. si post diem s.o ff q.do dies legi cedat v.e fit ut stipulatio statim dno adquiratur neque adquiri unquam potuit servo etsi manumittatur legatum autem neque dno adquiritur neque servo antequam dies legati cedat die autem legati cedente fieri pot. ut ad libertatem servus pervenerit quo casu neque dno adquit legatum via ad fundum dni neque servo adquitur quia fundum non het

Sed ad huc obstare videtur lex ctr. in ff

n.º 6 de legis 3.º in fine ibi servitus quoque prediis hentii recte legatur, nam cum servus non possit here predium nisi ex causa peculiari idautem predium dni sit videtur servo legari posse servitus ad predium dni propter quo in dis cultatem gla ibidem testatur in multis lo dicis, abesse dictionem illam servo quae tn lectio etsi omnem tollat dificultatem ex dubii eorum capite dificilis redditur primo quia caret dubitandi rat.e quis enim nesciet servitutem prediis henti recte legari nimirum aliis recte legatur quam prediis habentib 2.º quia articulus ille quoque notat similem casum adiungi subiectioni l. non dubium, in vers.º, 1.º de leg.is 3.º casus autem in d.º vers.º servitus propositus dissimilis e' in itio enim dixit Metians etsi ea quae futura sunt recte legari veluti insulam, quae nascetur in flumine vel quod ex ancilla nascetur longe autem dissimilis e' quod seqtur servitus quoque

prediis henti

recte legari qq ratio mot. Lu'atius in l. simili et tibi 12 § reg° de leg. 1° et in l. etsi maxime existimavit illam vocem servo abundare, quamvis in alijs codicib. non reperiri dixim. ea tn detracta addendam esse negatem, et ita esse legendum servit. quoque prediul non hnti recte legari ut sit sensus etc. ei q nunc prediul non hbt recte servitutem legari nam si legatarius tempore test. nullum prediul habeerit poterit tn adquere vicinul predij et die legati cedente adquisitam hre qui sensus recte congruere videtur superiorib. dixe rat enim consult. recte futura legari unde subijcit futuro edificio servitutem legari quemad modul in l. si servit. § ult° ff de serv. urb. et in l. labeo ff de serv. rust. et ego docui s° in l. a° n° 3° qua tn interpretatio cum aperte repugnet vulgatae lectioni s° ouium codicum fidem none admitenda — sed ea quam gta 2° loco constituit ut d. lex etc. procedat in fundo peculiari non minorem continet dificultatem nam si dicatur servus peculiul hre cum dns ei constituit l. 4 in prio l. § ult° ff de peculio atque idem peculiul dicatur esse velut patrimul servi ins actiones in l. de actio et in l. si ex duob. 32 ff de peculio vere tn ibi velut patrimoniul dicitur nam vere patrimul servi none primo quia patrimoniul patris familias dicitur 2° quia servus si heat peculiul dniul tn peculij non hbt esse sed dns et ideo servi nil peculiul

Peculiul enim

peculiis nrul de l. si ita 16 infra de usuct habitatl. Vnde fit ut sub hanc interpreta tionem in dl. ets ad fundum dni servitus legata videatur contra dictam legem, etsi max.

Vnde in tanta dificultate nisi quis vellit priorem glose interpretationem sequi de tracta dictl. ratio ut sit regullam prosonat consults, quae ets reprobatur in dl. i. ff com prediorum poterit vulgari littera retenta sermone dictum versiculus ita intelligere, ut metiar, ibi scribat vallere legatus servitu tis futura servo relictus cum prediuis heat nam cum ipse servus prediuis hrere non potest vere et cum efectu nissi manumissus illa quallitas adiecta, et veluti conditio prediuis hentis denotat vollunatatem testatoris eam esse ut servitutis legatus consistat si servus ante diem legati cedentem vicinus prediuis adqsitus heat tacite enim exeo quod eo in casu illi legat ser vitutem quo prediuis heat relinquere videatur sub hac conditl. si liber fact. sit ante diem legat cedentem cum nissi liber sit prediuis hrere non potest quarat. recte conquirit ipse versiculus cum sulpteriorib., nam cum initio doceat metiar, ets ea quae futura ss legari posse subiungit posse legari servitutem futu ram videlt servo q illi tempore servus sit postea tn ante diem legati cedentem manu missus prediuis heat ad quod servit. per sequns adqsita videatur quae interpretatio in termi

sustineri poterit

n° 1 J dum alius meliorem adferat

ex ijs orb. constat ut ad superiora redeam, illud peculiare esse civitati ut per liberam personam ide' sindicum universitatis servitutem adquirat privatus enim civis per procuratorem non adquiret ius servitutis quod sic e' intelligendum ut actionem personalem ad servitutem constituendam non adquirat cum per liberam personam actio non adquiratur l. sollutam §. per liberam ff de pignoratitia act. et l. 1a cum alijs C per quas personas nobis obligatio mitta fuerit ita ut quasi possessionem cedi expediat recte procurator poterit intervenire et patiente promissore quasi possessionem et dominij servitutem nobis adquirere cum in servitute dominium et quasi possessio consideretur l. 3 ff si usus fruct. petatur l. quoties § 1 J. 1a fructus quae ultime per procuratorem nobis adquirantur l. possessionem quoque §, et si possessio ff de adq. possessione l. ea quae civilliter ff de adq. rerum dominio quam distinctionem tradit Portanus, in id non dubitamus

ex eadem superiori rego procedit ut qui servitutem constituit non tantum dominus predij esse oportreat sed et solus dominum neque sufficiat pro parte in divisum dominum esse ex quo fit ut unus ex dominis communis adium servitutem imponere non possit etiam pro parte sua ut in hac l. 2 et in l. un. 34 ff de servitutibus rusticarum

quae tamen conclusio difficilis redditur ex sequentibus primo namque cum dominus possit servitutem

in ponere

imponere d. l. 1° ff. com. praediorum et dictum a.
illud dicis ex pro parte comprehendatur sia
§ dni mi 2° ad S. C. Sillanianum l. illud ff.
de ritu nuptiarum l. 2 ff. de condit. insti
tut. ubi videbatur dm un^s exdnis comuni adium
posse servitutem imponere dicm taxat
pro sua parte vallatam argo l. si quid de tota
§ 6 ff. de rei vindicat. iunctis iis quid ad senatus
senatus tradunt Jason mi ui tis gentius
§ adeo n° 4 de pactis tiraquel. de retractu
l. magrez § 1° gla. § n° 4 6 precedentem. cum
id quod solum tacere minime dicatur l. merito 16
ff. pro socio l. illud § 6 ff. de ritu nuptiarum
ubi quidos libertam eius esse negari non potest.
ubi alterius quod possit libertatem tradunt dd.
certum ubi mi servi electe § 1° ff. de legis. 1°
Veteris mi id quod nemo de regulis iuris n° 37
Alciat. mi cuius l. 239 § fin. ff. de verb.
sig. 2° quia natura servitutum non ea est
ut aliquid faciat quis sed ut aliquid patiatur
aut non faciat l. quoties 15 § ult. § eodem
unde cum mea impositione servitutis socio
nihil faciat in vito socio sed tantum patiatur
aut non faciat recte videtur servitus consti
tui posse ab uno exdnis comuni adium —
accedit eis quod nulla congrua ratio videatur
cur servitus constitui in parte negetur cum
pars rei communis vendi donari pignoris ve
nomine obligari possit l. si fratres l. com. utriusque

iudicij

l unica C si res cois pignori dari posse

qq difficultatibus ut occurram

n° 19 singularis viris consultis in hac l 2 defendam

prefari oportet recommendandissime cois quid

quam ignorante aut invito socio iure facere

posse l sabinus ff cois dividundo iunctis ijs qua

ad huius reg.ª explicationem pertinentes

tes ind.ª sabinus et torrassius in hac l 2

tradunt fusius Menochius n° 15 et n° 16 ex.ª

de constitutis Franciscus Marcus decis.

498 Petrus de Ubaldis in tractatu de socie

tate q. 2 Becrus resp. 69 Ruchastega

295 Vitalis lib. 2 variorum c 5° Antoninus

thesaurus decis. 23 et 41 unde fit ut invito

socio servitutem imponere socius non posse

re si in totum constituere velit contra regulam

iuris alteri per alterum iniqua conditio

inferatur l non debet 74 de regulis iuris

videmus enim neque in aedibus propriis in iure

fas esse tollere vel extruere eas ita ut aliena

premantur invisitata servitute vel contra

formam antiquam l cuius l 9 luminibus ff de

serv. urb. ubi adde Brissonius lib. 1 selectarum

c 1° et Donellum in f. eque sic agent inst de act.

quod autem cois pro parte sua non possit im

ponere servitutem ex eo constat quoniam in re

cois partes quas socios esse dicunt partes natura

non sunt neque realiter separatae neque oculis

videntur sed mente et intellectu concipiuntur

l 5 ff de stipulat. servorum quare nulla pars

fundi

fundi quantulacumque minuta neque per
operationem intellectus considerari potest quae inso-
lidum pertineat ad eumque servitutem imponit
et in qua alter socius suam quoque partem
pro indiviso non habeat unde fit ut ipse non
possit imponere servitutem partis suae
quinetiam imponat alteri sicque sua parte
non potest constituere non quidem propter eam
sed propter socii partem quae onerari non potest,
accedit iis servitutes individuas esse, factumque
et usum individuum continere l. via in princ.
l. stipulationes non dividuntur de verb. [obl.] l. et per
iusiurandum 13 § 1° ff. de acceptilat. l. heredes
25 § ameo stipulatio ff. familiae erciscundae
l. 9 tit. 31 part. 3 et ut ait Covarruvias fin. n° 4°
sicut anima in corpore ita servitus tota est
in fundo et tota in qualibet parte fundi et
omnes fundi glebas complectitur l. si cui in fin.
l. certo generi 13 § 1° l. via constitui 23 § fin.
ff. de serv. rusticorum l. si quis duas 6 § si quis partem
ff. com. praediorum ubi cum dicitur servitutem
per partes seu pro parte dominii constitui non
per partes indivisas rei communis accipiendi
sunt nam si divisus sit fundus inter aliquas regio-
nibus potest quilibet ex dominis suae parti imponere
servitutem d. l. si quis duas § si quis partem —
ex quo dist. facilis patet responsio
n° ad textus in l. ad certam in princ. eod. tit. ubi certam partem
intelligere debemus partem divisam quae sensu
corporis hoc est oculis cernatur et ideo accipiendo
appelletur sicuti e converso pars indivisa in incerto

dicitur

l. Placet 25 ff. qq. modis Usus fruct. amitatur l. 1 § hoc interdictum ff. Ut possidetis cuius decissionis dubitandi ratio e. Prima, quia colligitur ex d. l. regis duas § regis. Item quod pars fundi divisa fuerit, magis quam fundi pars esse censetur l. recte 25 § ult.o ff. de verb. sig. et cum possit dns. alicuius fundi ex uno plures fundos et e diverso ex pluribus unum fingere pro arbitrio l. quod in rerum § penult.o ff. de leg. 1.o potuerit vetrius Pedum fundus efficere ex illum Ciceronis Tusculanum versum quem citat Valla l.o 6 fundum Varro vocat quem possit mittere fundo; 2.a ratio e. quod in partibus diversis periculus non e. ne quis imponens servitutem partibus in ponat et alienam cum huius modi partes nihil inse habeant communis aut Col. et partes dicuntur habito relatus ad tempus quo fundus nondum erat regionibus divisus arg. tex. in l. insulam in principalibus verbis ff. de adq. rers. dnio

Sed aliter pot. intelligi d. lex ad certam cum Paulo Castrensi ibidem et Corrasio ut plures loquatur de eo qui solus dns. fundi erat et in eo servitutem constituebat designata ab initio certa parte vel loco perquem iter agere liceret quemadmodum observabatur cum a principio servitus toto fundo imposita est et nondum locus declaratus perquem iri debeat quo casu cetera partes fundi libera censentur non quidem iure indicta servitutis sed ex facto eundi et redeundi vel ab aqua itinere seu rivo et ad libertatem hanc facit pertinet lex certo generi § 1.o ff. de serv. rust. sic que intelligitur tex. in l. simili 2 cum l. seq.

ff de serv. rust. ubi non designata parte per quam aqua ducatur totus fundus serviendi sed nihilominus edificia, arbusta, vinea non serviunt neque temere occupabuntur quod quidem pertinet ad facti servitutem nam sic locus qs quaere debet ut quantus fieri pot. aliis damnus non inferat l. 2 § merito ff ne quid in loco publico explicat forcat. in d. l. adcertas n° 2 et in d. l. si quis simpliciter q. a. j. eodem

n° 21 excipiunt ab hac consessa dd. usum fructus q. proprie non tantum divisa sed et indivisa constituitur l. 5 ff de usufructu et idem in re a. pro indiviso uni ex dnis recte pro parte sua usum fructus constituit aliis rei fructuarii secutat in partem usus fruct. cum ceteris dnis rei com. id autem non ideo receptum est quia partes sociorum hoc in casu divisae sunt sed quia usus fruct. ut ipse q. constituitur dividuus est l. 1a § si usus fruct. ff ad l. falcid. et in hoc a ceteris servitutib. distinguitur quae individuae sunt l. 2 § et haec l. stipulationes non dividuntur in princ. de verb. l. q. tt° 3. cuius diversa ratio multiplex arbitrarie pars assignatur ut constat ex auctoribus relatis a Castillo de usufructu n° 2 cum segg. c. 3. sed verior ratio vide, quae colligitur ex Paulo in l. vid 16 1a eodem ib. quia cum usus in dividuus est hoc est in simplici facto ceterum consistunt ut cum factus divisionem non recipiat

consequens servitutes divisibiles non recte pere

pendet cum hoc ex nostris praeceptis vel lato

sermone prosequitur Parlador lib. 1, rerum

quotidianarum c. 6 n. 5 et colligitur ex

Joanne 22 in extravaganti ad conditorem

de verb. significat. Usus fructus autem

ab initio consistat in facto l. 1 in princ.

ff quando dies legati cedat tam huius modi factus

ultra progreditur ad fructus percipiendos

quos ipse remiquit et adjicit fructuario

atque adeo in ipsis percipiendis omnis cuius utilitas

consistit et propter hanc utilitatem dividuas

usus fructus ipse dividuus censetur ut

ut sit ut ipsi fructus inter socios pro numero per

sonarum et corpore postea dividi possint qua

doctrina colligitur ex ijs, quae post antiquiores

tradit Duarenus in d. l. stipulationes non divi

duntur Equinarius Varo in d. l. 2 ff de verb.

de in viduis c. 3 Donelus ibidem n. 1 et hanc

n. 19, et lib. 10 om. c. 24 et lib. 1 c. 9

n. 22 Sed adversus superiorem traditionem

non leviora obstant argumenta primo nam quia cons

tat ius usumque vias servitutis dividi admittere lex ut pomus § 1 junct. eodem lege

ad eos 29 § fin. ff de serv. urb. l. si cons. 27 in fine

l. unus ex sociis 30 vers. et ideo de serv. rust.

l. pluribus 140 § et si placeat ff de verb. in

99 consulti res pendent servitutes etsi pro

parte constitui non possint adquisitas tamen et

constitutas

l. 2 C. de servitu. et aliis

et constitutos pro parte retineri, ergo
usumfructum sicut ceteras servitutes indi-
viduum esse constat ex generali comprehen-
ssione legis stipulationes non dividuntur
ff de verb. et ex eo quod nulla inter eum, et
usum congrua discriminis ratio reddi posse
videatur cum utergue eodem modo consti-
tuatur l. 1 ff de usu, et habitat. et
usufructui usus cohereat l. servitus § 1 ff
illo tit. et non pauci cases sint in quibus usus
fruct. et usus idem sit, ut non plus illo quam hoc
neque hoc quam illo contineatur veluti si se-
cunda usus constituatur l. 5 in fine l. quoniam
1 ff de usufructu ear. rerum item si modicus
usus fructus alimentorum vice sit relictus l. cum
ij 8 § si in annos ff de transact. aut si tam
exile preduim sit ut ex fructibus nihil redigi
possit preterquam quod ad sublevandam unius
hominis necessitatem satis est. l. fundi 15
ff de usu, et habitat. item si usus sibi cons-
tituatur l. penult. ff eodem 3° quia
utilitas quae ex fructibus percipitur usum
fructum individuum facit et servitutes pre-
diales dividua dici debent cum pro partibus
utilitatem modo mensura modo tempore
dividantur l. arbor 19 in fine ff com. dividundo
l. via 5 § 1 et 7 hoc tit. ob quas et alias rationes
Otomanus quoque illustrium c. 20 usumfructum sicut
ceteras servitutes individuum esse existimavit
sed ad huc in disputatione retenta ut difficultatibus

n° 23 occurramus advertendum primum argumentum

adeo grave esse

Vt Acc. in d. l. vnus ex socijs avsus fuerit affirmare servitutes cum pro parte retineantur individuas non esse. Cuius sentiam etsi defendere conetur Rom. in d. l. stipulatio non dividitur late et bene convincit Jasson ibidem n.o 16 sed pro vera cius resolutione constituo primo id quod consulti in dis iuribus statuunt pro parte servitutem adquiri non posse l. pro primus si in fine ff. com. prediorum l. vt pomum § 1 l. via i-j l. pro parte sive eodem nam cum nemo possit servitutem adquirere rei suae quinque adquirat alienae inde sit ut stipulari partem alterius ex socijs servitutem quis parti suae non adquirat nec alteri penitus adquiratur d.o reg.al text in l. stipulatio ista § alteri ff de verb. — neque obstat quod alteri per alterius recte adquiri pot. quoties versatur interesse stipulantis d. l. stipulatio § si stipulator cum segg ff de verb. vnde cum hisq stipulatur servitutem maximum inte resse habeat in adquisitione huius iuris vide dm stipulationem valere etiam pro parte alterius socij et per consequens servitutem adquiri inde tus — nam huic difficultati respondent allegi quod tunc stipulatio alteri facta tenet quoties res pertinet commodum stipulantis vt in exemplis degg iuris consultis in d. § si stipulator at vero in adquisitione servitutis non resultat dum taxat commodum stipulantis sed etiam alterius socij atque ideo obtinet secunda reg.a § alteri sed haec sollutio defendi posse

non videtur

L. 2. C. de servitutibus aliis

non videtur quia stipulatio illa rem vitiosam salvam fore non solum respicit utilitatem actoris verum etiam rei publicae unde magis admittitur ea solutio quod licet stipulantis interest actio tamen non alteri sed stipulanti adquiritur ut notat Duarenus in d. § si stipuler et colligitur ex traditis per Sapponem ibi n° 3, et probat Alciat. in d. l. stipulatio § si in insulam ex quo fit ut adquisitio servitutis pro parte alterius fieri non possit quamvis interesset stipulatoris et quamvis fieri possit in vito altero locum non habere —

n° 24 2° constituo quod licet per partes servitus queri non possit quesita tamen per partes retinetur d. l. unus ex sociis d. l. pluribus § etsi placeat de verb. ratio huius rei ea est quoniam cum servitus semel imposita non personae sed fundo inhaereat quamvis fundus qui pleno iure et in solidum inhaereat postea ex aliqua causa totus esse incipiat servitus pro parte retinetur idem pro ceterisque partibus fundi indivisam quae aliud me remanet qui servitutem constituit vel adquisivit durat et tenet ita ut omnibus sociis qui postea effecti integre et perfecte debeatur absque aliqua eius divisione vel diminutione ut constat ex d. l. unus ex sociis, et ex iis quae post ordinarios tradunt Equinarius lib. 2 de individuis c. 2° donet. in d. l. pluribus § etsi placeat Ant. Gomez lib. 2° variarum c. 10 n° 15 Covarr. lib. 4 var. c. 9 n° 5, et ut dici solet facilius quid servatur quam de novo queratur l. patre furioso ff de iis qui sui vel alieni iuris l. ora l. § fin. ff de ritu nuptiarum —

neque obstat quod servitutes confusione

extinguantur

si idem Utriusque Predij et dominantis et servientis dns esse cesserit l. qdqd infrie ff Com. Prediorum l. i.a ff quemadmodum servitutes amittantur quoniam hoc non procedit quando qs pro parte tantummodo dns fundi factus e. ut in d. l. Pomnul. § i.o et in l. si quis a des § i.o ff de serv. urb. sed qdo in totum utriusque fundi dominus consequutus e. d. l. i.a ff quemadmodum servitutes eademque ratio est si com. fundo serviat alius fundus, et in toe. a sociis cuius dimfundi com. redimatur x.a textus in l. si com. ff de serv. rust. nam ubi retentioni locus non e. necess.o sequitur confussioni locum esse perquam servit. extinguatur ut in d. l. si com. non pote retineri servit. quia cum ab extraneo deberetur non potui pro parte tua retinere servitutem in fundo quam mihi ante non debuisti et vice versa non pot. tu pro parte mea retinere servitutem quam tibi nullam debui ut explicat Cuiatius in d. l. si com. l. i.o ad edictum salbij Juliani —

Sed adhuc dificile e. et superiorem
n.o 24 doctrinam ledit quod scriptum e. in l. pro pte. § i in § i.o ubi Modestinus ait quod si qs fundus hens viam stipulatur et partem fundi sui postea alienet corrumpit stipulationem in eum casum deducendo a quo incipere non possit quod et si totus fundus alienetur docet Paulus in l. si sub una 136 in § i.o ff de verb. sed res ponderatur predicta iura procedere in servitute tm promissa per stipulationem et nondum constituta per pacientiam vel traditionem x.a l. quoties 20 j.a hoc tt.o tunc enim actus perfectus non e. alias si servitus esset constituta non viciaretur sed pro parte retentio

fieret

fieret cum actus consumatus et perfectus tam in dispositione quam in executione, et ad eum finem perductus ad quem destinatus fuerat non videtur si ad eum casum res veniat a qua incipere non potuit l. in ambiguis § 1° ff de reg. iuris l. factum legitime eodem tit.° in ° cum iis, quae tradunt late Cuiacius in l. 2 § ex iis ff de verb. et tractatu 6° ad Africanum in l. fundus 32 ff de servitut. rust. pro mar. illustrium quaest. c. 35 DD. Coiter in d. l. factum legitime Petrus faber in d. l. in ambiguis, et in l. quod ab initio eg. professionem ff eodem Donelus in d. l. plures § et si placeat Tiraquel. in tract. cessante causa limitatione 1 ... n° 5 Ant. faber l. 8 coniecturarum c. 12 Alciat. in d. § et si placeat Claudius Protus Groscan siue regularis generalius iuris c. 3° Equinarius et contra sius in d. l. praestite n° 11 Petrus Greg. l. 4 ... tag. c. 1° n° 6°, et ego latius tradidimus in ... lantem ... n° 34 neque supradictae solutioni obstat textus in d. § et si placeat quoniam ibi de servitute promissa et nondum constituta loquitur l. ideo tamen heredes pro parte retinere servitutes dicuntur quoniam tanquam una persona loco defuncti stipulatoris habentur arg.° tex. in l. fin. l. de in ... et aliis subst. et eorum quae tradit glossa in l. 2 in fine ff de pretoriis stipulationibus.

n° 25 — quoad 2 um argumentum attinet ad d. l. stipulationes non dividuntur facilis est responsio ex iis quae in ... huius ... n° 1° diximus, quod servitutes verbo contineantur et servitutes, quae si personarum

l. 1, ... § ... hoc ...

l. 1 § si usufruct. ad l. falcid. ex quibus verbis verbum id verbi coangustatur, et de servitute prædij per excellentiam intelligitur, § fin. inst. de usu et habitat. l. 2 l. 4 l. ergo l. veluti ff de serv. rust. quae et ratione intelligi debet verbum illud servitutum in d. l. 56 ubi stipulationes non dividuntur, et ita illud accepit glossa ibidem verbo servitutum. Prætereo multa quæ inter usum fructum et usum dicta ut videre est cæteris qui scribunt Pichardus ad titulum inst. de usu et habitat. in pr. Otomanus Commentatores in Pandectas l. 7 ad titulum ff de usu et habitat. Donellus l. 10 com. c. 24 et ibi in d. l. Perseverum iuris consulti asserat fructum sine usu esse non posse id tamen explicat Otoman. accipiendum esse regulariter quoniam interdum fructus sine usu reperitur veluti cum dominus fundi usum Titio legavit et heres eius sine usu fructum vendit d. l. perseverum § ult. ff de usu et habitat. similiter et in l. per iusiurandum 13 § siquis usumfructum de acceptilatione aliud exemplum proponit videmus enim cum quis usum fructum stipulatus erat usum accepto ferret ac proinde solum fructum sine usu in obligatione remanere sed huiusmodi subtilitatem de fructu tamen non vero coniuncte de usufructu intelligendam esse admonet Otomanus ubi supra est regulariter inter usum fructum et fructum nihil discriminis esse dicat I. C. in d. l. perseverum in § 1 cum usus fructus habet se tanquam totum quod usum et fructum tanquam partes continet quamvis tamen huius difficultatis componenda sequutus est et Cuiacius l. 8 observ. c. 9 et l. 3 c. 2 sed ego omissis ijs quæ circa eam tradunt Alciatus l. 2 parergon c. 3 Fatius 1 parte antinomiarum statim post principium Carondas l. 1 verosimilium c. 2 Conan. l. 4 com. c. 5

Gilbertus

Regius lib. 1° enanciophanom c. 11 Varius puto quod post glosam observarunt Angel. Imm. Romanus Alexander et alij quos refert et sequitur Ant. Gomes lib. 2 variarum resolutionum c. 10 n° 19 Iulius pacius antinomiarum centuria 3 antinomia 3ª, et Costallius mss. alij et ff de usufructu usum quidem usu fructui messe non tanquam servitutem, ctius quoddam quod separatus abipso usufructu considerari possit sed tanquam commoditatem ipsius usus fructus et utilitatem ex qua fructuum perceptio procedit, et causatur non enim pot. fieri ut fructus percipiantur nisi res ipsa tractetur ex qua fructus percipiuntur ut enim est rem tractare et exercere commoditatis alicuius percipiendae causa, et ita usus precedit naturam rei, spectemus sive fruentis animum ut late prosequitur Conan. d° l. 9 c. 5 in pr° sin quam interpretatem accipi debet quod ait iuris consultus in d. l. Per servum § ff de usu et habitat. usumfructum sine usu esse non posse sed de usu provt est separata species servitutis illud intelligamus manifeste o. p. ponit videatur ibi in eadem l. Perservum § poterit aliás incipit lex sed si de usu. 1 § poterit ff de usu et habitat. et in l. huic stipulationi § 1° ff de usufructuarijs quemadmodum caveat fructum sine usu recte stare posse nos do in qq. Iuris consulti atque ita fiori poterit ut unus usum habeat hoc e° servitutem usus qua quidem uti possit et rem tractare quantum tractandi et consumendi ipsi ad usum, et utilitatem quotidianam

sufficiat et ultra non progrediatur l. plenum § 1.o ff de usu et habit. alterà vero quod inde superarit habebit neque minus ex eo etiam fruendi caussa fundum habebit l. si alij § 2 ff de usufructu. sed et quod attinet ad d. l. 5 § penult. cum l. quoniam l. 10 ff de usufructu earum rerum quae usu consumuntur in qq. usum et usumfructum pecuniae idem continere traditur id ea ratione procedere dicendum quia natura ipsius rei id expostulare videtur cum vere et proprie usus fructus pecuniae non sit cum in abusu et consumptione consistere dicatur ob id quod siquis pecunia utitur eam alienando vi ipsa illa pecunia eo usu consumitur unde fit, ut propter naturam eius rei ius usus fruct. pecuniae relinquatur vel quasi usus fructus ex d. tit. in l. 2 ins. 1.o ff de usufructu earum rerum nihil amplius contineat quam usus relinquitur quae et ex caussa fit, ut ex eadem natura rei in l. penult. ff de usu et habit. usu silvae legato fructus datus intelligatur quia scilicet nisi liceret legatarijs vendere nihil habituri essent ex eo legato veluti si legatus esset usus silvae ab oppido remotioris ubi si legeretur legatarius silvam caedere et comburere ligna ad suum usum plus sane in impendijs erogaret quam si urbem emeret quomodo cum textu recte explicat donell. in l. 1.o, 10 com. c. 24 ex qq. casibus et alijs in argumento adductis non bene quis inferre valeat quod quemadmodum usus individuus est ita et usus fruct. debeat esse individuus quoniam usus in sola rei tractatione et necessario usu

Posterior

potius c. postquam nihil quod usuario ad com
pendium relinquatur l. plenum § 1° ff de usu et ha
bit. at vero usus fructus progreditur longius et
huc spectat ut utendo etiam fruamur id est fructu
um rem per se corporalem atque dividuam acq
quiramus non ad utilitatem nram dumtaxat
quatenus necessitas exposutlat sed etiam ad com
pendium hoc est ut quidquid inde emolumenti per
cipi potest vel vendendo vel locando vel alio modo
adquiramus

n° 7 neque obstat huic resolutioni lex si ut certo
§ si duobus vehiculum ff commodati quatenus in versu
verum in vehiculo videtur ostendere vehiculi
commodati vel locati usum dividi posse quoniam
dominus ex superioribus consultum ibi non de usu
quatenus est servitus pertractare ut ex eius li
quatenus est servitius pertinctare ut ex eius li
tera apparet inrotagta ibidem verbo vehi
culi recepta a Bart. n° 2, et Iulio Pacio ant.
nomiarum centuria 5a antinomia 50 sed de usu
potius et utilitate rei duobus simul locata vel
commodata et an culpa, et negligentia illorum
re perempta unusquisque in solidum an
pro virili tantum parte teneretur neque magis
urget ille ibi in versu verum in vehiculo quoniam
in versu sed esse verius I.C. resolvit utroque
casu factum illud utendi esse individuum etiam
in vehiculo quam in balneo portico vel campo
duobus simul locato vel commodato unumquemque
ex conductoribus vel commodatarijs in solidum teneri
si res eorum dolo culpa vel negligentia perierit

Ant. Conius et Costallius in d. § si duobus vehiculis Duarenus in Paraphrasi ad titulum ff de verb. c[ap.] ult[im]o in fine et Pereqtur late et eximpt[?] Cocorna[?] Otoman illustrium quaest. c. 19

resultat ex ijs insignis inter

n° 28 usumfructum et usum dif[feren]tia considerata ab inter preatibus post Bart. in l. 4 § Cato q[uaestio] 6 ff de verb. quod si quis usum sibi et heredibus suis stipulatus sit, ut in t[ex]tu[?] in l. stipulatio ista 38 § si quis ita ff de verb. pluribusque heredibus relictis decedat non competit eis in sollidum usus idemque usus qui defuncto competebat sed plures diversique usus de novo constituuntur ita ut totidem sint quod heredum personae cuius rei ratio e[st] quia cum actus sit ut usus ad heredes transeat et id ex natura usus fieri non possit per l. in t. de usu et habit. non videtur usus transmissus sed novus in heredum persona constitutus et quia individuus ideo cuique heredum singulariter competit quam opinionem tenuit Bart. q[uaestio] 6 Ruinus et Coter alij in l. 4 § Cato ff de verb. idem Bart. Cuman Paulus Castrensis et Alciat in d. l. stipulatio ista § si q[ui]s ita Costallius in l. usus pars ff de usu et habit. Grangianus de individuis c. 52 quod tamen in usufructu s[ecund]o observandus videlicet quia cum divisionem recipiat non in sollidum ad singulos heredes pervenit sed vel dumtaxat inter omnes dividetur atque ita non redditur deterior conditio promissoris per mortem ipsius stipulatoris ut post Bart. ubi s[upr]a notavit Paulus Castrensis in d. § si quis ita n° 3°

de cuius t[ame]n

decernis tamen intellectu dis putat bene Dominus Illius
feret, in d. l. stipulatio ista § si quis ita in versu
fin. — quod autem attinet ad 3um argumentum
supra propositum in hac eadem lege n° 22. quod
videlicet servitutes modo mensura modo temporibus
secernantur atque inde constet non esse individuas
examinabimus deo dante in § 7.

Sed adhuc tamen in hac l. 2 exeo difficilis
n° 29 redditur quod mortuo promissore quivis ex here-
dibus tenetur constituere servitutem et econtra
mortuo stipulatore pluribus heredibus relictisque
quilibet in solidum habet actionem l. 25 § ex his ff de
verb. l. heredes 25 § am ea stipulatio ff familiae
erciscundae l. fin. de servitute legata l. via 17 ff hoc
tit. l. ea quae ff de regulis iuris l. 9 tit. 3 ... 3a
propter quam difficultatem multi quos refert Alciat.
in d. § ex his n° 29 et Cuiacius ibidem n° 7 et 8 regu-
lam vitiae in servitute constituenda admittunt ...
...mea quae fuit a defuncto promissore arg. gratia recepta
mea quae fuit a defuncto promissore arg° gtia recepta
in l. arboribus 13 § navis verbo naviget ff de usufructu
et in l. si pro curatorem 8 § si ignorantes ff mandati
cum concessis his quae tradit Duenas regula 291 limitat. 2a
et regula 337 ampliat. 8a sed magis recepta
sententia quam Bart. Bart. et alios quos refert Gomet.
sequitur Cuiacius et Donellus
l. 2 variarum c. 10 n° 16 seq. Faquineus l. 10
in d. § ex his n° 6, et l. 15 om. c. 6 Faquineus l. 10
controversiarum c. 63 n° 16 cum seqq. et ab ea iudicando
et consulendo non videtur recedendum ut videlicet unus
ex heredibus promissoris non precisse ad constituen-
dam servitutem compellatur sed ad stimationem ten-
dam ad quam ideo damnatur quia vel culpa heredum

effectum fuisse

ut id quod promisit defunctus non prestaretur d. l. heredes facit text. in d. § ex his verbis ideo quo casu ubi etsi ad sollidam servitutis stimationem damnetur heres sic tamen damnatur ut quod sollidum prestiterit respectat iudicio familliae erciscunde a ceteris coheredibus quorum culpa effectum est ut servitus non prestaretur allioquin si ad ipsam servitutem precisse constituendam compelleretur locus non esset repetitioni cum ipse in constit. servitutis non amplius ceteris erogaret in quo tamen illud advertendum est cum heredem cum quo agitur antequam condemnetur impetrare spatium a iudice posse intra quod agat cum coheredibus ut conveniences in unum et excitati servitutem imponant cum omnes simul id facere possint ut argumento text. in l. fidei comissa ii § si in opere ff de leg. 3° observavit Paulus Castrensis in d. l. in executione n° 3 de verb. Duarenus et Donelus in d. § ex his d°. l.° is om. c 6

quod si queras rationem discriminis propositi in d. l. heredes § cum ea stipulatio cum verso 2a. si promissor cur videlicet adversus unum ex heredibus promissoris in sollida servitutis petit. et sollidi condemnatio est unus autem ex heredibus stipulatoris petenti non similiter sollida servitutis stimatio prestatur ea asignari poterit ex necessitate huius condemnationis quod si uni ex heredibus stipulatoris sollida servitutis stimatio prestaretur eveniret, ut ceteri coheredes qq adhuc sollutum non est adhuc ex sua persona possent petere atque ita iis petentibus eque sollida stimatio servitutis prestanda esset quoniam uni stimatio sollutam ceteris coheredibus in vitiis nocere non potuit l. invito C

de sollut. C

desolut° v° fieret ut plures stimationes servi-
tutis prestarentur cum unica tm debeatur. 3° arg°
si unus ex heredib. promissoris insollidam stimat. con
servitutis condemnetur non erit metuendum ne a ce-
teris coheredib. eadem exigatur stimatio nam solut.
unius, ceteri coheredes etiam inuiti liberantur arg° tex.
in l. solvendo § g ff de negociis gestis l. sollut. 2 §
l. solvere 5 § ff de sollut. neque obstat quod cum
uni ex heredib. stipullatoris insollidum actio competat
a° textus in d. l. heredes § cum ea stipulatio et viam
insollidum exegerit in sollidam stimationem debuit
fieri conformis petitioni arg° tex. in l. ut fundum
ff. com. dividundo secm vulgarem eius intellectum
et allegatum merito recitatam preter alios a Men-
doca lib. 3 disputationum c. 5 an. 1 ° Cottuno lib. °
singular. quest. iii 28 q c 9° et arg° tex. in l. ult. C. de
fidei comiss. lib. quoniam tex. ponde tum demum
sniam iudicis congruere debere petitioni cum est
petitum prestari potest. non v° cum hoc non prestari
necesse e' reum condemnari in stimationem tunc
enim iuris ratio facit, ut non in maiorem
quantitatem reus condemnand. sit quam actori
ex ea stimat. debetur unde fit ut cum act. em
ex iure actoris metiamur eschi, arg § 1° ff si pars
hereditatis petatur et in omni petit. servitu-
tis non longius extendatur ius actoris quam
quatenus eius interest non latius condemnari
debet promissor quam quatenus interest unius
heredis ex stipullatoribus atque ita cum eius non interest
nisi tm pro parte hereditaria pro eatm. p. effici
debet condemnatio in eius rei conformatem
conducit ratio tradita in l. 4 § si fundus ff si servitus

vendicetur

nec vero magis obstat quod ibi quod si fundus do
minans plurium sit unius victoria prodest aliis
atque ita videtur per unum ex sociis vin
centem servitutem adquiri —
— sed minus obstat praedictum obstat
quia res pendet per sententiam iudicis servitutem
non adquiri sed quia iam quesita declarari l. si in diem
8 § sed si quaeratur ff si servit. vindicetur unde
quamvis per unum ex sociis servit. non adquiratur
vindicat tamen et vincitur non ut actione servitu
tem adquirere sed cum quando iam quesita ad
defendere ut explicat Cuiacius ubi § si fundus
quod si ad hac dicta Gometii sententiam ubi supra non de
estimatione servitutis sed de ipsa servitutis praes
tatione intelligere velis dictum § exiis tentari
poterit iuris consultus ibi de eo casu loqui, quem
viderat Duarenus ibi si victus fuerit redimere
fundum alienum heres in quo tanquam suis
servitutem promisserat defunctus cui casui
alios similes adiungit Equinarius et Alciatus
ibidem nº 26 Covarruvias li. 6 var. c. 2 nº 7, et Go
metius ubi supra vers. 2ª conclusio —
— denique ad versus tertia l. stipulatio
nº 30 explicationem non obstant quae supra adduximus nº 8º
pro rationibus dubitandi eiusdem l. enim quod lex est
meum esse dicatur hoc tamen non simpliciter
sed ratione partis verum est l. servi electione §
l. a. eo ff de legatis 1º l. 2 ff de condit. et institut.
l. 1 C qui testamentum facere possunt et ex ficta quadam
et in proprie significatione quod esse meum esse di

nam probe

nam pro parte non est meum quod alterius est ex illud dicitur rubrica explicat Covarruvias ... unde fit, ut ubi ius dominij pro parte adhuc indivisa non potest in illa sola parte exerceri quin et exerceatur in altera parte socij ... pro quadem parte licebit facere ... cum alio ... habet ubi vero effectus in una sola parte sic potest concludi, ut alteri ... non attingat hoc quidem fieri potuit, et ita procedit ... in l. unica C. si comm. res pignori data sit, et in l. si fratres C. comm. utriusque iudicij ... communis ... rei communis venditio et pignoris datio permitti ... quia haec vel nullum factum desiderant aut si factum aliquod considerat ... consistens illud sine socij incommodo potest exerceri

n° 31 Denique ... adijciendum erit ... qui habet unum ... rei comm. servitutem imponere non posse nec pro parte sua ... si soli ... socius ... nam si simul ... eodem tempore ... cedunt ... fundo ... servitutem imponere ... nam quo casu ... sed ... servitutem imponet ... suis pro ... servitutem ... duas ... item ... comm. praediorum ... ut ... servitutem ... in ... ff. comm. praediorum ... fundum ... ff. de serv. ... lex 10 ... cum cesset hoc casu ratio propter quam ...

Prohibetur servit.

nam volens Ccam ec quod plurima tradit Decius
reg. 291 Ant. Gomes ubi Ant. faber l. 9
dictionary c i 6 sed dubitatur tamen ex quo tempore
videatur cons. servitus in publico predio loci et vicino
adquisita an ex quo primus cessit an vero
ex quo novissimus quamvis Celsus in d. l. si fun
dum, et Paulus in d. l. fin. respondent non videri
adquisitam servitutem nisi ex quo novissimus
cessit unde deducitur quod novissimi cessio
non retrotrahitur ad primam sed prima
trahitur ad postremam nam iurisdictione
sic fictur ultimo consentiente quasi tunc omnes
consensissent, ut in d. l. fin. ff. com. prediorum
ubi eleganter infert Paulus in vers. et ideo
quod si ille qui prius cessit in terim dum ultimus
consentit moriatur vel partem suam quo
libet modo alienaverit post deinde socius cesse
rit nil ca ... ageter licius rationi ex
dictis descendit nam cum mediante fictione
et ex equitate contra strictas iuris regulas
admittatur, ut cedente vel consentiente ultimo
ex sociis consensus aliorum, qui precesserant
tunc simul intervenisse videantur et fictio
hec nusquam operetur nisi datis extremis
habilibus, iuxta Bart. doctrinam communiter receptam
in l. si his qui pro emptore n. 4 ff. de usucapio
nibus, et aliorum, quos refert Peralta in l. he
redem n. 9 de leg. 2 et similiter naturam
imitetur ex ... de adoptionibus
consequens est. ut quemadmodum his qui prim.
cessit

cessit si mortuus fuerit vel partem suam aliena-
verit non ptt. amplius strictè veritatem conven-
tire. ita neque per fictionem qua admissibi-
lis non extenditur casu quo accidit vel vel et
ideo ff locati atque ideo posterior cessione non
constituetur servit. nisi ab omnibus dominis qui prius socio
successerunt iterum cedent ut eleganter docet
Donellus l. 11 com. c. 6 vers. quod tamen dicitur —
Praeterea ex eadem resolutione infertur intellec-
tatio dos maxime dem iuris eiusdem legis vers.
ubi inquit Paulus idem dicemus si unus ex dominis
fundi communis servitus a vicino cedatur nam si his
cui cessio facta est decedat vel partem suam
alienaverit antequam cessio alteri domino fiat
ultima cessione non intelligetur quasi iam ser-
vitus fundo com. praedio [illegible] quaereretur ceden-
dis modo socio erit videlicet haeredi illius cui primo
loco cessio facta fuit vel emptori ut inquit lu-
iacius in d. l. fin. ff com. praediorum Ant. faber d. l. 19
coniecturarum c. 6 qui sic hunc vers. accommin-
telligunt cuius intellectui valde repugnant verba
illa deinde in persona socij aliquid humanae acci-
derit, quod aperte significans mortem seu
alienationem non contigisse in persona illius cui
cessio facta fuit sed in persona alterius socij cui
dispendens respondet faber ubi proinde verba
illa in persona socij penitus delenda esse quasi sus-
pectata ut itaque parentesi concludi solent

sed si haec interpretatio dura videatur cum eadem
Cuiacio respondebis quod sic interpretatur in persona
socij id est in persona illius cui cessio facta fuit quo
modo recte procedit dictus intellectus sed quia haec
interpretatio scrupulo non caret ut ex eadem
littera constat hunc versiculum intelligere possumus
sine violentia prout iacet ita ut dicamus
mortem sive alienationem contigisse in per
sona alterius socij cui cessio facta non erat
quo casu nihil agetur etiamsi successori ipsius
cedatur nisi iterum cedatur ei cui iam antea
cessio facta fuerat ut probat versiculus
ergo de cuius ratione statim dicemus
Ex eisdem etiam intelligemus quod tradit idem
Paulus in versiculo ergo et ex diverso inquit
enim quod si post in partem ab utroque ex
dominis servitutem alter qui non cessit vel
mortuus sit vel partem suam alienaverit
etiam ex integro servitutem in perpetuum debebunt
etiam ij qui iam cesserant quorum cessiones non
possunt confirmari etiamsi successor illius qui non
facta cessione decessit iterum cedat cuius ratio
nem tradit Paulus in versiculo tamen enim procedente
sequente verbis docet pluribus dominis fundi eandem ser
vitutem constituere volentibus tempus dum
taxat fuisse remissum quo dare facere ac

servitutem

servitutem cedere possunt id est ut diversis quo-
que temporibus possunt cedere mortuo [illegible] vel mu-
tato socio prior cessio valere possit sive loqua-
mur de sociis qui cessionem fecerunt sive de iis quibus
cessio facta sit – et si quaeras cur mutatis sociis
prior cessio non valeat res pendeat, quod cum
cessio servitutis diversis temporibus facta ad unius
fundi totius iuris fiat eodem instanti facta [illegible]
[illegible] necesse est, ut utroque tempore prioris
et posterioris cessionis idem sint socii non diversi
quod impossibile est ut eodem instanti diversi socii con-
sentiant [illegible] naturam atque ideo neque perfectio-
nem cum tem per naturam mittitur eadem minorem
quare ideo in persona eius, qui postumus erit requi-
ritur, ut idem sit qui fuit tempore prioris cessionis
et eandem partem retineat, ut perinde possit haec
quasi et tempore prioris cessionis ipse quoque ce-
ssisset cum et tunc potuerit, et nunc cum eodem
priore possit, ut docet donell. d. l. 11 cum. c. 8 Ant.
faber d. l. 19 coniecturarum c. 16 – sed adversus
hanc resolutionem non leviter obstat, quod idem
paulus ait in vers. idemque dicendum eiusdem legis
[illegible] docet enim idem dicendum esse, et si alter ex sociis
cedat servitutem alter leget quasi eo casu
prior cessio ex legato quod posteriori loco socius
fecerit confirmetur, et tamen fieri non posse videatur
isto casu ut ab utroque ex sociis eodem instanti
constituta servitus fingatur, quae ab uno constituta

est inter vivos

ab altero per legatum ergo vera praed.a resolutio non videtur facit etiam textus in l. si sub conditione 6 ff. quibus modis usus fructus amittatur / sed cum [illegible] 6 ff. de bonis possessionibus ubi dicitur non dari ius accrescendi in tereos qui ex diverso iure aut conditione succedunt — sed huic dis. res pondet Antonius Faber ubi prox. quod cum servitus constitui potest tam per legatum quam per contractum ex l. potest 6 ff. com. praediorum nihil vetat eodem instanti et legati iure ab uno ex socijs et ex contractu ab altero constitui servitutem — sed non erit omittendum quod dicitur in vers. o nam si omnes eiusdem legis ult.a ubi Paulus docet constitui per legatum posse servitutem ab omnibus socijs etiam si diversis temporibus legaverint dum modo pariter addeatur hereditas secus autem si separatim ratio est quia prioris partis adquisitio non potuit perte villa esse cum non possit unus ex dominis fundo com. servitutem imponere [illegible] neque etiam potuit expectare ad sui confirmationem diem quo alterius partis legatum addita hereditatis vires acciperet quia non sicut viventium ita et morientium actus in suspenso esse potest ut concludit Paulus in fine d.a legis ultima ergo nullo modo potest servitus constitui si diversis temporibus addeatur hereditas —

sed adversus Pauli rationem illud obstare videtur quod valet argumentum de contractibus ad ultimas voluntates ex § unico inst. de fusia[illegible] l. [illegible] [illegible] l. servum filij 4 6 § cum q. de legatis 1.o

ergo

ergo quemadmodum vivendus act. sub Pena Ppt
ita et moriendus quomodo argumentatur Bart.
in d. l. fin. n. 6 q. respondet aiquis procedere ubi
eadem est ratio non vero ubi diversa cum in hac
spe nil ... servitutis in ... requiritur
ut q. Prim. cessio vivat cessio in eodem statu tunc
pre Posterioris cessionis alliter autem ultima
cessio non valet ea ratione quam supra considerari
sed in ultimis voluntatibus si diversis tempo
ribus addeatur hereditas non reperitur in eodem statu
tempore posterioris addit. ille cuius hereditas
primo loco addita est ergo non e eadem ratio huius
argumenti scilicet elegans dicta ratio ... igitur
quare ... vivendus actus ... ...
non sic moriendus q. nulla q. primo ...
... esse in eodem statu tempore posterioris
concessionis ... vero non poterit esse q. cuius
hereditas ... addita fuit in quam rationem incidit
alia quam tradit Ceratius in d. l. fin. ad finem ...
... videatur Ant. Faber d. l. 19 conjec
turarum c. 16 ad finem. et cum nonfuit executus
Comm. ... in c. 9 n. 13 et ... c. 9 n. 2 —

— nec adversus eam obstabit ... usus
fructus 26 ff. de stipulat. servorum ubi in q. Paulus
... conditionalem ...
... legatum ... difficultatem ...
dicebis Bart. ... in d. l. fin. n. 5 respondendum aut
cum Antonio Fabro d. c. 16 Paulo ante finem casum
illius legis diversum esse ab his quae diximus
nam cum ibi servus hereditarius ... ususfructus

necessarie ...

eo instanti quo stipulatur valeat stipulatio ibi nisi quam cum eo tempore sponsio ferantur ex qq. tollit stipulatio ... at vero eo instanti valere non potest. cum stipulatio sit de iure civili quo atento iuri pro nullis habetur ex ... de reg. iuris quare si aliqua ... valere potest ... quia ex persona domini recipit capaci... eam stipulanti ... sit non nisi ... de heredibus instituendis cum igitur nulla ... stipulationis tempore persona capax usufructus quia quod ... hereditas personam defuncti representet in his quae iuris non in his quae sunt facti, ut est ususfructus qui mere facti est cum constet ex utendo et fruendo ex d. l. unica ... usufructus legi ... sequeretur ut ... stipulatio atque ideo numquam diversum ... fructum nam cum dies eius non cedat nisi ab adita hereditate ... l. unica § dies l. unica § 1 et § ... C de caducis tollendis. frustra queritur utrum ante illud tempus persona aliqua sit cui perservum hereditarium legatus usus fructus quae ... sufficiet enim ut heredi ... servus est hereditarius habeat a herede in eo tempore quo adita hereditas illius qui usum fructum legaverat ... aliena hereditatis unde ... dici non potest legatus usus fructus ibi ... esse. sed propter naturam legati tardius cessit dies quam cessurus esset si quid aliud fuisset legatum ex qq. ... differentia ... impugnationibus defensa manet, quam notant et ... DD., ut constat ex Bart. in l. usus fructus de stipulat. servorum Decio in ... coll. ... tria C de inst. et subst. Barbosa ibidem n.º 208 Jasone in l. huiusmodi 86 § stichus infra de leg. 1.º Castiglione in ... Vazquez ... singulari ... et ... quaestionibus ... Greg. Lopez ... primogeniis ... cap. 26

Citt.do

is las tesas

Ad textum in l. 4.a ff de servitutibus hoc anno 1611

ex hoc celebri Papiniani resp. Porro deducitur servitutes ipso iure constitui debere non autem ex tempore neque ad tempus neque sub condicione vel ad certam condicionem quae conclusio subtilis quidem et dificillis est sum Bart. hic neque alibi in hac materia sub altior ut testatur Fabius et Odofred. et Corrasius de cuius iter pietate extraordinarius agit singularis ius in Perius nº 218 ff de iuris dict. omni iudicum Cunanus l. 4 cum. 18 satius l. 2 singularium responsis c. 30 Ant. Gobeanus l. 1 lectionum c. 9 prorsus iuris consultorio in Praefactionibus ad huius titul. nº 74 et alij in progressu disputationis referendi huius autem conclusionis dubitandi ratio ergo deducitur quod omnis actus et obligatio tam pure quam sub condicione et in diem potest celebrari ut in l. obligationum 43 in prin. de obligat. et actio et in § omnis inst. de verb. et arguitur dificultas quia usus fructus servitus est ca. 1 a pr. ipso iure sed usus fructus potest constitui ex die vel ad diem sub condicione aut in condicione ut singula singulis referendo probat text. in l. 4 ff de usufructu in l. si usus fructus petatur et in § ultimo ff quod dies usus fructus et in l. unica § si ususfructus ff quando dies legati cedat l. et Pato 1. 6. § usus fructus ff familiae erciscundae l. interdum § ff quibus modis usus fructus amittatur ergo eodem modo servitutes de quibus loquitur nostri text. ijs modis poterunt constitui quod in l. Pre probare videtur text. in l. 1 ab eo 1. o de servit.

: respon. Pred.

11

et ibi fin. si servitus vendicetur ideo ibi, 2 et 3 de donat. quae sub modo, et ibi fin. C de legis ubi probatur obligationem contrahi posse usque ad certam diem seu condit.em resolvique adveniente die vel condit.e —

— quarum difficultatum occas.e varijs modis interpretatur Acc. nunc verb. in verbo sub condit.e et tandem in vers.o tradicas distinguit inter condit.es inchoativas, et extinctivas ita ut servitus constitui possit sub condit.e inchoativa velutisi dixero constituo tibi servitutem itineris sub condit.e si navis ex Asia venerit, et sic procedit tex. in d. l obligationum fere cum alijs non autem sub condit.e extinctiva hoc modo constituo tibi servitutem pure et postea condit.o aliqua aposita est ut extinguatur et finiatur velut si navis ex Asia venerit ex- ...tio tex quem in ijs condit.bus intelligit Acc. nam cum in ceteris obligationib. non admittantur ut in d. l obligationum, § placet, et § condit.o de obligat.s et actionib. l nemo pot. § j de legis, l cum qui 16 § ... ita de verb. multo min. in servitutib. admitti debent propter perpetuitatem et verum caus. ... l foramen 27 de serv. urb. praed. quam distinctionem sequitur Paul. Castrensis post part. n 2 ... et coiter recept. tamen ille docet Covarruvias n.o 11 —

— sed hec dist.o non sollum divinatoria est sed verbis Papiniani evidenter contradicit quatuor proponit. pres. inqq. servitutem constitui non posse dicit.ur duae pertinent ad originem, et incausi servi- tutis, ut neque

ut neque ex die neque sub condit. constituit, Permit-
talia v° ad resolutionem inspectant ut neque ad
certam diem vel condit. resolvenda servitus
constituatur ergo noviter non solum debet intel-
ligi de condit. extinctiva sed etiam de condit. in-
choativa. Praeterea quia si verba illa sub con-
dit. intelligerentur de condit. apposita ad re-
solvendam servitutem, ut voluit Acc. sic coiter
receptus cum Bartholomeus Socinum consilio 4 1
volumine 1° n° 4°, et Corrasius n° 11 sic verba
illa sequentia neque ad certam conditio. nempe dubio
procul supervacua essent —

— quare alii huius legis difficulta-
tem solvunt dicentes servitutis constitutionem
actum esse legitimum atque ideo neque diem admi-
ttere neque conditionem exl. actus legitimi
ff. de regulis iuris, quae solutio reiicitur ex eo
quod reg.a l. actus legitimi solum procedit
in actib. ibi enumeratis, ut docet gl.a verbo in
diem in d. § ois inst. de verb. sequitur Imm. in l.
hereditas ex die Coll.a 3 de heredib. instituendis
certis auctor in l. cum Bd n° 14 ff. de rebus cre-
ditis cod.a et latam sniam esse ex pluribus alegat
resolvit Lobb. n. 4° de sponsalib. 2 p.te c. 3 § Prio
n° 4°

— Unde omissis pluribus interpretat. quae adducto-
rib. traduntur sic, quas longum sane esset et recen-
sere et confutare pro vera huius rei cognit.
sciendum erit praedios servitutes esse quasdam qua-
litates quae praediis ipsis inhaerent ut constat ex
l. 1 ff. sa.a praediorum l. quid aliud 86 de verb. sig.

Cus addens Conanus

l.º 4 3m. c. 7 n.º 8, et Ant. Gobeas d.º l.º 1.º Variarum lectionum c. 9.º ex quo recte deducitur quod huius modi servitutes sine prediis esse non possunt quemadmodum qualitas non pot. esse sine subiecto ut in d. l. 1 ff. com. prediis. Preterea cum quod debeant transire cum eis dem prediis ad quemcumque successorem, ut probatur in l. via 23, § si fundus cum sequenti ff. de serv. rust. prediorum. item sciendus dictam esse inter promissionem et obligationem ad servitutem constituendam et inter ipsam servitutem iam realiter constitutam. Promissio enim et contractus ex quo quis obligatus manet ad hoc ut servitutem constituat namque madmodum in rebus corporalibus dominium non adquiritur ante traditionem ex l. traditionibus C. de pactis ita in servitutibus antequam constituantur servitutes dici non possunt. constitui autem dicuntur per usum et pacientiam, qua traditionis loco habetur ex l. quoties 20 j. iusto titulo l. 3, § dari ff. de usufructu et in l. 1.ª vers.º ult.º ff. de serv. rust. cum alijs alegatis ab Antonio Gometio 2.º tomo Variarum c. 15 n.º 20. cum autem hoc modo constituta sit recte servitutes prediis coherere dicuntur tanquam qualitates eorum ut supra diximus in termino tantum dum promissa sit sed nondum constituta neque servitutes dici possunt neque prediis coherent, et ideo proprijs non dabitur actio confessoria, qua pro servitutibus competit ex textu in l. 2 ff. si servitus vendicetur et in eque

e que si agat nisi de act. sed personalis dum
taxat actio ut inquit Gometius s. n° 22 nisi
facit text. nisi si ager si de rei vendicat. ex
qq nisi cro interpretat. ad text. nisi si partes
ff. 19 quemadmodum servitutes amittantur ideo
crimi ibi non amittatur servitus de spatio tempo
ad eas amittendas personalium quia ponerat
constituta sed tamen promissa quae de caussa tam
quam personalis actio longiori tempore amitti
debeat ut interpretatur Acc. ibi verbo tuey
neque 3° iuris probat ille ex inverso si per
fundum nam respondit idem Acc. verbo ce-
dat quod ibi servitus iure legati cedit
gatarius etiam ignorantem pertinere et ideo
fundo quaesita fuit cum dominus rei legatae illi
iure in legatarium transferatur cum fundo
ter 19 § fundo, et multo de leg. 2° l. ab. ts. de spre
ibi —
ex iis constat quod ob servitutes et pure et in diem
et sub condit. promitti possunt, et ita intelligi de
beat text. nisi existimo q. 2 ff. de verb. constituit tamen
neque ex tempore neque ad tempus neque sub con
dit. post rationem cuius rei tradit glo. ibi nisi
et post Bart. nisi quamvis ad medium ff. de annuis
legatis tradit condnus li. 4 om. c. 8 Covarruvias li. n°
2 quod videlicet servitutes praediorum perpetuam
caussam habere debent l. foramen ff. de serv. urbanor.
quae tamen ratio decidendi dissolvit Bart. ibi n° 3
quia dumtaxat procedit quoad servitutem ad cer
tum tempus vel ad certam conditionem in personam

non v° explicat quare excerto tempore in perpetuum vel sub condic. servitus imponi non possit cum constet hec in terpe diversa esse exemplo libertatis quam constat ad tempus dari non posse. l. libertas 33 ff de manumissis test° cadre autem dari posse in l quotiens § ult° ff de heredibus instituendis —

Unde hac, et aliis rationibus omissis respons. huius rationem inde petendam existimo quod servitutes prediales qualitates sunt, et tanquam conditiones ipsos, quia prediis inseparabiliter coherent et ipsas perpetuo committuntur nisi aliquo solemni et civili modo fuerint remissa ex quo fit, ut, qui dicit se eas constituere non possit diem vel conditionem quae suspendantur adiicere nam sibimet repugnare crederetur volens facere, et non facere et qualitatem quam predio iniungit ab eodem predio separare, et in suspenso tenere. pro, ut de actib. legitimis loquens in simili casu scribit Alciat. l. 3 Paregon c. 4 cum seqq. neque magis admittendus est, ut servitutem quis constituat, quae postea adveniente tempore vel existente conditione resolvatur vel extinguatur semel enim impressa huius modi qualitates vix avelli queunt nisi certis prescriptisque iure modis, exemplo non malelegantis obligationis, quam ad tempus constitui non posse

Scripsit l.

scripsit l. in obligation. fere § placet ff de obligat. et action. namque ubi alicui deberi ce-
perit certis modis deberi desinit de quorum ver-
bor. explicat. late agunt Bald. in unica
n.° 2 C. quando non petentium partes Bart.
Corrasius. forcatul. et Licinius in con. li. 3 dm. c. 8
n.° 1 Rassius li.° 2 rer. Contros. c. 3 Robertus li.° 2
sentias c. 12 Borcolten in § oes in st. de verb. n.° 12,
ex qq constat cur si extempl.
vel ad tempus sub condit. vel ad certam ditem
servitutes constituantur detracta die vel condi-
tionis adiecta perinde habeantur ac si pure consti-
tutae essent et in similibus fit in lia. § si ex fundo
et in l. hereditas cedere 3 ff de haeredib. instituendis
dum tamen sciamus quod si neglecta die vel condit.
qs servitutem vendicare vellit per exceptio-
nem succurretur adversario cum contra placita
servitus vindicetur idque est quod Papinian.
in c. exprimit ibi per exceptionem occurretur
contra placita servitutem vindicanti contra placita
enim facit hoc contra id quod in constit. servitutis
convenerat non autem contra ius cum ipso iure sta-
tim servitus extitisset et semel predio affixa
perpetuam causam ac natura sua habere debeat
ob idque a Papiniano illa verba adiecta sunt in
princ. nostri tex. ibi ipso iure illo enim loquendi ge-
nere iuris prudentes civile ius significare
solent prout secernitur a iure pretorio ut similibus
observatis —

adiecto

— quodsi queras qd sibi velit

Papinian, in illa condit. quandiu vollam, quasi et ipse certam ... respondebo Iurisconsultus ibi significare voluisse mortis conditionem, et ultimum diem vitae finemque fore virtutis, ut ita morte concedentis occurratur ... placita servitutem vindicanti quid contrarius sentiat Covarr. li 4 ... c 8 nº 2 infra initium siges quodsi ante revocationem voluntatis moriatur q servitutem in ... manet perpetua, et libera ab omni exceptione quasi illa verba quandiu vollam sint exponenda hoc e quandiu non revocabero cum voluntas mortue non revocatur l si pater ff de manumissis vindicta ibi cum non appareat mutatam esse dni voluntatem verius ... quod q... actus concipitur sub ista condit. quandiu vollam cessat morte concedentis ... ff locati, et ... si gratiosse de rescriptis li 6 ... juncti ijs quae scribit Cobb. li 3 resolutionum c ... —

— neque obstat quod usufructus sub condit. et ex die constitui possit quoniam id procedit ex eo quod non e qualitas praedio inhaerens sed ius continens commoditatem percipiendorum fructuum quod personae cohaeret et in personali utendi, et fruendi facto consistit

quod

quod faceret ita ex voluntate partium de pendet, ut non prius eius dies cedat ut veniat, hoc est non prius usus fructus non solum cedit sed nec debere incipiat aut in rerum natura esse censeatur quamdiu eius ad ve nerit l. 1 in [illegible] et in [illegible] ff quo dies legati cedat. [illegible] obligat. cum attributum cedere de verb. sig. l. [illegible] 46 de verb. quare ea et ad diem certo [illegible] usus fructus eius ad [illegible] [illegible] [illegible] l. et [illegible] 16 vers. usus fructus ff fam. [illegible] nam usus fructus ut dicitur in facto persona ide[m]

id est utendo, et fruendo consistit fructuarius ante diem certum frui [illegible], et facere quemadmo dum sustinendi [illegible] in diem nec videtur ante se fa ciendi facultas ita et ad diem certum, ut videtur post illam facultas faciendi desinat quomodo ad [illegible] [illegible] l. [illegible] 11 am. c. 15 [illegible] et non [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] d. l. 4 am. c. 8 n° 8 ——

quod attinet ad [illegible] in l. labeo ff de servi. rust. [illegible] vers. ff si servitus vindicetur quamdiu [illegible] les [illegible] sint constat ex iis quae variae scri bunt interpretes, ut [illegible] videre [illegible] [illegible] d. l. 4 am. c. 7 [illegible] n° 10 [illegible] [illegible] variarum lectionum c. 17 [illegible] difficultate dicitur [illegible] [illegible] inter [illegible] d. l. 11 c. 10 in fine in d. l. labeo servitutem quidem statim constitutam censeri quemadmodum et de servitute futuri edificii [illegible] est in l. si servitus [illegible] 10 ff de servitutibus urb. sicut enim servitus [illegible] ibi quia intelligi debet interim [illegible]

area

in qua edificiis futurus sit, et in ductio in locus

servientem et futura servitus ea, et dominus adquis

rei patientiam usucapit et patientiae presentis

rei & futurae servitutis causa ita et eodem modo

servitutem constitui placet in futura aqua ut

aquam quae reperiet, et inventam ducere liceat

pro traditione autem hoc in casu esse inductio eius

cui servitus queritur in fundum eo animo, ut

ibi sit ius fodiendi aquae querendae gratia ex sic

est traditio eius rei per quam ad servitutem

pervenitur quemadmodum hec fossio praesens est

et ex qua habere huiusmodi servitutem

in futura aqua constitui posse traditur unde

illud nascitur quod ob. non ita ut aquam quae

rere et inventam ducere liceat sed simpli

citer ex aqua nondum apparenti aquae ductus

constitueretur negaret habere hanc servitu

tem suponeri posse quia futuri aquaeductus

nulla traditio esse possit et sed recte reprehenditur

a Paulo quia quemadmodum in aqua querenda

non pot. tradi ductus eius aquae, quae non est.

sed traditur illud ex quo ad aquae ductus per

venitur sic et in eam quae postea inventa

erit ducenda non traditur potius aquaeductus

sed traditur iter ductus quia iter hoc ad illam

servitutem paratur et usus eius itineris

et patientia

et patientia pro tradit.e aquae ductus futuri cedit neque sine causa I.C. in d.l. ulta de itinere ductus agit, cetera argumenta levissima cum specialis ratio a nobis sit allata assignata in servitutib. diversam ostendis positionem iuris ex potuissent, et cum iis finitur lex 4. et tim ponitur finis ad octav digestus per hoc ostam

Sequitur interpretandus tex. in l. fructus. 45. ff de Usuris a D.re Matias Lic.do de Sepulveda - año 1609.

Cuius tex. explicat.o et si multa difficilima contineat in degre, utilitateq. contentes non dabimus cum melius sit pauca idonea fundere, quam multis minutilibus locis ꝑ re gravare: quam utilitatem mire in suis versibus laudat Ausonius dicit
, est, respondebat, vel, non, o certa loquendi regula!
nam bulius nihil e, nec plenius istis -

Et ut ꝑmissis stemus ꝑ difficilima, nec minus utilissima fructus materia nostri tex. dilucida explicat.e in primis decidendum e, qd sit fructus, et unde nomen acceperit. In qua re ante omnia scire oportet, quandoq. plus, quandoq. corpus demonstrare, ad ius referri cum ius utendi, fruendi significat ex tex. in l. per servum 14 §. 1. ff de usu, et habitat.e ubi gl. inquit usufructus an fructus legetur nihil interest, ad corpus autem referri dr cum id significat qd naturaliter, ꝑpria vel industria ex re aliqua ꝑficiatur ita Brisonius de verbis iuris lib. 6. verbo fructus, in qua significat.e ꝑ ut ad corpus refertur materia suscipitur disputat.e s. - Diff.o fructus

3. Dr autem fructus fon: Varronis lib. 4. de lingua latina, quem sequitur Donellus lib. 10. com. c. 7. in prin. a fruendo, quasi sit id illud quod res ipsa ferat: vel si credimus Alciato in l. certum § C. de rei vindicat. c. 1. fructus a fruendo, post dici ita cardius de verbis juris verbo fructus Coraxasius in l. divortio in prin. ff soluto matrimonio: licet Alciatus in l. frugem 77. ff de verbis significat. ex Servio et Donato a frumine fructus dictus constituat —

4 Neq. si sane Servii et Donati derivat. frumini defendere vellimus obstabit lex in l. frugem 77. D. de verbis significat. ubi I.C. diversas fructui quasi et aliam angustiores attribuit qa dicendum e. qd si verbis proprietatem metimur ex figura dictis verum e. verum c. qd I.C. constituit: qa n. solum ex figura dicti verbi proprietas sed potius ex consuetudine emendat. loquentium metiri pot. n. male sustineri pot Alciati et Donati sapius nominis fructus derivat.; ita Philosophus ubi sup. et ad sane l. frugis Caldas Forcatulus in prin. juris c. 5 Conanus lib. 4. com. c. 1. — 6.

5 2.o advertendum e. qd licet nomen fructus antiquitus id solum designaret, qd arbores ipsa pbuerint in postea referri cepit ad ea, quae ipsa bonorum

forca

Terra ex semine nata est ut docet § l. 5. et in l. bona fidei ff de acquir. rer. dominio. Sed etiam ad omnia emolumenta, quae terra reddit, atque producit sive ex pratis pascuis, sive ex olivetis, sive ex vineis tex. in l. si fructuarius 13. ff. quibus modis ususfructus amittatur, sive etiam ex lapidicinis et fructus exeunt. Nec minus etiam ad commodavi coepit nomen fructus factus pecorum, navium naulis, vecturae jumentorum, operis servorum, et pensionibus domorum, ut colligitur ex tex. in l. sed et partus ff de eo quod metus caussa, et in l. sed etsi 25. §. fin. cum 4. ll. seqq. ff. de petit. haereditatis. tandem, et quodcumque compendium, seu emolumentum, quod occasione rei quis acquirit fructus appellat. continetur, seu significat. l. item si. 9. §. si aucupium ff. de ususfructu l. venat. 26. ff. soc. tit. de usuris l. quaesitum §. si in agro ff. de instrumento legato, et quod magis est usurae significat. fructum continere. l. usurae 34. ff. eod. tit. quo nomine fructus contineatur

6\. Neque quis existimet haec omnia sine utilitate inculcari quandoquidem quaeri possset, haec omnia quae diximus emolumenta [illegible] nomen fructus comprehendere ex proprietate sermonis, an ex benigna interpretat. contineat, quod non parum conferet ad stat. cognoscendum, quod statuendum sit si forte lex municipalis in aliquo statuto [illegible] faciat de fructibus, quo casu investigandum est an stricte an vero in latiori significat.

nomen fructus pra dicta comprehendat: quam quaestionem videre potuis apud Cuiacium ubi supra ex n. 1.

Sed supra tradita resolutio refragari videtur textus in l. fructus 7. alias num. pri. divortio §. si vir in fundo D. soluto matrimonio ubi docet Consultus marmor exci-
sum ex lapidicinis in fructu non esse contra eorum superiori
resolutionem, quae difficultas non parum difficilis dicitur visa
est propter autoritatem Pauli J.C. in l. si fundus 8. ff.
eodem ubi J.C. contrarium statuit in illis verbis, ut ipse
fructus ad maritum pertineat. Cui difficultati omis-
sis aliis quae congerit et Duarenus in d. §.
si vir Cuiacius ubi supra c. 5. Zasius lib. 2 singula-
rium intellectuum c. 4. Sarmiento lib. 3. selectarum c. 10.
Rusaeus lib. 15 observat. c. 21. Antonius Faber lib. 1.
conjectur. c. 8, qui omnes addendi sunt ad d. §. si vir
in fundo. Respondendum est, textum in d. §. si vir in
fundo quatenus docet, marmor scissum non esse in fructu,
debere intelligi, quando marmor non renascitur: nam
si tellus alios lapides produceret, nemini in dubium esse potest,
quin marmor scissum sit in fructu, quae solutio
manifeste probatur ex eodem textu ibi postquam dixit
quia nec in fructu est marmor illam exceptionem ad-
iecit nisi talis sit lapis ut ubi ~~...~~ renascatur.

l. fructus 7.8 §. si vir in fundo ff. soluto ma-
tri. l. si fundus 8.

Nec obstat

Nec obstabit si dicas si mar mor. qd n renascitr n e in fructu ergo n erit mariti consequetia pr: quia ad maritum tm pertinent fructus rerum dotalium propter onera matrimonij l. dotis fructus ff de iure dotium consequens autem e d. lex. in d. § si vir in fundo ergo distinctio supra tradita an renascatur marmor vel n, n solvit difficultates supra propositas

Ja et ideo ibi marmor, qd n renascitr ad maritum pertinere docet Consultus qa maritus suis expensis aperiendo lapidicinas fundum reddit fructuosiorem ut constat ex eodem tex: at q ita ex equitate inductum e, ut marmor suum sit mariti ac si in fructu esset l. fin. C. de alluvionibus cortaleg c. lapsig.

Sd. 3a Sane solut. e subtiliter insurgit sunt nam si ex eo qd fundus fuit factus fructuosior ad maritum pertinuerit marmor suum sequetur qd impensae, quas maritus facit sint eidem restituende l. plane 41. ff de petit. hered. ubi p boni restituitr impensae si res melior ex illis efficiatr = sd. contrarium probat tex. in d. § si vir ibi, et impensa n e prestanda ergo vel defendi n pot decisio tex. in d. § vir, vel dicendum e solutionem predictam conventionalem e = sd. tm n male respondevi por ideo in d. § si vir n debuisse marito impensas

marito præstari: quia eximendo lapides non nihil de fundo detraxit, et multum maritus proprium patrimonium auxit, atque ita illæ impensæ non tam necessariæ quam utiles intelliguntur, sicque succedit regula tex. in l. utilius ff. de impensis in res dotales factis. qua docemur, utiles impensas a muliere non præstari nisi factæ fuerint ipsius voluntate: neque huic obstat tex. in l. fin. ff. de fundo dotali: quia ideo mulierem ibi impensas præstare debere, licet non constet de voluntate mulieris, quia lapis, de quo ibi, renascebatur; ideoque incivile visum est sumptum fructus percipere cum nemo culpam contrahere intelligatur, qui eo modo re utitur, ad quem natura ipsam rem destinavit ita Cilebernig ubi supra n. 5 ipse finis

10 Neque obstat Cujacij obseruatio d. c. 21. qui existimabat impossibile esse, quod fundus ex quo marmor esset in summitate fundi quo casu eo exciso pars fundi incipit ferre fructus, quos antea non ferebat ita Bart. et Cilebernig ibi

11 Nec omnibus iam dictis obstat tex. in l. si fundus ff. soluto matrimonio ubi non constat lapides ibi renasci neque fundum factum fuisse fructuosiorem et tamen docet Consultus marmor scissum tanquam fructum

ad

ad maritum pertinere: qa. respondendum ē idebere ita procedere qa tempore traditi fundi dotalis erat aperta lapidicina, quo casu traditus vr. eo nō quo vxor eo utebatur, et sic ita lapides fiunt mariti, nō tn̄ quasi fructus, sed. tanquam ex tacita quadam vxoris concessione ita Paulus Castrensis et Rolls. Aredus in d. §. si vir Criminaldus in suo instit. qq alienare licet n°. 3295

12 Jo aduertendum ē, varias in fū. nō ē fructuum diuisiones, quas declarat Menochius de recuperanda remedio. 15 n°. 577. Cilesonius ubi. s.ª c. 6. per totum Corrasius in l. diuortio ff. soluto matri. Quibus omnissis principalis diuisio sit, quae magis ad nrum pposituum attinet, ut scilicet fructus alij sint nales, alij ciuiles, ut pr ex tex. in l. si nauis. 2 ff. de rei vindicat.e Rursus nales diuidi, et distingui possūt, ita ut alij sint naturales, alij v° industriales, qd nō male colligitur ex nro tex. ita Cilesonius et Corrasius s.ª Ipsorum Scleiphius ad Vbesenbecium Soc tit. de usuris n° 175 — de Fructuum diuisione et differ.

13 Naturales fructus dicuntur illi q. ex beneficio naturae, et nō ex industria hoīs proueniunt ut pomum

herba et his similia; ciuilis v. fructus dicunt
qui nihil opperante natura ex hominis tm. prouisione
sue ciuilitro deducta proueniunt, ut ss. usurae, pen-
siones domorum, et vectura nauium. ita Covarruuias
ubi s.a Industriales autem fructus dicuntur, qui ex
industria hominis gignunt, sine qua natura parum aut
nihil opperatur, quorum in numero sunt frumenta, et
legumina omnia. quam diffinitionem sentit Consult. in l. fructus
34. ff. de rei vindicat. docet gla. magna. in l. ex
diuerso 36 ff. eo. Cobb. lib. 1. Variarum c. 3 Menoch.
ubi s. n.o 59. 2.

Est tamen aduertendum max.e in hac re, Iu-
dicis arbitrio relinquendum esse, q. fructus magis
beneficio naturae, quam ex industria hominis producantur, ut
aduertit Bar. in l. ex diuerso n.o 2. Decius in l. quae
ritur n.o 17. ff. de statu hominum Pinelus in l. 2. C. de
resci. 2.a p.te c. 4. n.o 52. explicat elegantor Reit-
chenius ubi s.o c. 6 ex n.o 16. ubi tenet, nullam certam
reg.am haberc asignari posse, per quam natura magis,
quam industriae fructus accepto ferri debeant.

14. Tandem aduertendum est, quod etsi regulariter

iure

Verum sit, nihil tam nale quam voluntatem voluntari rem suam in alium transferri ratam haberi: tamen si casus quam plurimi ... in qq ... specialis causa et ratio id concedere nequiuit, quos sic sequitur Donc. lib. 9 com. c. 10. inter quos ille specialissimus est, quando vir uxori, vel uxor ~~viro~~ viro ex proprijs rebus donare desiderat, quae sane donatio inter virum et uxorem in iure nostro reprobata est, ut constat ex l. cum hic status et per totum ff de donat. inter, quod non sine magna ratione processit ne scilicet inter coniuges sit venalis amor, et ne propter nimium amorem sese bonis suis spolient, quo sic tandem bene constituta matrimonia desiliant: nam si liceret marito donare uxori, vel contra nec alter alteri donaret frequentissima nascerentur ~~jur~~ iurgia praesertim si maritus non donaret uxori cuius in prosequendo nullus solet modus nec finis esse ... illud Juvenalis

Hoc queritur quod
et lateri parcas nec quantum iussit aniles

Quas ratio de mos ... I.C. in l. 1. 2. et 3. ff de donat. inter ... explicat ... Aliatus lib. 3. dispunctionum c. 14 Corras. lib. miscelanearum c. 2 Clarus lib. sententiarum § donatio

Cusa. ad tex. in l. de donat. inter. Duarenus ad tex. ff. eodem Donec. ibi proxime, quod precibit intelligenda e. quando ex hujus do=nat. donans pauperior, et donatarius lo=cupletior efficitur D. l. 3. in princ. D. l. si sponsus. § fin. ff. de donat. inter. cum necesse sit ut aliquid de bonis donatoris diminuatur, ut do=natio inter coniuges censeatur prohibita. l. 4. tit. 11. p. 4. Tradit Palacius Rubios in c. per viam extra de donat. inter.

15 Ex quo infertur intellectus ad nostrum tex. in ea parte qua Pomponius docet maritum ex re donata fructus suos facere quos suis operis acquisivit, quos DD. industriales appellant, qua cum in his non efficiatur pauperior donator nec locupletior donatarius intelligatur cum tales fructus ex industria donatarii proveniant, propriis quoque sumptibus et expensis percussentur, conserventur, et colligantur optime respondet Pomponius maritum ex re donata fructus quos percepit ex operis suis sibi acquirere in ejus valore donat., ut colligitur ex tex. in l. de fructibus 17. ff. de donat. inter.

Contra

Contra quam resolut. §. i. sic argumentor nam si in spe nostri tex fundi donatio non valuit, consequenter maritus potuit fructus industriales fundi acquirere, consequentia probatur quia aut maritus intelligebat donationem valere, et tunc errabat in iure quo casu ei prodesse non debet talis error error cum ignorantia facti non iuris ex sensu, praesertim cum agitur de lucro captando, textus in l. 4. l. 7. l. reg. ff de iuris et facti igno. aut intelligebat donationem non valere, quo casu cum retineret rem alienam sciens in mala fide constitutus intelligitur: sed malae fidei possessor fructus quos percepit ex re aliena non facit suos, l. certum cum vulgari C. de rei vindicat. ergo aut valuit donatio fundi inter ipsos aut maritus non potuit tamquam possessor malae fidei fructus industriales acquirere

17. Sed respondendum est quod licet daremus maritum in fundum uxoris retinendo esse malae fidei possessorem, ut recte defendit subtiliter Antonius Fa. 4. disputaz. c. 17. adhuc tamen posset fructus industriales acquirere: quia in casu nostro melior consideratur conditio mariti, quam aliorum possessorum malae

fidei, quos p̄dorij appellamus nā marit9 possidet rem ab vxore donatā nō ꝯ ipsius voluntatem: Sz. tm̄. ꝯ legem vᵗ. cū lex illa donatōē impbet eatenus dum taxat quatenus ex ea pauperior mulier efficiatr ꝟ. l. si sponsus 8. §. cū igitr. l. sz si vir. 31. §. qd legatarius ff de donat. intr nihil mirū si possit maritus fructus in bustiales sibi acquirere quia nō tam ex re donata, quā ex oppera et industria sua illos percipere existimādus ē ita respōdet Amit. ubi supᵃ.

17 Neq. 2ᵃ. S. dicte resolut. obstat tex. in d. l. fructibus 17. ff de donat. intr ubi licitā eē donatōē usurarū infirmare ex S. C. at usure ut patet nō ex facto mariti neq. ei9 industria puenire intelliguntr ꝟ contra ꝟ superior resolut. qua docuimus maritū nō posse fructus acquirere ex re sibi donata, nisi quos ex opere suis acquisierit: qa respondendū ē tex. in d. l. de fructibus dū ait licitā eē donatōē usurarū declarandus ē per textū nīm in 1ᵃ. §. ita ut intelligatr de usuris que similes sūt fructibus; q̄ donatarij industria et opperura nō rei ipsius nata et sponte puenīut. vᵗ. si mulier viro donasset vsuras quas ipsa esset stipulata nullo m° esset vsurarū licita donatᵒ.

Neq

Nec tandem obstat tex. in l. si vir uxori § ff. pro donato ubi si vir uxori, vel uxor viro donaverit rem alienam mulier donans transferret usucapiendi conditionem in maritum quia si ipsa esset res donata dominium transferret in eum quia valebit donatio etiam si ex ea mulier efficiatur pauperior: quia respondeo diversam esse rem usucapionis, et donationis in hac specie nam per donationem ideo non potest mulier transferre dominium rei suae quia talis donatio prohibita est usque in casu quo mulier pauperior efficiatur ex dictis supra verum cum hoc ipsum in re aliena cum in donatione ipsius pauperior mulier non reddatur, et nihil sit quod impediat usucapionem ideo in maritum per talem donationem potuit usucapiendi conditionem transferre in d. l. si vir uxori § ff pro donato cum paris Bar. in d. l. si vir uxori ad quam singulam Anto. Fab. lib. 7 coniecturarum c. 13. Sicardum Apostilis ad Bar. Ciccsenium in tractatu de praescript. 2 parte membro 13. ex n.º 10.

20 Hisque ita constitutis jam jam opportunum erit cum adquirentem fructuum, de quo nunc Pomponius tractat, aliqua explicemus, ut eorum facilius, et maiori dilucide omnia percipiantur singillatim per suas conclusiones per currendum erit. Sit igitur in hac re prima conclusio bonae fidei possessorum facere fructus suos, quam communiter tenent omnes in l. certum C. de rei vindicatione ac in d. l. bonae fidei ff. de acquir. rerum dominio et in d. § si quis a non domino explicant, ut prosequitur late

bonae fidei possessor ... fructus suos

bolibus de fructibus aximate. 50 et 51 Vitalis lib. 1 variar lect. c. 19. Forcatulus in penu juris c. 8 Donellus lib. 4 com. c. 4. Stephanus Faber lib. 4 [illegible] c. 17. novissime Cuilebonius in d. l. certum c. 7 per ex tex. in d., et ex d. l. bonae fidei, et ex l. q. bona ff. de acq. rer. dom. , cum aliis quae cumulat Cuilebonius ubi supra

21 Neq. huic resolutioni obstat tex. in l. cum autem § [illegible] videlicet ff. de aedilicio edicto ubi bonae fidei possessor fructus, et quod quod fructuum nomine percepit compellitur restituere : quia omissa solutione Penelli in l. 7 C. de rescindenda venditione c. 4 n.° 3. respondendum est ideo ibi bonae fidei possessores teneri de fructuum restitutione: quia contractus de quo in d. § cum redhibetur ipso jure resolvitur, et dominium ipso jure transfertur in venditorem perinde habetur ac si nulla venditio intercessisset l. 3. l. si sub hac § 6. ff. de contrahenda emptione tex. in l. q. hoc in de usucap. et ita nihil mirum si fructus, et fructuum fructus bonae fidei possessor restituat &c.

22 Quod adeo verum est bonam fidem desiderari, ut non solum ab initio sed quo cumque tempore libet quis bonae fidei possessor est, ut fructus sibi acquirat ex d. l. bonae fidei § in [illegible] ff. de acquir. rer. dom. Cui resolut. non obstat si consideres non semper quo ad fructuum acquisitionem bonam fidem necessariam esse: nam is qui bona fide res alienas possidere cepit etiam si postea alienas esse cognovit usucapere potest tex. in l. alienam ff. de emptore l. unica C. de usucap. transfor-

formanda 23

formāda ꝙ similiter mala fides superveniens n. debeat impedire fructuum acquisitionem. Quia respondendum est diversam esse naturam acquisitionis fructuum, et cuiusque alterius rei quae usucapione desideratur. nam in usucapione res est una quae traditur acquiritur, et ideo una tantum ab initio acquisitio in bona fide existens sufficiens est, quasi acquisitio iam perfecta superveniens mala fides illam n. vitiet. at in fructibus n. una tantum acquisitio est, sed tot acquisitiones intelliguntur quot sunt res, quae ex aliena re percipiuntur: et ideo recte Jurisconsultus in d. l. bona fidei § 1 ff de acquir. rer. recte dicit in fructuum acquisitione singula momenta spectari, cum fructus quotidie nascantur et quotidie constituantur l. 1a § interdum ff de usufructu accrescendo

23 Sed huic solutioni videtur repugnare tex. in l. iusto 44 § ult. ff. de usucap. ubi partus ancillae quamvis tempore quo editus est in mala fide possessor existat ad sui tamen usucapionem prodest, ꝙ similiter in ceteris fructibus, licet antequam producantur quis cognoscat fundum alienum esse, n. obstabit quominus acquirere possit. ꝙ superveniens mala fides in fructibus n. impedit acquisitionem = Sed respondendum est in fructibus naturam contrariam procedere in acquisitione fructuum, et quae statim fit per bonam fidem, ad quam acquisitionem continuo bona fides desideratur, quia fructus quotidie nascuntur, et quotidie constituuntur ex d. § interdum at tex. in d. l. iusto § ult. loquitur in acquisitione partus et quae fit per usucapionem

in qua solum consideratur antiqua causa traditionis quae bonam fidem habuit; in partum enim partus ancillae non fructus non sit in cuius acquisitione solum consideratur antiqua causa traditionis, quae bonam fidem habet, ut docet idem tex. in d. §. etsi —

24 Cui ex diametro obstat tex. in l. 4. §. si ante ff. de usucap. ibi si antequam pareret alienam esse rescierit emptor diximus non posse eum usucapere: sed respondendum est tex. in d. l. sexto §. ~~si ante~~ etsi intelligendum esse quando emptor solum cognovit alienam ancillam esse non vero furtivam fuisse quo casu etsi cognoverit alienam esse poterit partum usucapere: at vero tex. in d. l. 4. §. si ante loquitur quando emptor cognovit esse furtivam, quo casu odio rei furtivae non tribuitur emptori ut bona fides, qua coepit possidere matrem prosit ei ad partum post malam fidem editum ita Donellus lib. 5. com. c. 25. quod autem d. §. si ante loquitur in ancilla furtiva colligitur ex verbo antecedenti et ex tota legis contextura —

l. 4. §. si ante de usucap.

25 Quarto contra eandem resolutionem obstat tex. difficilis in l. qui scit §. ultimo ff. de usur. ubi IC. docet bonae fidei possessorem quo ad acquisitionem fructuum intelligi quo usque fundum quem a bono possidebat evictum non sit, at ante evictionem constat, possessorem conscientiam habere rei alienae l. item veniunt §. petitam ff. de petit. haereditatis ergo ad acquisitionem fructuum non semper, et quolibet momento

l. qui scit § ultimo de usuris ff.

bona

bona fides requiritur: sed sufficit quod ab initio interveniat, ut diximus in usucapione —

26 In qua difficultate communiter nunc variant interpretes adeo ut Menochius de recuperanda remedio 15. et Ruginarius in d. § si quis a non domino fatcantur acerrimam de controversiam, inter d. § sin et d. l. bonae fidei § in contrarium ff. de acquir. rerum dominio — sed communissimarum solutionibus plane caruit, solent in d. § si quis a non domino qui est fructus in d. l. quae sunt § ultimo vel l. l in d. § sin intelligere voluisse illum qui cognovit rem alienam esse vere et realiter esse bonae fidei possessorem: sed tamen dixisse bonae fidei possessorem intelligi quo ad percipiendos fructus, quod sit ex illo verbo intelligi debet, quod mens praecipitatem legis notare, nemo est qui ambigat, neque potuit dicere, illum qui sciebat rem alienam esse, fructus suos facere simpliciter sicut facit ille, qui vere et realiter bonae fidei possessor est sed tamen dixit facere fructus suos sub conditione videlicet si res evicta non fuerit, nam si res evinceretur tenebitur restituere eos fructus, quia mala fide eos percepisse videtur juxta simpliciter petitionem hereditatis l. item veniunt § petitas ff. de petit. hereditatis, et ita procedit textus in d. l. bonae fidei § in contrarium ff. de acqui. rerum dominio, quae vera est horum sententia interpretum, quam etiam sequitur Donellus lib. 4. com. cap. 33 et reclamiter Facinus libro contr. c. 5. —

27. Sed dicebat aliquis, nam in specie d. §. fin. constat emptorem cognovisse, rem alienam esse, et non solum non debuit haberi tanquam verus bonae fidei possessor. Sed neque talis intelligi, neque praesumi potuit. Sed respondendum est maximam fuisse rationem propter quam iste bonae fidei possessor intelligeretur donec res evicta fuerit: quia cum ab initio esset bonae fidei emptor, et mala fides nisi probetur praesumi non debeat l. merito ff. pro socio, neque clare constitisset, petentem fundum illius vere dominum fuisse. Iustissime IC. dixit eum bonae fidei possessorem intelligi donec clare constet ad alium fundum pertinuisse.

28. Sed instabis ad haec nam I.C. in l. bonae fidei in princ. docet verum bonae fidei possessorem interim fructus suos facere et in d. §. in contrarium dum ait bonae fidei possessorem, qui postea cognovit, fundum alienum esse fructus non facere suos debet intelligi interim ita ut nec interim fructus suos faciat et nec interim donec fundus evincatur poterit suos fructus facere ille, qui rem alienam esse cognoverit in d. §. fin. l. qui sunt ff. de usuris et ad haec haec duo ICorum responsa contraria remanere videntur: Sed tamen respondendum est, quod licet verbum interim subaudiretur in d. § in contrarium ad haec non obstaret: quia lex in d. §. in contrarium est intelligenda de eo, qui

vire, et per evidentiam rei cognovit, rem alienam esse, quo casu non est spectandus eventus litis cum clare constet eum in mala fide possidere, et lex in d. l. qui scit § fin. est intelligenda, ubi cognovit rem alienam esse per simplicem petitionem, ita ut asserenti acquiescere deberet, quod colligi potest ex eo quia si per rei evidentiam hoc constaret, non diceret I.C. bonae fidei possessorem intelligi quoad fundus evictus fuit, cum evidentia rei, vel confessio partis tantum possit quantum ipsa res iudicata potuisset l. post rem iudicatam ff de re iudicata l. si vir § 1. qui satis dare cogantur l. ex empto 11. § emptorem ff. de act. empti et cum I.C. dicat in d. § fin. bonae fidei emptorem intelligi quo usque fundus evictus sit cap. ... possessionem illam ita cognovisse rem alienam esse, ut asserenti acquiescere non debuerit ita sentire Donellus d. c. 24. Cuilcsinius d. c. 7 n° 45. et 46.

29 Neque huic resolutioni obstat ad hoc si is de re, quod ubi quis scit aliquid a se peti ex inde malae fidei possessor fieri text. in l. item veniunt § petitam ff de petit. hereditatis, et dicendum ante quam fundus evinceretur debuit ille possessor haberi malae fidei possessor, quia

Respondeo per solam petitionem haberi pro malae fidei possessore, si de dato futuro eventu, quia si fundus evictus fuerit non solum restituit fructus ex die litis contestatae: sed etiam ex die, quo res petita fuit, et ita malae fidei possessor intelligitur retrorsum d. § petitam l. sed etsi § de eo et § sicut ante ff de petit. hereditatis

30 Quod si subtiliter objicias, nam docere JC in d. § fin. ibi bonae fidei emptor intelligitur quamdiu fundus evictus non fuit: quod significare videtur, emptorem per totum illud tempus pro bonae fidei possessore habendum, quod etiam si res evicta fuerit non tenebitur restituere fructus ex tempore quo fundus ab eo fuerat petitus. Respondendum erit quod licet ~~quod licet~~ tamquam bonae fidei possessor habeatur quamdiu fundus evictus non fuit; hoc tamen non tollit: quia si fundus evincatur non solum pro eo tempore: sed etiam pro tempore, quo fuit possessor malae fidei intelligatur: quia per sententiam jam clare constat ab initio ex quo fundus petitus fuit coepisse mala fide possidere, et sic retrorsum malae fidei possessor intelligitur, ita Donellus d. c. 21. colli. qui et haec sufficiant pro juribus istis conciliandis: et qui pro Donellum Fachineum et Cicalensium bonis l. citatis vide Ubalterum in suis disputationibus scholasticis c. 2. lupus

De fructi

De fructibus tt. 2 lib. 4. c. 8. Bacl. ff. 2 declarat. 41
Vitalem tt. vacat. lect. 3 c. 15 —

31 Suppositio q. bonae fidei possessor fructus
faciat suos quaerere l. oppore fructus erit an hoc
ita sit generaliter verum ut non solum industriales
verum etiam naturales fructus acquirat: in qua re vr.
dicendum bonae fidei possessorem fructus tam industria
les non autem naturales acquirere; quod suo l. probatur ex
tex in d. g. fructus a n Dno ibi cultura et cura, q
cum neque cultura, neque cura in naturalibus fructibus loca
locus, ut diximus sequitur bonae fidei possessorem non
facere fructus suos. 2° pr ex nec tex ibi post quod
(Pomponius dixit fructus industriales acquiri marito
ex re donata ab uxore, ex quo docuit naturales mariti
non fieri. Similiter nec cuius bonae fidei possessori q
...

rare suos. 3° q. hac sit facit lex difficultis in l. q
vas 48. § ancilla ff. de fructibus ubi fetus pecorum, quos
in fructu esse constat, si apud bonae fidei emptores editus
sit non statim fit eius sed postquam ut sibi acquirat m
diget usucapione. D. § ancilla in ... eodem et in pecu
dibus, q. non facit ... fructus suos bonae fidei possessor. recta pr

ex dicto tex. in § si ita q. divortij inst. de act., qua docemur, qd ce qd minus e amplius minus fieri n por quam sententiam defendit gla. Subtilis Fulgosius Salicetus, et Florianus Copus de fructibus lib. 1 ff. 1 cap. 6. Covarruvias lib. 2 variarum c. 15 Donellus d. lib. 1 Com. c. 24 Duarenus in paraphrasi ad tit. de mutuo famore c. fin.

32 Alia sent. in puncto juris verior et receptior e. quam tex quadam veriorem facit Pinellus d. lib. 2 C. de rescindenda 2 p. c. 1 n. 59 Forcatulus in penu juris c. 17 Rebuffus lib. disputationum scholasticarum c. ultimo Anto. Faber lib. 4 conjecturarum c. 36 quamvis ipse n bene verba percepit et 5 pensionis ... cum citatis

33 Pro qua sent. in primis pondero tex. in d. § si quis a n Dno in illis verbis et cultura, et

bonae fidei possessor curae fructus acquirit sive naturales, sive industriales

, quae in contrarium solent allegari nam per cultura ad industriales, cura vero ad nates respectum e. qa et si fructus nates curavit tex in l. divortio § n solum ubi toto tempore quo curavit ff soluto matrimonio. 2o facit tex. in d. l. bonae fidei ff de acquir. rer. domin. ibi sed oes ubi ~~enim~~ n solum in industriales, de qq locutus fuerat sed oes bonae fidei possessoris ee constituit, neq. satisfacit

solut.

solut. existimationis. Verum ex praefactis videbitur ad
alios fructus, qui aliena industria [illegible]. quod
idem optime implicat Cuiacius ubi s. n. 24. facit
lex in l. qui scit § [illegible] ubi bonae fidei possessor in
[illegible] fructibus idem ius habet, quod dominus praedi-
orum tribuitur [illegible] quia ad [illegible] dominus sine distinctione
eos fructus facit suos sic et bonae fidei possessor.
4º facit lex in l. 4 § post litem ff. finium regun-
dorum et in § si vero bonae fidei inst. de off. iudic. l.
in debiti 15. ff. de condict. indebiti [illegible] eos fructus ta-
nalis quam industriales bonae fidei possessor sibi acquirit

34 Neque dicta sententia obstant in contra-
rium considerata n. 1 et d. § si quis [illegible] domino cui satis
responsum est ex 1º argumento pro nostra opinione considerato

35 Nec obstat lex in d. § [illegible] difficilimus [illegible]
minus [illegible] in [illegible] ingeniosissimos nostri iuris [illegible] sit, l. fructus de usuris
quia omissa solut. Capii ubi s. alia Coriati de fructi-
bus exemplo 47 alia Balbonis tom. 2 declarat.
c. 40 alia Corrasii tom. 5 miscellaneorum c. 5 et alia
Cabeani tom. lib. 2 [illegible] c. 15 alia Casa. [illegible] ad Afri-
canum ad l. quaesitum ff. de aqua [illegible] dom. dicendum
est specialissimum esse casum nostrae legis, et propter speciales
rationes [illegible] distinctionem fecisse de fructibus industrialibus

f. fructibus

et nalibus, cujus ratio specialitatis in eo consistit nam cum maritus sibi acquirat fructus in spem rei ter... donationis facta ab uxore, donatio quae inter virum et uxorem non teneat... donator pauperior efficiatur... ... resolutum est, et in fructibus nalibus deterior conditio fiat donatoris argumento l. 5. in fine ff. de ... cum igitur ... de donat. inter vir. recte J.C. distinguant inter fructus nales et industriales, quae distinctio cum speciosissima sit non est extendi ultra casum in quo lex... locuta est.

36 Sed hac et sane vehementer urget ... J.C. Pomponius postquam dixit fructus nales non fieri mariti, ita ... adjecit sicuti nec ... bonae fidei possessoris: quae sane significavit, non esse speciale in marito quod fructus nales non acquirat, sed generale hoc esse in quolibet bonae fidei possessore ... in ... superior resolutio. Quae difficultas tanti momenti fuit ... ut coegerit subtilissimum ... lib. 4 ... c. 17. auferre negationem ... ita ut legendum non esset sicuti neque acquirit bonae fidei possessoris: sed potius ita sicuti acquirit bonae fidei possessoris. Qua negatione sublata tota argumenti vis eliditur: sed cum J.C.ti nostri temporis solum sit

cum sit data facultas [illegible] n autem conjuge= di nunquam [illegible] [illegible] in fragmenta

36 Quare [illegible] veritati accedere videntur [illegible] n [illegible] [illegible] illud [illegible] existimant, sed potius [illegible] mutandum, et [illegible] ita ut illa dicto [illegible] adjungatur bonae fidei possessoris, quod idem est ac si diceret [illegible] cujuslibet ~~[illegible]~~ malae fidei possessoris: [illegible] sicuti malae fidei possessor non facit fructus suos, ita nec maritus facit fructus natos, sed quantum [illegible] [illegible]. [illegible] solut. et [illegible] faciat nemo est, qui non videat

37 [illegible] alia magis [illegible] videlicet [illegible] illa [illegible] nec cujuslibet bonae fidei possessoris tantum id voluisse, quod sicut fructus non acquiruntur bonae fidei possessori in effectu si extent cum illos restituere teneatur [illegible] et in effectu ~~[illegible] cum illos restituere teneatur~~ faciat suos si consumpti sint [illegible] si quis a non Dno ita et maritus non faciat fructus natos suos nisi consumpti fuerint [illegible] in l. de [illegible] l. si fructus [illegible] C. de donat. int. [illegible] solut. [illegible] [illegible] [illegible] lib. 1 verosimilium c. 17 [illegible] de fructibus axiomate 47 Cuja. in notis [illegible] [illegible] in l. quaesitum D. de acquir. rer. dominio

38 Sed adversus [illegible] solut. [illegible] aliquis

nam si vera esset nulla esset distinctio inter maritum quoad fructus natos acquirendos, et inter quemlibet bonae fidei possessorem, cum ut dictum est, sicut bonae fidei possessor tenetur restituere fructus si extant, non autem si sint consumpti, ita et maritus natos fructus dum non sint consumpti debet restituere d. l. de his C. de donat. inter et hoc est contra id quod supra resolvimus videlicet maritum propter specialem rationem in hac nostra l. maritum fructus natos non acquirere [illegible] hoc solet defendi non propter maximam inter utrumque differentiam videlicet nam bonae fidei possessor cum nihil sit quod ei resistat statim sola perceptione omnes fructus facit suos, at maritus, cum quoad fructus acquirendos ipsis [illegible] resistat, non facit illos fructus suos sola perceptione, sed ut faciat requiritur consumptio et quod ex voluntate uxoris res tradita fuerit d. l. de his nam si sine uxoris voluntate possideret, etiam si consumpsisset fructus eos restituere teneretur, ut clare colligitur ex d. l. si fructus. d. l. de his C. de donat. inter

30 sed instabis ad hunc nam marito debentur omnes fructus ex rebus dotalibus acquisiti l. dotis fructus 7. l. si ij q. Stichum 56. §. 1. ff de iure dotium propter onera matrimonij ergo propter solam perceptionem acquirunt marito fructus [illegible] nulla est differentia inter maritum quoad ad istum casum, et inter bonae fidei possessorem: sed tamen res-

pondendum est

frondendus, nos n' loqui de acquisit.e fructuum ex rebus dotalibus pervenienti: quia cum si fructus ppter onera matrimonij cedant marito statim, ex pleno eidem acquiruntur ex d. l. fruj, q. sticsum §. t. at nos loquimur de acquisit.e fructuum, q. percipiunt ex re donata, quae onera matrimonij n' sustinet, ut ss. tis, quae extra dotem constituunt, et quae parapherna lia bona appellantur: in qs, si donat.o facta sit ab uxore marito optime dubitavi potius Pomponius IC. q dubitat, an maritus fructus, quos percepit ex rebus dotalibus suos faciat? nam in bonis dotalibus inepta quidem esset susceptam disputat.o et ita solvitr 2.m argumentum —

Non obstat 3. ex d. l. qui vas §. ancilla ff. de furtis, cujus tex. difficultas maxima quidem e. ppter expressam decisionem Pauli in l. 4. §. si lana ff de usucapionibus ubi oio d.i: videlicet lanam et ovium fetus apud bonae fidei possessorum editos statim fieri ipsius, neq. indigere usucapione, quae iura adeo contraria s. visa interptibus, ut nullo m.o in concordiam redigi posse existimur, nisi dicamus, q.d in d. §. ancilla ver.o idem et in pecudibus negat.o apponatr ita ut legendum sit idem, et in pecudibus obstr=

l. qui vas §. ancilla ff de furtis. l. 4. § lana de usucap.

idem et in pecudibus servanda sit &c. in quo ad omnia s. dicta tenet paritas, sed in eo tamen ut competat, vel eget actio furti quae ex ple cipua decisso Bajus §. max. si eius cum. Ra. sub qua jacet conjugas: non in eo ut sicut partus post usucapi, ita et fetus: quod consv. extus ex furtiuis equis nati.

nandum non, quam negatam in aliis exemplaribus reperiri ait Donellus lib. 5 com. c. 26. quod ad sane lecturam sustinendam movetur ex eo quod postquam JC. dixit idem et in pecudibus &c. ex equis nati in fructu numerantur at partus ancillae non numeratur in fructu, quae ratio differentiae non conveniret sup. dictis si versiculum idem et in pecudibus affirmative legeretur. ita etiam respondet Cuiac. in d. §. lana et lib. 15. obser. c. 2.

Quod si religiosius videatur literam Floren. tinam restituere non male dici poterit quod versic. idem et in pecudibus accipiatur interrogative, cui statim adjiciatur responsio in illis verbis ex furtivis equis nati statim ad bonae fidei ~~possessorem~~ emptorem pertinebunt merito, quia in fructu numerantur, at partus ancillae non numeratur in fructu ita respondet Cona. c. 15. Donellus ubi supra. Qua solut. admissa non obstabit s. dicta difficultas cum constituamus JC. in d. §. ancillae voluisse et in pecudibus idem constituisse, quod Paulus in d. l. 4 § lana ff de usucap: videlicet foetus pecorum cum in fructu sint statim ad bonae fidei possessorem pertinere, nulla exigere usucapione.

42 Sed cum nam partum ancillae, et foetus pecorum quo ad usucapionem a pari procedunt tex. in d. l. 4. § fructus ff de usucap. ibi docet JC. quod partus

ancillarum

anillarum et foetus pecorum si desuncti non fuerint usucapi
posse, cum non omnes fructus statim acquirantur bonae fidei pos=
sessori. Sed necessaria est usucapio // Sed tamen respondendum est tex-
tum solum docere voluisse, foetus pecorum esse usucapi-
biles, et contingere posse, ut usucapiantur si desuncti
non fuerint, quod sane contingere potest cum quis tempore
cognoscat pecora aliena esse priusquam pararent, quo
casu cum exinde incipiat possidere mala fide ex inde
etiam desinit fructus postea editos et perceptos suos fa=
cere l. qui scit § in princ. l. bonae fidei § 1 ff. de
acquir. rer. domin.: atque ita optime si pecora furtiva
fuerant, tunc foetus pecorum usucapere potest, cum propter
malam fidem non potuerit eos foetus sibi acquirere,
at nos loquimur de eo, qui bona fide possidet,
qui cum omnes fructus suos faciat non indiget usucapione
ad illos acquirendos.

43 Neque obstat si dicas in casu proposito nullo modo
eundem potuisse usucapere foetus pecorum cum antequam
pararent cognoverit pecora aliena esse, et sic eo tempore,
quo foetus editus est, in mala fide fuit constitutus: quia re-
spondendum est quia ad plenam usucapionem pecorum, et foetus
eorum sufficit ipsa animalia bona fide ab initio fuisse ac=
quisita, ita ut si postea cognoverit, aliena fuisse

n. magis propterea quod liberatur fructus usucapere quasi ipsam matrem d. l. si fur 44. § ex ff de usucap. 99 absolute proposita difficultas ex d. l. 9 vers. § ancillas ff de furtis et ex l. 4 § lana ff de usucap. 99. adjicias Covarruvias tit. 13 com. c. 15 Cujac. tit. 54 Paul. ad edictum in d. § lana et tit. 15 observat. c. 20. Procuratus tit. nuptias lect. c. 6. Donellus tit. 5 com. c. 25, et 26.

44 Qua verissima conclusione praemissa videlicet bone fidei possessores ex fructus facere suos: opportune satius erit investigare, an bone fidei possessor faciat suos fructus sola perceptione; an vero necesse sit consumptio ut fructus acquirat? In qua re dicendum est, bone fidei possessores sola perceptione facere fructus suos, quod in primis probatur ex nostro tex. ibi fructus percipiendo jure suos facit. 20 ex tex. in d. l. bone fidei ff de acqui. rer. dom. ibi non dubie percipiendo fructus ex aliena re suos interim facit. Quod facit tex. in l. in pecudum 28 ff [illegible] ibi statim pleno jure fieri bone fidei possessoris: ita Donellus tit. 1 com. c. 25. Flor. Fabri ubi supra c. 17.

45 Neque huic resolutioni obstat tex. in d. l. 4 § lana ff de usucap. vers. idem in agris, ubi ad acquirendos fructus requirit I.C. consumptionem qua

Ut tex. in d. § cum nō requirere cōsumptōs ad hoc, ut bonae fidei possessor nō faciat fructus suos, ut constat ex eodem tex. ibi: sed statim emptoris fit: sed tm desiderat consumpt. ad hoc ut bonae fidei possessor nō teneatr restituere fructus dño quādocumq. rem suam vindicanti, qd sine dubio faceret si fructus nō fuissent cōsumpti licet jam eidem fuissent acquisiti.

Neq. 2º obstat tex. in l. 4. § post litem ff. finium regundorum ubi J.C. docebat bonae fidei possessores tunc fructus lucrari si eos cōsumpserit: qa etiam ex subtilitr constituēdo discrimen inter haec duo acquirere fructus, et fructus lucrari, nam bonae fidei possessor adquirit oēs fructus sola perceptione sicut sup. dictum est: at vº eos lucratr cum cōsumpsit ut expse docet Nr. J.C. in d. § post litem: qa tunc sane verissimum e, fructus lucrari, cum alteri restituendi nō sit: cum si eos restituere teneatr nihil ex his lucrari diceretr ita sentit Fab. ubi s.

Ex quibus sequens e illa qo. vm bonae fidei possessor, ita faciat fructus suos perceptione ut nō teneatr ullo mō eos restituere dño si aliquādo rem ipsam vindicare intentet, in qua qd. dicendum e, bonae fidei possessores fructus lucrari consumptos, licet oēs extantes teneatr restituere; quae sententia pr. ex tex. in

l. 4. § litem ff. finium regundorum et ex lex. in l. quae=
situm in fine ff. de acqui. rer. domi. et in l. certum
C. de rei vindicat. et in § si v. rept. de off. judicis
qui in juribus clare constituit bonae fidei possesso=
rem fructus consumptos non lucrari, extantes autem
restituere quam sententiam omissa distinct. Bar. in l. ex
diverso ff. de rei vindicat. quam sequitur Covb. lib. 1.
variarum c. 3. n. 6. amplexi sunt Pinellus in l. 2. C.
de rescindenda 2. p. c. 4. n. 55. Vallejus lib. 1. schola= 49
sticarum disceptationum c. ultimo Anto. Fab. lib. 4. conjec=
turarum c. 17. Cicebenius in d. l. certum ex n. 58.

47 Quae relatio adeo vera est quod dicunt bo=
nae fidei possessorem non teneri ad restitutionem fructuum con=
sumptorum, ut cedat ... si eis factus fuerit locu=
pletior, quam sententiam tenent multi relati a Covb.
lib. 1. resolut. c. 3. Menochius de recuperanda
remedio 15. n. 598. cum quo communiter dicunt Pinellus in
d. l. 2. 2 p. c. 4. n. 6. Vallejus ubi supra c. 20. Anto. Fab.
d. lib. 4. conjecturarum c. 17. ipse firmus Donellus lib. 4. com.
c. 26. et lib. 15. c. 3. licet Cicebenius cum multis quos 50
refert, et sequitur contrarium statuat in l. certum 3. c. 3.
ex n. 74.

47 Quae sententia confirmatur ex his iuribus quibus
dicimus bonae fidei possessorem fructus non lucrari, ut in l.
quaesitum 4. ff. de acquir. rer. dom. et in d. § si quis

an dno

a n. dño, et in d. § si vo inst. de off.o judicis tex in l. 4. § post litem ff. finium regundorum, quod cum in dis finibus loquatur sine ulla distinct.e admittenda ss. cum ss. n. sint intelligende sm. id qd ipse n. psumunt, v. cum ss. n. psumat, aliquem velle jactare suum ita jura supra dicta n. ss. intelligenda si possessor bone fidei n. fuerit locupletior factus ex fructibus.

49 Neq. sive sent.e obstat tex in l. sine, et fitius ff. si certum petatur ubi docet Consultus, qd si res mea ad te pervenerit aequum e, ut mi restituas: sed respondendum e tex illum sine, et fitius loqui quando res mea ex facto meo ad te pervenit, et meliorem tuam cond.em feci, quo casu adest justissima causa, ut mi eam restituas, qd secus e in spe nra, cum imo potius justa causa adsit, ppter quam bone fidei possessor sibi oes acquirat, et cum aliena jactura locupletetur qa sts culturam, et curam impossuit et ppter bonam fidem loco dni pene e ita donellus d. th. 4. commentariorum c. 25.

50 Nec obstat tex in l. sed et si lege 25. § consuluit ff. de petit.e haereditatis ubi bone fidei possessor tenetur restituere oe illud, in quo factus locupletior: qa Bz. id pcedere in judicio universal. petitis haereditatis in

l. sed et si 25 § consuluit ff. de petit.e haere.

quo quis tenetur in quantum factus e locupletior; et si quaestio-
nis rat. differentiae inter petit. hereditatis, et inter rei vindi-
cationem dicendum e, quod cum in rebus particularibus tribuat
bonae fidei possessori oes fructus, quia rem ex iusta causa titulo
ferendi dominii accepit, ut constat ex d. § si quis a non
dno, et hoc non possit verificari in his qui petitione hereditatis
tenentur: ideo non est mirum, quod in hoc iudicio teneatur
quis restituere in quantum locupletior factus e, non autem
in rei vindicatione, quod autem non verificetur in eo, qui petitione
hereditatis tenetur, quod verificatur in eo, qui rei vindicatione conve-
nitur potest constare planissime: nam qui tenetur petitione here-
ditatis tam qui herede, vel qui pro possessore possident, sed in
hac petitione illum intelligimus qui herede possidere, qui
heredem se dicit, attamen non sit, cum nullus adest iustus,
nec verus adest titulus, roe cuius plenam fructuum acquisitionem
habeant: sed in iudicio rei vindicationis contingit, qui ex
aliqua iusta causa bona fide rem possidet, fructusque perc-
ipit ita Donellus lib. 19 com. c. 13. Aliam argumentum
considerat Faschineus in istam opinionem, quibus ipse
respondet lib. 1 controversiarum c. 58: Hactenus de 1o membro
superioris cont. videlicet bonae fidei possessorem fructus co-
nsumptos omnino lucrari, et ad aestimationem eorum non teneri.

51 Restat nunc aliquantulum super 2o membro videlicet
fructus extantes restituendos esse supersedere, in qua re communis
est omnium resolutio e, bonae fidei possessorem oes fructus ex-
tantes sine aliqua distinctione nullum debere restituere ita

resolvit

resolvit Cobb. et Menochius ubi s. Spino in speculo test.
gl. 3. ex n. 42. Facsineus d. lib. 1. c. 57. Cidegenius in
l. certis c. 7. ex n. 55. Ant. Faber lib. 1. com. c. 17.

Quae sent. pr. 1. ex d. lege quaesitum in fine
ff de acquir. rer. domi. et ex l. 4. § post litem ff finium
regundorum et ex § si quis a non d.no de rer. divisione
et ex d. § si v. in fine de off. iudicis, ff docemur, bonae
fidei possessorem non teneri ad restitutionem fructuum consumptorum
quam tenentur ad restitutionem fructuum si extant, et consumpti non sunt

2° confirmatur probatur in d. l. certum C de rei vindicat.
ubi bonae fidei et extantes, quae verba meo videri nulla possunt
fugi versari aliter quam constat, bonae fidei possessorem fructus ex=
tantes restituere debere: neque Gayus aut. um tollit Donellus
d. lib. 4. c. 2. dum existimat verbum illud (extantes) non intel-
ligendum esse de fructibus, qui iam erant perceptis, sed
non consumpti, sed potius de fructibus pendentibus, ita ut
verbum extantes idem significet ac pendentes, quod confirmat
ex decisione tex. in l. si pendentes ff de usufructu ubi
IC. fructus, quos prius appellaverat pendentes, postea
extantes appellat, non inquam tollit difficultatem
nam in d. l. certum verbum illud (extantes) ex sent.
Imper. ibi non potest hoc in sensu stari: quia cum pen=
dentes nunquam bonae fidei possessor acquisierit cum
ad bene partes fundi sint, et Imperator agat de restitut.

~~bonae fidei ubi a [illegible]~~

fructuum ab ipso bone fidei possessore faciendo nullo m.
fructus extantes et pendentibus habendi est, cum mi quam
esse dicere, bone fidei possessorem fructus, quos non habet,
nec unquam acquisivit compelli restituere. Praeterea q.
si pendentes in litteras Florentinas non habet ex-
tantes qd probum extantes, ipsque ad fructus, quinque-
decim ... modari debent

52 Sed d.a hanc rectissimam sententiam solus ex
his quos viderim insurgit Doralus in lib. de fructi-
bus et dicto c. 16 existimans, bone fidei possessorem non te-
neri fructus extantes restituere qd. probat ex tex. in d. l. q
sit et in alieno ff. hoc tit. in illis verbis in percipiendis fructi-
bus id juris habet, qd dominus praediorum tributum est. Sed dni
praediorum fructus extantes lucrantur ergo et bone fidei possessor

2o pr. ex eodem et in alieno vers. praeterea ubi docet
JC. bone fidei possessorem plus juris habere, quam habet
usufructuarius si percipiat fructus transmittit extantes ad
haeredem suum licet existat proprietarius, ergo eo mortuo fun-
dum vindicat tex. in l. si fructuarius messem 13. ff quibus ad-
m. usufructus amittatur

3o facit tex. in dicam docet fructus percipiendo
virum ex re donata suos facere sed ita facit suos, ut non
lucret illos ex tex. in l. de fructibus docet JC. ergo sive extant,
sive non extant quis fructus, quos semel suos fecit restituere non tenetur

4o facit tex. in lege in pecudum 28. ff. hoc

ut ubi Cajus scribit agnos, edos, et vitulos, qa in fructu sunt statim et pleno jure fieri bone fidei possessoris cum non solum dixit fieri, sed adjecit pleno jure voluit sine metu aliquo restitutionis pertinere ad bone fidei possessores arg. tex. in § ultimo inst. de usufructu

5. nam ut supra resolvimus fructus facit suos bone fidei possessor sola perceptione cum jam ad eum pertinet dominium eorum, sed quod nostrum est sine facto nostro a nobis auferri non potest l. id quod nostrum de reg. juris, et repugnantia videatur quod quis recte, et juris permissione accipit, id invitus reddere compellatur ut in topicis optimo argumento confirmat Cicero

6. facit nam si fructus percepti et extantes petiti possunt a vero domino id fieret vel rei vindicatione vel condictione vel officio judicis: sed peti non possunt rei vindicatione ut eorum fatetur et supra diximus, neque condictione nam condictio ad hoc tantum comparata est, ut quod sine causa apud aliquem est id ab eo repetatur l. prima in fine ff. de condictione sine causa, qua ratione fructus consumpti, etiam a male fidei possessore hac actione condicuntur l. mala C. de condictione et l. at bone fidei possessor justissima causa, et naturali ratione, ut inquit tex. in d. § si quis a non domino fructus suos facit, cum nulla condictio competere potest, qua a bone fidei possessore fructus semel sibi acquisiti extorqueantur

53. Nec tandem peti possit fructus off. judicis nam judicis off. ǝ devenient, que post litem contestatam, n° que ante litis contestaret cum rem petitam auxerunt l. officium, et l. fructus ff. de rei vindicat. nisi forte judicium n fungatur ex l. ediles ǝ sciendum ff de edilitio edicto, ut de eis judicio data sit facultas judicandi, sed in rei vindicat., qua bonae fidei possessor conventus n potest intelligi data facultas ea fructus, quos ipse bona fide acquisivit, aliqd statuendi qd minor est nam in rei vindicat. cum arbitraria sit l. qui restituere ff de rei vindicat. judex tm m. ex bono, et aequo debet judicare jubendo restituere oia illa, que iniquum esset re principali restituta apud possessorem remanere, sed acquisitio et retent. fructuum bonae fidei possessori causa justissima, et nali rat. nititur ex d. ǝ si quis a n dno qd nulla equitas nec juris rat. suadet illos ab illo abocari

54 Hec ss. fortissima a coim sent. Doctissimi Donelli fundamenta, de qq ipse ait, qd sicut fortissima, et fortissima n ss. se oio ignore, qd in rebus certum sit sed a coi oppinione recedendum n ee semper existimavi: et ne illor argumentor illecebris irretiti videamur [illegible] n obstare ii argumentum ex l. qd sit ǝ in alieno ff. soc[...] qa respondendum e J.C. intelligendum ee in casu, de

quo

quo ibi loquitur nempe quod in fundo, qui a bonae fidei possessore emptus fuerat, alius frumentum in eo sevit, quo casu recte inquit JC. eadem jura habere bonae fidei possessorem, quod Dominus habet: quia in percipiendis fructibus magis corpus, ex quo percipiuntur consideratur, at quia ita sicut Dominus fundi faceret fructus suos, etiam si ab alio essent sati, ita et bonae fidei possessor faceret suos: quia in hoc idem juris habet, quod Dominus

55 Non obstat 2um ex d. § in alieno vers. praeterea ejusdem legis quod scilicet: quia ibi voluisse, plus juris habere bonae fidei possessorem in percipiendis fructibus quam habet usufructuarius in eo scilicet, de quo loquitur JC. nempe quod bonae fidei possessor facit fructus suos etiam si non ab ipso sed ab alio, et non possessoris nomine percipiantur, in quo ab usufructuario maxime differt, quia ut faciat fructus suos debent ab ipso, et non ab alio percipi: et in hoc plus juris habet bonae fidei possessor, quam usufructuarius habeat videlicet quoad perceptionem, et ita intelligitur tex. in d. § in alieno vers. praeterea et in aliis rebus plus juris habet fructuarius; ut in arg. colligitur, et ex his quae considerat Donellus d. lib. 4. c. 2 in fine et Anto. Faber d. lib. 4 conjecturar. c. 17.

56 Non obstat 3us arg.^s ex d. l. de fructibus ff. de donat. inter [?] qa iq videtur ee plus juris habere bone fidei possessorem in percipiendis fructibus quam usufructuarius in eo [?] ideo ibi fructus in dubio [?] maritus lucrari neque ad restitut. quamvis extent teneri, qa illos n. acquirit ex eo qd bone fidei possessor fuerit, quam ex eo qd ~~bone fidei possessor fuerit~~ ei donati fuerint ut constat ex eodem tex. ibi fructus quoque et usuras licitam [?] donat.^es quo casu n. ad e [?] justa causa per quam fructus, q licitas, et perfectas habuerint donatas postea a v.^o dno si extent extorqueantur 3. reg.^as l. id qd nostrum de reg. juris

57 Non obstat 4.us ex l. in pecudum ff. de [?] ibi statim, et pleno jure qa respondeo per verba illa (statim) n. ad perceptionem sed ad consumptionem referendum ee quasi diceret J.C. statim atque consumptis pleno jure fieri bone fidei possessoris, quod [?] constat contra juris rat.^e [?] ex juribus s. adductis, quod dicunt pleno jure fructus consumptos bone fidei possessorem facere suos, sed si extent quamvis faciat suos ad restitut. teneri d. § si quis a n. dno juncta l. certum [?] de rei vindicat.^e sed haec solut.^o [?] ex eodem tex. ibi J.C. aequiparat bone fidei possessorem fructuario in eo qd statim, et pleno jure fructus sibi acquirat sed fructuarius sola perceptione statim, et pleno jure facit fructus suos [?] bone fidei possessor

58 Quare omissa [?] alia solut.^e [?] in d.

c. 7. n.o 51. dicendum e' l. bon. d. l. in fraudem ad jur[is] verba illa pleno jure n' ut n' significaret, fructus percept. bone fidei lucrari a bone fidei possessore, sed potius ut demonstraret n' ee necessarias usucapiones, quia plenius jus bone fidei possessori tribuat ex l. 4. § lana ff de usucap. ita respondet Cusa. tit. 7 ad ff. fricanus ad l. quesitum in prin. ff de acquir. rer. dominio.

59. Nec obstat ut deducitur ex reg. l. id quod nrum de reg. juris: qa licet regulariter diffinitum sit id qd nrum e' sine facto nro ad alium transferre n' posse tn negari n' pot, id legis et Judicis auctoritate fieri ex justa causa posse tex. in l. si ob causam C. de evict. docet Mainerius, et Petrus Faber ad l. id qd nrum de regulis juris C.

60 Nec obstat 6. cons. qa ex verum e' off.o judicis fructus extantes peti libere, ut docet Sindus Rudeiunus in l. 9. C. familie erciscunde n.o 4. negamus tn hoc judicis officium abs[q]ue cognitione ni sil posse cu' accessiones ante litem contestatam ut docet tex in l. si emptor 43. et l. emptor 65. ff. de rei vindicat. tex. in § 1. et 2. inst. de off.o judicis, qq. per officium judicis n' versari cu' accessiones ante litis contestat., sed tn docet, qd et aliqd cu' fructus accessiones off.m judicis potius debeat n' per id imputari tantum restituari

qd nos n̄ negamus: in quo notabilis differentia inter accessiones ante, vel post litem contestatam versatur, cum in eis, quae eveniunt post litem contestatam Judex sine implorat.e partes suas possit accomodare ut clare colligitur ex d. §. item sacerdous —

61 Nec obstat qd etsi implorat.o fuerit a Dno facta n̄ debuit impertiri officium ca. fructus ante litem contestatam perceptos cum justissima, et nalis rōe fructus etiam extantes fuerint suos bonae fidei possessor, Quemadmodum rat.e nali bonae fidei possessores facere fructus suos, et illos retinere, sed cum faciat, et retineat n̄ simpliciter sd. interim d. l. bonae fidei §. in contrarium. Sec. donec Dnus superveniat, et fundum vindicet d. §. sequitur an Dno. Hinc fit ut eadem rat.e nali, qua fecit fructus suos, et retinuerit, illa eadem extantes vero Dno tenetur restituere cum rat.o justae detentionis cessare videatur Dno superveniente, et rem vindicante —

62 Et haec de acquisit.e fructuum per bonae fidei possessorem dixisse sufficiat, sd. cum contrarios eadem debeat in disciplina n̄ per se latam disputat.s cum existimavi fide malae fidei possessore aliqua permittere de quo fit concors, ejusque receptissima con.. malae fidei possessorem oes fructus tam extantes, quam consumptos teneri restituere, et qd magis e n̄ solum de perceptis, sd etiam de percipiendis teneri: ita tenet gla §. et in d. l. certum

De acquisit.e fructuum per malae fidei possessorem.

et in d. § si quis an dno et cum oes sentent. ... probat aper- tissime ex d. l. curtis et ex l. domus s. C. de rei vindicat. et ex l. si navis 26. § fin. ff eo et de su. Regio probat l. 40. tit. 27. p. 3.

63 Sed sine appertissime sent. vr. i obstare tex. in l. Messenius 41 § fundum ff de re judicata ubi donator, qui casu quodam rem jam donatam iterum possedit et si a vero dno petita sit n tenetur ad restitut. fructuum consumptorum: sed in illo casu donator fuit male fidei pos- sessor cum ignorare n posset illum fundum aliquando suum fuisse, et qa jam ab eo petitus fuerat per dona- tarium ergo male fidei possessor n tenetur ad restitut. fructuum opum extantium, et consumptorum —

2º obstat tex. difficilis in l. fin. § si curator vel n solum ff quae in fraudem creditor. ibi medio autem tempore perceptos in restitut. n venire, qq prius emitem in fraudem creditorum licet in mala fide sit cum 3ª funda- mentum l. quae ad nrum 7. C. de agricolis et censitis lib. 11. n teneri ad restitut. fructuum medio tempore perceptorum ergo male fidei possessor tenetur oes fructus restituere —

3º obstat tex. in l. si fundum 17. C. de rei vindicat. ubi male fidei possessor tm fructus, quos percepit tenetur restituere ergo n debet teneri de illis, q percipi potuerunt — —

l. fructus

4.º facit nam malae fidei possessor non tenetur praestare usuras fructuum etsi omnes percipere potuisset. text. in l. neque 15. ff. de usuris, qui tenetur tantum de fructibus perceptis, non autem de percipiendis —

Verum a supra dicta communi sententia recedendum non est, quam etiam probat in l. 1. § ex die ff. de vi, et vi armata, et tenent omnes ut constat ex Menochio de recuperanda remedio 15. n.º 602.

Neque obstant argumenta in contrarium considerata ex d. l. Nesennius § fundum ff. de re iudicata, cui omissis variis solutionibus, de quibus per Gilchonium in d. l. certum c. 7. ex n.º 63. supponendum est in specie illius text. non fuisse rem translatam a donatore eidem donatario, sed potius per clausulam constituti eandem donatarium possessionem acquisisse l. quod meo ff. de acqui. possessione et ad hunc manente apud donatarium: quia in specie illius text. supposita respondendum est quod licet malae fidei possessor inventus rei vindicatae fructus omnes restituere debeat ex d. l. certum, tamen quia donatarius relinquendo donatorem in fundo donato fecit ut quam donationis liberalitatem mutuam exerceret, arg. legis sed et si § inde Papinianus ff. mandati, non ut neque intelligitur donator in percipiendis fructibus malae fidei possessor, cum ipse existimare posset se exstantia ipsius, et ad remunerandam propria voluntate eos fructus percepisse, atque ita non tamquam qui licet malae fidei possessor condemnandus est, sed potius ut bonae fidei possessore quoad hanc partem habendus est: ita sentit idem Gilchonius ubi supra n.º 72. neque § donator avare exigendus est, ut consideratur

Cessat

Cessaris tt. 14. q. Pauli ad d. § fundum, et ita si donator statim postquam potuisset restituere restituat non periclitatur ut inquit Iac. in d. § fundum: quia tunc de fructibus etiam post litem contestatam perceptis, et consumptis non tenetur nisi dolo fecisset.

Non obstat 2.um ex tex. in l. fin. § si curatores non solutum ff. quae in fraudem creditorum ibi medio autem tempore perceptos in restitutionem non venire, quae difficultas gravissima quidem interpretibus visa est propter expressam decisionem Ulpiani in l. ait Praetor. 10. § per hanc, et § ita quae in § praeterea ff. eodem in illis verbis propter quod etiam medii temporis commodum quod quis consequuturus fuit praestandum erit. non inquam obstat quia omissa solutione Accur. quam in dictis iuribus sequitur Ioannes Faber in § si quis in fraudem inst. de act. n. 27. et Corrasius ibi n. 9., et omissa distinctione Fulgosii in l. videamus § in Faviana ff. soc. tit., et Cumani in d. § per hanc respondendum esse tex. in d. l. ait Praetor § per hanc, et § praeterea intelligendum esse in eo casu quo possessor erat particeps fraudis, nam tunc res fructus, et commodum etiam pro medio tempore percepit tenetur etiam restituere at vero tex. in d. l. ultima non solum intelligendum est quando fraudis particeps possessor non fuit, et tunc non tenetur ad restitutionem eorum, quae medio tempore percepit, quae distinctio verissima est secundum quam est intelligendus tex. in l. 11. tit. 5 p. 5

Ex his iuribus sic in contrarium redactis non obstat 1.um argumentum ex d. § non solum cum eum intelligamus in eo

q sine fraude et bona fide rem possedisset, quo casu justissimum est, comoda medii temporis sibi acquirere, et non venire in restitutionem —

Sed dices si bonae fidei possessor sit quare tenetur restituere fructus, qui tempore alienationis terrae cohaerebant, cum ut supra diximus bonae fidei possessores sola perceptione faciunt fructus suos, et ad restitutionem eorum non tenentur si consumpti fuerint — Sed respondendum est ad restitutionem teneri possessorem non ex mala fide, quam ipse non habuit sed quia ipsi fructus quodam modo fuerunt in dominio alienantis atque ita revocantur contractu emptionis ab initio resoluto propter alienationem factam in fraudem creditorum quod etiam insinuat d. l. in d. §. non solum ibi: quia in bonis fraudatoris fuerunt, atque licet adsit fides ex parte possessoris tenetur illos restituere non tamen quos medio tempore percepit: quia cum illos bona fide percepisset et non quam in dominio fraudatoris fuerint justa ratione retinere debet —

Sed dices nam si revocantur fructus, qui terrae cohaerebant tempore alienationis quia alienatio facta in fraudem ab initio resolvitur, ut in d. §. per hanc sequeretur, ut fructus etiam medio tempore percepti restitui deberent consequentia probatur ex l. cum autem 23 §. cum redhibiturus ff. de aedilitio edicto ibi ille, qui mancipium emit si intentetur redhibitoriam: quia eo ipso contractus resolvitur contractus tenetur restituere etiam fructus medio tempore perceptos, ut constat ex illis verbis, non solum si ipse fructus percepit, at conse=

quens

quens c. d. tex. in tri n. solut. Cg. superior solut.o defendi n. pot, sed respondere n. male meo videri pot, venit n. in d. §. cum red sibi tenuri bonae fidei possessores ad restitut. operas, quod fundi occasione percepit, qua contractus per illam act.es ab initio resolvitur, sed tu. fuisse justissimas causas in d. §. cum ad sibi, ppter quas etiam bonae fidei possessor, quae medio temp.e percepisset restitueret, nempe qa ipse redhibitoriam intentando voluit resolut.i ipsius contractus ipso jure fieri v. cum ex voluntate ipsius perinde sabeat contractus, ac si numquam fuisset celebratus, consequenter etiam desideravit ut per inde fructus sabeant, ac si semper in potestate venditoris fuisset, quo casu etiam omnia medio temp.e percepta eidem venditori acquirenda forent. Quod secus contingit in d. tit. n. solut. qa licet resoluatur contractus n. tu. ex ipsius voluntate resolvitur, sed ppter fraudem alienantis, et ad instant.am creditor., atque ppter illam bonam fidem, quam sabuit, et qa fructus medio temp.e percepti numquam in dominio fraudatoris fuerint n. tenetur illos restituere pertim cum mitius agi soleat, cum eo, qui necessitate coactus operatur, quam cum eo qui ppria voluntate actum peragit.

Sed ad sen adversus sane resolut.o tradita ad d. §. per sane, et ad d. §. n. solut. dicet aliquis nam vr. qd in d. §. n. solut. loquatur JC. de eo qui fraudis participavit, ut constat ex tex. antecedenti ibi cum sciret Cg. d. ag. tinet. fr. dis juribus quenire n. pot. sed respondendum e. qd ideo

ibi n̄ tenetr fructus restituere Dnus: qa ipse ig=
noravit, ita ꝑpter ejus bonam fidem fructus etiam
retinet medio tempre perceptos n̄ obstante mala fide
ꝓcuratoris, quae Dno nocere n̄ debuit—

Quod si instes qd ab ipso Dno fuerat ꝓcu=
rator iste constitutus ex mādato suo atq ita debuit il-
li nocere mala fides ꝓcuratoris. Respondēdum erit, malam
fidem, vel bonam fidem in animo consistere, atq
ita n̄ debuit mala fides ipsius ꝓcuratoris Dno nocere maxe
quo ad tum quae in fraudem creditorum—

Sed subtiliter insurgis n̄ nocet Dno mala
fides ꝓcuratoris quo ad tum ff. quae in fraudem cre=
ditorum cum in d. tx n̄ solum n̄ fuerit bona fides vel
fraus ex ꝑte Dni n̄ debuit alienato facta revocari: conse=
quentia ꝑr ex tex in d. l. ait Pretor in prin ibi sciente
te l. 1. l. 6. § sci editum ff. eodem, sed contrarium l
locuimus ad intellectum d. txi n̄ solum q vel dicendum
e malam fidem ꝓcuratoris nocere, vel possessorem in
d. § n̄ solum fraudis fuisse participem — sed respōden=
dum e, qd licet bona fides interveniat respu Dni, quae
sufficiens fuit ad acquisitionem fructuum medio tempe per=
ceptorum: n̄ tn̄ fuit sufficiens ad ~~tt~~ tollendam malam fidem
ꝓcuratoris ꝑpter quam alienatio facta in d. txo n̄ solum re=
vocāta fuit, atq ita bona fides Dni opperatur acquisitionem
medii temporis, et mala fides ꝓcuratoris alienationis factae
opperatur revocatam—

Alegs

Neq obstat q. ex d. l. si fundus 17 C de rei vindicat. qa respondet gla in d. l. si fundus ideo ibi male fidei posses= sorem tm teneri ad restitut.em fructuum quos percepit, et n de his quos percipere potuit, qa ttus habuit pp tr quem a fructibus percipiendis debuit excusari; et ita sentiunt Bar. Baldus, et Surdus ibidem Socinus in suis falentiis ds male fidei Oldendorpius classe 3 actu 2 in rta de fructibus n 3.

Sed hec solutio licet com sit in puncto tn. Juris verius existimo, male fidei possessorem ppter ttus n ex= cusari a fructibus quos percipere potuit l. ex l. sed et si partes 12 ff. qd metus causa l. 1a C. de fide instrumentorum et Jure hasta tt. 10. l. 2. C. de fructibus et litium expensis l. patri 27. § 1 ff. de minoribus, in qq male fidei possessor licet ttro munitus sit, nihilominus tenetur ad restitut.em fructuum quos percipere potuit: 2o quia ille, q justo ttlo initio fuit= tus e existimado, rem alienam n ee si sueniatr post litem contestatam ppter ocm causam pstare cogitr l. 2. ff. hoc ttr l. cum fundum 31 ff. de rebus creditis, et nominatim de fructibus, q percipi potuerunt cdemnatr l. 2. C. de fructibus, et litium expensis l. 1 C. de petit.e hereditatis § si v inst. de offo judicis, qo multo magis ille, q ab initio male fidei possessor fuit quatenus ttus habue= rit. Quam sent.am defendit Bartolus in l. si fundum, Loriotus de fructibus axiomate 50 Vultejus in

male fidei posses= sor etiam si ttus habeat tenetur de fructibus percipiendis

fuis disceptationibus c. 20 Menochius remediis n° 607. Covarruvias de fructibus tit. 12. lib. 4 c. 22. post plures antiquiores, quos refert, et sequitur Cabedonius ubi s.a c. 9. n° 19

Quare verius dicendum e argum., de qua ibi n° Sabere. unde qua licet regulariter argum. a contrario sensu fortissimum sit, tamen nullas habet vires quotiens contrarium l. et dispositioni iuris statutum e, ut statutum vidimus in l. domus § eo. tit. ff. de rei vindicat. cum pensionibus, quas percipere potuit et ex causa, atque ita cum arg. de ducum ex d. l. si fundum sit d. fructus consumptos deductiones n° dec. d. dicto cont. obstare, et si quaeras quare Imperator nihil de fructibus percipiendis dixit, cum eos praestare teneret, dico pro ideo de fructibus percipiendis nihil dixisse qua de eis nihil ab Imperatore fuerat interrogatum

Nec obstat l. fin. ex d. l. reus 15 ff. hoc tit. qua ibi verum, malae fidei possessorem n. teneri ad praestandas usuras fructuum sive ante litem, sive post litem contestatam perceperit eos, et sive extent sive consumpti sint, quod n. facit contra nostram concl., qua hoc e speciale in usuris, quae post te cas natas, quae pecuniae tamen numeratae n. autem certae speciei deberi possunt l. 3. § ultimo ff. hoc tit., quod procedit etiam si pecunia praestetur nomine fructuum, et fructus principaliter semper sint in praestat. perinde habere ac si certa species vg. ipsi fructus restituerentur ita Donellus lib. 19. com. c. 14 folio 356

Vel

Vel secundo respondendi ideo non teneri male fidei possessorem ad praestandas usuras fructuum, quia in his admittuntur in fructibus praestandis ex in l. 2. C. de administratione rerum ad civitatem pertinentium atque ita ne accessio accessionis detur, et quasi fructus fructuum usurae sunt, ita sentit Caesar. d. 2 responso Pap. ad l. Heres si. §. fin. ff. de petitione haereditatis.

Sed 3a has solutiones dicet aliquis, nam si verae essent sequeretur, quemadmodum petitione haereditatis non teneri ad praestandas usuras fructuum, quos ante litem contestatam percepit cum eadem ratio militet in hoc casu ac in superiori: sed consequens est falsum, ergo et antecedens. Consequentia patet ex tex. in l. Heres si §. fin. 2 responso ff de petitione haereditatis.

Sed respondendum est diversum jus constituendum esse in eo, quod venit petitione haereditatis fructus percepti ante litem contestatam: nam cum hi fructus ante litem contestatam percepti auxerint haereditatem, ut constat ex d. §. fin. necesse fructus isti intelliguntur tanquam partes haereditatis, et rei principalis. Verum cum jam fructus sint haereditatis partes facile possunt recipere accessionem usurarum, quae tunc non datur accessionis accessio, neque quasi fructus fructuum, secus est in fructibus perceptis post litem contestatam, quae hi non augent haereditatem, ut apposite monuit J. C. ibidem, neque petuntur petitione haereditatis sed augent haereditati officio judicis

at si ita secus accessioni alia accessio dari non potest ita Casa=tius ubi supra. Et si quaeritur quare fructus percepti post litem contestatam non augeant haereditatem respondeui potest quia cum si fructus temporis petitae haereditatis non sunt in rerum natura non debent intelligi peti petitione haereditatis tanquam pars eiusdem haereditatis, et ideo tales fructus veniunt tanquam accessiones officio iudicis consequenter illorum usurae dari non possunt ne infinite dentur praestationes

Sed contra istam solutionem instabis nam non solet deterior fieri conditio eorum qui litem contestati sunt. Sed plerumque melior l. non solet ff. de reg. iuris Ergo si debentur usurae de fructibus ante litem contestatam perceptis multo fortius de fructibus post litem contestatam perceptis: sed respondendum est non fieri deteriorem conditionem petentis post litem contestatam cum etiam post litem contestatam usurae debeantur l. lite ff. hoc titulo fieret enim deterior si usurae, quae debebantur ante litem contestatam non currerent post litem contestatam, quod hic non contingit, neque deterior redigitur conditio alicuius quo res vel ius ipsius non minuitur, ut in fructibus post litem contestatam, de quibus etiam antea non debebantur usurae

ex cuius persona fructus non percepti a malae fidei possessore aestimandi sunt –

Supponit quod malae fidei possessor teneatur de fructibus perceptis, et percipiendis non abre erit, investigare, quomodo intelligatur id, quod dicimus de percipiendis teneri.

In genere

In qua re in primis dicendum videbatur, ita id intelligendum est, ut malae fidei possessor teneatur de fructibus, quos ipse potuit percipere, et non percepit, ita docet tex in l. domum C. de rei vindicatione tex in l. vlt. post litem C. de petit. hereditatis tex in l. si ante legem 28. § quod autem ff. eodem tex in § si hereditas inst. de off. iudicis

Sed obstarium ex diametro probat tex in l. si navis 62 § fin. ff. de rei vindicat. ibi sed eum petitor sibi potuerit, idem dicit expresse docet tex in l. cum servus, alias apud Iulianum 38 § fructus ibi non quos heres percepit, sed quos legatarius percipere potuit ff de legatis 1° atque ita magis ex persona petitoris quam possessoris aestimandi sunt huiusmodi fructus

In qua difficultate omissa solutione Cini et Petri de Vela postrema, et omissa alia Alciati in d. § fructus Duareni ad tit. C. de nautico foenore c. 9 fructus sunt restituendi, et alia Petri Fabri in l. fructus 12 ff de reg. iuris, et alia Menochi de recuperanda remedio 1 n° 49, quas prosequitur Cillebonius in d. l. certum C. 9. ex n° 2. dicendum est in hac re, multum interesse an petitor postulet aliquid ratione industriae personalis, an vero ratione aestimationis communis si ratione industriae personalis aliquid ab actore petatur illud tunc aestimabitur, quod petitor plus de quo consequi potuisset, et ita probat tex in l. si navis § fin. et d. l. cum servus § fructus de

l. fructus

leg. 1. n autem estimabitur qd possessor ex ejus singulari industria posset percipere Sed n. qq. ... [illegible] ... fructus industriam acquireret, cujus industrie nomine nihil possessor petitori debet arg. l. 3. ff ad l. Falcidiam et l. ... ff de rei vindicat.

Sin autem aliqd a petitore petatur ... estimatio nihil interest an personam petitoris, an vero personam possessoris intueamur, cum in fructibus, q ... percipi posset nulla maior industria consideratur ex persona unius vel alterius. et ita probat tex. in l. domum l. ... C. de petit. hereditatis et ... in hac ... consideratur Unde si possessor n percepit ... id qd ... estimat. percipere potuisset estimabitur id ... qd percipere potuit, et n percepit ... l. ... post litem C. de petit. hereditatis, et ... si hereditas inst. de off. judicis ubi fructus a possessore restituuntur q ejus culpa percepti n. ... quam solutionem tradit Bar. ind. l. domum Baldus Cumanus Sicardus ibidem Castrensis in ... primus n. 4. dicit receptam Cepus de fructibus c. 10. Cobb. in reg. ... 2 ... 6 n. fin. ... decis. 162. Grammaticus decisione 76. n. 14. ... consiliorum consilio 65. n. 19. Parisius ... consiliorum consilio 55. n. 45.

Que solutio ita meo videri ... est, ut quatenus docet fructus estimandos cum rat. industrie petitoris probatur habita rat. industrie diligentis patris familias, n ... quod ... reclamitur Cepus de fructibus ... c. 19.

cujus

cujus a[uctorita]te refert, et probat Tiberius d. c. 9. ex n.º 10.

2.º temperanda ur. Bar. intrigata quando intra ex causa vicinitatis, vel opportunitatis petitor estimari desideravisset: q[uia] in incurrenda estimat.º cujus commoditatis rat.º habenda n[on] e[st] ex l. 1. §. et alias ff. siquid in fraudem patroni nisi ex eo damnum pecuniarium petitori contigisset ex d. §. et alias in fine

Tandem pro coronide hujus q[uaestio]nis advertendum est petentem fundum n[on] posse petere fructus, quos percipere potuit malæ fidei possessor per eandem realem act[ione]m, q[ua] fundum petit, quia cum illi fructus nunquam fuerint in rerum natura, et sic dominium eorum a petitore probari n[on] possit act[ion]e reali id e[st] rei vindicat[ion]e comprehendi n[on] possunt: pro= tenunt tamen off.º judicis, ita et in consequentiam rei principa= lis veniant a d[omi]no peti ut cum judicio advertit Sicar= dus in d. l. domum n.º 4.

Non nulla etiam c[ontr]a impensas factas a malæ fidei possessore erant percurrenda, sed. videre por Sarmiento lib. 1 selectarum c. 10 ubi late Joannes Garcia de expensis c. 2. qq. absoluit hac utilissima fructuum materia

Finis, hujus legis fructus

laus Deo

Ad § Actionum autem institutionum de actionibus

Per licenciatum Dominum Joanem Chumacero Vespertine legum Chatedre moderatorem

In celebri hoc et perutili actionum titulo, hic noster § obtinet principatum, et varietate rerum et pondere: optimum et notabilem vocat Vinnius: utilissimum Minsing. qui summam continet omnium fere actionum: et quasi Oceanum et profundum pelagus in mare contractuum, Ludovicus Gomecius: qui ergo in hoc vasto gurgite vela pandemus ne nos, aut multitudo deterreat, aut submergat obscuritas, illum in disputando ordinem sequi mens est, ut prius divisionem a Justiniano positam ad examem revocemus: mox divisionis effectus prosequamur: novissime omnium contractuum natura, et bone fidei, stricti juris adamusim explicemus

Cap. 1. an recta sit actionum divissio in bone fidei stricti juris quae hae sint et cur ita appellatae

Generalem hanc divisionem actionum in bone fidei, stricti juris impugnant contra scribentes: et nimis propterea reliedunt Joan Faber. et Jason hi eo fundamento adducti, quod cum divisio in membra apposita fieri debeat et separata. l. 3.a § Genera in fine de adquirenda poss. et illud contineat necesse est. quia alias actiones bone fidei sunt N.° 1.°

que

que distinguuntur ab istis stricti juris vocantur malæ fidei
ee debeant ad hoc juris æquitatem impugnet quod cum boni
et æqui ars sit l. 1.a de just.a et jud. n debet pati ut contra
ctibus ab eo perfectis et approbatis mala fides sustineatur
quem in omnibus contractibus bonam fidem exposcit l. bonam
fidem § C de obligat. l. 57 ult. § pro § in illis l. indi
cat dolus sive bonæ fidei sint. l. et eleganter 7. de dolo
sive stricti juris qualis est stipulatio. l. si quis cum aliter
38 de verborum. l. ubi est 22 de rebus dubijs.

2 2.o insufficiens videtur su
perior divisio cum actiones arbitrarias non comprehendat quarum
mentio est in tit. de eo quod certo loco. ~~[illegible]~~ et
C ubi conveniantur qui certo loco § praeterea quarta inst de
actionibus. diversam quam speciem constituunt cum nec bonæ fi
dei actiones sint. l. in bonæ fidei ff de eo quod certo loco. nec
stricti juris cum in his non posset judex condemnationem facere
ultra quantitatem a partibus expressam in contrahendo. l. quid
quid 99 de verborum. ut arbitrarius vero latam habeat judicandi
facultatem et prout æquum et bonum visum fuerit alterum
alteri condemnare non solum ratione damni emergentis sed etiam
lucri cessantis. licet a contrahentibus eius mentio facta non fuerit.
l. 3.a § nunc de officio ff de eo quod certo loco ubi contra inter
pretes et in l. unica C ubi conveniantur qui certo loco.

3 His difficultatibus ut res
pondeamus meminisse oportebit 12 legibus contractus stri
cti juris esse ut ex illis verbis colligere est in contractibus ea post
quæ lingua nuncupata sit. quam legem Prætores C. penes quos
& privati & publici juris potestas erat antequam Im
peratores Rempublicam occupassent. § Prætores de jure nati dum a
rat admiserunt in contractibus quos stricti juris vocamus

V.a contractus stricti juris

L quid

l. quid quid de scriptis obligat. & in his iudicii ali dato certos praefiniebant terminos quos praetergredi non licebat in proferenda sententia cum in bonae fidei actionibus latam reciperent facultatem arbitrandi, prout iudici bonum et aequum videretur, ut sequitur Cald. in regula possessor 2a p. § 6 n. 4. Vero certa est diversa illa appellatio iudicium et arbitrium, quorum mentio fit in § omnium de actionibus, et in l. a divo Pio de re iudicata. nam iudices dicuntur qui in causis stricti iuris cognoscebant. arbitri vero qui in bonae fidei iudiciis et arbitrariis pronunciabant, sicut et et lex civiles bonae fidei iudicia, ut videre est in actione ex stipulatu quae uxori competit ad repetendam dotem et loco actionis rei uxoriae substituta est a Justiniano in l. unica § 5 et sequentibus C de rei uxoriae actione. § fuerat supra. hic et in petitione hereditatis probat text. in l. ultima C de petitione hereditatis.

si appareat l. ficiendare oppor tet ipsum condemnari

s iudices, et q arbitri

4º

Ex his iam ostenditur prioris rationis solutio cum bonae fidei actiones non ita appellentur ad discrimen earum quae malae fidei sint. sumitur namque bona fides in iure dupliciter. 1º pro conscientia illesa et ab omni fraude remota, in qua acceptione bona fide emere vel possidere dicitur qui credit se id iuste facere citra dolum. l. qui quolibet 27. l. res bona fide 54 de adquirendo emptio. l. bonae fidei emptor 110 de regulis iuris. Vere hic est bona fides ex unius cuiusque proprio iudicio non ex alieno. vel ex ipso aestimatur l. 1a § si tibi fundum infine de itinere actuque privato. 2º accipitur bona fides pro aequitate quadam et iustitia separata a iuris rigore, in quo sensu bonae fidei nomen usurpatur in l. at si quis 14 § hoc casu de religiosis. l. bona fides 31. D. depositi: l. 2a § nam de precario: et ex adverso stri-

bona fides dupliciter sumitur in iure

Stricti jus, nuncupatur jus durum subtile plenum rigoris l. 2ª § item Varus de aqua publica. l. placuit C. de judiciis et aequitati opponitur aqua mitigari solet et accipere interpretatio pro varijs circunstantijs rei temporis et personae l. pomponius §3. D. de adquirenda hereditate. l. 1° § qui operas D. ad Tertullianum cum aduersis a Tiraq lib. 1° de retractu § 35 gla. 1ª Duare lib 2° disputationum c. 10 Cobb. d. § 6. n° 2. et 3. et ideo serbandum hac actio bonae fidei in qua ex bono et aequo proceditur. l. si quis absentis § de oblig. l. si quis 20 § 4. D. locati et in qua non solum ex verbis obligationis sed ex officio judicis condemnatio fit. l. quatridem de negotijs gestis. at vero stricti juris actio in qua secundum stricteum Ude rem sonum et prout a partibus expressum est condemnatio fit. sequitur pater alleor Ant fab. lib 15 conjecturarum c. 1° ad medium

5 Ad 2um respondere solet actiones arbitrarias comprehendi sub actionibus stricti juris cum n. in his non possit judex extendere condemnationem. restringit aliquando et propter iustam aequitatis causam ex bono et equo ei arbitrari permittatur qualiter parti lesae debeat satisfieri. velut si condemnatus reus ut restituat et minor fuerit in restituendo quo casu defertur a judice actori juramentum in litem per quod ultra stimationem rei pretium condemnatio fit. l. qui restituere 68 D de rei vindicat. l. in actionibus de in litem jurando. idem et restringit in actio arbitraria ratione loci. nam si extra locum destinatum conveniatur reus qui non soluit vbi debebat consequitur petitor sortem creditor quid quid inde aut damni passus est aut amissi lucri a l. 3. § vltimo de eo quod certo loco. Ut hac ratio facit ut actio stricti juris diversam accipiat denominationem propter qualitatem arbitrii ex eo n. quod actio arbitraria sit non immutatur nomen actionis

nis

ctionis. sed qualitas variatur sequitur Valdivieso n.º 10. in § ctra rea. ff. hoc tt. quod quid in re rei, attendat Ant. fab. lib. 15. coniecturar. c. 1.º et 2.

Sed haec solutio licet in se vera sit mihi non probatur nam cum in arbitraria actione ex bono et aequo condemnatio fiat impossibile est ut sub strictis actionibus comprehendatur. h. n. primeva eius natura ad ius strictum pertineat ubi non loco adiungitur in quo solutio fiat, nec regis compareat contra reum recipit qualitatem et non rem, ut stricti iuris actio sive arbitraria cognoscitur. eoque casu competit quo antiqua actio perisse et secundum se desiderata proponenda non potuit nam qui certo loco dare promisit alicui conveniri non potest quia actor tunc cum plus loco petens. causa caderet. § si quis agens et § plus autem ff. hoc tt. at vero arbitraria in quovis loco imputatur et actore accedit ea ad istam clausulam arbitrio iudex prout actoris vel rei interfuisset in destinato loco solvi non alibi. l. 2.ª de eo quod certo loco. 6

Quare existimo verius esse arbitrarias actiones prout arbitrarias et sub iudiciis bonae fidei contineri nam in quantum denominantur tales. ex bono et aequo recipiunt condemnationes ne origo earum inspicitur sed qualitas arbitrii superveniens, ex quo dissimilis resultat effectus qui ex prima actionum qualitate non procederet. Nec obstat d. l. x. in bonae fidei de eo quod certo loco tamen non dicitur mea. quod si emptor conductor vel pretium conventum aut pensionem certo loco dare teneatur necesse non est ad arbitrariam actionem recurrere, ut alibi peti res possit. sed ex vendito locato vel agi poterit extra destinatum locum. si vero ex stipulatu debeatur arbitraria actio utendum est ut in alio loco agi possit docet Duarenus in l. in actionibus n.º 55 de in litem iurando. Cusat

6

7 arbitrarias sub bonae fidei reducuntur.

lib. 28 Pauli ad edictum in d. l. in bonae fidei. ex hoc autem nulla differentia reperitur inter bonae fidei actiones et arbitrarias. cum id quod arbitraria reperitur ex juris dispositione habeat bonae fidei actio ex natura sua. inest n. ei arbitrium. valletque in ea tamen officium judicis quantum in stipulatione inducta arbitrii clausula ratione loci.

8 Superest pro huius articuli complemento ut examinemus quaenam actionibus bonae fidei natura conveniat quod dicitur ... et in hoc generali regula proponi solet ab interpretibus quod actiones in hoc §. enumeratae bonae fidei sunt, quae in eo non inveniuntur stricti juris censentur docent Gomezius h. n.° 2. in fine. Din. n.° 2. Venincassius n.° 5. primum quod ex empto, et vendito; item ex locato, et conducto, actio est bonae fidei. quia in his contractibus alter alteri obligatur de eo quod alterum alteri ex bono et aequo praestare oportet l. 2. in fine. de oblig. § ult. de oblig. quae ex delicto etiam si non fuerit a partibus cogitatum l. ex conducto. 15. l. si vulneraverunt 43. de locati. officium, n. judicis late patet contractibus et ad fructus rei usurasque pretii condemnatio extenditur. cum harum actionum mentio facta non sit. l. mora 32 § in bonae fidei de usuris l. Julianus 14. § ex vendito de actionibus empti. l. curavit. l. eodem. l. praeses C. de locato.

2 Praeterea mandati actio et negotiorum gestorum, quae aliena negocia vel mandato praecedente vel administrantibus vel sine mandato ultro citroque competunt bonae fidei sunt. l. si quis absentis §. de oblig. habetur in his ratio usurarum et fructuum. l. si pupilli. 6. § ult. cum l. sequenti l. atqui natura. 19 §. non tamen l. nemis 37 de negotiis; eo semper inspecto ut non tam infelicem gestionis exitum quam aequitatem consideremus. l. sive 22 D. eodem.

fuit etiam

10 Huic etiam pertinet depositi actio in qua non solum jus sed et fructus partusque et omnis causa venit. l. 1. § hanc autem D. depositi. idem in actionibus tutelae commodati et pignoratitia non tantum acceptis directis sed etiam contrariis. idem non tantum in superi capitulis addi[...] quae pupillo commodati et debitori dantur duplex non in his contractibus nascitur actio directa una altera contraria cuius appellationis rationem tradit Wesembecius ad titulum de pignoratitia n. 9 doctissimus noster Ant. Richardus in § 1° n. 11 de obligat. quae ex quasi contractu et ultra quibus nos fidei est l. ultima de fideiussoribus tutorum l. 3 § 1° D. de contraria tutelae actio. l. 1a D. de eo quod pro tutore. l. 3. § in hac l. sicut certo 5. § usque adeo. l. in commodum 17. § sicut in fine D. commodati. l. si pignore 22 § si pro de pignoratitia actio docent hi. Donus n. 3. Plateanus n. 16. et sequentes Mecinus n. 58 et b Corrasius n. 1. et 8. C.

11 Accedunt his judicia divisionis familiae erciscundae et communi dividendo quae inter eos locum habent qui volunt a communione recedere. et quae bonae fidei. l. non est ambiguum 9. C. familiae erciscundae l. 9. § hoc judicium. l. in hoc judicium 14. de communi dividundo. Latior est potestas judicis in divisione facienda dum ei permittitur ex bono et aequo res dividere unicuique rem adjudicare. et alteri pretium. et ita unius gravamen pecunia compensare ut omnimoda resultet aequalitas. l. item Labeo 22. b sed. ~~[illegible]~~ familiae erciscundae. l. si quis putans. 6. § officio judicis communi dividundo his agnata est pro socio actio. l. rei communis 45. l. impositam 19. cum sequenti. D. pro socio et non solum impensae ab altero factae per eam petuntur. l. cum duobus 52. § si quis alteras incipit l. ex si fratres 53. § si quis D. pro socio. Verum etiam fructus et usurae. l. pro socio 38.

l. solum

l. socii. 61. D. eodem

12 Denique praescriptis verbis actio quae ex

conventionibus innominatis accomodatur dupliciter in ca-

quando actio praescriptis verbis sit bonae fidei. su bonae fidei est primo ubi ex permutatione competit. l. 2a. C. de

rerum permutatione et id propter similitudinem quam permutatio

habet cum contractu emptionis. l. natis § 1o de praescriptis

verbis. 2o ubi destinato promitur id est ubi haec actio

petit ex ea conventione in qua res aestimata tibi dedi certo

pretio vendenda, ut l. re ipsa l. plane inferas quo ca-

su quia dubium erat utrum ex vendito agendum esset an ex

locato, vel actione mandati ad praescriptis verbis actionem reuertitur

l. 1a. de aestimatoria actione ubi Vbesenbechius in para-

phrasi illius tituli est bonae fidei nam assumit propter cognationem

quam haec conventio habet cum contractibus nominatis adde

nova constitutione Justiniani petitionem hereditatis et actionem

ex stipulatione quae pro dote competit actionibus bonae fidei a-

numerari. l. ultima C. de petitione hereditatis. § fuerat

Institutionum tituli de actionibus quia suo loco latius agemus amplius non insis-

timus.

13 Sed haec actionum enumeratio insufficiens

actio ex testamento an bonae fidei videtur. 1o quia actio ex testamento bonae fidei cum ex mora usurarum

petitionem contineat. l. Titia Seio. 87. § usuras de legatis 2o

sine dubio regulis moram. 32 § in bonae fidei D. de usuris.

praeterea quam admodum re vendita fructus etiam venditi

censentur l. Julianus 14. § si fructibus de actionibus em-

pti ita et rei legatae fructus legati videntur si eorum nu-

lla a testatore mentio fiat. l. apud Julianum 40 § 1o de

legatis 1o docet Jason in l. si filius § cum fundum n. 3. de

verborum obligationibus. 2o quia actio praescriptis verbis quae ex

causa precarii oritur bonae fidei est. l. 2a § interdictum D. de

precario

peraeo et in hic casu a Justiniano expressus non est ~.
3.º actio competens ex donatione causa mortis licet non referatur
tamen ad bonae fidei judicia pertinet l. secunda 42 b. bonae fidei autem
judicio constituto de donationibus causa mortis. sive sit condictio
vindicatio sit ubi res donata tradita est. sive ex stipulatu
ubi intervenit solemnis promissionis donatio remansit nam
et hanc actionem in casu donationis ait bonae fidei esse defendit
Cob. in 3. p. R. de litteris n.º 7. ex pendendo leg. 4. D. de
usuris ubi actio ex stipulatu ad fructus extenditur quia bonae
fidei est. nec tamen eius meminit Justinianus. denique nulla ratio
nec quare actio finium regundorum bonae fidei non sit cum causam
diversionis contineat. sicut familiae erciscundae et actio com-
muni dividundo quas ut bonae fidei enumerat licet Jus-
tinianus ~.

Sed his non obstantibus munus sive omnium 14
ferme tenenda est tales actiones in hoc § non expressas stricti
esse juris et. Nec obstat l. argumentum quia ex testamento actio stricti
juris est, nam legata a bonae fidei judiciis separantur in
l. minores. 3. § item causis restitutio non est necessaria
supposito quod copulativa est exsuandi diversi diversos
inde quae est utique in bonae fidei judiciis juramentum in li-
tem admittitur. l. in actionibus. § de in litem jurando. in
actione ex testamento non defertur. l. alteras 6. D. eodem. item actio bonae
fidei propter locum ad sectionem arbitrariam non efficitur. l. in bonae
fidei 8. De eod. eodem loco, actio vero ex testamento arbitraria
loco redditur. l. si heres §. D. eodem. denique in contractibus bonae
fidei actio ex illis profecta non solet ad observantiam eius quod
conventum est competit. sed ut vindicetur dominium aut alterius
transferendo. at actio ex testamento ad id non sufficit. sed nova actione
opus est l. ult. §. 1.º de condictione ob turpem causam resolvunt potius

Angelus

Angelus et Jasonus in Veniencasius n.º 13. Cassius 21. Ordonius 9. Gomecius 5.

15 Nec obstat 1.^m l. argum. ex d. § usuras qua ex lib. actio qua ad fructum eam et usuras bonae fidei censeri docent nuper d. citati. et Bart. ind. l. si haeres nō autem ea esse pot. quod in lib. plenius voluntates defunctorum interpretantur. ita ut facilitatem et fecondiorem sortiantur exitum. Vt qui aliquid legatarijs praestare iubet voluisse. viz. rem ad omnem diem & rei ad ipsum pertineat. quod si haeres interpellatus dare rem per voluntatem defuncti remoratur. ut autem impleatur. ita fieri condemnatio debet. ut quid legatarius lucratus fuisset ex re. si eo suo loco et tempore. prout testator voluit traderetur. id per actionem ex lib. consequatur. l. equus 39 de usuris. l. quaesitum 91. § ultimo de legatis 1.º l. Patronus de legatis 3.º eadem quam eam fuit ut quemadmodum in bonae fidei judicijs ante diem solutionis debitor appelli pot. ut praestet cautionem. quia res in tuto sit. l. in omnibus 41. de judicijs ita legatarijs nomine cautio praestetur tanto lib. ut legatorum nomine. nec n. omnes ex eo fideli ... sunt. sed aliis angustiores aliijs pro varijs rerum circumstantijs, ut in actione ex stipulatu dotis eam competens deprehenditur cum ante Justinianum stricti juris eet, non tamen adeo stricta ut ex mora censuram condemnationis retineret. l. ult. § praeterea C. de jud. dotium notat l. legandis Cujac. in postumis tit. 28 Pauli ad edictum ind. l. si haeres.

16 Ad 2.^m respondet ind. § hoc intelligendum non diu praescriptis actiones quae ex eam praeceptis competunt bonae fidei esse sed ex bona fide procedere quae inter se dissimilia sunt. nam quod actiones bonae fidei esse dicit ad effectum earum naturam quae refert significationem quae in lata stricta in earum condemnatio

distinxit quia vero ex bona fide esse ait ad eam originem respicit
... praeteriti ... alios hoc casu ex bona fide competere ni
hil aliud est quam oriri ex bono et aequo non ex aliquo negocio
ex parte ... quemadmodum etiam conditiones ex bono et aequo
nasci dicuntur ... tamen ... fuisse sunt, quia videlicet non ex ali
qua obligatione, aut ante gesto negocio procedunt. sed ex aequi
tate: qui enim per errorem solvit, aut eo animo dedit, ut aliquid
mutuo acciperet, non habuit animum repetendi. sed quod de
dit, nec ad id ordinatur procedens ... adhuc tamen ex bona
fide data repetitio est ... de conditione indebiti et de conditione ca
data docet hoc ita esse ... Cujac. lib. 4. observationum c. 1. ...

Ad 3m. respectu solutio 47
invenitur quia ex Dorotheo Graeco ... retulit et sequitur
Cujac. lib. 8. observat. c. 17. et in posterioribus lib. 13. responsorum
Papiniani, in d. l. 42 defendi pot ea solutio quae habet
omnibus approvata placuit ... Fabro lib. 14. conjecturarum
c. 18. videlicet quod in d. l. sed ... sub nomine judicii bonae fi- l. sejatur bor ne filii autem ff. de donat. causa mortis
dei intelligamus petitionem hereditatis, quae hoc jure antiquo
non ... ad bonae fidei judicia referenda esse,
Justiniani tamen constitutio in l. ult. C. de petitione hereditatis
et in hoc ... ostendit frequentius ... fuisse ut bonae fi
dei, idque tamen postea ... antiquum jus ...
mutaret, quia ut dubitationi locum precluderet ... peti
tio hereditatis ... quasi res ex donatione ipsius ad heredi
tatem filii pertinentes possideret dubitatum fuit an ... ad eas
restituendas compelli non posset, quia usum fructum sibi reserva
verat, ad minimum cogi posset ut cautionem praestaret de restituen
do cum moreretur et resolvit Papinianus cautionem ... in ...
posse quia donatio causa mortis facta proponebatur in favorem
filii et filiorum ipsius ... donatio morte filii resoluta

fuit

fuit. D. a. V. in personis filiorum alterius induere, acciperent non poterit antequam seu decederet, cum quod ipsa nihil debeat nec vivens debere posset donationis intuitu cessat ratio exigendae cautionis quae tunc demum adest cum aliquid deuetur. vindicem D. l. in nominibus D. de jure dotium.

18 Ad 5m. respondetur actionem ex stipulatu ideo fructuum condemnationem continere quia in suo jure consistit sed actionem ex empto cuiusvis in stipulationem transfusse fuit. nec non credibile est ut inquit Consultus minus emptorem sibi stipulatum quam judicio empti assequi potuisset atque ita per actionem ex stipulatu fructus petentur. translato privilegio actionis novatae in actionem novantem facit textus in l. 1. § sub conditione D. ut legatorum nomine. l. si cum 10. § qui injuriarum D. si quis cautionibus l. 3. D. de constituta pecunia disputant DD. in l. allegata D. de novationibus Barbosa in l. maritum cum ejus soluto matrimonio D. nos latius in seq. articulo dicemus.

l. 4 de usuris

19 Ad ultimum argumentum omissa longa disputatione Berninssa n. 526 ubi late hunc articulum discutit, quoniam pro respondet quod hoc actio finium regundorum dicendum est etiam et aeque mixta continet cum aliis judiciis divisoriis § quaedam f. hoc loco adventi dicti juris est in specie ea oritur vel fluit frequentius non ex delicto eius nascitur qui praescriptos limites evulsit seu turbavit, aut ex jure Reali dominii cuius ratione quod suum est sibi adjudicari petit per actionem rei vindicationis l. 1. 14. § si dicitur l. si in tempore D. D. finium regundorum. habent in hoc judicio arbitrum judices habeant ut rem ei adjudicet cum pro missio pecuniam condemnet d. l. 4. id tamen non ex natura actionis provenit sed ex accidenti. quia videlicet limites antiqui obscurati sint. et novos

alt. finium regundorum est stricti juris

alleo

actio dirigere oporteat, ut familiae erciscundae, et communi dividundo actiones ex quasi societate oriri videntur. et ex ppria nra indivisio reus, quarsdam, veluti permutationes ptinet et quasi venditiones sequuntur Vinnius hic n.º 12. Wesenbechius ad tit. ff. finium regundorum

Illud p coronide explicandum est 20
quare actiones hic enumeratae tm bonae fidei sint. et plerique id ita factum putant propter horum contractuum frequentiam praecipue, n. in his vitae societas, et hominum mutua consistit. plane m furiosi multa specialiter introducta sunt propter utilitatem promiscui usus. l. si quis mancipijs. 17. § si impubes de institoria actione. in l. Justo ff. de usucapionibus sequuntur Duarenus in l. in actionibus n.º 43 de in litem iurando. Carondas lib. 3. verosimilium c. 13. Cobb. in reg. possessor 2.ª p. § 6 n.º 4. Nec obstat quod contractus mutui frequentissimus est, et tn stricti juris reputatur nec in eo citra stipulationis vinculum usurae deberentur. l. 3. C. de usuris, qa responderi solet id ita receptum propter usurarum odium, ne qa daretur occasio iniquis feneratoribus usuras vel aliquo modo exigendi, scilicet lata judicis facultas esset. Id non placet nobis ergo, qa si id roe odij proveniret eadem superesset ut in nullo contractu etiam promissae deberentur usurae, nec periculum esset ut cautus modus a lege exercerent. id n, efficere judex n possit, maxime si contractus hic bonae fidei est. in quo peculiaris ratio equitatis haberi deberet.

Propter specialem multa specialiter in jure introducuntur

Colex istimo vero discriminis 21
Neque peti possent dum in contractibus bonae fidei quorum impensis merito est duplici exemp. usurarum condemnatio fit. qa actor qui usuras petit earum loco aliquid pstitit et pstare debuit, ut in emptione et locatione venditor et locator rem tradunt et fructum eius usumue pinde aequum est, ut emptor et conductor usuras in

quare act. in § contentae solum sint bonae fidei.

ferant

tiis

ferant impensationem ob retardata pretii, et pensionem soluti onem. 2° fructus et usuras praestantur. quia rei dominium penes actorem manet ut in commodato deposito et pignori dato, item quoties rei omnis sit ut hereditas petitur. l. 3. e rei commodatae. D. commodati. l. 5. 17. § rei § depositi. l. pignus 8. C. de pignoratitia actione quo casu natis raro dicitur ut rei menso modicum admeptinet l. l. cumq. §1. D. de usuris. plane utraque hisce rebus cessat in mutuo res 5. debitum pecuniae usu ac iusta niue tibi pro dare promissit. sed tamen restituere non debet gratuita datio esse mercenaria praeterea retinet creditor pecuniae aut speciem mutatae dominium. l. 2a. §. appella. de rebus creditis ut illius intuitu pecuniae rei adscripserere dicatur

22 Item non obstat quod dictum

stipulationum frequentissime est quarum obligatio haec tota et eius solemnitas pendeat ex verbis in l. 1. de verborum obligat. nimirum se verbis non recedatur. et ego addo stipulationem posse considerari frequenter non esse, numquam non praeadjicitur et considerari sed non eo obiter interponitur, in commodo, non aliter obligationem firmandam quia prius institutam de verborum et stipulationibus dicimus non rei petere substantiam, aut obligationis nomen causae intelligimus, sed eius firmitate, unde si ex causa onerosa contrahatur retinebit naturam eius obligationis cui adjicitur non in locum actionis ex ea provenientis subrogetur. si autem ex causa lucrativa, nullaque praecedente obligatione interponatur tunc stricti juris erit, nec non debet quis ex sua liberalitate conveniri ultra id quod pacta expressit.

Caput 2 in quibus distinguantur bonae fidei iudicia ab strictis.

articulus

Articulus Prim. an dolus metusue contractus bonæ fidei ipso iure vitiet stricti n. item

Fuestra Justinianus alia bonæ fidei judicia admisit alia stricti juris q. nomine duntaxat distinguerentur et n. re, so- lent aute ea dria comr. assignari, ut dolus dans cam contractui bonæ fidei reddat illu ipso jure nullu, porro cam dare dr. q. quis dolo in- ductus ad vendendum aliter n. vendituru si dolus abesset quæ sentia pbatr in l. elegantir. 7. ff de dolo. l. 3. § ult. ff pro socio. l. .... 17. infin ff de minoribus. at in contractibus stricti juris si dolus fuerit cam contrahendi contractus mero jure valet, si actio de dolo vel exceptio summatr. lesis. l. si quis cu aliter. 36. de verbor. o- blig. pro institutio de excep. faut his in l. 57. ... § ... se- quuntr juris civilis pfessores in d. l. 7. et Pontifici in c. cu dil. lecti. de empt. et vendit. Cobb. inveg. possessor 2a p. § 6. n. 6.

N. 1o

Cujatii opinio ei- dria actionum et contractuum ... dare dolu causam contractui.

Sed dictam sententiam defendit Robertus lib. 3. adnimaduer- sionum c. 1o cum quatuor seqq et in notis ad notata mercatoris lib. 3 c. 1o arbitratus pariter et hos contractus cam. et in eis dolum n. vitiare ipso jure conventiones, sed actio vel exceptio purgari, mouetr. 1o ex l. Julianus 13. § si venditor ff. ... de actio. empti: ubi dolus cam dedit venditioni et saluo manente dicta actio ex eo datr ad consequendum id quo pluris vendidissent si n. intr- venisset dolus. 2o ex eade l. 13. § si quis colludente ubi dolus emptoris ... ut p collusionem res venderetr contra tamen ex eo dictu emptore actio datr, q. valuit venditio, aliter n. posset actio pducere. 3o faut lex ex empto 11 § si quis virginem de actionibus empti. l. si dolo. 5. C. de rescindenda ubi dolus contractum n. vitiat. sed venditio rescinditr, q. valuit quia qd

N. 2

Roberti dicta

nullus e' rescindi n' pot. l. nam et si § vlti. ff de effectu d. de injusto rupto, 4.o expendit lex si res 13. § 1.o d. dejud. do tiu. § qa dolus et metus equiparantur in jud. l. 1.a et ff. totum d. doli mali et metus exceptio. imo metus magis m'n prouan do q' cu ee' dolus in sit. l. ita si cui 14. § eumque juncta l. extat d. deco qd metus cau. at metus o'actum bonae fidei n' annullat sed actio de eo qd metus cau. purgatur et rescin ditur qd p metum factum e'. l. si mulier 21. § si metu coactus d. eodem. l. n' interest. l. sicut Vi. C. de his quae vi. & o' idem in dolo dicendum e'.

Nº 3º Ego neleltri sententiae asentior sed puto in dist. a' et nunc existimo dolum dantem cau. o' ctui sive bonae fidei sit sive stricti juris, illum vitiare ratio e' qa ideo o'actus bonae fidei vitiatur, qd dolus consensum exclu dit, ac consensus etiam desideratur in o'tibus stricti juris. l. 1.a § adeo d. de pactis. qo eius deffectus pariter vitiare debet. nam quod hi o'tus stricti juris sint ad condemnatoes tm' ptinet, ut n' possit judex ea extendere, ultra quam a partibus expressum fue rit in contrahendo. l. quid quid 99. de verbor. oblig. n' v.o quasi fragilior consensus in his sufficiat, quam in his qui bonae fidei sunt.

Nº 4 Nec obstant arg.ta 1.ae sententiae desumpta in.a n.o 1. nam ad tex. in l. si quis 36 de verbor. respondere posse existimo tex. illum intelligendum ee' n' de dolo dante cau. o'actui, sed incidenti in o'ctum qui dolus o'ctum n' vitiat etiamsi bonae fidei sit, quae solutio comprobatur ex eo qd Juris C. n' agunt de dolo quo quis p missum alias n' p missurus sed de eo qd cum se obligare vellet aliter se obligavit dolo ad versarii quam oportuisset. qui dolus magis respicit modum o bligationis quam obligationem ipsam, quasi illius cau. eet.

Candem

Eandem solutionem recepit textus in l. dolo C. de inutil. stipulat. N.o 5
et textus caeteris difficilior in d. § pro intell.e de ex capitulo quia quod
d. Justinianus ait quod si quis dolo inductus alteri promiserit quod
non debuerat stipulatio jure civili valere, non ita intelligi
debeat quasi dolus intervenerit in eo ut quis promitteret, cum a-
lioquin promissurus esset, hic n. dolus tanquam dans causam stipulationi
eam ipso jure vitiaret, sed magis eum sensum habet quod supposita
promissione quam intervenire debebat, dolo stipulantis effectum
est ut aliud quam deberet promitti promitteretur veluti si cum cen-
tum mihi tu legata essent et tu quinquaginta adempta eo
dicerem te ignorantem dolo induxero non ut promittas, sed ut inte-
gra centum promittas.

Ad aliam Item 2.e formae de qua sup.a N.o 6
2.o respondetur ad I, respondetur cum Cluxio Cujacio m-
noris et Roberto lib. 3. c. 1. ind. §. patrum dolum non dedi-
sse causam contractui sed incidisse in dictum, cum n. heres vellet he- l. julianus §. l. venditor.
reditatem vendere inductus fuit dolo emptoris ut minoris
venderet quam valleret hereditas. quo casu actio ex vendito
purgatur dolus, et integrum pretium hereditatis assequitur vendi-
tor, contractu in sua observantia manente plane dolum fuisse
incidentem patet ex antecedenti casu in quo cum certum pretium
dolus intervenisset ex parte venditoris, subiungitur ex adverso
casus in quo emptor dolum admisisset.

Quod si cum Roberto intestim.o N.o 7
ad mercatorem lib. 3. c. 1.o dolum emptoris effecisse ut heres
venderet falso ab illo persuasus hereditatem minime valle-
re respondere pot venditionem nullam esse, si ita placuerit
ei qui dolum passus est l. 4. C. de hereditate vendita. caeterum
si subsistere contractum vellet et id assequi quod propter dolum
adversarij non habuit actionem ex dicto habebit d. §. qui dolum

l. si quis affirmaret 9. D. de dolo. rao e quia dolus vitiu contineat in damnu venditoris et propter defectu consensus illius l. ex civilis eum inpecat. si ipse nunc consentiat. cessat nullitatis causa, quia dolo suo prodesse n. debet ne ex delicto suo comodu habeat. l. 1. D. de dolo. l. rem alienam 41. de pignoratitia firmt tq in l. cum vir 42 D. de usucapionibus, juncti his quae tradit Barbosa in l. 1. § 1. p. 1. ano 15. soluto matrimo. quam solutionem refert apud Donellum ind. l. 4. ano 4. adversus traditam p Pinelum in l. 1. 3. p. no 32. C. de bonis

N.o 8

Ad 2m omissa solutione Cujatii ubi s. respondeo quod etsi idem emptoris dolum intervenisse 1.o loco at procurator rem domini venderet tn cum procurator dolum participaverit, et procollusione venderet n. pot dici procurator dolo inductus ut venderet, nam scienti et consentienti dolus n. fit. l. nam si actor 26 D. de rei vendicatione. l. 1. infine de actiog empti, l. nemo vx de reg juris. nec pot dici dolum ab alio pati, sed a se ipso decipi, quare respectu procuratoris n. potuit emptio nulla dici. subtilius et breve consequentius potuisset Roberto argumentari in hunc modum huic venditioni utriusq dolus et procuratoris vendentis et emptoris causam dedit. q. n. debet contra dominum qui dolum pa titur contractus vallere. et ratione producere. sed infacili solutio e 1. qa cum in tantum consensus contrahentium interveniret debuit mero jure vallere, h. domini arbitrio relinquatur, contractum stare f. ab illo recedere propter dolum contrahentium. sicut n. dolus tertii contractum n. vitiat nec rescindit. l. 2. D. de praescriptis. l. si procurator. 11. de doli exceptione Jason ti n. 44. cum notatis a Baldo in l. multum n.o 9. C. si quis alteri itaneq dolus ho facius contractum invertit cum dixerit n. influat in contractum nec in parte eius substantiale. h. propter emptoris

l. Julianus. 14. § si quis sollicitavit

dolum

dolum domino rem auocare cedatur.

No 9

2º dicitur quod venditione nulla est videtur emptori actio non competit ut securetur domino sed ut rei domino alter utrum eligere id est ut venditionem aquiet. vel impediet si eam perdet ex venditionem eius venditio. nec est iniquum insolens ut venditio nulla actionem producat extat enim liberi hominis venditionem inutilem est si a sciente fiat actionem tamen parit adversus l. qui officij 62 § qui nescierit l. liceat de rescindenda emptione.

Ad 3m respondetur in illis juribus que actionem obtinent venditionem resolui et rescindi non quatenus ab initio sed quatenus defectu processit cum non res vendita tradita fuerit et pretium solutum necesse fuit actio aliqua effectu huiusmodi traditionis rescindere ut res ad pristinum statum rediret.

No 9
l. ex empto. 11. § si quis virgines
l. act. empt. l. ch.
l. 5. l. de rescin.

Ad 4m argumentum miror lusitanus et Robertum in re tam facili haesisse. nam Ulpianus distinguit an mariti dolo inducta mulier servum in dotem dederit, a llias non datura, an vero eum datura esset minoris servum stimauerit dolo mariti quam valleret. 1º casu inutilis est dotis datio. et mulier petere servum sibi restitui rei vindicatione cum eius dominium permanserit. l. in rem 24. l. officium 68. de rei vindicatione. vel actione de dote petere ut dominium rescindatur quatenus defectu processit ut dictum ad 3m argumentum. et hoc casu haueat electionem mulier in relicto servus in erra dotis justam eius stimationem petere huius tamen electionis mentio ab Ulpiano non fit ut Robertus ponit. at in 2º casu dotalis vallet quia dolus tamen fuit incidens ideoque arbitrio viri purgatur vel restituto servo vel justa ipsius stimatione.

No 10

l. si mulieris

quintus

11 Quintum argutum petit illius quaestionis examen an quae metus causa admittuntur ipso iure nulla sint, an vero rescindantur et in hoc articulo contractus bonae fidei ab strictis separavit docuit Donellus in l. 1a C. de rescindenda venditione ut in illis contractibus metu celebratis cum dans illos vitient, stricti vero valeant, et actio quod metus causa rescindi oporteat. in prima parte in qua difficultas est probatur 1o quia ubi dolus dat causam contractui qui bonae fidei adscribitur, contractus ipso iure nullus est ut in dolo § probatum est. sed nihil magis bonae fidei contrarium est, quam quae metus l. nihil consensui 116. de regulis iuris ergo propter illum facta venditio nulla erit. 2o facit aequiparatio supra posita n.o 2.o in hoc § argto inter metum et dolum. sed dolus vitiat ut vidimus, ergo et metus. 3o ex l. si mulier 21. § si dos ff. quod metus causa. 4o ex l. 1a ff. de rescindenda venditione [illegible]. 5 ex l. 2a ff. de [illegible], eandem sententiam sequitur Cujacius in notis [illegible] Robertus lib. 3. c. 3. et in posteriori lib. 11. Paulus ad edictum in d. l. 21. § si dos et ante eum tenuit Joannes relatus ab Accursio in l. 3a [illegible] C. de his quae vi [illegible] in l. iuris gentium 7. § [illegible] n.o 32. ff. de pactis.

Contractus metu initus an sit ipso iure nullus

12 Sed contraria sententia magis communiter recepta est ut patet ex iis quos refert et sequitur Barbosa in dicto soluto matrimonio 4 parte an.o 2o eandem probat Robertus in ademptionibus [illegible] et in notis ad mercatorem lib. 3. c. 3. Sanchez de matrimonio lib. 4 disputatione 3. n.o 4o. videlicet omnes contractus per metum celebratos valere quae sententia probatur 1o ex d. l. si mulier § si metu et l. 1o ubi si metu interponatur contraria contractu quae omnibus integris manentibus a venditione recedant contrahentes, venditio facta ipso iure resolvitur et tamen huiusmodi contractus quia contracta venditio de natura sua bonae fidei est ergo metu inita valet, alias non haberet unde

fir

firmandę pcedentis venditionis

Nec enervabat argti vim Cujat lib. 3. in notis ad Robertum c. 3. dum hanc oventionem dicit juris ex eo dicit et puat qd ajud ostulto assimilatur accep- 13
tilationis. qa ovincitur. 1.° nam similitudo in eo ostitit qd quemadmodum acceptilatio pcedentem stipulationem ipso jure resolvit. l. in diem. §. § itaque de acceptilatione. l. 4. C. de transactionibus ita et haec oventio venditionem stinguit. nec habet solum vim pacti nudi qd ope exceptionis tm solet obligationem perimere. l. juris gentium. § cum nulla ovs.° igitur l. Titius 17. § pacto D de pactis. 2.° qa ubi ontus bonę fidei e similiter et distractus ex bona fide pcedere debet l. ab emptione § D ubi coiter scribentes D. de pactis. l. ex empto 11. § is qui vina D. de actione empti. 3.° qa si acceptilatio ex eo stricti juris ee censetur qa cum tendat ad extinguendam stipulationem quę stricti juris e. n. pot illius limites excedere. l. actus legitimi 55. D. de reg. juris qd n. e dis tractus venditionis bonę fidei erit ne aliter qd venditio ultra stba ex bonę fidei otinet id sequi distractum resolui n. possit et pstea venditio valleat. 4.° facit lex. nihil tam nate de reg. juris absurdum n. vr, ut ontus qui metu interveniente n. subsistit oxio metu ubi subsistit resoluatur manente adeo bona fide ontus qua velut fundamento sublatur arglo a otrario ducto ex l. Stichum 95. § natis D. de solutionibus

2.° ovincitur superior sentia nam metus ino ontum n. tendit oa ea quę sunt ex substantia ipsius qd debet vallere patet antecedens. nam ex metu solus onsensus lędi poterat. at hic manet D. lex si mulier 21. § si metu et l. 2.° et n. obstante metu 14

ubi ontractus e bonę fidei simi liter et distractus

metus n. ex cludit onsensum

ontus

otractus dr. voluntarius simpliciter, nam voluntarium non solum illud est quod propter se ipsum volumus ut finem, sed etiam quod propter aliud volumus ut finem docet D. Thomas 2.a 2.ae disputatione 26. q.o 6. art.o 6. in responsione ad primum, vel quis vellet contrahere ut metum vitet. sufficit hoc ad rationem voluntarii. nec dicas quod bonae fidei contractus liberum consensum requirit. in quo nulla adsit ratio involuntarii. nec 2.m quod quia haec bona fides ex iste judiciis expectatur in indemnatione non ut contractum resolvat ipso jure quidquid bonae fidei contrarium est. ita non fieret ut quilibet dolus metus vel contractum infirmaret.

15 Nec obstant argumenta in contrarium adducta nam ad 1.m respondeo non esse verum generaliter contractum vitiare quidquid bonae fidei adversum est. si id causam dederit conventioni. sed ita demum si id consensum auferat, aut infirmat aliquid ex substantialibus contractus. Nec obstat d. lex nihil consensui 116. de reg. juris. quia

L. nihil consen- sui. de reg. juris.

ob appellatione judiciorum bonae fidei omnes contractus veniunt et bonae fides accipitur pro conscientia illesa et ab omni fraude semota qui ut distinguitur a mala fide quo sensu sumitur in l. in bona fide C. de obligat. verum est quia consensu omnes contractus sustinetur. l. 1. §. adeo D. de pactis quod illa. Ita que et bonae fidei judicia sustinet ad omnes generaliter pertinere debet. hinc etiam quia lex illa desumpta est ex Ulpiano lib. 11. ad edictum quo loci edictum quod metus causa interpretabatur ut patet ex l. 1.a 2.a §. et 7.a cum allii illo titulo et ex edicto illo pollicetur ad revocandum ea quae vi metu vel gesta sunt. quia contra bonos mores est metum comparare qui contrahentis consensui quo contractus sustinetur.

16 Nec inferes quod si metus contrahentis consensui qui substinet contractum deficiente consensu contractus erit

nullus

nullus qa respondeo dato metu n. posse illo asensu subsistere rationem ... id e. ... cum asensu excessio metus ... n. sit utrumque ... n. tri efficit ut ... n. vellecent. ... illa nihil ... n. deuent intelligi de vera ... exclusiua que intr eas qualitates datr que ab eode subjecto mutuo se expellunt ubi in gradu intenso st, in quo sensu asensui nihil ... nisi desensus t. vis expulsiua que necessitate induceret vere ... voluntati. l. s. ... de eo qd metus ... sed de ea ... que mutuo exclusione n. induceret qualis intr ea quorum datr que ... cum sint tri in gradu remisso et in perfecto ... st. sic n. calidus et frigiditas in aqua ... currunt antequam ad unius intensione excludatr altera ut docet Aristoteles ... fisicor. c. 2 et ... Pater Suarez in sua methaphisica disputatio 48. sectio 4. n. 3. sic in eodem ... st metus et voluntas ... in gradu inte... e ... aliquatenus diminuta metu potenti ... 116. ... considerare in metu n. respectu simplicis voluntatis sed voluntatis libere.

Ad 2.m respondetr ... causa doli ... metus. na metus n. tollit voluntatem, dolus adimit, rao e. qa in dolo adest ignorantia que D. Thomas vocat antecedente 1. 2. disputatio 29 q. 6. art. 8. ad fine, qa videlt ita antecedit omne voluntatem ut nihil habeat voluntarij, et e. ... vollendi, qd alliter quis n. vellet. ... ex defectu voluntatis causatur ex ignorantia, que dolus induxit, ... ubi metus adest, n. impedit quis ignorantia ut ... fauat ... intrnu impetu voluntatis que adesset si ... n. ignoraret: imo eius ... et videns ex metu si ... subditus

fieri

17 quare dolus et n. metus vitiat contractus

fieri conventioni assensus praestitus, et hic dolus dicatur inesse me tui sumitur improprie dolus pro mala fide aut malitia nam vere dolus est ubi aliud agitur aliud simulatur l. 1. § dolus D. de dolo, porro metus non continet occultam malitiam, sed apertam et quae extrinsece aliis ostenditur. nec obstat lex ita n. 14 § in hac D quod metus causa quia ignorantiam quae dicitur in metu reside retur non vertitur circa consensum, et quae impediat voluntatem: sed refertur ad personam inferentis metum de quo aliquod certitudo habere non potest si nolte metus inferatur.

18 Adde idem est dicendum de vi etiam per vim gesto, ut mero jure valeat, nam voluntas cogi non potest. Voluntas an possit cogi. ut cod. edicto coercentur, quae per metum attrahuntur ut vi. l. 1. quod metus causa. id tamen intelligi debet de actionibus voluntatis quae dicuntur immanentes, quales sunt affectus illius ut vollicio et nollicio quae non ad interius exercentur et coactionem non admittunt at in actibus ad externa quae ab aliis facultatibus eliciuntur. pendet tamen ab imperio voluntatis ut motus progressivus. per permissio voluntas cogi potest prosequitur eleganter Pater Basquez l. 1. 2. q. 6. disputatione 26. art. 4. ex 1. cum sequentibus. et sequenter si quis per ensa manu cogatur chirographum obligationis subscribere non tenetur mero jure sed erit obligatio nulla ex defectu assensus.

non tenor ipso jure per fuerza manu fuerit fecerit contrato

19 Ad tertium argumentum multa refert Pater Sanchez de libro 4. de matrimonio disputatione 12. n. 23. Cujas in postumis lib. 11. Pauli ad edictum in d. l. 21. speciale in dotis promissione est dicit ut metu celebrata ipso jure nulla sit sed ratione specialitatis non afert. Barbosa in dicto § n. 13 et 31. soluto matrimonio dicit nat dote promissam est, nulla expressa quantitate. falsius non male dici potest ex promissione dotis metu extorta obli

l. si mulier 21. § si dos quod metus causa.

gationem

f. Dno

Joane Chumacer

Obligationem non nasci ex edicto quod metus causa, quia supposito matrimonio dos promitti et soleat et debeat, tamen metus ju[s?] [illegible] cum ex vi obligationis dos non debeatur eadem quia ratio promissionis obstat ne ulla sit. dicitur autem nulla et obligatio non nasci, quia non nascitur juris et immo quod necessitate adstringat ut dos solvatur. [illegible] tamen ingenuo deobligat. cum exceptione opposita rescindatur promissio quo etiam sensu generaliter dicitur nullius esse momenti quod metus carceris extorquetur l. qui in carcerem 22 quod metus causa.

Ad 4m. respondetur 20
quod irritum in jure dicitur, etiam illud quod aprio actione solet esse facto rescendatur § alius quam modis [illegible] infirmentur. idque ipsa nominis significatio ostendit nam irritum idem significat quod vanum, quod quamvis subsistentiam habeat, effectu tamen fraudatur [illegible] illud Plini non principiorum irritis spei bus fuerat Principis avus ad [illegible]. Irritum in [illegible] quod ab initio subsistit

Ad §m. omissa solutione 21
[illegible] in d. l. 21. § 1. dos quod metus causa quia sequitur [illegible] ubi se asserentium speciale et [illegible] jurisdictionis [illegible] facta nulla sit ipso jure. Respondeo in d. l. 2a. contractus non processisse ex metu, sed ex violentia ut patet [illegible] verborum [illegible], et cum restitisset quod denotat vim illatam extrinsecus quo casu actum ipso jure nullum esse ex defectu consensus ut diximus n.o 17. l. 2. de judiciis

Apparentia, ex hoc rem, dolo metus 22
ut nullus discrimina versari inter bonae fidei judicia et stricti quod attinet admodum infirmandi [illegible]. [illegible] tamen in eo quod dolus admissus in contractibus bonae fidei actio ex eodem [illegible] descendente vindicatur. l. 7a. § non solum. l. si quis affirmaverit. quod D. de dolo. l. Julianus 14. § si quis colludente de actionibus Dolus in contractibus bonae fidei purgandus ex ipso [illegible] descendente purgatur. act.

emptionis

empti. at in stipulatione et caeteris contractibus stricti juris dolus non veniebat nisi de eo specialiter caveretur. si nominatim de dolo cautum non esset, sed ad actionem de dolo decurrendum erat. l. 1. § ait Praetor in prin. D. de dolo. d. § non solum. l. stipulatio 38. § si quis dolum. l. doli 119 de verb. oblig. similiter et exceptio doli bonae fidei judiciis inerant ita ut quamvis praetor judice a se dato qui de ea re cognosceret, hujusmodi cognitio ad ipsum pertinebat ex vi solum bonae fidei, cum doli exceptio ita cohaereret ut quasi eiusdem judicii pars sub eadem cognitione contineretur. l. hujusmodi 84. § qui servum delegatis. l. 1. l. si de eo si 22. solutio matrim. at in strictis juris si purum judicium daretur id est si simpliciter causae cognitio praetor inferiori judici delegaret, non poterat de dolo cognoscere. atque ita necesse erat ut reus in jure apud praetorem exceptionem doli postularet, ut si praetor eam exceptionem judicium contineret in hunc modum. si a primo certum petiquam si dolo inductus promiserit; prosequitur Duarenus in l. in actionibus n.º 19 de in litem jurando. Cujac. in d. l. 7. de dolo. Cobb. in reg. possessor 2.ª p.te § 6. n.º 6. Robertus lib. 3 ad nimia versionum cap. 4.

in contractibus stricti juris quo non dolus purgetur

Judex datus non poterat de dolo cognoscere in judiciis stricti juris.

Quatenus distent bonae fidei contractus a b strictis in incunda fructuum et usurarum condemnatione. ab eodem licenciato Domino Jorne Chirmiceros

N.º 1.º Celebris inter hujusmodi contractus differentia est circa praestationem fructuum et usurarum. constat etenim quod in bonae fidei judiciis permittitur judicem non solum in re quae principaliter deducta est in obligatione condemnationem facere, sed etiam ad fructus eius praestandos compellere debitorem a tempore morae. l. 1. § hanc D. de deposit. l. videamus 38. § ex causa. § in caeteris D. de usuris

at in

at in stipulatio non debentur a tempore morae d. l. 38. § si actio. sed a tempore litis contestatae. l. 2a. l. 3a. § in fine de usuris, nulla facta distinctione an quis promiserit rem dare. l. si filius 78. § fin. de verborum obligationibus, an vero rem tradere l. 3. § 1o de actionibus empti ~

Vnde dicas ex natura horum iudiciorum descendere, nam in contractu venditionis et similibus propter bonam fidem illorum permittitur iudicare ex bono et aequo condemnationes extendere etiam ad id quod in conventione expressum non est: at in stricti iuris actionibus in id tantum condemnari potest quod iure obligationis debetur. l. quidquid de verborum obligationibus, ubi tamen lis contestata est, quae ex eo tempore incipit possessorem mala fide habere respectu fructuum. l. sed et si lege 28 § et si ante litem de petitione hereditatis. l. 1a et 2a C. eodem. cum liberari non potest. l. certum C. rei vindicatio. § si quis ante litem contestatam dictio sed victori proinde restituenda erit. ac si tempore contestationis tradita fuisset. l. praeterea 20 de rei vindicatione. l. illud 43 de petitione hereditatis. l. 4. ass. eternis D. de usuris. necnon quia in restituenda re petita mora fecit lucrum et afferat contra regulam legis morae C. de rei vindicatione ~ — 2 Vnde dicas quod actio ad contractus bonae fidei et stricti iuris

Sed contra hanc doctrinam in primis sic probatur quia agitur de contractibus bonae fidei. l. facit quod in illis etiam ei post mora fructus debentur. simulatque contractus perfectus est. l. fructus C. de actionibus empti plane cum venditio perfecta sit ubi de re et pretio conventum est § vnus de obligationibus ex consensu § cum autem de emptione et venditione, non potest eodem tempore instanti quo contractus perficitur immediate in mora constitui cum ex natura rei spatium rediri debeat ad implendam obligationem arg. textus legis quod dicimus 105 de solutionibus. l. inter dies 73. l. si ita quis. 135. § seia de verborum obligationibus. l. promissor 21. de constituta pecunia ~. — 3 promissori tempus debet concedi ad solvendum

4 Dicta quae ex testam.to actio quae pro legatis competit l. 1.a C. communia de legatis. et ex quasi contractu nascitur. § haeres de obligationibus ex quasi contractu quamvis juris sit cum in hoc §. non enumeretur tamen quod ad causam fructuum pertinet bonae fidei actionis naturam assumit l. 3. C. in quibus causis in integrum restitutio. Bart in l. si haeres de eo quod certo loco. fructuum condemnationem continet a tempore morae. l. sequente 23. l. apud Julianum 40. § 1.o l. cum res 49 de legatis. 1.o et tamen in ea aliquando fructus etiam sine mora haeredis deventur. videlicet a tempore mortis testatoris aequo cum legatarium dominium rei consequatur. l. a Titio. 26. de furtis ab eo etiam tempore fructus ad eum pertinent l. haeres 41. de usuris aliquando etiam data mora non deventur nisi aliter contestationem proventum sit textus difficilis in l. ult.a C. de usuris et fruct. legatorum

in legatis et fideicom: debentur fructus ex mora

5 Sed superiori divisioni reterenda non obstat l. a quibus namque verum est regulariter fructus ex mora deveri. sed propter latissimam arbitrandi potestatem ex bono et aequo judicibus in his actionibus concessam ex causa aliquando sine mora deventur. et ideo in actione ex empto veniunt fructus a tempore contractus. d l. fructus C. de actionibus empti. propter periculum quod ex eo tempore in se recepit emptor. § cum autem inst. de emptione et venditione juncta l. secundum naturam 10. D. de regulis juris.

aliquando fructus sine mora debentur

6 Neque obstat ante traditionem et pretii solutionem penes venditorem dominium remanere. § traditionem et § venditione inst. de rerum divisione et fructus lucro dominium cedere. l. haeres l. 1.a D. de usuris. neque etiam emptori rem venditam locare posse pretio nondum soluto et ab eo pensionem solvere. l. sicut emptio 23. § fin. cum l. sequenti D. locati expendit Cujac. lib.

l. fructus C. de act. empt.

16.

16 observationum c. 21. qq rationibus Baldus in d. l. fru
ctus infine ostruit illius legis decissionem tum procedere cum fru
ctus post pretium solutum. et in eo casu fructus propter moram irregu
lare deceri quem sequuntur Cobb. lib. 3. variarum resolutionum
c. 4. n. 7. Gomezius 2. tomo. c. 2. n. 11. Speculo in speculo
tit. d. gta. 13. n. 84. est n. multum veris et pretio non so
luto atque dictus fructus deceri ut ex illius tex generali
tate suadente ex dicta l. ostituta inter emptorem et ven
ditorem quoad fructus rei vendita et usuras pretij praeterea
quam fructus pendentes pertineant ad emptorem l. Juli
anus § si fructus D. de actionibus empti. videretur absurdum
ut postea percepti ad venditorem pertineret, deuenitur igitur
ex equitate legis sententiam nostram ut sentire vir Aeursius in d. §
si fructus et alios pro dicm et communem tenent l. Budeus
et Donelus in d. l. fructus.

Et omnem sensus fundamentis respon — 7
detur, quod licet interim venditor rei dominus faciat fructus suos
cum re tamen eos restituere tenetur ex ratione dictis. et pensio
quae ab emptore praestatur pro re vendita sibi locata magis in
vicem (?) data pro interesse pretij non soluti quam pro re locata
secundum Bartolum et Fulgosium l. c.

Non obstat Vinnius 3. n. 3. — 8
aduersus primam partem diuissionis pecunia soluta ostitueri
dum est. olim duo fuisse genera legatorum nempe vindicationis
et damnationis ad quem sententiam Ant. fabrum lib. 6. conjecturarum c. 1.
caetera reducuntur quem referuntur in § sed olim in instit. de legatis
de quibus Donellus lib. 8. commentarius in specie. et quae erant recta vindicationis
via transibant ad legatarium atque mortis sive etiam adi
tis hereditatis dare. l. a titio sic intelligenda D. de fur
tis junctam l. heres § 3 D. de adqu. hereditate. et in his a

tempore

Margin notes:

fructus rei vendita perceptis ante pretij solutum ad venditorem spectant.

Duo genera legatorum

legata vindicationis recta via transeunt ad legatarium a tempore mortis

ante mortis testatoris deveniunt fructus ex reg. ad leg. 4 l. Che
nig D. de Usuris ut observat Cujac. in l. quaesitum 91. § fin.
D. de legatis 1.º legem intelligenda omnino sententia relata et
recepta ab Ant. Gomecio lib. 1.º Variar. c. 12. n.º 22. in legatis
vero damnationis cum sine traditione dominium non transferatur
ex eo ut formula docet Ant. Fab. d. c. 1.º fructus ante moram
non debentur nec in fidei commissis quae in dominii translatione
legatis damnationis equiparantur. l. restituta 22. l. qui omnino
de 42 § restituta D. ad Trebellianum. de cujus interpretatione Cujac.
lib. et Donell. lib. 7. comment. c. 25. qua sicut illa referuntur ad heredem
ut in interpretatione legis pater filium 38 § filium de lega. 3. subtiliter
considerat Ant. Fab. tomo 2 de erroribus decade 49 errore ∾
et quamvis actio personalis ex testamento quae legatis et fidei co-
missis competit sit stricta ut in plenionem effectum haberet
voluntas defuncti sine regulis lib. in l. in titulis D. de reg. juris
restitutus fuit in eam a tempore morae fructus venire l. cum res
49 l. cum servus alias apud Julianum 39 D. de legat. 1.º et
omnium causa l. 38 D. de usuris l. quaesitum 91. § fin. D. de leg. 1.º
id est omne illud quod habiturus erat actor si tempore morae res
esset sibi restituta l. illud 40. D. de petitione hereditatis l. cum fundus
31. D. si certum petatur est ad plurimum legum intelligentiam eleganter
observat Donel. lib. 20. comment. c. 9. in princ. et ideo quod partus ancillarum
non sit in fructu § impendendum in sta de rerum divisione l. vetus
D. de usufructu l. deducta 58 § hereditatem D. ad Trebellianum
de cujus declaratione cum l. Paulus 14 § 1.º D. de usuris Gilchr-
nig tomo 1.º cum in l. certum est 3. C. de rei vindicatione Cujac. in
d. § hereditatem et melius Donel. lib. 7. comment. c. 26 folio mihi
205 in princ. veniunt tamen in legatis et fidei commissis ∾
tempore morae tanquam accessiones et emolumentum rei. d. l. Paulus
14 in princ. d. l. quaesitum 91. § fin. ∾.

Superioribus

Damnatis legatarii dominium sine traditione non transfertur. et fructus ante moram non debentur. idem in fidei commissis

l. deducta § hereditatem cum l. Paulus § 1.º ff. de usuris remissive

quo modo ancillarum partus veniat in legato a tempore morae.

Superioribus obstant duo .1º textꝰ dificiles in l. fin. C. de usuris et fructibꝰ legatorꝰ .l. ex quib. sitis 91. § fin. D. delegat. 1º. ubi fructꝰ non ex mora sed a tpe litis ꝯtestate deventur. 2º quia ꝯtra e contrario. t. peculio legato veniunt fructꝰ ex mora et a tpe. Itm. l. grege 21. D. deleg. 1º l. peculium 65. D. deleg. 2º. l. equus 39 in fine D de usuris. 9

Sed respondetr ad 1m. duobꝰ modis .1º quod cum litis ꝯtestatio moram inducat l. sed et si l. 28. § et si D. de petitione hereditatis p mora accipitr in dictis iuribꝰ . leyat. in d. l. quibꝰ sitis § fin. 2º non negari a tpe more fructꝰ esse p̄standos ideo autꝫ ꝯtestationis fuit tm mentio facta quam mora non proveniebatr ꝯtra, quod interpretatio suadetr ex interpretatione Papiniani relata in l. 3. in pn̄o D de usuris. ut accute advertit Duarenꝰ in d. l. cum servꝰ § fructꝰ D deleg. 1º. 10

l. fin. C. de usu= ris et fruct. leg.

Ad 2m. respondetr quod aliquid ꝯ non ptinet ad legatarium, sed fructꝰ, sed quia non distinguitr a re ipsa quæ legata est, nam corpꝰ illud auctum et diminutum semp est illud idem quod est relictum § si grex in inst. de legatis. ut tradit Cujat. in d. l. 8. D. de usuris et in d. l. peculium delegatis et Duarenꝰ in d. l. grege 21. 11

2ª 2º pars dictꝯ s. relatæ n.º 1º graues parit dificultates .1. e quod in actione ex stipulatu quæ stricti iuris est veniunt fructꝰ a tpe more, ut patet ex textu dificili in l. 4. D de usuris ubi illud a Papiniano in stipulatione vacua poss. tradi. recepꝰ est et in eadem stipulatione ab Ulpiano in l. in ventionalibꝰ 52 § fin. D. de verbor. in illis verbis, sed cum bonorꝰ quæ fructꝰ accessionꝰ ꝯtinere ꝯstat. ex l. cum fundꝰ 31. D. si certum petatr cum s. relatis n.º 6. 12

2ª.

13 2ª. conditiones stricti juris esse ostendit. etiam in illis deventur fructus a tempore rei traditae ut in condictione indebiti probatur in l. in summa §. si quis D. de condictione indebiti et in condictione ob causam l. videamus in princ. et in §. 2°. D. de usuris. et in l. qui se deceri §. fin. D. de condictione ob causam data. et in omnibus actionibus stricti juris quae id quod alicui non fuit persequimur fructus ex mora deveri deducitur, probatur ratio ex d. l. videamus §. si actiones ad consequendum id quod meum non fuit D. de usuris, et evidenter probatur ... difficultas in l. 2ª. C. de pactis inter emptorem et venditorem ubi in actionibus personalibus quae ultra duos ... enumeratos stricti juris l. fructus ex mora deventur.

14 3ª. in actione fabiana per quam alienata in fraudem patroni revocantur. et in pauliana qua revocantur alienata in fraudem creditorum quas stricti juris esse ostendit. deventur fructus a tempore morae, ut probat l. 2ª. D. si quid in fraudem patroni. l. aut (?) prior. §. per hanc, 2°. D. quae in fraudem creditorum. d. l. videamus §. in fabiana D. de usuris.

Fabiana patrono
Pauliana creditoribus.

15 Sed adhuc superior dicta tuenda nobis est his difficultatibus non obstantibus quas suo ordine satisfaciemus. ad 1um. respondeo ... in d. l. si rem tradi 28. de stipulationibus propter inaccessibilem antinomiam legis 3. §. 1. D. de actionibus empti cum juribus [illegible] ... constituisse inter stipulationem rem tradi et vacuam possessionem tradi ut 1. continet nudum factum traditionis d. l. si rem tradi 28. D. de stipulationibus. alteram vero causam bonorum d. l. in conventionalibus 52. §. fin. id est ut stipulata illa ipse interpretatur continet omne illud quod stipulator consequi potuisset, si vacua possessio ei fuisset tradita. ac ideo in ista fructus continentur, secus in priori. &

hac.

Haec tn̄ Cujatij interp̄tatio, manifeste
convincitur ex d. l. 3. § 1.º D. de act. empti ubi in stipulatione
fundum dari inquit J. C. vacuam poss. tradi contineri, et
tn̄ in illa venire fructus negat. quae oppositus difficultate Cujat.
nihil respondere posse existimavit, sed manifeste J. C.
sibi adversari, quam antinomiam Cova Valinus intell.ª ideo
qd̄ intereit ex n.º 201 etiā fatetur.

Neq. in eo videri felicius
hanc difficultatem composuit Ducarenus qui intell.º de nautico
fenore cap. qui fructus improbatos venlant inquit
in stipulatione vacuam poss. tradi, n̄ venire fructus medio
tpe perceptos nempe p. contrae emptionis et ante interpositam
stipulationem. et sic ee intelligendum txt in d. l. 3.ª § 1.º D. de
actiōn empti. venire tn̄ qui percipiuntur p. stipulationem d.
l. 4. D. de usuris. d. l. in conventionalibus § fin. D. de V. O. 26

Haec tn̄ interp̄tatio sustineri n̄ pot. ga divinatoria e ad d. leg. 3. § 1.º
de act. empti, ubi fructus deveri negat generaliter Con-
sultus jungimus txt in l. n̄ distinguemus 32 de arbitris
et convincitur manifeste argumentus in d. l. si filius § fin. de V. O.
cum l. [illegible] quid quid astringendi eadem.

Quare alij contendunt
txt in d. l. 4. et in d. l. in conventionalibus § fin. procedere in
obligatione novante priorem obligationem praecedentem quae ex
empto competebat. qa cum actio ex empto n̄ solum comprehendat
id qd̄ regulariter ex natura contr.ª debetur solet. s. de eis fructus
l. Julianus § si fructibus de actionibus empti. et ea quae spe-
cialiter inter contrahentes placuerunt, et haec actio ex empto
in stipulatione transfundatur ideo ex ea deventur fructus
ut deventur novatione n̄ facta, at in d. l. 3. § 1.º de

actiōs

actionibus empti cum stipulatio de qua si non fuerit inter
posita animo novandi ut ex fine illius §. constat ubi ex
empto ad fructus actio superest juncta d. l. 1a et 2a de nova
tionibus, et novationis definitione de qua Donel lib. 16 comment
c. 20 in principio quare quia semper ad id quod non est expressum non extenditur. c

Verum haec
interpretatio quam communis in his scholis continetur manifeste
quia in stipulatione novante non continentur nec intelliguntur re
petita privilegia prioris obligationis novatae ut constat ex l. si
creditor. 15. l. novatio 18 expressa in l. aliter 29 et ibi Cujac.
de novationibus ~

Deinde certissimum est quod novatio sit honera
et incommoda prioris obligationis extinguit ut in periculo
interitus quaest l. si stichum ff. de novationibus juncta reg. l. si
servum § sequitur de verborum explicat Donel ubi s. n. 7 21.
quod idem erit statuendum in honere praestandi fructus ex mora. c
Nec obstat transferendi in obligatione novante quidquid
in obligatione novante continetur quia respondetur fructus futuri
temporis in obligatione non esse. l. domum § l. de rei vindica
tione. denique interpretatio in principio eleganter Donel lib. 20 comment
cap. 5. c ~

17 Vnis et aliis omissis interpretationibus verissime
tenendum est non deveniri fructus ante litem contestatam ex hac sti
pulatione veniant posse contendi, ut evidenter probatur 1o quia haec
amplius continere non potest, quam stipulatio rem dari quae hic do
minii translationem postulet. l. si ita 25 in fine ff. de
contrahenda emptione § sic itaque discretis in Institutionibus de actionibus. fru
ctus tamen non continet nec pendentes quidem stipulationis tempore
l. si filius fam. 73. § fin. ff. de verborum et ibi Donel in principio
expressius tamen in utraque stipulatione in d. l. 3a § 1o ff. de actionibus

dare dominium transferre

empti

empti d. l. §. fin. in prin. D. de usuris. 2.o nam h. inter
stipulatione rem tradi de qua in d. l. si rem 28 D. de verbor.
et stam de qua aping dicam constituerit alleicato in d. l. si filius
§ fin. infine ubi in illa post ... tenetur tradere dominium et
ideo ... fundat ... expressi stipulatio o
bligatio ad interesse post ... de expostenori ad interesse do
minii, nam in obligationibus faciendi quales si hec ... mo
ram interesse debentur l. stipulationes 62 ... celsus D. de
verbor. l. 195. l. 3. § fin. infine D. de ... donel. ... o
ment. c. 3. Verum ... stipulationes nulla dicam ...
... ex seqq. apparebit 1.o ex ... emptionis et venditionis
ubi hec ... possit venditor
tradere teneatur l. cum res C. de ... l. 2.a C. de eadem possessio.
... post traditionem tenentur docet ... in l. ex empto
11. § et imprimis et l. 2.o et § venditorem D. de actionibus empti
2.o ex d. l. 3. § 1. D.
de actionibus empti ... agit de stipulatione rem tradi ... donelo
eadem in d. l. in conventionalibus § fin. n. 5. et 6. qui ex vulgatis
codicibus et ex sententia Bartoli ... fundamentis ...
... legendum esse qua est quis fiendum tradit. ut in locum ubi dari
reponatur verbum tradi. qua lectura ut ... admissa ...
... inter has stipulationes nulla dicam ...
... et sine effectu una ab alia ... ex qq de
ducitur ... in stipulatione vacuam possessionem tradi non ...
fructus, nec dominii translationem ... in sti
pulatione rem tradi ... D. de verbor. d. l. 3.a § 1.o D. de a
ctionibus empti.

Qua ... in ... ad ...
... ad d. leges in conventionalibus § fin. ... bonorum ... verbor
verbor interpretatio h. ... inter ... ut ... ex gla

ibi

ibi verbo renuendi et extraditis per Jasonem, ubi respondetur verba i
lla accipienda esse pro eam efficiendi bonorum possessionem videlicet quod
efficiatur res in bonis alicuius esse, ut teneatur promissor rem ita
tradere ut liceat stipulatori eam habere in bonis suis, ex
quo eum non sit necessarium dominium, ut res in bonis alicuius
esse dicatur, sed sufficiat ad retinenda exceptionem et ad persequen
dam actionem habere. l. rem in bonis ff. de acq. rerum dominio, sicut
enim duo eorum possidendo bona fide rem alienam competunt, si
cut domino l. ultima ff. de publiciana in rem actione, sequitur
evidenter promittentem vacuam rei possessionem tradere liberari verbo
capiendi conditionem transferendo quod ex venditione actione competit
quod venditor teneatur vacuam rei possessionem tradere dominium trans
ferre non tenetur, sed ita tradere ut emptori eam habere liceat.
l. ex emptio 30. § fin. ff. de actionibus empti, juncta l. habere ff. de
verborum sig. l. stipulatio ista 38. § habere ff. de verborum obligat.
ita Donellus in d. l. inventionalibus § fin. ex n. 2o.

18 Quid vero actione ad d. 3.
legem 43. ff. de usuris omissa interpretatione asserentium propter
vacuam possessionem fructus deberi, quae pluribus ferenda
non est rejicitur a Donello in d. l. inventionalibus § fin. n. 11. res
pondetur fructus ex stipulatione possessionis deberi propter gemi
natam rem stipulationem rem dari et vacuam possessionem tradi, quae quoque
bene per se sola non sufficit d. l. 3. § 1. ff. de actionibus empti, aliquis
varius pertinaciter et plenius, potentior et singula quae non pr
sum simul collecta iuvant, ut n. ultima de verborum obligatione, a
liquid operaretur intelligimus propter eius adjectionem de
fructibus contrahentes cogitasse, arg. legis 1. ff. ad municipa
lem l. si quis 109. ff. de legatis 1. nam alioquin inutiliter adji
ceretur cum de dominio translatione conceptio nempe rem dari
fuerit satis cautum. § sic itaque discussis in l. de actionibus ut te

neunt

V. castrus de lege penali lib. 2. c. 1. paulo ante medium 45.

tenuit A. curs. in d. l. in conventionalibus g. la penult.
§ fin. Bart. in d. l. 3. § 1. n. 3. ff. de actio. empti. et e
contra recepta sent. fin. Alciatus in d. l. si filius § fin. n. 8.
et Cast. n. 11. et novit. defenditur a Donelo in d. l. in conven
tionalibus § fin. n. 11.

Huic contra interpretationi obstat quia ut
geminata responsio non continetur necessaria, sed sufficere sola stipulatio
vacua possit tradi ut probavi ex txt. in d. l. 1. ubi ponitur interrogatio
orta sed respondetur quaestio de stipulatione continenti unum
responsio et cum responsio proposite quaestioni deservire debeat
l. de etate. 11. § ex quibus ff. de interrogatoriis actio. i. dic
intelligendum est ingesta tamen proposita dederi fructus p
postrema responsio, quia eius ad ipso intelligunt dicentes
de fructibus cogitasse nolle ut dixim⁹ superfluus adiectio
illa redderetur.

Ex quo dicitur fructus non deberi ex vi et
significatione illorum verborum vacua etc. sed ex voluntate contrahentium
ex illorum verborum adiectione, cessante ac proinde in stipulatione
ex dari virtualiter contineatur illa vacua possessio etc. fructus tamen
non deberentur quia cessat voluntatis coniectura et ipsa per se so
la non sufficient. d. l. 3. § 1. ff. de actionibus empti.

Respondetur ad 2. 19
2. ante propositum cuius ratio doctrina de qua agimus contra limitari
solet ut non procedat quoties partes strictis iuris prosequimur
id quod fuit aliquando quod docuit Accursius in d. l. quod te mihi
glo. fin. in fine ff. si certum petatur et contra a doctoribus receptum
in l. 2. C. de pactis inter emptorem et resolvit Tiraq. lib. 1. de re
tractu § 1. glo. 2. n. 15. et lib. 2 de retractu § 5. glo. 2. n. 3.
et ex recentioribus sequuntur Cuiatius in l. qui se deberem in
fine ff. de conditione causa data et Donel. lib. 14. comment. c. 18 in fine

et in l. 1.

et in l. 1.ª ex n.º 56 l. de dditio.º indebiti Barbosa cum plu-
ribus ab eo alegatis in l. simora 2.ª p.te n.º 92 in prin.º de so-
luto matrim.º cuius sensus omnino est ratione, quia tenicapti de
restitutio.e rei. Sed autem restituo plenam habet significatione
et fructus atinet lex qd si minor §. restitutio de de minoribus
l. restituere 35. cum l. 75 de verbo sig.e ita Castrensis et Sassor
in l. cum fundus n.º 2.º de si certum petatur. &c.

Sed contrariam sententiam veriorem

existimo ut fructus non deueantur ante litem contestatam in actione
dicta quam prosequimur condemnationem fuit. nam agentis remittendo
2.ª l. de rescindenda venditio.e rei petit quod fuit suam ipse non
in obligatione versatur &c munera et veriorem opinionem legislativam
quam resolbunt et prosequuntur Cobb. lib. 2. variarum c. n.º 14. Pere-
lius in d. l. 2.ª 3 p.te c. 3. Lapsio. et tam fructus ante litem contestatam
perceptos ~~et prosequutur~~ perceptos non consequentur sententiam veriorem sententiam
quam sequuntur Cobb. lib. 2. c. 5. n.º 9 et Pinelus in d. l. 2.ª 2.ª p.te c. 4.
apud quem sententiam contrariam tenuerunt Costa in § et quod si tam 2.ª
p. n.º 73. cum alijs relatis a Cobb. et Pinelo. &c.

Et Ratio concludens

quod quod condemnationem fuit petimus aliquando aliud rei traditione, aliquando vero al-
terum restituuntur fructus ut ex legibus in arg.to relatis patet ex
quo sequitur euidenter non posse fructus ea ratione quia res una petatur
sol. prop. principale rem et nam aliarum actionum quam sententia relata
non obstant. &c.

20 Quae relata sententia non obstant iura in arg.to
adducta et ad dictam legem in summa 75. § ei qui de dditio.e
indebiti mouetur respondeo condictionem indebiti eam habere spe-
cialitatem ut debitor solum teneatur restituere id in quo o
casio.e rei, quam indebite accepit fuerit effectus locupletior
tior d. l. in summa § penult.º l. si non sortem 26 § liberalis

Ulti.o sed haec inquit D. de edito indeuiti, ex quo necessario sequi debuit ut restituere teneretur omne id in quo est effectus locupletior occasione illius rei acquisitae l. si in rem, de rei vindicatione l. si ea res 31. in fine prinicipii de actionibus empti et faciunt textus in l. indebiti 15, in principio d. l. in summa § pe- nultimo d. § licentis de edito indeuiti V. indeuiti edito natus dicitur ind. l. indebiti quia fit mera restitutio secundum naturale equitatem.

Ad d. legem Videamus D. de usuris et ad legem qui se deuere § fin. D. de edito ex dicta respondetur ratione traditionis fructus deueri quia tunc resoluitur contractus quotiens aliquid datur ob causam finalem ea non secuta rursus contractus actus vel ex voluntate contrahentium et omnia in pristinum reuocantur, auth. cui relicta, in fine C. de indicta viduitate tollenda l. fin. D. de heredibus instituendis secundum omnem interpretationem quam refert Richardus in § posterior n.o 16. ind. quos modis ultra

Respondetur ad legem Videamus § si actione de usuris ideo I.C. excepisse rem quae fuit alienata quia in casu antecedenti operatur de re vi et metu ablata, licet non est cum fructibus restituenda ex dispositione potestatis ne inuasor rei alienae ex delicto suo commodum sequatur de quo est similibus argumentis basilico deductum intelligendum est.

Respondetur ad d. legem 2.as C. de pactis inter emptorem, quod licet in eius specie detur duplex actio ex vendito et praescriptis verbis ad compellendum emptorem in solutionem actione ex vendito ex mente Imperatoris deueri fructus credendum est, quod ideo non expressit et quia contractus nota differentia quo ad fructus inter illas actiones superflua censuit 21

Licet

l. eteceleriq dixisse ut intestatoris voluntate interpretanda consideravit I.C. in l. si ita quis 66 infine. D. de heredibus instituendis de cuius interpretatione Donelus lib. 7. comment. c. 13. quam interpretationem idem Donelus consensisse videtur in d. l. 2ª n.º 18 dum respondet fructus deberi propter naturam iuditiorum bonae fidei.

Nec obstat ratio pro contraria sententia adducta s. n.º 15 quia verum est verbum restitutio in hominum dispositionibus simpliciter et stricte restitutionem inducere, ut a contrario sensu probatur ibi in l. in ordinatione 133 § 1.º D. de verborum significatione et expresse et directo l. insula. l. generaliter. l. si pater et deserviat impassi secundum Donelli interpretationem lib. 2.º comment. c. 27. in legibus vero plenam habet significationem d. l. 133 §. 1. l. videamus 38 § in fauianam D. de usuris et Cujatius in d. § 1.º

Ad legem restituere 35 de verborum respondetur procedere in rei vindicatione et ad exhibendum, in quibus iudiciis procedente quia sunt arbitraria res est restituenda cum fructibus et omni causa. l. Julianus 17 § idem Julianus et l. 2.º D. de rei vindicatione l. Julianus § quamvis D. ad exhibendum ita Cujatius in d. l. restituere.

22 Ad legem restituere 75 D. de verborum respondeo cum Cujacio ibi procedere in actione redhibitoria in qua restituntur omnes fructus et actiones a pretio restituendae l. cum autem 23 § cum redhiberetur D. de edilitio edicto et omissa ratione tradita a Pinelo in l. 2ª 2ª parte c. 4. n.º 3. vera est quia ibi resolutis a principio et proinde habetur ac si nulla venditio intervenisset argumento tex. in l. imperator 46. D. de iudiciis, l. adiectione l. si hominem 19 D. de usucapionibus quod ideo non sufficiat ad usucapionem continuandam si deficiat

bona

Verbum restitutio quid significet.

l. restituere 35 de verborum

l. restituere 75 de verborum

bonafides redivictionis tempore. l. qui fieri diu 7. § qui bona fide Diss. quare D. pempstore. q. in successoribus particularibus bonafides exigitur in initio. l. et 2a et omnium possessionum. l. si is qui pemptore § vendit D. de usucapionibus

Superest ut ad 3 argtm. s. n. 14. ppositum respondeamus in eius solutio tenendum e qd quoties contractus ita resoluitur, ut intelligatur abinitio non celebratus, sit fructus medij tporis restituendi, ut in actio redicitoria diximus in antecedenti et in vindictio celebrata cum pacto legis commissoria et additionis in die, quat Doct in l. itez 6. l. imperator 16 D. de in die adiectio. l. x l. fundo D. de lege commissoria juncta reg. legis necess. D. de periculo et commodo rei vendi te et tenent relati a Cobb. lib 3. Varias. c. 9. n. 1. Done lib 16. comment c. 18 in fine. et c. 19 folio 715 in fine ubi docet qualiter s. dictis pactis contractus non integrarece datur Ant. fab. tomo 1. de erroribus decade 22 errore 1. in fine et relati a Molina lib 2. Hispanorum c. 12. n. 19 in fine. h. contrarium asserat Cobb ubi s. in pacto additionis in die et in omni contractu sub celebrato sub ditione resolutori de Molina ubi s. Menchaca controuersiarum usu frequentium lib. 3 c. 49 n. 1. p. in l. 2a. § fin. D. de in die adiectio cui respondetur intelligendum esse q. do deficit ditio. qa nullus meliore attulerit ditionis ut Ulpianus eius legis auctor interpretatur in d. l. itez 6. quez ex eodez lib ex quo d. l. 2a. desumpta e

ex qua doctrina

cons intelligi solent jura in argto adducta et pptrilla limitari solet doctrina de qua s. n. 1. ut non procedat in illis contractionibus etiam jure quos contractus abinitio resoluitur sed hoc est. Sed haec interpretatio non pot sustineri ppter

diffculez

bona fides in usucapioni requiritur in initio 1. et 2a possessionis 23

pacto resoluendo contractus a quo non sint restitui

fructus

24

procurator. vel non solum

l. fin. §. si procurator D. quae in fraudem cre[ditorum] — difficultas tex. in l. fin. §. si [solum] D. quae in fraudem creditorum cum quo prima facie iura implacabili antinomia contrahere videntur dum solum esse restituendos fructus pendentes alienationis tempore et per illius contrarium perceptos asserit. non vero eos qui medio tempore percipiuntur per alienatorem et ante judicium ceptum quod est contra

l. aut praetor §. per hanc eo. — tex. in d. l. aut praetor §. per hanc et § praeterea D. eodem ubi omnes fructus generaliter et medii temporis commoda esse restituenda determinat.

Huic difficultati Alciatus in pandectis juribus respondet tex. in d. §. per hanc et §. praeterea esse intelligendum et limitandum per tex. in d. §. non solum ita ut fructus tamen de quibus sint in actione pauliana restituendi quem omnes DD. in illis juribus sequuntur et Joannes faber in §. item si quis in fraudem n.o 27. Inst. h. tit. et Corrassius b. n.o 9.

25 Sed haec interpretatio convincitur evidenter primo per tex. in d. §. per hanc dum dicit fructus ubi non solum percepti verum et qui percipi potuerunt esse restituendi quod post judicium ceptum intelligere est legem et eius mentem violare. 2.o per tex. in §. praeterea eiusdem legis ex quo constat in illa actione omnia in pristinum statum reponi quia alienatio resolvitur a principio proinde ac si facta non esset. et consequenter creditores commoda medii temporis quod habere possent si alienatio facta non fuisset.

26 Quare Cumanus in d. §. per hanc et Julius tex. in l. videamus § in faviana D. de usuris duas constituunt inter possidentem rem alienatam in fraudem creditorum titulo oneroso et titulo lucrativo ut primus omnes fructus restituere teneatur de quo intelligatur d. §. per hanc cum similibus 2us vero eos tamen de quibus in d. §. non solum de quo sit tex. ille intelligendus eius dicti [illegible] assignant quod adversus

7 per [illegible] post conversionem quos [illegible] tempore praedii 4

pos

possidente titulo oneroso, non aliter datur actio revocatoria quam si fraude participaverit. l. 1. § qui fraudem non ignoravit l. ait praetor in principio. D. scientem te D. quae in fraude creditorum et propter malam fidem omnes fructus restituere tenetur. l. certum C. de rei vindicatione non solum perceptos sed etiam qui percipi potuerunt. l. domus § in principio. C. eodem. l. si navis 62 § fin. D. eodem juncta interpretatione Donelli libro 20. comment. c. 5. fol. 413. ex fine adversus eum vero qui titulo lucrativo possidet datur revocatoria quamvis fraude careat. l. qui autem § simili modo et l. 2. D. quae in fraude creditorum et ideo propter bonam fidem fructus medio tempore perceptos restituere non tenetur § si quis a non domino institutione de rerum divisione secus per legem statuta pro qua omnes possessores sic pares. l. sed et si lege § si ante denique intellectu Donelli libro 19 comment. c. 14. folio 362 D. de petitione hereditatis.

Haec tamen interpretatio sustineri non potest D. quae. l. 2 si dico quod fraudator in d. § non solum eripit dominium potuit dominium in accipientem transferre in eo autem qui dominus est, non attenditur bona fides quoad fructum adquisitionem quia dominii ratio multo superior est bona fide dicendum igitur est propter dominium lucrari fructus medio tempore perceptos non propter bonam fidem. 2º quia bona fides non solum induceret retentionem eorum fructuum qui medio tempore percipiuntur sed eorum etiam qui pendentes erant alienationis tempore. qui si deciderent fiendo pars illius esse dicuntur. lex fructus pendentes D. de rei vindicatione semel tamen separati quod diversum esse censentur. l. 1. § fin. D. de pignoribus Bart. in l. si filius 10 § fin. n. 5. D. de legatis 1. et resolutus in § cum in suo solo institutione de rerum divisione juncta explicatione Donelli libro 4. comment. c. 32 et 33. ideoque sola perceptione bona fide 27

possidentis

respiciunt, nec aliis non haberent duo infinitiva qui extant in d. §. non solum, verba regerentur antique, n. controversiae cognoscendae causa infrequens inter Juris Consultos non est.

§. Aliqui usurpant sententias aliorum quas sequuntur.

Senias quas non putant referre ut in l. pupillus 49 D. de adq. hered. dicite, sensu Duarenus senior in eodem lib. c. 4. col. ante penultima et in l. si fide iussor 19 D. de dolo ut adnimadvertunt Donel in l. cum filius 49 n. 7. D. de verbor. oblig. et Ant. Fab. lib. 2. conjectur. c. 12. Proculus igitur bonae fidei possessorem qui propter alterius fraudem ex sua sententia actione Pauliana teneri pot. asserebat Vestil., quos medio tempore perceperisset ratione bonae fidei excusabat ut refertur in d. §. non solum quae Proculi sententia nec falsa est, quia contra eam Saturnini probabilius ut a possessore bonae fidei, nec res primum probabilis nec fructus ex actione Pauliana eruuntur propter fraudem et malam fidem eius a quo accepit. d. l. et quae d. § si curator [debitore], tum distincta et diversa est ab ea quae refertur in d. § proinde et d. § praeterea ubi agit Ulpianus de eo possessore qui cum fraude et dolo rem accepit et propter dolum idem actione Pauliana tenetur, quid ideo omnes fructus et commodum medii temporis restituere debet quia per actionem Paulianam perinde resolvitur alienatio ac si ab initio facta non fuisset d. § praeterea et l. dixiumus n. 23.

Differentia juditiorum bonae fidei et stricti juris circa eius quod interest praestationem et ineundam aestimationem quanti plurimi, ab eodem Ildo Dno Joanne Chumacero.

Sotomaior

N.° 1° Celebris est eius quod interest disputatio et rei difficultate et forensi pragmaticorum exercitatione, cui ut facem praeferamus adnotare oportet, interesse duplex consideravi,

aliud

aliud intrinsecum quod intra rem ipsam consideratur eiusque aestimationem continet l. 1. de act. empti. nihil enim magis est rei interesse quam ipsius bonitas cuius intuitu aestimatio conficitur. aliud extrinsecum quod extra rem ipsam consideratur pendetque ex variis rebus, temporis, et personis circumstantiis, idque sub denominatione interesse damni emergentis, et lucri cessantis, quod quidem nimirum propter dilatam a debitore solutionem creditor lucrum amissit, vel damnum fecit ad interesse extrinsecum revocatur, cuius mentio fit in l. 3. § ult. de eo quod certo loco. l. si steriles 21. § cum per venditorem de act. empti, prosequuntur DD. in l. unica C. de sententiis quae pro eo quod interest ~ — inter est duplex

2 — Constitutio condemnationis eius quod interest plerumque necessaria est et officio iudicis continetur, ut plene creditori satisfaciat, cum non aliter contingat ut petita res praestari non possit. vel quia per moram debitoris periit l. si ex legati 23. de V.O. vel quia ipsius culpa deterior facta sit. l. in re furtiva D. de condictione furtiva, necessario deveniendum est ad aestimationem cum aliter damnum interitus aut deteriorationis emendari non possit. nec rem creditor consequi commodo quo potest: in hoc 2.o casu occurrit difficultas conficiendae aestimationis, quae cum per singula momenta crescat et decrescat. sive quia intrinsecus res deterioratur sive quia in eadem bonitate persistens vilescit extrinsecus ex hominum placito, usu ve, aut ex rerum eiusdem generis copia, ut prosequuntur Ant. fab. lib. 16. coniectura. c. 4. et de erroribus pragmaticorum decade 16 errore. 8. Schifordegher lib. 1. tit. 20. q. 1.a dubium est ad quod tempus revocanda sit aestimatio rei quae circa interesse intrinsecum principua disputatio est de extrinseco 2.o loco subiiciemus ~ — condemnatio eius quod interest officio iudicis continetur

3 Quibus suppositis in efficienda rei estimatione illud discrimen assignari solet inter bonae fidei judicia et stricti juris quod in bonae fidei judicijs estimatio rei consideratur et fit a tempore morae sive ea incurratur per interpellationem sive per petitionem extrajudicialem, mora autem cessante rei judicatae tempus inspicitur. l. 3. § si per venditorem de actionibus empti. l. 3. § in fine de commodati. at in strictis quis esse sint tempus contestationis estimatio fit. nec si alio tempore creverit creditori prodest. d. § in fine l. si homines 37. de tempore quo agitur de mandati. l. ult. de conditione triticiaria. l. 8 ltr. 10. ff. § et probatur rationem quia in bonae fidei judicijs fructus praestantur a tempore morae. l. 1. § hanc autem depositi l. videamus 38. § circa de usuris. in strictis vero a tempore contestationis. l. cum fundus 31 de rebus creditis. d. l. 38. § si actio l. si filius 78 § ult. de actionibus. cum ergo estimatio rei ex re ipsa procedat et subrogetur eius quod interesse intrinsici sicut et fructus contineatur idem tempus observari oportuit in ea efficienda. sequitur Accursius fr. dictos bonae fidei versiculo ite ni venit et per Fulgosium, Albericum Denium et Corras. in l. vinum de rebus creditis et citatis legibus probant Ant. Fab. lib. 16. conjectur. c. 3. et de erroribus pragmaticorum decade 16 errore 2. et 3. Schifordeigerus dicto. v. titulo 21. et seqq.

Def.^a actionum bonae fidei, et stricti juris in estimatione rei efficienda.

4 Sed contrariam sententiam videlicet in judicijs strictis deberi estimationem quanti plurimi res valuerit a tempore morae docet Bart. in l. si filius § ult. n. 1. de actionibus obligationum. contra receptum ut tradit Alciatus in l. cum fundus n. 6 de rebus creditis. quam sententiam probatur 1.º in l. penult.^a de conditione triticaria. ubi in conditione triticiaria quae stricti juris est estimatio ad tempus morae reducitur

2.º facit l. si homines 37. de mandati ubi item de mora in stipulatione quae stricti juris est omnes

agnoscunt

agnoscunt aestimationem rei secundum tempus contestationis fieri debere. Dicitur si non processerit promissoris mora, nam procedente ab eo tempore aestimanda res est nec aliqua frustratio sua prosit.

3.° quia ideo fur praestat aestimationem quanti plurimi atque admissi delicti quia semper moram facere videtur. l. in re furtiva D. de conditione furtiva. l. penultima D. de rei amotarum quia cum extrajudicialiter interpellatus constituatur in mora ex tunc ad rei aestimationem obligari debet.

fur praestat aestimationem quanti plurimi a tempore delicti

4.° quia ex eo tempore unum quodque aestimandum est quo solvi potuit. l. si calendis 11. de re judicata. sed sic est quod tempus quo solvi potuit et solutum non est, est tempus morae et plerumque tempus quod moram antecedit nam ut fere semper accidit prius est ut res solvi possit quam ut mora incurratur, maxime per interpellationem. ergo non tantum atque morae sed atque antiquiori debet aestimatio rei considerari.

5.° quia mora perpetuat obligationem rei ergo et aestimationem perpetuare debet. ergo ab eo tempore debebitur. nec, non videtur rationi posse dici quare si res intacta interierat per moram debeatur. l. si ex legati 23. l. sequitur. 91. § sequitur. et § ultimo de verborum obligat. et si per se interierat quia videlicet eius aestimatio decrevit non debeatur maior aestimatio quam res habuit atque morae. de reg. legis quae de tota 62 D. de rei vindicatione.

6. impugnatur superior sententia dum ait in bonae fidei judiciis atque morae aestimationem deberi nam tempus condemnationis inspici debere probat lex. 3. § si per venditorem de actionibus empti.

Primus difficultati ut obviam eat faber de lib. 16. sjellur, c. 4. quem sequitur Philippus Decius de lib. 1.° titulo. 20 q. 4. distinguit rem quae deterior fit

N.° 5.

Res deterior, facta et vilior differunt — Sit ab ea quae vilior, deterior dicitur cuius forma in deterius mutatur et aliquid bonitati ipsius intrinsecae decrescit: vilior vero quae in eodem statu, et bonitate manens vilescit apud homines quod variis ex causis contingere solet, multa enim, quae propter novitatem, inopiamque placuere. Postea vetustate copia

l. pen. ff. de condict. triticaria — quae vilescunt quo supposito dicta l. penultima dum autem in strictis ac bonis aestimationem fieri secundum tempus morae procedit ubi res deterior facta est hinc, non, quia rei forma mutatur et non idem quod debetur in sua integritate dari videtur cum mutetur forma quae dat esse rei

forma dat esse rei — l. Julianus § sed si quis ad exhibendum necesse est ut ad aestimationem eius temporis condemnatio removetur quemadmodum si tota res periisset utroque enim casu contingit ut non praestetur quod debetur, nisi eius temporis aestimatio fiat, at si res in eadem bonitate, et integritate naturali manet licet vilior effecta sit non debet aestimatio praestari in strictis iudiciis nisi a tempore contestationis contra regulam legis cum furiosus 31. de reg. iuris creditis quia iudicis officium ex quo huiusmodi aestimatio fit cum a tempore contestationis incipiat, non potest ad tempus anterius protendere se, atque in bonae fidei iudiciis quorum causa latior iudici permittitur arbitrandi potestas. &c.

6

Quod vero attinet ad condemnationis tempus secundum quod res aestimatur in dicta l. penultima difficultatem habet, nam hoc tempus in strictis iudiciis non consideratur. Cum

l. vinum 22 de reb. cred. cum l. pe. ff. de cond. trit. — vinum 22 de rebus creditis l. hominem 37 mandati dicta l. 3. § in hac de commodati. Sed respondet Faber . . . de re iudicanda et condemnatione facienda. Sed de re iam iudicata et facta condemnatione, qua verus iustus est striction praestare quod si praestari non possit quia verus dominus cum debitori evicerit tenebitur praestare aestimationem quam rebus habent tempore latae sententiae quia semper eius temporis praestare iustus est quod si res iudicata non est

ad

ad tpq contestationis referri aestimatio deberet res vindicata fuisse patet b condemnationis tpq expectandum plane condemnatio nisi lata sentia intelligi non pot cum eousque in incerto sit an absolutio sequi l condemnatio deberet

Nec obstat d. lex vinum 7
et l. ulta de condictione triticaria in qq superiori d istinctio non adiuvetur, sol p eisse tempus contestationis expectatur quoad prestandam rei aestimationem in iudicijs stallis qa ceidunt ubi res incerta deduc et in qq consistit in genere velud vinum olea frumentum quae cum perire non possint. 2o loq in mendium c. si certum petatur. ita n pot verificari in his ut p moram accipiant deteriorationem et consequenter n pot aestimatio earum deberi nisi a tpre contestationis si forte ex tunc aestimatio de crevert qa vilioris effecta sint, nam cum ppter quasi contractum qui in contestatione celebratur. l. 3. § i de. scribit de peculio in ciusque at vero deberi vinum eius tporis quo lis contestata est dicitur in obligatione rescerta quae mora ppetuare posset. at vero species debetur tempus morae inspici deceat ut in d. l. penulta qa p moram effici deterior pot et cum rei certe obligatio sit potest mora eam ppetuare ita ut res pstetur aestimatio quam habebat tempore morae.
in litis contestat. quasi contractus celebratur.

Ad 2m argtum respondetur d leg ho- 8
minem 37. duplici ex capite difficile est. 1o dum tractatio mandati quae bonae fidei est. tempus cond inspici deberet aut ea rei aestimatio. sed respondetur id in hac actione speciale esse qa fideiussor qui hominem p debitore principali soluit non habet eum obligatum ut eundem hominem restituat, qa soluendo id agit ut homo penes creditorem maneat non ut stat ab eo recuperaret. argto. l. 96. quae sic soluit D. de solutionibus.
l. hominem 37 D. mandati.
sed neque recuperet ut a debitore cui nihil dedit imo quem

prestatio

L. statu hominis liberare volunt creditorem, quia cum in obligatione mandati quae tenetur debitor non contineatur servus, sed aestimatio ipsius. et haec obligatio incurratur tempore solutionis. l. si pro ea C. mandati. merito ad tempus solutionis aestimatio hominis traditi revocatur, quia quoties obligatio principaliter ad aestimationem incurritur respectu rei, aestimatio quam habeat tempore dicto eius inspicitur l. fundum Cornelianum 28. D. de novationibus inde cum fidejussor obligatum habeat debitorem quia pro eo solvit et quatenus propter solutionem eius abfuit de patrimonio suo l. inter 26. § abesse D. mandati et id quod abest quale quantumque sit intelligi non possit nisi inspecto solutionis tempore quo res ad se dimissit ut debitorem liberaret, necesse est ut aliud tempus inspiciendae aestimationis respiciamus ne aliter plus minusve fidejussori demus quam ei abfuit.

quando obligatur ad aestimationem incurrit principaliter, de ea aestimatione quoad tempus contractus est habenda intelligi

9 Inde recte infert Africanus quod etiam si servus a fidejussore solutum perierit habet mandati actionem fidejussor quia non est ipse servus in obligatione ut sic ante moram decedens liberet debitorem. l. si ex legati 23. de verborum oblig. sed aestimatio servi quae perire non potest. l. incendium C. si certum petatur et quae semper fidejussori abest etiam servo pereunte. aliter in stipulatione servatur. nam cum in ea principaliter servus deducitur obligatio respectu servi incurri debet cuius aestimatio si postea petatur ad tempus attestationis respiciendum est et si ante moram servus decedat non superest ex stipulatu actio quemadmodum in superiori casu mandati actio competit.

10 2a difficultas huius textus de qua in argumento mentio fit in eo consistit qualiter in actione ex stipulatu aestimatio fit a tempore morae. sed respondendum est textum illum intelligi debere de mora inducta non per interpellationem extrajudicialem quam ante attestationem purgari potest. l. inter dum 73. § ulti. l.

mora quae per interpellationem caret

servum

ferbus 91. § sequitur de Vbols faber lib. 6 cons. c. 7. [illegible]
ni facit moram debitoris, qui se debere ignorat. l.
quod te §. de rebus creditis, sed de ea mora quae incurritur per lapsum
diei ut patet, ibi: quominus suo die solverit, quae verba de die ad — mora incurritur per lapsum diei
facta obligationi intelligi debent ut probatur ex l. 3 ff. de in
litem iurando. Lex Vulgari 4. de dote praelegata quae mora potentior
est, cum eius purgationem excludat. l. Insulam 23 § de illo ff. de
actio. et obligat. [illegible] l. de [illegible] stipulatio et ig-
norante obliget. l. ad diem 77 ff. de Vbor. [illegible]

[illegible] dicendum est quod dies adiectus
obligationi, pars ipsius esse censetur. l. obligationum 44. de oblig.
ex quo contrahentes omnem obligationis utilitatem metiri vo-
luerunt [illegible] illud tempus aestimatio efficienda est, quemadmodum
qui certo loco dare promisit aestimationem quam res eo loco habet
praestare tenetur, quia in illum rei emolumentum vel incrementum. d. l. vi-
num 22 de rebus creditis. inde non minus si in d. l. homine, sti-
matio praestetur in stipulatione secundum tempus morae, cum haec incurratur
per lapsum diei ad quem contrahentes respexerunt. sequuntur faber lib.
6 conjecturarum c. 7. Fachin. lib. 2. controversiarum c. 14. Schifordegerus in d. litt. 21. q. 3. aliter exponit Cusset litt. d ad Afri-
canum in d. l. 37. Donellus in l. [illegible] n. 28. de [illegible]
[illegible] quod si creditor oblatam suo die rem accipere noluerit non po-
terit consequi maiorem aestimationem quam res habet tempore con-
testationis, sed ea die qua dari debuit ex natura [illegible]

Ad 3. respondetur speciale — 11
in delicto furtiva ut aestimatio praestetur quanti res unquam
plurimi fuerit, specialitas autem in eo consistit ut a tempore morae — rei furtivae interesse quo m. praeste
deterioratio rei praestetur. id non omnibus actionibus quantumvis [illegible]
[illegible] commune est ut supra diximus n. 5. sed in eo magis quod in mora — tur.
ra fur esse censeatur a tempore delicti quamvis interpellatus adhuc
risit

fur semper est in mora — non sit. l. ultima de condictione furtiva. cum tamen in aliis obligationibus mora non incurratur nisi per interpellationem extrajudicialem aut lapsum diei, item si furtiva res non deterior sed vilior fiat aestimatio eius praestanda est, secundum illud tempus quo fuit pretiosior. l. in furti. § 0 D de furtis. de quo late Antonius Fab. dis putatione in decade variarum c. 6. idque odio furis inductum est. vide quae actiones degenerare solent. § sic itaque de actionibus prosequitur Schifordegerus ubi s. q. 4.

12 — ad 4um argumentum respondetur d. lege si calendis procedere in stipulatione in qua certa in die quo casu ex lapsu diei mora incurritur. sufficiens ut in omnem actum eius diei aestimatio petatur ut supra dixi n. 9. et propterea res aestimatur secundum vallorem quem habebat novissimo illo tempore et instanti quo solvi potuit et soluta non est, hoc autem tempus est ultimum in designata die quae sic ut integra debitori relinquitur ad solvendum. l. stipulatio. 30 § in certam. l. cum qui 41. § 1o de verborum oblig. item per eam solvere non potest ita ut solvendo impleat obligationem in qua erat et illi dies fuerat insertus. l. si ita quis. 135. § Seia eod. tit. de verborum oblig. ergo sequitur ut ultimum per foro diei instans novissimum sit, in quo impugne solutio fieri non potuit extra quam ad eius quod interest condemnationem, praeveniri potest vel non debeat intelligi tempus illud de tempore quo debitor ex facultate sua et arbitrio solvere potuit sed quo ex necessitate solvere debuit. nec tamen solvit. an quod erit aestimatio incurrida vide Donellum tit. 22 ament. in d. l. si calendis Schifordeg. d. titulo 21. q. 5. et titulo 22 q. 6.

13 — ad 5um respondetur verum esse moram perpetuare obligationem et retinere eam qualis quanta que ante moram fuit. l. si libertus 44 de operis libertorum per inde re

Marginal notes:
l. si calendis ff. de re iud.
D. ies solutori relinquitur debitori
mora perpetuat obligationem

re effecta deterior sive in totum sive per partem eius temporis extimatio deveatur in omnibus judiciis, quia res quae in obligatione erat non prestatur prout devebatur nec traditioni eius potest creditori plene satisfieri at extimatio rei extrinseca quae circa pretium consistit et re in eodem statu manente variatur, in obligatione non est cum promissa non sit, nec rei loco subrrogetur. nisi ubi res defecit et mora obligationem rei retineat, ut antea erat prout in ea fuerat et contractu vel ea adaugeat vel minuat prout inde huiusmodi incrementi ratio non habetur nisi ubi actionis natura officium judicis extat, ut huius eius extimationis ratio habeat ex bona fide quod in stricti judiciis non procedit sed in his quae uberiorem admittunt condemnationem. l. quero 54. allias 56. de locati. l. qui pro colectione 49 allias 51. § ult. de actionis empti prosequitur Schifordegher ubi supra q. d. n.

quandoque fit deterior in omnibus judiciis eius estimatio debetur a tempore more.

Ad 6.m contra interpretationes. 14

refert et impugnat Bolognetus in l. vinum n.o 55. ex quo defendi potest illa quae vino placuit dicenti verba illa quo vinum venit relata in d. § sic per venditorem non significare tempus de quo venditio facta est sed referenda ad illud tempus quo ex forma contractionis tradi debuit, nec dicenat, quod solutio haec quae cum supponat moram a venditore incursam et eius ratione ipsum obliget et non possit committi eo tempore quo contractus sit alias numquam rei periculum pro facto contractu dirigens ad emptorem pertineret si autem post de temporis mora venditor incurreret contra legem 1.a de periculo et comodo, cum semper post moram res perijsse videretur, necesse est ut verba illa quae indeferenter extant ad illud tempus determinentur quo venditionis effectus et executio dilatatur. quod etiam sic cadet textus ille in res sit. ubi equiparatur extimatio ipsius fit ratione temporis, quo vinum venit et ratione loci, at loci quo vinum venit declaratur a Pomponio ille quo tradi

debuit

debuit q. d. tpo quo vinum venit illud intelligitur n. quo
d. ctus fit. sed quo fieri traditio debuit.

15 Similis interpretatio accomodatur legi cum quis 22 de oblig. ut qd b. dr. fideiussore pstare de uere eius tporis aestimationem, quo satis acceperit n. sit referendum ad tempus d. ctae fideiussionis. sed ad illud cuius intuitu interposita fideiussio e. nam sicut coloni contrahit. ur in quo solutio collata e. l. d. a. cujusque 21. de oblig. ita et cotpe, ur satis accipi in qd executio obligationis dilata e. ita interpretatur omnes ex Rubeo n.º 119 in d. l. vinum Jasso in d. l. calendis insfine. a qua recedit Ant. faber tr. illum a dicta negotio violans tt. 16 ojectum.

16 Hoc circa interesse intrinse cum sufficiant, circa extrinsecum resolvendum e. in contractu bonae fidei n. venire sive hoc interesse in damno emergente consistat, sive in lucro cessante. l. si sterilis 21. §. cum p venditore de actionibus empti. l. ulta. de periculo et como do rei venditae. mo e. qr in his alt. satis actori consultum l. c. existimabit p condemnationem fructuum et usurarum et condemnationem quanti plurimi aliquis more, p inde ab eo interesse extrinseco abstinuit, qd cum in contractibus bonae fidei p cedat multo magis in stricti obseruari debet.

17 Sed hoc secto, l. limitanda e. quoties in ipso contractu celebrando eius qd interest recontrahitur sive explicite, sive tacite. tunc. n. interesse extra rem p stabitur id q contingere pot qua dupliciter uelut: sive locus in obligatione referatur, p tempus, p persona, cui dandum sit. p ita ferat natura obligationis tunc. n. in contractum illius loci utilitas, p temporis, ul persone deducta censetur, et p terea illud interesse deuebitur ut pbant

l. cum quis de obligat.

in stricti extrinsecum n. venit in alt. bonae fidei in strictis

limitatur s. dictum

de

de singulis lex. 3. §. nune de offi° d. de eo qd certo loco l. si fuer
dig. 114. l. [illegible] 118 §. ult° de [illegible] oblig. l. in vendendo 66
de contrahenda emptione. ceterum si pecuniam simpliciter ~~pecuniam~~ promi
tatur et non extet in illum usum promissa, in quo damnum contingit, ad
interesse agi non pot. docet Donel. in l. si poena, n° ult° de verbor.
sequ. si damnum promissum esset et a partibus cogitatum, veluti si ipse
cuniam stipuler ad refectionem domus, vel frumentum emam ad alen
dam familiam, tunc non et. Vicinus damnum et pretium seruorum se
me necator? prestabit debitor prosequitur eleganter Barbossa in
l. de diuisione n° 32 soluto matrimonio. Soto de justa et jur. lib. 6.
q. 1a. art° 3. column. 2a.

quando promittitur pecunia et non in eum usum in quo damnum contigit ad interesse agi non pot.

2° limitari solet in obligationibus faci 18
endi, in quibus per moram obligatio ad interesse succedit l. stipula
tiones non diuiduntur vers. Celsus de verbor. l. si quis ab alio §. ult°
de re judicata. sed haec limitatio non satis vi[illegible] [illegible] tunc quo
contrahentes in stipulationibus ad interesse magis respexisse vr. cum
voluntas cogi non possit tunc quia hoc interesse non dr proprie extra rem
cum loco eius subrogetur propter factum non impletum.

3° limita ubi dolus vel contumacia 19
debitoris interuenerit tunc non ad interesse extra rem tenetur. quia
huiusmodi obligatio non tam ex principali contractu descendat quam
ex noua illa causa et delicto. l. Julianus 14. de actionibus empti l. 4.
C. eodem.

4° limitatio est s. d[illegible] [illegible] ex communi 20
sententia qua obtinuit [illegible] homini solito negotiari interesse lucri
cessantis deberi respondet communis Gabriel. lib. 3. communium. lt°
de soluctione. concl. 10. ubi n. 5 id intelligi debere ait de proximo et im
mediato lucro qd mercator fecisset, non v° de 2° lucro qd ex proxi
mo lucrari potuisset hoc enim non consideratur quemadmodum neque
usurarum usurae prestabantur. olim vide Gutierez de juramento

quo in interesse extrinsecum debetur soli negotiatori.

confir.

ɔfirmatorio 1.ª p.e c.2. n.º 8 Cujat. lb. 9. obserbationum c. 31. Bar bossa ubi s.ª n.º 28

De aliis diferentiis quae usantur inter judicia bonae fidei et stricti juris Articulus ultimus.

N.º 1 Sunt et ptr enumeratas alliq. differentiae inter huiusmodi actiones quae, qa longiori disputatione n egent in peculiare caput singulas n ɔferimus. 1.ª Usuir circa pacta incontinenti adiecta, pro cuius intelligentia notandum e. pacta nuda. id e. conventiones quae nomine carent ex qua l. n fouentur jure vinculum et efficaciam n habere, nec ad actionem p fierem qua risque dare pactus e, ɔpelli possit, aut liberari is, cui pactum e, nec ab eo peteretur sem tm exceptionis ope et ad obligationem pducendam et ad liuandam et ɔsequenter totum et pactum n e ex jud perdere, sd ex facto excipientis. l. juris gentium 7. § sd cum nulla versº igitur. l. si unq. § pactum D. de pactis Ubi gra si a me decem ex stipulatu altro petis et eandem quantitatem mihi pacto nudo pmiseris possum te ɔpellere ut tibi decem cum eadem quantitate quam tibi deveo ɔpenses. l. etj. 6. D. de ɔpensatione et ɔsequenter pro agendo ɔsequi ante n possem ɔsequor excipiendo ɔpensationis jud. similiter si feceris mihi pactum de illis decem n petendis h tum quod civiliter adhuc maneat obligatus § ptera deuitur insta de exceptione eodem tri pacto te repellam si ɔtra me agas.

N.º 2 Obtinere a. inter alios excipitur casus ille quo pactum incontinenti ɔtractui adjicitur tunc. n. calore coalescit cui adheret et eius pte ɔstituit altro quae ex pacto in conti ɔtractu principali ɔpetit extenditur ad pacti observantiam D. l. juris gentium § quinimo. l. lecta. 40. versº dicebam de

Datur act. ex pacto in conti nenti appposito

rebus

rebus creditis. facit text. in l. fundi. 19 de contrahenda emptione.
et in l. si sterilis. 21. § si tibi fundum de actionibus empti.
sed id in bonae fidei judicijs procedit nam in stricti juris si perfecto
contractui aliquid incontinenti adijciatur veluti si facta promissio. — pacta in continenti apposita in judicijs stricti juris actionem non producunt
praescriptum, ut ei accedat etiam non inerit pactum stipulationem
nec illius actio observabatur, sed ad exceptionem tantum proficiet quod ipse
sua dicta jura, quae ex ipse in bonae fidei judicijs loquuntur
probatur ex eo quod cum in stricti contractibus promisso habeatur
quod quod in eis verbis expressis nuncupatum non est. l. quidquid quod.
de verborum si sub solemni formula stipulationis pactum non
contineatur hoc adiectum incontinenti eius pars non censebitur docent
socinus in l. 1a. § stipulanti. n. 2. de verborum oblig. Cujacius. Duare-
ne. et Covarruvias in d. § quemadmodum.

Nec obstat d. l. lecta — 3 l. lecta de rebus creditis
nam loquitur in illis pactis quae nihil novi adijciunt stipu-
lationi quae in favorem actoris non inesse diximus; sed de illis
quae detrahunt antecedenti obligationi ut patet quia sors
principalis quae unica solutione praestanda erat ex stipulatione
post reformatum et dictis intra annum et paucos dies sol-
venda esse pactum est, quae pactum in favorem rei sint etiam non ad
stringendam obligationem tendant ex dicta lege quidquid quod sed
ad extendendam executionem diem in ipsam stipulationem
et antedictam sors peti non potuit, nec etiam usurae integrae sortis
sed illius pactis per singulos menses praestanda erat.

2o. diferunt nam pa- — 4
ctum ex intervalo adjectum bonae fidei contractui ita ei i-
nest ut illius exceptio bonae fidei obligationem ipso jure elidat — pacta ex intervalo apposita
at vero stipulationem non perimit sed necesse est ut apponatur exceptio, utrumque probat l. 3a. ff. de rescindenda
venditione. ubi emptio et venditio contrario pacto ipso jure resol,
vitur

solutr fideiussoris autz obligatio mero jure durat qa
n nisi stipulatio pficitr l. blandit C. de fideiussorib[us]
q[ue] est stricti juris e. et ideo requiritr ut exceptio pacti o
pponatr idq q erit in emptore si p stipulatio obliga
t9 sit docet Cujat. ubi s. et lib 33. Pauli ad edictu in
d. l. 3a.

5 Sed mihi n pbatr qa tra[illegible] ille n agit de pacto nudo
sed de dissensu venditionis quo celebrata mutuo osensu
l. 3 ff de rescindenda venditio mutuo osensu dissolvitr quo casu n miru si
venditionis obligatio ipso jure pimatr l. nihil nat[ura]le
36. de reg. juris. quemadmodu et stipulatio h stricti ju
ris sit o[tra]ria oceptio verbor[um] p acceptilatio[n]e resolveretr
l. in dic[illegible] §. § item D. de acceptilationib[us]. l. 4. C. de tran
sactionib[us]. 2o qa omodatu et depositu bonae fidei judicia
s[un]t. et tn pactu quo partes armodato recedunt t deposi
tu o[tra]riu n resolvit. qa eu rei traditio o[tra]xerit §. ite[m] is.
§. pterea qq modis re o[tra]hitr obligatio n nisi o[tra]ria tradit[io]e
resolvitr. 3o qa si caeet vis pacti nudi ut o[tra]ctu extingue
ret. sequeretr qd res vendita tradita eet emptori o[tra]rio osensu
resolveretr cuius o[tra]riu pbat d. l. 3. et l. ab emptio[n]e. 58 de
pactis. 4o nec pbatr superior d[oc]ta in l. 1. §. si libertatis
D. quaru rer[um] actio n datr. qa t societas n ideo nulla e
qa ei exceptio inest ex illo edicto opetens. sed qa l[ib]e[rtati]s
p[re]sta e societas. q[ue] libertatis pstandae ca[us]a intr patro
nu et libertu o[tra]hitr. l. lauco 36. de operis libertor[um]

6 Quare superior d[oc]ta
n quo ad resolutio[n]e o[tra]ct[us] intelligenda e. sed quo ad resol
venda obligatio[n]e. quo in casu melius quo in dictis ju
rib[us] pbatr. in l. p[ac]ta 26. D. de actio[n]e empti. ubi ex
ceptio doli n altio[n]e ex vendito ipso jure tollit stipulatio[n]e.

V. n[illegible]

v. n. nisi pponatur. Ratio est, quia in stipulatione stricta obligatio nis consideratur consicut quae expressa non sunt pro omessis haventur hi in dictis stat subintellecta mens contrahentium itaque verba ex primuntur obligant nisi ipsi stipulationi expresse satis fiat. nec n. sufficit id per equipolens fieri at in bone fidei iu diciis etiam in id quod expressum non est equitas prevallet tam in inducenda obligatio quam liberatio et inde doli exceptio eis inest et obligationem perimit. l. huiusmodi. 84. § qui servum delegatis. l.o in actibus non inest exceptio etsi non suppletur offo judiciis etiam si arbitraria actio sit. l. Papinianus 14. de publiciana ado cet Decarenus in l. in actionibus n.o 19 de in litem jurando.

3.o differunt huiusmodi actiones nam in iis quae bone fidei sunt pot creditor an te adventum diei prefixi ad solutionem debitorem compellere ut prestet cautionem qua debitum in tuctiori loco sit adueniente die quod eis in his judiciis prodesse exprimatur. l. in bone fi dei. 41. D. de judiciis. l. Secunda 42. et bone fidei autem judicio constituto de donationibus causa mortis in stricti sui procedere deuere vindicatur sequuntur Dinus et faber ti. Croius in l. 2.a n.o 55. soluto matrimonio, Gotofredus in d. l. 41. ubi et Cujacius tt. 11. questionum Papiniani debet autem iusta causa adeo ut huiusmodi cautione debitor oneretur. videlicet quod facultatibus lauatur, quod sit suspectio fugae, aut timeatur ne res debita corrumpat. quae causa de novo debet supervenire nam si tempore contractus suberat non debet creditor audiri contra id quod semel approba vit. l. si is a quo. 13. § ult.o ut in possessionem legatorum docet Gome zius in l. 40 Tauri n.o 28.

Ex quo infert Luisat ubi s.a interpretationem ad legem quoties 47. § si semel D. de peculio dicens aut patre qui pro dicto filiis conveniatur usque ad quantitatem peculii

7 quo debitor sit compellendus ut prestet cautionem

8 l. quoties 47. § si semel ff. de pecul.

peculii

peculij qd filius habet tpe rei judicandę, n posse compelli ut cautionē pstet de solvendo eo qd reliquum creditori debetur in id tempus, quo peculium creuerit. nam id debet intelligi si haec de peculio actio cum patre instituta sit qualis erit si nascatur ex contractu, quo filius teneretur nam actio de peculio qualitas quędam adiectitia ē, quę substantiam human... nam ab obligatione principali filij cuius respectu cum patre datur et n nouam actionē constituit quam principalis moderationē ut n. cum patre intenditur, n nisi usque ad peculij quantitatem executioni mandatur dixi in d. decade disputat. 9. n.° 2.° 6

9 Sed multu n pbatur generale n. ē in hac actione de peculio ut huiusmodi cautioni locus n sit nam per dicti. § si semel generalitatem quę omnes casus complectitur onus pstandę cautionis incumbit tm ei qui die certus sincertus si aduenerit aliquid debiturus ē ex contractu a quo ei amplius recedere n licet. prudens pater huiusmodi necessitate n constringatur cum liberum ei sit peculium n augere cuius tm augmenti ratione contra ipsum de nouo agi potuerit. l. quęsitum 31. § is qui semel D. de peculio, (nam constituto peculio et cessis creditori actionibus quas filius contra debitores suos habeat. l. qd debetur. § 2. D. eodem. nihil remanet ex quo peculium a se ipso augeri possit). consequens ē ut pater debitor dici n possit cum in eius facultate sit an debeat. l. sublata D. de obligat. facit lex qui balneum. 9. lex potior 11. D. qui potiores ubi qui ipotecam titulo dat in casum quo decem ab eo mutuo acceperit et acceperit, tn ex eo tnpre habet titulum prioritatem in ipoteca, n ex eo quo constituta ē, nam obligatio adhuc n potuit pro eo tpre quo debitori licuit n accipiendo mutuum hipotecę obligationē elludere. Et confirmatur haec expositio ex

Margin: ulg. simul de peculio egit ... auto peculio de re si duo dein... gere n potest

subiecto

ex subiecto exemplo loci qui condemnatus intra quam facere potuit ideo in futurum pro eo quod solvere non potuit cavet quia solidum debet sed filius tamen quia potest executione patiatur, at pater nihil debet ultra peculium quamvis plus sit in obligatione filii.

10 Sed contra praedictam dictam obstat primo lex generale 13. § si sub conditione lex quaestio 14 D. de pignoribus l. 17. lib. 13. parte 5. ubi in hypothecaria obligatione quae bonae fidei non est ante conditionis eventum praestatur cautio de restituenda hypotheca. 2° quia generale est ut omnibus creditoribus quocumque in diem sub conditione debetur praestetur cautio ante adventum diei sive ex lege agatur sive ex contractu l. si creditores 15. de privilegiis creditorum alias lex 31. de rebus auctoritate judicis possidendis. lex creditoribus 4a. de separat. l. in possessionem 6. quae ex causis in possessionem eatur quia actionis nulla differentia est inter huiusmodi actiones defendunt Bart. in l. sive C. de transactio. recessus ex Beninicasio tit. n° 39. Tiraq. de utroque retractu § 1° q. 18. n° 48. Afflictis decisione 108 Barbosa in l. 2a. 2a parte n° 21.

11 Sed superiori dictam retentam pro solutione contra notandum huiusmodi cautionem creditori conditionali numquam praestari in diem nec in possessionem bonorum debitoris mittetur cautione non praestita l. penultima D. quae ex causis in possessionem eatur quia id tamen conceditur creditori a debitore, plane nec debitor dicitur qui sub conditione debet nec creditor cui sub conditione debetur l. debitor 108 de verborum significatione l. fulcinius 7°. § si in diem quae ex causis in possessionem qui si deberetur in diem cautioni locus erit si actio bonae fidei sit. quo supposito duplex difficultas resultat ex d. l. 13. § si sub conditione nam videtur in obligatione hypothecaria quae stricti juris est etiam conditionales.

creditori conditionali caut. ut sit in tuto res in praestatur.

lis p̄stat cautio. ∾.

12 Sed respondet Cujat. 1.ᵃ ideo cautionē p̄s
tare q[ui]a cum debitor p̄sens eēt illico respectu creditoris
l. grege § si subz interearat securitatē, cui ex hipoteca dari qd si debitor
condit. de pigno. subditus eēt hipoteca v. p̄sens q[ui]a interim nihil deueniret hipotecariā agi n̄ possē. ratio n. dicitur in eo ē q[uo]d cum
hipotecaria obligatio sit accessoria principali: sim eam
regulari debet ita ut quotiescumq̄ ex principali agi
pot. possē saltē cautio ad hipotecam peti, adde qd cum debitor
oppon[er]et ad solutionē possit, n̄ v[ide]r ei iniuria fieri si huius
modi cautionis p̄statio honeretur. ∾.

13 Praeterea n̄ obstat d. l. x. que fuit
q[uo]d t n̄ p̄statur cautio in obligatione hipotecaria ante so
l. quaesitus de lutionis diem. sed ipsa actio competit ad p̄sequendum pignus
pignoribus quod ex hipoteca constit. nascitur. l. pignoris 17. C. de pigno
ribus. eo n. tendit obligatio haec, ut rem cautione habeamus
incumbendo pignori, quam haberemus p̄ solam actionē in
p̄sonam. l. plus cautionis 25. de reg. juris. v. antequam ad
ueniat dies obligationis principalis p̄sequi pignus possumus
quamuis illud vendere n̄ possimus. l. 4. de distractione pig
nor. l. soluta. § § 1.º qq. modis pignus soluitur. docet donel
n.º 4.º in R.ª C. de pignoribus. Cujat. lib. 11. responsi. Papinia
ni in d. l. 4.ª ∾

14 Ad 2.ᵐ respondetur loqui in casu speciali
li alegata in eo jure videlicet in creditoribus hereditariis, qui
actionē contra defunctum habebant quibus beneficium separationis
concedebatur. si suspectum heredem haberent. id ē soluendo n̄ ido
neum. t here alieno oppressum quo beneficio separabant sibi bo
na defuncti cuius p̄sonam et fidem in contrahendo sequuti fuerant
a bonis heredis. nec patiebantur concursum creditorum heredis in

bonis

in bonis defuncti: l. 1.a D. de separationibus v. patrimonium heredis et defuncti qd creditoribus unum esse ceperat impetrata separatione fiendeuatur iudicio et quasi duorum hominum hereditates intelligebantur. sicut ergo creditoribus his concedebatur separatio, ita et praestabatur cautio ab herede d. l. si creditores. d. l. 4. quam non praestita mittebantur in possessionem bonorum defuncti. eaque iure pignoris pro tempore retinebant et distrahebant. docet Cujac. lib. 12 respons. Papiniani in d. l. 4.a alter etiam fab. lib. 15. conjectur. c. 6. ratio autem huius specialitatis in aperto est. nam cum creditores defuncti, sine facto suo in persona suspecti heredis incidderint quem in contrahendo non elegerunt. non est cur imputetur eis. quare sibi melius non prospexerint, sicut imputari potest in superiori casu in quo idem debitor est cum quo contraxerunt et contra quem cautionem exposcunt, prinde hic stricta obligatio est, quatenus de illa amplianda non agitur sed desirmanda noua oblig. quae respectu nouae personae heredis resultare vz, non infringitur regula d. legis qd quid de creditoribus, prout infringeretur si idem non debitor qui tempore contractus extiterat et se sine fideiussore obligauerat eius praestandi postea honori subiacere.

Sed hic hereditaria subtili. 15

iure procedat coitur inter nostrates cautionem admissere in omnibus contractibus, ut per scriptores citatos videre est apud Dal. in praxi tomo. 3. c. 9. § 3. n.o 1.o Palacios Rubios in suffaltio. R.ae de donat. inter. § 31. Gutierez in allio. 13. v. de gomezius 2.o tomo Variarum c. 10. n.o 6. et c. 11. n.o 29. Covarr. lib. 1.o Variarum. c. 18. n.o 8. Padilla in l. sive n.o 28. C. de transact. Molina lib. 3. de primogenijs c. 14. n.o 10. Rodrigo Suarez allegatio 4.a qd disputat an possessor maioratus teneatur cauere, sequenti in gradu de restituendis bonis adueniente in omnibus contractibus hodie admittitur caut.

die

dic. 2.

De singulari actionum bonae fidei cog-

nitione caput tertium.

Non multum immorabimur in singulari hac actionum disputatione quod non propter eas de quibus et inter contrahentes praestari oportet magna ex parte in superioribus differentiis examinatum est quae supersunt breviter enucleavimus.

N.º 1º

in titulo de exempto vendito.

Duplex ex contractu venditionis actio est sicut et obligatio duplex altera tenetur venditor sicut rei, altera emptor ratione pretii, utraque ex tempore nascitur quo contractus perficitur. perfectus autem est in ratione obligationis simul atque de re et pretio conventum est. l. 1ª et 2ª. l. in venditionibus 9. l. cum in venditione 36. de contrahenda emptione nam si traditio intervenerit haec perfectio executionis adipiscatur venditio. tum obligatio ipsa solvitur et non est, cum de actione quaeratur quae cum ipsa obligatio aqua orta est. l. 43. § ea obligatio de procuratoribus extincta fuit.

2 hinc infertur differentia inter venditionem et contractus innominatos, nam in his consensus non obligat contrahentes sed traditio qua quis implet quod promisit obligat eum cum quo contraxit ut vicissim det quod spopondit. l. 1ª. Dig. de permutatione de rerum permutatione. l. fueris genere 7. Dig. de. sed in alterum de pactis, at emptor etiam si pretium non solverit actionem habet ad rem petendam, cum obligatio ex consensu dependeat non ex traditione. hoc bene verum sit petitionem hanc effectum non sortiri, nisi soluto pretio. l. Julianus 14. § offerri de actione empti. l. filius. C. de collationibus quo distinctiones fere de re reciliandae et similes Alexandri in d. l. filius n. 3. et Fulgosii hoc quae reciliatione confirmo. 1º quia si obligatio non resultaret ex venditione ante traditionem sequeretur ut re vendita pereunte apud venditorem pericu-

in quo differat emptio et venditio a contractibus innominatis

an ex empto an competat non soluto pretio

culum ad ipsum expectaret non ad emptorem si verum esset non obligari ex contractu nec altero ex vendito teneri nisi re tradita tunc in contrarium probat lex 1a l. necessario D. de periculo et commodo ~

2o confirmo ex eo 3

quia si actio ad rem non nasceretur ante solutionem pretii non posset ante eam considerari obligatio - quod si obligatio non est liceret alteruterum recedere a venditione alta penitentia prout in contractibus innominatis l. 3 § 1o l. si pecuniam § in primis et § 1o de conditione causa data; aut is qui ex parte sua tradisset posset altero non implente datum repetere l. 1a et 2a D. eodem l. natis § § et si quidem de prescriptis verbis, at in venditione utrumque denegatur quia perfecto contractu neutri permittitur ab eo recedere etiam si ex nulla parte traditio precesserit l. 3. l. vatas C. de rescindenda item si venditor rem tradiderit et emptor pretium non solvat non potest agere ad repetendum id quod dedit et ad distrahendum contractum sed magis ut impleatur et emptor solvat l. ex conditione 14. C. de rescindenda l. venditio 6. C. de actionibus empti ~

3o expendo d. § offerri 4

b. cum ex empto agitur quae verba denotant oblationem pretii non desiderari ut agatur ex empto - sed cum agitur atque ita supponit actionem ante oblationem oriri et opponi posse, sed ut effectum habeat realis oblatio necessaria est ad quem effectum referri debent verba sequentia non dum est ex empto actio. mad. cum in illis casibus mutat J.C. quem ex superiori deducit in quo cum dixisset offerri pretium debere cum ex empto agitur subiungit non sufficere. ~~~~~~. si pars pretii offeratur, ut scilicet dicere cum effectu habeat l. fistulas 68. § penult. de contrahenda emptione. et ratio est quia rem venditor tenet quasi pignorum donec pretium solvatur et cum causa pignoris indiuidua sit l. rem 65. de evictionibus l. 1a C. de luitione pignoris non potest pignus peti nisi integra solutio precedat ~ var. quare non consequitur emptor rem nisi soluto integre pretio.

Supponit

5 Supposita actionum origine illud est quod emptori ex empto actio competit ad rem consequendam et quidquid cum re ipsa in venditionem deductum est l. ex empto 12. § sequitur l. quid
qd act. ex em- quid 27. de actionibus empti. quia accessio pars venditionis est l. quod
pto competat si nollet 31. in fine de aedilitio edicto. l. si in emptione 34 de
emptori. contrahenda emptione. 2.º consequitur actio fructus rei interesse aestimationis quanti plurimi et ut resolutionis casus antecedentis. 3.º competit si res vendita evincatur emptori. l. venditor 66. de contrahenda emptione, aut si evincatur quod rei accessit. l. tenetur 6. § si tibi versic. sed si fundum de actionibus empti. l. evicta 16 de evictionibus. et illud inter utramque evictionem interest quod hic in eius nomine evictionis venditor pretium quod accepit restituere compellatur et praeterea emptori dare. si quid pluris eius interfuisset ultra pretium rem habere. l. si in venditione 60. l. evicta 70. de evictionibus tamen si loco huiusmodi praestationis quae ex natura contractus venit promittere venditor compellatur dupli pretii dari. l. emptori 37. l. cum fundus 48. l. si fundo 43. de evictionibus. ex huiusmodi promissione dupli pretii rei principaliter venditae consequi potest non vero dupli aestimationis rei accessoriae d. l. evicta 16. quia dupla haec pro rebus tamen pretiosis et non contemnendis praestari ab invito venditore debet non pro vilioribus. d. l. emptori § 1.º quae cum loco solerent esse accessoria plura in materia evictionis congessimus ad l. 13 C. de evictionibus ideo hic non insistimus.

6 4.º competit emptori actio ex empto quae dicitur quanto minoris, quia si res vendita vitiosa appareat consequitur id quo minoris rem comparasset si
act. quanto mi- vitii certior factus esset, et id procedit in casu quo venditor vi
noris. tium ignoravit, nam si sciuit tenetur etiam ad interesse damni emergentis, quod emptori accedit ob rei venditae vitium. l. Julianus 13. de actionibus empti, ubi nota aliud actionis dari quanto

to minoris pretium, que et aestimatoria dr. qa per eam emptor n. sequitur quanto minoris rem emisset vitijs certior, sed quanto minoris res habebat propter vitium exinde n. aestimatoria dr. qa justa rei aestimatione taxat. l. si quid 18. l. justissime 44 de edilitio edicto, n. put inpruovi actio quanto minoris ex empto in qua et maiore minore vel emptoris industria diminui potuit augeri ve aestimationis pretium Vide Gomezium 2 tomo variar. c. 2 n.o 9. Caualinu in titt.le de eo qd interest an.o 45, Fabianu de empto. et vendit. q. 6. n.o 65. Costanu lib. 1.o quaestionu c. 13. n.o 4 et 7. Balasu de jure emphiteutico q. 6 n.o 18. Cujatiu in posthumis ad pandectas in d. l. Juliano

ex vendito actio venditori datur ad pretiu eiusq usurarum d. l. Julianu § ex vendito l. 1.a C. de usuris

in textu nro de locato et conducto 7

Harum actionum mat latissime prosequitur sum in nris commentarijs ad Rubricam et totum tit. C. de locato illa additene scripta nra repetamq

in textu de negotior gestor mandati.

Utrumq hoc actio competit ei qui aliena negotia gerit et dno cuiq negotia geruntur. sed 1.o ei datur, qui ultro absentis negotia sine mandato gessit l. ex maleficiis 6. § sequi absentis de obligationibus. et ex mandato in espiaci L. at qui natura 20. § 1.o de negotijs gestis. At vero ut mandati actio competat iussu dni procedere oportet ut ipsius nomine contractus indicat, Vt fit ut negotiorum gestorum actio n. ex contractu nascitur cum consensu dni et gestoris n. procedat sed ex quasi contractu utilitatis causa. § 1.o de obligationib. que ex quasi 8

contractu

3.ª ẽtiã. ubi utilitas, ꝑ equitate sumitur ut in l. servitutes 19 § si sublatus de servitutibus urbanorum. l. iusto 44. § penulto de usucapionibus, sicut ꝫ inutile idem significat quod iniquum l. 1. § 1.º D. depositi. Forcatulus dialogo 83. Duarenus lib. 1.º disputationum c. 11. quod non equius est, quam ꝫ eum qui aliena negotia gesserit amissa domini obligare. ꝫ eidem obligari ne alias aut domini bona qui rebus suis superesse non poterant, aut gestor impugne ea desideret.

utilitas ꝑ equitate aliquando sumitur.

9 Nascitur autem triplex ex gestio actio directa una que domino competit altera contraria que gestori datur. 3. utilis que deficiente directa actio conceditur qualis est illa que contra heredes tutoris datur ꝑ eo tempore quo tutella gesserunt. l. curatoris C. de negotijs gestis. l. 2.ª C. de heredibus tutorum. item contra eum qui non ultro, sed ex necessitate gessit, sive imaginaria, sive vera. dummodo tamen verum mandatum non precedat l. 3. § hac actio. l. item si. § l. posthumo 24. l. cum pater 29 de negotijs gestis iuncta l. si nemo 19 § 1.º de testamentaria tutela. l. si liber homo 36 D. de negotijs gestis l. 1.ª § seqq. de eo qui pro tutore quas actionum nata latissime ꝑsequitur ꝑ doctus noster Ant. Richar. de obligationibus ex quasi contractu.

ex negotiorum gestione 3ᵃ actiones

10 Quibus illud adijciendum est actio negotiorum gestorum, non solum viventis in negotijs competere, sed etiam si iam mortui negotia gesta sint, tamen ea eius qualitatis fuerint ut vivente domino potuerunt expedire quamvis ꝑ mortem eius gesta sint. l. 3. § haec verba de negotijs gestis quod si negotia talia sint que non nisi ꝑ mortem domini geri potuerunt, ut quod inducendo funerandoque corpore gestum est eius rei nomine actio negotiorum gestorum non competit, actio funeraria competit, adque non devenitur nisi negotiorum gestorum actio cessante

l. at si

l. et seqq. 14. § lauco et § qui mandato ff. de religiosis et sequitur adeta absoluto herede hereditatem defendere se gelat non habet funeraria — sed negotiorum gestorum actione qua animum habuit obligandi heredem ad quem negotium expectabat docet Acc. ad l. 3. C. de religiosis n. 14.

est et mandati

11

actio duplex directa et contraria illa domino datur et eius heredibus. l. si quis 27. § morte ff. mandati qua cogere mandatarium possunt ut susceptum mandatum impleat nisi fuit re integra illud renuntiauerit et reuertatur quorum illam ipse dominus expedire vel per alium posset. l. si mandauero 22 § ultimo cum seqq. l. si quis alicui 27. § qui suscepit ff. mandati et non hoc mandatum percellere ut re integra et possit dominus reuocare mandatum quin necesse sit ut causa reuocationis examinetur. l. si. v.o 12. § si mandauero. mandati. l. 3. C. eodem. et procurator ab eo recedere et si non dolo sine consensu efficiatur. l. consensu 2a de oblig. tri quia ex eo nascitur obligatio efficax non est quoadusque alterutrius cepit interesse susceptum mandatum impleri. l. si procurator ff. § mandati ff. mandati.

de mandati actione

12

Lo competit haec actio directa ad interesse veluti si procurator aut quod promissum non impleuit aut mandati fines egressus aliquid per dolum vel culpam gessit. d. l. 27. § qui mandatum d. l. 8. § ultimo l. 3. 4. et 5 § ultimo l. ex negotio 33. ff. mandati sed culpam non semper eandem praestat, nam si mandati tantum gratia dedit fiat, latam culpam praestabit si utriusque commodo ad leuem tenebitur si solius mandatarii respectu mandatum interueniat etiam ad leuissimam spectat. 2. dictae 3 legis si ut certo § § nunc videndum. l. in rebus 18. ff. mandati secundum exempla Justiniani in principio. et § 1.o inst. de mandato, qui non obligatur

qualis culpa in mandato debeat praestari.

ad leui

leuissima culpa vix poterit verificari. cum mandatum quod solius mandatarij vtilitatem continet in consilium resoluatur ex quo nulla obligatio est l. si remunerandi 6. § si tibi ff. mandati. 3º agit dominus ut quidquid ex rebus eius aut virtute mandati procurator lucratus fuerit id ipsi restituat in usufructu et usuras d. l. 8. § vlt.º l. idemque 10. § si mandauero et § si procurator ff. mandati.

13 Contraria mandati actio conceditur procuratori ut sumptus administrationis recuperat l. ut ei praestentur quae necessarij sunt tandem ut seruetur indemnis ex eo officio quod domino negotia eius gerendo exhibuit l. idemque 10. § idem Labeo. l. si vero 12 § similiter et § vlt. l. si mandatem 15. ff. mandati. Salarium autem huius procurationis mandati actione non petitur nam mandatum gratuitum esse debet cum ex amicitia et fide procedatur non ex mercede. l. 1.ª l. ex mandato 20. ff. mandati, de qua si in pretio conuenit locatio et conductio erit l. si tibi. 24 de praescriptis verbis – quod si post ex post facto aliquid remunerationis gratia detur et initio gratuitum se exercuturum dominus pollicetur non id mandati naturam immutat cum hoc non sub conuentionis debeatur nec in id agi possit.

14 Nec obstat lex salarium 7. ff. mandati l. 1.ª l. eodem quia illis legibus non cauetur posse dominum cogi ut salarium praestet per actionem mandati competere prosequendo salario constituto hoc non, nam pactio petebatur sed extraordinaria quadam prosequutio apud praetorem praesidem nec l. 1.ª in principio et § in honorarijs de extraordinarijs cognitionibus. saltem dicitur quod vbi extraordinarie petitur, salarium debet praetor inspicere an constitutum sit remunerationis loco. an vero pactum interuenerit de lucranda quota litis ex victoria. hoc non pactio contra bonos mores

Dno Joanechuman

est et ideo admiti n' debet. l. 4 diversas C. mandati Cujat. lb. 16 Observ. c. 16. 2° respondeti pot ea jura procedere in salario qd n' mercedis loco prestabatr, sed remunerationis et honoris gra̅a, propterea onorarium dicebatr quale illud qd artium professoribs prestabatr d. § in onorarijs d. l. si remunerandi. 6. C.

Minus urget d. l. x. si remunerandi. 6. d. hoc ltt.º qua cavetr actiod mandati competere si remunerationis gra̅ fuerit salarium promissum, qa n' e' intelligenda ut ad salarium petendum competat actio mandati; sed in bunc sensum, ut salarij constitutio n' impediat b e' mandatum nec dari ex negotio gesto ultro citroq mandati actiod cum salarium n' mercedis loco sed honoris et remunerationis caa̅ prestetr ut ita declaravit Cujat. lb. 3. respons. Papiniani; in l. salarium 7. d. hit.º et Donelg lacus in l. 1ª. n.º 14. C. hitt.º 15

Et quamvis controversum sit an salarium incertum peti possit et affirmativam partem defendant Baldg et Cinus in d. l. 1ª C. hitt.; et ptrq in l. 1ª. § in honorarijs D. de varijs et extraordinarijs cognitiog et argum. lgis cum § et § generer D. de jure dotium et lgis si filius 43. D. de legat. 3. quam nris jurid. sequi vr. l. x. io lt.º 16 lb. 2. recopilat. ego dua̅ senia̅ veriore existimo quam probat ex ipse l. x qui mutuam 56 § salarium D. hitt.º et l. x salarium 17. C. eodem et suadetr a ratione lgis ita stipulatus 115. D. de verbor obligationibs ubi omne conventio incerta nullius e' momenti reg.ª traditr. Cujatius sequum lb. 3. respons. Papiniani d. l. 56. § salarium. Donelg in d. l. 1.ª 16

Qua senia̅ admissa n' obstant in dnum adducta, qa d. § in onorarijs procedet in advocatis 17

qui

l. si remunerandi 6. C. mandati

an salarium incertum peti possit

qui caussis agendis omni studio operantur quod si salarium non fuerit assignatum erit pro estimatione Magistratus constituendum quod si fuerit incertum etiam declarabitur quod etiam admittitur in procuratoribus mediis [illegible] capacissimo hominum genere qui caussis agendis operam dant cum Donelo ubi supra n.° 8. et Cujac. in d. l. salarium de quo intelligenda est d. lex. sotto 16. lib. 2.° recog. quod max. dixerunt procuratores de quo agimus qui si amici et amicitiae causa rogati ut nostram defensionem acceptant, aliter respondetur, quod in d. § in honorariis agitur de advocatis quorum officium cum non sit gratuitum ut advertunt Donellus et Cujac. ubi supra a procuratoribus max.e differt quod natura sua gratuitum est. [illegible]

18 Nec obstant d. l. cum pro § generis cum d. l. si filiae 43. quia dotis promissio illud habet speciale quod semper intelligitur certa, etiam si non sit expressa res et quantitas nam debetur a patre pro ut res alienum l. ult.a C. de dotis promiss. et pro modo patrimonii sui et dignitatis generis l. quero D. de jure dotium, sive non quem modum dote promittere intelligitur pater cum simpliciter promisit et cum promitit ad arbitrium suum quod de arbitrio boni viri intelligendum est l. 1.a D. de legat. 2.° Cujatius in d. § gener. [illegible] ex quo deducitur dotis promissionem ab alio quam a patre facta propter incertitudinem vitiari ut probat lex. 1.a C. de dotis promissione quam vulgo pugnare creditur cum d. § gener. quia cum nulli pro patrem in assignanda dote sit modus a jure designatus incerta promissio non habet unde certa reddatur, et ideo in d. l. dos a filia promissa propter incertitudinem non valet, quia nulla est dos certa quam sibi ipsi mulier constituere debeat, nec modus sive quem possit terminari cum sit in eius arbitrio quam velit marito dare ita Cujat. lib. 4. respons. Papiniani, in d. § gener. [illegible]

Incerta dotis promissio a patre facta per boni viri arbitrium est temperanda.

l. ult. post. § gener. cum d. l. 1.a C. de dotis promissione

Deniq.
13.

Deniq. h' senta legis litem C. de procuratoribus 19
et l. salarium. §. d. h. tt. a Doctoribus limitari soleat in pa
cto de quota litis leuanda per Victoriam, probare videatur
l. 14. tt. 6. p. 3. tamen per leg. 8. tt. 16. lib. 2. recopilat. locum habet
etiam in pacto certae quantitatis et procuratores et aduo
cati contra facientes infamiae nota plectuntur per d. leg.
§. 14. Et mandatum non posse probari nisi per scripturam
defendunt plures relati a Bartolo in l. 1. n. 11. C. de
procurat. et ab Abbate in c. 1. n. 5. extra eodem, cuius sententiae
fundamentum simul referentes quam probare vt l. 14. tt. 5. p.
3. s. ab ea per dicti DD. recedunt asserentes ad illud pro
bandum testes sufficere quos sequitur Jasson in d. l. 1. n. 8.
C. de procuratoribus Decius in cap. significauit de appellat.
per tex. in l. in exercendis C. de fid. de instrum. et probatur
l. 13. tt. 5. p. 3. Nec obstat d. l. 14. quae tamen decet quibus modis
confici debeat mandatum vbi scriptura interuenit. praxi
tamen receptum est ut mandatum ad iudicia non probetur nisi
per scripturam, aut pacta iudicij ad negotia ut etiam possit
probari per testes.

§. salarij, in quo de quota litis

mandatum quomodo probetur

In titulum nostrum de depositi.

Ex contractu depositi quadruplex actio est: directa, contraria, uti 20
lis, pretoria. Prior illa domino deponenti datur qua rem de
positam petit repetitque a depositario quemcumque valeat l. 1.
§. est autem depositi l. penultima C. eodem nec depositi contractu tempus
expectare dominus debet quantumuis in eo adiectum sit
spatium intra quod restitui rem deceat, et inserta conditio
sub qua resolutio facienda sit l. 1. §. elegantem vers. si
pecuniam apud te §. si deposuero hoc tt. Ratio est quia cum de
positum deponentis gratia plerumque fiat et nulla uti

litas

Utilitas ad etr recipientis, pot dno utilitate ppiacu? li bueit uti. l. sigs in serbando C. depositi. n sicut in comodato in quocumq accipientis intersit re habere quousq impleatr usq inque data e n h dno re ante reuocare l. in comodato 17. § sicut comodati Docet Donel lib 4. comment. c. 3. Ubesembe. ti n. 7. Julius Latius in eso gage. c. 54.

21 Nec obstat d lex 1. § e autz infine qa deuet intelligi n de deposito regulari et deordinario de quo s. sd de eo qd apd sequestre fit. q h eade roe teneatr ipse et eius heredes, ac cęteri depositarij. l. ce apd. 5. § 1. l. si in Asia 12. § cu sequestro depositi di fert, n. sequestr ab allijs depositarijs, in eo qd sit pq adeponentibq adiudicatr intra qd res deueat restitui n antea peti potqua t dies venerit. t sditio stiterit nec sequester ante restituere deuet. l. ppter. § l. is pe nes. 6. C depositi d l. 5. § ult. Rao. qa sequester ille dr apdque duo pluresue re de cuiq poss intr eos con trouersia e, deponunt certa sditio custodienda reste tuendamq. l. ppei. 6. l. h. 17. depositi Amicileg cu hoc depositu simulatq fit n mera deponentiu voluntate sistat. Sd obligatios intr ipsos pdicat mutua simul cu depositario, ne t illi ante tps petant. t sequester restituat ppter interce partis. n poterit depositu reuo care liuere cu tri in vulgari deposito. si duo depo nant. t in solidu t p p. possit unq altero invito t in solidu t p p repetere. l. 1. sta ppcd Ms. sd duo d. depositi.

22 tenetr autz depositariq ut re restituat l. 1. § is quoq de obligat. et n quomodocumq sd sine detri mento.

mento l. 1.ª si rei depositi; item restituere debet quae rei depositio accedunt ut fructus partus omneq. rei utilitatem d. l. 1. § quae depositi. et § ideo propterea usuras praestabit si pecunia vtatur absq. dni permissu, seu permittente si usuras promisserit depositarius aut permissio cessante in mora restituendi fuerit l. 3. et 4. C. depositi l. lucius 24. l. die 25. § 1.º l. publia 26. § 1.º ff. eod. docet Donel. n. 4 in d. lege 1.ª habetoue nullas defensiones depositarius conventus qq. ad rei restitutionem non repellet quas late prosequitur Julius vbi s.ª an. 26. Donelus in l. generali C. depositi.

Qd. in rem de positam praestet depositarius

praestat etiam depositarius dolum latamque culpam, qua res deposita periit deterior effecta e. d. l. 1. § si convenerit et § si pro servo l. contractus 23 de reg. juris nisi sit pactum interessit quo in gravioris casus se obligaverit depositarius seu si ipsius utilitas in deposito vertatur, ut qua aliquid pro re custodienda accepit, tunc n. etiam de levi culpa tenebitur d. l. 3. § si convenit § saepe et d. § si quis servum prosequitur Donelus in l. 1.ª an. 2. C. hoc titulo.

23 Contraria actio depositario datur contra deponentem quae et ipsa directa e. licet non ita principalis ut 1.ª ad repetit depositarius a dno sumptus in re deposita factos l. qd. privilegium ff. l. actio 25. ff. depositi item usuras pecuniae quam impendit si in ea solvenda dnus moram faciat. argumento legis si vero 12. § si mihi ff. mandati.

Judicio depositi danatus infamia notatur ex qto

Distat autem haec actio a praecedente, qd. prior illa infamiam irrogat condemnato lege quae depositi in l. depositi nam in ea de fide recepta agitur cum peccet contra fidelitatem is qui rem depositam dno non restituit at condemnatus dno in actione contraria a depositario infamis non remanet, qa in hac actione non agitur

n. agitur de fide recepta, sed de calculo ut inquit l. si furti § ult. de his qui notantur infamia. idem agitur de pecunia quae depositario abest ratione officii quae quamvis quanta sit apparet subiecto calculo, idem proposita ratione accepti et expensi propterea calculus dr. 2o. differunt quia in actione directa depositi defertur iuramentum in litem, non vero in actione contraria l. eum apud d. § D. depositi.

24 Utilis depositi actio datur 3o. cui res deposita restituenda est ex pacto adiecto in celebrando deposito et si non ex contractu utique ius agendi alteri quaeratur l. quaecumque 20. de oblig. et act. l. stipulatio 38 § alteri de verborum oblig. ex aequitate tamen ei actio redditur l. publica 26. depositi. Et hae quidem actiones tam directa quam contraria civiles sunt quae ex negotio civili ex contractu denominato originem trahunt l. iuris gentium in D. de pactis.

26 Quibus praeter alia subiungit contra depositarium qui depositum inficiatur quod apud ipsum sub orta tumultus causa incendii vel naufragii constitutum est quo casu non in simplum, sed ut in negaverit condemnatio fit, sed in duplum rei aestimatione. Et sane merito quia domino non ex voluntate libera et iudicio fit de depositarii elegit, sed ex necessitate. l. 1. § cum tamen § merito § hoc autem depositi et inde domino largius subveniendum fuit ad compescendam insimul maiorem recipientis perfidiam, arg. l. eius si fideiussor § si necessaria D. qui satisdare cogantur et sequentur citati ubi s. n. 20.

In l. xxiii § pro socio famil. ercis-

27 ## cundae communi dividundo.

Idem fere argumentum continent hae actiones cum ex rei communio.

communio nascantur et ad earundem divisionem pertineant.
fuit autem necesse has tres actiones proponere quia variis
ex caussis contingere solet ut res inter aliquos communis
sit et quidem pro socio actio ex communione voluntaria
nascitur quae dicitur plures vel societatem inierunt contrahere
quod in commune aut omnia bona sua posuerunt vel aut specialem aliquam
negotiationem l. 1. in princ. cum seq. l. 5. l. coire 7 cum seq.
socio quo casu pro socio actio utrique competit eique principalis
est et ideo servetur. l. cum duobus 52 § item eodem et ne inter-
pestive renuntietur societati. l. si convenerit 14 cum seqq.
D. pro socio.

petitur ergo hac actione et lucri damnique divisio
fiat pro ea parte qua ex bona fide initio contracta societate est praestatur
insuper dolus lata culpa et levis. item et repetuntur expensae
quas alter in rem communem de suo fecit. l. rei communis D.
pro socio 38. l. sed nihilominus 4? cum seq. l. actione 65
§ penultimo D. pro socio, quo vero ad fructus et usuras praesta-
tiones pertinet iam disputavimus in 2o capite huius titulo. quae veniant in act. pro socio. 49 ...

familiae erciscundae 28

actio duplex est, alia directa quae heredibus competit l.
cum praetorem 36. familiae erciscundae. alia utilis quae
datur praetoriis successoribus. quales sunt bonorum possessores vel act. familiae erciscundae duplex
fideicommissariis l. 2. § sive. l. sed et 4. D. eodem hi enim
vere heredes non sunt. § quos autem de bonorum possessionibus
l. si filius fam. 5. § 1. D. quod cum eo. competit autem ubi inter eos
hereditas et successio communis est et agunt de ea dividenda
familiae enim appellatione bona hereditaria continentur quod
probat illa legis 12 tabularum agnatus proximus familiam
habeto. l. pronuntiatio 195 § 1. de verborum signif. verbum
autem ercisco idem est quod divido ut ex quatuor auctoribus Varro.

probat

probat autem Pereira lib. 3. isagoxicon lit. 36 c. 1. n. 3.
Veniunt autem in hoc judicium divisorium hereditaria bona eorumque fructus partusque et usurae, quae ad tempus usque adjudicationis actualis ex rebus provenerint augetur namque hereditas ex fructibus et accessionibus. l. 2a. l. non est ambiguum 9. ff. partis 11. cum seq. l. puto 16 § id quod familiae erciscundae; nec desidium fit an res mobiles sint vel immobiles quales cumque non fuerit et qualiumcumque tit. ad defunctum pertinuerint dividi in hac actione debent. l. 1a l. item pro ea 10. l. arbor. 19. § 1. de eodem multa autem ab hac divisione excipiuntur quae quia late refert Vesenbec. ad tit. familiae erciscundae n.o 6. Pereira ubi supra c. 4. an. 30 non insisti.

Quod in familiae erciscundae actione veniat.

29 Illud nota officium judicis in hac divisione esse ut si res commode divisionem non patiatur ut servus equus et alia id genus totam rem alteri adjudicet, eamque coheredi in pecuniam condemnet ut per eam inequalitas quoad fieri possit suppleatur. l. ad officium 3a communi dividundo § penultimo de officio judicis l. 2a C. eodem et quia 4a pars. titulo 10. docent Suarez in l. quoniam in prioribus ampliatione 11 n. 8. C. de inofficioso. Cobb. in rubrica in aldis § 2o n.o 5. Barbosa de decima tutoris c. 32 n.o 6. quod si haeredes in adjudicatione qui plus pro re ex eis dederit illam habeant l. 2a C. communi dividundo quod si membrum fuisset pretium offerat extraneus licitator admittetur d. l. 3a.

30 Communi dividundo actio personalis est sicut duae praecedentes ab illis tamen in eo distinguitur quod actio pro socio nascitur ex contractu vero societatis et ex voluntate communi sociorum, at vero haec nascitur ex quasi

in quo differat com. dividundo actio ab actione pro socio, et familiae erciscundae

contractu

d. edic. § item si inter . de oblig. et ex quasi d. edic. h. d. tracta
tus de tr. l. 1. et 2. comuni diuidundo sed eo casu ex d. edic
descendet, item non semper procedit ex comunio voluntaria
sed aliquando ex necess. ut si duabus eadem res legata titulo sui f. inter
viuos donata et. proterea ab actio familiae erciscundae l. di
fert qa haec ad eos pertinet inter quos res comunis esse cepit
ex titulo vniuersali, qualis est titulus institutionis. at comu
ni diuidundo inter eos agitur quibus comunis res est ex particulari
titulo emptionis videlicet f. donationis. 2.o iuditium familiae
erciscundae vniuersale est. qa non vna res aut altera diui
ditur, sed omnia defuncti bona iura et actiones. at in actio
comuni diuidundo una res venire potest. 3.o diuisa semel
hereditate extinguitur actio fami. erciscundae nec competet
quamuis res aliquae indiuisae apparearent. sed necess. re
currendum est ad actionem comuni diuidundo. l. si filia. 20. § fin.
fami. erciscundae. racio est. qa hereditas adita et adiudicata
iam desinit esse hereditas et ius vniuersale conuertitur in
particulare ius et patrimonium adeuntium. prio de he
redum qualitate l. sed si plures in. § filio. de de vulgari
y inde non potest iuditio vniuersali familiae erciscundae lo
cus esse ~

~ In textu ibi tutelae ~.

Ex administratio tutelae, triplex pupillo actio contra tu
torem competit directa tutelae actio quae finita tutella nas
citur eum compellit ut racionem suae administrationis reddat
l. 1.a in princ. et § officio de tutela et rationibus l. cel. titulo. 31
16. § pa. a qua redenda voluntate testatoris qui eum no
minauit excusari non potest. l. quidem decedens de adminis
tratio tutors restituet autem hac tutor actio quidquid ex
re pupilli habet cum omni emolumento quod inde percepit

t recipere potuit, nam si pecuniam ociosam habuit, et nec comparavit predia nec ad censum dedit, sed negligens in eo versatus est, usuras legitimas prestare tenebitur. l. huius la 2a de administratione tutorum l. 1a C. de usuris pupillaribus non tamen prestabit graviores reditus sed inferiores, id est ad rationem unius pro viginti, et tempore administrationis legitima exactio erat ad rationem unius pro quatordecim ut resoluit Gutierez de tutelis 2a parte c. 9. n. 24. quod tamen limitare nisi ex parte pupilli probaretur oblatam esse facilimam re fuisse occasionem pecuniam conferendi in reditus etiam graviores nam eo casu iniquum esset tutori dolum patrocinari latamve culpam.

tutor negligens usuras legitimas pecuniae quam ad censum non dedit nec predia comparavit prestare tenetur

hoc autem pecuniae inexemtum pro tempore solum quo administravit tenetur prestare sive ante pupillarem etatem excussationem tutele a judice habuerit sive impleta ea in administratione perseveraverit. similiter cessante ea administratione tenebitur prestare redditus eius pecuniae quam apud se retinuerit et cuius debitor per administrationem manet. l. tutor pro pupilo. 28. §. ff. de administratione tutorum rerum pupilli. Inventarium facere d. l. tutor 7. l. ult. vers. sin autem C. arbitrium tutele. l. 99. tit. 18 p. 3a. in cuius confectione quae observari debeant et an remitti possit a testatore, consequenter late Gutierez de tutelis 2a parte c. 1. et 2o per totum.

2o. utilis tutele actio datur minori contra curatorem l. 1a. l. alterius. 20. de tutele et rationibus. l. si curator. C. arbitrium tutele. 3o. competit ei actio de rationibus distrahendis si aliquid tutor durante administratione ex rebus pupilli abstulerit. l. 1a. § penultimo. l. 2a. § fin. ff de tutele et rationibus.

Hae actiones pupillo dantur, tutori vero contraria tutele

tutele actio datr, que directa e pretore vl curatore
Vtilis que repeterentur a pupillo l menore quidquid in eas
ipsius impenderunt. l. 1.a in princ. et § hec actio de contra
tutele actio. l. ulta. de eo qui pro tutore. Consequitur etiam tutor
pro salario administrationis decimas bonorum pupilli
que gessit de qua latissime disputat Gutierrez vbi sa.
3a parte. c. 1. usque 45.

in textu cont. commodati.

Duplex ex commodato actio e, vtraque directa. 1.a et princ
cipalis dno comodanti datr ut rem comodatam consequatur a
recipiente l eius heredibus. item et quid quid ei accessit ex
fructibus allijsue vtilitatibus. l. sicut certo. §. Dusque adeo
l in comodato. 17. § si ex facto commodati. Debet autem res
in eadem bonitate restitui, n deteriorata allias ad
stimatoem consequitur. l. 3a. § 1o eodem, ut superiori capite dis
putaui. quod ora fuit actioni et exteris bone fidei acco
modanda est, hec autem deterioratio reiue interitus ita
commodatario prestatur, si culpa illius interuenerit saltem
leuissima. eius enim nomine etiam obligatur. cum ipsius tin
gra contractus fiat. d. l. 5. § nunc videndum. l. in rebus 18
eodem tit. alias etiam tenebitur de cassu fortuito alias de ex
dollo tn maiorique culpa, ut in casu di. § nunc viden
dum. id intr dum intr dum eius tex.

Contraria datur comodatario qua
interea consequitur a dno, si ante expletum vsum in quem da
ta res e, eam sibi reuocauerit item et ad damnum quod
res comodata ei attulerit propter sui vitium quod domin
eam comodaret sciens reticuit. d. l. 17 § sicud. d. l. 18.
§ item qui sciens.

Illud nota quod cum comodatarius nec domi

dominium rei habent nec possessionem sed nudum tantum usum l. 1. l. rei commodatae D. cum seq. D. commodati non competunt ei rem possessoria l. si colonus de Agricolis et censit lib. 11. Codicis l. redintegranda 3. q. 1. l. siquis instantiam C. unde vi Menoch. de recuperanda rem. 10. n. 25. et rem. 15. n. 53. hoc officio judicis ad rem commodatam restituatur Menoch. 1. rem. 17. n. 21. quae autem pertinet ad huius modi contractus per fectiones persequuntur Conanus lib. 7. coment. c. 3. Gomez 2. tomo variar. c. 7. Cobb. 3. variar. c. 15. n. ultimo Vbesenbech. in paraptitulo huius lit. Ega(?) ne Pichardo in § item is quibus modis re.

In nostro textu pignoratitia

Multa de pignoribus et serviana actione disputavimus in § item serviana 5. huius tit. ex quibus patebit qualiter ab hac actione differat est autem pignoratitia duplex directa et contraria illa debitori datur qui pignus dedit etiam si prodo sit l. pignore 22. § si prodo de pignoratitia, ut soluta pecunia vel alio creditori de eius asensu satisfacto pignus ab eo repetat partem rei pretii quae apud eum remansit. si forte distractum pignus sit in causam debiti. l. debitor 40. § ultimo l. elegantur § si vendiderit l. creditor 42 de pignoratitia item consultum pignoris restituere tenetur volente debitore vel eos in sortem computare l. d. § si prodo. tenetur etiam de rei interitu vel deterioratione si culpa creditoris accidat etiam levi. l. si rem. 9. § ultimo D. l. pignoris 10. C. eodem in suo et adeundem(?) obligatur l. si cum venderet 13. § ultimo de pignoratitia. vide Cujac. lib. 19 observat. c. 24. Gregorius in l. 20. tit. 13. part. 5. et quae circa pignoris distractionem disputavi ad tit. C. de jure fisci. capitulo 2. c. 1. an. 10.

contraria

Contraria creditori datr. 3° debitorem si rem alienam ei pignori dederit aut dolose egerit in re, hera de ha uxea pignori dans. l. 1ª. d. l. 9. & cum debitore 32. l. si q. l. 36 in fine. et de pignoraticia repetit etiam sumptus quos in pignore fecit. l. si necessarias. d. l. si servus 25. d. eodem vide fanum de pignoratione. 7ª p. membro 3°. Menoc. de recuperanda rem. 11. n. 8. Pinelus in l. 2ª. C. de rescindenda. 2ª p. c. 3. n° 5. v.

Utilis pignoratitia actio datr creditori ubi res aliena pignori data e, in qua superveniente dominio debitori pignus utiliter convalescit l. rem 41. de pignorat. l. si filio 22. d. de pignoribus cui tn. obstat eadem lex 41. § ult. 1° de quorum iurium conciliatione agunt Conanus lib. 4. comment. c. 13. Alciatus lib. 1. parergon. c. 14. Duarenus lib. 2° disputation. c. 4. Cujac. lib. 19. observat. c. 26. et ad tit. C. si res aliena pignori. Otmanus lib. 5 observat. c. 1. Ubesenbec n° 8. Ex cuius dictio respondere pot in d. § ult. 1°. pignus de re dte n. convalescere cum is qui nunc tanquam heres tenetur pignus n. contraxerit an convalescat utiliter. d. l. 22.

AD TITULUM codice de castrensi peculio libro 12

Per licenciatum D. Joannem Chumacerum de Sotomaior eruditissimum Vespertinae utriusque Valentinis cathedrae successorem hoc anno Domini. 1611.

A crediamur huius tit. classico latissimam de peculijs disputationem, quae nulla forensi exercitatio frequentior ut testatur Decius in l. 1.a ff. de bonis maternis n.° 1.° nulla apud Clasicos difficilior tam re quam pondere tum quod a nemine quae viderent altius illustrata sit, enitar quo ad potero ut quae altius in sertione erant et necessitati dicta debita luce fruantur in lucis vere utilitati et bono quo ut commodius asequar uniuscuiusque peculij peculiarem disputationem in peculiaria capita conferre mens est, ut sicut clarius et facilius singulorum naturam effectum et discrimina percipiant.

Caput 1.m quid sit peculium et quam varia eius acceptio.

Peculium a pecunia dici testatur l. Varro lib. 4 de lingua latina ~~et~~ utrumque a pecudibus derivari, quia olim pecunia aes, ovis et vobis effigie a Servio Romanorum Rege signatum — N.° 1.°

signatum fuit quod omne fere antiquorum patrimonium de[illegible] [illegible] [illegible] probatur auctoribus [illegible]
Gregorius [illegible] partitionum 14 n. [illegible] et [illegible]
lib. 1.o tit.u 26. c. 1.o sectio 1.o recte ergo definit tum vero
peculium est pusillam pecuniam, aut patrimonium pu
sillum.. de posita: 3. § peculium ff. de peculio cuius nomen
diminutivum sit a pecunia deducitur proinde eius
appellatio generalis est et non solum ad filii fam. patrimo
nium pertinet sed etiam patris fam universum sibi ten
dit iuxta latam nominis significationem .l. cogi. 16
ad Trebellianum, post non eius substantia brevis est et pe
culii magis meruit nomen quam quam patrimo
nii vel hereditatis.

2 Est et alia peculii acceptio propior
quae acceptio quae non obtinet bonorum universitatem, sed pe
culiare patrimonii partem, in quo sensu pecunia si
ne peculio fragilis dicitur illa in l. si ita horum 79. § his
verbis ff. de legatis 3.o ex qua aliquid in repentinos
usus extractum non est, quod patri fam. adiumento esse
posset si aliqua necessitate premeretur. ita Covarruvias li
1.o miscelaneorum c. 3. Rebardus lib. 5. variorum c. 17. aliter
explicat Pinelus in l. 1.a C. de bonis maternis 2.a p.
n.o 48. inde et filii fam patrimonium peculii nomen
habuit. quia pusillum, quod est et speciale, quod ex univer
sa patris substantia filio fam, aut servo defalcatur dicitur
peculium, hoc autem pro qualitate bonorum quae possidet
bat filius quadruplex a iurisperitis assignatur profecti
tium, adventitium, castrense et quasi castrense de quo
quia seorsum agendum est, hic non insistimus.

3 Sed hereditario modo impugnatur

l. ulti

l. ult.a C. de inoff. test. tt.o l. 5. tt.o 17 § 4 ubi triplex
peculium assignatur nec adventitij mentio fit. Vur-
get subtilis ratio a nemine quem viderim assignata
seu animadversa videlz quod bona adventitia parentibus
quaeruntur ex personis eorum quos in potestate habent per
momento uno penes ipsos resideat ut docemus § c. 3o.
et sunt generalitas legis placet 79 de ado[?] le. redeunte eorum
quod bona haec suo jure unum quam filij obtinere po-
ssit Dei patris promissio et postquam bonis paternis
dum iam ab eius longe efficiunt, nec iam bona filij
sed patris censeantur, usque legis id supplere ... filio
impuberi de vulgari. [illegible] de heredum qualitate
diligenti ..., ut si jure peculij eadem bona quae adventi-
tia fuerunt [illegible] a substantia patris, et ad
filium pertinere [illegible] ... adventitia [illegible]
[illegible] quia patri ab ... quae sunt ab eodem [illegible]
[illegible] peculium adventitium. [4]

Verum ... dis-
tinctio retenta respondetur ad primum [illegible] 4
in d. l. fin. sub nomine peculij paganici [illegible]
et adventitium comprehendisse, utrumque n. ad paga-
nos pertinet ad differentiam illius quod quia ... militis
quaeritur castrense aut quasi appellatum est.

Ad 2.m respondetur
quod hodie filij dum in patris potestate est, peculium habere
possit paganum, nisi a patre profectum ... veteri jure
filius familias acquisitionis incapax et omnis quae pa-
ter sibi recusabat acquiri ut evidenter probavimus 5
D. Ant. Fabrum in d. decade disputatio 2.a. siti quod
filium pater acquisierit eidem in eadem peculij ha-

bere

bere permittat non inespecte aduentitium dicetur in origine acquisitionis inspecta qua bona non a patre filius sed aliunde habuit. 2.º respondeo posse citra voluntatem patris peculium aduentitium consideravi in casu legis Dasponentem D. de inoffo. l. 3.ª § siquid minori deminoribus 25 annis l. Imperator 50 ad Trebelianum l. Stipulatio ista § hij qui destoris obligat et nos l. ostendimus d.ª disputatione 2.ª n.º 3.º quod pro nunc Constantini constitutio in l. 1.ª C. de bonis maternis ex irrm strouertitur cum filius in bonis maternis proprietatem obtineat per eam. 3.º multis in casibus usumfructum cum proprietate coniunctum ut late, iam quae dia peculium aduentitium alteris distinctum constituere necesse est

Caput 2.um de peculio profectitio

quid sit ad quas res pertineat et qualiter ab aliis peculiis specie distinguatur ab eodem Ill.mo Domino Jo. anne chumacero.

N.º 1.º Peculium hoc quamvis ex vi adiectiui speciale a linea patrimonij eadem non significet ex mente tamen tribuitur placito ad illud patrimonium refertur quod filius habet a patre profectum definitur in l. 5. inst. de peculio ut sit quod servus domini permissu separatum a rationibus dominicis habet deducto inde siquid domino debetur in qua definitione domini et servi mentio tantum fiat idem de patre et filium procedendum ut indicant Generalia edicti ista l. 1.ª in princ. et in § 1.º et Deuerido de peculio § actiones inst. de actionibus quod etiam suadetur non differre an domino domin

minare

Dominaque peculij servus constituerit. l. 3.a § parvi ff. de
peculio. habet n. mulier servos in potestate qq. et peculium
concedere et quorum contractu possit de peculio actio teneri. ~

Unde fit quamvis 2
mulier filios non habeat in potestate § feminis de ado
ptionibus non dicatur eius recte filius peculium profectitium
habere, appellatur n. peculium hoc ut inquit Duarenus
ad hunc tit. c. 1. propter patriam potestatem aut dominicam
l. fin. C. de inofficioso, qua cessante cum peculium recte
a prio constituti evanescat, et adeo eius intuitu contra pa
trem competens equitatis ratione ad aliud producatur l. 1.a ff.
quando de peculio actio quis summo jure teneatur. l. ult.a
ff. eodem, multo minus deficiente in primo patria potes
tate aut dominica peculium consurgere. arg.o legis pate
furiosso ff. de his qui sunt sui. ~

Et confirmatur ex eleganti 3
dicto cuius ex dictis apparebit ratio nam si pater filio in
potestate existenti aliquid dederit non est donasse cen
setur, licet verbo donationis utatur, sed in peculium eam concedere
l. donationes 32. § pater de donationibus ubi donatio
per emancipationem filij resultat si est emancipato pecu
lium non ademerit. similis text. in l. ult.a de peculio legato
ubi contra mutui feneratitiis nomine filij gestus eius
peculio cedit, cum tamen quae mater filij nomine tradit non
jure peculij ad filium pertineant, sed ex causa donationis
d. l. 32. § 1.o l. ult.a § ult.o de donationibus. quae sunt cum
peculium constituere non possit quem in potestate non sit
magis assumitur pro sumptio donationis prosequitur ele
ganter Barbosa n.o 29 et 40. in l. quae dotis. 34.
soluto matrimonio nec in notis tamen huiusmodi differentiam

constitere

considere quis existimet multum non refert an filius peculii nomine rem possideat an vero donationis nam primo casu nihil proprium habet et immanere parentis est, pro libitu revocare peculium. l. peculium 4. l. non statim 8. l. peculium nascitur 41. l. et ideo 46 de peculio at quod jure donationis transit in filium, in revocabiliter ab eo possidetur. l. si filia C. de donationibus. c.

4 Nec obstat quod in persona servi hereditarii peculium consideratur cum in servo tamen principaliter sit potestate. l. 3.a de peculio. qua omissa solutio Donelli ubi supra columna 4.a infra quod cum adita hereditate futurum sit ut ex tempore mortis heres domini fuisse videatur l. heres quando 54. D. de adquirenda hereditate. poterit etiam ea ratione de peculio dari propterea quod hereditas interim domina est. cui servus subest et adquirit l. hereditas 61. D. de adquirendo rerum dominio exornat multis novissime Cas par Schifordegeira tropere Vere juris prudentis lib. 2.o titulo 16. q.e 2.a et inde peculium in servo dispositio hereditatis domine substinetur et alio quando futurum domine cum dicitur his ultra tempore in eius potestate non fuerit. c.

5 Sequentia dua definitionis quae ostendunt peculium non nisi voluntate patris constitui posse. l. 4. de peculio. voluntas autem intervenire videtur sed dum ex possessione filio creduntur aut dum quasi ipse possidet pater ei non adimit. l. quam tutionis 7. § non quidam de peculio facit lex confirmationem 8. D. de jure codicillorum, taciturnitas non vim consensus habet in his quae nullius prejudicii sunt. etsi e nullo precedente contra patiar in re mea actum fieri infirmem, id est incertum nullam consenti actus formam

mam obtinente veluti ex eo qd ostendam rem meam a filio meo acquisitam penes ipsum remanere. nec etiam ad revocare posse nullum, n. dampnum in eo patris e. cum et in eius dominio peculium maneat et illud possit revocare cum libeat, plane ut filius liberam peculij administrationem habeat expressa patris voluntas desideratur. d. § si quidem in hoc n. videtur patris judicium agitur cum ex re velle ad administrationis ... et mutare filius obligatione possit. l. licera 49 de peculio l. fin. de novationibus de quo la... pro inde scientia patris cum taciturnitate n. sufficit. hoc casu facit in argumento l. sancimus 28 in fine de donationibus dividendo ... adlib de peculio c. 1. col. 3 Petrus greg. de ff. syntagmatis lib. 29 c. 14. n. 14. Barbosa in l. quo do... tit. n. 130. de solutio matrim.

6

3° requisitum illud erat ex ... separatum quod denotat nudam voluntatem n. sufficere ad peculij constitutionem l. 4. Ulp. si vero nomine de peculio. sed separationem fieri debere earum rerum quas filius in causa peculij habere debeat a ceteris bonis patris ideoque traditionem rerum exigit. l. n. statim de peculio, quia dum traduntur filio a tota sua ... paterna separantur. Nec obstat qd in hac l. de peculium nuda voluntate constitui si rem pater a filio possessam et traditam habeat, quo casu nihil videtur pater separare de suo. quia respondeo qd hic nuda voluntate inducitur separatio in ea ubi rem filius possidet licet haec patris sit et juris intellectu eius patrimonio uncta. l. cooperante, hic secundum facti respectus separata est a rebus paternis. ideo cum eandem rem pater penes filium dimittit et iis in causam peculij et tradita habet separatio juris ...

desiderabat

deficiebat sola patris voluntate fit v.e eodem casu quo nu
mero precedenti dixi tantam voluntatem sufficere ad peculii
distitutionem sufficiet, n. nuda voluntas. quod dicit inque
rat cur in eadem l. 8 ad peculii ademtionem sufficiat nuda vo
luntas sine separatione respondeo quod cum ut peculium distituatur
et maneat duo copulative requirantur et separatio et
voluntas quodcumque deficiat sufficit ut peculium est dato
argumento legis si plures 16 de con[...]ditionibus institutionum

4.o requiritur ut huius
peculii separatio fiat a bonis paternis: ex eo, n. profectitium
dicitur peculium quia a patris substantia proficiscitur l. cum
oportet. l. ult.a C. de bonis quae liberis nulla habita di
ferentia an res mobiles contineat aut immobiles sive et
iura et actiones d. l. quae habere non … in peculio de pe
culio sed si non ex re patris immediate provenit eius in
contemplatione aliquid filio legatum donatumve sit bona haec
profectitia dicuntur l. profectitia. § si … quod et si quis de
sui dotem … § igitur … inst.a per quas personas. ubi notat
inter peculium profectitium et bona profectitia interest illud
quod peculium profectitium ex eo dicitur tale quia ex substan
tia patris directe venit, nam cum de essentia peculii sit
ut separetur non potest non ex bonis patris detrahi quod eius
patrimonio unitum est, at bona profectitia latius patent
et ad id omne pertinent quod sive ex re patris filio conve
nit sive ex alterius substantia patris in intuitu occa
sione dedit cum n. haec bona filius alicunde habeat non pro
cedant ex re patris quia in patris occasione ea accepit per
inde est ac si a patre haberet propterea quasi profecti
tia patris pleno iure quaeruntur. d. § igitur … valet
consequentia est peculium profectitium ergo sunt bona profe

ctitia

titia nostri, c. 3. sed bona profectitia quod est peculium pro
fectitium quia peculium necessario dicitur separatio de bonis pa
tris. bona autem profectitia etiam dicuntur illa quae separata
non sunt a bonis parentis sive illis unita non fuerint sive
conjuncta tamen sunt ~

2.° defecimus quia filia non potest habere 8
peculium a patre nisi in potestate eius sit. l. paterfam.
182 de [illegible] leg. l. ult. § ult. C. de inofficioso test.
ut supra dixi num. quia filia emancipata dotem profectitiam
a patre habet sufficit non ut ab eo quomodocumque peis
catur ut dos sit profectitia censeatur d. l. profectitia § si pater
docent Bart. in l. 1.a n.o 27. soluto matrim.o Conan lib.
8. comment. c. 10. Barbosa in d. l. 1.a 7.a p.te n.o 21. ~

Ex his primo infertur donatio 9
filio ab extraneo factam patris intuitu non adventitiam
censeri sed profectitiam quod quater l.o ex l. filliofam. 42
de adquirendis et demonstrat. ubi legatum filio relictum sub ardeto
si in patris potestate est praesteri perinde ac si patri
relinqueretur non ut adventitium judicatur sed profectitium quod
in fine textus ille fortius confirmat ubi sola dicti commemo
ratio (quae loco demonstrationis adjici potuit) legatum
domino relictum fuit non secus quibus expresse datum est ~

2.° probatur ex l. additio 45.
in fine de adquirenda haereditate. ~ 3.° ex l. sed si plu
res 10. § in arrogato de vulgari. 4.° ex l. 3.a § ult. de 10
donationibus inter virum. quibus accordat l. 5. tit.o 17. p.ta 4.
o ode alguno delos parientes della docent profitenti
quaeres in d. l. cum oportet. Palacios Rubeos in R.a de
donationibus inter. § 45. n.o 2. et 19. Gomeciis in l. 50 tau
ri n.o 67. Greg. in d. l. 5. titulo o por razon della. et citati

a Caldas

a Caldas in l. si curatorem dicto lesiv nº 316 C. de in integrum.

11 Sed contrariam sententiam videlicet donationem hanc aduentitiam censeri quemadmodum etiam quod res ob patris sententiam filio donat censuere videntur. Scilicet omnia iura quae profectitiam id appellant quod ex substantia patris procedit. Sicut oportet d. l. fin. l. quoniam nouella in fine C. de inofficioso. d. l. profectitia. § quidquid aliunde filio aduenerit aduentitium dicitur sicut a patris intuitu ei prestatur.

2º facit lex aug d. 2. de iure dotium ubi dos ab auo nepti data profectitia non est respectu patris sicut eius respectu data ri videatur.

3º ex pendo legem si seruus 33 de donationibus inter. ubi si donatio uxori a consanguineis mariti facta profectitia esset consistere non posse per S.C. prohibitionem quod ex re mariti donatio uxori facta infirmatur. l. 1. de donationibus inter.

4º probatur haec pars ex l. simater 12. l. si assentiente 14. C. de donationibus ante nuptias. ubi quod sponse a consanguineis mariti donatur irreuocabiliter penes eam manet. et nec secuto diuortio reuertitur ad maritum, quod ipse profectitium censetur respectu mariti quasi eius occasione datum ad ipsum reuerti deueret quemadmodum dos soluto matrimonio redit ad uxorem defendit Leonardus in d. §. in arrogato nº 5. Salicetus in l. nec interest C. de donationibus inter. Alciatus de presumptionibus reg. 1. presumptio. 10. Caldas Pereira cum allegatis quos refer ubi s. nº 116.

12 Ego neutri sententiae adhaereo sed mediam

viam

Verum sequor arbitratus id quod datur filio adventitium dici. si non constet alterius de donantis animo volentis rem patris fieri patrimonii a ... probat hoc expressum d. l. filio fam. ubi quia testator voluit ita demum legatum filio dari si in ea causa esset ut necessario patri esset quaesitum, tale legatum profectitium interpretamur et patri suo nomine eius petitio quaeritur. in donatione causa mortis expressit. l. in filio fam. 23. et l. ult. de donationibus causa mortis. C.

Eadem pars probatur in d. l. additio. cui non satisfacit Baldus ubi ... nemo dicat impune dici hereditatem ex re domini adquiri quae eius respectu servo datur convenitur, non enim hereditas relicta servo domini contemplatione videlicet adventitia et profectitia, non adventitia, quia si bi liber homo qui est servus possidebat adquireret, et debitis dictis institutionibus per quas personas nobis acquiritur. l. sequitur. 10. § de his cum seqq. l. qui bona fide 23 de adquir. rerum domin. et domino quaereret quod hereditas haec ex re domini acquiritur ... cum ei quaeratur quod est profectitia propterea nemo dubitaret in termino dictae legis additio quoniam si servus institutus si tempore mortis testatoris manumissus est suo arbitrio hereditatem adire non posset, quia non iussu sed domini erat hereditas ... quia filio et d. l. si filio quod non reputatur hereditas adventitia, nam si esset aut servo simpliciter et sine domini commemoratione data proponeretur posset manumissus eam sibi quaerere si vellet. § servus autem a domino in ... de heredib. inst. l. liber ... eodem. denique adducit d. lib. 5. ... hoc e ... Seneca lib. 5. de officiis in illis verbis sicut Tarquinium I. C. respondeat mens expectanda et dantis officium ei dedit cui datum voluit si in patris honorem

faciat

sicut pater accepit beneficium.

14 Nec obstat quod ind. l. aditio

utitur J.C. verbo intelligatur quod eum fictionem denotet insinuat hanc hereditatem non vere esse profectitiam quia respondeo 1.o nos non asserere hereditatem hanc ex re domini esse eum non procedat ex ipsius substantia sed magis obtineat patrimonium a extranei servo respectu domini instituentis. Ideo dicimus quod licet ex re non sit quia tamen contemplatione domini datur, profectitium est. vel si subtiliter inspiciatur Julianus non utitur verbo fictionis dum ait hereditatem hanc profectitiam esse immo eius acquisitionem equiparat ei quae ex re domini fit. vel sicut stipulando, sed tunc usus est verbo denotante improprietatem cum dixit hanc acquisitionem intelligi esse ex re.

15 2.o respondeo quod verbum intelligatur non stat pro ficte sed proprie quia si fictae illa acquisitio ex re domini esset necesse est ut utramque proprietatem respectu ex re servi esse, prout in reliquis fictionibus animadvertitur. Sic intelligendum de verbis tit. § si ab hostibus inst. quibus modis. ius quod dicitur. intendit est ut dicit proprietatem rei hereditatem hanc Julianus domino adjudicet. non vero libero homini qui bona fide servit. certe nihil consequentius est, ut dicamus hereditatem hanc proprie ex re domini esse. sicut, n. quod pecuniis domini servus fecerit ex re domini acquirere dicitur. quamvis dominus cum servo eam rem tradat non domino. pariter cum per quem haec hereditas servo relinquitur ex re domini sit amicitia amicus inter eum et testatorem instituto hanc extorserit proprie dicetur hereditas ex re domini acquiri quod si adhuc fingere velimus quid interest quod improprie ex re domini sit si omnibus qualitatibus profectitiis haec hereditas habet ex quibus

non minus.

non minus vere quam subtiliter s.a dictam communem
sent.a de qua s.a n.ro impugnavimus et solutionem pro
prie ad legem adicio convenimus ~
2.us Vere exioma q.d s.a ipso 16
sub n.o 11. videlz a consanguineis parentis vel mariti
donationem filio factam uxori vel adventitiam censeri
pbatur. 1.o roe qa donatio hoc sueta respiciat in se
cui confertur aut uxorem, n. in patrem aut maritum, sic
aut mentem donationis considerest cui est causam donan
di filio habere possit distinctam ab ipso patre. aut qa
n. eo amore patrem psequitur quo filium. aut qa h. p patrem
filium agnoverit et dilexerit, nunc da in eo principalis
sit amoris ratio et a patre inde pendens coniectam
donantem sensisse in quod locutus est cui d.ia eius volun
tas n. appareat. l. n. aliter 69 de legat. 3.o
2.o pbatur his ar 17
gumentis que n.ro congessimus ex qq stat data ab asce
nsu aut consanguineis mariti uxori adventitium
esse respectu patris aut mariti, potest n. donans filio
et uxori pptr se ipsos donare. n. ppter patrem aut mari
tum qq si aquiescit velet posset quam facile in ipsis
donando voluntatem suam implere vel aliter eam inter
pretari ~. Nec obstat lx. 3.a § ult.o de donationibq inter
virum ubi nec res a marito pficiscitur nec contemplatio
eius dari vr. et tn donatio pfectitia censetur cum n.
valleat, qa respondetur qd ubi jussu mariti debitor
eius uxoris solvit aut extraneus donat pfectionem
que vocatur brevis manus creditur pecunia marito data
et ab ipso rursus ad uxorem pfectam. l. singularia 15.
de rebus creditis et sic tamquam ab ipso procedens n. sub

sinetur

tinetur pterquam quod cum iussu mariti uxori detur contemplatione ipsius datum videtur Conanus lib. 8. comment. cap. 11. n.o 1. Cobb. in f. 2.a p. c. 1. § n.o 11.

18 2.o principaliter infertur ex superioribus acquisita a filio ex peculio profectitia censeri. nam et haec a patris substantia separata creduntur. in quo articulo ut certa ab incertis separemus. 1.o constituo fructus naturales peculij qui videlicet ex rebus ipsius percipiuntur nulla opera filij interveniente. item et redditus qui ex pecunia in censum collata rediguntur peculij esse. et consequenter profectitia censeri. quod 1.o probo. nam peculium ius quoddam universale est, quod sub se attributionaliter omnes res cuiuscumque qualitatis sint comprehendere valet. l. 7.a § in peculio D. de peculio, et ut hereditas et dos plane universitas ex rebus quas continet recipit augmentum. ita, n. hereditas augetur fructibus qui eadem ratione qua res ipse ex quibus procedunt petuntur. l. item veniunt 20. § item non solum. l. sed et si 25. § ultimo cum legibus sequentibus de petitione hereditatis. similiter fructus percepti soluto matrimonio augent dotem l. si maritus 32. § ultimo soluto matrimonio. et tanquam dotis pars dotales censentur. quia augmentum idem constituit cum ipsa dote. l. inter socerum. § cum inter de pactis dotalibus. l. etiam. C. de iure dotium et sequitur eleganter Barbosa in l. 8. § ob donationes n.o 2.o et in § non solum n.o 22. soluto matrimonio. sic et peculium augeri debet ex fructibus rei quae eo continetur et cum augeatur eius dem iuris debent esse fructus profectitij videlicet quemadmodum est res ipsa.

19 2.o probatur ex l. peculium 41. de peculio. dum ait peculium crescere cum augetur

quod

quod Aloysius b intelligit de aument.o intrinseco deue
niente. i. de ex rebus ipsis. que interpretatio sequentia
eius dem legis verba suadendo dum constituens I.C. speciem
decrementi exemplum ponit ex meo qd ex ipsarum
rerum interitu procedit, non in eo decremento qd foris venit
dum partem peculij pater ademit. 2.a d. leg. 7.a § in
peculio vers.o quare. si qo augetur peculium profectitium
necesse est ut augmentum sapiat naturam rei quam auget, nu
lla n. res dr crescere nisi per illius suppositum quo rei
aut cognatio sit et que illius partem constituere valleat &.

3.o probatur qa cum ea
dem sit in eundem lucri et damni ratio l. ult.a in fine C.
de codicilijs. sed peculij diminutio patris damno est ita
et ad ipsum pertinere debet incrementum qd et ipsa ratio do
minij qd pater in peculio habet ex aequo crevere deuceret ar
gto legis pignus C. de pignoratitia. accedit qd fructus hij 20
qui ex peculio percipiuntur in patrimonio patris exta
ret si diuissum ab eius substantia peculium non esset q.o ea
dem ratio fructuum habenda est. et peculij ex quo procedunt
2.a que disputauimus in d.o decade. c. 5. n.o 7. sequuntur Bart.
in l. 5. § nec castrense n.o 5. de collatio bonorum. Gregorius
in l. 5. tit. 17. p.a 4. Gomezius in l. 25 Tauri n.o 24 et alij
citati a Pereira in d l. si curatorem in verbo lesis n.o 1186 &.

2.o constituo acquisita 21
turpiter ex peculio veluti ratione vsurarum aut alterius ques
tus illiciti sub peculio non contineri nec ipsi adquiri.
probatur. 1.o ex l. qd seruus 24 de adquirenda poss. et ex l.
sequentur. 4.a § tamen de vsucapionibus qui taxat exiuntur
cum reg.a item si etiam probat qd hoc rem peculij sub regula
et ad seruum reuersa vitium furtiuitatis purgetur. qa

per

l. servus ut res in domini potestate redegisse L. d. 3 leg. 4a. § quod autem si tibi servus rem domini furetur et postea eam peculii nomine teneat, non ut ad domini potestatem translata quia quod ex injusta causa servus adquirit etiam peculii nomine domino non quaeritur et quidem cum rem. nam cum furti adquisitio vel eo operante fiat non debuit ... virtutem adquirendi authoritatem suam impertiri.

22 2o facit quia hi socii sibi invicem adquirant quod etiam ex turpi causa quaesitum est judicio societatis non communicatur l. quod autem 54. d. pro socio. v. et lucra quae ex legibus huius Regni constante matrimonio quaesita inter virum et uxorem communicantur ad iustas adquisitiones, referuntur, non ad illicitas ut pariter quidam resolvunt Palacios Rubeos in Repetitione Rubricae § 65 no. 3 et D. Suarez in l. 5. titulo de las ganancias limitatio 4. tit. 3o fori. Barca de decima tutoris c. 20 n.o 3. Matienzo in l. 2a. glossa 1a. tit. 9 lib. 5. recopilat. no. 65. Morcheco de divisio lib. 2o cap. 6.

23 Quod intellige ut non procedat quando inter patrem et filium retractatur. nec non filius eo pretextu a pecunia adquisita, traditione liberari posset. quod eam illicite quaesiisset. tum quia nihil proprium posidere potest. tum etiam quia nec audiri debuit propriam obijiciens turpitudinem l. merealem l. de condictio obturpem causam. nec melior effici conditio delinquentis si rem propriam habere redderetur ex quaestu usurario quam sibi ex honesto contractu antecedente retinere non posset. procedit quod Superior Sententia 1o in foro interiori nam pater certior turpitudinis lucrum a se repellere tenetur cum ad illud obtinendum justiorem causam non habeat sed eandem cum filio. 2o in foro exteriori ei

adimi

adimi poterit et si sciens rem sibi adquiri passus e pare
ni filio vivam fuis tuit. l. qd. n. 55 cum sequenti. Ver. Glosa
l. 8. ltu. 10 p^ta. 5. vbi dicte gregorius.

24 Et in hoc concors omnium sententia e; in illo n. stemarique filius qui peculium habet labo
re suo et industria quesivit pecunia paralis usus idest
profectitium censeatur et ut alios serias omittam quas
lata refert Caldas d. ver. l. sesus n. 118 et ipse audere Gre
gorius in l. 5 ltu. 17. p^ta. 4. ver. con los bienes. Som in l. 29
tauri n. 24 Acevedo in l. 6. ltu. 8 lib. 5 recopilat n. 28 et
ora de partitionibus 3. p. fere q. 2. ego existimo jure vetere qd
nulla peculij profectitij et aduentitij quoad effectum dicta erat
omnia acquisita per filium ex sola eius industria patri adqui
ri d. l. placet de adq. hereditate. d. l. 5. sipeli aparante. et con
sequenter si filius industrius ea sibi ex peculio pararet
profectitia censeri oportere, postea Justinianus in l. cu
oportet C. de bonis que liberis, haec bona separavit et in
aduentitijs que filio sibi proprio labore acquireret proprie
tatem rei ei reservavit, patri vero usumfructum dum
taxat. alias in inconsequentia erat ratio, eorum que filius
ex peculio profectitio quesivit. nam pro modo industrie
id quod adquiritur aduentitium erit. et si integer
usus fructus patris sit tamen quoad proprietatem divisio
fiet. et quod ad filium ratione industrie pertinere debeat
aduentitium erit, quanta autem pars filij futura sit ar
bitrio judicis relinquitur qui pro sua religione stima
bit an respectu quantitatis quam filius in peculium acce
pit. et eius que sua lucratus e, plus pecunie pater con
tulerit quam industria filij. ratio. qd nec lege, nec con
ventione partium diffinitum e, judicis stimationi relinquitur

l. 1. p^a.

l. 1.ª D. de jure deliberandi exornat Pinelus in l. 1.ª C. de bonis maternis 2.ª p.te n.º 11. Menochius de arbitrarijs lib. 2.º casu 2.º sequitur hanc sententiam Baldus in d. l. cum oportet C. de bonis quae liberis Covarrubias in l. frater a patre 2.ª p.te n.º 48. de reditu in dubio et citato a Caldas. l. si curatorem 3.º opinio.

25 Et ad hoc reducenda est sententia Bartoli in l. 2.ª §. nec castrense n.º 5. de collatione bonorum dum hoc casu putat equam inter patrem et filium divisionem fieri lucri. nam cum hunc casum societati comparauerit in qua equales partes fieri solet industria unius et pecunia alterius. l. si non fuerit 29 pro socio. l. 1.ª C. eodem. ita similiter quemadmodum inequalitas assignationis partium lucri in societate arbitrio judicis corrigi solet. si plus iusto industria aut pecunia quam deceret donatum sit. d. l. 29 in princ. et §. 1.º l. verum 63. pro socio. l. 4. lib. 10. p.te 5. Covarr. lib. 3. variarum c. 2.º n.º 3. multo magis in adquisitione id dicendum est ubi cum illa patris et filij mentio processit ut dicamus divisionem lucri judicis arbitrio fieri debere nam si in semisses fiat forsan patri prejudicium inferatur et ipsius filij si filius parum industria mediata lucri adicatur aut e contrario nimius ipsius filij labor in alienos transferatur ut sic demuit Justinianus in d. l. cum oportet.

Nec ab hac sententia Regni

26 jus discrepare existimo ut opinatur Greg. in d. l. 5. tit. con los bienes. nam quod lex patris aut profectitium peculium nuncupare id quod filius ex bonis patris adquirit ad eam adquisitionem revoco quae ex bonis ipsius procedit nullo labore filij interveniente, aut si in ea industriam filij comunicasse ponas generalia verba legis restringantur. sed ad utrumque casum pertineant animadvertat.

tas vellem legislatorem in integrum filij adquisitionem pecu
lio profectitio includisse. sed id tamen quod filius cum bonis patris
lucratur, non quod propria industria cum non lucri parte pecu
niæ patris habeat partem industriæ filij non vnam et al
teram adquisitionem profectitiam retulit sed eam quæ bonis
a patre profectis correspondet.

Sed si hæc interpretatio optime 27
accomodetur d. l. 5. non tamen videtur convenire. l. 3. tit. 15. part. 6.
vbi omne quod filius mercator adquirit cum bonis patris,
mortuo eo equaliter dividetur inter fratres quasi omnis adqui
sitio profectitia esset. aliter filius negociator partem industriæ
suæ debitam proprie haberet, nec complecterentur fratribus commu
niter sed adhuc illa intelligi lege potest. quoniam superiori
sententiæ repugnet, nec supposita declaratione, aut in eo casu
quo filius negotiationi proponitur a patre qui merces compa
rat filius vero tavernæ præest merces vendit quo casu cum
nudum venditionis ministerium exerceat in quantitate
a patre designata nullam locat industriam sed laborem dun
taxat hunc etiam patri debet a quo recipit alimenta et ex
equitate has partitæ leges restringi debere docet. d. Grego
go. vbi mercantias maxime cum eisdem legibus caveatur
ut quod filius industria sua parat adventitium sit.

Ex his infertur quod si pa 28
tri obsequium debeat et reverentiam. l. 2. D. de obsequijs
l. veluti D. de justitia et jure. suam tamen industriam et non de
bet nec operas artificiales cum ex illis paratur commo
dum filij sit. l. nec tenetur filius patri servire. imo si
rem patris gesserit protestatur se id non gratuito facere
mercedem laboris petere poterit et mortuo patre in judi
tio familiæ ercisundæ, cum a fratribus habere suppuetam ex
patris

patris hereditate non h[abe]t ipsius facultates, non amplificauerit. cessante aut[em] p[rae]sumptione salariu[m] petere non poterit, q[ui]a pietatis intuitu rem patris gessisse v[idetu]r. l. ne seruus 36. de negotijs gestis. l. si alim[en]ta. l. si paterno. C. eode[m] defendunt d[ictus] Gomecius, in l. 29 tauri n. 24. Gregor. in l. 3ª tit. 20. p[ar]t[it]a 2ª. Verbo con los suyos. Nauarro in manuali. c. 17. n. 148. Castillo in l. 29 tauri n. 17. Pinelo in l. 1ª C. de bonis maternis. 1ª p[ar]te n. 55. Gutierrez de iuramento confirmatorio 1ª p. n. 4. Parladorius lib. 1. rer[um] quotidianar[um]. c. 19.

29 Verum si dicta seruaretur moderatio intellige ut si filius cum patre habuit et ab eo alimenta reciperet non posset ratione administrationis salarium consequi quantumvis in aetate fuerit, tenetur n[am] ad patris comodum operari et officia domestica exercere argum[ento] legis quae ratione impensae ad legem Aquiliam quasi, si renuisset facere iuste ei alim[en]ta denegare potuerit. sic, n[am] et uxor quae a marito alimenta capit ad illius utilitatem operari debet et munia facere domestica. l. si id si vir 32 de donationibus inter, docet Suarez de alimentis tit. 4. q. 29. n. 1. cum seqq. et n. 55. et in vidua quae ab heredibus mariti alenda est intra annum doti restituendae, late disputat Lara. in l. si quis a liberis. §. si quis ex his an. 157. de liberis agnoscendis.

30 id quod maxime procedit iuxta disp[ositionem] in l. fin. tit. 7. l. 3. tit. 20. partida 2ª. quod filius compelli potest ut in servitio patris et ministerio moretur docet Greg. in d. l. 3ª verbo que son suyos. Bacca de decima tutoris c. 2. n. 12. poterit tamen filius ratione laboris quod adiecit lucrore vestitum asumere et precipue sola vestim[en]ta quam caeteri fratres. item et ex ea causa filio donare pater poterit

terii remunerationis vice dum non excedat donatio extimationem a filio laborum, ut docet Pinellus trad. 1. 3. 2a. part. n.o 62. et Gutierez lib. 5. pract. multis relatis in l. 28. Taurini n.o 3. ceterum si filius a patre ... salarium petere poterit si eo animo gessisse filium negotia patris quatenus ut mercedem laboris exigat. &c.

3.o principaliter infertur res emptas a filio ex pecunia patris ad peculium profectitium pertinere ... satisfacere filium si pecuniam quam pro re dedit fratribus communicet ... solam earum ipsam in specie adducere in collationem compelletur quam saepius interesset magis habere quam ... unde ... in iuribus universalibus pretium succedit loco rei venditae et ipsius universalis partem constituit. l. si rem. 15. de petitione hereditatis. l. venditor ex hereditate 21. D. de hereditate vendita. l. cum in fundo. 81. § si fundus de iure dotium. ita et res loco pretii subrogatur. l. imperator. 72. § ult.o de legat. 2.o l. si cum dotem 24. § ult.o soluto matrimonio. Sed quemadmodum pecunia a patre data profectitia est, ita et res comparatae ex huiusmodi pecunia profectitiae erunt. et si vero si ... filius vendat et ex pretio ipsarum alias emerit ad peculium pertinebunt. l. si quid 73. D. de legat. 2.o docent Bart. in l. qui a venditore D. quae in fraudem creditorum Nicolaus ... de pignoribus 4.o membro. 2a. part. n.o 59. Tiraq. tit. 1.o ... 32. gl.a 1.a n.o 11. et citati a Barbosa. 3.a part. ... n.o 73. soluto matrimonio. &c.

Sed huic assertioni difficultas. 1.o redditur ex l. ex pecunia. 12. C. de iure dotium. l. ult.a C. de servo pignori ubi quod emitur ex pecunia dotali dotale non est. 2.o urget l. ... solet n. 25. § 1.o de petitione hereditatis ubi qui ... petitione hereditatis cum domino damnata restituere satisfaciat si

loco rei

loca rei quam ex pretio hereditario emet pretium ipsum restituat cum tamen pretium ex venditione alterius rei hereditarie redactum esset quod locum fuisset si res ipsa loco pretii succederet et sic hereditaria efficeretur. 3° quia pretium redactum ex re fructifera non efficitur fructi bus. l. qui vas 48 § ult. de furtis. Nec ex nominis pignorati comparata res pignori subiecta maneat jure sub rogationis. l. si idem 7 § ult. d. qui potiores in pignore nec ad socios usure pertinent quae ex pecunia societatis ab altero ex socijs proprio nomine fenerata redigantur. l. si unus 67. § 1° pro socio. quo nec empta res ex peculio profectitio profectitia erit.

33 Sed respondetur ad 1^m. emptum ex pecunia dotali mariti esse si suo nomine emat non uxoris. Ratio est quia ubi ea in dotem dantur quae pondere numero mensuraue constant libera dispositio illorum marito reditur, nec eandem rem in specie restituere tenetur soluto matrimonio. Sed tantundem eiusdem generis. l. res in dotem 42. d. de jure dotium. Et inde cum ex pecunia propria maritus emerit ipsius erit quod comparaverit, imo et si ex alliena pecunia emisset sibi ipsi rem adquireret. l. si ex ea C. de rei vindicatione. l. quod alliena C. si quis alteri. l. si patruus C. communia utriusque judicij. et ita jus commune esse ostendit. l. si ut proponis 8. C. de rei vindicatione. quae favore militis contrarium statuit in re empta ex pecunia militis. Quod adeo procedit ut etiam ex dote rem nomine uxoris maritus emat. adhuc tamen res non efficiatur dotalis, nisi haec omnia concurrant. l. ut subrogatio rei in locum quantitatis utilis sit uxori. l. si ita astante 27. de jure dotium. l. dedi 14. de pactis dotalibus. 2° ut uxor huiusmodi utilitati consentiat. l. stimatis 71. soluto matrimonio. l. ult. de pactis dotalibus. 3° ut emptio fiat uxoris no

mine

mine quo casu procedit l. res quae 54. de jur. dotium. alter marito succedat. d. l. si ex ca. l. 2a C. pro socio. 4o ut ubi obligationis conferantur in maritum executiones ubi in uxorem ubi gra. vendis mihi rem nomine uxoris et pro minis ei tradere quo casu cum obligatio ad virum referatur ipsi actio quae ritur quam uxori tenetur cedere. l. poss. quoque 49. § et si possessio de adquirenda poss. quod si obligatio in persona uxoris dirigat ita dicens vendi uxori meae actio ei marito non adquireret. l. l. ex pecunia. obstat non adquisitioni regula legis 1a C. per quas personas. l. multum interest. C. si quis alteri, quamvis si venditor sponte rem nomine uxoris tradat dominium ei quaeratur prosequuntur late multis citatis Barbosa ubi. 5a an. 13. Ant. Fab. lib. 5. conjecturarum c. 9.

34. Cur autem ex pecunia dotali comparata res dotalis non sit quae autem ex peculio emitur peculiaris sit id in causa est, quod maritus ex pecunia propria emit et suo nomine cum emat sui adquirere potest, alii non potest. aut vero filius ex pecunia ad patrem jure dominii pertinente emit. et licet suo nomine contrahe celebret sibi tamen adquirere non potest quoniam rem patri confestim adquirat. l. 1a. ubi Cujacius. d. si quis a parente, proinde non censetur contrahe filii ac si a patre gestus esset ut probamus in multis in tractatu de contractibus. c. 2o. n. 51. et 56. quod si filius castrensia bona habeat, aut quasi tunc si suo nomine emerit adquireret. nec praesumetur in dubio ex pecunia profectitia comparasse, an autem in dubio filius locupletatus intelligatur ex peculio an vero ex propria industria disputant praeter Antiquiores Alciatus reg. 3a praesumptio 26. Covarrubias lib. 3. miscellanearum c. 5. et in administratoribus Regis fiscalium Regiis thesaurariis et Episcopis an ex bonis Episcopatus ditatus praesumatur

quo ad effectum testandi Boerius decisio 20. n. 4. et decisio 85. n. 6. Alciatus Responso. 18. n. 2. lib. 1. Segura de bonis lucratis constante matrimonio n. 243. Palacios Rubeos in repetitione Rubricae § 6. n. 15. Cobb. in s. 2. de test. n. 6. et 10.

35 Ad 2.m respondeo in d. § 1. agi de bonae fidei possessore, qui ex aliqua erga quam vis ex juris errore caussata intellexit hereditatem ad se pertinere. l. item 20. § ult. d. l. sed et si 25. § scire de petitione hereditatis. cui inter alia multa illud donatur, ut si res hereditarias et ultimum possideat electio habeat utrum ex his restituere mallit. l. si ad rem 22. ff. eodem. item satisfaciat rex loco rei quam ex pretio hereditario emit ultimum ipsum restituat, eatenus non teneatur quatenus ex pretio fuit locupletior. l. utrum 23. ff. de petitione hereditatis. quod malae fidei possessori non permitteretur. d. l. item § ceterum. hinc ergo quo ad hunc effectum res hereditaria non est, quo ad ceteros erit et loco ultimus succedit.

36 Ad 3.m respondetur juxta in margine adducta procedere in judiciis particularibus in quibus ultimus non succedit loco rei nam cum in his obligatio ad rem certam aut quantitatem vel tradita sit non fuit species subse aut aliam speciem continere aut res dissimiles qualitatis. unde si res debita ante moram debitoris pereat. hinc ipse alteri rem 2.o loco vendiderit et ultimus consequutus sit illud non debebit 1.o emptori. l. si ex legato. 23. de act. emp. quod autem aliquando contingat ut loco rei eius aestimatio debeatur, hoc non ex vi judicii particularis nec ex vi comprehensiva illius debeatur. d. l. Venditor de actionibus empti. sed ratione morae, aut culpae, aut aestimationis debitoris. l. ante mihi. §. de rebus creditis. l. nemo 82. § 1. de act. l. qui restituere 67. de rei vindicatione. l. electio. 26. § si his.

26 § si filius de noxalibus Fachineus lib. 8. controversiarum c. 101
ceterum iudicium universale esse actionem, ut plerumque
comprehendat licet contrariae naturae sint, proinde et loco rei pretium
et loco pretii res subrogatur docent Baldus in l. cum tr. n. 6.
C. de rei vindicatione et plures citati a Barbosa dicta 3a
parte Ra. n. 78.

Sed non videtur solutio haec tollere difficul- 37
tatem dictae legis 7, § ultimo et d. l. 67. § 10. quia obli-
gatio omnium bonorum quae habiturus sum generaliter
et omnia futura complectitur. quomodo quae nummis
pignoratis comparata res non manet subiecta pignori i-
tem societas licet non sit omnium bonorum universitatem continet
et tamen ex pecunia uxore redacta comunes non fiunt
Ad respondeo ad 1m. inde § fin. non negari rem loco pignoratae
pecuniae succedere et sub generali obligatione contineri, sed
non succedere cum ea prioritate hypothecae quam primus cre-
ditor in pecunia habuit. et ratio est quia hypotheca futurorum
cum creditor habet si adquiratur atque ita in illis obliga-
tio non radicatur antequam in dominio debitoris sint l.
rem alienam de pignoratitia actione. unde cum eo tempore quo
adquiruntur primus et secundus creditor occurrant in
obligatione hypothecae similiter concurrent. et in hypotheca dixi
ingressus item Semiana n. 14. in l. de actionibus unde
quae hic desunt supplenda sunt. Ad 2m. respon-
deo in d. § 1o. ex pecunia communi non ita comparare aut
loco illius ubi dic usus ut principalis sors alienetur at-
que ita non esse locum nostrae regulae ut dicamus usuras lo-
co rei subrogari remanet, nam res ipsa nec datur comu-
ni quia aut locus vacuus quem usurae ex re com-
parare subintrent. unde magis dicendum est usu-
ras.

ras ad solicum qui sorte feneri dedit pro tinere eam suo nomine dederit ut ca que s. dixi n.º 27.

38 Videmq n. inutiliter quena sub peculio effectus distineantur ne autem investigatio haec supervacanea videatur et nomin. alijs notabiles eius effectus proferemq. 1.º ex parte patris peculium cedentis. 2.º ex parte filij qui accepit quo ad primum multa in favore patris circa peculij caussam decisa sunt quae ima lijs bonis extra peculium ab ipso possessis n. habet. h. n. pro filium poss. acquirat pater animo suo filij autem corpore in peculiari tn. faborabiliter admissum e., ut et animo et corpore filij servi incipiat possidere. l. 3. § Sal. 19. l. per ergone 44. § quesitum de adquirenda poss. similiter infans n. possit possidere nisi tutoris authoritas interveniat ex causa tn. peculiari pot. l. 1.ª § item acquirimq l. quamuis 32 § infans de adquirenda. poss. ras huius equitatis ex eo pendet qd ubi pater filio peculium permissit voluntate eius intelligitur possidere. d. §. item acquirimq pro terqua qd molestum eet si per singula momenta cogeretur pater inquirire corpora quae in peculio sunt et suscitari titulos ex qq compa rata fuere d. §. quesitum.

39 Secundq effectq in usucapione procedit quae cum dno patrice ignorantibq n. continuat ped. domini ex persona servi filijue adeo ut ut hi per procuratore poss. dno ignoratur quaeratur (quia mandatum domini praesentia e.). usucapio tn. n. currit nisi scientis. l. poss. 49. § ult.º de adquirenda poss. l. 2.ª pro soluto, l. 2.ª §. Excelsitq. de pro emptore. tn. in ea causa peculiari etiam ignoranti proficit. l. 4. de usucapio

nibus

Vsucapio q. d. sit ut hereditarius seruus expeculio iam rem alienam
Comparans ipse incipit vsucapionem iacente hereditate. l.
iusto 44 § nondum de vsucapionibus. l. qa seruo hereditario de o
bligationibus l. penultima de captiuis quo vsucapio heredi postea
adeunti proficit eum eo ignorante quaeratur necessaria non est
scientia intra eius tempore capta vsucapiones praeterea et quod
seruus captiui pendente captiuitate comparauit ex peculio v
sucapio eius aut ipsi reuerso proderit siue post liminium aut
si apud hostes decedat utilis erit eius heredibus per fictionem
legis Corneliae in d. l. iusto § ultimo l. in bello. 12 § facti d.
l. penultima de captiuis prosequitur pro ordinarios Alciatus lib.
6. parerg. cap. 21. Forcatulus dialogo. 16 Cujacius si is qui de
vsucapionibus idem in postumis questionum Papiniani
in d. § quis sine et § nullus dum etc.

3° effectus ex eadem perso 40
na patris in bonis peculii non respicit eius utilitatem, ut su
periores sed incommodum et quantitatem peculii aduersus ipsum actio
competit pro proprio contractu a filio gesto. l. si quis eum 44 de peculio quae
actio non competeret necesse esset executio contra patrem fieret in aliis bonis i
pluris sed intra limites peculii continebitur. sed nec de peculio
aduentitio castrensi aut quasi castrense contra patrem authore dau
late per baeu in d. decade disputatio 9. n° 2° etc.

Quartus effectus princi 41
paliter in eo est. quod bona profectitia omni iure et Veteri et nouo
in dominio parentis sunt. § igitur instit. per quas personas.
l. cum oportet C. de bonis quae liberis l. 8. tit. 17. partita 4a. gome.
in l. 48 Tauri ex quo effectu infertur 1° quod legatum filio re
lictum patris contemplatione ipsi patri datum videatur aut do
mino et profectitium iudicetur ipse suo nomine actionem habe
ut. l. filio fam. de legatis et demonstrat. et si locus sit edi
cto

cto delegatis p[rae]standis legatu[m] servari debuit c[om]pensatio iuncta e persona patris aut domini argu[men]to legis 3.ª hoc autem delegatis p[rae]standis. item si patri adimatur valebit ademptio, ipsi non datum. vr. l. legatum 21 de adimendis leg. [et] p[rae]terea [et] loco erit edicto divi traiani. h[oc] [con]tra legati referantur ad se rebus. si tamen [con]templatio domini datum est. nam tunc si ipse dominus coram fisco incapacitatem suam p[ro]fiteatur beneficio edicti gaudebit. l. edicto. 13. in p[rinci]pio. sicuti [et] § ad eos de jure fisci. c[um] d.

42 2.º infertur q[uo]d si hodie filiofam. legatum datur sub ea aditione. que continetur in d. l. filiofam. totum legatum [et] in p[ro]prietate [et] usufructu ad patrem pertinebit quod s[ecundu]m p[ro]culum filio legaretur solus usus fructus r[ati]o[n]e patrie potestatis cuius erat p[ro]prietas vero filii. d. l. cum oportet § ult.ª C. de bonis que liberis in quo articulo non possum non mirari doctissimum alioqui emanuelem lib. 2.º selectarum c. 17. n.º 4. uno [et] altero errore involui. 1.º dum ait legatum hoc [et] quo ad p[ro]prietatem [et] quo ad usum fructum patri adquiri. argumentor si legatum hoc p[ro]fecticium censetur [et] ipsi patri datum ut in prox[imo] huius cap. p[ro]bavi nec inficiatur emanuel vetere jure inspecto quid non q[uod] e[st] hodie p[ro]fecticium erit cum hac p[ro]fecticii quantitas ex testantis voluntate sumatur dum filio legavit ut patri adquireretur non alias que voluntas eisdem expressa verbis cum ex novi juris constitutione non immutetur eundem effectum utroque jure p[ro]ducere debet [et] legatum efficere p[ro]fecticium. q[uo]d si p[ro]fecticium est, quem, invidia filii ut totum quem ratur patri cui duntaxat adquisitum testator voluit. c[um] d.

43 2.º convincitur quia jus nobis quo adventitior[um] p[ro]prietas filii est, non debuit nec potuit volun-

tatem

tatem testatoris mutare imo expisse quod adiiciat dicti iuris antiquum intactum reliquit in ipsis fictilibus d.l. cum oportet et simul utile facit decisio dictae legis filio fami. quae antiquo iure nullum potuit habere effectum respectu paternae adquisitionis quod, n. interesset olim an patri filio ve legatum videretur relictum si ille in nomine eventum adquisitionis exitus futurus erat ut patri necessario legatum quaeri debuisset l. placet de adquirenda hereditate at hoc sine effectu per Justinianum manet quippe cum legati simpliciter reliciti filio usus fructus solum adquirit patri veluti adventitii perquod si sub patris potestatis o memorato dicto ipso fictilibus cum sit proprietas et pertinebit ad patrem. [illegible]

2.º erravit dictus probavit arbitratus Praestinelli sententiam qui testatoris voluntatem in usufructu etiam conservavit et legati fidei patri adsit maluit Emanuel ne legati divisio induceret totum legatum contra voluntatem disponentis filius ei quam patris quasi autem non solent illi dividi eius de rei legatae proprietas ab usufructu et usus fructus in instituta de usufructu l. si tibi. §. de usufructu accrescendo. l. a liberto ff. de bonis libertorum, aut si a lege divisio fiat ut hic si ori falso putat Emanuel observanda non sit quod si separatio noluit inducere usufructus fuisse totum legatum patri applicaret cum eo facto voluntatem testatoris servaret integram, nec nisi contra legem quam imaginatur peccaret quam et voluntatem testatoris radicitus everteret. et legem quae saltem in usufructu defuncti voluntatem tuebatur [illegible] adest et [illegible] Emanuelis error si citato loco quod in tam brevi scriptura non crederem nisi expertus. sed quia in eo non is solus impegit

sed

44

sd omnes quot scripsere alterq missam faciunt ne lon-
gius vagemur et nimis subtilissimam et manualem notar-
di studio vertat hoc aliquis ex nunc vendis.

48. 3.º infertur ex
hoc 4º effectu quod dum profectitia in dominio patris sunt
poterit ea vindicare cum volet non solum a filiis auferen-
do sed a quocumque etiam possessori extraneo. l. in rem 24. l.
officium 68 de rei vindicatione. sed obstat lex 2.ª § quod si in
patris soluto matrimonio ubi actio ad petendam dotem profecti-
tiam mortuo genero non competit soli patri et ipsi et filiae
communis est ergo profectitia in solum patris dominio non sit.
respondendum tamen est causam dotis speciale ius continere res-
pectu aliorum profectitiorum nam donatio a patre in filium co-
llata quod inutilis est si in patris potestate maneret. l. 2.ª
C. de inofficiosis dotibus quia iterum patri readquirebatur. l.
si servo § et generaliter de usufructu. donatio tamen ex causa
dotis a patre facta filiae substinebatur. l. Pomponius 36.
fam. erciscundae. et si ab extraneo fieret patri non quaeratur
per filiam. l. Iulius 48 soluto matrimonio. unde fit quod dum matri-
monio constante dos patris non sit cum mulieris dicatur et in
eius persona donatio ex causa dotis constiterit ipsi actio spectat
ad eam repetendam quia tamen a patre fuit quod dos soluto ma-
trimonio desinit esse dos et ab eo profecta fuit cuius filia in
potestate habebat in hanc rationem secunda media via
elligitur et utrique patri scilicet et filiae actio dotis communis
est, non quasi ipsarum rerum dotalium dominium communicetur
reversuri tamen ad patrem debent. l. dos a patre C. soluto ma-
trimonio. sed tamen actionis personalis exercitium quod duo-
bus competere potest. l. si is qui. 17. de obligationibus et actionibus. effectus
de quo 5.º illaesus manet nam rerum dominium cum patris sit

et duo.

et duo p solido domini ee n possint l. si certo certo § si duo
bg V. comodati paterisg habeant rei viociduatros ita colligitur ex
his quae plixe tradit Barbosa in d. § qd si in patris ubi infini
tos allegat idem Barbosa in l. § dotem n.º 46. soluto ma
trim.º ad de fabrum lib. 8. conjecturarum c. 16. et lib. 7. c. 12 4
huius articuli exornatio.

4.º infertur ex hoc 4.º effectu 46.
bona p filium quae filij acceperunt sub nomine peculij aut
alio titulo incollatios aduere deuere nam cum bona hac patris sint
eo mortuo Velipeg eius substantiae adiungi deuent ut ex
bonorum comulo diuissio inter filios fiat et legata prestentur
quod pater secundum qd ll. permittunt disposuerit vsi
donatios simpliciter quam nulla alia decausa pater in filia
fecit nisi ut muni ficentiam suam exerceat haec n. quia
simplex donatio d. l. 1.ª de donationibus l. donari dexeg. si
uis patre mortuo affilio conferenda eo insiduatio tamen exeli
ciunde necnon sui p legati retinere posse. auth.º ex titl. C.
de colationibus et ex aliioris datoribus l. 29 tauri V ilas otras
donaciones. 2.º facit l. ex si donatione es ult.º nam is C. de collat.
vbi frendum a patre donatum cogitur fillia fratribus comunicare

Sed contrariam sententiam defen 47
dunt Aluarus Vbo imposuerit in l. § vlt.º C. de collationibus
dicit omnium Lucas in l. si emancipati n.º 54. C. eode lu
jobus lib. 3. obseruationum c. 3. Duarenus ad lib. 3. de colationibus
c. 2. Gomezius in d. l. 29 tauri n.º 26. Cob. in c. Rainaldus
§ 2.º n.º 6. et per expendunt. 1.º d. l. illud § vlt.º vbi sim
plex donatio n aliter conferri quam si donator conferri iusse
rit. 2.º qa ea quae filij titulo patris accepit aut sui vltime
dispositionis n conferri. l. a patre 10. C. de colationibus. vnde cum
donatio simplex inutilis si a patre fiat in fauorem filij

et si morte

ex morte tamen parentis confirmetur l. donationes quas parentes C. de donationibus inter, consequenterque in vim velutique capiantur et ad instar legatorum 4a. ex eis deducatur l. in donationibus C. ad legem falcidiam, non cogitur eas filius conferre cum magis ex morientis voluntate capiat quam ex alio inter vivos. ~. 3o. facit l. si filius cuius 18. C. fam. erciscundae, ubi res a patre nomine filii comparata pro ipso ipsi relinquitur neque eam conferre cogitur, plane eadem est ratio vel simpliciter filii a patre donatae, et eius quae filii nomine comparatur a patre argumento legis cum fuit statuto 33. Ult.o Vas. de donationibus inter. ~.

In hoc articulo et opinionum contrarietate illud imprimis certum est, donationem simplicem a filio adventitiae dicere in collatione quoniam aut pater tempore donationis conferri iussit aut alter frater confert donationem aliam quam a patre acceperit propter nuptias aut causa dotis - d. l. illud §. Ult.o similiter si donatio facta statim valuerit et effectum habeat veluti quia in favorem emancipati recepta sit venit in collationem. l. cum liberis C. de collationibus, idque erit si filio fam. donetur qui in vivo patre emancipatus sit nam cum emancipatione confirmetur donatio ex bona voluntate simpliciter quam pater donasse filio videtur eo ipso quod donatum non ademit l. donationes in concubinam 32. § pater de donationibus - l. sive emancipati 17. C. eodem, paritur collationibusque erit cum non minus emancipatione quam morte confirmetur donatio argumento legis Gallus § et quod si tamen deliberis et posthumis l. mulier 22. ad Trebelianum ~.

48 Relinquitur igitur ut donatio simplex in filium fam. collata non conferatur. Verum melior efficitur conditio eius ubi donatio inutilis est quam si

valuisset

valuisset primo etenim casu eam precipuam habet quasi ex ult.a dispositione venientem. 2.o non haberet item si incrementum donationis in filium pater conferret quam legitimam fratrem consumeret cum non valeat pertinere vivo set sic rescindi non possit. l. nam et si substituto. § ultimo de defensione de inofficioso testamento. arbiter mortuo patre ad divisionem bonorum datus eius voluntatem quod aufferri leges patiantur conserbavit. l. si qua. 7. l. filijs 16. C. famil. erciscundae, et tum demum ex donatione adjudicabitur filio quantum conficerit eius legitima et insuper melioratio 3. et 5. cum tamen si donatio valuisset cum per querelam inofficiosae donationis rescindi posset conservaretur ad eam usque quantitatem quam filius donatarius parente intestato mortuo haviturus esset et sic equalem cum fratribus fortunam haberet. l. Titia seio et 7. §. Imperator de legat. 2.o l. 2.a C. de inofficioso. donat. Cujatius lib. 5. obserbationum c. 14 faber lib. 3. conjecturarum c. ... de erroribus pragmaticorum decade 40. errore 2. in fine. ... in quo melior est causa emancipati quam sui nam donatio simplex quam emancipatus comunicat suo. l. cum liberis C. de collationibus. suus non confert emancipato quia donatio in suum accepta non valuit emancipatum vero obstituit nec videre post morte confirmata donatio emancipati nam ut subtiliter Ant. d. decade 40. errore 2. confirmatio haec ex eo nascitur quod pater in eadem voluntate decessise vr eo ipso quod non revocaverit donationem plane cum et si voluisset revocare donationem quam in emancipatum contulit non posset patientiam non tam voluntatem arguit quam impotentiam ...

Sed haec sententia Fabri dum ait per querelam inofficiosae donationis rem ad intestati causam deduci

et

et filio donatario in maiorem partem competere quam ab in
testato cum ceteris fratribus equalem esset habiturus verum
quod non ut certa quod querela inofficiosae donationis
reuocatur donatio ad eam usque partem tantum quae quod legiti
me aliis filiis est competitura l. 1a. l. si totas §. C. de in
officiosis donationibus hec autem 4a. fuit bonorum intesta
ti patris postea aucta in auth. nouissima C. de in
offo. tit. nec d. §. imperator dum ait permisse fieri
reuocationem donationis ubi donatarius alter frater fuit
nam intelligi debet reuocationem fieri permisse 4ae. par
tis quae ad illum quod legitime potuit pertinere docent
Cujat in posthumis tit. 14 responsorum Pauli in d. § im
perator Clarus lib. 4 sententiarum § donatio q. 22. vers.
2o. Gotofredus in notis ad legem 8. litera Y. C. de re
uocandis donationibus Cobb. lib. 1o. variarum c. 29 in prin.

50 Sed et hodie inofficio
sa donatio conseruatur in 3. d. 5o. bonorum l. 26 tauri
l. 10. tit. 6. lib. 5. recopilat quod tamen limitat Cobb. 5a. ubi
unus tantum filius erat tempore donationis nam cum in eo non
possit cadere melioratio ut dixi in d. decade dispu
tatione 5. no. 5. non potest in ea donatio consistere et sic aliis
susceptis liberis donatio reuocatur usque ad legitimam
donatarii non deducto in fauorem ipsius 3o. d. 5o. bonorum
in quo tamen ego deliberandum censeo si pater in eadem vo
luntate perseueret nam licet donatio tempore quo facta
fuit non potuerit in tota quantitate consistere tanquam
in melioratione potuit tamen ualere tanquam in legitima
quae omnia bona patris excepto 4o. complectebatur tanquam
in patris substantia quam ipsi licuit integram unico
fillio donare cuius quo donauit quae ex voluntate tota va

leat

fuit co tempore quo facta fuit ex eadem voluntatis pro feuerantia usque ad mortem non sublinebitur inquantitatem meliorationis susceptis per ea liberis. ✓.

Nec obstat d. auth.a ex titulo et d. l. 29 Tauri qq donationes simplices conferri jubentur quemadmodum et illae quae ob causam fiunt qa ista illa et alios datos et illa ilas otras donaciones ad eas quae ex causa fiunt referenda sit qa dictio a leius ad similia expressis refertur gta vlta in l. 3. C. de servis fugitivis agitur non de donatione quae stat in filium trans gel in donatione simplici non pot intelligi nisi in casibus s.a expressis n.o 42 et ubi filius per donationem matrimonium s.a aut ante quo casu ex l. 47 Tauri habetur pro emancipato. ✓. §1

Denique non obstat d. l. si donatio 13. C. de donationibus nam omissis varijs interpretationibus quas refert et refert faber d. decade 50. errore 1.o mihi summe placuit eius emendatio qui illud dictum a patre tollit aut loco eius matre restituit aliter non pot 2.o illius textus pars prima edaptari (?) inquam idem la ... restituit proponebat non coram Imperatore filia fam. donationem fundum sibi a 3.o donatum et inquirebat an illum sorori communicare teneretur resp. imperator quod si per mortem patris ipsi donatum est illum non conferet sed proprium habebit sin autem ipsi adhuc filiae fam. restitutae donatus est (puta ab extraneo aut a matre) quia per eam patri fundus quesitus est quasi iure patris communis collationem habebit ✓. §2

Sed ommissa emendatione ego intelligerem donationem a patre in 1.a et 2.a illius legis parte processisse §3.

ut declarat

ut declarat sequens Vers. et in l. a. in i solutioni locus 1a per mortem patris accepta ab ipso in filium donatio est in 2a vero collationi locum est et donatio non manere sed per filium qui viuente constituta est. Ubi ergo dicta inter po- natur quod donatio fuerit quaesita per mortem aut autem mani- feste facta est his videlicet casibus de quibus supra alitur. 2us casus illius legis non differt. si utrobique donatio per mortem patris effectum habuisset.

54 Ex his iam constat quod hic profectitia ali- quando conferantur et tamen in omnibus profectitiis generale non est ut ex dictis patet nam ratio potissima inducendae collationis et necessaria non ea solutio quod bona profectitia sint et quae nisi data fuissent effecta essent hereditaria. Solet servetur equalitas inter filios inter quos defuncti voluntas non repugnet. l. illam 19. § ultimo. l. illud C. de collationibus autentica ex titulo eo de titulo unde fit ut expensas quas pater circa studiorum filii effecit nullo imposito collationis onere non teneatur filius necesse- rie nec imputare in legitimam in dubio, non excedere animo sed pietate inductus id fecisse uti. Sed et pater- si familiae erciscundae et sumptibus huius alimentorum loco reducuntur quod filios pater sub ministrare debet. hic pro- hoc appellatio, si ab extraneo dentur non dependant ea quae ad disciplinam necessaria. l. l. legatis. 6. l. ult. de alimentis legatis quae iam pater debet. id omne stinet l. deuonis 6 § qui pupillo Vers. in solutio de carboniano edicto et ibi Bart. idem in l. 1a. § neque castrense de collatione bonorum n. 8. facit desic Regio lex 3a titulo 4. p. 5. et l. 5. titulo 15. p. 6. ubi Gregorius Vers. las despen- sas. Menessius in autentica resque n. 92. Comu-

nia

nia d elegatis Al Vendanio Responso. 17. ~.

2.° fit qd si pater 55

fillio cau Studiorum donet cum haec donatio simplex nisi

sed ob cau apprio vallet et utilis actio fillio competit. l.

si longius 18. §. 1.° de judicijs. l. cum fillius familias 17.

de rebus creditis, quemadmodum et ea que dotis cau fit,

d l. Pomponius familie erciscunde v. nec poterit

pater eam revocare. l. perfecta donatio de donationibus que

sub modo Gomes Arias in l. 17 Tauri n.° 34. Barbosa

in l. 1.ª 7.º p.te n.° 33. soluto matrim.° hec autem donatio

haec in quantum apprio valuit conferenda est. d. l. ut li

beris l. de collationibus et in quantum ob cau sit deveret

in legitimam imputari. l. quoniam novela. l. omni

modo & imputari l. de inofficioso t.to in favore Stu

dij donatio haec nec conferenda e. nec imputanda. d. l.

3.ª partite Rebuffus de privilegijs scholarium privi

legio. 55. Garcia de expensis. c. 4. n.° 7. Barbosa ubi s.ª

n.° 35. et quemadmodum donatio dotis cau n° eget insinua

tione. l. ultima C. de jur. dotium l. 9 t.° 4. p.te 5. itaneque

studij cau fit scholares n. pauperes considerantur au

thentica habita C. ne filius pro patre, et quasi donatio ad

piam cau n° requireret insignuationem. l. penult.a C. de

donationibus Junctis hisque tradit Tiraquelus de pri

vilegijs pie cau in prefatione n.° 26. late Barbosa s.ª

n.° 40. apteque quatenus solam qualitatem perfectitij n° suffi

cere ad imputationem aut collationem ut patet in donatione

hac que profectitia est negavit nullus nisi de volunta

te donantis constiterit aut expresse aut tacite ~

expresse si protesta 56

tione

tatio in eam rem pater utatur tempore donationis nam ex pacto interposita filio non nocebit. d. l. illud § ult. C. de collat. juncta d. l. profecta donatio tamen si pater habeat bona aduentitia filij nam indubio existimatur ex his ministrare filio expensas aut si in libris ratio num eas retulerit. l. ne seuerij 35. de negotijs gestis l. ult.a de petitione hereditatis. l. cum § 44 de administratione tutores docent garcia allios referens de expensis c. 4. n.o 3. Menoch. lib. 3. de presumptiob. c. 15. Barbosa in l. 1.a 4.a p.te n.o 143. soluto matrimonio ubi respondet legi ultime C. de dotis promissione quae his contrariari videtur.

57 Illud nota quod quo ties haec imputatio fit non comprehendit omnes sumptus sed deductis his quos in domo patris existens filius factus erat reliqui imputantur argumento legis s. de in lege 28 § quod autem el 2.o D. de petitione hereditatis. l. ex parte 40 familiae erciscundae. Gomezius in d. l. 29. n.o 16. ubi profecta collationum materia vide Francisco Faschi neum lib. 5. controuersiarum a c. 77. Fabrum de erroribus pra magistrorum decade 40. et 41. quo ad nunc non attinet scire sufficit profectitia conferri quae supra traditas distinctiones. peculium vero profectitium quamuis quamquam filio datur ut eius fiat semper conferri debet cum inter viuos tradi tio consistat et semper penes patrem maneat docet Bart. in l. 1.a § nec castrense de collatione bonorum quae tamen notat Faber decade 42 errore 1.o arbitratus peculium hoc non proprie dici in collationem venire cum semper patris maneat sed magis aduenire in ditionem idem tamen huius diuisionis et collationis effectus est. h. diuersa sit nominis appe

llatio

llatio utraque tamen satis patet non eandem esse causam peculii profecticii et adventicii profecticii illud non semper inter filios dividitur hoc non item ut etiam supra.

Enumeravimus peculii 58
profecticii effectus quos ex persona patris habet quibus
ab alijs bonis distinguitur tunc quod juris in eo filius
habeat ex persona nostra et ex dicti Claudio Petrucio confis-
catis bonis paternis peculium profecticium inde separa-
ratur et filio solatij loco relinquitur l. 3. § sed utrum
ubi aliquo de minoribus observatur illud peculiarium
quod in vulgatis circumfertur explodi debet quia abest a
pandectis florentinis et loco ubi debitur legi debere
delictum multis probat Baldinus in justinianum fo-
lio. 131. quod beneficium pro ad filios legitimam producitur
est ut constat ex l. 1. et ult. de bonis damnatorum.

Nec obstat lex 1.a § sed 59
si morte de quo de peculio. alio quia tamen non dicitur publica
tis bonis paternis peculium profecticium publicari et
filio adimi sed dicit tamen ut si peculium ad fiscum deve-
nerit quaeritur intra annum de peculio actio competat disputa-
tur Jason in § actiones autem n.o 64. de actio Pala-
cios Rubios in repetitione Rubricae § 66 n.o 24. Cobb. lib. 2.
variarum c. 3. n.o 7. ult.o sic de delinquente Simancas de
catholicis institutionibus c. 9. n.o 15. etc.

habet et filio dum peculium 60
habet jus contrahendi super eo et illud ex contractu
obligandi ut creditoribus satisfiat quae potestas latior est
ubi peculium cum libera administratione possidet nam
et debitore suum delegare potest. l. libera 48. de peculio

l. pupillo

l. pupillo 15 de solutionibus juncta l. si convenerit. 18 § ultimo cum l. sequenti de pignoratitia actione. ubi domino rem peculij alienare si sibi licuerit 10. C. quod cum eo et pignori dare permittitur item novare potest l. ultima de donationibus et jusjurandum deferre l. servus 20. cum sequenti D. de jurejurando. denique dum res peculij non donet caetera praestare potest donatio non ei non permittitur. l. circa vers. 28 in fine de pactis l. filius fam. 7. de donationibus ubi scite sequens Petrus Gregorius 3.a parte syntagmatis c. 14. n.o 140.

61. Si obstat. 1.o l. si unquam 27. vers. sin. de pactis l. servus 16. l. non ideo 25. de donationibus l. fugitivus 19 de solutionibus ubi filius qui in nostra potestate est licet solui possit quod ex peculio crediderint, novare tamen et delegare non posse. 2.o obstant l. 1.a § 1.o D. quae res pignori. 3.o urget l. ex deposito § 3.a § si filius fam. de peculio ubi separatur filius cum servo quae tamen in eodem casu jungitur ibid. l. 2.a cum sequenti de jurejurando. ad respondendum primum leges in eo contrarias referendas est aut ad casum quo filius servus ve peculij administrationem non habeant aut quo ad eos illos exerceant donationis causa sic non licet peculium habeant cum libere novare non posse. eadem solutio 2.o argumenti nam filius rem peculij pignorare potest creditori peculij alio in causa peculij. d. l. 18. § ultimo D. de pignoratitia, pro alio tamen rem obligare non potest. d. l. 1.a § 1.o id non donare non vere peculij causa agere docet Cujatius lib. 31. Pauli ad edictum ibid. § ultimo.

62 Ad 3.m respondet Cujat. lib. 8. observationum c. 11. et in postumis ad legem 43. C.

de.

de reb9 creditis et l. 18 Paul. ad edictum in d. l. 20. qd
in d. l. 5. § 1. n. agitur de seruo et fillio famulias qui habent
peculij administratione . sed qq simpliciter peculiu concessu
e. et in hoc casu d. peculeianos obtinuisse ait Sauinia
nos sentia qui ex omnibus actibz a fillio familias ges
tis actiones dederunt c. patrem qd si serbz fide jussera
aut juramentu p[illegible] detulerit vel aut c.p[illegible]miserit
n. sufficere natz hanc serui obligatione ut c. dominez
de peculio actio intendi possit nisi in rem peculij a
dq illos exerceret. l. 3. §. 1. filiq § si serbq § sed si fi
liq d. l. 5. § si filiq . neg. obstat. lex quidaz 22 de jure ju
rando qa b tn refferri dr peculeianorz sentia n.
v. peruari nisi in fillio qa serbz n. potuit judicio sta
re et sic nec domino juramento suo nocere p[illegible]
tri potuit delato ipsi relato aut ab aduersario jura
mto. l. sed et si 25. D. eodz cui l. vult in fauorez domini
serui p[illegible]sonaz legitimare

Mihi dura haec interpretatio vi[illegible] 63
n. in d. l. quidaz 22 Paulq eadez de fillio famil. dicendz
ee asserit quae de seruo dixerat et ex juramto fillij actio a
etio c. patrez dari si n. haueat peculiu cuz libera necesse e
ut colez ob seruetr in seruo alitr similitudo de seruo a fillio n.
recte p[illegible]cederet quare existimo d. l. quidaz accipi posse de
seruo qui peculiu habet cuz libera ita n. indicat l. serbq
20. eodz lt. cuiq mna ad sequentes leges ptendit distin
guetrauz hoc l. ex 20. ad legez quidaz 22. qd in l. 20. ser
bq cuz actor ee detulit juramtu reo aut jurauit quo casu
juramtu seruatr ope exceptionis. c. ipsuz si iterum re
cuz c.veniat aut in fauorez domini p[illegible] dita actio. si p[illegible]
serbq jurauit hoc casibq . 3. subnectitr in d. l. 22. qd

si serbq .

serb9 Veg. ut et defent actori juramtu, actio depeculeo v. dominu, ꝯpetatque admodu, et excepti ei nocet in d l. 20.

64. Superest p coronide ut ultima definitionis Nra peculy examinemq. illa scilz (deducto inde sigd dho aut patri debetr). que nobis exhibent disputanda, celebre, et inextricabilem deductionu et imputationu materia, quid videlz patr depeculio ꝯventq ex eo deducere possit quasi sibi debitu, quid insuper in peculiu imputare debeant quo amplior fiat substantia eius, et ab hoc nos labore vindicat integra disputatio nostre deductionis ubi plane articulu hunc discussimq et p multas ltr. de peculio leges que usq tunc in scalore erant noua luce donauimq, que omnia hic aduerenda si ut perfecta huiq peculy effectiui notitia habeatr et cum his finitr istud caput, ad laudem et gloriam Dei omnipotentis nec non Intemerate Virginis Marie.

Caput 3m de peculio aduenticio quid sit que in eo personarum ratio habeatur et rerum qualeqz in hoc peculio jure a Licenciato Domino Joane Chumacero enucleandu,

N.o 1. Omune hoc et omnibq peculys specialq ut que de illis disputatio suscepitr et ad psonas veuocetr et ad res p̄tine. n. omnes sine distinctione p̄liminoh[illegible]

indaga

indagationis est sed illa remedij taxat qui in potes
tate sunt eque in potestate habent quoties, n. peculij men
tio facimus interpretem et filium dominum peculij ~~maretudesfa~~
~~cimus~~ ut et ferbis romani suponimus dr quod peculium in
ordine ad eos qui alieno iuri subjiciuntur siue possidetrals
ipsis siue expensis ipsius detineatur ab ijs qui sedebant vi
diamus quod de personis inter quas peculium consideratur mox
aliquid de rebus que sub eo continentur tandemque de eius pecu
lij effectibus et qualiter ab alijs peculijs speciebus distin
guatur &c.

2

Et iustinianus in hac oportet vos. requis
itaque l. de bonis que lib. cum peculij specie ad filium fam
restringit et ad eas res quas filius vel ex laboribus suis
vel ex aliorum liberalitate adquirit inde et adventitium nome
sortitur quasi aliunde peculium hoc filio obtingat pro ex
regatius vel si quod tamen appellatio filij generalis sit et non so
lum legitimos comprehendat sed etiam naturales l. naturalis §
ad de pecuniis vet. l. vlta. de iure deliberandi l. lucius
90 § dam de leg. 2. in nostri casu de eo accipitur qui
legitimus est quales dicuntur illi qui ex viro et vxore nascitur
l. filium 6. d. de his qui sui vel alieni iuris et vxor sine
iustis nuptijs non intelliguntur § ex aduerso inst. de nup
tijs nec filij fam appellatio quoniam Justinianus ad pe
culium adventitium requirit per nexum pot nisi ad eum qui
ex legitimo matrimonio procreatus ~~sit~~ est. qui n. filius fam
dr eum intelligitur qui vel natura vel iure alterius potesta
ti subjicitur. l. pronuntiatio 195. § familie de verb. sig.
natura ut liberi nati et iusti iure ut vxor que in
manu et liberi adoptiui ut l. legatis interpretatur in pos
themis ab eadem n. familia denominantur pater et filius

l.

l. detestatio 40. de verbor. sig. d. § familiae. cum discrimine intricato quod familiae nomen ad patrem relatum dignitatem dicat dominatorum et sic juris existentiam ad filium vero ex conditione inducit qua pater subjicitur ut sequenter latantius lib. 4. di cimus in institutionum c. 29 Robardus in l. 72 de reg. juris plane haec potestas ad eum filium expectat qui ex justis nuptiis natus est d. § si adversus. hinc esse 52 dexteinum satis quod deludendum est peculium adventitium in persona eius filii tantum considerari qui et legitimus et in patris potestate existat.

3 Nec in obscuro est huius rei ratio quia peculium pro prium patrimonium denotat ut cap. praecedenti diximus. Vel ut rei certum vice substinet amplioris patrimonii in tutu...[illegible] bonorum unius et alterius patrimonii ad alterum mutua relatio considerari non potest nisi in eo qui in alterius potestate est et propterea in peculio adventitio suis pleni dominium habuit dum pater usufructus hodie ut provide ...[illegible] in bonis extranei ...[illegible] proprio jure relinquitur quia ut sine patria potestate. Vel domi nica peculium adventitium considerari non potest.

pecullum

4 Inde infertur 1.o quod dum nepotes et ul teriores gradus descendentes in potestate habentur quemadmodum et filii 1.i gradus § ultimo de patria potestate. pro quos modis l. si pater 41. fini ita l. qui liberatus 12. de adop tionibus similiter respectu ipsorum peculium consideretur in ...[illegible] ad eum in cuius potestate sunt ex adverso cum ma ter filios in potestate habere non possit etiam marito mor tuo. l. nulla femina. 13. de suis et legitimis. § femi nine de adoptionibus et consequenter quod ...[illegible] eius filius p tenens non habeat beneficium bonorum possessionis l. illud 4 § ad ...[illegible].

de

de d.a tabulas. similiter non peculium in filio Respectu matris intelligitur sed bonorum adventitiorum, sed omne penes filium manebit et antiquis legibus et novioribus.

2.o infertur quod cum filius suscepto sacerdotii ordine in potestate patris adue maneat. l. Sacro sanctae. 32. auth.a presbiteros 2.o C. de episcopis et clericis l. 1.a & 3. ll.o 21. p.a 1.a Jasson in l. patre fu rioso n.o 50. de his qui sunt sui. Caldas in l. si curatorem verbo lessis n.o 130. C. in integrum. consequenter bona ab ipso adquisita peculii adventitii nomine subeant habeatque in eis pater adquisitionis ius quod non haberet si patrimonii nomine non peculii sed haec bona censerentur quae certo non solum procedit in bonis quaesitis ante Clericatum immo non plusquam certius est patrem retinere ius quod semel in eo peculio adventicio adeptus est quae sententia illustravi multis potest quae ad plurimas quaestiones adverte Pal. Rub. in repetitione R.a § 42 n.o 13. greg. in l. 5 glo 2.a ll.o 17 p.a 4. Pereira in l. 1. ll.o 3. libro 1. antiquum ordinamenti Cobb. in c. quanes n.o 2. de ell. referet plures Molina de primogeniis. c. 19 n.o 26 sed et in his quae clericus adquirit per sacerdotium dum tribuae nec ex reditibus ecclesiasticis procedat nec celestis militiis intuitu. 5 — 5

3.a ratio est quia hoc peculium quasi castrense quod in bonis quaesitis a filio occasione ecclesiae et literarum consideratur est ipsi totum adiutur operationem et ad imaginem castrensis peculii quod in castra eundi vel ibi morantes per armatam militiam adquireretur. d. auth.a presbiteros. l. ult.a C. de inofficioso test.o illustravi in 2.o decade disputatio 9. n.o c. plane filius fam. qui in castrense peculio patre fam. haueretur. l. 2.a ad macedonianum et li- 6

berum

bonorum eius dispositionem habeat. l. 2.a C. hoc tit. de castrensi
peculio lib. 12. l. 1.a de milit. test. l. filius fam. D. de ult.o de
donat. adventitia bona patri quaerit quod vero in clerico di
cendum est ne plus sequi in ecclesiasticis bonis ipse cle
ricus adventitius peculium tractatur in patris iniuria
contra legem cum filius fam. 29 de militari test. l. imperij. 41 de
administratione tutor. facit tex. in c. ultimo de studijs lib. 6.

Sed stravaganter

7 fiunt saltem etiam bona rerum patri quaesita quasi castrensia
officij per filium sacerdotium tenuit Abb. in c. in praesentia n.o
16. de probatio. et placuit ita 1.o quia bona quae ante clericatum
quaesita adventitia fuerunt eo secuto mutatione personae et ipsa
qualitate novam acceperunt et quasi castrensia efficiuntur
argumento legis pecuniae 40. § 1.o de adq. hered. 2.o quia clerico de
bonis adventitijs non de ecclesiasticis testari permittitur quamvis de
tit. quod patri non adquiruntur aliter de ipsis filio disponere non li
ceret. l. ult.a § filius autem C. de bonis quae liberis.

Quod vero bona per

8 sacerdotium quaesita aliunde quam occasione ecclesiae sub peculio
adventitio non teneantur sed quasi patrimonium clerici fu
dicentur ex omnium sententia quam resolvit Abb. in d. c. quamvis
n.o 2 et 3. et supremi senatus iudicio comprobata dicitur Suarez
in reg. maioratus n.o 31 et 35. Rojas de sucessione ab in
testato c. 17. n.o 5. Perez lib. sub quaestio 1.a D. ... et aliud Gon
calez variarum quaestionum n.o 28 et in clerico etiam primae ton
surae admittit Molina lib. 1.o de primogenijs c. 19. n.o 29. moven
tur ex generalitate d. legis sacrosanctae, lib. C. quaecumque et
d. auth. presbyteros lib. res quolibet.

9 Sed quid quod superior
habeat opinio ego existimo bona a filio fam. quaesita extra

eccl.

ecclesiastica adpeculium adventitium pertinere defendunt Go
mezius sibi contrarius in l. 2. de Tauri n.º 7. Abendaño in l. 5.
Tauri glo. ult.ª Matienzo et alii relati in l. 4. tit. 4. glo. 3.
n.º 3.º Caldas ubi s.ª dicto loco n.º 131. Ratio est quia persona filii
fam. non meruit hoc privilegium sed nec ratione bonorum adven
titiorum sed ratione clericatus quo [illegible] ut tales adquisierit ad qua
si castrense peculium pertineret facit praeterea tex. cum l. 49. C.
de episcopis et clericis ubi Justinianus referens Leonis
constitutionem quae id privilegium clericis dederat [illegible]
fieri tantum rebus quae ad quasi castrense peculium pertinent sicut
testari possunt ita et [illegible] quae res non subsisterit [illegible] non omne
quod clericus acquirit quasi castrense est nec eius privilegio uti
tur.

Nec obstant argumenta in contrarium adducta nam ad 1.^m 10
respondeo dictam l. 3. 90. § 1. procedere in immutatione eiusdem
personae sed diversae bona, nam quae in filio erant castrensia
transita ad nepotem efficiuntur adventitia quia personale mi
litis privilegium filio concessum quod bona castrensia facit ad hae
redes non transit l. maritus 13. cum sequentibus soluto matrimonio at
in nostro casu mutatio contingit in eadem persona filii qui ex
saeculari clericus fit et mutatio ista non auferat patri ius
potestatis ex quo iura peculii adventitii descendunt nec
omnia bona clerici castrificet et in ecclesiastica convertat
sed adveniente clericatu bona patrimonialia et ecclesiastica dis
tinguantur quae longo discrimine separantur ut admira
biles effectus disputat Cobb. lib. 1.º variarum c. 4. n.º 2.º Caldas
ubi s.ª n.º 131. Ad 2.um primum consequenter non potuit muta
tio bonis adventitiis privilegium quasi castrensium commu
nicare cum nec in quasi castrensia adventitia convertat
nec privilegium ad hoc pertineat praeterea in d. l. 9. § 1.º muta

tio:

trans-fert
tatio ~~transfert~~ dominium bonorum immediate, vero nimium quod aduertitia fiunt 2ª persone qualitatem, et mutatio ex sacerdotio obtingens non potest adimere dominium aduentitiorum patri et filio adjudicare pro quam clericus est etc.

11 Ad 2m respondetur dictum caput quia intelligitur ubi filius premortuo patre testatur quod etiam ubi patet dum clerico admittitur facultas ut de bonis ecclesiasticis testetur. de successione autem patris disponere ipse sit tamquam de agitur de clerico pro ut clericus est et testandi libertas imperatoris constitutione concessa Pontificis de certali auctoritate reseruata est testandi ius de aduentitiis quod intelligendum si aliud cum iure non impediat argumento l. qui titulo 20. de testamentis nec extat in intellectu iuris ubi decet derogatum fateamur contra regulam leg. secundo 32. C. de inofficioso testamento plane Hispaniae consuetudine clerici de omnibus bonis testari posse confirmat multis relatis Caballos practicarum c. 388. n.º 32. etc.

12 Denique non obstat generalitas dictae legis Sacro Sanctae nam verba illa ea quaecumque non denotant extensionem respectu modi adquisitionis aut causae ex qua adquiruntur sed respectu qualitatis intrinsecae bonorum quae adquiruntur ut sensus sit bona quae in eodem clericatus gradu adquiruntur quaecumque sint id est siue mobilia siue inmobilia siue iura et actiones id est quasi castrensis peculij a clericis possideantur. sed nec vigent verba illa quolibet modo in authentica presbiteros nam intra terminos ecclesiasticorum contineri debent ut quolibet modo hereditatem quaerunt siue ex causa honerosa siue lucratiua siue actu inter viuos siue ex testamento siue prouentibus ecclesiasticis siue occasione ecclesiae ad clericos pleno iure pertineant adventitiis

Crimen aliquid

enim aliquod est usquam castrense qualitas bonorum non quirendi modus de quo in d. authentica.

13 3.º infero quod per monachi, seu monasterii ingressum secuti authentica ingressi C. de SS. eccle siis suum feudum remanere patri quaesitum integer ei retin quitur Gomecius in l. 6. Tauri n.º 11. Matienço in l. 1. glossa 3.ª n.º 20. tit. 3. lib. 5. recop. et relati a Caldas ubi supra n.º 143 et anobis supra n.º 5. sed in his quae filio per ingressum quaesivit u sum fructum pater sequitur cum inter modos solvendae patriae po testatis professio non connumeretur quo argumento utitur Vlpianus in l. patre furioso de his qui sui vel alie. iuris sunt ut inibi cum pater sibi adquirendi ex persona filii sine facto suo carere cogatur contra regulas leges id quod nostrum.

14 2.º facit quod in successione pa tris monachi potior fiat ratio filii in legitima sibi compe tenti quam monasterii authentica si qua mulier C. de SS. quo et pater in successione filii monasterio praeferendus erit ex propria fructus successionis separatio per Vateri sed quia nova l. nam et separentur D. de inofficioso l. scripto 7. D. unde liberi l. 7. Tauri dicunt quam Bero in sua repetitione n.º 123 de quatione Greg. in l. 17. tit. 13. p. descendiesse tit. 1. part. 3. Rojas de successionibus ab intestato c. 29. n.º 40. quo simi liter praeferetur in usufructu adventitiis nam quo ratio potiorem causam patris in legitima sibi debita facit eadem debitum quoque usumfructum extorqueri teneret Pinelus et alii ab eo rela ti in l. 1.ª C. de bonis maternis 1. p. n.º 48.

15 Sed contrariam sententiam defen dunt Gomecius in l. 48 Tauri n.º 7. Costa in l. si pater n.º tes tamento n.º 11. dum dicunt per monasterii ingressum pa trem amittere ius potestatis dicunt quam Pinelus 3.ª p. Mendes

de Castro

des. de Castro in l. cum oportet. 2a p. n. 129 C. de bonis que libe-
ris. Castillo lib. 1o de usufructu. c. 65. n. 8. § 99 1o. uero facere
tex. in c. in presentia de probatio. ex quo omnino deduxerunt
monasterium habere loco filij et separati antepone deceret
2o quia quod pones filij non remanet sed transfertur in aliud pa-
tri non adquiritur. l. sed et si pater. 9. § 7. ad macedonianum. sed
proprietas bonorum filij monasterio adquiritur ergo ex bonis ipsius
non potest ad patrem usum fructum pertinere. 3o quia in bonis aduenti-
tijs habet pater usum fructum tunc olim praesens adquirebat
sed antiquius sed hic separati non adquirebantur quoniam nec hodie habeunt
usum fructum

16 Sed hic non desiedo a priori sententia nec me turbat
1. falsa quippe illa allegatio est in quam expendunt tex.
in d. c. in presentia ut probant Cobb. R. lib. 1. varian. c. 19 n.
6. Mantica de coniecturis lib. 11. tit. 7. Caldas de nominatione
emphiteutica q. 6. et de renouatione q. 19 n. 9. nam ex d.
cap. quadiuitur monasterium loco filij esse non decisio Pon-
tificis sed partis allegatio continetur cui non constat submitti
[illegible] in fauorem monasterij pronuntiauit sed magis ad
probationem etatis respexisse et oblationem bonorum a mona-
chio factam nec aparet fidei commissum adesse quod relictum
si sine liberis moreretur aduersa pars illud non valuisse
insinuauerit in n. 11o. sed et si illius [illegible] mentio [illegible] non
fiat imo nihil ex parte fidei commissarij probatur [illegible]
dat argumentum illud non valuisse aliter si valeret non posset
oblatio a monachio facta continere bona ea quae resti-
tutioni noxia erant sed licet viuente monachio bona ad
monasterium pertinerent si esset in communi bonorum ca-
pax quae ea quae resolui in d. decado disputatio 11. n. 4.
eo tamen mortuo ad fidei commissarium deuenirent cuius p

1mo

Im heredem testator meminit n. pis &c. de quo alibi la-
te disputaui in hospitaly tr. in auth. ac sanctissimis epis
§ sed hoc spernit D. Fachineus lib. 4. controuers. c. 56. sed quo
ad meum casum bene dare monasteriis loco filii et cum hi fi-
lii non tenentur et patria potestate sed hec penes patrem ma-
neat. ad ipsum usque fructus omnium bonorum pertinent quemadmo-
dum bene in successio filii potior sit causa nepotis quam aui id
tamen non tollet quominus fructus in integrum pertineant ad auum ∾

Ad 2m. respondetur dicta 17
l. 9. procedere ubi causa dicta res filio datur ut alteri adquirat
hoc n. casu nullius vicem adquisitionis jus ad patrem pertinet cum
per momentum penes filium ex voluntate dantis remansit
vera res sit et volunt instrumentum eligatur ut res ad alium tran-
seat non ut principaliter adquiratur plane usumfructum in illis
tamen bonis ad patrem pertinet quam remota potestate penes fi-
lium maneret id autem quod filio datur ut alteri statim restituat
et nomine juris est nihil in eos sibi filius adquireret secus
est in his que filius monachus adquirit nam cum hec si sue
potestatis esset sibi haberet et hec adquisitio ad ipsum per-
tineat principaliter non potest dici eum adquirere ut adquirat mo-
nasterio [illegible] tamen adquisitionibus procedit que pendent
ab aliis et ultimo eo datur ut monasterio quaerantur).
sed que ipsi quaeruntur qualis est proprietas penes monasterium
maneat usumfructum tamen ad patrem pertinere ∾ ad 3m. res-
pondetur non recte eo casu moueri Menoch. de castro d. [illegible]
serie nam ex textu in c. olim el 2o. de priuilegiis quem ipse
adduxit non probatur vetere jure adversariorum proprietatem quam mo-
nachus adquisiuit ad patrem non pertinere ∾.

4o. infero quod si bona patris 18
propter heresim in fisco vindicentur usumfructum nec ad patrem

pertine

pertinent nec ad fiscum ratio quia ob heresim desolvitur patria
potestas c. 2 § ultimo de hereticis in 6. nec non filius in sacris
paternis constitutus dicitur quoad dictas leges cum oportet. l. si vivia matre
C. de bonis maternis cum propria familia sacra patri deservierit
in deum insanis et idem est quod patrie potestati subjicitur nam
qui in potestate est sicut sub eadem familia continetur et
ad eam admittitur ita et sacra familie suscepit nam illa se-
quitur sacra Cujacius in l. de testatio 40 de verborum signif. et re-
lati a Pinelo in 1a p. 2a R. C. de bonis maternis n. 4. et Azea
nus de patria potestate effectu 7. § ex potestate defectu
usus fructus non pertinent ad patrem ~

19 Sed hi superior ratio vera sit
et ad utrumque usumfructum pertineat tam qui ante delictum
quesitus patri quam qui post confiscationem ex bonis ad vertitis
filii patri quesiti potuisset nam eadem est utriusque casus
ratio nam assignata supra ad illum tantum usumfructum accomodari
potest qui post supervenit in quo laudat Simancas de catholi-
cis institutionibus titulo 9 n. 18 nam patria potestas in initio fa-
ciendo adquisitionis requiritur quam ubi semel fuit non
desideratur potestas ut conservetur ut sufficiat dominii ratio
quo usus fructus ad patrem pertinere cepit ut ex quocumque
casu extrinseco superveniente non extinguatur multa
quippe rem fieri impediunt que factam non diximunt argumento
dictae legis patre furioso de his qui sui vel ali. l. ulta. D. vel libe-
ri que tamen ad posteras maioratum questiones decidendas
induxerunt citati a nobis disputatione 11. n. 4 et post inter-
minis dictae leges cum oportet. § cum autem l. ulta. § filiis autem C.
de bonis que liberis. l. ulta. in fine. C. ad Tertullianum ~

20 Ususfructus autem tam quesitus pa-
tri ante damnationem ex eo perijt quod maxima capitis di-

minutio

diminutionem patitur quae usus fructus quem tunc peremit l. 1.a et 2.a qq modis usus fructus amittatur. l. corruptionem. C de usufructu. nec ex persona ipsius potest ad fiscum pertinere. 1.o quia casus iste morti adequatur. l. penult.a de reg. juris l. in tredit. §. de deditis et demonstrat. imo et sola civitatis amissio quam deportatus inducitur pro morte est. l. 1.a §. ult.o vers.o deportatos de bonorum possessione contra tabulas. l. Gallus § ad quas sibi de liberis et posthu. plane mortuo usufructuario usus fructus proprietati consolidatur.

2.o quia ea bona non veniunt in confiscationem quae in extraneam personam transferri non possunt. l. Imperator. 12. de fidei comissarijs libertatibus l. fura de jure patro. Moli. lib. 1.o de primogen. c. 10. n.o 9. et lib. 4. c. 11. n.o 11. sed sic est quod usus fructus extraneo cedi non potest §. fi. instit. de usufructu l. 24. tit.o 11. p.a 3.a sate dinetus in l. 1.a 3. p.o n.o 38. C de bonis maternis Sarmiento lib. 3. select. c. 9. §. fo. nec poterit facta bonorum patris publicatione in fiscum transire. 21

3.o expendo legem 3. § sed utrum de minoribus ubi occupatis a fisco bonis parentis ob delictum pecuniarium peculium quasi castrense filio ex constitutione divi Claudij separatur quanto magis id procedet in peculio adventitio quod non ex substantia patris procedit cuius bona confiscantur ut quasi castrense et in quo plus juris filius hodie habet videlicet proprietatem et ubi ex delicto confiscatio fit non in pignus exigendis non adeo cum fisci privilegiata sicut in causis civilibus. l. 2.a C de privilegio fisci. l. unica C. de pignoris fiscalibus creditorem prefferri. lib. 10. junctis his quae tradunt Neguzantius de pignoribus 4.o membro 2.e partis. n.o 118 Alciatus de praesumptione reg.a 3.a praesumptio 41. Navarrus in 22

ma

manuali c. 27. n.o 287. cobb. lib. 1.o Variar. c. 16. n.o 1.o de fendunt hanc sententiam per Flomanum Alexandrum et Curtium Meno de recuperanda rem.o 9. n.o 244. Peregrinus de jure fisci lib. 5. tit. 1.o n.o 13 et 116.

23 Sed contrariam sententiam tenuit Bart. in d. l. 3. § sed utrum et relati a Gomezio 2 tomo Variar. c. 15. n.o 16. et a Quemada q. fiscali 19. vers. et rursus dicit Garcia de expensis c. 10. n.o 47. mouentur 1.o ex l. si postulauerit 27. § cubet ad l. Juliam de adulteriis ubi publicatis servis in quo servis usus fructus habet et ad fiscum pertinet perceptio usus fructus non ergo consolidatur proprietati. 2.o ex l. Status florum 48. § cornelio felici de jure fisci ubi publicatis bonis rei interim dum uiuit fiscus possidet et in eius ad vestitum subiecta erant et ad reum nisi dum viueret eorum dispositio non poterat pertinere. 3.o facit quia quicumque contrahendo alienare possumus similiter et delinquendo in fiscum transferrimus probat multis Peregrinus ubi s. n.o 47. Sed usus fructus commoditatem alienare usufructuarius per ... potest l. arboribus 13. § 1.o de usufructu ergo et delinquendo cum non penam contrahat l. imperatores de jure fisci voluntaria alienatione in reum bona transferri vi.

24 Sed ego nostratum sententiam non adhereo a parte non adiciunt d. legi consulto quia cum maxime et media capitis diminutione usus fructus perimi dicat ipse substineret usum fructum in persona rei et per ipsum juris commoditatem fisco applicant nec his turbant eorum fundamenta quae licet nemo ex relatis respondeat ita secundum posse existimo.

25 Ad primum respondeo l. non agi de publicatione bonorum quae ob delictum sit condemnatio secuta sed de publicatione servorum quos condemnatus dominum rei factum

ex

lex torqueri iubet antequam ad condemnationem et confiscationem deventum sit ut non veritatem aperiant sine metu ne ad dominum reversi duram servitutem experiantur in publicam causam rediguntur et ipsosque soluto patrono publicam servi fiant d. § iubet AVI.° mo et § si reus. seq. casatus in feudo usumfructum habuit tamen penes ipsum ius mansit et eius duratio pro co tempore quo vixerit regulatur commoditas ad publicum pertinebit nos autem agimus de generali confiscatione quae in poenam delicti imponitur adhuc ita ut condemnatus capitis deminutionem passus sit non potest asservare usumfructum ut istum in fiscum transferri possit ut videbimus in seqq. ✓.

Ad 2m. respondetur ind. § Cornelio agi de bonis quae post mortem gravati restituenda erant vi cuius fideicommissi dies non cedat nisi morte interveniente bona ex persona rei ad fiscum pertinent pro quo reg. adverti ut vz. d. l. arboribus § usufructuarius. nec in hoc bonorum possessio capitis deminutio admittitur sed ea condemnatus possidere potest nisi bona confiscarentur et usufructus etiam remota publicatione ex sola mutatione status interveniret, ut ad hoc ius ad fiscum pertineat ratione proprietatis cui consolidari non potest commoditas fruendi quae sit incorporalis consequitur et ad fiscum pertinere adhuc non plus iuris transit ex confiscatione quam penes ipsum reum eam non interveniente erat remansurum. ✓ 26

Ad 3m. fatemur eandem esse causam alienationis quae ex delicto descendit et eius quae ex delicto ubi par ratio sed cum usufructu non est similis utriusque alienationis ratio nam usufructuarius commoditatem utendi et fruendi vendere potest quae penes ipsum iure manet 27

net et eius nomine commoditatem sentit emptor at ubi delinquit jus usufructuarii a lege ~~[illegible]~~ privatur et proprietati unitur consequenter non potest utilitatem juris in alium transferri quod ipse non habet imo quemadmodum usufructuario decedente commoditas quae penes emptorem erat ab eo recederet in consequentiam juris quod in authoris persona extinguitur ita et delinquente cum jus usufructuarii proprietario cedat ut in consequentiam juris commoditas ~

§. infero quod cum

28 filius filiave in potestate patris etiam post contractum ab eis matrimonium permaneant l. 1.a § ultimo cum l. sequenti D. de liberis exhibendis l. 2.a § quod si in patris 30 D. soluto matrimonio l. inter. 6. § filius fam. D. ad l. Juliam de adult. consequenter bona quae possederint sub nomine peculii adventitii retinebunt ad patrem pertinent usufructus l. 1.a et 2.a C. de bonis quae liberis nec donatio a patre in filium conjugatum collata tenebit ex lege 2.a C. de inofficiosis donationibus per sequentes Pinelo in l. 1.a 2.a p. n.o 34. C. de bonis maternis referens plures Matienzo in l. 8. glos. 1.a n.o 1. tit. 1. lib. 5. quem sequitur Barbosa in d. § quod si in patris n.o 1. et n.o 9 Castillo lib. 1. de usufructu c. 13. n.o 76. plane cum ex l. 47. Tauri quae est l. 8. tit. 1.o lib. 5. Recopilat. filius contracto matrimonio et receptis nuptialibus benedictionibus pro emancipato habeatur desoluta iam patria potestate et ut pater fam. bona possideat patrimonii jure non sub peculii nomine obtinebunt tenere autem haeredi uxor quae patri non adquirit adquirat viro et operas artificiales ei debeat et officiales dumtaxat late disputant ad utramque partem Palacios Rubios in repet. R. de donatione inter virum et uxorem § 58. n.o 3. et § 60. n.o 33 Baeza de decimis tutor. c. 2. n.o 2. Lara de

de Cordua in l. si quis a liberis § si quis ex his an. n.o 221.
D. de liberis agnoscendis ~.

6 infero quod cum natales filii 29
in potestate patris non sit quicquid ex suis nuptiis
creatum non est § ult. inst. de nuptiis. l. 3 C. 4. de his qui
sui juris quod adquisierit, quia ipsius patrimonium censen-
tur non peculii adventitii jure ceterum si inter ipsius parentes
nuptiae contrahantur cum filii legitimentur et ad patris po-
testatem redeant auth. quibus modis naturales efficiantur sui. certum
quod filii inter legitimi ad peculium adventitium eorum bonorum per-
tinere incipiunt quod tamen ita accipi filii essent integri illegitimatione
quatenus ipsius personam respicit inter venerit nec aliter inju-
ria ei fiat si in bonis alienae potestati subjiciatur et bonorum suorum
amittat dispositionem pro incommoda alia quae filii legitimi de-
tentionem reddunt conditionis quae recenset Marcellus lib. 2 de
pinionum c. 8. et quater in auth. quibus modis naturales effici-
antur sui § generaliter et ex l. ult. de his qui sui iuris de-
ferunt Duenas reg. 350 limitatione 9. Trossius in l. be-
nignus n.o 2. de legibus dicit mente Gradiel lib. 6 commu-
nium opinionum lib. de legitimat. dite l. n.o 16 Costa in 2.a
p. § at quid si tamen a n.o 106 ~.

Sed contrariam sententiam jure Pontificio 30
veriorem tuentur Cov. de sponsalibus 2.a p. c. 8. § 2 n.o 13.
Sarmiento lib. 1 selectarum c. 8. Ascanius de patria potes-
tate c. ult. n.o 62. moventur quia beneficium legitimationis
ipso matrimonio successum est in d. c. tanta et quidem non ex volun-
tate contrahentium sed ex legis potestate quae nec impedi-
re privatus pot. l. nemo pot. 55 de legatis 1.o nec eius effe-
ctus morari quae in imbilis etiam operari solet. l. cum pater.
79 § sucdo de leg. 2.o l. etiam imbibiis 32 de adquirendo regerdo

minno

dominio l. sextus veteranus 12 de testam. obligat. 2.° q.
efficere pater non pot. non eiusdem legitimi si nec filii abii-
cere legitimos sui potuerunt quemadmodum non ipsorum in-
teresset ne se et bona sua ad patrem transferrent legi-
timat. sequuta ante patris nec ei inbito sui heredes obli-
gant et necessarii. ~

31 Sed iam video … ius Pontifi-
cum a civili discriminet qd non admittitur sacramento

a libertate ius civile non admittit sed a libertate patris pendere legiti-
mationes ex eo qd instrumenta dotalia ipsum conficere necesse
est qd ius canonicum non requiritur proinde et filii desidera-
re consensum nec est verum non esse oppositam differentiam eorum
ostendo 1.° qd ius civile ad filios legitimationes dotalia ins-
trumenta ascribi opus non erat nisi inter viros illustres res
agerentur plane rusticis mediocris sortis hominibus et mili-
tibus quam iis dignitate pollerent solo affectu nuptias con-
trahere et filios legitimare concedebatur auth. q° q. modis
nat. efficiantur legitimi § illud quoque auth. ut liceat
matri et aviae § qa v.t.° quae differentia et solemnitas
et hi qui referendas dicat ad nuptias secundum se ut si
iustae sint ex illis procreati liberi legitimi reputentur
non inordinate ut legitimentur nates ante suscepti: adverti
quemadmodum contracto matrimonio ab illustribus nemo diceret
ex eorum voluntate non ex vi matrimonii filios prius genitos le-
gitimos fieri propterea qd dotalia instrumenta ascripserint
… nec eorum affectio quae ad legitimationem filii tam nati re-
quiritur tribuat legitimationem voluntati parentis et non
matrimonio ita ut dicta in hoc sit interventurum … ~.

32 2.° advertor qa ius civile huiusmodi le-
gitimationem ex legum potestate inducitur sic sim. eius sanc-
nupt…

nuptiae fiant auth.° de nuptijs § deliberatum collatio 2.ª quemadmodum et Pontificio iure si ante matrimonium fiat quod quo magis operatur voluntas patris uno iure quam altero sicut, non ei liberum fuit non conficiendo instrumenti filium illegitimum relinquere ita et iure canonico matrimonio non contracto quod vel utroque iure desserunt filij requirerent vel neutro et quemadmodum inquit Sarm. legi canonicae filium contravenire non posse nec eius effectum impedire ita nec legi civili cum ex ipsius authoritate non ex sola voluntate parentibus legitimatio olim induceretur.

3.° q.a haec instrumenti confectio iure civili requiritur non itaque ut nuptiae sint quam ut habeantur et probationis loco ut falsis contrahentibus obviam iretur d. § illud cuius documenti loco sufficit si coram ecclesia antistite et testibus se mulierem in uxorem accipere quis confiteatur d. § illud Dns.° quarum Cujatius lib. 3. observationum c. 4. 33

quemadmodum quod nemo sanus dicet iure canonico non ex vi matrimonij filios legitimare sed ex voluntate patris proferendi quod ex hac d.° necesse est ut ipsi voluntatem suam aperiat coram Parrocho et testibus et affectus conjugalis nisi hac solemnitate explicatus matrimonium non constituat ita et errauit qui per instrumenti confectionem legitimationem magis ad voluntatem referunt constet quod necesse eodem modo intervenire utrobique patris solemnitatem in eo videlicet quod libere solemnitates adhibuit ut legitimatio sequeretur illis autem sequutis impedire non potuit legitimationem. sicut nec avertendo efficere non sequatur ex ipsius obligatio quam impedire invitus potuisset l. sicut §. l. de oblig. et act. ceterum filius imbutus legitimationis beneficio suo destringi non debuit.

Neq.

34 Nec obstat 1m. argum. qa respondetur qd neutro iure potuit sola patris voluntas filios legitimare nisi iuncta cum ipso matrimonio cuius vis ea tamen est ut ex eius consortio suscepti filii legitimi sint. nam vero retrahantur retro et ante natos ex illicito coitu legitimos reddat utrobique non opus fuit quam matrimonium huius modi effectum indulgeret hoc autem cum primum filiorum commodum respiciat patrem paliter bene potuit ab ipsis renuntiari d. legis sequuntur in adscribendo l. de pactis et h. effectus legis non retardet ex hominis repugnantia nam tamen ei interdicit quominus beneficium vel sibi quaesitum posset repellere ut in repudiat. legati et eorum quae ex persona filii patri quaerunt passim in iure videmus etc.

35. Ad 2m. respondeo dissimilem esse casum patris et filii cum non tota legitimantis vis et effectus in favorem filiorum redundet nam debet eius patris consensu adesse non requiri qd immo heres necessarius servatur sibi non non putet quippe facto eos efficit legitimos quos matrimonio non contracto naturales relinquere potuisset id autem filio imputari non potest in eius potestate cum non sit ut matri se iungatur sive facto suo subiiceretur immo patris potestati et bonorum dispositionem amitteret vel ei subveniendum fuit argumento legum q. l. si fideiussor § si necessaria. d. qui satisdare etc.

36 Videmus de rebus personis in ordine ad peculium adventitium et de causa ipsius intrinseca sequens instructio est de rebus quae sub peculio adventitio continentur et quidem hoc huius peculii appellatione veniunt quidquid filius non iure militiae nec ex patris substantia habuit sed aliunde quaesivit vel propria industria vel ex liberalitate amicorum

vel materna

vel materna ue hereditate l. cum oportet. l. ult. C. de
bonis que liberis § 1° institut. per quas personas. l. 7. tit. 17.
p. 4a. Caldas Pereira in l. si curatorem verbo lesus n.° 120
C. de in integrum restit. Sara in l. si quis a liberis § sed filius
n.° 136 de liberis agnoscendis mendes C. de castro in d.
l. cum oportet 2a p. n.° 37. in hoc quae nulla dicta sit ve
teri iure et nouo tamen quo ad effectum et proprii nominis
significationem multum interest. nam olim omnia
aduentitia patri adquirentur nec poterat peculium fi
lius proprie considerari ut supra diximus c. 1°. sed postquam
aduentitiorum proprietas ad filios pertinere cepit iam pe
culium aduentitium proprie considerari potuit et in eo
statui dicta res quae filijs aduentitio perueniunt quamuis
varijs ex caussis diuersa ratio iniri solet nec sub
peculio aduentitio continentur sed patrimonij iure possi
dentur a filio

37 Et ut rem ab origine repetamus iure
antiquiori aduentitia cuiuscumque conditionis esset patri
pleno iure quaerebantur. l. quaeritur. ff. de bonis liber
torum. l. 3a § hoc autem de legatis 3. pandect. l. qui libe
ris ff. § hoc ista de vulgari et quoque et in his pro ce
debat quae filio a matre obueniebant siue inter viuos
l. 3. § Vltimum potestatis de donatione inter vir. siue ex ult.
l. mulier 32 ad Trebelianum. l. filij matre C. de
inofficioso. l. 3. C. de institutionibus ubi solicitudo ma
tris et conditionis ad filios ne sua bona ex persona filij
instituti ad maritum pertinerent patrem quamuis conditione
remota ad patrem peruentura quod etiam probat ratio conditionis de
collatione bonorum quae emancipatus (a patre cum suis admi
ssis ad patris hereditatem per bonorum possessionem contra tabulas) afe
rre.

xii habeatur suis quidquid per emancipationem adquisisset
cum et hoc si in potestatem maneret patri quesiturus fui
sset quesita q. eius hereditatem ausissent ut de collatione bo
norum inquit n. erat ut qui admittar sui heredis admi
tebatur ad hereditatem patris ressulsa capitis diminutione quam
emancipatus incurrit l. Salus patrono 6 infine de bonorum
possessio. l. 3a § si emancipatus de bonorum poss. contra tabu
las non uteretur in succedendo adiecto secus et quem admo
dum hereditatem patris amplionem inveniebant ratione eorum
quem frater qui in potestati mansit patri adquisierat
nihil et quod ipse extra potestatem separaverat in medium
conferret cum ergo hinc emancipatus in collatione adueat in
compensatione eorum que filius in potestate quesiuisset in he
reditatem inveniuntur itaque collationis onere tum eorum
tr bona castrensia. l. 1a §. nec castrense de collatione bo
norum consequentur ex ipsis castrensibus omne quod ali
unde quesiverit filio ad patrem pertinet idque in duarum
legum constitutiones de quibus statim agemus sequenti linea in
l. 1a a l. fin. C. de bonis maternis Faualle in l. 48 tau
ri et relati ab Antonio Pichard § 1u instit. per quas personas
nobis acquiritur quae in stratum adimi solent satisfaciuntur.

38 Hoc sui. 1o emendavit
Constantinus in l. 1a C. de bonis maternis ubi in his
adventitiis quem filio ex successione materna sui et ab illo succe
ab intestato quesierunt patri usum fructum tum reservi
filio reliquit proprietatem quam constitutionem ad bona
avita materna linea per traxit l. 2a C. eod. cum non in
1o jus correctorum extenderet n. deberet sine ulpiendi
patris injuria. 3o Theodorus in l. 1a C. de bonis
quem liberis lucra nuptialia quem ex liberalitate al

terius

teris coniugis ad alterum pervenissent marito vxori ue
in potestate existentibus adiudicauit quod ad proprietatem ad
quam referri tamen debet dictio nullatenus ut indicat lex
2a et l. 6. C. eodem per bart. sequuta de bonis liberorum conciliam
te matrimonii n.o 241. Pereira in d. l. si curatorem extolensis
n.o 126 et ego expendo eadem legem 13 in fine illius iuris
ademtionis quae in persona patris fit consequens et subsiciunt im
peratores ut non in patris sed filij tamen ius quod ei delatum est
duret plane haec dumtaxat in proprietate verificatur quae spe
ctat in filio et ipsius descendentibus vsusfructus non per vtilis
tamen tempore patri adquiritur eadem post mortem traduta est eius
lucri quae ex sponsalitia largitate venit l. nisi in e. C. de
bonis quae liberis. Denique sustinemus in d. l. cum oportet
generaliter in omnibus aduentitijs filijs reseruauit potes
tatem.

Ex his iam apparet quod in rebus aprio 39
et ex prefato peculio aduenticio consititui ceperit quoad
usque sustinemus generaliter omnium aduentitiorum speci
latem ad instar peculij redegit vero 1. fit maioratus filio de
latus, ius peculij ab ipso possideri et consequenter in eo
patrem vsumfructum consequi et quidem verum ut rei domi
nium penes filium maneat et 2.o verum sententia non v
sufructuarius tamen bonorum maioratus successor sit sed ple
num in eis dum viuit ius habeat quamuis alienatio
eis interdicta sit docet Molina lib. 1.o de hispanorum prime
niis c. 19 n.o 13.

2.o fit etiam in bonis feudalibus et in feuti 40
carijs quae filius possidet patrem vsumfructum consequi ea ratione
appellatione peculij aduenticij haec bona continentur te
net Baltasar de iure emphit. q. 38. n.o 28 ubi ab eo desertinat

Caldas

Caldas pereira de nominatio emphiteutica q. 19. n.º 40. ego
existimo qd si emphiteusis a Principe cedatur jure dona-
tionis patr in ea n habeat usum fructum cum ejusmodi dona
tiones ad castrense pertineat. l. cum multa C. de bonis que
liberis. qd si pro dicta in emphiteusi pro certa pensione accip
ere dentur n videatur hujusmodi comoditas n debeat
ad patrem pertinere, cum n persona Principis quedat
castrense faciat sed causa dandi que in donatione vel pro la
re militie vel muneris laudabilit gesti obtinenda re
munerationem. In feudo autem n illud castrense effi
cit qd feudatarius bellico servitio domino deservire ingende
re teneatur, n. n. se habet militia antecedenti et vellut
causa efficiens ipsius adquisitionis que in persona accipi
entis originem habeat sed velut conditio subsequens in sedem
recognitionis supremi Domini a quo processit beneficium et
h in n.º successore castrense repeteretur si ex Principis do
natione fluat n tn in seqq adquos h bona pervenient
ut feudalia et cum eodem onere, tn causa dandi et modus do
natio videlicet in 1.º successore radicata fuit et inducta
que quis ex persona ipsius comoditas donationis ad posteros
derivetur et qd in feudo usus fructus patris sit pluat co
magis comunem plures referens Fachineus lib. 1 controversia
rum c. 77.

41 . 3.º infertur dotem advertitiam sub peculio obtine
ri et patri adquiri usum fructum qd intellectio i deuet niu
bi matrimonium constat nunc n. fructus ad maritum perti
nent qui onera sustinet l. pro honeribus 20. C. de jure do
tium et h Patronus matrimonii sustineat 2.º lege alti
testatis et tanquam usus fructuarius sed ex eo qd pro filia ones

subeat

subeat l. si is qui. 56 § 1° de jur° dotiu at soluto matrim°
cu rao honeris cesset et dos ad filiu revertatur nihil
in ea d. e. cu ad patre vsus fructus n. p. tineat nec filius fam.
eius datonis capax e. qui dotis constit. l. Pomponius 36
famil. erciscunde. l. Labeo 48 soluto matr. v° cu matr° de
rempto dos ee desinat censenda p. ut quae libet alia donatio
adventitia et consequenter ad patre p. tinent v° in dote ad
ventitia filius fam. sp. eide habere n. potuisse late defendit in instit. de successionibus ab intestato c. 2 tenent
citati a Jasone in l. p. dote n° 92. soluto matr° et
Barbosa in l. 2a § qd si in patris n° 17 soluto matr°
Alciatus lib. 4 Parergon c. 8 Castro in d. l. cu oportet 2 p. te
76. p. sequuntur late cum Fab. lib. 13 conjecturae c. 4 et 5
chisordegerus lib. 2 litt. 14 et 15 quidquid in c° ius defendat
Barbosa et citati ab eo vbi sup.

Nec obstat qd Pater 42
his tn habet vsu fructu hodie in qq olim habebat p.
precatu in dote aut adventitia filii alio spectaret n.
patri. d. l. Labeo d. § qd in patris ducto a rgto a dote p. fe
ctitia quae et si perciperet a patre ea tn repetere sine fi
lia n. poterat. qa respondetur qd hic ratio filii d. et n. tn in
pedit quin quaesita dote filia stati jus potestatis ad se
ne p. tinuerit olim pleno jure p. tineat q. hodie quoad
vsus fructu nec et p. fectitia dotis alio coit olim erat patri
et filia ex rone de qua s. c. 2. et tn dicet ea penes filia
remanere vel aliquu illius pro deniqu quidquid filius adquirat
rat ex causa adventitia sub peculio ptinebit n. si ex
injusta causa procedat l. qd serbus 24 de adquiren. poss.

Sed de huius peculii effectibus 43
videamus et 1° in persona patris principaliter aut ille e. ut in hoc

peculio usus fructus habeat d. l. cum oportet sed dubitari solet
an hic usus fructus formalis sit qualis dicitur ille qui servitutis
per iure utendi et fruendi et destinatam formam habet a proprietate
sequuta. et vero causalis qui proprietati cohaeret et ab ea causatur
cuius inspectionis multiplex est effectus unus et alterius re
tulisse. etenim ex primis nam separatus verus usus fructuari
us est in alterius dominio fructuum erit quam si ipse eos perceperit
l. si usus fructuarius 13. quibus modis usus fructus amittitur l. qui
fit 25. § si de usufructu § his vero de rerum divisione. l. 3. tit.
D. 4. §. cum enim ratione potestatis fructus adquirat ex persona filii
et ratione proprietatis in ipso remanentis non vero sed proprio et a proprie
tate distincto eos adquirat simul atque a solo separati sunt
cum status ante perceptionem ad filium dominium proprietatis pertineat
d. § his vero. 2. si pater verum usum fructum habet possessoria
actio ei habebitur. l. 1. si servus vindicetur et proprietate a
filium usucaptione usus fructus non censebitur usucaptus ut res a proprie
tate distincta. l. locum 21. § proprietarius de usufructu l. iusto
44. § non impeditur de usucap. secus erit in usufructu cau
sali qui cum sit proprietati iunctus eandem cum ea fortunam sor
tiri debet quemadmodum et usucaptione servo legatum operarum
interiit. l. 2. de usu fructu legato. ∾.

44 Et penes patrem non forma
lis usus fructus est sed causalis probatur 1°. quia usus fructus ad
quisitionis patris consequitur ratione potestatis ex persona filii quod
necesse est hoc ius penes filium prius sit. l. 1. C. quando si
quis d. seu parente fuerit manumissus sed in filio non datur
usus fructus formalis quia hic imparticularis est cum sit do
minii quod habet. l. uti fieri si usus fructus petatur. l. inter
communi. 26 de servitutibus urbanorum sed causalis ergo id
tamen per filium patri potest adquiri et patri consequi. 2° quia in l.

4a.

4a. C de bonis que liberis nouo cauetur ut iudex vice patr
vsus fructus haueat plene si verum vsus fructus est. satis ss
tuat mortis sinendum nec noua lege opus erat. 3o qa ex
auth. excipitur C de bonis que liberis filio ita relinqui
potest ut nihil patri adquiratur quo casu vsus fructus non habet
caussalem qa eum sit dominus pars l. si ita stipulatus 126
§ 1o de verbor. sig. potest filium manere qui dominus est de
uetus accessorium suum principale sequi. at si in patre
daretur distinctus vsus fructus non posset pacto priuatorum ius
publicum patrie potestatis infringi. l. ius publicum de pa
ctis. c. si diligenti de foro competenti qq argumentis hanc
sententiam tuetur Castro ind. l. cum oportet. 2a p. no 107.
Sed mihi non placet. 1o quia ex 45
l. 1a C de bonis maternis l. 4. et 6. C de bonis que lib.
vsus fructus ad patrem pertinet proprietas penes filium manet sic
vnum ab altero separatur sed vsus fructus caussalis est a proprie
tate inseparabilis d. l. 112 ibi alleg. et ipsa ratio nomi
nis quatenus formalis in patre residet. et confirmatur qa
vel sed domenij patr vitur et fruitur vel iure seruitutis non sub
ratione dominij hoc non filij et ratione seruitutis nec non potest
ex persona filij patr vsus fructus causalem consequi quoniam si
mul dominium consequatur qd nullo modo vsus fructus amitte
re d. § 1o et ab eo proueniens nec quem in persona filij inseparab
aliter nisi extranea sua cum patre se iungi poterunt
2o qa sequeretur qd mortuo fi 46
lio patr vsu fructu careret neque cum in propria persona nullum
ius distinctum haueat sed appelatione dependens si eo mor
tuo filio ad extraneum pertinere deueat cum cuius respectu
non datur patria potestas cuius vi simul atque fructus ab eo
adquiruntur ad patrem pertineant (ut in filio philosophatur

Castro.

Castro n.º 108). necesse e ut patri usus fructus cadat idem

Ecc quamvis in patre de extraneo commoditatis tam a proprietate dis creta .... ius commoditas a proprietate que in filio e pendeat resoluto jure ipsius debuit et superius vicerint. l. necessario 3. § ultimo de periculo et commodo rei vendi tae. l. 1. ex vectigali de pignoribus secundum ad ... in usufructu forma li quidem jus proprium et independens in patre ... semel in ipso radicatum ex persona alterius non intercedit

47 3.º expendo legem ultimam § ubi autem et l. 1.º C. de bonis que liberis ubi sumptis ... rei inerenda pater fuerit que penes filium nuda proprietas e et usus fructus penes patrem plane. nec usus fru ctus apud patrem est discreta nec nuda proprietas in filio sed ex causalis usus fructus ... item in eadem l. ult. § sinautem propter reverentiam patri remittitur cautio que ab usufructuarijs extraneis accipi solet adeo que ita sus tinuan patrem ab allijs fructuarijs non distinguit in roe usus fructus sed roe persone.

48 Unde ad argumenta instructum ad ca et respondere posse existimo ad 1.m quod patri usus fructus hauet ex legis dispositione illumque consequitur etiam si in filio formaliter non fuerit sed tantum materialiter et quemadmodum si vbi quis actu inter vivos alicui in re propria usus fructus constituit aut aliud servitutis jus non transfert ita illam usus fructum formalem nec non ius habet qui dominus e sed patiendo atque sciam servire aut alteri uti frui causalem usum fru ctus que ipse haueba dimittit et quasi in alium transfert formalem efficit mutatio persone, argumento legis filius fam. 18. ad l. falcidiam. l. premitore 90. de adqui. hereditate v.º in usufructu verificatur ... quod trium 70. de usufructu l.

n.º 8

n. e nobis 45. de adquiren. rer. dominio subscribit Casti llonque p hoc scripta lib. 1. de usufructu c. 3. n. 29.

Ad 2um respondeo qd 49
in d. l. 4a. nihil novi statuitur quoad usumfructum duratione sed obiter id exprimitur principaliter n. illius txs decisio continet ut quid quod occasione conjugii sive 1. sive 2. vel tertiae adquiratur filiis cujuscumq sexus aut gradus id quo ad usumfructum patri quaeratur dum vixerit proprietas filio eo autem mortuo ad ipsius descendentes proprietas transeat q ad fratres ex eodem matrimonio progenitos 3o ad uterinos tandem ad patrem in cujus potestate e.

Ad 3um respondeo necessariam e 50
differentiam utriusq usumfructum quoad e justificandam decisionem dictae authenticae excepto nam cum pater ad omnem impositum ne aliquid patri quaeratur vel confirmetur prohibitio eius antecedit ipsum constitutionem usumfructum e impedit eius fieri applicatam et sic n. verificatur jus patri quaesitum patri. 3o. adimitur sol. usumfructum quaerendum quem conditione potuit donans inici sue donatione adjicere p sexum cooperante l. quia cum jus patris potestatis substineat ita pot e minuere.

Sed in controversia e an si filius usumfructum 51
ltus vel dotis natus sit eundem patri adquirat an vero solam fructuum commoditatem e ipsum jus impersonale q filium adquirit patri. 1o. quia lex ult. C. de usufructu ubi decedente filio pater retinet usumfructum n. autem retineret si filius ius fructuarius est nam morte eius usumfructum in eo corrueret e in patre commoditas ab eo dependens 2a. ea qua 1a dixi n. 40. 2o qa p servum dominio ipsum jus formale usus fructus quaeritur l. usumfructum 26 D. de stipulat. servorum. l. hoc

xo

reditus. 6 infine de adquirendo rerum dominio. quod et filius patri cum utriusque personae, eadem modo haberetur ind. l. fin. 3° quia jus patri quaeritur inadventitiis usufructu eorum est. hoc autem in usufructu adquiri ei non potest nec detur servitus servitutis l. 1a de usufructu legato quod necesse est ut ipsum jus dixerimus patri quaeratur docet Bonelli in l. 1a 2a par. n° 15. C. de bonis maternis quem pro hac sententia refert et sequitur Augustinus Morla in emporio 1a parte tit. 6 n° 6. notat etiam Richardus in sua summa n° 4. de usufructu Castillo lib. 1° de usufructu c. 63 n° 14. resolventes patri hodie ipsum jus adquiri quemadmodum et olim adquirebatur.

52 Sed contrariam sententiam per aliquos ex antiquioribus defendunt Suarez in q. an in bonis maternis n° 2 cum seqq. Fellini in l. 5 rauri n° 8. Matienzo in l. 9 tit. 1° glo. 1a n° 9. lib. 5 recopilat. et jure novo servari debere contra dictam legem ultimam ut ex usufructu filio competente pater solam commoditatem habeat. Nat. Glas. in d. 2a parte n° 18. per quae 1° facit quod ex his quae filio adquiruntur hodie non jus plenum patri adquiritur sed solum temporale emolumentum cum quo in usu fructuum jus dixerimus usufructus ab ipsius commoditate separabile sit deum juris proprietas filij esse utilitas vero patris.

53 2° falsum est jure veteri per filium patri usumfructum adquiri formaliter id ultra commoditatem generale adquirendi jus adeo non pertinebant quae ut in facto consisterent et personalia essent. l. Papinianus ff. de inofficioso test. l. stipulatio 38 § ff. qui de verborum oblig. l. qui heredi 44 de adquirenda et demonstrat. adeo ut nec quod filio pater stipuletur si personale non ipse sibi ex persona

filij

filij adquirat. l. q. d. dr. 130. de verbor. obligat. idq. in iuribus hereditatis procedit quae penes filium vel servum manent nam pater dominus ut per filium et servum institutos fiunt heredes sed ipsum hereditas penes eos manet. l. qui liberis. ff. § hoc ita de vulgari substitut. l. cum filio 11. de legatis eoq. respicit l. x. i. ff. si a parente ubi non dicitur quod quod filius adquirit adquiri patri sed eius emolumentum et insignecet ius ipsum hereditatis legati et usus fructus quod radicatur in persona filij et cum heredes fuit legatarium et usumfructuarium ad patrem non transire sed suam tm utilitatem.

3.º moueor qa qd pater ex persona filij consequitur eum eadem causa et conditione obtinet quae penes ipsum filium remota potestate esset remansurus cum non nulla alia sit huius adquisitionis ratio quam quod pater in ius filij succedit ex patria potestatis vi non debet rei obtinende fiere commutatio per quam vacaret nec melioris conditionis esse in eo quod ex persona filij consequitur quam ipse filius l. et per 12. § 1.º famil. erciscundae l. alienatio 67. de contrahenda empt. l. nemo plus de reg. iuris et in terminis probat lex si filio 3 de l.º 16. ff. qq. modis usus fructus amittatur cum q. pater fructus consequatur vita ipse idque filio ususfructus datus et sicut hoc emolumentum per filium habet ita et tendiu eo uti poterit quandiu ad ipsum filium pertinere potuisset ne ea resultet iniquitas utqui l. legando l. donando ex persona filij ususfructus donationem stirmare voluit contra voluntatem ipsius ex persona patris prorogetur in perpetuam iniuriam et alius efficiatur ususfructuarius quam qui a domino constitutus est demum quod plus patris potestati quam cessionem quae in ex tra neum (id alium ab usufructuario) usus

54

feudo transferre n[on] potuit d. § finitur l. servo fructus 66
de su[...] dotium ~

55 4º expendo leg[em] inter antiquas 25. C. de usufructu ubi si jure veteri ipsum jus formale usus fructus per servum domino adquireretur nullae erat dubitandi ratio quae multos jures consultos movisset ut defenderent post servi alienata per totum ipsum usum fructum per eius partem antiquo dominio perire si n[on] in totum nihil remanserit. Sed totum jus dominii erat in quo pendebat a servo omnium nullum jus supererat in suo usu fructu id quo inerant fuit ut dubitarent quod cum viderent semper jus usus fructus in servo manere post servi alienationem talis per commoditas ad novum dominum pertinere deberet cum jus adquirendi in eo servo haberet et fructum quotidie nascentur nec eorum eadem semper causa sit nonnulla sit l. bonae fidei 48. ubi omnium de eadem rei dominio l. 1. § ult. de usufructu accrescendo. Sed Justinianus resolvit Julianum secutus penes antiquum dominum usum fructum manere non quia ipse servus dominus fuerit sed non necesse non esset ad humanitatem confugere nec quod juris regulis subsistere bant velut ego ex sermone quod adquisita semel per servum domino fructuum commoditate ipsi auferre esset iniquum nam quemadmodum vendita semel ab usu fructuario commoditate non ei liceret novo contractu eam in alium transferre ita in servo ubi jus potestatis facultatem fructuum in dominum transtulit non potuit eam ad alium pertinere secuta servi alienatione D.

56 Unde ad argumenta in contrarium adducta respondere superest et ad 1. in d. § 1. multa omnis sunt doctores quae impugnarunt Castro ubi s. an. 114. Castillo

d. c. 63 an

Castillo d. c. 63. n. 2. sed nec magis feliciter rex ex
plicuit Castro. 2° n. erat dic. olim ad quirit p filius pa
tri usus fructus dicit formalem qd impugnavit d. n. 31.
immo cum sola commoditas ad patrem pertinere et semper ex causa
in persona filii extingente perdere deberet in quo non re
te discurrit casum deportationis et alienationis nam
cum deportatio ipsius filii in persona filii extinguatur pa
tris commoditas et consequenter debuit interire ceterum
eiusdem feudi alienatio non modo extinguendi usus fru
ctus eo feudo alienato potuit antiquus dominus ususfructu
cum semel in ipsum translata commoditas sit quo casu in
telligi deberet lex repeti. 5. § 1° lex feudo 17. qq. mo
dis usus fructus amittatur quum iura in feste Castro adu
cit ad cedendam patri veteristos usus fructus et a
domino nulla facta distinctione casuum qui in persona
filii subiectis extingere possunt.

2° erat Castro d. n. 111. 57

Henrico Castillo n° 14 dum in suis sensus consequentiam
existimans qd cum ex vulgatis principiis formale ius fru
ctus ad patrem pertinere casu p dictam legem cum oporteret questio
a nominatio patre feudi eius fructus deberet itaut nihil
ad filium rediret quemadmodum redire solet in aliis adventitiis
et ratio dubitandi in d. l. fin. c. filium resultavit qd usus
fructus morte patris in quo radicabatur extingui debe
bat. Iustin. vero in favorem filii respondet sed hoc utrumque
falsum est ex precedentibus impugnationibus n. [illegible]
[illegible] n. 1. quaestio [illegible] legis fin. non [illegible] est pro [illegible] legem cum
oporteret sed multo retro annis ex libris [illegible]
[illegible] testatur. 2° quaestio non [illegible] filium [illegible] dubitan
di [illegible] sed [illegible] patrem casu non [illegible] deportatio emancipat.

vol.

Ut mortuo filio usus patris feudi quaesitus interiret quae
dubitatio insurgeret si ita usus feudi transiret in patrem
ut nihil ad filium maneret resolvit q. Iustin. casum filii
non interrumpere usum feudum patris nem. ex hoc iud. nova
quis intelligeret radicato usufructu in patre eo mortuo
nihil iuris ad filium reuerti sub iterque patris calami
tate filio non obesse penes ipsum remaneat cum semper
fuit cum inter voluntas testatoris dirigatur atque ita in d. l.
ultima nihil de nouo filio datur sed quod videbatur admitti
propter iuris patris recessu relinquitur in quo et deficit Do
nellus lib. 10. comment. c. 17. ~

58 Sed nec placet quod non Richardus
ubi s. n. 5. docet videlicet ideo in d. l. fin. formale ius usus
feudi ad patrem pertinere quia ius quod pater in aduentitiis ha
bet etiam post mortem filii durat. l. 3. et 6. C. de bonis quae lib.
l. ult. C. ad Tertullianum commoditas autem non sola ad patrem perti
nere non posset cum ipsa a iure quod in filio maneret dependens
nisi quo ad filius viueret durare. d. l. 3. § ult. de peculio
et commodo quam videmus ex eo quod in aduentitiis pater tunc
habet post mortem filii in aduentitiis ius quoties proprietas
in ipso residens perpetua est dum viuat et post mortem ad heredes
heredes transmissibiles nam si filius grauatus est post decessum
suum proprietatem restituere quis negaret eo ipso tempore si
ue mortuo siue viuo filio usum patris extingui et ad
fideicommissarium pertinere quia videlicet non plus iuris in usu
fructu patre consequi potuit in proprietate filius hic n. usus feu
di ab eo non pendeat quoties proprietas perpetua penes fi
lium est aut alium quemcumque ex iudicio ipsius in ubi ea filius
perpetuo habuerit non accepit sed ad tempus eodem tempore
et usus feudi terminatur ut cum usus feudi ad filium dum

Vixerit

pertineat necesse est ut pendens ab eo commoditas eodem tempore terminentur et sic differentia non est inter commoditatem et usumfructum formalem ut fateri cogatur intellectum formalem ius ad patrem pertinere debere necessario dicta lege cum oporteat ut putavit Antonius &c.

59 Ex his iam apparet quantum a iuris rigore deviet constitutio Iustiniani in d. l. ultima C. de usufructu undequaque in eam aspicias utram ex l. dictis sequare seniorem non potest considerari iure neque usufructus morte casuarii fructuarii extingui debeat sive in persona patris ius formale constituas sive filii alterius casu interire debuit, mutatis quippe cum personalia iura ab uno in alium non deambulent, quod sit voluntate constituentis mutare quem solum potuit uni et alteri prestari ius ususfructus hoc sit ipso lege filium dicatur ipse tum fructuarius erit si cum patre hic mero iure filius ius formale retinuit quatenus eligitur utrumque minister cuius opera tota utilitas prestatur quoniam pater fructuarius erit l. 4. D. quibus modis ususfructus amitti. l. legi. 29 de usufructu legato quod sit intellectio semper tamen memoria filii habita est in usufructu contemplatio eius datur vel debitur ut agnoscit d. l. ultima &c.

Quod ergo in ea in favorem patris statuit solo voluntatis pretextu defendi potest presumitur, non iustin. eum qui usumfructum filio relinquit patri dum viveret consulere voluisse adque ex persona filii iuris emolumentum per verum sciebat perinde si turbato mortalitatis ordine prius decedat ut filius ex voluntate constituentis patri pro usufructuario erit ut de fideicommissario dicebat quamvis formale ius cum filio interiret

quae

Itaque praesumptio ... in usufructu ex contrario deduto capi non potest in quo ultra id quod exprimeretur obligatio produci non debet. l. quod ff. de verb. oblig. nec credibile est debitorem, quia de duobus debitis minori obligatus ad illa[m] agi potuit in maiore videre esse id quod constitutio indicat quia hic in initio indefinito verbo adquisitionis usus ad utrumque modum constituendi usumfructum pertinere possit in simili ad eandem ttt. decisionem retulit. 2º cessat praesumptio ubi constituere contemplatione filii voluit usumfructum tunc non commodum pater non habeat per usufructuario in quo sabit Donell. d. c. 17. in fine nam sustinendum non admisset casum in quo solus filius instituere voluisset usumfructum. Saltem asserunt volunt magis contemplatione filii quam patris in quo aliquam de fundo per patre voluntatem agnoscat.

60 Ad 2m argumentum respondeo a legata in eo iura non procedere in usufructu constituto quia certum est adquisitum per servo in ipso remanere formaliter sed de usufructu constituendo quia in initio requirit dominium personam ut per servum adquiri possit quia fructus domini desideratur quod ipsa hereditas iacens supplere non potest et quemadmodum servus institutus si adeat non videlicet nominis heres manet quamvis iam certe hereditatem adquirere non possit in qua inutilis est dicta hereditas ita similiter hic servus hereditarius usumfructum sibi stipulari non possit non ex hoc sequatur eo per servum adquisito formale ius in servo non remanere.

61 Ad 3. respondetur quod non concludit quia vice usumfructum potest ipsius commoditas patri adquiri in qua rei emolumentum consistit nec minus ex ea iuris

patr

pater 2sequitr quz ex usufructu ubi res pleno jure adqui
ritr filio qa hæc 2moditas sit sdex eo qd pendet ex jure
ex jure temporali in filio residenti idemq eet in usufru
ctu sive ex dominio ad filium quoad viveret ptinente
penderet sive loco 2moditatis ususfructus patri in usufru
ctu filio quæsito 2cedere possemq nec recte Merla exper
det 2 nraz sentiaz Pinelus ibi qa n loquitr de usufructu
formali patri adquirendo ubi filio usufructus appri
tate separatus quæritr sed ubi res pleno jure ad filium ptinet
in eodez etz cassu loquitr Molina lib. 1.o de hispanor. c. 19.
n.o 28. quez male in contrarium citat Castro n.o 18

2.o effectus in persona
patris e ut rõe ususfructus set legitimus adminis
trator ad verstitiones et citra judiciis decretuz omnes actus
judiciales et extrajudiciales geri possit quicunque exer
ceat recte administratiõ necessarii fuerint etz si alias
speciale domini mandatuz exposcant. l. 1.a C. de bonis
maternis l. cuz oportet § n autz C. de bonis quæ lib. neq
poterit eo casu filius sine patris 2sensu in judicio 2sis
tere. l. ult. § necessitate C. de bonis quæ lib. l. 7. tit. 2.o
p. 3.a cuz tn in casu quo ususfructus patri n adqui
ratr eius licentiaz filius expectare n deueat docet
Gomezius in l. 48 Tauri n.o 14. Pinelus in l. 1.a 2.a p.
n.o 63. C. de bonis matr. Barbossa in l. 2.a § qd si m
patris n.o 91. solut. matr. Castillo lib. 1.o de usufructu
c. 3. an.o 10. Quod tn ultimuz n omnino mihi
gatur in d. § necessitate loquitr eo casu quo nihil
patri quæritr et tn ex 2sensu ut filius in judicio 2pare
at desideratr nec satisfacit Barbossa duz distin
guit an a patre nunquaz potuerit ususfructus patri

quæri

quin anno potuerit eius tamen voluntate. l. ex legis dis positione usus fructus ipsi quaesitus non sit. ut 1º casu consen sus patris in agendo necessarius non sit in 2º vero sit ne cessarius quia conveniretur 1º nam si consensus patris non requi ritur ubi tota adquisitio ad filium pertinet eum minus hoc pertineat ubi ex voluntate patris integra residet penes filium quam ubi ex legis dispositione aprio debuit ad filium pertinere pariter utrobique consensus patris desi derari non debuit ex supra dicta. 2º quia in d.l. fin. § sancimus versu necessitate et in d.l. 7. pariter consensus patris in filio etiam maiori requiritur id autem ex nullo alio requiri potuit quam ex reverentia quae patri debetur pro ratione hanc omni casu patri filius exhibe re debuit Nec obstat textus in auth. ut liceat matri in prin. Colatio 8. quia ibi libera dispositio bonorum fi lio permittitur ubi rei usus fructus ad ipsum pertinet cum proprietate non tamen ut sine patris consensu comparere possit.

62 Nec obstat lex ultima § ubi autem C. de bonis, quae liberis. consensus filij deside ratur ut pater in iudicio compareat. nam intelligi debet § ille eo tantum casu quo adhaerenda filio haereditas sit tunc enim eius consensus desideratur nec refert ab haec so lutio recedit Pinelus ubi s. n. 66. ex eo quod eadem ratio sit in alijs adventitijs praeter haereditatem quia non id nega mus quoties enim de adquirendo agitur semper consensum adesse oportet cum ut pater adquirat per filium necesse prius sit ut adquirat filius adquirere autem nisi consen tiat non potest idque in alijs adquisitionibus multo magis requiritur quam in haereditate nam hanc adquirere si bi solo pater potest si repudiet filius d.l. ultima § simili

modo

modo n. q.o sequitr decet filij adquisitioni consentire vel q. ut patr. actiones moueat procuratorem q. ante constitutionem possit constituere consensu filij desideratr. ratio est q. [illegible] qua quae sua sunt respatri iam sua proprio ex vi legitime administrationis haec omnia per se exequi valeat.

Nec dicas qd cum imperio requiratr voluntas filij ad adquirendum consensus eius dem [illegible] desideratr ad perditum refferri debet dom immediate alterum erat qa existimo in [illegible] adhibeatr n. retineri requi filij immediate [illegible] sed limitatione principalis actionis illius [illegible] dixerat sententia quoniam integre ditate filio delata proprietas sui ipsius et usus fructus patris necesse est ut concurrat utriusque voluntas qd limitat [illegible] nisi in aetate filius constitutus sit [illegible] longe absit tunc. n. et si solus patr adeat adquiretr filio proprietas et ita illum [illegible] interpretari [illegible] l. 13 lt.o 6. [illegible] 6.

3. effectus est ut filius sine consensu patris proprietatem alienare n. possit. l. ult.a [illegible] filijs autem l. de bonis quae lib. qd adeo verum putat Castro in d. l. cum oportet. 2.a [illegible] n.o 123 ut etiam interposito juramento alienatio facta n. valeat n. quidem ex eo qd patri per perditum fiat potuit n. usufructu ei reseruato jur amentum seruari inalienatione proprietatis l. fundi treva [illegible] 38. de usufructu legato sed qa necessaria patri administratio n. potuit filio jus alienandi superesse quemadmodum ubi minor curatorem habet qa penes eum administratio manet l. si curatorem 63. l. de in integrum n. poterit minor etiam adhibito juramento res suas alienare.

Sed haec ratio mihi n. placatr et.

Sed dominus

si domus minoris alienare non posset etiam cum juramento quod tamen in nostro verso est ut colligere tamen ex his quae disputant Caldas in d. l. si curatorem n. 1. ubi habentem contra Donellus lib. 21. commentar. c. 13. Gutierez in auth. sacramenta puberum an. 103. id tamen non ex eo procedit quod administratio bonorum curatori concedita est. nam nec ipse curator alienare potuit sed ex causa propter quam minori interdicta alienatio videlicet ob fiducitis fragilitatem ad dissimilis caussa est filij fam. maioris cui non adimitur administratio ob fiducitis defectum sed ob utilitatem pertinet patri assignatam. 2.º quia in d. § filijs prohibetur alienatio filijs fam. propter ipsorum utilitatem ne cum rei fundi hoc careant ex proprietatis venditione quam solam habent sumptus faciant juvenili calore adapti in maximum rei suae detrimentum. quod non venit prohibitio alienationis filij in consequentiam administrationis filiatris ad aliquid non posse administrare. aliud alienare nec illud impeditur ex hoc ubi filius sui tamen quod habet et potest habet vendet. quare existimo verius huiusmodi alienationem juramento confirmari cum prohibitio utilitatem filij respiciat principaliter ex observatione juramenti non tendat in dispendium salutis aeternae, cum stringat de jure jurando junctis his quae tradit Barbosa in auth. 15. eleganter an.º 20 soluto matrimonio.

63 Ad 1.º fit ut quamvis olim filius fam. posset in judicio comparere tanquam vere ut pote qui ex omnibus caussis obligari potuit l. filius fam. ex omnibus 39 de obligationibus. licet non ex contractibus. 57. de judicijs et in eius bonis personae executio fieri hodie tamen in hac proprietate ad venditionis executio contra ipsum fieri

non pote

n. poterit quia esienetur n. potuit in adversitijs obligare sine patris asensu de filijs. et si permitteretur execu[ti]o posset in effectu fraudari h[aec] prohibitio v[e]l prohibita alienatio in consequentiam prohibita censetur executio quae in illius tm virtute subsequi potuit argum[ent]o legis oratio D de sponsalibus nec alienatio haec tanquam praecedens et tam necessaria permitenda fuit. l. 3. D. ... idemque ait de rebus eorum. l. qui soli dei ... D. § ... de legatis 2.º quaeque obligatio in his bonis considerari n. po[tu]it ... alienationis ipsorum deficit necessarius ob quam alienare res posset per viam executionis in alie nationis complementum docent Jasson. in § omnes n.º 11. de actionibus. Gomez lig 2.º tomo. c. 13. n.º 12. Castro n.º 1336.

2.º fit ut si pater delictum filij bona eius confiscentur percentes aduentitiorum et in eis n. deveat in confiscatio quia ubi alienatio per ... infirmata est ea per delictum fieri n. pot. l. Imperator 12 de fideicommissarijs libert. l. 4 de fundo dotali juncta l. si marito 32 soluto matri. cum ergo filius percentes hanc alienare n. posset nec delinquendo poterit ea in fiscum transferre. 2.º fa cit lex 3.ª C de bonis proscriptorum ubi filio deportato castrense peculium quod ipsius proprium patrimonium est. l. 2.ª ad Macedonianum et in quo jus administrandi et alie nandi habet patri id est ut manet quia aduentitia in quibus minus juris filius habet in confiscatione venire n. poterunt docent per antiquiores Cobb. lib. 2.º variarum c. 8. n.º 7. et citati a Castro. d. 2.ª p.te n.º 886.

Sed contrarium sententiam veriorem existimo quam n. nulli ex subtilioribus amplexi sunt quos refert Castro ubi supra n.º 89 per quia expendunt legem

64

legem si ademptis C de senia passis ubi sive sucessit in omnia sua condemnati quin ergo d. in hac proprietate succedit cum hoc facto ipsi filio tam succeditur fiat non pa tri et fructus non patris favore respicit sed filii ut dc n. 60 ~. 2.º per eadem senia epo ... quod mens Justiniani ind. [illegible] filiis autem non fuit omnem proprietatis alienationem introducere sed eam tm quae in ipsa proprietate dirigeretur ex ... vel fraudulenter ne iuveni ardore cum magno dispendio proprietatem alienarent ceterum si ex alia causa contrahatur obligatio veluti ex negotiatione vel de licto non dubito quin executio in hac proprietate filii fieri possit cum haec alienatio in consequentiam veniat non vero in proprietatem ipsam directa fuerit. ~. 3.º aducor quod proprie tas non conficitur solo fisco in prejudicium est non patri cui nihil adhi betur ex eo quod proprietas penes filium sit eo jure quo apud filium ne mini autem id utile est non patri adque nihil ex proprietate pervenire est ob delictum filii non fisco si delictum ta le sit ob quod vel capite plectatur vel servus poene fiat cum nihil proprium habere possit quod si delictum tale sit quod ei fies adquirendi non adimat nec tunc proprietas ei volere qui deberet quia cessat ratio ... filiis autem cum hoc casu non alienet filius ut consumat nec delinquat ut alienet C mo saepius metu ammissionis ad linquendo deterrentur.

65 V. ad 1.m argumentum respondeo regulam illorum jurium procedere quod res in favorem ... alienari prohibetur tenet n. non magis delinquendo quam con trahendo possessor illius causam facere deteriorem sed quia testator voluit res ad ... pertinere debent quacumque ex causa possessor effecerit non posset dare posuit ceterum quod l. imponitur prohibendum de non alienan do in favorem possessoris. tunc cum nullius pro ipsum intricet rem

n.

n. alienari si ipse alienet ꝗ vindicare re possit qa ex altu nullo transire in acceptante n. potuit tn̄ de reuoca re nollit possessio penes eum qui accepit remaneat et eum n. eadem sit induuende ꝗ rationis rao ꝓ dictum ꝗ ꝓde lictum ubi quis sui fauore alienare impediatur ut n. ꝓcedenti ostendi n. ꝓcedit arg. l. 3. de vno casu ad alium &c.

Ad 2. respondet ꝓp. 66
juris habuisse patrem in bonis castrensibus quam haut in ad uentitijs ꝓ d. l. legem cum oportet n. in illis et adminis tratio et dispositio libere filio fam. n. substitutionibus ꝓ missa est dominium tn̄ patri adquirebat cuius roe cas trensia ad ipsum reuertebantur si filius viuens aut mo riens de illis n. disponeret ut dicit c. sequenti. ubi autem delinquebat qa eo facto de rebus n. disponebat eo modo ꝗd sibi ꝓmissum erat retro patri bona castrensia adquire bantur cuius cau antiquior erat quoniam fisci. at ꝓpietas ad ventitiorum ita filij e ut ꝗ de ea n. disponat ad patrem reuerti n. possit nisi jd a filio transmisso l in sd. da. vl inlitt. ꝓinde si filius delinquat dum ꝓpietas ad ipsum ꝓtinet qa loco eius fiscus succedat in delicti genus ꝓ occupat quis sibi a filio assequi potuisset &c.

Et haec de effectibus peculij aduentitij ex ꝓte patris ex ꝓte v. filij. i. e. ꝗd cum ꝓpietas ad ipsum ꝓtineat eo decedente n. ꝓtinebit ad patrem ꝗ ut in peculio ꝓfectitio diximus et in castrensi ubi de eo filius n. disposuit ꝓbat lex. 1. et 2. de castrensi peculio sed ad nepotes ex eo filio ꝓgenitos ꝗ ad fratres. 3o. ad parentes. l. 4. C. de bonis quae lib. l. fin. C. communia de su ccessionib. inde in his bonis heredem habebit ab intestato eum haueat ꝓ ꝓpium ꝗd relinquat et hereditas a qua

de

denominatr heres nihil aliud sit quam successio in univer
sum jus qd defunctus habuit temp.e mortis l. 24. de verbor.
sig.e (dixi abintestato) nam ex alt.a heredes scribere n.' pote
rat filius fam. pro qq n.' e.' permissum l. nemo 11. C. qui test.a
l. 13. tt.o 1.o p.ta 6. nec n. sufficit qd bona haueat ex in cas
trensibus plenum jus filius habeat et tn.' ut in eo testa
ri possit principali resexipto opus fuit d. pro.o qq. ut
prosequitur Ant. Richardus n.o 126 v.

Supuona 1.o correcta sit quo
ad successio.e filij abintestato ut in ea patr cum filio ocu
rrat ita tn.' ut filius in ea p.te ustus fructus patri n.' querat
auth.a defuncto C. ad Tertullianum auth.a ide heredibus
ff. de bonis quo lib. nouissime in l. 6 tauri que e.' l. 1.a
et 4 tt.o 8 lib. 5. Recopilat. ascendentes colateralibus
preferuntur 2.o filius fam. si pubes sit testari pot. l. 4.a
tauri et de 3.a p.te disponere. l. 6. tauri. l. 1.a tt.o 8 lib.
5 Recopilat. ita ut in ea n.' prejudicet ususfructui
patris alijs duae partes legitima ascendentibus compete
unt nam si descendentes habeat de 5.a p.te bonorum tm.
in fauorem extranei disponere pot. prosequuntur citati
a Castro d.a 2.a p.te an.o 19 et a Richardo l. n.o 1006 v.

67 Q.o effectus e.' ut in hac proprietate
possit inter patrem et filium obligatio sustere et judicium
quemadmodum in castrensibus quat. l. 24. de judicijs. cum in
alijs qa pleno jure aduentitia ad patrem pertineant ut
p.te ostendi n.' possit ipse filio obligare qpter acquisi
tiones reflexum quidquid filius a patre habuerit ita dicimus
jus potestatis esset reversurum l. si seruo 31. de
ususfructu resoluit omnium Castro l. n.o 94. p.te 3
in l. jubemus § 1.o C. ad Trebelianum l. ult.a C. de dotis

promiss.e

promisso ubi n. 96 ex alia omnine resolvit filius patri non obligari ob pertinentiam filio proprietatis alienatione ind. l. ult. § filiis autem C. de bonis quae lib. cum assensu patris in re propria praestare non poterit. l. 1. de authorit. tutor. et si ex parte filii clauditur ... si respexerit proprietatis alienationes l. Julianus 14. § si quis a pupillo de actionibus empti n. 5. si ultra causam alienationis consiliterit.

3. effectus est ut haec proprietas mortuo patre in collatione adducenda non sit, et fratribus comunicanda nec a suo nec ab emancipato. l. ult. C. de collationibus in fine. et ratio est quia cum in hac proprietate ipse aliquid patri praeferri ad quam pertinere consueverat multo magis fratribus praeferendus erit quod nisi ex persona patris et tanquam in bonis ipsius nullum jus habere potuerunt ut fratres ad collationem compellerent in emancipato. ... ratio adduci potest quia cum aequitas edicti de collatione bonorum ex eo penderet quod emancipatus qui in jure suis heredibus fraudebat occurrendo cum ipsis in hereditate parentis eisdem bona conferret quae per emancipationem quaesierat quae ipso patri si in eius potestate perseverasset. l. 1. de collatione bonorum et s. dixi n. 31. sequitur cum per dictam legem cum oportet emancipatum si in patris potestate fuisset eidem proprietati non adquireret similiter nec hodie eam conferre tenebitur ullo iure, sed in adventitiis conferret quia huic patri quaesiset sub potestatis in quo edictum de collatione bonorum incorrectum mansisset recte defendit Costa in 3 p. § ad quid sit n. 228 adde Schifer de peculio to. 2. litt. 13. c. 14. et litt. 14. et ita solvitur.

Capitulo 3. de peculio adventitio ad laudem et gloriam dei omnipotentis nec non immaculatae Virginis Mariae.

Caput 4m. de peculio castrensi a beodem Ill.to D.o Joanne Chumacero de Soto mayor.

N.o 1.o 3a. peculij speciem interpitamur qd castrense ex co nuncupatu e. qa ocassio castroy filijs fam. ovenié alias n' overtureq quid quid g. filio fam. in castra eunti i bidg ue o moranti donatr militiq intuitu in eiusue vsq quidquid eius ocassio adquirit id sub noe castrensis peculij stricte etq si id a patre matre ue habeat. l. si mulier 3. l. si miles. §. l de hereditate. 19 de castrensi peculio. l. 2a. tt.o 2.o p.a 3a. Paulq tt. 3. sententiaq tt 4. dixi in d.o decade disputatio. 9. n.o 1.o sd e.o qd qui ex pecunia castrensi oparauit filiq ad ideq peculiq ptinet. l. si a. infine l. de castrensi peculio militiq. tt. 12 ras e qa in iudicibq vniuersalibq quale peculiq e pretiq loco rei succedit. l. si req 25. de petitio hereditatis l. cu in fundo 81. § si fundq defide dotiq d. e.o a res loco ptij vl loco rei subrrogatr l. si cu dotq 24. § vlt.o solu to matri.o l. Imperator 72. § vltimo eq l. sequenti D de legatis 2.o y sequentr latiq s. l. 2 n.o 25. c.

2 Quod si in dubio sing quae ex cau bona ad filiu prouenerunt, in dubiu castrensia iudicabuntr veluti si ademuq simul e. militiq comes adqeratq heredq instituerit. d l. 19 d. de castrensi peculio. l. cu alleqas. 4. c eodq sd obijci solet lex tutor petiq. 31. § 1.o de excusatioq tutoy l. Imperfectuia. 9. § Papinianq de sitq dotiq vbi relicta magis roe sanguinis data

censetr

censetr quę ex aliena extrinseca idq eu roe naz
cāa natis æstimari ea debet quoniā accidentalis l. 3.
de testa. cui difficultati varie subcurri solet ut constat
ex hisque adducunt Alciatq de præsumptiog reg. 1. præsum
ptiō 30. Corrasio lib. 2. miscellaneorū c. 4. Cobb. in c. re
quisisti n.o 8. de testa. Mendes de Castro in l. eu opor
tet 3. p.te n.o 143 C. de bonis quę liberis.

Ex quorū sententia ita respo 3
nenda ē ut quid quid in belli exercitu filio de utraque
cumq castrensi id sine d.e sit qd si pecunia donetr
qd immobile aut hereditas relinquatr ab extraneo tunc
si certa donandi militia fuit vel utiq simul militia
ue exit ad castrensia bona hęc adquisitio ptinebit d. l.
5 d. tit.o qd si n. notq ex adultis donauerit filio militi
quęq vis exprimat se velle ut filiq id int castrensia
haueat n. castrense sed id veritiq exit veritas n. ins
peitr n. donantis voluntas. l. si forte 8. d. hoc tit.o
Quod si cōiuncta psona velet a parentibq filio donetr ne
cesse ē ut cā donandi militia fuerit l. castrense 11.
d. hoc tit.o ubi illa uba ubā in militia agenti reduplica
tiue accipe deuent id ē in quantū agit in castris id
q indicat sequens relatiuq qd nisi militaret adqui
situr q n. eet aliter castrense indubio n. censebitr d. l.
1. d. ff. mariq. l. 4. ff. ss.o pdict. l. familię erciscunde.
q ad cognitio militis et affectio n. ex militia venit sed
ex iure cognationis et affinitatis q d. in uxore donantis ma
rito militi putat l. ex similiti 6. l. ex dote 16. § 1.o d. hoc
titulo. Cęterū si n. adeo arcta vernosit et agnatus
cognitio ex muni militia pveneri h. n. sola prima
palior in donandi cā ex muniq laboq periculoq q

Societate.

societate et quocumque de sumenda est d. l. 4. quae ipsum
facto ex amicitia militari deprompta eo fortior erit
dot si donator alios agnatos habuerit propinquos si non
commilitonis tamen meminerit ergo erit non sanguinis
ratione non propterea dedisse donationi caussam
sed ob munem militiam ~

4 Ex his iam apparet quod si castren
se peculium ex rebus quas subse continet ex qualitate personarum
quarum respectu castrensia bona considerantur seire oportet ea quae
in castris adquiruntur in persona tamen filiifam. obtinere nomen
castrensis peculii, nam ut communiter ostendimus peculii vox diminu
tiva est et positivum patrimonium denotat l. depositi. § quod si ff. de pe
culio et d. de peculio pusillum autem dicit ordinem et relationem
ad patrimonium magnum quare parentis est a quo ejusmodi
bona castrensia subducuntur et filio aplicantur quasi patrimo
nium ipsius particulare ex universa patris substantia
detractum videatur et castrensia in patrefam. sed non sub
appellatione peculii sed bonorum est non alia acceptio peculii cas
trensis alia bonorum castrensium et non solum privilegiis
distant sed etiam effectibus ut infra latius 6 ~

5 Absoluimus jus peculii defini
tionem seu [illegible] inspectio an peculium hoc ad patrem pertineat
an vero ad filium et ne inani disputatione res pertexemus
resoluendum est generale adquirendi jus quod ratione potesta
tis patri competit in bonis filiorum non ad ventitia solum per
tinuisse sed etiam ad castrensia bona ut probatur genera
lia verba legis placet 79 de adquirenda hereditate legis
l. siquis a parente quae magis in specie l. filius fam.
118. ff. jure pristino ad l. falcidiam cum aliis de quibus max
fusius verum inter alia privilegia concessa militibus et i

llud

et illud indulgetur constitutionibus ut haec bona militis quae
quaesita ad filium fam. pertineret non in proprietate solum sed etiam in usu
fructu. l. ex nota. c. de thoe lib. l. 3. c. eod. lex cum oportet usu.
exceptis C. de bonis quae lib. § videtur in inst. per quas personas ea
q. ut proprium patrimonium possiderent velut patres fam. l.
3. § Pomponius de minoribus. l. 2. ad macedonianum concessa est
de consequentia et administratio bonorum et libera dispo
sitio non tantum inter vivos § 2. C. filius sed etiam ultimo mortis
causa prius quod non est permissum. l. 1. de militari test. l. filius fam.
[illegible] de donationibus.

Ubi cavendum est a Castro ubi s. 3. parte
n. 149 existimante in castrensibus filio fam non acquiri
dominium sed administrationem duntaxat credatur tantum ratio
dominus fuisse si jure disponendi sibi concesso utatur cui
etiam n. 1. quia constituit omnibus legibus quae supra ostendi haec bona
proprium patrimonium filii esse plane nec proprie dici posse neque
patrimonialem nec patres fam censeri nisi bonorum proprietas
filii esset neque soli administrationi nullus locum connexum
non est sed onus.

2. exponendo d. legem cum oportet § in quaestione
nec usum fructum quae dicta explicant casum magis dubitan
dum et ostendunt in castrensibus tantum abesse ut proprietas ad
patrem pertineat ut nec usus fructus ipsi tribuatur quod difficilius est cum / queratur
soleat in adventitiis ad patrem pertinere licet proprietas filii sint.
3. quia nemo ambigit filium militem castrensibus utifrui jure
et independenter a patre ab hoc jus sive in actu sive in / +at
potentia consideretur ad filium pertinet non ratione servitutis personalis
usus fructus (alias diceret. Viueret jus utendi haberet nec illud
cedere possit § fin. de usufructu) sed ratione pleni dominii.
4. quia licet possit haberedominium rex sine libera dispo

nendi facultate ut in bonis dotalibus vidére est, in rebus minorum quo quis alienare hic l. 3. C. de in integrum restit. tamen est contra nemo potest eo liberam habere facultatem disponendi de re illa. Et contrario quin haec potestas ex jure dominii dirivetur nam quod creditori conceditur ut pignus vendat, quae contra quis alienare hic non est eo liberum est sed ita demum si ei non solvatur et hoc casu non poterit de re illa disponere nisi pignus cuius dominium impetraverit d. leg. 2. C. de jure dominii impetrando nec pignus donare aut permutare poterit sed propter se vendere eum quo filio sine dicto liberam conceditur dispositio necesse est ut proprietatem bonorum concedamus. § observandum est dicere filium dominium retro fingi si de re disponat, nam fictio nunquam habet locum nisi necessitas subsit eius inducendae et aequitas prout docent communiter scribentes in l. si is qui de usucapione cum quo non impletur ut pro filio dominus sit castrensium quorum fictione utimur.

7 Sed hic castrensium proprietas ad filium pertineat hic etiam Principum indulgentiam adquisitorum quorum in ipsorum parentis sit non extinguit radicitus sed suspendet duntaxat et si filius promissa sibi peculii dispositione non utatur dominium patris quod ob dormierat resurgit eaque bona non iure hereditario sed ut extranei cum liceat sed peculii illa et ut pater ex vi patriae potestatis occupat si filius intestatus decedat. l. 1a et 2a d. tit. inter quos succedendi modos larga differentia est, nam is qui illa hereditario ut heres venit propter etiam actionem tenetur et in solidum creditoribus hereditariis respondere cogitur. l. more §. de eadem hereditate. at vero qui iure peculii bona occupat eius obligatio et tempore circumscribitur et quantitate cum non nisi intra utile magnum et per ut peculii vires patiuntur creditoribus filii respondere compellatur. l. pater

17

17 in princ. et § 1.o D fitt. l. 1.a D. qdo de peculio actio.

Nec obstat qd cu domi 8

niu patri queratr n idq potuit remanere apd filiu. l. si

ut certo. §. § si duobq D. comodati. quemadmodu n possio apd

duos in solidu ee pot. l. 3. § ex contrario deadq poss. qa res

pondetr idq n dominiu ad duos ptinere p solido pot

cq rezoq ciuile. ciuile et nale dominiu recte poss apd duos

reperiri put in rebq dotalibq cernitr quas constante matrio

mariti ee certu me et eo soluto uxori p illis iudicandu

competere vindicatioe l. in rebq 30. C. de jur dotiu que n

nisi domino datr. l. offm. 9. l. in rem 24. de rei vindicat.

et ita utile dominiu penes unu direcu apd aliu ee

pot. l. 2.a si ager vectigalis. l. sup fundo 74 de rei vin 11

dicatioe. juncto § ex diuerso institutis de rerq diuisio.

quemadmodu onerari penes unu duplex dominiu ee pot

l. 3. § secundu literam que habet adiectio dominij de

usucapioq 15. § Julianq de damno infecto junctis hijs

que tradunt cortiq lib. 1.o disputationu. c. 10. et 12 Fornerio

lib. 2.o selectionu c. 17. multo magis penes diuersos ee pote

rit sic et hi dominiu legale bonoq castrensiu penes pa

tre e qd sic ciuili ex vi patrie potestatis queritr jure

patria potestate et nale dominiu apd filiu manet ei

q omnes dominij effectq lex tribuit priuilegio mili

tiq eo tm effectu dominio ciuili reseruato si filio de

bonis n disposuerit.

Ex supradictis resolutione circa adquisitioe castra 10

ensiu 1.o infero interpretatioe ad leg. 3. de bonis proscri

ptorq ubi confiscatis bonis filij fam. castrense peculiu

apd patre manet cuiq rao ex mira ratioe petenda e ut

communis existimauit ex Claro lib. 5. sentiarq § ult.

q. 78.

q.e 78. n.o 13. Cobb. lib. 2.o variar c. 8. n.o 7. Menoc. de recu
peranda rem.o 9. n.o 69. sed magis ex eo quod cum castrensia
sint de potestatis patris quaerantur et quidem cum effectu. si de
eis filius non disposuerit, si moriatur civiliter per ut inde
portatio contingit l. 1. §. ss.o de deportatis de s.is tabulis. l. Ga
llus § ad quid sit tamen de lib. et posthumis et de bonis non dis
posuerit patris esse incipiunt quoad dispositionem quam
et retro dominus fuerat nec videtur de his disponere filius
deus delinquens nec jus disponendi quod illi reddit favore
continet et alienationem voluntariam quae vero ex conditione
resultat necessaria est et poenam irrogat per inde subter
minis privilegii non comprehenditur.

11 2.o infero interpretationem ad l. filius
fam. 18 ad l. falcidiam supposito leges falcidiae beneficium
eis tamen spectare qui hereditatem restituere cogitur ut heres
gravatur l. cum filio §. ss.o de renuntiatione de legatis 1.o l. mulier
22 § ult.o ad Trebellianum vero cum pater castrensia bona
nomine heres occupet si de eis filius non disponat orta est dubi
tandi ratio an 4.a detrahat si codicillis ab intestato fa
ctis rogatus sit per mortem suam castrensia restituere
et cum per medio illo tempore dum dies fideicommissi venit filius
de bonis non disposuerit sed pater ea ut peculium possideat et
ut peculium restituat non videbatur 4.a modo frui debere
sed respondet Paulus 4.a detrahatur quia licet pater jure
pristino id est patriae potestatis ea bona possideat ut pater
tamen dum restituit in hereditatem ad turnum et pater heres
fuisse intelligitur quia dum filius de restituendo rogavit
per patre se gessit et privilegio disponendi in favorem fi
dei commissarii usus est quod est proprium eius qui est heredem re
linquere potest et hereditatem alienum aut a peculio quod penes

patrem

patre ꝑpetuo manere debuisset quoniam filius de eo disponere possit docent ꝑ alios Lusat in posthumis th. 11. quęstionum Pauli in dl. 18.

3° ex p̃dictis patet ratio differentię et similitudinis quam ostenderat Metang in l. ex castrensi 18. § feruos D. h. tt. ubi in adquerenda impo nendave servitute p̃dijs castrensis peculij patrem operat ꝑ dicto cui bonis interdictum est quęm ostat res suas augere posse et meliorem suam efficere diminuere non posse. l. certi conditio. 9. vers. quoniam infine de rebus creditis. l. si cui. 6. de solutionibus obligat dixi tractatu de oblig. c. 2°. n° 35. sic et patri servitutem castrensi p̃dio adquirere pot in quo ostendit l. C. dominium est p̃dijs nam nemo nisi dominus servitutem p̃dio adquirit. l. 1ª et 2ª communia p̃diorum imponere tamen non pot nec p̃dium castrense seruum efficere quia id impugnaret filij dominium et administrationem docent ꝑ Cujatius in dl. 6 Decuora in l. scuratorem D. de lestir n° 95. C. de in integrum restit. in dl. cum oportet 3 p̃. 6 12

4° infertur interpretatio ad legem contra D. de castrensi peculio. l. 3. C. eodem cum l. ultª. D. ad Tertullianum in l. 11. et 3. nihil patri ex castrensibus deneri dicitur in quo jus integrum filij ꝑ creatur et libera generalis ꝑ rerum disponendi facultas. at in l. ultª. non eo modo habetur ꝑ patrefam et in eo jus parentis ostenditur si filio de rebus non disponat cuius virtute in bonis filij intestati patri matri ꝑfertur cuius decisionis ea ratio dubitandi erat. nam et si in bonis filij seu sui siue emancipati potior sit causa patris. l. 2ª. § obstitit ad Tertullianum & ꝑferuntur in s. 1ª eodem tamen cum filius fam. miles ꝑ patre habeatur et quod ad eam bonorum nec seruus existimetur. nec etiam emancipatus sed ultra emancipatum 13

cipatrod sui iurisque ad modum si morte patris ius suae potestatis venisset consequens videatur ut filius qui in bonis patrem havere non videatur si intestatus decessisset matrem sortiretur heredem. Verum contra eum respondet Pomponius quia ius patris quod filio redditur extendit ut liceret de rebus disponat et patre sit quoties iudicio ipsius deferenda successio fuerit eo autem cessante pro filio haveretur et patrem havere intelligitur qui iure peculii bona occupet &c.

14 § Ex eodem fonte manat verus sensus legis ex veteri filij 46 de leg. 1° cui exponendae multa interpretes comminiscuntur ut patet ex his quae refert et impugnat Ant. Dechar. in d. non solum an. 15. de legatis quibus omissis ipse astuso ita enucleat legem sensum eam in partes secat 1° legatum servi castrensis peculij quod a patre relinquitur valere ait. 2° diringit quod si non valeat confirmari pro moriente filio nec de peculio disponente eo autem casus nullitatis revocat si servi pro indiviso legetur aut a patre pro suum esse servum existimaverit non aliter legatum si in decedat intestato filius patre superstite quia retro dominus fingitur servi castrensis infirmum legatum convalescit supervenientem dominio quod in initio defecerat idque fictionis retrotractive potestate &c.

15 Acuta tamen solutio et tanto viro digna sed quae mihi in multis difficilis visa est. 1° quia ut ostendi dominium castrensium parenti adquiritur a principio cuius virtute servitutem pro dijs adquirit interim et alia id genus quae domini iure aguntur aut nec dispositio rerum data sit nec permissa administratio non pro ex defectu dominij debuit vitiari legatum nec ex eo quod alienatio patri prohibita est namque legatum non continet alienationem

p(er) sert(e)

p̄ sente quo filio p̄ iudicet sed q tempus mortis dilatus ~.

2º qa fictione 26
legatus substineri n̄ pot cum n̄ concurrat eius inducende necessitas existente penes patrem dominio cuius roe legatus valere incipiat et quamvis in eam rem fictio opus esset cessaret vtique sed cum iuris regulae quae fictiones retrotracti ... n̄ admittunt nisi vbi vtrumque extremum habile e a quo ... indoque e ut filio apud hostes nato et recepto si ad ... bitatem reuertatur ius postliminii n̄ p̄ficiat. l. 1. § sed apud ad Tertullianum. l. 1. C. de p̄ terminio reuersis qa fingi n̄ pot retro in civitate fuisse qui in ea natus n̄ fuit aut saltem recepi et cum ut munus cuius fictionis sit extrema ... generaliter q. medii temporis roe intri oportet ut in utroque termino habilitas respiciatur v cum pater nullo tpe habuerit servi castrensis dominium ut hac retrotractio habeat n̄ cui ... tempus illud quo decedente filio ab intestato pater dominus ee incipiat ~.

3º qa si legatus hoc inutile e fictione confirmari nequit nec ulpianus id fictione effici aut 17
sed ea duntaxat decerni legatum cum effectu datum a suo roe dominii qd retro penes patrem fuit interim tn̄ dum supererat filius infirmum erat propter suspensionem iuris constitutionis ut inde similis casu loquitur Papinianus in l. penult. de suis et legitimis. ~. Denique n̄ obstat in d. l. 46. de ... pluribus casibus contineri validi legati et a suo inutilis cum di- uersae legandi formulae n̄ appareant sed unicum tm̄ in quo legatus valet et filio de servo n̄ disponente habet effectum idque indicat copula et quae eandem casus seriem notat. nec l. 1ª legis pars ad legatum damnationis relata roem dubitandi ... habere pot cum constet servum filii le-

gare.

18 gare patrem posse per rem quamvis alienam &c.

Quare his omissis ego in eis censui. Quem illum in 1.a parte de valore legati accipiendum esse. in 2.a de eiusdem consistentia et effectu et utrobique de legato vindicationis agi ut Cuiatius agnovit ad pandectas in d. l. 46 quod difficultatem subterfugerit et verum sensum assequtus non fuerit illeque exit quod si pater servum castrense filii legaverit per vindicationem legatum valeat. Quod in eo legandi genere dupliciter tempore dominium rei legatae penes testatorem esse oporteret et mortis tempore et eo quo testamentum efficiebatur Ulpianus in l. fragmentis tit. 24. Paulus lib. 3. sententiarum tit. 6. Verum est quia ubi filius ex causa militis servum lucratus est consistit eum cum patris effici et quod tale dominium infirmum sit dum filio alienandi servi potestas est. Sufficit tamen ut legatum ipso valeat, illud desideratur ut filius ius suum porro ut consistat id est ut ab initio validum et perfecto perueneret effectum habeat illud desiderabatur ut filius ius suum neglexerit veluti si vivente intestatus obierit eo quod existimo respexisse Ulpianum in d. l. servus dum valorem legati ab eiusdem consistentia separavit qui ipse legare potest servum filii sine eo quod filius superstite patre decedat. non tamen consistit nisi simile quod suo filius non utatur alias qui eandem validitatis legati et consistentiae eius rationem ineundam esse dixerit fateri compellitur Juris Consultum sibi ipsi contrarium et inepte verba geminasse dum in principio simpliciter ait legatum vallere mox subiungit necesse est ut valeat quod ad patrem peculium pervenerit. quo distinctio in utroque casu facienda est per ut suadet etiam nata dictionis et quae diversa et inter se non colorentia nectit &c.

convenientia

Nec vero quoque

19

Nec rao quaz Paulus asignat stradicit his dicis legatis exco assisteret qd retro credit patr dominium in servo habuisse qd est requirit ut legatum aptio valeat qa respondebr dominium qd. I.C. assideret ad legatis esse etiam consistentia non est illud qd ratione patrie potestatis haud patr. Vivente filio obumbratur et contradictoribus impeditum sed qd eodem defuncto cum libera disponendi facultate nanciscitur non est dissimilis realiter sed idem numero dominium tamen qualitate affectus quoniam cotpre non habuit quo filio sed successit retro tamen habuisse dominium illud rei eventus ostendit. Vivente adhuc filio idemmet dicere legatum vallet non legatum consistit sed est firmum et non si cotte dato decedente nequisquam existimet retro I.C. consultus considerasse in patre plenum dominium ut legatum valleat sed ut retro consistat debat contrahere florentino lectio consistit legatum. quam cum in prioribus referat legati firmitatem et effectus respective ex eo est revocanda fuit eius causa videlicet plenitudo dominij.

20

San de castrensis peculij effectibus primus ut de castrensibus testari possit filius familias quod non est permissus in quo distinguendum est illud veterani et eius quod adduc in castris est qd attinet ad liberam de bonis testandi facultatem idem est sicut patr praeterierit et eius potestate est querela patri dantur. l. Papinianus ff. § Papinianus de inoff. qd tamen jure Codicis immutatum est l. ult. in fine C. eodem in qua illud mirabile valde visum est qd cum privilegium illud tribuitur militi quo bonis castrensibus sicut castrensia dicta spectat non videtur inquantum sub nomine peculij continentur qd in eam sit una ratio filij sui patr querela non expugnet tamen emancipati

de

de castrensibus disponentis pater querela rescindat ex quo et illud in consequentiam resultat ut pater non impugnat testamentum filij sui militis filius autem patris militis rescindat testamentum. contra in ca. de inofficioso par. sed utrumque contra l. nam et si. ff. de inofficioso.

21 Sed ea ratio discriminis pro Fulgo filius inde dependiam placuit Corras. lib. 2. miscelaneorum c. 11. quod querela et competit. quia ab intestato heres esse potuit l. postumus § impubes et l. nam si quis ex his l. mater decedens de inofficioso plane patet ut supra n. ostendimus non ut heres succedit intestato filio militi sed eius bona jure peculij occupat ergo querelam non habebit. Verum et illud ex adverso consequens est ut si filius emancipatus testamentum eius querela subiaceat d. l. ult. in ver. si non quia scilicet emancipato filio pater ab intestato heres est.

22 Sed ego et plerisque ex interpretibus placuere et admissere mihi meum non explent animum adducor ex sequenti quod in castrensi peculio militis intestato decedentis potior est causa patris quam filij eiusdem quam nepotis etiam si per adquisita castrensia ex filio emancipato nepos procreatus sit. nam cum patris alterius fuerit ex eo tempore competens quo filius miles bona quaesiuit non potest nepos differri nec cum patre concurrere quia iam retro dominus est si ergo nepos iste contra testamentum patris Veterani querelam habet quia ei ab intestato heres est. quoniam et pater habebit cum ab intestato efficatius jus habeat quam nepos cui anteponitur.

23 2.° quia querela non competit et qui potuit ut heres ab intestato succedere in quantum heres est pri uatiue sed in quantum successor in bonis ex legis dispositione.

dispositio ut ex eo patet qd cognatis querela peti d. postumo qui tn heredes n. st sd successores ptorij & quos aut de bonorum possessione qo li patr heres filio in peculio n. sit cu tn in eo succedat ut patr debuit querela haurere jure peculii n. obstante s. d. ratio que si fuerit d. vera est etiam jure veteri querelam patr abstulisse cu tn illud patr n. ut heres succederet sd jure peculij d. l. 1a et 2a de castrensi peculio.

3o qa hereditaria filij sui d. emancipati. 2a roe assignata etiam d. Vincit qd filius d. patris veterani titulo querelam haueat in terminis noui juris qd in d. l. ult. induci aiunt qa ei ut heres succedit et d. patr d. tit. filij querelam n. habeat qa in castrensibus ab intestato heres n. e. hic aut tendit d. regula d. legis nã et. 1. 15. de inofficioso que eandem pietatis rog. inter patrem et filium considerat in eam successionem et querelam d. qua hereditaria constitueretur que solis Vbis haberet et simpliciter heredis titulo imponeretur n. rebus. 24

4o ferre n. poss qd palios docuit ner. dnt. in pro de inofficioso nº 76 sub. in d. l. ulta. 25 C eodem nobis sit stringi titulo querela impugnari n. posse qui olim poterat conuincitur n. 1. qa hodie de nouo jure introducendo nulla mentio fit nec de peculio castrensi sed tm de quasi castrensi in quo exorta dubitatio et quo ad psonas et ad res. d. legi ultime dedit ut ex illius initio et pgressu paret p quam aut utrumque peculium sed dinitiaque equauit illud tm priuilegium qd quasi castrense peculio defficiebat ei communicaret ut sub titulo hoc querele n. subesset in quo et castrensia jus nobis n. fecit sd qd iam ante in militari

titulo

ltt° p̄cedebat d. § Papinianus in 2° p̄te l. si in testa[ment]a
2° § de inofficioso de eodem ad quasi castrense castren
se p̄duxit ut patet ibi hoc nihilominus 2° q[ui]a Justinianus
ubi huius privilegij mentione facit ad jura antiqua se
refert ut patet in pri[nci]p[i]o ibi cum antiquis et in fine ibi
secundum dictum veterem legum sanctionem sed veteri jure dicti ltt[ra]s
militantis tamen querela denegatur et nihil ibi de ltt°
veterani disponitur. ~~.

26 Quare resoluo omni jure ltt[ra]s Vete
rani querelae subiacere id q[ui]dem cum in patre quest. tanquam in
d. § Papinianus multo magis in filio Veterano p̄ce
dere cum minus juris in testando datum est. et plurimi
juris p[ro] emerita stipendia relinquitur ut sui testari
possit. pr[ae]ter q[uo]d non est p̄missum cum tamen id datur suo jure habent
non ex privilegio. accedit q[uo]d q[ui]a a militia recessit non nisi
jure communi testari potest. l. nequidem 17. C. de ltt° militis
§ instituta eodem plane jus commune querelae tribuit
contra ltt[ra]s filij l. 1. l. nam et si 15 de inofficioso idem
in eo qui militia togata fungitur est ut quasi Veteranus,
eodem privilegio cadat sed dictum tamen ab armato milite
in eo distinguitur q[uo]d iste hujus juris sint retinet peculi
orum qui aut qui quasi castrense habent si patris
fam. non possunt liberos detestari citra querelae metum
d. l. ult. ibi sed hoc ~~.

27 Unde fit ut dicta supra observata n° 17.
inter suum et emancipatum non p̄cedat in his qui castren
se sed qui quasi castrense peculium habent ratio autem
discriminis nulla alia esse potest quam quae ex modo
concedendi privilegij desumitur nam filijs fam. militibus
jus id tribuitur ratione militiae non quia filijs. sed quia mili

tibus

tibus d. prio qq n' e permissus b de eo qd in castris ad
quisierint, quia appellatio et militum et honoris cas
trensium ad filios pertineat etsi si patres fam. sint
durat privilegium. at his qui toga militarint jus testandi
datur limitatum ad peculium quasi castrense quo per eman
cipatione deficiente deficit et privilegium nec eo favore
digni qui in toga agunt quo qui pro salute Reipublicae
se fortunas suas morti exponunt qd si inquiras
cur hoc privilegium quamvis etiam n' emancipatis concessum
sit sui. Respondemus qd magis egebant sui facultate
disponendi: qa nihil proprium habebant quam emanci
pati et sic filiis succurritur inquantum filiis n' patris
fam. sint et haerede Veteranis.

His autem qui actualiter in militia 28
est sine metu quamvis testentur sive descendentes ha
beant sive ascendentes l. de inofficioso § l. lit. 24
C. de inofficioso. nec id corrigitur ex auth. utrum
de appellatione cognoscitur & utrum collatione d. nam b tm a
git de causis in exheredatione patris exprimendis
quemadmodum in patre exheredante cautum erat ut
per causas etiam statuitur ut libere quilibet testan
di habuerint parentes sine expressu causa n' excede
dent id autem in Veteranis filiis fam. sive armata
sive togata militia post eam Verificari pot quia jus
testandi haberent quam militantibus privilegium admatur
accedit qd in d. § justum de exheredatione n' agitur princi
paliter antecedens sed in necessarium antecedens plane
ex subnexa exheredatione n' debet induci tot juris
correctio atque ita sensus erit qd ubi filius tenetur patrem
instituere nolit n' aliter satisfaciat quam si ea parte

xi

ritionis et exheredationis exposuit idq recte
agnovit Senerius quia omnes leges Codicis que
ex authenticis corriguntur notaverunt tn Senius d.
judicium n supposuit d. leg. ill.a et postquam in morte
eoq manere intelexit habeo huius Senius assertore
qui et hec scripta Vide Donellum lib. 19 comment. c. 5. Ubi
facere personam scilicet ecclesiasticus separare quequa
demus de quasi castrense peculio testari posse si legiti
mis filijs deinde parentibus relinquant auth. pres
biteros C. de Epis. et clericis. nec ecclesiastici nec mu
neris magis tenentur pietatis officia exercere quam se
culares qa plus juris in rebus ipsis ecclesiasticis tribuit
donec pertinet cum n soles de quasi castrensibus sed etiam
ad Venditis testari eis permissus sit qd tn non simpliciter
nauimq S. l. 3. huius tit. a n.o 50.

29. Sed hoc novissimi Castel.s et sic co
rrepta esse consueverunt quos refert Ant. 1.a n.o 77. Ubi
n obstare ait tm 6. tit.o 17. p. 4.a que sit liberam dispo
nendi facultatem de castrensibus filio reddat id tn addes
positio d. inter vivos referendum e n in tit. in quo ita
libere disponere pot sed tn juris regulas que legitima
patri relinquunt iacet, n. lex illa sub tit.o de patria po
testate in quo n de jure testandi sed de adquisitio agi
debuit sed mihi n placet nec generalia verba legis
hanc restitutio n admitterent quam qd ad justestan
di necessariu referenda ss n cavetur ut de castrensibus
filij qd velint facere sed privilegij ita ut in eis nullus
jus pater habeat nec frater. et plus quam certum e fratrem
vivente fratre nihil in his bonis consequi potuisse sed
tm d.a lit.o 3. posita de in officio so quo disponendi li

cent et

querela l. fratris C. de inofficioso q° disponendi libertas ad jus ttt.° referenda nec ita lex illa aboleret att.° qui supponit nam quemadmodum occassio potestatis de qua agitur disputandum fuit de bis quae illius ro.e patri quaerunturr ita et de his quae non adquirunturr quorum mentio non plene fieret nisi et ad actum inter vivos et ad testamentarium pertineret meliorum illius privilegii non ita expresse in legibus partitarum mentio fiat sed lex ista illa ad ttt.s referri non posset non ideirco qd cesset tum habeat miles in bes tando privilegium intelligi deceret ademptum ea lege quae non solum id non derogaret verum ne ad cassum quo privilegii vno haberi potest pertineret ceterum l. 6 tau ri quae est lex 1. tt.° 8 lib. 5 recop. expresse id correctum ut lex dum ascendentibus jus succedendi in bonis descendentium scedit et quidem in omnibus cuiuscumque qualitatis sint quae ista etiam castrensia bona comprehenduntur sequuntur Peralta in l. ª de heredibus instit. n.° 181. Gomez tomo 1.° Varia cap. 11. n.° 36 Pelaez de maioratu 1. p. q. 1. n.° 23. quos sequitur Juan Gutierrez lib. 2.° practicarum c. 96. verum ego in rigore disputationis contrarium verius existimo 1.° qa d lex 6 separat successionem ascendentium successioni descendentium cuius modum cum 6 non exponat ad antiqua jura se refert. at nullo jure revocatum est privilegium qd militari ttt.° ut castrensia sedit ubi filius parenti succedere potuisset q.° nec in successione parentis filio adhuc revocata inducenda correptio est 6 v. 2.° qa bona illa de qualquier calidad que sean expresse referuntur ad qualitatem bonorum intrinsecam quae ipsis bonis cohaeret ab intrinseco ut debet sive mobilia sint sive

in

siue immobilia siue incorporalia ut iura et actio
nes quae ad qualitatem extrinsecam quae bona asiunt
respecticam ex qua adquisitio processit h. d. in his
verbis s. dicta intelligi possint siue ad effectum refe
rantur quae filius a patre habere potuit ut aduenticia
quorum solo usufructu filii sit vincia cum fructibus sed
ad castrensia pertineberunt deg de iis a veterano tituli
fiat. 3o quia generi per speciem derogatur. l. in toto de
reg iuris. siue generi sequatur species l. legatum § ult.
d. de adimendis legatis siue antecedat. l. uxorem 39
§ felicissimo. l. heres. d. § ult. ~~[illegible]~~ de legatis 3.
disputaui in d. decade c. 7. no. 1. ut h. d. lex 6. genera
lis sit ex speciali militis priuilegio priuilegium milita
ri deuet. cum eo deducto ad plures casus pertinere possit
et quoties lex prior sequi non iuatur ideam tenuidem
uet et proinde interpretanda tamen si illi inesset l.
non est nobis cum sequentis d. de legibus nec stracum

Caput. 5. de quasi castrensi

Peculio quod sit ad quas res personasque pertineat qui eius effectus. etc.
ab eodem Ill.mo D. Joanne chu
maccero de soto mayor

Nº 1º. Cum Imperatoriam maiestatem non armis decorari solum sed legibus armari decet pendeatque eius splendor non ab iis minus qui inermem militiam agunt quam qui armatam. aequum fuit utrumque invitare premio ad reip. munera capesenda. sive bellica sive togata qui ad castrensis peculij imaginem quasi castrense effingere Imperatores dicta nominis similitudine ab qualitate artificij pertinet ad eos qui in sacris palatijs constituti militiam togatam inserviunt l. ulta. in prin. et in § 1º ult.º C. de inofficioso sed quia non satis constat ad quas personas huius peculij apellatio referatur quidve contineat de personis deinde pluriamque prius aeturi mox de rebus

2 Et inprimis certum est ad filium fam. peculium hoc quasi castrense pertinere sub nomine peculij ut d.º in castrensi probavimus hi sub appellatione bonorum etiam bona quasi castrensia in patre fam. considerem habeamque in eo omnia privilegia quae in patre cadere poss. ut postea dicemus ut non sola patris filijve persona quasi castrensia bona faciunt sed adiuncta reis publica administratio dignitasve qua reip. exercent d. l. unica de salaria ex publico. l. 2.a tit. 2.º p.a 3.a l. in tit.º 17 p.tida 4.a

80

docent Conanus lib. 9 comentariorum c. 9 n. 4. Me
dices lib. 2. distinctionum c. 90. Quesada diversarum
questionum c. 7. Caldas in l. si curatorem verbo lenij
n. 98. l. deinintegrum huius generis sunt omnes
Senatores Profecti et alij qui et ex publico vel
ex Principis largitione salaria merentur. l. ult.
C. hoc tit. de castrensi peculio l. 40 tit. 17 p. 4a.

3

Si de sumptu ex publico stipen
dijs percipiant, sive a privatis dummodo causa publica sit
et ad Reip. moderamen pertineat, quasi cas
trensia habere intelliguntur ut sunt assessores qui
publico officio vacent d. l. ult. l. valeat C. de asse
ssoribus salaria sua a privatis sequuntur. C. Statutum
§ assessorum de Rescriptis lib. 6. l. cum advocati. l. advo
cati C. de advocatis diversorum judiciorum qui a clienti
bus salaria habent. l. 1a § in honorarijs de varijs et
extraordinarijs cognitionibus. l. ult. C. de sententia
. lib. 12. ut d. Navarrus in manuale c. 17 n.
42. . Menchaca de successionum creatione § 24.
n. 4. Caldas multis relatis ubi supra n. 98 cum seqq.
ubi idem jus pertinere ad D.D. Fabeliones et procura
tores nostri regni publico officio insudant cum in hoc Reg
no collegium habeant approbatum et numerum certum et
finitum et inde munus publicum obire dicantur
argumento legis nemo § l. de dignitatibus lib. 12. l. 1. C. de
primicerio eodem lib. Pereira in l. 1a tit. 11 lib. ordinam.
Quesada d. c. 7 n. 3. et in medicis late ut Di
minaldus in § 1 n. 57. inst. per quas personas Pala
cios Rubeos in Rub. de donatione § 62 n. 18. publico
nostro officio incumbunt et in Reip. observatione dixi

Petr.

quiā argto leges 1.ª ℐ de decretis ab ordine faciendis habentq a muneribus l. exemptio℥ & priuilegia l. ultª § ultº de muneribus & honoribus l. mediocr. C de professoribus lib. 11. Tirag de nobilitate c. 31 ∾.

4 Idq jus ad clericos derivatur, e qui militiæ celesti operam dare dicuntur. c. 1.º de clerico ægrotante § ex gradatio § actualis ℐ eg gñis mo valeticq argtu de militare armato ad celeste, l. Ucar dq in sua centuria lo 22. Menchaca de successionem creatio § 22. n.º 37. Caldas n.º 103. Castro n.º 162 ad c. 1.ª ℐ d tn ad clericos 1.ª tonsura, n. quinetiam prima ordo sacer n. sit 1.ª tonsura. c. clerici el 2.º de vita & honestate. nec leges tribuentes priuilegium clericis qui gradum tn habent post ad illud ordinem referri, qui sine gradu ē sd tm vigz gradibus parat. l. 11. in fine. lt.º 7. par.ª 1.ª ∾

5. Necessarium probat lex Sacrosanctæ C de epis & clericis qa præcedunt in illis clericis qui ad eccle. cultum elligebantur ℐ ℐ ſd n. ducebantur clerici quasi electi. c. 1. 21 d.ª quo sensu loquitur lex 1.ª lt.º 6. p.ª 1.ª hic n. & olim & hodie iniuria n. esset huiusmodi priuilegium communicare atque hodie fiere nullus sit q 1.ª tonsura n. initietur nec ad ea eligantur ab eccla. eiue ministerium aliquod exhiberent absurdum eē infinite, hominum multitudine hoc jus tribuere docent Soto n.º 4 Tenicus dist.ª 24 q. 1.ª arto 3. Caldas n.º 105. Castro n.º 167. cum multis quos referunt ∾

6 Ex his quæ circa personas diximus iam aparet qd in rebus statuendum sit quid sd. n. sui.

d. E.

dictorum vel eorum ex militia togata quam exerunt sive
secularis sive celestis adquisierint vel ipsi ipse
vel illorum occasione ab aliis id quasi castrense erit quod
in castrensi peculio quod lex ex castrensi D. de cas
trensi peculio et late c. superiore probavimus ubi fuit
ut donatio liberorum quam in filium pater confert ad
quasi castrense peculium pertinere debeat si iam vi
vente patre ita studium consecuerit ut militarem
efficiat nam alterius militia est quae ius publicum con
tinet cuius occasione privilegium indulgetur d. l. advoca
ti 4. C. de advocatis diversorum judiciorum Bart. in l. 1a
§ nec castrense de collatione bonorum Peretius in l. 8.
tit. 8 lib. 1o ordinamenti glossa 2a vers. 1o. ceto. Gomezius
in l. 29 Tauri nº 17. quos sequitur Castro 1. nº 169
Sed 2a ratio sententiam videlicet

donationem causa studiorum a patre in filium factam 6
non valere defendit Faber de erroribus pragmaticorum
decade 41. errore 7. moveturque sive donatio incipiat ab
stipulatione sive a traditione cum pater filio obligari non
possit nec quidquam possidere proprium quare ratione
naturali et propter potestatis vinculum non poterit do
natio producere obligationem nec aliquid iuris in filium
transferre l. si servo 31. vers. 1o et regulariter de
usufructu. l. sive emancipatis 27 de donationibus
adeo ut licet rem alienam filio donaverit posset pro dona
to usucapere. l. 1a § 1o ff. pro donato quia in quo tradi
tio dominium non transfert ubi tradens dominus
est non poterit conditio usucapiendi transire si do
minus non sit argumento legis l. ab his 14 de contrahenda
emptione ff. quia ut existimo cum eadem sit patris et
filii

et filij inadquiriendo persona non potuit inadqui[rendo]
filio nouacau vsucapiendi resultare et traditio pa
tris quo inco non obstitisset cum Justinianus in l. in
fectis nihil innouauerit ut testatur in l. cum oportet
C. de bonis que lib. quemadmodum haec donatio non valuit
non potuit loco est illi questioni an referenda est tamen
nec hodie deco dubitari oportet.

7 Sed attamen superior sententia
quam omnes fere uno quasi tenenda est quam confessus
in scriptis allegatis et rationibus supra [illegible] c. 2. [illegible]
[illegible] nu. 48. quae quadrat presenti illud addo pro solutione
superiores [illegible] quod cum in aliis peculijs castrensis quasi
castrense comparatum sit l. ult. C. de inofficioso.
quemadmodum inter patrem et filium donatio consistit et o
bligatio ex causa castrensi illa et ex quasi castrense fa
cta valebit nam l. in infectis nihil innouatum sit
tamen cum donatio ista licet materiali perfecta sit tamen
formali quasi castrensis (quia non simpliciter pater
donat ut pater est tamen sed [illegible] armatis et [illegible] mili
tis quasi [illegible] est liberalitatis extorquendis) bona
ipsa qualitate nobam acceperunt et adsilium trans
lata fuerint quasi castrensia obligatio ex ea causa [illegible]
sit cum filius in uno et altero peculio pro patre fam[ilias]
sit.

8 Ex quo apparet quod si pater ad sacerdotij di
gnitatem obtinendum filio patrimonium constituerit ex
Decreto Trid. ss. 21. c. 2. donatio consistat et fiat qua
si castrensis quamuis immobilia contineat et licet
immobilia donare filio in castra eunti patri non po
tuerit quia haec non apta bello gerendo et militiis
exercendis accommoda l. 1. C. de castrensi peculio lib. 12.
l. 4. C. fami[liae] erciscundae tamen cum ex splendore et cultu

ordinis

ordinis etiam melius clericus coelesti militiae inserviat intensius quam dulis intentius magis immobilia quadrant cum propterea causa haeccant reddituum proveniunt.

2.º fit ut si filio advocato vel dignitatem publicam exercenti gestione in cam... pater donet valeat donatio et quasi castrensis fiat quia militanti datur vel ad eam militiam eunti qui meruit publicum quod si studia auspicanti donatio fiat quasi castrensis erit quia tunc non militat sed ad militiam paret valebit tamen donatio in ea quantitate tamen quae ad alimenta necessaria sit et ad pretium librorum qui in scholis audientibus desiderantur et ita communis sententia obtinuit sed hoc ultimo casu non difficulter sententia Fabri defendi posset. 9

3.º fit adquisita clerico eccle... intuitu vel a se vel donatione aliorum ad quasi castrense peculium pertinere eam vero quae alia ex causa quae fuit vel a patre accepit adventitia permanere. Item vel fortiter vel non obstante eo quod alicuius possideatur nam donatio non efficit quasi castrensis persona possidentis vel adiuncta eius causa donandi consequenter in his bonis nullo pacto ... potius sed secundum ordinarias regulas adventitiorum et profectitiorum stimare deceat quidquid in secundum statu et communis quam resolvit Covarr. in c. quia nos 2.º delicti ... consequuntur plerique quos retuli et late impugnavi supra c. 3. huius tit. an.º 5. 10

Quibus adjicio non succubuisse communem sententiam ex l. 3. tit. 21. p.ª 1.ª quam expresse cauitratis fit non solum ut adventitia clericorum in quasi castrensia convertantur sive per clericatum quaesita sive ante. sed etiam ut profectitia ad quasi castrense peculium pertineat 11

neat

ptineat habeatq in his clerici simile priuilegium ut
ex fine legis patet qua ut ego existimo in ea l. n.
agi de adventitijs et profectitijs eorum dispositione in
ordine ad parentes [illegible] certum est hoc adquiri. sed in
ordine ad eccla ipsam an ei clericorum bona que quaerantur
quae totiq tit. mens est et destinetis peculiorum speciebus
resoluit clericum fauore extraneorum posset
profectitijs et adventitijs disponere (quod mortuo iam
patre intelligendum est qua nec dubitatur nec dubitari
potuit). n inter viuos solum sed et ult. ab intestato
vero proximiores usque ad 4um gradum succedere: at de
bonis ecclesiasticis quae profectitia dicuntur respectu
eccle a qua procedunt et quasi castrensia nuncupa
mus ratione priuilegij quo gaudent disponere ult. n poss
l. ult. d. tit. 21. vero cum tractatur de auferenda ~~[illegible]~~
dispositione in quasi qui in castrensibus sine limi
tatione permittitur debet plus iuris clericis accedere quam
militibus maxime in illis bonis in quibus neutri unquam
priuilegium sit concessum est nisi quo ad profectitia tamen ad
ventitiorum. in eam n ut disponendi ius nec administran
di sed adquirendi habeant ~

12 Denique ad idem peculium pertinent
donationes a Principe collatae. l. cum multa 7. C. de bo
nis quae lib. l. 7. tit. 17 p. 4a. quod respectu feminarum mi
rabile quidam visum est ut quasi peculium habeant cum
neque armatae militiae nec togatae inseruire possint
et feminae de reg. iuris et ex quo huius modi appe
llatio peculiorum deriuatur. l. ult. C. de inofficioso et
augetur difficultas ex l. 2a. tit. 21. p. 1a. quae hanc dona
tionem ad peculium adventitium reuocat ~.

sed.

Sed dicendum est quod licet in d. l. 7. donationes a Principe factae comparantur castrensi peculio quoad effectum ut in filiis fam. masculis et feminis parentum adquisitionem effugiant non propterea efficitur quasi castrensia et cetera eius privilegia quae huic peculio competunt communicari, tanquam juris antiqui correctio nisi in casibus expressis inducenda non est. tum etiam quia Justinianus in d. l. 7. huius donationes non appellavit quasi castrenses, sed ut renunciavit alia bona ad hoc peculium pertinentia in d. l. ult. C. de inofficioso ubi et privilegia ei concessa specialiter enumeravit intelligens ex utriusque peculii comparatione eo ipso communicata non censeri. Vel si aliquid esset castrensia vel quasi statuerit fecerit ad huiusmodi donationes non pertinerent in quibus diversa ratio militat argumento legis nec natalis l. de probationibus quidquid est sustinent Greg. in d. l. 7. per. Quesada diversarum quaestionum c. 7. et relati a Castro [illegible] 13

Nec ex his facit textus in § 1. per quas personas ubi cum exceptio debet esse de regula l. quaesitum 12 § denique de fundo instructo testamento filio utriusque sexus debuit exceptio castrensium advertimus Perriciega respondetur satis verificari exceptionem esse de regula ubi ad unum [illegible] pertinet cum ea tamen vera esse possit maxime fin. juris antiqui observatione quae ibi refertur est [illegible] quia castrense tamen peculium inventum erat cuius mulier incapax fuit nec eius in Digestis libris mentio habetur nam quasi castrense et privilegium Principis donationibus indultum a Justiniano habuit initium in d. l. ult. et in d. l. 7. quae non 14

recte

recte transcripsit lex partite dicta, huiusmodi donatio simpliciter efficit quasi, atque ita eam interpretari debemus ut quasi castrensis dicatur ratione privilegii, non vero ratione causae a qua procesit.

15 Nec obstat dicit huic legi partite d. lex. 2. tit. 21. quia in toto eo titulo bona clericorum in profectitia et adventitia dividuntur et quemadmodum ecclesiastica quae propter privilegia appellamus quasi castrensia profectitia dicuntur quia ab ecclesia procedunt.

Ad Difficilem lex. in l. Gallus 29. ff. de liberis et posthumis a D.re Marcos Diaz. anno 1614.

In pandectis Florentinis huius legis exordium ita se habet Gallus sic posse institui posthumos nepotes induxit, at in vulgatis codicibus post verbum Gallus addit Aquilius et merito: nam Gallus, cuius cautio in instituendis posthumis nepotibus recenset Scaevola, Aquilius cognominari constat ex §. etiam si parente vi et bene ff. ex l. 2. columna 9. §. post hos Quintus Mucius de origine iuris, quo loco Pomponius refert inter I. Cl. Quinti Mutii auditores nominis sui excellentis semper apud populum maxima autoritatis fuisse Gallus Aquilius, cuius laudes insignes Cicero scribit varijs in locis, quos congerit Otmanus in descript.e Iuris consultorum columna 9. inter quas

illa ē præcipua qđ v[ari]ās per multas sine cautiones eddi dicit ad Juscibile, qq. conscribendis max[im]e fuisse deditas testatr Franciscus Duarenus in explicat[ione] Supr. l. pagina prima in fine ex dispositione caus[a]e de dolo malo, quas Averruncas malitias [?] spium appellat Cicero. 3. de natura Deor: forte stipulatio qua oēs obligat[ion]es complo ferunte: et ideo Aquiliana appellata l. et uno 18. ff. ceŋ rei de acceptilat. §. 1. in 2. ff. qq. tollitr obligat[i]o legis Aquiliæ si fides Sis adhibenda ē, qui existimāt Gallo Aquilio autore id plenisitas fuisse rogatus, de quo in l. 1. et per totas ad l. Aquiliam; Sex Galli formulas referunt Jason Sic n. 2. Duarenus S[upr]a Petrus Gilbenius in cōmētariis ad Sane l. n. 4. Cicero 3. Officiorum: qq. inferior n. ē, qua induxit, nepotes posthumos a patre præcessos ab avo posse hæredes institui, de qua S.

2 Cuius tanta ē difficultas, ut re, et fama difficilem hanc l. appellent cum Vidiano Sic Bar. Alciatus, et Jasoni illico in p[rinci]pio, imo difficiliores ex toto corpore Juris, et inter oēs ll. mul[tas] subtiliores, nullasqꝫ obscuriores inveniri,

testantr Accursiy in § fin. sectio ultimo q.a et Aile Genius sic n.o 1.o V.le Judex, q errans, et per imprudentiam male judicat facit litem suam, et obligatr parti lesse quasi ex delicto. l. ex malefitiis 4. § si judex de act. et oblig. l. fin. de variis et extra ordinariis cognitionibus, proo instit. de oblig. que ex quasi delicto l. 24. tt.o mas si por aventura tt.o 22. p.ta 3. si errat in materia sujus legis: qa fortissima e, et valde difficilis minus erit puniendus teste eodem Accursio in d. proo de obligat. que ex quasi delicto ex textu ultimo, quem sequuntr Jason, et Fortunius Garsia sic ubi supra ante n.o 1. Gregorius in d. l. 24 q.tee glosa 6. Paz in praxi brimi tomi. i per tempore n.o 55. Permittitr enim I.C. in materia sujus legis aliud interrogare, nec arrestr ei respondendum e, que ad mi.ubi Domitio Labeoni respondit Juventius Celsus in l. Domitius Labeo 28. l.a tt.o antecedentis: nam in re adeo obscura Juris ignorantia, si quid turpis e in civilis scientie professore d. l. secundum 10. § Servius autem de origine Juris, late culpe n e adnumeranda: quem adm.ubi adnumeraretr in materia n intricata, et scrupulosa, que n ita ciudit fin. Juris apices, nec tot e plena subtilitatibus l. late culpe 223. de verbis sig.

Judex errans in mat.a sujus legis mitius punitr —

ignorantia sujus legis late culpe n adnumerati

juncta l. leges sacratissimae 9. C. de legibus doue cum aliis a se citatis Lancelotus Galiaula in repetit. huius l. n.º 1. et 2.; quod hoc obseruat legis comendat.e et velut praefat.e quadam, ne illotis (quod aiunt) manibus tantam rem agredi videretur sequutus Caius Iure Co. in l. 1.a de origine Iuris.

3 Sed quia in re tam ardua, et subtilitatissima est praesidium ad praeceptorum comentariorum recurrere, quorum oppiniones, qui sequuntur si in iudicando errauerint honeste excusantur, ut docent arg. in l. diuus 23 ff.º et Sabinus de recepti arbitris Abbas, et Abilesius, quos refert Paz ubi s. n.º 57.

quod sequitur oppiniones magistri ex qui recte excusatur

ne in me vnguam hoc rejiciatur culpa oppinioniis praetium duxi perfecta, et breviore huius legis explicat.e ea duntaxat quae vera sunt, vel saltim veri similiora vobis in medium proferre, et inter praetium ac maiorum in herendo vestigiis.

4 Primo praenotare, id quod Bar. et ceteri supponunt sc. summa postumorum diuisionem (id est eorum qui post mortem parentis nascuntur l. postumi ff. de postumis j.a ll.º 1.) in duas de duas species, in suos, et alienos; postumi omnis sui, et alieni meminisse fit in l. quidam relegatus 6 § fin. ff. de rebus dubiis in § ita demum ff.º postumi quoque de hereditatibus quae ab intestato deferuntur juncto § postumo quoque alieno inst. de legatis, et quo nomine alienus postumus

summa postumorum diuisio

de

276

De bonorum possessionibus: probavit sane divisionem Covarruvias sic in prae ludis n.º 8 Antonius Cobeanus n. 6. Sebastianus in prio Sarmiento n.º 1. Alciatus 3. paradoxorum c. 2 n. 1. Conanus 10 com. c. 3 n.º 4, Rouvrius to. 1. recepta lectionis c. 3, et Duarenus to. 2 disputat. c. 38. pagina 2 in prio, quod tertio post sumus nepotem, de quo in secunda spe illa renvisit postumos genera cum Emilio Ferretto sic n.º 8, quasi sic postumus nec sit suus nec alienus, vel extraneus idem enim ss. ut constat ex d. §. postumo quoque alieno inst. de legatis, nam extraneum sic n. accipimus pro eo extraneo, sed pro eo, quod suus n. est, ut recte considerat Sarmiento d. n.º 1. sed alienum esse postumum Galli nec tertiam speciem postumorum constituere contendunt fere omnes dd. in casus possit. Alex. n. 1. Jason 3. et Franciscus Sarmiento 1. quod quam verum sit ex infra dicendis apparebit.

Alienus postumus, ut damnatus autor Donellus advertit to. 6 com. c. 11. pagina 3 post prius deffinit Justinianus in d. § postumo, ut sit qui natus inter suos, suus testatori futurus non est. In antiquis libris legitur inter suos heredes, testatori futurus non est, quod verbis existimat plures, quos commemorat Costa in §. postumus autem alienus n. 1. de legatis, cum postumus alienus diffiniri, qui sicut nascatur inter suos, hoc est inter

post sumi alieni diff.

sanguine coniunctos, q et suos appellat: significantr, et si in eis iura suitatis non sint. l. q in aliena 6. §. inter duos ibi, patrem unius suus, de acquirenda hered. l. pettr. 71. §. mater ibi ut filius suus de leg. 2: non tn e testatori heres futurus, ut in exemplo, qd statim subiungitr in vrs ultimo, nepos unius ex filio emancipato susceptus nascitur inter suos, id e inter descendentes, et tn: qa heres avo non e futurus, nec ex tit. §. emancipatos de exheredat. liberorum, nec ab intestato §. emancipati de hereditatibus, quae ab intes. deff. alienus dr postumus avo—

6 Quae expositio verissima displicet Costae ubi
1o quia hic casu non comprehendit diff. postumos, q
ex oio extraneis nascuntr, quos palam e alienos esse
et inter suos non nasci. 2o solet ea diff. explicari, ut
inter pungatr adiecto puncto, seu coma post probus

§. postumo quoque alieno est aucto. subtiliter explicatr.

natus, reliqua uno spiritu proferendo, ut sensus sit, alienus postumus est q natus, heres testatori inter suos heredes futurus non e, id e q simul cum aliis successoribus, q iura suorum retinet ad hereditatem, seu successionem non vocatr: probavant hanc subtilem expositionem Theophilus, et Cuiacius ibi, Alciatus d. c. 2. n. 8. Lelius Taurelius in enarrat ad Tallus, et l. Velleam pagina prima, quem refert, et sequitr Costa d. n.

1.° et Donellus 2.°

1 Suus v.° posthumus, ut quidam putent, diffiniri ab eodem Justiniano in d. §. ita demum tit.° posthumi quo ff. de haereditatibus, quae ab intestato, quae diffinitio diminuta est, et supplet.e indiget, nam si posthumus nepos ex filio in potestate vivo avo nasceretur in ejus potestate futurus foret .l. nam ~~filius~~ civium Romanorum in fine de his quae sui vel alieni juris §. i.° versiculo item quod ex filio de patria potestate, et tamen suus non est, cum praecedens persona patris non desierit esse in potestate, quod est necessarium, ut sit suus nepos, eodem §. ita demum in princ. §. sui autem tit.° ibi et nepos de haerede cum qualitate, v. in eo tit. ut integra sit diffinitio addendum est, ut i.um gradum obtineret, quae supplectio violenta videri non debet, imo implicite inest, nam dictio illa, quoque, natura sua casum continuat, et praecedenti qualitati est repetitiva, ejus nempe si praecedens persona desierit in potestate parentis esse notant dd. per tex. ibi in l. 2. ubi Orozius n.° 2. de pactis in l. servum quoque 33. de procuratoribus docet cum aliis Ormandus Detus in repetit.e l. 4. ad. in § Cato n.° 79. de verborum confirmat expressus tex. in l. quod certatum 3. ibi si non alius cum antecederet l. haec tit. de posthumis haeredibus instituendis, ejus haec verba.

Vi posthumi sui diffinitio

Dictio quoque quod habeat natura sua

Justiniani ad normam diff. redigenda est. ita
poterit diffiniri posthumus suus e, q si vivo pa=
rente nasceretur in potestate eius, et primo gradu
futurus foret: probant sane definitionem Castrensis
sui n. 1. Galiaula. 5 Salamonius. 7. et Robe
anus. 6.

8 Potest etiam alia non inelegans diff. desu=
mi ex d. §. posthumi: nam in iure contrario ex
eadem ratione et disciplina, quo ad cognitionem principia libere
fuere verbo simul de suis, q sit sui, vel alieni iuris:
notat Emilius Ferretus 5 in prefatione n. 6. Ergo
a contrario per illum tex. posthumum suum ita
recte diffinies, ut sit, qui natus inter suos, suus
testatoris futurus e: ita diffiniunt Aliatus d.
c2 numero. 3. Salamonius n. 4. Jason 5 Cusatius
post priores versi at iure civili et Duarenus pagina
2. ad finem ~~[illegible]~~

Diff. sui posthumi

9 Verbum, natus, ponitur ad significandum hunc non
loco ii loqui, q ad sui in utero e, nam hic antequam
nascatur proprie posthumus non d., sed appellatur venter
l. venter. 20. de tutoribus et cura. datis ab his l. ve
tre 73 de acquir. here l. si venter. 7. de
privilegiis creditorum l. q venter 3. de ventre in=
spiciendo l. 1. et 2. si mulier ventris nomine, l. 1.

et

et per titulum de ventre in possessionem mittendo: sed tamen quandoque has voces confundi, et minus proprie ventrem posthumum appellari, ut cum quid dat 30 §, quod dicitur in principio de acquir. here. | Venter pro posthumo aliquando usurpatur.

§ si intereim dum in lucem prodit non est posthumus, neque etiam antequam nascatur erit suus ita colligitur ex l. posthumus. 6. in principio de inofficioso testamento ibi qui suus heres, vel legitimus potuisset fieri, si in utero mortis eius tempore non fuisset, hoc verior Aloandri lectio est, quam immerito reprehendit negatione delens Anto. Augustinus libro 4. emendationum c. 17: ex l. posthumo preterito. 11. ibi qui sui futuri essent si vivo patre nati fuissent. C. de collat. ex d. l. quaerebatur 3 ibi qui si ad lucem fuisset reductus suus heres patri existere. C. hoc titulo et ex § [illegible] cum autem in fin. inst. de tutelis.

2° facit haec questio qualitatem esse d. § sui juncto Rubro de heredum qualitate, quae sine subjecto non potest consistere, hoc enim est quod dicimus, non entis nullas esse qualitates. l. si servum 4 § 1. ibi non potest estimari bonitas [struck] loci quae non extat de act. empti, cum aliis, quas in eam rem congerit Cometius 1. tomo variarum c.

c. 1. nº 9: at qui utero est subiectus non est, quia antequam nascatur homo non dicitur, l. in falcidia, quae aliter incipit in l. falcidia in fine ff. ad l. falcidiam: sed solum spes hominis, seu spes animantis, l. cum inter vetrices. 14. ibi et homo fieri speraretur ff. de fideicommissariis libertatibus, l. 2. ibi spem animantis cum gravida peremisse videtur de mortuo inferendo,

inferre antequam nascatur homo non dicitur sed spes

Quod non potest suus: neque enim spes ea subjectum capabile putatur in actu, sed in aptitudine, et solum spectatur, ut suus similiter fieri speretur l. 1 § totius ibi inter suos heredes futurus erat et in § sequenti ibi suus futurus sit de ventre in possessionem mittendo. & l. cum quidam. 30. § 1. ibi sive igitur ibi qui suus heres futurus esset de acquirenda haerede.

12 Deinde in utero existens mulieris portio est, seu pars viscerum matris l. 1. § ex hoc rescripto de ventre inspiciendo et ideo, ut ventri aluntur mulieri ipsi allimenta decernuntur l. curator § de ventre in possessionem mittendo; cui adde Petrum Surdum de allimentis tit. 1. q. 5; Corduban de Lara in l. si quis a liberis § si quis ex his nº 116 de liberis agnoscendis, et Ricciolum de partitionibus 1ª parte c. 6. nº 6: sed in uxore respectu viri non datur fictio, nam foemina, etiam post contractum matrimonium erat in sacris patris l. si uxorem § ubi glossa verbo potes-

ut ventri allatur allimenta matri decernuntur.

tate

tate [illegible] C. de [illegible] dit. in pri. h. [illegible] ut jus, qd e in toto, l. quod de tota. 75. de rei vindicat. e in parte quoque constituatur post humus dum in utero e [illegible] in dicta et [illegible] fundamentum hoc in [illegible] retorqueri posse videatur si matrimonium coempt. celebraretur, quo olim uxor in mariti transibat potestatem, ei q. sua heres efficiebatur Ulpianus in fragmentis tit. 22. sui heredes ebi item uxor, que in manu e diximus cum Riccardo de autoritate prudentum c. 12. Fabro, et aliis ad l. q. in aliena in fine pr. principii de acquir. hered. Facile tamen huic [illegible] occurres si advertamus id argumenti genus de toto ad partem affirmative non vallere, quemadmodum de maiori ad minus: nec enim hic pars [illegible] matris e partus intelligendus l. si aliena. 10. § [illegible] in fine de usucap. l. partus. 26. de verbor. significat.

ex matrimonio coempt. celebratur uxor in potestate mariti transibat

arg. a [illegible] ad totum affirmative non valet

3 4° expendo sui heredem jura [illegible] habere: hec enim non valent separari l. posthumos 13. in pr. et in vers. 1. [illegible] sequenti § posthumos inst. [illegible] § 99 de hereditatibus, que ab intestato. V. per [illegible] difinitum Angelo et aliis [illegible] Gutierez in repetit. § sui n. 3. et 4. de here. du qualitate, ut posthumus ante qm nascatur nullum jus habet, nam omnia jura [illegible]

in tempus nascendi l. antiquis § in primo si pars hereditatis petatur: [illegible] antequam sit ad lucem redactus non est suus.

(margin: oia jura in tempus nascendi, ei qui in utero e servantur.)

5°. qui in potestate non est, suus dici non potest l. 14 leges Cornelia 12 in fine ff. de testam. immo extraneus erit, et si sit de liberis testatoris § ceteri de heredum qualitate: nam precipuum huius fundamentum est patria potestas d. § sui ibi qui in potestate morientis fuerint § i° cum aliis de heredi. quae ab intest. sed posthumus antequam nascatur in potestate non est l. fin. ff. de collat. bonorum l. fin. de assignandis libertis lege prima num. i item scire de testamentaria tutela d. § cum autem in fine de tutelis ergo suus dici non potest. Hi, et alii fundamentis sane potentes ut veriorem, quae simul et receptiorem probarunt post alios, quos ipsi referunt, Salamonius sic num. 15 Jason in l. si a primo num. 17 l. Tiraquellus in l. si unquam libertis susceperit liberos num. 146 C. de revocandis donat. Gomezius i tomo variar. c. i° num. 6 et c. 11 num. 4 effectu 4 vers. cuius ratione Pinelus in d. l. C. de bonis maternis 2 parte num. 37 et Joannes Gutierez l. a num. 17.

15 Nec primum probat lex adeo difficilis, ut Jason existimet l. a num. 19 ei sine cabilatione non posse responderi in d. § posthumi quoque: quia si vero

(margin: § posthumi quoque inst. de hereditat. quae ab intestato)

animamus ille versiculus de posthumis jam natis 280
ē intelligendus, ut constat ex vi, et proprietate
vocabuli posthumis quo jam natos significa-
mus d. l. 3. verbo posthumos § primo tit. ii. Facit etiam
nata dictis (quoque) quia precedens causas jā
natos estimatur, eamque qualitas repetit. Denique
id suadent verba illa (qui si vivo patre natissent)
ex quibus manifeste apparet de jā natis Justini-
anum loqui: docent sic eum Dd. ut notis tantus
Jiraquellus, et alijs sic, Ubertinus Zucardus in
l. posthumo nato nº. 4 C. de bonorum tabulas, Costa
in §. et quod sit tamen 3 parte nº 64. Caldas Pere-
ra in l. si curatorem habens verbo sine curato-
re nº 76. C. de in integrum restitutione, et Men-
doza de successionibus creat. lib. 2. § 19. nº. 66.
ampliat. 3.

16 Qua expositio verissima in maiorem,
vel saltim in eandē nos inducit difficultatem:
nam posthumus nec post nativitatem ē in potestate:
quia post mortem patris nascitur d. verbo posthumos
quo jam patria potestas extincta ē quo inst. 99.
modis jus patrie potestatis solvitur. Ergo nec natus poterit dici suus

D. l. lege cornelia in fine. D. § sui et § extranei de heredum qualitate § i vers. sui, et § emancipati de hereditatibus quae ab intestato, quae difficultas tanta est, ut, si rei veritatem ab omni fictione seiunctam consideremus, nequeat superari: neque enim contra ordinarias iuris regulas ullus est posthumus suus: et ideo indefinite quod natus inter suos heres testatori futurus est, cum Ulpianus in D. l. 1. § totiens ibi inter suos heredes futurum erit de ventre in possessionem mittendi, ut appareat, vere non esse suum, nam aliud est, quem suum heredem esse, aliud inter suos heredes haberi: ut colligitur non obscure ex prooemio institutionum de leg. agna. success.: facit l. inter publica 17, iuncta l. bona civitatis. 15. ubi notat Rebuffus de verborum significatione Dictio enim, inter, non significat omnimodam aequalitatem, ut advertit Salamonius sub n. 7. quod quo sentiat Franciscus Duarenus in explicatione eiusdem legis vers. suus —

Veritate attenta nullus est posthumus suus.

17 Quae propter perfectionem ei occurendum est: nam, et si veritate attenta nullus sit posthumus suus: tamen cum in sibi utilibus, qui in utero relictus est postquam nascitur perinde sit, ac si tempore mortis patris in rebus fuisset humanis: quia per l. nati

Per fictionem posthumus suus est.

cum

uitatis tempus trahitur retro ad tempus mortis, vel 281
conceptionis l. q. in utero 7. l. q. in utero 26. de
statu hominum l. vel unico co. 7. de suis, et legitimis l. q. in utero e
intelligendus 153. l. qd diximus 231. de verbor. signif. in sibi utilibus
et aequitas semper sit postumo comodum allatura teste pro iam nato
Jasone praecitato n. 18, qd attinet ad sanitatem, licet habetur
interim dum e in utero oia Jura sint in sus=
penso: qa incertum e adhuc an nasciturus sit
d. l. antiqui: tn. postqua nascitur, natiuitas ejus re=
trotrahitur, hoc e, retro in uita patris natus fingitur,
qua fictione mediante in potestate fuisse creditur, et
recte suus ee dr d. tit. postumi quoque l. 2. § prius
tit. usque adeo de vulgari l. quidam relegatus 6.
§ fin de rebus dubiis. l. 1a C. hoc tit. de postumis
heredibus instituendis, quae Jura, et nra diuissio at
tenta sunt ss. intelligenda, ex qua etiam pro postu=
mo pupillariter substitui d. l. 2. in prin. de vulgari,
§. quodcumque instit. de pupillari tutor. tit. dari d. l. 1a
de testamentaria tutella d. § cum autem de tutelis,
et libertus assignari d. l. fin. de assignandis libertis,
docent magis coiter inter pres in his Juribus Ruardus,
qui plures refert in d. l. postumo nato n. 5. et
Franciscus Sarmiento lib. 4. selectarum ad l. in suis n. 6.
s. hoc tit.

Neque obstant postrema Justiniani verba in
d. tit. postumi quoque, ibi sui heredes ss. quae videntur

n' fict. de notare, sed. rei veritatem: nam verbum sum, es, fui, proprietatem significat gta. verbo mar= gones in fine in l. mucius appellat. 207 de verbor. sig. Bar. per lex. ibi in l. si maritus. 15. § legis n. 1 ad l. Juliam de adulteriis, cujus difficultatis ti= more ... existimet, postumus postquam nas= citur n' fuit fictus suum heredem esse, sed ex quadam prerogativa, et sibi singulari: quod probe ut audat Orosius in d. l. qui in utero. 26. n. 20 Comething ubi ..., cui se subscribit Joanes Gutierez in d. § sui n. 191 Quod diximus n' dari suitates sine patria potestate solum procedere intelligi in jam natis, verum in nasciturus sufficere, ut sui sint saltim aptitudine in potestate fuisse. * Quibus omissis solutionibus verius de suitatem juris civilis esse l. cum rat. 7. de bonis damna. torum, et in his que juris. ... legem fingendo aliquid salli tanquam necessarium antecedens, et time posse disponere, id quod in jure disponit, pura veritatem esse, obser= bant cum Bar. in l. si is qui pro emptore 3 q. prin cipali n. 29 de usucap. et in d. § legis n. 1 plures quos refert, et sequitur Tiraquellus d. ... verbo suspe= perit liueros n. 93. docet in terminis Decius in d. l. postumo nato n. 3. —

Verbum sum, es, fui denotat proprietatem

Postumus est suus ex prerogativa quadam.

19\. Discrimen inter postumum suum et alienum antiquitus observatum.

2.° et principaliter pro exacta ... l. declaratione premitto id quod Bar. Paulus castrensis, Jason, et ceteri ... loco prenotarunt, maximum olim fuisse discrimen

inter

inter posthumos suos, et alienos: nam etsi posthumi sui
potuerint, imo et debuerint heredes institui, vel exhere
dari, ne praeteriti agnascendo testamentum rumpant Ratio 5 ibi
posthumos, habet hic, ut inter praetermissos Cessatius § ad finem
l. inter cetera. 30. in prima fi. prima communem intellectum,
qui habet, illa verba ne praeteriti istos rumpant testamentum
ad posthumos suos esse referenda l. posthumi 3. prima tit.
1. § posthumi quoque cum aliis instit. hoc tit. de exhe
redat. liberorum: institutio tamen posthumi alieni non va
lebat § ille casus fin. ibi quod nullo iure poterat, juncta
secunda gl. expositione prima hac l. 8. § posthumoque
alieno juncto § legari instit. de legatis tex elegans
in princ. versic. nam si alienus posthumus de bonorum posses=
sionibus, nec est absimilis tex. in l. posthumus 6 versic. quod
C. de inofficioso testamento

posthumi sui poterant, et debebant heredes institui.

institutio posthumi alieni non valebat.

Quae autem fuerit huius rei ratio difficile
est admodum excogitare ut testantur Paulus Castrensis
hic n. 3. in fine et Franciscus [illegible] in com. c. 3 n. 4.
in qua assignanda variant doctores: Sed frequentius reci
pitur, ideo posthumi alieni institutionem jure civili anti=
quo non valere: quia [illegible] incertum nativitatis eventum,
quem considerat Paulus I.C. in d. l. antiqui reputatur
in certa persona, ac ideo institui non poterat: quia

De ratione quare posthumus non potuerit heres institui

cum incertis personis nulla est nobis fact. tit. nec ex privilegio millitiae, nec favore piae causae § incertis cum seqq. juncto d. § legari de leg. probant Sancvat. Socinus senior ... n.° 1. vo. et rat. Marius Salamonius n.° 23. Alciatus lib. 3. paradoxorum c. 3. n.° 2. vo. sed verior et lib. 9. parergon c. 1. paulo post princ. Conanus sup. n.° 5 vers. similiter, Emanuel Costa in d. § post hamus autem alienus n.° 9 instit. de legatis, Fran. Duarenus in explicat. ejus l. pagina 2. ad medium vers. obscura, et lib. 2. disputat. c. 33. pagina 1.ª in fine, et Cuilebonius in commentariis ad inst. d. § n.° 14. —

21 Sed displicet Alex. Sum.° n.° 1. Paulo Castrensi d. n.° 3. Lancelot. Titius Statis n.° 11 et Fortunio Titius n.° 16. nec eam probat olim Sarmiento an. 11. licet enim in se verissima sit, ut constat ex d. § incertis ex l. quoties 9 - § siquis nomen vers. Sanes instit. de heredibus instituendis, ex Ulpiano in fragmentis tit. 24 vers. incertae personae, et Julio Paulo lib. 3. sententiarum tit. 6 vers. legatum. consonat l. 10. tit. 3, et l. 9. tit. 9 p.ª 6. explicant prudentes ordinarius Costa in c. si pater 1. p. verbo pauperes de test. in 6. Gutierrez de juram. confirmatorio 1 p.te c. 67. Spino, qui plures refert de test. glo. 10 post totam

n.° in

n̄ tn. venit postumo alieno: q̄a postumus n̄ ē persona incerta, imo certa censeri debet, cum certo, et indubitabili signo valeat demonstrari gl̄a recepta ... existet in fine in l. si patri filius 26 de vulga ri. facit tex. in allegato §. postumo quoq; juncto §. incertis ubi post disputat. de incertis personis, quas praemonstrat Justinianus, illico de alieno postumo separatim subjungit. et advertit Donellus l. 3. com. ad l. quidam relegatus de rebus dubiis, quo loquendi ordine aperte Imperator significat postumum alienum incertam personam n̄ eē, nec enim dict.º quoq; casum ... praecedentem cum incertitudinis qualitate, ut voluit Balduinus ibi. sed cum qualitate legandi inutiliter, et sic solum ... classem, seu tractatus personarum, q̄ n̄ poterat legari. Unde cavendus ē a Bal. in R.ª C. ad Trebell. et de incertis personis sita ins=cribitur ille t.us in pandectis Flo., et codicibus emenda=tioribus, n.º 2. dum docet de ea 2.te tractari in l. Jubemus. 6. § sin autem ibi vel postumo relicto: nam per illa incidenter prolata, et gratia exempli verosimile n̄ ē explere eam 1.tes t.i: verius enim ē multo, sub eo t.º nil poni de incertis personis, sed Rubrum nigro plenius eē, ut post Fleur. et alios voluit Cujatius in notis ad §. sed. neq; ... modi

postumus n̄ ē incerta persona

de R.ª C. ad Trebellia.

inst.[us] de leg. quo loci refert se legisse in vetustissimo Codice manu scripto eum tit.[um] ita fuisse diuidendum ut praecedat tit.[us] de incertis personis, sub quo erat constitut.[o] circa Justiniani, quae octo tenebat folia. Alij v.[o] existant in resp.[o] de qua agitur in l. si pers. sidei comissum 3. ca. partes ~~signa~~ verificari: qa persona ejus demonstrari n. potest, vel quia ipsa res p.[o] persona i. representata, ita refert Fulgosius ibi in fine = enim in d. l. antiqui si pars hereditatis petatur et in l. debiti 28. § fin. de judicijs solum dicitur posthumi natiuitatem ee incertam, vel numerum eorum, qui nascituri st. n.[o] qd in utero e., idem certum reputari det: quia sub certa demonstrat.[e] cadit, scilicet, qd ex illa muliere natus erit, q[ue] glo. facit e. tit. cum sit, q aliquantulum incerti. ll. § sub certa cum alijs inst.[us] de legatis, docet Ulpianus d. pers. incerta in 2. p.[te] est enim posthumus si incertus ee supponamus de ~~cert~~ certa muliere nasciturus, et ex futuro cuentu certificandus, per natiuitatem scilicet qdo ob incertitudinem n. conueniunt inst.[o] et legatum l. utr ex fratribus 23. de condit. institutionum l. quidam relegatus 6. in fine cum alijs de rebus dubijs docent Emanuel Costa d. verbo pauperis n.[o] 6. Sarmiento n.[o] 12, et 13 Ildefonsus n.[o] 15 q ut has rat.[es] subterfugiat falso existimat, scilicet incertitudinem in futuro natiuitatis ~~euentu~~ euentu sufficere,

rat.[e] quare posthumus n. sit incerta persona

ut

ut alienus posthumus n. posset instituti, et si in de=
signat.e nulla incertitudo verseretur, et ex post facto ve=
niat posthumus certificandus —

Quae gest Joannes ab Imola Sa n. 6. ideo
existimat, posthumus alienus institui n. posse quia ex
ipsius institut.e in honesta de aliena uxore suspectis suf=
ficio: quoniam in eum, quem testator n. dum novit, et vidit
nullus presumitur affectionis amor, quas ob res facile exis=
timari cum matre posthumi testatores concubuisse:
quas rat.es variis refutat fundamentis Fortunius Gar=
cia Sa n.o 16; et tam absurdum sibi semper visas fuisse
testatur Alciatus d. c. 3. n. 1. ut pene indignas duxerit re=
censeri: ridiculam appellat Sarmiento 5. n. 13. in fine

Lancellotus v. Galiaula in repetit.e Cujus
legis n. 11, et Emilius Ferrettus in exordio n. 7 arbi=
trantes, prohibit.es sane rat.e carere, et ideo, ut irrationa=
bilem nostro jur.e extirpari, v.e confugiunt in ea ad l. n.
ojum 19. cum segg, quae in jur.e constituto loquuntur,
cujus varia occurrunt exempla, quae recensent post Accurs.
et alios ibi Orozius a n. 1. Ant. Faber in rationalibus
ad eas ll. in prio Cujatius lib. 7. observat. c. 12.
et lib. 17. c. 15.: at posthumus alienus institui n. posse
n. fuit jus constitutum, sed receptus prudentium interpretat.e,
ut mox dicemus: imo et jus constitutum in jus prio ne

rat. Joannis Imolae.

vero simile fuisse irrationale arg.[o] C. erit autem lex. 4.[o]: nec sequitur, rat.[o] Juris reddi non potest, ergo nulla fuit rat., sed solum licet inferre ergo nescitur rat. nam pro temporis antiquitatem, et mutatas rerum, et personarum circumstantias fieri potest, ut rat.[m] ignoremus, quae fuerit tempore Juris constituti: ita eleganter aduertit idem Anto. Faber ibi in fine ~

24 Alij alias assignant rat.[s], qua praetermissis Vera rat.[o] sit quae colligitur ex d. l. in lege Falcidia 9. in fine ff. ad l. Falcidiam, qua expresse probatur postumum antequam nascatur hominem, seu personam non esse: licet enim quod in utero est animam habeat rationalem infusam, tamen sola anima non facit hominem, sine corporis perfect.[e] et organizacione, qualis non datur in eo, qui ad huc est in utero, ut ex varijs probat autoribus Andreas Tiraquelus in l. si unquam, verbo susceperit liberos n.[o] 148. C. de revocandis donat.: quod enim insinuat Ulpianus in l. 1.[a] § si quis proximior in fine v.[o] cognati existentem in utero illico eum recipit animal esse cum Galenus in libro quem scripsit utrum conceptus in utero animal sit potentia et spe intelligendum est l. 2. de mortuo inferendo l. cum in tructores. 14. ff. de fideicommissarijs libertatibus: in quo etiam sensu accipiendus est tex. in l. filius 6. in fine de suis, et legitimis

rat.[o] propter quam olim postumus alienus non poterat haeres institui

25

cum

dum probat per argumentum a contrario, cum, quod comprehensum,
in rebus nata esse non dicitur actu et existentia, nam actu antequam
prodierit in lucem animal non est, ut cum Accursio
in d. l. qui in utero .7. probo, quod etiam in precio volebant
plures ex ordinariis ibi et in d. l. in l. falcidia Diogenes,
Herophilus, et Stoicorum omnes apud Plutarcum lib. 5.
de placitis philosophorum Anto. Faber lib. 9. coniectur.
c. 2. paulo post principium, neque enim antea in rebus nata
vel in rebus humanis esse dicitur. l. Sed si plures .10. § quos
possum de vulgari. l. quod in rebus .24. de leg. 1. § ea quoque
res de legatis. l. ubicumque .7. de ventre in possessionem mittendo.
l. vel uno eo .7. de suis et legitimis, utrumque l. qui
in utero de statu hominum docet Donellus in opusculis
post humus ad hanc l. pagina .7. versu et hec est causa
est enim venter quo ad nos instar cogitationis humane,
que nisi foras exeat nihil est teste Baldo in l. 1. n. 40.
C. qui admitti, et Jasone in l. quod quis in fine de condictione
indebiti, et in l. 1. n. 9. de condictione causa data —

25 Inde fit statuta in homine loquentia, vel animali id, quod in utero est, non comprehendere, neque enim pena, quam statuto imponitur adversus hominem punienda erit, qui uterum exanimaverit, vectigal etiam

Statum de homine vel animali loquens non comprehendit id quod in utero est

impossibilis & quolibet animali pro, q gestatur in utero n(on) e(st) soluendus, qui ad m(inus) vel nec premium prostitutus & quolibet supo capto prestatur & fetibus existentibus in utero supo capte. Qua de re plures co(n)sulas, quos dilligenter ogesit Fresuels. s(upr)a an. 150.

25 Denique cum instituto personas requirat Sereditis, q in rebus Sumanis sit, inter quem, et testatorem testam(en)ti negotium agatur § sed nec Seres instituis de testamentis, et ei q in rerum natura n(on) e(st) n(on) possit Sereditas dari. l. sicut Somo § Fuius ex semisse in fine cum aliis de Seredibus institue. n(on) mirum si postsumus alienus n(on) poterit institui, quia n(on)dum est natus: presentiunt sane ras(is) Scebola in § ille casus pro's quede re j(ur)a Sac l. Jabolenus in l. eius servum 64. in fine illo ff. de Seredibus institue. facit per arg(umen)tum ab speciali tex. in d. l. cum interuetus eam ut veriorem probant, et ab aliis caluerunt defendunt Fran. Areti. Sic n. 3. coluna 4. Fortunius Garcia n(umer)o 4. et 20. Anto Gabe anus n. 7. Sarmiento n. 13. Viglius in § servus etiam n. 4. de Seredibus institue dis, ojus optime Fran. Co=nanus d. lib. 10. com. c. 3. n. 5—

institut. Sered dis personas re=quirit.

26 Vrgent v(er)o aduersus superiorem postsum(um) suu(m) et aliem differentiam adeo fortissima arg(umen)ta ut sint, qui exis-

diff(erenti)a inter postsu mum suum et alie num q(uae) asigna videtur destrui.

timenta

timent alieni postumi institutio omni jure permit- 286
ti: .i. per tex. in l. quidam relegatus. 6. § fin. cum dua
bus ff. sequentibus de rebus dubiis et in §. postu
mus autem alienus institutionum de legatis —

2º si alieni postumi institutio lege prohi
beretur, utique instituto ei non daretur secundum tabulas bonorum pos=
sessio. l. non est ambigendum. 12. versu ubicumque ff. de bonorum pos=
sessionibus, datur, l. postumus 6 versu item natus de inoffi
cioso. l. extraneo. 6. de ventre in possessionem mittendo
prout cum similibus de bonorum possessionibus. Ergo non prohi
bita institutio —

3º quia servus postumi alieni recte potest
heres institui. d. l. eius servum. 64. de heredibus insti
tuendis § servus etiam in fine institutionum eo. cum tamen capa
citas servi regulatur a capacitate Domini. l. non minus. 31. ex persona
eo. l. si mihi et tibi. 12. § regula. de leg. i —

Servus acquirit capacitatem ex persona Domini

4º quia omnis postumus respectu matris est alienus:
neque enim foeminae quae filios in potestate non habent § foemi
nae de adoptionibus, suos heredes habere possunt l. illud. 4. §
ad testamenta de bonorum possessione contra tabulas. l. nulla femina 13. de suis
et legitimis; et tamen matrem posse postumum heredem
scribere colligitur ex l. id est quaesitum. 6. versu hermaphroditus ibi
maxime si in eo virilia praevalebunt ff. dict. cum
(maxime) quae natura sua casum implicat magis dubi

Dict. maxime tabilem in casu contrario idem Jus importat teste Jasone ibi numero ultimo Crottadinus in repetit. l. q. de patris n. 80 l. vlo liuer: hoc idem docemur in l. si mater 3. vers. quare l. de inofficioso test. ibi ac si eos filios heredes instituisset: qq. verbis aperte Impera tores significat si mater filius posthumus heredem instituisset, fuisse institutus eius valituras: et etiam elegans tex. in l. Titius 25. § Lucius ff. ubi absq. materneis, in quo similiter respu eos, qui ex filia descendunt non dare suitas, qa in eo deficit patria potestas § fin. de patria potestate id, qd neptis in utero haberet heredem instituit —

30 § quia si alienus posthumus non posset heres institui non diceretur test. factus habere in l. filius fami= lias 16. ff. tit. 1°, et in l. 1.a § ad eos in fine ff. ad l. Falci dicam juncto § legari inst. de legatis, nec posset substitui, ut in l. substitui 17. ff. de vulgari: siqui= dem substitutus heredis est institutus l. mulier 20. § fin. ubi summariis Bar. ff. de conditionibus instit.

31 6. quia nepos posthumus a fi. praeceps tempore facti test. est alienus et posthumus nec enim aliter potest esse suus quam si praecedens persona patris dece= ssisset in potestate cum morte, vel emancipatus § sin. vers. Id est nepos de heredum qualitate § ita demum de here

ditatibus

Haereditatibus, quae ab inst. deff. et tri. cuss. sor multa tali recte post humus institui et S. Domig fuit prohibitus instituere alienum posthumum irrationabilem est, nam Vat. designata quod nondum natus homo non sit vel persona, quae existat in rerum natura eque nullitet in posthumo suo, quem palam est semper institui potuisse & posthumi quoque cum alias inst. Ital. tur ex paritate rationis idem jus in utroque det ad mitti vulgata l. illud 32 ad l. Aquiliam l. a Titio 102 in fine de verborum: sed argumenta sane postea eadem deffendunt interpretes quos in confesso refert Baldus sic n. 3. qui eundem Baldum assentiri testatur Cumanus n. 1. ad rogat sibi et nobis Angelus Spaniolus tt. singulari ad Sane l. particula 15.

Sed nobis a loco non est recedendum, quia certo certius supponentes posthumum alienum jure civili antiquo institui non potuisse probarunt Curia. Sic ante. utrosque n. 1. Bar. Angelus Imola Bartolomeus Socinus, Paulus Castrensis, alex. et Jason Hic n. 1. idem Jason n. 11. Aretinus 3: ex repetentibus Fortunius Garcia, et Marius Salamonius n. etiam, Emilius Ferretus n. 2. Lancellotus

posthumum alienum jure civili antiquo non potuisse eundem institui tenent ipsi authores

l. Callus imprio

Cratianula n.° 7. Ioannes Bolognetus n.° 17. Rogerius in
d. § seruus etiam n.° 1.° Viglius 2, Valduinus n.° 14
Alciatus et Franciscus Connanus 1.° Petrus Gregorius 3
p.te Sintag. lib. 42. c. 35 n.° 5 Leluis Taurelius in emarrat.
ad rub. Calu paulo post princ. Anto. Osbernus lib.
1.° ad Sanc. l. n.° 11, Cuiatius 5. pagina 1.a ad me
dium Fran. Duarenus in explicat. Supra legis pagi
na 2. uer.° atque hinc notanda, idem Duarenus lib. 2.
disputation. c. 38. Donellus in opusculis posthumis ad
Sanc. l. pagina 2. uer.° posthumo, idem Donellus lib.
6. com. c. 11. pagina 3. in princ. uer.° dubitat Anto.
Faber lib. 9 coniecturar. c. 1.° et 2. Cilesonius in comen
tariis ad rubr. l. n.° 4, Costa in d. § posthumus
autem alienus n.° 2. instit. de legatis Eduardus
Caldeira lib. 1.° variar. lectio. c. 1.° Menchaca lib.
2. de successionum creat. ~~lib.~~ § 20 n.° 135. Franciscus
Sarmiento lib. 5. selectar. in princ. n.° 2. Spino, et
alii jam supra citati.

33 Qui omnes ut oppositis satisfaciant diffi=
cultatibus uni unis, alii uero aliis uaria comminiscuntur,
et in primis ad l. quidam relegatus § fin. cum dua
bus sequentibus de rebus dubiis respondent, cum

l. quidam rele= fatus cum leg. de rebus dubiis

gta

qta ibi tbo alieno Alvarico, et aliis Menchaca l. 1a nº. 177, et Sarmiento nº. 19 ea sura attento Iud. Pretorio eē intelligenda; quo palam ē potuisse posthumus alienus Seredem institui d. prio ad similibus de bonorum possessio: falso tn nos in institut. sequentes, legata, et fideicomissa vero ad ius pretorium referri n posse, quo dum taxat in successione universali alieno postsumo Saedentis legata vel ei relicta adeo inutilia erant, ut nec Pretoris auxilio sustinerentur ita colligitur ex generalitate § postsumo quoq inst. de legatis, quoniam sic explicat Vigliis in d. § siruis chas. nº. 6. facit egregius tex. ita intelligendus in l. 2 juncto tex. fin. l. 1a de leg. prestandis, quam recte in id expendit Cotta in allegat § postsumus autem alienus nº. 15 inst. de leg. q nº. 17. tex. in ferti chaß hoc solo fundamento superiores respuit glte interptates Iure Pretorio postsumo alieno legatus, aut fideicomissus relictus, eta nullie erat. l. 2 et § fin l. 1a de legatis prestandis

Magis probans alteram ejusdem glo solutos casus ll. ad jus Imperatorium eē referendas hoc ē in § fin. casum solum scripsisse si tibi, et posthumo suo nobis tn. Juris compilatores in pandectarum compossitione ex constitut. Imperatoris, cujus mentio extat

in § sed neque Caius in inst. d. leg. addidisse vel alieno ex Justinian. luce fra in l. 2 § tanta C. de vetere jur. enucleando: sed nec hac solut. placet Forcatulo in necio mantia Jurisp. dialogo 49.

3 2   V. ea omissa, et alia ejusdem Forcatuli quae non arridet Costae D. n. 17 in his scolis frequentius reus... ibi non probari valere institut. post sumi alieni, legatum ve ei relictum, sed solum si nascatur partem facere, ita ut conjunctus partem dumtaxat sit habiturus, id est enim, quod principaliter quaeritur, ut constat ex Caio in l. utrum ... in princ. non tamen sequitur inde institut. et legatum valere, haec enim dissimilia sunt: nam aliquando contingit non valere legatum, nec ad ... legatarium admitti, et nihilominus partem facere l. plane 34 § si conjunctim l. Caius in 76 § si Titio, et Maevio de leg. 1. docet in terminis Pomponius in l. si duobus 16 in princ. juncto § fin. eo. etenim institut. post sumi alieni, vel legatum, etsi attenta juris civilis subtilitate inutilia sint, tamen negari non potest, illum si nascatur habere per se testatoris voluntatem quam si sequamur is, ad quem ea res pertinet, pius existimabitur, ut alias docemus in l. quidam cum

l. quidam relegatus cum duobus legg. vere interpretanda.

tantum

ff. pēnult. § illo vi de liceat f. de necessariis servis
Sbere libere institue dis, nec ut indebitum legatum,
vel hereditatem repetere arg. § in certis et 2 inst.
de leg: quia cum naturaliter debeatur cessat repetitio
l. naturaliter. 13. l. si id quod dnus. 64: de condict.
in debiti ob quam naturalem obligationem dicimus
attenta aequitate naturali institutionem et legatum
valere, posthumum quae si nasceretur potest facere, ita
singulariter docet Emanuel Costa d. nº. 17 in
pcio.

Nec refragantur illa verba Caii: Sin autem
natus fuerit utrosque accipere quantum cuique relictum e:
nam verbum (accipere) vere, vel interpretative potest in
telligi, vere respectu eius, qui natus erat, et posthumi
sui, interpretative respectu posthumi alieni: quia
et is dum partem facit dicitur partem accipere quo
ad effectum, ut coniunctus duntaxat partem habeat: ita
colligitur ex seqq. verbis ibi ut uno nato pars
tibi dimidia debeatur: nec enim opus est eum effectu
rem habere ut quis dicatur accipere l. aliud est capere
71. de verbo significat. facit etiam alienum posthu-
mum saltem aptitudine vere accipere si heres vo
luntatem sequatur defuncti, nec inconvenit unum, et
idem verbum in eadem l. positum dum ad diversos refertur

Verbum in una significatione proprie quo ad alium l. cum adiuvatur sic refert, diversimode post aliqui.

Diversimode significare proprie quo ad unum, im-
proprie quo ad alium l. 2. juncta gl. verbo ma-
numitti de off.° Proconsulis, et legati, notat cum glosa
ne, et alii. Proscius ibi n. 3.

37 Potest etiam secure respondere d. l. quidam
relegatus § fin. tamen in fideicommisso loqui, in quo
cum sola expectetur voluntas aliena etiam pos-
thumo dari potuit l. ponend. de leg. 1° cum quam
mox latius dicemus, et quibus sequens aperte in
institutione et in legato loquatur, tamen cum alterius
sit [illegible] C. et in ea mentio non fiat posthumi alieni
non debet exaudiri, immo in solo posthumo suo est creden-
dum Menianum fuisse loquutum, alias si de utroque
loqueretur non diceret posthumum in singulari, sed
posthumos in plurali nec verbum est, aut insolitum
ad evitandum absonum intellectum, vel repugnantiam
in iure his sabiles praesupponere l. q. tit. 20. in
princ. sup. tit. 1.

38 § posthumus autem alienus

Ex. v° in § posthumus autem alienus
instit. de legatis, qui communis reputatur expressus,
varios etiam recepit intellectus; nam gl. ibi verbo
poterat adverbium (antea) refert ad sup. praetorium
ut sensus sit, posthumum alienum olim honorario
iure institui potuisse siquidem ei instituto dabatur 39

bonorum

bonorum possessio praeiudicatio pro eius similibus de bonorum possessionibus, et nunc potestas ci= uili post Imperatorum constitut. de qua in § sed neque suus m. proxime antecedenti spectavit Sunt qui intellectus Socinus Iunior d. n.º 14. Ioannes Corrasius d. in fine, Connanus d. c. 3. versiculo ultimo Sarmiento d. n.º 19. Ioannes Ro= uerius lib. 1.º receptae lect. c. 37. Fran. Duare nus Cussat, et alij quos citat Hildesemius d. n.º 6. Donellus in commentario Suus. l. pagina 4, et d. c. 11. pagina ultima ad medium Anto. Faber d. c. 2 pagina 2. ad finem uero quo sensu dicit recte eos interpretari Costa in eodem § post su mus autem alienus n.º 13. —

39 Sed cum Justiniani verba eo commode non deflectantur, ut sumantur Praetorio auspicio possint, alij eum text intelligunt de postumo Galli, qui licet alienus sit tempore facti testamenti nihilo minus ex ipsis suis caute recte potuit institui ut d. Alciatus parergon lib. 9 parergon c. 1 in fine et si nihil audeat decernere propter receptam antiqui

Codicis lib. prius tn autumat rem ô. scrupulo carere si contextui negatur addamus legendo postsumus autem n alienus (id e suus) heres institui, et antea poterat, et nunc pot. Cuichenius n° 5. n°. 9. intendit illius § generalitatem ad casum particularẽ referre. sic plaut 4 in fine cum l. sequẽti. s.

40 Quibus, et aliis intellectibus omissis verius semper mihi persuasi ex his, quae docent Fortunius Garcia hic a n°. 3; et Valdunus ad ll. Romuli c. 26. n°. 28. dictum (antea), in eo § ad ll. 12. tabularum referendam, qq n fuit prohibita postsumi alieni institutio, sed permissa: dictum (nunc) ad nostri Imperatoris constitutionem, de qua in d. § sed neq huius in: com°, quam defendimus, ad mediam Iuris prudentiam: probat hunc verissimum illius § intellectum Ludovicus Carondas lib. 1. verosimilium c. 15. pagina 3. per totam, cui n adversatur tex in §. postsumo quoq alieno eo., in quo similiter dictum (antea) utitur Iustinianus docens, postsumo alieno antea inutiliter legari, q nec antea potuit heres institui arg. d. § legari: qa

Vera interp. tatio §. postsumus autem alienus

respondeo ibi n. ad . ll. duodecim tabularum referri, sed ad mediam Juris prudentiam, cum enim utriusque Jus, Justiniano fuerit anterius Justa uniuscuiusque tex. dispositionem adverbio eo unum in uno, et aliud in alio apte potuit significari. —

Maior versatur difficultas in respondendo ad Scebolam in § ille casus primo precedere g.ª Sac l. ibi ut utiliter sit institutus: qui nullo Jure potuit qui n. dum natus erat quia vita cum universalia sint negativa leges etiam 12 tab. ipsis sedent, quo solo fundamento posthumos instituere posse, (§ ille casus vi q. pedere g.ª Sac. l.) tsumos alienos a lege 12 tab. descendere voluerunt gta ibi Galiaula § n.º 7, et 9 Salamonius, q. simulam refert n.º 29 Perrolus in exordio n.º 2 contendens illis legibus ita cautum fuisse, uniuscuique posthumos suos heredes instituere liceat, alienos vero n. liceat, vel ita, alienis posthumis legare ne liceat: (l. 12 tab. posthumi alieni posthu- ta fuisse instituere aliautumant) sequuntur cum Theophilo, et aliis Fran. Ducarenus in explicatione huius legis pagina 2 versus sed quo fun. et graecitate c. 38 pagina 2 in princ. Costa s.ª n.º 10 dicit coem Angelus Spanoquius D. tt. Singular. ad hanc l. particula 14 n.º 4.

Quorum error convincitur quia nulla

extat eius legis memoria, quod sit autenti ca: 2.º quia si fidem Galeno adhibeamus in lib.; quo disputat utrum animal sit quod in utero est, Licurgus, et Solon l. lata sanxerunt, ut haeredes institui possent, qui in utero essent, quas legem decem viris placuisse (qui fuerunt legum 12 tabularum autores l. 2 columna 2 § postea ne diutius de origine juris) facile indicat Val duinus d. c. 26 n.º 29. = 3.º quia et si nominatim de posthumis instituendis nihil his legibus caveretur, (quod verius est,) tn. negari non potest latissimam testandi licentiam, de qua in l. verbis legis 120 de verbor. significat. precio instit. de lege Falcidia posthumos quoque comprehendere sive sui sint, sive alieni: vel saltim ex permissione dicendum esse, ea l. potuisse posthumos in distincte haeredes institui: postea vero cum prudentum interpretatione ea plenissima testandi facultas fuerit quoangustata d. l. verbis legis in fine, introduci cepit, ne posthumi instituerentur, et licet ad huc incertum sit, quo tempore, et sub quo autore prohibitio ista fuerit introducta, hoc

tn. e certissimus, prudentes, quos autoritatem disputat. qq legum 12 tab. interp[re]tat. desiderauit D. l. 2. § his legibus latis de origine Juris existimasse, existentem in utero quo ad Juris effectus interim dum n[on] p[ro]dierit in lucem personas n[on] e[ss]e, nec in rerum natura [con]sistere D. l. in l. Falcidia cum alijs jam s[upra] citatis, quas ob rem interp[re]tati ss. sub illo capite, uti legasset sue rei ita Jus sto, quatenus generali n[on] [com]p[rehe]ndi, et [con]sequenter institui n[on] posse. Quae interp[re]tat° cum usu receperet, factum fuit, ut Ju[s] ciuile (hoc e[st] e media Juris prudentia, quam com[m]uni nomine Jus ciuile appellari docemur in D. l. 2. § hoc disputat°) n[on] valeret posthumi alieni institut° tex. e[st] necessario sic intelligendus in allegato p[ri]no de bonorum possessionibus —

Tandem Imperatoribus qq nimia subtilitas, quam ll. 12. tab. n[on] agnouerat n[on] minus quam Praetoribus semper fuit inimica § sed haec quidem vetustas ubi coit. oes inst[itution]is hoc tu liueramentum facultatem testandi singularum prudentum interp[re]tat. sop[=]pitam restituerunt, constituentes, alienum posthumum,

q. uxe aparte rei nata ipsa post inpersionem acc rationalis et si gestetur in utero essentialiter e̅ [illegible], cum constet sua materia, et forma, posse haeredem institui. D. § Sed nec huius in D. ~~§ Sed nec~~, quem et si ad spem de incertis personis referat Donellus lib. 6 com. ad d. l. quidam relegatus 3 receptior tm sent.ª e̅, ea imperatorum constitut.e quae in nobis C. desideratis, qd paulo antea dictum fuerat de postumo alieno corrigi. V.e cum abrogata iam media Juris=prudentia renovatum videat Justinianus Jus illud antiquum legis 12 tab. merito subiungit, postumum alienum haeredem institui, et antea potuisse, et nunc posse: ita cum § explicat cum Lelio Taurelio, et aliis Ludovicus Carandas precitato c. 15 —

44 Non obstant verba Scevolae in d. § ille casus, quia appellant dumtaxat super Galli constitut. de quo §, et l. Velleam tam in primo, quam in 2 cap. de qua in § nunc de lege Vellea cumsequenti 1.ª sac l. enim nepos postumus, de quo ibi, n. pertinet ad constitut. Galli: qa natus fuit vivo adhuc avo, et Gallus in postumo nepote loquitur, q. post mortem avi nascitur, n. etiam ad l. Velleam in 1 cap: qa ut poste

§ ille casus. Huius legis.

De consilio Galli et de 2 c. legis Vellea

ape-

aptè praecipue nativitatis tempore non fuit suus,
quod primum caput exigit d. §. nunc de S. Vellea, ut et
videtur, nec in 2. qua procedit in nepotibus jam
natis tempore testamenti § etiam si parenti ibi; ut
si filium, et nepotem, et pronepotem habeat: at
in d. §. ille casus nepos nondum natus erat: merito
igitur Scaevola scribit, cum nullo jure institui
potuisse ex his scilicet, quae ab ipso tractabantur
Galli, et Vellei: vel nullo jure exponi debet, ideo
neutro jure contra id, quod Ciceroni accidit testamento. 10. fami
liarum epistola. 31. cum vero non liceret mihi nullius
partis esse, quia utrobique magnos inimicos habebam
concludunt, quae sequuntur probat Julianus tamen. ut duobus
quasi capitibus legis commixtis; et in hoc quoque in=
ducere legem ne rumpatur testamentum quae ibi annuente
Deo in hujus interpretatione apertius latius exponemus –

Quum vero argumentum commune ex S. postumus. 6.
vel item natus cum similibus de inofficioso testamento juncta
l. non est ambigendum. 12. post ubicumque de bonorum possessio
nibus facile ex superioribus dilucidior, nec enim
postumus placebat institui S. Senatu, vel Princi
pum constitutione: sed tamen interpretatione prudentium

d. quam recte potuit Pretor bonorum possessionem polliceri, cum eos antecedat, non vero d.a l. Senatum, vel constitutionem quia minor est Pretoris autoritas: ita colligitur ex § Pretoris quoque edicta cum antecedentibus et sequenti de iure naturali, si modo eorum ordinem spectemus, quia quando aliud non apparet considerandus est. l. generaliter 245

ordo scripturae debet attendi cum aliud non constat

§ inde textus quod statuet cum similibus de fidei commissariis libertatibus docent Bar. in l. si duos n. 2 de excusat. tutorum, et Cagnolus qui alios refert in prin. Procem. D.orum n. ultimo —

Potest etiam textus ille ubicumque intelligi in terminis legis edicti Pretoris statim sequentis, quae in aliquo libris § est. Sive non est ambigendum continuatus cum eodem textu ubicumque quoties quis ob delictum, et in odium ipsius prohibetur hereditatem capere, ut puta in metalum damnatus, deportatus in insulam capitalis criminis reus: sic enim quemadmodum iure civili succedere non potest ita etiam equitate Pretoria indignus est ne alias fiat fraus legi, si quod ei una via prohibetur ad id alia posset admitti d.a reg. cum quod 84 de regulis iuris lib. 6; idem dicemus in his cibus, qui per l. Iuliam, et Papiam erant incapaces: nam ut caduca fierent quemadmodum prohibebantur, hereditatem

46

capere

capere, ita et bonorum possessionem accipere l. hereditatis appellatione 138. quae sic debet intelligi, ut constat ex eius inscriptione de verborum significatione, sensus est in posthumo alieno, qui solum prohibebatur instituti ex apicibus iuris civilis, quos cum Praetor non consideravit, sed solam aequitatem l. quod si Ephesi 5 § 1 in fine de eo quod certo loco l. 2 in principio de bonorum possessione secundum tabulas, datur ei bonorum possessio l. verum 3 eodem in principio cum similibus de bonorum possessionibus: quoniam alieni posthumi institutio civile ius non resistit, licet ei non assistat: ita docent cum Fleursio, et aliis Christophorus Porius ad titulum de bonorum possessione numero 19, et Emanuel Costa in d. § posthumus autem alienus numero 12 in fine —

3º argumento ex l. eius servum 64 de heredibus instituendis respondent Bartolus ibi in fine Angelus, et Imola, bene verum esse, servum posthumum alieni e media iurisprudentia institui potuisse: non tamen inde sequi ipsum posthumum posse: nam regula iuris, qua docemur capacitatem servi regulari a domini capacitate l. si minus 31 eo. l. si mihi et tibi 12 § regula de legatis 1º. quoniam iuxta a Domino capacitatem accipiat

solum procedit quando servus instituitur domini contemplatione Bar. in l. si servus ejus textus intellige de acquirenda hereditate posthumi autem alieni non est meritum, nec affectus, videlicet ejus contemplatione videri non potest ejus servus institui, sed hanc Bar. distinctio etsi non displiceat domino Jasoni hic n. 12. falsa tamen est: nam facultas testandi cum servis absolute ex persona dominorum introducta est d. l. non minus l. neque 10. cum aliis C. de heredibus instituendis nec refert quo ad hoc contemplatione domini an sui instituatur servus: nam quod attinet ad jus civile pro nullis habentur l. quod attinet 33. de reg. juris adeo ut servitutem mortalitati comparemus l. servitutem 210. eodem, videlicet per se nasci quam possit institui teste Sarmiento hic n. 15. in fine, et Donello 6. com. c. 17. pagina 3. post medium —

A 7 Quapropter idem Jason d. n. 12. vbi video me his magis probat primus ejusdem Bar. intellectus, ut procedat ea lex supponendo hos habiles in servo ejus posthumi, quod ipse posset heres institui qualis est posthumus suus, posthumus Galli, aut Velleii, quod intellectus, et si placuerit Cumano ibi, et Alciato in l. 1.a n. 18

de liberis

de Ubers dissplicet in. Velognito 5. n.º 86 columna 2. vers. sed si tu bene videras Sarmiento n.º 17. vers. nec placet, et Costa in d. § postbumus autem alienus n.º 6. et 7.

Qui in ea sent.ª e', ut existimet prius veta instituti.e postbumi alieni Juris Consultos rat.es in venisse, quia posset ex test.o succedere iubent l. eius servus Seres instituatur: nam post mortem testatoris ubi primum postbumus natus esse potuit infantis tutor iubere servo, Seredi tatem adire l. si per epistolam 50. de acquirenda Sereditate, et facta addit.e palam est, postbumo per servum Sereditatem acquiri non minus quam si ipse posthumus fuisset Seres institutus l. acquiritur 10. vers. et si iubenti bus de acquirendo rer. domi. § item vobis vers. sed si Seres instituta per quas personas nobis acquiritur, et Soc e, quod ex Laboonis sententia Jabolenus respondet in d. l. eius servum quasi limitat.em ponens Juris, quod Saber alienum postbumum non posse Seredem institui, quam magnam appellat Jason d. n.º 12. in pr.º

50

Nec objicias de reg. D. l. nominis, quasi vagam est dicit Sarmiento d. n. 17 in fine quia multa quandoque possumus per servos nostros, quae non possumus per nos ipsos teste Alciato d. n. 2., quem refert, et sequitur Volognetus n. 87: enim quod dicimus capacitatem servi regulari a capacitate Domini, verum est et procedit in capacitate vel incapacitate juris, non in ea, quae facti est, et potius ex naturae impedimento provenit, et personali defectu: nam si Dominus ad peregrinitatem sit redactus, et jura Romanae civitatis amiserit, ut in casibus, quos recenset Donellus d. lib. 6. com. c. 17 per totum, tunc quemadmodum ipse institui non potest, ita nec servus poterit d. l. neque per se ipsos de haeredibus instituendis. Secus vero si facti incapacitas in Domino sit, puta quia corporis, vel animi vitio laborat, naturale ve impedimentum habeat, ob quod ipse per se non possit acquirere, ea enim servo non nocet, immo ex persona ipsius suppleri solet. l. Antiquis. 62 § fin. alias est lex furiosus 63. ff. de acquirenda haereditate. l. debitor 74 § servo alieno ff. de leg. 2. l. 1. in principio, et

multa per servos quaeis non possumus per nos met ipsos

in tex. Siquis igitur §. de vulg. l. 2. cum pu
pilli saluam fore cum alijs, quas citat Fleur.
in l. Labeo. 3. scolio ultimo in fine de
usucap: vide cum posthumus alienus Jure civili
incapax non sit, sed solum prohibeatur institui
quia nondum natus homo non dicitur nimirum si
hoc impedimentum facili posset per servum
suppleri, quia cum naturaliter persona integra sit
v. l. quod attinet in 2. parte ex civili capacitate, quam
habet is, quia in utero est saltim aptitudine cum te
ejus servus pro heredes institui. d. l. Ejus servum,
quam sic explicant Marius Salamonius h.
n. 25. Fortunius Garcia n. 23. Vologne=
tus d. n. 87. Sarmiento a n. 16. et Conanus
d. c. 3. n. 5.

Post etiam non insubtiliter respondit,
illum servum, quem attento futuro nativitatis
eventu ex filii servi ejus, quia in utero est Sabo=
linus appellat re vera interim dum venter
prodiit in lucem servum esse hereditarium: vide me
rito placuit, institui posse, quia cum hereditarius
servus fuit, Sabinus non quia ex persona heredis

stituti sed. ex persona defuncti in haereditate jacente repraesentati. d. l. non minus 31. § haereditarius, l. servus haereditarius 52. de haeredibus instituendis, § servus etiam instit. eodem. d. § servo alieno, et ex illo l. in eo 33. vers. fin. cum l. sequenti de acquirendo rerum dominio, et hoc est, quod Jabolenus voluit in d. l. ejus servum vers. id quod dixerim, si advertamus non a simili procedere argumentum de quo ibi, tunc enim propter regulam, quae habet nullum simile idem esse vulgata l. quod verba 32. juncta glossa verbo dolum supra depositi non posset ille servus videri haereditarius, sed potius manifesto genere arguendi uti, nam ad probandum, servum ejus, qui in utero est, recte posse haeredem institui, et constanti suspensionis, illum interim dum postumus nascitur haereditarium esse non postumi cum postumus antequam nascatur non possit proprium habere arg. l. antiquo 3. in principio si pars haereditatis petatur, et sequentia suppressa talem in effectum conficit syllogismum servus ejus, qui in utero est antequam

nascatur

nascatur haereditarius, servus haereditarius recte post haeres institui (q et ille, facit elegans in d. § servus etiam in fine l. Ceteram, quae habet cum etiam ejus, q in utero e servus recte heres instituitur, quam et veniorem probant Theophilus, Viglius, Valdunus, Christofredus, et alij ibi, qd qd contendat Costa D. n. 1 probabiliorum lect. cu quim etiam ejus, q in utero e servus recte heres instituitur ubi ratione considerar, ob quam Justinianus avertit Jaboli responsum et ratiocinationem in d. l. ejus servum: qa scilet jam suo tempore jure civili institut. valebat posthumi alieni. Ut dubitari n poterat, ejus quoq servum recte posse haeredem institui — § servus etiam

4o n obstat licere matri posthumum haeredem scribere, qua in re n me latet, extare inuicem disidentes oppiniones, et quibus fleurfig in l. placet 4 tibo posse l. Socinus ibi n. 1 et 2. Jason 4 Sarmientus 2 et alij partem affirmatiuam defendant per jura in argumento citata: pars tn. negatiua longe verior e: qa ut in maiore probauimus, ejus posthumus respectu matris e alienus, quem palam e jure ciuili institui n potuisse, nec enim suitas in generatione et nata qualis in matre reperitur ad instituendum

tutum

tut.° sufficiens erat, sed civilis qualitas, cujus foeminae oes. s.t expertes, necess.m fuit, ut recte dici deberet d. Vbolognetus hic n.16. Jasonem, et alios sup.a Costa in d. §. postumus autem alienus n.° 5 columna 2. in prin.o

Deinde probat g.te e textus expressus in d. l. placet. 4. ibi oem masculum posse posthumus heredem scribere; enim in jure masculorum expressio e foeminarum exclusio l. 1.a C. de adulteriis l. 1.a et 2. juncta gla C. de vestibus olouerijs et auratis lib. 11. notant DD.s per tex ibi in l. 1.a de legibus, et in l. scripturas. 11. ad finem C. qui potiores in pignore habeantur, facit reg.a tex in l. maritus 21. vs ultimo C. de procuratoribus cum aliis, quas citat Accursius in l. cum Pretor 12. vbi videtur tos. sic e.a de judiciis: docent plures, quos refert et sequitur in singulari maiorazatum quod an in eis ex sola masculorum vocat.e foeminae cessantur excludi Molina de Hispanorum primogeniis lib. 3. c. 5. n.° 30, et 31. d. cum Vlpianus in d. l. placet in potentia posthumum instituendi masculum exprimat, aperte significat, matrem n. posse heredem scribere: nec e Accursius audiendus

q

q. verbum posse exponit p debere, ut sic excludantur foeminae n. in potestate instituendi sed in necessitate: nam ex propositi casu respuit ut violentam Jason d. n.o 4., q. n. magis feliciter docet ideo masculi Vlpianum meminisse: qa raro foeminae possunt posthumos habere, dumtaxat scilicet qndo ventre exciso nascuntur filij nam hic casus frequenter in Jur.e solet ofiderari l. posthumus 6. in fine principij ff. de inofficioso test.o l. 1.a § sed si matrij infra ad Vrsinianum l. etiam 141. de verbor. significat.e v. rarus n.e argu.to legis. 3. cum segg. de legibus et casus rari. et si lege n. ofrehenduntur, ut ibi: tn. excludendi n. ss. qua ppter in l. placet sine ogua responsione pbari, posthumum a matre institui n. potuisse contendunt Cumanus ibi n. 2. et 3. Alciaricus, et Cusa= cius in fine idem Cusatius in l. sed e quesitum 6. vs. vltimo ff.a Conanus d. ff. 10. com. c. 3. n.o 2. ad finem, et contra, q. alia huius sententiae refert fundamenta ff.a d. n.o 5. per totum —

Non obstant Jura in contrarium adducta, nam in d. l. sed est quesitum vs. fin. n.e legendum (maxime) sed (plane) ut legitur in P.F. et libris emendatioribus v. quam literam solum pbat

ille tex, hermaphroditus ita demum posse postumus instituere si in eo virilia praevalebunt, quo viro illum comparamus l. quaeritur 10. de statu hominum: imo, et retenta dicta (proxime) non sequitur quod possit foemina postumum instituere non enim virilia praevalere, et muliebria in hermaphrodito est medium quoddam neque si sit incertum, cuius non sexus incalescat in eo, et sic erit casus magis dubitabilis, quem implicat dicta ca, non vero quando muliebria praevalent, quo etiam casu posset differentiam constitui inter foeminam, et hermaphroditum, nam huic virilem sexum natura dedit quantumvis debilem. vere potest quosque suum haeredem habere, ut eum Cumano recte considerat Costa d. n. 5. columna 4.

l. si mater C. de inofficioso

Non etiam obstat lex si mater 3. C. de inofficioso testamento nam illa verba ac si omnes filios haeredes instituisset ad ius Praetorium referenda sunt quo palam est licuisse matri, postumum instituere d. l. postumus 6. § eo: nec enim postumus in specie illius legis consequitur virilem portionem ex Imperatoris rescripto adeundo de iure civili, sed potius iure onorario petita sine tabulis

bonorum

bonorum possess. quae aliquando solet ab Impe-
ratore concedi, ut in l. 1.a C. de his q sibi adscribunt
fecit l. Ca. Vi. ja ut ex legibus, senatus ue consultis
bonorum possessio detur, docent Costa praedicato n.s.
ad finem, et Franciscus Sarmiento in d. l.
placet n. 2. colum. 2. in fine ubi aduertit, ea
verba posse etiam referri ad tempus, quo licuerit fuisset
matri Jure ciuili posthumum haeredem scribere, vide-
licet postquam in hunc orbem fuerit deuolutus, ut
sensus sit perinde ei sua portio tribuenda
ac si mater in puerperio vita non decessisset, sed partu
foeliciter edito testamentum antea factum mutasset, et in po-
stremo Judicio eos filios haeredes instituisset.

Enim et si ex coniecturis, et praesumpta voluntate non inducatur haeredis institutio sed opus sit verbis palam haeredem nuncupare, vel nomen scribi l. haeredes palam. 21. s. tto 1. l. Jubemus. 29. C. eo. l. haereditas ad statum 65. cum aliis de haeredibus instituendis l. 6. tt. 3. p. 6. cum in d. l. si mater casus proponitur singularis, et unicus, ut cum Bar. et aliis pluribus notat Gomecius 1 tomo variarum c. 4. n. 6. vers. 6. et c. 5 n. 24. in princ., et n. 32 vers. 3

Haeredis insti- tutio non inducitur ex praesumpta voluntate

in quo ob plurium rationum concursum repentini ca=
sus iniquitas, censura maternae pietatis emendanda
e: 1.a quia mater licet non culpa careat cum posset illi=
co filium de novo susceptum Praetorio Jure heredem
instituere ff. l. postumus, per quam ita docet quod
~~eorum ibi~~ Germanus ibi Jason n.o 5: tamen ignoscen=
dum est ei, quae distulit, mutare testamentum in id tempus,
quo certo judicio de rebus suis disponeret, nam
ante quam pariat incertum erat, an unus, vel plures
nascerentur, masculus, vel foemina, vivus, an mor=
tuus. ff. l. antiquis: nec enim matri imputandum est,
cur non spectaverit tristem suae mortis eventum in
puerperio argumento l. inter stipulantem ff. § sacram
ubi Bartolus licet de verborum obli. 2.a favor testamenti quod
publice interest conservari. l. vel negare. § quem
ad modum testamenta aperiantur. 3.a filiorum favor, qui erant
instituti, ut pleniore honore matris hereditatem
consequantur l. filium. § sed et si portio in fine de
legatis praestandis. 4.a quia nihil postumi interest
per inofficiosi querelam matris testamentum rescindere, vel
ut institutus admitti, cum semper virilem dumtaxat
sit habiturus argumento l. 2.a § item Varus ubi glossa quaque de
aqua publica arcenda. Ob quas rationes aequitate suaden=
te contra Juris rigores finxerunt Imperatores, matrem

cum

eum etiam filium heredem instituisse: ita illam l. ex=
plicant cum Paulo, Jasone, et alijs Verenga=
rius in l. fin. n. 40. C. de posthumis heredibus
instituendis, Conanus lib. 9. com. c. 9. n. 1. Anto.
Gobeanus in l. 1.a ff. sine herede de vulgari, Me
nochius de praesumpt. lib. 4 praesumpt. 19. Anto. Go
mezius s.a d. n. 24. et Peralta in l. 1.a de here=
dibus instituendis n. 173.

Minus obstat tex. in l. Ticius 25. § Lu= l. Ticius § Lucius
cius ff. nam ibi pronepos ex nepote tempore testamenti jam fuerat
editus: unde mirum non est si valeat institutio: quia tunc tem=
poris quo instituit posthumus non erat, sed jam natus, licet
enim avus solum posthumum instituisse videatur, nihilo=
minus jam natus pronepos censetur institutus: quia si eum
natum sciret, similiter eum instituisset: unde ad eum quoque
casum extenditur dispositio, quia verosimile est, si de eo
interrogaretur testator, idem fuisse dispositurum, quae celebris
per tex. ibi in l. tale pactum 41. § fin. verbo excepto
in fine ff. de pactis, docent plures, quos congerit
Tiraquellus in prooemio n. 16. C. de revocandis donat.
et verbo susceperit liberos n. 142: enim eum ad valorem
institutionis interesse rei veritatem attendere, non particu=
larem testatoris existimationem bene insuper habendo,
ut actus valeat veritas potius expectanda est. l. si pater 4

plus valet qd in veritate e quam qd in opinione

§. quotiens de manumissis vindicta § si quis rem suam instit. de legatis, facit etiam tex. in l. si ita scrip tum 46 § ultimo de legatis 2. in l. si iam facta 11. vers. si vero nesciat de condit. et demonstrat. et in §. fin. in fine de servibus instituendis, ex qq. iuribus et rationibus desumi in eo tex. ratem decidendi, non vero ex sola Iuri ignorantia, in qua simul, et impossibilit institutis postumi alieni consistere ratem dubitandi, et consequenter ibi non solam tractari voluntatis quaest. sed etiam potestatis, erudite considerat Cumanus, et Cusa cius in eodem. § vere eamdem e agita verbo videri in prio Bar. in summario, et aliis existimantibus in spe illius tex. natum Sabori, et non nato, ut valeat institut., quin imo si natus fuisset quia non fuisset procul dubio eius institut., ut pote postumi alieni iure civili cor rueret, ad qd Paulum respexisse apparet ex illis verbis tn. institutem Iure factam videri, quemadmodum recte, et subtiliter expendit Costa in d. § postumus autem alienus n.o 4.

Ad d. §um autem argum ex l. filius familias 16. ff. tt.o et l. substitui 17. ff.a de vulgari respon deri solet Pomponium utrobique ad ius Praetorium respexis se, quo eum institutus postumus alienus bonorum possessor efficeretur d. prio de bonorum possess. merito tti. factem

Sabore

habere, et substitui posse dr. Quod solui et si
qd attinet ad ea Iura probabilis sit, et Costae pla=
cuerit s. n. 12 3a collumna tn. n. quenit legibus
ad eos in fine s. ad l. Fal, quae palam e
in legatis particularibus loqui, ex qq deducitr
4. Falcidia pro, et per totus de l. Falcidia, quae
si posthumo alieno olim relinquerentr etiam suae
Pretoris inutilia erant, ut jam supprius cum eodem
Costa Donello, et aliis latius observavimus, quare
potr respondeas, ea Iura, et si generalitr loqui
videantr, tn. ad evitandas Iuris repugnantias
in solo posthumo suo ee intelligenda, q eas oi sue
potuerit institui possibam semper habuir facultas
tti: frequentr enim in l. ambigua, et generali di=
cimus terminos habiles ee supponendos, max. cum
principalitr agitr de alia Iuris q. l. qto
20a s. tt. i. docent gla. i. in d. l. filius fami=
lias gla ultima in d. § ad eos, et Sarmiento
h. n. 18.

Longe difficilius urget 6. argtus ex tex. h; cui
ingeniue subeubent Bar. et Paulus hic utrqz n. 1.

Baldus, et Iason n.° 2. et 3.; quos alij plures se=
quuntur dum dicunt ex reg.a generali quæ habet,
alienum posthumum institui n. posse, nepotem posthu
mum excipi, quem pater præcedit tempore tt.i si
n.° quo tempore nascitur in primo gradu sit,
nam hunc institui posse Gallus sua formula
in dixit, ne resultaret iniquitas, qd præte=
ritus avi tt.us rumperet absque eo qd fuisset in
culpa n. instituendo eum, quem et si maxime vo
let, qa tunc temporis alienus posthumus erat,
instituere n. poterat, arg. l. ultime in fine
C. hoc tt.o de posthumis hæredibus instituendis,
Emilius v.o Ferretus hic n.° 7. et Fran. Dua=
renus in explicat.e huius legis pagina 2. et 3.
lib. 2. disputat.um c. 37. et difficultates subterfu=
giant putant, hunc posthumum Galli, qui
suus n. e, alienus in. n. ee: id. 3.as posthumorum spes
constituere, quæ n. fuerat regula æque hæresa;
id. posthumos dumtaxat suos cu., vel alienos,
et qd idem e. vel extraneos, nec plura posthu=
mos genera dari posse testantur eum alij,
quos iam s. retulimus in initio prævij præl=
missi Donellus in com. huius legis pagina

2 in fine, et Anto. Faber tt. 9. conjectur. c. 1. pagina 2. ad medium —

Qui magis probant Aquilianum posthumum non ut alienum institui, sed ut suum licet enim tempore testi alienus sit, qua est a patre preventus: tamen cum ex Galli formula in eo tempus, et casum institut. concurrat, quo suus erit futurus sublato jam patre de medio, potius ut suus dicitur institutus: hoc idem probavunt Salamonius 8. n. 28. Fortunius n. 11. et 12. Alciatus 3. paradoxorum c. 2. et 3. Connanus d. tt. 10. com. c. 4. Viglius in d. §. suus etiam n. 5. Donellus 6. com. c. 11. pagina 3. Costa in d. § posthumus autem alienus n. 10. ubi Gallus, Cujacius Anto. Robeanus Ludovicus Carondas Fran. Sarmiento, et alij jam supra citati: nec dissentiunt socio Emi lius Ferrotus, et Fran. Duare. supra: § 99 faukis definitio posthumi sui sive nepoti, non enim videri potest alienus posthumus ist, qui natus testatore suus est hæres futurus, quando qui de in quotam fore moritur avus eum præcedit nullus alioquin superfluum esset Galli consilium, nam præteritus si suus non esset avi testum non rumperet. l. si qui

filio exheredato j.ª th. i. r. 2º iter. expresse sus in § nunc de lege Velleanus nº qd enim. j.ª quo loci docemur, n. ei inspiciendum tempus, quo fit test.m sed satis e. nativitati tempus observari.

Ex expendi pro Sane nepotes post Summ. ex illico non simpliciter heredem institui: sed in tempus suitatis ejus institut.m conferri ita apparet ex ipsamet Galli formula ibi si filius meus me vivo morietur tunc siquis mihi ex eo nepos, etc.ª v. suiidit reg.ª legis in tempus. 62. de heredibus instituendis cum aliis qq docemur paria e., aliqd fieri tempore abili, vel conferri in tempus abile, qua de re consulendi st. post alios, quos ipsi referunt Cural. tensis de arte testandi tit. 2. cautela ultima, et Fran. Sarmiento G. an.º 4.

Non obstant, quo adversus Sane miles verissimam declarat.m obijci solent: nam qd dicimus in heredibus, ut institui possint tempus quoque tt.i considerari verum e. in extraneis heredibus l. si alienum 49. § 1. de heredibus instituendis § in extraneis de heredum qualitate et differentia, in qq ideo extraneorum fit mentio, ut appareat in suis heredibus, sufficere si mortis tempore possint institui, hac ...

opp.o fuit, quam asserebat . l. Regia 22. in princ. tt.i. ff.a §. 6. qd si in puncto juris magis admittas insuper etiam hereditas ex tt.o sumendam duo tempora ee considerandam, ut sit casu eius fact.o tt.i, tempus, quo sit tt.i effectus, et tempus mortis testantis, quam tex. §. et veriores plane magis com. ordinarii interpretes ibi Conanus . d. tt. 10. com. c. 5. n.o 9; et Donellus . 6. com. c. 17 in fine dicens id juris prius solum procedere in institut.e simpliciter in ea, quae confertur in tempus habile: nam tunc satis est, si vel eo tempore quis possit heres institui . d. l. in tempus, adde tt.i fact.is habere, vel non habere illic p capacitate ausu, vel incapacitate, ut observant Conanus, et Donellus s.a Dionysius Gotofredus, et alii ibi, et nepos posthumus etsi tempore tt.i quod dospicem praecedit; qui alienus esse non possit institui, non tamen incapax debet censeri cum . l. Senatu, vel constitut.e non prohibeatur hereditatem capere . d. l. non est ambigendum . 12. cod. ubi magis de bonis possess. secund.m tab. inst.um eodem —

2.o non obstat Catonis regula, quae diffinit, qd inutile foret si tempore tt.i decessisset testator id pos

nota ad judicandum et consulendum

quando cumq. deceßerit n. valere. l. 1. de reg. Cato-
nia na nãs haius nepotis institut. conditionalis e
ut constat ex illis v.bis si filius meus vivo me
morietur &c.a et ea reg.a n. pertinet ad institut.es co=
ditionales l. placet. 4. D. eo, qui adm.at nec ad con=
ditionalia legata l. heredem meum. 1. ff. de legatis
2. l. mea res. 97. cum similibus de condit. et demo=
strat, docent Donellus lib. 8. com. c. 13. ubi late
reg.a Catonia et erudite explicat eam regulam, et Fran. Sar=
mie.to lib. 8. selectar. ad d. l. heredem meum

3.o n. obstat v.bum (induxit) quo utitur
Scebola in Galli caut.e q.a n. significat ius
nobum, ut quidam falso arbitrantur: non enim
induxit legem ferens cum Gallus magistratus n.
fuerit, n. consul, sed privatus Juris C., cui n. erat
permissum noba iura condere, vel condita abro=
gare, sed solum interp.tari, et illa interp.tando de
Jure respondere & responsa prudentum ubi cont.r
oes insti.t de Jure naturali gentium, et civili, &c.
veriorem lecturam, quae habet, n. Jura co.dere, sed
de Jure respondere, quam magis p.bant Otmanus,
Valduinus, Gotofredus, et ceteri ibi. sed potius sig=

ficat

sicaq; quædam extensio eius seu prorogatio iuris, quod: v. eius subtilitate Gallus populo Ro. ostenderit ad eas formulas, quas ipse præscripsit recte postumos nepotes heredes institui, et sine fraude iuris, quo erat prohibita institutio postumi alieni siquidem instituuntur ut sui merito respondet Scæbola, id Gallum induxisse, non quo nouum sit ius, scilicet quia ex iure, quod erat cautionem depromsit quasi rem detegens occultam et ab alijs ICC. non animaduersam, qua recepta cautione sua effecit autoritate, eoque modo in usum populi induxit, ut deinceps ita instituerentur, quod prius nullatenus institui posse per errorem putabant, non enim induxit Gallus, ut nepos postumus posset institui, scilicet tamen qua ratione, et arte posset præscripta in eam rem formula, quod proprius erat munus ICC: fuit dicto illo (scilicet), qua utitur Scæbola S. docent Duarenus in explicatione mea l. Sarmiento n. 4 et 5. Donellus, et Faber saepe.

Difficiliorem exitum habet l. penultima ff. de leg. 1., qua aperte per cautionem Galli ad postumos alienos pertinere, non ad suos, hoc contraria parti

praecipuum fundamentum est, cui varie, qui sane viam tuentur sententiam, sed effectu eorum labor inanis est, nam locus ille si recte perpendatur nihil omnino ad rem pertinet, immo prorsus a vera formulla Cialli differt: Sic enim agitur de posthumis nepotibus haeredibus instituendis, qui sui avo sunt nasci turi, at Paulus in d. l. penult. non de institut. haeredum, non de testamento agit, sed de legitimis haeredibus hoc est de haeredibus ab intestato venientibus, et de fratris posthumo, qui ita penitus est alienus, ut nunquam patruo possit esse suus, duae igitur illae haec Cialli sententiae omnino distinctae, et separatae.

Caeterum ut illam obiter explicemus animaduerto in eo text. legendum non esse, à posthumo haerede instituto fidei comissum dari posse, ut legitur non insubtiliter rat. multis, et ut ostendat id caput Pauli ad testamentum, et haeredis institutionem pertinere Connanus ... d. c. 3. n. ... columna 2 in prin., quae ex inscriptione legis, quae in P. F. est Pauli tit. singulari de iure codicillorum, recte reprehendit Franciscus ... pagina ultima ... sed hoc aperte falsum: non etiam haeredi posthumo, ut legitur vulgo

L. penultima de leg. 1°.

sed

Sed potius a fratris posthumo fidei commissum dari por: ita in florentino exemplari legi testantur idem Duarenus, Viglius in d. § seruus etiam n.° 6, Lelius Taurelius, et alij &. Patruus enim cum sciret tt.° facto n posse fratris pre mortui filium in matris utero existentem, quem desideraret successorem habere, qa alienus é posthumus, heredem scribere: qa ~~alienus heredem sex~~ destinauit ab intestato succedere, ut ei nato ex l. 12 tab., qua suis deficientibus ad agnatum proximum pertinet hereditas primo cum similibus de legitima agnatorum successione, successio debebatur: codicillos tn scripsit, in qq fidei posthumi rogauit, ut Ticio 100 daret: quesitum é a Paulo J.C. vtrum valeat id fideicomissum, dubitandi ratio duplex é, vna qd posthumo alieno n poterat legari d. § posthumo quoq alieno: vnde videbatur nec posse ab eo aliqd relinqui argto l. ab eo 9. § de fidei comissis, altera qd n vr. Jure ciuili heres ee posse, cum institui n possit, neq enim tacite patruus credi por, sponte sua fratris posthumo legitimam hereditatem relinquere, cum n possit illum expresse heredem instituere, siquidem taciti, et expressi vnum et idem é iudi=

eius Vulgata. l. cum qd 3. siccitur potatr, cr
ise quenti n potuit eum grauare ar. l. legis cõficiuntr
D. Vbi sed ideo de sui codicillorum: nihilominus ex pa-
tris posthumo fideicõmissum dari posse Paulus res-
pondet: qa sola voluntas seruatr in fideicõmissis, qq
Vbis primum dicitur objectum de legato significans,
alieno posthumo fideicõmissum dari posse l. qui-
dam relegatus. 6. § fin. cum aliis de rebus du-
biis: ac ideo grauari fideicõmisso etiam posse. d. l.
ab eo: et ut fin 2dum dicitur objectum subjungit,
obtinuisse sent.am Galli alienos quoque posthumos le-
gitimos nobis heredes fieri, id e ab intestato ex
legis dispositie posse proximis agnatis heredes exis-
tere: sic enim ii quos legitimos heredes appellamus
l. 3 § de illo D. pro socio R.a et toto fere tt.o de suis
et legitimis heredibus, et inst. de legitima agnatorum
successione, licet enim olim fuisset controversum, an
posthumi alieni possint ab intestato succedere, qa
n poterant ex tt.o heredes cc, et essent variae hc
opiniones: tn praeualuit sent.a Galli, eos posse legitimos
nobis heredes fieri, nam rat., quae militat in heredis
institut.e cesat oio in successione, quae defertr ex l.
haec enim semper e certa, et solum iubet, eos, q nasceti
heredes cc, quos palam e a parte rei, et per rerum na-
turam hoes intelligi, qd testator ante quam nasceretr

n potuit

n. potuit agnoscere: v. apparet sent.a Galli, de qua quaerimus diversam esse a Galli sent.a de qua in d. l. penultima, quas sic erudite explicant Donellus in comentario super l. pagina 3. et 4 Fran. duarenus pagina penultima, et ultima, Voerius in ptheoris ad hanc l. n.o 3. Lelius Taurelius pagina 5. Eduardus Caldeira 5.a Julius Pacius in notis ad eandem l. penultimam, quas ex l. Conari recte etiam explicat Casaubus in notis ad Julium Paulum lib. 4 receptarum sententiarum tit. 1.o vers. 2. et ex vulgari lect.e Costa in d. §. posthumus autem alienus n.o 17. columna 3. —

Tandem n. obstat ultimum argumentum nam licet verum sit ratione quas n. potuerunt institui aeque in suis posthumis enumerare, id tamen per gradus praerogativam, et maximam coniunctionem quae est inter ipsos, et testatores utriusque gratia fabourabiliter ab ea per sibi tale fuerunt excepti eorum gratia, ut tam honorabili succedant parenti testatoris gratia, ne posthumi praeteriti agnascendo eius rumpant testam. l. posthumi. 3. ra. tit. 1.o quod maximum esset absurdum si pateretur

poenas praeteriti, quia in culpa non esset non instituendo eos, quos etsi maxime vellet, instituere non posset 5. D. l. fin. C. Sac. tit. ita respondent Fortunius Garcia hic n. 5. Sarmiento. 10. Gibertonius n. 10. Duarenus pagina ad medium, Forellus pagina 7; Viglius in D. § secundum etiam n. 4. et Costa l. 1a n. 9. et 10.

In tex. ibi sic posse institui.

His ita praemissis quod exacta Scaevolae consilii declaratione oporteat non nullis ad verba Scaevolae, quae Galli formulam refert scholiis constitutis praecipuas dilucremus difficultates, quas adversus Gallum data objiciunt, et in primis videtur minus apte verbo posse Scaevolam uti; cum meram facultatem importet, et id significet quod extra necessitatem juris positum est l. saepe audivi. ff. de officio Praesidis. l. non quod quod 40 de judiciis elegans tex in l. 1a C. quomodo et quando et institutio postumi nepotis, de quo . voluntaria non sit sed necessaria, siquidem omissa ea ipsius agnatione rumpendum sit testamentum l. postumi 3. l. postumorum 13. versiculo neque quicquam ff. eod. tit. 1a § posthumi quoque cum alii institutionem hac tit. Scaevolae dif=

ficultatis

facultatis occasione addit Accur. d. § et novelle
contra testus rumpatur, cui se subscribunt ordinarii
interpretes d. dum docent necessitatem instituendi
nepotem postumum simplicem non esse, non absolutam,
seu precisam, sed tantum conditionalem et causativam
videlicet si nolit testator nascituro tale postsu=
mo testus rumpi: licet enim verbum (posse) sua
natura meram facultatem importet, et significet
affirmative prolatum, quod extra Juris neces=
sitatem ponitur d. l. saepe cum similibus, idem tamen
intelligendum est respectu necessitatis precisae non cau=
sativae: nam illam etsi numquam denotet sane tamen
non semper excludit, probant sane docendi ratione Bar.
Sic a n. 3. Paulus n. 4. Baldus. 5. Alex. et Imola
n. 3. Fran. Aretinus n. 1. et 3. Jason. 1. lectura
n. 15, et 2 lectura n. 16. Fortunius Garcia
n. 35 Castiaula n. 13. Volognetus n. 103. et
Sarmiento a n. 26.

Non obstat tex. in proposito valde diffi=
cilis in d. l. fideicomissa 11. § Scaevola de leg. 3, — verbum potest.
ex quo appareret per verbum (posse) precisam ne=
cessitatem induci, nam omissa gloss. distinctione in
d. l. saepe Bar. Sic n. 4. Jasonis n. 27. in fine, — l. fideicomissa 11 § Scaevola de leg. 3

quae displicet Fortunio n.º 62. dicendumque est ibi in vim modi verba posse a testatore exprimi, ac ideo necessitatem inducere: qa modus ex sua propria natura est obligatorius l. qq diebus 40. § Semiliuy de condit. et de monstrat. l. 1. et 2. C. de his, quae sub m.º legati. l. 1.ª et per totum C. de donat. quae sub m.º nec enim abnegat Ulpianus verba illa te fili rogo, ut praedia, quae ad te pervenerint per tua diligentia diligas, et curam eorum agas, ut possint ad filios tuos pervenire necessitatis esse n.º solius consilii sed tm dicit n.º satis fidei comissum, et relinquendi necessitatem exprimere. qa quodam m.º ambigua sunt sic quidem, ut vim obtineant fidei comissi opus est ad naturam modi recurrere vt. si tibi 100 darem, ut eis 20 Ticio dare posses Ticio sine cessione per 20 utilem adversus te actionem competere arg.º illius § juncta l. quoties 3. C. de donat. quae sub m.º resolvit Fran. Sarmiento sic n.º 31., quibus meris sequentibus sane illius § sensum latius comprobat, et confirmat.

Quod si attendas ea verba prius

consilii

consilij cc.", qa si attente considerent dispositiua n. 55. Dii. 2. ipsorum rigorem fidei comissum in= ducere propter fauorem filiorum, et paterni amoris spem quam de filiis q. nepotes testator habuit, verba enim alias consilium significantia, et quae inter extraneos nullatenus fidei comissum in= ducerent, cum id filiorum fabor expostulat in praeceptum resoluuntur teste Crotofredo ibi ulti= ma adnotat. Corrasio lib. 2. miscelaneas c. 19. n. 11, et Caldas Pereira de nominat. emphiteu= tica q. 1. n. 53. faciunt etiam verba sperauerit et verosimilis mens testatoris, quae licet verbis id n. expressit fuisse credit, ut praedia post= mortem filij nepotibus essent restituenda, ut recte considerant Bar, et alij ibi Fortunius Garcia n. 62, et 63.

Non etiam significat verbum spero affirmatiue prolatum necessitatem conditionalem: adeo enim limita facultatis i[...] verbum. d. l. sae= pe cum aliis ut perse nullam unquam impor= tet necessitatem, nec praecisam, nec causatiuam= quod enim diximus hanc n. semper excludere in= telligi debet si stingat aliunde causari. ut hic

sume loc. d. § post Sumi similis tex. in l. si mandabero 22. § fin. ff. i. ibi gla. verbo per simulta principaliter cuyus § decisione cas. hibus. ff. sequ. et l. si quis alium 27. § q. suscepit mandati § mandatum generale mstr. eodem tex. etiam in l. 1. de jurisdictione omnium judicum ibi nam et bonorum possessionem dare per perquam ff. q. legitime verba per dixi. patr. ad judicem precissam de notare necessitatis salvo in id constat ex d. l. n. ... et ex d. l. 1. C. quo in. et quibus judex notat salon § 26. etiam in d. l. 1. verba per sic cuique deberet vel necesse haber nam ibi solum opponitur quanta est jus dicentis potestas, et licet verissimum sit, tamen cum bonorum possessionem dare in possessionem mittere ~~...~~ et tutores pupilis constituere, et judices litigantibus dare id non ex potestate eorum: sed ex necessitate, quam judices habent imparciendi officium suum in his precipue, quae publicam concernunt utilitatem l. 2. quia r. 13. de off.º Presidis l. fin. § judicandi de muneribus et honoribus docent, docent Cumanus hic n.º 13. Fortunius n.º 63. et Sarmiento n.º 28. et 31.

Negative vero sumptum precissam denotat necessitatem: quia potentiam abnegat:

nam si affirmative significat potentiam est negatio e malignitatis natae, quae id quod possibile invenit destruit, et eius oppositum ponit, necessario cum negatione verbum potest erit potentius ab negatibus. Vero si actus fiat praecisse contrarius casus erit necessarius. l. nemo potest 58. de leg. 1. l. non poterit 65. de furtis, l. finali de ferijs. c. 1 in fine de causa possessionis. c. 1. de fide instrumentorum. c. 1. cum alijs de reg. iuris. lib. 6. per quae iura et similia, quae in id addi expendunt verbum potest negative in legibus, statutis, rescriptis, et similibus dispositionibus non solum praecisam importare necessitatem: verum actus prohibiti nullitatem inducere notavit Iason Sec. an. 16. Fortunius, et alij sunt plures quos refert Tiraquelus post ll. connubiales glo. 4. in prin., quod sine ulla arte perpendi, et quodam quasi naturali percipi sensu contendit Sarmiento 5. n. 22., et licet contrarium defendant Promanus in l. stipulatio ista 3. columna de verborum, Aluiatus lib. 3. paradoxorum c. 4.

Verbum potest negative firmatur

actus prohibiti nullitatem inducit verbum potest negative objecta

et Corrasius in l. fin. § 1. n.° 7. de servitutibus eorum argumentis facile respondent Jaso. hic a n.° 2. Fortunius a n.° 47. et Sarmien. to n.° 29.

In Tex. ibi si filius meus

junct. to ibi substitui

Cum in odit.° posthumus n. censeat institutus l. ex facto 19. cum aliis de haeredibus instituendis mane n. immerito videri pot. hoc nostrum Gallianum s. litum: q. n. satis respicit tit.° siquidem praetermittit filii institut. cum quo praeterito ipso jur.° nullum e testamentum l. sequenti in fine § nro instit.° de exhaeredat. liber. l. 1. et 3. p.to si el testador, cum nostro ultimo tit. 3. p.ta 6. etiam si praeteritus vivo patre decedat ut hic l. si filius. 7. l. 3. § 1. pro nostro adeo: cui difficultati occurrit Fleursius. hic Verbo posset nostro, et dic el. 2. dicens verba formulae, quae Scaevola refert, ita accipienda ut supponamus § d. stanti filii institutionem praecessisse, hic enim testator scripsit filius meus haeres mihi esto, si filius meus vivo me morietur, tunc si quis mihi ex eo nepos haeres, quae filii instit.° primo gradu facta ideo omissa: q.

deca

de ea principaliter non dubitabatur, quia admittit
vi de aliis testamentis solemnibus, sed solum de nepo=
tis posthumi institutione, qui cum esset tempore testamenti
praeteritus, videbatur ut alienus institui, et liberi:
probat sane supplementum Accursij ex glossa tex. in
§ in omnibus ff. hac l. in l. cum in testamento 37 de
heredibus instituendis ibi duo gradus heredum
sibi junctis omnibus antecedentibus, quod Galli formula
est compendiosa: nec probabilis est Aleiati interpretatio 3 para
doxa c. 6 quam olim adolescens tentavit, ibi filium
non esse institutum, sed tacite ab intestato vocari si
patri supervivat, esse quod duos gradus heredum, unum
ab intestato, et alium ex testamento, quem errorem recte
duincit Costa in § et quod sit tamen ff. a. n. 1. ex
eadem l. in fine enim in nepote eo casu dubitaretur
an Haeius nepoti substitutus posset simul cum filio
ad hereditatem admitti: nam semper certi juris fuit,
testati causam non concurrere cum causa intestati l. jus
nostrum 7 cum aliis de reg. juris et appellatio gradus
nunquam ad diversas refertur successionum species, sed
potius ad institutionem, et substitutionem l. 1 ff. de vul=
gari. Denique in § Accursio expressior textus quam
desiderari posset in l. firmatur 33 § 1 codem: se=
quuntur Bar. hic n. 5 Cumanus n. 3, Jason

Cussacius, Fran. Quarenus et alij quos refert late disputans Petrus Gilquenus a n. 19 Ro beanus n. 25 pagina 3 in fine Carlondas ~~tt.~~ i. ~~vers~~ verisimilius c. 25 ubi incipit ad prius capitis Don. ~~verbo instituti impro~~ Sarmiento n. 36. Ant. Faber d. tt. 9 quubrary c. 1. pagina 3 post principium, et c. 10 in princ.

Vº apparet verbum institui exponendum esse substitui, verbum enim instituo saepe accipitur pro substituo l. si pater filio 9. l. post 36. in principio de vulgari pupillari substitutione eodem l. mulier 22 § fin. de cond. institut. quam ad hoc meliorem de iure Jason appellat n. 23. l. si quis mihi bona 25 § sed si mandatum de acquirenda hereditate, nec im- proprie eum, ergo in hereditate directa substitutus heres sit institutus, et substitutus proprie et specifice sit heres institutus d. § fin. ubi summarium Bar. glossa verbo pure in l. quinta liberis ff. de vulgari glossa 1 in l. 1 C. de edicto Divi Adriani tollendo: docent Haueshus verbo posse n. et ibi el primero Bar. d. n. 5 Cumanus 3. Oppositio 2. Paulus 4. Aretinus 2

instituo, pro substi- tuo accipitur saepius

3° Imola Jason, et ceteri & Donellus d.
verbo substitui, —

Quae rectissima expositio si rem
attente videre mus nunc n. c. nam Scaevola
n. simpliciter proponit, nepotes postumos haere=
des institui, sed posse sic institui, si filius
meus vivo me moriatur haec verba cum agat de
postumis nepotibus 2. gradu scriptis haere=
dibus i. gradu praemisso, et conditio explicita i.
deficientis haeredis, quae omnia significant
solum verbum substituo, qua substitutio seu dat
conditionalis haeredis institut. l. ex facto. 43.
§. lucius ad finem de vulgari ne primus
gradus, et conditio supperfluerent merito utitur
Scaevola praestitutus verbo ita ultra omnes se adver=
tisse gloriatur Sarmiento hic n. 39 —

Vel dic nepotes postumi institutos
in spe talli vere, et proprie substitutos, nam cum
haereditas patris filio i. gradu instituto nunquam potue=
rit acquiri siquidem pater ei supper vivit arg. l.
qui supperstitis 93. cum aliis de acquirenda haere
ditate voluit cavendas substitut. enim proprie

ut dari hereditas delata vel acquisita praecipias heredi vel quod saltim aliquando ei potuit defferri vel acquiri, sum autem exsistit hereditas alicui defferri nisi i. non [illegible] institutus dici debet non substitutus l. cum ex filio 39 [illegible] duas quatuor de Vulgari, quae in eo expedit Clamecius d. n. 25. v. merito in [illegible] l. nec sine mysterio [illegible] institui Sebastianus et [illegible] nus in d. l. Stimatr § 1. et a [illegible] substitui se abstinere notarunt etiam Cravanus [illegible] Senius [illegible] n. 35. non obstat d. l. cum in [illegible] juncta l. [illegible] de Vulgari, nam etsi attento ordine scripturae secunda sit posthumi nepotis institutio et [illegible] 2us gradus, sive substitutio si tamen ordines successionis [illegible] praecipuus est [illegible] dicemus non substitutus est, sed institutus [illegible] [illegible] in fine cui se subscribit cum aliis [illegible] Senius d. n. 25.

De errore autem Bar. [illegible] d. n. 5. [illegible] [illegible] q. defendere tentavit testamentum conditum ex [illegible] formula, et si non supponamus, filium a patre fuisse heredem institutum, [illegible] [illegible] in condit. ~~substitutis~~ institutis posthumi nepotis, [illegible] tacite ex conjectura, voluntatis certe institui, quod institutio tacita sufficit, ut substineatur [illegible] [illegible] quod nec [illegible]

lata, nec inofficiosa videri potest praeteritio filij ita facta ut non aliter institutus haeres ei posit, quasi si filius vivo adhuc patre decesserit, quod hoc loco lastro intendenti improbavi late Bar. funda menta referens, et refutans nunc cum Fabro et aliis 1a ad § in omnibus diximus aptius —

In tex. ibi (Vivo me moriens)

Si supponimus filium fuisse haeredem institutum et is vivo patre decedit ipso jam est irritum constitutum testamentum, et haereditas in causa caduci l. 1a in fine 1a ff. 1o. l. vlca § et cum Hispani vel vivo cum aliis C. de caducis tollendis: vide supra est prospiciere ne rumpatur post humi agnatione eo enim tendit consilium Cealli & idem credendum in fine cum aliis 1a hac. l. tn. quod nullum est rumpi in por. vulgata. l. nasciturus post defunctum 1a d. ff. 1o. huius difficultatis Bal. hic no 7. 3. oppositione & dictanti supponit in formulla Cealli filio fundatum fuisse coheredem falso quidem ut apparet in § in omnibus 1a si enim cohaeres fuisset extraneus, cujus additione testamentum confirmaretur optimo jure posset filius exhaeredari

ne videretur post mortem ex sedulitate sponsi genera
tur et alijs suppositis. Sane impugnat idem
Bal. sibi contrarius in d. §. in omnibus Comanus, et
alij, quos refert, et sequitur Sic Jason. in lectura
n°. 73. —

Alciatus vero sup. Corrasius, et alij exist
timant l. Papiam caducariam Galli tempo-
ribus non dum fuisse latam et postmodum hoc in
casu sedulitatem in causa caducitatis: nam lex.
ca liberis, et parentibus usque ad certum gra-
dum cumbuit imponere suum jugum d. l. vero
in principio imo eis jus antiquum dedit Ulpianus
in fragmentis tit. 18. fuit l. Celsus 29. §. fin. de
leg. 2. explicant Otmanus 2. observat. c. 3.
Cuiacius in notis ad Ulpianum d. tit. 17. et 24.
idem Cuiacius 4. observat. c. 4.; quae solutio
in prima parte vera non est, nam lex Papia fuit
lata sub Octaviano Caesare. c quaedam set. 2. dis
tinct. cuius temporibus Gallum floruisse. Ferant
Otmanus, et alij sup. in principio citati: in 2a. vero non di-
luit difficultatem: nam licet verum sit, legem Papiam
ad speciem Galli non pertinere, tamen negari non potest in ea

ordinarie fuit. filio premoriente ex defectu heredis testamentum destitui, ut bene videbat Costa d. q. 1a 3. 1° n° 16. et n° 19. cum Jasone d. n° fin. respondet observatio caducorum adeo acerbam testatoribus visam fuisse, ut fere semper ne caduca fierent substitutionibus uterentur. d. l. ea in princ. vs. dicit ipsos quo vulgo solebant etiam uti ante eam legem non ad excludenda caduca, quod non erant: sed ne ex defectu heredis irrita constituerentur testamenta ut sic primo gradu defecto a secundo inciperet testamentum l. non putavit d. § a primo cum aliis de 2a tabularum: vero cum a substitutione inciperet testamentum agnatione rumperetur voluit Gallus qualiter in 2 gradu nepos posthumus esset instituendus

In Tex ibi Tunc

Dicto hoc per quam necessaria in Galli formula, quae si vel sola abesset posthumi nepotis institutio non valeret temporis adverbium est, quod licet junctum cum adverbio nunc, cum dicitur ex tunc sicut ex nunc, et e converso omne tempus significet, ita ut ad presens, et ad futurum dispositio trahatur -l. si ita stipulatus fuero 126. in princ. de verborum, quam recte expendit Brisonius n° 17. de verborum significatione dictione tunc

Dicto tunc. et nunc

in fine tunc facit ɋta ṽbo ex tunc in clementina unica de residentia puenda. tn. solũ de forse tempus punctuale, et solas extremitates ejus temporis significat qd adjicitr, vel enucleatr tex. quem optimũ appellat Aretinus in l. 1.ª si ex noxali causa agatr in l. 1.ª §. recissime de vi et viarmata tex. elegans, quẽ citat Alex. §. in l. si is legatũ § fin. de ɔdit. et demõstr. Angelus de Perusio, et Aretinus ibi n.º 2 Baldus ꝯº Videndus in auth.ᶜᵃ ɔ.ª n.º 1. et 2. C. ad Treuel. Vt apparet in formulla Galli n̄ tm. ɔdit.ᶦˢ posthumi nepotis ɔdit.ᵉᵐ, sd etiã institut.ᵉᵐ ipsã in id tempus ɔferri quo nepos posthumus fit suus n̄ enim instituit eo tempore, quo fit filius sd eo demũ instanti, quo moritr filius, et sequẽtr excluditr anterius tempus, et etiã posterius qꝛ cum nepos post quã suus é nullo tempore te prestritũ in veniat n̄ frustra, nec sexo fit ejus institut.º, n̄ objiciās ex tempore n̄ recte hæredem instituí. l. hereditas 34 de hæred. instituẽ. ne ratᵉ temporis ꝑ.ᵗᵉ qd testatus, et ꝑ.ᵗᵉ intestatus decedat qui id eo ~~tempore~~ demũ casu, venisse, quo post mortẽ testatoris euenire dies por ut nos ubj de formula Aquiliana tractamus de ea die, et ɔditᵉ. loquimur, quã vivo testatore nequé euenire, ideo nec é causa testati, nec intestati, ita docent Carondas Ant. Cobeanus, Donellus et alij sup.ª explicat ejus optime Faber preritato lib. 9. ɔjecture cap. 1. per totũ

Ex tempore hæres instituí n̄ por. et ɋ sic ejus ratº.

In tex.

in tex ibi si quis nepos, sive quae neptis

supperfluire vr in caut.e Galli vbo neptis: qa cum masculinus capiat in se foemeninum l. si quis id qd. 7. nu.o ss. et utrumqz de Jurisdict.e oium Judicum. l. si quis ita. 16. de testamentaria tutella l. 1.a l. de testat.o 40. vs. serv[illegible] l. patroni 52. l. liberti 172 de verbor. sign. cum aliis pluribus, quas dilligenter ggerit Aldas Fira. de retracto sanguineor. qta. 9. a n.o 177. usqz ad numerum. 243. instituto nepote neptis quoqz censetur instituti argo. d. l. si quis ita, qd magis probant glosela sic vbo neptis. Cumanus n. 5. Pluatus. 6. Galliaula n.o 34. Sarmiento n.o 31. Fira. et alios refert sup.a n.o 221. Sed glosela sane peccare in spiritum sanctum, qa respondit de superfluitate. J.C. nec considerat, nec eo in materia Juris com correctoria, vel quae saltim Jus coe limitat, in qua ut pote odiosa, et stricte accipienda masculinum n porrigit ad foemeninum, extendit cum Alex. sic n.o 10 Socino, et aliis

appellat.e masculini foemeninum comprehendit

Jason n.° 59: falso quidem, nam formula Galli n'e Juris com correctoria, nec limitatoria, sed declaratoria teste eodem Jasone numeris seqq., in qua palam e, masculinum comprehendi foemininum, ut constat ex tex. §. ibi sicipsi instituit postumos nepotes induxit see reg.ª, postea v. in exemplo, qd Gallus subjicit fit inculcat.º verbor., et utrumq. genus ponitur divisim, ut omnis penitus amputaretur dubitat.s: nec arguere licet Cg in formula Galli Masculinum n' complectitur foemininum: nam quod dubitat.s tollendae gratia, et ad maiorem declarat.s exprimuntur Jus com n' ledunt .l. 2 mutuam 56. verº etenim mandati, docent Sarmientus Su n.° 82, et Gibenius late disputans arr. 46 n.° 54

que ad maiores explicat.s ponuntur Jus com n' ledunt

in tex. ibi in. 10. mensibus

proximis qq filius meus moreretur natus, nata ue erit.

Consulit Gallus, nepotes postumos heredes institui, ne sternitti succedendo in locum patris agnat.e avi testam. rumpant, ita colligitur ex § idem credendum in fine

fine §. qd si qui filius cum aliis ff. hac l. v. merito
decem mensium fit mentio, et in his solum nepoti=
bus concipitur formula, q̃ cum agnascuntur in 10.
mensibus proximis mortis filij, nam postea nati, cum
ab intestato succedendi ius n̄ habeant l. intestato 3.
§. fin. de suis, et legitimis, preteriti cum testamentum n̄ rum=
pent l. humanitatis. ff. vers. et licet C. de natura= q̃ nascitur post 10.
libus liberis juncta glosa verbo naturales in fine menses a morte
in l. 1. ff. de bonis contra tabulas similis glosa in § tamantum patris ei n̄ succedit
de inofficioso testamento et in l. ff. verbo nota accordasse tit. 13.
pa 6. quam singularem appellant, et unicam cum
Bar. et alijs a se citatis Gomezius in l. 9. Tauri
n. 11. et Matienzus in l. 8 tit. 8. glosa 5 n. 3.
tit. 5. recopillat. facilius enim ab intestato succeditur
quam testamentum rumpatur l. si quis filio 6 vers. et dicemus
cum legg. ff. testamentarii. v. si qd minus e n̄ succedit his,
q̃ post 10. menses nascuntur d. § ultimo ad id,
qd plus e iure n̄ debent admitti l. q in dignus cui n̄ licet qd e
4. de senatoribus. c. cum illos 32 vers. cum maiora minus, n̄ debet
de sent. ex. c. cui licet 53. juncta glosa vers. aliud licere qd e maius
negando de reg. Juris tit. 6.

licet enim partus humanus, et vitalis, et
perfectus nasci possit, varia sint in natura tempora

constituta, ipsa et in discreta: quoniam nullus

nullum est certum pariendi tempus mulieribus designatum a natura | a mulieribus, quemadmodum ceteris animalibus certum pariendi tempus, ut docent Aristoteles lib. 7. de natura animalium c. 4. et 14. Plinius lib. 7. naturalis historiae c. 5. et lib. 11. c. 31. Plutarchus lib. 5. de placitis philosophorum c. 18. Aulus Gellius, qui plures refert lib. 3. noctium aticarum c. 16. Alciatus 3. paradoxorum c. 7. Tiraquellus plura cumulans in l. si unquam pro superior liberos a n. 210. C. de revocandis donat. Valdivinus, et alij, quos refert Gilchenius [illegible] n. 59: tamen jus civile, ut legitimum solum eum agnoscit qui a 7.o mense usque ad 10. editum, qui summus nascendi finis est l. septimo mense. 12. de statu hominum. d. l. intestato 3. § fin. consonat egregia lex Regia 4. lib. 23. p.ta 4. Hoc idem Atenienses observasse autor est Plutarchus in Alciade inde frequens in instituendis posthumis inde clausula semper fuit si in 10 mensibus post mortem meam nascetur, ut in l. fin. in princ. ff. de fideicommissarijs libertatibus l. fin. C. de posthumis heredibus instituendis, quod dixi ad excludendos eos ad jicitur, qui ex l. dispositione cedantur non a testatore progeniti: id opus naturalis concupiscentiae, et ex stupro nati: ex l. enim 12 tab. qui post 10.

mensis

menses nascuntur legitimi n. 11. ita restarut Cumanus §. n. 1. et 6. Paulus n. 1., Soinus Senior. 4. Aretinus 3. Fr. Duarenus in explicat. huius legis pagina penultima ad finem Donellus in comentario pagina 8., Ludouicus Carondas ad dictum finem capitis vlt. vltimo Cuiacius, et alij jam supra citati * partus v. q. nascitur post 10. menses a morte mariti intra paucos dies vndecimi mensis i. scilicet vel 2. v. sit legitimus ita ut in edict. si in decem mensibus nascatur, censeri debeat legitimus, q. e. affirmatiuam p. defendit Fleursius in vltimo scolio per tex. velut expressum in §. vnus siquidem vers. mulier enim in auth. de restitut. et ea quae parit in vndecimo mense post mortem viri collat. 4. ibi videlicet enim completo anno vndecimo mense [illegible] peperit, ut non esset possibile tradiuere, qa de defuncto fuisset partus Ergo per arg. a contrario si non sit vndecimus mensis perfectus. sed solum incoatus partus erit legitimus. Deinde qa sm. natam partus protrahi por vltra decimum mensem, nam vndecimo, duodecimo, decimo tertio, et quod plus e decimo quarto mense legitimum nasci posse, ex philosophorum placitis, et varijs medicorum sententijs non nullis exemplis adhibitis

* an q nascitur intra paucos dies vndecimi mensis censeatur legitimus

cum Aristotele Plinio et aliis ostendunt hoc in eo § n. 4. Jason n. 36 Alciatus et Frac. Suelus ff. Menochius de arbitrariis lib. 2 centuria 1a casu 89 n. 34 et Ciclebenius d. n. 89 idem probat Alciatus in d. § unum siquidem verbo perfecto sequuntur Bar. sic n. 12 Fortunius Garcia n. 113 et sequenti, receptam sent.am testantur Cabalcula § n. 35 et Menochius s.a n. 40.

Partem vero negativam probat in primis lex nostra in his, quae interpretamur verbis d. l. fin. ibi intra decem menses natus de filiis cominissariis liberi rationibus et lex fin. ibi intra decem mensium spacium C. de posthumis heredibus instituendis juncto principio juris, quo docemur intra tempus permissum post tempus ante prohibitum et ea. l. frater libertum 11. § fin. de leg. 2. l. Imperator § in principio de postulando. 2o est tex. expressus in d. l. in testatore § fin. ibi post decem menses etc. quae verba cum aperte comprehendunt quod intra paucos dies nascatur undecimi mensis: dictio enim post quodcumque tempus excludit etiam exiguum; quia recipit instantaneum terminum Bar. per tex. ibi in l. 2. § creditum n. 7. sic certum potest amplectuntur, ut veriorem hanc partem cum Alciasio

natus post decimum mensem a morte patris non est legitimus

sio

sto, q videtr sibi contrarius in d. l. 7. mense
Bar. et alij Imola 5. n. 9. Alex. undecimo
Dicit magis receptam. Aretinus n. 3. in fine, appel-
lat comunem Orosius in eadem. l. septimo mense
n. 5., et in eam magis inclinat, Meno. et
alij sup.a, quod in judicando, et consulendo sine
dubio admittenda e, cum ex parte sit probata in
d. l. 4. pt. ibi mas si la nascencia de la
criatura tane vndia del onzeno despues de
la muerte del padre non debe ser contado por
su fijo. imo cum lex ea n. solum presumat intra
decem menses natum ee legitimum, ut infra dicitur
progrediatr ulterius disponens super presumptionem in d. tex
mas si la nascentia, eum, q. postea nascitr, pro filio
n. saber dicendum e ejus in presumptione ee Juris, et
de Jure, et contra eam probationem n. admitti c. is q. fidem
30. de sponsalibus gta celebris verbo qd n. fuit tex
ego dico in. c. ferum 17. 50 distinctione docent cum
alij Mascardus de probationibus. 2. tomo concl.
1227. per totam, et Menochius de presumptio=
nibus lib. 1. q. 3.

n. admitti probatio ut post 10. menses natum legitimus sit

Non obstant fundamenta contraria n. 1.
ex d. § unum siquidem tex mulier enim, nam

omissa Alciati audacia d. lib. 3. paradoxorum c. 7. q. quodam m. Imperatorum resoluendi, et versione Haloandri, q. in eo tex. legit sub finem undecimi mensis peperit, et retenta com. lect.e, quae sabit undecimo mense perfecto peperit, dicendum est, ibi casus relatus proponi, et solum quod de facto euenit recenseri, non tamen inde sequitur a contrario quod partus editus ante undecimum mensem perfectum est legitimus: nam sic sensus pugnat aperte cum d. l. intestato § ultimo quando est inefficax id arguendi genus Vulgata l. sententiam 15 C. de eps. et clericis. Praeterea in eo tex. solum agitur de imponenda poena mulieri, quae peperit intra tempus lugubre, quam plecti dum taxat constituit Imperator quando undecimo mense perfecto parit a morte viri: Unde si a contrario sensu velis ratiocinari non sequitur partum antea editum esse legitimum, sed solum matri sufficere praestare ad vitandas poenas impositas secundo nubentes intra tempus luctus, qua cum contingat, intra duos aliquos post

Decem

Decimum mensem diebus contigi partus, ea potius sumitur interpretatio, quae mulieri fauorabilior est, quamquam delictum excludimus, et suspicionem turpem argumento l. merito 51. § socio l. Quintus Mucius 52 de donat. inter virum et uxorem Hieronimus Fornicelus in quaestione 60 ad nostram l. in fine pagina xij, quem refert in merito eum respondens Menochius consilio numero 52. Non etiam obstat 2um ex placitis philosophorum, nam lex ciuilis non respicit casus raros nec ea, quae velut miraculose contingunt, sed solum, quae frequentius accidunt l. iura 3. cum seqq. ff. de legibus: licet enim incertum sit tempus pariendi, et multis de causis a natura soleat variari: tamen ne alioquin multa inde sequerentur incomoda vtile fuit, certum aliquod tempus praefinire. et cum vsitatius sit nono mense vsque ad decimum mulieres parere d. l. 4. ff. de statu. iustissime tempus istud fuit a lege spectatum teste Duareno dicto in fine: nec vlla in eo mulieribus, et earum pudicitiae irrogatur iniuria, cum lex non dimetiatur tempus pariendi a conceptus die quem admodum medici, et

Philosophi. sed tu. a die mortis mariti ut sic ibi in decem mensibus proximis quod filius meus moreretur d. l. in testato § fin. ibi post decem menses mortis cum aliis jam fraetatis qua dinumeratio fieri potest, ut ultra undecimum mensem, duodecimum, et 13 protrahatur partus si forte duobus vel tribus mensibus retro ante mortem mariti concepisset mulier voluit Accur. dicto verbo perfecto notarunt Fortu. Galiaula et alii § —

in his vero decem mensibus dies mortis mariti computandus erit teste Accursio § d. (sedes) ultimo text. et dies mortis: cum quo oportet transire affirmat Galiaula hic n. 37. est enim hic terminus naturalis: vero in eo dies termini debet in tempore computari: quia naturaliter currit de momento ad momentum l. denique l. 3. § minorum cum similibus ff. de minoribus docet Baldus hic n. 8: alias autem si diem mortis a computatione adimas non poterit filius videri legitimus nisi ultra decem menses saltim per diem unum protrahamus partum d. d. l. proxima, vel admittamus, generasse maritum jam mortuum quod esset ridiculum, ut considerat Cumanus hic n. 6 text. ultimo —

sed

Id. qd magis e si ex mediciorum depositione vel
aliunde constare possit, maritum aliquot
retro diebus ita fuisse infirmum, et extenuatum, e considerandum
ut esset inhabilis ad procreandum, extunc, et vltra patrigenera
non ex die mortis, dinumerandi sunt menses: nam re sit aptus.
in ratione huius temporis mariti valetudinem
considerare oportet, et vtrum generare sit
aptus. l. filium. 6. in 2. § de his qui sunt sui,
vel alieni juris docent Cuma. d. n.º 6. Paulus
Parisius consilio 29. lib. 2. Menochius. s. n.º 45.
Sarmiento s. n.º 74. scilicet non obstante Imo-
la hic n.º 11. dum qualiter doctrinam in d. n.º et
dies mortis ad casum restringit, quo certum sit
eo die potuisse maritum generare: qui in mane
sanus et incolumis erat, in vesperis autem re-
pentina morte, et subitanea ex improuisso de-
cessit, sequuntur hanc Imolae declarationem Alex. s.
n.º 13. Cravetta. 39. et Volognus n.º 171. quo
etiam casu in puncto juris facile diis pauci vn-
decimi mensis legitimo partu concedendi sunt cum
Afflictio Bar. et alijs s. quorum sententiam hoc solum
casum posse defendi contendit Menochius s. n.º 48.

Non tn. in le sequitr constitutus in articulo mortis matrimonium cotrahere n. posse: qa tunc ita debilis est, ut generare n. possit, et destitueretr matrimonium suo ultimo fine ita in scribebat Baldus per tex. ibi juncta gla. verbo n. putat in l. Sed. e quaesitum. 6. n.º 2. q. facit tex in l. Si serua, servo 40. §. fin. ff. de sol. solutius: verius enim e multo in extremis constitutum posse matrimonium cotrahere. c. sicut 15. de regularibus supto argo. de matrimonio spuali ad matrimonium carnale, qd pbabile e, cum passim aequiparent c. intr corporalia 2. c. fin. de translatione epi cum aliis, quae citat Eurardus in locis argumetorum legalibus loco a matrimonio spuali ad carnale, confert etiam usus, videmus etenim quotidie in extremis constitutos affectos q. concubinas, qq diu ad servant eas in uxores ducere, ne illorum salus spiritualis despeat ob defectum dispositi ab eis recedendi: et aliis roibus sane p. res ut verioriam pbarunt Baldus sibi a variis §. n.º 8. Imola ad n.º 11. Alex. Fortunius Garcia, Sancelotus Galiaula, et Joanes Volognetus in n.is sup.a citatis, optime Thomas Sanchez q. alios plures refert

in articulo mortis quis matrimonium pot contrahere

de

De matrimonio tt. 7. de impedimentis matrimonii disputat. 105 n. 3. Enim et si ad dignoscendum an filius legitimus sit necne consideremus extrinsecus carnalis copula impedimentum, et q[uod] probare voluerit aliqui ratione quibus ante quam maritus moreretur ob infirmitatis gravitatem non potuisse generare audiendus sit d. l. filium ad finem tamen quo ad matrimonium contrahendum magis spectamus habilitatem naturalem, seu generandi potentiam, que durat usque ad ultimum vite spiritum, quam temporale vitium, vel valetudinem, qua solum ad tempus exercitium copule est suspensum d. l. sed est quesitum eleganter in l. si quis posthumos [cum] s[uper]a docent glo. fin. in d. l. si serva servum § fin. fortunius Garcia hic n. 114. Thomas Sanchez, et alii s[upr]a citati: damus enim in matrimonio duplicem causam per quam, et propter quam, hec consistere, que cum secundaria sit in exequutione de essentia matrimonii non est: sed solum requiritur in potentia naturali, et in propria virtute; causa vero per quam est consentium consensus, q[uod] cum detur in extremis laborante, nimirum suppossit contrahere matrimonium: et hoc est q[uo]d dicimus nuptias non concubitum facere, sed consensum l. nuptias 31. cum aliis de reg. juris docent Baldus § n. 8, et Bolog.

d. nº 171. v.e cum contractus in articulo mortis verus sit, et legitimus matrimonium consensu, per id naturalem prolem antea inter predictos sentes susceptas legitimari tanta enim vis est matrimonio veri, et legitimi matrimonij c. tanta. 6. q. filij sint leg. l. 1.a tit. ... si son legitimos tit. 13. p.te 4: docent Bal- dum in l. cas quas nº. 27 C de fidei comissis Alex. ... nº. 13. Craliacula nº. 39. Cobb. Baldi fundamentis respondens in 4. 2 p.te c. 8. §. 2. nº. 10 et cum eo Thomas Sanchez sup.a dicta disputat.e 105 nº 5. q. art. 6. late disputat v.m legitimatio ista vim habeat excludendi substitutus ea lege vocatus si institutus decesserit sine legitima prole —

V.m primus dies termini computetur in termino

In alijs casibus v.m primus dies termini computetur in termino q.e est apud utriusque Juris interpretes non levis, quas disputant plures ex ordinarijs, et competentibus ... in l. 1.a si quis cautionibus plura cumulant Tiraquelus de retractu lineagiur §. 1. glo. 11. nº. 17, Petrus Duenas reg.a 196, et sequenti didacus Perez in l. 1.a in prio q.e 26. tit. 2. lib. 3. ordinamenti, Joanes Gutierez tit. 2. practicarum questionum q.e 154. Flaminius Parisius, Matie- zus, et alij, quos refert Ceballus in practicis questionibus ... q.e 401. ~~ad Bar~~

Ad Bar. nº. 13.

Quaerit Bar. si mulier nubat statim mortuo marito, et cohabitet cum 2° viro, pariatque intra decem menses a morte primi an eius, vel secundi sit presumendus filius nam utrique legitima partus tempora conveniunt, quae disceptat. ut Alex. advertit n° 14 locum etiam habere pot. si duobus mensibus post mortem primi mariti mulier nubat, et septimo mense pariat: quia secundo viro adscribi pot. siquidem eo tempore vitalis est partus, et legitimus d. l. septimo mense cum alius, et 1° viro cum intra decem menses a morte ipsius nascatur filius. in qua quaestione, quam fere omnes post Bar. prosequuntur, vix certum aliquid diffiniri si enim filiationis probatio natura sua difficilis est l. lucius 32 de cond. et demonstr. adeo, ut non nisi coniecturis probetur, aut praesumptionibus d. l. filium l. si v. cuius 9 C. de nuptiis l. 7 in fine tt. 2. p. 4. quanto difficilior erit in quaestione proposita in qua ob concursum 1i et 2i mariti in legitimo tempore pariendi eius proles videtur incerta, qua sola ratione sumi filium quoad iuris effectus neutrius videri, nec ulli ex maritis succedere arg. l. duo fratres 30. de testamentaria tutela et l. si ita fuerit 11. de rebus dubiis tentat defendere. Fran. Aretinus hic n° 4. col. 2. ad medium. Dicens vero utriusque filium esse, et utrique succedere resolvit Ang. pretexi ibi duo socii

filiationis probatio difficilis

octaua de seruibus instituendis nume
ro, facit similis textus in lege qui duos. ro
de rebus dubijs - Aliciatus autem hic n°. 64 et 65 a
bitratur, rem hanc sorti deuere committi ha
opiniones refert, et refutat post Alex
drum, et alios [illegible] in com
mentarijs nostro legis numero. 60 sex
sagessimo [illegible]

[illegible]

v°. §. q. extiment hanc litem matris [illegible]
minandam cum argum. l. etiam matris. 10. sup. de probat
l. vxorem. 29. de manumissis testam. falso tri. nam
matris Judicium circa conceptus initium falacissimum est, ut
colligitur ex. S. l. §. si mulier de liberis agnoscendis
l. 1. cum alijs si mulier ventris nomine in possess. ca
lumnie causa esse dicatur: nec assertio ejus praejudicare
debet filio. l. imperatores. 29. §. mulier de probationibus
l. transact°. 29. C. de transact. nec adstringitur filius fi
dem matri adhibere asserenti eum mariti non esse, qua
de re, et quod in utroque foro seruandum sit consule post
Bar. et alios in d. l. filium. Cou Zauinus consilio. 12. n°

27. Paleottus de nothis et spurijs c. 24. Alcia. de praesumpt. praesumpt. 36. Boerius decis. 99 n.° 6. Paludanus in 4. dist.c 27. q.° 2 ar. 1. con.° 3. Silvester in Summa verbo adulterium q.° 2. et Medina de restitut.e q.° 3. alij —

Alij putant ejus filium judicari debere, cujus refert imaginem, quae conjectura valde etiam fallax est an filius debeat quia imaginat. tempore conceptus potius quam forma judicari illius cujus imaginem refert mariti, et species similitudinem solet operari; ea enim est, quae formas rerum, vel excogitatas attrahit, et fetui imprimit, ut advertunt ar.g.te l. quaerit aliquis. 135. de verbis significat.e Jason, Fortunius, et alij ibi. docent erudite varijs exemplis propositis, quae cum tum nota sunt cum Divo Jeronimo, et alijs, quos ipsi referunt Cuilesinius ibi n.° 62., et magister Mendoza in suis quaestionibus quodlibeticis q.° 9. positiva —

Verum in quaestione proposita, ut nihil certi affirmare possim ita, et illud probabilius arbitror, quod Bar. ibi probat, videlicet ad Sas, et alias conjecturas similes recurrendum esse quae quales sint, et an sufficiant judicis relinquitur arbitrio ar.g.to l. 3. ibi de testibus Bar. sequuntur Aliatus d. praesumpt.e 37. Menochius ibi n.° 103 Nec sunt contemnende ejusdem Bar. conjecture pluri

mus enim valent signa suspit. que si ni appa
reant mulieris consuetudine cca tempus pariendi stādust
argto l. 4a. §. a barbaris de re militari. l. vel univer=
sorum 12. de pignoratitia actne. Medicorum etiam, et ma=
tronarum depositio admittenda erit l. 1a §. de ventre inspe
ciendo, licet enim prius seludentes sic conjecturae non sint,
tn. cum pbatio filiatis in casu proposito adeo sit dif=
ficilis pbatis leviores pbatis sufficiunt argto tex. in c.
veniens el 2. in fine ubi gla fin. de testibus notat gla
in c. cum dilectus verbo, et si tres de elect. docet Ant.
Gabriel tt. l. communium oppinionum tt. de testibus concl.
qd si adhuc sub incerto sit: qa nec in unam tos
§. nec in a=
liam nos conjecturae inclinant pbandae Joannis de Imo=
la senta §. n°. 12. ut censeatur filius secundi mariti,
in cujus nascitur domo. argto d. l. filius et d. l. si vicis=
nis imputet enim sibi q tā intempestive viduam
uxorem duxit, uti adverterunt Alex. d. n°. 14 et Guil=
elmius ojo vi bendus. d. n°. 62.

finis pri legis Gallus
impositus die 15 Aprilis
anno 1614 Salvis
— mel —

Ad § Quidam recte

Hujus legis.

contentum e non modica apud Juris interpretes in Scebola § Gallus resp(on)endat, vel declaret: nam glossa, Bar. Baldus, et Angelus autumant, in hoc § Gallus a Scebola de superfluitate verborum resp(on)endi, quia in formula, qua posse institui postumos nepotes induxit, quae e supra in principio recitata mortis filii fuerit mentio, quae necessaria non fuit: quia etsi non exprimat de ea, sed simpliciter avus nepotem postumum heredem instituat tacite in eum casum censetur institui, quo premoreretur filius, nam alias esset postumus alienus, cujus institutio eo iure non valebat. sed hic sensus, quem communiter appellant Paulus Castrensis Alex. et Jason ante n(umer)o ... est potius resp(on)endendus, non quod inficiari potuisse Scebolam, qui incipit § Aquilianus consilium commentari, si qua in re fuisset resp(on)sione dignum illud resp(on)endere: nam Juniores Juris Consulti, qui perspicaciores sunt teste Ulpian. in principio ... verbo filius ad finem, quem sequuntur omnes inde inferentes ad legendi munus Juniores dd. potiusquam elligendos — qui ad legendi munus dd. eligi debeant

J. CC.orum munus

n solum de Jur. respondebant et responsa prudentum de Jur. nati; verum antiquorum Scripta interpretabantur confirmando, declarando, addendo et interdum etiam rescindendo, ut observant Ant. Aug. et . emendat. lib. c. 8. Viglius in proœm. instit. de Seudibus instituendis n. 8 et 9; cujus rei varia in Jur. passim occurrunt exempla et ut generaliter dicam eo pertinent libri, quos Ulpianus ad sabinum Scripsit, Paulus ad Plautium, Tripsoninus ad nostrum Scaevolam: n enim significat ea subscriptione Ulpianum Sabino libros suos dedicasse, ut falso existimat Alciatus in epistola ante l. 1. § . C. et in præfatione ad l. v. C. De sententijs, quæ pro eo quod interim: sed illius Scripta comentari: sed quia n e verosimile, eo nomine, ut superfluum a Scaevola Gallum rescindi; nam si institutio nepotis simpliciter facta ideo in casu mortis filij censetur fieri: quia n aliter potest valere ut contendunt idem Accur. Bar. et alij §. Et n mirum Gallus rescindi sicut casum expressit, in quo dumtaxat nepos postumus Jur. potuit institui argumento tex. Stipulatio. ista omodissimum 53. de verborum obligatione cum n noceat abundans cautela l. testium 17. in fine C. de testibus, nam in aliquo Jus coe ledatur si tollendæ dubitationis gratia ea exprimatur, quæ tacite insunt. l. 9. mutuam 56. D. mandati, l. quæ

quæ abundant n nocent

dubi

dubitat. 32. de reg. Juris.

Praetrea si insistit nepotis eo casu fieri intelligitur, quod ex verbis comissi fuit Galli scilicet, ut interpretantur idem Baur. Bar. et ceteri, quos interpretat. communem esse testantur Corasius hic n. 1. Salamonius 8. et Sarmiento in principio, quo pacto ex verbis Galli is casus comissi posset si a Gallo expressus non esset. Praeterea non est credibile Scaevolam adeo Gallus respondisse quod exprimar de morte filij, cum ipse in § sequenti de nepotis postumi institut. sub eadem formula comissiat exprimens casum mortis nepotis, aut filij, vel utriusque si vivat utroque tempore testi. Denique quia non est superfluum verbis exprimere, quod necessario alias deberet intelligi glossa verbo filio ad finem c. 2. in c. 2. de summa trinitate, et fide catholica Felinus in c. solitae n. 4. colum. 2. ad medium de maioritate, et obedient. His, et alijs considerationibus Scaevolam Gallus non respondere, sed iusti interpretis officio fungi Baur. Bar. et qui eos sequuntur, quos Baurtianos appellat Duarenus: rectius intellexerunt Cumanus hic n. 2. Paulus de Castro, Imola, Alex. Jason, Fortunius, Lancelottus, et alij ante numeratis l. Cuiacius, Sorinus n. 1. et 2. Donellus, et Duarenus illico in principio, Anto. Faber conjecturarum c. 12. pagina 2. et Fran. Sarmiento l. 5. se=

non est superfluum verbis exprimere quod necessario alias debet intelligi

lectarum interpretat.ib. ad nimis tex. n. 2. ——

Quae autem sit declarat.o, seu interpretat.o, quam ad consilium Galli ponit subola in hoc cap. ex cuius sumaria conclusione poterit apparere, quae est huius in. nepotis post humi institut. si simpliciter fiat de eo qui nascitur post mortem filij debet intelligi: ita hunc tex. summarunt omnes praecitati interpretes Cusa. §. et Cona. lib. 10. com. c. 4. n. 3. licet enim testator simpliciter posthumum nepotem instituat hoc est non expressa condit.e si filius meus me vivo morietur tacite subintelligenda est, et in eum dumtaxat casum videmus nepotem institui: cum enim aliter institut.o valere non possit nisi praemoriente filio dicimus, cum conditiones inesse ex nata disposit.o. vel necesse non est illam exprimere. l. hec verba §. de leg. i. l. 1. in fine de conditionibus. et demonst. l. interdum §. 3. cum similibus de verbis

(Porro cum jam sciamus ex formula Galli quae rat.e ff verbis. et in quem casum nepos posthumus possit institui credendus est testator, qui instituit simpliciter in eum casum instituisse, quo potuit, non quo non potuit: nam dispositio quae absolute fit ad eum casum est referenda, quo potuit jure fieri, l. similiter §. . l. q. jure 7. cum legg. ff.

§. con.

Dispositio simpliciter facta ad eum casum est referenda quo potuit jure fieri

De mili.

de militari test.° gl.a in l. sed nisi. 9. de sec.e dotium
facit reg.a l. quoties 13. cum aliis de rebus dubiis ex=
plicant in hunc sensum unum. §. Accur. Bar. Cuma.
Imola Jason, et ceteri tam antiqui quam moderni &.

Falso quidem, nam posthumus nepos a pa=
tre fuisset alienus, e posthumus, et velut incapax cum e
media jurisprudentia n. potuerit heres institui, ut
copiosius s.a in prio observavimus: at institutus incapaxis
nisi conferre [illegible] in tempus, quo possit capere, ut in
l. in tempus. 62. de heredibus instituendis nullius
e momenti. l. j.a C. eodem. l. si in metallum 3. de
his que pro non scriptis habentur docet gl.a i.a coiter recepta
in d. l. in tempus. 2.° q.a n. semper verum e in qua=
libet dispositione tacite conditionem intelligi sine qua n. condit. sine qua n. pot. res subsistere n. semper inesse
pot subsistere, ut constat ex l. fideicommissa 11.
§ si filio de leg. 3. juncta gl.a per tex. ibi verbo
pot in l. a filio. 25. de leg. 1.° ex l. nemo rem
suam. 82. juncta l. existimo. 97. ubi gl.a verbo
sub conditione de verbis et ex l. proprias. 13. C. de leg. juncta
l. 1.a in fine de reg.a Catoniana. 3.° nam et si fate=
remur in qualibet dispositione tacite conditionem ejusmodi sub=
intelligi ea tn. regula minime congruit nepotis posthu

mi institut. quae si fiat simpliciter saltim Praetorio Jure poss. valere absq. eo, qd supleatur filij mortis conditio. l. posthumus 6. de inoff. test. l. vivus 3. e. 3. §. 2.a de bon. tab. p[ro]p[ter]eo cum similibus de bonor. possess.

4.o quia suaderi n. possunt, testatores, qui simpliciter posthumos nepotes haeredes instituit in dubio tantum tristem eventum respexisse, quo turbato mortalitatis ordine 2.a parentum id est vitius vivo se praemoreretur filius arg. tex. optimi in l. Julianus 26. §. 2. denique si quis omissa causa test. et in §. cum tale .71. de condit. et de monstrat; facit. l. scripto. 6. in fine v. licuit. l. nasceris parentibus. c. supra de inofficioso test.o multo enim verosimilius e, voluisse pure eum instituisse, cum Praetorio Jure etiam alienus posthumus possit haeres institui ut in dictis Juribus = Tandem adversantur illa text. verba, ut eo casu valeat, q. ex verbis concipi possit: ita legendum e. 2. receptam opinionem doctorum lectam qd qd contendat Cuiacius. §. particulam (ex) abundare, vel legi debere, (q. et verbis concipi possit) quae casum mortis filij nullatenus possunt significare: qa si simpliciter nepos instituitur, ut doctores existimant, casus mortis n. recipiunt ex verbis, sed ex verosimile mente testatoris

ex di=

et dispositive Juris: et quamvis Alciatus expo=
nat verbo eadem ex verbis scilicet Galli, quem
plures sequuntur, insinuat Faber. d. c. 12. est tamen eo ex=
pressius omnio aliena a mente Scaevolae § . quod semper
loquitur de testatore, ut indicat verba exprimat, et
verbum instituat, quae manifeste ad testatores referri
debent, ut testantur Marius Salamonius sub n°. 24.
Emilius Ferrettus. 4. Celsus Fancelius 2 Scolio, et Co=
nanus d. n°. 3.

Quare existimo Scaevolae declarationes
§. longe aliter quam sunt apud vulgus credidere
intelligendam esse Scaevola enim consideravit mentem Galli
fuisse nepotis posthumi institutionem in tempus conferre,
quo suus erit, idque variis modis accidere posse non solum
praemortuo filio, sed emancipato, vel si a quo, et
ignis patiatur in dictis, aliave ratione vivo adhuc filio
exeat de potestate ex his, quae recensentur in tit. 99. | [illegible] alias fuit quem emancipat
modis Jus patriae potestatis solvitur. Gallus ergo dum=
taxat in casu mortis filii formulam concepisse nunc mani=
festare idem esse etsi non exprimat de morte filii, sed
simpliciter hoc est sine mortis conditione nepotem posthumum
heredem instituat, nam valet institutio quocumque

in casu nepos avo suus nascatur, sin autem is casus ex verbis testatoris recipi possit. Hujus rei demonstrandae gratia varia excogitari solent exempla, et quamvis difficile quidam videatur exemplum commodum reperire, in quo omittatur conditio si filius me vivo moriatur: nec illud invenerit Fran. Duarenus Ju. acutissimus, tamen est quod deducitur ex §. quod si quis filium tot ut instituens eum alius ja. Sa. L. si testator postumum nepotem instituat, qui sibi post mortem suam suus nascetur: enim etsi non exprimat de morte filii recte instituisse creditur, eum institutio valeat in casu, qui ex verbis institutionis concipi potest, hoc est, in quo nepos avo suus nascitur patre deprehendo medio morte vel emancipatione. Simile exemplum est si nepotem instituat, qui post mortem suam primum gradum obtineat, vel nepotem mortuo se ex filio nasciturum, qui in locum patris succedat; aut nepotem ex filio, qui se vivo suus heres desierit, quae omnia duobus potissimum circumstanciis continentur, quae praecisse necessariae sunt, ut consistat nepotis postumi institutio. prima, ut alienus postumus videatur

ter insti-

tr. institui, altera ne is quoque, q. nascatur uiuo
ad hunc testatore, quod n. deuerunt in exemplis Accur=
sii, Cuiacii, Donelli, Ludouici Carodas, et alior.
q. exempla ea probavant ad nostr. tex. Fran. Conn.
Boccius, et Anto. Faber, quos refert, et sequitur
Petrus Gilchenius hic n°. 6. et 7. —

Ad quam verissimam explicatm. n. obstant
verba illa sd. simpliciter instituat: nam licet ad=
uerbium (simpliciter) significare soleat puram
dispositionem cui nulla adjicitur condit°. l. 1a. §. si=
quis simpliciter de verbor.: in proposito tn. n. debet
in eo sensu accipi: nam post humi nepotis insti=
tutum quas filius ante cedit tempore tti. n. pot. pure
fieri, quia e. alienus, quem constat ciuili jure. in=
stitui n. potuisse: sd necessaria e. condit° si huius erit.
Vbum simpliciter q. exponi debet idem generaliter, et in=
definite si huius nascatur n. ex solo particulari casu
mortis filii, vel emancipationis, in qua significat.
aduerbium hoc in jure. frequenter usurpari colligitur ex
l. coire 7. §. 1a. pro socio. l. sim. in princ., et tit. utraque
igitur C. de adoptiua emissione. c. pterea s. de off. et potestate

Vbum simpliciter quomodo accipiatur

dileg. l. eundem penultimo de crimine falsi. tenet cum Archidiacono, et aliis Joannes Anto. Rubeus in repetit. Sayus §. n. 5 ad finem. proptereà non in subtiliter dici in propositis exemplis institutos postsum. nepotis, et si habeat condit. si suus nascatur, si primus gradus deficiebit, quo ad figuratam tr. liberos, et in sensu exteriori, puram esse demonstrat. hac q suus nascatur. quamuis condit. inducat l. Stichum q meus erit. 6. de leg. i. ea condit. tacita est non expressa, et quae dispositioni inest de condit. et demonstrat. l. cum illud 25 §. Seruus meus quando dies legati cedat. non tamen ga verbo condit. talis Bar, et alij in d. l. Stichum Costa non dissentiens lib. i. selectarum. c. 7 n.° 8 = argumentum etiam simpliciter et pure accipit Emilius 5. n.° 4 respu saliut condit. quam exprimit Gallus in prin. ... exponit simpliciter id est non expressa illa condit. si filius meus viuo me morietur) qua omissa simplex quo ad eam institutus est. simpliciter etiam in effectu nepos instituitur in relatis exemplis: quia cum suitatis condit. tacite insit ex natura disposit.

sic ex

si exprimatur quo ad Juris effectus non reddit actus conditionales d. §. heres meus in fine l. Soc[?] Verba 3. de leg. 1. l. conditiones extrinsecus 98. de condit. et de monstr. has, et alias huius adverbii expositiones, et significationes recensent Cermanus [illegible] 2. Alex. 3. Fran. Aretinus 6. notabili Forbenius n.o 7. Lamelotus Galliaula n.o 6. Salamonius 21. Emilius Ferrettus, et Ant. Rubeus a Cusa tius ad medium Brissonius et Ottomanus de verbis Juris verbo simpliciter. Ant. Fab. d. c. 12. pagina 3. post primum.

Non etiam obstat adversus hanc Substa. declarationem Galliam hic posse instituere post heredes nepotes, in duceret, si filius meus vivo me moriatur etc. quae verba conditionalia sunt et formam induunt specificae implendam l. q. heredi 44. l. mebius 54. de condit. et de monstr. nam cum servantur a lege cuius conditio et forma semper requiritur, qua non servata nullus est, corruat actus l. cum hi 8. §. si Praetor additus de transact. l. praetor 3. in principio de collat. bonorum, per quas in conditione legis ita notarunt

condit. legis et forma debet servari

Bal. in auth.ca matri, et auiae n.o 8. C. quando mulier tute-
lae off.o fung. q.or Bragulus, q. alios refert de rehaln. § 2.
n.o 3. Peralta in l. nemines n.o 7. et in l. cum pater § filia n.o
de leg. 2. nec enim licebat olim vel per vnius vnguis rendere
a formula immo q. in ea recitanda cadebat a syllaba cadebat
a causa eo ipso l. 1. C. de formu. et impetr. et actio. sublat.

Huic n.o dubitandi rat.e qua maxima fuit teste Cuma. n.o
2. et Jasone ante n.o 1. occurit Scaevola §. dum Gallus interp.tando
valere institut.es nepotis postumi, et si n. exprimat testator de
morte filij per formalia illa v.ba (si filius meus me viuo mo-
rietur) sed per alia, in q.s casus mortis sit implicitus nam v.bum exprimat
mat sua nata solum excludit expressam, et in dicti dicam mortis mentes
requireret in. Scaevola casus mortis depend. ex ipsis v.bis testator hoc constat
q. significat postrema vniter q.ra ut eo casu valeat q. ex v.bis conij. p. for.
Q.q. satis ostendit n. tam generaliter et in disimi-
liter, nepotem postumus post caut.es Galli in-
stitui posse, ut quaelibet institut. sufficiat: in quo aperte
decepti s.t gla. Bar. et ceteri antiquiores inter p.-
tes Cuja. et Donellus sic: imo i.do nea v.ba
s.t meus.a ea demus, ex q.q. commode ille casus con-
cipi possit, q. in Galli consilio pluribus et diuersis
e. v.bis expressus, quae minime formas inducunt:
sed solum exprimunt casus: in quo vtilis e. insti-
tut.o postumi nepotis. v.e v.ba illa (si filius meus
me viuo morietur) magis s.t exempli quam formalia

n̄ enim eo animo fuit Gallus Aquilius, ut por
ea testatoribus hius cogeret in servire: sed ut ejus
sequeretur exemplum, alias fuisset absurdum si ita
Aquilianam formulam acciperemus, ut ei omnes
obstringeret precise sic ut n̄ liceret q̄d quam
addere, vel detrahere potius enim subtilitate,
quam autoritate invenit Gallus rat. nepotibus po=
sthumi instituendi, et quamvis praecipua semper in
populo ejus autoritas esset, non tamen tanta fuit
ut insistendo l. 12 tabu. potuerit novam legem ede=
re, et formam inducere, a qua n̄ liceat testatori
recedere: si enim ulla forma ē in caut. Galli
hec illis, inducitur verbis (sic posse) illa autem verba
testatoris si filius meus vivo me morietur exemplum
sl. intentus Galli q. solum praetendit, ut in sui
talis tempus operat instituti, quem finem, et sic co=
gni rationalia sunt verba sufficit ni aequipolenti asse=
rimst. ut subst. docent Cuma. Jason et alij s. Gal
Sonius n. 2 Sarmiento usq ad n. 3. Carondas
lib. 1 verosimilium. c. 15. ad hunc tex. Letir Casat.

illico in prio eleganter explicant Fran. Duare[n]
scolio i. et Anto. Fab. d. c. 12. pagina 1. et 2.

Ad qtas V6o n̄ exprimat–

Quinq exempla, quae profert Flaur. Sic exs=
plaruerunt Bar. et aliis posse aliena a Subst
sent. quādoquidem nihil ē in eis, exquo con=
ci possit eū demuō institui postsumū, q post
mortem avi suus ē ei futurus, neq enim ullus ē
verbum, in quo casus mortis filij vivo ad suo avo
sit implicitus, qd necessarius ē in declarat. Sub=
stitut, et in formula Gall, ne alias alienus ins=
tituere postsumus: imo ultima tria pariter nepo
tis personā designāt, q et vivo avo, et vivo patre
nascatur, et osequēter eū q nullo n̄ posset insti=
tui, et quales Emilius Percetus, et Marius Sa=
lomonius in primis duobq institutū ce[n]sere postsu
muō nepotem, q avo ē suus futurus, q a
paria ss. dicere, q nisi nasatur, et q suus nas=
cetur eū nepos, q suus n̄ nasatur n̄ avo sed pa=
tri nascatur subtilis sane roem n̄ probat Celius in
enarrat. ad Gallū in scolio ad suici tex: nam

nepos

nepos etsi suus avo n'nascatur in eius familia, et potestate nascitur. l. nam civius 4 in 2. p. cum aliis de his q. s. sui, vel alieni iuris. V. cum possit cum ut rem propriam vindicare adjecta causa de qua. Quiretium. l. 1. §. per hanc et pri= mero de rei vindic. n' impropria processu a p. et avo nasci. Hodie vero postquam nova Iusti= niani constitutione in dubitato, ut alienus postu= mus possit heres institui pro inst. de bonorum possess. nullus amplius his subtilitatibus relinquitur locus, imo cuius intellectus nisi est posse admitti quem Aleur. exempla essent abscida: quia iam quaelibet forma sufficit ad utilem nepotis postu= mi institutionem: ita notavit cum aliis Duarenus l. in 2° ultimo lite Senius n. 5 et Anto. Faber in pagina penultima.

in eadem gloss. ibi filium inst= tituo, et nepotem substituo.

Hoc est 4um Aleur. exemplum, ex quo colligit Bar. n° 2., et 10. si testator filium instituat, et simpliciter, sive absolute sejum substituat, se= jum duntaxat vulgariter, n' per fidei commissum

ei substitutus: et ideo si adierit Titius substitutus exspirare, et Sejum excludi l. post aditam 5 C. de impub. et aliis subst. cois Sce e Bar. sent., ut testantr Alex. Su n. 6 Rubeus 11, et sicut Fornerius existimet n. 14 et segg. fideicomissarias etias substitut. includi a coi recedendus n'e, pro qua vr. expssus tex. in l. jam Sce Jul. 4 vs Sed si alter de vulgari. 2o faut rega tex. in a si pater eius vs cum in substitutionibus de test. in 6. 3o qa fideicomissaria proprie n'e substitut. teste Aliato in Rep. de vulgari n. 17 Tomcano 5, Decio in Rep. Ceo n. 2. et Tolito in tit. de substitutionibus in pro n. 8 et vba testatoris nisi aliud appareat proprie sunt accipienda l. n. aliter 67 de leg. 3. Denique fideicomissaria plus onerat Sredem, quam vulgaris, et in dubio semper praesumimus, testatorem minus voluisse Sredem gravare l. Vnum ex familia 69 § Item de leg. 2.

fideicomissaria vere n'e subst.

limita nisi post mortem instituti fiat substitut.: nam mortis condit. efficit, ut compendiosa sit, quae n. solum vulgarem continet in casum n'addita Sereditatis sed etiam fideicomissariam si jam addita Sereditate institutus decedat l. precibus 7. vs si v. C. de impuberum docet Bar. in l. centurio n. 32 de vulgari, dicit coem Cobb. in C. Rainucius § 9. n. 2. vs undecimo de test. condit. enim mortis tam casum complectitur ad=

substitut. facta por mortem Seredis e etias fideicomissaria

dita

dita, quam non addit hereditatis: et ideo quandocumque he=
res decesserit existit vel mortuo dicti soler fideicomissariam intel=
ligi substitutionem quotiens in ea mortis mentio fit gla fin. vt in
in l. in test.o 6. § de test.o militis. Decius consilio 642. Curtius
Junior consilio 172 n.o 1. Menochius consilio 326. n.o 83. lib. 4.
Gregorius per tex. ibi in l. 12. ad finem tit.5 p.ta 6.

Idem Juris quaecumque alia adjecta conditio: nam
quandocumque conditio existat sive addita, sive non addita here=
ditate substitutus erit admittendus argumento l. hae conditio 10. §
fin. de condit. et de monstrat. ante additam hereditatem
per vulgarem, post additam per obliquam: enim cuiuscumque conditionis ad
cuiuscumque conditionis adjectio compendiosam inducit substitutionem ut lecto compendiosam
constat ex dictis Bar. in d. l. centurio n.o 9, quam receptam efficit substitutionem
esse testantur Crispa ibi n.o 60 Galliaula n.o 218. Marianus
Socinus n.o 72. neque in effectu dissentiunt dictis Abb. d. §.
9. in prin. et Anto. Gomecij 1. tomo variarum c. 7 n.o 1.

Hae autem ad institutionem post sam... nepotis in
formula Galli pertinent quam scriptura ordine attento substi=
tutionem appellamus, et revera genus quoddam substitutionis est contendit
Duarenus hic ad medium n.o itaque nos: nam ea non nisi vul=
garis est forsan quod etiam insinuat Faber. pagina. 3. doceris,
nec in hereditate vulgarem esse, cum non stat in casum del=
late filio hereditatis, quia alias esset inutilis, nec in su=
tate ut voluerunt Bar. Castrensis et alij: nam ea substitutio
non fit a testatore sed a lege, et quidem in uno auo, et eo

ad bu vivo patre ipse heres esset nondum per sui effectum) sicut omnes voluisset avus per fidei commissum nepotem postumum filio substituere non potest: quia, ut vires dare fidei commisso oporteat filio hereditatem acquiri l. ille a quo 13. § scaevola in fine ad Trebellianum l. non sextum 4 C. eo. l. cum quidam 14 post heres enim eum C. de fidei commissis: filius autem se immiscere non potest nisi patri supervixerit: nam superstitis nulla hereditas erit quae posset acquiri, l. 9 superstitis 93 juncta l. si post 10 de acquir. here, quo casu nepos postumus per fidei commissum succedere intendit nascente alienus ut patre filio vivo avo non sublato de medio, quod ad nepotis suitatem necessarium est § nunc ut sed ut nepos eum alius de heredes qualitate, et postumo alieno e media jurisprudentia nec fidei commissum dari potuit: quamvis enim contrarium etiam diximus in prior, hac verior sententia est, quae aperte patet in l. 2 in fine ubi glossa prima de jure codicillorum in l. cum inter veteres 14 per argumentum ad specialem ubi etiam glossa C. de fidei commissariis libertatibus. et in § sed neque superius in t. sed etiam in legatis, et in fideicommissis inst. de legatis juncta communi tradit.ur quae dei, cum tex ad speciem alieni postumi pertineret; quam Imperator proposuerat in § postumo quoque alieno proxime antecedenti.

Singulare etiam illud est in hac substitutione nepotis postumi, ut sicut vulgaris facta in casum impotentiae regulariter trahatur ad casum voluntatis ex sententia Bar. in l. 1 n. 14 de vulgari, et in § et quod sit tamen n. 2 ff. quae cois

postumo alieno e media jurisprudentia fidei commissum dari non potuit

substitutio in casum voluntatis trahitur ad casum impotentiae

et receptissima e ut constat ex Menochio consilio 91 n. 6. volumine 2 Mantica de coniecturis ultimarum voluntatum lib. 5 tit. 3 n. 19 Cobb. in d. c. Raynutius § 4 n. 5, et Molina de Hispanorum primogeniis lib. 1 c. 4 n. 40. istud tamen nisi in casu impotentiae per vulgarem si premoriatur filius et ideo non possit patri heres existere, nec extenditur ad casum voluntatis si contingat patri supervivere, et se bonis abstinere, quod secure dicunt Cumanus [illegible] et castrensis, eodem n. 5 Imola 15 n. Aretinus notabili 4. Socinus Junior n. 18. vers. 3us modus pro= luit ante eos Aecur. in l. si mater 33. § 1. jeslio ultimo de vulgari exornat late Ruinus in d. § et quod sit tamen n. 23. testator enim, quod nepotem substituit mortuo filio se vivo post mortem suam nasciturum aperte voluit eum excludere qui nascetur in se mortuo, et deinde filio qui institutus, vel sub= stitutus, cui specialiter in uno casu fit locum non habet in casu contrario l. commodissime 10. § si quis ita 21 de vulgari et eo faciunt Aneaveanus consilio 58 n. 56 et consilio 59 n. 6. volumine 3 Decius consilio 63 et 64 volumine 2 Meno= chius consilio 129 n. 49 et consilio 399 lib. 4 ubi nepos sub conditione substitutus si filius vivo testatore decesserit censetur ex= clusus sub contraria si testatori superviverit. confert quod dr. de filia primogeniti a successione exclusa primogenii post patrem secundogenitum, casu quo primogenitus decedat vivo patre ejusdem maioratus possessore, quod non

Substitutio post hu= mo facta non ex= tenditur ad casum nullam tatis

Dispositio in uno casu non habet locum in contrario

excludit si primogenitus patri super vivat ut docet cum aliis Andreas Tira. de jure primogenitus q. 14. n. penulti. et ultimo Vero jus filio 71. n. 7. volumine 1. Gregorius lopez in l. 3. glossa 2. columna 5. q. 17. titulo 13. partida 6 et Peralta in l. ... hae Saxe di. nist. n. 130. collum. 1. et 2. nec enim posset dominus aliis jud. civili, et si maxime veles in casum nollatatis ne= potem postumum substituere, nam filius bonis se abstinere non potest nisi patri super vivat d. l. q. suppositis co autem super vivente apparet, ne potest postumum aliu alie= num esse, et consequenter non potest substitui —

postposthumus 2o loco instituitur rumpit testamentum se cus jam natus q. non rumpit sed inci pit valere o 2o gradu testamentum.

Imo etsi emancipatus filius post testamentum et patri super vivens qui repudiasset hereditatem ad suam ad casum nolluntatis substitutio non extenderetur: nam licet nepos tunc alio suus heres agnascatur d. § sui nihilo magis et sub= stitutus potest admitti idque exquisita juris ratione (nemo vivit 2o filii instituti emancipati infirmetur testamentum an nihilominus heres esse possit qua de re dicemus ad §. fin. in fine j. hac l. s. sed quia nepos postumus in primo gradu repertus praeteritus, et sui agnascendo cum rumpit gradum l. 3. in prin. j. titulo 1. et simul 2um, in quo est substitutus: licet enim filio jam nato in primo gra= du praeterito, et in 2. instituto, vel exheredato i. tamen gradus sit nullus et a 2o gradu incipiat valere testamentum l. si filius substitutus 15. de hereditibus instituendis l. ex facto 43. §. lucius de vulgari l. 3. § fin. j. in postumo in.

secus

seu p. nal. q n' solus q. rumpit gradus a quo p'trit. 1. sit

et 2. us, in quo est institutus, et totus tt.us l. nal. et §. 5.

vs. Ultimo q. tt.o i. q. etsi in posthumo loquatur in. 2.o

gradu ex haere dato tn. idem jur. e si in eo secundo

gradu sit haeres institutus, arg. to. d. l. si filius ubi Alex.

Jesolio ultimo in fine, et arg. to. d. §. lucius ubi observat

Cumanus, docet Ibelinus t.o 9. respo. resp. responso. 131.

differentiae rom assignat Alex. ubi filius in d. l. 3.

§ fin. sup.a comprobant Bar. ibi n.o 1., Cusa. et pe finus

idem Bar. oo videndus in l. ita stipulatus n.o 12. de

verb. oblig., et quamvis displiceat Cumano, Paulo castren=

si, et alijs eam ab illorum impugnationibus defendunt

Jason in eodem § ultimo a n.o 12, et Sarmiento a

n.o 2.

In eadem glo. vs. quod autem

si filius

Saltim controversa q. e. quam exponit Alex. 5. si avus

filium, et nepotes ex eo jam natos haeredes instituat

una filiorum concepto an simul admittantur ad haereditates,

vel successive ex ordine post patrem si is haeres n' sit vi-

deatur nepos institutus, hic Alex. sent.a e., quam sequuntur

Bar. hic n.o 4. Bal. et Angelus Cumanus, Alex. et alij,

quos diligenter congessit Cilcenius sui n°. 10. sequitur Menochius lib. 4. præsumpt. præsumpt. 70 n°. 3. Alciat. Crassus de success. § institut. q. 20. n°. 6. cum sequenti, et Antonius Tromecius 1. tomo variarum c. 2 n°. 4 colum. 2 vers. quinto limita, q. moventur ex variis fundamentis per tex. sui juncto postremo illo ejusdem Accursii exemplo filium, et nepotem ex eo instituo. 2° quia animus non fuit nepotem instituere, ut in eum liberalitatem exerceat, sed potius ut juris necessitati satisfaciat arg. l. si stipulatus. 4. vers. verum ff. de usuris, quae necessitas solum inducitur ex l. velle si remoto filio nepos in ejus locum succedat l. posthumos 13. cum aliis ff. de lib. 1. Quia postremus hoc movemur Alex. n°. 6. Alciatus 20 late prosequitur Mantica de conjecturis ultimarum voluntatum lib. 4. tit. 7. n°. 3. Bertat Accur. tex. in l. quoties duobus 40. in princ. ff. de usufructu ubi in

ordo scripturae debet attendi.

legato ususfructus Titio, et Maevio relicto 1. Titius 2. ordinis scriptura, et deinde Maevius est admittendus: q. idem erit in institut. filii et nepotis, ut 1. admittatur filius, q. est 1. vocatus, et deficiente eo nepos, q. ex ordine scripturae consequenter patri substitui, ut alias docemur in l. cum pater 79. § a te peto penultimo de leg. 2. 4. adducit tex in l. pater 71 §.

frater

fratre eodem, et in l. fin. C. de verbor. significat. §. Deniq. e tex. cuius casus reputat Aluricus expressus in §. qd sequi filius vs. ut instituens ja hac l. ibi qd licunus dicta ubi sub illo nomine collectivo n. solus nepotes, sd pronepotes, et deinceps ceteri censentur instituti. l. liunuros 120 de verbor. signe. et tn. solus nepos, q. demus nascitur ad hereditates admittitur, neq. ullo casu simul cum pronepote concurrit in successione teste eodem Aluri. ibi. folio ultimo in fine. — nepodia es crebir de fio a .5. de majo

Sd. contraria sententia filius et nepotes simul, n. successibe admitti verosimilior e, cui in primis efficax prestat argtum propria significatio verbor. quas in ttis maxime debemus atendere. d. l. n. aliter 69 in pio de leg. 3. cum omis filius, et nepos coniunctim instituatur ex natura copule simul debent succedere, unus quisq. in portione viri=li. l. vca §. sis ita cum alius C. de caducis tollendis facit l. reos. 11. §. cum in tabulis ja de duobus reis, et lex. 1. C. si plures una sententia, et quamuis verissimum sit aliqn copulas, et, n. equalitr sd successibe distribuere, ut in l. fin. in Ω. pte C. de dotis promissione, et in c. 1. §. quin etiam episcopum, vel abatem, c. 1. § filia de success. feudi in usibus feudorum, id tn. procedit vel ex dispositione=tis voluntate, de qua hic n. appareit, vel ex re ipsa, et dispositione nata, ut in l. saepe 53 de verbor. signe. — nepos et filius si mul instituti n. successibe sd. simul admittuntur — de copula et

enim si pater dotem promittat pro filia ex bonis pro-
prijs, et eiusdem filiae non exedit dos aequaliter ex utrisque
bonis promissa a copula natam: sed ordine primo ex suis,
et suis deficientibus, ex filiae bonis: quia cum sit offi-
tium paternum dotare filias, ut in eadem l. fin. cum alijs
praesumimus patrem voluisse cum officio paterno fungi,
et ut patrem potius, quam, ut curatorem, vel admi-
nistratorem bonorum filiae pro ea dotem constituere
l. profectitia § 8. fin. de jur. dotium: Haec ratio est,
ob quam in promissione dotis copula (et) suam non ser-
vat natam, ut erudite explicant Ruyna in l. 1a
soluto matrimonio n. 79. Covarruvias c. cometar. c. 8.
n. 7. et Tomecius in l. 91. Fauni n. 21., quibus cesat
vio in institutione nepotis, et filij nullo enim jure astr-
ingitur pater, solum filium ex asse haeredem scribere
imo potest et in bonis ultra legitimam proprijs extraneum
et sequenti nepotes haere cohaeredem

Sic etiam in feudo pro masculis, et foemi-
nis concesso (et) copula perdit effectum suum: nam non si-
mul foeminae cum masculis admittuntur. sed in eorum de-
fectum: quia feudum proprius est naturae, et qualitatis, ut etiam
pro foeminis in vestitura facta quousque masculus

supersit

super e n̄ succedat foemina, quae adm̄ittitur et in primo genio c. i. v. s. n̄ enim de eo q. sibi vel haeredibus suis mas=culis et foeminis investiturum accepit in usibus feudorum, docent cum Andrea de Isernia Ludovico Cozabino, et aliis Mieres in tit.o maioratus, et melioratus Hispaniae 2 p.te q. 6. n.o 30, et Molina de Hispanorum primo=geniis lib. i. c. 6. n.o 11. et lib. 3 c. 10. n.o 13 —

2.o q.a eorum urget Tex. §. ubi ita demum nepos post mortem filij censetur institui si is casus ex verbis concipi por, at filio et nepote coniunctim insti=tutis una orat.e ex verbis institutis n̄ por concipi, ne=postem post filium institui ergo debent simul admitti.

3.o in dicti p̄ot Tex. in l. cum in tit.o 37 de haeredibus instituendis ubi nullo casu uterque filius scilicet et nepos ad haereditatem admittitur, q.a duo gradus haeredum s.t: at in p̄posita q.e unus tm̄. gradus ergo per arg.um a contrario simul cum filio nepos erit admittendus —

4.o quia institut.o pura etiam praeter voluntatis testatoris condit.em n̄ recipit l. quoties. 9. § tandem eodem, at in specie n̄ra nepos è pure haeres institutus, ergo n̄ debet in eius institut.e condit.o suppleri, hi filius haeres n̄ erit, quae fortassis suppleretur si nepos post filium fuisset admittendus —

d. § Sed ptc. ? coem n' male Alex. expendit reg. tex. in l. jas d. Se su. 4. de Vulgari qd dis potest plures respiciens personas cu. H des equaliter dist determinare et si sint inequales.—

Denique inducit Imola tex. in l. codicillis 91. § instituto filio de leg. 2. cui satis respondere cos auctores, n' constare ibi de nobis institutis: sicut et alij fundamentis. Sane pts ? coem defendunt, ut veriorem post alios a se relatos Imola d. n.º 6. Fortunius Garcia n.º 21. Anl. Auln. 12. Cusa. in dict. Sic Aeursius, Franciscus Sarmiento n.º 6. Anto. Faber. d. lib. 9. conjecturalis c. 12. pagina penultima, Cobb. in d. c. Rainutius 8. 2. n.º 4. Menochius, et alij, quos refert, et sequitur Caldasenius Sic n.º 11.—

Quae pte retenta n' obstant arg.ta contraria, n' primum ex tex. d. juncto ultimo Aeursii exemplo nam omissa cos sunt, q respondent diversas causas cu nepotis posthumi, et iam nati, quae nec iure Pretorio olim procedebat, neq. hodie jure civili, quando nasci tuus ex posthumo aeque, ut iam natus, ex Justiniani Constitutione post institui § posthumus autem alienus instit. de leg. d. pro cas similibus de bonor. possess. Verius dicendum e, id Aeursii exemplum, ut jam ad monuimus, ad hunc textum minus cu aptum, neq. omnis in eo ex nobis concipi post

post

post mortem filij nepotes instituere quod necessarium est secundum Scevolae declarationem; immo si eorum proprietates intueamur cum filius, et nepos sint coniuncti copulatiue necessario simul erant admittendi, ff. l. vnica § ... ita cum alijs C. de caducis tollendis

Quum etiam fragile est, nam illa praesumptio, quod auus non credidit, nepotes instituere, ut in eum liberalitatem exerceat, sed ut iuris necessitati satisfaciat, falsissima est, et aperte conuincitur ex l. Lucius. 126. de leg. 1. l. creditores. 87. de leg. 2. l. creditor. 16. C. de legatis, l. si pater. 4. de collatione dotis l. vnica § accedit itaque C. de rei vxoriae actione, in quibus, quod relinquitur a debitore creditori, in dubio non praesumitur animo compensandi relinqui: cuius in l. si stipulatus. 4. vers. ... de usuris ideo: non est verosimile plus venditorem promisisse, quam emptori iudicio praestare compelleretur: quia emptor a venditore nouandi animo rem dari, vaque ... possessionem tradi stipulatus est. vero cum ex stipulatione alio subrogata fuerit in locum alterius ex empto per nouationem l. 1. cum similibus ff. de nouationibus nihil amplius in ea venire debet l. si legati serui. 69. de leg. 1. l. 1. § siquis sub conditione ff. ut legatorum nomine caueat. l. quod ideo quod. 34. ff. de donat. l. si eum. 10. § quod in servaris ff. siquis cautionibus. Praeterea quando ea praesumptio vera esset in specie proposita locum non haberet non possit nam testatoris verba clara sunt: et aperte significant, nepotes

ea coniectura non videtur quia obligavi ut liberalitatem exerceat sed tamen ut Iuri satisfaciat, falsa demonstratur

in clarijs n.e locus coniecturis
in

et filius simul in hereditate coniungi videbitur presumptioni-
bus seu coniecturis locus non est l. ille aut ille 2 secundo cum in verbis
de leg. 3. Deinde quia cum auus ex fimisse nepotem
instituat heredem, vel ex asse suo coem heu non pot ad
furis necessitatem respexisse: nam hoc legitimus non egreditur, qui
tunc temporis filius erat l. cum quaeritur 6. et auth. no-
vissima C. de inofficioso test.

3us arg. ab etsi in eius solut. se inuolbat hoc-
nus L. in 21. in digniss. Scaevola, et qui cum heredes nam
in l. quidem his duobus de usufructu mani teste apparet,
testatorem Titium, et Maeuium in usufructu noluisse coniungere: sed
potius, ut alternis fruerentur annis, et cum dubitare-
tur quis nam 1° anno fuisset admittendus Julianus

Scriptura ordo debet attendi

Scripturae ordinem sequentes praefert Titium: quia
fuit 1° nominatus, ut alias docuimus in lege quod statuto
60. de heredibus instituendis, et in l. generaliter 24. § quod
C. de quibus C. statuit cum similibus de fideicommissa-
rijs libertatibus, quo etiam modo intelligendus est tex. in
l. cum pater 79 § penultimo de leg. 2., cui est similis tex.
in l. haeredes mei 57 § fin. ad Trebellianum: nam testa-
tor ibi dies iunctim disposuit: vel ex propria alternatiue
natura non omnes debent succedere, sed licuit propinqui, aut
liceret, si postremi, similiter sequendo ordinem scripturae.

Ad.

Ad l. v.º peto 71. § fratr illo etc. de leg. 2. cum l. fin. C. de libers. leg.º respondeo tractare de fidei comisso familiae relicto, in quo palam est, eos non simul admitti, sed successive ex ordine, quo succedit ab intestato servato vnicuique gradus sui prerogatiua l. cum ita 33. § in fidei comisso, ubi coitr eos, eodem. Denique non obstat tex. in § qd siquis filium suum ut instituens ad finem f.ª eu l. qa testator ibi non simpliciter liberos instituit, sed com dit.º adiecta si sui nascerentur, ut constat ex vltimis eiusdem tex. verbis ibi si sui nascerentur: vero cum sui tres non nisi vnum capiat gradum & sui cum alijs de Sexendum qualitate, sicut impossibile, liberos cuiusque gradus simul admitti, imo nec successive ex ordine in ea specie succeder pronepos in hereditate paui: qa cum nepos sit natus post mortem aui neusque pronepos mortuo iam pauo erit conceptus, et consequenter nunquam potuit esse suus l. siquis filio 6. vero ceterum ff. etc. l. Titius. 6. cum alijs ff.º de suis et legitimis: prosequuntur late. Has responsiones ad argumenta eos, ut apareat nullum eos esse firmum Fortunius Garcia Galiaula, et ceteri ff. sed precipue Gilesenius § an. 12

in fideicomisso familie relicto succedit succedit seruato vnicuique gradus sui prerogatiua

In eadem ota in vlld.

quidam dicunt

si ad d.º normam ffm redigamus inefficta queritur inquo

utrius sit precedens resolut. simul cum p.e ad haereditatem avi nepotem
admitti, cum p.a. potestati mortuo avo patri, in cujus se in=
cidit potestatem prius quam in eius patris potestati solvitur
tionis suae acquirat ll. plaut. vz. Sim. coem allegatum de
acquir. haered: atq. ita filius totam acquirit haereditatem
partim ex sua propria persona partem vero ex persona
filij l. si ego. 26. eodem. Cuig. respondet Accursius
nepoti utilem institutionem si contingat mortuo avo antequam
adeat a patre emancipari: nam postea adeundo sibi pro=
pter suae emolumentum acquiret. l. ap.e 4. de leg. 3.o. Sunt
hunc sequuntur plures quos refert, et sequitur Jason hic n.o
17: et quamvis dissentiant Cuma. n.o 6. Imola columna
2. et Costa in § et quod si tantum 3. p. n. 112. 1. a quia nepos
ab avo institutus ei suus haeres existit, et illico sine aditione ipso
jure patri haereditatem acquirit. l. q. in aliena 6. § inter dum
de acqui. haeredi. Quae acquisitio antea fit, quam possit
nepos a p.e emancipari. arg. l. si post mortem 71. in principio de
de legi. 1.o V.e sequens emancipatio revocare non potest acquisitionem
iam patri factam l. si post diem 5. ad finem quando dies legati
cedat: verius tamen multo est, tex. in d. § interdum duntaxat pro=
cedere quando filio exhaeredato nepos ex eo est haeres institutus: secus vero
si filius etiam institutus, quia cum ipse sit suus patri, impossibile
est, nepotem quoque posse suum existere avo, ut relatius ibidem
docuimus cum Alex. n.o 6. Jasone q. notavit ante eos Bal. in
unica § in nobilissimo C. de caducis tollendis

Hodie v.

Chialbus 348

Hodie v. etiam sine onera in part. utilis erit institut. nepoti: quia cum relictus ab avo sit adventitius l. cum 32 v. illud autem existimus auth. excipitur. C. de bonis quae liberis dicitur contra prob. facit in fine in d. § interdum excepta est testator Jason § n. 13. Ripa in l. in 4. n. 204 ad l. Falcidiam, et Aliatus de praesumptionibus reg. praesumpt. 7.

et 8 nepos simul cum filio ab avo heres institutus portionem suam sibi quoad proprietatem acquirit, patri vero solum quoad usumfructum l. cum oportet. 6. illo tit. C. de bonis quae liberis, et sicut fuerit in auth. item hereditas eodem. Ubi forsan existimaverit patre et filio simul institutis heredibus patrem in portione filii nec usumfructum habere per illum tex. in fine. cuius sent. sequitur Salicetus ibi n. 5 Paulus, et alii quos refert et sequitur Joannes Baptista in l. frater a fratre n. 103. de condit. indebiti, et Boerius decis. 185. n. 15: verius tamen est, et receptius, etiam hoc in casu patri usumfructum acquiri ut adversus contra resolvunt Fulgosius et Cornaeus in eadem auth. item hereditas Castrus in d. l. frater a fratre n. 52. Crimnaldus in § i n. 111. per quas personas nobis acquiritur, Parisius consilio 129 n. 7 lib. 1.

nepos simul cum filio heres institutus portionem suam sibi acquirit quoad usumfructum

Rolandus a Valle consilio 95 n. 48. in l. 48 Fa. n. 13 nec obstat d. auth.ca itam Hereditas: qua succedit in legitima filij succ.e, in qua olim fratres defuncti pr.s succedebant patri l. de emancipatis. 14. C. de legitimis Heredibus l. 4. cum alijs C. de bonis quae liberis. Justinianus autem disposuit, ut patri simul cum fratribus succederet auth.ca defuncto in 2. col.a C. ad Tertullianum atque ita fratrum suis diminuit parentes in consortium vocando, in cuius diminutionis compensat.m, ut usumfructum propriae portionis frater retineret, nec illum patri acquireret ita colligitur ex auth.ca de Heredibus ab intestato venientibus § frigitur cl. i. vers. cum ascendentibus collat.e 9; quae ratio cessat omnino in extraneorum successione, vel etiam ascendentium. Nec repugnant illa verba d. auth. itam Hereditas, et forsam aliunde quaerat l. praedicta: nam haec verba non extant in corpore illius auth.ce et probabile est, quod agnoscunt gl.a, Salicetus, et Paulus ibi respicienda esse ad praecedentes auth.cas excepitur ut apparet, ex auth.ca ut liceat matri, et aviae in princ. dis. hoc ita verba ea auth.ca fuit desumpta — Hodie secundum nostrum Regio cum ex l. 6. Tauri stantibus ascendentibus repelluntur fratres, ... succ.e fratris intestati nunquam debet cessare illius auth.ce dispositio ubi notavit Gomecius Castelus Velazquez et alij ibi —

Ad Bar.

Ad Bar. n. 4

Resolvit Bartolus si instituatur plures haeredes, inter quos solum cadit proximitatis ordo, et affectus, nulla tn. dicitur instituendi necessitas, ut si fratres, et eius filios quos haeredes instituat censeri ex ordine eos institui cuius respectu et si placuerit Socino et aliis dd. in contraria parte, imo eos simul admitti, verior et receptior, ut testantur Alex. et Imola Sic n.o 6. Jason n. 18. Socinus junior n.o 32. Mantica d. lib. 4. c. 7. n.o 19. Julius Clarus lib. 3. receptarum sententiarum § testamentum q. 80. vide prima conclusio Cobb. in d. c. Raimuncius § 2. n.o 2. et Molina de Hispanorum primogeniis lib. 1. c. 6. n.o 4. —

Ad § idem credendum.

Conclusio

Pronepos postumus ex nepote nascitur a pavo ex causa Galli per haeres institui subditur. Si praecedens cum persona in potestate decesserit vivo testatore.

Singularis e conclusio d. quam & rat.e dubitandi vr posse obijci a praescripto formulae n. liceere recedere l. cum si. ?. § si Praetor cum similibus ff. de transact. d. cum Gallus in nepote solo fuerit

a praescripto formulae n. liceere recedere.

locutus, non erit pronepos, eque Census: nam quem ad modum appellatione filii nepos non continetur. l. quod si nepotes. 6. ff. de testamentaria tutela § fin. quo tempore tutores dari possunt ita, et nepotis appellatione in consilio pronepos non debet contineri: nec enim leges correctoriae vlta sunt interpretatione iubendae. l. praecipimus. 32. in fine C. de appellat. Vt appellatione aviae, maioris mater, et aviae C. quando mulier tutelae officio fungi potest, comprehendam non significari, neque eam ad pronepotis tutelam admitti ex ea occasione resolvit Angelus in fin.

Nilominus contrarium respondet Scaevola, quem de insufficientia, certae personae, quae de pronepote non dixit Gallus responderi existimavit quam Bar. Imola, et Paulus de Castro in illo in principio: falso tamen: quia ut rectius intellexerunt Cumanus, et Socinus Junior nº. 3. Fortunius Garsia. 1º. Jason n. 4. Salamonius, Fran. Duarenus, et alii qui potius eius cautelam, et formulam explicat, que tamen in nepote posthumo conscripta erat, sed quia eadem est ratio, et eadem vtilitas in pronepote, quo post mortem avi testatoris suus illi sperabatur ~~nasci~~ nasci, ad hunc etiam Scaevola producit, interpretando eam mentem Galli fuisse, posse posthumos, qui tempore testamenti inveniebantur alieno in tempus, quo sui sint. Saevdis

instituti

institui, et sic credendum e idem de pronepote, et
alio quocumque postumo, qui suus sit nasci futurus Gallum
existimasse; quas Scaevolae extensiones ad filios Galli
aperte demonstrant prima illa verba Tex. verba idem cre=
dendum e Gallus existimasse, et de pronepote, quae
in eum sensus accipiunt cum Cumano, et alijs
Cessa Fran. Duare. Petrus Cilesenius, et Sarc=
miento l. Ugo Donellus in opusculis postumis
ad istas §. Ludovicus Carondas lib. 1 verosimilium c.
15. et Anto. Faber lib. 9 coniecturarum c. 13. in
prin — Qui omnes in eo etiam conveniunt, ut tres sint
suis conductionis casus, quos considerat Scaevola l.,
in qq, quae dicta sunt de nepote tradantur ad pronepotes,
1us casus filius tempore testamenti mortuus e, atque primus iam
nepos in iure sui ~~grad~~ quod occupat gradus, ex quo
si testator pronepotem expectat, ita institutio conficienda
e si nepos me vivo morietur tunc si quis mihi
ex eo pronepos post mortem meam in decem mensi=
bus proximis quam nepos moreretur natus erit heres esto.
Alter casus e, in quo de pronepotis institutione tractari
[illegible] diversus, cum vivo adhuc filio tempore testamenti
ex nepote praemortuo, qui pregnantem reliquit

Ad § idem credendus

Uxore et pronepos conceptus, in quo ita institut. post-
conceptum si filius meus me vivo morietur tunc, qui
mihi pronepos ex nepote post mortem meam in
decem mensibus proximis, quod nepos moreretur natus erit
haeres esto. Quartus est casus, quando vivit uterque filius
et nepos, quia ex filio vivo nepotem superstitem
testator habet, et ex pronuru gravida pronepotem
sperat, quo ita scribet si filius, et nepos me vivo
morientur tunc, quod mihi post mortem meam pronepos
nascetur in decem mensibus proximis, quod nepos moreretur
haeres esto.

Primi duo casus non habent difficultatem, postremus summam: in qua explicanda interpretes variant, ut constat ex traditis (ultra ordinarios hic, et eos, quos nuper retulimus) a Forcatulo Dialogo 9. n.° 2., Leriota de apicibus Juris lib. de nativitate axiomate 21, et Joanne Marco Aquilino in § sequenti, 1. parte n.° 8: nam licet quod casibus extat filius supponendum sit fuisse eum haeredem institutum, ut observat Scaevola in § in ribus 1: de nepote autem est satis controversum. Plerique existimant, hunc etiam fuisse ab avo haeredem institutum: quia non est verosimile, Scaevolam consuluisse, ut eum testator

praeteriret

pstriset, atq ita periculo exponeret testam, ut successe praeteriti nepotis rumperetur l. posthumos 13 [illegible] tit. 1. §. posthumos de lib. et posthumis [illegible] 2a. [illegible] sententia est verbo numsiet filius, quam probat Galliaula [illegible] n. 9., institutio [illegible] ex verbis conditionalibus induci si filius, et nepos me vivo moriuntur, contendunt Fortunius Garcia n. 52 Marius Salamonius, et alii, quos refert, et sequitur Cobb. in l. Bainum [illegible] § 3. n. ultimo de test.: nec adversantur ultima illa verba ne successione testamentum rumperetur qa respondent, id ad nepotes referenda, cujus institutio ideo necessaria est, ne si filius, et nepos vivo testatore decedant successione testamentum rumpat.

Quae sententia et interpretatio convincitur 1o qa ex verbis conditionalibus non inducitur institutio, ut [illegible] sup. in [illegible] [illegible] L. latius praenotavimus vulgata l. ex facto 19 cum aliis de haeredibus instituendis. 2o quia si nepos et filius essent instituti nihil referret, quis eorum prius decederet, cum semper valeret testamentum, et tamen Scaevola exigit, prius nepotem mori, deinde filium ne aliter successione rumpatur testamentum quod nepos non fuit haeres institutus: 3o quia illa verba ne suc=

cessione

cessione test.us rumperetur, n. posset referri ad propositum: quia hic n. queritur, an is debeat institui ne rumpat. sed, an ex formula Galli valeat quis institutus cui q. n. dicuntur ea rat.: quia n. ideo institutus postumi et nepotis sub formula Galli valet ne succ.e test.us rumpat, sed quia in eum casum confertur, quo et nepos postumus et suus nascitur ex reg.a l. in tempus. 62. de heredibus instituendis. Denique quia et nepos postumus preteritus, q. suus nascitur suo iure n. dr. succ.e test.us rumpere, sed agnat.e l. postumi. 3. cum similibus, q.a test. n. succ. enim proprie iam natus e, q. si preteriti sunt in locum sui heredis succedendo ex nobis sui.c rumpunt test.us d. l. postumos. 13. eodem docet Ulpianus in fragmentis tit. 23. post agnascitur notat Cuiacius ibi illico in prio

Quapropter verius existimo in hoc tex. tam in primo, quam in tertio casu nepoti quidem factam eē mentionem actionis, ut in condit.e ponatur. ut constat ex illis verbis si me vivo nepos decedat et illis comprehendere utrumque de vivo mortuis, qd necess.us e, ne si mors nepotis n. ponatur in condit.e ut in prio

legis

legis ponitur mors filij, vel saltim expressius comissi posset, ut in § praecedente, et, quod pronepos nascitur ex eo heres institueretur, in eius sane casus, quo alie nus posthumus erit, videatur institui, ut recte co[n]siderat Antonius Faber d. c. 13. pagina 4. non tamen fuisse institutus, sed potius praeteritus, ac ideo opporteret in ultimo casu, quando vivit utroque, ut prius decedat nepos, et deinde filius, quia eius nepos proponatur praeteritus si patri superviviat in eius locum succedendo quasi agnatione rumperet testamentum d. l. posthumos. vide frustra de pronepotis posthumi institutione quaeremus, quia si nepos succederet in loco eius filij, et hac successione rumperet testamentum, quia se inveniret praeteritus ruptum testamentum non potest eum utilis institutio pronepotis: ita hunc ultimum casum intelligunt glossa. § verbo nec si et filius vivus primo in filio Bar. nº. 2. Alex., quod dicit magis co[m]munem intellectum, et Paulus de Castro utrobique nº. 4. Jason. § Sarmiento nº. 4.: sequitur in § sequenti 3. parte nº. 50 et in c. si pater 1. parte verbo institui nº. 5. de testamentis in 6. Duarenus, et alij jam supra citati.

Non obstat videretur Galliani [illegible] nº 19.

in textu non magis constare de institut.e filij, quam nepotis, atque ita non minus in uno, quam in alio debere sub audiri: nam licet de institut.e filij nihil Scebola proponat, eam tamen praecedere oportuit: cum tamen in parte filij, et nepotis longe diversa ratio: quia institut.em filij semper exigimus, ut valeat test.um l. inter cetera. §. 1.a v. in suis omnibus speciebus semper debet constanti sabini §. in omnibus j.a tamen l. suus vero in nepote: nam sive in primo casu quando jam tempore test.i primum in iure sui occupat gradum potuit olim impune praeteriri, ut in eodem § in omnibus in fine, prout nos. sed non ita de filiabus instit.um tamen ait dicit Ulpianus in fragmentis tit. 22. ut ex suis sedibus. Altero vero casu quando filius eum praecedebat, et si praeteritus nepos post l. Velleam in locum patris succedendo test.um rumpat ut in d. l. postumorum cuius diversitatis rationem reddit Antonius s. pagina 3. ad finem late disputans a pagina 1.a nihil minus non est quod Scebolae imputemus eum si tamen etiam nepotis institut.em omiserit manifesto periculo exponendo test.um, ut possit successione rumpi: nam talli temporibus

Iusquando nondum lata erat lex Iunia Velleia nullo
casu nepos praeteritus rumpebat testamentum, ut diximus
ad g. etiam si parente. 1a Sae. l. Vel. merito Subo=
la, q. Galli formulam s. intestato format testamentum 2.
illud Jus, quod tunc temporis observabatur, satis
ei fuit animadvertere id testamentum jam hodie post l. Vel=
leam si praemoriatur filius nepotis praeteriti success.
posse rumpi, neque enim ea verba ne success. testamentum rum=
poneret referenda sunt ad jus antiquum quod Galli
temporibus optinebat, sed ad id Jus, quod Subola vi=
vente, et scribente jam erat in desuetum, cujus ratio Sa=
bonda erat non ejus quod antiquum jus postulabat
ita idem Faber d. c. 13. pagina ultima.

Qui hos versus sensus diximus in gravem
nos inducit difficultatem nam cum nepos praeteritus
in hac specie decedat vivo testatore videbatur nec post
l. Velleam quo ad effectum id timeri debuisse peri= l. posthumus. 12.
culum: quia saltem ex aequitate subsistit testamentum l. pos=
thumus. 12. 1a ff. l. maxime cum postnatus insti=
tutus nepos, q. rem ab intestato est habiturus
quod non ruptum tamen, verum injustum, et irritum sua=
licit testamentum ut ibi Dd. idem et ca.: in qua difficultate
ut adversantia hac simul Scaevola, et Ulpiani re=
sponsa conciliantur per quam plures Doctores sententiae, quas

reuersit Aliatus paradoxon 3 c. 8. per totum
sed frequentius reuisitt, Scaeuolam S. solum ad
ius ciuile respexisse, n ad Praetorium, qd postea Diui
Adriani temporibus fuit introductum, quae sent.
apud n nullos Iuris interptes eum habet sensum
ut existiment temp. Scaeuolae ndum fuisse Ius Prae=
torium, qd cepit induci sub Adriano Imperatore
ut ex Dione et alijs obseruat idem Aliatus lib.
2. dispunctionum c. 27. multo anteqd tempus
Scaeuola floruit: nam fuit Aeul cum Lucio Curt=
lio ano ab urbe condita 633, et ut refert in l. 2.
Columna. g. ad finem ff. d. post So: Quintus Mu=
cius, e ex I.C. antiquioribus v. nimirum si hoc
ipsius responsum n posset adaptari Iuri praetorio, de quo
in d. l. posthumus. qa ndum id Jus fuerat intro=
ductum —

Quae devidendi rat ridiculae et ab ignar=
is historiae Iuris ciuilis ffinxit: nam Praetorium Ius
multo ante nostrum Scaeuolam obseruabatur:
floruit enim Scaeuola post Imperatorem Adrianum
temporibus Marci Antonini Philosophi c. cuius
consilio fuit, uti docuit cum Iulio Capitolino Alcia
tus praecitato c. 8. et 4 parergon. c. 4. Otmanus

in descript.e I.CC.orum columna ante penultima in pr.io
et Franciscus Sarmiento Sic n. 2: fuit enim Sceuola
Papiniani, et Ulpiani contemporaneus, quorum tempo=
ribus Jus Pretorium jam fuerat introductum, ut constat
ex variis legibus desumptis ex eorum responsis, que
extant in tit. de bonorum possessionibus ff., et sequentibus
imo, et ipsum Sceuolam Pretorium jus agnovisse ma=
nifeste colligitur ex l. si filius 10. ff. de collat. bonorum
l. si quis filium 6. ff. de coniungendis cum emancipato
liberis ejus l. quaerit 14. ff. de carboniano edicto,
et l. fin. ff. unde cognati, que omnes eundem Sceuolam
autorem habent, et de bonorum possess. loquitur, quam palam
est Juris Pretorij esse pr.io cum similibus de bonorum posses=
sionibus: quare sive ad jus pretorium dictam l. postu=
mus referamus, ut frequentius receptum, sive ad jus civile,
et Imperatorum rescriptum, ut voluit Cujac. in l. si filius
7. ff., sive ad utrumque simul, ad Pretorium, ut Secun=
di scripti bonorum possess., ad civile Imperatorum, ut cum
re sit ea bonorum possessio, nec possit scripto haeredi per legi
timum haereditas auferri, ut bene explicat Faber d. tr.
9. dissertat. c. 15. per totum: quod cumque sit id noster Sce=
uola agnovit, cum post Adrianum floruerit, nec

ad rem pertinet inter antiquiores J.Ct. recensui in d. ℓ. post hos, nam ille fuit alius Scaevola videlicet Quintus Mucius Galli Aquilii praeceptor, ut dr. in ℓ. sequenti Mucii auditores, atque ita non est quod Galli consilium interpretari sciendum fuit Lucius Cervidius Scaevola, qui multo post Galli tempora floruit, et Jure Praetorio jam inducto, quem inter Principes, et Coryphaeos J.Ct.orum et eos prudentissimum appellant Modestinus, et Theodosius, quos refert Otmannus lib. c. Qua propter dicendum est Scaevolam et si suis temporibus Praetorium Jus observaret id non respexisse, sed tantum ad jus civile: unde in casu proposito si praemoriatur filius, licet nepos succedendo in locum patris testamentum rumpat ex Juris civilis praecepti: si tamen decedat vivo ad huc avo non inficiatur Scaevola posse nihilominus per nepotem Jure Praetorio ex eo testamento bonorum possessionem secundum tabulas accipere, et ex Imperatoris rescripto cum effectu haereditatem obtinere ex d. ℓ. posthumus: cujus sane Juris ideo non habuit rationem, quoniam in tota hac ℓ. solum tractat de sustinendo testamento Jure civili non Praetorio: si enim Praetorium Jus respexisset oratio super vacua tota hujus ℓ. dis putatio esset, cum eo Jure

quo

quocumq. n̄, et sine caut.e Galli potuerit, et
prursus alienus postumus hęres institui. D. pro cuz
similibus de bonorꝫ possessionibus docent Cuiacius Hei? in
fine Ludovicus Carondas pagina 3. et. 4. Fran. Sar=
mieto an.° 1. Conanus 10. com. c. 4. a n.° 3. —

His ita constitutis jam n̄ obstat rat.° dubitā
di 3.a in pr.° proposita, cui in effectu respondet Subola
§ illud in pr.° Galli formulaz n̄ nobis proponi, ut
ejus vba insequamur, sd rat.oz potius, et mentez,
quę cum eadem sit in postumo pronepote exsistent.a
Galli recte pōt institui: porro si quęramus de
justa legis interpretat.e ubi eadem rat.o ē, eademq.
æquitas nepotis appellat.e pronepos etiaz,
et ceteri debent contineri. V.e et in auth.ca matri,
et avię C. quādo mulier tutellę officio fungi
pōt, et si voce correctoria sit ex paritate rōis
avię appellat.e proaviam significari, eamq.
ad pronepotis tutelaz admitti c.a Angelum S. n̄.
4 verius eē resolbunt Cumanus, Imola Aliciatus
Jason, et alij, quos refert, et sequitur Gilcbonius

§ idem credendum

Sic nº 4.

Sub dict. v. dicta qua sabola dicit § imprimo

Ad dict. dicta / quas in secundo exemplo qualiter ea ora ostineantur quod sm. coem usum loquendi solent apponi disputant late Bar. et ceteri tam ordinarij quas repetentes § insert ad varias iuris q. in praxi utiles Fran. Sarmiento a nº 7. finis Sujus §i. etc.

fl. 343

Ad Lex. celebrem in § qd si tantum. l. Gallus.

§. Sunc varijs encomijs extollunt dd., qua recenset Emanuel Costa in ejus comentarijs illius in princ.; nam Bar. subtilem appellat, singularem Angelus, singularissimum inter oes universi Juris, et in alia lectura ut Jason, et Fortunius testantur singulariorem, qui in mundo sit, Baldus aureum, Alex. utiliorem, et solemniorem opiorem, q sint in tota Cod. l. re, et fama percelebrem, subtilitatis, utilitatisq suma comendat.e dignum: iidem Fortunius, et Jasson, celeberrimum Textus tantam utilitatem simul, et subtilitatem prae se ferri, ut facile dici possit, eum cum sua mat.a utiliorem, subtiliorem pe qualibet alia l. quae sit in Jure, et oia, quae in eo tractantur ultra subtilitatem magnam, quam habent utilia, et ~~quotidiana~~ cotti=diana ee, ac ideo plenius attingenda, ut alias dr. in l. legavi. 26 ff. de liberat. legata Marianus Socinus senior, q oes, et ceteri tam ordinarij qua repetentes diversimode ejus interp.tarem

quotidiana plenius attingenda.

egrediuntur viri statim dividant, nec satis in divisione conveniunt: frequentius vero recepitur, ut in tres principes partes dividatur: in prima formantur quaestiones in .2., quae est in textu Si enim casus Subola tantum obiecti respondet, in 3.a quae est in versu Sed ex sententiae propositas quaestiones dilucidat: alii ver- nosse altercant, cum Saevola S. Gallus Aquilium coarguat, et eius consilium de insufficientia casuum re- prehendat, vel solum ipsius verba interpretetur docens, quod expressisse de morte filii producendum eum ad alios casus, quae licet in formula Galli non sint compre- hensi eandem in eius morte rationem sentit: quia in eis eadem utilitas est. Hoc probant, qui veri textus ve- rum, et genuinum sensum exquirunt, et omnes praesens disputationes seclusa eius dum taxat contextura expli- cant, sicut Cusa. et Fran. Duare. Sic Ugo Do- nellus in opusculis posthumis ad istum textum, Andre- as Alciatus 3. paradoxorum c. 9. Fran. Conn. 10. co- mentariorum. c. 4. n.o 5 Ludobicus Caronda lib. 1.o vero- similium. c. 15. pagina. 16. et sequenti Anto. Faber. 9. coniecturarum. c. 3 et lib. 10. c. 15. Plures per notabilia, et quae prodeunt, ex quibus praecipuas, et quae magis ad per- fectam, et uberiorem textus et materiae pertinent inspicit

Utiliter supponemus singulas cum singulis ipsius articulos,
quos ante quam sigillatim per curam supponere precius me
facturum existimavi, si Bart. sequentes prius conclusio=
nes summarias ex eo ubi in medium supra, quae
tum eodem Bar., Angelo, et alii talis est = institut°
in una casu concepta porrigitur ad casus similes, quae con. tex
con. apperte deducitur ex 1a et ultima mei tex. ibi
et quod si tm. in mortis filij casu comprehenderet (haec no=
rica lectio est, quam mendosam esse, et legendum interroga=
tive, quod si tm. contendit Duarenus illius in suo) juncto
ibi sed ex sententia legis velle, et haec omnia admittenda
esse, et ad similitudinem mortis ceteri casus admittendi
sint (quae postrema verba non esse Scaevola, qui solum scrip=
sit: sed ex sententia legis velle, et haec omnia admittenda esse.
sed mali alicuius interpretis, qui legendum putavit, ut
ad similitudinem mortis ceteri casus admittendi sint
docet reumptam omnium librorum, quos ipse viderim lectionem
Anton. Fab. d. c. 3 supra fine:) ex quibus
apparet, sive nepotis posthumi, de quo locutus fuit
Gallus, vel pronepotis, ad quem Iulius Galli Scaevola
extendit in sua antecedenti institutionem, quam substitutionem

& et qd si tm.

ce contendunt Aeursiani, dumtaxat in casibus mor
tis filij a testatore conceptas esse: quas tr ad casum m
a quo, etiam contra dictis contingentem in persona filij, et
ad casum emancipationis contingentis in persona nepotis
ex sent.a legis Velleae faciunt Subolem: qa casus pp.
mortis similes, quo ad effectus, ut nepos, et pro
pos sui heredes efficiantur, pbat igitur tr tex. Sane
dis institutionis, vel substitutionis uno casu conceptas ad ca
sus similes esse porrigendas, et si a testatore non fuerint
expressi idem pbat tex. in l. si mater 3. et in l. cum
quidam ultima in fine C. de inst. et subst. in l.
fin. C hoc tit. de posthumis heredibus instituendis l.
si ita scriptum 13. § Titius 25. § lucius s.a l. cle
Clemens 81. in prio de heredib. institue. l. jam hoc
Jure 4. de Vulgari l. quamuis 4. C eodem. l. mulier
22. s.a ad Trebellianum l. si ita esset 15. s.a quando
Dies legati cedat, docent, et explicant Bart. Baldus
Angelus, Albericus, Paulus Castrensis Jason Alcia
tus Joannes Bolognetus, Marcus Aquilinus, Fue
rius Decianus, Paulus Parisius, Menochius, et
alij; quos citat Cuilebornius hic n. 3., 7 per

4.^a columnas in cujus con.^ne 2 prob.at praeteritata plura alia complara refert fundamenta

Sed. ij. Sane con.^a varia objici solent arg.^ta et in primis adversus eam pugnat ex diametro tex. in l. commodissime. 10. §., in qua inst. in casum dupta, quo vivo testatore nascatur posthumus, n. extenditur ad casum, in quo post mortem nascitur, imo tunc tamquam praeteritus test.^tum rumpit: quia in eum casum in locum p.dit, q. tt. n. e. comprehensus, et tn. similis e., cum in utroque eadem sit rat.^o et instituendi necessitas: nam quocumque tempore nascatur posthumus, sive vivo patre, sive eo jam mortuo, si n. inveniat se institutum, vel exheredatum agnoscendo rumpit test.^um l. posthumi in pr.o, et in d. l. sed, et ij. § tt. i. Nec satisfacit Bart. hic n. 2. vs. ad Stravium dum docet, ibi ideo extensionem n. fieri, q. erant casus dissimiles; nam sufficit eos similem habere rationem: mors enim, et emancipatio s.t dissimiles casus, et nihilominus p.ter paritatem ro.is, quam habent fit extensio § de morte ad emancipat.^m —

2.º objicit Bart. dices in specifica forma inspiciendas in l. fideicommissa. 11. § si cui ita

de leg. 3. l. qui heredi 44. l. Mebius 54. de condit. et demonstrat. l. fin. C. de his qui veniam aetatis impetraverunt: ex quibus Juribus quae reg.a illi constituunt, condit.s non posse in alio casu impleri, quam in expresso, etiam si ille alius sit similis casus, plures citant Cobb. in practicis qq. c. 39. n.o 1. Mantica de coniecturis ultimarum voluntatum lib. 11. c. 16. n.o 4. et 8. Fran. Sarmiento lib. 3. selectarum c. 1. n.o 5. sequitur late Meno[?] in his consilio 326. a n.o 10. lib. 4. Cum institut.o in tali condito sub formulam ... quae in casum mortis filii sub condit.e concipitur ad alios casus extendenda non est nisi mortis condit.o debet specifice impleri —

Tertio repugnat Juris reg.a qua docemur ex coniecturis heredis institut.em non induci, sed oportere verbis palam heredis nomen, vel nuncupari, aut scribi. l. heredes palam 21. § 1. ff. de testam.o l. Jubemus 29. C. eodem. l. hereditas ad statum 65 cum aliis ... de hered. institut.e —

Hae sunt praecipuae ar.ta quae ... possitam nostram ex. cons.s labefactare videntur, et ad quae cetera facile redigunt, quae opponit Cubel[?] hic n.o 2: quae plures superari existimant, disposit.em in unum casum conceptam ad alium non ex=

tendi

tendi quatenus similium, quasi id legis dumtaxat spiritus sit, ut de casu ad casum per interpretationem extendatur, quia cum LL. debeant esse communes .l. 1. in principio ibi commune praeceptum supra de legibus .l. 3. C. eodem. c. erit autem lex. 2. in fine. 4. distinctione, et non possint ita facile scribi, ut omnes casus, et articulos sigillatim comprehendant bona fuit occasio, ut in uno casu eius sententia cognita ad ceteros similes, hoc est, qui tendunt ad eandem utilitatem, et in quibus eadem ratio, et aequitas est, producerentur, ut est expressa in .l. non leges. 9. cum tribus sequentibus illo titulo de legibus: ita enim ab eo leges supplentur, qui iuris dicendi praeest, aut Principis constitutione, seu verius consultatione, vel etiam interpretatione prudentum, ut ibi, in paritur ars boni, et aequi consistit, ac in ipsarum legum praescripto, neque enim scire leges est verba earum menti tenere, sed vim, atque potestatem .l. scire leges. 16. eodem: nihil enim facilius quam leges memoria complecti, et earum verborum significationem scire: sed non hoc est munus nostrum IICtorum qui boni, et aequi artem profitemur, sed potius, quod in uno casu conceptum sit interpretari, ut ad similia porrigatur: nam omnis lex aequitatis sanciendae causa constituitur, et ut in omnes valeat, et cum ius sit ars boni, et aequi l.

§. qd si tm.

l. 1.ª ff. 1.º de Just.ª et Jure: bonum, et aequum e ut qq in casibus legis ratº invenitr ipsa lex aptetur vulgata l. illud ad l. Aquiliam l. a Juio 103 de ff bor: secus vº in testatoris dispositº, quae licet quo ad valorem robur, et firmitatem lex sit l. ff legis 120. de ff bor sig.e prio inst.us de lege Falcidia §. disponat juncto ff.º antecedenti in aut.s de nuptiis collat. 4. §. ex haeredatos ff.º una e n. legis intent.º in aut.s de haeredibus, et Falcidia collat. 1. tm qd attinet ad intr p'tat.s longe diversa ejus ratº e: qa cum testator n'constituat aequitatem, sd solum qd sibi videtr. ciª res suas disponat privata q, sit voluntas ejus quamq comparative ad stricti Juris judicia plenius intrp'tetr l. in testamentis 12 de reg. Jur. ff. nunquam vº a ff bis recedendu e nisi sit manifestum aliud testatorem voluisse l. n' alitr. 67. de leg. 3. notavant Duarenus sr Paulo post prium, et Donellus fª pagina 4.

Nec dnum pbat Scaevola: qa n' intrp'tatr particularem testatoris voluntatem, ut vulgus existimat, sd potius Aquilianam formulam, quae lex omnis n'e, sd. quia fuit recepta coi oium dsensu quadam l. et observabatr ad instar legis de casu mor=

tis de

tis de quo fuerat Gallus locutus eam extendit ad casum deportati, et ad casu emancipati: quia quo ad hoc, ut qui deportati, vel emancipati desinat ee suus morti similes sunt: non enim tractat Scaevola hoc loco de extendenda testatoris voluntate: ita ut institut.e facta in casus mortis ceteri casus supplendi sint, et tacite intelligantur ad eosq institutio trahatur: sed potius de interpretat.e cautionis Galli, ut quamvis mortis tm. fecerit mentionem possit non solo minus nepotis posthumi institut.o vel et nepotis in casus deportatis, vel emancipatis ita sane, ut nominatim in qua[?] ante institut.: v.e hic solum de testatorem, qui ex filio Galli in casum mortis filij nepotem posthumum hoc eundem instituit puta si filius meus me vivo moriet tunc siquis mihi ex eo nepos &c. possessionem si vellet in alijs casibus eum instituere, in quibus similiter nepos posthumus in eo suus heres futurus: expressa tm. ad mortis similitudinem unius cuiusq casus conditione. Veluti si filius meus me vivo deportabitur, vel si nepos fuerit emancipatus. enim cum Scaevola per totum hoc responsum tractet de interpretanda Galli formula in prio lege proposita, verosimile e, hic non quaestionem voluntatis ab eo tractari sed solius potestatis: in qua recte respondet

ḡ et qd sit tantus

qd quo ad m̄. nepos posthumus in casum mortis fo-
lij institui pot ex sent.a Galli ne praeteritus agnas-
cendo avi ttm rumpat ita etiam institui poterit
in casum deportatis, emancipatis, et in aliud si-
milem, quo filius desinat ee suus, cum in eis idem
timeri possit tti. periculum eademque sit instituendi ratio
et utilitas. et in tos ho enim casus addit, hos casus per
legem Velleam n. fuisse praevisos: nam licet secundo
eius capite contineantur, qui in sui haeredis locum suc-
cedendo testatori efficiuntur sui, loquitur tn. de nepo-
tibus, et reliquis vivo testatore natis, ut in ḡ etiam
si parente p.a hac l. nos v.o loquimur de his qui post
mortem nascuntur, ad quos pertinet Aquiliana for-
mula, et licet solum filij mortis meminerit Gallus, inter-
pretati tn. nunc Sabola posse eodem m.o comprehendi insti-
tut.em in oibus casibus in qq. nepos, vel pronepos posthu-
mus futurus sit suus, et praeteritus ttm rupturus.
Sane mentem Sabolae ee, et verum mi text. sensum
acute animadverterunt Cumanus h. n.o 6 et 7 Fran.cus
Fretinus n.o 15 Fortunius Garcia n.o 11 Marius Sala-
monius n.o 41 Emilius Ferrettus in prio, et n.o Cusa-
cius, Fran. Duarenus Donellus, ludovicus Carondas
Alciatus, et Fran. Conanus .. Lancellottus Politus Tho-

mas

mas Calaneus, et alij plures, quos refert et sequitur Gilesonius hic n.º 2. et 4. dicit veriorem interpretat.em Costa in repetit.e hujus §. 5. post. n.º 1. et 2, quam et ipse cum eo in stricta disputat.e magis probo sequutus 1.am glo. lecturam hic verbo emancipatus in prin.o x.a quam apparet non probari in hoc tex. cont.m desumptam ex eo: quia non vr. institut.em in casum mortis a testatore conceptam porrigi ad similes casus, sed potius posse in eos testatorem si velit nominus, quam in casum mortis posthumi institut.em concipere.

Non tm. audeo, alteram ejusdem glo. impro bare lecturam imo neq. ab ea recedere, quae, ut in puncto Juris receptior, ita et in praxi longe utilior e enim vo luntatis q.m hic fuisse propositam, et decisam, an scilicet posthumi institut.e in casum mortis a testatore concepta protendatur ad casus similes aquae, et ignis interdicti vel emancipat.s expresse nisi probant prima illa tex. vba q.d si tm. in mortis filij casum concipiant, quae cum Accursio ad testatorem referenda est, cujus per vbum con cipere meminerat Scaevola in §. proxime antecedenti vel mortis, ut filius? atq. ita apperte significat testa torem dumtaxat in casum mortis filij x.a formulam Galli posthumum haeredem instituisse, et cum de illo

§. et qd si tm.

dubitarent an postumus ita institutus, ut Gallo placuit? hoc e ex dit illa si filius meus me vivo moreretur utiliter institutus videatur n mortuo filio, sd de portato id magis Cervilius Scevola pbat. v. nuss. sequitur n solius potestatis hic questionem tractari ut existimat dd. precitati: nam quis tam ineptus e qui queat dubitare, an post dictam Aquilij formulam liceat testatori sicut mortem filij ita, et deportatem in condit. ponere: cum utriusque casus quo ad hoc ut nepos postumus possit institui una sit ratio, et idem effectus, ut dicemus n etiam filius voluntatis, et n potestatis: quia esset ridiculum ad eum casum institut. extendere, in quem nescimus utrum possit testator suam

n plus tacite quam fr[...] disposit.: cum manifestum sit n plus tacite, expresse alium per quam expresse alium permitti. l. q ad certum. 15. in fine mitti

s. locati. sd. voluntatis simul, et potestatis, cum enim Scevola respondeat postumi institut. in casum mortis conceptam ex verisimili mente testatoris extendi ad casum aque, et ignis interdict. vel ad casu emancipatis aperte, et in necessariam sequentiam supponit posse testatorem formaliter, et specifice in eos casus disponere: pponitur enim Scevole q. voluntatis, cui antequam respondeat potestatem premittit ex. l. Vellea que in dissimile permittit, postumos institui, q cum

nas=

nisi avunt futuri ss. sui: ita nobilissime n[illegible] tex. se gloriatur intellexisse Fran. Sarmiento. [illegible] nº. 6.

Sin quem intellectus aperte probat Si

tex Bart. cons. [illegible] propositas, coom. q. reg.as, et doctrinas ad quas frequentius [illegible] allegant: nempe in unus casum conceptas institut. ad casus similes [illegible] extendendas; quas, qui affirmat errare, ausus fuit scribere Thomas Calanelus in repetit. legis. [illegible] nº. 13. [illegible] de Vulgari: falso quidem: nam quando in nostro tex. n[illegible] probaretur, per se verissima [illegible] eius sent.a, quod aperte deducitur ex d. l. si mater. C. de inst. et substitu. perquas, et [illegible] similia jam sup.a in confirmat.[illegible] cons. citata; ita secute durant post [illegible] Bart. Baldum, Angelus, et alios, quos diligenter [illegible] Calle=nius nº. 3. in princ. Menochius de praesumptio. [illegible] 4. praesumpt.e 26. ari. i. idem Menochius [illegible] 171. nº. 6. volumine. 2. [illegible] Lopez in l. 2. [illegible] 5 [illegible] 6. Cobb. in c. Rainucius § 4. nº. 5 de [illegible] Molina de Hispanorum [illegible] i. c. 4. nº. 24. Anto. Gomezius. i. tomo variarum. c. 3. nº. 10. in princ. Castillus, et alij, quos [illegible] sequitur D. Jo[illegible] Suma

cerus selectar. Iuris disputat. 10. n. 3. et 4.

Qua parte relicta movere nos debent argta contraria: n. 1. ex l. commodissime 10. ff. quam in idem allegat Anto. Faber. f. pagina 3, ut nec I. C. liceat, unius casum porrigere ad alios: quia esset non interpretari; sed supplere: nam ex variis solutionibus, quas referunt, et refutant Leonius de Vulgari n. 90. Costa d. s. fi. nisi § n. 95. et Sarmient. to. 4. selectar. interpretat. ad hunc tex. a n. 26. ubi lex ponit intellectus verisimilior est, quod licet unius condito instituti adjecta extendi soleat ad alios similis casus, ut hic, et Iuribus similibus: ad casus autem contrarius nunquam porrigitur: quia repugnat id conditionis natura, quae est, ut sub una condic. datum sub contraria censeatur ademptum l. legata inutiliter 14. ff. de adimendis legatis l. quibus 40. § quidam filio de condit. et de monstrat. l. pecunias 36. si certum petatur: docuerunt recte Angelus per tex. in l. si pater filium 26. de Vulgari Baldus in l. qui ex duabus de acquir. haereditate. Voluit Ferd. Garcia nus consilio 137. n. 1. Sequitur late

Augusti

[Margin notes:]

l. commodissime 10. ff. de lib. et postumis

Legata sub una condit. relicta sub contraria videntur adempta

Augustinus Barbosa 63 et 64. 2. volumine v.e nimirum si ni d. l. comodissime institus posthumus sub condit.e, si ma vivo nascatr, nascendo post mortem praeteritus censeatr: nam ille est alius casus n. expresso similis: sed contrarius; ac ideo n. pot videri sub eo comprehensus, imo exclusus: pater enim, q. posthumum haeredem instituit sub condit.e si se vivo nascatr ex conditis qualitate, et ut sit locus ipsius natus apparere vult eum excludere, quem contigerit post mortem suam nasci: nam qui eo n. nascitr ex vi condit.is n. excluditr: sed potius ex natur, et qualitate ipsius actus: quia n. aliter posthumi institut.o valet, quam si nascatr. et si max.e opponamus puere eum haeredem institui, ut vere, et subtiliter Costa considerat ubi s.a

Ita etiam explicandus e. tex. q. coi, quam defendimus reputari solet contrarius in l. si ita quis. 21. ff. de vulgari ubi pupillo substitutus si intra decimum aetatis annum decesserit n. admittitr post id tempus eo decedente: etiam si decesserit in pubertate, quamvis substituendi rat.o, utilitas scilicet pupilli, et ut ex tt.o successorem habeat l. si pupillus. 42. alias majus Julianus dd.o impugnat enim de aequit. haeredis deberet usq ad 14: nam ante eam aetatem n. pot. facere testam. l. — l. si ita quis. 21. de Vulgari

qua etate. c. cus aliis ff. de testis atq. ita videbatur pupillaris substitutus expressus intra. 10. annos usq. ad pubertatem extendendas ee, quasi ad casum similem: sed non extendit: quia illa condito, si decesserit intra. 10. annos, excludit casum si postea decedat tanquam casum contrarius ex reg. l. Statuliberorum. 11. §. Stichus de leg. 2. l. imperator. ff. in prin. ff. de postulando cum aliis, quas citat Andreas Firaguly de retractu conventionali §. 1. glo. 2. n. 45: quas ad interpretatos d. l. si quis ita cum judicio expendit Bart. ibi n. 1. quem sequitur, et si immerito cum respondeat Jason. n. 7. Socinus consilio. 76. n. 5. lib. 3. et Verojus in d. c. Raynutius. 335. Eodem modo interpretandus e tex. in allegato l. si pater filius. 26. illo titulo de

l. si pater filius de vulgari —

vulgari ~~[illegible]~~ ubi posthumus fratri impuberi substitutus sub condito si post fratris mortem nasceretur, in casu contrario non admittitur, hoc e si vivo fratre sit natus, ut recte intellexit Angelus ibi, quod quod Jason contendat in l. 3. n. 8. C. de heredibus instituendis

Nec his adversatur tex. in d. l. fin. C. hoc tit. de posthumis heredibus instituendis, quod directo vr. opponi d. commodissime adeo, ut contendat Accursius ubicumq. verbas per alteras corrigi, quia omissa solut. et aliis ejusdem glo. ibi verbo non poterit diu dubitari, in ea l. in institut. posthumi illa verba addita ee,

intra

intra decem mensium spacium vel intra decem menses proximos mortis, que manifeste declarant testatoris fuisse voluntatem dumtaxat eum postumum excludere, q. post 10. menses nasceretur a morte testatoris quasi sui non possit filius l. in testamento § fin. cum aliis ff. de suis et legitimis: vnde in ea condit. si post mortem meam intra 10. menses nascatur casus contrarius, quem voluit testator excludere, non est si non viuo nascatur, quem admittitur in d. l. commodissime, sed potius si nascatur post 10. menses a morte testatoris ita docuere verissime Accur. ibi in 4 solut. Castelonus, Jason Aretinus, et alii in d. l. commodissime, Cons. 10 com. c. 10. n. 2. Costa ubi s. n. 96., et Menochius de successionum creat. lib. 1. § 20. n. 112.

Non etiam mouet secundum ex vulgari regula que sit, condit. presertim, que institutionibus adjiciuntur in specie implendas esse, cui, ut occurrat Bart. distinguit inter condit. voluntarias, que debent specifice impleri d. l. q. Stradi, et d. l. Mebius cum similibus de condit. et demonstrat., et necessarias ad aliquem actum, vel ad ipsius actus effectum, qualis est condit. mortis filii in formula Galli, que necesse requirit, ut nepos postumus ab auo insti

tuatr, ut sunt n. debent precise in specifica forma adimpleri imo ad casus similes extenduntr, ut hic; quod plane distinct. et si cons sit commentiia tm. e, et 2uinitr. i. na3 conditio emancipatis, qua3 constat voluntaria3 ee extenditr ad alios casus. in qq. sui Juris efficitr filius. d. l. si matr 3. C. de institut. et substitut. d. l. mulier. 22. ad Trebellianu3. d. l. si ita esset. 15. quado dies legati cedat: 2o quia 2ditio si Gaudi ledeur, et si voluntaria sit extenditr ad bonors possessore3. l. 15 q. in potest. 15 § fin. ff. de leg. prestandis l. in conditionibus. 19. § si patronus de condit. et demostr. que constat, quo3 constat vere, et specifice Gaudem n. ee § quos autem cu3 similibus de bonors possess. implectetia3 in Gaude Gaudis. l. sub diversis. 50. § fin. l. cu3 ita datr. 97 in fine illo ttl. de condit. et demostra. qui tm. expsse Gaus n. e. l. qui liveris ff. § Gai vbl. de vulgari in eo etia3 cui libertatis causa bona addiciuntr l. 4. § si sub condit. de fideicomissariis libertatibus, que constat Gaudem n. ee: sed anomalu quu dam successore3, ut volunt qta. Vlt. successor in § in primis, de eo cui libertatis causa bona

addicitur tandem impleri posse in quacumque alia persona ex voluntate haeredis d. l. qui haeredi vers. 3. in fine l. mortuo 15 vers. ultimo cum aliis de statuliberis. —

3º porrexit in l. si fundus 83 et condit. et demonstrat. et in l. Stichum 95 § usum fructum vers. nam et si furiosi de solut. ubi condit. dandi pupillo vel furioso impleri tutori, vel curatori dando, explicant late Costa 5. 5 parte art. 22 et Sarmiento n. 83. —

4º ex d. l. fin. C. de doctr. ubi institut. posthumi uno casu concepta sub condit. voluntaria si post mortem patris nasceretur intra decem mensium spacium extenditur ad casum similem, quando vivo patre filius nascitur, quamvis tamen non est casus specificus a testatore expressus —

5º denique deducitur ex Bart. distinctio quia falsum est conditiones mortis, quae exprimitur in Galli formula necessariam esse ad actum, et valorem instituti: nam quamvis verum sit in posthumi nepotis institut. conditiones requiri si filius vivo adhuc patre defecerit in potestate esse tamen quod haec conditio in casum mortis concipiatur voluntarium est cum et concipi potuerit in

casum deportatus vel emancipatus, ut Sic: ex qq et aliis fundamentis conditiones etiam voluntarias impleri posse in casu equipollenti ex verosimili testatoris voluntate, quae conditiones regit d. l. in conditionibus. 19. in prio ff. de condit. et demonstrat. Bart. et comm. defendunt Decius in R.a extra de probationibus n.o 14. et in d. l. si matr. n.o 2. C. de instit. et substitut. Castrus ibi n.o 38. Fortunius Garcia Sic n.o 172. et Costa ubi s.a —

Quibus adde in casu equipollenti conditiones existere, etsi n. constet de testatoris volunte: si tm. n. appareat expresse, testatorem voluisse, eas specifice impleri: neq enim probare possumus Socini p. errorem in d. l. q. Seadi n.o 8., quem refert Menochius dicto 293. n.o 27: in dubio praesumi testatorem in conditionibus voluntariis implendi modum respexisse n. conditionis effectum: nam contrarium colligitur ex praedictis Juribus, et exemplis, in qq apparet testatorem potius conditionis effectum respexisse, quem sufficit sequi licet implendi mo, quem testator expressit n. sit observatus, neq. enim in aliis conditionibus sit contrarium dicendum: maxime cum in uno quoque fere sit principalior effectus, q. resultat ex eo, quam faciendi modus, ac ideo videmus ab effectu denomi-

nari n. a m. faciendi. l. ubi donatr. 27. de donat. causa mortis. l. insulas. 6. cum aliis de praescrip. ubi: docent Baldus in l. 2. n.º 2 C. de comodato, idem Baldus in R.a C. de s.io consil. tertio n. ultimo, Decius in l. si pasanda pecora. n.º 10. C. de pactis, et Simon Crabeta consilio 20. n.º 5. q. in dubio credendum é, testatorem, qd principaliter respexisse soleat ad eius effectus, n. implendi m. arg.t l. queritur. 10. de statu lib. l. siquis nec causas. 4.a et l. Rogasti. 11. si certum petatr. per quas, et similes in uno quoque actu id, qd principalius é attendi, cuius solius rat. habere notarunt Jason in eadem l. siquis nec causas a. n.º 3. Curcius in l. lecta n.º 17. eodem Joanes anibal in R.a soluto matrimonio n.º 311. et Franciscus Viconianus in R.a de novi operis nuncciat. n.º 57. Facit in proposito elegans tex. in l. si servus 10. G.a ff. de solut. ubi si servus, cui jussit testator decem pupillo dare, vel furioso, et liber ee praescriptus a testatore condit. m. specifice obtulerit dando eidem pupillo, vel furioso sit tn. n. sequatr dat.s effectus. sed ex illorum inuicilitate dat. pereat, n. condit. implere q. in conditionibus, et si voluntarie sint magis

attendimus effectus, quas implendi m. et Sequente qualitercumque casus habuerimus effectum de re non e curandum, ut alias notarunt per illum tex. cum similibus Jason in l. 1. n. 6. supra et Sarmiento ibi n. 1 in fine refert huius sent. plures auctores preter Decium, Crotum, et alios, quos retullimus contendentes c. Bart. et coem, condit. voluntarias nedum in forma a testatore prefinita, verum per id, quod tantundem valeat impleri posse, Cilesenius h. n. 59. qq adde Paulum Parisium consilio. 5. n. 103 vol. 4.

Non obstant iura in qq. se fundant Bart. et qui Bart. sequuntur, inter in allegata l. § heredi. ff. de condit. et demonstr., in qua conditio dandi servo ideo non impletur domino dando: quia non e in aequipollens attenta voluntate testantis cum non idem, sed diversus resultet effectus: testator enim, qui servo dare iussit sub collectivo nomine heredis ipso herede instituto, vel sub appellatione servi, quando alius fuerit heres institutus ec in quantum potuit prospicere voluit naturam ipse e, qui ex test. heres existit, et cui honor habitus fuit. l. qui liberis. ff. § hec verba de vulgari. l. statu liber. ff. § hoc autem dicimus enim de leg.

praestandis, et quamvis eo modum pecuniam dno quaerat non est ex judicio defuncti scripto seu vocatiuo, sed ex permissibo: fit enim acquisitio ex l. dispositione ex qua quod quid acquirit servus dno acquirit § item vobis cum similibus inst. per quas personas nobis acquiritur cui testator et si maxime vellet derogare non potuit. l. nemo potest. ff. de leg. 1. Declarant Paulus Castrensis in l. si in testo ff. de vulgari Decius in Rta C. quando non petentium partes 2. lectura n. 13. et Aretinus in l. cum filio 11. ubi copiosius diximus columna 2. ff. de leg. 1. quo testatoris voluntas comprehendi servo, in quantum potuit non ita sortitur effectum si dno detur ac si ipsi servo: nam potuit servus antequam condit. pareat manumitti, aut alienari, atque ita sibi vel novo dno acquirere, ut in legato docemus in l. debitor 84. § servo alieno de leg. 2. in l. si post diem ff. in fine quando dies legati cedat, et in haereditate in l. a patre 4 de leg. 3. l. si servus 7. de haeredibus instituendis, et in § alienus quoque servus inst. eodem, quod si nec alienetur nec manumittatur, quod est cavillatio Galliaule ff. n. 30. ad haec utilius servo erit, quod in persona ejus impleatur conditio, ut nemo sciat

in peculio, ut n. male considerant Cumanus in ead. l. 9 haredi n.o 1.o in fine, et cum eo Costa c. 5 p.te n.o 13. saltim ex verecundia Dni, ut ad uertit Caldosenius n.o 60: v.e postquam ex eis si suf ficiant tanquam ex aduentitio lucro se redimere l. 4 q. 4. vrs g inde de manumissionibus nisi e etiam ejusdem servi posse legatario, q. jussus e sibi dare si velit eum ad remunerandum natu raliter obligare, ut alias dr. in l. sed et si l. 27. § consuluit de petit.e hareditatis nummos remittere, et offerente eo nolle auigere, qd facile erit cum nummos emolumentum n. sit habiturus quando palam e nummis dnum fraudare arg.to l. 3. ad finem. C. de haredibus instituendis et legatarium eum per eum n. ex tet quominus det quasi impleta cond.e legatum se queri d. l. si post diem 5. § item si qua cond.o qd do ties legati cedat l. 3. § 1. cum aliis de statu liberis docet Sarmiento 5. n.o 12.

Quibus utilitatibus mani feste fraudaretur servus si in persona Dni possit cond.o impleri, ac ideo n. dr. equipollens casus cum utrius qz dissimilis sit effectus, nisi ponas ex voluntate servi dno dari:

Quia

quia cus in quo utilitatis versetur sit, ut in sua persona impleatur conditio cessaverit renunciare vulgata l. si quis in conscribendo penult. vers. cum alia l. de pactis, et dicentur, ut dominio dari videbitur conditio impleri d. l. Stichus 96. § usumfructus vers. ceteras de solut. d. l. quaerendi vers. penult. in fine ad quod tenent (Paulus Castrensis ibi n. 4 Costa d. c. parte Sicut § n. 13. et Sarmiento prae citato n. 12. et voluntate servi non accedente nullo dubius e quin ipsi non dominio dandus sit nisi quamvis testator efficere non possit, ut jus servo delatum potestati sive dominio non quaeratur d. l. nemo potest 58. de legi. 1. tamen cum in conditione dandi non jus versetur, sed factum quia servus cui dari debet non e lega tarius l. si quis sub conditione d. § si quis omissa test. et quod facti sit non transeam ad dominum § sed cum factum de stipulatione servorum Jc. Optimo potuit testator impedire, domino dari, conferendo conditiones in personam servi ita Decius, et alii quos refert, et sequitur Costa ubi supra.

Ad titulum C. de fideicommissis per licenciatum Loysium Pardo hoc anno 1611 explicandum

Ad Rubricam

In superioribus separatim prius de legatis nunc de fideicommissis tanquam de re diversa in hoc titulo tractatur quod et in institutionibus sanctum est § sed non usque ultimo sed in primis de legat. et haec est continuatio et aplicatio huius tituli ad praecedentes ex Accursio probata frequenter quae animadversio non est prorsus contemnenda exemplo Caesaris in principio de legat. ex doctrina jurisconsulti in l. 2. ff de statu hominum ultimo et his proximis quidquid dicat Mendoca 1a disputatione de pactis c. 1. quae series et nobis ad praecedentes tituli aplicatio disputandi commodius praebebat occasionibus quantum a legatis fideicommissa distant id quod nos omittimus libenter quia nobis plene discutiunt in l. 1. de legat. 1. ubi eruditi praeceptores nostri et in opere posthumo Cuiatii Duarenus 2o disputationum c. 9. et ad titulum de legat. C. de fideicommissis consequenter Brisson. 7. de formulis pag. 746. idem Cuiatius in partitionibus et varsus in posthumis recitat ad hunc titulum Donellus non est ex quorum dictis in multis legata a fideicommissis separari

et diserri de p'sendis idqd nomina declarat diversitas ar
g°. txus in l. si idem 7. §. a. C. de codicillis § fin. 7 tit° h
ideo auts prius de legat. actum fuit § ti° 37. qa fideijm
antiquora sj. nam a prius ca l. duodecim tab. di ma na runt
inde uigorem et observatias accaperunt at fideijm
primis temporibus infirma paulatim postmodum in ua-
lueruntt trus in prin de fideijmisariis hered. et in prin de
codicillis iuncta l. Verb. legis 120. de Verb. sign. ubi dicit
Verb. legis duodecim tab. reservanda suo lenda ex cornifitio lib
ad herenius ex cicerone lib. 2. de inuent. Ulpianus in fragm.
observat cuiatius in l. 3. de tit. Ant. August. de legibus et
sen. Jsulius in explicat. legum 12. tab. pag. 178 Othomarus
in prin qq ri i omissus enunciat. l. a. Petrus Fauer 3. se
mestrius c. 24. Rebardus ad ll. 12. tab. Balduinus et O
marus ad easdem ll. plurimosque qui de fideijmissis scripserunt
Eruditus Ricardus diligenter retulit in rub. de fideijmisariis
hered. ego multos possem addere si accipite qui ri uideo allega-
ri Claudius Chifletium de jure fideijmissi et ad ll. huius
tit. addit. Jsulintes innumerosque quos laudat Anton. August.
in libello cui tit. e ex jsi lijs multorum codicis intrp'tatio nos
antiquas ad particulares huius tit. decisi. descendamus aliqua
de fideijmissis ingenere p'libabimus quorum cognitio intr nobis
disputatio nis extinet et tenebricosis locis lucem inuehet

N° 2°.

In primis monendi sumus fideijmissa alim ri ex ne-
cessit. juris sed ex fide et pudore eorum q rogauant dependisse
et inde nomen et substantiam accepisse txus in prin et in §ult°
de fideijmisariis hered. ubi intrp'tes max. Vinsenniquius
et Borcolten nulla itaque obligatio adstringebat ad eorum

p'ston

prestationes sed pudor dumtaxat impellebat ad fidem de=
functo prostitam adimplendas tanquam in praeceptis inter vivos
precariis non constituit obligationes toto tit. de precario cum traditis
a Cuiacio 4. observationum c. 7. ita neque ex praeceptis mori=
entis heres obligatur ullatenus quilibet quemadmodum neque
ex commendatione l. fideicommissa 11. § 2. de legat. 3. qua quis rogat
potestatem alterius rem committit quod autem relinquit alterius volun=
tati non inducit obligationes l. in vendentis 13. C. de rescindenda empt.
reg. text. in l. sub [illegible] de obligat. et actio. observat Vue=
senbecius ubi supra n. 2. id quod indicat verba in fideicommissis
apponi solita quae non erant directa et imperativa sed inflexa
obliqua precaria § fin. de singulis rebus ubi Pisanus cum
traditis a Cuiacio in l. unde ex familia § ult. de legat. 2.
sub lib. 19. quaestionum Papiniani Otomanus et Brissonius
de verbis juris verbo fideicommissaria verba sive factum
ut prudens testator cum infirma sciret [illegible] fideicommissa et nu=
llo vinculo juris constringentia falleret eos quorum fidem ele=
gerat ultra preces ad [illegible] certissimis signis adstringendo
in quibus frequens erat porrectio et [illegible] manuum
illius a quo fideicommissa relinquebantur ut ex multis probat
erudite Claud. Chifletius de jure fideicommissi lib. 1. c. 4. cuius
ea ratio erat quod dextera fidei consecrata erat sicut juris [illegible]
[illegible] et genua misericordiae tradit Servius 3. Eneidos Plinius
lib. 11. c. 29. Pierius Valerianus lib. 39. pag. mihi 333 et
interdum observationibus et adjurationibus ~~[illegible]~~ [illegible]
morientes ubi supra observabat Chifletius [illegible] 17. observat.
c. 29. indicant textus in l. 3. de jure fisci ut vos rogo
ut in eo quod a vobis petii fidem praestetis ~~[illegible]~~ Deum faciatis

rogo

modus adstringens he=redes ad praestationes fideicommissi quod erat infirmus

rogo. l. cum pater § filius de legat. 2. l. 2. C. com̃ia de legat.
illud etiam frequens erat ut per principis salutem rogatio
fieret d. princ. de fideicommissariis hered. erat in receptum
per nomen salutem vel genius principis jurari vel ob=
testari l. si duo 13. § ultimo de jure jur. l. 2. C. de
reb. cred. l. 2. C. ad l. juliam maiest. l. si quis maior C.
de transactio. et hinc illud jurandasque tuum per nomen
ponimus aras à Poeta dictum est et est insignis apud cor-
nelium tacitum locus in annalibus ubi ait Rubrio cuidam
crimini fuisse datum violatum per jurium nomen Augusti
vide multa apud justum lipsium ad taciti annales
Brisonium de formulis lib. 8. pag. 808 aneum
Robertum in rerum judicatarum c. 11.

quorum omnibus et gratia personarum motus Augustus
consulibus suam autoritatem interponere jussit quin etiam ipse
fideicommissum sibi a lentulo relictum prestitisse commen=
daret in princ. inst. de codicillis et hac ratione ad juris necessitatem
fideicommissa tradidisse dicitur in d. § fin. inst. de fideicommissariis
hered. quamvis enim princeps legibus solutus sit l. Princeps
ff de legibus hoc est coactiva ut non constringatur quamvis tamen teneatur
cum vi directiva legis hoc ratione ipsa l. digna vox C. de legibus
§ fin. inst. quibus modis ~~re. ctt.~~ infirmantur. idque plenius postea D.
Claudius effecit plures fideicommissarios creans l. 2. § castra
de origine juris advertunt Paulus et Jason in l. 1. de legat.
1. explicant Pichar. in d. princ. de fideicommissar. n. 17. et plures
fideicommissarii mentio occurrit l. 2. C. qui potiores l. quæ-
situm 78 § penult. de legat. 3. l. 4 ad fin. ff quibus ad
libertatem l. si cui de conditionibus et demonstrat. explicat

Vueser

Vnc sen. de ll. in d. prio Vo jus diceret inst.a de fidei
commiss. hered. idq pau latim ma fidualß juris dictionem conver-
sus e q.a populare erat hoc est populo gratum et fauorabile
et justum d. prio de fideicommiss. hered. quantq expedit voluntates
morientis exitus hered. et sup magis pius n destituit et fidem
datam ad impleri ex reg. text. in l. 1. de pactis qd max.e in
morientibus locum het q amplius interpellare et de hst=
dio conqueri n poss. Comprueit optimus text. in l. 1. C. de sa=
cros. eclis. explicat Vgo Don. lb 7. commentarior c. 19. ubi
ad vert. tit qd etsi hodie fideicommissa etn pprie appellari n
possint cum eorum pstatio n committatr fidei gravati ni hilominus
tn pristinum nomen manet quadmodum servus appellatr
etiam post manumiss. q olim servus fuit l. q ob pactionem
ab emptore juncta glo. ibidem quam pbat Don. q. comm. r.
c. 19. facit bonus text. in l. insula §6. de acqr. rex dnio in
fin. ubi agrum q insula fuerat insulam appellant. et pote=
ris ultra ocs inducere text. in § et aliud genus inst.a de
donat. in uss. sed tn nome in conveniens remanebat et ex his
omnibus colliges fideicommissorum robur a jure civili descendere
quamvis juris gentium fideicommissa ee tentet defendere Men
chaca in psfat.e ad lb. 1. de success. ius pgressu n. 14. q m
re nata in dustre apud ocs gentes receptum. 2o. ex
his dictis intelliges plures testatoris p iam a fide nuda he=
redum pendere sed necessit. solvendi ee pmixtas

Vidimus de incrementis et origine fideicommissorum
nunc observandum e fideicommissum ab Vlpia. in frag. di=
finiri tit.o 24. in hunc modum fideicommissum e qd n verbis
civilibus sed precative inqtr neq ex rigore juris civilis
proficiscitr sed ex voluntate dati relinquentis. in qua difinit.e 4

Difinitio fideicommissi

aduerto verba ubis dici lib. indicare imperatiua, verbo quali
ss. do, lego, dato quem in legatis inter ueniunt ulp. in fragm.
tit. 24. ibi legationi qd legis m°. idem imperatiue tit. relinquitur
l. quo loco insinuari ur legatum a lege dici quamuis alijs pla=
cetur legatum a legendo idem diligendo deriuari Petrus
Greg. lib. 42 sintagm. c. 32 n° 1.) at u in fideicomissis
n imperatiua s precatiua verba ad si debanti ut s°
tetigimus scribit julius Paulus ~~in lib.~~ s. 4. sentent. tit°
1. et constat ex diffinit. nra ibi precatiue adeoque in l. ubi
ff. C. de falsa causa adiecta legato sic legitur legati seu p'cavis
vbis obserbat cuiat. in l. 1. de leg. 1°. l. ita illa diffini=
tionis verba neque ex rigore juris indicat pinguenter ~~[illegible]~~ fidei=
commissorum naturam in qua latitudo uoluntatis attenditur ℥ so
nusque inst.ª de legatis obseruat Ottoman. lib. 12. obser=
bationum c. 8. et in hoc pendet textus in l. si fuerit ℥ in
fin. de leg. 3. iuncto textu in ℥. post mortem inst.ª de legat.
et in l. unica C. ut actiones ab heredibus et sine quorum
pendere ur celebris tex. in l. uxore 39 ~~47~~ ℥ seruo la
de leg. 3. ubi post mortem heredis credi ter datus fidei
commissus qd erat contra textum in d. ℥ post mortem uenique in re=
cep tum in fideicommissis d. l. si fuerit quo etiam modo ur. accipi=
endus tex. in d. l. fideicommissa ℥ cum actis cui adde Ottom.
l. obseruationes c. 8. q. tex. de fideicommisso intelligendus est ut
ex ipsa litera contextura constat contra datam signati huius
ubi lego quem fideicommissus etiam p'tendit d. l. uxore ℥ legh=
uerat l. equis 39. de ~~fur~~ furis ad cuius rei declaratio nem ui=
dendus Lusitanus Costa lib. 2. selectorum c. ult°. disputat
erudite perplexus Meus Jean. Calderia in l. 1. n° 49
de leg. 1.

pinguent.

cp'tendit.

de legat. 1. rursus illa definitionis verba sed ex volunt. dati relinquentis indicant in fideicommissis sive ad dandum sive ad adimendum solam voluntatem attendi l. penultima ff de leg. 1. l. cum proponebatur 66. ff de leg. 2 verba etenim et in plerisque speciebus l. unum ex familia § ult. de leg. 2. l. fideicommissa § si quis sic ff de leg. 3. elegantius textus in l. 3. § fin. de adimendis legat. et expressius pendet textus in l. nutu de legat. 3. ubi solo nutu relinqui fideicommissum requiritur tamen ut is qui annuit fari sciat propter requisitum textus in l. 2. de leg. 1. iuncto textu in l. 6 de ttis quod animadvertens dictum est non cum in nutu voluntas detur et ea sola in fideicommissis spectetur quod non videbatur fandi potestas pat eidemque in l. delegare 17. ff de novationibus observabat Cuiacius in § item ex hoc fonte manat interpretatio ad textum optimus in l. quamvis 19. § hoc ult. ubi ex sola scriptura voluntas colligitur fideicommissum dari confirmat textus in l. si cui legatum 92. quod ult. cum l. seq. ff de conditionibus et demonstr. et traditus a Cuiatio lib. 8. responsorum Papiniani idem ex his quoque accipio textum in l. peto in principio de leg. 2. ubi etsi finis fuerit ab herede praestitum non inducitur ex voluntate et verbis fidei commissum observat Duar. ad titulos de legatis C. de fideicommissis eleganter Cuiat. in d. l. peto sub lib. 19 quaestionum Papiniani idque subindicat verbis placuit quo utitur iuris consultus et non sine elegans textus in l. miles ad sororem de leg. 2. ubi valet fideicommissum etsi sine more rogetur dare placet in consistere fideicommissum et si de fructus eum eo loquatur quae plarioteminerat sic in textus ille legendus est cum Cuiatio lib. 2. obser

vationum

obseruationes c. 3. eodem Cuiacio in d. l. miles sub lib. responsorum Papiniani et in d. l. pto de leg. 2. sub lib. 9 quæstionum Papiniani Ant.o fabro 3. coniecturarum c. 12. ubi inquirit a oportet cum quo de supremis quis loquatur sed in quo uoluntatis intentio dirigatur eligans textus in l. cum pater 77. § donationes ff de leg. 2. Itandem ut interim multa omittam supra

+ 77. dictis de libato interpretatio ad textus in l. si occurrit § 7 de leg. 1. ubi a debitore fideicommissum relinquitur post quæ coniectura nascitur uoluisse testatorem rogare hæredem suum ut debitum remittat ipsi debitori quæ coniectura ut ille fideicommissus fiat atque ita si ueniatur debitor ab hærede de doli poterit exceptione uti et ita accipies textus in l. pluri 26. ff de positi ubi ideo solis filiis restituitur depositus non cum alijs filijs quos forte mater ex posteriori matrimonio relinquerat hæredes quia uidelicet in eunctum intelligitur fideicommissus ipsi debitori qui habebat depositum in filijs at ab illis uerbis si aliquid summa mihi commiserit filiis meis restituas traddit crediderit Ant. Fauer lib. 9 coniecturarum c. 4. uidendus studio lib. 4. coniecturarum c. 11.

Rs 5

Quod fideicommissis competit uera actio

Ex supradictis infero quod fideicommissis competere ueram actionem et jus petendi quod disinitur in principio inst.a de actio. cum post diuersas constitutiones ad juris necessitatem reddactio sint quod post exequatur legatorum et fideicommissorum de quam in l. 1. ante. fr. coio de leg. § sed nostra inst.a de leg. dubias nisi justus Pacius Isagogicorum ad pandectas ad titulus de leg. 1. n.o 9. dubitatur

dubitatur an ante imperium justiniani fideicommissum habet ueras actiones

necessitatis an ante imperium justiniani actio quod fideicommissis competeret. in quæ quod Accursius fretus sensu ad addo recepit in principio inst.a de fideicommissar. hæred. tenet fideicommissa officio judicis

judiciis peti potuisse non jure actionis Jason in § omnium
inst. de act. et in l. certum Capua de eo quod certo loco quod
ex eo deduci quod fideicommissis posse obligari fidejussorem
quia officio judicis satis efficaciter debentur et peti possunt quod in ult.
in princ. inst. de act. quae dispositio non est contemnenda. Ac enim
in jure nostro multum interest utrum aliquid petatur jure actio=
nis vel officio judicis ex quibus Bart. doctrina l. 1. n. 10.
de jurisdict. optimus textus cuncta seu summaria in l. cum
postulassem 44. ff. de damno infecto l. 9. § collusi 49
§ ult. ff. de actio. empti elegans textus in l. 4. C. de posit.
cum traditis ab Ant. Fabro de erroribus pragmati=
car. decade 26 errore ult. pag. 55 in parvis quae
opinio communis suadetur ex seqq. 1. ex Ulpiano in fragm. tit. 40
§ 9. ubi ostendit fideicommissa non potuisse peti per formulam
id est per act. ubi interpretatur Cujacius et ego confirmo ex textu
bellissimo in l. si servus 43. de serv. verb. Vulgaris
formulae id est ut ego interpretor actio de peculio sicut noxa=
lis quae in dominum dari frequenter solent propter damnum
a servis datum exornat Brissonius lib. 5. de formulis pag.
432. et de verbis juris verbo formula et lib. 4. selecto=
rum 420. Cujacius in princ. institutionum de actionibus
2° suadetur eadem opinio communis ex textu in l. pecuniae
verbis 178. § persecutionis ad fin. de verb. signat.
ubi probatur fideicommissa extraordinaria persequutione peti quod
nulla actio competebat quae persequutio significat officium judicis ut
tradit Bartolus contra receptus in d. l. 1. n. 10. de jurisdict.
3° facit in eiusdem opinionis ~~intellectum~~ tutelam textus in
d. princ. inst. de fideicommissariis hereditat. et in d. l. 2. § captr

creata de origine juris ubi ꝓ prij magistratus creati fuerunt
q de fideicommissis jus dicunt quia nulla actio dabatur alias
in apud quem libet judicem ordinarium proponi posset argumento
textus quem ego exagitare soleo in l. ult. § fin. C. de
praescript. longi temporis X vel XX ideo in etc. tandem appendi
solet text. in l. in fraudem 27. ff. que et a qq. ubi in ultimis
verbis non dubie indicat juris cons. fideicommissarios non esse proprie
creditores ut constat ex verbo placuit quod manifestat
longam super ea re fuisse controversiam et obtinuisse tan-
dem ex quadam interpretatione fideicommissarium appellari
creditorem et consequenter dicendum erit nullam ei competere
actionem alioquin sine ulla controversia creditor diceretur
ex reg. text. in l. creditores de verb. sign. verbo placuit
rem controversam signari colliges ex l. placet 4. C. de sacro
sanctis ecclesiis l. placet de liberis et postumis l. placet
de acquiren. hered. l. sequenti ad ~~ff~~ Senat. Cons. Treb.
sic in sacrosanctis conciliis post gravem de fide quaestionum exa-
gitationem et controversiam id de quo sancti Patres consen-
tiunt sancto concilio placere dicitur statim et solemnis illa
formula id est dixerunt omnes placet quod potissimum mihi xi
fundamentum hanc opinionem defendunt multi quos refert
et sequitur Doctor Ant. Binius in prio inst. de fideicommiss.
a n. 4. 24.

Nº 6

illatio ex s.ª relata opinione

Ex qua opinione et senior inferebat subtilis Cu-
manus in l. 1. n. 12. de leg. 1. quod fideicommissa jure digesto-
rum non poterant repudiari ipso jure sed duntaxat ope exceptio-
nis movetur Cumanus ex eo quia fideicommissa illo tempore solo
officio judicis petebantur et ex. d.ª non procedenti certitudinati

fundamentum pro hac opinione

judicis

judicis officium nullam obligationem vel jus radicatum presuppo-
nere vel in persona eius contra quem imploratur d. l. cum postu-
lassem 44. de damno infecto cum traditis a Done. lib. 15.
commentar. c. 46. pag. 968. vel in persona implorantis textus
quem ego commentando in l. exceptiones 7. vers. ultimo ff de ex-
ceptionibus ibi tamen nec ipse ante habet auxilium quam
restitutus fuerit ex quo colligitur non posse ipso jure repudi-
ari vel remitti facta comparatione legati conditionalis vel in
diem ad fideicommissa pure relicta ut quemadmodum illa
ante impletam conditionem vel adventum diei non possunt repudia-
ri quia ad nos non pertinent antequam dies veniat vel conditio
existat l. sicuti sit scriptum 45 et 46 § sub conditione de leg. 2.
cum traditis a Costa lib. 1. sel. lectar. c. 20. ita neque
fideicommissa pure relicta poterant ipso jure repudiari
adeo in ad nos non pertinebant ut nulla jus in persona
fideicommissarii ad illa petenda resultaret sed solum ju-
dicis officium erat implorandum l. item mouetur Cumano
in l. licet 34. § legari vers. modestinus de leg. 2. ibi
quod neque repudiari quidem potest quia textus urget per Cumano si
intelligas fideicommissum de quo ibi fuisse purum quod dominus per
vadis si verba illa post mortem non ad verum heris pertinen-
tibus sed subsequentibus ibi eius filii etc. at quia ita sensus erit
fideicommissum pure fuisse relictum et omnium servi in di
visione facta post mortem interim fuisse et verum sane lectura
quae in probatis codicibus reperitur ~~post~~ post illa verba a [illegible]
servo domum relinquit punctuatio facienda est verius
eadem interpretatio suadetur ex seqq. verbis ibi quaero an fidei
commissi persecutionem acquisitam sibi per servum etc. quibus

verbis

Ubi ostendit jur. c. s. devitatus fuisse utrum dnus cogd
ritu fuerat dicessioni amisisset acquisitam sibi ex eam
fideicommissi persequtioni atque ita supposuit jur. cs. jus fidei
commissi eam dno acquisitum fuisse, quod utique non potuisset ac-
quiri si post mortem filiorum atque ita sub conditione l. Generaliter
78. meus de conditionibus et demonstr. relictum nec scribere
ex qq manet probatum x Cumani considerationes fideicommissi
non potuisse jure actionis peti sed solum judicis offm expen
det crudite ut cetera solet Franciscus Caldeira in l. 1.
de leg. 1. n° 23.

Sed quambis hec ita recipiant communi sententie

fideicommissario competit actio ex test. ad petendum fideicommissum post quam ad jus reciproci redactum est ante imperium justi.

rior e et comis videlicet post fideicommissis post quam ad juris
reciprocitas redacta sit actiones competisse Ante justi. impe=
rium quam opinionem tenet Bart. in l. 1. ff de leg. 1. per
quem facit tex. in l. si abenus l. lucius quod. § 9 § 75 cl 2.
de leg. 2. l. a patre 4. l. sibi legatum 19. l. si rogo 20
de leg. 3. l. ult. ff l. q. do dies legati l. sed etsi sus aperit
§ 2. de juditijs iunctis ll. precedentibus l. si per lusorio § ult°
de appellat. & salvis sic actionis l. 1. C. com. de legatis quam
ad id DD. expendunt qq in juribus satisfaciendo per actionem
personalem pro fideicommisso competere quod etenim in eum cur. sal.
fideicommisso prudat quos in ante editionem fideicommissario compe-
tat offm judicis duntaxat ad compellendum heredem ut
adeat ex reqa. textus in § sed si recusabat inst. de fideicommis-
sar. hereditat. l. 4. ff ad Sen. C. Treb. at cum post aditam
hereditatem cum iam sit ~~titus~~ confirmatum et fideicommissum
de beare competit actio ~~ex test.~~ ita in te illuminanda e Bartoli
doctrina in l. si legatus ad Sen. cs. Treb. explicat

Pon

Peregrinus de fideicommissis art. 49 n. 13. et ego primo ex textu optimo in l. debitor sub pignore 59 ad Treb. [illegible] neque fideicommissum quasi minus restituerit recte petetur quod evenerit si nullum pignus intercessisset ex quo ubi manifeste constat fideicommissario adita per heredem competere actionem ex testamento ad petendum fideicommissum universale nec audiendus Alciatus in d. l. pecuniae ubi quod contra tamen expressa jura contendit actionis nomine significari judicis officium quod ante Alciatum placuit Immolae ut constat ex Nigro in l. 1. de lega. 1. n. 22. ut aliis calumniis occurramus ultra dicta ponderandus Bartolus in l. filius fam. in fin. ff. de leg. 1 ubi docet jur. C. furiosus quamvis testamentum facere non possit attamen posse capere legatum et fideicommissum reddit quod rationem, quod nam cum competunt mentis personales actiones etiam ignoranti acquiruntur. l. cum pater 79. § surdo de leg. 2. et succedit reg. quae cavet quod ex causis ignorantibus non his acquiritur ex eisdem fideicommissis acquiri potest § fin. de heredit. quae ab intestat. at quin jur. consultus significat easdem de fideicommissis personales actiones petere quas legatis prestabantur quod efficax fundamentum in huius senis comprobationes

Neque hac sententia retenta obstant adducta in contrarium s. a. n. 9 nam ad 1. respondetur verissimum cum fideicommissa olim non potuisse petere per formulas sed ex eo sequitur non dari actiones ut constat ex textu in l. actio 49. de negotiis gestis ubi probatur actiones negotiorum gestorum non expediri per formulas et tamen actio vera est ut constat ex illo textu et ex § 1. de obligat. quae ex quasi contractu

Solutio argumentorum

Pardo

Solum ergo illud colligitur extra ordinarium judicium esse quod per formulas non expeditur nam olim judicia ordinaria per formulas expediebantur et actores ipse proponebant compositis formulis et exceptionibus. Verum cuius modi subtilitas hodie non observatur etiam in omni judicio extra ordinaria facta ss. § fin. inst. de interdictis postquam formulae penitus sublatae sunt a Constantino et aliis l. 1 et 2 C. de formulis quo nomine idem Constantinus a Nazario in panegirico illustri laude celebratus videretur lib. 3 responsorum Papiniani in l. salarium 7. ff mandati. quaerit sensu cuius prosequendi est textus in d. l. pecuniae. Verum vsus per prosecutionis ubi ad extra ordinaria judicia per prosecutionem pertinere docuimus eamque fideicommissis dari cuius passim jura meminerunt textus distinctius in l. 3 in principio de usuris cum traditis a Cuiacio eodem in post. summ. ad Papin. Ant. Fabro conjecturarum c. 1 et 2. Ottmano lib. 3. observat. c. 6. l. minor 41. ff de minoribus. o particulam extraordinariam fideicommissi persecutionem. etenim praetor olim extra ordinem de causis fideicommissorum cognoscebat neque judices dabat nisi forte restituendi fideicommissi gratia de fidelibus textus in l. penult. de confessis cum traditis a Cuiacio eodem tractatu ad Africanum in fin. et hac ratione extra hordinarium judicium et extraordinaria persecutio dicebantur. nam ordine judiciorum illo tempore postulabat ut in quacunque causa judices darentur de qua re excudit ad unum interpretes multi in locis videndi formulas praeceptores Gabriel. enim in l. a D. Pio in principio de re judicata. porro nemo dubitat quin actionis nomine persecutio contineatur l. actio 27 de obligat. et actionum quo sensu Justinianus definivit actionem in principio de actionibus inst. ut sit jus persequendi in judicio. ex quo colligitur insigni errore

saxos sos interptes qexistimarunt ex loco pfecutionis offius judicis signeri. Et miror Doctissimus Ant. nuus eisdem sauere in do. proo inst. de fideicommis. nº 25

ad 3. arg. qd credite sficit idem Pichar. ubi proxime nº 26 quamvis nemo respondeat ego satis facio advertens n benz (aut ego multus fallor) nullam dari fidei commissi actionem ex eo qd cert judicis cognitioni fideicommissorum fuerint pstituti nam quamvis observatio fideicommissorum ad juris redactionem necessitas virum producat actiones quae apud quemlibet ordinarium judicium ex natura sua proponi possit, nihilominus tn tantus fideicommissorum favor esse ut ptores proprii crearentur et magistratus certi pstituerunt apud quos talis actio proponere ... religione causis fideicommissorum examen adhiberent. in quo nihil ocurrit absurdi cum idem principes qui necessitas vinculum fideicommissis adiderunt potuerint certos judices deputare quos crediderunt pro sapientia atque sua dignitate optime fideicommissorum causas tractaturos — maius est negotium ult. arg. qd fuerit txt in d. l. qui in fraudem 27. ff. ... aliquam Dr. mult. ... fideicommissarius n e proprie creditores ut ex verbo placuit deducunt interpretes ... respondendum est fideicommissarium esse propriissime creditorem nam alioqui n posset impedire libertatem optime ... fideicommiss ... ff eo. ... manumittit in creditorum fraudem (hoc e damnum ut in l. filius 14. § Divi ... de leg. 1.) ... sentias peccat impedit libertatem. ... quam ... inst. qq ex causis manu ... et ...

interpretando &c. ut in l. cum 4 § 8. ff. de dagg. & loco illorum verborum fideicommissi legendum est fraudando creditores errore orto ab his literis f.c. ut observat Cujacius lib. 4. observat. c. 31. & tractatu 3. ad africanum. cuius similes multos errores attulit usus per notas et compendia scribendi ratio quae olim apud antiquos in usu fuit. Isidorus lib. 1. Ethymologiarum c. 22. Otmanus in tractatu de praescriptis verbis n° 49. Lipsius Libro primo centuria 1. Epistolarum ad Belgas Epistola 27. neque sacrae potestatis retinenda he (?) verba illud quod dicitur ex tunc in d. l. in fraudem nam ea hic accipio ut quamvis fideicommissarius hodie non potuerit dici creditor quo tempore fideicommissa erant infirma ut diximus supra n° 2. at post constitutiones imperatorias recte creditor appellatur. postquam ad juris necessitatem fideicommissa redacta sunt ut diximus supra n° 3. & ita interpretor verbis placuit et ut videlicet referatur ad constitutiones principum ut in § sed quod principi de jure nat. l. 1. ff. de constitut. principum. & hinc constitutiones divales appellantur placita principum in legis n…

N° 10 Ex his dissipatur Cumani consideratio cuius supra meminimus n° 6. nam cum actio fideicommissi spectat jus considerabile dato in persona fideicommissarii radix quod per repudiationem ipso jure tollitur neque obstat textus in d. l. Titia quae licet non respondet Paulus Castren. eidem fideicommissum illud fuisse conditionale quod relictum fuit post mortem a legitimo herede gravato (quem modum loquendi jurisprudentibus familiarem explicat Otmanus lib. 1. observationum c. 24)

Plane

plane mentio mortis conditionem facit l. heres meus de conditio. et demonstr. l. si cum heres 4. l. huius modi 13. ff de dies legati qua ita fiebat audiri si fideicommissarius heredi gravato superuixerit. et secundum hanc interpretationem verba illa post mortem sunt precedentibus coniungenda unoque spiritu legenda hoc modo alieno servo domus relicta post mortem quae ordinatio litere vero similis redditur ex fide multorum codicum in quibus post verbum mortem punctum adiicitur. quaesitum ergo fuit in d. clausula an si pendente conditione dominus servi fideicommissarii divisionem hereditatis interfuerit videatur amisisse fideicommissi persecutionem quam postea adquisivit existente conditione. in qua quaestione responsum est neque ipso iure potuisse amitti fideicommissum quia pendente conditione sicut adquiri non potuit ita neque repudiari l. is qui heres 13. de adq. hered. iuncta l. de cuius de V. O. [illegible] neque per exceptionis actionem potuisse impediri. nam quamvis per pactum iura conditionalia remittantur l. 1. C. de pactis in proposito tamen factum quod inter esset scilicet presentia domini tempore divisionis sufficiens non est ut ex eo animus remittendi fideicommissi conditionalis efficiatur. tradit subtilis Calderinus in d. l. 1. de legat. 1. n. 34. ubi post di- verbum interpretatur difficilem textum in l. ex repudiat. ff soluto.

Verum haec interpretatio mihi suspecta est nam in primis invertit punctuationem textus in d. § Lucia. rursus quia secundum ea sequeretur quod si dominus servi animo omittendi vel repudiandi fideicommissi conditionalis divisioni interfuisset, posset ab eo repelli ut insinuare videtur textus in d. § Lucia in fin. hoc autem est contra iuris principia quae docent neminem posse pendenti conditione repudiare. ut l. sicuti scriptum 45. § 1. de legat. 2 quod non solum dicit expressa sed etiam de tacita repudiatione vel accipiendo

N. 11 improbatur ff de solut.

nam q repudiat nihil agit d. l. is q heres 13. de adqr. hered. que Non ita accipi ubo quasi nullius momti actuss efficiat et inde res habeatr quasi nulla fuisset repudiatio mitti possim arg. tex. in prio qq ex causis minorum. licet Contraddicts ab Ant. Fabr. nouissime ibidem in papinianea juris pru- dentia illat. 2. § inter mstr dicupsr. qui nihil agit secun dum ueras inter stationes. neq obstat jura conditionalia ss pactum posse remitti d. l. 1. C. de pactis l. et heredi 21. § item si filius familias l. pactum inter heredem 46 ff eod. quia respondeo aliud in pacto aliud in simplici re- pudiatione obseruari Duar. ad tit. de adqr. hered. c. 8. que dia inter pactum et repudiationem contr recepta e tyh Ferrete in d. l. 1. C. de pactis n.o 12. cuius rao inde eruenda est qd ss repudiatis de p̄senti debitus fidei- commissus remittitr et cum pendente conditione nihil juris habeat fideicommissarius qa nullum fidei commissum nullum legatum debetr neq peti post l. legatum 41 de condition. et demonstr. l. si post diem 5. § si sub conditione ff qdo dies legati l. is cui 42. de oblig. et actio. repudiatio inutilis erit nanquodq sine lit conseq n potest id si re pudiet nihil agit l. q post 134 in fin. de reg. juris tex. difficilis in l. 1. § de certa lib. de successorio edicto juncta l. delata de Ubor. signatr cius in c nolle q post uelle l. 4. de adqr. hered. l. 3. de reg. juris que dia alii in pacto distinguunt nam ss illud spes fideicommissi remittitr et si mul p mittens obligatr se nunquam legati t fideicommissi conditionalis petitione usurum pactum in de n petendo futurum quoq temporis respicit exp licat Donell. et Gilkenius in d. l. 2. C. de pactis colmarius

in l.

---

l. 6 6. de jure dotium.

in l. et heredi § item filius fam. ff eod. post Bal. in eadem l. 2.

Cxqq omnibus iam videtur non posse defendi Castrensis interpretationem ad textum in d. § Lucius unde in tanta difficultate [illegible] q dicant in specie illius textus purum fuisse fideicommissum ideo tamen repudiari non posse quia cum totum a facto et traditione heredis dependeat sicut a solo fideicommissario dominium adquiri non potest ita neque repudiari prout subtiliter sentit Don. in d. l. in r. ex repudiat. sed hoc et quem dictare debuissent plagiarij [illegible] nulli. sed ego hic non agitur considero in fideicommissis actionem dari ut supra resoluimus quae hereditatio et hoc [illegible] potuerunt repudiari. faciunt quae dicit Aliat. considerat subtilius Costa l. selectarum c. 20. n. 6. quod si [illegible] dicas actionem personalem statim ipso jure fideicommissario adquisitam nullo modo posse per repudiationem et consequenter [illegible] [illegible] textus [illegible] [illegible] textus in § praeterea inst. de exceptionibus tradidit Don. in d. l. ex repudiat. ego plane respondeo actionem hanc personalem a l. fideicommissarius [illegible] non fuisse et irrevocabiliter sed pendere a voluntate eiusdem quae si repudiet perinde est ac si nihil ei esset relictum. Et suadetur si ad legatum damnationis ita datum damnas esto dare heres meus procul dubio a facto heredis dependet sicut fideicommissum nam tam in uno quam in altero verba diriguntur ad heredem. optime Cuiac. in l. legatum 20. de leg. 2. scilicet [illegible] definitionem Papiniani et tamen nemo unquam dixit legatum damnationis repudiari non posse imo contrarium in his probant generalia verba textus in l. si tibi 36. § cum servus de leg. 1. quae supponit Cuiacius

Aliat. in tr. sup. t. ad § Lucius

Pardo. De fideicommissis

in l. 33. § si legatum de leg. 2. tenet Ant. Faber in papinianea tit. 12 princ. 3. illat. 59 et in Servus legati repudiatione accipe textum difficilem in l. quiaut . 6. ff que in fraude heredi in princ. et in § fin. et illud per Bandum et ita subiiciendum l. magis puto § fundum de reb. eorum qualiter interpretatur in legato vindicationis quod recta via transit in legatarium ut explicat idem Ant. Faber d. princ. 3. illat. 58. de quo non est disputandi locus, sic oportunus ideo obiter advertimus quod dictum non vetum non interponimus

Vera solutio ad § tutia

qua propter cum nulla placeat interpretatio ad textum in d. § tutia ego existimo in re dubia fideicommissum sicut legatum potuisse repudiari neque obstat ille textum qui dicitur ille ne repudiari quidem potest ita interpretor non quasi ex natura sua nequeat repudiare fideicommissum sed quia in specie quam tractabat iuris consultus non illicite repudiatum fideicommissum ex eo quod dominus servi in tractatu fuerit dividendis hereditati. neque in specie lenis aut novum et generale dictum ad speciem subiectam restringatur ut probat textum quem ego libere solet in l. si procurator 35. de adq. rerum dominio cum traditis a domino non consentiente 16. ubi scribat illum textum cum l. servum titij 49 ff mandati. promisso ad inductionem quod is qui non debitum per errorem solvit dominium amittit quamvis postea per condictionem indebiti idem aut personali recuperet l. cuius per errorem de reg. jur. l. 1. et fin. totum ff de condictione indebiti § is quoque inst. quibus modis re contrahitur obligatio quo supposito docet iuris consultus eum qui errat rem suam non amittere quod si generaliter accipias falsum est ex supra dictis si vero restringas ad speciem quam tractat iuris consultus verissimum est ut errantem

tem illigamus eius quae erat in ea re de qua trans
ferenda agitur ex probeat Dore. d. lib. 4. con.ta r. c. 16. et
confirmant sa.da ex textu in l. insulam de praescriptis uerbis
ubi verba impetriant et deseruiant intentioni. et hec
nostra interpretatio ad textum in d. § Lucia suadetur ex eo
quia textus ille in multis probatis codicibus ita legitur quod nec re
pudiatus quod est uideri potest quorum verborum sensus est quod
licet ex natura sua fideicommissum repudiari potuit at in
in specie illius textus non potest uideri repudiatus quoniam ex
praesentia domini tempore decisionis animus sufficiens re
pudiandi non detegitur. ex quibus omnibus iam manet probatum
per fideicommissi actionem competere nunc uero pro coronide mo
nendi sumus dari casum in quo per fideicommisso actio non
competat sed judicis ofitium. quando uidelicet fideicommissum re
picit solam autoritatem defuncti qui mortuo iam actio non
competat solum superest judicis ~~m~~ officium ne degeneret
ultima uoluntas arg. textus in l. quintus Mutius de an
nuis legatis l. hereditas § 3. in fin. de petit. hereditatis
l. mecum q. 4. in fin. de manumissis testam. uidendi sunt Uolae
neus in l. 1. de leg. 1. n.° 23 g. Paulus n.° 19. Alciatus
n.° 22. jason n.° 112.

4. post originem et finitionem fideicommissorum
de eorum diuisione uideamus. de qua Mensius hic et alexander

in l. grege de leg. 1. illa in primis divisio occurrit ut aliud sit particulare aliud universale. particulare dr. quando n[on] pars hereditatis sed res certa relicta fundus, servus, pecunia relinquuntur per fideicommissum etiamsi talis res sit maximi valoris de quo particulari fideicommisso extat tit. inst.[a] de singulis rebus et multa in hoc occurrit in iure n[ost]ro = Universale fideicommissum est quando testator rogavit heredem ut totam hereditatem vel partem restituere de quo fideicommisso extat tit. inst.[a] de fideicommiss. hered. et agunt n[ost]ri in tit. ff. et C. ad Treb. et variis exemplis ostendit iur. cons. in l. nam quod § fin. cum duabus ll. seqq. ad Treb. aliud exemplum reputatur difficile si testator iussit pecuniam suam alicui restitui utrum universale sit fideicommissum nec ne? iuris consul. afirmat in d. l. nam qd § fin. iustin. vero negat in § praeterea inst.[a] de fideicomm. hered. vel fundum, hominem, pecuniam, ubi procul dubio probat pecuniam pertinere ad fideicommissum particulare sicut pertinent fundus, homo. sed facilis est solutio si advertas iustinianum loqui de pecunia ut in parte ex verbis antecedentibus constat at vero iuris consultus loquitur de pecunia in genere quae universum patrimonium significat l. rei appellatione § de verb. sig. quo in accipiendo est text. elegans in l. si chorus § 1. de leg. 3. vel pecuniam sine peculio fragilem... inter uni

Ufall

Itali aut et particulare fideicommissum plurimis differ. Dari certum est tradit Crassus de successionibus § fideicommissum in 4. q. illa inter omnes notabilis e quod fideicommisso universali succ. ... saltim obliqua datur in universum ius defuncti atque in fideicommissarius loco heredis constituitur et omnes actiones activae et passivae quae penes defunctum erant in heredem adita hereditate transeunt et ab eo in fideicommissarium facta restitutione transferuntur. § restitutum de fideicomm. ff hered. l. 2 ad Treb. ... non heres hoc rogatus illius debet ut se suo loco constituat l. si si ... 5. § si filio ... cum eo, peregrinus de fideicommissis ar. 47 et 93. quae omnia in fideicommisso particulari cessat non fideicommissarius ... suo fideicommisso dumtaxat habet actiones neque oneribus hereditarijs implicatur nam eris alieni obligatio particularis successorem non sequitur l. 1. § si heres ad Treb. l. fin. § fin. ff de ... hered. empt.

Sed hic (ne rem difficilem obiter omittam) obstat text. difficilis in l. heres a debitore 22. in prin. de fideiussor. ubi si heres a debitore hereditario

fideiussores accipiat restituta hereditate actio fi
deiussoria in suo statu manet et sic indicat iuris cons.
non transire in fideicommissarium cui difficultati respondetur
ex illis verbis non probari fideiussoriam obligationem
manere apud heredem sed potius probari non correm
eiusmodi obligationem quod prima facie videbatur ex eo
quia restituta hereditate nec potest in fideicommissarium
transire cum hereditaria non fuerit nec in persona
heredis consistere in qua non consideratur principalis
obligatio debitoris translata in fideicommissarium
quo non obstante iuris cons. respondet fideiussoriam
obligationem in suo statu manere hoc est non corrum
sed in fideicommissarium transferri quemadmodum
transfertur principalis debitoris obligatio quae
restituta vide Cuiac. in d. l. heres a debitore tra
ctatu 7. ad african. et expresse indicat iuris cons. in
eadem l. heres in fin. prin. ubi transeunt actiones
c. sed graviter obstat constitutionem textus in l. si heres
pecuniam 73. ad Treb. in 2. responso ubi si heres
ex causa defuncti pignus acceperit in fideicommissarium
non transit ius pignoris cur ergo sicut obligatio fideiusso=
ris transit ita similiter non transit pignoris obligatio in

fideicommissarius? cum utraque accessoria sit et par ratio in utraque militat. Huius antinomiae explicatio distinguit aut in accepit quod fideiiussores proprio nomine aut hereditario 1° casu nec pignoris neque fideiussoris obligatio transit in fideicommissarium 2° vero casu transit, in hoc ultimo casu accipiendus est textus d. l. heres a debitore at vero in 1° casu accipiendus est textus in d. l. si heres precatus est quod suadetur ex eo quia iurisconsultus in duobus tractat ... est quando ipse heres pecuniam mutuam reddit et in eam causam pignus accepit quo casu nemo dubitat ipsum suo nomine pecuniam mutuam dedisse et pignus accepisse. 2us quod tractat iurisconsultus est quando pro debitore defuncti pignus heres accepit quod ut recte superioribus cohereat intelligendus est quando suo nomine pignus accepit et ita componitur haec antinomia. Circa divisionem universalis et particularis fideicommissi multi multa scribunt Crottus l. 1. de leg. 1. n. 32. ubi Jacobus de Nigris ex n° 50. Crabetta in l. cum filio ff eo. 1 parte n° 16. et 2a parte n° 273.

2a divisio fideicommissorum est ut aliud sit vulgare aliud pupilare quae divisio ut intelligatur 1° animadvertendum est non solum eum cui aliquid relinquitur posse gravari fideicommisso argumento textus in l. ab eo si. hoc ... si onus et honor ... sita sint et eiusdem generis l. plane 94 § ult°

Pardo

de leg. 1.) ita etiam eius a quo non adimitur quod adimi potest l. 1. § sciendum de leg. 3. l. efficiunt § 1. de jur. codicillorum

2º animadvertendum est non solum heredem sed etiam heredis heredem posse fideicommisso gravari l. si fuerit de leg. 3

3. observandum est patrem filiis impuberibus posse facere testamentum (quae pupillaris substitutio appellatur sive secundae tabulae) l. 2. de vulgari principio et § igitur inst. de pupillari in quo testamento post patrem qui voluerit relinquere filiis hereditatem etc. si mater filio substit l. papinianus § si neque impuberis ff de inofficioso c. si pater de testamentis in 6.

quae praemissis dicendum est quod sive ex testamento sive ab intestato quis gravaverit fideicommisso heredes suos vel heredes heredis sui erit fideicommissum vulgare at vero si heredes filii impuberis jure patriae potestatis gravaverit fideicommisso non solum in testamento sed etiam ab intestato fideicommissum erit pupillare quibus in impuberis hereditas naturaliter deferatur venientibus ab intestato cum testari non possit pupillus § praeterea inst. quae non est missum quamvis pater post factam substitutionem pupillari eis adimere legitimam hereditatem si non ademerit dedisse creditur et consequenter poterit eisdem fideicommissum ex persona filii iniungere hoc casu tantummodo valiturum quo intrapuerit

filius

dicto § 1) sed ex eius aequo non adimitur quod adimi potest l. 1. § sciendum de leg. 3. l. sufficientur § 1. de iure codicillorum si liberis moriatur text optimus l. si fundum 92. § sicut de leg. 1. iuncta l. seq. in utroque fideicommissa in specie ... existente illa non est omittenda. etenim si quis filium suum et eius heredem fideicommisso vulgari gravaverit in hoc fideicommisso veniunt duntaxat bona patris. ex quo deducenda erit legitimaria portio ipsius filii quae omne gravamen respuit l. quoniam in prioribus C. de inofficioso testamento et praeterea retinenda erit ... quarta pegasiana si fideicommissum excedat dodrantem § sed quia heredes instituti de fideicommissariis hered. ex eorum sententiam quae receptus est duas quartas posse detrahi c. Raynutius c. Raynaldus de testam. videndi ss. Costa in c. si pater ubi deducit n. 22 et 23. Covarruvias in l. quaecumque C. ad l. falci. Covarrubias in d. c. Raynutius § ii n. 5. Matienzo in l. 1. tit. 4. glo. 19. n. 22. lib. 5 novae recop. at vero in fideicommisso pupillari veniunt indistincte bona ipsius filii sive a patre sive aliunde acquisita sint ... detracta sola quarta trebellianica si omnis hereditas impuberis filii in fideicommisso contineatur et ex hac doctrina interpretandus est text. in l. coheredi § cum filio ubi quod si heredem

huij Pardo

De fideicommissis

ff de Vulgari & nu fideicommisso propria facultas filij tenebuntur ut procedad in fideicommisso Vulgari. et similiter accipiendus est ex. in d. l. si fundus § ult. de leg. 1. ut procedat in fideicommisso pupilari explicant Baronius 4°. declarationum c. 64. Petrus Greg. lib. 42. sintagm. c. 28. Costa in d. c. si pater Vbo intrdus, Mantica de coniecturis lib. 8 tit. 3. — aduertendus est pluribus alijs modis fideicommissa diuidi aliud in. dr. personale fideicommissum quo uidelicet certe personae heres rogatus restituere. aliud est fideicommissum perpetuum quod relinquitur familiae l. cum ita § in fideicommisso l. pater § frater de leg. 2. quae assimilantur maioratus Hispaniae. item aliud est fideicommissum expressum ~~quod Vbis~~ quod Vbis expressis relinquitur aliud tacitum quod ex coniecturis et tacita uoluntate [illegible] l. cum proponebatur de legat. 2. cum multis adductis supra n°. 4. dr etiam tacitum fideicommissum quo occulte in fraudem legis heres accommodat fidem de restituendo incapaci l. heres. 11. l. cum quis 18. ff de his quae ut indigni l. 3. de iure fisci l. in tacitis 103. de leg. 1°. uide Menochius supra n° 12 qui tractat de filijs presbiterorum qui legibus regijs incapaces sunt bonorum patris uide Matienzo super titulum 8° in l. 6. tit. 8 lib. 5 recopilationis Costam in d. c. si pater Vbo bona omnia n. 14.

De fideicommissis

Illud superest in hac rub. explicandum an qq
personis fideicommissa relinqui possint? et sane diebus
personis cuiusque ... facta est posse fideicommissa relinqui cer=
tissimum est quincum incapacibus possit relinqui docere
ut imperator in prio inst. de fideicommissar. hered. quae
doctrina patitur imponens difficultates ex eo quod nullo modo
prohibitum relinquere incapaci per mediam personam capacis
quod adeo verum est ut si heres fidem accommodet de re=
stituendo incapaci ei ab eo emolumentum tollatur tanquam
ab indigno d. l. heres ff de his qq ut indignis l.
penult. de iure fisci l. cum quidam § Divus de usuris l.
beneficio 49. ad l. falc. l. 3. C. eodem l. fin. tit.
7. part. 6. et hinc pendet tex. celebris in d. l. cum q. 18.
§ ppte ff de his qq ut indignis quae iura ut illa
distinguere tempora non olim primis temporibus quo fidei
commissa erant infirma poterant relinqui incapaci d. prio
inst. de fideicommissariis magis ex liberalitate gravati
quam a defuncto capere videbatur ex reg. tex. in l. donari
ff de reg. iur. verum postea quam ad iuris necessitatem
fideicommissa redacta sunt, ne fieret fraus legibus repellentibus
incapaces, constitutum fuit ut si qs fidem tacitam ac=
commodaverit de restituendo privetur omni emolumento
ut probatur in iuribus supra addictis et apud Ulpianum
in reliq. quisq. tit. 25. ver. penult. explicant Gome=
zius in l. 9. tauri ... regula 366. Covarr. in 4
2a p. c. 8. § 5. n. 12. quod prohibit si steterit heredem
accommodasse fidem tacito fideicommisso d. l. 3. de iure fisci cum
domestica cautione et chirographo obligasse

De fideicomiss.

ca quas disputationes vide eruditum Ant. n... pri...
d. prio de fideicommissarijs a n. 30. q n. 36. ex p... 38
Difficilem txtm in l. si deportati servo de leg. 3. q tx...
docet servo deportati fideicommissum posse relinqui cui de...
cissioni illud obstat qd deportatus ni sibi ex testo cap...
post l. 1. C. de heredibus instituen. q. neq eius servus q...
ex dni psona testa mi factionem habet l. si ...
et ibi § regula de legatis 1. explicat tx difficiles...
in l. debitor § servo de leg. 2. nec te turbet peregrinus
txus in l. deportatus 15. versu ulto de interdictis et
relegatis ubi probatur deportatum ex testo capere posse...
qa respondebis illud ee verum post sententiam deportati...
nis ante tn quam factus fisci Princeps jpbet quo ca...
deportatus civis remanet ex reg. tx notabilis in l. 1. § depor-
tatos de leg. 3. quae interpretatio plane pcedit si in d. l. de-
portatus ita legas, deportatus à psi de sine principe
quam lectionem agnoscit Gothofredus eundem txm aut...
in d. lege deportatus alligat et agnoscit Cuiacius 6. obs...
cat. c. 23. qq suppositis in d. l. si deportati servo existi...
fideicommisso ut fuisse capacem deportatum et consequenter eu...
dem servum qa sola voluntas in eisdem attenditur et ...
solemnitas remittitur l. penult. de leg. 1. pertinet q. fide...
commissum ad ipsum deportatum dum vivit ad fiscum vero
post mortem ipsius deportati ex txu in l. 2. C. de bonis
pscriptorum et ita accipiendus e txs in d. l. si deportati
servo q in verbo similes insinuat relictum à mi lite
fideicommissum capere fideicommissarium hoc e ut ego interpr...
cum effectu accipere et nunquam ad fiscum devolui

pri

Desideramus

privilegio militis qd explicat Picardo ubis. n
38. cui in hoc acquiesco et hic absolue rubricas.

Desiderij missis

Hus sequitur explicandus
de legatis, et fidei comissis per
valde eruditum nec non tota
nostra hispania memorandum
Joannem de leon hoc anno
1610

ad Rubricam

ad huius Rub.ª explicationem 1º agendum erit de signif.e leg.i deinde de eius diffinit.e 3º et ult.º de generib. legator.
et in primis sciendum erit coi omnium fere consensu receptum fuisse iure 12 tab. legand. verbum latiorem significatem fuisse qua comprehendebantur institutiones heredum legata libertates et tutellars dationes postea tn restrictam et coangustatam fuisse auctoritate legum, et iuris consultorum
qd probare vid. tex. int verbis leg.
120 de verb. sig. et exea colligunt Bart. int 1º huius st. nº 9 et
int et fidei comissum 1.º de leg. 3º
int Centurio nº 9 de vulg. et ceteri cotar, ut testantur Liscopus
nº 99

Rainies collumna 4 in hac Rª
Ihoannes Roberti lº 2 sniars c 23
quâ resolutio duas

nº 2 Partes hét quars Prior est Prius
antiquus Posterior vero ius nobilis legg signi
llaoni erit agendus, et in Primis legandi verbus
ex Proprietate sua ex iure antiquo non Potuisse
comprehendere heredus instructiones liberta
tes et tutelas dationes sed Potius ex inter
pretatione iuris consultorum deducta ex mente
legis 12 tab. constanter defendit Nogera
in hac Rª nº 93, et Is qui Pertractari
nione Primo extendit Pens ind. Probis
legis ibi videtur quod verbus denotat in Pro
Prietatem, et Potiones l. 1 ff de recessu ff de
vi et vi armata ubi notat gla
2º extendit Pens ind ingenerali 80 ff de
verbor sig. dum Probat ingenerali relato de
verbor legatis libertates comprehendi ex mente
legis 12 tab.
sed nunc recedendus ab opi

nº 3 nione quâ evidenter Probatur quid legari
nihil aliud e quam de cernere et ordinare
ut tradit Alciati ind. verbis lis nº 10
et ind. Canarrio nº 72 ff de vulg. Marian
Socinus nº 6 I Rouert lº 2 sniars c 23
9 Post. Prius unde legandi verbus generalitate
sua

sua quamcumque ordinatem testatoris comprehendit
ut tradit Alciat. lib. 1 parergon c. 4
neque in contrarium moveri debet
in d. l. verbis § 1 ib. vide quia respondendum licitur
primo quod licet verbum illud plerumque denotet
improprietatem, et fictionem interdum tamen
veritatis capiendum l. servum filii § 1 ff.
isto tit. ubi notant gl. et ceteri §§ caton
raro l. naliter in princ. ff. de adq. poss.
l. siquis filium § fin. ff. de adq. hereditate
tradunt plures relati a Fabro in d. a. l. nalli
ter in princ. n. 9 atque ita verbum in d. l. verbis
legis interpretatio prohibetur ib. verbo dato
videtur cuius interpretatio capo comprobatur
quod verbum videtur de quo ib. non minus refertur
ad legata quam ad cetera in ea lege enume
rata ut verum in legis veritatem capiamus
dum erit idem observari in ceteris ex vulg. reg.
quod una determinatio respiciens plura
determinabilia debet capi formiter deter
minare fiam hoc in de vulg. 2 resp. l. cot.
verbis § 5 12 tab. tantum capi veri voluntatis
defuncti pro lege servari debere potestatem
autem disponendi de qua loquitur l. in d. a. l. ver
vis legis exeuntem datam fuisse potius quam
ex verbis legis et meam interpretationem
verum vide probe stat in illa lege n° 5
non obstat d. l. in d. a. l. in generali ad quam
communiter respondi quod licet datio libertatis legati
nomine proprie continetur tamen petitio
libertatis data magis exinde l. 12 tab. quam
ex rigore verbis descendere vide quoniam liber
tas nusquam fuit in bonis testatoris ut tradit Bart.

n.° 5 5.ª 5to tt.° 5 d Petit. Pot. q. lex 12 tab. quæ permissit sero libertatem dari tacite videt permitere, et eam petat argu. ter mi. mulier § nonne dubitandum ff ad treb. quia sollicitio a precessoribus tradita non convenit illi legi nec iuste bonæque.

n.° 6 Primus patet q. non loquitur ille tt. de petit. sed de relictis legatos relicti autem dicuntur non quia in iudicio petuntur sed quia ab instituto datur a substituto iterum relinquuntur vel ab uno ex heredibus relicta a coherede eius iterum legantur hac for mula quia a filio meo legavi quia que cum dare iussi heres meus dato, l. siquis a filio § 2 l. sicui § 2 § si a filio ita a filio ff. quia interpretatio clare colligitur ex tit. in l. cum in rubrica ff. 1.ª de legis § 3.° qui non inque ndus e de leg. in generali, ut recte sensit Accursius ib. — quia ex ratione relicti di usufruct. qui specialicumque ratione amittus iterum legatur, et fructuario conservatur l. 2 § si non mors l. § mihi et mihi 1.° l. relicti l. ff qq modis usufruct. amit. l. 3 § 1.° ff usufructuari quemad modum caveat

R. de leg. et fide. ff. 387

Caveat l. in singulos § ff. de carnicis +
leg. sicut veluti reum iterato
reum facere abolitio exemplis abal
bo vero iterum reus postulare l. aut
privatim § bo dies l. si inter venirem
te l. in senatus consultis § fin. ff. ad tur.
pill. — n.° I

Cum vero quod pred. solutio
nisi vera non sit probatur quia nu
lla dicta constituendae quod pertinent
inter libertatem et cetera legata quia
lib. non sit in bonis testatoris vere
et proprie dicta in bonis eius causati
ve causa immediata quemadmodum
usus fruct. formalis quem lib. in reb.
usus fruct. proprie non habet l. usufru
ctus proprie non habet l. quod nullus
ff. si usufruct. petatur l. quod nullus
ff. de usufructu illum constituere
possum cedendo alteri ius tuum
in da l. qui usumfructum unde inter
usus fruct. et libertatis legatum et
cetera legata quoad pertinentem nulla
dicta constituendo erat, unde reiecta
ea sollicite ad legem in generali fa
cile responderi poterit in generali
relictae legato libertates contineri

ex Proprietate Abois testatoris legata
repetentis qd legatos apellat datā
libertates Propriè dicuntur sed non
comprehendi ex verbis lis, i tab.
sed tm ex mente qd lex ipsa de
efectu et vallore legatos generali
ter locuta fuit unde dois selecitte
de qua loqtur sult, mid° l' migene
rali 5

nº 8 Posterior vº Pars supradicta
dc⁴ qua pet latissam significatem
legati coangustatam fuisse Post 12
tabullas auctoritate legum et uira
constituentiub nec colligitur ex
illa lege verbis lis nec me verad
Primus Probatur quia ts illa aliter
teloqtur derestricte facultatis tes
tandi non significatus verbi legalatet
quod facille intelligi Poterit siex
Pendamus illa verba legum auctoritate
vl uira constituentiub verbum enim
legum refertur ad legem futram qua
legatarius Prohibebatur capere sulpra mille
asses quam referunt Cicero in orat. Pro
Cornellio Balbo, et in verrem uat° 3

Justin.

Justin. in l.rio inst. de lege falcidia
Ulp. in frag. tt.° 1.° et tt.° 28 —
et ad legem Voconiam qua prohibebat.°
mulierem instituere supra quadran
tem bonorum aut plus aliquam legare
quam ad heredem pertineret, ut refert
Cicero 3.ª act. in Verrem, et l.° 2
de finib. Justin. ind.° l.rio de lege falcid.
Gellius l.° 7 noctiu. atticar. c. 13
et l.° 17 c. 6 — et ad l. falcidiam
qua ita demum permissa fuit et resti
tuta libera legandi licentia lege 12
tab. permissa, ut non minus quarta
parte hereditatis heredes caperent qua lege
resecantur legata quo excedunt dodran
tem l. 1.ª et per totum ff ad l. falcidiam
in tito ins.ta eodem — et ad legem fusiam
Caniniam qua modus in potes. fuit ma
numissioni servorum ut referunt Ulp.
in frag. tt.° 1.° Paulus l.° 4 sentent. tt.°
14 Caius l.° 1.° institutus tt.° 2 Just.
in l.rio inst. de lege fusia Caninia et
in l. unica C eodem — et ad legem
Aeliam Sentiam qua cavebatur ut minor
20 annos non posset servum manu
mittere nisi justa ca. manumiss.
apud consilium aprobata ut refert Ulp.

in Pag. tt.° 1.° vers.° ab eo dño Iust.
in § eadem et in § cum ergo inst.
ex causis manumittere non b—
qq
Verba autem sequentia
n.° 9 auctoritate iura constituentibus referun
tur ad iuris prudentes qq a principe
data fuit facultas respondendi de iure
et eorum responsa tantam auctoritatem
habebant ut iudicibus non liceret ab eis
recedere, et ideo dicebantur iura condere
§ resp. prudentibus ibi qq permissus
erat iura condere inst. de iure natli
l. si furiosi 25 ibi oes bene iurisan
tiqui conditores C de nuptijs l nulla
C de procuratorib. l. 1.a C de lo. servo
manumisso nam si prudentes eam
auctoritatem non haberent ut ll. condere
vel abrogare possent cum eorum munus
in interpretando cavendo et respondendo
versaretur ut docet Cicero in orat.
pro murena notant Covarrubias et nobi
res in l. Gallus in prin ff de lib. et posth.
tamen permissus eis per interpre
tationes alicuius legis ius nobum in
ducere — et prudentibus auctoritate
n.° 10 atque interpretatione lapsa testandi
facultas

facultas 12 tabullis permissa variis
modis coangustata fuit primo quia
cum iure antiquo filij, ets vivente
patre quodam modo d.ni essent bonorum patr.
nos l. in suis ff de lib et posth. inter
pretati sunt prudentes non posse patrem co
preterito allium instituere l. si filius qui
in potestate l. inter cetera de lib, et
posth. l. filio preterito de iniusto rupto
in prio inst. de exheredat. liberos
sed ttus ee inutile ne eiusdem heredi
tatis duo in solidum heredes vel d.ni exis
terent 2.ª tamen inst. si ut certo § si duo §
veticulum ff comodati inst. quod contra
§ vni duo ff de reg. iuris — 2.º quia
cum prudentes animadvertrent non
sanæ mentis videri cum qui alienam
successionem proprio sanguini antepomit
l. 2 ff de inoff.º ttt.º filium sine ca
exheredari noluerunt, et iniuste exhere
datum de inoff.º ttt.º agentem audiendum ee
decreverunt, et ex ea prudentium interpre
tatione duxit originem inoff.ⁱ ttⁱ querella
vt tradunt Fulgosius in d.ª l. 2 n.º 3 Pelar
dus de auctoritate prudentum c. 12 Bal
duinus ad ll. 12 tab c 29 — 3.º interpre
tati fuerunt prudentes, certam ee debere testantis

voluntatem

et ideo legatum incerta persona relictum inutile
esse voluerunt § incertis inst.a de leg. is
l quidam delegatis 6 in l. 110 ff de reb. dubiis
vult tt.o 29 vers.o incerta persona pau
li lib. 3 sentiarum tt.o 6 — quo interpretati
sunt ei qui nondum est in rebus natura nihil
relinqui posse l cum quidam § suum
ff de adq. hereditate l unica § in primo
C de caducis tollendis unde cum posthum.
antequam nascatur non sit homo l in fal
cidia § in fin. ibi quia partus nondum editus
ff ad l falcidiam sed si les hois l 2 ff de
mortuo inferendo l cum inter veteres C de
fideicommissariis libertatib. receptum fuit
alienum posthumum heredem institui non
posse l Gallus § ille casus ff de lib. et
posth. et legatum alieno posthumo relictum
non valere § posthumo quoque alieno
inst.a de legatis — unde alias et alieni
posthumi institutiones nulla lege sena
tus consulto vel const.e prohibitum fuisse
sed prudentum interpretatione et ideo alie
num posthumum institutum veness.o pre
toris fieri bonorum possessionem ex quo tenus in
pra inst.a de bonorum poss.e nonobstante
decisse tis ius nove ambiguendum § ubi

cum quidem

lex ff de bonis poss. — 1 o in terpre
tati fuerunt prudentes ttt. vim ab he
redis instit. pendere, et ideo ante cam
inutiliter legari §§ ante heredis insti
tem insta de legis — 6 et ultimo
in terpretati fuerunt legata proptera fce
tiones et venevolentias relinqui prequc
adiecit ff proscio et ideo bene nomine relicta
in utilia e l. unica C. de ijs qua bene nom.e
relinquuntur § fin inst. de legatis ult.
tt.o lg. vers.o bene calesso — caggea
plicari et illustrari potuit celebre respon
sus pomponij in d. l. verbis legis, et facile
intelligeris tacus illius loqui de restri.ctie
facultatis testandi non v.o de restricte sig
nificatis illius verbi legassit, ut bene
intelligunt gla ibi, et Alciat n.o 1 protus
fi n.o 10 socin junior n.o 7 Galiaula
ins centurio n.o 3 26 ff de vulgari.
Pila ins 1a eiusdem tt. n.o 22 —
cam autem in terpre n.o 21
tationem inse veram non e patet quia
nulla lege vel prudentius in terpretatio
repereitur reperiatur per quas restricta
fuerit significatio verbi lego in mo inge
nere sumptus etz post. ll. 12 tab.
retinet amplam illam significatem

et comprehendit alias res relictas l. aquis § 9 de usuris l. uxorem § 9 § legaverat ff de legis 3 l. filius § 5 si legata ff de legis praestandis, et id quidem proprie quemadmodum genus proprie comprehendit suas res l. sicuti § 5 § ipsa de legatis 3 tradit Crot. in n° ultimo de legatis 3 tradit Crot. in n° ultimo

Lancellot. in preludijs subrogationum n° 4

n° 12 legatum varijs modis diffiniam in legum 3 I ja tt° 7° in legum 1197a legum 3 I ja tt° 7° in legum 1197a 1570 tt° et ab ult. in pag. tt° 29 Calv 1570 tt° et ab ult. in pag. tt° 29 Calv lib. 1° instructionum tt° 3 plenior tamen

tn diffinitio Iustin. in § legum inst. isto tt° ut sit donatio quaedam a defuncto relicta ab herede praestanda. Cuius diffinit. is prima particula difficilis videtur quia in remissione pignoris donatio non consistat l. et si pignus 18 ff, quae in fraudem cred. et tamen mea consistit legatum l. 1a ff de liberatione legata ad quam legem locutus fuit Accursius in d. l. et si pign. verbo existimantur dum ait remissionem pignoris legatum non est cuius errorem merito reprehendunt Alciat. et reliqui ibidem

Cui argumento resp. Cuiacius in n° 108 in remissione pignoris non solum legatum

sed etiam donationem consistere cum sit neat
utilitatem ut docet gl. in l. Portguas
l. de lactis neque in contrarium movere debet
textus in d. l. si Pignus quia non loquitur
de quacumque donatione sed tantum de illa qua
prohibetur inter virum et uxorem remissio
autem pignoris non prohibeatur quia per
eam donans non fit pauperior arg. text.
in l. si sponsus l. § fin. in l. quod autem
in princ. in l. de fructib. ff. de donat. inter
vir. fuect. ff. de usuris unde textum in d.
l. et si pignus dum ait nullam esse donationem
intelligi debet de ea qua est prohibita
inter virum et uxorem qua inter
pretatio probari non pot. et evidenter
convincitur quia si ea non dixisset
Papinianus nullam fieri donationem sed
potius dixisset donationem valere et licitam
esse inter virum et uxorem ut in d.
l. si sponsus § fin. et in d. l. de fructib.
ridiculus enim esset dicere nullam esse
donationem nullam cum melius et citius
dici potuisset vallere donationem. Unde
reiecta ea interpretatione ego planissime
respondeo Papinianus in d. l. si Pign.
non dubitare remissam pignoris veram
donationem esse imo tacite confiteri in vers.

quod sine dubio

125

et in vers.° idemque sed id cod. dixisse no
llam fieri donat. ... qz vir uxori vel uxor
viro remisset inter quos donatio ... esse
nulla e' toto tit.° ff et C. de donat. inter
nec obstat quod cum non diminuat de facul
tatib. suis donator debet valere donatio qz
verius e' eum diminuere nam ... non amittat
dnius pignoris quod semper fuit penes debitores
amittit tn ius reale pignoris, quod sib. valde
utile erat max.e si debitor alios creditores
hebat, ideo locus e' actioni revocatoriae ut probat
ille tx.

n.° 13 2.° vero particula ad ... relicta
posita fuit indefinite ad significandum
legata effectus non ... ante mortem tes
tatoris, quod generale e' in omni dispositione
tta.ria cum ttus sit voluntatis nra iusta
sntia de eo quod quis post mortem suam
fieri velit l. 1.a ff de tt.s, et dicatur
voluntas deambulatoria usque ad ultimus
vitae exitus l. 4 infin. ff de adimendis
leg. l. cum hic stat. § penitentiae ff de
donat. inter l. sig. C qui tta facere poss.
C cum Martha de celebrat. missa. et ideo
ultima voluntas mutari pot. etsi inter
veniat pactum de eo non mutando l. pactum
quod dotali C de pactis atque etsi fuerit
principis auctoritate confirmata locus

C de

Resp. de leg. et fideico.

C. de ttis et libertas a testatore relicta
hac formula cum moriar libertus
quia vita temp. complectitur iuris sub
bilitate inutilis videbatur benigna
interpretatione post mortem testatoris datum
videtur (quidam 16 § hec conditio ff.
de manumissis ttto quarto Sallustius
videt testatorem qui cum vereretur ne bona
sua sibi vivo heres exiret heredem sui libertum
hac formula: cum ego ex rebus humanis de
cessero tunc ille mihi heres sto, ut refert
turati ad legem. 1 alet 3 ff q tto facere

Post observandum tamen c. iuris consultum in
leg. 3 § 1 a tto 1o illis verbis
adsumpto relicto scripsit tto relicto
ut significaret codicillis ab intestato
gata relinqui non libere, qualis fidei
commissa valiter relinquerentur
preterea nisi de fideicomissariis hered.
Justinianus tamen verbum ttt in verba adsum
cto transmutasse cum iam temporis ratem
heres quo pro libertate exequatione legatorum
et fideicommissis legata relinqui post codicillis
ab intestato ut dicemus nu. 1 a 5 codes

ultima particula

definitis ab herede prestanda difficilis
vide exactio nil luti tit. 22 § tt 1 — n° 15

ubi legatum non ab herede sed ab ipso testatore solvatur. Cui desi. respondendum est primo illam esse solutione a testatore factam caussam legati transfundi in donationem inter vivos irrevocabilem Bart. in d.a l. legatum 7.a tt.o 1.o et ibi Jacobus n.o 3, et ceteri Coiter, ut testantur Parisius d.o 64 volumine 3 Ferd. mil. 17 tauri n.o 83 infra, et sequenti, quam solutionem nonnulli reprehendunt l. ex eodem textu ibi, et post factam sollutionem, quae verba clare demonstrant legatum translatum non fuisse in donationem quia solutionis verbum obligationem presuponit l. solutionis de V. S., et ubi donatio fit nulla obligatio c. l. Aristo ff de donationib. — sed non est recedendum a suprad.a interpretat.e nec movere debet sollutionis verbum quia non stat proprie in illa lege pro solut.e precedentis debiti sed pro prestat.e eius rei, quae post mortem testatoris in obligationem ventura erat ex caussa legati – nec verendum est illud verbum accipere minus proprie nam si caussa legati non transfunderetur in caussam donationis inter vivos verbum illud improprie accipiendum esset nam cum vivo testatore legatum non debeatur ab eodem testatore solvi non poterit, et in toto tt.o ff de condit.e indebiti solutionis verbum etiam accipitur improprie —

observandum

obseruandum tamen est non esse de substantia legati, ut ab herede praestetur, quod pot. ex formulis legatorum per vindicationem per sinendi modum per praeceptionem quae refert Ulp. in frag. tit. 24 imo solum legum per damnationem relictum erat ab herede praestandum. Unde legum liberationis valere, et ex eo competere legatario exceptionem quamuis nihil ab herede praestetur probat tex. in l. 3 § nunc de effectu ff. de liberat. legata, et ex legato nominis sine hito facto heredis competunt utiles actiones legatario l. ex legato nominis C. de legatis, et cum iam hoc iure etiam alegatario legari possit, ut diximus in l. procul dubio potent esse legatum quamvis ab herede non praestetur

— nec obstant haec verba ultima ipsa definitionis ab herede praestanda quia supposititia et adulterina ff. ul. ex margine in contextum contexerunt et absunt ab omnibus emendatis codicibus, atque omisserunt Modestinus in l. legatum 36 [illegible] tit., Theophilus in paraphrasi ad titulum de legatis, Constantinus Armenopolus lib. 5 epitome iuris civilis tit. 10 li. [illegible] tit. 9 [illegible] 6, quod recte aduertunt Bald. Otthomanus, Clad., et reliqui int. § legum Ruffard,

— erant autem in notis perpetuis ad eundem textum. olim legatorum genera quatuor per vind. per damn. per sin. modum et per perceptionem et certa unicuique generi legatorum assignata erant § sed olim inst. de legis. quorum formulas refert Ulp. d. tit. 24 in princ. sed sollemnitas verborum in legatis sublata fuit inst. principio d. § sed olim, quae constitutio

Aut. in l. in legis C. de l. quamvis Acc. dixerit desiderari

Varia discrimina inter hec genera legatorum substulit Justin. in l. 1 C. com. de legatis prout retulit idem Tiraquel. ubi supra autem in l. 1 ... tamen nonulla vestigia apparent in Pandectis vulgo ... inter lectio ... ex qq. respondent varios ...

n° 18 et in terminis intelligitur ... in l. sitio ... in l. sidio 6, 16 in l. ... in l. huiusmod. ... sitio, et Mevio ... isto ... qq. probatur quod portio defecta non acrescit conjuncto et qui non admittitur ad partem facit partem ... in l. unica ... C. de caducis tollendis et ubi sic eadem res in l. ... de legatis — cui difficultati non satis faciunt interpretes ... intelligendentes ... sitio intelligendum ... aquo legatum ... ab indigno qui ... re vera ... quia non ... et cum portionem ... fiscus ... collegatarius ... illam partem ... ut ... Bart. ... sitio ... respondent ceteri ... ut testatur Sarmiento ibidem quia hec solutio non

tollit

tollit difficultatem tex. in d. l. si duob. et in d. § sitio et mevio, nec mise verac' quia tex. in d. l. sitio loquitur de inca pace illi vero qq. auferuntur legata tanquam ab indignis vere incapaces non sunt nam si incapaces fuissent in eos personis legata non consisterent nec sibi adquirere potent et ideo licem nec ab eis non posset auferri — minus probat pot. sollutio veterum rellata alumnano in d. § sitio et mevio ratione ius re coniuncti n. 129 j. de leg. 1. ius quam sibi arrogarunt duaren l. 1. de iure acrescendi C. 18 Equinar. baro in d. § si eadem res in d. § iuris cessare ius acrescendi quia legata erant ex his quae pro non scriptis habentur nam facille convincitur quia in legatis pro non scriptis locus est iuri acrescendi l. unica § in primo ibi coniunct. fue rit agregat. C. de caducis toll. l. quo loco 20 § quod si vibus ff de heredib. ins tituendis tradit Paull. l. 3 sniars tt. 6 vers. siquis sibi et titio — unde dnus quod in leg. vindicationis loc. fuerit iuri acrescendi in legato tri damnatis locum non habebat sed si duob. n. 19

dis iunctim legabatur singullis debebatur sollidum si singullis

Unde cum tex in d.ca l. sititi loquatur de legato damnationis optime respondet consult. cessare ius accrescendi qua interpretatio colligitur ex eodem textu ibi: quia duos heres dare damnatur eo codem modo intelligi debet tex in d. l. si duos et in d. § sititio et mevio ut optime advertit Cuiat. d.o tt.o 24 vers. per damnatum. nec dici pot. eam interpretationem dominatoriam ex ad textum in d.o l. si duos et in d.o § sititio et mevio cum generalliter loquantur de legato non vero in spetie de legato damnationis nam pretorquam quod verba generallia referri debent ad eam spetiem ad quam de iure aptari pot. arg.o tex in l. qui tt.o 20 ff de ll.is 1 analogum perse sumptum stat pro fortiori significatio § si ius ceperem civille inst. de iure natu. legatum autem damnatis inter cetera de l. comum di ab Ulpiano d.o tt.o 24 vers.o optimum et ideo pred.a iura pot. ad illud gen. legati quam allia referri debent quia interpretatio ad textum in d. § sititio et mevio necess.o probari debet quia loquitur de legato rei allienae quod per vindicationem relinqui non poterat ut

statim

statim apparebit et ad utrumque textus facile suadetur ex verbis deberi et debebitur qq viventer viri consulti cum potius referantur illa verba ad legum damnatis quam ad legum vindicatis nique dominus recta via transit in legatarium ut 1a dicam

sed 2a eam solutionem obstare videtur perdifficillis in l. si filius qui duos [illegible] ff. de liberat. lega. ubi legum liberatis duobus reis debendi relictum fuit perdamnationem et quia unus cors capere non poterat dellegatum correo capaci ad quem totum legum pertinet cui dif. respondei solet in illa illis verbis in capacem non de legati collegatario capaci operia illa verba delegare debet his qui nihil capit ei cui hoc debet his qui nihil capit et cui hoc modum lege spectat post referuntur commodum ad fiscum ad quem pertinet commodum hereditatis vel legati caduci ex lege papia caducaria l. unica in princ. et in § C. de caducis tollendis qua solutionis evidenter convincitur 1o ex textu in d. l. si filius qui duo in vers. cuius in d. l. si filius qui duo in vers. cuius petitioni — 2o quia legum incapaci relictum ex iis qua pro non scriptis habentur l. unica § et cum tibi pluries

C de caducis et si legata caduca et qua erant in ea caduci ex lege lu[illegible] Pa fisco vindicarentur d. l. unica § Pro secundo et § in novis° ea bi qua pro non scriptis habebantur in hereditate remanebant et ad fiscum non pertinebant d. l. unica § ultimo

Unde ego respondendum
n° 2.
censeo in illa lege cum qui capere non potest concurrente de legari iure potest non ca[...] iure accrescendi ad cuius rei declarationem sciendum est quod cum duo rei eandem pecuniam promittunt solutio vel acceptilatio unius tota perimitur obligatio l. 2 l. in duobus § ubi duo ff de duobus reis quo subposito dico quod cum in [illegible] duobus reis liberatio fuerit relicta et unus capere potest liberato eo correus eius qui capere non potest efficitur liber quemadmodum correus liberatus solutione vel acceptilatione alteri obligatur ei ad partem debiti solvendam ita eius obligari debet quando ex legato alteri liberatur et in capax de legare debet capaci — qua solutio difficultatem patitur ex Codesbeu in Decis° quod si socii sunt ubi probari videtur tum demum ex persona unius alterius liberari

liberari cum socij sint et in l. in lrō
loquitur eo casu quo non sint socij – sed
rēs (?) respondendum e' quod si non sint socij libe
ratur vnus per alium nec contrarium probat
in verso quod si socij quia non loquitur de libe
ratione sed de ei adquisita namsi socij
non sint his et vterque liberatur non
ff. vterque capit quia in casu dele
gatur capaci etsi socij sint tunc quia
lucrum et damnum inter eos communicatur
l. ... et per totum ff. pro socio propter casu
cum non solum liberatur in casu sed
etiam capit comodum et vtilitatem consequitur
2° ex eadem dicta n° 22
legatorum facile intelligi potest per l. 1
Stichus servus meus § 9 l. 1ª de manumissis
test. in l. propterea modum allias incipit tu 88
ff. de verb. sig. qq probatur non valere le
gatum rei alienae vel propriae in id tempus
collatum quo res aliena futura e' contra regam
... cum alienabi... C. ... et in ff. non
solvuntur. eodem tit. ... variis modis
respondent Acc. et reliqui in his iuribus sed
omissis eorum interpretationibus respondendum e'
quod si per damnatum iure antiquo res
etiam aliena legari potuissent tunc per
vindicationem ea tu poterant relinqui
quia vtroque tempore test. et mortis ca
quiritum testatoris erant vt docent
vlp.

in frag. tt° 24 vers° per vindicationis
Caius lib. 2 institutionum tt° 8 unde cum
in d[ic]tis iuris legum per vindicationem fuerit
relictum minus n'e in valle fuisse et tum
juris a l. stichus servus meus loqui de lego
vindicatis probatur ea eodem iure eo, eo
modo dato dicens ex qq colligitur l. lag
de legato relicto eodem modo quo libertas
data fuit libertas autem verbis directis
rellatis ad legatarium fuit relicta e vin
dicant illa verba liber esto unde in telligi
dum e legarum eisdem verbis leg per vindicationem
fuisse relictum
qua in interpretatio difficilis vide
quia si ea res qua non fuit utroque tempore
testatoris ex iure quiritium per vindicationem
n°2 B
legata sit b iure civili non valeat legum
tn Senatus consulto Neroniano confirmatur
ut docet ulc. in frag. tt° 24 vers°
si ea res qua non fuit — sed est tenendum
quod Senatus cons. Neroniano non confirmatur
legum rei aliena per vindicationem relictum
in quo tale legum ipso iure digestorum
inutile esse satis constat ex sufradictis
sed tn confirmatur legarum vindicatis
eius rei, qua b in bonis testatoris fuerat
non

non tamen erat eius ex iure quiritium quia
testator solus dominus bonitarius habebat non
quiritarius vel si etiam dominus quiritarium
habebat non erat res eius ex iure quiritium
utroque tempore sed altero eorum tantum vi-
delicet aut mortis testatoris, quod intelligi-
tatio aperte colligitur ex verbis Ulpiani
in loco supra citato — n.° 24

Ex eadem doctrina intelligi
poterit cuius sit electio in legato generali
nam legatarii esse electionem probat textus in l.
si servus legat. § cum homo in l. legato
generaliter § I in l. si domus § I ad l. falci-
diam florentinam. Iason in l. ita [illegible] de
optione legata in l. si generaliter in l.
de legatis cum quibus concordat textus in l. 2
tit. 9 part. 6 — Contrarium tamen videbis
electionem non ad legatarium sed ad heredem
pertinere probat textus in l. si a substituto § si
heres in l. si quis a filio § 2 § si quis
plures. Iason in l. 4 ff. de tritico vino
et oleo legato cum aliis quae licet variis
modis conciliare conantur interpretes
sed vera concordia est in legato generali
vindicationis electionem esse legatarii in legato
vero damnationis esse electionem heredis
ut eleganter docet Ulp. in frag. tit. 24
vers. optione unde textus in d. § cum homo

291

cum sitib. q electem tribuunt legatario
intelligi debent de legato vindicatis ut cons
tat ex illis verbis cui potestas sit grea
act.e uti vellit subposito ad eos verborum in
ductionel. electionem actionis solum compe
tere legatario in legato vindicatis pro quo
varia actiones competebant ut probat tex
in l. quod legatum ff. de iudiciis in l. cum
filius § varijs ff. de legatis 2 in l. hu
iusmodi § ultimo iuncta lege sequenti ff.
istott.o quia pro legato damnatoris ex
antiquo sola acto personallis compete
l. in C. com. de legatis et ita nulla erat electio
actionis. et ex 2.do tex in l. si a subsituto
§ heres intelligendo e de legato damnationis
ut constat ex illis verbis dare damnatus
et ad illud gen. legati referri debent cetera
iura similia

n.o 25 4.o resolvi pot. questio per
dificilis an in legato alternativo sit electio
heredis vel legatarij in qua q.e heredis
esse electionem probat tex in l. cum res q.
§ sed si stichus ff. isto tt.o in l. si ita relic
tus § 3 § fin. ff. eo tt.o pro q.o qq accedit
quod in alternativis de vitoris e electio
reg.o in alternativis l. 6 quod in stilico
lat.b, et ceteris contractib. generale e.

l. plerumque

plerumque ver.º fin. de iure dotium l. si in
empt. 34 § si emptio l. si ita 21 in titulo
ff. de contrahenda empt. l. 2 § scaevola
ff. de eo quod certo loco unde idem in videtur
in legatis et ultimis voluntatibus ex vulg.
reg. in titulo inst. de lege fusia caninia contra
riam tamen sententiam videlicet in legato alternativo
electionem esse legatarij probat text. in l. plane § 2
§ si ita titio sed ipso tit.º in l. lucio 28 sed
tt.º iº quam difficultatem ita componit
accursius in dicta l. lucio videlicet quod si
verba testatoris dirigantur ad legatarium
eius sit electio per textum in d. l. lucio et
in d. § si ita titio si vero dirigantur ad he
redem electio sit ipsius heredis per textum in
d. l. cum res § sed si sticus et in d. l. si ita
relictum § fin. quam distinctionem secuntur
Bart. Cuman. Ang. et alij in d. l. lucio
et receptam testantur Roman. in l. 2
§ ex ijs nº 19 ff. de verborum Iason
in § huic autem nº 6 inst. de action.
Cod. in c. indicante nº 3 de testamentis quod
procul dubio verum est et probatur quia in le
gato vindicationis alternativo legatarij est
electio in legato vero damnationis alternativo
tivo electio est heredis, ut docet Ulp. d. tt.º
24 ver.º optione vel notat Cuiat.

et

melli; tex. nil si his cui 19 de leg. 2°
et in legato vindicat. verba ad legata-
rium diriguntur in legato damnat. ad
heredem ut constat ex eoy legatoy for-
mulis relatis ab Ulpiano d° tt° 24 in Lo
Unde 1° intelligi debet tex. in d° l. cum ras
§ sed si Stichus ut loquatur de legato dam
nationis quia Lex vindicationes tn legari
poterant res probrie ut s° probatur et
et servus legat. in l.e illi; tex. erat
in hostium potestate unde cum legatum
valeat fatendum erit lex damnatione
fuisse relictum — 2° interpretor tex.
in d° l. si ita relictum § fin. ut intelli
gatur de eodem legato damnat. quod
patet quia testator usus fuit illis
verbis heres dato quae sunt legati dam
nat. ut constat ex Ulp. d° tt° 24
in Lo — 3° interpretor tex. in d
l. plane § si ita titio j° eodem tt°, ut
intelligatur de legato vindicationis, ut
aperte colligitur ex illis verbis tex.
sibi habeto, quae sunt verba legati vin
dicationis ut colligitur ex Ulp. ubi s° —
4° et ultimo de eodem legato vindicat.
intelligendus e. tex. in d l. Lucio 23 j°
tt°

tt.o 1.o ut constat ex illis verbis Pot. legatar. fundum vindicare —

n.o 26
80 3

in eadem R.a ibi, et fideicomissis fideicomissum est, quod non civilibus, et imperativis verbis, sed obliquis, et precativis relinquitur, ut docet Ulp. d.o tt.o 25 §. 1.o verba fideicomissorum — fideicomissus autem inde dicitur, quod ex fide heredis primis temporibus pendere, et nullo vinculo iuris sed tantum pudore eorum qui rogabantur continetur, ut docet Iust. in princ. inst. de fideicomissariis hereditatibus unde explicari pot. tex. in l. fideicomissaria libertas 46 in princ. ff. de fideicom. libertatibus, et conciliari pot. cum vers. cum si ita scriptus eiusdem legis, et cum l. senatus § legus

n.o 27

J.a isto tt.o —

Origo autem fideicomissorum fuit, ut quod non poterat hereditas vel legatum directe relinqui per fideicomissum consequeretur d.o princ. de fideicom. hereditatibus in quo tex. ille reputatur valde difficilis quia iure nostro numquam permissum fuit relinquere incapaci per mediam personam capacem quamvis ipse sua sponte vellet fidem adimplere et hereditatem restituere quinimo eo ipso quod heres fidem accommodasset de restituendo incapaci ab eo emolumentum auferebatur tanquam ab indigno, et fiscus vindicabat l. 1 in princ. l. non intelligitur § l. penult. ff. de iure fisci l. cum

tacitum ff. de his quae ut indignis

d 5° n° 28

[l. Cum quidam 17 §. dictus Pius ff. de usuris [l. praedonis loco ff. de petit. hereditatis [l. Veneffo... ad l. falcid. [§. C. codes [fin. tt° 7 p° 6 —

ad cuius difficultates distinguenda

tempora nam pristinis temporib. qq. fideicommissa erant infirma, et nemo invitus cogebatur praestare id de quo fuerat rogatus poterat fideicommissum relinqui incapaci, et ab herede sua sponte praestari, ut docet Imperator ind. pio. Unde quamvis mulieri [illegible] hereditas vel legatum non potuisset relinqui supra certum modum ex l. Voconia de qua [illegible] potuerat relinqui fideicommissum, et ab herede sine fraude praestari, ut constat ex Cicerone li. 2 de finib. —

sed posteaquam div. Augustus oratione in senatu recitata iussit consulib. auctoritatem interponere circa fideicommissa eaque ad iuris necessitatem redegit ne fraus fieret legibus prohibentib. capere statutum fuit, ut fideicommissa relicta capacib. relinquerentur, et ideo si quis in fraudem legis tacitam fidem accommodaverit de restituenda hereditate aut aliqua eius parte vel de restituenda re singulari incapaci quadrantem deducere non poterat ex l. falcidia d. l. Veneffo ff. ad l. falcid. docet VIP. in frag. tt° 25 §. ultimo penult. et de

successum assis [illegible] vindicatur ex d. legib. et cum ipsis finitis

Ad textum in l. 1.a ff. de legatis, et fideicomissis libro 1.o

anno 1610

Valde difficile e' hoc celebre res Consult. Iustiniani dum ait parota exequata fuisse legata fideicomissis non sollam quia Iustinianus in l. 2 C. com. de legatis et ins. sedn. usque ad eam constitutionem inst. eodem gloriatur se nobe eam exequationem fecisse sed etiam quia hoc iure inter legata et fideicommissa plures erant differentia — prima quod pro legatis tres actiones competebant realis personalis, et hipotecaria l. quod legatur § 8 ff. de iudicijs l. cumpll.o J 6 § varijs J.a tt.o 1.o cum allijs ante citatis in pr.a, et tn. pro fideicommisso nulla actio competebat sed solla extraordinaria persecutio l. pecunia verbus 1 J 8 verso persecutionis J.a de verb. sig. — 2.a quod legata nisi ex tt.o non valebant l. legatus § 6 J.a tt.o 1.o l. illud § tractari sub tt.o proximo § preterea inst. de fidei commissarijs hereditatib., fideicomissa v.o etiam ab intestato relicta valebant d. § preterea — 3.a quod alegatario legari

non poterat

fidei comiti poterat Ut probat in p.o inst. de singulis reb. per fid. relictis in § Gaius Seius 12 ff de annuis legatis — 4.o quod post mortem heredis legari non poterat § post. mortem inst. de legatis sed fidei com miti poterat l si fuerit l 1.a de legis 3 Ulp. d.o tt.o 25 vers.o fidei commissum Just. in d § post. mortem — 5.o quia dominium rei legata recta via transit in legatarium l a titio ff de furtis l si tibi homo 88 § cum servus 1.a isto tt.o l legatur 82 1.a tt.o 2.o cum similib. dominium fidei comissi non transit ante restitutionem verbalem l facta 63 in p.o 1.a ad trebellianum — 6.o fidei commissum Grece relinqui poterat l fidei commissa 11 1.o de legatis 3 legata v.o non poterant nisi latine relinqui, ut docet Ulp. d.o tt.o 25 et in l q tt.o 2.o §, et veteres 5.a de tt.is Just. in hac consultis § fin. l eodem — 7.a ante he redis institutionem legari non poterat fidei comiti autem poterat § ante heredis inst. de legatis Ulp. d.o tt.o 25 vers.o fidei comissum et ante heredis — 8.o in heredis vollunctatem legatum libertatis conferri non poterat fidei commissum autem poterat l fidei commisaria libertas in p.o et in vers quod si ita ff de fidei com. libertatib. —

nona

— nona si per fidei commissum libertas re
linquatur heres scriptus ius patronat. adqui
rit l. 2 § ij, qui ff de fid. com. lib. § qui autem
inst. de singulis reb. per fid. relictis si directe
relinquatur vel legetur nullus erit patron.
sed libert. orcin. appellabitur l. libertis c. de
testaria manumiss. d. §, qui autem —
— 10 latinis Iunianis legatum relinqui non
poterat sed fideicommissum utiliter relinque
batur ut docet Vlp. d. tt. 25 vers. latini —
— 11 servo vel filio heredib. institutis pater
vel dns fidei commit. poterat quamvis abeis
legari non possit ut tradit Vlp. d. tt. 25
vers. filio — 12 fideicommissa sine ver
bis sola voluntate et nutu relinqui po
terant l. verult. ff. ista tt. l. cum proto
nebatur ff. eo tt. 1. l. nutu ff. tt. 2 lega
ta tm non poterant relinqui sine ver
bis expressis § sed olim inst. isto tt. — n° 2
qq dificultatibus
multipliciter respondet Acc. ff. libro [illegible] regola re
ceptior tm sollutio c. decissionem nos debes
procedere de media iuris prudentia hodie
approbata per Iust. in d. l. 2, et in d. §
sed non usque sub radictas vo diferentias
fuisse iuris antiqui per mediam iuris
prudentiam correctas secuntur Bart. ff.
n° 4

104

et ceteri Certer Ut testant Alex n° 5
Jass. q 2 Rika. 17 — sed aperte con
vincitur, 1° quia istae duae et media
iuris prudentia recepta erant et vigebant
tempore iuris consultorum ut ex sup.a dictis appa
ret, 2° quia si media iuris prudentia su
blata fuissent inutilis esset noba constitutio
Iust. in d l 2 exequantur legata fidei com
missis, et facimus quod idem Iust. scribit
necessarium fuisse omnia legata fidei commissis
exequare sua const.e quia pot, eet im
possibile cum actum agere inter in pos
bellico compateur, ut notatur in l. ser. vo
manumisso ff de cond. indebiti

n° 8 — min, probari potest

2a sollutio Accursij existimantis in
hac lege referri opinionem Ulpiani qua
singullaris fuit quia ceteri iuris consulti
contrarius senserunt eam tn opinionem
Ulpiani a Iustiniano fuisse approbatum in
d. l 2 —, quam sollutionem ut divinatoriam
merito reiiciunt interpretes ut constat ex
Ferreto tr n° 5, et alijs, convincitur primo
quia Ulp. tradidit fere oes differentias
legatorum et fideicomissorum supra rellatas in
fragmentis tt° 24 et sequenti, tum etiam
quia si opinio Ulp. generaliter acciperet

ut

Ut Acc. putabat inaudita fuisset et in
digna tanto auctore et deterior opinione
Saturnini de qua in l. 1 ff de senatoribus — n° 4
, et eadem rat.
facil. convinci pot. ultima sollutio Acc.
existimantis verbis uti an aliquid de trac
tus fuisse abrandeatas compilatoris quia
forte ulp. scripsit perora fere ut Iust.
in pro. inst. de donat. vel addita negat
dixit non perora exequata fuisse legata
fidei commissis et ideo eam forte reijciunt
ut testantur Iass. hi n° 53 Ferretus n° 6
quamvis difficultate superati eam amplec
tantur Cumanus hi Ant. Aug. l. 3 emen n° 5
dationum c. fin. infin.
Unde Grotius hi n° 25
Iacobus de negris n° 33 Dubuis in l. ta
Seio § Imperator n° 7 J° ...
Cobb. in praenunc. dell. § 10 n° 3
Crassius l. 5 miscellaneas c. 17 et
alij respondent temporibus Iust. con
sultos legata fidei commissis fuisse exae
quata ut constat ex ... et Iust.
nihil de novo induxisse sed tm approbare
exequationem factam, quam sibi arro
gavit in ore suo quia non uno in loco
sed frequenter se eorum auctorem praedicat
qua aucis consultis tradita fuerunt, ut

Varijs

exemplis probare conatur Corrasius d. l. 1
Bald. l. 3 de iure nobo Laga Bor nam
et ipse inquit merito ora sua facere qq
suam auctoritatem interpretari l. 1 §. et ideo
l. 2 § tria autem C. de veteri iure enu
cleando — quae solutio subtiones non licet.
primo quia iactantiam et mendacij arguit
Justinianus nam si intordus ius civile
suum apelet cognod abillo compositum
et approbatus sit numquam tamen praedicat
se auctorem eorum quae diversis consultis tra
dita fuerunt ut apparebit ex veris inter
pretatibus eas legum quas d.o Just. congesse
runt Corr. et Bald. visoa — 2.o convin
citur quia media iuris prudentias, et ueras
consultis temporibus legata non erant per
oia fidei commissis exequata sed inter ea
erant diversa supra relata et plures alia —
minus probari potest.

n.o 6

opinio Vigly in § legatarijs in n.o 3 inst.
de lt.is existimantis hoc caput falso tribui
Ulpiano cum aliis compilatoribus additum
fuerit quo etiam errore involvitur Duaren. l. 2
disputatur c. 9, et in § unigenarius §. et ideo
recte ff de pactis, qui testatur in veteris, et
emendationibus codicibus hoc caput suppleta
toris inscriptionem habere et afirmavit, quod
in sua pandectarum edicta huic legi nullam
addidit inscriptionem — unde probabilior

n.o 7

vide

vidi interpretatio Rebardi l.° 4 variorum c. 4 et Cuiacij l.° 8 observationum c. 4 existimantium legem nostram intelligendam cc ex cuius inscriptionem, quae talis est Vlpianus l.° 67 ad edictum quo loco consultus interpretabatur edictum, quod de legatis ut in indice suo petrus fabrus et minores cronologiae testimoniis indicarunt, et constat ex inscriptione legis prima ff, quod legatorum quo edicto cavebatur quod legatorum nomine non esse vollumtate heredis occupasti id restituas. dubitaris autem non immerito poterat an edictum pertineret ad ea quae fidei commissorum nomine occuparentur, et videbatur non pertinere quia edictorum verba stricte accipienda l. 3 § hec verba ff de negociis gestis sed nihilominus illa verba edicti plenius accipi debere et adeo quae fidei commissorum nomine occupantur extendi debere docet Vlp. is verbis per omnia exequata sunt legata fidei commissis quasi ad illud edictum referantur verisimilem conclusionem efficiunt si vero generaliter accipiantur falsam et iuris preceptis contrariam

— sed hec interpretatio n.° 8

bis minus periculosa videatur graves patitur difficultates in primis enim respugnantur illa verba per omnia si uno tantum casu interdicti quod legatorum diximus exequata cc

queata cc

203

legata fideicomissis e vasio civil. loci, qui dicunt etiam illa verba l. rota referenda ee ad casum particularem illi; edicti admiti non pot. quia in illo casu singulari non, plura sed onus dumtaxat in quo ea exequatio posset videri_ 2.° quia si fateremur verba nri tis posita post edictum quod legatorum vel sub pa illius tti eam in terpretatem admitere pos tamen in pto huj. tractat. de legatis eam restitu cum tis intelligi debeat 2.um naturam sua pa l. imperatores ff de minorem adit. et cum in pto cuiusque tractat. regula generales ad totius materia cog nitionem pertinentes proponi debeant in eodem cet in pto hos titulos pro ponere exequutem legatorum et fideicomis sorum uno singulari casu receptam ver bis autem tam generalib. expressam ut quivis facile intelligere posset uni versaliter recipiendam ee ut haec in terpretatio si contineat vltiam exclusa tionem proculdubio contineat sestiriani et compositorum iuris manifestam accusationem _ 3.° et vltimo quia huj. exequationis meminit idem ulp.

in

nil quod sub condit. 8 §§ hoc edictus
ibi quia vice legatorum funguntur ff de
condit. et instructionibus, et nil quia autem
6 verso plane ff siquis omissa ca. test.
ibi contribui fidei commissa debere quasi
exequata et tamen illa ll. non fuerunt sum
pta ex l. 6 sed ex l. 50 ad edictum
et praeterea resp. agabitur illa verba legata
fidei commissis quia xus eam interpre
tationem et scribere debuisset vel fidei
commissa legatis

n° 9

Unde in tanta difficultate ego
iam olim docui isto iure digestorum fidei commis
sa exequata fuisse legatis nam cum primis tem
poribus fidei commissa infirmata fuissent
et nemo invitus cogeretur praestare idem
quod rogatus fuerat quia nullo iuris vin
culo sed tamen pudore heredum fidei commissa
continebantur natura legatorum longe melior
et praestantior erat quam fidei commissorum
sed postea quam Aug. iussit consulibus
auctoritatem suam interponere circa
fidei commissa et tandem fidei commissis
favor factus fuit ut etiam praetor crea
retur qui de fidei commissis cognosceret
xustus in tit. inst. de fide com. hered.
fidei commissa exequata fuerunt legatis
ideo aequalitas facta et aequa potentia
et de ista exequat. debet intelligi tex

nisi

Ut constat ex tex. in d. l. qua sub condit. § hoc edicto, et in d. l. qui autem Vers. plane qua eundem auctorem here. et ideo bon. fidei commissa exequata esse legatis non legata fideicommissis exeqq. declarari debet. res nec et intelligi de eadem exequatione legato.

Tum isto iure non erant exequata fidei commissis quia natura legatorum stricta fideicommissorum vero latior et benignior erat § sed non usque inst. ipsius tit. et ideo hoc iure plures erant differentiae inter legata et fideicommissa Iust. tum sua nova constit. legata fideicommissis exequavit et substulit dictas legatorum et fideicommissorum constituens ut quod deest legatis ex natura fideicommissorum et quod deest fideicommissis ex natura legatorum repleatur d. l. 2 et d. § sed non usque

N° 10 qua interpretatio nisi verissima e. nec de ea dubitari potuisset nisi obstari viderentur illa verba legata fideicommissis quia attenta hac interpretatione potius scribere debuisset vel fideicommissa legatis sed ego arbitror Ulpianum scripsisse legatis fideicommissa et errorem casus dictorum nominum mutatos fuisse et errori caussam dedisse veteres notas vel dictionum compendia quae pleni erant libri iurisconsultorum, et Iust. subtraxit inscia

55

§ penult. l. de vetere iure enucleando
nam cum extrema verba huius legis duabus
notis videlt. l. et f. scripta fuissent qq
significabatur legatis fideicomissis casibus
per errorem mutatis librarij scripserunt
legata fideicommissa. — n° 11
ex qua interpretat
in sexto insigni errore lapsum fuisse
Accursium in gla i mixtio dum ait isto
iure digestorum fideicomissa efficaciter peto
non potuisse, qui de certis fuit perlatum
ab eo citatum in textu inst. de fideicomissa
rijs hered. qui nihil minus probat
nam quod in eo dicitur fideicomissa primis
temporibus infirma fuisse quia nemom
vitz cogebatur prestare id de quo rogat.
fuerat nonc referendus ad hoc iis dige
torum et mediam iurisprudentiam sed ad ius
antiquius quod vigebat ante D. Augus
tum ut constat ex eius littera — is tn
plures, qui glam nram alitermiter
pretantur videlt efficaciter peti non potuisse
quia non petebantur iure actionis sed off°
iudicis atque ita exponit Ornus quem
secuntur Silvericus ad fin. Bals. Cast.
Paulus Camar. et Imnolla columna 1a
qua expositio nonc ex mente glosa, ut
ostendit Salob. de nigris fr. n° 12

– exqa tn colligiar singularis dra
inter legata et fidei comissa in pro anobis
notata nam BB isto iure pro legatis com
peterent tres actiones pro fidei comissis nulla
actio competebat sed tn offum iudicis
ut tradit gla verbo fidei comissos in l pe
cunia verbus ff de verb. sig. et in proo
verbo nullo modo inst. de fidei comissarijs
hered. Bald., et Sallicet, in l eos C de com
pensationibus, et rellati a Passone ins oius
nº 55 inst. de act., et in l certum
Calusa nº 5 ff de eo quod certo loco Alciat
hi nº 5 Menchaca de succes cum creat
§ 13 nº 23 – pro qua opinione
adueunt tius, quem putant contrarium
in d l pecunia verbus § persecutionis –
Sed contraria snia longe
veriorē videtur isto iure digestorum pro fidei
comisso petendo competere actionem quam
defendit Bart. hi nº 4 secunt Aret. col 2
Alex. nº 3 Jas. 14 et 45 hi et coiter
receptam testantur pilla hi nº 20 Gomez
ins oius nº 32 inst. de act. pro qua facit
tex contrarius in d l C coio de legatis in fin
l quando dies legati cedat in fin C de
usuris et fructibus legatorum in d l alcianus
62 in l lucius 90 § quis quis ff de legatis
2

2° nil si a patre q nil si rep 20 § a de leg 3° nil filius familias nisi s.a de lib. et posth. pro tuo io § fin J a de alclatis et praeterea facit quod cum post Augustus fideicomissa iuris vinculum habeant d° tit° inst. de fideicom. hered. et legatis sunt exequata x.a textus nil dici non pot. carere actione cum vilius sit here actionem quam officium iudicis ut tradit Bart. in l. i n° i ff de iurisdict. omn. iudicum — n° 14

quaestio retenta inter pretes variis modis conantur respondere ad textum in d. l. secundum § persecutiis nam pre Bpus in colum na 2 post medium unum assig nat intellectum quem sibi arrogat Crot. n° 19 et cum eo Dilia n° 20 alium assignat Alex in n° 13 quem probat Ferret. n° 21 sed improbant Alciat in n° 1 et alij — Crot.

Vera tamen interpretatio est quod textus ille non negat fideicomissum posse vere actionis sed tamen probat eius persecutionem extra ordinariam esse ad cuius rei cognitionem scien dum est olim ante constitutionem Diocletiani in l 2 C de pedaneis iudicibus officium pretoris non fuisse iudicare sed ius dicere quod diversum est l. Voluit ff de interrogatoriis actionibus l quidam s. J § proinde ff de re iud. a sta ibi l. unica C neque in sua causa iudicet vel ius sibi dicat ius dicere ciat iudicium competere x.a formam tra

ditum

at theophilo in pro inst. de mixedis actionem concedere x^a ruld inl 2 ff quod cumeo inl sisn § leganter ff de damno infecto in praee et inl, et 2 C de formulis et inlatratis actionum sublatis et iudices dare l. 1 l initemill ff de iurisdict^e in pro inst. de off^o iudicis et iudices dati cognoscebant de facto et iudicabant x^a formam a pretore sibi prescriptam et hic erat ordinarius ordo iudiciorum ut ex varijs tra diderunt duarenus inl iuris genrial § et ideo recte ff de pactis et l^o 1° disputatum c 13 et in apologia de iurisdict^e et imperio Lorras. l^o 3 miscel. c 18 Prebard. pro tribunali c 11 et l^o 1° de preiudicijs c 4, et fuit alio nio veterum ut observat Alciat. l^o 2 pare doxos c 5 unde constat in ordinarijs iudicijs pretorem non iudicasse et ideo ex^a ordinaria apellari inqq pretor non dabat iudices sed ipse cognoscebat quarat^e de bel cadli cali pr^a ff de varijs et ex^a ordinarijs cog. ut constat cal. 1 § medicos eiudem tt, quod recte aduertunt duarenus ind. apologia pris. et Otomanus de verbis iuris verbo ex^a ordinario iudicio — 2° sciendum quod post Aug. tantus fidei comissorum factus fauor fuit, ut ets pretor crearetur qui de fidei comissis cognosceret d. pro de fid. com. hered. quo loco verba

iurisdicere

ius dicere idem significant quod iudicare ut colligitur ex Old. tt.o 25 Vers.o fideicommissa ubi ait quod fideicommissa non petebantur performulam sicut legata sed cognitiones erat Romae Pretoris fideicommissarij in Provincijs Presidum Provinciarum — Unde iam facile intelligi potest mod. § persecutionis nam si pro fideicommisso competat actio tamen non petebatur performullam nec de eo cognoscebat iudex datus sed Pretor fideicommissarij petitio eius dicebatur extraordinaria persecutio — Unde constat perperam interpretes accepisse persecutionem pro off.o iudicis cum persecutio potius ad actionem referatur l. actio in personam 2 J. ff. de obligat. et act. et constat ex diffinit. actionis tradita a consulto in l. nichil aliud 51 ff de obligat. et act. et ab eis in princ. inst. de act. —

Et preterea colligitur vera interpretatio des. in l. etiam 3 J. ff de auro et arg. legato quam admirantur interpretes quatenus probat Pretorem pronunciasse sententiam non advertentes iuris consultum ibi non loqui de legato sed de fideicommisso ut constat ex illis verbis dari volo, quasi fideicommissorum § fin. inst. de singulis reb. per fideicommissum relictis Old. in frag. tt.o 25 vers.o n.o 15

Verba fideicommissorum

de quo fidei comisso pretor non dicebat ius sed
extra ordinem cognoscebat et pronunciabat
ut constat ex ult. d° tt° 25 vers° fidei
comissa

n° 16 — Quae interpretatio dificilis videtur
extare in l. cum fidei comissum 7 ff de confessis
ubi ets in causa fidei comissi iudex datus fuit
ut constat ex eodem textu ibi arbiter ad res
tituendum datus arbiter enim ille non est com
promisarius sed potius iudex datus qui alliquando
arbiter dr l. lucius titius 29 ibi affum arbitr
ff de pos[iti]s l. quicumque tantundem 7 ff de negociis
gestis l. 1 ff de pactis dotalibus nam ut datus
in iudicio stricti iuris dicitur iudex ita ets
datus in iudicio bonae fidei dr arbiter ut
notavimus in addiccione pro in primo ff de re
iud.a ad veram interpretationem illius tex
in verbo arbitros — sed respondendum quod
arbiter de quo ibi non fuit datus ad cognos
cendum de fidei comisso sed potius ad exequen
dam sententiam latam a pretore fidei comesario
ut constat ex eodem textu ibi arbiter ad res
tituendum datus, et preterea quia pretorem
de fidei comisso cognovisse et heredem condemnasse
ad restituendum tota series illius legis de
monstrat

n° 17 Videndum tamen est quae actio competebat
isto iure digestorum pro fidei comissis et dico
competere sollam personalem ut defendit

Cuman[i]s tr

Cumanis ti n° 12 quem secuntur Rita
n° 3, Alciat 2 Plogg facit tes ex
pressus in l, C Com delegis et in textu
tuo 2 J ff si servit vindicetur ubi cum
in casu in quo pro legato competit vindicatio
datur pro fideicomisso sola actio in personam
et praeterea facit quod fideicomissum assimi
latur legato damnationis pro quo sola actio
personalis competebat d l, C Com de legatis
Contrariam tamen sententiam videlicet pro fideicomissis
etiam competere vindicationem tenet Filos.a J
Romanus per textum in l ex in perfecto 2 3 ibi
vindicare J° delegis 3 in l heredi 9 2
ff de usuris — sed nunc recedentes a prima
opinione quae evidenter probatur auctoritate
Julii Pauli li° 4 sententiarum tt° 1° vers° ult°
dicentis ius de fideicomissi non in vindicatione
sed in petitione consistere n° 18
nec obstat tes in d lex
in perfecto nam verbum vindicare de quo
ibi ad diversa refertur et diverso etiam modo
explicari debet nam quatenus refertur ad
legatum proprie significat actionem in rem
quatenus refertur ad fideicomissum accipitur
minus proprie pro petitione actione in per
sonam vel condictione expetito quo modo saepius
accipitur verbum vindicare ut not. Gta
in l si peculium § 2 verbo vindicatio J°
de peculio leg° et in l per diversas Foro circa
C mandi

8.6.4.

Minus obstat textus in d. l. Cremus, nam respondet Cumanus ibi n.º 12 quod

nº 19

dum textus ille dicit dominium adquisitum fuisse ex caussa fideicomissi debet intelligi mediante heredis traditione sequitur Alciat. in dicto § vlti. ad fin. et Afflict. ibi col. 2a ab hoc intellectu recedat efficaciter probatur in l. 3 in l. aquis. § in l. Paulus alias incipit respondit in l. mulieris eq. 29 ff de vsuris quod pro rege traditur in fideicomissis fructus venire a tempore mora et necessº supponitur in eis dominium non adquiri exclusiuè legis ab eo tempore quo cedit dies fideicomissi nam si adquireretur ex tunc statim fructus pertinerent ad dominium non expectata mora qua non potest considerari nisi post quam fideicomissum peti potuit l. si pupillus, 127 ff de verb.

Pro legatis vero ipso iure

nº 20

competebant tres actiones videlicet personalis vindicatio, et hipotecaria l. quod sequitur ff de iudicijs l. cum filij, § varijs 3º ttº, l. 1, C. com. delegatis § nra autem in ipso ttº que vera difficillima est quia eæ actiones videntur prorsus contrariæ nam si dominium rei legatæ recta via transit in legatarium et idcirco competit ei vindicatio dominij videtur condictionem vel actionem in personam non posse competere quia nemo potest condicere rem suam nisi a fure l. fin. ff vsusfructuarius quemadmodum

Caueat

caueat § sic itaque discretis mist. de act., et multo minus competere poterit hipotecaria quia rei propria pignus esse non pot. l neque pignus 45 ff de reg. iuris l si reum ff de pig. act. n° 21

Cui dificultati respondet gla in d. § ita autem verbo hipotecariam in fine actio nem realem et personalem non esse contra rias q.a actio personalis qua datur pro legatis non competit ad petendus rei dnius sed tm ad petendam eius poßem xa peul in l 2 ff de condict. tritticaria sequentur Bart. Bald. et Imm. n° 3 fi, et ea ad t ipsam asserie Salob. de nigris n° 154. — sed non videtur probabilis cattu in d § ita autem ubi dicitur legatario per actionem personalem rem perequi unde sequitur non pro possessionem quia alliude res alliud eiusdem rei poss.o l si duo ff uti possidetis — Unde alliam solluetem asignat Imm. fi ad fin. quem sequentur Alciatus n° 19 Salob. de nigris n° 156 Benedict. in c Rainunt. n° 199 alliam sollucionem tradit Bart. in l 1 C com. de legatis quam probant Saxon ibi n° 4 Aretin. in d. qui absenti § fin ff sollut. matrimonio deberes in d l neque pignus n° 3 —

n° 22 Sed probabilior vid.r sollutio saxonis in l certi condicio in prin. n° 31 ff si certum petatur et in d l. 1 C com. de legatis n° 4 in l nemo rem suam futuram ff de verb. videtis dnius quod ipso iure transferatur in legatarius

esse civile pro quo est competit vindicatio l. in rem actio 24 in prin. ff de rei vindicat. vel cum res non sit legatarij de iure gentium potterit ei idem competere actio personalis ut petat sibi dari rem, quae adhuc illo iure sua non est, sequitur Gometius in § sic itaque discretis n° 32 inst. de act. Alciat. in pa. huius tti. pulcherrime.
neque huic interpretationi obstat quod dominus semper dicitur esse de iure gentium si adquiratur per modos civiles l. ex hoc iure ubi notarunt Doctores ff de iust. et iure quod acute considerat Aretin. in § 3 col. fin. ff de ttis Socin. ibi n° 15 nam id verum est procedit post quam ille qui adquisivit dominium per modos civiles obtinuit rei possessionem nam ante eius adquisitionem dicitur mere civile ut servat Bart. in d. l. in rem actio n° 1, et tradit Teophilus in § fin. inst. de libertinis — nec censeri debent contraria actio realis et hipotecaria quia hipoteca iure inducta pro legato non

n° 23

debet intelligi in ipsa re legata sed in alijs rebus testatoris ut tradit gla. verbo per hipotecariam in d. § sed autem inst. de legatis, et in l. verbo ex mutuis l. 1 Cod. de legatis sequuntur ceteri pariter ut testantur Sasson ibi n° 32 pa. 65 Neguzant. de pignorib. 4 membro 2 partis n° 158 pro qua sententia facit d. in d. l. ibi hipotecariam super ijs rebus quae fuerunt de ereditate

in res

in res mortui, et Paulo infer. ibi contra res testatoris, et rursus ib. in reb. quae attestatore consequetur, et infin. ibi cuius quae ates tatore ad eum pervenerint — sed non ineleganter tentari pot quod rem legatam contineri in hipotecariam, ut defendunt Bart. h. n.° 18 et in fin. n.° 16 C de sacrosanctis ecclesijs et recentiam ascrit Socin. h. n.° 15 pertinus in d. § pro autem dum probat ipsam rem legatam persequi posse per in rem actionem et hipotecariam neque eo casu dabitur ulla contrarietas vel repugnantia quia cum legatarius ante adquisitam possessionem solius habeat dominium civile rei legatae et careat dominio iuris gentium quemadmodum fisco persequendo agere pot. condictione poterit quod eam rem obligatam habere et agere hipotecariam nam in re propria consistit pignus quando creditori non est plene satisfactum creditori l. ex sextante § latius ff de except. rei iudicatae huius exemplum elegans poni pot. in debitor sub pignore l. 9 ff ad trebellianum —

quod vero diximus pro legatis competere res actiones multipliciter declarari debet nam actio personalis certo duas facit declarationes singulares — 1.a est ut locum habeat in eis quae alteri utilitatem continent nam si ad auctoritatem testatoris n.° 24

dumtaxat

referantur nullam obligationem seu actionem pariunt veluti si te sollo herede instituto iussero monumentum mihi certa pecunia fieri l quint, § 1 Pomponi, ff de annuis legatis l hereditas so § si defuncto ibi quis enim stricto iure ff de petit hereditatis l meminisse infra ff de manumissis test.° ratio quia legatum sollius defuncti auctoritatem respicit cui iam mortuo actio competere non potest sed quia ultima vollunptas pro lege servari debet l verbis legis ff de verb. significat. aut.° de nuptiis § dis ponat et publice interesit ut effectum habeat l i C de sacrosanctis ecclesiis si precepturus turpem caussam non contineat heres principalli vel pontificali auctoritate aut off.° iudicis compelliur ad obsequium supre ma vollunptatis d l hereditas infra et d l quint, vers.° fin unde sit plures sint heredes cum interesit cois monumentum fieri l vel quod patet 6 ff de religiosis et sumptibus funerum poss' se invicem per actiones compellere l quis consequenter § sed et cum monumentum ff familliae ercis cundae d l quint, vers.° Pomponi, ibi site heredem sollum iuncto vers.° alliter atque si coherede tibi dato

n.° 25 Unde infero veramce opinionem Paul. castrensis in n.° 1 quod si testator iubeat fieri capellam, et uno soll, sit heres

instituti,

iustitut, ad compet[e]ndum cum non com
petit actio sed iudicis officium sequiandas.
fi. n° 101 — nec in contrarium mouere
debet quod actiones pro legatis piis prin
cipaliter fuerunt introducta l. i vers° in
ib. precipue l. cora de legatis pergquam
tem acasterq. discedunt Alciat. n° 22
Pilla 92 fi quia facile est pondi intelli
gendumque de ijs, qua alterius utilitatem
continent et proprie dicuntur legata n° 90
de illis dispositib, qua ad auctoritatem scri
bentis dumtaxat referuntur Unde si testator
iubeat capellam aedificari in ecclesia vel
monasterio et eius intersit olim fieri dū
bitur civilis actio ex mente eius iurium —
2^a declaratio sit ut com
petat actio personalis ex testamento quod dispo — n° 26
sitio contineat utilitatem pecuniam stima
bilem nam si stimari non potest velutisi
heres vel legatarius grauatur filios eman
cipare pro tali emancipationis relicto non
competit actio ex testamento l. sicui legatum qui
in prin. ff de condit. et demonst. l. filius
fam. 117 § sm vulgarem ff de leg. 1° in isto testamento
tradunt imm. fi. n° 2 Alex 28 sap.
106 Pilla 96 — ratio e quia onus legati
debet commensurari ad eius commodum l. plane
94 vers° ult. ff de leg. 1° istott° l. imperator ff de
leg. 2° ff° prox° unde cum stimabile nullam
fiat proportionem ad inestimabile nullo

dubiair

civillis actio sed ex aequitate o[ri]tur officium
iudicis d. l. sicut legatum Vers.º arbitror quia
heres et legatarius accipiendo hereditatem vel
legatum videntur se sua sponte obligare ad
obsequium suprema voluntatis ut recte tradit
Alciat. h. n.º 22

n.º 27 nec movere debet quod lot.
quis gravari libertatem prestare suo
proprio et pro hoc gravamine competit actio
l. mulier 22 § nonc dubitandum ff ad
treb. tradunt dd. in l. in generali 69 ff de
verb. sig. et tamen libertas inestimabilis e
l. libertas 107 ff de regulis iuris — in qua
difficultate relinquit cogitandum Crot. h. n.º
52 — sed respondetur facile lot. quod dominium
quod dominus habet in servo e pecunia estimabile
et ideo vallet onus in iunctum de servo ma-
numitendo idem de civis domino amitendo pote-
stat in filio pater non habet dominium sed patriam
potestatem quae omnino inestimabilis —
quae addendum e contrario quod si relinqua-
tur res inestimabilis et imponatur gra-
vamen pecuniarium non valebit d. l. plane
94 § fin. 1.º ibi. et tº quia loquitur de
iure patronatus, quod est inestimabile l.
nullis § fin ff de prescriptis verbis —
actio vº realis ele-
ganter declarari debet 1.º ut locum habeat
in legato certa s[ol]utio nam si sit quantitatis
propter incertitudinem non pot. transferri

dominium

dnium argo tex in l. 3 § incerta ff de adq. poss. nec competere actio in rem quod intelligendum est quando quantitas legatur in genere nam si legentur certa nummorum certorum veluti centum qui in arca sunt dominium transfertur et competit vindicatio l. 1 § si decem ibi et ipsi viae decem vindicabuntur ff ut legatorum nomine, quia tunc non censetur quantitas sed certum corpus l. talis scriptura 30 versu item si legetur ibi corpus legatur l. plane 34 § si eadem res versu sed hoc ita l. se dicere § si l. si servus legatus 111 § quicunque tot 51 J.a idem etiam dicendum in legato generali vel alternativo nam si electio sit heredis antequam eligat non dabitur legatario vindicatio argo tex in l. huiusmodi 84 § Stichum fr. ne iudicium fiat illi socium et herede aliam rem eligente quamvis eadem vindicatio competat quando electio est legatarii d. l. plane 34 § si ita d. l. si servus legatus § cum homo J.a 2o declarari solet hereditaria actio realis, ut locum non habeat in legatis taci[tis] in quibus dominium non transfertur ibsoiure ut probare videtur tex in l. servum filii 6 § fin. J.a isto ti. ubi d. usumfructum legato

additur

non transiit ipso iure sed prestandum esse
ab herede et tn̄ legato vsufructu fundi tacite
vidr relict; adit; ad eum quando alias lega
tarius vti frui non pot. l. 1 § 1° ff si vsusfruct;
petatur quo arg° cam sniam defendit Bart.
hi n° 12 et receptam testatur Jasson n° 6.
Rita ss socin; 1° hi Cepola de servitutib;
vrbanorum c. 21 n° 2 — sed 2ria snia videl.
q; in legatis tacitis ipso iure dnium transferri
et vindicationem nasci defendunt Cuman; et Aretin;
in d l servus filij § fin Alciat; hi n° 28
Menoch. de success. um creat. § 17 n° 110 —
pro qua 1° facit taciti et expressi eandem
esse virtutem l cum quid ff si certum petatur
— 2° facit tex in l stipendium [illegible] § 9 fundum
1a isto tt° ibi et servit; ipso iure — neque
obstat tex in d l. servum filij § fin nam adit;
ibi ipso iure ideo non transferatur quia tacite
vidr relict; ab herede qui eum prestare
non poterat in alieno fundo cum dnium eius
translatum fuerit iure legati in legatarium
qui non fuit gravat;, vt constat ex littera
illius tex ceterum si vicin; fund; legat; non
fuisset et penes heredem remansisset adit;
ipso iure transiret cum vsufructu fundi —
n° 30 in novissa autem actne hipotecaria
aduertendum e valde controuersum fuisse an
isto iure digestorum locum habuerit vel noue
introducta fuerit a Justiniano, et ipso iure
cognitam, et legatarijs datam fuisse probatur
in l creditorib; et vers° legatarios ibi here
pignoris causam ff de separat. pro quarum
eam opinionem defendunt Bart. hi n° 3
Alciat; 29 Robert; l° 1° sntiar; c 14 —

sed contrariam

Sed 3.a viam Snial videlicet hanc actionem noble introductam fuisse a Iustiniano defendunt Bitali n.o 64 Saloo, de nigris n.o 130 per tex. in l. C. cota de legatis in l. fin. infin. C. de sacrosanctis ecclesiis in § nia autem inst. ipso tt.o ubi Iust. dicit eam actionem esse noue introductam fuisse, pro qua Snia extendi sollet tex. in l. sub ostegs C. ut in possessionem legatorum et in l. 2 C. qui potiores in pignore habeantur inqq. fuisse concederetur pretorium pign. si tacite a lege fuisset inductum et prioritas pignoris non consideraretur respectu eius temporis quod legatarius per pretorem in possessionem inductus, sed potius a tempore mortis —

qua snia retenta respondere sollet ad textum in d. l. creditorib. intelligendum esse de pignore pretorio ut tradunt Armonti n.o 103 Corne. in d. l. 1 C. cota de legis premisso ad eius solutis explicationem creditorem conditionalem pendente condit.e non habere petendi cautionem a debitore, et consequenter non posse petere se mitti in possessionem bonorum debitoris non prestantis cautionem l. penult. ff qq ex causis in possessionem catur nisi iusta caussa interueniat veluti si debitor suspectus sit de fuga vel dillapidat bonorum l. in conditi omnib. 4 ff de iudiciis l. si cre ditores ff de priuilegiis creditorum 2o quod iuris pticu intelligi sollet tex. in d. l. creditorib. 4 qdo in herede debitore aderat alliqua suspectio propterquam legatarii missus fuit in possessionem bonorum hereditariorum, et ea obtinuit iure pignoris pretorij — sed hec interpretatio diuinatoria e, et ideo non puto recedendum a prima opinione Bartoli, quod euidenter probatur in d. l. creditorib. et in l. cum fillio § varij ia tt.o pro e.o ibi varijs actio et paulo inferius ibi pluribus actionibus, quae verba vix

ad duas follias

refcruntur per ea quae tradit Rebuffus l. ligo 25 ff de Verb. sig. — neque obstat tex. in d. l. 1 C. Comm. de legatis ubi Justinian. nobis concessit actiones hipotecariam quia tex. ille de novo induxit eam actionem in legatis damnationis pertinendi, modo et ms dei omissis particularib. nam in legis Vindicationis etiam isto iure locum habebat — quae interpretatio colligitur ex tota serie illius legis et manifestiss. probatur quia in eodem tex. et in eadem orat. dicit Justinian. se praestitisse actionem in rem vel vindicationem et tis isto iure procul dubio competebat pro legato Vindicationis unde quemadmodum intelligimus Justinianus nobis praestitisse actionem in rem in legatis quae non erant vindicationis ita etiam necess. intelligere debemus in eisdem concessisse hipotecariam et eodem modo intelligi debet tex. in d. l. fin. C. de sacrosanctis ecclesijs in fin. et in d. § nostra autem inst. isto tex. ut constat ex illis verbis omnib. legatis una sit natura et ibi et lo legatarijs id praesequi non tantum per actiones personales sed etiam per in rem et hipotecariam —

Nº 89 ex qua interpretat. colligitur altera singularis declaratio quod isto iure tres actiones solum competebant pro legato Vindicationis nam pro alijs dabatur unica actio in personam l. 1 C. Comm. de legatis ratio erat quia ex solo legato Vindicationis dominus isto iure transibat in legatarium ex alijs v.º non poterat transire antequam heres praestaret legatum vel legatari, aliter obtineret v.º intelligi debet tex. ins. at. tio ff de furtis in s. si tibi homo 88 § cum servus per eis isto tex. in l. legus 82 § 1 at. tit. 1 cum similib. qq. probatur dominus rei legatae recta via transire

in legatarium

in legatarius intelligendum esse de legatis vindicationis non de ceteris generibus legatorum — n° 32

De illo tamen dubitari solet a quo tempore dominium rei legatae per vindicationem in legatarium transeat nam a morte testatoris transire probare videtur textus in l. a titio ubi textus dicitur recta via transire in legatarium quod intelligendum est etiam si sit ignorans secundum Bartolum ibi § surdo [illegible] de legatis 2 accedit textus in unica § in novissimo C. de caducis tollendis ubi dicitur diem legati cedere a morte testatoris. Sed ex contrario dominium rei legatae transire in legatarium a tempore aditae hereditatis probat textus in l. si ubi homo §§ § cum servus [illegible] isto titulo in dicta 32 [illegible] in l. cum legatum 1 § ff quando dies legati cedat in l. et eleganter § item si servus ff de dolo in l. huic scripturae ff ad l. aquiliam. — Sed neque ab adita hereditate vere dominium transire in legatarium sed a die agnitionis legati probat textus in d. § cum servus ibi in glossa [illegible] et Paulo inferius ibi eius esse intelligitur, subposito ad inductionem quod verbum intelligitur denotat in proprietatem et fictionem l. qui a servo in fine et ibi glossa ff de obligationibus et actionibus § sed si velit in fine de excusatione tutorum 2° facit textus in l. Labinianus ff de servitutibus et in l. huiusmodi § aedes [illegible] isto titulo quae probant aditae hereditatis confundi servitutes quas prediis testatoris legatum debebat predio heredis quae confusio non potest induci nisi stante aditam hereditatem ante agnitionem

legati

heres fieretur d[omi]n[u]s fundi legati, et utriusque fundi d[omi]nium ad eundem perveniret.

In qua difficultate co[mmun]is resolutio e[st] d[omi]nium rei legatae a die aditae hereditatis transire in legatarium vere, ficte t[ame]n transire a temp[o]re mortis testatoris quia heres quandocumque adierit hereditatem retro intelligitur adiisse a temp[o]re mortis l. heres quandoque § 1 ff. de adq. hered. — illud t[ame]n d[omi]nium, quod vere et ficte adquiritur dictis temporibus, e[st] revocabile, nam si legatarius repudiet non censetur adquisitum atque ideo d[ici]t[u]r e[ss]e in suspenso in d. § cum servus et ultima dicitur d[omi]nium irrevocabile adquiri a tempore agnitionis legati quam distinctionem tradit glo. in d. § cum servus, et co[mmun]is, quam resolvunt Salon ibi n[o] 3 Cobb. in c. Rainuntius § 1 n[o] 1 Peralta in d. l. o[mn]ia n[o] 20 Petrus Surdus reg[ul]a 207 Corrasius in d. l. a Titio n[o] 7.

n[o] 34 Sed haec doctrina in totum vera n[on] e[st] quia d[omi]nium rei legatae a morte testatoris ante aditam hereditatem nec ficte transit in legatarium ut 2a co[mmun]em defendunt Fulgos. in l. sed a tamen § 1 ff. quemadmodum serv. tutis amittantur Cravetta in l. si his qui pro emptore n[o] 25 ff. de usucap. Corrasius in d. l. a Titio n[o] 7 quod evidenter probatur 1[o] ex text. in d. l. huic scripturae ubi d[ici]t[u]r servo vulnerato

ante

ante aditam hereditatem teneri haeredem actione legis aquiliae, quae in hereditate remansit legatario cedere. Unde necess° sequitur adit° sequuta legatarius non fingi retro dominus a morte testatoris quia cum idem observetur fictio in casu ficto quod veritas in casu vero l. filius quem habere ff de liberis et posth. non fuisset necess. cessio sed legatarius suo iure actionem habuisset — 2° quia consulti ubique docent dominium transire in legatarium ab addita hereditate, et nullo iure probatur transire a morte testatoris nec ficte

neque obstat tex. in l. a titio ff de furtis cum similibus, qq. probatur dominium recta via transire in legatarium quia verba recta via significant dominium rei legatae nusquam fuisse factum heredis 2° tex. in l. legatum 82 j° tt° 1° et in l. peculium 11 § sed et si creditor ff de peculio non significant transire dominium a tempore mortis sed potius ab addita hereditate non expectata traditione heredis, ut optime interpretantur Cuman. in l. servus filius § 1° et in l. servo legato in pr° j° isto tt° Cobb. ubi s[upr]a n° 7 Baldus in § 1° inst. isto tt° Castan. lib. 1° quib. iuris c. 14 — neque obstat tex. in l. unica § in noviss° C. de caducis tollendis quia dies legati licet cedit a morte testatoris quo ad transmissionem non vero quo ad adquisitionem dnii, ut optime declarat glo. verbo cedere in d. l. unica § cum igitur, quam sequuntur interpretes coiter — n° 35

neque obstat tex. in l. heres quandoque de adquirenda hereditate quia licet ea fingat heredem adeuntem retro adisse a tempore mortis non fingit legatarium retro rei legatae dnum effectum fuisse nec sine lege induci — n° 36

pot. fictio

Bart. in l. si his, qui in Emptore n° 23, et 29 ja de Usucapionib. neque movere debet quod in ducta fictione heres intelligitur addisse a tempore mortis, et ex dicta fictione que legatarius retro dominus facit dominus medij temporis inter mortem, et additionem erit heredis d.a auth. in d. l. legat. et in d. l. peculium § sed et creditor quia facile respondi fictionem legis heres qdo quae non habere locum in re legata quia cum dominus iam sit transllatus in legatarium extremum aquo e' inhabile et ideo non pot. fictio locum habere l. penult. ja rem ratam haberi

Unde dominus rei legate recta via transire in legatarium non a morte testatoris vere vel ficte sed ab addita hereditate vere et proprie de cavendum erit a Pero de Vela practica relato a Mio Cumano Imm. sass. et aliijs in l. huius modi § ades ja post. et ab aliijs existimantib. non transire dominus rei legate in legatarium ab addita hereditate per textus in l. stati; homo § cum servus ibi intelligitur, et in d. l. huius modi § ades post. in Papinian. alias incipit in dib. ff de servi tutibus, qq. facile respondeibit. et primo ad textus in § cum servus respondi quod verbus intelligitur plerumque et maxime in ijs, qua iuris & e' veritatis expressivus x a ca que notuum in l.a huius tt' lt. que tradit Bald. in l. bona memoria ad fin. de apellatb. et plan. respondeatur potius illum loqui qdo legatarius acceptavit legatum ut constat ex aliijs si non repudiavit et tunc proprie stat verbus intelligitur et significat fictionem quia legatarius post agnitum legatum ab addita hereditate fingitur dominus rei

Vocabilles

irrevocabilis quia dominus, quod ante habebat tamen erat revocabile. Vel idem tes in illis verbis in suspenso est intelligi debet quantum ad adquisitionem irrevocabilem quia pot. legatarius repudiare legatum nam quantum ad adquisitionem irrevocabilem non est in suspenso cum ab addita hereditate dominium sit legatarij.

ad textum vero in d. § aedes et in d. l. Pamiani. quibus probatur additione hereditatis confundi servitutes respondere conantur interpretes varijs modis, ut constat ex ijs quae tradiderunt Sassoferr. in d. § aedes n° 2, et Franciscus Corrasius in d. l. Pauiniani n° 4 et 5 - sed planissime et sine ullo scrupulo respondere pot. loqui de legato damnatis in quo dominus non transit recta via in legatarium sed traditione heredis opus est unde cum additione hereditatis utriusque predij heres efficiatur dominus necesse est servitutes confundi, l. 1 ff quemadmodum servitutes amittantur l. quidquid in fin. ff comm. prediorum cum res sua nemini servire possit l. ut fuit ff si usus fruct. petatur l. in re pot. ff de servitutibus urb. et hoc non est divinare sed terminos habiles constituere ex ... in quinto tit. 20 ff de tit. 4 — n° 38

sed ut revertamur ad actes competentes pro legato de quo nunc in isto nota fuit disputatio advertendum est quod iure antiquo in hoc inter genera legatorum longa differentia fuerit et pro leg.° — n° 39

Vindicatu

tres Pro leg° V° damnatis Vnica actio com
peteret nobo tn iure Iuston. sublatis differentijs legatoy Vindicatis et damnatis et
exequatis legatis et fidei comissis nobe. Constituit Pro oib, legatis Vindicatis damnatijs
persinendi modus et per perceptionem
et Pro fidei comissis Particularib, competere
tres actiones realem Personalem et hipotecariam m l. i C. Cõia de legatis
Denique obseruandus e' quod legatarij
et fidei comissarij qq competentes actes
nonp oss' eas cumulare Vel oib, simul
Vti sed alteram eligere debent l cum filij,
§ Varijs j ᵃᵒ tt° i lege hui, modi § fin
j ᵃᵒ isto tt° Perquaz veras eam sniam
receptam testantur Alex. ti n° 3°
Jacobus de nigris n° 152 sed de rat. dubitari solet et Bart. in d § Varijs existimat nullam aliam reddi posse, nisi dicam sic constitutum fuisse x ᵃᵒ l nonoium ff de legib, sed, smm.
in d § Varijs duas asignat — Primac' quod ista actiones compatibiles sint origine incompatibiles ss' exercitio, et ideo non admittitur earum
cumulatio x ᵃ regullam tex m l. i C de furtis
— sd hec ratio Vera non e' quia ista actiones
et exercitio incompatibiles ss x ᵃᵒ ca qua
j ᵃ resol Vim, — Vnde Probabilior e'
2ᵃ ratio quod hec actiones competunt ad eandem rem, et nascuntur ex eadem caussa
legati et exercentur inter easdem Personas
et ideo snia lata in Vna Parit exceptionem
rei iud ᵃ in allia l cum quaeritur cum seqq
ff de except rei iud ᵗ et si actiones diuerse
ss'int

sint [?] de eadem [?] eodem tt.° et [?] cor[?] [?]
impeditur cumulatio ex reg.[?] [?] in [?] fundi
et in fundo ff de excep. — n.° 41

Sed 3.a sententiam insurgit Jasson in
addit. ad Boraius in [?] n.° 3 inst. de leg. is
contendens legatarios et fidei commissarios has
actiones cumulare posse [?] in [?] nra
autem inst. eodem ib. liceat legatariis non
sollum per actiones personales [?] per hi
potecariam, et in rem et in aut.° de fideiussi
soribus [?] id neque ib. sive ambabus uti
maxime ex quo interpretes [?] colligunt
actionem personalem, et hipotecariam cumulare
posse simul in eodem libello ut tradunt Roman.
[?] 240 Castrensis [?] 44 n.° 2
[?] 2 Guido decis. 108 ratio quia vid.
agi quasi contra diversos nam personali
actione convenitur quis quasi debitor hipo
tecaria vero quasi quilibet possessor rei obli
gata x.a [?] in [?] 12 [?] ff ad exhi
bendum — sed non e recedendum a loqua
evidenter probatur in dictis iuris neque
in contrarium movere debet [?] in [?]
in contrarium [?]
nra autem quia intelligendi e ut illa
tres actiones competant quo ad facultatem
agendi sive persequendi ~~[?]~~ una tn
rasp dis posito legati exequenda sit ut
constat ex [?] ibidem — neque
obstat [?] in aut.° de fideiussoribus [?]
quia specialiter procedit in casu in quo
loquitur singulari ratione quia cum
creditor in hoc gravatur ut prius debeat

excutere

Principi Debitorem et fideiussores, quam possit per hipotecariam convenire possessores re obligata in alio re leuetur, ut actionem personalem et hipotecariam cumulari possit creditorem etiam cives ad tertios possessores agi possit xta reg. text. in l. eum qui in princ. ff. de iure iurando, sed contra hunc casum non e admitenda cumulatio actionis personalis et hipotecaria ut tradunt plures relati a Lag[illegible] no lo in l. edita nº 26 C. de edendo Boerio decis. 234 col. a [illegible]

nº 42 Sed, ut reliquas principa[les] [illegible] legatoꝝ et fideicommissoꝝ differentias [illegible] quamur explicandae, quae traditur ab Acc. [illegible] in vers. item legata ex [illegible] sumpta ex text. in § praeterea inst. de fideicom. hered. quam non obtinuisse iure ffoꝝ tradit Acc. [illegible] quem sequitur Bart. nº 4 et alij, quam resolvit Jasson nº 53 Salob. de nigris [illegible] et late defendit Crot. nº 18 - pro qua senia facit text. in l. si tibi homo 88 § [illegible] in l. codicillis 91 in princ. alias in l. liberti [illegible] § Scevola [illegible] tt. 1º et in § fin. supra de iure codicilloꝝ qq. probatur legata codicillis relicta valuisse — contrariam tamen videlicet hanc differentiam iure consultis fuisse observatam et receptam defendunt Cumanus [illegible] nº 3 Aretin. columna 3 [illegible] nº 18 Alciat. nº 1 [illegible] Nogerol in l. [illegible] [illegible] nº 55 Duaren. lib. 2 disputationum c. 9 Menchaca de successionum creatione § 17 nº 119 et receptam opinionem testatur Velon[illegible] in d. § praeterea nº 3 [illegible]

qui

qui pro hac op.ne c' ex pres. accedit etiam
tex. in l. illud § tractari ff de iure codicill.
ibi legata reliquit iunctis verbis sequentibus
non codicillos sed testamentum facere voluisse
et sententia Caij lib. 2 institutionum tit. 8 Vlp.
in frag. tit.o 25 vers.o fideicomissum Pauli
lib. 4 sententiarum tit.o 1 vers.o codicillis qui hanc
[illegible] constituunt quasi suo tempore
vigentem — neque obstant iura
[illegible] ad a in contrarium quae res pondendum
legata potuisse restringi testamento codicillis
confirmatis testamento tradunt Caj. et Vlp.
ubi supra et probat tex. in l. libertates directa
ff de manumissis testamento quia codicilli
testamento confirmati censentur pars testamenti
ita ut quidquid in illis scribitur videatur
scriptum in testamento l. 3 ff de testamentaria tutela
l. 2 § 1 ff de iure codicillorum unde cum
iura supra allegata presuponant legata
valere necessario intelligenda sunt de codicillis
testamento confirmatis quia cum in illis de alia
re principaliter agatur procedit reg. tex.
in l. qui testamento 20 ff de testamentis —
sed dubitabilius est an
hec [illegible] nobo iure locum habeat et eam
etiam iure nobo procedere et legata codicillis
relicta hodie non valere quasi legata
sed trahi ad fideicomissa defendunt Faber
et Angel. n.o 4 in d. § preterea Prun.
ti n.o 18 Jacobus de nigris n.o 25 et 35
Menchaca de successione creatione § 3 n.o
13 pro qua sententia extendunt eum in d. §

Preterea

qui cum Iustiniani sit pertinet ad iis nobus
et praeterea textus in l. 2 vers.o Ubi autem
C. com. de legatis ——— sed vel inspec. attento
iure nobo hanc diam non procedere et hodie
legata codicillis relinqui posse x.a textus in §
sed non usque inst. de legatis ibi dicta legata
fidei commissis exequare, et paulo inferius
ibi ut nulla sit inter ea dictia perquem
totem communiam defendunt Iason ad por
tium in § nihil autem n.o 11 inst. de fidei
comissarijs hered. et in s. 1 § hoc autem 1.a lect.
n.o 22 ff ad senat. C. treb. Crot. ti n.o 20
Rila n.o 19 Velon. in d. § praeterea n.o 1 ———
neque obstant in contrarium aducta nam
ad 1.um sumptus ex d. § praeterea respon
detur quod Iust. in d. § sed non usque perecu
lit suam constitutionem qua legata
fidei commissis exequavit et eorum diferen
tias substulit sed ne in limmis legum vocca
bulis permixtim de ijs agendo studiosis in
troduceret dificultatem tollicetur se de legatis
et fidei comissis separatim tractaturum ut
veteres diferentiã appareant et melius in
telligatur quod nobe fuerit pred.a const.e
inductus unde tex. in d. § praeterea necess.o
referendus c. ad iis, quod observabatur ante
nobam constitutionem d. l. 2 ut recte aduer
tit Acc. ibi ——— ad 2 vero sumptum ex
l. 2 vers.o ubi autem C. com. de legatis respondr
illa verba hoc fidei comisso quasi humariori
agregetur non significare legatus flecti in
fidei commissus sed remanente legato in sua
natura ambiguitatem decidendam esse in
naturam fidei comissorum hoc e legatus quo ad illud

dumtaxat

dumtaxat here naturam fidei commissi — seguitur 3ª et principalis dictia, quae traditur ugla ti in vers° item, post mortem heredis quod post heredis mortem inutiliter antea legabatur quamvis utiliter fidei comiti potuisset quae dictia sumpta fuit ex textu in § post mortem inst. isto tt° — id iure ff. non obtinuisse defendit glosa neu potius recepta, ut testantur pipa n° 21 Jacob. de nigris n° 28, et pro ea 1° facit quod haec dictia nitebatur reg. iuris antiqui qua prohibebatur actionem non posse inci pere ab herede nec in heredem rellata in l. unica C. ut actiones ab heredib. et contra ea, quae tradit teophil. in d. § post mortem, et praed. reg. isto iure ff. non obtinebat ut probat tex. in l. quodcumque 49 § si ita quis ff. de verb. in l. mortis causa 35 ff. de donat. causa mortis prae duxit Faber, et Ang. in § post mortem inst. de inutilib. stipulat. — sed verius est hanc dictiam obtinuisse iure ff. ut defendunt Cuman. ti n° 10 Alciat. n° 10 menchaca de successionum creat. § 17 n° 119 pro qq. facit tex. in l. si fuerit § 1° ff. de delegatis 3° et auctoritas Cajus li. 2 institut. tt° 8 et Ulpiani in fragm. tt° 25 vers° fidei comissum qui hanc dictiam referunt quasi suo tempore vigentem — neque obstat ratio in contrarium allegata quia verius est praedam regulam n° 45

antiquam

et iure ff.os obtinuisse cum Iust. dicat se eam emendasse in § post. mortem inst. de inutilib. stip. in § secutulam l. de 2ncenda et omittenda stipulatione in d. l. unica l. ut actiones ab heredib. et contra heredes inci piant — nec in contrarium mouere debet text. in d. l. quodcunque §. s. § si itaque quia aduertendum est patrem ibi non fuisse stipu latus filiæ tanquam hered. sed tanquam filiæ ut patet ex eodem text. ibi, sic heres non existat, et ideo cessat regula antiqua quæ prohibebat actionem incipere ab he rede stipulantis et text. ille elegans e' ad probandum posse patrem filio stipulari collata stipulatione in tempus quo sui iuris effectus fuerit, quod scribunt text. docet Bart. in § quod dicitur n.o 7 de verb. et ib. Jasson n.o 39 — nec in contrarium mouere debet reg.a text. in § stipulatio ista § alteri ff. de verb. quia propter affectionem personarum ex æquitate temperatur rigor illius regulæ et si non competat directa actio datur utilis. x.a text. celebrem in § Gaius §. s. infra ff. solute matrimonio idque optimam iuris rationem h.et quia stipulatio alteri facta valet q.do interest stipulatoris d. l. stipulatio ista § si stipulor quo casu cum verba stipu lat.is referantur vel intelligantur relata ad personam stipulatoris illi competit actio ex stipulatu directa, alteri vero in cuius fauorem concepta fuit stipulatio dabitur utilis interueniente cessione.

et cum

et cum in hac specie voluntas cedendi clare colligatur ex affectu personarum, et sanguinis coniunctione iurisconsulti interpretati fuerunt super vacuam esse cessionem et sine ea concesserunt eandem actionem utilem qua competeret si re vera actio cessa fuisset —

n° 46

nec obstat textus in d. l. mortis causa 35 ff de donat. causa mortis nam omissa sollutione Cumani existimantis illa verba scilicet ut post mortem promissoris incipiat exactio non esse Marcelli iurisconsulti sed nobis additamentum a compillatoribus respondendum ad textum illum non loqui de initio obligationis sed de initio executionis eius quia aliud est incipere obligationem aliud obligationis executionem l. Julianus 21 ff de iure dotium l. cum hic status 33 § sive autem ff de donat. inter virum et uxorem et sic obligatio non potuisset incipere a herede tamen executio poterat, ut probat textus in § ita autem inst. de inutilibus stip. ubi probatur valere promissionem cum moriar quia me moriente incipiebat obligatio l. qui duos 18 § 1° ff de manumissis testamento et tamen hoc casu executio necessario debebat incipere a heredes l. hereditarii 6 ff de bonis auct. iudicis possidendis —

n° 47

addit Acc. tamen in verso item legatario quaedam dictam legatoris, et fideicomissores videlicet quod a legatario non potest legari quamvis possit fideicommitti quam colligit ex textu in proemio inst. de singulis rebus per fid. relictis existimat

tamen

cam isto iure ff.orum non obtinuisse sed un
biquatam fuisse, quod tradiderunt inter Pre
tes. hic, ut testantur Sasson n.o 4 6 Lit.a
n.o 22 — Pro qua sententia facit textus in l. Gaio
Seius 12 ff. de annuis leg.is ubi proba
tur valuisse legatum a legatario relictum
— contrarium tamen videtur eam dictam obtinuisse
isto iure ff.orum defendunt Cuman. hic n.o 9
et 11 et post Aretinum et Ruinum ubi sup.
citatos sequuntur Jacob. de nigris n.o 29
Alciat. n.o 10 Menchaca de successionum
creat. § 17 n.o 130 Pro qua sententia facit
textus in l. illud § tractari ubi notat Cuman.
supra de iure cod., et in l. fidei commissum
ubi notat Bald. ff. isto titulo — neque obstat
d. l. Gaius quia quod ibi fuit a legatario re
lictum primo appellatur legatum deinde
fidei commissum ex qua varietate apparet legatum
ibi accipi in genere quatenus etiam significat
fidei commissum ex textu in l. fidei commissum 87
ff. de leg.is 3 rationem autem huius dictae assignat
Imm. hic col.a 2 in fine quam probat Lancelot.
Deci. col.a 3 aliam dedit Cum. hic n.o 11 quam
probant Sass. n.o 41 aliam assignans alii quos
tradiderunt Jacob. de nigris n.o 30 Simon n.o 98
et 120 sed verior ratio quod definitio legati
tradita a iurisconsulto in l. legatum 119 in fine
ff. isto titulo non potest convenire relicto a legatario
quia per illud non delibatur hereditas sed
magis primum legatum fidei commissum tr. a lega
tario relinqui pot. quia in eo solum atten
ditur voluntas testatoris —

idem

idem Acc. hi in vers. et in casu sentire Vidi nonc hodie differentiam inter fidei comissariam libertatem, et legatariam Vel directam in quo Coiter reprobatur Ut testantur Castrensis hi nº 10 Alex nº 16 Jass. nº 7. 3 et 74 Rita 24 et sio Coi 2º Accursius facit primo qd si libertas legatur Vel directe relinquitur servus ipso iure liber eficitur ab adita hereditate, et ideo heres non consequitur ius patronat; si autem relinquatur per fidei comissum legatarius debet eam hare de manu heredis et ideo manumissor consequitur ius patronat, §§ qui autem inst. de singulis rebus per fidei comissum relictis 2º quod servo alieno non pot. legari libertas directe l servo alieno l de ttt aria manumiss et tn pot. relinqui per fidei comissum l 2 § ff de iure codicillorum l libertates l alieno servo ff de fidei comissarijs libertatib, l servus ff de manumissis ttt § libertas inst. de singulis reb, per fidei comissum relictis — 3º quod quando libertas directe relinquitur sub diversis conditionib, disiunctim positis atendi[illegible] illa quae levior et tn si libertas sit fidei comissaria atendiatur fortior l sub direct. sis l quod traditur iuncta l per fidei comissum ff de conditºs et dem. l in libertatib, ff de manumissis ttt qq. accedunt alia dicta quas prosequuntur Alex hi nº 16 ad fin. Jasson dº nº 73 cum sequenti —

qua coi opinione retenta resultat gravis dificultas cum hodie inter nº 49

legatariam libertatem

vel directam et libertatem fidei comissariam dua
constituatur 3° reg.as eis ind l 2 l coras de leg 4
et in § sed non usque in isto ct° quam adeo magnas
esse ut mea animi nimium nusquam quies
cant asserit Sasson t n° 7 i — sed magis aliter
res considerari sollet quod aequiparatio legatorum et fidei
comissorum tamen procedit in iis in quibus circuitus est
inutilis id est in quibus heres nullam habet utili
tatem sive legatus capiatur ab ipso sive a de
functo sed quando circuitus est utilis heredi durant
differentiae ut contingit in libertate propter
nes patronatus quam solutionem post Petrum
de Ubaldo in d l 2 sequuntur Bart. et
Jasson utrique n° 3 et coeter recitiamo
darnis testamentis Sass. n° 16 Ripa 29 t
sed omissa impugnatione antiquorum qui res con
dent Cumam, t n° 5 et Sasson § 7 facille
convinci pot. quia ad exequationem non conside
ratur utilitas heredis sed voluntas testatoris
nam si ex utilitate heredis res stimaretur tamen
per fidei comissum differret a legato cum utilis sit e
fidei comissum non adquiri ipso iure sed ab eo ac
cipi si enim fuit facit suos antequam
in mora constituatur l 3 ff de usuris quos
tamen non lucraretur si adquireretur fidei comissum
legatario ipso iure l cum i, § o ff de usuris
nec admisi potest alia solutiones Cassij t n° 9
Ferreti n° 29 Balduini in § sed omnia ad fin.
inst. isto ct° — unde res condendum est quod
dua priores dicta libertatis directa et fidei comi
sariae resultant cum illa principalis quod
directa ipso iure competeret fidei comissaria

Vero

vero praestanda c. ab herede quae directa nas
citur non solum ex verbis sed etiam ex volun
tate testatoris vel contra cuius voluntatem
non potest. servus ipso iure libertatem con
sequi neque habet locum exaequatio legatorum
et fideicomissorum nam cum favore ultimae
voluntatis introducta sit l. 1 vers. si enim
testator l. 2 vers. si igitur l. cora de legis
ss. ita inst. ipsa tamen repugnante volun
tate testatoris locum non habet ut optime
tradit Bald. in l. 2 n. 2 C. ut in pos. legatorum
Alex. ibi n. 20 in fin. Alciat. n. 2
— altera vero differentia libertatis directae
et fideicomissariae quae sumitur ex eo quod
traditur § et inst. per fideicomissum
9. ff. de condit. et dem. quia magis ex
verbis quam ex mente testatoris nascitur
iam hodie sublata censeri debet etiam
utraque libertate exspectanda erit levi
ssima conditio cum id fideicomissario utilis
sit ex eo l. ult. in l. 2 l. cora de legatis — n. 50

Unde infero quod omnes differentiae
legatorum vindicationis damnationis per modum
et per praeceptionem et inusdria
legatorum et fideicomissorum quae fundantur iuris
subtilitate aut figura verborum sublatae
illae vero quae nascuntur ex voluntate tes
tatoris etiam hodie manent in correcta arg. tex.
inst. in legatis ibi necessaria non sit et paulo
inferius ibi nihil prorsus interesse l. de legatis
inst. sed hodie ibi sollemnitas huiusmodi

verborum

et ms nra autem Const.o ibi defunctors Vo
lluntates Vallidiores ec' currentes et non Verbis
sd Vollunatatis, cita. mst. istott.o ml i et 2
C. cora delegatis —

n.o 51 denique Acc. ti declarat istam
execuationem legators et fidei comissors, Vt.
non Procedat in fidei comissis Vniversalib,
nam inter legata et fidei comissa Vniver
salia Plures st diferentia — 1.a quod in
legato Vel fidei comisso Particulari trans
fertur dnius ipso iure ab addita hereditate
Vt supra Probatum se' in fidei comisso Vni
versali non transfertur ante restitutem
Verbalem l. facta 63 ff. ad trebellianus —
2.a quod legatus etj ignoranti adquiritur
l. cum Pater ff. 9 § surdo ff. de leg. 2.o Prox.o
Vniversale solius scienti et Volenti l. res
tituta 37 ff. ibi et ille suscipere, ff. ad
trebellianus — 3.a quod legatarius Vel fidei
comissarius Particularis non Pot. cogere here
dem adire, et restituere l. siquis omissa, ff.
supra siquis omissa ca. ttt. Vniversalis tn
Pot. l. quia Poterat 4 ff. ad trebellianum
4.a quod legus Vel fidei comissus Particu
lare non Vallet si hereditas non sit solvendo,
fidei comissus tn Vniversale Vtile e' l. si heres
ab eo 68 ff. ad trebellianus —

n.o 52 et Prima diferentia rationem
asignat Bart. ti n.o 8, quem sequitur
Paulus n.o 12 sd alij Poiter mi Probant
Vt testantur Aretin. ml non amplius
§ fin. Columna 1.a ff. istott.o alias rat.es

asignant

asignant Coct. n° 39 Jacob. de nigris n° 5. Simon 155 sed verat ratio quod legatus vel fidei commissus particulare tn pot. aferre comodum et non damnum l. si hereditatem 32 in princ. ff mandi, et ideo dnius recta via transit in legatarium vel in fidei comissarium particularem iure nobo fidei comissus tn universalle het anexa onera l. 1 in princ. et in § 1° Iª ad trebelianum § restituta inst. de fid. com. hered. unde ne in vit. oneribus hereditarijs obligetur noluit lex ut dnius in fidei comissarium transiret ante quam heres re vel verbo hereditatem restituat et fidei comissarius restitutem ~~hereditatem~~ acceptet quacunque ratione filius vel servus non pot. adire hereditatem nisi precedat iussus patris vel dni l. qui in aliena in princ. ff de adq. hereditate —

sed 3ª hanc resolutionem graviter obstat tex. in l. fin. § sin autem sub condit. et iuncto vers° sequenti sin autem a varijs C. cōia de legatis qui non solum loquitur de fidei comisso particulari sed etiam de universali ut constat ex illis verbis, fidei comissus universitatis vel particulare, et tn fidei comissario concedit vindicationem ut constat ex illis verbis licentiam pateat rem vindicare — cui difficultati respondet glossa ibi verbo rem vindicare tunc illum nonce intelligendum de vindicatione directa sed de util. quod dabatur, quia vera dnis nonc l. 1 § qui in perpetuum ff si ager vectigalis l. emphiteuticarij l. si mulier 3° vers° si vir iuncta l. sequenti ff de donat.

inter

inter Virum, et Uxorem l. 1. C. de donat. quae sub mo-
l. si, ut proponis C. de rei vindicat. Unde ego
soleo interpretari, et conciliare textus in l. sed
Pomponius § si de arbore 5a de rei vindicat.
cum l. adeo T. § 1. de adquirendo rerum dominio
et in l. hoc amplius § de his vers. neque
arbor ff. de damno infecto — 2o conciliare
soleo textus in l. quaerat. 9 § littera vers.
utique ff. de adquirendo rerum dominio cum §
si quis in aliena inst. de rerum divis.
sed haec interpretatio convincitur ex textu
in d. § sub condit. ibi vindicare nam textus
illud ad directam vindicationem referri
altera enim potius dicitur in rem actio utilis d.
l. 1a § qui in rem actionem cum similibus supra
citatis — Unde aliter respondet Accursius
in d. l. facta verbo potuerim ipsum et in d. § sin
autem sub condit. verbo celebrata. vers. ter-
tio dic. decissionem atque in d. l. facta correctam a
nova constitut. Justiniani in d. l. fin. § sin autem
nam si isto iure post factam restitutionem
inciperet competere rei vindicatio novo iure
competit etiam ante restitutionem quae solutio con-
vincitur non solum ex vulgari reg. a l. 3 unica
C. de inofficiosis dotib., sed etiam quia vindicatio
soli domino competit et tamen in d. § sin autem dominium
remansit apud heredem, quod patet quia
alienatio interim ab eo facta valet, et dominium
transfert ut constat ex eodem textu, et infra latius
apparebit — Unde respondendum est ante
restitutionem hereditatis dominium non transferri
in fidei commissarium neque eidem competere vindica-

dominium

x.a tuis in d. l. facta. Cui non obstat tex.
in d. §. si in autem aliquid sub condit. vers.
si in autem avaritia quia loquitur quan
do heres alienavit res hereditarias fideicommissarias
relictas, nam cum eo casu desinat esse dns
et auferat a se potestatem restituendi
cuius restitutio non desideratur, sed adveniente
die vel condit. perinde habetur atque
si ab eo hereditas fuisset restituta, et adeo legis
auctoritate fideicommissario competat vindica
tio quemadmodum competeret si restitutio vere
facta fuisset, quam inter (...) tradit gl. in d. §. si in autem aliquid sub con
dit. verbo celebrata in fin. et in l. Marcellus
§. res quae gl. magna ff ad treb. sequun
tur Bart. et ceteri ubique et recentum in
terpretationem testantur Alex. n.o 7 Jas.
n.o 17 in d. §. res quae Jas. in d. §. sin autem
n.o 6. pro qua facit tex. in l. sancimus §.
cum autem C. ad treb. unde tamen dubie
ab Afflicto in d. l. Marcellus §. res quae et ab
aliis rel. ... et Jasonem
existimantibus post alienationem requiri
restitutionem saltem verbalem quorum opinio
nem merito confutarunt Alex. et Jas. in d.
§. res quae n.o 19.

Ex qua resolut. deduci videtur alie n.o 54
nationem factam ab herede ante restitut.
fideicommissi in eo iure valere cum in te
rim non transeat dominium in fideicommissarium
pro qua sntia facit tex. in d. l. Marcellus §. §.
res quae et in l. si heres institutus ... si heres
ff. ad treb. Sed contrariam sntam probat
tex. in l. fin. §. sed quia vers. nemo et vers.
quia satis

et in d. § si autem a donatione ibi in iure tuto re Po
ceteri et Paulo infert, ibi quasi neque scripta
neque verbis fuerit celebrata — in qua diffi
cultate alt. in d. § si autem verbo celebrata
et in d. § res que, gloss. magna. dicit item nulla
quod dum Lucio herede puro rogato heredi
tatem restituere iure antiquo alienationem
valuisse x° text. in d. § res qua sed nobis iure
inutilem esse x° text. in d. l. fin. § sed quia per
quem corrigitur ius antiquum, sed heredi
sub condit. rogato utroque iure hoc non
solum vetere sed et novo valere alienationem
interim factam x° text. in d. l. fin. § si autem
sub condit. ibi melius fidem faciet —
quae dict. et doctrina quamvis veteribus pla
cuerit non intotum vera, c. quia et iure
antiquo res subiecta restitutioni pro pter
fideicommissum universale pure relictum
alienari non poterat ut probat tex. in d. § sed
quia ibi sm veterem dispositionem et in d. l. fin.
§ fin. per argumentum ab speciali ff. de leg. 4
neque obstat ante factam restitutionem
omnia iura remanere apud heredem nam
cum res in bonis heres habere non possideat sed
restituere rogatus sit absurdum est ut permittatur
ei alienatio d. § sed quia ibi quia satis absurdum
et exquisitum erit calidis. Plerumque dnis rerum
suarum interdicitur alienatio, ut probat tex. in
pro. et in § nunc admonendi inst. quibus alienare
licet vel non — nec obstat tex. in d. l. Mar
cellus § res que, nam reiecta interpretat.
eorum, qui existimant in illo illius tex. non tenere
alienationem nisi de facta et alienata s°

Voluntatem

Vollumtatem fidei comissarij in quartam insti
tari quod manifeste viollat mentem et
verba iuris consulti — res condendum e
verbis illum intelligendus esse de alienationis tra
quartam in qq. ultimo iure procedit alie
natio nam cum ex § 6. Legatario hered.
debeatur quarta s. ergo mst. de fidei com. hered.
ad fidei comissarium non pertinet nec fidei co
misso continetur et ideo alienatio mero iure
vallet — denique non obst. tex. in d. l. si
heres instituta § 1. heres ad tres quia log
tur de alienat. et manumiss. quod de facto
precessit iure tamen non tenet — docet tex. quam
resolbunt singulariter Alex. n. 6 in dis. sequa —

Ad textum in l. cum fillio istam elegantissi. explicandum a Doctore Joanne de Leon

Tex. iste re et fama celebris, et Balinianus
fiet auctorem prudentissimus et acutissimi in
genij virus merito que ante alios excellen
tem cuius laudes extollit Lucatius in m
gressu libri primi q. ss. inter frates
in explicando hoc elegantissimo tex. conuis
problemas subverem movent tette eodem
in scholijs ad
Lucatio li. 9. quos Balinianus
plurimos ... nos ex antiquis et novioribus
... professoribus verum in dagabimus deci
dendi rationem et multa forte ab aliis non
bene explicata suo priori restitue
re — ... itaque nostra legis in prioribus
verbis ea est si fillio vel servo alieno hereditas

vel legatis relinquatur patrem vel dominum in
quos potestate fidei comisso gravari posse
, ut constat ibi fidei comiss. patris vel dom. pot.
, quia est verior lectio quam altera, quae habet
fidei comiss. patri vel domino pot. , quia littera
per heram in alligg. codicib. circumferatur
n.º 1.º — Verum in contrarium obstat non esse
reco(m)prendum ut quis nihil de de(suo) erogando obliges l. sed et si 6 § fin de leg. 8
reg.º ..s in l. a bo.. C. de fidei comissis atqui
relictum filio vel servo non censeatur datum
patri vel domino l. legatum nuli de adimendis
leg. ergo fit consequens patrem vel dominus
gravari non posse et augeatur difficultas
ex eo quia relictum filio vel servo non adquiritur patri vel domino ex iudicio testatoris sed
ex legis potestate et dis(positione) l. qui ex
liberis 8 § hec verba de vulgari ubi utiliter
explicat Jason n.º 7. sed sic quod pro
comodo quod alicui obvenit ex potestate
legis gravamen in(poni) non pot. l. si ad
rogator vers. ceterum de adop(tionibus) ergo patri
vel dno onus fidei comissi in(iun)gi non pot.
Preterea quam difficultatem variar(unt) ad eam
legem dicend. rationes in ter(m)inis valuerunt in tex quas ex recept(i)o est quod (ubi) ad
quisitio fiat ex vi et potestate legis cum ea
(tamen) concurrit tacitum iudicium testatoris quia
cum lege conformare vol(uit) l. si duo 8 ff de
adq. hered. et preterea tacitum iudicium valet
gravamen patri vel domino imponi. sicut
in simili videmus in venientibus ab intestato
qui ex legis dis(positione) vocantur et tamen

quia

quia occurrit tacitum defuncti iudicium
ff. Conficiuntur de iure codicillorum, gra
uamen illis impositum valet § Prete
rea inst. de fideicommissarijs hered. l. Si titio
§ ult. ff. hoc tit.° atque ita satisfit difficulta
ti propositæ a Bartolo hic n.° 1.° quem sic ex
plicant et ubi[?] reciti testantur Socin. n.° 6.°
Ripa n.° 8 Crabetta 1.a parte n.° 65 Bolognet.
n.° 33 Duaren. hic post Paulum

sed adversus hanc decidendi n.° 2
rationem urget quod tantum modo videatur
procedere contra quia lex disponit sequendo
tacitum testatoris iudicium veluti in venien
tibus ab intestato, quos ideo lex onerare permi
tit quia eos testator tacito iudicio ad suam
videri hereditatem vocare d. l. Conficiuntur:
at vero si lex alliquid disposuerit necessario
esse observandum etiam invito testatore tunc gra
vamen nullo modo poterit vallere quamvis
tacitum testatoris iudicium concurrat ut probat
tex. in d. l. Si arrogator vers.° Ceterum ubi docet
consult. fideicommissum impositum in quarta relicta
impuberi arrogato a patre adoptivo non vallere
idque ex eo procedit quia contra lege impositum
necessitatem nemo liberalis existit arg.°
tex. in l. rem legatam de adimendis legatis
neque alliquid de suo intelligitur prestare
qui id quod debet reddit elegans tex. in l. Oneri
ex familia § Si de falcidia de legatis 2.°
Unde cum in terminis nostris tex. relictum filio
vel servo patri vel dño necess.° adquiratur
ex dispositione legis etiam invito testatore l. Placet
de adq. hered. l. adquiritur de adq. rer. dnio
iuncta l. Nemo pot. cum hoc tit.° Bart. in l. i. de
reg.a Catoniana: non debet vallere gravamen

impositum

Patri vel dno neque atendi debet eo^m cons per sonas tacitus testatoris iudicius namque quod ipse prohibere non potuit semper in dubio censetur 3^a et vel preter eius volluntatem res dificillima inst titia 8 § ad fin. ad l. falcid. Premisso ad inductionem quarta falcidia de tractionem olim non potuisse a testatore prohiberi l. quod de bonis § fin. ad l. falcid. quam vis nuperis constitutionib. id fuerit post modus immutatus aut^a sed cum testator pedes et ex sub^{ndis} descendit patrem qui per fillius et dnus qui per servus heres extitit ex iudicio testatoris non venire d. l. qui ex liberis § hec verba de vulg. non enim inspicimus cui adquiritur ex potestate legis sed pot. cui honos hitus e' l. 3 § hoc autem de legatis prestandis et ideirco quod fillio vel servo relictum e' non d. datus patri vel dno d. l. leg^{us} de admendis leg.

sed et si hec subtilliter considerata sint non e' recedendus a supradicta pot. decidendi rat. qua doctissimis preceptorib. nris in his scholis arripsit quia verius e' patrem et dnus non tm ex lege sed etiam ex iudicio testatoris capere quia testator qui scit per fillius vel servus patri vel dno adquiri videtur volluntatem suam legis dispositioni acomodare arg^o tex in d. l. si duo § 8 de adq. hered. tradit Bart. frequenti consensu receptus inst. heredes mei § cumita ad S. C. treb. vnde servo alieno herede instituto hec conditio si heres non erit ex iudicio testatoris intelligitur si neque ipse heres erit neque dnum heredem efecerit § vlt^o inst. de vulg. l. si pater 2° de heredib. instituendis, et hec

nº 3

Coniectura

conjectura Volluntatis fortiore quando Pater Vel dominus gravantur Ut in his Ille nri. tex arg° tex notabilibus in l. denique, § in terdum de peculio legato Cui ego adiungo reg. tex in § pecu Vium inst. de legatis cuius decissionem explicat Cuiatius in l. Unica § Videamus, C de rei Uxo ria act. docet itaque iuris consultus in d. § inter dum dominum qui precepit servo suo centum dare herede intelligi peculium servo legare videlicet ex eo quod ex peculio iusserat eum centum inferre — neque in contrarium obstat etiam in Vito testatore per filium Vel servum patri Vel domino adquiri quia res pondere testatorem posse impedire eius adquisitionem Vel alijs relinquendo Vel ipsi filio Vel servo cum sui iuris erunt l. si ita, § ff quando dies legati cedat. Unde qui hoc non facit tacite Videtur relinquere patri Vel domino itaque licet necessario patri Vel domino adquirendum sit id quod filio Vel servo relinquitur, ab initio tamen fuit liberum non relinquere Unde succedit regulla quod qui potuit admiere et non ademit dare in telligitur l. , § sciendum de legatis 3° exqq in terpretor textum in d. l. si arrogator Vers° ceterum dum enim quartam impuberi arrogato relictam per patrem apostibus differre ab hereditate Vel legato relictis filio Vel servo nam pred° quarta ex legis necessitate omnimodo relinquitur eo ideo etiam expressum patris adoptivi iudicium per quod huiusmodi quarta relinquitur non sufficit ad onerandum filium per fideicomissum cc° l. si arro gator Vers° ceterum. at Vero filio Vel servo libere et nulla necessitate cogente ab initio legum Vel hereditas datur atque ita fidei comicti patris Vel domini poterit propter tacitum iudicium

n° 5

sim ea, quae diximus — ex 5° tradi dificultatur consideratio, quam n° 2 atulimus ex d. l. titia, nonenim verum est quod sicut quarta falcidia olim in legari non potuit ita similiter prohiberi non potuit adquisitio quae per filium vel servum patri dno sit, iam enim diximus n° precedenti testatorem potuisse in padre servi vel filij adquisitionem veluti si allijs relinqueret vel ipsis filio vel servo sub condit. si sui iuris fuissent effecti. deinde falsum est dicere id, quod testator prohibere non potuit censeri induci contra vel preter eius vollumtatem. si enim testator contra id, quod prohibere non potuit nihil disponat in dubio credend. est se conformasse cum eo quod lege cavetur et consequenter tacitus iudicius eiusdem testatoris cuius legis dispositione concurret. neque contrarium probat difficillis text. in d. l. titia nam iuris consult. ex eo quod prius testatrix generaliter iussit ut heres quartam partem retineret deinde predia ei specialiter prelegavit, coniectatur non fieri imputationem sed integra predia heredem retenturum ex reg. text. in l. in toto de reg. iuris. quod si nihil dictum esset a testatrice tunc afirmat iuris consult. totum trientem prediorum quem heres accipit iure hereditario valet habet imputari debere nam si non imputaret totum, falcidia contra vollumtatem testatricis detraheretur hoc est ut ego interpretor contra eius mentem ex reliquo deduceretur, quoniam nisi contrarius appareat presumitur testatorem velle, ut quidquid habet heres iure hereditario in falcidiam imputet contra eius mens in quartam in primo et in vers. pro ea vero parte ff ad l. falcid. et ita accipio verba ab interpretib. non intelecta, quoniam contra legem — quod si tu subtiliter instes cur iste prediorum idest quarta pars trientis hereditarij in falcidiam imputetur, respondendum est ex eo fortassis idest veniam ne allios grave damnum sentirent fideicommissarii cum heres iussus sit absolute retinere quartam partem hereditatis, si nihil imputaret ex predijs prelegatis posset a fideicommissarijs non solum quartam eius quod [illegible] tituit, sed etiam quartam totius hereditatis et sic etiam [illegible] tionis hereditaria, quam in predijs habet detrahere et integra predia in super preciptua haberet. quoniam

absur

Leni

l. cum pater proprie de hered. qua. ut indig nis —

absurdius esset cum fideicomissarius in plus quam quartam partem eius, quod accipit tenere non possit et ideo factum e ut in quartam totius hereditatis ~~[illegible] hereditaria quam in prediis~~ quas heres fuit iussus retinere imputet quartam trientis prediorum quem iure hereditario het, ut sic verum sit dicere quartam ex omni hereditate retinere, quam sollutionem accepi a doctissimo quodam viro in his scholis ad huc tamen amplius deliberandum censeo —

item non obstat 2a tradam a nobis decidendi rationes tex in d l qui ex liberis § hec verba ibi quia non ex iudicio veniunt nam iudicium testatoris verbum ambiguum e interdum enim significat expressam volluntatem ut in d § hec verba interdum vero tacitam ut in l sed et si de legatis 3, quod probat tex singullaris in d l denique § interdum de peculio legato ibi etsi non sit legatum peculium velut legatum accipitur, quam sollutionem conatur evertere [illegible] to [illegible] de castellone rellat, a [illegible] n° 35 quia si pater vel dns venirent ex iudicio testatoris etsi tacito comprehenderentur sub illa clausula quisquis mihi heres erit 2a [illegible] in l in ~~[illegible] de vulgari~~ ubi probatur per supradicta verba quisquis mihi heres erit vocatum censeri heredem non sollum pro porte hereditaria in qua fuit institutus verum etiam pro porte que ad eundem heredem ex iure acrescendi venerat. Cum igitur ius acrescendi ex volluntate tacita testatoris introductum sit l si titio et [illegible] § sullarius de legatis 2o, deducitur per illa verba quisquis mihi heres erit intellegi etiam vocatum illum qui ex tacito iudicio testatoris ad partem hereditatis admititur et consequenter idem erat in patre vel dno dm in d § hec verba — sed respondendum videtur quod si pater vel dns veniant ex tacito iudicio non comprehenduntur sub illa

clausula

quisquis etc.ª nec mouere debet tex. ind. § sinitti
quia res Ponderi Pot. iudicium testatoris exquo
Prouenit ius accrescendi nonesse omnino tacitum
cum Per coniunctionum s.Pecies exPrimi Videatur
Veluti Per realem Vel Verbalem V.º qui Venit
Per ius accrescendi quasi substitutus dicitur d. l.s. tiraq.
6 3, § Sulleari d. de legis 2 . ego addo heredem in
Parte hereditatis scribi aut expressum iudicium tes
tatoris here in illa Parte in qua fuit institutus
idque sufficeret Vt non sollum Pro illa Parte
Videatur Vocatus ad substitutionem Verum etiam
Pro altera quæ exiure accrescendi ad eundem
heredem Peruenerat. at Vero Patri Vel dño
nullo modo Venit expressum testatoris iudicium
et ideo non continentur in illis Verbis quisquis
mihi heres erit illud obseruandum est. tum in d. §
hec Verba ibi non ex iudicio Veniunt a Tereto
fr. n.º 9 ita interPretari ide non Venientex
ttt.º, quod PlerumQue iudicium dicitur l. Vel
negare ff quemadmodum ttt.ª aPerianæ
quamVis Secte iudicium Pro Volluntate testatoris
accipiatur Vtius que Probat tex. in l. i. de legis
Prestandis ibi qui iudicia Patris rescindunt ide
Volluntatem, et ibi ex iudicio eius ide ex ttt.º
Denique non obstat tex. in d. l. legum

n.º 6 de admiendis legatis nam res Pondendum est legatum fillio Vel seruo alieno atenta Verborum
figura non esse legatum Patri Vel dño quia ibi
nominati non sunt sed benigna interPretatione
recte dici eos legatarios ex tacita Volluntate
testatoris x.ª textus in d. l. denique § interdum
de Peculio legato et nihillominus legatum fillio

fillio

fillio vel servo relictus Patri vel Dno admi
non posse quia verba non sunt apta ad adimendum,
nam si testator dicat quod fillio legavi, id patri nec
do, nec lego – nihil fillio adimit manet ergo
legatum fillio datum, et patri adquiritur si die
legati cedente fuerit fillius in potestate exqq
ab parret sup.a dictam rationem colin decidendi
ad nullum tendit ultimam esse, et satis iure defendi
posse illa vero qua ex mente Jasonis fi n.o 1.o
et Alciati n.o 7 aggdam tradita c. quod ideo
Patt. vel Dns gravari possit quia hentur pro heredibus
et representant personam filij vel servi pnec.
in dignitate restatur sotta enim non concludit quia
si pro heredib. heantur iure adquisitionis
§ item vobis inst. per quas personas l. adquiritur
1.o § 1 c. de adquirendo rerum dnio l. si alien. 64
de legatis 2.o tunc adquisitio quae facit eos heri
pro heredib. inducitur ab ipsa lege sine
iudicio testatoris ut arbitrantur auctores cuius
rationis non debet testatori permitti ut possit gra
vare patrem vel dnum, quem non onoravit –
et praeterea nullo iure probatur patrem vel dnum
representare fillium vel servum qui quamvis fictione
iuris censeantur una et eadem persona l. ult.
c. de impuberum l. si Pamphillo de oltione legata
, haec fictio sollum het locum in casib. a iure ex
pressis, et ad p.tem nram non producitur . nam si
producceretur etiam valeret legatum relictum a patre
vel a dno, quod falsum e. ut constat ex Ulpiano
in reliquijs tit.o 25 vers.o fillio –

429

nº I

Sed d. n. tex decissem. ponit Bart. in textus celebrem ins cum quidam 29 l. delegatis vel probatur a substituto exheredati legari vel fideicomitti non posse etiam si pater legata relliquerit exheredato et per mediam personam eius comodum ad substitutum pervenerit quod etiam probat tex ins qui fundum 36 § qui filios ad l. falcid. l. ab exheredatis substituto 129 delegatis 1º l. fin. in prino delegatis 3º iuncta opinione Cuiacij 2º observationum c. 32 existimantis loco verbi illius substituit in d. l. fin. reponendum esse verbum instituerit l. 7 tt. 9 p.te 6. et quamvis ut ego observo militib. in disponendo iuris sollemnitas remittatur elegans tex ins milites § proinde l. de tto militis. in milite tn testatore idem respon. subc. l. milles ita § si milles ff demilitari.

que quidem conclussio duas partes het prima que generaliter docet substitutum filij exheredati difficilis c. quia cum iure patria potestatis permittatur patri pro filio facere ttum quod pupillaris substitutio dicitur prio inst. de pupillari l. 2 ff de vulgari elegans tex ins papinianus § sed neque in pubcris ff de inoff.º ttº permittendum etiam erat ut ab herede filij relinqueret legata que filius relinquere potuisset. perinde enim ut ego adverto het. pupillare ttum

quod

quod Pater pro filio facit, ac si ipse filius sibi fecisset § igitur inst. de pupillari et cum ad substitutum pupillarem bona perveniant dm videbatur gravari posse exterga tex in l. iz sciendum de leg. 1 B. qq nonobstantib. rel. consul. obtimus. subtitutum gravari non posse quia lz favore pupilli permittatur Patri ut possit eidem exheredato substituere § non solum inst. de pupillari, non tn permittitur Patri legum a substitu to relinquere cum ex eo nulla proveniat filio utilitas sed potius damnum quia substitut. pro pter gravamen sibi iniunctum fortassis repu diabit hereditatem filij et cito in eandem rem arg. tex in l. qeria poterat eam fin. ad treb. et consequenter manebit impubes sine herede, qd non admitendum ut considerat Consult. in l. pu liani de adq. hereditate impugnat enim utilitatem pupilli, cui accedit quod pupill. exheredat. gravari non poterat l. coheredi § i § si filiae de vulgari facit regula tex in l. a beo l. de fideicomissis atque ita illustris testator ecca personam substituti here non debet qual lucrat in eo cui cum substituit d. l. qui fundum, § qui filios infirme ita doctissimi preceptores tui. n° 8

Verum cetera interpretationes hanc scrupulus mihi nascitur quia si propter utilitatem pupilli exheredati non posset ~~pupill.~~ substitut. eius gravari legatis idem esset dm quo casu filius esset institut. quod tn nemo admitet et passim frequentio extat legatorum qq substitut. pupilli heredis instituti oneratur tex difficilis in l. in rat. § quod vulgo ibi tn propterea, quod datas tabulis

secundis

in duplicib. ad l. falcidiam – demde legib. permissum est Parentib. facere testamentum pro filiis l. 2 ergo sicut pot. pater heredem filium constituere quod e plus potuit etiam heredem filij onerare quod e minus – neque obstat ratio Iuris consulti in d l. qui fundum § qui filios insim. quoniam potuit hoc locum si substitutus pupillaris ex persona filij in pubertis maneret gravatus, tunc enim patri permittendum non esset gravare substitutum cum filium impuberem exheredatum non potuerit onerare sed cum substitutus ex persona impuberis non maneat oneratus sed ex sua proprio quando pater iure patriae potestatis eum onerat non e absurdum sed iuris regulis maxime conveniens ut plus iuris habeat pater erga personam substituti pupillaris quam habere potuit in persona eiusdem impuberis exheredati in quam rem ego allego Paul in d. § qui filios vers° nec hoc contrarium ibi quia eo casu non hereditatis paterna portio, ex qq verbis constat tunc posse impuberis exheredati substitutum gravari legatis quando portio aliqua paterna hereditatis ad eum pervenerit quae si pervenerat utilitas pupilli non facit quin substitutus pupillaris gravari possit idque mihi probat text. in d. § qui filios vers° cum iudicio facit text. in l. in rat.e § ult° ad l. falcidiam dissevit Cuiatius in l. si titio § ult° de legatis 1° in posthumis recitatis ad pandectas Paulus Castrensis in d. § qui filios et in d. l. ab exheredati substituto de legatis 1° quam explicat Ant. faber l. 1° 15 coniecturarum c. 14 pagina mihi 232 — quod si subtiliter de rat.e queras respondendum e quod legata, quae in secundis tabulis hoc in testamento pupilli relinquuntur, data censentur in testamento°

Patris

Patris non simpliciter sed sub condit.e si filij ante annos pubertatis moriatur ut docet Pallinianus in l. in ratt. 11 ff. quod vulgo ad l. falcidiam in finalib. verbis, quae conditio legatorum pupillar. rerum non impedit quominus dies eorum cedat morte patris l. i. ff. quando dies legati cedat neque si expressa esset l. heredis aditio §. tractari ff. eod. et ego nova consideratione adverto quod cum haec conditio aequaliter adiecta sit substituto pupillari et legatarijs nam ut hereditas pertineat ad substitutum opus est ut ante annos pubertatis pupillus moriatur quod idem necessario desideratur ut relicta in test.o pupillari consistant: talia legata pura dicenda non conditionalia tex. Paludo. Leris in l. si dies 21 §. ult.o ff. q.do dies legati cedat. si ergo legata in tabulis relicta in secundis data intelliguntur in test.o patris dicendum quod quemadmodum onus solvendi legatorum q.do in test.o patris relinquuntur ad eum spectat qui habet aliquam portem hereditatis cum legatum sit donatio quaedam a defuncto relicta ab herede prestanda §. legatum inst. de legatis. ita et onus legatorum pupillarium toties et solum pertinet ad pupillarem substitutum quoties aliqua portio hereditatis paterna ad eundem substitutum pervenerit ex iudicio testatoris prosequitur Viglius in d. §. non solum inst. de pupillari costa in c. si pater verbo eidem filio n.o 14 de test.is in b.o neque tibi faciat dubium decisio tex. in d. §. quod vulgo ibi cum in hac parte iuris, ratio enim iuris consulti generalis quamvis dictum fuerit particulare idque probat expressius Gaius iuris consult. in d. l. in duplicib. ff. ad l. falcidiam ibi tamquam si

etea et
vigs legare

explicat Donell. l. 8 com. iuris civilis ad l.
in rat. §. quod vulgo et hinc res facit difficilis
in d. l. in rat. § si filio ibi plures substitut. sub
ducta persona pupilli revocandi sunt ad intellectum
institutionis id est intellectu perinde habendi sunt quasi
essent instituti subducta et sublata de medio pupilli
persona. Cuius modi substitutioni locum facit etiam
erudite Donell. d. l. 8 com. in d. § si filio cui adiun-
go Cuiacius l. 29 q. Papiniani in d. l. in rat.
§ si filio

n.o 9 Proposuimus supra n.o 7 exheredati substi-
tutus gravari non posse quasvis testator legata
reliquerit exheredato, quae 2.a pars conclusionis
mirabilis videtur inter pietio, ut testatur
Sasson. in n.o 4 o ex tribus rat. — Prima quia
sicut testator pot. gravare legatarium item et
heredem eius l. si fuerit de legat. 3.o — at testator
pot. gravare filium exheredatum cui legata
reliquit l. coheredi § cum filia vers. et idem
de vulgari. ergo multo magis poterit eius
substitutum gravare — 2.a ratio e. quia pater
per exheredationem irrogat filio iniuriam
l. Papinian. ibi alterius iniuria elegans Gaij
locus in 4 ff de inoff. d. l. cum quidam ibi
post exheredati iniurias. et tamen pot. filium
exheredatum pater gravare propter commodum
legati, quod ei reliquit ergo cum ad substitutum
non solum illius legati commodum sed etiam totius
hereditatis pupillaris ex iudicio testatoris a quo
honoratus e. perveniat ab eo poterit etiam gra-
vari — 3.a ratio e. quia facilius imponitur

substituto

substituto gravamen quam ei cui substituitur ut patet in filio qui non pot. in legitimariam portem gravari l. quoniam in prioribus C. de inoff. tto. et tamen substitutus eius gravari pot. per textum in sifundum de fideicomissis § fin. ja hoc tto. tradiderunt Bart. et frequenti consensu dd. vide Padillam in l. ab eo C. de fidei comissis nº 13 unde in huius rei exquirenda ratione torquentur interpretes gta in d. l. cum quidam et in d. § q. filios Bart. ti nº 1º Jason Cynus Alvericus in d. l. cum quidam Castrensis ibidem qui afirmat Imperatorem inculcare quod id in fecerat a iuris consultis decissum in d. l. milles § similles et in d. l. q. fundum § qui filius Covarruvias l. 1 in cella heres c. 17 nº 2 ubi Justinianum eo nomine reprehendit quod in d. l. cum quidam cuius iuris se iactet autorem quod aliud iuris consultos erat receptum multa in proposito scripserunt seguira in d. l. ab exheredatis substituto Socin. iunior ti nº 51 Padilla in d. l. ab eo C. de fideicomissis Mer nº 51 chaca controversiarum illustrium c. 106 nº 18 Emanuel Costa in c. si pater verbo eidem filio nº 18 de testis in 6º

Receptum tamen ratio fuit quod quando testator exheredato legata dedit et eius substitutus pupillarem gravavit sub nomine abintestatico hac formula ab herede filij mei centum aureos Titio relinquo fideicomissum vallet quemadmodum si ab ipso filio reliquisset xª textum in l. si fieri § 1º ja de leg. 3 non obstante decisione textus in l. cum quidam et iuvium simillium quoniam in eis legum vel fideicomissum non fuit relictum sub nomine abintestatico sed pupillari nomine directo quo casu non vallet gravamen sub nomine pupillari heredi legatarij xª textum in l. si de testi. 6º decis. º nº 10

si cautel. j. de legi 3º

quam interpretationem sensit gl[ossa] in verbo legata
in 2a opinione in d. § q. filios et defendunt plu-
res quos refert Emanuel 1a parte capituli verbo
eidem filio n° 18 — sed probari non pot. quia
manifestam stricte divinat[ione]m ad textus in d. l. cum
quidam et ad cetera iura similia et am[plius] ut evidens
sit inferius apparebit — 5e receptior fuit
interpretatio Alex[andri] quam defendit Acc. verbo
leg[at]a in d. l. q. fundus § q. filios ut pro p[ost]eriori odius
exheredationis non valeat om[nino] minus tamen subs-
tituto pupillari nam cum ex mera benignitate
fuerit inductum ut valeat fideicommissum relictum
ab herede heredis vel legatarii l. si fuerit vers. q.o
ibi hoc valere benignius 1a de legatis 3° non e[st]
concedendum testatori ut hac benignitate utatur
quando severo iudicio rigorem exheredat[ionis] sequutus fuit
quam interpretat[ione]m defendunt Fulgosius
in d. l. cum quidam n° 2 Viglius ins[tituti]s Rondolettus
n° 4 inst. de pupillaribus Socinus iunior fin. § 7
et § 9 et idem testatur Emanuel 1a parte capi-
tuli verbo eidem filio n° 15 — eam tamen merito
reprehendit quia cum non gravetur ut substitut[us]
exheredati sed ut heres legatarii odiose exhere-
datis nulla debet fieri ratio cum nihil habeat se
onus legati cum exheredat[ione] et a separatis non
fiat illatio l. Papinian[us] exuli ff de minoribus —

n° quare reiectis iis et aliis
interpretat[ionibus] ego in primis adverto quaestionem
istam an gravari possit substitut[us] exheredati
cui aliquod legatum relictum ab omnibus inter-
pretatoribus tractari confusam et perturbata disci-
plina rat[ion]e simul in legatis et fideicommissis in quo
insigni errore labuntur nos vero confusa

separantes

separantes in ultimis considerandum censemus ipsum exheredatum cui legatum datum non est legato gravari non posse quia non est heres sed legatarius aquo iure isto legatum relinqui non poterat xa. tex. in d.to inst. de singulis reb. per fidei comissum relictis quod similiter recipiendum est in exheredati substituto quia his legato gravari non pot. quamvis testator aliqua legata reliquerit exheredato d. l. miles ita § similes et d. l. q fundum § q filius cum similib. quia iura semper loquuntur de legato et cons ratio duplex est prima quia rationi congruit nec legis iuris etc.a per eorum substitutum testator heat quam heret meo lo cum substituit quam nadit Julian. in d.o § q filius in fine. 2a quia cum in hac spe filius non sit heres sed legatarius ut dictum est et ab herede heredis legari iuris civilis ratio non patiatur ut ait Ulp. tto 24 vers.o post mortem scrptm. in § post mortem inst. isto tt.o multo minus pat debet legari ab herede legatarij — n.o 12

exheredat. tn q cui a patre legatum vel fideicomissum datum est in ta modum cons fideicomisso gravari pot. d. l. coheredis cum filia vers.o alioquin de substituto 3o in pubertis exheredati queri pot. an saltim per fideicomissum gravari possit et in hoc articulo consistit tota difficultas in quo dm videbatur heredem in pubertis exheredati sicut ipsum in pubertem per fideicomissum gravari posse xa. tex. in d. l. si fuerit § 1o

J. de leg. 3o

quod suadere videntur tres rationes sa adductae nº 9º sed contrarium aperte probat tex ind [cum quidam, qui non solum loquitur de legatis sed etiam de fideicommissis, ut constat ex illis verbis sancim, nullo legato nullo fideicommisso huiusmodi substitutum pregravari. Unde cum Justinian, ibi moribus respondeat sm iuris regullas in hoc tantum videtur ab eis recedere et constitutio eius mirabillis reputatur

nº 18 — fuit autem in illa una ex 50 decis 6º editis a Justiniano ad decidendas veterum iuris consultorum controversias, ut apparet ex eadem tex in vers º cum igitur antiquitas vel poterat alliquis dicere quod si iure antiquo substitut. fideicomisso gravari potuisset nob. iure gravari non pot. quia legata exequata fideicomissis [l 2 C com. de legis unde quemadmodum legata inutilia censeri quoque debent inutilia fideicomissa — sed hec solutio non tollit difficultatem quia post exequationem legatorum et fideicomissorum potius dm erat vallere onus legati quam viciari onus fideicomissi; ut quod ·rius in legatis et fideicomissis eveniebat hoc fideicomisso quasi humaniori agregaretur xcrd. [2am vers º ubi autem ne ultima volluntas reprobaretur sed magis adiuvaretur xc- titul in eadem [2 vers º nemo moriens max e post nobam con stitum Justiniani in unica C ut actiones ab heredibus et in post mortem incip. isto tt º 99 probatur legata post mortem heredis relicta vallere ad similitudinem fideicomissorum

nº 19 — Unde ego dm arbitror Justinianum in ea decis e nihil nobi indixisse sed sm iuris antiqui precepta inter consultores controversias terminasse

ad cuius

ad cuius rei explicationem observandum est substitutum
filium exheredatum cui a patre legatum fuit duplici ter
fideicomisso gravari posse — 1° quasi pater
pro illo in pubere iure patria potestatis tes
tatus ea reliquerit intuitu pupillari et tunc
quemadmodum legata non valent ita nec nihilominus
fideicomissa ut optime probat post ... de
capite ... verbo eidem filio n° 12 ... qui
... filios ad l. ... quia eo casu non
hereditatis paterna portio sed legatum ad eum per
venit, et probari potest ... in ... n°
in ... eum ... — ... haered
idem ... in pubere exheredato pot.
... quasi legatarij ... et quasi testamento
principali ... patris qui ... non pro
filio in pubere disposuit sed tunc fideicomissum
valet ... in d. l. si fuerit § 1° — quo subo
sito verissima esset decissio Imperatoris et
... pupillis ... in telligi ...
loqui de fideicomisso quo substitutus exheredatus gra
vatus fuit quasi pater pro eo filio impu
bere iure patria potestatis testatus reliquerit
intuitu pupillari atque etiam intelligendum esse
patet evidenter quia in l° ... tur de
impubere exheredato cui legatum vel fideicomi
ssum datum fuerat ut constat ex illis verbis
cui nihil ... eum ... reliquit cuius substi
tuto non poterat alterius gravamen intuitu
principali ... patris esset cum in eo
... et consequenter de eius
valore fuisse dubitatione unde ... dubia
dubitatio, quam ex ... Iustinianus ... antiquitas

diverse tractavit

Ut constat ex eodem textu in vers.º cum igitur
intelligere debeam substitutum gravatum fuisse
ut heredem in fideicommiss. exheredato et eodem
modo gravatum fuisse in 2.ª parte in qua exhe-
redato legata relicta fuerunt ut patet ex
eodem in vers.º [illegible] exheredato ibi saltim eiusdem
dem modus fidei commissi habet relinquere
exgg. [illegible] eam interpretationem
quoniam [illegible] sedet necessariam quia
omnia addendas ad [illegible] in l. cum quidam
& exgg. [illegible] colligitur quod ab herede
heredis vel legatarij legatum relinquitur
[illegible] tamen relinquebatur fideicom-
missum [illegible] in l. si fuerit § leg. 1.ª
de leg. 3.º [illegible] quia heres repraesentat
primum heredem vel legatarium aut de
iure [illegible] amovente [illegible] in titulo
et heres heredis [illegible] heres
[illegible] de heredit. instituendis [illegible]
intelligebatur gravatum [illegible]
[illegible] primo heredi vel legatario quem ad
modum [illegible] relictum
a [illegible] heredem [illegible] grava
intelliguntur l. [illegible] § [illegible]
l. [illegible] 4. § [illegible] ff. de fideicommissarijs
libertatibus l. [illegible] C. de fideicommiss. — nec
movere debet quod attenta [illegible]
debebat valere legatum relictum ab herede
heredis vel legatarij quod [illegible] esse
satis

satis probatio videtur, nam facile est respondere: quod illa ratio non fundatur in stricto rigore iuris sed in aequitate et benignitate pietatis et ideo gravamen in verbo pietate sustinetur, si fuerit, primo ubi hoc valere benigniusque quia benignitas magis attenditur in fideicommissis quam in legatis, 2 ubi fideicommissa quasi humanorum loco legatis per rem usque ubi legata quam stricte concludentibus in fideicommissis benigniorem naturam in dulgeneis mihi ipso etc. et ideo fideicommissum valebat quamvis legatum inutile fuisset.

Sed 3 cum resolutione congruatur obstat difficultas mihi sed paris 6. ver. si cautelam deleg. 3 ubi tractatur. se eo heredem institutum si fecit eius dem legi heres factus eius hereditatem adeuntis fideicommissum praestare voluit et consulit respondet talem fideicommissum non valere. Cui difficultati occurrit vel respondetur ubi in l. si fuerit vers. si quis succedere quod heres hereditati gravatur nomine appellatio ibi vero in l. sed et si sic autem quando gravatur sub nomine suo proprio quo casu fideicommissum non valet quamvis gravatus efficiatur heres succedit loquam solutionem recitat etiam testamentum Jasonis in ... in Pandectis in habeant 3 de fideicommissis, et probata a lege a tt. 9 ... dixit ratio quod ubi gravamen in ... tur

sub nome appellativo in genere constat, cum gravari quis necessario et infallibiliter debeat repraesentare personam heredis a testatore instituti et qui iudicio eius habitum bona sua et ideo substinetur gravamen sed ubi gravatur quis nomine proprio non potest dici gravatum esse personam quam necessario et infallibiliter repraesentare debet primus heredem et ideo gravamen non valet quia ratio assignat gl. in d. § sic autem et satis exprimere videtur iuris consultus ibi in verbo quoniam qui fortuito ex qua ratione obligantur idem in tertium heres decissem eod. in d. § sic autem procedere quamvis sub nomine appellativo imponatur gravamen si tamen a casu vel fortuna pendeat an gravatus defunctus repraesentet vel testatorem gravet heredem ab intestato vel heredem ex testamento sui heredis quia pendet ex fortuna utrum primus heres moriturus sit cum testamento vel ab intestato —

nº 7 — Sed licet inter praedictos omnes eam in totum admisserint ex his probari non potest quia semper verius existimavi fideicommissum ab herede heredis relictum etiam sub nomine proprio valere, quod ante alios docuit Peruzzi et a Jassone in nº 54 cuius sententiam validam rationabilem esse et multas cadere in ea presumptione videtur idem Jasson pro qua primo facit generalitas text. in d. § sufficerit ibi seq. non abhor[...]

2º quod potentior est expressio et declaratio quae fit in specie quam in genere quia generi per speciem derogatur l. in toto ff. de reg. iuris

Vnde

Unde si heres heredis pot. gravari in genere a for tiori potuit gravari in specie ~ 3° qr quando testator nominat heredem heredis in specie, et sub nomine proprio magis cogitat bona sua ad eum pervenitura quas si nominet et gravet in genere, et ideo multo magis dicuntur bona ad eum venire ex volluntate testatoris, et ipse videtur vocatus et gravatus magis certo iudicio

4° facit quia hec diferentia magis in posita videtur verbis quam rebus 3° dicitur in l. 2 Cod. de legatis quia ratio diferentiae sa rell.a nihil concludit nam si heres heredis vocatus nomine proprio non debeat neces[sario] et infabiliter representare personam primi heredis =

= vel gravari recte pot. collato gravamine in eum casum quo cum representaverit arg° tex. in l. in tempus 62 § 1 de heredib. instituendis cum omnes dispositiones conferri possint in eventum conditionis §§ omnis inst. de verb. et ratio qua movetur consult. in d° §§ sicautem versº quoniam non tantum hec locum quando quis gravatur sub nomine proprio sed etiam quando gravatur sub nomine appellativo quia heres heredis gravatus appellativo nomine non minus habet heres hereditatem primi testatoris a fortuna quam gravatus nomine proprio potuit enim primus heres sua bona donare vel perdere aut allio casu fortuito amittere unde si secundus heres etiam appellativo nomine vocatus habeat bona testatoris hoc fortuna tribuere debet qua a primo herede non abstullit et non iudicio testatoris q in cuius favorem nequeat esse

neque tacite disposuit —

— qua sntia retenta non obstat tex. in d. l.

nº 18 sed et si sic § 1º quia ut ptes intelligiar sit inevitabilis evidenter ostendam eius interpretationem ptem pris adversari et admitti non posse dicunt enim interpretes testatorem instituto scio ita dixisse, si stichus fuerit institutus a scio dno, et eius iussu adierit hereditatem rogo det, cui inter pretationi illa verba iussu dni adierit hereditatem aptari non poss. nam aut seius dnus mortuus e. aut non primo casu non pot. ui vere servum adire, 2º casu si seius vivat qmandare non pot. ut mortem suam stichus hereditatem adeat quoniam iussus de vivi hereditate adeunda non valet l. siquis mihi bona 25. § sed vaub vers.º sed ego non puto ff. de adq. hered. viventis enim nulla e. hereditas l. qui superstitis eodem tt.º praeterea seius non poterat servum proprius instituere sine libertate tex. in prio inst. de heredib. instituendis unde cum iussus non requiratur nisi in servo vel filio familias l. si qs mihi bona § iussum ff. de adq. hered. retenta ptes intellectu illius tex. inepte adiecisset testator illa verba iussu eius hereditatem adierit —

nº 19 v. tex. in d. § sic autem verbo seij heres vers.º vel si dest. aliter tenebis

illum

illum interpretatur videlicet testatorem in[s]tituisse Stichum servum alienum et gravasse Seium sub condit. si Stichus institutus suus factus iussu eius hereditatem adierit qua interpretatio nec convenit verbis test. neque mihi verae et convincitur primo quia certe non apparet Stichum heredem institutum fuisse, 2° quia non apparet Seium fuisse gravatum imo verba illa rogo det. salva rat. recti sermonis potius referendas ad Stichum quam ad Seium 3° quia huic interpretationi refragatur illa ratio quoniam q. fortuito non iudicio testatoris consequitur &c. nam Seius dns non solum legis potestate sed etiam tacito iudicio testatoris consequitur hereditatem ver. legis x. ea qua s[upr]a resolvimus max. cum gravatus fuerit a testatore arg. tex. in l. denegare 3 § interdum ff. de peculio legato unde deducitur etiam refragari secundam rationem qua c. in vers. nec recipiendum solum enim aptari pot. ei gravato cui testator nihil dedit non vero dno q. tacito iudicio testatoris consequitur hereditatem 4° et ult. convincitur quia si in eum intellectum valere debebat fideicomissum nam servo herede instituto fideicomissi dni pot. [illegible] tum [illegible] et tamen consultus respondet fideicomissum non valere

Unde reiectis iis et aliis interpretationib. vera et singularis illius tex. interpretatio est

quod testator instituit Seium, deinde dixit
si Stichus servus Seij heres factus, quod non est
intelligendum a Seio si forte a Titio vel a quovis
alio iussu eiusdem Seij domini hereditatem Titij adie
rit rogo det in qua specie querebatur an fidei
comissum valeret et dum videbatur quod quemad
modum valuisset si Seium ipsum gravaret ita
etiam valere debet gravato Sticho servo eius nam
quod in uno correlativorum conceditur concedendum
etiam est in alio l. fin. C. de indicta viduitate tollenda
at filio servo ve heredibus institutis fideicomiti
patris vel domini pot. a contrario sensu ergo instituto
domino poterit servus eius gravari collato fideicomisso
in eum casum quo idem servus alij heres exti
terit — sed eo non obstante consultus respondet
fideicomissum non valere duplici ratione prima
quoniam Stichus fortuito casu et non testatoris
iudicio consequitur hereditatem — 2a quod bona
testatoris gravantis neque immediate neque
mediate ad Stichum gravatum pervenerunt
quod necessarium est ut fideicomissum valeat l.
22 § servo ibi dominus enim ideo tenetur ff ad l.
falcid. l. si alieni 74 ff de legatis 2 ibi his
ad quem emolumentum — nec obstat ratio dubi
tandi quia instituto servo gravari pot. dominus quia
saltem mediate ad eum commodum hereditatis
pervenit sed instituto domino servus gravari non pot.
quia ad servum nullo modo comodum hereditatis
pervenit nec pervenire pot. quam in terminis tamen
sentire videtur Baronius l. 4 declarationum
declaratione 5 § ex qua apparet verum illum

non loqui

non loqui de herede heredis gravato et idem doc
tinam, et dicam nitez fideicomissum relictum
ab herede sub nomine proprio vel appellativo
omni iuris auctoritate et ratione destitutam
esse, quae omnia addenda sunt ad text. in d. l. si fue
rit § 1 vers. si quis non ab herede et ad l. sed
et si sic § si autem ff de legis 3°

ex 2a vero his parte quae
in vers. ac tandemum colligitur quod si filius
vel servus instituatur et gravetur pater vel
dnus de restituenda hereditate ipsi filio vel
servo vires habet fideicomissum, quae conclusio
valde difficilis est quia cum adquisita per filium
vel servum proprium adquirantur patri vel
dno l. placet de adq. hered. l. 1a § quodcun
que ff si quis a parente fuerit manumissus
§ item vobis inst. per quas personas reste
xus adquisitionis reddere debet fideicomissum
inutile cum praestari non possit nam qui
solvit ut statim recipiat nihil agit l. q
sic ff de solutio. perinde enim haberi debet ac
si fideicomissum relictum fuisset a patre vel
a dno sibi ipsi cum pater et filius censean
tur una persona secundum nostram l. de in ... cubiculum
quod est inutile l. legatum 119 § 1° ff ...
quia idem debitor et creditor esse non potest
tunc nullum in vers. denique et in l. si quis pro ...
56 § 1° ff de fideicommissis libertatibus qq rationes legatum
relictum servo heredis non valere probat

in § am servo inst hoc tto neq. huiusmodi
legata aut fidei comissa que a patre non valent
confirmari possunt emancipatione vel manumissione
propter regulam Catonianam l. 1 ff de regula
Catoniana l. cetera 41 § 1 ff. ... d. § 1
am servo. Cui difficultati varias solutiones
assignat Acc. in verbo cum ipsis quas pro
sequitur Bart. n° 1° et late explicant Jasson
ex n° 19 Bolognet. 2a parte ex n° 11 —

sed receptior fuit 4a interpretatio quod
si pater vel dominus in pure gravat, fuerit inest
tacita conditio de restituendo cum filius vel
servus erit sui iuris, quam post dominum et
patrem sequtur Bart. in n° 2 et receptam
testantur Angel. Imm. Alex. Jasson et socii
relati a Bolognet. d. 2a parte n° 20 ad finem
pro qua sententia citari sollet tex. in l. ubi pure 19
et in l. Epistollam 31 § mulier ff ad treb.
sed reprehenduntur interpretes quia verius
arbitrantur non induci tacitam conditionem
nisi apponatur sub illiquod denotans dilationem ut
post Oldraldus relatus a Bart. in defenduntur ... a Bolog

ubi s. n° 23 pro qua sententia primo retorqueri pot. tex in d. l.
ubi pure ubi consultus fundatur in illis verbis
faciasque ut ad eum perveniat et tex. in d. l. Epis
tollam § fin. ubi repetitur idem verbus pervenire
et mediis eis fundatur illa decissio quod verbus de
notat adquisitionem cum efectu l. 2 § perti
nisse ff de hereditate vel act. vendita et perind
manifeste significavit testator fidei comissus
conferre voluisse in tempus quo filius sui

iuris

sui viris fact, Pot. sibi querere et Preterea verbum illud tacite richudit tempus mortis l. fidei comissa §. hec verba l. Pamphilo in Prin. 1ª de leg. 3º tradunt Plures resll. a Costa l. 1º selectars c. 1 nºs Marco Antonio h. nº 64 — 2º facit text. in l. filliam ; 1 1ª de auro et argento legato ubi fidei comissum relictum a fillia sua in Potestate existenti id circo voluerit quoniam verbum servandi quo testatrix usa fuit videtur in id tempus collatum fidei comissum quo sui iuris futura esset unde cessante coniectura, quae colligiatur ex verbo servandi dmc fidei commissum non here tacitam conditionem et resolvere non vallere quod in se Probat text. in l. fidei comissa §. si fillio 1ª de legatis 3º — ult.º facit quod si ea conditio tacite subintelligeretur in disponte Pot. et a Patre vel a dno fillio vel servo fidei comissum relinq. de legatis —

sed ijs non obstantib. recedendum nonc ab interpretat. Bartoli quia licet legem servo relictum a dno herede instituto non valeat nec relictum fillio a Patre instituto nisi ea pretermantur verba ex qq colligatur conferri in tempus quo sui iuris fuerit d. l. si fidei comissa in tempus quo sui iuris fuerit d.ª l. si fidei comissa § si fillio et d. l. filliam cum similib. tradendo fillius vel servus instituitur et a Patre vel a dno ex Pot. [?] herede facto eis alliquid relictum semper relictum vallet quia in ijs terminis semper intelligitur tacite conferri in tempus habille quamvis nulla sint verba ex qq ea dillatio colligatur ut Probat

quem ita explicat Bart ibi n° 2 vers° opono contra receptum ut testantur Ripa n° 34 Socin iunior n° 22 ratio quia cum testator filius vel servus heredem instituit et gravat patrem vel avus filijs hereditatem restituere constat ipse voluisse hereditatem ad eos pervenire et ipsis pervenire ad quos non solius ex vulgari regula [illegible] vathestraffad [illegible] sedetiam quia alias nulla et inne ullo effectu fuisset fidei comissus cum eadem hereditas eisdem [illegible] honorabilli institutionis fuerit relicta quia etiam voluntas habet unim clausulam omni meliori modo l cum pater § 65 filius

66 matrem ff de leg 2 ubi notarunt Bart et ceteri contra scribentes, et hac ratione videtur fidei comissus collatus in tempus habille hoc in id tempus quo filius sui iuris fuerit effectus ut optime tradiderunt Jasson ibi n° 65 Socin 1 Alciat 1° quia declaratio singullaris est

n° 25

n° 24 eam tamen impugnat Castrensis ibi n° 15 Cumanus n° 7 et post Aretinum Claudius et Romanum a se citatum Marcus Antonius n° 60 Socinius iunior 103 Gobeanus libro 1° variarum lectionum c 32 contendentes etiam in hac specie non videri collatum fidei comissus in tempus habille nisi verbis exprimatur. moventur Primo per arguentum in vers° fin in quo fuisse testator expresisset tempus mortis sit semper sub intelligeretur et preterea subponit [illegible]

quod

quod si filio instituto rogatus sit Pater
res restituere fideicomissus post mortem cen
seatur conditionale et non transmissibile
quod falsum esset si predicta conditio subin
telligeretur ut textus vult quia expresso
conditionis quae tacite inest non facit relictum
conditionale l. 3 § 1 ff. de test. tutel. 2º Per textum
in d. l. filiam de auro et argento legato qua loq.
tur in eadem § pre. in qua filia instituitur
et gravatur Pater eidem fideicomissum restitue
tare, quod vallet propter servandi in aequi
[...] quo cessante contrarium erat dicen
pressum — 3º Per textum in l. quidam ita 25 § si servos
ad treb. ubi a contrario sensu probari videtur
non valere fideicomissum nisi relinquatur cas
servis liberis —

25 qq. tamen nonobstantibus, recedendum
non est adversus dicta doctrina Bartoli, et textus
nec movere debet prius argumentum quia
in finali parte huius textus conditio alio modo
exprimitur quam tacite inerat namque ta
cita conditio textus restituendum erat fideicomissum
filio quocumque modo sui iuris effecto sed
cum gravatur pater post mortem suam filio
emancipato vel alio modo sui iuris efficiatur
non tenetur pater ante mortem suam fidei
comissum restituere ut docet Bart. hic nº 10 ad
finem receptus ex Socino iuniore nº 102 quidquid
sentiat gl. ... ad finem quam defendunt
Alex. nº 10

Amon 2 q. st.e n° 22 ostendentes etc. in d. Pre-
nu tenori Patrem restituere filio alioquovis
modo succuris effecto Per text. in l. mulier 22
J.o ad treb. et in l. 3 C de institutis et substitutis
quia iura movere non debent cum loquantur
quando extraneus gravatur filio restituere post
mortem Patris quo casu presumim, ideo differri
fidei commissum ne ea persona filij Patri queratur
Unde si habeatur emancipationem iam Patri queri
non potest. Videtur in d. leta conditio et verisse
diem restitutis ea mente testatoris sed quando
filius instituitur et Pater gravatur eidem he-
reditatem restituere post mortem suam cessat
pred.a presumptio quia testator presumpsit
Patri querendam esse hereditatem, et ideo tunc credi
mus in favorem Patris collatum fuisse fideicomi
ssum post mortem suam x.ta regullam text. in l.
cum tempus 17 J.o de regulis iuris —

n° 26. Neque obstat text. in d. l. filiam
quod in vers.o Claudius iuncto Patrio destruere
Videtur s.a dictam doctrinam — sed respondendum
in d. Pre. illius text. filiam fuisse institutam
et Patrem substitutum unde redeuntem filia
Pater non efficitur heres rat.e potestatis sed
rat.e substitutionis et perinde est ac si a Patrio
fuisset institutus l. fin. § 1° ff. de vulgar. l. in
rat.e 11 § si filio J.o ad l. falcidiam sed ubi
Pater a Patrio instituitur et gravatur fideicomisso

prestare

Prestare filio non valet nisi ad ponantur verba ex qq ad pareat conferrim in tempus quo sui iuris fuerit effectus l. fidei comissa § si filio de legatis 3° cum similib. ergo optime fundatur consultus in d. l. filiam verbo servandi, quod denotat dillationem

Denique non obstat tex in d. l. quam iter. § si servo, ff ad treb. in cuius explicat. latorant Socinus iunior n° 10, Simon 2a p.te cap. 108 sed res pondendum ex illis verbis cum liberetur per argumentum a contrario sensu solum deduci quod si constiterit testatorem velle statim res titui fidei comissum tunc erit inutile ex reg.a tex. in § an servo in st. de legatis ex qq. apparet satis iure defendi posse supra dictam interpretationem Bartoli et bem. quia habet in hoc tui fidei comissum habere tacitam conditionem et dillationem in tempus quo filius vel servus sui iuris fuerit effectus quamvis id a testatore non exprimatur

Sed ultra omnes non ineleganter dici libet in sp.te hoc quod si fidei comissum non habeat expressam nec tacitam conditionem vel dillationem et idcirco non valeat manente filio vel servo in potestate valebit tn, et effectum habet eo postea emancipato vel manumisso non obstante reg.a Catoniana quia hi habeat loc. cum in legatis l. 1a ibi idem legatum ff eodem non habet locum in fidei comissis ut docet gl.a in l. 3 in tit. ff de reg.a Catoniana probat in l. 1 sed si filii fam. 7°

de legib. 3

l. ag. i. § si Pater et in d. l. q. d. si ita § si sic. qui ad treb.

si Patr. ob. hereditatem defunctus adijciatur et reliqua uno s. l. iz tu pro feruntur

n° 29 Unde infero interpretationem ad text. in l. si de Portati servo § de legis 3° dum probat valere fidei comissum relictum servo de Portati et fisco adquiri nisi cum de Portatus vivo testatore alienaverit vel fuerit restitutus quia tunc ad illum vel ad novum dominum pertinet q. valde difficillime primo quia in servis quod atinet ad ius civile pro nullis habentur l. quod atinet de reg. iur. in insti. tu. in pal. legata et fidei comissa cassere quia test. factio cum eis ex personis dominorum introducta est ex quorum capacitate tollatur servorum incapacitas l. non minus § 1 l. a de heredib. instituendis l. si mihi, per text. a sequenti § reg. unde cum domino non sit test. factio relictum non valet l. servum meum l. a de heredib. instituendis at cum de Portato non est test. factio l. i. C. de heredib. instituendis quia non est civis romanus l. q. d. am ff de poenis sed peregrinus l. sed si hac ff de in ius vocando ergo fidei comissum de Portati servo non valebit 2° quia de Portat. habetur pro mortuo l. a 15 Denuo ff de 3° tabulis et ideo relictum de Portato pro non scr. pro habetur l. a ub. notant Bart. et ceteri Dotr. scribentes C de hered. insti. ergo fidei comissum relictum servo de Portato non poterit ad fiscum pertinere sed remanebit in hereditate l. unica § in primo C de cad. tollendis l. si in metallum ff

ff de iis quae pro non scriptis habentur — 3° quia
cum fideicomissus al pro in persona servi de por
tati non valeat non debet ex post facto conva-
lescere servo alienato vel dño deportato restituto ex
regula Catoniana relata in l. i.a eiusdem tit. —
pro qua difficultatem varia inter pretationes
asignantur ad illum textum sex enim retulit et alias
date confutavit Alex. in d. l. i.a C. de heredibus
instituendis, et alias prosequitur Jasson ibi n.° 3°
vers.° contra hoc et Alvar. Aquirrius in d. l. i.a an.°
ff de verb. Bolognetus 2.a pte huius legis n.° 181
et tandem Jasson vers.° fatetur ad illum text. vix posse
responderi

Sed ego in tanta difficultate pro illius l. interpretat. premitto in extraneis heredibus tribus
temporibus requiri test.i factionem videlicet test.
mortis, et addita hereditatis § in extraneis inst.
de heredum qualit., et dicta id tn cum non habeam
test.° in illis qui militari privilegio deportatum
et fere omnes qui test.i factionem non habent heredes
instituere pot. l. idem e.i P. alias in cepit neque
enim i.4 vers.° et deportati l.a de militari test.
et non obstante reg.a Catoniana effectum habet ins
titutio si mortis tempore in civitate inveniatur
quasi nunc data hereditate d.° vers. et deportati
ibi sed si mortis, ratio est. quia in test.° militis reiecta
iuris civilis subtilitate sola voluntas expectatur l. i.a l.a de militari test.° unde cum in fideicom
missis sola voluntas expectetur l. Venuleius ibi sola
enim j.° § sott.° l. cum proponebatur j.a tt.i i.° de portati

servo

fideicomissus relinqui poterit et effectum hebit si cum
de portatus vivo testatore allienaverit vel fuerit
respiratus xa tus in d § side portati servo quis pe
cialliter procedit in fideicomisso ex dicta ratione
et non het locum in legatis in gg diversa militat et
iuris subtillitas ex pot ratur § sed non usque inst.
is tolt o proqua interpretatione io facit quod li sto
iure allieno posthumo in utiliter legetur § post-
humo inst. is tolt tri fideicomissus posthumo vel
heredi posthumo relictus valebat d l penult. in prio
ja isto tt o vb. ibi reddit rationem in verso sollo
enim l 2 in prio sive de codicillorum quasi tunc
datus videretur cum natus et heres fuisset —
2o facit quod si fillius fam. vel servus legatus reli
querit non vallet sed si relinquat fideicomissus
et manumissi decesserint cum eadem vollunctate
vallet quasi tunc datus cum mors contingit
l ia § sed si fillius ja de legis 3o —
— Unde facile disolbi pot dificultas
d a l is ele portati quia incapacitas
servi cui fideicomissus relictus est
cessat si tempore mortis testatoris
cessat si tempore mortis testatoris repperiatur ma
numissus vel sublletur ex capacitate vobi dni
in quem per allienatem fuit translatus et idcirco
vallet fideicomissus quasi tunc datus cum testa
tor decesserit quamvis diversus sit in legatis —
nec obstat 2a dificultas quod fideicomissus
relictus de portati servo debebat haberi pro non
scripto et remanere in hereditate potius quam
ad fiscum transire nam ls hereditas et legus

heretur

herentur pro non scriptis quia in eis spectandum
erat tempus tti tri fidei comissum mea caussa
nori cum eius effectus pendeat ex futuro eventu
manumissionis vel alienatis, et propter eas res
spem interim consistit fideicomissum qq cessan
tibus censetur esse in caussa caduci et ideo ad fiscum
pertinet xᵃ textum in l unica § pro secundo C de
caducis tollendis

ex qua solutione colligitur singularis de
3. claratio ad textum dificilem in l si servus eius 3 § 1ᵒ
ff de adq. hered. ubi servus in caducis institutus
admittitur ad hereditatem si antiquam iussu dni
adeat manumissus vel alienatus sit contra regulam
in d § 1 in extraneis cui dificultati respondet glossa
ibi textum illum procedere ex aequitate potiusquam
ex stricto rigore alij vero deteriora tradiderunt
quorum solutionibus reiectis dixi textum illum suum
esse ex terentio clemente libro 6 ad legem
iuliam papiam ut constat ex eius inscriptione
et ideo necessario intelligendum esse de eo qui caelibe
non pot propter legem papiam videlicet de caelibe
cui lex iulia concedebat centum dies ut intra
eos legi pareret et matrimonium contraheret
atque ita hereditatem vel legatum consequeretur
et propter spem futurarum nuptiarum
interim consistit institutio vel legatum et si
nuptias non contraxerit utrumque efficitur
caducum et fisco vindicatur ut docet ulpianus in
fragm. titulo 18 de caducis et cum propter illam
spem institutio ab initio vires habeat servus

manumissus

vel allienatus recte poterit adgrere hereditatem
neque obstat ulta dificultas ex reg.a Catoniana
quia non fit locum in fideicomissis ut constat
ex iuribus supra rel.tis quo omnino addenda sunt ad titulum
in d. l. si deportatus supra

nº 32 Sed ea tante vallíditate fideicomissi
quando fillio vel servo instituto gravatur pater
vel d.nus succedit principalis dubitatio huius
2.a partis a cuius persona fideicomissum vires
sumat et pal.tes res pondet quod si gravetur
pater vel d.nus dare fillio vel servo instituto
vires sumit ex persona patris vel d.ni gravati
unde colligitur a contrario sensu quod si gravatus
sit dare extraneis sumit vires ex persona filij
vel servi ratio diferentiae quia ubi gravatur
dare extraneis uniatur fillius cum patre et servus
cum d.no et per fictionem legis censentur una et
eadem persona l. fin. in fine C. de in.p. sub. et alijs
subst. l. si pam philus § 1 de lgt legata et ideo gra
vamen patris videatur impositis fillio ut heredi et
gravamen d.ni videtur impositus servo instituto
sed quando gravatur dare ipsis institutis non per
ficis hec unio per fictionem tenderet enim ad
destructionem fideicomissi quia sibi ipsi videretur esse
gravatus et ideo cessat aequitas inducenda fictionis
et per consequens ipsa fictio x.a doctrinam Bart.
in sibi his q. p.ro cum p.re nº 2 ff de vulgari et
qua rat.e a persona gravati sumit vires fideicomissi

nº 33 Sed hec resollutio difficillis est quia quando
pater vel d.nus gravatur dare fideicomissum extraneis

non videatur

non videar sumere vices ex persona filij vel servi ut probat Bus in l. si alienis servus 69 § 1° de legatis 2° ubi dicitur quod si servus instituatur efficiatur sui iuris dominus gravatus non tenetur quia ad eum nihil pervenit neque servus quo niam ipse gravatus non fuit et tamen dei comissum de quo ibi fuit relictum extraneo, quam difficul tatem sensit gl. ibi in verbo quoniam ex persona et solbit Bart. n° 3° dicens quod ex persona filij pater non pot. teneri de rigore quia quia gravamen ei nominatim iniunctum ad alium trahi non pot. l. lessus 29 § quod alij cuius § 1° de legatis 2° l. si ... ff. de legatis 3° sed tenetur ex equitate ex qua ipse quoque filius vel servus tenetur cum commodum he reditatis ad eum pervenit x.a verbis in eadem l. si alienus servus dum ait posse convenir vti lib. actionibus et hoc modo intelligitur verbis dum ait patrem teneri ex persona filij quam solutionem sequuntur interpretes iter ut constat ex Bolognetto ibi n° 131

ex 3.a parte in verbis qua e inverso

33.° Denique colligitur patrem vel dominus filij vel servi instituti gravatum dare extraneis posse detrahere falcidiam gravatum tamen dare filio vel servo eam detrahere non posse rationem reddit consultus in verso ac pater quia tanquam pater non tanquam heres gravatur, qua ratio valde dificilis est cum per filium vel servum pater et dominus heredes efficiantur l. placet 79 § 1° de adq. hered. sed duplici iter respondet gl. in verbo sed ut pator 2.a solvit Bart. ibi n° 3 ad fine l.

Sequitur primam

quod filij c' heres nõie effectu tñ facit Patrem
heredem x.a textus in d. l. Placet et mihi q.a quod
cunque ibi cuius emolumentis ff sigs a Parente
fuerit manumissus cumque sollut. transeunt
in interpretes Ut constat ex Sassone n.o 7 3 Rubr.
4 i Bologneto n.o 170 sed hec solutio difficilis est
quia verius videatur filius heredem non esse neqs
etiam nõie nam servus nullo modo heres est. sed
facit dnum heredem l. sequitur 4 § heres ff de
Usucapionib. l. adquirit 10 § 1o ibi Perinde
ac si nos ipsi ff de adq. rer. dnio l. servus duos
64 ibi ex parte dimidia l. servus cois 67 ibi
heredem cum facit ff de adq. hered. heredis enim
nomen civile est l. verbis civilib. ff de vulg.
eorum vero, quæ iuris servi consentaur in capaces
l. quod atinet 32 de regulis iuris. Cuius difficul
tatis timore glossa nostra dicit quod si Papinian
in textu huius legis locut. fuerit de filio, et
servo tñ in hoc versu denique cum mistrio
loqtur de solo filio, et caute tacet de servo atque
ita innuit filius esse heredem nõie et Patrem
facere heredem in effectu servus tñ nullomodo he
redem remanere sed facere dnum heredem nõie
et effectu —

n.o 31 — , quæ sñia in utroque membro falsa vide
, et in primis filius nec nõie heredem esse sed
facere Patrem heredem sicut servus dnum. Pro
batur ex segg. 1o ex textu in l. q liberis 8 § hec
pba ff de vulgari, Ubi dicitur quod Pater per
filius efficitur heres sicut dns per servus —
2o ex textu in l. q in aliena 6 § in terdum ff de adq.
hered.

hered. ubi nec pos facit patrem heredem et q des necessus. 3° ex text. in d. l. adquiritur § i° qui generaliter loquitur de eo q. in aliena potestate est. 4° quia pater iussus restituere filiis transfert actiones ex trebelliano l. i.a in princ. et in § si filio vers.° idem e ff ad treb. quas transferre non pot. nisi ille q. tanquam heres rogatus e l. mulier 22 § fin. j.a ad treb. 5° quia ille d. heres nomine apud quem remanent directae actiones ille autem d. heres effectu ad quem transeunt utiles § restituta inst. de fideicomissariis here ditatib. et tn per additionem filij transeunt in patrem non solum utiles sed etiam directae actiones ex vulg. reg.a tit. inst. i.a vers.° quodcunque eis sigs parente fuerit manumissus in § igitur liberi inst. per quas personas nobis adquiritur quia momentanea adquisitio filij non e inconsiderata neque in eius favorem aliquid operari debet l. q. sic solvit ff de solut. l. fin. C. de bonis quae liberis ergo filius nec nomine heres erit. Rursus quod servus nec nomine heres sit falsus videtur ex text. inst. qui heredi 4 in princ. j.a de condit. et ex aliis pluribus adductis a Bart. fin. et dem.
— in qua difficultate Barth.

36 n.° 5 quem sequuntur inter pretes coites docet in hac re patrem esse caussam filiorum et servos in hac re pater esse caussam filiorum et servos x.a textus in d. § hec verba et in d. l. adquiritur § i° et ideo nec filios vel servos effectu heredes esse ut fatentur des sed an nomine heredes sint dubitari posse quoniam vox heres nomine ambigua e et duobus modis intelligi pot. primo enim heredes esse nomine significat here actiones directas et hoc modo nec filius

nec servus

heres est quia non minus directas quam utiles
transfert in Patrem vel dominus textibus, et ratis
supra adductis. 2° heres nomine intelligitur heres
nominatus vel institutus, iuncto si non habeat directas
nec utiles actiones et hoc modo fillius et servus
heredes dicuntur xᵃ textus in d. l. qui heredi § 8 —
— , et heredem esse nomine sine actionibus
n° 3 I directis vel utilibus duos singulares effectus habet
Primus est quoad ea quae sunt facti iura nominatus
habetur, ut heres xᵃ textus in d. l. qui heredi et in d. §
hec verba — secundus quod si Pater vel dominus heres sit
quo ad omnia perinde ac si heres sed Pris fuisset
tamen istud iis non pot. opponere 2ᵃ fillius vel
servus cum illud habeat ex persona eius quia
privillegio quodquis habet a me eo contra me uti
non pot. l. si iudex circumvento ff de minoribus
l. amicissimus in fine ff de excusat. tutorum unde
in specie nostri tex. Pater restituere debet hereditatem
fillio non admissa falcidia quia eius detractio
sollus permittitur heredi: l. 1 ... ad l. falcid.
Pater autem qui per fillius heres ex titio iure
heredis uti non pot. 2ᵃ fillius a quo caussam ha-
buit et ideo magis rogatus videatur ut Pater
qui non detrahat falcidiam, et eam rationem
asignare vide Pa... in vers° ac Pater non ut
heres, quem ita interpretatur Bart. n° 1 et 7°
alliter tamen atque alliter exponunt glo. in verbo
non posset, quam explicat Arriora in 2ᵃ parte
n° 144 alliter Alexander in n° 2 —
ex quarta et ultᵃ parte nostri tex.
quae est in vers°, et ideo colligitur quod si Pater
rogatus sit post mortem suam restituere quod
ad se pervenit ex hereditate vel legato fillio

relictis

relictis et his vivo Patre decedat non transmit[ti]tur fideicomissum sed remanet apud Patrem gravatum ratem reddit l. in ult. § verbis quoniam fideicomissum ex Persona Patris vires accepit qua valde difficillis e quia ratio legis de Vocelle [?] concludens et necess.a ita, ut ea cessante cesset et ipsa lex l. adigere § quamvis ff de iure Patronat. hec autem non e huiusmodi quia si fideicomissum vires non acciperet ex Persona Patris idem esset dm nam si relinqueretur extranea post mortem Patris decedente fideicomissario in vita gravati evanesceret et ad heredes transmitti non posset l. heres meus II J.a de condit. et dem. l. J.a quando dies legati cedat l. unica § sin autem C de caducis toll. et tn eo casu fideicomissum sumit vires ex Persona filij et non ex Persona Patris x.a textum nuns in vers.o ac tunc denum et in vers.o quoniam ex Persona filij ——

89 Propter quam difficultatem varij intellectus asignantur ad nunc textum in Primis enim glo. in verbo retenturum duas asignat intelpretationes tres asignavit Iacobus de Aretio quatuor Bart. 5, Paulus Castrensis 6, Angelus 7 Petrus de Bezzutio 8 Marcus Antonius 9 moderni Perusini decem Claudios quas retulerunt et accurate confutarunt Iason in d. presenti ex numero 1 3 6 Ripaeus n.o 5 9 Bolog. 4 P.te esen.o 13 neque admitti poss. aliam interpretat.l eiusdem Ripa n.o 6 3 Alciati n.o 4 ti et l.o 5 Paradoxorum c. 13 Gobeani l.o 2 variarum lectionum c. 3 2 Roberti l.o 2 sniars c. 8.

Quibus reiectis Curatius l.o 5 observatium

c. 16

indicavit tex. nus ex iure antiquo explicandus

esse sed quoniam predixerat ore ut cetera si id indicasset

vix alligs enodaret accurate declarabit tex. inus

lib. 10 obstruat. C. 3. 8 ad cuius explicandum in nro

tex. de transmiss.e fideicomissi nullus verbus esse inno

ment. tum fuisset tractare de transmiss.e nam cum filius

fuerit in potestate patris non potuit here heredem

in quem transmitteret et ideo ex eo per argumentum

a contrario sensu colligi non pot. fideicomissum trans

mitti q.do pater gravatur de restituendo extraneo

et fideicomissarius vivo patre decedit. sed interpre

tes perperam divinantes, et subaudientes positi

nus log. de transmiss.e eam difficultatem induxe

runt, quam non potuerunt dissolvere dominus igitur

est Papinianus hi solus docere in p.te propterea

patrem d.o retenturus fideicomissus quoniam ex

persona eius vires acciperet unde per argumentum

a contrario sensu optime colligitur quod si fideicomis

sus ex persona filij vires acciperet quia non

ipsi filio sed extraneo relinqueretur non posset

pater d.o modo id retinere quod procul dubio verissimum

est et ad huius d.a rationem explicandam pre

mitto quod quando fideicomissus ex persona patris

vires capit tenetur ut pater sed quando ex persona

filij pater tenetur ut heres ut constat ex toto

hac lege max.e in vers.o denique quo supposito ratio

huius d.a ex iure antiquo, et lege postia petenda

da est nam si fideicomissus relinqueretur extraneo

et ex persona filij vires acciperet a patre ut heres

teneretur moriente fideicomissario in vita gravati

fideicomissi

fidei comissus esset caducus et non posset ab eodem patre retineri sed a fisco vendicaretur. text. in l. unica § in novissimo et § sin autem aliquid sub condit. C. de cad. toll. sed quando restituitur fidei comissus a patre post mortem suam filio instituto decedente cum vita gravati pater retinebit quoniam fidei comissus ex persona patris vires accipit q. non ut heres sed ut pater rogatus videtur ad cuius rei intellectum sciendum e. onus caduci irrogari solli heredi scripto a quo legatum vel fidei comissum restituitur non legatario neque alter gravato quia his hered. et fisco prefertur l. Julian. 62 ff. de legatis 2 l. pater filium 36 § tusculanus alias incipit fidei ff. de legatis 3o unde cum pater ex persona sua teneatur ut pater non ut heres poterit fidei comissum retinere non obstante lege papia quia sollis heredibus iniquus in poluit et cum ijs fruitur text.

Ad textum in l. filius fam. ins. divi ff. hoc tit. de legatis i.

Ex prima huius text. parte colligitur prohibitio nem alienationis text. factam non valere nissi exprimatur caussa vel reperiatur persona cuius contemplat. facta sit, idem probat text. in l. pater filium 36 § Julius Agrikola in l. lutius 91 in prio ff. de legis 3o in l. 4 tit. 5 partita 5.

n° 1° quae conclusio difficilis e non solum quia voluntas testatoris pro lege servari debet l. fobis ff. 120 de verb. sig. auth.° de nuptijs § dis ponat et solla sufficere debet pro caussa maxime in re propria in qua glibet est moderator et arbiter l. in re mandata C. mandati, et pot. quamcumque legem apponere l. in traditionibus 48 ff. de pactis, et alienationem prohibere l. ea lege 8 C. de condict. ob caussam l. fin. C. de reb. alienis non alienandis l. fin. C. de pactis inter emptorem et venditorem sed etiam quia semper reperitur persona cuius contemplatione censeatur facta prohibitio scilicet persona heredis l. Peto § 1 2° responso § 3° et proximo — nec satisfaciunt veteres intelligentes textum in prohibitione facta heredi quod solus erat quae fuit 1a lectura nostri textus relata a Bart.° n° 1° — nam praeterquam quod nimis restringendo violat textum nostrum generaliter loquentem etiam eo casu considerari pot. persona venientium ab intestato l. fiis cui sub condit. 18 § 1 de condit. et dem. et consequenter semper valere debet prohibitio alienationis ex ea textus nostri in vers.° nisi si inveniatur et in vers.° quod si liberis —

n° 2° Cuius dificultatis resollutio pendet ex vera decidendi ratione nostri textus in qua valde laborant interpretes varias asignantes sed recepta fuit non expressa caussa presumendum esse prohibitionem factam fuisse favore prohibiti et ideo nullam inducere obligationem quia propio favori quilibet pot. renuntiare l. si quis in conscribendo C. de epis et clericis l. si quis in conscribendo C. de pactis l. Si...

dilligenti —

c. si dilligentis de foro lomt; et talle Precep
tus resolbitur minonsilliuis, quod nemo tenetur
sequi l 2 § fri s.o mandati l cum Pater § 9
§ mando infra titullo Proximo, quam ratio
nem Post glosam hic verbo non Possunt de
fendit Bartoleus numero Primo, et receptam

et receptam testantur Gometius nº 40
tauri nº 37 Alciat, resPonso 605 nº 2 et
resPonso 777 nº 4, et allij relª a Meneha
ca de succesionis creat § 10 nº 180 et nº 36
Pro qua expendi Pot. 1ª ratio nis quae
in vers.º quasi nudus Preceptus requirit
qua significat hoc Preceptus resoSvi in
bsilluis, et nullam obligationem inducere
nam dispositio qua non inducit obligatem
de nuda l iuris gentiuis § sed cum nulla
vers.º igitur nuda ff de Pactis et expendi etc.
Pot. 2ª ratio quae e in vers.º quia tallem
legem ttt.º non Possit dicere, qua signi
ficat testatorem non Posse Prohibere
heredem vel legatarius favori suo re
nuntiare, et mellius expendi Pot. est in d
§ Julius Agita ibi nihil Proponi
vollunptatem defuncti Patrus cuius ratio
est quia cum Prohibitio Presumatur
facta fauore Prohibiti censetur habere
tacitam londitionem nisi iste favori suo
renunciaverit vel si renunciando Proprio

favori alliernet

non dicatur alliqd fecisse c̃a volluntatem testatoris

n° 3° Sed hec ratio lꝫ recepta sit non concludit quia nullo iure probatur prohibitionem allienationis non expressa caussa censeri factam favore prohibiti quia accidere pot. ut testator prohibeat allienationem quia sic vult sine allia ca aut gratia restringendi legati vel expressa allia cã minus ista que pro non caussa habetur c. venerabilis § penult. de sent. excomin. ib° qq. casib. dici non pot. testatorem respexisse favorem prohibiti et tn̄ in illis locum sibi vindicat generallis rl̃a conclussio et alleriis convincitur s.da ratio ex uno ead. ministri verbis quia talem legem ttt° non poss dicere, quod significant prohibitionem non valere ex defectu potestatis testatoris prohibentis potius quam ex vollunctate haeredis vel legatarij renunciatis favori suo minus probari pot. ratio cumani sumpta ex l. quintij quintus § in ttt.is j.a de annuis legatis, quam sequuntur Ambrosius n° 6 Clot. n° 5 h.

n° 4 qq. reiectis vera ratio ẽ quod tallis prohibitio censetur esse c̃a naturam dnij, quod est ius dere corporali perfecte disponendi ut diffinit Bart. in l. sigs vi § d. ita n° 4 ff de adq. poss. recepta communi opinione de cã pot. et prat. n° 7 et probatur l. ia tt° 28 p.a 3 unde quidns ẽ libere pot allienare sine mandato l. mandati et lꝫ interdum solleat allienatio prohibe

a lege

a lege testatore aut contrahentib. tn. id fit ex caussa, et contemplat. certae Personae qq. cessantib. iniquum censetur ingenuis ho minib. auferre liberam rerum suarum alie nationem l. 2 § 1° seqs a Parente fuerit manu missus succedit enim aequitas nostra quae dictat quod tibi non nocet et mihi Prodest l. 2a de aqua ins. 2 § item Varius ff de aqua Pluvia arcenda et quemadmodum servit. constitui non potest nisi vicinoris intersit l. quoties ss ff de ser vitutib. l. ergo s. ff de serv. rust. Praediorum ita libertas alienandi rem suam d.no auferri non debet nisi alterius intersit et Praeterea cum obligat. est inventa int. ut unusquisque adquirat quod sua interest l. stipulatio ista § 2 § alteri ff. de verb. obligationib. ubi nulla d. Persona cuius intersit ex Prohibit. alienandi non Po terit, oriri obligatio et id est quod significant et id quod significant illa verba quia talem legem ult. non Pot. dicere et cum nullius tam... sit Prohibitio qui contra eam fecerit non d. contra voluntatem defuncti fecisse d.o § Iussus agit. nisme —

n.° 1 — nec obstat semper reperiri Personam heredis nam si in casu alienationis nulla ad eum Pro sit facta neque heres Pers. fidei commissus vocat. nihil eius interesse Poterit ex Persona sua neque ex Persona defuncti si nullam habuit caussam Prohibendi unde faciliter res Pondere Poterit ad text. in d. l. Peto 2.° ex Pons. ff de legatis 2.° quia ibi heredes ad fideicommissum vocati fuerunt ut constat ex illis verbis Petere

Poterunt coheredes

— neque etiam obstat quod eadem ratio militat in prohibitione alienationis in contractu facta et tamen sine caussa vallet, ut arg° textus in d. l. fin. C. de pactis inter emptorem et venditorem et in d. l. ea lege C. de condict. ob caussam defendit Bald. ibi n° 8 quia res ponderi sollet inter contractus et ultimas vollunctates illud interesse quod in contractibus semper respicitur persona contrahentis cuius queritur sed in ultimis vollunctatibus non potest considerari persona testatoris ut pote iam mortui neque alterius nam cum prohibitio odiosa sit numquam extrinsecus presumitur caussa vel personae qua sollutio admitti non pot. quia etiam mortuo testatore respicitur persona heredis qua eum representat cuius interest impleri defuncti vollunctatem l. si tibi legatum 19 g. de legatis 3° unde melius dici poterit prohibitionem alienationis in contractu factam sine causa non vallere primo quia ratio textus locum habet in contractibus non minus quam in ultimis vollunctatibus — 2° quia prohibitio facta in contractu non impedit alienationem sed alienantem obligat in id quod interest l. si ita quis 135 § ea lege 3° de verb. docet Bart. ibi n° 14 communiter receptus, ubi dicemus at ubi nulla caussa vel persona nullius interesse poterit et per consequens ex prohibitione nulla orietur obligatio nec contrarius probat textus in d. l. fin. C. de pactis inter emptorem et venditorem et in d. l. ea lege

quia

450

quia cum generaliter loquantur inte
lligendas datis terminis habilibus inqq Pro
hibitio fit cum iusta caussa —

6° — Sed dubitabilius videtur an
cum caussa possit in contractu prohiberi alie
natio quamvis ut indubitatum pro constanti
habeant interpretes valere solum tractan
tes de effectu prohibitionis sed difficultatem
mouet tex. in l nemo 61 ff de pactis cum quo
pugnare vide tex. in l. fin. C. de pactis inter emp
torem et venditorem — sed ego respondendum
censeo textus in d l nemo non loqui de valore con
ventionis sed de eius effectu ut sensus sit quod
l. prohibitio alienationis in contractu facta
valeat tamen efficere non pot. ut alienatio non
sequatur quia prohibitio facta in contractu
l. pariat actionem in id quod interest non im
dit alienationem x.a textus in d l si ita quis § ea
lege ff de verb. Poterit et intelligi tex. ille cum glo
ibi latter recepta de pacto nudo de non alienando
rem propriam, quod inutile est l iuris gentium
§ sed cum nulla l.a de pactis tex. v.o in d l fin de
pacto vestito rei traditione aut coherentia contract.
ex quo nascitur obligatio d l. iuris gentium § quinimo
cum similibus, quam interpretatio colligitur ex
d l nemo ibi paciscendo et ib. locum suum et ibi
initio sequitur cui adde Robertum li. 3 sniarum
c 23 Forcatulum in cupidine iuris periti c. 3
Donellum in d l si ita quis § ea lege n° 3 ff de verb.

n° 7 — Sed obstat difficilis text. in l. quod si locus ii ff de religiosis et sumptib. funerum dum probat non valere pactum a[pp]ositum in vendit[ion]e ne in locum monumenti inferantur ij, quos iuse[?] inferri quamvis coherentia contractu vestiat sit cum quo aperte pugnare vid[etur] text. in l. fin. C de pactis inter emptorem et venditorem. nec tollit difficultatem gl[ossa] ib[idem] verbo iuse[?] dum respondet tum illum loqui de loco religioso vel religioni destinato et ideo pactum non valere quasi contra ius religionis ... id verum esse etsi stipulatio fuisset in o[mn]ibus ... in l. generaliter 26 § ... de verb. ... et iuris consult. ib[idem] scribit stipulat[io]ne id cavere posse — minus probari possunt alia plures interpretationes, quas tentarunt gl[ossa] verbo permanere in d. l. fin. et ceteri ibidem Ticiatus dialogo ... n° 3 donet. in d. l. si itaque ... ea lege n° 3 et 7 — ex qq. receptior fuit d. l. quam ... locus corrigi a Iust[iniano] in d. l. fin. qua fuit una ex ... decisionib[us] nobe editis ad decidendas ad decidendas iure consultos controversias ut constat ex illis verbis si hoc apud veteres dubitabatur et vero simile e[st] Iulio Paulo auctori d[ict]ae l. quod si locus, et alijs iuris consultis placuisse pactum in s[upr]a d[ict]a l. fin. non valere cum Iustinianus utatur verbo sancim[us], quod [?] ius nobis inducit et dicat ex sua lege pactum esse servandum.

n° 8 — Sed reiectis ijs, et alijs interpretationib[us] ego respondeo in d. l. quod si locus emptorem non promisisse non inferre mortuum in locum, quem comparavit sed potius venditorem prohibuisse in eum locum non inferri ceteros coheredes vel

familiares

familiares qq. spectabat ius inferendi l. familiaria et cum legg. 1a de religiosis et sumptibus de qq. necessario intelligendas illa proba quos ius est inferri ex qq. apparet pactum de quo ib. esse proemittendo. 3a venditorem etiam non valere tum quia rei tradit. solum ut stipulator pactum appositum in favorem tradentis non vero quod apponitur in favorem eius qui accipit secundum com. interpretationem in d. l. in traditionibus tum etiam quia venditor non promisit dese redde ceteris coheredib. vel familiarib. et ex alieni facti promissione non pot. obligari l. stipulatio ista §8 in primo l. inter stipulantem d. 3 in primo l. 1a de verb. stipulat. tamen id caveri pot. secundum textum d. l. quod si locus quem necessario intelligenda est de stipulat. penali nam licet principalis stipulatio facti alieni inutilis sit valet tamen subiecta stipulatio penalis vel quanti ea res est per quam promittit qs de se ipso non de alio d. l. stipulatio ista in primo —

Illud tamen valde controversum est an ad hoc ut prohibitio alienationis a testatore facta valeat necesse sit ut constet de persona vel sufficiat caussa consistens in sola affectione testatoris velluti si prohibeat alienare domum ad iecta caussa quia fuit maiorum vel a rege sibi donata et non sufficere dictam caussam ubi non constat de persona defendit Bald. ut post primus Alberic. in rubr. C. eum 1a lectura n° 4 et 2a lectura n° 20 Alberic. n° 20 et respondeo sol. per textum in l.

Pater filium

§ Julius Apa j.a de legatis § Ubi non valet
prohibitio allienat.o domus aut fundi in quo s.t
reliquia testatoris quamvis probabilis sit
affectio l. si in conditionem § 1 de minoribus —
sed contraria sententia verior e. ut cumulative respondent
Alex Columna in Rizan° § li Tiraq. l. o.
de retract. in Prefat. n° 39 Gometius in l. 40
tauri n° 38 pro qua facit text. not. in quo
regulla generalis in dicto prohibita dicta sub
jiciuntur exceptiones diversae prima in vers.
nec caussam 2.a in verso nisi inveniatur
ubi sollam caussam in affect. testatoris consis
tentem sufficere vel adundare totus vers.
nec caussam necess.o faciendum —
neque obstat text. in d. § Julius
n° 10 Agrippa quia res pondere sollet in eius ille
nullam caussam fuisse expressam et lo
ex quallitate rei possit colligi etc. cum prohi
bitio odiosa sit numquam extrinsecus presu
mitur caussa ad eius confirmationem, ut do
cent Jasson ibi 1.a lectura n° 8 Rota n° 39
ad quod text. ille singularis dicit et cum ex to...
n° 74 Crues ibi n° 74 Castilla in l. 2 n° 2 l. de usucap.
pro emptore inde deducentes non valere scri
turam qua testator prohibet allienare domum
maiorum vel a Rege donatam nulla allia ca
usa expressa quae interpretatio mihi nusquam
probari potuit quia lo verum sit caussam subm...

selectam ex quallit...

ex qualitate rerum aut Personarum non sufficere
ad validitatem Prohibitionis quando testator Vti-
tur illis verbis volo ne domus illa aut fundus
ille vllo modo alienetur tamen si exprimat certam
demonstrationem in qua consistat caussa Prohi-
bitionis veluti si caveat ne domus maiorum vel fun-
dus a Rege donatus alienetur Prohibitio valet
quia talis scriptura habet in se demonstrationem
et argumentum l scribit 36 § fin infine ff de
auro et argento legato quo loco argumentum signi-
ficat rationem vel caussam x^a textum ind. quis fi
lium 76 infine ff ad treb. ind fin s^o de Publi
ciana atque ita verba illa habent in se caussam
quia nihil refert an testator caveat ne domus
maiorum alienetur vel ne alienetur domus
illa quia fuit maiorum quemadmodum nihil
interest an testator dicat lego titio filio meo
vel lego titio quia filius meus est l neque pro
fessio s C de titis l 4 l de heredib. instituendis
vnde cum expressa caussa affectionis quia
domus maiorum est valeat Prohibitio si testator
caveat vt non alienetur domus maiorum valere
debet Prohibitio vt optime contendunt Petrus
consilio 23 n° 5 tiraq. l^o. 1° de retractu in
Praefat. n° 39 Greg. ind 44 verbo torre t^o 5
Part^a 5 Gome ius ind 40 tauri n° 38, quos
alij perperam reprehendunt Pio 99 facit quod
ad valorem Prohibitionis sufficit caussa tacita

, quae sciri Pot.

ex rerum vel Personarum qualitate Ut cum Bar
hi nº 4 docet lois, quam resolbit Molina li. 1 c 6 nº 3

Unde reiecta supradicta interpretatione ad
tatum mi, § Iulius Agrippa respondendum quod mod
ex natura rerum, quae Prohibitae fuerunt alienari
non pot. colligi causa Probabilis Prohibitionis
et afectionis quia non loquitur de domo maiorum
sed de domo maiore ut constat ex receptalectione
illius tex, et verbis reliquias intelligendus non est
de monumento ut per Peram interprete tantum
nec de cineribus defunctorum quia licet isto verbo interdum
significentur l. monumentis § 2 l. cum in diversis
§ 4 l. de religiosis tamen cum eae res alienari non
Possint § fin inst. de empt. et vendit. frustra
Prohiberetur earum alienatio unde verbis illud
Potius intelligendum quod de Paucis bonis quae vel
ex hereditate Paterna vel quacunque alia re
testatoris relicta fuerunt ut constat ex Propria
significatione illius quam ex variis tradit Calepin
verbo reliquia

Bart. hi nº 2 deinde nullus titulus o Ponit l. 2
C. de usucapione pro emptore, quae valde dif
ficilis est quia licet testator ibi caussam expresserit
tamen cum respiciat favorem Prohibiti non debebat
inducere necessitatem 3ª titulus in l. Penultima
C. de Pactis, et ea quae docuit Bart. nº 1 receptas
teste Bonaccos nº 10, et respondet idem Bart.
caussam respicere favorem minoris 25 annos

qui uti

qui iuri proprio non pot. renunciare, ut docet gl.a
2 mil. si iudex § 2 s.co de minorib. Decius in d. l.
penultima n.o 3 C de Pactis, quam interpretationem
recepit Anton. testaman Areon. consilio 22 n.o 6 Decius
consilio 386 n.o 4, et consilio 549 n.o 3 sed defendi
pot. quia minor cum tutore vel curatore recte pot.
favori suo renunciare l. Pupillus C de repudianda
hereditate l. 2 C de auctoritate prestanda, et quod
validius pot. minor facere cum sine curatore x.a
tutis in d. l. rist. de auctoritate tutorum. Unde
Imm. in d. columna 2 respondet lege prohibitam
esse alienationem rerum minorum, ut per totum
t.a de rebus eorum, et C de Predijs minorum, et ideo
prohibitionem alienationis a testatore eodem casu
factam fortiorem esse et necessitatem inducere
sequentur Alex. in n.o 5 Aretin. d.o consilio 22 n.o 1
Ariminaldus consilio 383 n.o 20 l. 12 sed clarius
convincitur quia ante novam constitutionem Ius
tiniani in l. Lex, quae tutores § 2 C de admini
stratione tutorum mancipia degg. loquitur ista, tutores non
solum poterant alienari sed tutores, et curatores
necessario tenebantur vendere et ad nummos redi
gere ut recte advertunt Iasson in 1.a lectura n.o 23
et 2.a lectura n.o 37 Riccia n.o 31 — notabiliter
in hic intellectus quatenus ex eo colligitur quod
ubi testator prohibet alienari rem a lege prohi
bitam alienari vallet prohibitio quamvis ea
non exprimatur, quod recepit tunc esse asserunt
Iasson in 2.a lectura n.o 66. Ruin. consilio 111 n.o 28

l.a 2

, et Io. Crot. tr. n° 4 multis argis ostendat probare consuluit illi optime satisfaciunt Loaces tr. ca. n° 9 Peregrina n° 23 — prohibitio vero testatoris ex hoc casu eum effectum habet, ut res alienari non possit, etiam in casibus alias permissis, ut docet gl. in l. C. deum decordibus adpositus verbo debeat revocari; quam sequuntur Decius consilio 389 n° 3 Gocadinus consilio 25 n° 3 Peregrinus in authentico de alienatione et emphiteusi § sanctissimis collatione cui adda singularem declarationem Aretini consilio 22 n° 1 et Ferdinandi de Loaces tr. n° 15 —

n° 13 Unde reiectis ijs interpretationibus ego respondendum censeo in hac illius testatorem non prohibuisse alienationem servorum absolute, et in perpetuum sed solum praecepisse, ut heredibus suis servarentur, quod continet tacitum praeceptum de non alienando iniuncto tutoribus heredum non vero ipsis heredibus quo fit, ut heredes, qui prohibiti non sunt libere possint alienare tutores vero eorum non possint quia non fuit prohibita alienatio sed alienationis forma fuit praescripta vel modus adiectus — Unde contra formam alienandi ut dictam tutores vendere non potuerunt ad tutum singularem in l. tutelam, iuncta gl. in verbo venditis C. de administratione tutorum quia licet renunciare possint favori pupillorum quando pupilli heredes sunt prohibiti alienare sine causa vel cum causa respectu eorum favorem, tamen quando ipsi tutores tamen

alienare

alienare prohibentur favore pupillorum non
pot. eidem favori renunciare nec formam aliena
tionis ttt. praescriptam contemnere credidit
cumulesse testatorem optime consuluisse pro filiis
heredis, cessisse, quod ls heredes ipsi sequi [illegible]
[illegible] [illegible] debet alienatoris

Bart. in n° 3. [illegible] de lege 3.

§ siquis ita j° de adimendis legatis ubi nulla ex
pressa fuit causa et tamen legatarius recusat dolo
mali exceptione nisi caveat heredi de non alie
nando — sed respondet Bart. legatarium ibi pro
hibitum fuisse favore heredis, qui [illegible] alienat con
sedebatur cuius solutio probari non pot. cum quia
in illo [illegible] nulla reperitur prohibitio alienationis
cum etiam quia si legatarius prohibitus fuisset alie
nare valuisset quia respiciat personam heredis
cuius interest et alienatio post prohibitionem
facta inutilis fuisset quod tamen falsum esse constat
ex eodem textu — 1° dum ait in casu alienationis
heredem oneratum esse — 2° dum ait eundem here
dem securum non esse nisi interposita caut.
3° dum ait heredem exigere non posse dictam cau
tionem exceptione [illegible] ttt° sed tamen doli mali —

Unde respondendum censeo in propositis [illegible]
nullam fuisse prohibitionem alienationis lega
tarium tamen teneri praestare cautionem de non
alienando quia iniquum esse ex facto eius

heredem praegravari

et damnus sentire — neque obstat dicto l. si ita
mt. fideicomiss. § siquis dotem atticus ff de leg. 3°
et mt l. 1° § si cui sit legatus ff ut legatorum sive
fideicommissorum caveatur qq. probatur legato
ita relicto ut si legatarius perdiderit inesset pre-
tetur non teneri legatarius cavere se non perdi-
turum — dissimilis enim ratio est nam in d. §
siqs ita censeme testatorem voluisse fundum
non alienari quamvis id rendis fecerit nec gra-
vaverit legatarius tali prohibitione, et ideo im
vollumtatem testatoris pet. haec cuius interest exi-
gere cautionem de non alienando quia alias ex sua
negligentia damnus sentiret, sed in dictis iuris testa-
tor voluit duo legata eiusdem quantitatis relin-
quere et ideo exigere non pt. cautionem ne per-
dam in pediatur 2um legatus et 2a vollumtatem
testatoris ~~fuit~~ fiat —

n° 16 Bart. hi n° 4 opponit de l. gene-
raliter 24 § si peteret de fideicom. libertatib.
et respondet ibi valuisse prohibitionem non
ex persona causae quia prohibita fuit alienatio
rei animata hoc est servi cuius favore consetur
data libertas fideicomissaria, in terminis in
l. ergo 2a de fideicom. libertatib. quam inter pre-
tationem defendit dictus, quam resolvit loaes fin. 1.
ad finem. sed reprehendunt nolliores contendentes n° 18
huiusmodi prohibitionem non extrelle in tali ca

non valere

non valere pro ventur quia si valeret prohibitio non valeret alienatio x^a textum nihil l de succes
sione pro emptore, et ibi ille tex presuponit aliena
tionem valere dumait servo competere fideicommi
ssariam libertatem ut ex eo colligunt Angel. num^o 2
Alciat. n° 14 unde ex his omnibus quod in eo casu pro
hibitio non valeat tamen favore libertatis lex inter
pretatur eam fuisse voluntatem testatoris ut is ser
vus attineretur ad libertatem perdu[c]atur

Sed non est recedendum a solutione
Bartoli, et eo nam cum prohibitio in specie illius
tex presumptive censeatur facta favore
servi ut constat ex eodem tex in verso sed cum
presumptive eo ipsius servi intersit non alie
nari prohibitio iusta causa vestita, et certa
persona contemplatione facta valere debet, et
impedire alienationem nec contrarium probat
tex dum ait competere libertatem fideicommi
ssariam nam consultus heres pro constanti alie
nationem non valere scribit servum consequi de
bere libertatem non directam ideo legatariam
quia ea sine verbis competere non potest sed potius
fideicommissariam, qua ex sola voluntate
testatoris prestare potest. l. penult. § fin. hoc tit^o

Ex Io. tamen interpretatione tex in d. § si pe
titum referebat Bart. quod si testator prohibeat
vassallos alienari valet prohibitio etsi nulla
causa expressa quia censetur facta eorum
favore

–, qua sntia ab oibus recepta est et probari pot. a[illegible] rat. quia mea sp[illegible] prohibitio testatoris concurrit cum prohibit. legis ut advertit Ri[illegible] n° 38, et [illegible] apparebit quo casu prohibitio a testatore facta non expressa causa valet [illegible] ca qua notabiliter [illegible] n° 21 —

n° 19 Sed dubitari pot. an secuta vendit. competatis ius ad petendam libertatem videlicet immunitatem et [illegible] sentit Bart. [illegible] constanter defendit Ripa n° 90 et sequuntur loaces n° 105 perturb. [illegible] § si petitio — sed [illegible] sntia verior est quia post [illegible] defendit [illegible] n° 7, et alij relati a Ripa [illegible] — pro qua 1° facit quod [illegible] § si petitio fundatur in speciali favore libertatis [illegible] [illegible] contra [illegible] generaliter § sigs servo pignorato d[illegible] ergo [illegible] de fideicom. libertatib. iuncta [illegible] [illegible] § praediis de legatis 2 et explicat [illegible] [illegible] lib. 15 observationum c. 5 — 2° quia vassalli [illegible] non possunt alienari [illegible] § eadem de l. conradi [illegible] § praeterea ducatus in [illegible] de prohibita feudi alienat. per Fredericum unde [illegible] vassalli venditioni consentiant non poterunt ad libertatem proclamare, ergo [illegible] quoties de fideicommissis nihil proponi, 123 § omnibus [illegible] [illegible] non consensissent cum venditio [illegible] sit poena privationis [illegible] non debet [illegible] l. [illegible] marci [illegible] fuisse alienatus quia perinde habetur ac si alienatio facta non

fuisset

fuisset l. 2 quo tempore miles in obsidione
petere debeat ubi notat Bald. quem immerito
reprehendit Albericus ibi ——

o P. Ponit idem Bart. n° 5 de l. titia
centum ff. pro defendit. eadem. ubi tacita prohibitio
alienationis nulla expressa caussa valet ——
cuius difficultati varijs modis respondent interpre-
tes adeo ut scripserit Loaces ti n° 93 tot fuisse
sententias quot capita, sed receptior interpretatio
fuit in illo ibi caussam expressam fuisse quia
testator appellavit alumnum minus in delictis
ut post glo. ibi verbo heredes sentiunt Bald. Pau.
et Imm., et defendit Alex. ti n° 4 Alciat. 15 Ru-
tus 55, et receptam testatur Loaces n° 94 Castr.
l. 2 selectus l. 20 Menoch. de successione crea-
tione § 10 n° 2 et 6 Sed non tollit difficultatem
quia cum ea caussa respiciat favorem prohi-
biti non debet inducere necessitatem cum in
suo quilibet possit renunciare l. penult. C. de
pactis minus probari possunt alia pluresque inter-
pretationes relata a Bolognieto ti n° 133 ——

99 reiectis his illa duplici[ter]
intelligi pot. Primo in 2° eius parte filiolus
fratris non fuisse legatarius sed titius, qui ad
utilitatem alumni testatoris fundum emere
debebat ut ex fructibus alimenta ei praestaret
quo casu prohibitio alienationis etiam tacita valet
quia testator expressit caussam et reperitur
persona cuius interesset, quam interpretationem
ut novam et mirabilem tradit et extollit Ripa

ti n° 48.

non advertens eam fuisse Accursij ibi verbo fratris Alberici Baldi et aliorum ex qua confectum fuit summarium vulgare quod modus est dicens utilitatem tertij dicitur esse causa finalis ut recte advertit Costa — 2° intellig. text. in 2ª parte illius tex. ubi legatarius filius fratris fuisset et alumnus testatoris in qua ipse frustra quaeritur an prohibitio alienationis causam habeat et valida sit cum nulla reperiatur prohibitio sed solus modus, ut fundus comparetur quaerit. pot. cur interponatur cautio de non alienando, et ratio singularis est quia alumnus erat minus industrius, et ex ijs personis quas de alimentis pendere inquit consultus in l. cum ij § sed et personarum de transactionib. unde legatum fundi censeatur relictum ut ex eo legatarius perciperet alimenta, quae sibi quaerere non poterat cui favori non pot. renunciare d. l. cum ij docet Baldus in l. pactum ad finem C. de collationib. Fern. in c. si diligenti n° 1 de foro comp. et heredis interesse credendum e. fundum comparari, et postea non alienari ratione tenus ibi interesse heredis, et ideo merito interponitur cautio interesse autem heredis non consistit in eo quod heres alumnum pauperem teneatur alere, ut crediderunt Crott. n° 33 Ripa 48, quos reprehendit Costa ubi supra sed potius ut voluntas testatoris servetur ut

Seneca

sentit Socin. in l. qq. dieb. § fin. n° 9 de cond. et dem. et ut filius fratris alumnus testatoris in eius opprobrium egestate non laboraret

in hac autem s[pe]cie si legatarius fundum venderet alienatio valeret, ut sentit Bart. ibi n° 5 Cumanus 6° Crottus 3° Lancellotus n° 95 Costa vol. 5 in n° ult. et probatur 1° quia solum ex vi cautionis impeditur alienare, et prohibitio alienationis in contractu facta non impedit translationem dominii l. si ita q. si ss ss. ea lege de verb. l. ea lege C. de cond. ob causam 2° quia fundus alienus erat comparandus pecunia legata unde cum testator non potuerit transferre fundi dominium ipso iure in legatarium prohibitio eius non poterit impedire dominii translationem ex doctrina glossa prima in l. ult. C. de reb. alienis non alienandis recepta ex Salycet. in d. ea lege n° 2 — nec in contrarium movere debet quod x ea opinionem per cautionem magis impugnatur voluntas testatoris nam cum legatarius non solum amittat fundum, sed et incidat in poenam cautionis facilius carebit alimentis qua ratione nonnulli ab opinione Bart. et aliorum discedunt non advertentes cavendum esse de tanta pecunia prestanda et ex ea debere heredem aliquis fundus comparare ex cuius redditu potest legatarius alimenta percipere ut voluntas testatoris stat effectus, quod recte consideravit Imm. et Araonius s[upr]a

Bart. n° 6 s[ecun]do dubius tenus in vers. quod si

liberis

dum probat servandam esse voluntatem testatoris prohibentis alienationem favore certae personae. Ponit casum in l. si ita quis servus meus sit de manumissis testamento ubi prohibitio alienationis servi ipsius contemplatione facta non impedit dominii translationem, et respondet in specie illa, quod prohibitio concepta fuisse per futurum subiunctivi, ut constat ex verbo alienaverit quod significat rem iam perfectam et ideo post perfectam alienationem et dominium emptori quaesitum ab eo tolli non potest, id quod multis de regulis iuris quae in textu pro ratio colligitur ex eodem textu ibi quia in id tempus conferatur quo alienus futurus sit et ab eis recepta est ut testatur Ripa n° 98 ad finem loco citato fr Decius consilio 82 col. etc et quem colligunt interpretes quod in specie illa non valuisset prohibitio si concepta fuisset per futurum indicativi si alienabit quia cum significat rem imperfectam cum primus heres tentaverit alienare censetur impleta conditio argumento eius in intendum ff qui modi usus fructus l quidam ad defensionem ibi quod Doctores tradiderunt Paulus n° 8 Ripa n° 7.

n° 23 Sed eam interpretationem variis argumentis impugnant Jasson 2a lectura n° 13 et n° 86 Bolognetus 137 et sequentibus evidentius convincitur quia in specie illa nulla fuit prohibitio alienationis sed alienatio in conditione posita fuit, et in casu eius data libertas directa ut recte sensit glossa fin ibi et ideo non

in pendenti

in peditur alienatio nec valet libertas in idem
quis collata quo servus alienus futurus est quia
libertas directa alieno servo data inutilis est l
si alienus § 9 ff de heredib instituendis l servo
pro ubi notat gl. in l de ttt. manumiss unde
deducitur quod si testator legasset et codicillis
prohibuisset alienationem Stichi etsi eum heres alie-
navit liber sit prohibitio praecedens impediret
iuris translationem ut tradit gl. in fin in d l. Stichus
ubi alias si decessisset quam sequitur Alciatus ibi
n° 10 Jason ibi 1a lectura n° 42 et 2a n° 16
Ripa n° 48 Alciat 2 Ruin. ubi 3gn 3 lib. 5° — n° 24
Idem Bart. ibi n° 7 opponit
de lege Codicillis 91, quae alias incipit Lucius ff matre
l. 1 prox.° et dupliciter respondet 1° prohibi-
tionem factam fuisse favore certarum personarum
videlicet filiorum Vaius quae servis qui in casu
alienationis ad fideicommissum vocabantur ut constat
ex eodem textu in fin. 2° prohibitionem
ibi factam fuisse odio statuum uxoris, quae
recte valet l generaliter 24 § si petitus
verum certeris 1° de fideicom. libertatib. utramque
interpretationem acceptam testantur Ripa ibi
n° 58 — sed ego adversto textum illum nihil
obstare quia non loquitur de simplici, et abso-
luta prohibitione per quam impeditur libera
facultas disponendi sed de prohibitione alienationis
certas, et determinatas personas quae valet in eo
iure l fin C de pactis inter emptorem, et vend. —

n° 25 Vltra Bart. in 1ª [illegible] huius tex. item opponunt inter-
pretes l. 45 fin. ff. de cond. inst. et respondent quod pro-
hibitio alienationis sine causa facta per mo-
dum praecepti et dispositionis nullius momenti
est. licet nihil tamen facta per modum conditionis valet
vt post Alex. et Jasonem prima lectura
docet Cost. quam resoluunt Crotus eodem n° 6 Alciatus
Ruinus consilio 77 n° 12 lib. 2 Boerius q. 42 n° 5
conditio habetur pro causa vt docet Jason ind. ante
n° 5 ff de verb. Socinus ind. quest. Roma [illegible] Coheredes
n° 12 eodem tit. pro qua inter praecedentia facit quod
plerumque accidit vt quae in modum praecepti vel [illegible]
[illegible] inutilia [illegible] conditionis valeant [illegible]
l. pro libertate data non potest in poni gravamen
[illegible] l. plane q. 7 § fundo [illegible]
pot. restringi sub condit. dandi [illegible] quod necessarium
pleri debet vt [illegible] de stat. liberis et [illegible]
vel legatarius gravari non potest [illegible]
l. vxorem 39 § heres [illegible] de legatis 3. [illegible] heredibus
vel legatus restringi pot. sub condit. adoptandi [illegible]
tit. [illegible] de conditionibus institutionum —

n° 26 Sed cum prohibitio alienationis
sine causa inutilis sit et [illegible] valeat mediante
[illegible] pot. cum conditione de non alienando [illegible]
sine causa necessario parendum nam in casu diversa
sint tamen ratio quae facit inutilem prohibitionem su[illegible]
dat [illegible] parendum conditioni. Sed alia ratio
non vulgaris est quod prohibitio alienationis nuda
nullum praeceptum continet ex quo nulla nascitur
obligatio quia non apparet persona cuius interesse
et obligationes inveniatur vt vnusquisque adquirit
quod sua interest l. stipulatio [illegible] alteri de verb.

et notatur

et notavim. in Pˢ huius § at cum omnes ex heredibus ins
tituti e' sub condit.ᵉ si servum non alienaverit respicitur
persona coheredis, qua defecta condit.ᵉ admittitur ad va
cantem portionem, et ideo conditio valet. —

Ex qua resollut.ᵉ 1º infero quod cum
unico herede scripto sub illa condit.ᵉ non respiciatur
persona cuius intersit et cui caveri possit conditio de
non alienando pro non scripta habetur, ut docet consulem
ind. § idem Iustinian. vers.º ceterum ibi sub initio ibi
condit.ᵉ iuncta. §. obtinuit ʒ ff de condit. et dem. —
nec obstat et si casu caveri potuisse venientib. ab
intestato ad quos hereditas erat perventura deficiente
condit.ᵉ xᵃ tibus in l. his cui ibi de condit. et dem. et in auth.º
de nuptijs § quod vº insuper vers.º prefata collat.ᵉ 4 nam
recepta divinatoria sollut.ᵉ Rainerij relᵃ a Bart. ibi.
et alia sollut.ᵉ eiusdem Bart. quam sequitur Paul.
et impugnat Cuman. in eodem § fin alias Cumanus in d.
l. his cui quam reprehendit Socin. ibidem nº 4º alia
Cuiatij lib.º 5º observationum c. 2 ad finem, quam referre
vel confutare non e' necesse respondendum e' isto iure
ante novam Iustiniani constit.ᵉᵐ in d. § qua vº vers. pre
fata, non caveri venientib. ab intestato xᵃ tibus in l.
Mutiana cautionis ⁊ ibi quia non e' cui caveat ff
de condit. et dem. cui non satis facit Bart. nec ceteri
ut recte considerat Socinus ibi sᵃ. — nec in contra
rium movere debet tex. in d. l. his cui ibi hoc legatum ad e
hereditas pertinere pot. quia intelligend. e' ex test.º
non ab intestato ut post. Imm. recte notat Socin. ibidem —

2º infero prohibitionem alienationis
sine caussa factam per viam modi veluti si testator
ita dicat lego titio fundum tuo cum ea ut ita, ut eum
non alienet meo iure valere ut defendit Cuman.

fi nº 6º

Costa l.º 2 selectarum c. 20 ad finem quia natura[...]
est, ut eo non impleto reducatur legati ademptio [...]
Rol. § lucius j.ª de annuis leg. l. 2 § fin. de donat[...]
l. 1, et per totum ff de condict. ca. data l. 1 quoties
C de donat. quae sub modo auth. cui relictum C de [...]
viduitate tollenda, et ideo heres non tenetur sol[vere]
legatum nisi prestita caut. de modo implendo l. si
19 j.ª de leg. 3.º unde cum dicatur personali[...]
dis cuius interest, et cui ius quesitum est. Valebo[...]
prohibitio etiam sine ca. quamvis o. [...] tenta [...]
Alex. ti. n. 1 Jasson 1.ª lectura n.º 36 — Barth.
n.º 27 cc.ª nemo in versº nam si heredis cuius bona quæ[rit] ven[dun]
tur et per cuius creditores et rejectis duab. opinion[ibus]
antiquiorib. [...] verbo nam si heredis resol[...]
resolbit verba loqui de bonis quae nunc sunt heredis [...]
quondam fuerunt testatoris, quae propter [...]
ficienti creditores vendebantur cuius interpreta-
tionem receptam testantur [...] n.º 31 in fin.
et alij ex qua colligitur bona maioratus aliena[ri]
posse ad solvenda debita institutoris quod [...]
[...] in l. 2 ubi notant gl.a Bart. Bald. et alij C. ad
trebellianum in l. 1 in prin. ff eodem quod procedit
sive maioratus instituatur de universis bonis sive
de universa hereditate ut recte probat Molina
de hispanorum primogenijs c. 15 n.º 1 ubi itedi[...]
tat quod [...] sit in maioratu institutio de quota hereditat[is]
et de quota bonorum et dixit particulari tam iure [...]
quam Regio —
n.º 29 — Sed valde obscura sunt illa verba, quae
immediate precedunt sed haec neque creditorib[us]
neque fisco fraudi esse [...] nam gl.a ti. verbo fis[...]

intellig[...]

intelligit quando testator aliquid debebat fisco
ex ca tributorum sequentur Paulus nº 11 Jasson
2ª lectura nº 19 Decretus nº 99 - sed hec expositio
probari non pot. quia xº eam frustra fieret
mentio fisci cum sub generali creditorum note
comprehendatur Vª alij existimant consensu
dictus fuisse fisco fraudem non fieri quia si testator
omitteret crimen confiscat. dignum non
obstante prohibit. bona fisco vindicaren
tur ut sepe iudicatus refert Peralta in t
3 i. 9 fideicomissa nº 128 s. ª de heredibus
instituendis, qua interpretatio superiore deterior est nam cum testis loquatur de prohibit
tº facta, qua ante mortem testatoris non
habet effectus l. ª de tt. ri dicus sub esset dubitare per eam impedire non posse confiscatem
vivo testatore faciendam minus probari pot.
interpretatio Pebardi liº 3 variarum c. 1699
reiectis ad huius ttis explicatum observandum
est quod cum propter maxª impendia qq
fiscus grababatur pluribus egeret pecunijs
Augustus Imperator vicessimam hereditatum
tus extraneis heredibus irrogavit l. 1 ustitiade
vicessima ad quam Ofilius et Macer commentaria ediderunt l. 2 ff. ex ijs auditoribus ff de origine iuris et constat ex inscript. Inustidetransactionibus quod ex Dionissio Plinio et alijs
observant Briss. et Othom. de verbis iuris
verbo vicessima idem Othomanus in indice

legum Romanarum ad l. Juliam de vicessima Al-
ciatus l.° 3 dispunctionum c. 6 Cuiatius l.° 4 sntiars
Forcatulus dialogo 22 Men. de adip. poss. rem.° 4
n.° 1.° cum pluribus seqq. ~ Verbo 1.° intelligi pot. tex.
in l. 2 ibi si fisco solvisses C. de transactionibus et locus
Pauli l.° 4 sntiarum d.° tt.° 6 vers.° ult.° ibi quod sub
vocatur vicessima partis introductum est ~ 3.° inter
pretari debet tex. ibi nec fisco qui necess.° referendus
est ad vicessimam rerum hereditariarum qua fiscus
fraudari non debet propter prohibitionem alienat.
ut recte declarat Cuiatius l.° 1 observationum c. 6 ~
quod tributum sublatum fuisse ante Justinianum
constat ex d. l. fin. sed non satis constat quis fuerit ab
rogationis auctor, ut scribit Men. d. n.° 4 et 9.°
illa autem verba tex. tex. fraudi esse intelligi debent
idest damno quo sensu fraudis verbum frequenter
usurpatur ut constat ex tex. in l. aliud est fraus 131
de verb. sig. tradit Balduinus ad ll. de iure civili
c. de lege falcidia n.° 8 sic explicans l. 1 in fine
Pr. ibi sine fraude sua capere ff ad l. falcid. ~
~ ex Bart. n.° 9 1.° colligitur res alienari
prohibitas causa iudicis alienari posse ex tex.
in l. 3 § idemque erit ff de rebus eor. ibi nam
et hic valebit alienatio propter auctoritatem
rei iudicata in l. post 69 § praedium 1.° et tt.° 1.° in l. 1 a
ff de fundo dotali. Unde possidentibus res alienari
prohibitas et desiderantibus eas alienare quidam
consulere, ut sponte patiantur res vindicari et sucumbant
ut refert Bart. h. et plures relati a Molina lib.
de hisp. primogeniis c. 8 n.° 1.° vers. quod adeo
~ illud tn. consilium nullo modo probari pot. tum quia

Peccatum

Peccatum mortale committat, et utrusque restitutioni bonorum redit obnoxius tum etiam quia detecta fraude sententia non nocebit fideicommissariis vel successoribus maioratus aut ceteris ad quos ea bona spectent ut l. servus plurium § i° et § sig sante ibi vel minus plene ff. de legatis l. ex contractu ibi nisi culpa tutoris ff. de re iud. l. a sententia l. si prolusorio ff. de appellat. l. si sponsus § si uxor vers° si modo cum animus ff. de donat. inter docet textus, quam resolvit Vallascus de iure emphyteutico q. 6 i° n° 3 et post Gometium Otaloram Menesius, et plures alios ibi citatos Molina ubi n° 7° et 8° ubi docet quibus modis fraus vel collussio probari possit et praeterea existimat Bart. hi predictus consilium titulus non esse quia sententia lata contra prohibitum vel contra possessorem maioratus non nocet successoribus non citatis ex reg. res inter alios acta, cuius opinionem receptam testantur decius consilio 4 sof. n° 29 Socinus iunior consilio i 8 i n° 93 lib. 2 Gregor. in l. i° tt° i 6 p. 4 glo. verbo nile enpecerà sed contraria opinio videlicet sententiam etiam successori nocere verior et receptior est, ut resolvunt Ripa h. n° 60 loaces i 26 Alciatus 2 l 666. in Practicis c. i 3 n° 6 Pinelus in l. i a C. de bonis maternis 3 parte ex n° 48 pro qua sententia facit textus in l. i a § quamvis vers° de nunciari ff. de ventre in l. si cendo in l. ex contractu ff. de re iud. in l. si patrono § fin. ff. ad treb. in l. si superatam ff. de pignoribus in l. Papinianus 8 § i § fin. in l. q repudiantis § ult. in l. si suspecta in pri° ff. de inoff. testamento et procul dubio

Procedit in maioratib.

vt sit aliis licitus finis vt tradit Molina d° l° 4
C 8 n° 3° —

n° 3. 2° colligitur ex Bart. eodem n° rem alienari pro
hibitam semel alienatam in casu permisso perpetuo
alienabilem esse x.a text. in l. Pater filium § quindecim
libertis ff de legis 3° perquem textus dici solet rem eccle
siasticam semel datam in emphiteusim posse iterum
absque noba sollemnitate in emphiteusim concedi, vt
tradunt Ripa ti n° 66. Crotus n° 43 Ioannes n° 134 Ro
quelius l° 1° de retractu § 32 gl.a vnica n° 6, quod etiam de
re semel in feudum concessa, et de causa semel effecta
delegabili, et aliis tradunt inter pretes vt constat ex
d. rag. vbi s.a — sed hec doctrina declarari debet, vt pro
cedat quando prohibitio tantum personalis est, nam si sit
realis perpetua censeri debet, et ideo quamuis res
prohibita alienari semel alienetur in casu permisso
non poterit amplius alienari quia text. in d. § quin
decim libertis solum procedit in prohibitione personali
vt constat ex littera illius text. non vero in reali, vt no
tat Bart. ibi n° 4 et in d. Pto § fratre n° 3 ...
et plures alii relati a Menochio in l. voluntas n° 28
C de fideicommissis Molina l° 4° de hisp. primo
geniis c. 1° n° 33, et 30 Men. de arb. l. 1° casu 14
n° 23, et sequent. — et preterea regula illius text.
fallit quando prohibitio personalis facta est ex ca
reali sm Bart. in d. l. Pater filium § fundum n° 1°
et 2° Bald. l. voluntas n° 13 C de fideicommissis
Ripamti n° 66 —

n° 33. — Ex Bart. n° 10 colligitur res alienari
prohibitas alienari posse ex causa dotis vel
donationis propter nuptias x.a textus in l. mulieri

22

22 § Cum proponeretur in l. a filia 62 ff ad treb. in authentica res quae, et in corpore unde sumitur C. com. de legatis, quae iura sollum loquuntur in descendentibus testatoris ex 7 x cum in d. auth.ca res quae ibi sed si liberis, et docet Cos, quam resolbunt plures relati a Molina li. 4 de Hisp. prim. c. 6 n.o 3 — sed valde controversum est an ea iura procedant in omnibus descendentibus, vel in eis sollis quos testator tenebatur dotem dare vel donationem propter nuptias constituere, et in eis sollis intelligi posse, defendit Castrensis in l. 80 n.o 1 et 2 li. 1 Ambrosius ibi n.o 13 7 Socces n.o 131 Padilla in d.a aut.e res quae n.o 127 et relati a Molina ubi supra n.o 4 ostendentes ratem illorum iurium pendere ex defectu potestatis testatoris, qui cum teneretur descendentes dotare l. q. liberos de ritu nuptiarum l. fin. C de dotis promissione per prohibitionem alienationis non potuit hanc obligationem abiicere, quam eandem rationem esse dicunt Curtius Iunior in l. 59 n.o 6 Boer. q. 31 n.o 5 ad fin. Socin. iunior 119 n.o 11 l.o 2 — sed contraria videlicet illa iura in omnibus descendentibus procedere quamvis post mortem testatoris nascantur, et ideo bona ab obligatione dotandi libera sint verior et receptior e[st] ut

testantur

Socin. in l. Marcell. § resque ff ad treb.
Molina d. l. 4 c. 6 n. 5 pro qua 1. facit genera-
ralitas tex. ind. auth. res que, et in corpore ve
sionitur — 2. quod allias nihil nobis induca-
tex. ind. aut. res que cum ibi ... et pluribus
aliis dispositum fuisset ex bonis fidei comisso
subiectis solvenda esse debita testatoris unde ratio
illorum iurium pendet ex presumpta illius volun-
tate. nam verosimile est quod si viveret potius
vellet ex bonis suis descendentes dotari quam
in extraneum fidei comissum transferri unde
quod testator constituerit ab aliis servandum
est l. cum servus 8 i. ad fin. ibi nam quod ipse
ff de cond. et dem. qua ratio colligitur ex d. l.
mulier § cum proponeretur ubi not. Paul.
n. 2 sequuntur plures relati a Baeza de non
meliorandis dotis ratione filiab. c. 8 n. 7 Mol.
d. n. 5 unde infero quod h. illa iura procedant
non solum in reb. fidei comisso subiectis sed et
in expresse prohibitis alienari ut defendit
cois quam resolvit idem Moll. d. c. 6 n. 10
ubi non procedit ubi testator prohibet bona
alienari etiam causa dotis quia expressum
facit cessare tacitum l. cum ex filio § i. ff de
vulg. atque ita tenet cois quam resolvunt Gome-
tius in l. 4 tauri n. 89, et plures rell. a Moll.
ubi s. n. 11 ———

sed valde

sed valde controversum est an decissio illorum iurium habeat locum in maioratibus hispaniae quando a testatore specialiter non prohibetur allienatio ex caussa dotis vel donationis propter nuptias et in iis maioratibus locum habere et ideo bona pro constitutione dotis vel donationis propter nuptias allienari posse defendunt Palacios Rubios in repetit. rubricae § 16 n° 1 et 11 Suarez in l. quoniam in prioribus 2ª limitatione ad l. Regni am n° 11 Gometius in l. 40 tauri n° 86 Padilla in d. auth. res qua n° 53 et 78 — sed contrariam sententiam videlicet decissionem his in d. auth. res que non habere locum in maioratibus hispaniae defendunt Greg. in l. 7 tit. 11 p. 6 glossa verbo que la non pudiesse bender Covarrubias 1 et 6ª Cobb. lib. 3 variarum c. 6 n° 10 ad fin. Molina d. lib. 1 c. n° 20 et 21 qui testantur eam totius hispaniae consuetudine receptam esse moventur Cobb. et allii quia in maioratibus apponi sollet expressa prohibitio allienationis ex caussa dotis, quae claussulla quamvis alliquando omitatur, ex consuetudine intelligenda est, quod si nollet 31 § quia asidua ff. de edilitio edicto, quae ratio neque ipsis autoribus satis placet, quia illa claussulla non semper apponi sollet a fundatoribus, et quamvis apponi sollita fuisset non

possit

supleri si omitteretur, sed casus omissus rema
nere deberet in disposit.e iuris com.s commo
diss.t de lib. et posth. — V.o melior ratio est
quod tex in d. auth. G. res quae deiis tm. fidei com
sis loquitur in qq. non favor publicus sed pri
vata versatur utilitas, ut constat ex lodes
text in vers.o ea enim cui preferri debet utilitas
publica, quae versatur in dote l. 1.a ff sol. m.o
sed cum in maio ratu agatur de favore pu
blico l. 5 quamvis ff de ventre inspiciendo
tradit Mol. l.o 1.o de his. c. 18 n.o, cessare debet
dispositio illius tex cesante rat.e, et confundi
debent privilegia, et preferendus erit maio
ratus quia agit de damno vitando arg.o tex
in l. fin. ibi non enim par C. de codicillis —

n.o 31 — quae ratio difficilis vidづr 1.o quia
tex in d.a auth.ca res quae procedit etsi si alterna
relictum sit fideicomissum Bald. n.s Jass. 32
Curtius Junior 37 Padilla 120 ibidem
et in ecclesiis ius publicum versatur
l. 1.a 5 huius studii de iust. et iure 2.o quia
eadem auth.ca procedit in alimentis heredi
gravato, et eius liberis prestandis, et in eorum
redemptionem si captivi sint Bart. ibi n.o 10
Paul. ibi Jass. 32 quorum opinionem receptam
testantur plures relati a Mol.o d. c. 6 n.o 9, quae
non publicam sed privatam causam obinent

sed

sed ad 1um respondeo dictam auth. ham locum non habere
quo dicta clausula substitutae quia eo casu ratio
finalis eiusdem testis cessat, et succedit contraria de
cisio auth.a de sanctiss. episcopis § sed et hoc pres. collat.
9 Unde Baldo et aliis citatis merito recedit
Molina Ubi s. n.o 24 — ad 2um respondeo deci
sionem eiusdem aut. ha fundatam in publicam
Utilitatem extendi non posse ad Causam
alimentorum et redemptionis Captivorum quae priva
tae, Ut 3do loco adverttit Molina sup. n.o 22 Consi
derari etiam poterit pro loco hispaniae consuetudine
alia ratio quod in maioratu agitur de con
servanda memoria et honore defuncti ad quas
maiorem affectionem quam ad liberos et des
cendentes habere creditur l. precibus C. de servitu
tibus et aqua eo maxime quod possessor maiora
tus ex fructibus eius tenetur dotem, et ali
menta prestare descendentibus testatoris Ut
optime probat Molina lib.o 2 de hispanorum
c. 16 per totum —

96 ex Bart. n.o 11 Colligitur in statuto
pro hiberi posse alienationem in non sub
ditis secuntur interpretes communiter, Ut tes
tantur Jass. in lectura n.o 71 in Crottus n.o 62
Ripa 79 pro qua sententia facit textus in l. dudum
14 in finalibus verbis ibi nisi lex C. de con
trahenda empt. et in l. si in empt. 34 § omnis
ibi, quas vero ff. eodem tit.o —

n° 87

→ 2° Colligitur statutum prohibens alie-
nationem in non subditum non valere in preiudi-
cium ecclesiarum secundum interpretes communes, ut te-
stantur Jass. 1a lectura n° 71, et 72 et 2a n° 1
Croatij n° 8 Ripa 82 loaces 157 Socin. Iunior
cons. 76 n° 30 l° 3, et alij plures relati a Iulio
Claro lib. 1 sententiarum § fin. q. 82 pro statutum 1°
Joanne Beltrano Guebara in propugnaculo ec-
clesiasticae libertatis § 3 prima assertionis pro qua sententia
1° facit quod huiusmodi statuta sunt contra eccle-
siasticam libertatem, et ideo non valent aut
cassa, et irrita C. de sacrosanctis ecclesiis 2° quia
non est potestas secularis ad decidendum aliquid de
ecclesiasticis vel personis ecclesiasticis C. ecclesia
S. M. ibi, quos obsequendi manet necessitas de
constitutionib. C. bene quidem 96 dist. contrariam
tamen sententiam defendunt Bald. in C. qua in ecclesiarum
n° 8 et in C. alta S. M. n° 6 et 22 de con-
stitutionib. et in C. clerici n° 2 et 3 de iudicijs
Signorolus de Omnedeis cons. 21 Barbatia in R.a
de reb. eccle. non alienandis n° 179, et alij relati
a Joanne Beltrano ubi supra n° 4 pro qua 1° facit
quod tale statutum non disponit directe in eccle-
siasticos sed in subditos laicos prohibendo ne alie-
nent bona in non subditos nec censetur esse contra
libertatem ecclesiasticam cum condita sint bono publico

ne

ne immobillia transeant ad ecclesias cum non
possint postea allienari pro necessitatibus civitatis
nec publicis functionibus gravari auth. item
nulla Coitas C de epis, et Clericis C non minus
de Immunitate ecclesiarum 2° quod per pactum
prohiberi pot. allienatio predicta, ut docet glossa
l. sitaquis § ea lege de V. obligat. Coiter re-
cepta, ut testatur Rip. n° 82 pro qua facit
tex. ml. fin. C de pactis inter emptorem et vend.
unde afortiori poterit idem statuto caveri.

Quibus non obstantibus, non e recedendum ab
opinione Bart. quod (videntur probatur
quia generalis dispositio nunquam extenditur
ad ea quae prohibita ff. C si Comporis...
de electione, et statutum generale non potest
gravare adilicita C Vemens C Quinta Vallis de
iure iurando neque ad id quod specifice fieri non
pot., ut per textum in C ambis 2 de sua c. elem.
tradit Bart. ml. sigs sub odct insfri. ff de Con-
ditionibus institutionum debiis in C alta l. M.
n° 199 de Constitut., et ea quae notabilia sunt
nisi specialiter exprimantur omissa censentur
l. item apud labeonem § hoc edictum vers. cacrim
ff de iniuriis, et indubio tenenda est ista opinio quae
religioni et ecclesia favet l. sunt personae § simile
de religiosis, et sumptibus funerum, et opinio Bart.
non solum recepta est sed etiam contraria opinio sig
non licet Baldi passim ab omnibus improbatur ut tradunt
Cobb. in reg. possess. 2 pte § 4 n° 8, et 9. Joannes

Beltrans

Vbi s.° n.° 4 de cuius veritate iam hodie minus du
bitatur cum sententia Bart. hisce temporibus in causa
ducis, et Senat. Venetorum Pauli Sanctiss. P. m.
decreto comprobata fuerit —

n.° 39 Nec movere debent argumenta
contraria imprimis enim nonobstat quod praedicta statu
torum non dirigantur ad clericos sed ad laicos
neque inducunt inhabilitatem clericorum
sed laicos prohibendo ne bona stabilia in non
subditos transferantur quia licet praedicta dirigantur
in subditos mens tamen intentio, et prohibitio diri
gitur in ecclesiam et clericos, qui mediante
praedicta prohibitione efficiuntur incapaces illorum
bonorum, et non debet attendi cum quo quis loquatur
sed in quem dirigatur intentio l. Pro [illegible] in princ.
l. miles 76 l. cum pater 77 § donationis de
legatis 2 l. servo legato 72 § si testator ff.
isto tit. et in nostris terminis probat textus in c. 9.to
26 de privillegiis in c. fin. de immunitate eccles.
in 6. vbi de principes statuentes quod subditi
non vendant aliquid personis ecclesiasticis
esse ipso facto excomunicatos, minus obstat quod
huiusmodi statuta tendunt in bonum publicum
quia licet ex eis resultet aliqua utilitas pu
blica valere non potest in preiuditium ecclesiae
quia non quidquid publice utile est licitum censeri
debet, vt optime probat Beltramus vbi supra
§ 6 2.a assertionis ex n.° 7 — denique non obstat

pacto

Pacto prohiberi posse alienationem in ecclesiam quia tale pactum tm valet ad efectum, ut alienans teneatur ad interesse non vero ad impediendam translationem dnij, ut ex 7 dicendis aparebit — n° 40

— ex Bart. hi n° 13, et 14

Primo colligitur quod prohibitio alienationis in contractu facta non impedit dnij translationem sed solum obligat ad id quod interest secundum interpretes liter ut testantur Jasson 1ª lectura n° 86, et 2ª lectura n° 15 Ripa n° 85 Ferdinand. de loaces n° 160 Gometius in l. 40 tauri n° 13, et probatur l. 43 ff. de ... ubi notat Greg. ... non valet pro quantitate facit ... in l. si ... quis 135 ea lege ... de ... ob causam, et faciunt 10 argumenta quae congerit Gometius ubi sup. n° 13 cum sequentibus

Sed contraria opinionem videlicet prohibitionem in contractu factam impediri dnij translationem defendit glosa in auth. hoc, ut de cetero commutationes non fiant ... licentiam collat. ... et veteres relati ab Alberico hic coll. 7 ... et quasi nobis defendunt Crotus hic n° 87 Curtius iunior in auth. hoc res, quae n° 46 Coria delegatis ... ... 7 quia cum alienatio facta contra prohibitionem testatoris nulla sit l. 2 C. de usucapione pro emptore et censeri debet nulla

, quae sit

, quae fit contra Prohibitionem contrahen-
tium x^a reg. tex in Pris inst. de lege fusia
Canina tollenda — 2° ex tex in l. fin C de
reb. alienis non alienandis ubi dicitur quod
sive prohibitio fiat a lege sive a testatore sive
a contrahentib. censetur prohibita dnij trans
latio, quae determinatio cum respiciat plura
determinabilia videlt prohibitionem T^i testa
toris, et contrahentium debet ea pariformiter
determinare l. iam soluere de vulgari — 3° quia
Prohibitio legis impedit dnij translationem l. 3 s
sciendum ff de donat. inter l. non dubium C de legib.
at Prohibitio contrahentium fovetur a lege x^a tex
in l. fin C de Pactis inter emptorem et vend.
ibi tale Pactum contra legem esse fouendum
ergo similiter impediet dnij translationem —
4°, et Ult° ex tex in l. eadem C si mancipium
ita fuerit alienatum in l. 4 5 in l. servo
hac lege de manumissionib. in l. si servus
ff q. et agg. in l. 1 et 2 C qui non poss. ad liber
tatem pervenire qq probatur ex Prohibit.
alienationis et manumissionis facta in con
tractu impedire libertatem quamvis reb.
oib. fauorabilior sit l. libertas oib. 122 de
regulis iuris —
qq non obstantib. recedendum non e
n° 41 abi nec movere debent argum^ta contraria
ad Jul. respondere diferentiam inter contractus

, et Ultim

et Vltimas Voluntates manifeste colli
gi ex iuribus supra citatis — sed communiter rationes
differentiae insistunt interpretes, et recepta
fuit ratio Jacobi relata a Jassone 1a lectura
n° 86 quod dispositio testatoris censetur
lex, aut § de nuptijs § disponat. Vnde cum
dispositio legis impediat dominij translationem l. 3
§ sciendum ff de donationibus inter, et prohibitio
testatoris habebit eundem effectum, qua ratio
cessat in contractibus, et in promissione faciendi
succedit obligatio ad interesse l. stipulationes
non dividuntur 72 § celsus 3a de verb. —
— sed displicet Pureo, quia illa ratio quae mi
litat in Vltimis Voluntatibus non cessat in
contractibus, cum ex Voluntate contrahen
tium legem accipiant l. 1 § si conveniat ff de
posito — Vnde solida ratio est ex Vltima Volun
tate dominium ipso iure transferri l. cum heredes
23 de adq. poss. l. atitio 66 1a de furtis, et ideo
sola Voluntate testatoris impediri posse dominij
translationem, cum utriusque eadem sit disciplina
Vt docet glossa recepta in R. de adq. poss. sed
ex contractu dominium ipso iure non transferri
sine tradit. l. traditionibus C de pactis, et ideo
solo contractu dominij translationem non im
pediri, quam rationem defendunt Jass. in
2a lectura n° 15 Ripa n° 84 et 85 Ferdinand
de Loaces n° 170 Alciatus n° 85 —

nº 42 Unde infero quod si contractus talis sit, et ex eo solo transferatur dnium ipso iure Prohibitio alienationis impediet dnij translationem, ut docet Bald. in l. Ptto 5 ? finali 7 de leg. 2 quem sequitur Jass. in 2ª lectura nº 226 Rippa 92 Alciat. 87 quo fit, ut cum ex solo ttº donationis caussa mortis dnium ipso iure transferatur, ut tenuit in l. 2 de publiciana in rem actione, quem ad hoc dicunt sequi fatem Bald. et Angel. relati a Gometio in l. 40 Tauri nº 27 Pactum de non alienando in ea appositum impediet dnij translationem ut respondet Cumanus nº 278 quem sequitur Jass. ? 1ª lectura nº 88 Crottus nº 188 Gometius ubi s.

nº 42 Neque obstat tex. in l. fin. C. de reb. alienis non alienandis quia Imperator ibi solum agit de interpretanda voluntate Prohibentis non de effectu Prohibitionis, et ideo quo ad eum recurrendum e adversis traditiones, et eodem modo respondendum e ad text. in l. fin. C. de pactis inter emptorem et vend. quia ibi solum agebatur de valore Pactionis non vero de effectu

nº 43 Neque obstat tex. in d. l. cadem cum similib. qq variis modis respondet glo. ? ob alienet verbo item ait in d. l. ea lege C. de cond. ob caussam, sed receptior solutio e ea iura, ? proce

procedere, ut manci. pia ea lege venduntur
ne ad libertatem producantur quo casu libertas
non competit his servis manumittantur quia si se
mel competeret non posset revocari cum natura
sua irrevocabilis sit § semel inst. qq ex
caussis manumittere non lic. secuntur Bart. ti
, et ceteri communiter, ut testantur Jasson in l. stipula-
quis § ea lege n° 34 ff de verb. Gometius
in l. 40 tauri n° 17 inde deducentes quod si
vendam tibi domum vel fundum ita, ut non
allienes non poterit in eo ecclesia edificari
quia tallis allienatio est irrevocabilis, quam in
terpretatio probari non pot. 1° quia cum pro
hibenti allienationem non competat actio ad
rem sed ad interesse nihil refert an allie
natio sit revocabilis vel irrevocabilis —
2° ex text. in l. fin. iuncta gl. verbo permanere
C. de pactis inter empt. et vend., que loquitur
de allienatione irrevocabili et tamen prohibitio
in contractu facta solum prestat actionem
in id, quod interest. — Unde respondendum
est. in dictis iuribus prohibitionem factam fuisse
ad irrogandam poenam servis male meritis
ex tauls in l. fin. C qui non poss. ad libertates
pervenire, et ideo ne culpa eorum maneat in
punita, et, ut servi dominis obsequentes sint
merito cautum est libertatis dationem contra
prohibitionem non valere, quam interpre
tationem sensit gl. verbo allienet vers.

vel dic

in d. l. ea lege C de dit. ob causam. se cuntur Salicetus ibi nº 2 Loazes nº 125 Ripa nº 86 Alciatus nº 38.

nº 44 Sed ijs oib. graviter obstare videtur in l. si creditor § fin. ibi nullam esse venditionem ff de distract. pignorum ubi prohibitio alienationis facta in contractu impedit translationem dnij. — Sed respondet specialiter procedere quando per contractus prohibetur alienatio ab eo, qui ius pignoris vel hipotecae sibi reservavit in re prohibita alienari ita respondet Bart. ibi Angelus in l. q Romae § Cohaeredes et ibi Jass. in pto ff de verb. et ceteri comiter 2º ult. Ripam nº 87 Ferdinandus de Loazes nº 165 et Xuarez allegat. 9 nº 16 Casaneus in consuetudinibus Burgundiae R.ª 11 § 3 nº 32 Tiraquellus lio 1º de retractu § 3 gla unica nº 2 Gom. in d l. 40 tauri nº 18, et haec solutio probatur l. fin. in fin. tt. s ptas. — Sed eam reprehendunt Baldus in d l. ea lege nº 5, et ibi Salicetus nº 7 idem Salicetus in d l. si creditor § fin. nº 3 primo quia cum pactus de non alienando per se vires non habeat, ut possit impedire alienationem non debet eas consequi ex hipoteca accessoria reg. tex in l. quod per manus de iure codicillorum 2º ex textu in d. l. si creditor § fin ubi dicunt legendum esse nullam esse pactionem, ut venditionem

stet

sitetur, quam lectionem magis probare vide- gta verbo venditionem ind. § fin. sed recedendus non ab opinione Bart. et cois qua videntur probatur ind. § fin. secundum litteram Pandectarum Florentinarum qua habet nullam esse venditionem ad quam videndam cum ex facto dubitaretur missus fuisse scribit Bart. h. et in l. penult. ff de pactis et ind. l. si ita quis ea lege et ind. l. ea lege, quam sententiam cum Baldo fuisse referunt Alex. in l. si filio fam. § si vir in quin querium ff soluto matrimonio Ludovicus Lusar dus minoris perpetuis ad illum textum et eam lectionem optime defendunt Ant. Aug. lib. 4 emendat. c. 13 c. 17 Forcatulus in cupidine iurisperiti c. 13 et pro eadem sententia facit textus in l. fin. in prin. C. de iure emph. et textu ibi

Nec movere debet ratio Baldi quia cum pactum de non alienando valeat et esse ipso satis firmum sit non confirmabitur ex hipoteca accessoria, et ideo cessat reg. text. ind. l. quod german, de iure codicillorum, et propter hipotecam, maiorem effectum sortitur quod in iure frequentissimum est nam h. successor singularis expellere potest colonum qui rem ipsam vel omnia locantis bona hipoteca subiecta habet pro observat. contractus sibi solbat id quod

interesse

, ut docet Bart. in l. emptorem nº 2 C. de locato conducto

receptus, ut constat ex Cobb. lº 3 Varias c. 15

nº 3, tamen si agatur pactum de non alienando

conductor expelli non poterit, etiam si emptor offerat

interesse locatori, ut docent Xuarez in l. post

rem iudicatam 1ª limitatione nº 8, Gometius

2º tomo c. 3 nº 9 ad finem. — Unde 1º infero

declarationem ad textum in l. quoties C. de rei vin

dicatione, et in l. 50 tt. 5 pª 5, ut non habeat

locum si primus venditor paciscatur de non alie

nandare cum hipoteca bonorum, nam cum eo casu

2ª venditio non valeat, melior erit con

ditio prioris emptoris quam 2i cui res tradita

fuit, ut docent Jas. ibi nº 28, Ferrara cau

tela 48 nº 3, Cobb. lº 2 Varias c. 19 nº 7,

Gometius d. 2 tomo c. 2 nº 20. — 2º infero

declarationem ad textum in d. auth. hoc si debitor

C. de pignoribus, et in l. 14 tt. 13 pª 5, ut non

sit necessaria excussio principalis debitoris quando

interpositum fuit pactum de non alienanda re

obligata, et ideo nec statim fieri poterit exe

cutio, ut docet Bart. in l. si creditores ff. in nº 2,

Xuarez vers. 1ª limitatione nº 13, Cobb. lº 3

Varias c. 7 nº 6 vers. illud tamen, alias vero eiusdem

textus declarationes late prosequuntur Cortius lº 1º con

clusionum conclusione 41, Petrus Dueñas regula 331.

ex Bart.

— ex Bart. n° 15 colligitur per sniam arbitri prohibentis alienationem non impediendo minus translationem sequuntur interpretes communiter, ut testantur Jass. 2a lectura n° 127 Alciat. n° 38, et plures relati a Cobb. in c. Raimah in principio n° 4 decti ... ratio est quia arbitrium sumit vires ex assensu partium l. 1a C. de arbitris cum similib., et ideo non pot. plusquam ipsa partes, quæ per contractum non poss. dominij translationem impedire, ut diximus ad Bart. n° precedent.

— ex Bart. n° 16 colligitur precepto iudicis impediri posse dnij translationem, ita textus in l. si sciens § 6 ff de contrahenda empt. in l. divus, de leco ... hereditatis in l. sed usufruc. lege ja de manumissionib., sequuntur Raus. ... Bald. Lit. n° 1, l. 1°, et ceteri citati, ut testantur Cob. ... n° 1 — sed contraria snia verior est, quam defendunt Alciatus n° 39 Gometius in l. 40 tauri n° 28 pro qua facit quod per sniam iudicis sine tradit. dnium non transfertur ut docet gla. ... natura in l. Julian. verius debitorum de condit. indebiti et in l. exceptio verbo e' certus ff de except. rei iudicatæ in l. Pomponius § sed et is ... meam ... tarib., et leis quam ... Orozco in l. ex hoc iure n° 20 ff de iust. et iure per textus in d. l. exceptio 28 ff de except. rei iudicatæ, quod non e' specialle in iudicio reali quia nullo casu

pot. pretor

transferre dnium l. qui usumfructum ff si usus
fructus petatur ideoque in pignoris dnio adyciendo
Principis auctoritate opus e l. et eleganter 24
de pig. act. l. debitor § q. ff ad treb., et in adquirendo
dnio cuius rei, quam Pretor possidere iussit nece
ssaria e usucapio l. Pretoris l. si finita § Julia
nus, et § si de vectigalib. de damno infecto ex qq
intelligitur ratio tex. ins, quos autem inst.
de bonor. possessionib. tradita in illis verbis quia
Pretor heredem facere n. pot., et necess. inferetur
per pretorem non posse impediri dnij translationem
cum dnio eadem sit dispositio — neqe obsta
tex. in d. l. si sciens quia in d. ium pot. retor quia
cum loquatur de emptore sciente, et per con
trarium probari videbatur in emptorem ignoran
tem dnium transferri posse preterea legitur
quando quis emit ab eo cui bonis interdictum est
quo casu prohibitio magis est personalis quam realis
et ideo bona cuius non fiunt inalienabilia, sed
quoniam lex prodigum cui a Pretore bonis inter
dictum est ad contrahendum et alienandum inha
bilem reddit l. his cui bonis 6 ff de verb. non pot.
dnium in emptorem transferre l. Julianus 10
ibi cum his diminutio sit interdicta de curatore
furioso, quod non tam a Pretore quam ab ipsa
12 tab. fit l. 1 de curatore furioso per quam

non est

non est dubius impediri posse dnij translationem
quod multo magis dicendum est in eo cui ad deseli-
randum de hereditate tempus ita datum est
ut interim ei diminuendi potestas non sit nam
cum interim non sit domin. non poterit dnium
rerum in emptorem transferre ut res ipsa
alienabilis sit — neque obstat tex in d. l. diu
de petit. hereditatis, et in l. servus hac lege de
manumissionib. qq. optime respondent Alciat.
et Gometius ubi s.a

Bart. ibi nº 17 querit an prohi-
bita alienatione censeatur prohibita heredis
institutio, et se remittit ad notata in l. si ita
quis 137 § ea lege de verb. sed latius trac-
tavit in l. Peto § fratre nº 27 ante proxim.
ubi concludit quod si testator prohibeat alienationem
extra familiam non obstante prohibitione
poterit prohibitus instituere legitimum here-
dem qui abintestato successurus erat quamvis
ex familia non sit, ut argº tex in l. cum pater
79 § cum inter 7 ante proxº defendit glossa in l.
pater filium § Julius Agripa verbo factum 2a
de leg. 3º, et sequuntur interpretes communiter ut
testantur plures relati ab Antº Gabriele
liº 4 commun. opinionum tit. de fideicomissis re. 10
nº 1, et Molina liº 1º de hisp. primog. c. 6 nº 34 —

Sed 3.ia sn.ia longe verior est, quam defendunt Bald. in d. l. Peto § fratre n.o 1.o et alij relatis à Mo- lina ubi s.a vers.o quo Comaxime, et optime pro- bant Ripa ti n.o 97 Cob. in C. Rainald. n. Retq.o de ttis Padilla in l. Voluntas n.o 13 C. de fidei comiss. quæ procul dubio procedit in maioratib. Hispaniæ ut post plurimos ab eo citatos optime probat Molina d. n.o 34 et seq.ti vers.o sed cum id clarius — neque in contrarium moveri debet tex. in d. § cum inter nam reiectis duab. interpretationib. tra- ditis agl.a ibi verbo filliis quas merito confuta- vit Bart. in eodem loco, et alia Ripa ti n.o 97 alia Didaci de Cob. ubi s.a n.o 9 vers.o nec obstat alia Emmanuelis Suarez lusitani l.o 1.o obser- vationum C. 3.o respondendum testatorem ibi libertis suis predium legasse, et prohibuisse alienationem extra familiam ad quod leg.tum liberta admissa fuit l. libert. 172 de V. S. mortua tn̄ liberta quesitum fuit an ad ptem predij quam mater accepit admitteretur fillius, et videbatur non admitti quia femina- rum liberi in familia esse non poss. l. familliæ 196 de V. S. Sed nihilominus Jurisconsultus respondet Consult. quia reg.a tex. in d. l. familliæ procedit in familliæ agnationis rat.e de qua ibi quia qui legitime nascuntur Patris, et non Matris famillia

seCuntur

seCuntur, et non habent locum in familia libertos nam cum filius liberta conceptus in servitute legitimus non sit matris conditem sequitur l. cum legitime 19 l. lex natura 24 de statu homi. et per consequens censebitur eiusdem nominis cuius mater fuit et admittetur ad eius portionem —

Ex Bart. n° 18 colligitur prohibita vendit. omnem alienationem prohibitam censeri sequuntur interpretes Aliter, ut testantur Ripa n° 100 Alciatus 42 Socin. Junior vol. 1 29 n° 15 lib. 2 moventur oes quia emptionis verbo oes alienationes comprehenduntur l. statu liberi a ceteris § Quintus Mutius ibi quoniam lex 12 tab. ff de statu liberis, quem textum ad hoc extollunt plures relati a Pinelo in l. 1 C. de rescindenda vendit. 2 p.te C. 1 n° 10 —

sed hoc argum. movere non debet quia verius est emptiones verbis ceteras alienationes non comprehendere ex vi nominis, et optime probat Pinelus ubi s.° n° 11 — nec movere debet textus in d. § Quintus Mutius nam reiectis variis interpretationibus, trad.is a Baldo in l. Voluntas n° 12 C. de fide comissis Forcatulo dialogo 47 n° 1 Alciato

alienationis Verbo ff de V. sig. Conano l° 7 com.
C 6 n° 1° Balduino ad l. 12 tab. C 34 Vinclo
Vbi s.a n° 12 respondendum est Pomponium sen-
sisse de l. 12 tab. qua Cavebatur statu liberum 50
heredi dare iussum emptori dando liberum
fieri, quam refert Vlp. in frag. tt° 2 Vers°
sub hac condit., et in l. statu liberas 6 § statu
liber de statu liberis, qua lex ideo dicit emp-
tionis Verbo omnem alienationem complecti quia
cum loquatur de Vendit. rei mancipi; Vt
constat ex Vlpiano tt° 19 in princ., et res man-
cipi alienari nequeat sine mancipat.
ex Vlp. d. tt° 19 Vers° mancipatio, et ipsa man-
cipatio per imaginariam Venditionem fiat
Vt ex Varijs probant Rebardus ad l. 12 C 16
et Homan. in frag. ad easdem folio 190 non
poterat servus alienari sine Vendit., et
lex, quae loquitur de empt. omnem alie-
nationem complectitur, quam interpre-
tationem sentire Vidr Alciat. l° 3 parergon
C 23, et frustra evertere conatur Sarm.to
l° 3 selectarum C 1° n° 2 ex qua deducitur
hodie sublata differentia rei mancipi et nec
mancipi ex l. Vnica C de Vsucapione

transformanda

transformanda, et antiquata solemnitate alie-
nationis emptionis verbus ceteras aliena-
tiones non comprehendere —

Sed nihilominus doctina Bart.
, et lois veraest quia si emptionis verbus ex
proprietate sua non comprehendat alios con-
tractus producitur tamen ad eos per interpretatio-
nem extensibam quando militat eadem ratio
, et ideo ex paritate rationis prohibita ven-
ditione censetur prohibita omnis alienatio unde
infero quod cum in statutis verba proprie
et stricte accipienda sint, et non habeat locus
, interpretatio extensiba l. 3 § hec verba
de negocijs gestis apellatione venditionis non ve-
niunt alie species alienationis, ut docet spe-
culator titulo de empt. et vendit. § nunc
dicendum fsicuto pone statutus, quem sequitur
Riba n. 101 Cassarte de decima venditis
c. 1 n. 38 — submifertur ets l. 1 ab titulo 17
l. 9 recop. qua cavetur ex venditione quasi
odiosam non here locum in permutatione
et ideo necessariam fuisse decisionem l. 2 eius-
dem tituli qua dispositio in venditione exten-
ditur ad permutationem, qua extensio fieri
non potuisset nisi aperto iure caveretur ut

ex

Bertachino, et aliis recte probat Lasarte c. 61 n° 37, et 38, et c. 17 n° 1° —

n° 51 — et Bart. hi n° 19 querit an Prohibita donat. censeantur Prohibiti ceteri contractus, et nihil concludit coram resolutio est ceteros quoque contractus Prohibitos censeri q[uan]do militat eadem ratio, ut arg° l. si mil. sicut § sed si permisserit vers. in contrarium ff. qq. modis pignus vel hipoteca solbitur resolbunt, Alex. hi n° 3, Jass. 2 lectura n° 195 Ripa 104 et 105 Roman. singulari 150, et n° 419 in 3° dubio —

n° 52 — Bart. hi n° 20 querit an Prohibitio facta filiis censeatur etiam facta nepotibus, et respondet ad nepotes non extendi per textum iuncta gl[os]a in auth. de restit. fidei comissi § nos igitur secuntur interpretes communiter, ut testantur Jass. hi 1 lectura n° 109 Ripa n° 106 Soares 186 Cob. li° 3 variar. c. 5 n° 4 Padilla in l. Voluntas n° 10 C. de fidei comissis Molina li° 1° de hispanorum primogeniis c. 4 n° 11 — sed hec conclusio non probatur in d. auth. hoc de restit. fidei comissi § hos igitur 1° quia testator filios suos directus gravavit ut liberis suis et iis deficientibus fratrib. hereditatem restituerent

gravavit

, et

obid alienationem prohibuit unde cum nepotibus non fuerit iniunctum onus fideicomissi cesante caussa prohibitionis cessat ipsa prohibitio quia nedum preceptum stinet — 2º quia ibi prohibitio facta fuit expressis nominibus propijs, ut constat ex verbis tti testamenti in prio illius tes quo casu indubitatum est non venire nepotes, ut docet Bart. in l. liberos nº 1º de V. S. et coes, quam resolbit ludovicus gocadin, 2º § 6 nº 10 Mol.ª li. 2 de hisp. primog. c. 11 nº 41 — sed lo supradicta coes non probetur ibi verissimum tamen est, et probatur quia prohibitio alienationis odiosa est l. 2 ff si quis aparente fuerit manumissus l. dudum C. de contrahenda empt. et in odiosis apellatione filiorum non veniunt nepotes l. iusta 201 l. filij apellat. ubi notarunt oes de verbor. significat. docet coes, quam resolbit Ant. Gabriel li. 6 comm. opinionum tt. de verbor. signifficat. concl. 1ª nº 51 sed fallit in qq.dam casibus relatis a Ripa hic nº 188, et pretterea fallit quando caussa ex qua prohibitio fit leies natura est, ut ea nepotes et alios descendentes comprehendat

veluti si testator prohibeat alienationem, ut bona in familia conserbentur quia tunc prohibitio facta filiis extendiatur ad nepotes, ut docet Bart. in l. Pater filium § fundum nº 2 7ª de leg. 3º, et plures relati a Cob. vol. 1º Padilla in l. Voluntas nº 11, et 26 C. de fideicomissis Mol. lº 1º de Hisp. primogeniis c. 4 nº 29, quod procedit etiam si caussa non sit expressa sed tacite subintelecta et ideo si testator dixerit se velle instituere maioratum prohibitio alienationis facta filiis procul dubio extenditur ad nepotes, ut tradit Mol. vbi s.ª

nº 5B — ex Bart. nº 11 colligitur prohibitionem alienationis factam heredi censeri etiam factam heredi heredis arg.º tex. in l. sicut § penult. ff qq modis pign. vel hipoteca solbitur in l. Pater filium § fundum de leg. 3. sed melius probatur eadem conclussio in l. Pater filium § Julius Agripa in l. Lucius q. i in princ. ff de leg. 3 in qq. habetur pro constanti quod si

preceptum

preceptum de non alienando nudum non fuisset prohibitio facta heredi comprehenderet heredem heredis per quod iura ita do cet lois, quam resolbunt Crotus n° 130 Ri pa n° 109 Bolognetus n° 275 Padilla inl. Voluntas n° 20 C de fideicomissis ratio e quia apellatio heredis indefinite prolata non restringitur ad jus heredem l. heredis 65 l. sciendum 70 l heredis appellat 170 ff de verb. significat l. fin C de heredibus instituendis

Ex Bart. n° 22 colligitur rem alienari prohibitam a testatore usu capi posse sequuntur Bald. inl. 1 C de ser vis fugitibis, et alij relati ab Ant. Gabriele l° 5 comm opinionum tt° de prescriptionib, conclus 13 n° 1° Pinelo in aut 3a nisi tric nalle n° 35 C de bonis maternis mouentur 1° per text inl. fin. § penult. C. coiã delegatis 2° quia res alienari prohibita alienari pot. consensu eoris quorum interest. l. nihil § oibus Ja isto tt°, et tn cum res usucapitur videntur oes alienationi consentire l. alienationis verbo de verb. sig.

sed 3a ria

– Sed contraria sententia verior est, quam defendit
glossa fin. in l. 2 C. de usucapione pro emptore
sequuntur interpretes magis communiter, ut testantur
Jass. ibi n° 156 Ripa 113 Crotus n° 138 Socin.
191 Pinellus ubi s. n° 22 Fraquellus de iure
primogeniorum q. 30 Gabriel ubi s. Gomez
in l. 40 Tauri n° 9 Molina lib. 4 de Hisp. primog. c.
n° 1° pro qua facit textus expressus in l. fin. § sin
autem sub condit. vers. sin autem [illegible]
ritu ibi, ut neque usucapio nec long. tem
poris praescriptio procedat C. comm. de leg., quem
non debuit Bart. in contrarium allegare
ut advertit Ripa d° n° 113, qui eleganter
respondet argumentis in contrarium adductis
quae dicta procedunt in usucapione vel praes
criptione ordinaria decem vel 20 annorum
nam praescriptio longissimi temporis 30
vel 40 annorum procedit etiam in bonis resti
tutioni subiectis et alienari prohibitis, ut
docet communis, quam resolvunt Ripa ubi s. Crotus
n° 140 Socinus n° 191 Alciat. 48 ibi Pinel.
Gabriel et Molina ubi s., qui utrum satis
disputat an haec praescriptio procedat adversus
successores nondum natos vel quorum dies non
dum cessit, et cum iis absolvitur —

– finis –

Ad textum in l. 1a de legatis 2o.

interpretatio sequitur

ad huius l. is interpretationem premito illam institutionem quos Titius voluerit vel si Titius voluerit non valere l. illa institutio § 2 l. de heredibus instituendis, rationem reddunt interpretes quia tallis institutio captatoria est ut docet glossa in l. captatorias scholio 1o C de testamentaria militis Bart. et alii ibi ex Peralta no. 46 Menochio ... Julio Claro ... et probare videtur l. captatorias de heredibus instituendis ibi quarum conditio ... et captatoria institutiones ... improbantur d. l. captatorias ... de heredibus instituendis l. captatorias ... l. captatorias C de testamentaria militis ...

sed hec ratio nullo modo probari potest quia illa institutio quos Titius voluerit vel si Titius voluerit captatoria non est nam captatoriae improbantur a senatu d. l. captatorias de heredibus instituendis ibi senatus improbavit illa vero que ex alieno arbitrio, et voluntate pendent improbata fuerunt veteres prudentes decre... d. l. illa institutio ibi quia satis constanter veteres decreverunt ... nec movere debet textus in d. l. captatorias quia illa ... ad institutionem aliena voluntatis non ... ad institutionem ... si Titius voluerit vel quos Titius voluerit cum

idem ...

pallam et non secreto explicare debeat volun-
tatem suam sed potius significare captatoriam ...
tem dici eam, quae offertur materiae tit. ... quod
vel vollunitatis testatoris d. ... sig. tabu-
ff de dolo, et ... C de codicillis —

Unde captatoria institutione
n° 2
dicuntur illa, quae non ex animi iudicio et affectu
proficiscuntur sed fiunt affectu hereditatis ...
lucri captandi gratia veluti si testator dicat si
me heredem scripserit heres esto vel qua ex parte
me Titius heredem scripserit in suis tabulis re-
tulerit ex ea heres esto l. i ad fin. ff de his quae
pro non scriptis habentur l. illa autem ... §
... fin. ... de heredibus instituendis, quae inter-
pretatio probatur q. captare nihil aliud
quam aucupari vel venari lucrum l. i ff s. q.
aliquem testari prohibuerit l. maioribus C de
transactionibus § manet inst. de societate eam
doctrinam post Christophorum de Castellione
et Cumanum h. optime tradiderunt Ludol. ...
lusitan. ... § cumquiddam, et ibi Socin.
ff de reb. dubiis Costa lib. 1 Selectarum c. 21 n° 7
Ant. Aug. lib. 4 Emendationum c. 15 Covarruvias lib.
miscellanearum c. 18 Costanus l. 1 quaestionum c. 7
Cobb. in C cum tibi n° 2 de test. Sarmiento lib. 2
selectarum c. 4 n° 10 —

n° 3 — Ex autem captatoria institutione
quia non proficiscuntur ex mutuis affectionibus
sed ex avaritia, et cupiditate censentur esse contra
bonos mores et idcirco Senatus C. improbantur n° 4

Et ...

et 2.ª testatores facientes huius modi institutiones
captatorias lepide invehitur Marialis ptabis
beis resp. 4 ab Ant. Aug. 06. s.ª unde l. in ttt.º
militis solla volluntas captetur l. 1.º de militari
ttt.º captatoria institutiones etc. in ttt.º militis in
valles n.º 21. captatorias l. dettt.º militis quia qua
2.ª bonos mores l. neque in ttt.º militis dumhene
l. si amillite 30, hoc com(m)uni ff de militari ttt.º
qua ratione non valet captatoria voluntas etc.
favore pia causa ut cadit Cobb. in c. cum ti
n.º 13 dettt., cagg. facile intelligi pot. ratio
no in l. illa autem §. 1. de heredib. instituen.
ubi dumait non esse captatorias eas institutiones
quarum conditio in preteritum non in futurum
conferatur hac formula qua ex parte me Titius
heredem instituit eccea heres sto. quia per eam
nihil vide testator captare sed gratias agere
amico bene merenti, et grati animi testimonium
exhibere et eodem modo intelligi pot. textus in
mulier 20 § fin. ff de conditionib. institutum
et in s. Clemens § fin. de heredib. instituendis
sm. litteram florentinam, quod habet quam ex
parte me aditio heredem institutum recitatem
retullit enim testator verba ad institutionem
precedentem quamvis recitatio ea post facto
faciendae esset ut advertit Curatius l. 1.º 6 obser
vationum C. 1.º

— vel illa institutiones quas titius
volluerit vel si Titius voluerit alterat
viciantur videlicet quia alterius permissis

nam Constantes

Veteres decreverant ttos vero ipsa perse firm
esse oportere non ex alieno arbitrio pendere
d l. illa institutio facit ttes insti a ib. volunta
rita ff de ttt is ex qua decisione et rat d l. legis data
difficilis redditur ttes vider dum ait in arbitrium alte
rius conferri posse legatum sed respondere solet p
cedere quando dispositio confertur in arbitrium ter
quasi boni viri, ut indicat arbitrij verbum, quod est
impetio iuncto verso cum placeat quo casu meo iure
vallet legatum cum vero ind l. illa institutio quan
conferatur in liberam voluntatem in qua. Prie est in
tilis dicta ratio est quia primo casu non confertur
substantia totius dispositionis in alienam volunta
tem quia tertius ille, ut vir bonus debet arbitrari
altero vero casu tota substantia dispositionis alien
voluntati commictitur, quam dicta rationem assign
Paul, in cap. tacohias n.o 8 l dettt.o milior. Fel
ferdinandus in l. 3i tauri n.o 7 unde colligitur rati
ttes in l. fidei comissa, § si fideicommissum verso quam
quam j.a de leg. 3 in l. si sic legatum 7 § in pr.o
f.o de legis j.o qui loquuntur de arbitrio boni viri
, et facile conciliari pot cum l. ~~...~~ senatus 41
§ legatum ibi in hereditatis non pot. s.a tt.o proximo
, qua de libera voluntate loquitur quando autem
verba important arbitrium quo vero liberam volun
tatem eleganter explicant Jasson ind l. si sic men
lib. de arb. gl. 7 Greg. in l. 29 tt.o 9 p.a 6.a
verbo mi heredero — sed hec solutio lo. inse. verbis

sit

sit non tollit difficultatem quia ibi noster non loquitur de arbitrio boni viri sed de libera voluntate, et quod amplius est non solum probat legatum in liberam voluntatem tacitum vel latam et conditionales conferri posse per illa verba si Titius ascenderit Capitolium sed et in voluntates expressam per istam formam si voluerit ut constat ex illis verbis quod enim interest si Titius Capitolium ascenderit mihi legatur an si voluerit quod et sensisse videtur idem in l. in d. servus legatus ibi in aliena voluntate poni pot. et in fidei commissaria libertas vers. sed alteri ita servus dum sit de fideicommissarijs libertatib. — in qua specie [illegible] respondent Pomponi, et modestinus in l. si quis Sempronium § 1. ff. de hered. inst. tuendi fuerint non umquam ff. de condit. et dem. ex professo consti- tuentes etiam in conditionem si Titius voluerit, etsi ascenderit Capitolium, et docentes in stitutionem vel legatum sub condit. si Titius voluerit non valere —

— Propter quam difficultatem varij assignarunt intellectus admittentes sed receptiore semper loqui de legato non in liberam voluntatem sed in arbitrium tertij non obstantib. illis verbis, quid enim interest si Titius ascenderit Capitolium nihil igitur an si voluerit quia versiculus iste legi debet cum interrogat. et verbo si voluerit supplendus est verbum arbitrari ut sensus sit paria esse legare si Titius voluerit Capitolium ascenderit vel si voluerit arbitrari quod in utraque specie valet legatum et quam interpretationem optima est argumentatio I.C. quia alias inepta fuisset si de condit. liberæ voluntatis ad condit. arbitrij sumeretur argumentum, et melius est intelligere predictum argumentum I.C. ex themate principali legis

quam ex contrario

arg° tex in l. qs qs vincta agta fin de leg 4° §° clausula enim
Precedens magis influit in sequentem quam sequens in
Precedentem Bart. in l. a via §° Pos. de cond. et dem.
quam interpretationem sensit Joannes resolutiva agta fi ver
conditio Bart. n° 1° et tex teste Sassone in l. captatoriae n°
l dicti militis Parisio vitio 38 n° 4 l° 1° Salm. n°
n° 1° — sed h.. cam interpretationem Praeceptores [illegible]
cuiq fuerint mihi probari non pot. 1° quia subaudiendo
et supplendo verbum arbitrij corrumpit mentem et verba
illius tex — 2° quia inter conditionem si Titius Cap. ascenderit
et conditionem si voluerit arbitrari multum interest nam illa
significat voluntatem liberam d l. siqs Sempronium
[illegible] et hoc [illegible] in potestate [illegible] sit Titij d[illegible]
nonnunquam vero nam quamvis hec v° denotat denotat
boni viri arbitrium d l. si sic 68 in prin. [illegible] fidei
comissa 11 § si fidei comissum verso quamquam [illegible] de leg 4° §

n° 6° V° aliter et 2° tex ponderet Rogerius
resolutiva agta fi verbo conditio illa verba quod enim interest
exponi debere 1° aliquid interest et [illegible] cam in
terpretationem huius vers. ut legendum esse sive
interrogatur cui expositioni conformis c lectio quae
het in alterius arbitrium conferri legum verbis con
ditio non pot. quod enim interest [illegible] quam refert
[illegible] [illegible] in notis [illegible] ad hanc l.
[illegible] quam sensisse quod legum in alterius volunta
tem collatum non valet quamvis veluti certe si
si ascenderit Capitolium quia plurimum inter
inter conditionem si Capitolium ascenderit, et conditionem
si voluerit quia interpretatio superior deteriora
et convincitur 1° quia ista lectio verbum conditio non pot.
quod enim interest [illegible] adulterina et [illegible] ut
constat ex Ant. Aug. l° 1° emendationum c [illegible]
2° quia in dictis emendatis codicibus legitur [illegible] cum
interrogatur 3° quia [illegible] veram et receptam lect.
admitti non pot. [illegible] Rogerij immo ei adversatur
praxis et stilus vel forme dicendi qua [illegible]
in hac l. vers. quod enim interest cuius verba leguntur cum in
rogat[illegible]

et significant nullam momentum esse —
— nec admissa Pollmitte Piretat Bonarius l. 1 c. 9 n.
Rovezti lib. 2 Variar c. 11 Curiacij lib. 2 observat c. 12 Unde Emanuel Costa lib. selectar c. 21
Sarmiento lib. 2 selectar c. 6 n.° 30 cum segg.
existimant hos Juris consultos sine Pace Pugnare
et Ulpianus ab aliis ex Professo dissensisse in qua
antinomia Emanuel Costa magis Probandam Pu
tat Opinionem Ulpiani tit. sed Sarmiento verio
rem arbitratur sitam Pomponij et Modestini
in d. l. siqs Sempronius et in d. l. nonumquam —
— verum ego iam olim existimavi hec iura
non esse contraria, et facile in concordiam re
digi Posse. sid. cavere legatum in alienam volun
tatem expressam conferri non Posse in vollun
tatem tacitam vellatam, et conditionalem uti
liter conferri, quia loquitur non minus liberae
quam alterius verbis nominatim expressa unde
legatum relictum sub condit. si Titius voluerit in
utile est quia mero exprimitur vollunt. Titij
relictus vero sub condit. si Titius ascenderit
Capitollium valet mero iure nam sive vollun
tate Titij sit an Capitollium ascendat, et desi
ciat, ut legatum debeatur, et quia in ser Paura
non est expressa vollunt. Titij erit utile
legatum quia Per illam condit. em minus debetur
veterum Prudentium decreta de qq. in d. l. illamis
tractis, quaedam enim in testis si exPrimantur nu
llum effectum hent quae si verbis tegantur eandem
significationem hent quam hent expressa, et
momentum aliquod hebeant d. l. siqs Sempronius
et nonumquam 3 Pungit ut quaedam nominatim ex

Pressa significant

quamvis omissa tacite intelligi potuissent neque
obstiterat. V° dictus è expressa [illegible] ad l. non sed quam
ff de cond. et dem. —

n° 9° — nec d. iuris probat vlp. hic nam [illegible] fateamur in
leg. delegato in alterius voluntatem liberam collato
quia in iure per arbitrij verbis sepenumero signifi
catur l. illa nisi [illegible] ff de heredib. instituendis [illegible]
§ cumqdam de cert. dubijs l. fidei commissaria libertas
vers. quamquam de fidei com. lib. tradit tota ins.
cum tale § si arbitrat. [illegible] amplius de cond. et dem
non tn loqtur de voluntate expressa sed tacita
vellata, et conditionali, et meam dicit consultus
legus posse conferri qua interpretatio manifeste
colligitur ab ipsis verbis velut conditio pot. quorum
sensus è quod quemadmodum conditio conferri pot
in alterius arbitrium ita etiam pot. conferri legus
conditio autem utiliter confertur in voluntatem
alterius per formulam si ascenderit capitolium
[illegible] eadem verbis formula et concepta le
gatus in voluntatem alienam utiliter
potuit conferri atque ita in voluntatem ta
citam non in expressam, et per formulam
si Titius ascenderit capitolium non per formula
si voluerit — neque huic interpretationi
obstat idem [illegible] in vers. qd enim interest nam
in illo non probatur inter illas conditiones nullum
[illegible] esse discrimen et ideo sub utraque posse re
linqui legus sed solum significatur qd ad [illegible]
ad voluntatem interest conditiones nihil inter
qd non minus conferre legus in voluntatem
Titij per conditionem si ascenderit capitolium
quam per conditionem si voluerit quamvis

sub

subistat relictas valeat sub hac vo molestus sit
ve locus. ia pars sensus erit 2us reg. iuris
civilis legatum in alienam voluntatem conferri posse, quod
conveniet si conferatur in voluntatem vel restringatur
verbis conditionis idest per formulam si ascenderit capi-
tolium, et ne dicat aliquis per illam formulam non
posse legatum in alterius voluntatem, sed tamen in dictum subjicit
illa verba quidem interest quasi dicat non minus
conferri legatum in voluntatem alterius per formulas
si ascenderit quam si voluerit — vo, inferam
turbicatatem ad eas in senatus et § legatus ff.
cui varia assignantur interpretationes ia fuit illa
verba in aliena voluntate poni potest intelligi idest
alterius arbitrio boni viri in quo legatum conferri posse
probat textus in l. si sic legatum 78 § fin. ff. de fideicommissis
in § si de fideicommissis

sed superiore deterior est tum quia violat et restrin
git Ulpiani J.C. verba, quod cum sint indiffi
nita accipiantur pro universali et significent
in voluntate aliena legatum poni posse
quam expositionem confirmat exceptio illa in
heredis non pot. quia casus exceptus firmat re
gulam in contrarium l. namque § liquide insine
ff. de pene legata, unde vera interpretatio
sit textus illum intelligendus esse de aliena vo-
luntate tacita vel altera et conditionali in quam
conferri pot. legatum non per formulam si tibi
voluerit sed per formulam si ascenderit capi-
tolium ut recte sensit bbb in c cum tibi n. 8
de testis

— vo facile conciliari pot. his textus cum superioris
quam declarat eodem, quae obstare videri nullus

verbis

nam in allienam volluntatem conferri legatum non pot.
, quae iura varijs modis conciliare conantur interpretes recceptior tamen concordia est ut in d. l. nonnulquam non esse intelligendum de medio Mevio quodam tertio sed de Mevio herede in cuius volluntate certum est legatum poni non posse d. § legatum ibi in heredem non pot. — sed ea interpretatio aperte convincitur tum quia manifestam continet divinationem ad d. l. nonnulquam cum non appareat Mevium ibi fuisse heredem tum etiam quia illa verba in alienam volluntatem generallia sunt, et omnem volluntatem allienam comprehendunt non sollius heredis
, denique quia si Mevius fuisset heres non verte consultus illa exquisita ratione sed alliam planiorem redderet videlicet quia in volluntate debitoris poni non pot. an debeat l. verum § cum quiddam l. de reb. dubijs — ut relecta ea interpretatione plane nisi intelligi, et conciliari posse illa iura ut tamen in d. l. nonnulquam in illis verbis nam in allienam volluntatem conferri legatum non pot. non loquantur de volluntate tacita, et vellata de qua loquitur tot. in d. § legatum sed de volluntate testis expressa in quam legatum conferri non pot., quae interpretatio aperte colligitur ex eo quod I. C. ibi reddit rationem cur non possit utiliter legari istis verbis si Titius voluerit Titio decem do (legatum) quod legatum in Mevij volluntatem expressam conferatur atque etiam ex eo quod tota series illius legis tendit ad constituendam differentiam inter legatum collatum in volluntatem testis expressam, et in volluntatem tacitam et vellatam —

sed secundo dicitur

— Sed si predicta concordia et in
terpretatio d. § legatus valde difficilis, quia
si textus ille intelligeretur de legato collato in alte
rius volluntatem tacitam et velatam, falsa
redderetur 2a pars textus in qua dicitur in vollunta
tem heredis non posse conferri cum in heredis
volluntatem tacitam, et velatam per formulas
si ascenderit vel non ascenderit capitolium utili
ter conferatur, ut probat textus in l. 3 7a ff. sotto
iuncta 1a ex posit. glosa ibi verbo non ascen
derit, quod illa verba retulit ad heredem —
sed respondendum est non ad heredem gravatum
sed ad extraneum vel ad ipsum legatarium esse
referenda ut recte interpretatur eadem glosa in verbo
vel versu vel dic magis communiter recepta ab inter
pretibus, ex qua interpretationem facile conci
liari potest ille cum d. § legatus —

— Maiorem difficultatem celebre res
ponsus eiusdem Ulpiani in l. fideicommissariali
bertas vers. sed si ita scriptus ff. de fideicommissariis
libertatibus, dum probat legatus in tertii volluntatem
et expressam poni posse per illa verba si servus
volluerit cui textus communiter respondere solet eius de
cisionem tam here locum in legato libertatis specialis
favore, tum quia cum rebus dubiis favorabilior
sit l. libertas dubiis 122 de reg. iuris multa contra
iuris rigorem pro libertate constituta l. generaliter
§ si quis servo pignorato de fideicom. libertatibus, quam
interpretationem tradit Acc. verbo libertatem in d.
vers. sed si ita scriptus Bart. ibi no. 4 Imm. 3a
col. in fin. Menesius no. 17 idem Bart. in l. 1a no.
64 C. de sacro sanctis ecclesiis Suarez de captatoria
volluntate folio 99 vers. fallit 3o — sed ab eo inte
lectu discedit Ludo. vis lusitan. in d. l. utrius § cuius quorum

coll.a 3a

Intendens Iuris consultus non mo. verba stricta favore
libertatis sed potius loqui sm. ius comune ut colligitur
ex illis verbis quia conditio potius et ex separat.
et exequatione conditionis si voluerit, cui capito
lium ascenderit — sed defendendo comunem comunem inte
llectum respondere potest illa verba si voluerit dupli
citer accipi posse, 1º, ut liberam voluntatem ex
plicent, et significent si libuerit 2º, ut inducant
conditionem si acciderit aliquo, ut velit et haec prior
interpretatio in sub. legatis recipiatur in in legato
libertatis eius favore admittitur 2ª ut datio eius
valeat, et comparantur illae duae conditiones si vo
luerit et si ascenderit capitolium et in hac in
terpretatione facienda versatur favor libertatis
facta, et admissa predicta interpretatione legatum
valet mero iure —

nº 18 Ex qua interpretatione apparet valde
difficilem esse textum in d. l. fideicomissaria libertas
vers.º quod si ita scriptum dum ait legatum liber
tatis relictum si heres voluerit non valere nam
si favore libertatis interpretatur si acciderit
ut velit et intelligitur conditio similis illi si ca
pitolium ascenderit potius quam libera voluntas
valere debebat quamvis ad heredem fuisset
collata — sed respondere potest quod illa inter
pretatio admittatur favore libertatis quando con
feratur in voluntatem tertij non obstante regula
textus in d. l. illa institutio nostri admittitur quando
conferatur in voluntatem heredis quia eo casu
non solum obstat regula d.ª sed etiam alia longe
maiorem vim habet videlicet quod in volun
tate debitoris esse non potest an debeat sed tradit
cum quidam ff de reg. iur. dubijs tamen, quam regulam

im Possibil

impossibile erat legatus sustinere, et ideo b

atideo b in tertij volluntatem tacitamet vesta
tam conferri possit legus in vollunatem heredis
etj vestatam in valliter conferatur ds senatus legus

Sed contra hanc resollutionem obstat idem tex in principio
dum ait libertatem ita dari posse heres si volue
rit fidei tue committo ut Stichus manumittas quo tex
valde difficilis est dum consultus in principio et in vers.
quod si ita scriptus contraria respondere videatur
iniqua contrarietate concilianda fluctuant interpre
tes Acc. in ibi verbo dari et verbo quod si ita res
pondet in principio dici libertatem ita dari posse
heres si voluerit fidei tue committo, ut Stichus manu
mittas sed non apparet quam libertas ita data valeat
usque ad versiculus quod si ita in quo ut plane respondet
libertatem ita datam non valere sed hec sollutio
probari non potest quia si libertas inutiliter daretur
per illam formulam si heres voluerit ut probabat
bat tex in vers. quod si ita fassum erit dicere
libertatem ita dari posse, ut scribit I. C. in
principio — unde alij respondent consultus in
vers. quod si ita a prima opinione recessisse, et
suas in principio propositam mutasse sed cum
correctio in continenti non presumatur non adea
solutio sus ubi notat glossa ff. de cond., et dem. ea sollutio sus
tineri non potuit — mim probari pot. inter
pretatio Conani lib. 10 com. c. 6 exisomantis
prius sij legendus esse interrogative usque
ad versiculus plane in quo vers. et sequenti pro
ponuntur duo argumenta ad probandam vali
ditatem legati legg. non obstantibus in vers. quod si
ita determinde consultus tale legatus non valere

qua ex positio

corrumpit libertam illi tes, et mentem consulo-
remque admit non pot interpretatio Riminald.
in l. captatorias C de test. milit. quam seqvitur
mieno lib. 2 selectas c. 6 n. 2 et optime con-
futavit Decius in l. captatorias C de test. milit.
n.º 16

n.º 16 — unde verissima interpretatio est Pauli d. l. si fide
comissaria libertas loqui de libertate fidei comissaria
et eundem text. in vers.º quod si ita loqui de libertate
directa, ut optime interpretatur Cuman. in l.
illa institutio n.º 12 de hered. inst. secundum quam
quam interpretationem distinguenda est libertas
fidei comissaria a directa nam illa restringi pot. sub
condit. si heres voluerit hec vero sub eadem
condit. restring non pot. secuntur Jason in l.
captatorias C de test. milit. n.º 12 Socin. in l.
vtrum si cum quiddam ff de reb. dubijs coll. 2
et ibi Ludovic. Lusitan. coll. 3, et Pauli
illius l. si loq. de libertate fidei comissaria Dec.
colligitur ex eius verbis difficill. tamen est atten-
dere quomodo tex. in d. vers.º quod si ita loquatur de
libertate directa sed dominus id colligi ex vers.º ante-
cedenti in quo consult. loquitur de libertate relicta
per illa verba liberum esse volo collatam
in voluntatem heres, et postea in vers.º quod si ita
subdit consult. eodem themate retento non lla-
bere relictam libertatem sub condit. si heres
voluerit, unde constat textum illum loq. de liber-
tate directa nam his verbis volo solet adcanonari
fidei comissum ut fin. inst. de singulis reb. per fidei
commissum relictis, tamen id procedit et locum habet quando
verba diriguntur ad heredem ceterum in d.º vers.
quod si ita testator non direxit verba ad heredem
sed esse ipso voluit servus libertatem consequi —

— qua

— quae interpretatio valde difficilis est
ex eodem textu in versiculo nam, et libertatem quam statim sequitur
versiculo
post dictum quod si ita et ei convenienter heres ubi con
sulti loquuntur de libertate fidei commissaria ut constat ex
illis verbis praestare manumittas, et tamen ea distinguit
inter verba liberae voluntatis, et verba arbitrij boni
viri aperte significans eius libertatem fidei commissa
riam non posse relinqui sub conditione si heres voluerit.
Cui difficultati succubuit Socin. ubi supra sed subtiliter
dominus e[st] auris consulto fuisse tres casus distinctos, et sepa
ratos primus est cum libertas fidei comissaria relinquitur
sub conditione si heres voluerit quo casu valet, et
non debetur neque a servo peti potest sed pendet ex
nutu, et voluntate heredis ita, ut quando heres dixerit
se velle tunc quasi expleta conditione incipiat liber
tas servo deberi, ut recte advertit Paul. in scripta
torias 3o. positione 2us casus est cum libertas directa
relinquitur sub conditione si heres voluerit in quo ab
initio non valet neque ex voluntate heredis pen
det adeo, ut etsi heres dicat se velle non consequa
tur servus libertatem quia cum ab initio non va
luerit tractu temporis non potest convalescere —
3us et ultimus casus est ubi libertas fidei commissaria
confertur in arbitrium heredis quo casu non solum
valet ab initio verum etiam debetur et ab herede
extorqueri potest et quamvis dicat se nolle cogendus
et praestare libertatem si vir bonus arbitraretur
aequum esse l. Thais 41. § Sorore ff de fidei com
libertatibus, et hoc ultimo casu procedit textus in d.
versiculo nam, et cum —

— Sed videndum est, quae sit ratio differentiae
inter libertatem directam, et fidei commissariam,
et Cuman. ubi supra eam esse existimat quod causa
fidei commissi est favorabilior quam legati sed non usque
inst. isto textu sed aliis magis placet interpretatio

Jassonis

in d. l. castrensis C de test. militis quod ex libertate fidei commissaria consequitur heres ius Patronatus ex libertate tamen directa non consequitur idem ius et firmat. d. Smig. reg. Perisa resticas unde in libertate directa creditur quod heres semper dicet se nolle cum ex ea nullus commodus saciens sit sed in fidei commissaria spectans fituruis, ut velit cum ex ea ius Patronatus sit secuturus, quod valde utile est propter successionem, et operas sed hoc quod de operis scribit Jasson non probat Emanuel s. libertatis c. 22 n.º 6 ex eo quia cum servus ex caussa fidei commissi manumittitur non tenetur operas Patrono prestare, q ex caussa 29. de bonis libert.

sed pro Jassone replicari pot. quod cum in hac. specie libertas ab initio pendeat ex mutua voluntate heredis, cum ipse heres totus facere vide, et debet ius Patronatus plenus consequi non obstante decisione textus in d. l. q ex caussa quia loquitur in libertate ad quam heres ex fidei commisso obligatur precisse l. si servo 84 § 1.a de heredib. instituendis — pot. etiam assignari alia non in legatis duo ratio quod legata semper fuerunt in iis necessariatem l. verbis l. § ff de verb. sig. et ideo pendere non poss. ex mutu heredum fidei commissa tamen ab initio infirma erant, et ex fide, et pudore heredum pendebant q non poterant cogi prestare ea de quo rogati erant quousque D. Augustus iussit, ut consules auctoritatem suam interponerent circa fidei comissa unde si fidei commissus libertatis relinquatur sub conditione si heres voluerit valebit quia reddit ad pristinam naturam non ens debebitur nisi heres constituat se velle, ut latius diximus in R.a

huius tit.

ex qq. colligitur singularis interpretatio ad textum in § fidei commissa ii. § sic fidei commissum in principio de leg. 3° q. valde difficilis est 1° quia illa verba nisi heres voluerit in effectu resolbuntur, et significant si heres voluerit atque ita in voluntatem heredis videtur conferre legatum contra textum in § sed an et § legatis de legatis 2° — cui diffic. respondent interpretes sapientiores communiter quod in praedictis casibus conditio non adijcitur substantiae legati sed resolutioni nam legatum purum dicitur et ademptio vero conditionaliter posita in heredis voluntate atque ita interpretatur tantum illum Bart. ibi oppositione 3 dicens legum poni posse in voluntate heredis extinctiva non tamen in substantiva sequuntur Paulus ibi columna 2 Alciatus n° 9° Peralta n° 8 idem Paulus in d. § legum n° 1° et in d. l. nonnumquam colla. 1 a Cobb. in c cum tibi numero 9° de testamentis —

sed hec interpretatio evidenter convincitur 1° quia sicut datio legati non potest pendere ex voluntate heredis ita neque ipsius ademptio legata ij. § qq. ff de adimendis leg. 2° quia si contrarium quod sub conditione resolbuntur censeantur pura l. 2 ff de in diem adiectione tamen legata quae sub conditione adimuntur sub contraria conditione data intelliguntur d. l. legata vero nam pure l. si leg. pure 1° ff de adimendis legatis l. qq. dies § quidam filio ubi notat Socinus n° 8 ff de cond. et dem. — vere legatum ademptum sub conditione si heres noluerit censetur datum sub conditione contraria si voluerit, et pendere ex eius voluntate non debet unde reiectis ijs, et alijs interpretationibus planissime intelligi potest textus ille, ut non loquatur de legato sed potius de fidei commisso ut constat ex illis

verbis

sit fidei commissus, et ex seqq. quasi conditionale fidei commissum est contra; quam interpretationem decisio illius textus difficultate caret quia fidei commissum in heredis vollumtate poni potest contra textus in l. fidei commissaria libertas in princ. de fideicom. libertatibus quamvis diversus sit in legatis, ut probat textus in eadem l. fideicom missaria libertas vers. quod si ita scriptum cuius diversitatis ratio supra tradita fuit nec in contrarium movere debet textus in d. § sic fidei commissum vers. quamquam dum probare videtur fidei commissum conferri non posse in vollumtatem heredis quia textus non dicit in eius vollumtatem collatum non valere sed potius non deberi ut constat ex illis verbis non debeatur qq. non sine misterio usus fuit J.C. qui alias illud fidei commissum valeat non debeatur quia pendet ex nutu heredis d. l. fidei commissaria libertas ibi ex nutu heredis et eodem modo res pendere pot. ad textus in l. veum § cum quidam ff de reb. dubijs q. in contrarium adduci solet per argumentum a contrario sensu

nº 20 Sed non minorem difficultatem habet textus in d. § sic fidei comissum in illis verbis primam vollumtatem exigi quae DD. communiter interpretantur quod ubi heres dixerit se velle non pot. amplius nolle et a prima vollumtate recedere, quae interpretatio nisi vera esse probatur ex textu in l. a Tito aufidius ff de contrahenda legatorum, sed non videtur convenire illi textui qui redderet superfluam et inanem sequentem illationem quae est in vers. nº 21
ideoque re cum testator et m § sic fidei commissum ex ipso in illis verbis significari quod heres quam primum potuerit tenetur explicare vollumtatem suam quam si statim non significaverit non poterit amplius nolle et legatum manebit purum ergo textus in l. a § item si ita ad l. falcid., quae

– quia interpretatio defendi non potest. quia illa verba voluntatem exigit non potest intelligi de tacita voluntate collecta ex eo quod heres non contradicat cum primum potest. Praeterea convincitur quia illa verba nisi heres voluerit non obligant heredem, ut cum primum potuerit declaret voluntatem suam quia condictio concepta verbis affirmativis debeat impleri cum primum potest l. hec conditio 29 ff de cond. et dem. concepta verbis negativis pot. impleri quocumque tempore l. quod ad stringenda qq. fin. l. ita stipulatus iis verbis sed si ita ff de verb. Unde melior interpretatio erit quod hoc fideicommissum primam voluntatem exigit quia legatarius pot. requirere et convenire heredem, ut quam primum declaret voluntatem suam, neque huic interpretationi obstat quod sine actione nemo in iudicio experitur l. si pupilli § videam ff de negociis gestis et ex legato conditionali ante implementum conditionis nulla nascitur obligatio l. cedere diem. de verb. sig. – nam respondeo quod sine actione pot. quis experiri quando in ipso iudicio vel in eius limine speratur nativitas actionis l. si titius quod ibi notarunt Bart. et ceteri communiter scribentes in l. a de verb.

2 – sed contra supradicta adhuc superest gravis difficultas ex textu in c. cum tibi de test. ubi dicitur quod quis extremam voluntatem suam alterius dispositioni commisit intestatus decedere non videtur, quem textum variis modis interpretantur doctores. 1° quod siquis bona sua omnia committat alterius dispositioni censeatur cum instituere tuedus heredem ita, ut in caussas pias

Universa

bona distribuat, et ideo non video decadere intestatus
ita intelligunt Inn. Card., et ceteri ibidem, et
tem interpretatur testantur Jason nº. 2 in l.
captatorias ℓ de test.º militis 1066. in d. l. cum tibi nº 6.
sed hec interpretatio mihi non probatur quia mani
feste dirimatem obstet ad illud textus cum ex eo
non appareat tertius cui dispositioni commi
ttitur ultima voluntas censeri heredem instituti
tus nec nullo alio iure probetur imo insti
tutionem non valere nisi a testatore nomen
heredis ex primatur probat text. in l. illud,
ℓ de test.is et in l. heredes palam ff eodem, et
preterea cum testator nullam mentionem
fecerit causa pia non video quare commissi
bona
possit heres in pias causas distribuere maxime
cum in isto textu nullus verbus sit ex quo nece
ssitas huius distributionis colligatur — unde
succedit alia interpretatio, ut text. iste intelligatur
quando in alterius voluntatem non confertur
principalis dispositio test.i vel substantia dispo
sitionis sed tm committitur electio heredis in certis
ex certis vel sub certa demonstrat. quod optimo
iure fieri pot. xº textus in d. l. fideicommissa
ria libertas § fin. ff de fideicommissariis liber
tatib., et in l. utilius, cum quaedam ubi notan
runt interpretes ff de rebus dubiis tradunt
plures relati a Covarrubias ubi supra
versiculo secundo potest ———

quer interpretatio

quod interpretatio procedit nisi generaliter, ex quo e sigendus esset ita ambiguus, ut si omnes venirent non facere electionem esset derisoria, et vana, ut tradunt Castrensis in l. captatorias C. de testamento militis, Parisius consilio 38 n° 33 et n° 49 lib° 3° &c., quam interpretationem sequenter filios aut nepotes meliorabit a parentibus sic hoc modo melioro unum ex filiis meis quem mater eorum elegerit, sed hec interpretatio manifestam continet divinationem et violat verba illius, quod non loquitur de electione heredis in certo excer- tis, sed de principali dispositione testatoris, minus probari pot. interpretatio eorum qui existimant favore pietatis sustineri testamentum quoad legata pia collata in alterius voluntatem, quam eam esset ex tantum Socinus in l. verum et cum quidam ff. de reb. dubiis et plures alii relati a 66. in l. cum tibi n° 12 quod etiam in nostro heredis eiusdem pia causa favore recipiendus putat Bart. in l. captatorias ff. de here- dibus instituendis et ibi Imm. n° 10 Alex. in l. captatorias C. de testamento militis, et ibi Imm. n° 8 convincitur enim quia in illo testamento nulla mentio fit causa pia nec de illa loqui disponendo

Ut reiectis his, et aliis interpretationibus respondendo in illo testamento non probari testamentum committi posse alterius voluntati sed alterius dispositioni vel ordinationi, quod recte fieri pot. et quotidie fieri constat hac [...]. Si tamen accidit enim plerumque, ut qui nollunt aut non possunt testamentum ordinare eorum ordinationem amico fideli committunt concesso ad id speciali mandato cui directe tantum concesso non potest commissarius heredem instituere quem voluerit nec substituere vulgariter pupillariter exemplariter vel per fideicommissum aut alio quovis modo nec meliorare aliquem ex filiis aut descendentibus neque eis tutores dare nisi hic quam datus dedit in suo mandato specialiter expresserit ut constat ead. l. Si tamen in cuius [...] Pater fam. omittit testamentum alterius dispositioni et ordinationi non en

alterius volluntati quae commissarii sequi debet vollunptatem testatoris

Pietucam nihil pot. dinare et hec singu aris interpretatio de c. cum tibi xxto quantus ille sine sepultura eo cedit

Ad 2am nri tes pcem

2a vero Pars nri tes difficilis e dum ait legatum relictum pupillo vel pupilla non esse pecun certam quantitatem valere quia incertitudo viciare debebat legatum x.a cuius cum Portio, genero versu nec videtur deviare dotium de quo tit oppronit glossa fin h et Bart. n°, versu initio glam fin, et respondent nis pie nri tes incertitudinem non viciare legatum quia erat declaranda, et certificanda arbitrio al terius, ut colligitur capitis verbis arbitrio tutorum sed hec interpretatio accepta, et nisi vera sit ad eam tri consequere necesse non e quia incer titudo non esset certificanda arbitrio tutorum non potuisset viciare legatum quia in eo tale con sistit in quantitate pecunie tritici vini olei vel alterius rei, ut constat ex illis verbis cer tam quantitatem exprimit et incertitudo quantitatis non viciat legatum sed debeat quod testator relliquerit temp. de mortis sua, ut probatur in l quidam ff de tritico vino et oleo legato

n° 24 — nec obstat tes in titulo 94 et in ita stipulatio iis verbis non secus ff de verb. oblig. probatur incertitudinem quantitatis viciare stipulationem nam est pon dus e dictam ee constituendam inter stipulatio et legatum ut recte advertit glossa verbo verum in l quodam heredem, cuius d. ratione asignat Jasson ind. l. scire ita stipulatio n° 14, et optime constitue vit Ripa ibidem n° 27 ve sollida ratio e quod testator in dubio semper censetur legare id quod relliquerit temp. de mortis sue

Patrui l. de leg. 3, et ideo verbis indefinitis, quod natura sua comprehendit omnia l. fin. § uxori de auro et arg.to legato § si ita et d. in pleno in prin. 3a. istotto ex voluntate testatoris refertur ad ea, quae reliquerit mortis tempore et in eis valet legatum, quae ratio cessat in sti pullat.e quia cum non censeatur restricta ad certas res, et ad certum tempus viciatur propter incertitudinem. qq accedit quod legatarius non potuit legem potestati dicere cum legata pendeant ex solius testatoris voluntate et ideo plane interpretari dent l. mitt. 2 de reg. iuris, actus vero pendent ex voluntate duorum et ideo in eis verba stricte interpretantur l. qd. ad stringendum qq de verb. et ibi qd potuit legem aperte dicere, pt.

2° qua resolutio locum habet quando testator expressit genus certum vel tritici vini aut olei, et in bonis suis exiis prius, vel ex prelegata aliquid addebat nam si nullum genus demonstravit vel in bonis suis nihil fuerit illius generis legatum fuit inutile xa. tem. omnis opinionem traditam a Iasone, et Ripa ubi supra, nec in contrarium moverent debet leges in d. l. cum post. § gener in pleno ff de iure dotium ubi promissio dotis incerta non viciatur quia res conderi solet id speciale esse in dote propter eius favorem, ut tradit Bar. receptus in d. l. ita sti pullat. n° 4° et in l. 1a n° 1 ff soluto matrimonio, 2a. quam resolutionem obstat text. difficilis in l. 1a C de dotis promiss.e ubi probatur nullam actionem nasci ex promiss.e dotis incertae in quo ei iurium conciliat.e valde laborant Acc. in d. l. 1a verbo dotem et varias assignat solut.s ca. qq. recept.

fuit visum

quod in certa dotis Promissio non valluit in stipulati-
onis quia facta fuit nudo Pacto nec circa eandem
rem concurrerent duo stipullatia Primus quod
nuda Promissio dotis Pariat actionem d'a text in l
iuris gentium § sed cum nulla ff de Pactis alterius
quod ex incerta dotis Promissione nascatur obliga-
tio d'a text in l ita stipullat. quia duo stipullatia
concurrere nusquam Possunt secuntur ceteri fere
omnes, ut testatur Gutierrez de iuramento confirma-
torio, 1 p. cap. 69 n. 4 vers. ultimum intellectum —
sed Probari non Potest. quia duo stipullatia circa dotem
concurrere Posse Probat text in l unica, § et, ut Ple-
nius C de rei uxoria act. in l. assiduis C, qui
Potiores in Pignore habeantur in l. fin. C ad Velle-
ianum, et in alijs caussis Probat text in l. 6 § 1
ff de iure dotium in l. singularia ff de reb. creditis
et si certum Petatur in l. si ab hostib. quibus modis
ius Patria Potestatis solvitur — et Preterea
quia falsum est in specie d'a sis, concurrere duo stipul.
quia dos non fuit Promissa nudo Pacto ut male in-
ter Pretes crediderunt sed Per sollemnem stipullatio-
nem quod Patet quia in nuptiali instrumento scriptum fuit dos
fuisse Promissam, et quoties in instrumento reperitur alliquem Promi-
sisse Presumitur sollemnem stipullationem Precessisse
Scaccia de verb. § si scriptum inst. de inutilib.
stipullatb. ——

n° 29 — Unde Constantinus Armenopolus l. 4 tit. come-
iuris civillis tit. 8 Socin. in sia n° 5 8 ff soll° ma-
trim° Rep° in dl. ita stipullat. n° 18 Duarenus l. 2
disputatum c. 56 respondent Plurimum interesse,
an ipsamet mulier dotem Promittat, vel Pater cuius in

nam

nam Priori casu Propter incertitudinem viciatur
dotis Promissio x[iuxt]a text. in d. l. in q. loquitur de Promiss[io]
ipsius mulieris, ut constat ex illis verbis quod ea
quae nubebat dotem dare Promiserat Posteriori
vero casu Promissio valet x[iuxt]a text. in d. l. generaliter q.
loquitur de Promiss[io]e Patris ut constat ex illis verbis
gener a socero dotem stipulatur c[uius] d[ictae] rationis
consistit quod officium Patris est dotare filiam Pro modo
facultatem suarum, et Pro dignitate mariti unde
Promissio eius generalis, et incerta ex iure et obli
gatione legali certificatur sed nullus Praefinitus est
legibus modus dotis ad quem mulier ex sua conven
tionem teneatur imo Pot. in dotem nubere etiam
vilissimam rem, et nullius Pretij dando liberabitur
et idcirco in ea non valet Promissio — quae in certi
tatio ea aequitate subordinari n[on] Pot. et convincitur
q[uod] Promissio dotis incertae valet, et boni viri arbi
trio certificatur Privilegio dotis, ut tradunt Bart.
et ceteri in d. l. i. n[umer]o 13 ff. sol. ma[trimonio] Matienzo in q. Promi
ssionem dotis incertam ab extraneo factam valere
quamvis ex nullo iure teneatur dotem
constituere Probat text. in l. 3a C. de dotis Promiss[io]ne
quod a fortiori in ipsa muliere recipiendum est, mini.
Probari Potest alia incertitudinis tradita ag[en]da et
alijs, quos accurate ostitavit Gutierrez obi. —
99 reiectis dom. est valere Promissionem dotis
incertam et generalem factam a socero vel ab
uxore aut quovis alio x[iuxt]a text. in d. l. 3 C. de dotis
Promiss[ion]e et in l. quero ff. de iure dot. et ibi ge
ner. non obstante decis[ion]e text. in d. l. 1. quia non loq
tur de dote incerta quantitate Promissa sed de ea quae
nullo modo Promissa fuit Pro cuius vera explicat[io]ne

advertendum est Imperatorem Alexandrum ibi rescripsisse Claudiae, ut constat ex illius legis inscriptione ex qua apparet errore lapsos fuisse eos existimantes maritum ibi petijsse dotem incertam sibi ab uxore generaliter promissam cum verius sit Claudiam ipsam egisse in iudicio contra illos qui eam nuptui collocarunt quasi dos ab eis promissa praestita non fuerit, et cum iuris vel facti ignorantia decepta ad fundandam intentionem suam nuptiale instrumentum proferret quo non cavebatur aliquem ipsi Claudiae vel marito eius nomine sed potius ipsam Claudiam dotem promisisse Imperator respondet eam frustra existimare actionem sibi competere quasi dos promissa esset, et non praestita cum nulla dos fuerit ei promissa quia in instrumento nuptiali solum cavebatur quod ea quae nubebat marito suo dotem promisit nec movere debent ista verba cum neque species ulla nec quantitas promissa fuerit quae significari videntur dotem incerta quantitate fuisse promissam quia illa verba potius significant dotem nullo modo promissam fuisse, quod Imperator elegantissime expressit per illa verba quia si fuisset promissa dos vel promissa esset quantitas vel species vel cum neutrum eorum promissum fuerit fatendum erit dotem non fuisse promissam — neque obstat contra eam interpretationem legem illam non habere dubitandi rationem quia id in alijs legibus Imperatorum est frequentissimum, ut patet ex titulo in l. non est ambiguum C. familiae erciscundae in l. 2 C. de fideiussoribus tutorum in l. in certis iuris C. de interdictis Imperatores enim qui erant humanissimi etiam ad eas quaestiones solebant respondere, quae nullam dubitationem habebant, ut advertit Pinellus in l. 1. de bonis

de bonis

de bonis maternis 3 p^te n° 42 neque id mirandum sc
in d. l. i^ma cum mulier esset ea, quae interrogavit
Imperatorem mulieres autem facile decipiuntur
ut tradit Fraq. ad l. i^am connubialem n° 16 nec
dic caret dubitandi rat^e visibile quia poterat ali-
quis existimare quod, qui Claudium nuptui collo-
carunt eo ipso sine aliqua promiss^e tenebantur ei
dotem constituere quam opinionem falsam esse ta-
cite insinuat Imperator Alex. ibidem —

— nunc videndum est de in-
certitud^e obiecti qualis est cum fund., non expresso
noie legatur vel promittatur, quae incertitudo
legatum et stipulatum viciat d. l. cum pater § gene-
ner verso nec videri ff de iure dotium l. titulus stipu-
lat. ; i^s ibi vel fundum dari non adiecto noie ff de
verb. — sed obstat tex in l. quod ex pharis 106 de verb.
de quo ibi ponit Bart. in d. l. ita stipulat. n° 6 et res
pondet cum Acc. ibi verbo noie textum illum et in d. §
gener loqui quo promittitur fund. incert. de certis in
genere vago vel generalissimo textum vero in d. l. qui
et pharis quo promittitur incert. de certis in genere
sub alterno vel restricto veluti si promittat fundum
Scianum si quis plures habeat eiusdem noie quo casu
stipulatio valet in eo fundo quem promissor dare
voluerit secundum interpretes loiter ut testantur
marian. in d. l. ita stipulat. n° 108 — nec obstat
tex in l. cum servus § 9 sed de legis. i° ubi in
simili spe legatum dicitur deberi cum qui minoris pretij
fuerit quia fund. minoris pretij, et quam debitor
elegerit idem censetur cum credendus sit debitor
eum minimum electurum l. si ita rel. et c. fin. —
— nec obstat tex in l. quod diversi 20
§ de legis i° ubi in eadem spe dr legatarij esse electionem

nam reiectis duab. interpretat. Accursij ibidem
verbo legatarij respondendum tenuit in d. l. 9 ex dic-
tis, et in d. § scio procedere quando testator vel con-
trahentes de certo corpore senserunt de quo autem
senserunt non apparet quo casu pars abest
quin oto propter incertitudinem actus vitiatur
unde cum humanitas et ratio valeat boni debet con-
sulere legatarius vel stipulator si vel minimum
consequatur l. semper in obscuris ff. de regulis
iuris at in d. l. 9 dum testator non sensit de certo
sed cum duos servos haberet unum pro indicat cum
ita legavit unum ex servis meis Titio do lego
quo casu quasi generale legatum, et legatarij
erit electio [illegible] tenuit in § generaliter inst. de
legatis ubi notat glossa fol. electio quae interpretatio
probatur ex dictis in l. legato generaliter ff. in
princ. et in vers. si de certo ff. de legatis i —

n° 29 — quae solutio Valdecij redditur ex simili l. si
domus ff. de leg. 1o ubi testator domum simpliciter
legavit, et cum de certa domo sensisset non apparet
de qua, et tamen electio est legatarij — licet dici possit respon-
dendum quod lex illa secundum litteram florentinam
legatario tribuat electionem in illis verbis cogitur he-
redes quam domum vellet legatario dare [illegible]
Pandectis desiderantur illa verba cum de certa domo
testator sensit nec apparet de qua [illegible] de electione

difficultas — quodsi verbis ea reddere legendum erit ibi cogan-
tur heredes, quam domum vellent legatario dare
ca — ut habetur in libris editis a Gregorio Aloandro vel
cogetur heres, quam domum vellet dare ut habetur in
alijs libris, quae duae lectiones non legatario sed here-
di tribuunt electionem ex quo apparet quod in
in legato incerto sit electio heredis in legato gene-
rali vindicationis electio est legatarij ut ostensum

sup[illegible]

sup.ra allegata probat tex in l. si servus legatus § cum homo s.o tit.o i.o ins. 2 j.a de opt. leg. leg.ata in § si generaliter inst. de legatis cum qq. concordat tex in l. 23 tt.o 9 p.ta 6 — 11

— hec de incertitudine quantitatis et speciei dicta sufficiant nunc vero pro perfecta totius materia explicatione de incertitudine personarum agendum est, quod olim viciabat legata, et fidei commissa l. sicuti fuerit 11 j.a de reb. dubijs § incertis inst. de leg.is, et dationem libertatis l. cum ex pluribus 32 j.a de manumissis tt.o, § libertas quoque inst. de legatis, et tutelae datem l. duo § fi. de tt. de la tutella, § autem inst. de legatis, et heredis institutionem l. in tempus 62 § quoties de heredib. instituendis, et denique exheredationem l. 2 ff de liberis, et posthumis —

— sed opponi solet tex in l. qddam relegat. 6 j.a de reb. dubijs ubi valet fidei commissum in certa persona relictum res ponendum tri est fidei commissum de quo ibi valere quia relictum fuit persona incerta de certis vel sub certa demonstratione videlicet ex heredibus vel amicis quorum in hoc tt.o mentionem feci ei qui restitutionem impetraverit, quod valet quia persona ex futuro eventu est certificanda persona exspectanda? sub certa inst. de legatis et da x.a tus ins. sub certo inst. de legatis et da x.a tus in § sub certa inst. de legatis et de xii? ... in frag. tt.o 24 vers.o in ea qua docet ulp. in frag. tt.o 24 vers.o in certa Paulus li.o 3 sntiarum tt.o 6.o vers.o legandum —

nec obstat tex in d. l. quiddam relegat. in illis verbis, sive quis alius quia intelligi debent de quolibet alio ex amicis quorum in illo tt.o mentionem non fecit atque ita de persona incerta de certis, quod interpretatio probatur

ex eodem tex. in fine ubi l. sollum dicit valere fidei comissum si restitutionem impetraverit aliquis ex heredibus scriptis vel legatarijs aut amicis de ignotis autem aut non amicis restitutionem impe trantibus nihil dicit — Posset etiam tentari debere fidei commissum in parte illius tertij etiam ignoto et non amico restitutionem impetranti quia ratio finalis propter quam legatum incerta persona relictum non valebat ea fuit quia legata restringuntur propter benevolentiam et affectionem l. nec adiecit ff. pro socio et erga personam ignotam et incertam nulla potest considerari affectio, quae ratio cessat in d. quodam relegatis quia quicumque restitutionem impetraverit ipso facto non potest non esse gratus testatori — nec movere debet tex. in d. § incertis inst. de legatis ubi probatur non valere legatum relictum ei qui filiam suam filio meo in matrimonium dederit quia potest esse uxor indigna illius matrimonij quo casu pater ipso facto non erit gratus sed odiosus testatori —

— opponi etiam

n° 22

sollet tex. in lege si quis servulo §

§ si inter duos j. a. il. tot. ubi probatur non viciari legatum propter incertitudinem sed eligere debere heredem unum cui solvat, ut eum ab alio defendat nec tollit difficultatem glossa ibi sibi debere ex pronun verbis illud idem posse nam hoc abierit, et ceteris coiter recepta sit, ut testatur Sarm° ibi n° 1° quasi violentam merito reijciunt Cuman. et alij re llati a Pinello in l. 1a C. de bonis maternis p. 2a n° 21 — ve resPondendum est quod quamvis in illo

tex.

tra legum fitio relictum fuerit et duo repetiantur amici testatoris eiusdem nomis non tn̄ dm̄ c' legatum sto incertum esse, et ideo viciari sed dicendum voluntatem testatoris indagandam esse 3a. tenuit in d. l. duos fitij de lib. aria articula. ml. in temporis quoties de heredit. instituendis, et cum quilibet eos paratus esset probare testatorem de eo sensisse, et heres paratus esset solvere res pondet consultus quod si nollit litigare cum duob. eligere debet unum cui solvat, ut ab eo defendatur nam ad hunc effectum requirendum necessa. e electio quamvis non sit necessa. quando heres paratus e.o cum utroque litigare —

— Preterea gravius obstat tex. inl. id quod pauperib. inl. nulli inl. siquis ad declinandam l. de epis, et clericis inl. generalliter l. de sacrosanctis ecclesijs inc. li. pater de testis lib. 6o inl. 20 tto. 3o. pa. 6 in gg. inl. institutio pauperum, et legum pauperib. relictum vel pro redemptione captivos propter incertitudinem non viciatur — cui dif. varia asignantur solutiones, quas retullit, et confutavit late in pte capitali verbo pauperes no. 2, et se quentib. sed verior, et receptior c' eas dis. pos. tiones sustineri spiali favore pia causa cuius contemplatione plerumque recedimus ab stricto iure l. si persona insti. ff. de reli. giosis, et sumptib. funerum ita R. Archid. in d. c' si pater sequuntur interpretes coiter, ut testatur Frag. de priv. papal. priv. 56 pro qua resolucione facit tex. in d. l. siqs ad declinanda ibi pietatis intuitu, et ibi sed certi pauperib. et in d. l. nulli ibi pij testatoris sed videndum e' in quo

et Sall. Socin. et lud. Lusitan. relli a Costa ubi s.a n.o 8.o
existimarunt solluss desistere meo quod lex intromi
tit se in certificandis Personis Pauperum quoy
sntia mihi non Probatur quoniam si testator non
sensit de Pauperib. certi loci sed generaliter de
qq cumque Potius desistio favor in hoc ut legatum
relictum Pauperib. valeat quia lex se intromitte
ret in certificandis Personis Pauperum tn cum ab
initio Persona fuerint incerta quas incerta
oPinione ato suo subiecit testator, et ad quas nu
lla Poterat videri afectio legum attento iuris
rigore valere non Poterat quia relictum Personis
incerta de incertis non valebat quamvis ex
futuro eventu Potuisset certificari d. § in
certis inst. de legatis —
Sed obstare videtur mihi cum ex
n.o 34 Plurib. ff de manumissis testto mihi si ita fue
rit ii in l. si quis de Plurib. 2 J. ff de rebus
dubijs in § libertas inst. de legatis in qq legum
libertatis viciatur ProPter incerti tudinem cetrti
Pium esse Probat tex mihi in ttt.o j.a de fidei com
libertatib. quam dificultatem non Potuit disolvere
Jason mihi si ita scriPtum s.a tt.o i.o sed facile
res Ponderi Pot. legum libertatis viciari quia tes
tator de uno sensit de quo autem sensit non
aPParet at in legato PauPerib. relicto non
cogitavit de certis, et ideo nihil refert an de cer
tis vel illis quia dando qq cuique consulitur
anima testatoris, ut Post decium advertit Frag.
d.o Privilegio. 56 —
— illud tn dubitabile e am ademPtio
n.o 35 legati vicietur ProPter incerti tudinem et
viciari

viciari Probat tex. in l. 3a § si duob. ff de adimen
dis legatis ubi I. C. movetur arg.o singulari vide
licet quod 2 rios eadem c. dispositio quando in
~~eadem~~ cis militat eadem ratio vendicet gtare
ceptam in l. Ra ff de adq. Ast l. at ratio incer
titudinis qua militat in legatis militat etiam
in ademptionib. cos ergo utrumque dispositio
viciare debet max. cum ~~et~~ legata favorabillia
sint l. in ttlis 2 de reg. iuris ademptiones
vero odiosa l. cum quiddam ig instrue ff de lib.
et Posthumis — Contrarium tamen videtur legata viciari
Propter incertitudinem, et ademptionem incer
tam in utroque legato vallere Probat tex. difi
cilis in l. si fuerit 11 ff de reb. dubijs ibi adem
tionem autem in utrulque vallere, Cui difficul.
dupliciter respondet gta ibi verba ademptionem
recepto tamen sollutio quod si incertitudo adem
tionis sit Personarum dumtaxat non viciatur
ademptio sed legatum xa textus illius in d. l. si fue
rit, sed si sit incertitudo Personarum, et rerum
simul viciatur ademptio xa textus in d. l. 3
§ si duob. quam interpretationem sequntur
Bart. in utroque loco, et ceteri cociter, ut tes
tantur Socin. in d. l. si fuerit n.o 11, et ibi sue
dovicus susitans Post Prius Probari tamen non
Pot. 1o quia divinat ad ~~eam~~ utrumque textus 2o quia
si solla incertitudo Personarum viciat legum
dationem in tutella et libertatis qua favora
bilia sunt multo magis viciare debet adem
ptionem cum sit odiosa 3o quia xe cam

in terpretem

alia cum esset ademptionis alia diversa legati
contra tex. in d. § si duobus, ibi quemadmodum in
dando ita probari pot. sinceras q dicunt
ademptionem incertam valere tex. in tex.
in d. l. si fuerit non obstante decisione tex.
in d. l. si duobus quia legendum est incerti, ut in
quodam codice legitur, et non utique
ut notat Acc. ibi, et in d. l. si fuerit, quæ inter
pretatio facile convincitur quia lectio quæ
recepta lectio Pandectarum florentinarum authen
tice comprobata, et evidens ratio nam ex
quo casibus viciatur datio favorabilis ex
eisdem ~~necessario~~ necesse est viciari adem
tionem cum sit odiosa arg. tex. in d. l. cum
quidam de lib. et posthumis, ita probari
pot. alia interpretatio Cumani et
Socini in d. l. si fuerit alia Claudij in d.
si ita scriptum in fine § tit. proximo
quo reiectis dicendum est ademptionem legati
viciari propter incertitudinem personæ
illius legatarij cui adimitur d. § si duobus
non obstante decisione tex. in d. l. ~~si fuerit~~
~~alia~~ si fuerit ad cuius explicationem.
observandum est in illo tex. non esse legen
dum ademptionem, ut patet in alijs quod
non pretermissit Ludovicus Rusardus
in notis perpetuis ad illud tex., quæ
littera verior et magis emendata

7097

qdqd dicat Varro relat a Ruscardo obi s.
x.a quam litteram sensus clarissimus
erit legata, et libertates propter incer-
titudinem ademptio autem incerta
eadem legata et libertates in utrusque
valere quia cum ademptio diceretur
quia cum ademptio diceretur propter in
certitudinem legata in persona utriusque
legatarii sustineri necesse est quodsi
retenta ea littera, qua habet neutri legatum
deberi, in d. § si duobus, ostendat propter
incertam ademptionem legatum viciari
argumento in contrarium aducto poterit
responderi quod licet ab initio legatum certum
sit tamen ad incertitudinem redigitur secuta
ademptione incerta quia cum incertum sit
cui adimatur incertum quoque est cuidam
debeat propterquam incertitudinem vi-
ciatur legatum in persona utriusque, et sub-
tiliter considerat Arctin. in d. §. si eam scrip-
tum s. ... io

— hodie tamen legata, et fideicommissa
incertis personis relicta valent, ut per
textum in § sed neque huiusmodi inst. de
legatis docet Cost. quam resolbit lectura i. de
Capitulis verbo Pauperes n.º 15, sed licet
textus sit ius antiquum in hac parte fuisse
correctum nontamen apparet qua in re fue-
rit emendatum quod conjecturis assequendum
est

illud autem certissimum Justinianus non constituisse, ut valerent legata incertis personis relicta, quae ex nullo eventu futuro poterant certificari quia nec potuit id constituere, et certissimum non decrevisse, ut valeret legatus relictus persona incerta de certis, quae ex futuro eventu poterant certificari quia id iure antiquo valebat [illegible] tit. ind. quoddam relegat, et an, quae supra resolvimus. Unde Dominus Justinianus decrevisse, ut valerent legata relicta persona incerta de incertis si incertitudo certificanda esset post mortem testatoris tutor autem incertus nec novo iure dari pot. [illegible] tit. ins. tutor inst. de legatis —

— Sed pro coronide adijciendum est contra l. 1ª in illis verbis neque conditio inest legato nec mora, talli[?] dispositionem dici oio puram quamvis postea veniat declaranda quantitas arbitrio boni viri vel alio quovis modo. Unde infert Bart. ibi nº 17 quod si statuto caveatur, ut instrumenta publica habeant executionem paratam probat apud nos cautum est. l. 4, [illegible] tit. 8 lib. 3 ordinamenti l. 1ª tit. 27 lib. 4 recop. l. 64 tauri, et instrumento publico promittatur interesse vel aliquid incertum

Pot.

Pot. fieri executio, et quantitas in Processu ipsius executionis certificabitur quia in instrumentis hoc non est conditionalle et conditionallia tamen instrumenta Prohibentur exequi antequam appareat conditionem extitisse, ex quo, quam resolbunt Xoares in d. Post rem iudicatam limitatione sua 666. l. 02 Varias c. 11 Gometius in d. l. 64 tauri nº 7, sed hec illatio substinere non Pot. quia predicta instrumenta Conditionallia non sunt sed tamen incerta, et ideo ante liquidationem non Poss. executioni mandari, vt docent idem Bart. in d. l. ff iudicatum solvi et in l. Proinde ff ad l. aquiliam Bravius decisione 52 nº 8, que sententia magis videtur recepta, vt testantur 666. et Xoares vbi supra Men. de adipiscenda Possessione remedio 5 g. 9 nº 459 Rubellan. lib. 1 forensium institutionum c. 8 Vnde cavendum est a Paulo Castrensi in l. a. C. de edendo nº 9, et aliis existimantibus instrumentum incertum mandari posse executioni et quantitatem postea in Processu executionis esse liquidandam quam opinionem magis communem appellant Sasson in l. a ff de edendo Vibius lib. 1 communium opinionum opinione 30 Emanuel Suares in volumine communium opinionum verbo instrumentum —

Ad textum in l. cum ita, ꝑ illas omnia § in fidei commisso explicatio sequitur —

n° 1° — ad huius textus et totius materiae explicationem praemitto familiam appellationem interdum ad res interdum ad personas referri l. pronunciatio 195 § familiae ff de verb. sig. l. fin. C. eodem titulo cum ad res refertur pro hereditate, et substantia bonorum accipitur ut probatur in d. iuribus, coniunctum quod 13 § fin. ad Trebell. et commodo sumitur in l. 12 tab. qua cavebatur si nemo suus heres existat agnatus proximus familiam habeto d. § familiae textus in principio inst. de legitima agnatorum successione, et hoc sensu familiae erciscundae actio dicitur, qua heredibus pro dividenda hereditate competit § quaedam actiones inst. de actionibus toto titulo ff et C. familiae erciscundae ut familiae emptor dicitur qui imaginaria vendit vel emptione a testatore hereditatem comparabat ut docet Vulp. in frag. titulo 20 vers. [illegible], et vers. in titulo Inst. in principio inst. de testis — cum vero refertur ad personas significat corpus quod aut iure proprio ipsos aut cum

Cognationis

cognationis obinetur iure Proprio familias dicim; Plures Personas, quae Vnis Potestati sub iecta sunt, et non sollus comprehendunrer si vi sed et liberi hoies q in Potestate nra continentur l. de testatio § o d. l. Pronunciatio § familia ff de Verb. sig. l. qui in adopt. em 2 § ff de adopt. onib. Vnde Patres familia dicuntur intt ff de iis q sui et alt. eodem, et in toto iure civili; qui alios in sua Potestate hent — Cot iure familiam dicim, omnes agnatos q. ex eodem stipite descendunt et ex eadem domo et gente Procedunt d. § familia Vnde familiaria Pulcra dicuntur quae gs familia sua cons stituit l. l. ff de religiosis et sumptib —

— quo supposito valde dif. e

et noe in quo familia verbus referiant ad Personas, et dr ad fidei commissa familia referens Primo in vitari cos q nominati f

FALTAN

Sequitur explicat. tex. in l. 1 ff. de conditionibus institut. et in c. finali de conditionibus appositis

Ut impossibiles conditiones materias dilucide et que recitatis attingunt scopulum perstringere possimus ut negligatis ante quam legatis neque carpatis antequam capiatis, plus enim utilitatis est in recessu quam in accessu. Quippe conditio de qua nunc fit sermo et tex. eius explicationes erit infra futurus labor et si impossibilis sit facilis atque in potestate vestra manebit potius sabendo messes que semper fuere ut ex laboribus uberrimos fructus percipiatis, quare ... conclusio que ex nostro tex. colligitur talis est institutio facta sub impossibili conditione turpi vel inhonesta vel alio quovis vitio affecta valet sublata tali conditione ut adiecta. Idem probat tex. in l. si quis institutus 6 de conditionibus institut. tex. difficilis in § mulier 20 eo. l. fimbria 45 de heredibus instituendis l. si mihi et tibi 12 § 1 ff. de legat. l ab omnibus 107 § in tit. ff. eo. l. qui dotem 13 de dote prelegata l. restituenda dos de institut. tex. in c. fin. de conditionibus appositis ... fin. et licet circa hanc conditionis valorem Jurisconsultos anceps et agitata questio sit et tot sint capita quot sententie, ut milites illi quos aiunt ex draconis dentibus natos obtinuit tamen sententia impossibiles conditiones appositas in institutionibus et legatis nec non in fideicommissis et libertatibus pro non scriptis haberi l. obtinuit 3 de conditionibus, et demonstrationibus

con.

juncta l. cum ex uno. 31. de oblig. et act. § impossibilis inst. de heredibus instituendis [illegible] oppem tollit regia [illegible] ct. que extat in l. 3. tit. 4. p.a 6. ubi late Gregorius et in fin. ejusdem p.e

2 Sed adversus p.a dicta sic fortius telum injicio ex di[illegible] sibi tex. in l. cum heres. 4. § n. statuliber ff. De statu liberis ubi libertas data servo sub condit.e si millies de[illegible] derit qa talis cdit.o in servo dificilima et pene impossibilis reputatur qa servus nihil [illegible] hre pot qui Dno n acquirat l. acquiritur § igitur de acquisitione di[illegible] rerum Dominio § item vobis inst.a per quas per[illegible] sonas efficit et vicietur ipsa libertas n autem impossibilis cdit.o tollatur. Augetur hec dificultas ex ali[illegible] ti responso Papiniani in l. filius 15 ff. hoc tit.o ubi cabetur filius institutus sub condit.e qua adimpleri nequit neq in ejus potestate e, n posse dici here[illegible] cum institut.o talis nullius momenti sit (q. similiter si [illegible] t. impossibilis ideo tollitur de institut.e legatis et liber[illegible] tatibus, quia implere nata n pot ex Duareno Donel[illegible] et aliis p.a referendis debebat ipsa institut.o viciari potius quas cdit.o tolli et licet verum sit ibi n impossibilem cdit.es e sed turpem vel q. ll.s nihilominus [illegible] n adjecta debet haberi et filius institutus admitti § qa ex veriori interpretat.e institut.o facta sub impossibili cdit.e turpi, vel inonesta et q. bonos mores [illegible] p n scripta habetur et institut.o manet pura ut in[illegible] tex. ibi sub impossibili cdit.e vel alio mondo x.a Pand[illegible] ctarum florentinorum lect.e p.a defendendas, que tn. dif[illegible]

contras

cultas licet in se nodum gordianum continere videatur tm̄ secundum res
ponderi soler conmissis variis inter praestationibus quas refert Gregorius
in l. fin. tt. 4 § 6 p. 60 monte de oro Emanuel costa §v.
felicitas c. 8. Accursius in d. § impossibilis verbo impossibilis dixit
et antequam ad veram inter praestat. devenimus obseruo
in allegato § non est statuliber non recte legi verbum simile de-
derit licet perperam defendat Costa ubi s. sed ita simi
missis dederis secundum pandectas Florentinas lectiones quas probat
pro Aug. tt. 2 emendat. c. 6 in fine pro qua sententia obser
ta considero illas simile dederit non est impossibiles, ut
illa similis dederit quae omnimodo impossibilior repu
tatur cum plus difficultatis contineat quoad implementum
cum quippe milies signat decies centena millia nu
meros ut constat ex illo Marcialis

si dederit superi decies mihi similia centum
Dicebas nondum Scebola factus eques &ca.

ita praesuppositis non obstat tex. in d. § non est statuliber
nec satisfacit Picsar. in d. § impossibilis n. 6. quare
vulgo jactari solet tex. in d. § non est statuliber providere
in condit. impossibili de facto licet esse tm̄ natura qd
impleri non posse secus autem in condit. impossibili de natura
ut in praesenti et similibus ut docet Accursius in d.
§ impossibilis et Accursiani quos consequuntur quorum Imola
columna fina. Gregorius in l. 6 tt. 4 § 4 et l. 4
tt. 4 § 6 sed. Seque inter praestat. pluribus resilit. 1.o ex
allegata l. si quis ita institutus 6 § 2.o ex d. l. mihi
et tibi § 1. de legatis 1. qd cavetur impossibilem conditionem
de facto non viciare ultimas dispositiones sed pro non scripta

habetr quoq Jurius ~~oppinione~~ Decissione mea locomune
repbavant Valdus in d. l. si quis ita Biglias in d. §
impossibilis n. 5. Costa d. tt. i seledtay. c. 8 n. 2. pluraq
plena manu ggerit Donelus de jur. civili tt. 6. c. 18. et
ut impossibilis cdit. ubi duas alias oppiniones refert et se
quitr.

Quare verior mi di vr. que docet in d. § n. [illegible]
tuliter condit. illas n. tolli sed vitiare dispossit. qa n.
e impossibilis sed valde dificilis quee m. sui nata impleri
poterat v. si testator eam cond. et liuertati adjecerit
nollent servuss manumittere ut ex illis sibi qa nec an
mus dande liuertatis e, at si sui nata impleri neque [illegible]
qua tulbis etias ad [illegible] tolleret et resicoretr ut in §
et in d. Juribus de impossibili condit. loquentibus exq
fluit valde controversum ee an si illa cdit.
simile dederit posset impleri si n. a servo sa
tim amicorum ausilio vel alio quoqs m. liuertatis
servus sequatr et sequi defendunt Imola S. n.
3. Angelus in d. § impossibilis Socinus in d. l.
si mi S. et lib. § i. n. 4. Emanuel Costa ubi
ex qua coi senia lumen et intellectus accipit
tex. in l. si ita fuerit. 41. § sed si ita demanum
sis tt. quo loci Pomponius ait servus liuerum
esse jusus sub illa cdit. si anno biennio triennio post
mortem testatoris mille heredi solverit n. aliter
ad liuertatem [illegible] nisi trienio heredi fuer
fuerit pecunia soluta compensada enim
e heredibus liuertatis celeritas proximatis

pecu

pecuniam solut. ex qq. de fumitr aliquo in posse
cdit.s si mile dederit impleri, et servus liberus
fieri pbat etiam tex. in l. Stichus fecio 39. §. si sti
chus filij de statu liberis. l. Arethusa 15. de statu ho
minum et sed nihilominus verius e oppinor
hanc condit.em si milies dederit libertati obee.
ex d. §. n statuliber ibi libertas inutiliter data.
Nec obstant predicta iura, qa locunt de
illa cdit.e si mile dederit, que n e tam difficilis
ut s. tetigisse memini tenet Costa ubi s.a tradit
sobb. de veteribus numismatibus c. 4. ex n. 2. et
facit pbae Seruia quam tueor qd mille de qq.s.a
si solbantr servo ut satisfaciat creditori n. test. Dno
acquiri ex l. sed et si § si ab alio ff ad macedonianum ubi
si filio familias donata sit pecunia sub condit.e ut cre
ditori solvat n. sibi patri acquirit eq. filiis et in servo di
cendum e cum eadem acquisitio.s militet rat. et n idest
sub illa cdit.e si millies dederit cuius tibi qd oppulentis
simu patrimonius cuiusq. itinet ut pluribus tradit Du
dus et refert Angelus ubi s.a et insuper n obstat tex.
in d. l. filius hoc etc. diversam ee condit.es impossibiles
de qua ibi fit sermo a condit.e potestativa sub qua
filius debet instituti. l. fin. hoc etc. quippe qui n viciatur
instituit. filij in d. l. filius quia fuit sub impossibili c
dit.e facta sed quia hoc precipue in ea observatr qd
debeat fieri sub cdit.e que in filij potestate sit, ut
valeat alio qui que licet condit.o casualis viciat insti
tut.s cod. d. l. fin. hoc etc.

Ad. adeo veras mei tex. sententias anni p fer
cedit Papinianus in l. servo manumisso § . de cond. &
in demi. quo loci tradit . C. ~~tradit~~ fideicomissus n
lictus servo manumisso sub condit. si ex eo tt. liber
n valere et solutus repeti posse tanquam indebitus
quia impossibile e servum ex eo ttº libertatem
cum jam antea semel ex alio manumissus exi
ut constat ex illis verbis ibi servo manumisso. Ha
nodum dissolvere tentavit Accursius D. l. servo man
misso docens eo fideicomissus ibi n valere quia
testat. putabat illus servus ee seus autem si scire
eum liberus ee ~~cum~~ tunc legasset secundum Jason D. l.
servo manumisso nº. ~~3~~ 10 Gobb. in. 4. c. 4. § 2. n.
Costa tt. i. selectars c. 9. Sarmiento tt. 2 selectars
Tiebar. in D. § impossibilis ex nº. 19. ~~2~~

Verum hec interpretat.º ratº caret cus
verius sit condit.m impossibilem quas testator possibiles ap
tabat tolli de actu seu disposit.e et eam puras man
re ut pluribus defendit Costa ubi s.a p qua oppinione
ne vulgo adduci solet tex. in l. si ~~que~~ jam facta sint
n. de condit. et de monstrat. ubi si condit. disposit.
apponatr que jam facta e et impleta si hoc testa
sciebat tempore relicti legati seu alterius disposit.
stari debet ut iterum condit. impleatur si hoc natura
fieri pot. si n impleri natura nequit etias si
vel ignoraret testator legatus pure capietr. D. l. si que
facto

Accedit igitur elegans interpretat. add. l. cit.

servo

om[n]i[b]us omissis varijs quas refelunt
Sarmiento ubi s[upr]a n. 24. Scilicet in d. l.
desierit fideicomissus quasi sub impossibili co[ndition]e
liber[tat]e relictus, condit[io] quippe de qua ibi casu a
e potius v[er]e quia vulgo iactabatur illius servus
fuisse vel ex anteriori manumissione
ex nativitate et nihilominus bona fide ser
serviebat recte legatus fuit seu fideicomissus si ex
liber fuisset quia cum proclamaret in libertatem
debet liber pronunciari a Judice qd dubius
qa litis eventus anceps et dubius e[st] arg[umento] si ita
D. l. postea pronunciatur ingenuus quia tunc desierit
dit[io] et servus fideicomissus capiens sine judicium
fuisset ob eo liber pronunciatus in [...] retinet
et merito repeti poterit, secus autem si servus p[...]
quia tunc poterat libertatem seq[ui]
ex tt[estamen]to et fideicomissus capere —

Sed fortius obstat q[uod] supra qd valet
argumentum de contractibus ad ultimas volun[tates]
prio instit. de lege Fusia Canina tolle. at
in contractibus impossibilis condit[io] viciat eos n[on] solum
30. de oblig. et act. l. si impossibilis 7 de verbor[um]
§ si impossibilis de inutilibus instit. in qua q[uidem]
fluctuant interpretes et laborant intelligentes rat[io]nes
diversitatis constitui inter contractus et ultimas voluntates
quippe qui in ultimis voluntatibus [...] favor [...]
[...] in tt. de regulis juris impossibilis condit[io] tol
litur et p[ro] nulla habetur publice enim inter e[st] voluntates

voluntatis testantium existat hinc l. vel neg
ff. quemadmodum testamenta aperiantur. qd non consideratur in contra
bus inquam id observari oportebat qd non illis de dine
est l. quod quod astringendi de verborum obligat.
non sit tam conveniens sit naturali rationi quam ea
inter partes placuerunt servari l. i de pactis
gla. d. l. non solum Bar. § n. 3 Cobarr. 2 p. c. 3 §
n. i. Clemetius 2 tomo c. 11 n. 4 Costa tit. i.
c. d. n. 2 Menochius de success. § 9 resp. §
45 sed hec ratio convincitur quia apponens
ditionem impossibilem nollet consentire d. l. non solum
de § impossibilis, et d. § non est statuliber ibi
animus dandae libertatis est cum favori considerari
quia ubi non est voluntas primarium enim presuppo
habitus l. decem de verborum oblig. cum vulgari
et sic ex solo favore ultima juditia § non debent
ceptis hinc quare alia neque voluntatis
Olfacerte v. quas tradit Cumanus § n. 3
pe odio scribentis hoc est testatoris impossibilis
conditiones non valere arg. l. legis turpia de leg. i. et
rum, hec ratio non comprehendit decissionem contractu
et non super refellitur, eo quia de testamentis militis imp
sibilis conditio tollitur l. si a milite 30 § edictum
de militari testamento et non est dicendum quod voluntas adm
cum ea etiam absque juris solemnitatibus semper effi
ff. hcat voluntas enim militis omnes favorab
est l. i. de militari testamento neq. inficias imus
ex d. l. turpia legata qa ibi legatus non eo vivat

tur

turpis condit. adject. sed q. q. aliud mit legatus circa
in se turpe erat veluti si mulieri honeste vestis
de meretricius legaverit, quo legato maxima foemina no
aspectu in famia, arg. tx. leg. ab eo (. de fidei comm. ut pul
que considerant Duare. tdes —

Et minus placet alia interpretat. quas tradit
Baldus licet eam defendat Sarmiento to. 2 selectar. c. 2
ius. et confutavit Cumm. § n.o 7. in ista columna
et alie tradite a Jasone in l. si mihi et tibi
§. si quis Cor. servus n.o 15 et sequenti de legatis i. ff
iato Donelo Corraso D. l. impossibile de v. oblig. et
posse Sisyphus regis idem assignari defendit necesse
umanus § in fine —

Quare ego in re tam ardua verius res
pondere oppinor in ultimis voluntatibus e tolli pdi
tes impossibiles ex juris interpretat. cum enim possit
considerari ipsa adject. illius voluisse opponentes voluntatis
animi paliare et simulare contrarius verbis sententias
altas illu sorius esse ideo jus interpretat. de ulti
ma dis p. ne condit. impossibiles tolli quasi per erro
rem adjectas quia credendum non est testatorem sic
lose et animo ludendi eas apposuisse in ultima vo
luntate sua que est suprema ejus et certa luderet
autem si legasset aut instituisset animo non instituendi
cum totum pendeat ex sua voluntate, at in contra
ctibus aliud colligi potest cum eorum valor pendeat ex utriusq.
contrahentis consensu v. si alter contraxit et adjecit
condit. impossibiles, et alter quem poterat contrahere

vel declarare actu. consensit noluit aliter inobliga
et contractu consentire nisi cum condit. et sic presum
illusorie contraxisse et per jocum cum ambo voluisse
et cuiusque alterius dispositio non tanti fecit sicut alterius dis
ponendi in ultima voluntate arg. autentici ut cum
de appellat. cognoscitur § aliud quoque collat. 8. ibi
disponat testator et erit lex.

Ad tex. in l. debitori 7. C. de pactis

Obligationis confusionis materiae obscuras, arduas, summeque difficiles, quas antiqui, et nostri ubique commendant, professionis praestant, et prosequitur ad nobile Africani responsum in l. pater a filio 38. ff. de edit. ... et Pauli in l. Flavianus alias Granius Antoninus 71. ff. de fideiussoribus, examinandas nobis nunc propter prior sunt ... quae continetur creditoris ... debitori ... extitit act. ... confundi, et extingui, ... in variis iuris locis, sed praesertim in d. l. Flavianus ... l. si debitori 51. eodem titulo de fideiussoribus l. ... 93. § ... ff. de solut. l. si id quod 21. ... Iuliano de ... legata l. Mutiane 7. in fine de conditionibus, et de monstrat. l. ... 14. C. ad l. Falcidiam, et ex ... evenit ... debitor succedit creditori d. l. pater a filio ... versiculo ... ea parte ... § ... lege ... 34. § ... ff. de ... l. ... a debitore 21. § quod si stipulator ff. de fideiussoribus lege prima § si debitor ff. ad legem Falcidiam l. cum ... C. de fideicommissis

Clesius

2

Cujus quidem rei vera, et solida ratio est, quod dum
haeres per additionem haereditatis una, et eadem persona cum de
functo censeatur intelligatur. l. cum haeres 11. de divers. et temporal. praescript.
l. haeredem 59. 60. ff. de reg. juris l. cum a matre 14. C. de rei vind.
cap. authoritate de jure jurando in prin. collat. 5. junctis quae
exornat. Sorphenius late disputans, et ubi Pinelus in l. 1.
1 3 p. n. 79. et seqq. C. de bonis maternis Cobb. in variis c.
n. 5 et in reg. possess. 2 p. § 9. a n. 1. Menchaca in de
successionum creat. 6. § n. 39. Rodericus Suarez in l. quo-
niam in prioribus ampliat. 7. n. 6. C. de inofficioso testam. Molina
de primo geniis lib. 4 c. 1 n. 23. Corrasius in l. lapis maris
ex n. 1. ff. de servitutibus Caramatius decis. Neapolitana
93. n. 7. fiatque inde ut cum creditor debitori, vel debitor
ditori haeres existit, jus crediti, et debiti permisceat, et in eadem
persona concurrat operae pretium est ex hoc concursu
confusio nascitur, interitum utriusque juris sequi, quod utique jung
simul non magis potest, ut sit idem homo creditor et debit
idemque sibi ipsi obligatus. l. haeres a debitore 21. § si
stipulator ff. de fidejussoribus juncto tex. in l. 2. ff. de
stipulat. servor. l. penultima ff. de receptis arbitris. c. fin.
de institut. c. per nostras 26. de jure patronatus, quia
existere duo ex diametro contraria in eodem subjecto, ut in
dicat Paulus in d. l. Veranus ibi vel quia non potest eodem

apud

apud eundem quis mandator est, similiter ibi ipse illas vocat
quia non possit &c.a, et recte explicat Bal. in l. si uxor
n.o 1. C. de bonis autoritate iudicis possid. Sicardus,
Decius, et Iason n.o 1. Paulus 4. et Ormanus 5. Padilla
in d. l. cum filii n.o 13. Duenas reg.a 18. Cuiacius nono ad
Africanum in d. l. frater a fratre ubi Duarenus sub tit.o
de condict.e in debiti c. 6. et Corrasius n.o 49. et in scholiis
ad literam lex n.o 16. idem Cuiac. ad lex in d. l. si debitori
alias debitori 50 ff. de fideiussoribus tit. 37. q. Papiniani
Barbosa in l. quae dotis in prin. ff. soluto matrimonio,
Petrus Thor la in emporio tit. 8. q. 3. n.o 6. Donellus de iure
civili lib. 16. c. 4. in prin. Anto. Faber lib. 8. coniecturarum c. 19;
et 20. c. 12. idem de erroribus pragmaticorum decade 2 errore 4.

Cumque heres defuncti representet personam testatoris
qua heres est l. 2. C. de hereditariis act. d. l. cum a matre
ibi per quam portione ad eum hereditas pertinet l. pacta successorum
26. §. 1. Soc. tit. l. fin. C. de pactis docet Alex. ubi ex
parte testatoris Sd. Suis per dicere in l. 2. ff. de Pretoriis stipulationibus
Iason in l. si ita quis 131. §. ea lege n.o 6. ff. de
verborum Tiraquellus cum multis quos citat de retractu linagier
§. 32. gl. a unica n.o 50 Gomezius in l. 45 Tauri n.o 155,
consequens fit, consequens fit, ut si creditor debitori, vel
contra heres existat per eandem personam testatoris per successionem obligatio
intercidat, per quam alter alteri successerit l. si ab eo 7

C. de negotiis gestis l. si adulta. C. de Secundis nuptiis ait. l. liur. 14. C. ad l. Falcidiam l. si uxor 7 C. de bonis aut ocitae te judiciis d. l. cum sin. sin. flaur. interp. tat. verbo cum fuisse actionibus, ut ultra allegatos singulariter hic ndstant Sicardus n.º 1. Decius 2. Jason n.º 1. et Cile Senius n.º 17, Donelus in d. l. cum sin. vers. hoc videtur, Dueñas d. reg.ª 18. limitat.e 1.ª Corrasius j.ª d. n.º 49. et loco sequenti n.º 17.

4 Praeterea cum non magis nata quam lex pati posit, ut idem sit sibi ipsi obligatus, ut inquit recte Antonius Faber. 18. conjectur. c. 19. in princ., et cum Bar. in l. si Consul n.º 1. ff. de adoptionibus Barbosa in d. l. quod dotis ante n.º 3 ius sine e, ut eadem rat.e obligat.º quoque naturalis confusa maneat, et extincta jur.e debiti, et crediti in eam personam concurrente, ut ex d. l. frater a fratre post prius ibi utique quidem ff. ea jur.e, qua ipse haeres patri extitit repetiturus l. debitor. §. 9 arg.º ab speciali ff. ad Trebellianum, docet cois, cui subscribunt Padilla in d. l. cum sin. n.º 14. Dueñas ampliat.e 3. ubi j.ª Cile Senius sa n.º 14. Mor la d. tit. 8. n.º 16. Cosa in d. l. frater a fratre n.º illud quoque sciendum: accedit quo sublata principali obligat.e per confusionem tollitur etiam accessoria. et fidejussor sive mandator liberatur. d. l. Uranius vers. et quod l. 9 Soom 34 § quidam filium ff. de solut. quod tamen non tolleretur, si mane-

vr obligat.° nat.is: nat. si obligat.i tn. auidere per fide
jussor. l. fidejussor. 17. § fidejussor autem ff. de fide jussori
bus. l. creditores 20. ff. ad Macedonianum facilius ubi
accesserit retineri poterit ppter solam natem licet ɔfundatur
civilis. l. eo tempore. 50. § etiam ut eadem rat.e ff. de
peculio. l. patre furioso 8. ff. de his qui sui. Eadem facit
acquisitionem hereditatis ex solut.e, vel compensat.e etiam cedere.
d. l. si debitori ibi aut qd o. Vranius soluit potestate. d. l.
Vranius vt quamuis ibi veluti solutis jure sublata obligat.e
d. l. Stichum § adit.° ibi aliquando ex solut.e cedit: l. si ei
cui 41. § vltimo ibi quasi soluta pecunia, quæ debe=
batur hereditati: et rursus ibi tamquam ipsa hereditas
heredi soluerit ff. de euictionibus. d. l. si id qd ibi q.a
ɔfussione perinde extinguitur obligat.° ac solut.e ff.
de liberat.e legata, l. quæ dotis 34 ff. soluto matri
monio ibi quoniam aduersus hereditates debitrices
intelligeretur se compensasse. vt in Vulgatis Codicibus
habetur, vel leiuis pensasse, vt in Florentinis, et aliis
probatioribus, quorum lectiones fuerunt Ottomanus observatum
10. c. 4. Cuja. in eadem l. quæ dotis tit. 7. ad Afri=
canum. Ant. Faber ɔiecturarum 7. c. 17. solut.e autem
vel ɔpensat.e quæ solut.is instar optinet l. 4. C. de
compensat. l. 4. ff. qui potiores in pignore l. amplius 15.

ff. rem ratam haberi l. 2. cir. 4. ff. 5. notant da
in § in bonae fidei inst.a de act. Tiraquellus de retractu li
nagier § 3. gl.a 3. n. 2 et seqq. Claz in praxi i tomo
4 ff.te c 3 n. 8. Parladorius lib 2 rerum quotidianarum c. fin.
§ 11. n. 30. Barbosa in d. l. qui dolo n. 1. ad finem, et alij
passim cum perimi obligationes tam civiles, quam naturales
pro inst.a qq. mod. tollitur obligatio l. si pupillus 21 ff. ad
l. Falcidiam l. cum illud 25. § heres, quando dies legatorum
cedat l. solutionem 23. ff. de solutionibus, quae sane
alterius ratio e tollendae obligationis per debitoris, vel credi-
toris successionem, ut ab utrisque hbus cont. perpenditur —

5 Sed plura obstare videntur, quae docemus ad-
ditionem haereditatis vim solutionis non habere, et 1. Tex. in d. l.
Vranius 93 ff. cum duo rei ubi cum creditor ex duobus
reis debendi alteri tamen heres extitit respondet Paulus
debitorem, et ~~at~~ auctionem ex cuius persona sit con-
fusionis ab obligatione eximi ex reg.a Tex. in l. in omni-
bus 43. ff. de solut., correum tamen et fideiussorem, vel
mandatorem eius non liberari, quod secus esset si additio
haereditatis vim, et effectum solutionis haberet l. 3 § ulti-
mo ff. de duobus reis = 2° facit Tex. in l. si socer 44.
ff. soluto matrimonio ubi cum socer a genero heres insti-
tutus haereditatem eius adierit suscitatam filiam post mortem pa-
tris adversus eius heredes ff. vel emancipatam adversus patrem ipsum

reste

recte acturas, ut dotem sibi restituat. et tamen si aditio per solutionem caderet, nulla esset filiae dotis repetitio. l. 2 § quod si in pactis ff. soluto matrimonio. 3° obijcitur text. in l. Seruus a debitore 21 § ultimo ff. de fideiussoribus, in cuius specie fideiussori, qui creditori seruus extitit, constat aduersus reum non competere actionem mandati, quae tamen concedenda illi esset si aditio hereditatis vim solutionis haberet. l. inter causas. 26 § si is qui ff. mandati l. mandati 14. C. de fideiussoribus —

Quibus sane deterriti Alciat. et reliqui doctores plane fatentur, quod vi hereditatis aditionis per solutionem cadere non est perpetuo verum. sed ansie laborant, ut certe explicent, quando confusionem suam tantum tollat obligationem, et quando solutionis potestate. Quam in re Bar. in d. l. Seruus a debitore § ultimo, et in d. l. Uranius n° 4 et in d. l. Stichum § aditio n° 1 et 2 et in d. l. si soceri n° 2. & in l. si is qui pro emptore n° 67 et sequentibus ff. de usucap. ita distinguit, nam aut heres ex solutione ficta, quae per aditionem in debitore lucrum captat, vel damnum sentit, vel damnum vitat, vel neutrum sentit, nec damnum, nec lucrum. 1° casu aditio minime cedit per solutionem quinimo effectum confusionis tantum habet, ut in d. l. si soceri et in d. l. Seruus § ultimo: 2° casu idem fuerit. d. l. Uranius n° 7 sed cum duo rei, nec enim patitur aequitas, quia nemini quodcumque fictio. l. postliminium. 19 in princ. ff. de captiuis

Seredi in aditionis articulo vel hereditati singi solutus ubi lucrum cum aliorum incomodo ex hac fit et captet, vel ubi damnum aliquid sentiat. In casu cum scilicet intendit heres damnum vitare adit. et solut. cedit. d. l. si ei cui § ultimo d. l. Stichum § adit. vel ubi effectus, quod inde resultat indiferens est nec cedit lucro heredis, vel dani d. l. si debitori de fideiussoribus cum aliis; quam distinct. Bartoli com. sequuntur Paulus, Imola, Cumanus et alii in d. l. heres § ultimo et in d. l. Uranius Alciatus in d. l. si is qui pro emptore n. 61, et citati a Barbosa in d. l. quae dolis n. 6.

7\. Sed plenam quod vaga nimis et incerta est, nec juribus, quorum gratia effecta est apte accomodatur, claudicare in multis vt. 1. quia non est in distinctione verum, usque dictum fit, et adit. hereditatis vim solut. non habere quoties lucrum inde heres captet, quod vergat in aliorum injuriam: nam cum creditor debitori succedit, cujus hereditas ultra dodrantem legatis exausta est adit. pro solut. cedit, nec cogitur debitum in falcidiam imputare, quod integrum de duo l. quod fiendum § 7. et si quis heredem l. si debitor 12. arg. ad special. ff. ad l. Falc. l. in imponenda 6. l. creditum 7. C. eodem tit.; nec intelligimus id heredium, et damnosum legatariis. E contrario cum debitor creditori heres fit, quamvis confusione liberetur hereditati solvisse creditur, ut quod debet imputet in

4.º l. 1. § si debitor ff. ad l. Fal. nec cessat fict. qd ex eo hæres damnum sentiat, deterior q. ejus condit.º reddatur id qd apertius ostendit Africanus in d. l. quæ dotis ubi maritus a muliere institutus, quæ dotem ei promiserat, n. deberet adeundo hæreditatem debitoris teneri crpr. stipulatoribus ad promissas dotis restituendas qd adit.º ejus p solut.e cederet et perinde esset ac si hæreditas ei solvisset dotem promissam et receptam illius responsi intepretat.es quam post plures, quos citat, probat ibi Barbosa n.º 1. Ottomanus d. c. 4., et Anto. Faber d. c. 17. Denique absurdum e, affirmare, in dubio semper fictam solut.m ex adit.e hæreditatis quoties nihil intersit hæredis v.m confusione, vel solut.e extincta manere obligat.e nam fict.º, quam remedium extraordinarium, et subsidiarium ei constat, ut recte notat idem Bar. cui cæteri subscribunt in d. l. si is q. pro emptore n.º 30. effectus aliquos necess.º debet operari, nec aliter in dubio. quam si ejus inducendæ n. solum justa, sed etiam necess.a aliqua causa subsit, ut probat Anto. Faber in Jurisprudentia Papiniane scientia tit. 4. princip. 3.

Explosa igitur distinct.e Bartoli ex his, et aliis, quæ addunt Bolognetus in d. l. si is q. pro emptore n.º 377., et segq. quæ optimum sequitur inter præceptores huius scholæ sequens e, videlicet adit.e hæreditatis fugi

semper potestate solutionis pretij eius ex hac fit. in-
ferat damnum succedenti ea ni mirum ratione quod successio huius
lucrativus sit, et fabore plenus l. videlicet ea non lucrativus C. de
imponenda lucrativa descript. §. 10. nec opportat re-
torqueri in succedentis damnum l. quod fabore. 6. C. de legibus
l. 3. § si emancipatus ff. de con. tabulas. Verum questio, primus
tamen devitor est, cui creditor successerit pro solutione cedere
aditiones generaliter probant, quia nulla tunc fit in iuria hereditati
quod fuite potius soluti potestate, quas vice iure confu-
sionis extincta maneat obligatio: contrarius tamen non aiunt ubi
plures devitoris, vel rei devendi existunt ob in iurias, quae
afficeretur heres ex in ductione fiilte huius solutionis, quia non modo
devitor, cuius hereditatem adierit ab obligatione eximeretur
sed et correus, et fideiussores et mandatores eius manerent li-
berati l. 3. § ultimo ff. de duobus reis. l. si ex pluribus. 16.
ff. de acceptilat. eos respexisse aperte Paulus in d. l. Ve-
nius in 1º et 2º responso ducti authoritate Castrensis, cuius
distinctio hec accepto ferenda est in d. l. Venius n. 2.
et consilio 120. n. 3. lib. 2, accedunt q. minus recte sibi eas
adscribentes Molina d. tr. 7. n. 7. vers. scilicet quoniam, et
Antonius Pichardus in § ex huius in inst. de duobus reis

Nobis tamen omnibus quod in hanc sententiam inclinat
Petrus Barbosa in d. l. qui dotis n. 4. ex sequentibus mul-
tiplices: 1. quia constat non ideo minus pro solutione cedere aditionem

quod

quod inde heredi incommodum resultet d. l. 1.a § 1. § si decreverit d. l. quod fundum § si quis herede ff. ad l. Fal., et max.e ex d. l. quae dotis, cui vim infert apertam Bar. quatenus negat ibi n. 9. successionem solutionis vim habere reclamantibus verbis illis Africani quoniam adeundo hereditatem eo-rum tutius intelligeretur secum pensasse, nec conveniunt minus Paulus, Decius, Vincentius, et alij, quos refert Barbosa ibi n. 3. quia rat.e hac spreta alia comminis-cuntur docentes aditionem mariti ideo specialiter in ejus prae-judicium effectum habuisse solutionis quoniam propter confu-sionem act.s facto suo stringentem cedere campus amplius stipulatoribus non potuerit arg. tex. in l. Stichum 95 §. penultimo ff. de solut. quod palam est frustra expendi ad speciem longe diversas Africani. Accedit h. c. qua-tenus hereditatis aditionem et solutionem ajunt cedere alio respicere quam ad heredis commodum, ut statim explicabimus —

Nec movere debet hereditatem inter causas lu-crativas censeri quominus ex solutione facta per aditionem inferri debeat succedenti damnum quandoquidem hac rat.e sufficiens non est, ut non tollatur per confusionem obligatio, ut heres non teneatur creditoribus defuncti ultra vires heredita-rias ex antiqui juris reg.a vel ortum esse hereditatem solvendo esse, quae invenerit heredem. l. libertus 36. ff. de bonis libertorum et post notandum hodie Justiniani

constitut.e si p[er]sonam adit. adita n[on] p[er] [sic] co[n]fecto inventario l. fin. C. de iur. delib. Praetera tenemur c[um], dicere nihil haeredis inter ea[n]d[em] g[e]n[er]a[li]s v[n]i[us] Creditore c[um] altro n[on] interveat obligat[io], ut patet ex d. l. quae dotis, et aliis s[upr]a notatis, et ubi duo rei p[ro]mittendi sint adit. hereditatis effectus ideo solutis n[on] habere ne reus alter eiusdem pecuniae liberetur et per hoc fideiussor eius, vel mandator in d. l. Vranius ubi h[oc] cum duo rei, in cuius specie tamen ab[s] ut prae oculis habuerit rat. hanc Paulus q[uo]d imo constituta reg[ul]a qua ostenderit adit. hereditatis unius ex duobus reis debendi co[n]fessione obligat[ion]is eximi personam, at n[on] liberari, ut si soluta fuisset pecunia infert ex eo reo alteri, et pro intercedentibus liberat. n[on] extingere in tot[um] igitur alteram ubi n[on] solutam apparet id constituit illat[ion]e superioris doctrine, sed et aliam eius rat.[ionem] n[on] ea haud dubie demonstrat —

10 Quare rejecta etiam praecedente distinct.e ego Cumanum sequutus in d. l. Vranius n.o 3. generaliter statuo, adit. hereditatis solut.is effectu gaudere creditore debitori vel debitore creditori succedente, sive hoc haeredis lucro cedat, vel damno ut et agnoscit Ant. Faber 7. conjectur. c. 17. nam cum re vera creditor debitori succedens ex haereditate id minus consequatur q[uo]d defunctus ei debuit, et ex

contrario

contrario debitor haeres existens creditori hoc amplius reperiat in haereditate, quod ipse debuerit defuncto, aequitas suggerit rationem hanc propter inter haeredem, et haereditatem, per quam retro in aditionis articulo soluta videatur pecunia, quae debebatur haereditati, vel haeredi ne maior haereditas, vel minor ad haeredem pecuniae intelligatur, ut eleganter ratiocinatur Paulus in d. l. si ei cui § ultimo ff. de evictionibus. qua ratione fit ut duplex constituatur huius regulae exceptio: prima est in haerede quem penes haereditas non maneat, ut qui haereditatem rogatus sit restituere, cuius aditio confusionem debiti tantum inducit non solutionem l. de dicta 58. in principio l. debitor 59. ff. ad Trebellianum, nam fieri non potest ut ex ea haereditate, quam restituit creditor, intelligendus sit sibi solvisse, ut explicat Faber d. c. 17. et lib. 18. c. 19. Vel debitor ex suis bonis haereditati, quae mox ad alium per fideicommissum debebitur. Altera est in creditore, qui unus ex duobus reus promittendi haeres extiterit quae textus in d. l. Uranius post principium ibi. cum duo rei, ubi ne aditio pro solutione cedat illud facit, quod creditor adeundo haereditatem debitoris tantum ex ea minimus consequi non videatur quantum sibi debitum fuerit, quippe qui rem alteram quidem pecuniae aeque obligatum habet, ut notat subtiliter Cumanus loco praeallegato adeo in casu contrario nempe cum unus ex reis debendi creditori successerit idem

heres futurus qd recte intelligi nequeat admixtum in bonis hereditatis qd liceat sid. creditori ab altero reo exigere, recte igitur Paulus in .d. l. Vtrumque vero respondit, cum duo rei constituit adito creditoris ad confusionem debiti tamen valere et exceptionem personae defuncti: quam solutio actum minime cadere: nam et aliquo adito sola sine confusione solutio est ut patet cum nihil sit qd confundat nulla actio scilicet nulla obligatio civilis sed naturalis tamen, ut in d. l. Stichum §. aditio, quem recte explicat Cuja ff. 27 ad Papiniani, et in d. l. quae dotis .7. ad Sicilianum, et in l. pupillus 127. de verbo obligat.

Nec repugnat huic Paulus in d. l. si socer ff. soluto matrimonio: nam omisso Accursio Bar., et aliis aliter sentientibus duplici via difficultati eius occurrit .i. qd et si aditio soceri quem gener scripsit heredem confusio ibi cesserit, nihilominus filiae adversus patris heredem si fuit in potestate, vel si emancipata adversus patrem ipsum de dote actio competat, nam ut pater sine filiae consensu dotem confusionem exigere non potest .l.2. §. qd si in patris ff soluto matrimonio, cui addendi sunt ultra ordinarios Cobarruvias Variarum .i. c.44. Otmanus observat. lib. 9. c. 2. Rovertus animadversionum c.17. et Mercator in suis notatis Donellus com. 14. c. 6. Antonius Faber 13. coniecturarum. c. 5 et 6. per totum Romanus in l. 50 Tauri n.º 28. Rodericus Suarez in l. 9. n.º fin. ff. ii. ff. l. fori, nec oblatam

sponte solut. ejus recipere. l. 3. soluto matrimonio, quo
siquer. at. genero stringar, dotisq. act. filie sit adempta. d. § qd
si in patris. l. q. Gomines. 34. § si gener ff. de solutionibus,
ita etiam nec genero succedens redere pro detriores filiae
condit. ne ficta solut. per adit. vindicta plus opponit
quam vera vera d. tex. in l. filio qui patri ff. de liberis et
posthumis nec e cur aliquis cum Accursio obiciat in d.
l. si socer. sicilis adversum, et Bar. ibi n. 2. solut. patri
factam valere quamvis filia n. consenserit si tn. nullam
contradicendi habuerit causam. l. sicut dotem. 22. § nec
n. l. dotem. 38. ff. soluto matrimonio: nam verius e,
ad hac solut. hujus m. nullius momenti ee nisi judex
adhibita causae cognit. pronunciaverit, filiam nullam
habuisse justam contradicendi causam, d. ea quae tra-
dit Barbosa in d. l. quae dotis n. 8. Tiraquellus post
leges connubiales gta d. n. 130. qq tacite audit Donel-
lus d. c. 6. qui contradit autem, viamq. plane sternit Ulpia-
nus in d. §. nec n. ibi ideoq. officium judicis interponen-
dum e, quatenus, et filiae, et patri competenter consulet,
et rursus ibi puto dari quidem patri act. sed causa
cognita.

Q. eitem responso sit satis admissa inter=
pretat., quam tetigit ibi Accursius sub lio consip., et ex anti
quis probavit Castrensis n. 2. et Cuma. n. 3. ex

nobro illus dicatenus sic et Caesa. d. § qus Pauli,
quaeq superiori doctrinae magis adaptata consti=
tuens, aditus haereditatis in spe illius lex. vim solum
non habere exemplo eius, qd ab eodem Paulo scrip=
tum est in d. l. Vranius 101 sed cum duo rei: nam quae
ratio in causa est, ut non cedat absolut. adit. ubi ff.
duo rei debendi et uni ex his creditor haeres exis=
tit nempe, qa minor tunc haereditas peruenit ad
haeredem non videatur aequae militat in specie cotraria
ubi alter ex duobus reis stipulandi, qq cois actio est.
deuitori successit, cui non ideo videtur haereditas mi=
nor obuenisse, qpe ad quem solum, et merito cre=
ditum non pertinet, maximeq in q. Pauli in d. l.
si socer ubi de dotis act. agitur, quae licet cois sit pa=
tris et filiae ut exercere eam possit pater, et debeat
filiae consensu d. § qd si in patris fin. cotrahere copari
eius ea nomine, quae cois non sit sui dominii nec
patris sed in solidum filiae d. § § ff de mino:
ribus l. pater 71. ff. de euictionibus, resoluit cum
coi Barbosa in d. § qd si in patris n. 28., et
segg. Cuiacius in d. l. pater lib. 16. q. Pauli Done=
llus d. c. 6. vers. hac de dotis Anto Faber. d. coniect.

c. 4 ut minus quam inde per pactum aditum induci debe=ret filia solutio, qua filia re sua carere cogeretur —

Non denique obstat tex. in d. l. Heres a debitore § ultimo ff. de fideiussoribus ubi fideiussor stipulatori succedens non habet adversus reum actionem mandati, quasi hereditatis prius soluerit, sed actionem ex stipulatu quoniam eum reus obligatus ma=neat intelligi non potest ipse a se fideiussor pecuniam exegisse, ut per rationem subdit Africanus, quam ut bene capias praemittendum est ex diverso principali, et accessorie obligatus quod fideiussor reo principali heres extiterit, vel reus fideiussori interitum accessorie sequi, et principalem integram manere, ut heres non tanquam fideiussor: sed tanquam reus principalis de inceps conveniatur l. generaliter. 5 ff. de fideiussoribus. l. si duo 93. in fine l. Stichum 95 § quod vulgo ff. de solut. quoniam, ut Papinianus recte ait in l. si debitori 51. in fine ff. de fideiussoribus maior obligatio tollit minorem: minor autem, et accessoria quoniam maiorem, et principalem perimat impedimento est iuris ratio quae minime patit, ut principale minus

magis principale perimat. l. ex pupilari 44. ff. de Vulgari. l. qd per manus 10 ff. de Jur. codicillor: vnde nascitur, ut quamvis adeundo hereditatem creditoris fideiussor liberetur tamen reus in obligatione maneat d. l. Vranius vbi qd si creditor, ut additur in hac specie quae proponitur in d. § vltimo solutis iure non gaudeat, ac proinde fideiussori mandati actio adversus reum non competat: quoniam si competeret aditione pro solutione cedente sequeretur absurdum ut sublata accessoria obligatione fideiussoris tolleretur in consequentiam rei principalis obligatio et minor maiorem perimeret, ut recte explicat alios insuper additis Dubossa in d. l. quae dotis n.o 7. Cuiacius in d. l. Heres a debitore § qd si stipulator 7 ad Africanum Morla d. tit. 7 n.o 10.

14 Nec opponitur ex adverso Africano Pomponius in l. si ei cui 11 ff. mandati: quippe qui, ut Accursius, et reliqui DD. recte notant de fideiussore agit, qui creditori heres extiterat postquam condemnatus ei fuerat ex causa fideiussoria, qui sane casu peculiaris ratio adest, ut in his scolijs vi... quo creditor, ob quam aditio vim solutionis habeat, ...

fideiussor

fide jussor succedendo se, et reum principalem ex pris=
tina causa liberet: qa sitm. persona fide jussoris
ab obligat.e eximeret damno esset ei, aut parte
in quam ex causa Judicati persequem.o ad initium
alterius petitionis redigeretur, ut alias considerat Ul=
pianus in l. minor 40 ff. de minoribus ne igitur hoc
eveniat adit.o Vim solutis fuisse dicit, et fide jussori man=
dati act.o competit —

Sed vereor ne alia Pomponij mens sit
parumque apte Ulpiani rat.o in d. l. minor ad
ejus speciem accomodetur: nam ut in ea mandati act.o
adversus reum fide jussori competat, quod creditori
haeres extiterit parum interest, adiret pro salut.
cedere eum prius longe quam adierit fide juss. or
creditoris haereditatem ac statim quod condem=
natus ei fuit non tm. se per novatem Judicati, de
qua in l. fin. C. de usuris rei judicatae Forsto.
faner lib. 16. Disputat. c. 14. Donellus 16 com. c. 20;
sed et reum, per quo intercessit act.e pristina cre=
ditae pecuniae liberaverit, adeo, ut non secus ac
si pro reo solvisset fidejussor condemnatus act.em man=
dati habeat, ut notat Cujac. ad Africanum
in d. l. haeres § ultimo, et aperte probat

l. Creditori 7

Marcellus in l. lucius 38. ff. mandati ibi nec tn. semper spectandum ut soluat, ut iudicio accepto condemnetur, q tex. notabilis e, et ab initio ptibus valde alias extollitur pro casibus, quod fideiussori prius quam soluerit mandati actio competit iuncto simili in l. si fidejussor 10. ff. mandati. c. fin. de fideiussoribus l. 8. et 11. tit. 18. lib. 3. fori l. 12. et 14. tit. 12. pta 5 Socinus reg. 147. Dueñas Rla. 336. Gregorius verbo fuere Juzgado in d. l. 14. pte. Covarruvias. 2 variarum c. 13. n. 10. Feliciano de censibus lib. 3. c. 3. n. 9. Rodriguez de annuis reditibus lib. 2. q. 13 n. 17. Quare fateri opportet, aut nos Juris peritos falluntur in d. l. si ei cui nihil vetare aditus pro solutione cedere absurdo cessante quod contingeret in d. l. Seius & vltimo, et actiones mandati, quas fidejussor habet non tam resultare ex solutione facta, quae per aditus minuitur, quas ex sententia qua fidejussor condemnatus creditori fuit, neque eo minus illi computetur, quod in suis creditoribus fuisse invenerit, cum reus nulla iam esset obligatione adstrictus, quas apud

Pom=

Pomponius dubitandi rat.° e protuit, nam ut act.° semel quaesita fidejussori per sent.as adita hereditate creditoris eva nescerer nulla debuit rat.e fieri, n Ju. confusionis, quae nulla fuit inter reum, et fidejussorem, qui creditori n reo heres extitit n solvis potestate, quae quidem tn abe ut opperari posset effectus tollendae suius act.is semel jam natae, et competentis fidejussori, qd imo sola ipsa quandocunq per adit.em inducta sufficiens esset ad in duendum eius ortum, et sane frequenter in effectu obduceret nisi aliud impedimento esset qd sup.a notauimus ad explicat.em Africani in d. l. heres §. ultimo —

Effectus autem praecedentis investigatis praecipuus e qui cernitur in eleganti illa q.e quam tractat Paulus in lege Uranius. 71. ff. de fidejussoribus ubi recte distinguit an unus tn. debitor fuerit, cui creditor succeverit, an v.° plures, quorum uni dumtaxat heres extitit, ut primo casu adit.°, ac per adit.em confusio creditori pro solut.e cedat; 2° v.° exempt.em tn. personae defuncti afferat, ut p inde debitor, cui successus e liceret, et accessiones eius simul, ut puta

d Jo

fideiussores, mandatores, et pignora, at verus alter eiusdem pecuniae, nec mandatores, aut fideiussores eius liberentur, quod utique non minus fieret si fuit solutis in ea specie sublata crediderit obligatio argumentum in l. 3. § ultimo ff. de duobus reis. l. si ex pluribus 16. ff. de acceptilationibus: sunt, et alij duo casus, in quibus plurimum interest credito inter confussionem, et solutionem priorem in l. debitor. 59. ff. ad Trebellianum ubi constat pignoris obligationem, quam solutio tollit l. si rem. 9. § omnis de pignoratitia actione l. Grace. 13. § 1. ff. de pignoribus non tolli per confussionem: posterior in d. l. Sed eius § ultimo ubi succedente fideiussore creditori, et sublata per confussionem obligatione fideiussoris reus non liberatur, qui tamen aeque liberaretur fideiussore simpliciter solvente l. Modestinus. 76. ff. de solut. Propter quam causam in d. l. quae dotis 7. ad Senatusconsultum et in l. debitori de fideiussoribus Cod. 37. quaestionibus Papiniani Donellus d. lib. 16. c. 4.

17 Est, et altera confussionis species, quam quasi rei vel confussa, et reliqui interpretes tangunt cum fideiussore reo principali, vel reus fideiuss.

haeres existit, quo casu placuit fidejussorem liberari debitoris autem principalis obligationem manere l. generaliter § l. cum reus 14. l. haeres 21 § quod si hic servus l. debitori 50. ff. de fidejussoribus l. fidejussoris 24 C. eo. titulo l. debitor 3 ff. de separationibus l. cum quis 38. § ultimo l. si duo 93 l. Stichum 95 quod vulgo ff. de solut. ubi Papinianus recte ait, vulgo jactari, fidejussorem, qui debitori haeres extitit, ex causa fidejussionis liberari, neque idem vulgo jactari dicit e contrario si debitor haeres extiterit fidejussori: constat enim differentiae Proculianos ex Scaevola in d. l. si duo in fine, multum interesse existimantes, an veret sequela principali obligationi reo fidejussori succedente, an sequela principalis fidejussore succedente debitori, non admittentes priore casu fidejussoriae obligationis confusionem: quod autem posteriore, id subtili, et acuta ratione valde, nam cum fidejussor reo haeres existit fidejussoriae obligationi supervenit principalis, et superventu suo excludit fidejussoriam, quasi minorem: cum vero reus haeres existit fidejussori principalis supervenit fidejussoriae, quae superventu suo minor, et

leuiliori n pot excludere maiorem, neq ipsa exclud. por eum n superueniat a maiore, sed superueniat ut explicat Cuiac. 7. ad Africanum in d. l. Seruy §. l. Osualdus in notatis ad Donellum d. l. 16. c. 4. at nihilominus Sauiniani, quorum sent.a recepta e verius crediderant utroq casu obligat.em fideiussoria confundi, et principalem solam manere, ut constat ex Juliano, q fuit ex Sauinianis in d. l. cum reus, et ex Africano Juliani discipulo in d. l. Seruy §. qd si Seius, et in d. l. eum qui § ultimo, Cuiac. 11. obseruat.um c. 34. Anto. Fabro coniecturas. l. c. 5.

28. Ratio v, qua confusionem Sane inducit ex parte fideiussoria tm. minus recte inde a Castrensi deducitr in lectura Seruy tex. n. 4. qd superfluum esset durare accessoriam cum ea quam viget principalis, praesertim, cum idem sequi valeat creditor per principalem solam ac per ambas: nam etsi Decius n. 21. huic con. non ration.s Sane Pauli satis conuincitr sequuti arg.o Jasonis n. 4: nempe quia sequeretr succedente fideiussore confideiussori, vel reo compromittendi, alij reo extingui debere obligat.em alteram ex eadem rat.e superfluitatis

et tn.

utriusque sustinetur d. l. generaliter d. l. Servus § 1. ap=
pertius tamen quam sit superflua ex eo ostenditur, quod etsi
minus ex principali consequatur creditor, quam ex fide-
iussoria ut Servus, inde non omnino superflua esset tolli ad eum
constat per recursum principalis in eandem per=
sonam d. §. quod vulgo — ~

Verior eorum huius confusionis ratio est, qua
docemur, reo succedente fideiussori, vel contra reum in eum
casum decidere, a quo incipere non possit: constat enim
neminem initio pro se fideiubendo obligari d. l. Servus
§ servo: aut quod idem valet teneri posse duplici obli=
gatione civili, quarum altera sit plenior, et maior, et inter
quas aliqua sit differentia d. l. Servus § quod si servus ser=
vus vero nec [illegible] cum igitur incipere obli=
gari ita quisquam non possit: ita etiam nec obliga=
tus remanere d. § servo d. l. Verumtamen [illegible] et
accessionis, opporteret fideiussore facto reo, vel contra reo
facto fideiussore per successionem fideiussoriam obligationem
confundi, et principalem solum manere: quoniam, ut
inquit Papinianus in d. l. creditori 50. § de fide
iussoribus maior obligatio tollit minorem, et maior
utique ac plenior est principalis, quam fideiussoria
nec est cur tollatur principalis per accessionem fideius=
soriae, cum non recidierit in eum casum, a quo inciperet

n° posset: nam ut a[l]teo reus principalis solus de[bitor]
reperitur, ita et nunc per eum aucto fideiussoria
qua quam satis in sinuat hic Salicetus, et
Valdus n° 3. Iason n° 4: et alij ex antiquis latius
exornat ex neotericis Cuia[cius] in d. l. Sery § i. Do-
nellus d. c. 4. vi altera species, et Anto Fab. re-
rat. d. c. 4.

Nec obstat fideiussore confideiuss-
ri succedenti, vel reo promittendi, aut stipulandi
alij reo, de dein rem in eum casum, a quo neque
initium sumere, ut consideravit Cumanus in d. l. ge-
neraliter, et in l. si reus. 13. n. i. ff. de duobus reis:
nemo enim a[l]teo ex eadem causa obligari
pot, sed semel l. q bis idem 18. l. si dari. 25.
l. q usum fructum 58. ff. de verb. obl. l. si pupillus
9. § ultimo ff. de novat, et in neutrali obligat.
per concursum consumi: sed contraq. sustineri d. l. ge-
neraliter cum l. sequenti d. l. Sery § i. d. l.
si reus. l. si duo. 93. ff. de solut. l. n c nobum. 10.
ff. de act. empti: nam verius e in hac specie,
rem n° redire in eum casum, a quo n° potuerit incipere,
nihil enim prohibet, quominus ab initio, duus, et idem

ex sua persona rem aliquam debeat, et eadem de

ebeat ex persona alterius, nec quominus uni ex eis

persona debeat reus aliqua, et eadem ei ipse ex

persona alterius debeat, ut aduertit Donellus d. c.

in fine; quo casu plane cessat reg.ª tex. in d. l.

qui vis idem cum similibus, ex post facto etiam nihil

vetare credit quominus quis ex sua persona

et ex persona alterius, cui heres extiterit duas obli-

gationes sustineat pares, et eiusdem potestatis quem

imo seus aliter constitui n. posset, cum diu nequeat

vna obligat.º ab altera perimatur, vel alteram

potius, quam alteram consumi, ut eleganter ex

Iuliano ratiocinatur Vlpianus, et Venuleius in

d. l. generaliter et in d. l. si reus. ff. ad heres Scaeuola

recte ait in d. l. si duo ex duplici obligat.ᵉ prin-

cipali, quae in vnum concurrat, alteram alteri potius

adijci ad act.ᵉˢ quam confusionem parere, in cuius spe

constat standum esse lectioni Codicum Vulgarium n.

Florentinorum, in qq. male legit negat.º motus item

si duo rei, manifesteque abundat in sequenti vbi. sed

si reus, ut recte admonent Cuiac. in d. l. heres

§. 1. ad finem et lib. 11. obseruat. c. 34. Donellus

D. … vt quesitum, et Anto. Fab. d. tit. …

21 Sed cum totum quod vulgo iactatur, fideiussorem qui debitori haeres extiterit ex qua fideiussoria liberari Papinianus verum esse dixerit in d. § quod vulgo quoniam plenior rei promittendi obligatio inveniatur valde laborant scribentes, ut per interpretationem horum verborum casus enumerent: in quibus principalis obligatio maior esse vel plenior non intelligatur, ut ergo proinde huiusmodi confusio praesertim cum vel ob id soleat, quod principalis sit potior, et dignior censeri debeat, quam fideiussoria, quae non nisi accessoria esse … est d. l. generaliter d. l. si duo. Qua in re illud sane casus ab omnibus dubio procul exceptus (Accursio … notante) potius plenior in d. § quod vulgo, cuius apud Africanum mentio extat in d. l. haeres a debitore § quod si hic servus ff. de fideiussoribus, ubi obligatio rei principalis, cui fideiussor recte accessit naturalis tantum fuit non civilis constatque in qua in specie non tolli fideiussoriam obligationem per principalem, nec principalem per fideiussoriam: sed cum non inferiorem alteram alteri utramque in suo statu manere; fideiussoria in quantum, quoniam principalis, quae non sit civilis nec ad agendum efficax maior, et plenior dici

neque …

nequeat, ut fideiussorias, quae civilis, et efficax é cum n' nisi per stipulat. contrahatur l. blanditus 12. C. de fideiussoribus dum quam minores possit esse: item, et principalem quia similiter fideiussoria quoniam accessoria é n' principalis dici n' possit maior, aut plenior, ut possit principalem perimere ut eruditè explicat Cuja. in d. l. Heres § Servus et in d. § qd vulgo tit. 27. q. Papiniani, et Faber d. c. 4. C.

Sed et eo spectare aiunt idem aut verus obscurissima Papiniani verba in d. § Vulgo ibi nam si reus dumtaxat fuit obligatus fideiussor liberabitur: quae neq. sensum, neq. ròem ullam admittere videntur siquidem quaererent casus, in quo rei obligat° n' esset plenior, quam fideiussoria, et in quo fideiussoria per concursum principalis n' perimeret, quorum neutrum certum é evenire cum solus reus obligatus fuit, de quo tractat in d. tit° Papinianus, Quare Jacobus Cujacius in locis praenotatis, et lib. 10. observat. c. 34. Graecos sequutus legendum sic potius èe ait, nam si reus natura dum taxat fuit obligatus

fideiussor n̄ liberatur ex eo rupe, q̄d in hoc casu rei ꝑmittendi obligat.º n̄ inveniat plenior cum ex ea n̄ sit petitio, quæ tn̄ competit ex fide=iussoria, ut in d. § q̄d si hic servus, reputat.º hoc omēdat.e quas n̄ merito laudat, et tuetr d.ª vulgares, et receptas illius §. lect.es Faber d. c. 4, et alia huius intrp'tis explicat.e referentis dict.as illas dum taxat, ad ꝟbum obligatus ut idem sensus resultet, significat q̄ fideiussorem n̄ liberari si rei obligat.º nuda sit, et talis, quæ ꝟter m=puris terminis obligat.: hoc ē quæ destituta sit facultate, et potestate ꝑduendæ act.is, q̄d similir x̄.ª eam negat.º ubi seqq. ꝑpetuā addatr, nec fuendus sit ꝟbus obligatus ꝑ dotus simpliciter potius referri ad obligat.es natas quæ per abusiones obligat.º vt. l. fideiussor. 17. § fide=iussor ff. de fideiussoribus, quas ad civilem, quæ vere, et ꝑpria obligat.º ē, verior longe intrp'tat.º ē, quas constituit Azo laudatus ab Accursio ubi dū taxat, Paulo, Alex., et aliis in d. § q̄d vulgo et nemine citato more suo refert, et exornat 23

Donellus

Donellus d. lib. 16. c. 4 qua docamus Papinianum in d. vl. nam si reus haut quaquam agere de reo solo obligato, vel de fideiussore, qui interessit pro reo obligato dumtaxat naturaliter sed de reo principali naturaliter obligato, et civiliter, et obligato dumtaxat hoc est omnino, simpliciter, et absolute, ita ut nihil nisi obligatus esset nec ullam propriam haberet defensionem, qua posset se tueri, et de fideiussore huic obligationi accedente nec dubitare quin hoc casu fideiussor reo succedens liberetur, et obligatio fideiussoria per concursum principalis maioris et plenioris tollatur regula proxime traditam: quod quod aliter etiam supradicta verba explicare tentet Petrus Barbosa in l. quia tale. 14 n. 75. ff. soluto matrimonio —

23 Econtrario tamen cum debitor obligatus dumtaxat non est: sed proprias, et personales defensiones habet, quae non competant fideiussori, ut beneficium restitutionis in integrum l. in causae 13. ff. de minoribus l. 1. C. de fideiussoribus minorum l. exceptiones 7 in fine ff. de except. ad heredes tamen recte transmittatur l. non solum 6. de in integrum restitutione C.

minor 25. § ultimo ff. de minoribus 2a ea quae
late tradunt Mauricius de restitut. c. 14. et sequenti
Gomezius 2. Variar. c. 14. n. 9. Pinelus in l. 2. 2. p.
c. 3. n. 43. C. de rescindenda Barbosa in d. l. ga-
tole ex n. 49. Donellus 21. com. c. 14. ex pagi-
na 545. Ant. Faber conjecturar. 3. c. 3. difficilis est et
inter scribentes valde controversa an obligatio fide-
jussoris, qui debitori seu extitit, aeque perimatur
praesertim inter antiquos glossatores, ut Rogerius,
Joannes, et Accursius, a quibus traxit pugna suae
origines diversis, et oro variis lecturis, et ex-
plicat. Papinianus donatus in d. § quod vulgo tres
et e contrario: nam Rogerius rejecta ejus lectione com-
muni sane duplex ... negatio in illis verbis non potest dici,
non tolli fidejussoris obligationem veriores arbitratur, quae
potius negatione una dempta sic legitur non potest dici
tolli ... , velleque vir. Papinianus fidejussoris obligationem
minime consumi, quia reo principali successit propriam, et
personalem habenti defensionem, ut beneficium restitutionis
in integrum quod dici non possit in hac specie maior, et
plenior rei principalis obligatio, neque obstare sibi
ait verba, quae sequuntur difficile est dicere causam

Juris

Julij Honorati quae potius auxilio minoritatis remove fidejussoris obligationem quae sic exprimit, idest impedire quominus salva maneat, sicut effectus sortiatur, nec posteriora quae ostendit auxilium restitutionis fidejussori salvum esse intelligens hoc verum si ut haeres maneat non sicut fidejussor

24 Ad vero Joannes et Alciatus communi lectione in haerentes, cui tam Florentinus, quam vulgares pandectae frequentius fidem adhibent certe agnoscunt, Papinianum contrarium statuere nec cominus tollit fidejussoris obligationem, quod reus propriam ex sua persona defensionem habeat, ut minor 25 annis, cui quis bona fide, idest non aperte perdituro, aut mox scorto daturo pecuniam credidit: ipsumque si acceptos nummos perdidit quamvis, ut lapsus lubrico iubente quod se oneri obligaverit, quod non licuerit suscipere, nec fuerit ex ea re locupletior factus benefficio Praetorij in integrum possit restitui. l. non omnia 45 ff. de minoribus: civiliter tamen, et pleno jure creditori obligatus est, cumque non ideo minus ejus obligatio, quod adhuc civile attinet plena sit, et efficax quod possit rescindi per beneficium restitutionis, quod non rei, et obligationi cohaeret, sed personae

minoris, et in certum est l. si Filius 4. ff. de fide jussoribus recte perimet per consensum obligationem fidejussoriam tanquam accessoriam, et minus plenam ex sententia Papiniani in d. § difficile est dicere, ut verius apud Accur. verbo retinere interpretatur Joannes junctis verbis segg. ibi, quae principalis fuit, et cui fidejussoris accessit sine contemplatione juris praetorii, quae rejecta commendatione Anto. Fab. d. c. 4. et alia Cujac. interpretatione in scoliis ad eundem tex in fine recte ita explicatur cum Donello d. c. 4. verbo altera species, ut causa juris honorarii, cujus ante Consultus meminerat non retineat quominus confundatur obligatio fidejussorii, quae principalis fuit, hoc est, quae fuit obligatio obligationis principalis, et cui obsorens, et cui accessit obligatio fidejussoris sine contemplatione juris Praetorii, ut consequens quinde sit, et sine ejus auxilii contemplatione confundi fidejussorii obligationem qui haeres extiterit minori, salvumque esse fidejussori tanquam haeredi adolescentis intra constitutum tempus auxilium restitutionis quod tanquam fidejussio non esset ei salvum, ut in verbis auxilium cogitur concludit Papinianus, ex quo sane clarum contra cum Joanne et Accursio deducunt Paulus, Cumanus

et alij

et alij ibi ex antiquis Rebuffus 2 tomo ad ll. Gallicas tit.º de restitut.e ar. 2 gl.a 3 n.º 7 Sfor=tia Oddus in eodem tit.u 1.a p.e 4.7 ar. 3 n.º 29 Quenas reg. 3.a 3 o limitat.e 4 Barbosa in d. l. quia tale n.º 71 constat q. adita hereditate minoris, et impetrata restitut.e fidejussorem ab utraque obli=gat.e eximi a fidejussoria ~~auxilio~~ sui.e confessionis, et a principali restitut.is auxilio, q.d ut pulcrum et notatu dignum valde commendant et maxime laudati

V.e liquido apparet ut per contrarium fide=jussor, qui ex sua persona except.es speciales habuit eam heres factus amittat, in quo nulla scribe=tium dissensio e.: nam sublata per confusionem fidejusso=ria obligat.e, except.es quoque fidejussori competen=tem perimi necess.e e., ut et Julianus aperte indicat in l. cum reus 14 ff. de fidejussoribus

2-276

Sequitur txs explicationis l. mar
cellus § quiddam liberis ff. ad
S. C. trebellianum a[illegible] Joanne
marquel hoc anno 1611

Ut ergo iam ad textum agrediamur scire divis [illegible] oportet
[illegible] in his interpretatio, haec namque materia praecipue
fuerit agitata quam quidem praeterea [illegible] [illegible]
lorenzius et lorteus [illegible] cum [illegible] l. [illegible]
[illegible] Socinus junior et Alciatus [illegible] heredes
mei § cum ita [illegible] [illegible] mi [illegible] [illegible]
obsequiari 22 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] § ult. de leg. 1. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] voluntatis l. 7 tit. 7 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 16

Quo vero igitur [illegible] [illegible] explicat [illegible]
sciendus praecepti [illegible] [illegible] [illegible]
mentio occurrit nil aliud esse quam id quod
testator heredi relinquit ultra portionem here
ditariam quod alio nomine praelegatum dicitur l. unum
ex familia § si duos de leg. 2 l. numeris § ult.
de leg. 3 et alibi [illegible] hoc autem quod iure
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut constat ex l. 13 [illegible]
ad legem 3 [illegible] [illegible] 6 l. [illegible]
[illegible] quod praelegatum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] valere solum modo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] heres [illegible] enim [illegible] heredi [illegible]

leg. [illegible] heredi

adgreditur quaestio probare ex eo cum leg. aut
19 § 1° ibi quia ad vindicare non potest. de leg. 1°
l. 9 filiis § ult° cum l. sequenti ibi quam vis ab
ipso inutiliter ei legatum fuisset eodem tit. l. cum
qui § pro parte ff de his quae ut indignis ibi quam
quam legatus pro ipsius parte non constitisse
quaeritur, ab ipso probatur portionem quam
a coherede obvenit prelegatario in eo inconsistere
alteram vero quam ipsius iure hereditario
capit nullatenus quod quidem ex eo descendit
quia cum legatum sit donatio a defuncto relicta
ab herede praestanda merito sibi a se praestari
posse ridiculum videtur cum alteri et alter
dare sit necesse ideoque heres a coherede
iure legati et omnes capit partem prelegati
cum hoc casu legati necessario concurrant
iuris quae principia non obstant at vero in
parte quae pro parte sua hereditaria ab
ipso petit merito illam iure hereditario capit
intelligitur cum ius legati nullum restat etc.
Primo facit ex verbis testatoris comprehendi
videatur favet huic sententiae textus in instit.
de legatis ibi legatum servo heredis relicto nullius
tenus valet cum videatur heredi ipsi ab ipso
relictum quod quidem in hac specie vallere negat
ult. in instit. de institutionib., tit. 29 ibi heres a semetipso
ipso legari non potest. facitque heredem ad eundem
quasi contrahere et sequasi sibi obligari ad
legatum

legata prestanda ut probat tex in § heres
quoque inst. de obligat. quae ex quasi con-
tractu nascuntur, lex obligationibus 3 alias lex qs
abreptis, § heres ff de obligat. et act. unde
si diceremus legatarii pro parte sua contra-
here necessario sequeretur probatio obli-
gari per leg. in lex 2 ff de solut. servos
libratrius de societate, facitque probatio
parte et tam inter milites ad sororem, § pro
parte ibi pro parte heredum constituunt
ff de legatis 2 quae fundamentis legatis heredi
relictus probatur inutile esse ante
additionem contendo idem tenuit doctiss. Cal-
deras praeceptor meus secundo vissu in ijs
scholiis inutile probaberit

nec secunda tradita solida obstat si con-
sideres ideo legatus heredi relictus inutile
esse quia heres adeundo obligatur et per
consequens sibi ipsi obligari videretur ab eum
hoc usque ad additionem heredi tali non con-
tingat merito eatenus utile iudicatur et
per additionem hereditatis inutile redditur
praeterea pro vico ante additionem legatus
hoc inutile dici ut insinuant alterationis
consulto verba in legem totius ibi quamvis
ab illo inutiliter legatus fuisset, ead.
ratione videtur quia cum legati per dies
cedat a morte testatoris, ut docet Instructor
inutiliter, § et C de caducis tollendis et cum
cedere diem sit aliquid debere illo de

ut probat lex

cedere dies l. 2 i. 3 de annib. leg. merito ergo
quod legatarius Parens ab ipso relictam Portionem
hereditariam Portionem cedit invitus iudicatur
cum ipse sibi deferre noluit Plat et cum ex
hac rat. ipsi non possit afferre legatis heciore
legati nec ipsi eadem rat. adquis. nec invitus dico
esse quamvisque hereditas non fuerit addita
Xa. [illegible] vbi gla. ff. lat. dividundo ideo invitus
iudicatur Protinus in ipsa cessionis die Prout
fe. arg. l. 1 cum sibi liis T. 3 § 1 seruus ff. de leg. 1o
— sed si placet adhuc dic nostra Positam
resolutionem o[illegible] nostram sententiam, et eius Precipuam
rationem ex eo consurgendi necesse quia cum heres
Partem Prelegat, qua sibi pro Portione heredi-
taria competat iure hereditario capiat sicut
Portionem ipsam hereditatis, ut constat ex
supra citatis iurib. ita sicut addeundo Portionem
hereditariam non obligetur imo adquirat eadem
rat. et Partem Prelegat adquirendo non obligatur
cum sibi et iure hereditario deferatur, et eadem
addit. eandem Prelegat Partem cum reliqua
hereditate adquirat ex quo Paulatim sequitur
non additae hereditatis Prelegatus invitus fiat non
antea cum iam ex supradictis cesset nostra dicta
ratio ———
— quare ult.o considera ideo legatus ab herede
relinqui vel dari non potest quia semper ideo
dari extraneo non heredi ut tradiditur vl. P.
in institut. tt.o 24 ibi legatum ei tamen dari Pot.
q. extraneus est hoc autem ea rat. quum
legus

leg.us dicitur Peadelibat.ur seu diminuetur hereditatis Ut Probat d. lex legas nontamen prius dicere tallem delibationem seu diminutionem fieri cum ipsi heredi Pro sua Port.e retingatur cum hoc casu eidem diminuatur cum idem sibi legetur neque ei aliquid testator Per hoc leg.tu dare videtur cum iam totu ex inst.tu ei compectat, et ideo iure hereditario sic Pars Prelegati sicut et reliqua hereditaria Potest de ferri cum enim Utrumque et hereditatis, et legati ius eo.a eandem rem et Personam non Poss concurrere merito Potentius Prevallet id est ius hereditarium, et ideo si cessaverit ius institutionis vel sit Per repudiationem fingitur numquam fuisse heredem l. heres quandoque de adq. hered. iuncta leg.a qua het dictioris eandem esse dici Pinam l. si tibi homo §.§. cum servus de legatis 1.o ibi nam si legatarius repulerit ad legatum numquam eius fuisse intelligitur merito ius legati non confundetur iure hereditario et ideo Vallebit tanquam extraneo relictus cum iam mediante iuris fictione tallis iudicetur sicut non cessaverit ius hereditatis Pars Prelegati manebit in hereditate cum qua deferetur iure hereditario delata —

— Ulterius confunditur superior sententia quatenus dicit hoc legatum ab initio Utile postea addit fieri inutile ex d. l. quesitum §. si duobus, nam si ~~ab init~~, ab initio vallebat hoc leg.tu.

frustra

Consultz laborareo ad substinendus legatus de quo
ibi videnndo restitutionem cuius imper ab
initio valeat prelegatus xa ... dictam sniam
et ita nil obstaret tertio quia legatus dequo
sciendum est dum ... legatus non valere seu inutile esse hered.
a semet ipso relictus non illud significare id
ab initio tempore ... deficere hoc enim est ...
tium ... quesitus sed a morte testatoris vel
utile vel inutile iudicatur quia cum huius rei
legati ... dies cedat d. l. vtrica ... ita ut
deberi ... vel ... pertineat hoc
autem non potest considerari res ... heredis
cuius hoc diceremus necess° ... debere
fateremur ... dominus ... hereditarius
tarius ... diminutus quod fieri non
pot. ... ideo deficit iure
legati et deferetur iure hereditario sed ... relicto
... cum a morte testatoris extraneus ...
... merito ... legatus cuius dies ...
... ne invalidatus fuisse a lege dicere
possumus ex ... tradita ... cum lex quae
semper certuerit obligationem ... heredis
legat ab initio ei cui ... portio hereditaria ex
... deficitur ... posuerit invalidatur
... iure hereditario facta cum heredem
... extraneum ... transfectione
cognoverit ab initio —

— exqq. satis facies fundamentis contrarijs
et 1° 3a legi quesitus § si duob. quia fatemur
in casu restitutionis in quo loquitur valuisse
ab initio legatum nec aliqd pro eis facit cum
eo casu quo valere legatum dicim. ab initio va
lere dicam, neque etiam obstat si dicant inutile
factum tempore non convalescere quia fatemur
verum nec nos id dicim. sufficit enim legatum uti
le fuit quod postea valere dicemus neque etiam
obstat reg.a Catoniana cum iuris consultus ei
in parte respondeat in d. l. quesitus § si duob.

exqq. 1° deducitur heredes pro
legat. diff. emittit contrarium [illegible] enim
quam ab herede accipit iure legati conse
quitur partem autem quam [illegible] iure he
reditario ut adverterunt viores in d. in 4a ad
ad l. falcidiam [illegible] n° 12 socin. n° 8 ex
quo etiam subsequitur in d. [illegible] in 4am falci
diam [illegible], quam iure hereditario consequitur
non vero quam iure legati ut constat ex d. [illegible]
cum addendis faganus l. 1 controversiarum
c. 5 Cuiatius l. 8 observationum c. [illegible]
l. 6 paradoxorum c. 4 duarenus 2° disputa
tionum c. 10 Gobeart in scholijs ad eam legem
et l. 2 animadversionum c. [illegible]
et [illegible] filium quem heredem
fore [illegible] c. familiae erciscundae [illegible]
manus de 4a falcidia Ant. faber l. 6 coniectu
rar. c. 3 Donellus l. 8 com. c. 26 —

— 2° ex superioribus deducitur vera
decidendi ratio ad dict. l. miles ad socrum
§ prop. te de legatis 2° ubi Papinianus tribuit
portionem heredis decedentis ante aditam
hereditatem pertinere ad substitutos, prele
gata vero transmitti ad heredes morientes
nec quidem in totum sed pro ea parte qua
ab heredibus suscipitur cuius responsi diversa-
ratio ex superioribus dependet nam cum legatum
pro ea parte qua quis heres est non pertineat ad
eum iure legati sed iure hereditario pars
illa hereditas iudicatur et merito habet locum
regula iuris qua cavetur hereditatem non
aditam transmissam non posse l. unica, § mi
novissimo verso hereditate C. de caducis to
llendis ceterum si idem legatum consideremus
quatenus ab heredibus praestatur cum tunc
proprijs legatis sit post mortem testatoris
dies eius cessit unde etsi agnitum non
fuerit pertinebit ad heredes defuncti iure trans
missionis d. l. unica, § 1° exgg et in eo his
pulchra iuris consulti verba nil cumq
§ prop. te ff de ijs qq ut indignis ibi propter
varietatem attestat enim consult. varie-
tatem possi. modum capiendi diformem par
tim iure hereditario partim iure legati —
sed 3° dictam l. miles ad socrum § prop. te
gravior urget ex q. filiab. § ultimam

sequend

seqtur l. filio Pater 89 de leg. 1° ubi si heres si-
mulque Prelegatarius ab hereditate abstineat
totum Prelegatum consequitur ergo idem dicendum erat
in d. § pro parte ut heres decedens ante additam
hereditatem transmitteret totum Prelegatum ad
heredes cum in effectu desinat heres esse ac si repu-
diasset
— quae difficultas adeo gravissima est, ut in eius
solutione fere omnes defecerunt Cuius autem quam
refert Jason in d. § fin. dicit Prelegatum heredi relictum
ad hoc ut in solidum debeatur illam habere conditio-
nem si Prelegatarius hereditatem omiserit —
omiserit — unde cum in d. l. q. filiab. § ult.° conditio exti-
terit ut constat ibi abstinuerit hereditate
Prelegatum in solidum ad heredes pertinebit qq con-
sequenter contrarium fuisse dicendum in d. l. in illos ad
specialem § pro parte nam ibi non evenit casus
repudiationis unde neque herede instituto
neque eius heredibus Prelegatum pertinet
nam cum sit conditionale pendente condit.
transmitti non potuit pro parte heredi tacite
d. l. unica § sub condit. seqtur Menesius
in d. l. cum virum n° 26 — sed hanc opinione in d.
fuit Covarruvias ibi Duarenus meus commutat ille
sat in d. l. q. filiab. § ult.° ultra quos ego limita-
dero contra evidenter confundi textus quia potius
ad addendum vide heredi Prelegatum relictum
ut probat expresse textus in sua dubitandi ratione
in l. filio Pater 89 ff de leg. 1° — quare omissa
ibi solutione et alia, quam tradit Chiavius in post
huma repetitione ad legem filio Pater ff
de leg. 1° aliaque quam subtiliter comminiscitur

Marcus Aguil.

mil Gall. § et q. dicit in verbo immo etiam filias casu
n.o 54 ~~de leg.~~ de liberis et posth.

Cte

quare Bald. in d. l. miles § Titio glosa quasi ad
fiunt difficultatem istam componit sic dicens
quod in d. l. q. filiab. § fin. portio coheredis acceres
scat cum onere aliis coheredibus abstinente ab
hereditate herede simulque prelegatario l. si Titio
67 § Julian. ff de leg. 2 atque ita totius
legatum debeatur at vero in d. § Titio Cte datus fuit
substitutus a quo contendit hoc casu legatum
non videri ~~relict~~ cui res certa partis prele
gati qua hereditaria est cuius res eam assignat
rationem quia regulariter ut l. in l. Imperator ff de
leg. 1.o quia legata ab instituto relicta cen
sentur repetita a substituto non procedit quando
legatum quod datum fuit ab herede erat ~~[illegible]~~ [illegible]
ut probat tex. in l. quiddam rescripsit 14 ff de
iure codicillorum cum igitur ea pars prelegati
herede adeunte non esset valitura quia a se ipso
sibi ipsi inutiliter relinqueretur colligitur
non censeri huiusmodi prelegatum repetitum
Titio Port. illa hereditaria sit limitata reg.
d.a legis l. in ~~Imperator~~ quam Baldi sollicitudinem
sequitur novissime in his scholis l. defendere
legatum heredi relictum ab initio utile [illegible]
[illegible] Bald. profitetur et Placet dummodo
eius sequatur solutionem qua absque eo stare
non pot.

Sed adhuc mihi non placet quia l. heres
in parte sibi accrescente et quatenus ex eo

legatis

legatis obligatur tacite substitutus intelligitur ideoque sicut substitutus non tenetur ut illi defendunt ita nec coheres teneretur quia ex eo quod substitutus obligatur tenetur coheres, ut probat ex dicto iurisconsultus in d. l. titio, et mevio, Iulianus vers.º sed post res eu paul ubi coniectura mente testantis qua substitutus teneatur et coheredem teneri ait

2º ultra omnes coheres substitutus legatis obligari solum ex voluntate testantis et in eius obligat totus facere voluntatem testatoris l. cum imperator ff de leg. 2. 1º ergo nil in mandatis est ex iuris validitatem vel municipalis ... tamen adesse voluntatem testantis cum sola eius voluntas in re petita legatorum consideratur que in hoc casu aperta est cum voluerit testator heredem non solum ... hereditatis sed etiam legatis honorare et eo casu quo abstinet ab hereditate servatur in dicto legatis ergo multo magis cum non abstinuit sed morte ... non addit omnes voluisse ei legatus relinquere quasi ... iuris est ... non obstante ... in simili consideratur consultus in l. cum ipsi § ... lib. verbis ideoque cum ... dicta substitutio nil iuris obstet adsitque testantis voluntas ... sequitur legata ...

3º evidenter confirmando Baldi sententia ex l. sextiam 3. de legatis 3º ubi heres ... ex ... substitutus fuit omissa hereditate ... a substituto addita consequitur totus ... legatus ut constat ex verbis textus ibi ...

am sextia ex subst.de et hec que prelegata
mario erant pure substitutionis et quod ex
prelegata mario fuerant eam cadaveris lege qua
dem dubitatur cum a legitimo herede quem vindicare
tur et tamen substitutus erat scatio, qui here
ditatem ex subst.de addivit

quare omissa Baldi solutione mihi
retam de bien plus placet, et minus perculo
sam iudico sicutem quam ex lumine sunt
costa inter c. si pater verbo obligatam no ...
cum secque videicas ideo in d. l. qui filiab. § fin
cum ff. sequente totus prelegatus fuisse con
sequens heredem qui renuidiavit vel indicant
ille verba se constituere cum enim heres q he
reditatem repudiavit retro heres non intelligatur
imo nus quam fuisse heredem iudicemus et. l. heres
s. q ff de adq. hered. iuncta reg.a quia hec 2.rio
eandem esse discipl.inam facit, Phoim, ... sit tit.
8. 8., cum servus ff de legat. i.o nam si legatari
repudierit a legatum nunquam eius fuisse in
teligitur merito consequitur totus prelegatus cum
et valuerit ab initio et ei cesserit tanquam
extraneo siquidem mediante hac fictione ex
traneus iudicatur in ea vero d. § pro parte
cum heres ole cedat non addita hereditate ex in
quam prelegatus et formam ibi a iurisconsulto
tradicam quia cum eius heredes petent legatum non
potuit ... transmitti pro parte hereditaria pars
prelegati, que ei cum reliqua hereditate fuerat
de lata antequam eam acceptaret cum de ...
sic sit iudicandus sicut de hereditate et enim
hereditatem non additam non transmitti d. l. unica
§ in medio et per consequens nec partem prelegati

quae

qua ei iure hereditario debebat et eo deminute erat
delata — sed adhuc superioribus obstat tex. in l. cum q. § pro parte
ff. de his qq. ut indignis ubi heres similiter praelegata-
rius adiit hereditatem ac per consequens pars quae sibi
pro parte hereditaria competebat iure hereditario con-
tinet, eique sicut reliqua hereditas fuit adquisita et tan-
to reliqua hereditas fisco applicetur haec pars ei non
adiudicatur — sed respondebis sub praepositam ergo
ex eo procedere quia cum hereditas ibi fisco applicaretur
quia erat prohibito alegeres utuendi et cum haec resti-
tutio fideique dea ea facienda ab herede persistere solus
set turbilissimo merito cum haec pars praelegati sibi iure he-
reditario expectat et cum reliqua hereditate adquiratur
non sit restituenda nec ex voluntate defuncti nec ca-
sus certa fide heredes ideo a fisco non auferetur sicut reli-
qua hereditas quae indigno erat restituenda quia hic
solus agitur an ex voluntate defuncti vel heredis sit
restituendum necne non vero an hereditatis sit exequo
intelliges probatis ibi nec enim rationem iuris aut
varietatem inducere diversam voluntatis —
sed ut nihil difficultatis omittas ulam omnes oppone
potius videri ei auferendus esse praelegatus cum
ei fuerit velut praemium tacitae fidei restitutus et ma[illegible]
pro parte hereditaria quae abiiciso vel ipsa addit
ut alij dicunt confusa fuit cum reliqua hereditate
semel enim confusa vel hac ratione in validam haec
pars praelegata non videbatur ei restituenda ex causa
nil cum q. § bonis non sit quod [illegible] difficultati dic quod dum
poena non sit extendenda et ex iis quae dictis constet solus
modo esse poenam in possessionem certe id quod restituen-
dum erat merito praelegatus non cum pro hereditate
neque etiam obstat quod actio semel confusa non resti-
tuitur ergo multo magis in parte praelegati cum
hereditate confusa cum ea sit lucrativa nam dic
nihil confundi sed cum nullae legati non possit confusum

totius praelegati

ex rat^e s^a trad^s merito, ut defuncti voluntas im-
pleatur et competit iure hereditario nec t^n alio iure
restituitur ideoque domus apud eundem eodem iure
hereditario hanc partem manere non tamen ex iure
legati restitui sicque erit intelligendus iste tex.
— nec s^o trad^s obstat lex si sequens
§ sequens ad Silanianum ubi ab herede tanquam
indigno auferri prelegatum cum hereditate
quia respondeo ibi ideo auferri quia non vindicavit
mortem defuncti quare quidquid mortis occasione obvenit
ab eo auferri et mod^s pro parte non ex ea ratione
sed propter fidem de restituendo [illegible]
modo quatenus ex voluntate defuncti debebat restitue-
re auferri ut s^a dixi — sequens obstat lex ult.
§ ult^o ff de doli mali et metus except. ubi hered.
restituenti non adquiritur prelegatum nam id
fieri ex speciali testatoris voluntate, qua ibi
apparet et eam servandam esse testamentum [illegible]
nis sed etiam non alias [illegible] ff de legatis 1°
qq ita dispositio ad nullus tenus acce-
damus in quo [illegible] heredem gravatus re-
stituere hereditatem sub nomine portionis
et prelegata restituere debere [illegible]
nat ratio — quia nomen portio est generale quod
etiam comprehendit prelegata sicut hereditatem
certa iure portionis obtinentur quae heres
ex testamento consequitur et in restitutionem veniunt
ex qua ratione sequitur idem dum quoties ex aliquibus
pollentib. vel maiorib. verbis possumus conjecturari
idem sensisse defunctum prout similiter tradit im-
perator in l. cum virum C. de fideicommissis —
— s^a dictam conclusionem intelligunt dd.
quando testator s^o prelegavit et postea [illegible]

reliquit

reliqt nam si Pius rogavit Portionem restituere et postea Prelegavit tunc dicunt non comprehendi legatum in fideicomisso. 2um celebrem Accursij distinctionem Verbo hereditariam, quam reprobat Acc. in d. l. cum virum ibi comprehensiones nec displicet. Alia tota quia ab eo non esse recedendum testatur d. verbo obliquo in 3. et alijs huius. Vide auctorem fert Mantica de coniecturis ultimarum voluntatum li. 7 tt. 7 n. 10 qui dicunt hanc distinctionem indistincte procedere, siue testator usus fuerit verbo Portionis siue hereditatis utrique enim casu ordinem scripturae attendendus non ibi ad eumdem ut sciamus quid fideicomisso comprehendatur et dato ordinem scripturae si Prelegetur postea quam fideicomissum relinquatur tunc etsi non per nomen Portionem sed hereditatis gravamen procedat tam pars Prelegati quae iure hereditario consistit quam quae iure legati erit restituenda alias nihil de Prelegato restituetur etsi sit gravamen per nomen Portionem

ex qua distinctione gtanea et consimiter Pretantur alias difficillimus in titulo de l. ad l. falcid. cum ubi Prelegata integra retinentur nec aliqua eorum pars restituitur quia fuit Prius fideicomissum Prelegatum quod res eo diametro obstat ad fideicomissariam, si fuit post hoc tt. ubi hereditas et pars Prelegati hereditaria restituitur exceptio ut ipsi intelligunt quia fuit Prius Prelegatum postea vero fideicomissum relictum

sed profecto hec consideratio vera non est et Prime me Probat Prius, tum in 1o confunditur ipse ex tenuissimo et ex l. titius 93 ff de legatis 3o, et alijs iurib. ubi iuris consulti rationem tantum reddentes quare Prelegata veniant vel non in restituendum solus

ad verba

282

qq. fingitur gravamen attendentes nulla ordinis consideratione habita arg.° tex. in l. cum Pater § fider... tua de legat. 2 ———

quare improbata tot. huic et admissa supra ...ia conclusio absque Accursij dicto occurrit Pro omnes celebris difficultas d.ª legis tertia cum tex. in d. l. cum fideicommissaria § fin. qua difficultas omnis solutio maior videtur cum tex. in d. l. tertia dicit nihil ex hereditatis prelegatis inesse ... veniret; eius decidit Iurisconsultus in d. l. in fideicommissaria § fin. j.ª ubi in fideicommisso hereditatis prelegatum quae hereditaria est veniret restituenda in qua difficultate pluribus omissis solutionibus, et etiam Antonij fabri relictum a ... ita lib. 6 rationalium c. 6 ita aliqui hanc difficultatem dirimunt dicentes quod in fideicommisso hereditatis regulariter veniat portio hereditaria prelegati, ut probatur in d. l. in fideicommissaria § fin. in specie autem d.ª l. 4 tertia adest specialis testatoris voluntas quam iureconsultus ex eo in l. ... collegit seu coniecturatur quod testator noluit tenere in prediorum quamvis iure hereditario habeat in falcidiam imputari nam nihil refert veniat restituendum aliquid an in 4.am imputetur et ita cum coniecturetur testatorem voluisse ne in falcidiam imputaretur merito neque restituendum cum magis imputari in falcidiam vel idem videatur quod restituere prout videmus in fructibus ab herede perceptis ante moram qui fideicommissario non restituuntur ... in 4.am imputentur l. in fideicommissaria l. ex asse 28. j.ª ... si igitur permissit testator quod plus ... nempe ut non imputetur credendum est permisisse quod minus est videlicet ut non restituat arg.° l. is non debito de regulis iuris ——— quae ratio ex eo confirmatur

quia

quia frater testatricis e' prelegatarius, et ita vocue in favorem sanguinis venisent fidicomisso quia alias non venirent x.a l. liberto 2 i § filius de annuis leg. 2 cui adde Acostam in c. si pater in verbo absque deductione nº 29 loriasuis nº 17 Jassonem nº 7 in d. l. cum avia ita et non venirent a fratre restituenda, quia alias debe rent restitui ——

Sed restat pro huius interpretationis complemento cur non imputetur in q.tam predictorum triens cum diximus ideo non restitui quia non imputatur sciamus ergo cur non imputetur et omissa Barti. sentia in d. l. in q.am nº 10 quem plerique ex antiquioribus sequuntur veriis verius vide ideo in q.tam non imputari totum predictorum trientem quoniam testator primo iussit ut ibi heres quantum partem hereditatis retineret et demum prelegavit predia eidem ut cum l. similiter predia relicta fuerint vide ex cuius ex illa quarte hereditatis, quam retinere iussit arg. l. si ita cum sillis de leg. 2 illis nec obstat quod attendatur ordo scriptura quia in tanta difficultate non habetur ad coniectandam mentem testantis ordinem scriptu ra considerari l. quoties de usufructu l. cum pater § ab eo pecto de leg. 2 ibi sed ordinem scripturae quod autem s.a diximus intelligendum esse quando ordine attento alias vicia tur tunc enim ut actus valeat non attenditur ordo scrip tura sic procedit l. ex eadem ff. de peculio leg. secus vero quando agitur de interpretatione voluntatis, ut nos agimus tunc attenditur ordo scripturae etc. tenere resolvunt Barbosa in memoratis cum tales ex quaratione studiit idem resolvunt ubi prelegatum relictum in te post fidei commissum videatur testatorem prelegati a fidei comisso excepisse ut Donel. confirmat in l. filius q. cum haberent n.º ii ff. fam. erciscunda ——

- sed lz certe dn̄i lz heres quae diximus subtilia videantur et tanquam subtilius addenda ad d. legem titia dicat q. ultimo hec h[…] resolui[…] tradidit lz ab aliis id acce[…] dicit, et lz ultimo hoc anno fuerit sae sollicito ad d. l. titia relectio ad huc mihi non placet quia ex littera d. l. titia non constat specialis testatoris voluntas, quae educatur ex illis verbis retenta quarta ad hoc ut de legata non veniant in fideicommisso, quod sola ss testatoris verba alia enim ss iuris consul. 99 ultimo casu ubi quarta altera [...] retineri non iuberet dicet totum tenentem in [...] tandum in falcidiam [...] iuris titia notisque ex illis autem verbis quarta retenta potius videri deduci, verba retenta quarta parte castr[…]at, quia quarta pars retinenda erit [...] iuris titia imputando quidquid iure hereditario heres assequitur l. mag. ad l. falcid. et per consequens de legata sic cum ult. casu veniunt imputanda unde autem iuris consultus deduxerit ut 1° casu non imputentur 2° vero [...] illi cum non videant multiplicant omnia verba ultimo, quae iuris consultus ex sublectionib. deducit tribuendo testatori cum iuris consultissimi et rationem non assignant unde ex verbis testatoris deduxerit hanc imputationem quomodo quia ult° casu conveniant quo fit ut difficultatem superati dumtaxat iam coeterum dispositio rerum ambulatorum

[...] quae omnia cum longe difficillima sint nec [...] tradita sufficere posse intelligant et maxime cum plurima alia obstent, quas si tempus esset facile recenserem. Cogor sal[v]a tantos viros pace hanc deserere sententiam nobisque excogitare ut difficultatem vincam, quae tot viros vicit, quam cum necessitate magis quam temeritate compulsus inter ponam venia[…] ut accipiatis a[…] exoro si placuerit vobis mihi maximum erit, si minus habetis iam ultimam sententiam post tam tot viros auctoritate

fultam

festa — quare pro resolutione huius difficultatis ego conten- do heredem gravatum restituere hereditatem simpliciter non teneri restituere prelegatum neque eius partem que iure hereditario consistit quia testator id non vult cum totum ex eius voluntate pendeat de cuius mente precise hoc capite agimus 1º secundum magis communem opinionem [illegible] fidei commissis

— quod primo probo ex l. cum q. § pro parte ff. de his qq. ut indignis ubi heres fuit gravatus de restituenda hereditate et tamen non censetur gravatus de illa parte prelegati eidem ea que iure hereditario consistit nam si ecco quod heredi- tatem restituere fuit rogatus, et partem hereditariam prelegati restituere gravatus videretur meritas sicut he- reditas de qua restituenda fidei missum est illi aufertur tam- quam ab indigno ita et pars prelegati cuius primis ibi de- ditur ex fortissimo pro hac parte ratione videlicet quia non obstante quocumque iuris principio quo pars prelegati que cum iure legati non consistit tanquam hereditas habetur et ita sicut reliqua hereditas veniebat restituenda et per consequens fisco applicanda erat hoc tamen negat l. quia eo iuris ratio hoc inducere videatur adhuc tamen voluntas testantis, qua in fidei commissis prevalet tibi attendebatur contraria est videlicet, ut non restituatur quod omnia significant illa textus verba, et ita vult testato- rem q. de restituenda hereditate rogat ut hoc tamen ei sit ti- bus non rogare ut partem prelegati eius hereditariam restituat — 2º facit textus in l. si titius qq. ff. de legatis 3º ubi gravatus restituere hereditatem non restituit fidei commissum here- ditatis ei ab alio herede relictum, et reddit l. rationem quia ex illa hereditatis neque legata neque fideicom- missa conveniunt ergo si ex illa hereditati non sentio

testator

de fideicommisso etiam universali aut legato merito
nec de praelegato etiam pro portione hereditaria quia sic legi
ratur cum iure legati non consistat iure hereditario
detur adhuc tamen ceterum voluntatis interpretationem
magis verba testatoris quatenus id iure legati ubique
intuemur quemvis arg. § qui liberis [illegible] hec verba
ff de vulgari et pupill. subst. etiam de praelegato non vide
bitur scripsisse si solus hereditatem omnem [illegible]
→ nec huic sententiae obstant textus hoc in fine, et lex
in fideicommissaria § fin. quia non de restituenda heredi
tate simpliciter tractatur sed de portione hereditaria unde
cum nomen Portio generale sit, ut comprehat [illegible] com
prehendant quodque ad heredem pervenit sive titulo heredi
tatis sive legati merito si ei adiungatur dicto hereditaria
ria comprehendet quidquid iure hereditario competat
etiam attenta [iuris] ratione, etiam attenta voluntate testa
tis non restringeretur tanquam hereditariis quia dum
hoc generali nomine fuit usus, et ius quod non ignorat
significasse videtur —
— ex qua resolutione ego infero interpretationem ad l. [illegible]
ff ad l. falcidiam qui textus alias absolute maior videbatur
ubi idem in 1o casu praedia praelegata etiam pro portione here
ditaria retinentur ab herede nec in falcidiam imputan
tur 2o l. in quartam ff ad l. falcidiam l. deducta § nummis
in primo et in eius 2o diversa ratio assignatur [illegible] quia cum in
gravamine de restituenda hereditate simpliciter non
venirent praelegata immo apud heredem manerent sed
non simpliciter sed ut in falcidiam imputarentur
quatenus pro portione hereditaria competebat d. l. in quartam
etiam contraria quia videtur testator qui aliquid relin
quit ei quem de restituenda hereditate gravat in quartam
restringere d. l. deducta § nummi sed hoc regulare sit et ita

ridd

ria legis ultimus casus procedat tn in primo nra l. si casu cum ultra fuerit progressus, et quia retento restituere roget videtur velle, ut id quod alias quia in falcidiam videbatur relictum mearum imputabatur nominatur tenetur imo apud heredem maneat ex duplici testantis voluntate dum 1° non vult venire in restitutionem, et 2° ne videatur id in falcidiam reliquisse et quarta retenta videtur restitui nec obstat quod hoc casu quia pars portionis hereditaria prelegati in falcidiam imputatur quia hoc procedit ex eo quod sibi heredi videatur prelegatum non esse relictum in falcidiam in totum pro parte hereditaria x. l. in quo ex supra citata iura adminiculum de tota hereditate lex falcidia deducatur l. 1 c. ad l. falcidias debet, et quia pars sumus prelegati quatenus hereditarius in falcidiam imputari dum autem in ult° nra l. si casu non fuerit dictus retenta quarta etsi ex gravamine de restituenda hereditate prelegata in restitutionem non veniunt ex alia vi voluntate qua in falcidia videntur restricta quatenus hereditaria sunt veniunt in imputationem, ut utique voluntati satis fiat quatenus x primam non restituuntur, et x 2 ad imputantur ex qq intelliges ulta verba tertius nam alias et hoc animi significant quod si prelegatum apud heredem relictum in eius lex falcidia induceretur esset contra voluntatem testantis videtur enim voluisse ut hoc casu et prelegatum cedat in falcidiam non ut prelegatum, et falcidiam consequatur ex qq sume nota quod interest quando testator dicat quarta retenta, et quando id quod iure hereditario obtigit in falcidiam imputatur quod etiam nra l. si vero intellectu lecme notandum

Sed oibus s. dictis obstat lex lucius, § plures, quia hoc ttº ubi prelegata non veniunt restituenda etsi si gravamen fuerit in iunctum per verba generalia quia res ponde in illo tm ad unum notabilem limitationem

Ut etsi verba generalia sint non comprehendunt prae
legata quae continent prohibitionem alienandi quia
ex tali prohibitione colligitur testatoris voluntatem quod
legatarius non restitui sed apud heredem manere vult
non obstantibus verbis generalibus ut nota ind. Baldus secun
dum voluisset non voluisset quia in contradictis
florentinis pandectis et probatis codicibus constat quod
quod dicat Castillo ind. cum continuo n°.

— ex quo resolutum in facto veramente
locum sententiam quae fuit praelegata non veniunt in
substitutione vulgari quam resolvit Addam in c.
ter verbo personae n° 27 dictum . praequa
lot sententiam ego considero quod si verum sit sicut he
redibus substituitur sic posse legatariis substitui
sit heredibus si delegum hoc tamen erit intelligen
dum ut sicut verbis directis et civilibus heredum
fit substitutio etc. et legatariis fiat quia substi
tuere in legatis nihil aliud est quam eandem
rem iterum alij legare si ergo in substitutione fideico
missaria in qua solum de voluntate quaeritur
praelegata non veniunt eo solo gravamine de
hereditate restituenda ... tamen
quomodo venient in substitutione vulg. in qua
formam solum de hereditate agitur et cum ad
legata substitutionem verba directa requirantur quod vo
luntas constet quomodo ergo cum voluntates
quoties solum hereditatis ... fit supra
diximus deficere adhuc ut praelegati pars
etiam pro parte hereditaria veniat et nunc ad totum

praelegatum

Prelegatus, et voluntatem, et verba directa ad esse constituemus exclusam hereditatem facta, ut d. vulgaris max. quia eadem res non debet diverso iure censeri l. iam hoc iure § ff. de vulg. et pup. substit. diversimode autem iudicaretur si verba etiam generalia substitutionis vulgaris ad diversos legati substitutum trahere mus cum longa diversa sit causa legati ab hereditate si ergo ad hoc ut substitutio facta si heres non erit quae vulgaris est trahatur ad casum si heres erit et intra pubertatem decesserit necessarius fuit Imperatoris rescriptum, ut constat in d. l. iam hoc iure quomodo nos etiam absque testantis voluntate nec dum obliqua, ut supra diximus directas diversasque legati substitutionem cum hereditate convincam ex unicis verbis inducemus facit etiam pro hac parte lex sexta ff de leg. 3, et lex miles § pro parte ff de leg. 2 ad eorum etc. alia pro hac parte cumulare sit in plus esset sed haec pro nunc sufficiant —

— Contrariam tamen sententiam, quam ultimo in scholis secutus defendit Costas citato loco ibi videbis eius fundamenta mihi non placet tu quam volueris sequere nam non obstat eius unicum fundamentum videlicet quod dicitur inter praetermissa praelegata venire in substitutione fideicommissaria, quae odiosa est et gravat heredem melius inter praetermissa venire in vulgari —

quia dic nos non simpliciter dicere venire
nisi dei commissaria subsistat sed quoties de
volluntate constat Circa, quod 1o diximus
ergo ubi de sola volluntate agimus etiam non
venire dicimus, nisi cumulationis sub di
tradictis quomodo in vulgari venire dicamus
ubi et volluntatem, et verba adesse debet
quia non obstat odiosa sit vel favorabilis substi
tutio si nec volluntatem nec verba damus ad
eam inducendam

reliquas questiones circa hanc legem
Prosequere cum Bart. et ord. hic, et cum scri
in tractu Bocio decis. 19 Corrasio ind.
cumulatis, et demum Regio vide ordinarios
in l. 17, et 21 ratum ubi multa cumulant
in materia, et cum ijs finitur tit.

Don Alº de Sacarre

540

Interpretatio ad textum in l. in quarta in ordine ff ad leg. falcidi. per D. D. alepson guillem de la Carrera

nº 1º

Legem sane qua nulla est in iure ciuili difficilior aut... plexa magis suis illustrant comentarijs praeter ordinarios ... Ale lib 6º paradoxorum c. Petrus Gregorius 3. p. re Sintagmatum lib 42 c. 34 nº 17 Emilius Ferr in rub ff soluto nº 16 Cu iatius lib 8 observationum c. 4. Goueanus lib 10 singul. animadversi cap penultº Duarenus in parafrasi ad Sunctum cap 8 deretent. 4ta poss alteraregula et lib 2º disputationum cap 10 Corrasius lib miscelanearum c. 17. et in l. filium quem habentem C. familiae erciscundae Bernaldus Corsus lib 1º indagat cap 4. Hothomanus lib 11. obser c. 5. et in disputat. de 4ta pegasiana Ant Contius lib 2º disputationum successiba c. 5. Donelus lib 8 Comen. c. 26 Menochius de arbitrarijs casu 164 Peregrinus in titlu de fidei Comisis artº 3. nº 26 Anton. faber lib 6º conrectu c. 3 cum sequentibus faquineus lib 5º atropsiarum c 15 Pacius legum conciliatarum Centuria 6. Conciliat. 52 Mathe aeus de via, et rõe iuris lib 2º cap 22 Gido panciro la lib 2º thesauris variarum lectionum cap 105 et quorum erudi tissimis scriptis nos verum huius loci interpretatem eruere:

conauimur.

n° 2°. Verum cum Martianus hoc loco de 4ª falcidiae: et Pegasaniae interpretat. disputet, ut utriusque 4ª ... capi atr origo. uis, utilitas, et necessitas animadverto l. 12: tabu. amplissimam legandi licentiam testatoribus permissam fuisse his verbis Pater familias uti legasit super pecuni: a tutela, ue rei suae ita ius sto ut constat ex Cic. lib. 2° de inuentione et l. infra gl. 11. poss. ... explicant Baldecinus ad ll. Romuli cap. 26 Rebardus ad ll. 12 tab. c. 28 Cuiacius in prio inst. hoc tt°, et in nobis ad d. l. infragm. d. ll. 11. Petrus faber lib. 1°. semestr. c. 28. verum hanc latissimam legandi licentiam variae leges coangustarunt. l. verbis legis de V. S. ad potest Aneas Robertus lib. 1°. rerum iudicatarum c. 15. nam cum testatores ea abutentes omnes suas facultates legatis erogarent, eueniat plerumque ut haeredes scripti propter exiguum aut minimum lucrum quod ex additi erant laturi relictis implicarent delatas haereditates adire recusabant atque ita destituebat testa. l. si nemo: de testamentaria tutela. l. si nemo 141. de regu. iu. Cui adde

† forneriu Fornerium lib 2° rerum quotidianarum c. 9. in quo et utilitas ... debat receptum cuius expedit supremam morientium voluntatem exitum habere. l. ut negare ff quemadmodum testa apperiantur, et defuncti ignominiam efficiebat prid: inst. quae ex causis ma. n. 5 quo respexit Plinius lib. 2° epist. 4. ut Caluinam ut paternae haereditati se immisceat hisortatur verbis magnum hic facultatis meae pignus aurius fiducia debes famam defuncti pudorem quae suscipere: quem obrem ut huic malo mederetur Furius Tribunus:

plebi

publica sanxit lege neq; ex causa legati ultra mille asses p caperet quadrupli pœna in eu q. cº faceret statuta cuius legis quæ ab autore Furia dicta ē meminerunt Cicero in oratˡᵉ p Balbo Ulp. in frag. tit.º 1. & 28 Just. in: pr.º inst. hoc tit.º ubi Cginarius explicat & Guido Pancirola lib. 2º thesauri variar. lectionu c. 279 sed qm caveb satis hæredi, ideoq neq testo pspiciebat cu posset testor omne patrimoniu suu legatis absumere, & nulli legatariorz plusqua mille asses relinquere teste Balduino in: d. pr.º n.º 5º Baconius Aniunius Tribunus plebis legem rogavit quæ ab eo Voconia appellata fuit qua phibuit: ne testor q census eet, hoc e q centu milia sextertiu in bonis haberet cuiqua plusqua hæredi suo relinqueret ut: cstat ex Cic. oratˡᵉ in Verrem, et obserbat Theophilus. in pr.º inst. hoc tit.º que immerito reprehendit Alci. lib. 1 parerg. c. 23. ut adnotat Cob. inc. Reinuncius in pr.º numero 23 de ttª v.

Sed neq Lx. Voconia sufficiens visa est ad rei cmutatez in pr.º inst. hoc tit.º hc qr ea duntaxat is q census erat includebatr, hc etz qr si testor in multis legatis oiaz suaz substantiaz errogabat eius dispositio illudebat cu hæs scriptas pp minimu lucru nollet hæreditatē amplecti quare ut huic malo rederetr ad extremu Lx falcidia Agusti temporibs antequa Populus legis: cdendæ ptatē a se abdicasset, erogata est ut notat Gerbcanus in rubrica huius titˡ anno ab urbe cdita 711 ut voluit Concius in fastis consularibs in volumine 712 ut placuit Antonio Agusto lib. singula de legibs c. delege — n.º 3.º

Falcu volumine 713 ut admisit Otomanus in dis putat. de 4.a Falc in p.mo volumine deniq 714. ut ex Euse bio Cesariense pbat Panciroli lib. 2.o thesauri c. 229:
neq Caius falcidius Trib. plebis a quo n. accepit autore sortita c. quadam 2 dist. l. furia et Voconia deletis liberam dis ponendi facultatem superioribus legibus imminutam primo capite decesit et antiquam 12 tab. legem suscitauit

n.o 4.o 2.o tamen capi te modum legatis adhibuit ne possent dodrantem excedere ita ut hereditatis 4.a pars heredi illibata maneret ut hu ius lucri stimulo heredes scripti ad adeundas hereditates allicerent l. 1.a ff ad l. fal. cuius postrema uerba cum pecuniam sine fraude sua capere licito significant legatarium impune: posse capere legatum sibi relictum nam ueteres fraudem pro pœna usurpabant l. cum aut 23 § excipitur ff de edi. Edicto e dicto l. si is 32 ff de iniurijs l. capite 25 ff ad l. Jul. de adulterijs explicant Alc. in l. aliud est fraus ff de ver. significatione Brisonius et Othomanus de verbis iu ris verbo fraus, et dubio procul respexit Pau. ad legis furia pœnam de qua et recte obseruat Duarenus lib. 2.o disp. c. 10. et

fraus pro pœna acci piebatur a veteribus.

n.o 5.o legata cedra legata duntaxat non ad fidei commissa ptinebat, quæ co tempore, quo lata fuit non dum iuris vinculo continebant, nam Diuus Aug. semel tantum iterumq gratia psonarum motus iusit consulibus autoritatem suam interponere prius in st. de fidei com. hered. sed postquam ad iuris necessitatem fuerunt redacta et cum eadem quo q quæ in legatis ro[...] uigere cepit cum plerunq heredes ro: garentur totam aut pene totam hereditatem restituere atq

Aid

Id extinguerent fidei comissa, qua ptr S.C. Pegasianu Vespesiani temporibus Pegaso et Risone consulibus latum fuit quo ex identitate rationis ad instar falcidiae l. 4a detractio haeredi ex fidei comisis indulget § sed qr de fidei com. haereditatibus exornant Gometius lib. 1 variar. c. 5 n. 2 et 8 de titulo in 6o Duarenus lib. 2 disp. c. Othomanus indies putat de quarta Pegasiana c. i n. 2o Aneas Robertus lib. 4o rer. iudicatar. c. 17 quo fit ut n. inmerito 4ta qua ex fidei com. detrahitur falcidia appellet in l. cum filio 11 ff de leg. 1. l. pater 14 in l. filius famil. 18 in l. Titio 85 in l. si haeres 87 ff eod tit. in l. deducta § numis alias acceptis ff ad Trebeli in l. 2a C eod tit. et de una ad alteram argumentari licet at ut oes probant ind. l. pat. et Duevardus in locis legalibus c. 47.

Haec cum ita sint mirabitur quisquam et n. immerito mirabitur cum Martianus I.C. h[...] receptam omnium traditionem probet in 4a Falcidia an et imputari quae iure haereditario capiuntur in Pegasiana non vero ea etiamque quoquo titulo veluti legati vel fidei comisi ad haeredes provenerunt nam cum S.C. Pegasianum legem falcidiae ad fidei comissa provexerit et § sed qr haeres et ad cuius imaginem 4am detrahi promiserit qua de causa utraque 4a Falcidiae nomine significatur. l. sicut. C. eod tit. ac deinig. cum utriusque 4ae inducendae eadem fuerit ratio: videbatur dicendum inter utramque 4am nullam posse constitui differentiam sed qr in falcidia deducta observantur in Pegasiania admitendum fore maxime cum inter eas nulla congrua

N° 7. occurrat dit [illegible]

Cujatius lib. 8 observ. c. 4. Quae difficultas est, ut licet apud Cujatium sedes composuerunt Hyeronimus Fornelius ibi n° 52 Fumagiolus n° 66 Julius Pacius legum conciliatarum centuria 6. conciliat. 5 ut ad praesens veterata eius sententia ausus fuerit affirmare in utramque quartam ea duntaxat imputari, quae iure haereditario capiunt, non vero quae legati, aut fidei comissi aut alio quovis titulo haeres accipit atque ita ostendit Cujatius quod ad quartam imputationem attinet pro omnia exequata esse legata fidei comissis quo modo interpretatur textum in l. 1 ff. de leg. 1. o pro eadem sententia expendit textum nunquam in proximo paragrapho verum proinde in quo cum Martianus dixisset in proximo sed in fide comissaria in quartam quam ex fidei comissis haeres habere debet imputari legatum vel fidei comissum haeredi relictum, sive quod haeres deducere percipere, aut retinere iussus sit subiicit intelligendum esse pro ea parte pro qua ipse haeres est quam iure haereditario consequitur. l. 9 filiabus § fin. ff de legatis 1. l. mulier ad sororem § 1 ff de leg. 2 l. cum quidam 18 § 1 ff. de his quae ut indignis non vero pro ea parte quam a coherede accipit quam extra quartam est, quod a coherede accipitur, non imputatur in quartam quae accipitur a coherede ut explicat Reinaldus Corsus lib. 1 indagationum c. 4 ex quibus interpretatus vult probare Martianus per legatum pro portione a haeredum ideo non imputari in quartam quia non capitur iure haereditario ut ad probat Cujatius d. c. 4. ubi aliis fundamentis deinde actus alio loco disputabit suam sententiam fulcire conatur.

N° 8. Verum eam sententiam Cujatii impugnant Fabertus

6. conietturar. c. 4. Guido pancirola int thesauro variar. lectionum lib 2. c. 135 ut merito quam cum I consultus possimus sub imperio in quartam Falcidiae duntaxat imputari quae iure hereditario capiuntur incipiens tractare de ea quarta quae ex fidei comissis retinetur subiunxit haec verba si in fidei comissaria &c. quibus ostendit Pegasianam a falcidia differre ratione quod ad perstationes praecedentibus in iure, et in facto. l. 3 usumfructum 56 ubi notat Accur. ff de verb. obligationibus neque ferendus est Goueanus in lib singular. animadversionum c. penult. 3 recept. contra omnium codicum lectionem putat legendum esse si in fidei comissaria repugnant n. huic emendationi tota nostra lex. series neque magis audiendum Cujacius d. c. 4. ubi ait per verba si in fidei comissaria subiectum esse priori sententiae generalis explicandae causa neque ut recte advertit Ant. faber. lib 6. coniecturar. c. 4. Martianus I C. in principio nostrae legis disputat de 4a quae ex legatis per l. falcidiam deducitur, et in versu si in fidei comisaria incipit tractare de 4. quae ex fidei comissis delibatur ut docet Bart. et Paul. Castr. h. in principio l.

Versus 3a Cujatium considero legatum vel fidei comisarium non capi iure hereditario alioqui cum in falcidiam imputaretur contra quam Martianus docet, et tamen legatum vel fideicomissum in Pegasianam imputatur ut constat ex verbis si in fidei comisaria inquo etenim diceta quae heres deducere percipere et retinere visus est in 4am imputari quae quasi ex legato capiuntur inst. de fidei com hered. cuius sententiam probat accipit Othomanus lib 11. observ. c. 5. de ea portione quae accipitur a coherede cum Just. loquatur de eoque ex asse scriptus est

N 9.

ut huius verba ꝑ pi[illegible] demonstrant, et denique alia taceam, vincitur Cujatij error ex txu in l. acceptis § 3 ubi si hæres gravatus sit acceptis a Mævio centum ei hæreditatem restituere, sic ea centum apud hæredem remansura ss in 4ᵃᵐ Pegasianæ computationem prosunt quasi hæreditario iure, non mortis causa capiantur. /

Nº 10. / Impugnavimus nobilem errorem, nunc superest, ut ordine satisfaciamus argumentis quibus Cujatius deceptus fuit, et 1º non obstat txus in § sed quia hæres instit. de fidei com. hered. ubi dr SC Pegasianum ꝑmisisse 4ᵃᵐ ex fidei comissis detrahi perinde ac ex legatis ꝑ l. falcidiam retinere ꝑmittitur, nam quod Pegasianum ad fidei comissa l. falcidiam porrexit, eatamen ꝑductio non ad qualitatem sed ad quantitatem referenda est, ut ad textum Balduinus in d. § sed quia hæres nº 2. et quod ex emplo falcidiæ quarta Pegasiana indulta sit non tamen cum iisdem qualitatibus, sed potius exceptis subtilitatibus, quæ in falcidia obstabant, detrahi ꝑmittitur, ut explicat Duarenus: lib. 2 disput. c. 10. /

Nº 11. (Minus obstat de falcidia ad Pegasianam argumentum ꝑcedere, idque verum est ubi nulla contraria occurrit rei diversitatis ratio, ut testantur omnes ind. l. pater filium, et notat Cerardus in locis legalibus c. 14. Sic autem variae multiplices differentiae non absunt ꝑtibus circumfertur, Accurs. n. textu supra id ei imputatur considerat hæredem aquo legata relictas plus gravari, quam eum cui iniungitur fidei commissi onus, inde haeres falcidius retenta 4ᵃ parte tenetur omnia onera hæreditaria subire, hæres vero de restituendo gravatus deducta 4ᵃ solum ꝑ ea parte manet obligatus. l. 2ª C. ad Trebel.

v.e cum in hoc gaudet h[ae]r[e]s falcidiae quam ut re velet, in eo ut: duntaxat teneat in falcidia imputare, ea quae haereditario iure venerunt arg. tx. in l. cum q. ff de iure iurando: qua ratione post Bart n.o 6 probat Castrensis n.o 2.o Cinus et Salicetus, in l. filium quem habentem C. familiae herciscundae.

Haec Accursij ratio ab alijs com. reijcit ut constat ex Ripa n.o 14 et 86 Paulo de monte pico n.o 100 Socino iuniore n.o 70 Bolognetto n.o 74 Berengario 2.a parte c. 18 § Alij lib. 6 paradoxorum c. 4.o Corrasio in d. l. filium n.o 146 quantum ad attinet ad aes alienum deptendum inter haeredes falcidiam, et Pegasianum in eo quod Accurs. communis est nulla pandectarum iure erat differentia namque quemadmodum in opponenda lex falcidiae ratione antea deducitur de aes alienum defuncti l. in quantitate 73 § fin. ff ad l. fal. in imponenda 6 l. irritum 8 C. eodem, ita etiam haeredi Pegasiano permittebat simul cum 4.a de aes alienum haereditarium retinere, l. et si sines C. ad Trebe. iuncta interpretatione Donelli lib. Coste in c. si pat. 2 p. subo Trebellianicae n.o 2.o de test. in 6.o quae confirmant autoritate Pauli lib. 4.o sententiarum tit. 3. § iuss. lex falcidia quod si haeres ea retentione, non utebat sed 4.a duntaxat deducta haereditatem ex Pegasiano restituebat non transibant actiones pro rata in fidei: Comissarium qua ratione fidei Comissarius legatarij loco habebat per res stituta inter haeredes et fidei com. hered. ubi ad: notat gl. et Obomanus enuntiat. 2 Cuiacius in parathlis tit. ff ad Treb. sed solus haeres tenebatur creditoribus haereditarijs aes pondere § quidem inst. de

N.o 12

fidei haered. et postea idem permitteret pro rata ea fidei Commissario experiri, ita textum sic interpretandum in L. 1.a C. Ad Trebelianum.

N.o 13. Neque adversatur textus in L. 2.a C. eodem quae loquitur cum restitutio fiebat ex Treb. quo casu actiones inter haeredem et fidei Comisarium pro rata dividebantur. L. 1. ff ad Treb. exornant Donelus lib. 7. Comenta. c. 29. et Othomanus indisputat. de 4.a Pegas. c. 5. n.o 26. nos autem loquimur cum haereditas ex Pegasiano quarta retenta restituebat tunc omnes actiones ad ipsius haeredem dirigebant d. L. 1.a C. ad Treb. usque ad novam Justiniani constitutionem per quam delegato Pegasiano, et in Trebelianum transfuso actiones pro rata inter haeredem et fidei Comisarium scindunt et ideo quae stipulationes inter defendere Comi haered. L.

N.o 14. Quaerendum est quae summi discriminis ratio nam ea quam Martianus tradit in principio quoniam haec eadem est cum Besi quodcumque apud veteres consulta stingeret apparet ex L. fin. ff. de off.o procuratoris Cesaris in L. haeredem 65. L. pecuniae verba 178 ff de V. S. observabat Rodulfus Cornelius lib. 3. rerum quotidianarum cap. 23. neque magis placent aliae rationes quas tradiderunt Conilius lib. 2.o disputationum Succesibarum c. 5. Faquineus lib. 5 controversiarum cap. 15 Pancirola lib. 2.o thesauri variarum lectionum c. 105 et praecepto rei nostri contendunt veram rationem accipiendam esse ex dis, quae ut notasti n.o 4. nimirum 2. c. falcidia legis modum legatis fuisse impositum ne possint dividantem excedere ideo 4.a pars haereditatis illibata haeredi conservaret

L. 1.

l. 1.a ff ad leg. Falc. aufert n. testatori facultas ultra dodrantem legandi quadransq. legis benefficio resecat. et ipso iure a dodrante separatus haeredi conficit. l. linea margaritarum 26. l. in quantitate 73. § fin. ad leg. Falc. quapropter imponenda legis Falcidiae ratione tempus expectat. l. in quantitate 73. ff ad leg. Falc. § quantitas inst. eod. l. cum tempore § si creditor ff de peculio deinde videtur ditor ad leg. Falc. videndi sunt Cujacius lib. 2. obs. c. 30. et lib. 19 q. Papiniani ind. l. cum tempore § si creditor Donelus lib. 8 commentariorum c. 26. et fructus post mortem testatoris collecti haereditatem n. augent l. in ratione 30. ad leg. Falc. nisi cum tempore, quo testator decesit maturi fuissent l. in falcidia 9. eod. quia tunc pro lectis habent ut docet gla in l. fructus § inter dum ff ubi redet possessione quod ff soluto: matrimonio, et pars rei esse censet l. fructus 44 ff de rei vindicat. iuncta l. fin. § fructus ff que in fraudem creditorum et ideoque quadrans ipso iure haeredi separet legato, vel fidei comisa ei postea quasita in quadrantem legi conffectum imputari n. poterunt, sed eaque quadranti ipsi confecto accedat et 4a haeres habebit ut ad probant Otto manus lib. 11. obsorbat. c. 5. Antonius Faber lib. 6. conecturarum c. 3. et 4.

/ Quaeres. in Pegasania cesat nam S.C. Pegasianum n. eripit testatori facultas ultra dodrantem fideicomitendi ut notat Alex. lib. 6. paradoxorum c. 4. Duarenus in parap. has. ad Trebell. c. 8. propter alteram regula alioquin nisi haeres in dedrodante restituendo grauari posset ex iure antiquo semper restitutio fieret ad Trebelianum quam vero Pegass. quod pe Just teste in § 6 siquidem: Nº 15

ad txm in l. in quartam ff.

inst de fid. comi haered. si haes n̄ plus quam dodrante ro:
gatus erat restituere ex Trebelliano restituebat haeredita
ut considerat Faber lib 6° conjecturaru c.3. § Senatus C.
Pegasianu totius haereditatis fidei comissu n̄ prohibuit
sed 4a retenta haeredi permisit § sed qr inst de fidei comi
haered. atq quantitas patrimonij attendit̃ n̄ eo tempore
quo testator decessit, sed quo haereditas restituenda est:
l. deducta 58 § cu aute h sed nihilominus eo jure si alit
casus quadrante quoq diminuet ff ad Trebeli: observat
Donelus lib 7° com c 30. quis 2a nu sentiat Olbo:
manus in dis putatione de 4a Pegasiana c.5 n° 25 quo fit
et ut fructus post additam haereditate collecti in quadrante
Pegasianu imputent. l. in fidei comissaria 18 § plane
est. l. deducta 58 § ante diem ff ad Treb. l. tuuemus
p argutu ab speciali l. eodem tit. atq cu voluntas testa
toris 4ae detracte impediat l. Titio 5 § 1° hoc tt° quae
in fidei commissis prae oculis habent. l. pon. ff de leg. 1°:
merito 4a quae tempore restitutionis deducta est ex his:
quae iudicio defuncti quoquo tt° ad haerede pervenerunt:
conficiat l.

Neq obstat lex in l. pater filiu 14 § l. in l. qdbo
nis 15. § fraten hoc tt° in §. sed qr haeredes inst. de fidei com
haered. qq motus Cujacius lib 8. observationu c.2. ostendit l.
falcidia n̄ minui ipso iure legata sed duntaxat restitute
4ae haeredi permitti na̅ Dr. qd lex falcidia n̄ solu legata qua
tenus dodrante excedunt ipso iure resecat d. l. linea
margaritaru d. l. in quantitate sulte in quo differt
a S C. Pegas. sed etia haeredi 4a restitute permitti d. l.

pater

N° 17.

pater filius § 1.° cum similibus in quo convenit cum Pega
siano d. § sed quia haeres instit. de fidei Com haered.
Sed adve
hunc dicti om minus investiganda est ratio quare scilicet legata
quae dodrantem excedunt ipso iure per l. falcidiam, fidei
Comissa vero non minuant ipso iure per S. C. Pegasii quae
in re fidei Comissa singularia ab aliis separanda esse censeo
cum fabro d. lib. 6. Dicturarum c. 3. contendo non fidei co
missa singularia solita legatorum quod ad 4.am imputationem atti
net sortiri prolaque legatis exequata esse quoniam non absurde in
ter pretari potest textus ind. L. 1.a ff. de leg. 1. nisi magis placeant
ea quae scribebant Duarenus lib. 2.° dis put. 19 Curra:
lib 5. miscelanearum c. 17 Rober lib 2.° recepta lectionis
c. 23. Rebardus lib 3. variorum c. 4 faquineus lib 5.° contro v
siarum c. 30. negantes S. consulto Pegasiano in fidei Comi
singularibus locum esse agnoscant cum Cumano Socino Jas.
et aliis in Rub ff ad Treb. Duareno in para graphis
ad Sunettum c. 7. Cuiatio lib 8 observbarum faquineo lib
5.° controversiarum c. 10. repudiato vario errore Accursij
in prio § sub legare inst. hoc tit.° cui accedunt plures rela
ti a Berengario h. per fallione 2 n.° 202 Costa in c.
si pater 2. p. § sub Trabelianicae n. 16. dictum tit.° in 6.°
Menesaca de successionis resolutione lib 2.° § 1. arbitor
Per S. C. Pegasiano L. falcidiam ad fidei comissa sin
gularia non tam quoad quantitatem sed etiam quoad qualita
tem fuisse productam ut quemadmodum lex falcidia facul
tatem ultra dodrantem legandi testatori om puit sic quoque
eadem lex. mediante productione S. C. Pegasiani potestas

ultra dodrantem fidei comittendi ablatam intelligat, ut sicuti in legatis, sic in fidei comissis sing. 4a a tempore mortis detrahatur, et ut quantitas patrimonii eo tempore inspiciat quo defunctus decessit, qua sententia pendentes animum inclinare qd sciam animadvertisse in l. qd bonis 15 § fructus ff. eod. tit. ubi agens Papinianus de 4a ex fidei comisso rei singularis deducendo scribit computationem matrii attento tempore quo testator obiit fieri oportet.

N.o 18. Neq. existimetis quod illis textibus pugnare cum l. in ratione 30. l. in quantitate 73. ff. eod. tit. ex quibus supra diximus fructus scilicet post mortem testatoris colectos non imputari in falcidiam. Quia potest deinde tenendum fructus in 4am rationem admittere ad probationem cum duos textus ... Papiniani in d. § fructus. l. consultus loqui de fidei comisso conditionali ut apparet ex propriis verbis ... fructuum pendente sub conditione verbis fidei comissi relictis sic non legendum esse non relictis animadvertunt ... latius lit. 5. ad Africanum in l. 9 40. § q 200. ff. eod. tit. Goveanus ... totius illius § ... fructus autem rei fidei comissum relictae, vel etiam legatae sub conditione in 4am imputant qd tanto minus in legato, et consequenter tanto plus in haereditate fuisse credit quantum ex fructibus rei legatae haeres percepit. l. in quantitate 73 § si in diem l. 9 40. § fin. ... statuendum supra eod. tit. ubi Africanus in legato loquens idem docet qd Papinianus in fidei comisso singulari docuerat in d. § fructus, ut sic appareat qd ad imputationem attinet inter ea nullam fuisse differentiam.

N.o 19. Harum vero differentiarum

vera

verano pendet ex his quae supra n. 2. et § observabimus ubi diximus 43 quae ex legatis et fidei comissis detrabit eadem causa fuisse permissam ut simul lucri stimulo heredes scripti ad eundas haereditates impellerent, ne alioquin nullo proposito ex additione haeredibus commodo hereditatem adire recusarent, sicque destituerent testamenta quae sane ratio argentius in legatis et fidei comissis singularibus viget haec. n. per legata aperto vi cogi non potest adire hereditatem plus nimio legatis onustam l. non cogendus 53 ff ad Treb. quod etiam in fidei comissis singularibus observat l. ex cogi 16 § et generaliter l. si res aliena 52 § servus ff eodem ad postunt Berengarius in praefato 3. n. 4. Cujacius lib. 19. questionum Papiniani ind. § servus Donellus lib. Com. c. 22. ad finem Anto. Faber lib. 13 conjecturarum c. 7. at per fidei comissa alia coactioni locus est l. quia potuerat 4. l. si patronus 55. § 9. fidei comissa ff ad Treb. quamobrem dum recusante herede scripto hereditatem agnoscere per legata et fidei comissa singularia nulla conservationis testamentorum spes relinquatur merito haec proposito meiore lucro ad hereditatem invitat sed cum per fidei comissa vero possit haeres compelli eam amplecti sique adhuc regressus quo supra ma... eloquia conserbent ideo quod satis est si aliquod lucrum ex additione veluti pro laboris praemio consequatur quae ad hereditatem adeundam alliciat ut considerant Ottomanus lib. 11. c. 5. Anto. Faber lib. 6. conjecturarum c. 3. et

7. Neque magis lusatio fauet ... nec in jus ... ea ... quae ... inter ... observant antiquiores rem aliquam varijs modis ex iudicio defuncti ad haeredem pervenire posse aliquod. n. haec aliquid haereditario iure

ex ipsa institut. seq. aliqd iure legati vel fidei commissi
qd accidet cum hæs ex are scriptus universam hæreditatem de
ducta, sive præcepta aliquam re restituere grabat. & in l. spe
cie legis peto 69 ff de legatis 2. id namque qd accipit re
liti ex legato, aut fidei comisso retinere dicit. § siqs vno:
inst. de fidei com. hæredib., vel qd a legatario, vel fidei comis
sario præcepto vel eo hærede testr. fidei commissu reliquit
vel eo hærede dare damnavit, ut notat Berengarius tit. 2 p.
n. 30. vlterius aliqd hæs rem accipit conditionem implendæ
causa veluti si test. hæredem suum gravavit fundum præstare Mæ
vio sub conditione si his decem hæredi daret. l. sed si hæc 61.
§ quidam ff de conditi. & demonst. hæc n. decem ab hæredib.
conditionis implendæ causa capiunt. & hi illa n. censebat ee
testamentarius. l. siqs sub condit. 8 ff siquis omissa ca:
test. sed mortis causa capio dicebat. l. mortis cā 31 ff de
donationib. causa mortis deinde etm interdum præstabat
hæredi fidei commissum conditionis implendæ causa ut constat
ex nro textu vers. sed hæc qd implenda, & ex l. acceptis 93.
ª hæc tit. deniq. hæs præ legatum capit cum a testatore iubetur
.... rem hæreditariam præcipuam habere l. pedio
27. § liberto ff de fundo instructo.

N.º 21. Rursus observant idqd
hæc accipit aliquando capi uniformiter aliqd vero difformi
ter capit uniformiter qd uno duntaxat tit. capit veluti:
institutio nec legati, vel fidei comissi difformiter vero qd ca
pit dissimiliter, veluti si partem capiat iure hæredita:
rio partem vero iure legati, vel fidei comissi ut colligit in ple. lega
to qd ex l. tit. cohæredes iure præ legati consistit l. 3 § quidam

Liberis.

Cap. 4 Quando, et inter quos collatio cesset, et de casibus, et personis in quibus contro= vertitur; an collatio ad= mittatur

Cum docuerimus superiori c., quod teneatur collatio munus substinere, apte hoc loco subjicitur disputatio de his personis, et casibus in quibus collatio cessat; et sane cum testator collationis necessitatem remissit, ejus haeredes collationi non alligantur, aut hoc ex titulo C. hoc titulo: nam quemadmodum ea, quae collationi non sunt obnoxia in eam deducuntur, si hoc testator jussit, l. prima l. illud in fine C. hoc titulo, ita etiam, cum testator voluit, colla= tionem cessare ejus voluntas observabitur: ut post Baldum Castrensem, et alios in l. prima C. hoc titulo advertit Gama decissione 34. Albarus Valascus in praxi partitio num c. 12 numero 29: ubi aliud jus apud Lusitanos vi= gere affirmatur —

Rursus etiam collatio cessat inter eas personas, quibus legitima ab intestato non debetur, ut docet Baldus in d. l. si emancipati numero 10, et alii quos meminimus supra c. 3 numero 27 — unde colligitur, inter haeredes vero extraneos, etc.

collat.s locum n. habere: neq. etiam inter filios, et extraneos, ex mysue scriptos; ut tradunt Baldus n. 3. Romanus. 5. in d. l. si emancipati, Menoch. de successionum resolut.e lib. 2 § 19 n.o 2, Gometius in l. 29 Tauri n.o 9 vers.o decimo quinto infero, et ibi Castillo n.o 10: q.d sic accipiendum e, ut neq. filii extraneis, neq. extranei filiis conferant: at tn. filii inter se conferre debebunt, ut docet Sturcius in l. fin. verbo omnino C. communia utriusq. judicii Vitalis, Decius, et alii, quos refert, et sequitur Valascus ubi s. n.o 32.

3. Non solum autem inter oes extraneos collat.o cessat, sed etiam inter consanguineos collaterales: ut docet gl.a fin. in l. i.a C. de legitimis heredibus Alberi cus in d. l. si emancipati n.o 27, Gometius in l. 29 Tauri n.o 9 illat.e 14, Gilguerius in d. l. si emancipati n.o 41, quorum sent.a confir. ex collat.s diffe. s.a tradita c. i. n.o i.: nam cum collat.o inter liueros sit inducta consanguinei transversales eam subire non coguntur cum hi liberorum appellat.e n. contineantur l. liberorum D. de verbor. sig.e et verius faut, nam collat.o inter eas dumtaxat personas inducitur, qq. contra di necessitas ac l. injungitur l. illam l. illud C. Socett., cum q. consanguineis transversalibus nulla l. conferendi

munus

manus imponatur, ut notat Valascus in prax. partitionum c. 12 nº 34: consequens fit, eos non debere conferre, quod locum habet etiam si heredis persona a testatore sit heres scripta: nam quamvis hoc casu fratribus legitima debeatur, eisque licitum sit de inofficioso disputare l. fratres C. de inofficioso: non tamen inter eos collatio in deveniet, ut docet Jason in l. si emancipati n. 27. C. hoc titulo Arias in l. 27. Tau. colum. 1. nam regula proposita a Baldo in d. l. si emancipati nº 10 non suadet affirmative, ut scilicet his omnibus, quibus legitima debetur conferendi necessitas iniungatur: sed potius negative ut nimirum inter eos omnes collatio cesset, quibus ab intestato legitima portio non debetur, ut agnoscit Valascus ubi supra nº 61.

Ex quibus paulatim deducitur, quod dicendum sit in vexata illa quaestione an inter ascendentes collatio locum habeat, in qua Angelus in l. ut liberis in fine C. hoc titulo existimavit, eos cogendos esse collationis munus subire, quam sententiam suadebat ex eo, quia quemadmodum descendentibus, ita etiam ascendentibus legitima debetur l. pater filium l. nam et si parentibus D. de inofficioso testamento aut hereditate defuncto l. fin. C. ad Tertullianum, et quemadmodum descendentibus preteritis, vel immerenter exheredatis permittitur inofficiosum testamentum patris accusare l. 1.

D. de inoff.: ita etiam ascendentes per lata in officiosi querela descendentium iudicia expugnare possunt l. filiam l. cum filium C. de inoff. et sicut grabamen ipso iure rejicitur de legitima liberorum l. quoniam in prioribus C. eodem exornat Gomecius ibi numero varias c. 11 nº 24 Claudius in titulo legitimam ar. 10: ita etiam, et de legitima parentum grabamen explodit, ut docet Fleurgius per tex. ibi in l. 39. D. si a parente quis fuerit manumissus Suarez in d. l. quoniam in prioribus ampliat. 16. et sane per omnia exequata parentum, et liberorum successio l. 6 Tau. l. 1. a tit. 8 lib. 5 recopilat. qq. adde Mieres in tit. de maioratibus 1. p. te q. 33 nº 3. Gutierrez lib. 2 practicarum cibilium q. 95. cum seqq., qq. et aliis fundamentis in hanc sententiam inclinare videntur Jason in d. l. si emancipati nº 27. Suarez in l. quoniam in prioribus ampliat. 16 nº 7.

5\. Contrariam tamen sententiam videlicet inter ascendentes collationem cessare defendunt Fleurgius in l. 1. verbo dotate C. de legitimis heredibus Bar. in pater filium nº 8. D. de collat. dotis Decius in l. si emancipati nº 8, Cilguerius nº 41. C. Soc. lib. Vitalis in titulo de collationibus q. 2. Gomecius in l. 29 tauri nº 9 vers. 2º pro hac sententia, Acebedo in l. 9. tit. 6. lib. 5 recopillat. nº 6 Valascus in praxi particionum c. 12 nº 34. Molina de Just. et Jure tit. 2. disputat. 237 vers. quod ascendentes, quorum oppinio ex superioribus fulcitur quoniam ascendentes li-

berorum.

bonorum appellatione non continentur, et rursus ascendentibus nulla lege conferendi necessitas iniungitur, at pro ita succedit reg.a tex. in d. l. illam §. hoc tit.: nam quibus est re per bonorum possessionem largiatur §. pr. autem inst. de bonorum possessionibus: non tamen eis conferendi munus imponit: nam quod dicitur in l. 1. §. inter eos D. de collatione bonorum inter eos locum habere collationem quibus bonorum possessio data est ad primum quis dem l. referri oportet, ut intelligatur de liberis, qui in parentum successione concurrunt, ut notat Aliquenius in d. l. si emancipati n.o 44. Deinde ratio collationis inductiua, quam supra tradidimus c. 1 n.o 2. ad ascendentes minime pertinet, ut recte aduertit Cromecius d. n.o 9. ubi pro hac sententia plura alia congerit superuacanea, quae super hac re nemo esset requirere —

6 Nec obstat in contrarium adducta, nam etsi fateamur ascendentibus legitimam oneris expertem deberi non tamen inde recte deducitur, inter eos collationem admitti, ut constat ex his quae diximus supra n.o 3: et quod dicitur in l. 6 Fauri uerum est respectu ipsius successionis: nam quemadmodum descendentes sunt legitimi heredes parentum: itaque ascendentes legitimi heredes liberorum existunt, non uero respectu qualitatis succedendi, nam liberi in potestate existentes succedunt cum suitatis prerogatiua, quod secus est in parentibus, et rursus si collationi non sunt obnoxii bonorum quibus liberi conferre teneantur, ut aduertit Cromecius in d. l. 29 Fauri n.o 9 prope fin. Ad haec non obstantibus —

7 Sed an ascendentes inter quos collatio esset te=

neantur in legitimam imputare id quod descendens de cujus successione agitur vivus ei donavit, si forte moriens minus legitima titulo suo ei reliquit dubitari solet, et Paulus de Monte Pico in Singular. n. 77 tenet quaero etiam D. ad l. Falcidiam existimat computat. locum esse, nam cum filius a patre acceptam et dotem, et donationem propter nuptias teneantur in computationem deducere l. si non mortis. 25. D. de inofficioso testamento l. quoniam novella C. eo. idem quoque, et in parentibus observari debet. Contraria tamen sententia placuit Romano in D. l. 29 Fauri n. 39. nam cum contra ordine fati filius patri debeat super vivere l. nam et si parentibus. D. de inoff. testamento et commune parentum desiderium sit, filios superstites relinquere quod omnia bona sua ex voto pareant l. scripto D. unde liberi, lex non intelligit filium patri dedisse animo compensandi cum legitima, quam ei obventuram non praesumit, sequitur Molina de justitia, et jure tomo 2. disputat. 237. in fine

Neque obstat d. l. si non mortis, quae ad hanc speciem non pertinet, tum propter rationem de qua proxime, tum etiam quia ibi donatio expresse facta fuit ea contemplatione ut in quartam imputaretur, et quod attinet ad dotem, et donationem propter nuptias diversa causa est ascendentium, et descendentium, nam praestatio dotis, et donationis propter nuptias necessitatem aliquam conjunctam habet naturae, et juris civilis in patre l. qui liberos D. de ritu nuptiarum l. fin. C. de dotis promissione, at quia ita ... ... pater potius vele obligationi satisfacere, quam liberalitatem

mun[...] exercere l. cum de indecuito D. de collat. quod semper est in liueris, nam quamvis divites sint teneantur parentes alere l. si quis a liueris § parens D. de liueris agnoscendis nusquam tamen cautum, eos compellendos esse, dotem pro matre aut donationem propter nuptias pro patre praestare cum 2d. nuptias ex[...] sint, ut plerumque filium gravi damno afficere soleant l. lex quae tutores C. de administratione tutorum ex ornat Cailgueniis in d. l. si emancipati n. 42 —

Deinde etiam ex reg. proposita n.o 2. colligitur filio in legitima instituto nepotibus ex eo coheredibus datis collationem locum non esse, cum eis legitima non debeatur quandoquidem a patre praecedantur § ita demum inst. de haere. quae ab intestato defer. quod ita docent Baldus n.o 10. Paulus n.o 3. Ariminaldus in d. l. si emancipati n.o 218, ut sic jam videas quomodo accipi oporteat, quod dicitur in l. fin. C. § in autem C. communia utriusque judicii in l. 29. Fauri in l. 8. titulo 8 lib. 5 recopillat. ne posset scilicet ad collationem urgeri posse, debet enim intelligi de nepotibus qui ex non praedecessis quando locum in successione tenent § cum filius inst. de haeredi. quae ab intest. notat Segura in l. coheredi § cum filio columna 3. D. de vulgari. —

Ulterius etiam ex eadem reg. colligitur, inter filios naturales tamen in patris successione collationem non admitti sive soli inter se succedant, sive cum aliis legitimis concurrant docet Gomecius d. 29. Fauri n. 9. versiculo duodecimo, et ratio quia filii naturales etiam deficientibus legitimis, si ex=

licet nunc sint instituti succedere non possunt, ut docet Steur. in l. 1. verbo naturales D. de bonorum possess. contra tabulas, et plures relati a Matienço in l. 8. glo. 5. tit. 8 lib. 5 recopillat., et si pater ob necessitatem decedat superstitibus filiis legitimis dum taxat allimenta eis debentur cum omnia bona tanquam legitimam successionem filii legitimi consequantur l. 9. tit. 5 lib. 3. fori prosequitur Gomecius in l. 9. Tauri n. 40. cum seqq., at vero in successione matris cum de collatione tractatur inspiciendum est, an filii naturales cum legitimis concurrant, nam tunc etiam collatio cessat, cum extantibus legitimis naturalibus legitima non debeatur l. 7. tit. 8 lib. 5. recopillat., an vero legitima proles deficiat, nam eo casu cum matri legitimi haeredes exclusis ascendentibus existant l. 9. Tauri inter eos collatio inducitur, ut notat Frias in l. 27. Tauri n. 27. Valascus in praxi partitionum c. 12. n. 50.

11 Rursus ex eis dum prius deduxi, cum quaerimus an legitimati cogantur conferre, an ipsis quoque conferendum sit, separandos esse filios legitimatos per subsequens matrimonium ab his, quos Princeps rescripto suo in legitimos non habere voluit, nam inter legitimatos per subsequens matrimonium procul dubio collatio locum habet cum perinde habeantur ac si legitimo matrimonio fuissent procreati c. tanta qui filii sint legitimi, cujus decisionem exornant Cobb. de matrimonio 2 p. c. 8. in fin.

Manti,

Mantica de coniecturis ultimarum voluntatum lib. 11. tit.º 12 Gregorius in l. 1.ª tit.º 13. p.ta 4 Menochius de presumpt. lib. 4 presumpt.e 31: n.º 28. Molina de Hispanorum lib. 3 c. 1. n.º 16. Sarmiento lib.º selectarum c. 6. n.º 6. Farinacius lib. 5. controversiarum c. 54. cum segq: et ita cum dubitamus, an inter legitimatos Principis rescripto collat.º in duatur, multum refert, an dumtaxat legitimati nullis extantibus legitimis succedant, nam hoc casu collat.is munus subibunt, ut docet Gomezius in l. 29. Tauri n.º 6. pis 4 in fero Hrias in l. 27. Tauri: n.º 20: quoniam tunc legitima eis debetur, et Jura suorum heredum ~~[illegible]~~ nanciscuntur Abs.co qq. in naturales efficiuntur sui § et quoniam, et §. ubique collat.e § qq inst.ad de hereditatibus que ab intestato deferuntur docet post Baldum in l. cam quam ~~in~~ C. de fideicomissis Jaso in l. 2. n.º 20. D. de vulgari et in l. Rta n.º 10. D. de liberis, et posthumis Corneus in l. 3. n.º 17. C. de iure deliberandi Cobb. de sponsalibus 2. p.te c. 8. § 8. Gomezius in l. 9. Tauri n.º 64. an vero legitimati cum aliis legitimis concurrat, et tunc considerandum est an in rescripto, etiam extantibus legitimis ad patris successionem vocentur: nam cum eo casu simul cum legitimis succedere possint l. 9. tit.º 15. p.ta 4. ubi notat Gregorius l. fin. tit.º 6. lib. 3. fori

minimeque inter eos collatio admitteretur. Ceterum si in rescripto expressum non sit, legitimatos simul cum legitimis admittendos esse, legitimatio nullum praeiudicium legitimis generavit. l. 12. Faur. quia praesumitur Princeps legitimis noluisse praeiudicare, ut docent Anto. in c. per venerabilem n. 15. et ibi Abb. n. 27. quod filij sint legitimi Fractinus in l. Gallus §. et quid si tm. n. 26. D. de liberis et posthumis, et plures relati a Cromerio in d. l. 9. Faur. n. 67. quo fit, ut cum hoc casu legitimatis non debeatur legitima, si ab ascendentibus simul cum legitimis instituatur collationis onere non subiaceat ex Baldi doctrinam in d. l. si emancipati n. 10. addo quod si legitimatio facta est apposita clausula, ut possit legitimatus succedere nisi in ea portione, quam pater ei voluerit relinquere collatio cessabit, ut constat ex his, quae recte perpendit Balasius in prox. partitionum c. 12. n. 42. ubi prosequitur plures alias personas, quae a conferendi necessitate eximuntur, quas etiam congerit Cromerius in d. l. 29. Faur. n. 60 cum seqq.

12 An liberati patria potestate per Patriciatus honorem conferre teneatur disputat Vitalis in tractatu de collat. q. 21. Facchineus lib. 5. controversiarum c. 78 versu nona conclusio.

Sed illud disceptatum video, an inter diversos

Iure

Jure succedentes collat. locum habeat, et negativa pars suadet. 1.º ex tex. in l. 1.ª § 1.º D. de collat. bonor. ubi inter eos collat. inducitur, quibus bonor. possessio data est, atque ita significat J.C. succedentes diverso jure sibi invicem non conferre: Deinde facit tex. in l. pater filium 6. juncta l. sequenti D. de collat. dotis. 3.º expenditur tex. in l. filium 20. § videamus D. de bonor. possessione contra tabulas ubi si filius in potestate ab intestato filius praeteritus petita contra tabulas succedant collat. cesat, quia diverso jure admittuntur = 4.º urgeri quarto ex tex. in l. si filius 10. D. de collat. bonor. de cujus interpretat. latere disputavimus supra c. 2 a n. 9: et rursus facit tex. in l. 1.ª D. de collat. bonor. in l. si emancipati § hoc tu. ubi emancipati, qui succedant jure praetorio conferunt filius in potestate existentibus, quibus ex lege civili successio defertur.

Ego vero in hac quaestione in qua varie scripserunt Bar. et Fulgosius n.º 3. Paulus 4. Cagnolus 137. Ruminaldus an. 297. Cilquenius n.º 27. in d. l. si emancipati Vitalis in tract. de collationibus c. 1 n.º 9; Menechaca de successionum resolut. c. 2 § 19 n.º 54. Cujacius to. 11 respons. Pauli in d. l. neque ipsa D. de collat. dotis, Balascus in praxi partitio

tionum c. 12 n.° 27 Facsineus tt. 5. coll.o. c. 49.
Forcatolus in tt.a de collat.e bonor. 2 p.te n.o 14.
Ant. Faber de erroribus pragmaticor. 2. p.te decade
40. errore 10. sic statuo collat.o etiam inter eos locum
habet q. diverso iure succedunt nisi qd aliud impediat
quod efficaciter probat tex. in d. l. si filius. 10. D. de collat.e
bonor. in d. §. si emancipati § hoc tt.o

14 Neque obstant, quae adducta narrat .i. ex l. 1.
§. 1. D. de collat.e bonor. respondendum est verum esse inter
eos qq. bonor. possess.o data est collat.m locum habere
non tm. verum esse inter eos solos admitti, nam et inter eos
q. ab intestato iure civili succedunt collat.o inducitur l.
filiae dotem 4. §. hoc tt.o: intus et inter eos q. per latam
inofficiosi tti querela et re ad intestati exitum deducta
succedunt l. si non mortis 2 § D. de inofficioso tt.o
atque ita quamvis hi qui in success.e concurrunt non admit=
tantur omnes per bonor. possessionem nihilominus tm. nisi
quod aliud impedimentum sit collat.o locum habebit

15 Rursus neque obstat non exibit tex. in d. l. pa=
ter filium. D. de collat.e dotis quoniam ideo in spe. de
qua ibi Papinianus respondet filium cogendum non esse
sorori conferre, qa quamvis soror instituta inofficiosi que=
rela patrem hereditatis ei abocaverit, aliam tm. partem
ex tt.o et patris voluntate retinet, quoniam et si ab initio

n

n̄ possit Paganus §. p.te in testatus decedere. l. jus nrūm D. de reg. Juris ex post facto tn. id contingere ratione por. l. nam et si parentibus §. fin. D. de inoffo ttto, et is q ex ttto succedebat antiquo pandectarum jure collationes subire n̄ tenebatur l. 1a §. vel maxime D. de collatione bonorum diximus s.a c. 2. n.o 1.o filium non emancipatum ex ttto succedere Papinianus ex eo probat quoniam liuertates deberentur l. cum duobus 13. C. de inofficioso l. judicatae D. de except.e rei judicatae, quae sane inutiles essent si res ad intestati ex itus questus deduceretur, ut insinuat Papinianus in l. cum filius 76. D. de leg. 2. quam interpretationem probarunt Accursius et Bar. in d. l. pater filium, et quamvis in alia oppinione sint Cujacius tt. 6. responsorum Papiniani ibidem Anto. Faber de erroribus pragmaticorum 2 p.te decade 40. errore 10. ita tn. verba illa nam, et liuertates competere placuit accipienda esse censent.

Deinde n̄ obstat tex. in d. l. neque ipsa quoniam ratio a Paulo tradita illis verbis cum diverso jure sint heredes n̄ ē ita generaliter accipienda, ut significet collationem cessare ubicumque heredes difformiter succedunt, sed potius ad speciem, de qua Paulus agit accomodanda, ut probet ideo cum a fratribus emancipatis heredibus institutis filia in potestate existens per inofficiosi querelam p.tem hereditatis paternae

abstulit collat.em cessare quoniam diverso jure succedunt fratres ex test.o filia ab intestato quo casu verum est inter eos collat.em non admitti, nam filij emancipati non tenentur sororibus conferre, quoniam ex test.o succedunt, et ideo aequum est ipsam quoque fratribus non conferre absurdum enim esset, filios in potestate existentes deterioris esse conditionis quam liberos emancipatos, cum suorum gratia collat.o a Pretore fuerit inducta. l. p.a D. de collat.e bonorum Diximus s.a c. 2 n. 3. et apparet in spe a Paulo proposita ideo filiam collat.i non obligari, quia heredes ita diverso jure succedunt, ut inter eos rat.o collationis inductiva cesset, aliud tamen servandum esse si in diversimoda successione vigeat rat.o quae collat.em induxit d. l. si filius 10. D. de collat.e bonorum

17 Ex quibus colligitur nobis jure quo etiam ex test.o succedentes conferre coguntur aut.ca ex test.o C. hoc tit.o correctum esse tex in d. l. pater filium et in d. l. nec ipsa, quoniam jam hodie cessat rat.o, quae inquilinum Papinianum, et Paulum ad collat.em denegandam, ut dd. communiter advertunt teste Riminaldo in d. l. si emancipati n. 322 quamvis contrarium defendat Faber de erroribus pragmaticorum 2 p.te decade 40 errore 10.

18 tandem non obstat tex in d. l. filium §. videamus D. de contra tabulas, quoniam in spe de qua ibi filius emancipatus non ideo excusatur ab onere collat.is quia succedit diverso jure ut communiter putabat sed quod potius, quia filius emancipatus nullam irrogat injuriam fratri in potestati existenti

tenti

tenti cum is beneffo emācipati admittatr, nam heres insti=
tutus hereditatem adiret, et ex here datem ɔfirmaret, nisi
filius emācipatus per bonorum possess. ɔa tabulas integram
hereditatis cōmodum ei auocare posset, cum igitur metu
bonorum possessionis heres institutus n̄ adierit neqz ex here
datem cōfirmauerit. l. cum emācipatus. 13. D. l. filium in pr.o
D. de bonorum possess. ɔa tabulas; at qq ita filius ex here
datus beneff.o emācipati fuerit admissus, nihilominus
si emācipatus ei conferre n̄ teneatur. l. 1. §. totiens. l. 3. §.
q duos. D. de collat.e bonorum Diximus s. c. 2. n.o 4; quod
intrep.tat.o ɔfirmatur ex tex.u et hoc sit ɔsequens eiusdem. l.
ut pre sensit Decius in. d. l. si emācipati n.o 15. Forcato=
lus de collat.e bonorum 2 p.te n.o 14. et 15

Verum cum iam hodie ad inducendam collat.em
n̄ inseruiat, sed equalitatis seruandae habeatur rat.o l. ut liue=
ris l. illud §. 1. C. hoc tit.o procul dubio afirmandum ē tex. in
d. l. filium §. videamus correctum ēē, ut testatur cōmunis,
quam resoluit Vitalis in tit. de collat. c. 2. n.o 9. Facsinius
lib. 5. ɔtrouersiarum. c. 79. in fine, quibus ɔtrarium perperam
existimauerit Anto. Faber de erroribus pragmaticorum
2 p.te decade 40. errore. 10

Caput. 5. in quo simul Disputabitur de bonis, quae conferuntur, et de ijs quae collationem effugiunt

Cum collatio sit bonorum eius, de cuius successione agitur, cum bonis proprijs commixtio, ut supra c. 1. n.o 1. adnotavimus, qui appetit paternam successionem duntaxat bona propria conferre tenebitur. l. 1.a D. de collatione bonorum vero. merito Africanus in l. filium. 4. D. eo. respondet, filium emancipatum dotem, quam filiae suae nomine dedit conferre non debere, quia non sicut in filiae familias bonis dos ei intelligitur ita, et in patris a quo sit profecta: quam rationem exprimit etiam Ulpianus in l. 1.a § fin. D. de collatione dotis, et facit l. 3. §. Sed utrum totius eius etiam. D. de minoribus in l. Pomponius Filadelfus. D. familiae erciscundae in l. pater filiae D. de evict. expliciat Romanus in disputatione de dotibus. c. 6. n.o 44 Cujacius tractatu 4. ad Africanum in d. l. filium: et cum optimam cautelam ad effugiendam dotis collationem advertit Subola cautela 187. et sequuntur Decius n.o 1. Purpuratus n.o 2 in l. eandem l. Socer.

2 Inspiciendum autem an bona sint in conferentis patrimonio eo tempore, quo decedit is, de cuius haereditate tractatur. d. l. eandem 6. l. Socer: nam bona post mortem patris quaesita filius conferre non tenetur. l. si do-

nat. 3

l. nec emancipati. 15. C. eodem: quoniam in bonis post obitum patris acquisitis cessat consideratio iniuriæ, qua interveniente emancipati afficitur filius in potestate manens, cum etiam si filius per emancipationem sui juris non fuisset effectus morte tamen patris ab ejus potestate liberaretur, et inciperet sibi acquirere proprio instituto; quoniam jus patriæ potestatis solvitur: neque tunc jus inequalitas inter liberos emergit, cum quantitas patrimonij in successione mortis tempore attendatur l. si patronum ex debita §. fin. D. de bonis libertorum l. eo tempore §. 1. D. de peculio. l. 1. §. si impuberi. D. de collatione bonorum. l. cum quæritur C. de inofficioso cum alijs congestis a Cromerio in l. 29. n. 35. —

Ex quo colligitur ratio diversitatis, quam exponit consultus in l. 2. §. id quoque D. de collatione bonorum inter legatum sub conditione relictum, et id, quod debetur ex contractu conditionale, ut scilicet legatum conditionale, cujus conditio extitit post mortem patris a filio emancipato non conferatur, at vero debitum conditionale conferatur cujus discriminis ratio ex eo pendet, quod in contractibus sub conditione celebratis tempus contractus inspicitur si postea conditio existat et omnia perinde stimantur, ac si puro contractus fuisset celebratus. l. necessario. §. fin. quod si pendente

D. de periculo et como. l. si filius familias 70 D. de liberis oblig. l. quae legata 78. D. de reg. Juris: plane si otractus pure fuisset initus filius vivo patre rem in otractum deductam in bonis habere intelligeretur. l. rem in bonis 52. D. de acquirendo rerum Dominio l. 9 altem 15. D. de reg. Juris Juncto §. omnis inst. de libris, atque ita nihil mirum si eam confuere teneatur, quod secus in legato oditionali, in quo euentus oditionis non retro trahitur ad tempus testamenti l. si usus fructus §. fin. D. quando dies legati cedat D. l. quae legata D. de reg. Juris l. Uxorem. 5. C. de do. condit. inim servitij, ac proptrea si pater pendente oditione decedat, filius non tenebitur legatum oditionale conferre, quod moriente patre cum adhuc oditio penderet in ejus bonis connumerari non potuit l. is cui 43. D. de act. et oblig. observabant varias ejus dis criminis rationes asignantes Bart. Jason, Cujacius, et duarenus in d. l. si filius familias Rebardus, et Petrus Faber in d. l. quae legata, Antonius Faber tit. 15. conjecturas c. 6. et sequenti: et causam superiorem differentiam onellere conatur —

4 Ex quibus subtiliter inferebat Franciscus Ste

tinus

tinus in l. ea demum 6. C. hoc tt.º debitum co=
ditionale conferendum non si condit. sit potestativa:
quoniam ratio contr. quam, id qd sub condit.e debetur
in commune n. deduitr e contr. fict.es retro tractibus,
que locum n. habet qto condit.e potestativa ut
docet Bar. et communis in d. l. si filius familias Ant.
Gomecius 2 tomo Variar. c. 11. n.º 30 tit. 2us
effectus, quorum sent.a adjuvari vr ex tex.
in l. 1. § 1. in l. potior. 11 D. q potiores
in pignore habeantur in l. quidam cum filium §
fin. D. de verbor. obligat: verum hec dria
inter condit.es casuales, et potestativam mihi n. pr:
ld. verius censeo etiam in codit.e potestativa locum
habere fict.es retrotractibus, ut constat ex
his, que tradit Cobb. tt.º V. practicar. c. 39.
n.º 2. lasarte de decima vendit. c. 5. a n. 13
ubi recte aut.ti in contrarium satis facit —

2º ex eadem observat.e de deuitr inter
pretat.e ad tex. in l. 1. § si emancipati D. de col=
lat.e bonor., q superioribus obstare vr. dum probat
filium emancipatum legatum sibi relictum cum patr
moriatur conferre debere: respondendum tm. i ultimum

mo riendi momentum vitae potius quam morti adscribi l. 9 dies 17 § hac cond. de manu test.: atque ita legatum filio emancipato relictum cum pater moritur vivo ad hunc p[atrem] ad filium pertinet, ut nihil mirum sit si conferre cogatur cum si in patris po= testate fuisset ei legati emolumentum acquireret l. sin- gulis argumentum D. de condit. institutum—

6. Sed ad hanc difficultatem novat tex in § sed si ab ipso ejusdem l. ubi si pater heres institutus rogetur filio emancipato cum moriatur fideicommissum praestare probat C. filium non teneri fideicommissum sibi a pa= tre relictum in commune deducere, cui difficultati respondet Cujacius lib. 3. observat. c. 34. tex. in d. § si emancipato loq. in legatis, et ultimis dis= positionibus, in quibus strictam verborum proprietatem non vero latitudinem voluntatis defuncti prudentes observabant, at vero tex in d. § sed si ab ipso prodere in fideicommissis in quibus voluntas defunctorum prae oculis habetur l. penultima D. de leg. 1. l. heredes mei § cum ita D. ad Trebellianum non attendit scru- pulosa illa verborum observatio sed cum fideicommissa re= licta post mortem heredis relinquatur l. si fuerit 5. D. de leg. 3. docet Ulpianus in fragmentis tit. de fideicommissis, et observat Balduinus in Justinia no in l. ult. C. de ea ut act. ab heredibus et contra here= des incipiant inter statum testatorem illis verbis

cum

cum moriatur heres in tempus vitae, sed mortis here=
dis designare voluisse, ut sic fideicommissum
a collationis onere immune ad filium perveniat l.
fideicommissa 11 § 1 D de leg. 3: quoniam alioqui
fideicommissum nihil operaretur, si filius illud in commu=
ne conferre teneretur.

Sed ex his, quae diximus eruenda est
ratio dubitandi, et decidendi ad tex. in l. 1a § si is qui
bona D. de collat. bonor. ubi cum docuisset Ulpianus
emancipatum filium non teneri, peculium castrense filii
quem in potestate habet conferre, quoniam in peculio
castrensi filius patris familias vice fungitur l. 2 D.
ad macedonianum, quaerit in terminis sed si jam an pater
conferre cogatur si jam tunc mortuus erat filius,
et castrense peculium habuit, cum moritur is de
cujus successione tractatur, quae verba sic accipit heres his
quasi filius mortuus fuerit vivo eo cujus bonorum
possessio petenda erat, quod interpretatur, et si litterae
convenire videatur, mihi magis placet, ut dicamus
verbum illud tunc referendum esse ad tempus quo
pater conferre debuit, ut interpretatur Cujacius ibi. Ratio
quam interpretationem quae ab Ulpiano proposita haec est an
pater teneatur conferre peculium castrense filii qui de

cessit post mortem abi eo tempore, quo collatio facienda, et quidem cum filius peculiatus decesserit post mortem abi dicendum videbatur collationem cessare cum ea dumtaxat conferenda sint, quae quis habuit moriente eo, de cuius successione tractatur non ea quae post mortem patris acquisiverit l. si donat. nihilominus tamen contrarium probat Ulpianus: quia cum filius liberam testandi facultatem non habuit, sed peculium castrense apud patrem manere patitur retro in eius bonis fuisse existimatur, l. servum filii D. de leg. 1. nam ipso iure Patri quaeritur, et ideo nec vindicatur opus est, ut dr. in d. § si is q bona, et cum filius intestatus decedit non tamen patri quaeri peculium non adimi intelligitur l. proponebatur § pater D. de castrensi peculio, quod etiam recipiendum JC. subiungit si pater a filio fuerit institutus ei quod substitutus datus sit, nam etsi ad acquirendam patri hereditatem additio necessaria sit nihilominus tamen adita postea ab eo hereditas iam retro eius fuisse existimatur l. fin. D. de castrensi peculio

4º ex eidem prius pendet interpretatio ad tex. in l. 2. D. de collat. bonorum in cuius explicatione non satis conveniunt interpretes, nam Azo relatus ab Accursio existimat in spe proposita a Paulo filium emancipatum patri supervixisse, et ius petendae bonorum

possesse

possessionis ad nepotem posthumum transtulisse Z. tex. in l. sd. et si decesserit D. de contra tabulas, et deinde nepotem post avi mortem natum ex persona patris emancipati bonorum possessionem petisse, et hoc signi=ficare priora Pauli verba quod dicitur emancipati filij nomine bonorum possessionem a nepote posthumo petitam fuisse, quae interpretatio quamvis ab alijs recipiatur mihi displicet .i. quia si nepos posthumus succederet ex perso=na patris emancipati non teneretur conferre propria bona, sed ea, quae pater habuit cum avus moreretur, et tamen Paulus ait bona sua eum conferre oportere: rursus, quia cum collatio eo casu facienda esset ex persona patris non de sumeret I.C. rationem dubitandi ex eo: quia nepos posthumus, qui in rerum natura non erat non potest dici mortis avi tempore bona habuis=se, tandem, quia ex Azonis interpretatione nepos peteret bonorum possessionem, et conferret tanquam patris heres, et tamen Paulus ait, eum ad bonorum possessionem admitti; et conferre etiam si ei tamen pater legatum reliquerit, quo efficitur nepotem ex persona sua non ex persona patris admitti

Vere dicendum est ipsum tex. in d. l. 2. ita fingen=dam esse, Pater duos habens filios, alterum emancipavit, alte=rum in potestate retinuit emancipatus uxore pregnante relicta patre adhuc vivo decessit, deinde pater antequam nepos posthumus nasceretur in fatum cessit, et natus posthumus

patris sui emancipati locum subintrans, eiusque personam repraesentans bonorum possessionem accepit (hoc enim significant illa verba filii emancipati nomine, ut Cusacius ex Cruceys sent.a in tractatu lib. 41 ad edictum Pauli in d. l. 2.) et cum quaereretur an nepos posthumus, qui cum patruo in potestate existente in avi successione concurrebat teneretur conferre dubitationem faciebat, quod filius emancipatus et liberi ex eo descendentes dumtaxat conferre debent ea bona, quae habuerunt eo tempore, quo decessit, is de cuius successione tractatur l. 1a § si ab ipso D. eo, et is, qui in rerum natura non erat, non potest dici bona propria habuisse: nihilominus tamen probat Consultus collationem locum habere, nam et hoc casu viget collationis inducendae ratio l. 1a D. de collat. bonorum et cum nepos posthumus pro iam nato habeatur ad hoc ut avo succedere possit l. qui in utero D. de statu hominum, aequum est ut etiam collationis onus agnoscat arg. tex. in l. 2. § sicut D. de hereditate vel act. vendita facit in simili tex. in l. 1a § quod ab hostibus D. de collat. bonorum.

Hoc ex superioribus intellectu facilis est tex. in l. Paulus respondet D. de collat. bonorum ubi proponitur filium emancipatum stipulatum fuisse aliquid sibi post mortem patris praestari, decimamque vivo adhuc patre id quod stipulatus est compensum erat solvisse, et quaeritur an id teneatur filius

filius emancipatus fratri in potestate existenti conferre non debet ratione dubitandi quod filius emancipatus id quod stipulatus est vivo patre habere cepit, at quia ita succedit regula de qua supra. Deinde: quia in contractibus sub die incerta, vel conditione celebratis tempus contractus attenditur licet conditio post mortem patris existat, ut diximus supra n.o 3. ad intellectum statuti tex. in l. 2. § idem quoque D. de collat. bonorum, et in specie d. l. Paulus ponimus filium emancipatum vivo patre contraxisse. nihilominus tamen contrarium respondet JC. quoniam adveniente morte patris id, quod eo vivo filius accepit non tam ex donatione, quam ex causa debiti possidere intelligitur, et licet alioqui in contractibus locum habeat fictio retrotractiva d. l. si filius familias D. de verbor. obligat. id tamen non procedit, cum filius post mortem patris sibi dari stipulatur, nam hoc casu, cum tempus lex sit obligationis l. fin. D. de solut. tempus contractus non attenditur, ut docet Bar. in d. l. si filius familias in fine, et in d. l. Paulus ubi sequitur Cuiacius lib. 11 respons. Pauli

12 6. CXLij quae actenus tradidimus descendit ratio quare legata, vel fideicommissa a patre liberis relicta non conservantur l. filiam l. filiae C. hoc tit., quoniam legata, vel fideicommissa non nisi post mortem acquiruntur, et consequenter collat. obnoxia esse non dent. d. l.

ea demum observat Cussarius tit. 3. observat. 3 c. 30. Faber de erroribus pragmaticorum 2. § de cade 40 errore 4. Molina de Just.a et Jure tit. 2. disputat. 237. post deinde additum: v.e recte colligit Albarus Balascus in prax. partitionum c. 13 n. 100. filium a patre in test.o ad cujus [illegible] nominatum ad ejus æstimatem ~~n urgeri~~ conferendam n urgeri, cum talis nominat. spem legati, seu relicti habeat, et relicta in ultima voluntate n conferantur, ut docet Gomezius in l. 29 Tauri n.o 4.

12 Diximus conferenda esse bona, quæ filius moriente patre habuit d. l. ea demum C. hoc tit.o quod tn. intelligendum e nisi modo post mortem patris sine culpa filii perierint l. 1. §. de illis D. de collat.e bonorum verum cum bonorum appellat.e etiam Jura et act.s contineantur l. bonorum 49. l. in obentium D. de verborum significat.e l. 1.a §. item solent D. de off.o Præfecti urbi. l. nomen C. quæ res pignori docet Baldus consilio 23 Ancharianus consilio 101. Jason consilio 79 volumine 3. Corneus consilio 260. volumine 1. filius etiam nomina debitorum, et act.es conferre tenebitur l. 2. §. idem quoque D. de collat.e bonorum l. 1.a § si sub condit.e D. de collat.e dotis, cui adde

culpa

Cujacius lib. 3. observat. c. 30. c. tn. in signy differentia inter act. furti, et act. injuriarum, nam hac n. confert, illa collat. subjicitur. l. 2. §. emancipatus D. de collat. bonor. ubi Paulus discriminis rat. apperit, quoniam scilicet act. furti pecuniam persequitur habet, cum in duplum, aut quadruplum exerceatur § poena inst. de obligat. quae ex delicto, at v. act. injuriarum n. rei familiaris, sd. vindictae, et honoris in minuti ulciscendi. contineat persequitur. l. praetor §. 1. D. de injuriis, atque ideo ante litem contestatam in bonis n. esse n. intelligitur. l. injuriarum. 27. D. de injuriis

Illud tn. hic meminerimus, quum bona dicantur, deducto aere alieno. l. subsignatum §. bona. D. de verbor. significat. l. n. possit. 11. D. de jure fisci. l. mulier bona. D. de jure dotium. l. si quis servum 7. §. fin. juncta. l. sequenti D. de leg. 2. cui adde Fabrum lib. 17. conjecturarum. c. 17. filius tempore collat. deducere poterit, id qd aliis debet. l. ea demum 6. in fine C. hoc tit., qd tn. intelligendum in debito puro, nam si qd sub condit. debeat n. statim id detrahere, sd. potius in coe. id deducere debebit: ita tn. ut ab aliis fratribus ei caveatur, ut eveniente condit. pro ea parte defendatur, quam confert. l. 2. § illud autem D. de collat. bonor. —

sd. quo facilius ea, quae dicturi sumus

intelligant bona in quadruplici esse differentia, nam quaedam sunt castrensia, quaedam, quasi castrensia, quaedam adventitia alia Domini profecticia, ut notat Bar. nº 4 Cichy nº i in l. frater a fratre D. de condict. indebiti Pereira, in l. tituratorem vbo lisij nº 90 C. de in integrum restitut. Mendez de castro in l. cum opportet nº 2 C. de bonis, quae liberis Valascus in prax. partitionum c. 113 in princ. de quibus singulis est suo ordine disputandum.

15 Igitur, ut a bonis castrensibus incipiamus illud certum est castrensia bona in commune non dedici, sed ea filium milite praecipua retinere l. cum duobus 52 § Papinianus D. pro socio l. 1 § ne castrense D. de collat. bonorum l. fidei commissaria 23 § 1. D. de fidei commissariis libertatibus l. 4 C. familiae erciscundae l. filiae liberi C. soc tit. l. 5 tit. 15 p. 6 ex ornat post Bar. et antiquiores in d. l. 1 nec castrense Petrus Gregorius 3 p. Sintagmaton tit. 46 c. 8 nº 6 Donellus in l. eadem C. soc. tit. Farinacius tit. 5 controversiarum c. 77 Faber de erroribus pragmaticorum 2 p. decade 42 errore colle[illegible] quenius in Rubricas soc. tit. Gomecius in l. 29 Tauri nº 10 Menchaca de successionum resolut. tit. 2 § 10 nº 29 Matienzo in l. 3 gl. 1 nº 4 tit. 8 tit. 5 recopillat. Valascus in praxi partitionum c. 13 nº 167 cujus ratio in eo consistit, quod collatio inducta fuit a praetore ad sarciendam injuriam, quam liberi in potestate emancipa

cipatoris decursu irrogabat ut diximus s.a c. ivi § atque ideo filius emancipatus ea dumtaxat in commune conferre tenebatur, quae si in potestate mansisset patri acquisivisset l. 2 § si duo D. de collat. bonorum: porro peculium castrense etsi subtili iure patri consestim quaeratur l. filius familias 14 D. ad l. Falcidiam l. ex castrensi 18 § servos D. de peculio castrensi juncta l. 1.a D. communia praediorum: filius tamen in eo omnimodam dispositionem habet. Haec textus sic intelligendum in l. pater militis § ultimo D. de castrensi peculio, et ideo pater nullum jus habere dicitur l. 3 C. eo. et tit. 12 et comparatur ei cui bonis interdictum est l. ex castrensi § item legamus D. de peculio castrensi, et filius miles patris familias vice fungitur l. 2 D. ad macedonianum ac proinde etiam si filius non fuisset emancipatus in paternae haereditatis divissione peculium castrense praecipuum retinere, neque illud ceteris fratribus communicare l. 4 C. familiae erciscundae ut nihil mirum sit si in iuridica ratione cesante peculium castrense collationi non sit obnoxium ut eleganter considerat Papinianus in d. l. cum duobus § idem Papinianus in D. S. socio —

Appellantur autem bona castrensia, quae filius acquisivit, et quae nisi millitaret acquisiturus non fuisset. l. peculium 11. D. de peculio castrensi l. 1.a C. eo. titulo lib. 12 utrque millitum stipendia connumerant. D. l. cum duobus § idem Papinianus l. 6. et. 7. titulo 17. p. 4.ta sed et praedia, quae filius in castris acquisivit, Vel quae pro emerito ei assignata sunt. 2.a tex. in l. item si praeberatum § item si forte. D. de rei vindicatione in l. lucius. 11. D. de evictionibus in l. in agris D. de acquirendo rerum dominio castrensium non habentur. l. 4. C. familiae erciscundae prosequitur Rimunaldus in § igitur n.o 76. institutum per quas personas vrsonius de rebus significatione pagina 76. Cujacius in notis ad Paulum lib. 3. sententiarum titulo 4 pro filius familias, Duarenus in parafrasi ad titulum D. de peculio c. 1.o Oemanus de rebus juris pro peculium castrense, Donelus lib. 2 com. c. 5. Vasquez in praxi partitionum c. 13. n.o 2. Molina de Justitia et Jure titulo 2. disputatione 230

17 illud tamen sciendum est non solum dici castrensia bona, quae filius in militia acquisivit, sed etiam ea, quae filio militaturo pater, aut extraneus donaverunt. l. 1.a C. de

castrensi

castrensi peculio dum non essent bello apta. l. 4. C. familiae erciscundae: unde colligi ut ea, quae pater filio in titulum patrimonij ad suscipiendos sacros ordines donavit conferenda necesse, non valet argumentum de militia terrestri ad coelestem. C. de gradatu pro actualis de poenis tit. 6. l. sacrosanctae. 34. C. de episcopis, et clericis notat eccurar dus in topicis. c. 22. Mendez de Castro in. l. cum oportet n. 161 C. de bonis, quae liberis Aiota de partitionibus 2a parte c. 13 n. 27. Valascus in prax. partitionum c. 13. n. 77. cum contra ea, quae pater filio in castra proficiscenti donavit castrensium non sabeant. d. l. 1a C. de castrensi peculio tit. 12: ita etiam bona quae pater in filium ad suscipiendos sacros ordines et celestem militiam eneundam contulit inter castrensia debent connumerari, et consequenter collationem effugere, quod ita sentit Cometius in. d. l. 29. Tauri n. 21 versu item sub inferio —

Neque satis facies si dixeris cum Aiota d. q. 13. n. 27, quod et si comparatur armata, et coelestis militia recte procedat non tamen omnia. quae pater filio ad castra eunti dedit peculio castrensi cedunt: sed ea

duntaxat, quae ad usum castrorum et militiae esse possunt l. 4. C. familiae erciscundae, veluti equus, arma, et caetera res bello necessariae l. castrense D. de castrensi peculio explicat Donellus lib. 9. com. c. 5. nam si ei fundum domum, aut quid eius simile donavit id peculii castrensis nomine non continebitur D. l. 1.a C. de castrensi peculio lib. 12. quo fit, ut idem quoque in coelesti militia dici oporteat, ut si pater filio libros vestes clericales vel, quod aliud ad exercitium ordinis clericalis necessarium donavit, id in castrensium non habeatur aliud tamen dicendum sit si fundum, vel domum dedit, nam id inter castrensia connumerari non potuit, non in quam satisfacis, quoniam bona a patre ad suscipiendos sacros ordines donata, adeo ad militiam caelestem necessaria existimantur, ut episcopus non debeat aliquem ad clericatus officium promovere nisi patrimonium habeat unde honeste se alere, et de coro vivere possit, et alioquin tenetur ei allimenta necessaria subministrare c. 4. de praebendis, et hodie non possit clericus bona, ad quorum titulum ordinatus est sine episcopi licentia alienare, ut constat ex Trident. sess. 21. c. 2.

19 Deinde per eandem sententiam facit, nam ea duntaxat conferuntur, de quibus, ut in communem redeant ll.

cautum ē l. illam C. hoc tit. at nullam cautionem invenitur ea quae pater filio ad suscipiendos sacros ordines dedit conferenda ee, ut testatur Valascus in praxi partitionum c. 13 n. 77. Cum filius ea bona praecipua, et a collat. immunia retinere poterit, quam et aliis argumentis hanc sentam tenet Joannes Faber §. fin. n. 3. instit. de inofficioso. Ignaeus in l. 3. §. subenit n. 177. D. ad Silanianum Crabota consilio 136. n. 2 et 3. Cassaneus in consuetudinibus Burgundiae Rubrica 7. § 5. Cromerus in l. 29. Fausti n. 21. vers. item sub infero et ibi Jellus n. 16. Mathienzo in l. 3. tit. 8. lib. 5. glossa 2. n. 14. Menochius de successionum creat. § 30. n. 216. Castro in l. cum oportet n. 165. C. de bonis quae liberis Valascus in praxi partitionum c. 13. n. 77. et eam veriorem, et magis communem dicit Covarruvias Reg. 165. n. 6.

Verum contrariam sententiam suaderi ex eo, nam Valet argumentum de matrimonio carnali ad matrimonium spirituale c. inter corporalia de translat. epi. et cum filius, qui sacris ordinibus iniciatur spirituale contrahat matrimonium ut testatur Cobb. in c. Reinaldus §. 2. n. 7. de test. est dicendum hanc donationem debere in coe. dividi, cum donatio propter nuptias collationis oneri subjiciatur l. ut liberis l. illud C. hoc tit. Deinde facit, nam quod pater filio expendit in militia filio emenda, si ea alienari cedi, aut transmitti possit in coe. de dividitur l. ex omni. §. imputari C. de inoff. test. sed patrimonium filio ad sacros ordines suscipiendos concesso cedi, alienari et transmitti potest, ut docet glossa in c. tuis quaestionibus

in fine de praebendis ubi notant Imola, et Felinus n.o 10. Sobb. d. c. Reinaldus § 2. n. 7. et lib. 1. variar. c. 4. n.o 4. Menochaca de successionum creat.e § 22. n. 43. et sequenti igitur etiam debebit conferri neque aliud obstandum est post nobum decretum concilij de non alienando patrimonio clericorum, quo clericis patrimonij alienatio prohibita est nisi beneficiis ecclesiasticis ademptis sint, vel aliunde habeat unde honeste se alere possint, et nisi episcopi licentia accedat, ut constat ex Tridentino ss. 21. c. 2. nam ex ideo hoc patrimonium conferendum esse, quia simi nata alienabile est, quibus certis de causis ejus alienatio ex concilij decreto sit interdicta, ne scilicet sacerdotes turpiter mendicare cogantur, ut notat Gutierez lib. 2. practicar. q. 65. ubi etiam aliter respondet nimirum hoc patrimonium ad heredes transmitti posse cum esset prohibitus ratio, de qua nuper, et consequenter etiam in legitimam imputandum esse, cum millicia, quae vendi non potest si ad heredes transmissibilis sit imputari debeat, ut per tex. in d. § imputari docet Menochaca de successionum creat.e § 30. n. 203.

21 Id est quod sentio licuere proferam. quatenus hoc postroma sententia aequior sit, a priori ego recedere non audeo, cui non obstant in contrarium adducta

nam

nam ad 1.um [?] qd et si valeat argumentum de matri=
monio carnale ad matrimonium spirituale, et donatio
propter nuptias conservatur, ad hunc tamen in ntra qone superest
illa ratio qd donata a patre in titulum patrimo
nij inter bona castrensia connumerantur, et conse=
quenter filius ea praecipua retinere potest x que a ca
diximus s.a n.o 17. quo m. etiam facile dissolvitur
argumentum, qd desumitur ex d. l. omnium § imputari,
nam decisio illius tex. locum habet in bonis Paga
nicis; ad bona vero castrensia accomodari nequit,
cum haec nunquam fuerint collationi obnoxia. d. l. 1.a
§ nec castrensia. Huic accedit tex. in d. § impu=
tari non loqui de bonis a patre filio donatis, quae
Jure conveniri non poterat distinctio a Justiniano ibi propo=
sita: sed potius de militia aut officio, qd pater ex
propria pecunia filio comparavit, atque ita ejus
decisio ad speciem, de qua agimus trahi non debet —

2 Quasi castrensia bona dicuntur, quae in
togata, aut celesti militia acquiruntur. l. fin. C. de
inofficioso testamento. l. sacrosanctae 32. C. de episcopis, et
clericis notant Reminaldus in § igitur n.o 32.
institutionum per quas personas nobis acquiritur de rebus suis

verbo peculio Quesada diversar. q. 3 n. 3. Mẽ dez de castro in l. cum oportet n. 40. et n. 41. C. de bonis, quae liberis Petrus Greg. 3 p. te Sintagmatum lib. 29. c. 4. n. 7. Caldas Pereira in l. si curatorem verbo less n. 90. C. de in integrum Albarus Valascus in praxi partitionum c. 15. quo in numero continentur ea, quae causarum patroni magistratus, qui publico munere funguntur publici professores, ac bonarum artium magistri, et si qui sunt alij similes lucrantur, ut late prosequitur Molina de Just. et Jur. tom. 2 disputat. 26. appellantur autem haec bona quasi castrensia: quia instar, et similitudinem habent castrensium: nam et illi quoque ad militum exemplum sua castra habent in quibus militant, et publicam navant operam. neque enim solos militare dicimus eos, qui gladijs clipeis, et thoracibus nituntur, sed etiam eos, qui publicis privatisque rebus provident, et lapsa erigunt, et fatigata reparant advertit Donellus lib. 9. com. c. 9.

25 Haec autem bona cum patri nam acquiritur effugiant l. cum duobus §. idem Papinianus D. pro socio l. 3 §. dari D. de bonorum possessionibus. l. filius familias 7 §. D. de donat. l. fin. C. de in officioso testo collat.

oneri

oneri n subjiciuntur. sed filius ea ex proprio dominio pre
cipua vindicare potest. d. l. 1.a §. nec castrense. D. de
collat.e bonor. l. fin. C. de advocatis divers. iudiciorum
l. sacrosancte C. de epis. et cleric. d. l. fin. C. de inof-
ficioso exornant plerique ex his, quorum meminimus
s.a n.o 15.

4 Ve infertur quod dicendum sit in questio
ne illa valde inter multos controversa an libri a libros
patre filio donati conferendi sint in qua Decius in
l. si donat.e n.o 43. Corneus in auth.ca ex test.o n.o 9.
Cagnolus in . l. si emancipati n.o 190. C. hoc tit.o Cro=
mecius in l. 29 Tauri n.o 17. Duenas reg.a 222. for=
catulus de collat.e bonor. 2 p.e n.o 8. Garcia de
expensis. c. 4. n.o 6. Abendanus in repertorio legum
partitarum verbo castrense Spino in speculo testamentorum
glosa 18. n.o 77. Morcello de divisione bonorum tit.o 4
c. fin. n.o 64. et alii relati a Valasco in prax. parti-
cionum. c. 13. n.o 160 existimat libros a patre datos con-
ferendos non moventur: quia causa studii et militie inter
se equiparantur. d. l. advocati C. de advocatis divers.
iudiciorum notat glosa in l. que pater. 50 ~~C. de advocatis~~
D. familie ercis cunde. Mendez de castro in l. cum op=
portet n.o 170. C. de bonis, que liberis: sed id quod datur

filio eunti ad castra inter bona castrensia numerantur.
+ tit. 12. C. de castrens. pecul. l. 4. C. familiae erciscundae igitur filius non
tenebitur libros sibi a patre donatos in commune deducere
cum peculium quasi castrense collationi non sit obnoxium
Deinde facit, quod id quod cum effectu speramus in causa
contemnere non debemus l. nam quod liquide D. de poenu
legata, et quod in effectu pro eodem quoque et in itinere
quo ad eum viam paramus admitti debet, l. qui
militanti D. ex quibus causis maiores, et denique exponi
solet tex. in l. quae pater 51. D. familiae erciscundae.

Contrariam tamen sententiam non mirum libros a patre sco=
laribus datos in peculio quasi castrensi non computari,
et ideo collationi obnoxios esse posse defendit Baldus
numero 11. castrensis in d. l. si donatione C. hoc titulo Jason
in l. filiae cum numero 3. C. eodem Cinus in auth. sed cum ingressi
numero 10 C. de sacrosanctis ecclesiis, et alii plures, quos
congerit Tiraquellus in auth. sed cum ex testamento numero 42 C. hoc
titulo, quorum sententia suadetur ex eo; quia studiosi non co=
numerantur inter eos, qui quasi castrense peculium habent
l. fin. C. de inofficioso: imo cum nulla salaria aut
stipendia eis proposita sint nullum quoque peculium
quasi castrense habere posset. itaque omnes videretur
eodem privilegio potiri eos, qui prima dumtaxat studiorum
iecerunt fundamenta, et eos, qui post multos lucubrationes

et

et varios in studiis exantlatos, ab eorum numerum advocatos magistratuum aut dd.orum cooptati, ff. arg. tex. in l. 1a C. de excusationibus artificum lib. 10. notat Bar. in l. 1. § nec castrense n. 3. D. de collat.e

6 Verum in hac controversia inspiciendum arbitror an libri a p.e dati fuerint filio Doctori, vel advocato, aut munus publicum excercenti, nam tunc filius eos conferre non tenetur, quia receptam opinionem tradicionem, de qua per Bar. in d. l. 1a § nec castrense, et ratio est: quia sicut quasi castrense peculium habere dicuntur d. l. fin. de inofficioso, quod collationi non est obnoxium l. fori C. de advocatis diversorum iudiciorum et quemadmodum arma a p.e filio ad miliciam proficiscenti dati peculii castrensis esse censentur d. l. 4 C. familiae erciscundae: ita etiam libri, quos pater filio donavit peculio quasi castrensi debent annumerari, an vero dati sint filio scolari, et in studiis versanti, et tunc multum refert, an filius doctor licenciatus, vel advocatus postea fuerit effectus, ita ut studium compleverit, nam eo casu libri incipiunt in peculio quasi castrensi computari, ut per tex. in l. donationes § pater D. de donat. in l. sive emancipatis C. eodem dixerunt plures, quos refert, et sequitur Vida

cum Perez in l. 8. tit. 2. lib. ordinamenti columna 78. an vero studium non compleverit tunc enim si quidem pater in eadem voluntate perseverans decessit, talis donatio valet, non ea ratione: quia libri in peculio quasi castrensi connumerentur, nam quamvis Angelus in l. 1.a D. soluto matrimonio sentire videatur scolares peculium quasi castrense habere posse: contrarium in lege verius est, ut constat ex d. l. fin. C. de inofficioso: docet Bartolus in d. §. nec castrense n.o 3: sed potius quia morte, et silentio patris donatio convalescit, et legati, seu fidei commissi vicem obtinet l. in donationibus C. ad l. Falcidiam juncta l. filiae suae C. hoc titulo ubi notat Aleursius quibus res sequuntur Bar. in tit.u de duobus fratribus, et in l. filiae cujus n.o 1, et ibi Baldus n.o 10. Paulus 3. C. hoc t.o, et alii relati a Barbosa in l. 1.a septima p.te n.o 35. D. soluto matrimonio Castro in l. cum oportet n.o 149 C. de bonis, quae liberis, quamvis haec traditio sine scrupulo non procedat, ut constat ex traditis per Tiraquellum in auth. hac extra n.o 47. C. hoc t.o Molinam de Just.a et Jure tit.u 2. disputat.e 239: at vero si pater declaraverit, se velle libros praecipuos a filio non retineri, considerandum quo tempore voluntatem suam expresserit: nam in ipso donationis exordio protestatus est, se velle libros conferri, aut in legitimam imputari, cessat donationis praesumptio et collatio locum habet, ut per tex. in l. si quando §. 1.o C. de inofficioso, in l. 20. in fine C. hoc t.o docent Cromeccius in d. l. 29 Faun

num. 6

n°. 16. vers° 2° limita. Matienço in l. 3. glo. 2. n° 6. tit° 8. lib. 5. recopillat.is Caeterum si post factam donat.em pater voluntatem suam declaravit filio libros ad discendum necessarios, praecipuos retinebit l. 5. tit. 15 p. 6. ubi notat Gregorius verbo los libros. Matienço d. glo. 2. n° 5. Castro in l. cum oportet n°. 170 C. de bonis, quae liberis, cujus distinctionis rat.em aperit Valascus in prax. partitionum c. 13. n°. 161. Sed dic tamen post l. 29. Tauri libri a patre filio donati nec conferuntur, neque in legitimam imputantur si 3.um et 5.um bonorum patris non excedant, ut advertit Morquecho de divisione bonorum lib. 4. c. 13. n°. 31. ubi recte addit casum quo libri collationi sunt obnoxii filium cogendum non esse ipsosmet libros conferre: sed dumtaxat eorum stimat.em quod etiam docuerunt Cuma in l. in 4.am n°. 46. D. ad l. Falcidiam Jason in l. filia cujus columna fin. C. de collat. Gomecius in l. 29. Tauri n°. 17. Valascus in prax. partitionum c. 13. n°. 166.

Neque adversus hanc sent.am quam tenemus quod quam obstat, ea, quae pater filio eunti ad militiam donavit inter castrensia bona connumerari d. l. 1. C. de castrensi peculio lib. 12. nam est occurrere discriminis rat.em nam filius, qui ad militiam proficiscitur, statimatque

praestito sacramento in numeros relatus e. iniqua pri=
uilegijs militaribus potiri. l. ex eo. D. de testam. tu
militis facit gl.a in. l. penultima. D. ex qq causs
maiores, et conduunt, quae tradit Cromerius in. l. So
Tauri n.° 28 Corrasius d. 5 misceclaneas. c. 22.
at d. filius scolaris peculium quasi castrense n. habet
ante quam aduocatus fiat, doctor creatur, vel publico
fungatur munere. d. l. fin. C. de inofficioso do=
cet Bar. d. §. nec castrense n.° 2. Barbosa. l. 1.a a
§. n.° 39. soluto matrimonio. Guilquenius in aut. Se
ex stto n.° 42. C. Soc stto. atque ita libri n. poterunt
in peculio, qd filius n. habet computari, neque rursus
obstat idem in causa, et in itinere. qd cum effectus probatus
in namque locum habet quoad causa, et effectus eadem e. rat. qd
semper e in una spe. cum scolares publicis, aut priuatis necessita=
tibus mederi n. possint, qua de causa aduocati, et DD.s co=
mendati hac praerogatiua funguntur. l. fori, et l. aduo
cati C. de aduocatis diuersorum iudiciorum

27. Denique n. obstat tex. in. l. quae pater
D. familiae erciscundae, nam per eius explicat.e
obseruo. i. qd et si controuersum sit an pater filio studere
volenti teneatur necessaria subministrare, et gl.a in. l.
Julianus. 19. § si inde. D. ad Claudonianum existi=
met, patrem cogi posse, quam sequuntur plures, ut costat

ex

ex Alexandro in l. fin. nº 8 C. de negociis gestis
Pinelo in l. 1. 2ª a pte 1 p. nº 55 C. de bonis maternis Barbosa
in l. 1. 2ª pte 7 p. nº 25 D. soluto matrimonio Rebuffo
de privilegiis scolasticorum privilegio 13 Et mouetur per
tex. in l. de bonis § nº solet D. de carboniano edicto
l. cum plures 13 § fin. D. de administrat. tutorum
contrarium tº censeat Bar. in d. l. 1ª § nec castrense
nº 3 cui subscribit Ripa in l. in 4ª nº 174 D.
ad l. Falcidiam Alex. com. dicens in l. si donat.
nº 21 C. hoc tº quorum oppinio suadetur ex eo: quia
allimentorum appellatione, quae pater filio erogare tenetur
ea, quae ad disciplinam pertinet non continentur l. legati
6 D. de allimentis, et cibariis legatis. hoc tamen oppinio
nem des. dicimus ita componi posse ut dicamus patrem sump-
tus necessarios pro minoribus studiis sum. patrie consue-
tudinem filio prestare debere arg. tex. in l. 1
D. ubi pupillus educari debeat, aliud tamen in maioribus
pbandum est ut docent Bar. in d. l. de bonis § nº
solet nº 1 D. de carboniano edicto secunda parte
in l. quidam cum filio nº 33 D. de verbor. obli.
Nabo in manuali c. 17 nº 161 Gregorius in
l. 5 tº 15 p. 6 gta vbi las expensas Padilla

in aut. Sco res que n.o 92. C. communia de leg. Lio mecius in l. 29. Jauri n.o 13. Garcia de expensis c. 3. n.o 47. = neque obstat tex. in d. l. de bonis § n. filius D. de carboniano edicto, et in l. cum plures §. fin. D. de administrat. tutor.: nam omissa interpretat. Bar. in d. l. legatis respondendum e. cum Corneo in aut. Sco ex ttt. n.o 6. C. Soc. B.te ca saralog in tutore nam si pupillus habeat bona ex quo possit expensas in studiis facere quas tutor tenebitur erogare, quod secus e. in patre: nam ipse ex proprio patrimonio cogi n. pot. necessaria filiis subministrare.

2.o aduerto valde disceptatum ee an donat. a p.e filio ~~facta~~ in potestate studiorum causa causa facta a p.re consistat; et plerique existimant donat. inutilem ee a p.re ~~ad~~ ius obtentu ex p.cis reg.o qua cabetur donat. inter patrem, et filium in potestate n. consistere. l. 1.a §. si pater D. pro donato. l. donat. § pater D. de donationibus. l. cum de bonis. 11. l. siue emancipati C. eod. Deinde ex d. l. quod pater D. familiae erciscundae ubi § C. cum misterio meminit filii emancipati, ut significaret aliud in filio in potestate existente probandum ee, quod ita docuerunt Alexander in d. l. 1.a n.o

55. Ripa n.º 140. Alciatus n.º 8. D. soluto ma
trimonio Covarruvias in l. frater a fratre § quod situs
n.º 63. D. de condit. indebiti Padilla in aut. Sed cum res
que n.º 93. C. communia de leg. Tellus in l. 17.
Tauri n.º 124. Molina Gaçaç de successionum creat.
§. 30. n.º 212. Albarus Balaçus in praxi
partitionum c. 13. n.º 156. Anti. Faber de erroribus
pragmaticorum 2. p.te decade 41. errore 7. et alij
quorum meminit Cilguenius D. aut. Sed cum
ex titulo n.º 30 C. Soc. tit.

Contrariam tamen sententiam firmavit Bal
do in l. 1. n.º 23 D. soluto matrimonio
cui adstipulantur Curius Junior in aut. Sed cum res que n.º 43.
C. communia de leg. Soares in l. filius familias § divi
n.º 34. D. de leg. 1.º ea ratione quod receptiores dicit Arias
in l. 17 Tauri n.º 34. Tiraquellus de privilegiis piae
causae in praefatione n.º 26. Gregorius in l. 3. glo.
ultima tit. 4. p.ta 5 et veriores, et receptiores eam
appellat Covarruvias in tit. de expensis c. 4. n.º 1, et
accedunt alij relati a Barbosa in d. l. 1.a 7 p.te n.º 29
et sequentibus D. soluto matrimonio Cilguenius in aut. Sed cum
ex titulo n.º 31. C. Soc. tit. Et qua sententia expendi solet

tex. in l. cum filius familias. 17. D. de rebus cre=
ditis ubi filius familias, qui studiorum causa Romae
agebat viaticum suum mutuum dedit, et exsent.
Scebola respondet Ulpianus illi subveniendum ea ex=
tra ordinario iudicio hoc est utiliarte l. si longius
. 18. §. 1. D. de iudiciis: nam ut ibi advertit Cuiacius
omnes utiles actes extra ordinariae. §. plane
nisi donatio valeret extra ordinario iudicio minime
filio succurreretur, ut cum pluribus affert Barbosa
in d. l. 1a 7te p. n.o 33: verum hoc iura parum ur=
gent, quoniam l. non movent ea ratione quod valuit
donatio: sed potius: quia alioquin fraudem absente
te patre impune sentiret filius, et egestate labo=
raret, nisi sibi actione illi prospiceretur, ut notat Cas=
tro in l. cum oportet n.o 69 C. de bonis quae libe=
ris multa enim in ipsius absentiam patris vel superiorum
permittuntur, quae alioquin non permitterentur. l. Id
si vinus. 17. § filio familias. D. de iniuriis. c. cum
nullus tempus eius autem de temporibus ordinationum tit.
qua de causa si abbas sit absens: ita quod ab eo comode
licentia obtineri nequeat monachus sine ea agere
potest, ut docent canonistae in c. dilecta de exces=
sibus et hinc etiam si episcopus absens sit ab episcopatu

suffi

sufficiet habere licentiam vicarii, vel eius locumte=
nentis ad actus, quos alioquin episcopi licentiam exigebat,
ut docet Anchara(nus) in d(icto) c(apitulo) re athina 36 dist(inctione)
Jason in d(icta) l(ege) cum filius familias n(umer)o 3.

BIBLIOTECA DE SANTA CRUZ DE VALLADOLID